6
6-D
24

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
5 H
46

Digitized by Google

Digitized by Google

6-5-H-46

Hiſtoriæ poeta RVM TAM GRAECORVM QVÀM LATINORVM DIALOGI DE

*cem, quibus ſcripta & uitæ eorum ſic exprimun-
tur, ut ea perdiſcere cupientibus, mini-
mum iam laboris eſſe queat.*

L. GREG. GYRALDO
Ferrarienſi autore.

Cum Indice locupletiſſimo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BASILEAE,
1545.

Sunt delenda in hoc volumine ea quae delenda erant iuxta indicem expurgatorium S. Inquisitionis Hispaniae excusum Matriti anno 1584 et iuxta alium indicem eiusdem Inquisitionis excusum ibidem in folio anno 1612 pag. 601

Digitized by Google

ILLVSTRISS. FERRARIAE ET CARNVTI PRINCIPI D. RENATAE, LVD. XII. Gall. regis F. Lilius Greg. Gyraldus Ferrarieñ. felicitatem & S.P.D.

STILPONEM *Megaricum philoſophum, acutũ ſanè hominem & probatum antiquis temporibus accepimus, cùm per quietem aliquando iratum Neptunum uidiſſet, quòd illi, ut patrius mos erat, bouem non mactaſſet, nihil territum dixiſſe, Quid agis, ô Neptune? quid ut puer iratus, huc ad me ueniſti? an ea ſcilicet cauſa, quòd à fœneratorib. mutuò pecuniam non accepi, ut opimæ nidore uictimæ tota tibi ciuitas compleretur? cæterũ ego ex ijs, quæ domi erãt, ſacra pro facultate feci. Hic ſubriſiſſe uiſus eſt Neptunus, porrectaq́; dextera polliceri, ſe fœcundum annũ, uberemq́; prouentũ eius gratia Megarenſibus conceſſurum. Ita mihi* DVX *inclyta, ac Princeps illuſtriß. de meis his Dialogis euenire optauerim, quos olim penè puer, ceu ingenij crepundia compoſueram, nunc uerò demũ ſub tuo nomine in lucem dare conſtitui, ut ex domi nata, parua licet, fœtura, ex bona tamen noſtra uoluntate, non exigua literarũ ſtudioſis utilitas, fructusq́; proueniret. Sed qui nec formæ & uenuſtatis deæ pepercit Momus, me terret identidẽ, & ueluti Cal-*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

liphanis (ut eſt in Græcorũ prouerbio) uanum & inane meum hoc ſtudium accuſat: & licet ipſe ea, quæ in omnium ore uerſatur, excuſatione me tueri nitar, me pro uiribus & facultate feciſſe: ille nihilo minus uſq; terrere nõ deſinit, id feciſſe nõ ſatis eſſe dictitans, deſiſtendum ab incœpto potius, quàm aliquid malè tentandũ. Cõtrà ego his exemplis atq; ſententijs obniti ſæpe ſum ſolitus, ne ceu humilis ac demiſsi animi homo terreri uidear: cuius id uitium eſſe ſcribit Ariſtoteles, *ignominiam ne quidem minimam ferre poſſe, & quamlibet iacturam, ſummam exiſtimare calamitatẽ: illudq; in primis* Hieronymi Rhodij *obijcio, dicentis, pigriores canes ſemper domi torpeſcere, pelleſq; & oſſa rodere, in uenationẽ nunquam deſcendere, nec ferarũ ullum poſſe ferre rugitum, nec morſus.* Nec *minus & illud* Themiſtoclis, *mox* Africani *uerbum,* Me *dormientẽ excitant* Miltiadis *trophæa: hoc eſt, doctorũ mihi hominũ uolumina, ignauiæ ac ſecordiæ ſomnum excutiunt.* Nouus *enim indies liber aliquis datur in uulgus, præſigni aliquo & exquiſito titulo inſcriptus, ut iam penè noſtris ſpecioſæ* Græcorũ *& affectatæ inſcriptiones ceſsiſſe uideantur. Sic & ego, ut* Melicus Simonides *ait, equino pullo perſimilis, qui, etſi timidus, matris ueſtigia conſequitur, eruditorũ ponè ueſtigia conſector. Ad hæc, nõ parum quoq; animi id mihi præſtare poteſt, quòd ex ijs unus ipſe uideri poſſum,*

ſum, qui ſine ſui iactura peccare dicuntur. quod ſi ita eſt, ut certè eſt, ſi mihi fortè contigerit, ut nõ omnino hæc mihi res peßimè cedat, ſatis amplum laborum & ſtudij fructum, & mercedis non parum tulerim, cùm nihil contrà mihi diſpendij immineat. Si uerò malè ceſſerit, præter id quod minus peccatum erit, hi certè etiam mihi ueniam dabunt, qui ſciunt quòd hominis eſt errare, atq; hi præcipuè, qui & ipſi his editionũ fluctibus aliquando agitati fuerũt. Quòd ſi hac quoq; in parte Catonum aliquis in me cenſor inſurgat, Satius eſſe, inquiens, culpa uacare, quàm deprecari: contrà, illud ego iure retorquere poſſum, ingenui eſſe animi probeq; inſtituti, uulneribus, atq; ipſa plerunq; morte uelle Reipub. prodeſſe. Sed næ illud etiam uerum eſt, dum hæc mußitamus (licet ne unã quidem ex L. illis quæ ſunt apud Platonem Prodici Cei drachmis aſſecuti) plurimis horis uiuimus. His igitur, Dux optima, ne pluribus utar, contra Momum & maledicos, ipſe me quodammodo tutatus, collegi atq; muniui. Nunc quam rem tentarim accipe. Decem de Poëtica & Poëtarum hiſtoria dialogos, tanquam pro pueris Archytæ tabulam, ut antiquis mos fuit, ne uerius dixerim, ut græcum eſt adagium, ἀρχύτου πλαταγὼν, ad nouitiorum & rudium literarum utilitatem compoſui. Nam ſtudioſis, & ijs præſertim qui candidati ſunt, quantũ hiſtorias & uitas legere cõducat, & ab alijs

ſæpe dictum, & uulgò eſt quoq; perſuaſum. In *his certè ſcribendis unum illud in primis effeci, ut quoniam elegantem & cõpoſitam hiſtoriam me mea facultate ſcribere non poſſe uidebam, diuitem ſaltem & locupletem facere tentaui:imitatus illum* Apel*lis diſcipulum, qui cùm* Helenam *planè ad amuſsim effingere nequiuiſſet,parergis,hoc eſt,ornamentis cæteriſq́; additamentis illam ornatam effecit.* Et *ſimul in his breuitati potius, quàm uerborum copiæ operam dedi, ne tibi fortè & lectori faſtidio eſſem, res potius quàm uerba congerens.*Demũ *in his cõficiendis* Dialogis *eam mihi legem propoſui, quam in ſuis inſtituendis diſcipulis ſapientiæ quidam antiſtites indicere ſolitos audiuimus, ut ne quid meo ipſius inſtituto arbitratúue facerem, ſed omnia aliquo quaſi duce præuio: quod enim ſummorum uirorum exemplo fit,id legibus etiam iure factum putatur.* Nam *quod de poëtis ſcripſi, cùm alios, tum hos excellenti doctrina uiros habui, qui ante me de poëtis ſcripſerunt,*Ari*ſtotelem,*Zenonẽ,Antiphon*tem* Rhamnu*ſium,*Nicandrum Colophonium, Lo*bum* Argiuum, Demetrium Magne*ſium,* Diony*ſium* Pha*ſelitem,*Dama*ſten* Sigeæum,Phaniam Pe*ripateticum,&*ex Latinis M. Varronem, Volcatiũ Sedigitum,*& alios,ne noſtræ huius ætatis ſcriptores cõmemorem.*Quòd *tabulas finxi, & nuncupaui,ſum imitatus* Anaximandrum Mile*ſium,* Cebe*tem*

tem Thebanum, Cl. Ptolemæum, L. Lucianū, Apol lonium Tyrium, Heſychium Mileſium, Diogenianum Heraclienſem, Calliſtratum, & utriuſq; Philoſtrati εἰκόνας, noſtriq; Varronis imagines. Quòd in huiuſmodi hiſtoria dialogo uſus ſum, ante me Heraclides Ponticus de poëtis, & de claris oratorib. M. Tullius idem factitarunt, quos mihi autores ſuſpiciendos potius quàm imitandos propoſui. Nec demum quiſquam uelim hac mihi parte uitio uertat, quòd hæ noſtræ nuſquam ſint tabulæ: occulta enim ſignificatione Picæ familiæ bibliothecam ſignificaui, ex qua ad ſermones hos conficiendos plurima frequenti lectione collegi. Tibi uerò D. RENATA Princeps optima eademq; illuſtriß. hos noſtros qualeſcunq; labores obtuli, cùm ob meam erga te plurimam ac perpetuam illam quidem beneuolentiam atq; obſeruantiam, meumq; tibi dedítißimū animū, tum ob tuas maximè regias & principe dignißimas heroicas uirtutes, in primisq; clementiam, benignitatem, atq; liberalitatem, quibus uirtutibus ita inter cæteras principes emines, ut iure ac meritò omnis hæc ciuitas & tota ditio te ut numen aliquod & ſuſpiciat, & ueneretur. Quid uerò hic religionē, & in Deū immortalem cultū & pietatē, quid cætera ornamēta cōmemorem? Tu Chriſtianiſſ. ac potētiſſ. Gallorū rege LVD. XII. parente nata. Tu HERCVLI II. illuſtriß. ac Ferra-

riæ Duci maximo & inuictiſſ. nupta, cui non imme
ritò illud Herculis nomen contigit, ut ſcilicet μεγα-
γέτης & Alcides nũcupetur. Tu optimæ indolis &
regiæ, ſexus utriuſq; liberorum parens. Tu ſtudio-
rum & ſtudioſorum fautrix & protectrix. Tu me
cùm longa & infirma ualetudine, tum fortuna ad-
uerſa, quam uitare nemo poteſt, calamitoſum & in
felicem, ſubleuas ac foues. Accipe tu igitur hæc no
ſtra qualiacũq; tuo nomini ac numini con
ſecrata: tuo enim auſpicio tuta ſpe
ramus ab obtrectatorum
calumnijs. Vale.

AD ILLVSTRISS.
D. RENATAM FERRARIAE AC CARNVTI PRINCIPEM,
in tabulas & dialogos de Poëtica & Poëtis exordium.

NON ingratum me ſtudioſis facturum ratus ſum, Illuſtriſſima Princeps, ſi literarũ monumentis q̃plurimorũ Poëtarum uitas cõmendarem, quorũ cum carminibus ſimul iam penè nomina erant abolita. Hanc uerò mihi ſcribendi cupidinẽ auxit Politiani Nutricia, quã ſic ipſe Syluam nũcupauit. Nam quo tempore cum Pico & Pio Carpi literis operam dabam, & Ferrariæ mirandum in modum peſtilentia debacchareť, ad nos uir literatus B. Piſo confugit, ut patriæ periculum euaderet: quẽ cum Picus, cum mea, tum eius cauſa libenter ac peramanter hoſpitio ſuſcepiſſet, multaq́; ultro citroq́; de patria primo die inter nos contuliſſemus, ſeq́; ille de itineris labore, ac peſtilentiæ metu collegiſſet, ex eo nos quotidie cũ Pico puero pomeridianis horis, quibus à ſtudijs & curis homines relaxare animum ſolent, in Gabar-

dam tunc oppido proximũ uiridarium ſece debamus:quo in loco cum pleraq;,ita ut fit, cum iocoſe,tum ſeriò à nobis dicerentur,ut animi à moleſta rerum recordatione auerte rentur, frequentius de noſtris literarum ſtu diꝭs agebamus:ad quam rem uel maximè in citabamur cum aliorum ſummorũ uirorũ, tum præcipuè Platonis & Ciceronis exem- plo,quorum ille ſub platano patulis diffuſa ramis, aquæ murmurantis riuulo irrigata, Socratem cum Phædro de Pulchro diſpu- tantem facit:hic,ut ipſemet ſcribit,Marianã quercũ & Tuſculanũ ſeceſſum loca adeò di- ſputationibus apta exiſtimauit,ut in hoc de penitioribus Philoſophiæ locis,deq́; orato- ris facultate, ſub illa de legibus diſſeruerit. In eam igitur Gabardam cum de more ue- niſſemus, & aliquibus confectis ſpaciꝭs, de Poëtica nobis & Poëtis ſermo incidiſſet,in- uicẽq́; multa dixiſſemus,illuc Politiani Nu- triciã adferri iuſsimus. quam cum fortè per legiſſemus,me ad Poëticam ipſam deſcriben dam laudandamq́;, atq; à quorũdam calum niꝭs uindicandam demum, & ſimul ad Poë tarum nomina & uitas perquirendas impu lit. quod ubi non eorum modò qui in ipſa Sylua,ſed longè etiam plurium collegiſſem, ut de fæce quoque plurimos hauſiſſe uideri poſsim,eos his dialogis digeſsi,quibus & ta bulæ Poëticæ nomen indidi,Ex quibus qui

dem

dem dialogis nõ, ut puto, næuo aliquo, aut crepundijs, ut dicitur, ſed toto opinor corpore Poëticam ipſam cognoſces, quibus ſit orta initijs, quantũ ab origine apud gentes omnes in precio fuerit. Nihil traditũ uidebis in religionibus & myſterijs, nihil in theologia & philoſophia alijsq; bonis artibus à principio fuiſſe ſine poëtica, ita ut hoc uerè me tibi dicturũ exiſtimem, ex omnibus diſciplinis unam hanc diuinam extitiſſe, quaſi totius uitæ magiſtram. In his uerò dialogis Piſonem ipſum, & Picum puerũ mecum potius quàm alios loquentes feci, ut qui tum mecũ eſſent, cum id laboris ſubirem. Sed ne te pluribus morer, ſic iam Piſo ſermonem exorditur.

QVID hîc oſcitantes nihil agimus? quid fruſtra nobis tempus elabi permittimus? nõ tu ſic Lili ceſſare ſoles: quin iandudum potius de cõmunibus ſtudijs nobiſcũ aliquid ediſſeris? Nunc ego, inquam, mi Piſo germanæ noſtræ patriæ incõmoda mecum animo uoluebam, atq; idcirco in hoc ſilentij, ut uides, inciderã. Quonam quæſo animo me audire exiſtimas, ciues noſtros tam atroci peſtilentia peſsimè habere, & ab omnibus deniq; deſertos mortem obire? Triſti ſcilicet ac permoleſto, inquit Piſo, nam & ego iſtuc ideo. Sed agè iſta mitte Lili, quæ nec dicere, nec audire, nedum nobiſcum cogitare, ſine

moleſtia poſsimus, patriæq́ malis ita potius afficiamur, ut bene ſperemus: uel ipſum terrarum orbem, patriã in qua nati ſumus nobis eſſe exiſtimemus, nam & tu multo tempore ab ea abes. Verum, inquam ego, ais Piſo: ſedenim homines ſumus, humani nihil alienũ putemus, ſi eius nos urbis miſeret, in qua & parẽtes & maiores noſtri nosq́ ipſi, & nati & educati ſumus. Cur nõ, inquit Piſo, & potius me & te unà, qua potes parte his curis leuas, & ſimul, ut Pico iſti puero nõnihil proſis, qui te loquentẽ tam libenter audire cõſueuit? Qua nunc pote, inquam, id ego ratione? Si tabulas, inquit Piſo, illas nobis pictas, quod & mihi ſæpe es pollicitus, recenſueris, quas & te toties uidiſſe fatebare, ubi & Poëtices, & omnium ferè, qui uerſus, & carmina ſcripſerunt, imagines graphicè, ut dicitur, depictæ fuerant. His enim, ut puto, ſermonib. minus moleſtijs afficiemur. Tunc ego inquam: Nihil minus quàm iſtud cogitabam, ſed ita ut fit, ubi quid in animo eſt moleſtiæ, aliam rem ex alia mecum uoluebam, & præcipuè Homericũ illud, quo Phœbum ait peſtis nubes effugare. Si enim ea ratione, quam maximè probari uideo, à ſummo poëta dicitur, mirum eſt quod hoc æſtatis calidiſsimo tẽpore tandiu peſtilentia debacchetur. Bono igitur, inquit Piſo, ſimus animo, breui ſoluetur: quare iam iſta quæſo

mitte,

mitte, nobiſq́ potius obſequere, hoc præcipuè tempore, quo nullũ nobis poſſet opportunius præſtari. Tum ego: Faciã ut Piſo mones. ſed nunquid adhuc memoria tenes, quę ſuperioribus annis de Poëtices tabulis tibi narraui? Et q̃maximè, reſpondit Piſo. Cui ego: Dabo pro uirili operam, ut ea ipſa nunc repetam, ingenti ſim licet, ut ait Plato, curarum & ſolicitudinũ euripo iactatus, adeò ut ſim, quod dicitur, oblitus penè ungues et digitos. Agè, inquit Piſo, incipe: ſolet ijs memoria res ſufficere, qui ſigillatim quodam quaſi ordine ſerieq́ digeſta narrant: fit enim rerum cognitio, ut ſæpius audiui, quodam quaſi nexu, & ſocietatis uinculo. Ita eſt, inquam, ut dicis Piſo, in ijs, quibus animus eſt ſuæ ſpontis: in affectis autem & perturbatis plerunq́ aliter, atq́ ipſe dicis, euenire ſolet. Vos interim tamẽ attendite: nitar enim pro uiribus, ut ſatis ex parte uobis faciam. Et ſimul ego ad puerũ conuerſus: In bibliotheca, inquã, ueſtræ Pice familiæ, quæ ex omni uoluminũ & librorũ genere ante cognatas diſcordias copioſiſsimè referta fuit, nec minus ſignis & bellicis coronis ornata quàm laureis, illas ipſas quas adeò nunc rogat Piſo Poëtices tabulas poſitas me ſpectare ſolitum memini, quæ, ut eo mihi tempore uidebatur, elegantiſsimè cõfectæ erant: nam præter ea quæ ad cõmenſum & ſymmetrian, &

quã uocant opticen pertinent, pictor quoq; eas ad amuſsim graphide deſcripſerat, & mira quadam ſignandi norma, & umbrarũ uenuſtate. Hic Piſo: Quis earũ, inquit, fuerat pictor? Nomen, inquam, ego haud tibi facilè dixerim: memini tamen Manardum noſtrum ſæpius Coſman quendam noſtratem dicere ſolitum, qui patrum noſtrorũ memoria nonnulla eius artis opera præclara reliquit. Ad hæc Piſo: Iſtius equidem pictoris & nomen audiui, & pictas ad aras tabulas perſæpe proſpexi, in quibus antiquitatem propius acceſsiſſe exiſtimabat. Sed nihil hoc ad tabulas, tametſi Ariſtodemũ hoſpitem à Philoſtrato celebratum in ſuis imaginib. uidemus. His ergo miſsis, ipſius, inquit Piſo, primæ iam tabulæ formam, modulumq; nobis exponas. Sic agam, inquam: & licet nequaquam, à me præſertim, poſsit planè deſcribi, pro uirili tamen, ſi nõ penitus formare, uobis ſaltem inſinuare conabor. Erat, inquam, eius primæ tabulæ area media quadrata ferè forma, cui colũna utrinq; Corinthia attollebatur, uirginali quadam proportione confecta, capitulo uerò pro qualitate deſuper impoſito: has ſuper colũnas tranſuerſum incumbebat epiſtylium, quod utrinque mutulũ ſuſtinebat: quos ſuper mutulos ſemicirculus iacebat, qui faſcijs coronis, eiusq; cęteris partibus, ad huius exempli imaginem

ginem,quã uobis hic in puluere deſcribam, erat ornatus.

Erant in ea igitur tabula Poëticæ, & Poëtarum imagunculę,ſuis quæq; ordinibus diſtinctæ. Quid uerò in ea primũ, ait, Piſo offerebatur? Erat primũ,inquã, in ſemicirculo, quem epiſtylio & fornici ſuperiorẽ interiacere diximus, area, in qua uenerãdæ cuiuſdam mulieris molli in pilento ſedentis imago uiſebatur,florenti quodam nitore perfulgida,cuius ipſius facies tenuiſsimo erat flãmeo uelata,mundo decenter compta muliebri,undiq; unionibus & crotalijs ex aurium labris dependentibus:ſed quodam quaſi furore mulier ipſa cõcita uidebatur, quod ex uelaminis tegmine ſubtiliſsimo uideri facilè dabatur. Tabellã illa dextera porrigebat, uarijs numerorum diſtinctam figuris,inter quos ille præcipuus, qui ſex dicitur, deinde qui quinq;, qui tamen inuicem interdũ conueniunt: erat & numerus ſecundus, & tertius,ex quibus quartus & ſextus reſultabãt, uti ex quarto octauus, qui quadratus dicitur,ratione quadã æqualitatis,quã arithmetici Græci ἰσότητα uocant. Erat inſuper uidere & alias nõnullas numerorũ leges,quæ & alios ſibi impares numeros aſſui & annecti patiebantur: horũ tamen portiunculæ ſublatione quadam, & depreſsione cõſtabant, adeò ut ſectionibus & cæſuris quibuſdam

mirabilem habere uiderentur numerorum inæqualium cõnexionem & copulam. Sed inter has quinta præcipuè, & ſeptima, & nona, mirabili quodam erant inſertæ artificio. Hęc ipſa tamen erant uarijs depicta figuris, quas inter animalium aliarumq́ꝫ rerum nõnullæ ſimiles erant, quædam tortuoſis (fas mihi ſit uobiſcum in præſentia Apuleij uerbis uti) in modum rotæ capreolatimq́ꝫ condenſis apicibus, ſic ut tabellæ abacus diuerſis depictus imaginibus mirandum in modum delectaret. Quæ cum ipſe dixiſſem, Minus nos, inquit Piſo, iſta intelligimus: quare & Pico, & mihi gratiſsimũ feceris, ſi iſta planius ediſſerueris, atqꝫ in primis, quænam ſit ea matrona, cæteraq́ꝫ quæ nobis parũ nota ſunt. Quibus ego: Imò ſanè, inquã, libenter, ut ſimul & nobis gratificer, & memoriã exerceam, tametſi in longiorem me ſermonem uocatis. Erat igitur ea matrona, quæ primo in ſuggeſtu offerebatur, Poëtica, quę petorito ſeu pilento illo uehebatur, idq́ꝫ ea, ut puto ratione, uel quòd maieſtatem illius ac excellentiam ſignificaret, uel quòd plurima antiquorũ poëmata in plauſtris recitari ſolita fuerãt, id quod & à ſcriptoribus eſt diligenter obſeruatum. Quin uirum eloquentiſsimũ Polemona dicere ſolitũ ſcribit Philoſtratus, quæ ſoluta oratione dicuntur, humeris efferri oportere: quę uerò à Poëtis, curribus.

Poëmata in plauſtris recitata.

ribus. Eſt & illud quoq; Græcis frequẽti ſermone uſurpatũ uerbum, ἐξ ἁμάξης, quod à priſcæ comœdiæ Poëtis deſumptum putatur, qui ex plauſtris conuicia iactabant: unde & ἐξάρμα habere eiuſmodi poëtica oratio dicitur. Aſtrabicon quoq; carmen bucolicũ appellamus à uehiculi genere. Sed & illud ſæpe Græci, Poëtarum orationem ἔποχον eſſe dicere ſolent, hoc eſt, quę uehatur. Quin & M. Tulliũ ad hoc alluſiſſe ſæpe credidi, cum ad Q. fratrem ſcriberet: Quoniam, inquit, ſcribis poëma ab eo noſtrum probari, quadrigis poëticis, modo mihi date Britanniam, quam pingã coloribus tuis penicillo meo. quibus uerbis ſe de Cęſaris Britannica expeditione ſcripturum ait Cicero, ut ab eo eam rem edoctus fuerit. Quòd uero ea matrona uelatam faciem habere uideatur, ipſius poëtices arcanos ſenſus, & abdita ſic dixerim myſteria, ſignificare exiſtimo: in poëtica enim unum plerunq; dici uidetur, aliud uerò ſignificatur, & ſenſus quodam, ut ita dicam, uelamine occultatur. Nam, ut Plato ſcribit, Poëtica omnis obſcuris uerborum inuolucris & ænigmatis inuoluitur. Hac certè ratione Homerus Vlyſſem inducit, comite Minerua, hoc eſt, prudentia ac ſapientia monſtra ſuperaſſe, tyrannos uiciſſe, procos confeciſſe: non blanditijs & uoluptatibus allectum, eſſe à curſu nauigationis abductũ. Et

Aſtrabicon carmen.

Poëticam uelatam eſſe.

ut de noſtris agam, non in Vergilio Aeneæ ſimplicem hiſtoriam admiramur,ſed quandam quaſi adumbratam tripartitæ humanę uitæ imaginem,ut Aurelius Macrobius pluribus oſtendit,qui &alibi ſubtili quadam diuiſione fabularũ ſpecies eſt executus. Hæc enim,ut inquit Cicero,conficta ſunt à Poëtis,ut effictos noſtros mores in alienis perſonis,expreſſamq́ imaginem noſtram uitæ quotidianæ uideamus. Quod ut planius intelligatis attendite. Non hic uobis quæ Metrodorus Lampſacenus, non quę Ponticus Heraclides & Plutarchus, non quæ noſtri Chriſtiani, Iuſtinus, Euſebius, Baſilius, Cyrillus, Auguſtinus, Fulgentius, aliíq́ prodidere referam,qui uel ad naturæ & rerũ proprietates, ac elementorum inter ſe diuerſitates,uel ad mores, id eſt, ethicen, uel ad deorum cultum rationemq́, hoc eſt,ad theologiam,& deorum controuerſias &prælia,& ipſorum etiam nomina tranſtulerunt,& interpretati ſunt : uirtutes inſuper & uitia, ac affectiones humanas eos ſignificare cõtendunt,quo modo etiam intelligi uolunt omnem Orphei & Muſæi, aliorumq́ antiquorum uatum theologiam. Verùm his miſsis, quæ mea ſunt ex me ipſi,ſi libet,audite.

Non, inquam, quod inter ſe pugnantes dei,& certantes à Poëtis inducuntur,&nõnunquam ab mortalibus uulnerari,ita accipi debe-

pi debere exiſtimetis, quaſi re ipſa id factum ſit, & credi oporteat: per ea enim ſignificari prouidentiæ diuinæ effectus, qui alia nulla ratione comprehendi, aut explicari queũt, niſi myſtico nobis inuolucro & uelamento ſignificentur: facilè etenim inde cognoſcere poteritis, quare hæc Troianis, illa Græcis, uel hæc Romanis, illa Punicis numina faue re uel obeſſe fingantur. Hinc connubia etiã & amores, hinc agitata cõuiuia. Nam ut omnium mittam allegorias, & phyſiologias quas uocant, quæ ab antiquis multis, tum etiã noſtro tempore collectæ fuerunt, unus eſt certè deus omnipotens, cui ſine nomine cum ſit ipſe, diuerſi diuerſa fecere nomina, omniũ qui pendet facta mortalium immor talis ipſe & æternus & incommutabilis, etſi eius nobis in tanta luce caligantibus nec di ſpoſitiſsimã prouidentiã eius intuentibus, uirtus interdũ ſibi pugnare uidetur, & quaſi, ut ſic dicam, eandem & rem plerunq; uelle & nolle. Tunc Iuno contraria eſt & bellat Veneri, tunc Neptunus Apollini. Quid? nõne & apud Poëtas id facilè aduertitis, immortales à mortalibus impeti, & quaſi pati uulnera, cum uel impij & ſceleſti in diuinam maieſtatẽ, ſuis impijs & nefandis & tot tantiſq; flagitijs feruntur? Tum Gigantes & terrigenæ Ioui bellum indicunt, tum Diomedes Venerem & Martem, tum Plutonem ſau

ciat Hercules & Iunonē: & hoc alij alio modo: humana enim uirtus tum carnis illecebras & mortis uiolentiam ſuperat, & quaſi uim, ſi fari licet, ſuperis facit. Hinc etiam facilius cõnubia & amores interpretabimur, uel deorum erga homines, uel inter ſe, uel quoquo modo, ſi diuini amoris & humani rationē habere uolueritis: quotidie ſic è Iouis capite Minerua naſcit̃, ſic trinoctio Her cules concubitu concipit̃, & aliquis ex The tide naſcitur Achilles. Quid Genios, quos bonos & malos exiſtimant? ut alia mittam, quæ plurima Platonici hac de re prodiderunt. Num & illud præclarè à Stoicis aſtrui uidemus, Deũ ipſum, per ipſius effectus diuerſis nominibus nuncupari? ut unus cum ſit, plures eſſe uideantur, quod cum ab alijs Græcis & Latinis, tum maximè à M. Varro ne, M. Tullio, & Aurelio Auguſt. pluribus oſtenditur. Hinc igitur uidete, ſine poëticis figuris ſacra quoque uolumina exponi nõ poſſe. Quo enim modo, factũ eſſe prælium in cœlo, ab Ioanne dictum? quo modo Hebræi regis cantica interpretabimur? quo pacto totum Iezechielis uaticiniũ? quo tot demum ipſius, cuiuſuis Ioannis, ſi non, ut iſti uolunt, Euangeliſtæ eſt Apocalypſis? ut alia pleraq; mittam, niſi myſtico & poëtico ſenſu ea cõſcripta eſſe fateamur. Quare iure magnus ille Areopagita Dionyſius, diuinã ait

theolo-

theologiam poëticis plurimũ figmentis uti ſolere. Sed hactenus uobiſcum egerim quomodo uelata ſit Poëtica. Iſta tu quidem, ait Piſo, altius repetiſti, ſed an nimis, ipſe tu uideris: quare iam cætera quæ de imaginis pictura reſtant, nobis exhibe. Sic faciã inquã. In ipſius Poëtices imagine, cum reliquus, tum capitis ornatus, elocutionis eſt elegantia, aptaq; uerborum compoſitio, quæ margaritis & inauribus, id eſt, tropis & figuris, & id genus cæteris ornatur. Quòd autẽ furere & afflari uidetur diuinus ille poëtarum ſpiritus, qui ἔνθεος à Græcis uocatur, quo uates & Poëtæ ipſi afflati cõcitantur, ut Democritus, & Plato, & poſt hos alij penè innumerabiles ſcripſerunt, quem quidem furorem ijdem ipſi Græci, & M. quoq; Cicero ἐνθουσιασμὸν uocant, alij nõnulli thriaſin: hinc idem quoq; Cicero muſopatagon, uel ut alij legunt μουσοπατακτὸν, hoc eſt, Muſarum furore percuſſum poëtam appellat. Sunt etiam illa uocabula apud Pollucem, φοιβόληπτος & μουσόληπτος, de ijs qui Phœbi & Muſarum numine afflantur. Tria uerò ex Platone huius furoris ſigna elicere poſſumus, quæ hic uobis paucis attingam. Primũ autẽ illud eſt, quod qui ſine eo ſunt, ſinguli longo uix tempore ſingulas artes aſſequuntur: Poëtæ uerò ſuis carminibus, omniũ artium certiſsima quædam argumẽta oſtendũt. Deinde, quod poë

Poëticæ ornatus.

Poëtarum furor.

Furoris poëtici tria ſigna.

tæ furore ipſo agitati nõnulla plerunq; con cinunt, quæ ſedato mox furore, uix interdum ipſi intelligunt. Tum demum, quod nõ prudentiſsimi quiq; & eruditiſsimi, uerum inſani quidam potius & alienatæ mentis in præſtantiſsimos poëtas euadunt. atque hoc ideo Plato à deis factum aſſerit, ut non hominum inuentũ, ſed cœleſte munus eſſe pulchrum carmen cõdere uideamus. Fuere alij qui hæc in ſydera conferre moliti ſunt, & aſtris accepta referre: quos ideo hoc uobis lo co nõ refello, quoniam à tuis Pice parente, & maiore patruo diuinè admodum & acutè confutata ſunt. Parua uerò, quam matro na manu præferre uidetur tabella, uerſuum & carminũ & rhythmorũ uaria eſt & diuer ſa formula, in quibus hexametri primas ob tinẽt, ſicuti in numeris ſextus, uti ſuis rationibus arithmetici & muſici probant. Senarij tamẽ uerſus diuerſi ſunt ſpecies, ſicuti & quinarij. Sed hęc pridem bene in ſcholis accepiſtis. At nos, inquit Piſo, illud quidẽ abs te expectamus: quid eſt quod ex numero, qui duo ſunt, quatuor, & ex eo qui tres dici tur, ſex reſultare uidentur? Quibus ego: Hęc inquam, ſi me ſingulas per partes referre uelitis, nõ dies tota, nedum pomeridiana hæc hora ſufficiat, ſed ſumma tantum attingam. Secũdus igitur ex quo quartus, & tertius ex quo ſenarius, dimetra & trimetra, & eiuſmo

di quæ

di quæ uocantur ſignificare autumo, propter antiquam duorum pedum coniugationem, quam συζυγίαν Græci uocant, & ταυτοποδίαν, & dipodian: dimetrũ enim carmen quatuor, & trimetrum ſex, ut ſcitis, pedes habẽt. Iam, inquit Piſo, iſta percepimus, cætera ſimiliter abs te auemus audire, atq; in primis huius Pici gratia: quare, quænam quæſo leges illæ ſunt, quæ leges alias pati dicũtur, & quorũ portiunculæ tum tolluntur tum deprimuntur, & cur literarũ uariæ ſunt atq; diuerſæ figuræ? Ego hæc, inquã, uobis eſſe nota arbitrabar: nam quæ græcis uocabulis dicola diſtropha dicũtur, quæ item tricola tetraſtropha, & huius generis ſi qua ſunt ſimilia notãtur, quæ tamen apud antiquos Poëtas, & in primis Pindarũ, longè aliter poſita eſſe uidentur. A principio etenim ueteres Lyricorũ monoſtropha tantũ carmina cõponebant, quod alibi uobis, hoc eſt, ubi de Lyricis Poëtis agemus, planius oſtendam. Particulas autẽ quæ eleuantur & deprimũtur, pedum modulos & menſuras ſignificare crediderim, quæ arſi & theſi cõſtant: item numeros & cæſuras, ſine quibus rauca & parum ſonora eſt carminũ modulata compoſitio, id quod in Actio copioſe Põtanus diſſerit, ut noſtis. Figurarũ uerò diuerſitas, literarũ ſunt uarię formę, quæ à gręcis tum characteres dicuntur & ϛοιχεῖα, tum γράμματα, à

noſtris literæ & elemēta, & notę: nulla enim eſt tam barbara natio, nulla à cultu tam aliena gens, quę nō peculiares & priuatas quaſdam literas habeat. Ammonij philoſophi eſt opinio, unamquanque gentem quæ propria uſa ſit uoce, proprias quoque literas & charactêres habuiſſe, & (quod ex ijs ego colligo) proprijs etiã & qualibuſcunque uel rhythmis uel uerſibus oblectatã eſſe. Quare nō ab re fortaſſe fuerit, ut quę omnifariam de literarum inuentione traduntur, ſi pro te minus Piſo, qui de ijs pridem libellũ meditaris, in huius ſaltem pueri gratiã ab Atticis, ut Græci dicunt, uſque literis repetam. Et ſimul uterque in me intuens, atque annuenti ſimilis ſic Piſo ait: Et in pueri, inquit, & mei gratiã (ſcio enim te dicturũ quę mihi minus nota.) Sed agè, nun-

Atticæ literæ. quid uetuſtiores cæteris Atticorũ literæ? Minimè, inquam, puto: uetus tamen eſt Græcorum prouerbiũ à paucis adhuc obſeruatũ, ut Atticis literis aliquid factũ affirment, quod ſit uetuſtiſsimè factum: qua loquendi figura in Neæra, ſi modò legitima ea fuit oratio, uſus eſt Demoſthenes. Scribit Val. Harpocration, id quod etiã aliqua ex parte Suidas, quod ſcribendi ratio apud Græcos per XXIIII. literas ſerò eſt ab Ionibus reperta. Theopõpus quoque XXV. Philippicarum, fœdera ait aduerſus barbarũ non Atticis literis, ſed Ionum ſancita fuiſſe: quaſi, ut puto, dicat, literis

ris recentioribus. Sunt tamē qui hoc in Ce-
cropem Athenienſium & regem & legiſla-
torem uetuſtiſsimū referunt, qui, ut ſtatim
ſubiungā, uel eas apud Athenienſes primus
inuenerit, uel, ut alij dicunt, obſoletas reno-
uarit, cum fortè in omni Græcia literæ de-
perditæ fuiſſent, aquarū, ut credit̃, alluuio-
ne, ut eſt apud Diodorum Siculum: quibus
quidem literis diutius leges duraturas Ce-
crops ipſe cenſuit. Hinc illud igitur prouer-
bium, Ab Atticis uſq; literis, uel dictum uel *Prouerb.*
factū eſt. Nec iſtuc, inquit Piſo, fuit à re pro
poſita alienum: quare iam nobis Lili cætera
expone. Et ego: Qualiter autem inuētæ ſint
literæ, & quo pacto, quæ afferre ſolent uiri
doctrina excellentes, uobis breuiter hoc lo-
co afferam. Cum enim, aiunt, animal ſit ho- *Literæ quo m*
mo rationis capax, & naturali quodam uin *do inuentæ.*
culo ſocietatis cum alio homine aſtringat̃,
& utrinq; eſſet ratio cōmunis, nec homo ho
mini niſi colloqueretur aſſociari poſſet, nec
poſſe ſe cogitationes cōmunicare uideret,
neceſſe illi fuit rebus uocabula imponere, id
eſt, ſignificantes quoſdam ſonos, ut, quoniā
ſentire animos ſuos non poterat, ad eos ſibi
copulandos ſenſu quaſi interprete uteretur:
ſed audiri abſentium uerba nō poterant, er
go ratio humana peperit literas, notatis o-
mnibus oris ac linguæ ſonis atq; diſcretis.
Ita igitur inuentæ literę & uoces, tum demū

& cęteræ diſciplinæ, de quibus plura me uobis in præſentia dicere nõ attinet, ne à literis diſcedamus, de quibus duplicem eſſe quæſtionẽ uidemus: nanq; eæ quidem aut à natura eſſe dicuntur, aut ab arte. Quas à natura eſſe dicimus, earũ ſunt nomina in ſermone ipſo eiusq; ſubſtantia, & ab ipſo ſunt ſermonis exordio, ut modò dicebamus, formatæ. Quæ uerò ſunt ab arte, longè pòſt diuerſis ab inuentoribus, diuerſis & lineis & figuris conformatę fuere. illas quidem auribus, has oculis tantum cõprehendimus. Sed illis quæ à natura ſunt miſsis, de inuentis & conformatis me dicentẽ attendite: dicam enim quàm id breuius potero, à quibus inuentæ, & quas in orbis regiones delatæ, & de ijs ſimul diuerſas ſcriptorũ opiniones. Primũ ergo, ut hinc exordiar, Cornelius Tacitus per figuras, ait, animaliũ Aegyptij ſenſus mentis effingebant, & antiquiſsima monumenta memoriæ humanæ impreſſa ſaxis cernuntur, & literarũ ſemet inuentores perhibent: ut hinc facilius uobis Lucani poëtæ uerſus pateant, ita enim ille cecinit:

Nondum flumineas Memphis contexere byblos
Nouerat, in ſaxis tantum uolucresq; feræq;,
Sculptaq; ſeruabant magicas animalia linguas.

Quibus Poëtæ carminibus illud ſimul cognoſcere poteſtis, quod parum eſt ab interpretibus annotatum, duplicem fuiſſe Aegyptiorum

ptiorũ ſcribendi morem, uulgarem ſcilicet & ſacrum, id quod etiam Herodotus prodidit & Iſidorus. Vulgaris quidem poſt ſacrũ inuentus eſt, in chartis ex byblo, hoc eſt, ex papyro confectis (unde etiam dictæ ſunt byblinæ epiſtolæ ab Epiphanio & Hieronymo) in chartis, inquam, perſcriptis figũris, non ſacris literis, quas à dextra in ſiniſtram ducebant Hebræorum more, quem & pleri que alij ſeruant, cum nos Latini & Græci à ſiniſtra in dextram ſcribere cõſueuerimus. Scribit Sextus Pompeius, tæpocon appellarunt Græci genus ſcribẽdi ſiniſtrorſum uerſus, ut nunc dextrorſum uerſus ſcribimus. Porrò & aliud ſcribendi genus inuenimus, quod Græci βȣϛροφηδὸμ uocant, ut Pauſanias ait: q̊d quidem tale fuit, à fine uidelicet prioris uerſus, ſecundum uerſum conuertere, ut in diaulo curſu fit. Dictum uerò eſt ab arandi ratione, cum in extremo ſulci in alterum ſulcum boues cõuertuntur, ut grammatici obſeruant Græci. De hac eadem re ſic Iſidorus lib. vi. Verſus autem uulgò uocati, quia ſic ſcribebant antiqui ſicut aratur terra: à ſiniſtra enim ad dextram primũ deducebant ſtylum, deinde conuertebãt ab inferiore rurſus ad dextram uerſus, quos & hodie ruſtici uerſus uocant. Hæc Iſidorus. Sed de hoc genere uerſuũ aliàs, nũc de ſcribendi ratione, ne quid, q̊d ſuccurrerit, uos lateat. De In-

Aegyptiorũ plex ſcribendi mos.

Byblinæ epiſtolæ.

dis agens Poggius, lib. 4. de fortunæ uarietate his uerbis alium ab his ſcribendi modũ deſcribit: Cęteri omnes, inquit, Indi in arborum folijs ſcribunt, ex quibus codices conficiunt admodum uenuſtos. Scribũt autem non, ut nos aut Hebræi, in latus, ſed in locũ à ſummo ad imum ducentes calamũ. Hæc ille de Indis. Ad hæc ſubiungit Tacitus: Inde Phœnicas, quia mari præpollebãt, literas intuliſſe Græciæ, gloriamq́; adeptos tanquam repererint, quæ acceperant: quippe fama eſt Cadmum claſſe Phœnicũ uectum, rudibus adhuc Græcorũ populis artis eius autorem fuiſſe. Alij Danaũ prodiderunt, quidam Cecropem Athenienſem, uel Linũ Thebanũ, & temporib. Troianis Palamedem Argiuũ memorãt ſexdecim literarũ formas, mox alios ac pręcipuè Simonidẽ cæteras reperiſſe. Literas quidem nos in Muſarũ libello docuimus à Muſis inuentas fuiſſe. Sed enimuero Ariſtophanes Aeſchyli uerſus quoſdam cõmemorat, in quibus uidetur Prometheũ aſſerere literarũ compoſitionem adinueniſſe. Plato inſuper, & ab eo Cicero, item Diodorus & Lactãtius à Mercurio Aegyptio, quẽ Thoyth uel Thoth, & Thautum alij uocauere, literas inuentas prodidere apud Aegyptios: alij ab Iſide dea, nonnulli ab Anubi, ſunt qui Rhadamantũ aſſerant apud Aſſyrios, Phrygiarũ uerò literarũ ſunt qui Hercu

lem,

lem is qui Aegyptius fuit, inuentorē faciāt. Plinius tamen ait, arbitrari ſe literas ſemper fuiſſe Aſſyrias. Alij apud Syros repertas uolunt, quod & Euſebius ex antiquis aſtruit. Addit Plinius, utique in Græciam attuliſſe è Phœnice Cadmum ſexdecim numero, Α Β Γ Δ Ε Ι Κ Λ Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ. quibus Troiano bello Palamedē adieciſſe quatuor, hac figura, Θ Ξ Φ Χ. totidem pòſt Simonidem Melicum, Υ Ζ Η Ω. quarum omnium uis in noſtris recognoſcitur. Ariſtoteles decem & octo priſcas fuiſſe, Α Β Γ Δ Ε Κ Λ Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ Χ. & duas ab Epicharmo additas, Θ & Υ, quàm à Palamede mauult. Anticlides in Aegypto inueniſſe literas quendā nomine Memnona tradit quindecim annis ante Phoroneum antiquiſsimū Græciæ regem, idq́ monumentis approbare conatus eſt. E diuerſo Epigenes apud Babylonios ſeptingentorū uiginti annorum obſeruationes ſyderū coctilibus laterculis inſcriptas docet, grauis autor in primis: qui minimū, Beroſus & Critodemus, quadringentorū & octoginta annorū. Ex quo apparet, ut idem ait Plinius, æternus literarū uſus, uel, ut ego interpretor, uetuſtiſſimus. In Latium literas attulere Pelaſgi: pleriq́ Carmentam aiūt, quæ & Nicoſtrata dicta eſt, Euandri mater: atque ideo ab initio XVI. tantūmodo Latinorū literæ fuerunt, uti etiam Græcorū, ut oſtendimus: & penè

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

eaſdem fuiſſe idem Plinius aſſerit, quod planius paulò pòſt oſtendam. At uerò Tacitus ſcribit in Italia Hetruſcos literas à Corinthio Demaratho, Aborigenes ab Arcade Euandro didiciſſe. Scribit græcus hiſtoricus Socrates, Vulphilan, quē Gulphilam etiam uocatum uideo, Gothorum præſulem, Gothicas literas excogitaſſe, diuinasq́ue ſcripturas in eam etiam linguam conuertiſſe. Verū ut ad noſtras redeam, XVI. utiq; antiquæ illæ, teſte Rhemio grammatico. hæ autē ſunt literæ, A B C D E G I L M N O P R S T V. poſtea addita eſt F, ex duplici gamma, hoc eſt, Γ Γ, F conflata, unde & illi nomen digammon. Item addita H ſpiritus nota, ex duobus, ut putatur, græcis accentibus ψιλὴ & δασεῖα ⊢ ⊣, quæ tamen litera ſeu nota aſpiratis dictionibus conueniret. tum etiam antiſigma à Claudio)(pro græca ψ. Sed omnia hæc cum ex latinis tum græcis grammaticis planius haurietis, tantum nunc illa ueſtigemus, quæ ab illis uel parum obſeruata, uel minus ſunt prodita. Scribit Euſtathius literas longas, id eſt, η & ω, itemq́ue duplices, primū Simonidem intuliſſe, cuiuſmodi ſunt ζ ξ ψ. Philoſtratus in Heroicis literæ Y inuentionem Palamedi attribuit, quod & Martialis poëta ſubinnuit, cum ita cecinit:

Turbabis uerſus nec litera tota uolabit,
Vnam perdideris ſi Palamedis auem.

Atq;

Atq; idcirco fortaſſe rectius apud Plinium Y quam Ξ, quæ una eſt duplicium, in his quę ſuprà cõmemorauimus reponendũ. Ex græcis tamen quidam XVI. illis antiquis Cadmum Mileſium has tres addidiſſe prodiderunt, θ φ χ, atq; hoc pacto per aliquot ſecula decẽ & nouẽ literis græcos uſos eſſe, id q̊d cum ex aliis, tum etiã ex hoc argumẽto colligũt: nam cum ψ litera carerent, nõ ψαλλίδα, ſed πσαλλίδα ea ætate ſcribebãt. Poſt hæc Simonides Ceus duas uocales lõgas addidit η & ω. Syracuſius uerò alter, ut quidã opinant Simonides, ut alii Epicharmus, tres ſuperaddidit, ζ ξ ψ, unde literę Syracuſię in græco epigrammate nuncupatæ ſunt à Menandro: atq; ita græcarũ XXIIII. literarum numerus perfectus eſt, quo numero etiam, ut ſcitis, totidem Homeri rhapſodiæ, Iliados ſcilicet & Odyſſeæ, confectæ ſunt. Sanè in Samo quatuor & XX. literæ græcorũ primũ compertæ produntur à Calliſtrato. Sic Andron in tripode. Idem Ionũ literas tradidit Athenienſibus, qua re factum eſt ut literati Samii dicti ſint. Item illud, Samiis literatiorem eſſe neminem, qua de re in prouerbiis multa. Inconſtans tamen eſt ſententia non apud Latinos modò & græcos, ſed aliarum quoq; gentium ſcriptores, de ipſarũ literarũ numero. Nam & Græcorũ quidam XIII. tantum literas eſſe uoluerunt, quòd totidem ſint uocis

elemēta, ut ſcribit Halicarnaſſeus Dionyſius in rhetoricis. alij ferè innumerabiles, ut Sextus Pyrrhonius colligit, in qua re & apud Latinos uariatū, quod & ipſi ex autoribus uel iam collegiſtis, uel facilè colligere poteſtis. Sed & hodie pleræq; in oriente & meridie nationes in literarum numero uariant. Aliæ enim XXVI. ſibi literas aſciuere, alij ſex etiam illis ultrà addidere, hoc eſt, uſq; ad triginta duas: aliæ multò plures, ut Nubæ Aphricæ populi, qui ſeptem & quadraginta literarum notis uti produntur, quod cum ab alijs, tum & à parente tuo Pice aliquando audiui. Chaldæi uerò & Syri, item Aramæi, quantum conijcere datur, ſtabiles magis fuiſſe uidentur, tametſi & hi nõnihil aliquando immutaſſe ferūtur. At uerò Hebræi ipſi ut Aegyptij uarij fuere, ſi Irenæo ita lib. ſecundo aduerſus hæreſes ſcribenti ſtamus: antiquæ enim, ait, & primæ Hebræorū literæ & ſacerdotales nuncupatę, decē quidem fuere numero: ſcribuntur autem quæq; per XV. nouiſsima litera copulata primę, & ideo quædam ſecundum ſubſequentiam ſcribūt, ſicuti & nos, quædam uerò retrorſum, à dextra parte in ſiniſtram ipſas retorquentes literas, id quod & Aegyptios factitaſſe paulò antè cõmemoraui. Porrò è noſtris quidam dum Eſdræ Hebræorū ſcribæ uitam literis produnt, tradunt eum à dextra in ſiniſtram

ſcriben-

ſcribendi modum excogitaſſe, cum antea ad arationis regulam perſcriberent Hebræi, ut & Græci aliquando, ut pauló antè cum de Græcis ageremus dicebam: quare & exarare literis, pro ſcribere adhuc dicere cõſueuimus. Scribebant enim, aiunt, à ſiniſtro cornu in dextrum, & à dextro in ſiniſtrum redibant: quam rem tacere uobis nolui, ut parũ notam, parumq́ ab aliis proditam. Verũ huiuſce rei fides ſit penes autores. Certum, inquam, eſt Eſdran ipſum ſcribam legisq́ doctorem poſt captam ab Aſſyriis Hieroſolymam, & inſtaurationẽ templi ſub rege Zorobabele alias literas reperiſſe, quas nunc uſus habet. Nam ad illud uſq; tempus, Hebrææ literæ & Samaritanæ eædem fuere, ut ſcribit Hieronymus. Sanè ut Hebræorũ literæ numero ſunt XXII, ita & Syrorũ, & Chaldæorum: quin etiam ualde confines, & uno eodemq́ ſono, ſed diuerſis characteribus, ut etiam Samaritanorũ. Sunt, inquam, XXII. Hebræorũ literæ, quæ & ad XXVII. proferuntur, cum iis uidelicet quę duplices ſeu biformes uocantur, & finales, ut quæ niſi in fine dictionũ ſcribantur. quin & XXII illæ uetuſtiores habentur, ut ex Dauidis pſalmis quibuſdã, & threnis Hieremiæ Solomonisq́ prouerbiorum fine. Nomen quoq; Dei quatuor literarũ in gręcis quibuſdã uoluminib. uſq; ad Hieronymi tempora iiſdem literis ex

[library stamp]

preſſum inueniebatur, id quod & ego in uetuſtiſsimo Diodori Siculi codice græco cōperi. Sanè & canon librorum apud Hebręos eodem numero eſt: has uerò, ut Eupolemus & Euſebius tradūt, Moſes adinuenit, quod & alicubi ſcribit Ioſephus. Philo tamen eas Abrahamo attribuit, & idem etiam alicubi Ioſephus, & Romanus Clemens. Sed utiq; Moſes ut Abrahamo poſterior, Hebręas, Abrahamus ut antiquior Chaldæas & Syrias monſtraſſe feruntur: quæ ſi uera ſunt, Enochi librum, cuius etiam à maximis noſtris ſcriptoribus facta eſt mentio, cōmentitium eſſe fatendum eſt: Enochum enim ante cataclyſmum & Nochi tempora fuiſſe palàm eſt. Sed non modò Enochi librum cōmentitium, uerumetiam Adami, de quo in Thalmud legitur, & apud Rabbi Abrahamum, quem illum de diuinitate conſcripſiſſe Hebræi confingunt, ueluti etiam de Abelis libro. Quæ quidem librorum miracula, ſi nō portenta potius, imperitis, minusq; in literis ſacris uerſatis noſtris Chriſtianis quibuſdam illudentes Hebræi, narrare conſueuerunt: quæ ſi uera forent, & non fictitia, (ut certè ſunt) æternum alioqui literarum uſum, ut etiam Plinius putauit, fateri neceſſe eſſet, quādo & apud Platonem in Timæo, quod & Iuſtinus philoſophus & martyr, ut alios mittam, recenſet, multorū millium an-

norum

norum apud Aegyptios literarũ uſum fuiſſe proditum eſt. Simplicius quoque diligentiſsimus philoſophus in cõmentarijs quos in libros Ariſtotelis de Cœlo accuratiſsimè ſcripſit, ita ſcriptum reliquit: Audiui & ego, inquit, Aegyptios non pauciores L X I I I. myriadibus annorum perſcriptas habuiſſe ſyderũ obſeruationes. Babylonios uerò C. & XLIIII. myriadibus. Hæc ille. Scire uerò uos puto, myriada decem millium numerũ complecti. Alia aliorũ eiuſcemodi incredibilia monſtra potius quàm hiſtorias in præſentia mittimus, illa copioſius tractaturi in libro de annis & menſibus. Illud quoq; ut mihi annotatione dignum uiſum eſt, ita uobis ſignificandum duco, quòd ſicuti imagines ſuas Aſtrologi in cœlo deſcribunt, ſic Hebræorum magiſtri ſuum in ſtellis alphabetum, uel, ut Picus ſenior ait nouo à ſe confícto uocabulo, alphabetarium, hoc eſt, ſuæ linguæ notas & elementa inueniri contendunt: pro ſtellis enim ipſi literas notare conſueuere. Miracula iſta quidem ſunt, inquit Piſo, & paradoxa, quod aiunt, quæ attuliſti. Sunt, inquam, ut ais, ſed notiora quæ ſtatim ſubiungam. Sunt inter autores, qui Phœniceas & Hebræas eaſdẽ penè fuiſſe tradant, atq; ab Hebræis Phœnicas accepiſſe, non ab Aegyptijs, ut Corn. Tacitus credidiſſe uidetur. Nam quum Græci à Phœnicibus lite-

ras accepiſſe prodantur,& ea etiam ratione Euſebius grçcas cum hebræis conferat, atq; eaſdem penè eſſe demonſtret (ut enim Aleph hebraica lingua diſciplinam innuit,ita græcè alpha,quę eſt inquiſitio,exprimitur: & ita aperto ore pronunciatur, ut etiam apud Latinos. & cætera quæ idem Euſebius hac de re pluribus eſt executus) quis rogo non uideat Phœniceas & Hebræas eaſdē penè fuiſſe? Hic Piſo: Rectè tu quidem,ut mihi uidetur,colligis. Cui ego: Sed nolo,inquam,nūc iſta curioſius ſubtiliusq́; rimari, cum à Philone & Ioſepho Hebræorum uernaculis, & ab Eupolemo, & Euſebio, & Hieronymo prodantur,ut qui noſtris diebus in Hebręis multa cum laude, & docendo & ſcribendo uerſantur: uobis in præſentia mittam. Si nihil eſt quod nobis, inquit Piſo, amplius de inuentoribus afferas, uerſiculos ego quoſdam non ſanè inconditos legere me, neſcio cuius memini, quibus ſeptem linguarum, quæ magis celebres haberentur, literarum inuentio traderetur, quos,ſi libet,recitabo. Sunt autem hi:

Moſes hebræas primus exarauit literas,
Mente Phœnices ſagaci condiderunt Atticas.
Quas Latini ſcriptitamus ædidit Nicoſtrata,
Abram Syras,& idem repperit Chaldaicas.
Iſis arte non minore protulit Aegyptias,
Guphila prompſit Getarum quas uidemus ultimas.

Quos

Quos uerſus cum recitaſſet Piſo, Iſtorũ, inquã, ego memini, & à quo didiceris. Sed uos de literis, ſi uultis, reliqua ex me attẽdite. Circunfertur Archilochi particula de temporibus, in qua legit Homerũ Mǫoniũ, de quo in Homeri imagine agemus, Olympiade xxiij. floruiſſe, qui literas emendauit, & earũ formas & nomina: tum etiam linguam græcã, quæ etiam tum barbara erat & ruditatis plena, correxit, quam Cadmus Samothrax ſub excidium Troianum in Græciam attulerat. Subdit idem paulò pòſt: Sunt ergo nũc characteres ab Homero forma elegãtiore: nam primi barbariem quandam uetuſtam & nõ Phœniceam ferebant, quia nihil Phœnicum habẽt, ut cernimus, ſed Galatarũ & Mæonũ figuras retinẽt. Xenophon quoq; in libello qui de ǫquiuocis dicitur, ſex Cadmi nomine cõmemorat: de quinto ſic ait: Quintus, inquit, Cadmus ante ruinas Troiæ harmonia Samothracia inclytus, qui à Priſca uxore ob harmoniam certamẽ paſſus, rediens à Phœnicia detulit in Græciam primus XVI. numero literas rudes, nõ Phœniceas, ſed Galatarum & Mæonum perſimiles characteribus: reſiduas retulerunt paulò pòſt Palamedes & Simonides Melicus. Fuit & ultimus Cadmus, qui ſcribere docuit oratione ſoluta, cũ ante literas aduectas atq; pòſt, uernaculo ſolum carmine uterentur. Hactenus

Xenophon. Sed & Suidas duos Cadmi nomine Mileſios recenſet, alterum Pandionis filium, qui ſolutę orationis primus fuiſſe fertur inuentor, paulò Orpheo iunior, & qui, ut idem ſcribit Suidas, in Græciam literas à Phœnicibus inuentas primus intuliſſe dictus eſt: alterum Archelai filium iuniorem. Plures certè rem hanc in Cadmum Agenoris Phœnicem retulere, ut paulò mox oſtendam. Nunc reliquum eius afferamus quod ſcribit Archilochus. Idem, inquit, Homerus literarum formas & figuras reformauit, & grammaticæ præcepta primus dedit, quum antea quiſq; ſermone ſcriberet ſimul & loqueretur uernaculo, quę profectò etiam Italia, quæ & magna Græcia dicta eſt, ſuſcepit. Hactenus ille. Quæ uerba eò libentius uobis retuli, ut uideatis quãta ſit huiuſce rei uarietas. Sanè hoc loco miſſa facio quæ ſuper hos autores Annius ille Vetulonius cõmentus eſt multa & curioſa ad faſtidiũ uſq;. Gallorum enim & Hiſpanorũ literas græcis uetuſtiores aſſerere non dubitauit, quin & ab illis Gręcos accepiſſe: ut minus is inſanire uideatur, qui ſe mõſtraſſe ſcriptis credidit, græcam linguã latina nõ eſſe antiquiorẽ. Sed ijs miſſis noſtra proſequar. Herodotus Phœnicibus, ut paulò antè dicebã, literas attribuere uidet̃, quẽ & Lucanus ſequit̃ dum canit:

Phœnices primi (famæ ſi credimus) auſi

Manſu-

Manſuram rudibus uocem ſignare figuris.
Idem ſcribit Pomponius Mela his uerbis:
Phœnicem illuſtrauere Phœnices ſolers ho
minum genus, & ad belli paciſq; munia exi
mium, literas & literarum operas commen
ti. Phœnices, inquã, Cadmo duce in Græciã
literas attulere, ſed temporũ curriculo cum
ſono figuras quoque ſenſim amiſere. Eis au
tem primi Iones uſi ſunt, quapropter ait He
rodotus, Phœniceæ literæ appellatæ ſunt à
Phœnicibus. Timon quoque Sillographus,
ut eſt apud Sextum Pyrrhoniũ, φοινικὰ σύματα
κάδμου ideo ſuo carmine nuncupauit. Zopy-
rion & Phornutus, item Suidas, Phœnicea
grammata, hoc eſt, φοινίκεια. Meminit & Cice
ro in libris de nat. deorum. Alij Phœniceas li
teras ſic appellatas autumãt à Phœnice Age
noris filio, à quo nonnulli eas repertas pri-
mum uolunt, quod & Theophilus confir-
mat. Sunt qui, quòd in palmarũ folijs, quæ
græcè φοίνικες uocant, ſcribere antiqui cõſue
uerint, Phœniceas dictas exiſtimẽt. Scamon
libro 2. de inuentis, eas ſic uocatas prodit à
Phœnice Actæonis filia. Actæon enim marẽ
nullũ, fœminas quatuor filias habuit, Aglau
rum, Herſen, Pandroſum, & Phœnica, quæ
quoniam uirgo diem obijt, pater Actæon in
illius memoriã Phœnicas literas nominauit.
Scribit certè Herodotus, ſe, quę à Cadmo in
Græciã delatæ ſunt, literas uidiſſe Thebis in

templo Apollinis Iſmenij, Ionicis literis ual de ſimiles, atque ea de re in teſtimoniũ tria affert græca epigrãmata. Sed nec illud uos lateat uelim, pleroſque eſſe, qui literis apices & accẽtus addendos, cum in græcis & latinis, tum etiam in Hebræis exiſtiment. In latinis quidem penè obliteratũ, cum nõnihil eis media ætas uſa eſſet. Ab Hebræis uerò tum demum accentus additos ſunt qui putãt, cum Eſdras uir doctiſsimus poſt ſacræ urbis halosin & excidium, literas & ſacros libros reformauit. Sunt qui multò pòſt id factũ ſcribant, idque his argumentis oſtendere conantur, quod de ijs nulla fiat mentio in Thalmud, cum eius rei in eo ut fieret, ſæpius occurrerit. Tum & illud afferunt, quod eorum nec Origenes, nec Euſebius, nec noſter Hieronymus uſpiam uerbum fecerint. Auen quoque Eſdras hac de re his propè uerbis: Vidi, inquit, in libro qui dicitur Zachoth, conſuetudinem & morem fuiſſe ſapientũ Tiberiadis, qui radix ſunt & præcipui Hebræorũ, quòd ab eis extiterũt hi, qui punctuationes ſeu notationes Meſoreth repererunt, & nos accepimus ab eis omnem punctandi rationem. Hactenus ille. Sanè ſapientes Tiberiadis, ne id uos lateat, apud Hebręos doctores præcipui poſterioribus temporibus fuere, quorũ & Hieronymus meminit, ſeque ex eis præceptorem unũ habuiſſe aſſerit. Sed de hac eadẽ re men-

Sapientes Tiberiadis.

re mentio eſt in libro qui Bilances inſcribitur, id eſt, Moſnai, his uerbis: Poſt, inquit, autores Thalmud extiterunt ſcriptores in legē, & hi qui Meſoreth condiderunt, & poſt eos grāmatici. Patêre igitur aiunt, eam punctan di rationem ſerò excogitatam fuiſſe, & Meſoreth nuncupatam. Sedenim & Græcos uetuſtiſsimos accentibus non uſos eſſe manifeſtis rationib. compertū habemus. accentus, inquam, longo pòſt tēpore à Græcis ſuperadditi fuerūt. quin & hoc ipſo tempore uetuſtiſsima marmora cum Romæ plurima, tum aliubi gentiū etiam pleraq;, ipſe ego ſine accentibus, literis gręcis inſcripta & uidi & legi. Nōnullos inſuper antiquiſsimos codices Dorica lingua perſcriptos, inter quos eſt Archimedis codex peruetuſtus hic apud Albertū noſtrū Carpeñ. principem. Sunt & talia gręca Sibyllina carmina de ludis ſeculari bus, quæ in medium profert Zoſimus græcus hiſtoricus. Eſt & Callimachi elegia, quā etiam Politianus agnouit. ut magis ridiculum id ſit, quod quidam de ſerpentis Cadmi dentibus, & fabuloſis ſpartis terrigenis cōminiſcunt: idq; ideo, ut accentus oſtendant antiquis in uſu fuiſſe. at uos, ut ipſe retuli, ſic rem hanc habete. Nunc id quoq; attendite, ut quibus uocibus nuncupentur ab autori bus accentus, ſcire queatis. Quòd igitur dictionibus accinăt, à noſtris accentus dicun- *Accentus cur dicti.*

tur. Eadẽ fermè ratione à Gręcis προσωδίαι ap pellantur: & Gellio, & Martiano, & Diome de teſtibus, tum uocum moderamenta & faſtigia, & uocis animæ ac ſeminaria, tum etiã uoculationes, & accentiunculæ, & tenores, & ſoni, interdum & cacumina dicuntur, quòd rationem pronũciandæ orationis oſtendant: ut mirum id mecum uobis uideri poſsit, quod à uiro doctiſsimo, cùm diſcipli nis omnibus liberalibus, tum trium linguarum cognitione, hebræa, græca, & latina, proditũ eſt, qui cenſebat dictiones pronunciandas eſſe ex ſyllabæ quantitate longa uel breui, nõ ex accentus ratione, idq́ pluribus argumentis aſtruere nixus, paucis perſuaſit. Verùm nos reliquum proſequamur de literis, ut totũ, q̊d pollicitus ſum, uobis exoluã. Scribit Plinius, primus omniũ gentiũ cõſenſus tacitus cõſpirauit, ut Ionum literis uterentur. Sed & ueteres eaſdem penè literas fuiſſe quæ nunc latinæ, Priſcianus grãmaticus, & Plinius quoq́ prodidit, qui, Indicio eſt, inquit, Delphica tabula antiqui ęris, quę eſt in palatio, dono principum Mineruæ di cata in bibliotheca, cum inſcriptione tali: ΝΑΥΣΙΚΡΑΤΗΣ ΤΙΣΑΜΕΝΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ. cuius quidem tabulæ & Palæmon & Papyrianus grammatici meminerunt. ut hi eò magis ridendi ſint, qui apud Plinium ſuperadiectum id totum exiſtimãt,

quod

quod eſt de Nauſicratis inſcriptione. Hac certè forma antiquiores Græcorum literas fuiſſe cum manifeſtè colligit utraque lingua eruditus Ioãnes Laſcaris, in ea epiſtola quã Petro Medici reipublicæ Florentinæ principi, in grę corũ epigrammatũ æditione dedit: tum etiã apud Athenæum uidemus ubi gryphorũ mentio agitur, ut alios mittã. Iam uerò ad Latinos redeo, qui Hetruſcorũ literis primũ uti ſolebãt: Hetruſcorũ inquã, quarũ literarũ adhuc extant charactêres à Latinis diuerſiſsimi, ut memini me uobis aliàs oſtendere, & ſimul inſcriptiones ex ijs uetuſtas collectas à Collenuccio et Annio, & pòſt etiã ab alijs uulgatas. Eæ aũt Hetruſcorũ literę à Lydis Tyrrhenis eò delatæ credunt̃. Poſteaq̃ uerò Hetruſcorũ res debilitari cœpere, Latini ſeſe Grę cis penitus addixere, id q̃d palàm cognoſcimus ex ijs quæ in manib. habent̃ originũ Catonis Portij fragmẽtis. Sed Roma, inquit, tum rudis erat, cum relictis literis & diſciplinis Hetruſcis, mirabunda gręcis fabulis rerũ & diſciplinarũ errorib. ligaret̃, quas ipſi Hetruſci ſemper horruerunt, neq; ob id unq̃ latinas literas uoluerũt ſuſcipere uſq; ad Cęcinnã Volturrhenũ magiſtrũ quadrigarũ & augurũ principẽ, patrẽ Menippi, & auum Menedori, quas ante illũ pater eius Volturrhenus, auuſq; Titus, & proauus Turrhenus ſemper Romanis principibus chariſsimus,

renuerunt, cum ad eas recipiendas urgeren tur. Nam & ipſe Turrhenus, patre Elbio Vol turrheno, & rege Hetruſcorũ ultimo ad lacũ Vadimonis cæſo, & quidem ad reddendam urbem anno ſecundo Olympiadis cxxiiij. al lici potuit, ſed ad recipiendas latinas literas nunq̃ perſuaderi potuit. & hæc quidẽ Cato, ut circunfertur. Cæterũ latinis literis ſic ex multo tẽpore cõſtitutis & ordinatis, ab uſq; Claudij Cæſaris temporibus eædem conſti tere, & id quod nec Longobardi, nec Gothi, nec Hunni, & Vuandali, cæteræq; barbaræ nationes, quæ in Italiã toties cum armis ir- ruerunt, & ferro & igni toties uaſtarũt, face re potuerũt, unus nunc demũ aut alter, uiri ſanè docti in uernaculis exprimendis Hetru ſcorum, ut aiunt, uocibus, nouas literas no- uasq; formas meditãtur, idq; nõ minore ſtu dio quàm labore, & ſcriptis etiam prodere ſatagunt: quod illis bene uertat. Nam quæ tam rudis & barbara natio, tam aſperi & du ri, ne anhelantis dicam, ſermonis, quæ nõ la tinis literis utatur? ſuosq; per illas nõ expri- mat animi cõceptus, uel excribat uerba etiã plerunq; ſtridentia? Sed nunquid ideo mi- nus compti & elegantes fuere Fran. Petrar- cha, Io. Boccatius, Danthes, & alij, quia ig- norauere iſtas tanta arte nuper excogitatas literas? Abſit. quin hi ipſi nouarũ literarũ in uentores facilem ſatis ſcribendi uiam, diffi-

cillimã, ijs qui eam pergere uolunt, efficere uident. Hîc Piſo, dum ego hæc dixiſſem: Poterant hi ſanè, inquit, moneri, ſuum hoc inuentum nouarũ literarũ non diutius in hominum memoria duraturũ, quàm excogitatæ Claudij Cæſaris literæ, quę uix in uſu tandiu perſtitere, quandiu ille uixit: horũ auguror nec tandiu ſuperfuturas, ipſis enim adhuc uiuentibus & ſpirantib. interibũt. Quibus ego: Rectè inquam tu Piſo: nam & legimus apud maiores Dionyſiũ quendam Lincium ſyllabarũ omniũ ſingulas formas aptiſsimas feciſſe, & ob id ſtatua ſuo tempore honoratũ fuiſſe, nunc uerò non modò ſyllabarum ipſas formas extare, ſed uix nomẽ audimus. Verùm de his præclaris nouarũ literarum inuentoribus hactenus. Si uerò literarũ uirtutes & poteſtates cupitis, ſi deniq; quo pacto pronunciari, quo ſono, quo ſpiritu, & oris geſtu, & forma, quáue eius parte, omnia hæc ab Halicarnaſſeo, Terentiano & Capella alijsq;, quos iam tu fortè Piſo legiſti, & poſthac cum Pico puero hoc noſtro legere poteris. Nam de hebraicis ipſi ſtatim in rudimentorũ exordio docent, quæ gutture, palato, lingua, quę dentib. ſeu labijs enunciandæ ſint. Quo fit, ut mecum iure ridere queatis, ſi uerum eſt quod dudum intelligo, Germanũ hominem ad tantam arrogantiã, ſi nõ potius uecordiam, perueniſſe, ut Græ-

cos & Italos,etiã Romanos ipſos ſe doctu-
rum putet,& palàm in coronis iactet,quo-
modo rectè pronunciandum ſit atq; legen-
dum, quin illum etiam hac de re libros me-
ditari,quos ædat in uulgus.Hoc cum dixiſ-
ſem,ſubridens inquit Piſo:O rem ridiculam
quam narras,inquit,Lili,Germanúm ne ho
minem nunc demũ Romanã græcamq́; lin-
guam,Græcos &Romanos homines profi
teri ſe uelle docere, easq́;, ſi dijs placet, pro-
nunciare:is ſaltẽ,ſi nõ tot ſuis ſcriptis,Ana-
charſidis dicto moneri poterat.Sed iſta,in-
quam, amici riſu deuoranda, nosq́; noſtrũ
inſtitutum potius terminemus, & de literis
tandem concludamus,illud afferentes,tam
Græcos quàm Latinos,numeros apud anti
quos per literas expreſsiſſe, id quod & ho-
die ex parte ſeruãt Grꝏci & Hebrꝏi.Sed ſub-
inde ſuperiorib.ætatib. notæ atq; figurę mu
tatę ſunt.Sanè apud Grçcos is character qui
ſex ſignificat, hoc eſt ϛ, Epiſemi character
uocatur,ut eſt apud Theophylactum.Et ab
his certè numerorum literis Pythagoras,&
eum ſecuti Pythagoræi,ſi non potius ille ab
Aegyptijs edoctus, ſecretã illam & arcanã,
ne ſuperſtitioſam uerius dicam, numerorũ
rationem cõmenti ſunt, qua quid euenturũ
eſſet ratúmue foret pronunciabant: qua de
re alibi.Ab hac quoq;,ut uidetur,ſuperſtitio
ne Pythagorica Aegyptiacâue, Marcus &
Colar-

Colarbaſus ſuæ hæreſeos originem traxere, de qua, quoniam res parum nota eſt, uobiſcum ex Tertulliano agam. Ita enim ipſe in libro de hæreſibus: Non defuerunt, inquit, poſt hos Marcus quidam & Colarbaſus, nouam hæreſim ex Græcorũ alphabeto componentes. Negant enim ueritatem ſine iſtis poſſe literis inueniri, imò totam plenitudinem & perfectionem ueritatis in iſtis literis eſſe diſpoſitam: propter enim hanc cauſam Chriſtũ dixiſſe, Ego ſum α & ω. Ω mega denique in Ieſum Chriſtum deſcendiſſe, id eſt, columbam in Ieſum ueniſſe, quæ græco nomine cum περιστερὰ pronunciatur, habere ſecundum numerum DCCCI. Percurrunt iſti ωψχφυ, totum uſque ad Alphabeta, & computant ogdoadas & decadas. Hactenus obſcurè ille quidem: longe uerò plura de eiuſmodi Colarbaſi & Marci ineptijs ac deliramentis, Irenæus libro primo aduerſus Valentini & ſimilium hæreſes tradidit. Sed de eiſdem agit & Philaſtrius Brixinenſis antiſtes, in eo libro qui de hęreſibus inſcribitur, quo tamen loco non ille Colarbaſum, ſed C. Baſſum uocare uidetur. Sed rideatis licet horum ineptias antiquorum, & utinam nõ & hodie eſſent huiuſmodi leues ac ſuperſtitioſi homines, qui & amorum & negociorum inde euentus colligere anxiè ſtuderẽt. His ſic à me dictis, Et ridere, inquit Piſo,

nobis libet, & audiuiſſe iuuat, neq; enim iſta aliàs audiuimus. Sed iam, inquam ego, tempus eſt ut ad tabulam redeam. Animaliũ igitur (ut unde digreſſus fuerã in uiam redeã) cæterarumq; rerũ figuræ, quæ in tabella depicta fuerant, Aegyptiorum & Aethiopum ſacræ ſunt literæ, quas ideo Græci hieroglyphicas & hieraticas nuncupant, quibus literis ſacros ſuos libros & indigitamenta cõſcripta Aegyptios habuiſſe legimus. Cum enim inter cætera numina magnæ deæ Iſidi ſacra & uota nuncuparent, ueterem, ut ſcribit Lucius Apuleius, librum proferebant, in quo uerſus depicti, eiuſmodi literis erant. Tunc puer Picus: Extant ne, ait, aliquæ iſtarum notæ literarũ, ſeu iſtas ipſas qui doceat liber? Vtrunq;, inquam, extat mi Pice. Nam cum in quamplurimis monumẽtis marmoreisq; obeliſcis atq; columnis, hodie quoq; literæ hæ ſpectentur paſsim, tum de nõnullis etiã Porphyrius, Diodorus, Plutarchus, Herodotus, Euſebius, Tacitus, Ammianꝰ, Ruffinus, & alij pleriq; meminerũt. quin & Chæremon philoſophus hieroglyphica ſcripſiſſe dictus eſt: & Horus Apollo Aegyptius ſua lingua idem factitauit, cuius pars nũc quoq; in gręcũ tralata ſermonem, mendoſa licet & manca, legit. Sed de his literis ſatis. Nam Pierius Valerianus uir tum probitate, tum literarum ſtudio mihi chariſsimus, de his iam

Hieroglyphicæ & hieraticæ literæ.

pridem

pridem ingens uolumen parturit: quare de his ſatis. Poëticæ igit imago picta in tabula, altera manu ſphæram ſeu globum continebat, qui totius mundi formam habere uidebatur. ſubucula uerò & interiore tunica ſuccincta, ſed ſuperiore ueſte ampla ac laciniosa diſcincta, quæ polymitario & plumario opere cõfecta fuerat, dextrum nuda pedem, ſiniſtrũ ridenti Sicyonio induta. Eius ante pedes ſparſæ iacebant coronæ ex lauru, hedera, myrto, alijsq́ꝫ frondibus, folijs decuſſatim intertextæ, quæ niſi emeritis, & multo quibuſdam ſudore profuſis dabantur. Aderant tamen, ut uidebatur, nõnulli temerarij ac impudentes, ut eſt hodie et ſemper fuit hominum quorũdam genus, qui improbè eas rapiebant, clamq́ꝫ ſibi incõcinnas quaſdam ac male compoſitas coronas cõſuebant. Integras uerò ac inuiolatas eas nulli aſſequi poterant, ni quæ eo loci tripudia choreasq́ꝫ ſubſultim ducebant in numerũ nouem puellæ cum intonſo ac imberbi adoleſcẽtulo, exhibuiſſent. Propter has & Pitho dea ſedebat, quæ hauſtum liquidiſsimũ quendam liquorẽ ex Orchomenio Gratiarũ fonte nõnullis canentibus propinabat. Tunc in me intuens Piſo, mira mehercule ait pictura. ſed quid iſta præ ſe ferant, ex te audire non minus hic puer Picus, quàm ego, auemus. neq́ꝫ nos ſermonẽ interrumpere dixeris, nam cu-

Redit ad poëticæ imaginem.

pidi,ſi nõ magis curioſi ſumus,&qui ſi non cũcta, certè plurima ſcire cõcupiſcimus. At ego illis ſubridẽs inquã,curioſi quoq; uterq; Lucius. Mitte quęſo nũc Lili iocos, Piſo ait, & q̊d auemus maximè,rẽ omnẽ nobis expla na. Sit,inquã,hoc quidẽ ioco dictũ,memine ritis tamẽ ſedulò illius Cleobuli ſentẽtiæ ſeu cuiuſuis alterius,omnib.in rebus optimũ eſ ſe tẽpus. nec hoc tantũ uobis in præſentia di ctum,ſed ſemp dictũ putate.quare iam atten dite,cur ſiniſtra ſphærã p̓ręferat Poëtica. Ra tio hæc eſt,q̊d nihil uſquam gentiũ eſt in to-to mundi ambitu, ſeu quæ ſupra lunã perpe tua atq; æterna,ſeu quę citima ſunt mortalia atq; caduca, quę nõ fuerint uerſib. decãtata, id q̊d planè me plurib. uobis oſtenſurũ exi-ſtimo, ex imaginũ poëtarũ fermè omniũ nar ratiõe. Quòd uerò interiores ſuccinctas ge ſtare ueſtes uideat̃,id in cauſa putauerim,q̊d qui ſeria & naturæ ſecreta ſcripſerũt, ſuccin cto & expedito uſi ſunt ſermone: at qui bel la,amores,luſus, & id genus cætera,ornato cõpto atq; diffuſo, qui per ſuperiorẽ amplã et laciniosãm ueſtẽ ſignificat̃. Nec id pręterea mirũ uobis uideat̃, q̊d altero ſit pede nuda: nã & in uerſib. pangẽdisq; carminib. quidã quoq; nudi ſunt pedes,&nullo fermè lepôre cõditi,ut ſpõdei,iambi, & qui à græcis muſi cis ἄλογοι dicunt̃. quidã illecebris omnib. om niq; uenere &gratia præditi,quales dactyli, & ana-

& anapæſti, & trochæi. Nouẽ aũt puellas cũ iuuene ſaltãtes, nouẽ cũ Apolline Muſas, uel Baccho eſſe crediderim, quos Poëtici furoris præſides antiqui putauere. Sed de Muſis nihil, inquã, nũc uobis amplius, quãdo ſub examẽ nũc libellũ habeo qui adoleſcẽti mihi è manib. exciderat, illũ propediẽ à me reformatũ legetis. Nunc illud, qua ratione in numerũ choreas ducere Muſæ ipſę uideanť exponã. Memini me, inquã, apud autores legere, ſuas ſaltationũ ſpecies poëmatis & carminib. aſcriptas ueteres habuiſſe. nã Lyricę poëſeos pyrrhicha, gymnopædice & hyporchematica eſſe diciť. Gymnopædice quidem nomen in memoriã mihi reuocauit illud, ut & uobis recenſerẽ moris fuiſſe in Dionyſijs, ut nudi choreas pueri agitarẽt, cuius rei modũ deſcribit Athenęus in xiiij. dipnoſoph. Qua ex re illud uobis magis liquere debet, q̊d eſt apud M. Tulliũ in oratione pro rege Deiotaro, cui obiectũ à Philippo & Caſtore fuerat, quod nudus & ſenex ſaltaſſet: de cuius ſaltationis modo, ne quidẽ uerbũ eſt factũ ab interpretibus. Verũ ad inſtitutũ redeo. Fuere item ſaltationũ ſcenicarũ ſpecies tres, tragica, comica, ſatyrica. à quibuſdã et tyrbaſia dithyramborũ, cordax comędiarũ, unde *κορδακίζω* uerbũ obſcœnũ apud Græcos, q̊d eſt ſaltando lũbos agito. hinc & cordaciſmus ſaltationis ſpecies turpis & indecens, cuius in

Philippicis meminit Demoſthenes, q̊d uocabulum Vlpianus & Harpocration interpretantur. Verumenimuero Arrianus Cordacem ſatyricum ſaltationis genus eſſe ſcripſit, in Indiaq́ à Baccho ait inſtitutũ fuiſſe.
Sicinnis. Sicinnis ſatyris conuenire exiſtimatur: unde & Sicinniſtæ Satyri dicuntur. Nonnulli barbarum quempiam Sicinnon, alij Cretenſem & inueniſſe & nomen dediſſe prodidere. Sunt qui Therſippum Sicinnin primùm ſaltaſſe ſcribãt, & deduci à uerbo σείεσθαι, hoc eſt, à quatiendo concutiendóue. Alij Sicinnin magis quidem comicam ſcribũt, eamq́ Phrygas primos ſaltaſſe in Sabazij Dionyſij celebritate. Sic uerò nuncupata ex Arriani ſententia, ab una Cybelis nympharũ, cui
Emmeleia. id nomen erat. Alij aliter. Fuit uerò Emmeleia Tragœdiarũ ſaltatio, in qua Bathyllum Alexandrinũ excelluiſſe legimus. Fuerũt & qui Sicinnin Tragœdiarum fuiſſe prodiderunt. Alij Emmeleiam militarem: de quibus omnibus Iulius Pollux, & Dionyſius Halicarnaſſ. & Ammonius, & Suidas, & omnibus his copioſius Athenæus, ut alios mittã. Sed & Pylades Cilix hiſtrio præclarè hac de re apud Græcos ſcripſiſſe traditur. Saltandi uerò artem, & illius inuentionẽ Arcadibus acceptam ſcriptores referũt. Non ſum ignarus aliquos eſſe, qui ab ipſo mundi exordio ſaltandi rationem excogitatam prodidere,
exemplo

exemplo deſumpto ab ipſa cœli & ſyderum uertigine. Reſtat ille etiã nobis, ait Piſo, ſcrupulus, quid coronæ, quid dea Pitho ſignificet. Hæc uos, inquam, minimè latêre arbitrabar. quæ etenim ex lauru corona fit, uictoribus & heroicis conuenit Poëtis, ut eſt apud Horatiũ & Papinnium, cum prius tantùm ducibus Imperatoribusq́ daretur, q̊d ſcilicet fulmine nõ icitur. Quæ ex hedera, quæ ſi Dioſcoridi credimus, ideo poëtica uocatur, Lyricis Poëtis, ut aliquib. placet, dicata. Sanè nõ ex omni hedera poëticæ coronæ, ſed ex ea nigræ ſpecie, cui flos ſit croceus, folijs non adeò tamen pullis, quam & Nyſiam & Bacchicam & Dionyſiam uocatã legimus, ingentibus corymbis. Quæ ex myrto corona fuit, dabatur Eroticis poëtis, hoc eſt, amatoria ſcribentibus. Quæ uerò ex ijs omnib. uel diuerſis ex frondibus conſtat, quam ab antiquis pancarpiam uocatã uideo, illis attribui poſſe uidetur, qui in omni carminum genere glorioſe & cum laude ſcripſiſſent: tametſi hæc uariè confuſeq́ à poëtis & ſcriptoribus referuntur. Quòd clàm uerò ac impudenter à nõnullis diripiantur, nõ noſtra, ut uidetis, hoc indiget interpretatione. Præter enim ualde paucos, hac tempeſtate, meritas capiti coronas & Muſarum ſerta imponere ſibi uidemus. quin (prò pudor) pro lauro & hedera, urticis blitoq́ ac braſsicis noſtri nõ

poëtę,ſed linguaces nebulones coronant̃,et uerboſa petũt principũ priuilegia: qui tamẽ coronãdi mos,ſi nõ abuſus,quo ſibi magnã &dignitatis &honoris acceſſionẽ hi fieri ar bitrant̃,qui uel à Ro.pontifice,uel à Cæſare cæterisq́ principib. & regib.ſeu ab his legatis &facultatẽ habentib.inſigniunt̃ coronãtúrue,ipſorũq́ honorant̃,uel certè onerant̃, diplomatib. ſcriptisq́ tabellis, nõ antiquus ille quidẽ fuit,nec multis antè ſeculis inſtitutus,unde mirũ eſt, cur tãtopere à q̃plurimis umbratilis hęc dignitas ambiat̃,expetaturq́, cum poëtã fieri non principũ priuilegijs,nõ diplomatibus, nõ etiã tabellionũ publico teſtimonio,manifeſtè &apertè ſciamus,ſed eleganti potius eius facultatis cõpoſitione,quã tum diligenti & accurata lectione, & ſtudio bonorũ uatũ,tum &natura ipſa,tum maximè utroq́ aſſequimur. Hîc ad me conuerſus Piſo: Verũ ne iſtud,inquit, q̊d ais Lili,quòd nõ,ut nũc moris eſt,poëtæ apud ueteres per priuilegia & diplomata inſtituerent̃? Veriſsimum inquã, id q̊d etiã patrũ noſtrorũ ætate poëta quidam ridens tot ſuorũ temporũ laurigeros poëtas nõ inſulſe,ita canẽs oſtendit:

Temporibus priſcis cum ſecula docta fuere,
Qui gereret laurum uertice rarus erat.
Nunc indocta rudes homines cum ſecula gignant,
Laurigeros uates angulus omnis habet.
Nil igitur mirum tot cingi tempora lauro,

Quod

Quod regũ eſt munus, iudicis antè fuit. Videtis nõ apud antiq̃s multos fuiſſe laurigeros. Nã etſi aliquæ extãt inſcriptiones in poëtarũ cõmendationẽ, ut Cl. Claudiani, et L. Pudentis aliorũq;, ut in imaginib. eorũ uobis oſtendã, itẽq; poëtę ipſi plerũq; ſibi coronas inter canendũ petãt, ut cũ Verg. ait, Atq; hãc ſine tẽpora circũ Inter uictrices hederã tibi ſerpere lauros. & cũ Melpomenẽ Horat. Flaccus comã ſibi Delphica lauru cingere flagitat, nõ hęc ipſa tamẽ coronãdi antiquũ arguunt fuiſſe inſtitutũ. Nõ enim multò ante Petrarcham, q̊d equidẽ cõpererim, [redacted] Pontifices ac Cæſares id ſibi [redacted] quẽ tamẽ coronãdi morẽ ſi ritè per cenſores & æquos & peritos non ignaros iudices pręſtaret, haud equidẽ damnarim. Vnde uerò, inquit Piſo, mos iſte potuit ſumpſiſſe principiũ? uix eñ temerè cępiſſe crediderim. Tunc ego: Ne quicq̃ uobis q̊d ex me quęratis negem, qua hac in re cõiectura ducar, uobis exponã. Scribit in v. ſympoſiacôn Plutarch. uetuſtiſsimũ fuiſſe inſtitutũ Poëtices certamẽ, repetitq; ab Homeri Heſiodiq; uſq; tẽporibus, cũ ſimul ambo hi Poëtę certarũt in funere Oelyci Theſſali: quã hiſtoriã in Heſiodi imagine copioſius recitabo. quare uos ſcire oportet, à gręcis, ut aliarũ

Coronãdi poëtas mos unde cœperit.

multarũ rerum, ſic quoq; literarũ & carminum ludos ac certamina inſtituta fuiſſe, ut earum rerum ſtudioſi exercerentur, & ſimul populi oblectarentur. audiuiſtis enim poëtarum ſępe certamina & uictorias, electosq; ad id iudices, quibus iudicãdi munus man dabatur, ut Ptolemæum apud antiquos feciſſe uidemus, qui iudices in ſuis ludis ſtatuit, quod pluribus deſcribit Victruuius, ut etiam planius in multis recenſendis poëtis uobis palàm faciã. Quin & ab ipſis Græcis, Neronem Cæſarem apud Latinos idem inſtituiſſe accepimus, & poſt eum Fl. Domitianus, alijq; deinceps nõnulli. Cum itaq; paulatim literarum ſtudia obſoleſcerent, iamq; ferè eſſent deſita, eius tum demum facultatis & diſciplinæ (ut facilè credi poteſt) cupido quædam ambitioſa, & deſiderium hominibus iniectum eſt, unde emanauit hæc coronandi conſuetudo, ſi non potius abuſio, ut etiam creandi artium & diſciplinarũ magiſtros & doctores. Tametſi uetuſtũ fuiſſe morem legimus capiendorum inſignium, quorum ita in Baſilij monodia in hũc propè modum Nazianzenus: Omnia, inquit, iam Baſilius aſſecutus, quæ & philoſopho, & oratori, & ſacerdoti opus erant: cum in his honoris ac profeſsionis de more inſignia poſſet accipere, facilè deſpexit, & ſuperuacua putauit, ut qui nõ phaleras, ſed ueram ex his doctrinæ

ctrinæ utilitatẽ ſuſciperet. Hæc ille. Sed unde coronarum uſus, à quibúsue incœperit, quotq́ earum genera, & nomina, quibúsue perſonarũ generibus, rebusq́ conuenirent, multa Septimius Tertullianus in libro de corona militis, & nonnulla Plinius in nat. hiſt. & Gellius. Theophraſtus quoq; de coronis ſcripſit, item Callimachus & Mneſteus medici: tum multò plura Cl. Saturninus, qui de ijs librum ſcripſit, in quo ita earum diſſeruit & origines & cauſas, ſpecies inſuper & ſolennitates, ut, Septimij uerbis utar, nulla floris gratia, nulla frondis lætitia, nullus ceſpes aut palmes inueniatur, qui non ſit alicuius capiti conſecratus. Scripſit & his diebus libellum uir doctus & eruditus de coronis, ex quo cũ libuerit plura legetis. Nũc hac de re ſatis, ne quæ parum ad tabulam faciũt afferre uideamur, atq; idcirco ad deam ipſam Pitho, de qua ex me modò quærebatis, me ipſe conuertam. Ea quidem perſuadendi quædam dea eſt, ut interpretatur Fabius: ab alijs modò lepos, modò ſuada, interdum ſuadela nuncupatur. quæ ideo gratiarum liquorem aliquorum labijs infundere dicitur, quoniam efficacius animis hominum inhærent quę per carmina traduntur: eadem quoq; cauſa facilius memoriæ mandantur, quod tamen in numeros refert Ariſtoteles, quòd ijs menſurẽtur. Sedenim cur

Pitho dea.

Digitized by Google

ſenſus magis carminib. afficiantur, eam cauſam Cleanthem dicere ſolitũ accepimus, q̊d ſicut ſpiritus noſter clariorẽ ſonum reddit cum illum tuba per longi canalis anguſtias tractum patenti ore nouiſsimè effundit, ſic ſenſus noſtros carminis arcta neceſsitas clariores efficit: negligentiusq́;, ut ille ait, nos percutiunt, quæ ſoluta oratione dicuntur, quàm quæ aſtrictis certis pedibus & numeris, quaſi eiubrato lacerto in nos torquẽtur. Atq; ideo Victruuius egregius architecturę ſcriptor ægrè fert, ſe haudquaquã poſſe carmine ſua pręcepta tradere: nam carminum, inquit, & pedum, & uerborum elegans diſpoſitio, ſenſus prolectando legentium eos ad ſumma perducit. Nõ ſine igit̃ gratia poëtæ uidentur poſſe placere, atq; ob id flexanima ipſa Pitho propinare fingit̃ ſuauẽ quendam gratiarũ liquorem: ea inquam Pitho, quam in Periclis labris inſediſſe ueteris Comœdię Poëtę fabulati ſunt. Ennius uerò M. Cethegum, ut ſcribit Cicero, eius medullam nuncupauit. Cuius deæ ſimulachrum Thebis in templo Veneris fuiſſe Pauſanias perhibet, Praxitelis opus. At quoniã paulò antè dicebam, carmina magis afficere q̃ ſolutam orationem, nunc, ſi libet, expreſsius cauſas afferam, cur nõ modò homines, ſed omnes etiam ferę rationis expertes animantes, cantu & muſica afficiantur. Et Piſo, ut pro Pico

etiam

etiam meo iure reſpõdeam, certè, inquit, nobis erit gratiſsimũ. Tunc ſic ego: Muſica, inquam, ſiue in uoce tantũmodo eſt, ut Socrates credidit, ſiue, ut Ariſtoxenus, in uoce & corporis motu, ſiue in ijs & præterea in animi motu, ut putat Theophraſtus, certè multum obtinet diuinitatis, & in animis permouendis plurimũ ualet, noſtrę́q; mentes ipſæ, quamuis Epicuro reclamante, diuinæ, ſuam naturam per cantus agnoſcũt. Nam ut Platonicorum & Pythagoreorũ eſt ſententia, omnes animæ cœleſtis illius Muſicæ memoria, cuius pridem in cœlo cõſciæ fuerant, ea ſuauitate afficiuntur, adeò ut nec tam aſperum ullum ſit, atque immane pectus, quod non eius dulcedine mulceatur: ſeu id ea cauſa fiat, quod anima ipſa harmonia ſit, ut putauit Herophilus, & eum ſecuti pleriq;. Alij diuinæ cuidam occultæ uirtuti, quæ in animis noſtris ineſſe creditur, hoc attribuunt: Poëticam enim aiunt donum eſſe quoddam dei, & diuinum quendam cœleſteḿq; furorem: uerisſimuḿq; prętereа eſſe, in ſimile q̊d ſimile eſt facillimè agere uiḿq; habere. Hinc idcirco fieri, ut eam nobis partem mulceat, & trahat Poëtica: ſimuĺq; quod in nobis cœleſte lumen ineſt, uis ea cœleſtis excitat & cõmouet. Sed hæc nimis fortaſſe altè repetita, naturæ hoc potius argumentis, & exemplorum ui oſtendamus licet. Nullus eſt profe-

Cur feræ, atque atque homines muſica afficiantur.

ĉto mortalium,modò non cõmuni ſenſu et ratione ſit priuatus, qui nõ uim maximam habere harmoniæ ſuauitatem fateatur,cantumq́ ipſum adeò ſenſus mulcere, ut plerunque uel bonos mores ipſe, uel malos nobis inſinuet,& labantes etiam ſæpe homines & perditos dirigat,in meliusq́ reformet,ita & è contrario bonos probosq́ emolliat atque corrũpat.Quo fit ut apud antiquos ſcriptores legamus,uaria fuiſſe cantuum & carminum genera,id quod planius alio uobis loco oſtendam:alij enim caſti ſunt & temperati,alij amatorij,alij etiam bellici,alij pacifici, alij mœſti & lugubres,alij denique robur & audaciam,alij timorem & hebetudinẽ quandam mentis audientibus afferunt: quin, ut tradit Cenſorinus,morbos animi quos appellant πάθη,muſica lenire & ſanare conſueuit. Hinc Pythagoras,ut ſcribit Euthymius, adoleſcentis immodicè amantis,mutatis tibię modis, amorem ſimul immutaſſe fertur, & alium gladio inſilientem pari modo conpeſcuiſſe. Hinc quoq́ inter pocula in conuiuio Alexandrum Macedonem ad arma Timotheus conciuit Orthio,uel Dorio,ut alij ſcribũt,carmine,eoq́ mutato pacauit. Hinc & Aſclepiades delirantes & mentes morbo turbatas ſæpe per ſymphoniam ſuæ naturæ reddidit.Idem & ſurdos tuba curauit. Damon & Pythagoras ebrios reſipere docuere:

Muſicæ mira uis.

re:

re. Iſmenias Thebanus iſchiadicos & febrientes priſtinæ reſtituit ualetudini. Nec minus Cretenſis Thaletas citharæ ſuauitate morbos ac peſtilentiam fugauit. Empedocles furentem gladio iuuenem carmine repreſsit, & lymphaticum Xenocrates modulis liberauit, & Hebræum regem Dauid rex futurus. Hinc Terpander atq; Arion Lesbios atque Iones è grauiſsimis morbis eripuere. Quid igitur mirum ſi ſani adeò carminibus afficiamur, alius alio plus minus, pro naturæ habitu ſeu ſtudio? Nõne uidemus & nos in bello muſicis modulis inflammari, nunc quidem tubis, & tympanis, ac cymbalis, ut olim Cretenſes lyra, Lacones tibijs, Amazones calamis, Sibaritæ tibicinibus, Lydi fiſtulis & tibijs? Sed & barbarorum pleriq; citharis ac tibijs legationes & præconia ſua faciunt, ut Getæ. Num idem etiam in funerib. & ſepulturis? qua de re plura in noſtro de ſepulchralibus. Sed ſi huiuſmodi cuncta complectar longior ſim. Nónne, ut ad cœleſtes tranſeam, & nouem ipſos angelorum choros, nos & credimus, & perinde colimus, qui aſsiduè ad maieſtatis eius ſolium concentus auribus mortalium inauditos edunt? Vt hic uobis mittam gentiliũ philoſophorũ cœleſtes quas uocãt muſas, & agentes cœli ſphæras & globos, Sirenas, abiunctasq; quas uocant à materia ſubſtãtias, cæteraq; id genus.

Nónne & cantu nos ſæpe mortales, Dei im mortalis iram auertimus? Hinc etiã tot hym ni, tot cantica, tot ſupplicationes & preces, hinc Deliaca cithara apud Delphos, tibia in tot ſacris: hinc ſiſtra & tympana, crotala apud Maryandinos, & Aones calami inflantur in laudes cœleſtium, pandura ab Aegyptijs habetur, à noſtris uerò organa, & nolæ, & quæ campanæ dicunt, ac id genus cætera. Quid igitur mirum ſi humana natura in tantũ carmine & muſica delectat? quod, ut clarius etiam liquidiusq́ cognoſcatis, id in primis ex paruis & uagientibus infantibus liquidò intelligere poteſtis, qui carminibus canticisq́ conſopiunt, & quodãmodo ſine lege regi & duci uidentur. Hinc tot nutricum, ſi nõ & uatum tot excogitatæ & cantatæ ueniæ, & inuenta crepundia, & tinnientes bullæ. Sed agè tu mi Pice, qui me hæc dicentem tam attentè audis, agè inquam, cum quippiã tibi eſt memoriæ mandandum, uel id ex antiquis, uel noſtrorum temporũ ſcriptoribus, an ſoluta oratione cõpoſitum, an carmine conditum, facilius memoria complecteris? Quis neſcit, illicò puer reſpondit, longè facilius, ac etiam citius carmina memorię imprimi? Cui ego: Et quanam, inquã, id ratione fieri arbitraris? nullá ne, an aliqua? an uerò natura ipſa ſic ſenſus diſponente ac moderante? Num ſentis id eo libentius

etiam memoriam arripere, ſuauiusq́; haurire, ac quaſi theſauro quodã recondere, quæ carmine tibi proponũtur? Sic eſt Lili, Picus inquit, ut ais. Quid tu Piſo, inquã, an & ipſe hoc fateris? Et quî, inquit Piſo, iſtuc negẽ? Sed cum ita ſit, attendite inquam, alia naturæ uia incedam, eiusq́; uobis exempla afferam. Num uos uidiſtis unquam uiatores de medio fatigatos die, itineris laſsitudinẽ cantu & carmine ſolantes? Num quoq; audiſtis operarios, ac artifices in laboribus ſuis ſæpe canentes? Num, ut poëta canit,

Interea longum cantu ſolata laborem,
Arguto coniunx percurrit pectine telas?

Sileo nunc uobis nautas, agricolas, meſſores, quorum etiam propria ſunt & peculiaria carmina, ut uobis aliàs exponam. Natura igitur ipſa ſponte ſua ſolatia laborib. qualicunq; modulamine ſubminiſtrat hominibus. Sed nunquid, rogo, rationis expertes animantes minus ideo muſica & cantu afficiuntur? Minimè minus inquam: nam & uidetis equos ipſos tuba ad brauij curſum incitari, & ad prælia inflãmari: oues fiſtulam & paſtoritia carmina ſequi, & eadem fiſtula ceruos capi, nonnullasq́; feras cantu in laqueos plagasq́; deduci. Ipſe quidẽ Delphin muſico cantu & delectatur & ſalit. Scribit Aelianus, luporum impetũ repreſſum fuiſſe cum Pythocharis tibicen magna cõtentio-

ne ad tibiam incitatos numeros ceciniſſet. Nónne idem autor Libycas equas tradit tibiæ cantu mulceri, adeò ut canentẽ ſequantur? Nónne & apud Myſos cum equinũ genus ineunt, paſtores ueluti hymenæum canentes præcinunt, atq; ita demulſæ equæ cõcipiunt? quin & inde muſicum nomen Hippothoron apud Græcos legimus. Nónne et Sybaritani equi ad tibiarum ſonitum ſaltare didicerunt? Elephantes uerò Indici organica uoce detinentur. Piſcesquoq; in ſtagno Alexandriæ, ut Martianus ait, muſico crepitu ſiſtuntur. Cygni Hyperborei citharæ modulatu adducuntur: ac monoceros, hoc eſt, unicornis ipſe, ut ait Euthymius, pulchritudine & carmine ſuperatur. His igitur omnibus facilè cognoſcitis carminum & harmoniæ quanta ſit uis: nec adeò mirum ſi homines afficiat ſuapte proprietate, cum rationis expertia ita demulceat. Sed ſi attendatis, alio quoq; modo uidebitis, animum animiq; noſtri partes, concentui & rationi muſicæ congruere, eiq; referri. Eſt enim ſymphonia, quã conſonantiam nos uocamus, harmonia rerum quidem differentium per ſe, in unamq; conuenientium melodiam: idq; in primis uidere licet, cum ſymphoniarum rationes interioribus animæ partibus congruunt, & aliud quidem in primo ſit ordine, & tantũmodo imperet, nunquam ſeruiat, hæc uerò ratio-

rationalis animæ pars:aliud autem,hoc eſt, iraſcibilis pars,medium locum habeat,&re gatur à primo,ipſum uerò poſteriori imperet.at quod ęxtremũ teneat locũ,pars ſit cõcupiſcibilis,quæ tantum pareat,nunq̃ imperet. Tunc ſiquidẽ animæ ſymphonia & conſonãtia inueniri poterit, rationalis dico partis ad iraſcibilem, ut eius chordæ quæ hypate dicitur ad meſen : hanc enim ſupremã & grauiſsimam uocem appellant, quæ ſeruat ſymphoniam,quæ diateſſaron appellatur.ſimiliter & iraſcibilis ad concupiſcibilem, ut meſæ chordæ ad eam,quę uocat̃ Nete:hanc autem altiſsimam,& acutiſsimã uocem nominant, quæ eſt diapente. eodem modo & iraſcibilis ad concupiſcibilem,ut chordæ illius quam hypaten diximus adNeten:hanç ſiquidem uocem,quæ de grauiſsima acutiſſimaq́; conficitur,diapaſon appellant.quod ſi par eſt, nõ loca aut nomina attendere, ſed uim potius ipſam ſequi,&rerum efficaciam ait Euthymius.Rationalis ſanè pars potius Meſe appellanda eſt, eò quod ad iraſcibilem quaſi ad chordam Neten (hæc enim acutiſſima animæ pars) eam rationem conſonantiæ habeat,quæ eſt diapente:& ad concupiſcibilem,ut ad hypaten (hæc enim laxior eſt & mollior) rationem eam ſeruant, quæ eſt diateſſaron , intentionemq́; illius & huius remiſsionem coaptat atque concinnat. qua

mixtione optimam harmoniã perficit. Atq; hæc quidem omnia uobis ex reconditis & exquiſitis autoribus allata ſint: quę uerò breuiter ſubiungam, uos ipſi in uobis percipietis. Ex cordis & arteriarũ pulſibus, nũ quandam ſentitis harmoniã? qui ſi diſſultent, minusq; proportioni reſpondeãt, malarũ ſigna ſunt affectionũ & morborũ. quos utiq; pulſus Herophilum muſicis quibuſdam rhythmis excogitaſſe eſt literis proditũ, & longè poſt eum ſe perfectè ſenſiſſe gloriať Cl. Galenus. Nil igitur mirũ, ut aliquando finiam, ſi animi muſicam ſequuntur, & nos carminibus quàm proſa magis oratione afficiamur. Id quod cum fateri etiam cogerentur oratores, & qui ſoluta oratione uſi ſunt ſcriptores antiqui, ut facilius eorum oratio in audientium animos illaberetur, numeroſam & ipſi orationẽ excogitauere, ſeu Chalcedonenſis ille Thraſymachus, ſeu Gorgias Leontinus fuerit, ut putat Cicero, quę numeris cõcluſa oratio proximè carminib. accederet. Quare cũ tantæ & uirtutis & gratiæ ſit Poëtica, eò magis mirum mihi uidetur, quod *ἄμουσοι*, atque *ἄνομοι* (ut ſic dicam) Iuriſperiti, ne Cæſares dicã, qui nullo immunitatis genere poëtas & muſicos donauere, cum tamen & Homeri aliquando & aliorũ poëtarũ autoritate ſententias ſuas comprobarint, imò & eorum nõnullos anxiè Poëticã excoluiſſe uidemus.

mus. Sed hucuſq; hac de re, plura fortaſſis aliàs. nunc utiq; puero conſulendum fuit, cui difficiliora hæc potius faſtidium ac ſatietatem, quàm uoluptatem afferre poſſent: quare, ut dixi, hucuſq; ſatis. Et ſatis quoq; ait Piſo. At ego ad puerũ cõuerſus: Pice, inquam, ſi tibi hæc fortaſſe altius & longè repetita uiſa ſunt, nũc molliori ſermone penſabo: poëtarũ enim appellationes uarias, & nomina referre propoſui, quandò & hoc à re propoſita non alienum fuerit. Et iſtud ualde gratũ nobis, uterq; ait. Tunc ego ſic cœpi. Dicunt in primis poëtæ græca uoce, nec minus nota latinis, à fingendis & fabulis, & uerſibus: cuius nominis tam patẽs & ampla eſt ſignificatio, ut Deo etiam ipſi omniũ creatori attribuatur. A Latinis uerò, à ui mentis & furore Scriuates uocant, & quod iјs ſcribere liceret, Scribæ interdũ nuncupati ſunt: à pangendis carminibus Epopœi, quo uocabulo quidã uerſificatores, quidã Epici, hoc eſt, heroici carminis conditores potius intelligunt: epos enim heroicũ carmen dicitur. Poëtæ quoq; interdũ Sophiſtæ dicti ſunt, ut Diogenes notat & Pindari expoſitores: unde in Archilochi fabula Cratinus Homerũ Heſiodũq; admirans ſophiſtas appellat. Idem ex Aeſchyli autoritate confirmat Athenæus. Atqui, ait tunc Piſo, ſophiſtas potius oratores dici putabam, qui oſtentationis aut quæſtus cauſa

philoſophantur,quod ſcribit Cicero,& Alcinous,& ante hos Plato. Licet,inquam,antiqui ſcriptores non ſolum excellentes rhetoras & illuſtres ſophiſtas dixerunt, ſed etiã philoſophorum interpretes cum quadam εὐροίᾳ,ut ait Philoſtratus:nihilominus quoniam primi poëtæ philoſophi & theologi fuerunt,ſophiſtæ & ipſi dicti ſunt.quin & dithyrambici,uel comici, uel etiam tragici uocati ſunt Didaſcali, quod uidelicet ferè totius uitæ magiſtri uideantur, ut Val.Harpocration & alij obſeruant, idq; Antiphonis autoritate probat, qui Pentaclea Poëtam didaſcalum appellat,aitq; Ariſtotelem philoſophum id in didaſcalijs manifeſtè oſtendere. Sed & huiuſce rei crebra eſt priſcæ comœdiæ ſcriptoribus mentio.Idem quoq; Ariſtoteles,& ab eo Sophronius philoſophus,Philippum poëtam quempiã Comœdiodidaſcalon uocãt:unde & cycliodidaſcalus,ut mox dicam, qui & Dithyrambopœus uocatur. Inuenimus & tragicos poëtas tragœdiodidaſcalos nuncupatos. Vocantur & δραμματοποιοὶ ſcenicarum fabularũ poëtæ. Aœdum quoq; Græci frequentiſsimè poëtam nuncupant,& Melopœon & Odopœon,à canticis ſcilicet & odis cõcinnandis appellant. Item & Stichaœdon, quo inter alios Michaëlius græcus poëta uſus eſt,de cuius nominis origine ita legi: Menæchmus ſcriptum reliquit

στίχους

στίχους uirgas ſignificare, unde ſtichaœdi & ſtichodi, qui & rhapſodi dicti ſunt: unde nunc nos quoque uulgò ſtichum uirgulam feſtucámue uocamus. alij tamẽ à uerſu παρὰ τὸ στίχος, unde etiam diſtichon & hexaſtichon, & alia quæ ſunt in frequenti uſu ſcribentiũ epigrammata. Rhapſodorum uerò nomen ab Homero deductum quidam opinãtur. Cum enim illi antea Homeridæ uocarentur qui ab Homero eſſent, fideliq́ue quadã ſucceſsione eius uerſus cuſtodirent, poſtea factũ eſt, ut & eodem nomine nuncuparent qui non eo eſſent genere procreati. Floruerũt autẽ hi præcipuè LX. Olympiad. quo etiã tempore Cenæthus Chius, de quo alio loco uobis cõmodius ex Hippoſtrato ſum dicturus. Dionyſius Argiuus Rhapſodos & Arnodos eoſdem exiſtimat, ea cauſa, quod allatis in medium particulis poëmatũ, & propoſito certamine uictori agnus daretur prę mium. Sed de Rhapſodis, qui & Rhabdodi dicuntur, & Arnodis, quorum illi à uirga, hi ab agno, quo donabantur præmio (ut diximus) cum nos aliàs, tum Pindari quoque expoſitores multa ſcripſerunt. Sunt tamen qui Rhapſodos ideo uocatos autument, quod ſcilicet cum hi canerent ex lauru uirgam tenerent, quæ ſymbolum quoddam eſſe dicitur poëtarum ſapientię & diuinitatis. Quæ alia hoc loco dicuntur à noſtris, ut leuia uobis miſſa

facio. Rhabduchum etiam appellauere quidam Comœdiæ poëtam, quanq̃ apud Græcos eo uocabulo multa ſignificãtur. Dicuntur & Muſopœi poëtæ interdũ: unde de Hipponacte poëta illud epigrammatarij Theocriti legitur: ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' Ἱππῶναξ κεῖται, hoc eſt, hoc muſopœus in loco Hipponax iacet. Item illud quod ſupra Pindari domum cum diriperentur Thebæ, ab Alexandro ſcriptũ tradit, πινδάρου τοῦ μουσοποιοῦ τὴν στέγην μὴ καίετε, Pindari poëtæ tectum ne urite. Vocantur et poëtæ Muſopatagi, uel Muſopatacti, ut paulò antè memorauimus. Sunt & apud Pollucem libro quarto aliqua poëtarũ nomina, ſicuti Cantor, Entheus, & inſpiratus Muſarũ numine, metrorum quoq; fictor ac compoſitor, aliaq; multa, quę conſultò prætereo, ne uos faſtiditis Græcorũ tralatis uocibus diutius detineam. Verùm poſt poëtarum uocabula rectè illud etiam uobis afferam, poëtas uidelicet cùm ſuis nominib. apud antiquos ſacra facerent, proprias & peculiares quaſdam habuiſſe uictimas, id quod ex ipſis facilè colligitur. Nam Lyricos iuuencã immolaſſe perhibent, quod & Horatiũ innuere uolunt, cum ita cecinit:

Paſcitur in ueſtrum reditum uotiua iuuenca.

Vitulam uerò bucolicos, idq; illo Vergiliano aſtruunt:

Pierides uitulam lectori paſcite ueſtro. At de tauro

ro Epici,de hirco Tragici, de agno Arnodi, ut pleriq; tradunt,rem ſacram faciebant:tametſi plures prǣmia hæc certantium poëtarum & uictorum fuiſſe ſcribant. Quæ cum dixiſſem, Nunc tempus,ait Piſo,in uiam redire: à propoſito tabulæ ordine deerraſſe uidemur:à diuerticulo,quod aiunt, repetatur fabula. Quinimò,ego inquā,ubi in hos ſermones incidimus, & hora ſuppetit,antequā imagines recenſeamus,nōnulla quæ ad huiuſce diuinę facultatis defenſionē pertinent, uobis hoc loco afferre conſtitui, quæ aduerſus illius uituperatores,cum acciderit,contorquere poſsitis. Et iſtud quidē, inquit Piſo,libenter audiemus. Quibus ego: Sed ut omnis,inquā,Poëtices ſylua illuſtretur,nonnihil prius de eius uetuſtate primaq́; illius origine repetere non ab re fuerit, etſi in uarijs poëtarum imaginibus, hoc ipſum mihi perſtringendum erit. Igitur de Poëtices,ſeu ut ſic loquar,metricæ orationis antiquitate illiuſq́; primordio uariè à ſcriptoribus traditur. Nam ut hoc loco mittam quod Tatianus Syrus,uir quidem doctiſsimus,ſed parū in dei pietate ſtabilis,ſcribit in eo,quo oſtendit artes & diſciplinas Grǣcos à barbaris inuentas accepiſſe, Poëticam quoq; barbarorum inuentum eſſe:illud certè ego uobis affirmare nō dubito,longè ante ſolutam orationem Poëticam extitiſſe,excultamq́; fuiſſe.

De Poëtices antiquitate & primordio.

Eius rei euidentiſsimũ illud eſt argumentũ, quod qui primi ſolutam orationem inuenere, Cadmus ſcilicet Mileſius, & Argiuus Acuſilaus, non multò ante tempora floruerunt, quibus in Græciam Xerxes deſcendiſſe fertur, ut eſt apud Ioſephum & Euſebiũ. Idem in Homerũ ſcribit Euſtathius, qui Cadmũ ait, Pherecyden, & Hecatæum, ſolutę orationis inuentores: ante quos omnes longè Orpheus, Muſæus, Homerus, alij claruerant. Idem affirmat in hunc propè modum Strabo contra Eratoſthenem diſſerens. Poëticã enim ait ante alia omnia in medium proceſſiſſe, ante etiam ipſam artem oratoriam, quã & à Poëtica deriuatam oſtendit, in qua primos inſignes fuiſſe ait Cadmum, Pherecyden, & Hecatæum, atq; ab his cæteros. quinimò & canere, id eſt, ἄδειν, pro eloqui apud gręcos antiquos, hac ratione dictum aſſeuerat. Subiũgit & alia idem Strabo, ut rem magis cõprobet. Scribit & Iſidorus, eius ut uerba recitem: Præterea, inquit, tam apud Græcos, quàm apud Latinos longè antiquiorẽ curam fuiſſe carminum quam proſę: omnia enim prius uerſibus cõdebantur. Proſæ autem ſtudium ſerò uiguit. Primus apud Græcos Pherecydes Syrus ſoluta oratione ſcripſit. Apud Romanos Appius Cæcus aduerſus Pyrrhum ſolutam orationẽ primus exercuit. Hęc ita Iſidorus. Quę cum ita ſint, ui-

detis

detis Poëticæ ipſius antiquitatem ante proſam & ſolutam orationem: rametſi utriuſq; apud Hebræos eadem ferè exordia colligamus. Apud gentes quoq;, ut Firmianus lib. quinto docet, poëtæ multò antè priores fuere, quàm philoſophiæ nomen: imò poëtas ipſos ait pro ſapientib. habitos. Sed quanam quæſo alia facultate & Orpheus & Amphion dicti ſunt apud antiquos feras & ſaxa mulſiſſe traxiſſeq;, niſi quod hi diuinis ſuis carminibus rudes & agreſtes homines à fera agreſtiq; uita ad humanum ciuilemq; cultum pellexere, moresq; ac leges cõſtitutis ciuitatib. dedere? quare nihil utilius meliusq; eſſe uidemus. Verũ nunc quoq; quæ de Poëticæ initio à Græcis prodant attendite. Sunt qui, ut ab hoc exordiar, eius originem in Apollinem fabuloſe referant, cum ſerpentẽ pythona ſagittis confeciſſet, ut alibi uobis planius referam. quidam in oraculũ eius ipſius Delphicum, alij in Bacchum, qui ante Apollinem oracula reddiderit: nonnulli in Apollinis filiam Phemenoën, quæ Delphis uatici nata ſit: alij in Olena, qui hymnos & oracula ſcripſit, de quibus plura aliàs. alij Thracas Poëticæ inuentores fuiſſe uolunt, argumento ducto à locis eius regionis Muſis conſecratis, Pimpla, Olympo, Libethra, quodq; ex his locis originem duxerunt Orpheus, Muſæus, Thamyris, aliiq; poëtarũ primi: tum

quod inſtrumentorũ muſicorũ pleraq; nomina barbara ſunt, Sambyca, Nablia, Barbitos, Magadas, alia. Alij quidem ante tempora Troiana Poëticam inuentam uolunt, id quod clariſsimè patebit ex ijs quæ in imaginibus dicemus. Ariſtoteles alijq́; nonnulli Poëticam rudi atque imperito & ſpontaneo quodam principio (ſic enim interpretari liceat, quod apud ipſum eſt Ariſtotelem ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων) initium ſumpſiſſe uolunt. quod ipſum & Fabius Quintilianus affirmat: Poëma, inquit, nemo dubitarit imperito quodam initio, fuſum, & aurium menſura, & ſimiliter decurrentium ſpaciorum obſeruatione eſſe generatum, mox in eo repertos eſſe pedes. Quin & Euſtathius, quos ſupràcõmemoraui, Cadmum, Pherecyden, & Hecatęum, ſcribit primos carmina & metra ſoluiſſe in ſolutam & pedeſtrem orationem. Alij carminũ exordium in Moſen Hebræorum ducem referunt, quod quibuſdam uero propius uidetur. Sed quis non ipſam Poëticam potius dicat cum ipſo mundi principio incępiſſe, uel id uelitis philoſophorũ placitis intelligere, uel eo quem aſſerit Chriſtiana religio modo. Nam quo alio pacto cœleſtes illæ immortalium animorũ legiones & chori inter ſe modulatibus concinunt, ſempiternosq́; cœli orbes temperant, quàm hac ipſa (ut ita dixerim) cœleſti poëtica & harmonia?

monia?

monia? Deus certè deus fuit, qui primũ mortalibus diuinã hanc facultatem ab ipſo mundi primordio, cum cæteris tot tantisq́ bonis elargitus eſt. Hanc ideo tanti ueteres & ſuperiorũ ætatum ſapientes ſemper fecere, ut deorum laudes apud gentes & nationes omnes hoc potius ſermonis genere, quàm alio componerent. Et ne ex Græcis, Orphei, Homeri, Heſiodi, Callimachi, reliquorũ hymnos cõmemorem, quorum etiam nomina in tabula referemus, adeamus ſacra Hebræorum uolumina, quæ longè ante hos ædita fuere, uidebimus Deo ipſi opt. max. nominatim ac peculiariter dicata, ut Moſis, Mariæ, Dauidis & aliorum, qui uates & græco uocabulo Prophetæ nũcupantur, numeroſis uerſibus modulata fuiſſe. Ex quo illud facilè deduci poteſt, carmina ipſa primum in Deum, uel gentium deos, eorumq́ laudes & ceremonias fuiſſe cõpoſita. Quin & ipſi Romani, apud quos tardius fertur Poëtica fuiſſe recepta, ut uobis cõmodiore loco referã, idem feciſſe uidentur: uerſus enim quoſdam ante Ennium & Andronicũ in deorum ſacris habuiſſe inuenimus, in quorum genere Saliarij erãt, Saturnij, Mineruij, Iunonij, atq́ huiuſcemodi alij. quin & alio uix modo ſine Poëtica, ſacra rectè & diuina myſteria exprimi poſſunt: unde Magnus Dionyſius diuinam ait theologiã poëticis plurimũ figmen

tis uti ſolitam, ad diuinos cęleſtesq́ʒ ſpiritus deſcribendos: nō enim niſi diuina ſermonis facultate, diuina ipſa nomina & ſpiritus deſcribi queūt. Ex his omnibus patet diuinam hanc potius eſſe facultatem quàm humanā, atqʒ ideo à paucis potius quàm à multis cenſeri poteſt: longè enim à uulgari genere orationis atqʒ à cōſuetudine cōmunis ſenſus abhorret, quocirca minimè populari approbatione gaudet, nec mediocres eſſe poëtas dei, ut ait Horatius, cōceſſere. Hîc tum Piſo uerba excepit: Quomodo iſtuc, inquit, ais ô Lili, Poëticam ſcilicet à paucis potius q̃ à multis cenſeri? ſecus ego exiſtimabam. nam uelu ti orator multitudine probatur, & uulgi aſſenſu, ita ego poëtam. Cui ipſe: Non ſic, inquam: an illud non meminiſti, quod in Muſis noſtris retulimus? quòd receſſus & montes ideo Muſis aſcribuntur, quoniam à uulgo & multitudine maximè remoti ſunt poëtæ, nec uentoſæ plebis, niſi urbici quidam et circumforanei nebulones, ſuffragia uenantur: boni enim bonorum & intelligentiū iudicio contenti ſunt. Succurrat illud uobis, quod eſt in Bruto à M. Tullio ſcriptū. Nam cum Atticus exiſtimaret oratorem doctorū & intelligentiū tantum iudicio probari, id contrariū pluribus oſtendit: Poëma enim, inquit, reconditum paucorū approbatione, oratio popularis ad ſenſum uulgi debet moueri,

ueri:idq́ꝫ exemplo Antimachi poëtæ cõprobat,qui conuocatis auditoribus, cum legeret magnũ illud ſuũ uolumen, ut puto Thebaidos,&eum legentem omnes præter Platonem reliquiſſent,legam,inquit,nihilominus,Plato enim mihi unus eſt inſtar omniũ. Et Antigenidas doctus tibicen diſcipulo ſanè frigenti ad populũ,mihi, ait,cane & Muſis:innuens multitudinis iudicium,&popularem aſſenſionem bonos poëtas negligere, nimirũ quia (ut diximus) res eſt diuina Poëtica,nec illotis(ut aiunt) manibus attrectari fas eſt,hoc eſt,à rudi populo & multitudine.quin, opinor, ideo antiquitus muſica ſigna deorum ſtatuis appendi ſolita, quaſi q̊d dei ipſi Poëtica & Muſicis carminibus placarentur. Quocirca id uobis minus mirũ uideri debet, ſi uulgares quidam peſsimè de ſe in primis, tum de omni humano genere meriti, diuinum hoc poëtarum genus odio habere dicunt,ut fuit ille,qui,ut à maiorib.narratur, offenſus Vergilij gloria, ſtatuam eius quæ à Mantuanis in ſummo honore habebatur,deijci à militibus ſuis mãdauit,atq́ꝫ in flumen abijci.Audiui &nõ multos ante hos annos à neſcio quo ex incuruiceruicũ genere concionatore, Sulmone apud Pelignos idem facere tentaſſe de P.Ouidij ſtatua. Sed & hodiè quidam (quorum nomini parco, quia mihi olim amiciſsimi fuere)hanc diui-

nam facultatẽ uatesq́ʒ ipſos impudenter inceſſunt, & uernaculo ſuo ſapore, ne fœtore dicam, poëtas obruere tentant: parum illud conſiderantes, quod ſi propter unius Homeri calumniam, cuius ſtatuam flagris uerberare tentauerat, ut eſt apud Cl. Galenũ, Zoilus dignus eſt habitus ut à rege ſapientiſsimo ſupplicio afficeret, quo tandem illi ſupplicio digni, qui poëtas omnes, & Poëticam ipſam maledictis & calumnijs lacerant? Certè, inquit Piſo, quocũqʒ atrociſsimo. Sed perge ipſe tu quæſo, ab obtrectatoribus & maledicis Poëticam uendica. Tunc ego: Poſtq̃ uos, inquam, uideo tam me libenter audientes, dicam quo ſcilicet modo refelli poſſe putem quæ diuinę huic facultati à profanis obiectari ſolẽt. Certè ſi ullo modo eſt criminanda Poëtica, uel propter pedum & ſyllabarũ modulos, uel propter ſubiectam rem & materiam eſt criminãda. Sed propter numeros & ſyllabarũ moras nullatenus. Supereſt igitur, ut ſi damnãda ſit, ob ſubiectam tantum materiã damnetur. Atqui impia atqʒ obſcœna tam ſoluta oratione & ſcribunt & leguntur, quàm carmine: reliquum ergo eſt fateri nõ magis damnandam eſſe Poëticam, quàm proſam orationẽ & ſolutam, quatenus tam in hac ipſa, quàm in illa, obſcęna & impia & ſcribũtur & ſcripta ſunt. quo fit ut rectè colligere poſsimus, damnandos tantummdo

obſcœnos impiosq́ & turpium rerum ſcriptores, cuiuſcunque illi ſint profeſsionis ac facultatis, non ipſos autem poëtas ſolum. Porrò niſi cognitum comprehenſumq́ iam pridem animo haberemus, Poëticam facultatem diuinum & naturæ opus eſſe, nõ tam ſtabilis eius opinio permanſiſſet, nec tanta eſſet temporis diuturnitate confirmata, nec unà cum tot hominũ ætatibus temporumq́ curriculis inueterare, ac perſeuerare potuiſſet. Etenim uidemus cæteras ferè doctrinas, præter Poëticam & admodum paucas, diuturnitate extabuiſſe, uel penitus eſſe immutatas: hanc uerò in linguas atq; hominũ ſermones cũctos tranſiſſe. Notiſsima enim atque uerißima eſt illa ſententia, opinionũ cõmenta diem delere, naturę iudicia confirmare. Itaq; nõ antiquorũ modò, & recenti uernaculoq́ ſermone gentium ferè omnium & nationum etiam barbararũ, non pauci inſignem gloriam ſibi ex Poëtica facultate pepererere, ſed & noſtris his diebus, qui id cũ laude præſtant multi reperiunt. Sed audite quæſo etiam quæ ex Strabone Amaſæo philoſopho contra Eratoſthenem diſputantem uobis breuiter afferam, quæq́ ad huius facultatis cõmendationem ualde pertinent. Cum enim Eratoſthenes fortè ſcripſiſſet, Poëtam nõ docendi, ſed delectandi gratia omnia cõiectari: contrarium, inquit Strabo, oſtendũt

antiqui:nam primã quidem Poëticam quãdam eſſe philoſophiam perhibent,quæ nos ab infantia ad uitam inducat, & mores doceat, uitæq; actiones & affectiones cum uoluptate quadam. Noſtri uerò,ait, ſolum poëtam eſſe ſapientũ dicunt, & propterea Græcorum ciuitates à pueritia ſtatim in Poëtica pueros erudiunt, non tenuis delectationis, ſed caſtæ moderationis gratia. Tum paulò pòſt, Muſicos ait morum magiſtros eſſe & correctores, idq; tum Pythagoricorũ, tum Ariſtoxeni ſententia confirmat, & Homerũ ait uocaſſe Sophroniſtas, hoc eſt, moderatores. & cum hoc planius oſtendiſſet, ſubintulit, poëtam ad eruditionem & doctrinã quædam, quædam ad oblectationem proferre, ut idem fermè quod poëta noſter Horatius dicere uideatur: *Et prodeſſe uolunt, aut delectare poëtæ, Aut ſimul & iucunda, & idonea dicere uitæ.* Mox cum oſtendiſſet Strabo, poëtam rerum prudentiam & bonarum artium cognitionem habere, concludit, bonum nõ eſſe poſſe poëtam, quin prius uir bonus exiſtat: cumq; hoc pluribus demõſtraſſet, tum illud etiam ſubintulit, ante alia omnia in mediũ proceſsiſſe Poëticam, id quod & paulò antè uobis dicebam, ipſamq; Poëticam longè ante artẽ oratoriã extitiſſe, quinimò & ab ea deriuatã aſſeuerat. atq; hæc quidem ex Strabone, qui & eo loci plura ſubiũgit,

git. Omittã uerò quę multa Plutarchus cum ſparſim in ſuis opuſculis, tum in libro de Muſica, & in eo qui inſcribitur, Quomodo à iunioribus audiendi ſint poëtæ, ubi inter reliqua Poëticam oſtendit omnis fuiſſe diſciplinæ initiũ. Omittã & quę ab Heraclide Pontico in eo afferuntur, quo Homerum à calumnijs aſſerere nititur. Mittam & quæ cum ab alijs, tum præcipuè à clariſsimis rhetoribus Hermogene & Aphthonio argumenta ducuntur in cõmendationem Poëtices, ne, q̊d dici ſolet, factum faciam: alter enim Homerum & poëſim ipſam ſupra id quod eſt, oratores omnes, & quos Græci uocãt logographos, celebrat, ubi de ciuili agit oratione: alter uerò prophanos, atq; impios illos etiam nominat, qui Poëticam poëtasq; audent inceſſere. Extat Max. Tyrij philoſophi Platonici oratio pulcherrima, qua Poëticæ maieſtatẽ adeò celebrat, ut eam philoſophiæ præſtare uetuſtate, eandem re eſſe, nomine diuerſam licet, aſſeueret: quam cum uacabit legetis. Nec illud hoc loco dixerim, ſcitu tamen digniſsimũ, Iulium Cæſarem fortè aliquando in poëtarũ collegium aſcitum, in illo ordine infra multos ſediſſe, cum extra eum locum ſuper omnes longè primus eſſet, oſtendens quanti facienda ſit Poëtica. Mittam & Senatum P.Q. Romanũ Vergilio in theatro aſſurrexiſſe, ſicut Cæſari. Nónne & illud fuit

grande cõmendationis argumentum, cum Aug. Cæſar ſapientiæ & doctrinæ ſingulare pene exemplum, frangi potius uoluerit legũ poteſtatem uenerandam, quàm Vergilianũ carmen aboleri? Eius quę extant legiſtis carmina, Ergo ne ſupremis &c. Nec uobis hi perſuadeant, qui cõficta ea eſſe prodiderũt. Non in præſentia uobis referam Phalarin tyrannum immaniſsimũ licet, templũ tamẽ Steſichoro ædificandum curaſſe, diuinosq́ illi ſuaſiſſe habendos eſſe honores, oblitum ſimultates & inimicitias cum eo uiuente habitas. Mitto & quos Macedo Alexander uel Pindaro, uel Homero mortuis honores habuerit. Nec illud uobis in pręſentia adducã, quod & ab aliꝭs eſt ante me allatum, noſtrã qua uiuimus animam à ſummis celebratisq́ philoſophis concentum harmoniamq́ exiſtimatã, quòd omnia uidelicet muſica quadam ratione conſtent: quod & corpori attribuit quodam loco Ambroſius: Et reſoluta, inquit, compage & harmonia uiſcerũ, iam ſilentem & ueterem concentum ſpiritus uiuificans animauerit. Quin & cœlum ipſum ſempiterniq́ ſtellarũ orbes non alia ratione agitari prodũtur. Sed longè plura in huius facultatis cõmendationẽ Petrarcha & Boccatius, qui & fabularũ ſpecies, & Poëticæ originem & uirtutes ac utilitatẽ executi ſunt, quantum ea ſcilicet ætas licet inculta, nõ ru

dis

dis tamen omnino tulit. Hoc uerò tempore nónne Guil. Budæus ille Iureconſultorū peritiſsimus, Homerum & poëtas à calumnijs probè uendicauit, in eos inuectus qui eos uituperabant? Num alij complures, & in primis Iouianus Pontanus, qui eandem ſuis literarū monumentis uindicauit? ut iam nullus reliquus eſſe uideat maledicis inceſſendi locus. Quis tantam ergo amplius facultatem, talemq́ue uituperare audebit? quis in eius contumeliam hiſcere? Atqui, ait Piſo, poëtas eſſe aiunt malos q̃plurimos deteſtandosq́ue, & peſsimis moribus. Quid ni? inquam, ſed num ideo deteſtanda eijciendáue Poëtica? Non enim inficias iuerim, & nunc permultos eſſe, & anteactis temporibus fuiſſe, qui fœdiſsimis ſuis moribus diuinam hanc facultatem contaminauerint, fœdauerint, inquinarint, quos nedum Platonis urbe, quæ nuſquam eſt gentiū, ſed toto etiam orbe pellendos cenſeo. Sed num, quia hi mali ſunt uel fuerūt, ideo Poëtica & poëtæ omnes criminandi atq́ue expellendi? Minimè, ut puto. Nunquid ſacerdotiū & ſacerdotes ipſi execrãdi, quod inter eos aliqui mali ſunt? Nam nec ideo picturã & pictores execramur & deteſtamur, quod pictorum nonnulli pictura abuſi ſunt, atq́ue fœdarūt, quod Dei immortalis & diuorum diuarumq́ue effigies ex dilectorum puerorū puellarumq́ue aſpectibus ef-

ſinxerũt. Nec ea ratione quoq; ſtudia ſapientiæ contemnenda ſunt, quod inter philoſophos Ariſtippus, Protagoras, Epicurus, aliiq; non pauci philoſophia abuſi ſunt. At ſi qui prǽterea ſunt, qui Poëticam uituperent, hi ſe barbaris immaniores atq; ab humanitate prorſus alienos oſtendunt, quippe cum neq; Germani ipſi, ut Tacitus ſcribit, carminibus abſtinuerint, neq; Britanni, ut eorũ hiſtoriæ facilè declarant: quin & hac tempeſtate non pauci apud utroſq; in omni bonarum literarum genere bene audiunt. Neque Perſæ Poëticã ſpreuere, apud quos Magi patria carmina (ut ait Curtius) canunt, & Strabo oden eorum cõmemorat, in qua CCC. & LX. palmæ utilitates cõnumerantur. Neq; Iudæi, apud quos omne genus carminis inuenitur, neq; Hyperborei, neq; Scythæ, neq; Medi, neq; Indi, neq; Phryges, neque Aegyptii, neq; mulieres Amazones: ſed neq; Galli, apud quos maximè laudati, & ſummo in precio habiti hi, qui Bardi dicebantur, qui, ut Diodorus & Strabo teſtantur, tum Gallorũ laudes, tum uituperationes muſicis quibuſdam inſtrumentis & uerſibus canebant, adeoq; exiſtimati, ut non modò Galli ipſi, ſed & hoſtes eorum præſentia & cantu arma deponerent: atq; idcirco Bardum, ut Põpeius tradit, Gallorũ lingua cantorem ſignificat, quod uirorum fortium laudes Bardi canerent,

rent. quare ineptè puto Græci quidam βαρδοὶ ſcribũt, αἱ ὀδοὶ παρὰ τοῖς γαλάταις, cum οἱ ὧδοι uel ἀοιδοὶ legendum ſit, hoc eſt, cantores. Scribit tamen Beroſus, apud Celtas antiquiſſ. regem fuiſſe, qui inuentione carminis & muſicæ apud illos fuerit inclytus. Sedenim Bardorũ meminit & Ammianus Marcellinus, cuius ex libro hiſt. xv. libentius uobis uerba recito, q̊d in peruulgatis exemplarib. mendoſiſsimè leguntur. Poſt hoc, inquit, de Gallis loquens, hominib. paulatim excultis ingruere ſtudia laudabilium doctrinarum, inchoata per Bardos, Batties & Druidas: & Bardi quidem fortia illuſtrium uirorum facta heroicis compoſitis uerſibus cum dulcibus lyræ modulis cantitarunt: Batties uerò ſcrutantes ſecreta & ſublimia naturæ pandere conabant̃. Inter hos Druidæ ingeniis celſiores. & quidem ille hactenus. Eadem fermè & Strabo. Sed & Bardos Lucanus Anneus in catalogo his uerſibus cõmemorat:

Vos quoq; qui fortes animas belloq́; peremptas
Laudibus in longum uates demittitis æuum,
Plurima ſecuri fudiſtis carmina Bardi.

De iiſdẽ meminit & Athenæus, & Poſsidonius Apameus. Quiſnam igitur demum amplius Poëticam incuſet? quis tam efferus damnet? quis tam excors & à ratione auius explodat? cũ hæc Dei ſit inuentũ, cùm hac eius iras auertimus, nobisq́ propitiũ reddimus: cum hæc

religionem pietatemq́ nos prima docuerit, feros hominum mores animosq́ ad ciuilem cultum pellexerit, cum urbium ſeditiones pacētur, cum in bellis uictoriam ſæpius ipſa pepererit, cum ad immortalitatē & ſempiternam gloriam uirtutes extollat, uitia deprimat, cum hac feras ad noſtra obſequia & ſalutem traducimus, cum uentos & turbines ſiſtimus, cum morbos & fata remoramur, & uincamus. Audite nunc quæſo, quæ Actiū olim memini, cum Neapoli eſſem, de Poëtica cum Pontano & alijs perorare. Quibus, inquit, uerbis aut quonā ore geſtuq́ aſſurgemus Poëticæ? quæ princeps & de Deo diſſeruit, & eius laudes cecinit, inſtituitq́ ſacra, unde primi poëtæ & theologi & ſacerdotes uocati, uerbisq́ conceptis ſuis eum placauit & cantibus, docuitq́ habere rerū humanarū curam, benigneq́ cum probis agere, excandeſcenter cum improbis. Hæc prima excitauit ad uirtutē homines, dum animæ immortalitatem profitetur. Hæc è terris piorum animos in cœlum deuexit, impiorū detruſit in tartara: hæc bonis tandem præmia retribuit, malos pœnis, poſtremisq́ inſecuta cruciatibus. Salue igitur doctrinarū omniū mater fœcundiſsima, ſalue iterum. Tu enim mortalitati occurris inuentorū ac ſcriptorū tuorū perpetuitate. Tu è ſyluis homines eruiſti, atq́ è ſpeluncis. Per te noſcimus,
per

per te prǽterita ante oculos cernimus, per te Deum ſapimus, religionemq́ retinemus ac pietatem, deoq́ ipſi accepti ſupernam etiã in ſedem ab eo euocamur, arasq́ cum ipſo meremur & templa. atq; hactenus quidem ille. Hæc cum dixiſſem, paululum ipſe conticui. Tum nõ multò pòſt ſic ad me cõuerſus Piſo ait: Omnia quidẽ quæ abs te nobis dicta in Poëticæ facultatis cõmendationem, mirũ dictu eſt quàm nos delectarunt. Vnum tamen illud abs te nobis in præſentia cupimus abſolui, ad quod iſtiuſce rei accuſatores tanq̃ ad arcem quandam & præſidium munitiſſimum, cum urgentur confugere ſolent: Platonẽ ſcilicet uideri à ſua illa republica ſuisq́ legibus poëtas eieciſſe atque eliminaſſe, hiq́ eius philoſophi, qui diuinum nomen meruit, autoritate in Poëticam & poëtas inſurgunt. Cui ego aliquantulum cõmotus ita reſpondi: Vſqueadeo Piſo apud me ſemper Platonis ualuit autoritas, ut ab eius ſententia in ijs quę ad doctrinam ſunt recedere nefas & piaculũ duxerim. Verũ eius ſcripta à nõnullis interdum in mediũ afferri uideo, qui uel ea parum perceperunt, uel in eorũ non ſunt diutius lectione uerſati, eaq́ minus diligenter & curioſe perpenderunt, uel ab alijs plerunq; accepta retulerũt. Nã ſi modò quæ alibi de poëtis ipſe ſcripſerat, legiſſent, uel memorię mandaſſent, ſeu qualẽ ille tum rẽpub.

cõſtitueret ſcire uoluiſſent, aut ſi maiore uel ſtudio uel diligenti examine prius omnia eius ſcripta expendiſſent, non modò pro ſe Platonem, ſed contra ſe acerrimè ſtare liquidò cognouiſſent: præter id quod ſua ipſius ſtudia nullus unquam uituperare conſueuit, ſibiq́ cõtradicere (fuit enim & Plato ipſe poëta, poëmataq́ omne genus & carmina ſcripſit, ut alio uobis loco clarius oſtendã.) Verum ne quis id (ut mihi aliquando) uobis fortè obijciat, Platonẽ admodum iuuenem ea carmina ſcripſiſſe, quæ matura mox ætate igne aboleuerit, dicens, Hic ô Vulcane tua ope Plato indiget: illud cõtrà uos afferte, eam ipſum facultatem tanti omni ſuæ uitæ tempore feciſſe, ut moriens ſub puluino poëtæ Sophronis poëmata continuerit: q̊d certè non feciſſet, niſi ualde Poëticã probaſſet. Priuatim quoq; ac peculiariter facultatem ipſam celebrat cum in Phædro & Lyſide alijsq́ ſparſim dialogis, tum in Ione præcipuè, in quo Poëticam deorum immortaliũ munere datam hominibus contendit: alibi quoq; parentẽ & ducem totius philoſophiæ eſſe ait. Verumetiã & in illa ſua repub. quam ſuo ſibi arbitratu ipſe, & legentibus non imperantib. ſcripſiſſe uideri poteſt, libro ſecundo, poëtas uocat deorum filios: & alibi in deos quoq; ſuos laudes & hymnos carmine cõſcriptos, & item in optimos uiros laudes

cani

cani decernit. Vnde quamuis mendacia, & de deis mentientes, ab ea tanquã profanos expellit, bonos tamen & pios in eam libenter & admittit & ſuſcipit, nedum eijcit. Septimo etiam de legibus uolumine, non modò nõ expellit poëtas, ſed eis etiam lege promulgata pręcipit, deis ipſis precationes laudesq́ componere, quæ cenſorum iudicio recitentur. quod & ipſum ex eodẽ ſcribit Euſebius. Alio tamẽ modo Max. Tyrius, quare Homerum eijciat Plato interpretatus eſt: ſuam enim, ait ille, rempub. & ciuitatẽ conſtituiſſe, quæ ratione potius uideri poſsit abſoluta, quàm ut alicui uſui mortalib. futura ſit. Homerũ uerò ita egiſſe, ut ſimul prodeſſe & delectare poſſet. Longa eſt hac de re Maximi narratio. Iuſtinus quoque philoſophus & martyr, alio modo defendit: Ignarus, inquit, Plato, in quibus Homero ſuccenſet ipſemet redarguendus offendit. & cætera multa quę hac de re profert uir & ſanctiſsimus, & doctiſsimus. Franc. tamen Petrarcha in libris inuectiuarũ, putauit à Platone ſcenicos tantum poëtas eijci, non reliquos: quàm rectè, ille uiderit, eius enim tempeſtate parũ Platonis opera in luce fuiſſe facilè crediderim. Sed uos audiatis rogo, quæ ſuper hoc ipſi Platonis interpretes dicant: Non omnes, aiunt, Plato poëtas è repub. exterminat, ſed illos qui uel turpia de deis confingũt, uel pertur-

batos animos acrius imitantur & referunt. neq; poëtas, aiunt, undequaq; expellit, ſed ex urbe, id eſt, ex turba, & iuuenum & ignorantium multitudine, qui in perturbationes admodum ſunt procliues, nec in arcanos poëtarum ſenſus penetrant: id etenim propriũ eſſe poëtarum munus affirmant, ut affectus moueant & impellant. Poſſem & uobis alia referre, quæ ſunt ab alijs obſeruata, ſed pro tempore hæc ſatis ſunto. Nõ eorum, inquit Piſo, ut uideo, tutum eſt confugium, qui ut Poëticam incuſent, ad Platonis ſententiã ſe recipere ſolent. Vides tu inquam, quantũ illis præſidij Academia afferat: nam & qui in ea Platonem ſecuti ſunt, Poëticã ſummis laudibus celebrarunt. Sed & illud nihil calumniatoribus ſuffragat, quod cum adhuc, aiũt, rudis & agreſtis eſſet Romanus populus, aliquando poëtas graſſatoris nomine appellarit, atq; eo nomine Poëticam uituperant. Cur hi nõ potius illud obſeruarũt, Numam Pompiliũ illum religioſiſsimũ Romanorũ regem, uerſibus à ſe de deis deorũq; cultu cõpoſitis, ijsq; in ſacris publicis ac ludis ritè decantatis, ferociſsimam gentem, cum id aſsiduus egiſſet, ad mores humaniores deorũq; cultum tranſtuliſſe? Cur non tot alia Romanorum carmina? de quibus agemus cum ad Latinorum poëtarũ imagines ſermo noſter peruenerit. Tardius quidem ſcenica & theatralis

tralis muſa urbem eſt ingreſſa. Secũdo enim bello Punico, pennato, ut ille cecinit, greſſu accedentem, in gentem ſuam bellicoſam Roma admiſit. Nec id quicquam apud uos momenti habeat, quod à rabulis quibuſdã potius quàm Iureconſultis aſtrui ſolet, nullam de poëtis uſquam in legibus mentionem haberi, nec ipſo etiam capite de profeſſoribus. Nam cũ ubiq; cõmendatione digniſsimos poëtas leges oſtendant, in primisq́; Homerum, à quo & perſæpe autoritatem petunt, non opus fuit de re cuius nulla eſſet controuerſia mentionem facere, cum ea ipſa facultas ſupra cæteras ſit diſciplinas, ipſamq́; ſupra philoſophiã, ut quæ munere potius dei humano generi tributa ſit, quàm quod doctrina aliqua diſcatur: neq; enim in ſcholis, ut cæteri profeſſores, poëtę fiunt, ſed naſcuntur. Et ſi qui perſeuerent maledicendo legulei, non iĳs alios opponam quàm Iureconſ. Modeſtinum, qui apud antiquos uerſus ſcripſit: & hoc tempore Budæum, Alciatumq́;, acres bonarum omniũ cauſarũ, cultarumq́; legum illuſtratores, antiquorum uerò Iuriſconſultorum imitatores & æmuli, quibus cum rem agent nebulones iſti. Quare iam quæſo faceſſant huiuſce facultatis uituperatores, nec ea ratione quod ab aliquibus aliquãdo poëtæ damnati ſunt, uel quod inter illos ſceleroſi quidam & impudentes inuen

ti ſunt, cum longè plures in reliquo hominũ genere flagitioſi ac facinoroſi, nefarij etiam, ſiue mihi philoſophos, ſiue iuriſperitos, ſiue ſacrorum & templorum ęditimos afferatis, reperti ſunt. Multa tu quidem, ait Piſo, breuiter & tuo more ſuccinctè retuliſti, nũquid quod nobis amplius dicas reſtat? Nonnulla inquam, & illud in primis quod adhuc eſt à poëtis etiam obſeruatum, Non omnes ſcilicet qui uerſus pangũt poëtas eſſe: neq; enim, ait Horatius, concludere uerſum dixeris eſſe ſatis, nec rurſus omnes qui uerſus nõ ſcripſere uel ſcribere uoluere, indignos eſſe poëtæ nomine, quandoquidẽ Ariſtotelis eſt ſententia, poëtam ex fabulis potius eſſe, quàm ex carminibus. Tum uetus illa quoq; Platonis ſententia eſt, eos etiam poëtico agi furore, qui poëtarũ carmina interpretantur, atq; ideo quoq; uates dici queunt: nam & Panætius philoſophus Ariſtarchũ ea ratione μάντιν, hoc eſt, uatem appellabat: quod etiã ſcribit Athenæus. Sed & poëmata ſoluta oratione & ſcripta eſſe, & nũc ab aliquibus ſcribi audiuimus, nec alius mihi uidetur aureus uterq; aſinus, quàm poëſis quædam oratione ſoluta. Nec etiam deſunt inter eruditos, qui alterũ quendam Ariſtophanem eſſe Lucianum exiſtimẽt, ſed ſoluta oratione. Illud quoq; quod Græci ſcriptores tradunt, Soſitheum poëtam, & Terpandrum Rhodium

ſoluta

ſoluta oratione poëmata ſcripſiſſe (ſic enim καταλογάδην interpretamur) hoc manifeſtè oſtendit. Aeſopum quoq; fabularum ſcriptorem, apud Philoſtratum Apollonius & Menippus poëtam fuiſſe cenſent. Sed & M. Tullius & Ruffinus cum de oratorum pedibus & numeris diſſerũt, in hunc propè modum loquũtur: Rhythmus numerus uocatur inter Græcos & Latinos, itaq; uideo uiſum eſſe nonnullis, Platonis & Democriti locutionem etſi abſit à uerſu: tamen quòd incitatius feratur, & clariſsimis uerborum luminibus utatur, potius poëma putandum, quàm comicorum poëtarum, apud quos, niſi quòd uerſiculi ſunt, nihil eſt aliud quotidiani diſſimile ſermonis. Sed & Vergilium Maronẽ ſoluta oratione ſuam Aeneida ſcripſiſſe ſunt qui tradũt. Hęc ego cum dixiſſem, ſtatim excepit Piſo: Poſtquã, inquit, intelleximus, nõ omnibus qui uerſus faciunt poëtæ nomen conuenire, rem nobis profectò gratam periucundamq; feceris, ſi quos tu poëtæ nomine dignos cenſeas, quod eorum officiũ, quẽ licentiæ modum, nos docueris. Ad arduas, inquam, & res perdifficiles dicendas me uocatis: ſed cum tot ante me, & in primis Strabo, Lactantius & Horatius hoc idem dixerint, ſi paucis illorum ſententiam inter tot, qui ſe poëtas hoc ipſo tempore arbitrantur, dixero, nullis puto iniuria fiet. Illum uos igi

tur poëtam & poëtæ nomine dignum exiſtimatote, cui egregium inſit ingeniũ, & mens diuina, atq; ore magna ſonet. Hinc rectè quidam, ut modò dicebam, dubitauere, an Comœdia poëma eſſet, q̊d nihil diſsimile à quotidiano ſermone habeat: nam nec ſatis eſt, ut ait Horatius, puris uerſus perſcribere uerbis. Quamobrem nõ malè fortaſſe is dixerit,
Poëta quis. qui poëtam ita definierit, hominem eſſe, qui ſpiritu afflatus magna egregiè appoſiteq; cũ admiratione loquatur. à qua ſententia nec Pontanum abhorrere ab Actio audiui. cui definitioni ſi par carmen addatẽ, omnia planè cõprehenſa uidebuntur. Placet uerò tanquam auctarium addere, quod Lactantius Firmianus de poëtæ officio ſcribit: Poëtę, inquit ille, officium in eo eſt, ut ea quidem quę uerè geſta fuere, in alias ſpecies obliquis figurationibus cum decoro alio conuerſa traducat, & obliquo uelaminis figmẽto obſcuret, ſic ut ueritas inuoluta obtegi uideatur: totum enim quod referat fingere ineptũ eſt, & mendacis potius & nebulonis, quàm poëtæ. Sed uide Piſo, quàm nos huiuſce facultatis ſuauitas atque dulcedo longius à tabulis traxerit, dum aliam rem ex alia conſerimus. Nos uerò te libenter, inquit Piſo, ad iſtarum rerum digreſsionẽ conuerſum audiuimus: & niſi moleſtum ſit petimus, ut anteq̃ poëtarum imagines nobis recenſeas, eam rem nobis

bis ediſſeras, quæ nec à propoſito aliena fuerit, ut ſcilicet poëtarũ poëmatũq; ſpecies nobis enumeres. Quî poſſum, inquam, uobis tam pudẽter ac modeſtè, magna licet ac perdifficilia petentibus, non gratificari? præcipuè cum nec à tabularũ materia res ſeiuncta eſſe uideatur. Et ſimul ita ſum exorſus: Qui Diomedem ſecuti ſunt, quòd is ſex carminũ qualitates eſſe ſtatuit, ſex poëtarũ ſpecies eſſe uoluerunt, heroicos, tragicos, comicos, melicos, ſatyricos, & choriambicos. At qui Cæſium Baſſium, in octo ſpecies diſtinxerũt: in epicos ſiue dactylicos primò, dein in epigrãmatarios, tertio in iambicos, quarto in Lyricos, quinto in tragicos, ſexto in ſatyricos, ſeptimo in comicos, octauo demum in mimos. Sed mea quidem ſententia longè melius Iſaacius Zezes Lycophronis interpres, qui undecim poëtarum ſpecies eſſe uoluit: & primo quidem loco heroicos, inter quos primores ille quinq; Græcos poſuit, Homerum, Heſiodum, Panyaſin, Antimachum, & Piſandrum: cuius nos quoq; exemplo Latinos quinq; numerabimus, Vergilium, Statium, Lucanum, Syllium, & Val. Flaccũ. Secundo deinde loco lyricos ponit, in quibus decem, Steſichorum, Bacchyliden, Ibycum, Anacreonta, Pindarũ, Simonidem, Alcmana, Alcæum, Sappho, & Ecyrrinã, niſi fortè græco codice perperàm pro Corinna Ecyr

Poëtarum & poëmatũ quot ſpecies.

rina legatur. quibus quos Latinos cõferam
non habeo, præter Horatiũ Flaccum, & for
taſſe Baſsium, & paucos alios: & noſtro tem
pore fortaſſe Io. Aureliũ Arimineñ. & Phil.
Beroaldum iuniorem Bononieñ. Tertio lo-
co dithyrambicos ſtatuit, qui ſacra Baccho
carmina canebant, à quo poëtæ ipſi nomen
habere creduntur: quippe Bacchus Dithy-
rambus ideo dictus, q̊d bis ſit natus, & dua-
bus, ut aiunt, ianuis egreſſus: uel quod in añ
tro ſit nutritus διθυρίτῃ, hoc eſt, quod duo ha
beret oſtia. Sunt qui tradãt, quod ebrij ac ui
nolenti minimè ſecreta cõſeruent, atq; ex pe
ctoris penetralibus credita ſibi arcana pro-
ferre ſoliti ſint. Vinum enim, ut ait Pharnu-
tus, διθύρου τὸ στόμα facit: atq; ideo q̊d huiuſce-
modi poëtæ Baccho afflati furerent, in pro-
uerbium uerſiculus ille ceſsit, διθυραμβοποιῶν
νοῦν ἔχεις ἐλάττονα, hoc eſt, mẽtis minus Dithy
rambopœis poſsides, ut apud Ariſtophanẽ
notant grammatici. Alij dithyrambum di-
ctum quaſi lithyrambon exiſtimant, quòd
cum Iupiter Bacchum femori ſuo aſſuiſſet,
ille exiturus clamaret, λῦθι ῥάμμα, λῦθι ῥάμμα,
hoc eſt, ſolue ſuturam, ſolue ſuturam. Sunt
præterea dithyrãbici uocati Amphianactes,
quod hi poëtæ dithyrambos ita exordiren-
tur, ἀμφίμοι ἄναξ. In hoc genere Philoxenum
Cytherium inſignem cõmemorat Iſaacius.
Tripus uerò prĕmium dari ijs poëtis ſolitus
fuit

fuit qui concinnè dithyrambicũ cecinisſent. Primus uerò Pericletus Lesbius dictionem dithyrambicam cõcinuiſſe proditur. Sed & Melanippides Meleſius plures dithyrambo rum libros ſcriptos reliquit, ut alios mittã, de quibus agemus ſequentiũ dierũ ſermoni bus. Legimus & dithyrambicos etiã interdũ uocatos Cycliodidaſcalos, ut paulò mox oſtendam. Vſi quidẽ hi poëtæ fuerũt tumidis uerbis & cõpoſitis multiplicibus, ſi modò recte hac uoce effingimus, q̊d Grçci dicũt πολυπλόκοις. quocirca dithyrambicã dictionẽ ijdẽ pro obſcura ac tumida minuſq; intellecta dicere conſueuere. Vnde poëta noſter Horat.

Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit. quod non tantũ de Pindaro eſt intelligendum, quàm de dithyramborũ natura. διθυραμβώδεις quoq; Philoſtratus, pro eo quod eſt granditer dicere, & tumidè ac uehementer, nec ſemel in Sophiſtis poſuit. Porrò Iſaacius in quarto loco Iambographos reponit, quos in tragicos, ſatyricos, comicoſq; diſtinguit. In quinto Elegos cõmemorat, & hos præcipuè, Callimachũ, Mnimermũ, & Philetan: nos Tibullum, Propertium, Ouidium. Sexto ordine epigrãmatographos nominat, & in his Simonidẽ antiquum, Palladan, & Agathian: nos Catullum & Martialem, & noſtro tempore Marullum, & qui niſi ex ſcriptis cognoſci uult C.

Septimo uerò loco collocat anathematicos qui in templis & deorum delubris anathemata, hoc eſt, donaria munerũq́; inſcriptiones, & huiuſmodi cætera apponebant, affigebantq́;, in quibus Homerum collocat, qui eius generis uerſus in phialam, quæ à filijs Medi Delphis in tẽplo Apollinis dicata fuit, condidiſſe fertur. Sunt inter græca epigrammata huius generis plura, & apud Athenæũ & Pauſaniam. Octauum locum hymnographis attribuit, qui in deos hymnos cecinerunt. In horum uerò numero antiquiorem illum Orpheum, Homerum, Heſiodum, & Aſclepiadem reponit, nos autem Liuiũ Andronicũ, & qui noſtra ætate Deo opt. max. diuisq́; multis, inter quos Io. Fr. Picus, tuus Pice pater, item Bembus & Vida, alij. Nonus poëtarum locus datur Aſmatographis, qui laudes & carmina, tuba, cithara, barbitóue, ſeu muſico alio inſtrumẽto cantare ſoliti eſſent: atq; inter hos præcipuos Automeden, Demodocum, & Laren Corcyreos, & Phemium Ithacenſem, idem Zezes reponit. Decimo loco epithalamiographos memorat, qui nuptialia carmina & cõnubiorum celebritates deſcripſerunt, qualis fuit Agameſtorus Pharſalius, quẽ alij Agametora nuncupant: itẽ Heſiodus, qui Pelei et Thetidis nuptias celebrauit, cuius poëmatis tale fuit principiũ:

O quater Aeacide fœlix, ô terq́; beate

In Me-

In Megaris ſacrum licuit cui ſcandere lectum.

Scripſit item apud Græcos Steſichorus Helenæ primus epithalamiũ, ut Theocriti ſcribunt interpretes, quẽ Steſichorũ ſecutus & imitatus eſt Theocritus. Apud nos uerò in hoc genere carminis laudat̃ in primis Catullus, Statius & Claudianus, & noſtro tẽpore Altilius & Cœlius noſter. Ea uerò eſt epithalamiorũ lex, ut eorũ quædã ueſperi canant̃, cum ſponſi cubitũ eunt, unde & græcè *κατακοιμητικὰ* uocantur, eaq́ʒ ad mediam ferè noctem cõcini cõſueuere: quædam uerò in diluculo, cum ferè tempus eſt ſurgendi, unde et *ὄρθια* dicta, uel *διεγερτικά*. Canebant̃ quidem apud antiquos epithalamia à uirginibus et pueris pro thalami foribus, ne uidelicet uox & clamor uiolatæ à uiro uirginis exaudiretur. Vltimo loco monodos poëtas Zezes ſtatuit, qui uniformi & ſimplici materia uerſus edidere, uel qui ſub una tantum perſona rem ſuã explicãt, ut, inquit, in Alexandria fecit Lycophron. Monodia tamẽ pro lugubri & flebili cantu interdum ſumitur, uel cum unus è ſcena tantũ canticũ profert, nõ chorus omnis. Atq; hæc quidem hactenus Iſaaci diſtributio: quanquam in ea recenſenda nõnulla de induſtria uel addidi uel prætermiſi. Tua iſta ex Iſaacio diſtributio, ſeu poëtarum diuiſio certè nobis, inquit Piſo, ualde placuit. Num uerò illa tibi placet, quę eſt ab

Epithalamiorum lex.

Alexandro cum patre facta apud Dionem, ubi de regno diſputatur? Nõ omnis, inquit, pater regi conuenit poëſis, ſicuti nec omnis amictus: nam poëmata alia, inquit, ad amores pertinent, alia ad conuiuia, & comeſſationes, alia ad pugilum uel equorum laudes & uictorias, alia ad nænias & defunctorum lachrymas. Nõnulla ſunt riſus & ioci gratia celebrata, alia his etiã ſunt magis cõmunia, ut quæ cuiuſq; ordinis homines admoneãt, ſicuti ea ſunt quæ à Phocylide & Theognide deſcripta ſunt. At uerò Homerica ſola generoſa eſt & magnifica, atq; ob id maximè regibus conuenit. Pulchra iſta, inquam, ô Piſo, & Alexandro digna ſententia, uerùm eſt ad uerſuum potius materiam, & rem ſubiectam, quàm ut ad poëtas ipſas, & poëmatũ nomina congruat. Sic eſt, inquit Piſo, ut ais: & ad me conuerſus, non ab re certè feceris, idq; nobis gratiſsimũ, ſi (quandò diei hora ſuppetit) poëmatum quoq; nomenclaturas, & ſi nõ omnes, eorum ſaltem quæ tibi genera ſuccurrerint adieceris. Sic faciam, inquã, ut potero, uobisq; libenter morem geram, eorum præcipuè quæ in mentem uenerint, (ſunt enim ferè innumerabilia.) Eſt igitur in primis Epos, quod & heroicũ carmen dicimus, & Deliacũ, quod eo in Delo, ut putatur, oracula darentur. quanq̃ & genus hymni hoc nomine apud Pindarum inuenimus.

Poëmatum nomenclaturæ.

Eſt

Eſt elegum, cuius etſi incerta uidetur eſſe origo, teſte Flacco, qui tamen eius inuentores tradant, in Callini imagine referemus: quidam enim Callinũ ipſum, alij Theoclen, alij Midam prodidere. Carmen eſt certè miſerabile, unde & illi nomen: ἐλέειν quippe eſt miſereri. alij ab hac particula, αἶ αἴ. Didymus uetò ἀπὸ τοῦ ἒ ἒ, quòd qui ad tibias concinunt lugere uideantur, uel quod ad ipſa defunctorum næniæ concinantur. Eadem & Suidas. Alij ab ἐλεγαίρειν, quod inſanire ſignificat, quod cõmotæ mentis Theocles eſſet, cum primũ hoc carmen edidit: unde & ex hoc ἡρωελεγεῖον à Græcis celebratũ. Sunt & iambi, & iambea ſiue iambica: quæ ita differre exiſtimantur, quod illa ex iambis continuis, & maledictis armantur: iambea uerò ſiue iambica metro magis, quàm ratione ſunt iambo ſimilia, licet plerunque confundantur. Porrò iambicorum carminũ multæ ſunt ſpecies, monometrum, quod duobus ſimplicib. pedibus conſtat, dimetrũ quod quatuor, trimetrũ quod ſex, qui & uerſus ſenarius dicitur & ſenariolus: tetrametrum quod octo pedibus, qui & quadratus & octonarius appellatur. Sed & inter iambica trimetra frequentius, quod & ipſum duplex eſt, rectũ perfectúmue dictũ, nempe τέλειος, quum eius ſcilicet penultima breuis eſt, hoc eſt, iambus uel pyrrhichius: & claudus, qui σκάζων, uel χωλὸν, uel χωλίαμβον

cum penultima longa eſt, hoc eſt, extremus pes ſpondeus uel trochæus eſt. Vtrunq; lepidè poëta Naſo deſcribit:

Liber in aduerſos hoſtes ſtringatur iambus,
Seu celer extremum, ſeu trahat ille pedem.

Iambicis item uerſibus à Pindari expoſitoribus addunt Iambelega, hoc eſt, ex iambico & elego cõpoſita: tametſi in ijs perperàm ἰαβελεχα interdum legitur. Sunt etiã qui iambũ inter uerſus primũ extitiſſe putent, ut Ariſtot. qua de re alibi. Vocatur uerò iambus uel παρὰ τὸ ἰάπτω, uel παρὰ τὸ ἰαμβίζω, quę uerba maledicere & calumniari ſignificant, &, ut ait Hephæſtion, plena amaritudinis uerba dicere. Hinc ἰάμβικλον hominem conuiciatorẽ ac maledicũ à Gręcis uocari, teſtes ſunt Heſychius & Suidas. Iambum alij ab Iambe uetula, de qua in Hipponactis uita agemus. Nõnulli ab Iambe Meganiræ & Celei ancilla, uel ut eſt apud Nicandrum, Hippothoontis, quæ Cererem de raptu filię ſolicitã malè tractauit. quidam à Thriambo, hoc eſt, Baccho triumphatore. Sunt qui à Marte, quod ſcilicet in prælijs tela iaciãtur, παρὰ τὸ ἰουβαλλεῖν. Hephæſtion quidem addit, & puellam quampiam Iamben uocitatam, quæ turpi admodum calumnia affecta ſuſpendio uitam finierit, ut etiam Lycambides ex Archilochi carminibus: atque ideo aiunt iambum compoſitum ex breui longa, propterea q̃d ex breui cauſa calũnia oria-

Iambus unde dictus.

oriatur, tum in magnũ malum deſinit, ut ſapientiſſ. teſtis eſt Homerus. Sed hæc locupletius à grãmaticis. Qui aũt primi iamboſcripſerint uariè quoq; traditur: quidã Simmiã Rhodium, alij Arium uel Anamiam, aliqui Simonidem, nonnulli Archilochũ, alij alios tradidere, de quibus in imaginib. agemus. Inter poëmata ſunt & pæanes, quorũ duas ſpecies facit Suidas, alteram deo Marti ante præliũ, alterã Apollini poſt præliũ. Sanè Homerus poſt ſacrificij miſsionẽ pæeona cani inquit, cum cecinit, καλὸν ἀείδοντες παιήονα. Alij in peſtilentiæ miſsione pæana cõcini ſolitũ uoluere, ὅτι παύει τὸν λοιμὸν, q̊d ſcilicet ſedet peſtilentiã. alij à feriendo, hoc eſt, παίειν, ut alio loco ſum dicturus, dictũ tradiderũt. Porrò, ut uidetis, Homerus pæeona uocat, quẽ alij pæona, alij pæana: unde eſt uidere apud autores his tribus modis hoc nomẽ enũciari. Nec minus eſt hoc uobis loco illud ſignificandũ, apud antiquos ſpecies quinq; fuiſſe odarũ cãtilenarúmue heroicarũ: quarũ prima ſophroniſtice dicta eſt, quæ in moderatione quadam & modeſtia cõſiſtebat, qualis Clytemneſtræ cõcinuit cantor. Altera encomiaſtice, qua uirorũ illuſtriũ prӕconia canebant, unde & illi nomen eſt factũ. Tertia threnetice eſt, quã lugubrẽ nos dicere poſſumus. tũ quarta eſt orchematice, hoc eſt, ſaltatoria. quinta eſt pæanice, quali uſus eſt Homerus,

Heroicarũ odarum quinq; ſpecies.

ut à grãmaticis eſt obſeruatũ in primo Iliad. Fuit ad hæc Nomus ſeu melos harmodium quod à diſcumbentibus concini ſolitũ accepimus, in Harmodij & Ariſtogitonis laudẽ. Fuerunt & oſchophorica, id eſt, ramifera, quæ dicta putantur, quod in oſchophorijs celebritate canerentur, ut Pollux innuit: uel ut aſſerit Theophilus, παρὰ τὸ οἴσχη, quę uitem pampinúmue ſignificat. Sunt Parœnia debacchantiũ ac potantium cantica. Sunt qui triumphantibus aſcribunt̃ triambi: licet & Feſtus dicat triambos cum terni in proſcenio loquunt̃. Sunt & quæ in peſtilentiæ miſſione concinunt̃ Epilœmia, quæ Deus faxit nos propediem pro patria cõcinamus. Sunt & quæ ad torcularia & in uindemijs Epilenia, quę in uictorijs epinicia, quæ in nuptijs Epithalamia & Hymenæi. Sunt quę ruſticis & paſtorib. canunt̃ Bucolica, & Bucoliſmi, à Diomo Siculo inuenta. Item carmen Nomion ab Eriphanide decantatum dum uenantem Menalcam per ſyluas ſectaretur, cuius hiſtoriam Clearchus pluribus explicuit. Sunt & carmina quæ à pedibus quibus conſtant, denominata ſunt, ut dactylica, ſpondaica, chorica, anapæſtica, & cætera quæ nota uobis, ut etiam ſunt ſcolia, & ipſa à pede nũcupata ſcolio, hoc eſt, amphibrachy, qui pes à ſcolio & cithara dictus eſt, unde & prouerbium, Scolia Meliti. Sunt & qui à tibiarum

rum ſpecie, uel ab obliquo in conuiuijs canendi ordine dicta ſcolia putent, quę conuiuiorum ſunt cãtica. Alij ſcolia appellata putant κατ' ἀντίφρασιν, quod minus obliqua eſſent, id quod hi reprehendunt, qui in Ariſtophanem ſcholia collegerunt. Legimus quoque Tyrannionem celebrem tunc grammaticum, Caij Cæſaris rogatu de ſcolio metro cõmentarium ſcripſiſſe. Scribit Dicæarchus in libro de muſicis certaminibus, tres fuiſſe apud antiquos canticorũ ſpecies, quas inter ſecundam ait à peritiſsimis quibuſq; cani ſolitam, nõ alternis & ſeruato ordine, ſed præterito ſemper altero, atq; ab obliquo eo ordine ſcolion nuncupatã. Eadem ferè Ariſtoxenus & Phyllis prodidere, ſed in nuptijs cani ſolere à diſcumbentibus, myrteum uel laureum ramũ manu tenentibus, cuiuſmodi Timocreon Rhodius, cuius inter ſcęnicos imaginem referemus, ſcripſit. Legitur et unius adhuc principium Admeti celebratũ Athenis, quod Alcæo aliqui aſcribunt, alij Sappho: ſunt qui Praxillæ Sicyonię illud fuiſſe affirmẽt. Tale uerò eſt, ut meis uerbis uobis exponam: Admeti orationem ô amice diſcens, probos ama, à timidis abſtine, ſciens quod timidorũ parua eſt gratia. Eſt & rhythmus, quo antiquiores uſi, alio longè modo quàm quo nunc uulgò uti cõſueuimus, qua de re multa ſcriptores: latinè numerus

appellatur & modus, teſte Cenſorino, quo autore à Rhythmonio rhythmus denomināt,qui Orphei filius fuit, & Idmoniæ nymphæ Maricæ, ut Niceratus ſcribit in libro quem cōpoſuit de Muſico fratre Rhythmonij: ſiquidē ait Peridemen, ex eo & Chloride filia Tireſiæ natū, qui primus cecinit res geſtas parentū muſicis cantib. Sed de rhythmo plura Dionyſius in libro ſimilitudinū de Pythagoricorū ſententia, ut nunc mittam quæ noſtri muſici ſcribunt. Sunt & carmina quę à pedum numero denominant̄, ut dimetra, trimetra, tetrametra, ut iam diximus. Item ſunt pentametra, hexametra, & eiuſmodi reliqua. Sunt & quæ à uerſuū numero dicunt̄, ut diſticha, tetraſticha, hexaſticha, hecatōſticha, alia. Sunt & quæ à literis, quæ in principio uel fine uerſuū ad aliquid ſignificandū ponunt̄, appellantur, ut acroſticha, acroſtichides, telioſtichides, paraſtichides, de quibus planius in Sibyllarum imaginibus agemus. Sunt & quæ ab inuentoribus, ut Linus carminis genus, qui & Clinus, & Oetolinus dictus eſt. Nelinus etiā cantionis genus, ſicuti & Elinos: quidam eiulatum & Leſſum interpretantur, ut Hermolaus exiſtimauit. Herodotus Linū carmen ab Aegyptijs Maneron uocari prodidit. Sed de Manero & Lino plura Athenæus, & nos aliàs. Reponitur & Hialemus ab Apollodoro & Theocriti cōmen-

mentarijs inter eos uerſus qui flebiles ſunt
& miſerabiles, qui threni à Græcis uocant̃.
Fuit uerò hic Calliopes, ut quidam tradunt
filius, ut alij Cliûs, ut nos in Muſis noſtris
docuimus. ab hoc prouerbium eſt, Hialemo
frigidior: & ἰαλιμίζω uerbum eiulo & fleo, &
ἰαλιμώδης. Sunt itidem ab inuentorib. & fre-
quentius uſis nuncupata, Polymneſtia, ter-
pandria, ſapphica, aſclepiadea, alcmanica,
euripidia, pherecratia, et huiuſmodi penè in
finita. Sunt & qui nomi, hoc eſt, leges & mo
di & moduli appellantur, quoniã quaſi lege
præſcriptũ ſit, ne fidiũ uocumq; intentiones
mutarentur. Ariſtoteles tamen dubitare ui-
detur an ideo nomi uocentur, quod ante li-
terarum uſum leges paſsim canerent̃, ea ſcili
cet ratione, ut tenacius memoriæ manda-
rent̃, & inde legum nomẽ canticis manſiſſe.
Nomos uerò excogitatos à Terpandro legi
mus, ut in eius imagine referemus. malũt a-
lij à Philãmone. Nomorũ autẽ ſeu modorũ
rationem circunſcribunt Lucianus & Apu
leius. hic ita in Floridis: Tibicen, inquit, qui
dam fuit Antigenidas, omnis uoculæ mel-
leus modulator, & idem omnis modi peri-
tus modificator, ſeu tu uelles Aeolion ſim-
plex, ſeu Iaſium uarium, ſeu Lydium queru
lum, ſeu Phrygium religioſum, ſeu Dorium
bellicoſum. Ille uerò, id eſt Lucianus, in Har
monide, uniuſcuiuſq;, ait, harmoniæ eſt ſuũ

proprium,hoc eſt, Phrygiæ Entheum, Lydiæ Bacchicum, Doriæ caſtum, Ionicæ iucundum. Hæc illi. Nomorũ porrò apud Plutarchum in muſica ſpecies multæ, Apothetus,elegus,comarchios, ſchœnion, cepion, dios,trimeles, tum poſt hos Bœotius, Aeolius,Oxys,Tetradius,Orthius Palladis nomus argumentum bellicum habens, ut Timotheus Alexandro oſtendit. Sunt & qui Dianæ attribuant, deamq́ ipſam Orthiam, alij Orthriã, &nomon ipſum Orthriũ,& pedem quoq; nuncupent. Sed reuera nõnihil differunt: hic enim,id eſt, Orthrius, matutinus eſt,ut & dictio, & uox manifeſtat. Sunt & nomi alij plures, de quibus alibi. Sunt & carmina quæ in deos canunt,hymni, & horum ſpecies uarię, Bacchi,Dithyrambi,Parthenia. Iuli matri deûm cantica,licet Simus Delius Cereri attribuat, ea ratione, q̊d ulos & iulos manipuli multi hordei colligati ſic uocentur:unde & Dimitruli & Calliuli hymni:etſi,ut ait Athenæus, lanificij eſſe cantica ulon & iulon exiſtimãt aliqui:alij & Proſerpinę hymnos aſſerunt. Sed quod iulos ſit uermis multorũ pedum, & prima lanugo, notius per grammaticos eſt, quàm ut hoc uobis loco opus ſit referre. Sunt & uſpingi, qui & hypingi, qui, ut ego quidem opinor, non fortaſsis malè upingi dicentur : ſunt enim cantica, quæ Dianæ dicata fuerant : ſic

uerò

uerò dicti upingi, ſi coniectura duci fas ſit, ab Vpi ipſius Dianæ patre, cuius de deorũ natura meminit Cicero: unde & Diana ipſa & Vpis & Opis interdũ dicit, prima ſyllaba producta. hæc tamẽ nomina cum apud Pollucem & Athenæum, tum in Apollonij Rhodij commentarijs inuerſa leguntur. Præter hæc hymnorũ genera ſunt & alia, quæ Menander rhetor exequitur, quæ ſanè hoc loco uobis afferam. Is igitur Menander cum ageret de hymnis qui ad deos canuntur, ita græcè ſcribit: Hymnorũ, inquit, aliqui κλητικοί, alij ἀποπεμπτικοί, alij φυσικοί, alij μυθικοί, alij γενεαλογικοί, alij πεπλασμένοι, & alij εὐκτικοί, & alij ἀπευκτικοί. demum alij mixti, uel ex his duorum generum, uel trium, uel omniũ ſimul. Cletici quidem, hoc eſt, inuocatiui, ut ſic dicam, cuiuſmodi plerique Sapphûs & Anacreontis, & aliorum poëtarum multorũ, deorũ inuocationẽ continent. Apopemptici, quaſi eos dicere poſsitis remiſsiui, & comitatiui, ut migrationis alicuius, atque abitionis comitatũ habentes, cuiuſmodi quidam Bacchylidis fuiſſe traduntur. quidam tamẽ hos apodempticos uocare potius uidentur. Phyſici uerò, hoc eſt, naturales, ut quidam fuerunt apud Empedoclem, in quibus quæ ſit Apollinis, uel Iouis, uel alterius dei natura, exponitur: cuiuſmodi Orphei multi legunt. Mythici ſunt qui mythos, hoc eſt, fabulas conti

nent cum quadam allegoria procedẽtes, ut muros conſtruentem uel Admeto ſeruientẽ Apollinẽ, uel ſi quid tale inducamus. At uerò genealogici hymni eorum ſunt, qui poẽtarum theogonias ſectantes, Apollinem Latonæ, Muſas Mnemoſynes filias uocant. At peplaſmeni, hoc eſt, ficti, hi dicuntur, quoties deis corpora affingimus, uel deorũ aut dæmonum prøgenies narramus, quemadmodum Simonides αὔριον dæmonem uocauit, & alij ὄκνον, alijq́ꝫ aliud quippiam. Demũ Euctici, hoc eſt, precatorij, ſeu uotiui ſunt, qui tenuem quandam orationem ſeu deprecationem continent abſqꝫ alijs partibus orationis: ſicuti Epeuctici dicuntur cum contraria precamur. Et hactenus ferè Menander meis incõptiorib. quidem uerbis. Sunt & qui addant ἀπορητικοὺς, ſiue διαπορητικοὺς, hoc eſt, dubitatitios, ut ſi dubitemus, ſit ne amor Chaûs & Veneris filius. Sunt præterea proſeuctici, qui & Euctici, ut diximus, quales adhuc leguntur apud noſtrum Horatiũ. Sed ad alia iam transeamus. Fuit & Caſtorion carminis genus hyporchematicõ, rhythmo Aeolico conditum, cuius & Pindarus meminit. Inuentũ traditur à Caſtoribus, hoc eſt, Caſtore & Polluce, qui & ipſi Orcheſticæ operam dederunt. Epicharmus quidem Mineruam ſcribit armatam hoc genus carminis prӕcinuiſſe, atqꝫ ex illo Lacones in bel

lo ti-

lo tibijs uſos eſſe, Caſtoriumq́ꝫ concinuiſſe. Verum de Enoplia muſica & ſaltatione, & Græci plura, & ex ijs alibi nos. Ad hæc ſunt & poẽmatum & carminũ ſpecies threni, & næniæ lugubres, quiq́ꝫ Olophyrmus dicit, & quæ in funeribus & ſepulchris canũtur, epicedia & epitaphia, elegia. Sũt & Silli, qui poẽmatis ſpecies ſunt, cõuicij & maledicentiæ pleni, quibus ſupra licentiam poëtæ cauillantur: quippe τὺς σίλλυς dicacitates, & ſales mordaces Græci uocant, qualia Timon poẽmata ſcripſit & Xenophanes, qui ea de cauſa ſillographi dicti ſunt. Ammianusquoque Marcellinus, Didymum ait imitatũ ſillographos, libros ſex in Ciceronem ſcripſiſſe. Iulius Pollux σιλλαίνειν ait ſignificare, cum irriſione quadam cõmouere τὺς ἴλλυς, id eſt, oculos, & ab eo poẽma irriſorium Sillos dictum eſſe. Idem & Suidas. Alij quidã Græcorum grammatici παρὰ τὸ τίλλω, quod eſt cauillor & irrideo, ut eſt apud Anacreontem, cognatæ literæ mutatione τ in σ. Aelius Dionyſius σιλλῦν uerbum eſſe ait, quod in cõtemnendo & cauillando oculos in aliam partẽ flectere ſignificet. Sunt qui hoc poêmatis genus originẽ traxiſſe uelint ex Homerica poëſi, ea parte qua Therſites in Græci exercitus principes conuicia iactabat. Quæ hoc loco uobis libentius retuli, ne uos quoq́ꝫ cũ ijs errore duceremini, qui uel à Pſyllis populis,

uel à σειρῶ hoc genus carminis deductũ malè exiſtimarunt. Sunt & quæ pægnia dicuntur, poëmatis ludicri genus, quale ſcripſiſſe Homerum, in eius imagine recenſenda referemus. Mnaſeas quoque Locrus, ſeu Colophonius, ut eſt apud Athenæum, qui à familiaribus dictus eſt Salpe, à quodã piſcis genere uario (nam & huiuſmodi poëmata uarium habent argumentum) hoc genus carminis ſcripſit. Nymphodorus uerò Syracuſanus Salpen Lesbiam facit pægniorum autorem. Alcimus Bothryn Salpen cognominatam pægniorum inuentricem tradit. Salpen citat Plinius in xxviij. libri indice. Hermolaus hac in re ſcribenda parum fidelis uidetur. Legimus præterea Gneſippũ pægniographum, & Aratũ, ut alios mittamus. Hinc ſunt dicta Erotopægnia poëmata amoris ludicra, quæ perperàm quidam Crotopægnia nuncupant apud Gellium & Auſoniũ. Huiuſmodi poëmata Lelium antiquiſsimũ poëtam, & Calphurnium Piſonem ſcripſiſſe accepimus, ut alibi oſtendemus. Eſt & Technopægnion apud Auſonium Gallum ludicrum quidem poëma, uerùm multa arte compoſitum: etſi Technopechion à nõnullis parũ ſcitè legitur. Eſt & quod Cyclon uocant, cuius et Themiſtius meminit. Multi uerò talia carmina cecinerũt, inter quos & Homerus. Cyclica quoq; carmina uocari ſcribit

bit Iſidorus, quæ cuiuſque materiæ ſimplici forma facta ſunt, quæ & à Græcis cyclia dicuntur, quorum cum apud alios frequens mentio, tum in primis apud Ariſtophanem & Suidam. Hanc carminis ſpeciem intellexiſſe Horatius uideri poteſt, cum ita ait:

Nec circa uilem patulũq; moraberis orbem. quod & ex dimidiatis in eum cõmentarijs Acronem cognouiſſe crediderim. Proclus Platonicus librum ſcripſit de cyclo epico, in quo de propria pöëtarũ uirtute loquitur, & Homeri præcipuè: cuius cum meminerit Ariſtoteles, & eum ſecutus Themiſtius, mirum eſt quod adeò ab ipſius Ariſtotelis interpretibus exponatur. Multa quidem Philoponus, ut eſt copioſus ſcriptor & eruditus, ſed huius certè cycli ratam parum uidetur habuiſſe notitiam. Sunt etiam qui encyclium poëmatis genus nuncupent: & encyclopædiam uocari tradit idem Proclus poëſin ipſam heroicam. Sed de encyclio & encyclopædia aliàs plura: ſcientiarũ enim & diſciplinarũ orbem, quo eæ ſimul connectuntur & copulantur, ſignificare plures exiſtimauere. Sanè cycliodidaſcalon Græci uocant, pro eo qui & dithyrambopœus dicitur ab Ariſtophane & alijs. Porrò & cyclica uidetur grãmatica dici à Nazianzeno Gregorio: nam de Baſilio agẽs ait: Sed in primis, inquit, grãmaticam edoctus, quæ cyclica dicitur ſcien

tia, quod circa eadem uoluitur, ac uertitur. Eſt quoq; cento poëmatis genus, cuius hãc eſſe legem, ita ad Paulinũ ſcribit Auſonius: Cento, inquit, quid ſit abſoluã: uarijs de locis, ſenſibusq; diuerſis quædã carminis ſtructura ſolidatur in unum uerſum ut coëant, aut cæſi duo, aut unus, & ſequens cum medio: nam duos iunctim locare ineptum eſt, & tres una ſerie meræ nugæ. Diffunditur autem per cæſuras omnes, quas recipit uerſus heroicus, conuenire ut poſsit aut pentimemeris cum reliquo anapæſto, aut trochaicæ cum ſuperiore ſegmento, aut ſeptem ſemipedes cum anapæſto chorico, aut poſt dactylum atq; ſemipedẽ quicquid reſtat hexametro, ſimile ut dicas ludicro, quod Græci oſtomachion uocauere. Hactenus ille. Cõpoſuere uerò hoc genere carminis Eudocia, Proba, & Pomponius, qui ex carmine Vergiliano, inter cætera ſui ingenij monumenta Tityrum in Chriſti laudem cõpoſuit. Extant in hoc genere centonis apud Irenæũ de Hercule eiuſmodi uerſus: legitur & Auſonij epithalamiũ. Valentinianus quoq; Imperator huiuſcemodi uerſibus aliquando luſiſſe ſcribitur. Sunt qui à Chriſtianis genus hoc conficiendi centonis inuentũ uelint: ego quid hac de re ſtatuã certi nihil habeo. Deductũ quidem uideri poteſt id nomen à uili & ruſticana ueſte, uarijs & uerſicoloribus ſegmentis

ris filisue conſuta, cuius in primis ab autoribus rei ruſticę & rei militaris fit mentio, ut ſcriptores alios prætercam. Tertullianus certè uir eruditiſsimus idem innuit in libro de pręſcriptionib. aduerſus hæret. Homeri, inquit, centonas etiam uocare ſolent, qui de carminib. Homeri propria opera more centonario, ex multis hinc inde cõpoſitis in unum ſarciunt corpus. at uerò alij quidã παρὰ τὸ κεντρίζειν, quod eſt inſerere, deriuari uolunt. alij quidam παρὰ τὸ κεντάω. quippe ferũt centones ita cõpoſitos, ut liber ex quo cento conficiendus eſt & coagmentandus, totus prius perlegat, punctoq́ ſi qua pro materia propoſita reperiũtur, annotentur, quæ mox collecta in poëmatis corpus redigantur coagmententúrue: atq; ab ea, ut ſic dixerim, punctuatione ex noſtris quidam nominari centonem uoluere: nam pridem eſt exploſa eorum opinio, qui à numero centenario centonem dici credidere. Nõ deſunt qui centronas putent legendum eſſe, quando & Suidas inter cætera κεντρῶνος ſignificata, eas ait orationes ſignificare, quę in diuerſum et uarium ſenſum ſimul cõmutari & conuerti poſſunt, ad unumq́; finem, & ut Gręci dicũt, ſcopon: talia ſunt, inquit, homerocentra. Apud Latinos tamen iam uſu receptum eſt à primis uſq; temporibus, ut centonẽ tam pro ueſte & ſtragula, quàm pro poëmate dica-

mus. Viuit & amicus meus hodie unus & alter qui centonas cõficit. Sed de centone puto iam ſatis, nõnihil enim & in imaginibus Probæ & Eudociæ meminerimus. Cõfines ſunt centonibus parodiæ, de quibus in Hegemonis imagine nonnihil agemus. Item quæ per adiectionẽ uerſus uerſui conficiuntur, quo pacto ex Homero fecit Pigres Carius, de quo in eius imagine: uel qui ex alienis uerſibus aliam materiam componunt, qua de re Tertullianus Septimius in libro paulò antè citato. Cum enim de Marcione & Valentino hæreticis, qui diuerſo modo ſacras literas interpolarunt, ageret, ſic ſubinfert: Et ideo, inquit, habent uim & excogitandis inſtruendisq; erroribus facilitatẽ, nõ adeò mirandam quaſi difficilem & inexplicabilem, cum de ſecularibus quoq; ſcripturis exemplum prę̃ſtò ſit eiuſmodi facilitatis, quo ius hodie ex Vergilio fabulam, totũ aliam cõponi, materia ſecundum uerſus, uerſibus ſecundũ materiã concinnatis. Deniq;, inquit, Ouidius citra Medeam, tragœdiam ex Vergilio pleniſsimè expreſsit. Meus quidam propinquus ex eodem poëta, inter cætera ſtyli ſui ocia pinacẽ Cebetis explicuit. Et hæc quidẽ totidem uerbis Tertullianus. Fuerunt præterea apud antiquos carmina quæ axamenta dicebantur, quæ & ſaliaria à Salijs ſacerdotib, in uniuerſos, ut Feſtus ait,

homines

homines componebãtur: dicta, ut puto, q̃d axare antiquis nominare ſignificabat. Verſus uerò qui in deos ſingulos canebãtur, ab eorum nominibus appellabantur, ut Iunonij, Mineruij, Ianuarij, & eiuſmodi. Sunt & Feſcennini uerſus apud Latinos, qui in nuptijs cani ſolebant, ab urbe eius nominis dicti, ut Pompeius & Seruius notant: ſiue q̃d faſcinũ arcere credebantur. Huiuſmodi uerſus Feſcenninos Aug. Cæſarem ſcripſiſſe teſtis eſt Macrobius. Talem deſcribit T. Liuius Feſcenninũ, qualis eſt Glyconius Catulli: ut facilè ego in eam ſententiam uadam, Glyconium ipſum Catullianũ in hoc genere feſcenninorũ reponendum eſſe, Catullo ipſo etiam id ſignificante eodem carmine:

Nec diu taceat procax feſcennina locutio. Eſt uerò apud ſcriptores frequens huius uerſus mentio, impropriè licet interdum uſurpent, ut apud Hieronymum. Sunt & carmina ſeu poëmata quæ pammetra dicũtur, à uaria & multiplici uerſuum materia, uel differentia, qualia ſe ſcripſiſſe Diogenes Laërtius teſtatur. Sunt & quæ rhapſodiæ uocant, quæ uel à cenſoria uirga, uel quod conſuta cõnexaq́ ſint ita appellant, quales libri Homeri ſunt, aliorumq́ multorũ. Nicocles quidem Heſiodum primũ feciſſe rhapſodias ſcriptum reliquit, à quo & Heſiodi ipſius uerſus hac de re afferunt, quibus oſtendit ſe & Homerũ eiuſ-

teret, uerũ cum nactus eſſet ſe ualentiorẽ,ab eo malè mulctatũ. Sunt qui ab Hercule uictũ tradant,& in Mæandrũ fluuium deiectum, quod in Theocritũ ſcribunt interpretes: hic immanis adeò thericum hymnũ,id eſt, meſſorium inſtituit,qui à ſuo nomine Lityerſes dictus eſt. Meminit Theocritus edyllio x. et Apollodorus in hunc fermè modũ ſcribens: Quemadmodũ,inquit,in threnis hialemus, & inter hymnos iulos, à quibus odæ dictæ ſunt,ſic & meſſorum cantus Lityerſas. Hæc ille. Ab hoc uerò prouerbium factum eſt in eos qui inuiti & non ex animo canunt, Cantum lityerſen canis. Hiſtorię meminit & Pollux aliíq; grammatici. Sunt & Ithyphallica, quæ, ut cum honoris præfatione loquar, faſcino, id eſt, priapo erecto canebantur, qua de re in Mœcenatis imagine agemus. Sunt & daphnephorica,& tripodephorica, quæ à lauro & tripode in Apollinis ſacris delatis nuncupata canebantur, qualia oſchophorica diximus. Reponuntur & hæc à Polluce & Athenæo, embateria, parodos, emmeleia,proauliæ,pronomia,himerus & himadus: tametſi ab aliis hæc, Imæus,epimyrius,uel epimylius, imaliſq; uocentur. Sunt & quæ parœmiaca uocãtur carmina,quæ à prouerbiis quibus præcipuè ſcribuntur, ut ait Hephæſtion,appellata ſunt,cuius & normam præſcribit. Hoc uerò genere in primis

uſi ſunt Cratinus & Archilochus. Sunt & alia genera, quę quanq̃ gręca, noſtris tamen notiſsima, eclogæ, ſoteriæ, edyllia, protreptica, propemptica, parænetica, erotica, pragmatica, hypothetica, proſphonetica, eucti ca, apeuctica, proſeuctica, ſchedia, atque huius generis ſimilia. Sed iam abundè me uobis hac in parte ſatisfeciſſe exiſtimo. Et quidem ut dixiſti, ait Piſo, abundè: nõ enim multa ſupereſſe in iſto poëmatum genere crediderim, niſi uulgatiora & protrita grammaticis ſectari uelimus, q̊d nos per nos facilè facere poſſumus. Sed tamẽ aliud ego, &, ut puto, Picus abs te uel expectamus, ſi nõ feſſus, uel expetimus, ſi non grauaris. Et quid tandem, inquam, eſt quod à me hodie amplius expectetis, pręſertim cum iam diei ſerum ſit, niſi fortè ueterum poëtarum imagines, qui ante Homerũ cecinere? Sed enim hoc in ſequentis diei ſermonẽ differemus. Nõ iſtuc, inquit Piſo, ſed uerſuũ affectiones quas uocant, & proprietates, quæ cum parum diligenter & conciſe traduntur ab alijs, tum ab alijs adeò corruptè, ut mirum ſit quàm id libenter abs te audire cupiamus. Sic faciam, inquam, & clarius breuiusq; quàm potero. Illud uerò uos in primis monitos uelim, me affectiones uerſuum nõ modò eas intelligere, quæ tu fortè, & quæ propriè Græci πάθη τῶν στίχων, & τρόπους, ſeu τὰ ἐπὶ χωλὰ uocant, ſed et diffe

differentias,ac,ut dixiſti,proprietates. Nam ueluti in hominibus affectiones non ſolum bonas,ſed & malas,hoc eſt,uirtutes & uitia, unde & tales affectos homines tali uel uirtute uel uitio dicimus, ſic & nunc ego in carminibus ſtatuo. Sunt autem hæ carminũ affectiones re quidem ſexdecim,nomine uerò plures. Sex quidem propriè πάθη, quas tamẽ quinq; tantum cõmemorat Diomedes, decem uerò cęterę ſunt,id eſt,proprietates. Sex igitur quas priores diximus, tres ſunt quæ uerſui aliquid addunt,tres demunt. Addunt procephalus,procœlius,& dolichuros. Demunt acephalus,lagarus,& miurus: & earũ duæ quidem in principio uerſus, procephalus & acephalus : duæ in medio, procœlius & lagarus: duæ in fine,dolichuros,qui & μακροσκελὴς dicitur,& miurus. Procephalus uerſus uocat̃,cum in principio tempus uel ſyllaba abundat. Latini huic nomen nõ dedere, quod adhuc legerim,quãdo neq; hunc Diomedes aſcripſerit, niſi fortè nos præcipitem uocemus. Tale eſt Homericum illud:

ἦ ἐπιμίσγεαι δμωῇσιν ὀδυσῆος θείοιο. Poteſt & illud tale eſſe noſtrum:

O gratum,quippe meis ſuccedes ſedibus hoſpes.

Procœlius uerſus dicitur,cum in medio uel ſyllaba, uel tempus ſuperat, quem nos uentrioſum, uel uentre prominulũ dicere poſſumus,eadem cauſa ἔγκυον quidam uocarunt.

eiuſmodi eſt Homeri illud:

θώρακας ῥήξειν δηΐων ἀμφὶ στήθεσιν. ι enim in medio ſupereſt. Item Vergilij illud:

Aut ouiũ fœtus, aut urẽtes culta capellæ. uel illud:

Necte Amarylli nodos, Veneris dic uincula necto.

Quamuis anapæſtico reſolui poteſt, qui Cupidini conſecratus eſſe dicitur. Dolichurus uerſus uocat qui longiorẽ habet caudam, hoc eſt, finẽ: qui & longioris cruris, hoc eſt, μακροσκελὴς appellatur, & hypermeter, & hypercatalecticus, quoties in fine ſyllaba ſuperabundat, quale eſt Græcum Homeri:

λιπτὸν καὶ χόριον περὶ ζώνην βάλετ' ἰξύϊ. ubi ι ſuperat. Noſtri poëtæ uerò:

Quin protinus Omnia perlegerent. Et illud:

Et ſpumas miſcent argenti uiuáq; ſulphura.

Acephalũ carmen uocant Græci, Latini mutilum uel truncũ, quod principio careat, uel literam uel ſyllabam, ut ait Diomedes, amittat, uel cũ à breui ſyllaba incipiat. Homerus:

Ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ ἑλλήσποντον ἵκοντο. deeſt enim in primo pede tempus. Vergilius: Fluuiorum rex Eridanus. Item, Arietat in portas. Et, Parietibus textũ cęcis iter. Aliꝭ proceleuſmaticum uocant. Sunt & aliorũ uerſuum acephali quidam, quorũ Maurus Terentianus exẽpla cõmemorat. Lagarus, qui à noſtris exilis & hiulcus uocatur, λάγαρος quippe uacuũ & inane ſignificat. Idem σφηκώδης, uel σφηκωειδὴς, uel σφῆκας, à ueſpis quæ

ſunt

ſunt ex genere inſectorũ, appellatur, uerſus eſt qui in medio exilis eſt, & tempore uel ſyllaba deficit. Homerus:

Αἶψα δ' ἄρ' αἰνέαν υἱὸν φίλον ἀγχίσαο. Item:

βῦδεις αἴολου κατὰ δώματα. In utroq; enim tempus deeſt in medio, ſicuti in Vergiliano:

Cõciliũ ipſe pater, et magna incœpta Latinus. Itẽ:

Omnia uincit amor, & nos cedamus amori.

Eſt & miurus uerſus, qui non à muris cauda, ut hactenus pleriq; credidere, dictus eſt, quaſi *μύος οὐρα*, ſed *παρὰ τὸ μειοῦμαι*, quod ſcilicet in fine minuatur, id quod & Galenus medicus in primo de pulſuum differentia docet. Nempe & miurus pulſus ſpecies eſt, à uerſus ſimilitudine, in fine propè deficiens, quod etiam poſt Galenũ Paulus Aegineta prodit. Sunt ex grãmaticis qui latinè ſcripſerũt, qui *παρὰ τὸ μεῖον καὶ οὐρὰν* dici autumãt: de his Diomedes ita: Aſt qui in ultima cõcluſione portiuncula uel ſyllaba fraudãtur, uel tempore deficiunt, græcè miuri & ſcazontes uocant, quale illud eſt Homeri:

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ὅπως ἴδον αἴολον ὄφιν.

Quod Terentianus ita tranſtulit:

Attoniti Troẽs uiſo ſerpente pauitant. Miuri ſic etiam meminit in centimetro Seruius ad Albinum: Miurum, inquit, carmen conſtat ita ut heroicum, ſed pyrrhichio claudit, ut:

Mortem contemnunt laudato uulnere Getæ. Sunt & huius generis Coluri appellati, ſicut iam-

bicus ille, qui colurus à Diomede dictus,

Trahuntq; ſiccas machinæ carinas. ubi ſyllaba deeſt, quæ catalecta uocat, de qua paulò mox. His expoſitis proprietates etiam cõmemorabo, quas enumerat hoc modo Diomedes, licet ea parte eius codex ſit mendoſiſsimus: ἀπηλέγεις, ἀζύγοι, ἰσοσχημοί, πεντάμετροι, ἰσομερεῖς uel ἰσόμετροι, συριγγώδεις, ἰσοτέλεις uel ἰσοκλητοί, κυκλοτελεῖς, ὐχητικοί, & φωναστικοί. Latinè idem ſic nũcupat, Illibatos, iniuges, æquiformes, quinquipartes, paripedes, fiſtulares, æquidici, teretes, ſonori, uocales. Igitur illibati, ſeu inculpati ſunt, qui non aucta uel imminuta aut amputata ſyllaba uitiantur, ſed integra & pleniſsima dictione formantur, ut illud:

Depreſſo incipiat iam tum mihi taurus aratro.

Iniuges ſunt qui à nulla coniunctionis ſyllaba copulantur, quos etiam Græci ἀσυνδέτους nuncupant, ſicut eſt:

Tectum auguſtum, ingens, centum ſublime columnis.

Aequiformes ſunt, qui non cõpoſita uel ſimplici figura oſtentantur, ut:

Vrbe fuit media Laurentis regia Pici. Nuſquã enim hic duæ partes orationis nectuntur. Quinquipartes ſunt, qui quinq; partes ſignant, ut illud:

Miſcet flumina candida ſanguine ſparſo. Paripedes, qui græcè ἰσόμετροι dicuntur, ἰσόχρονοι ab Hephæſtione, uerſus ſunt qui eandem ſyllabarum quantitatem, eoſdemq; pedes habent

bent à primo ad ultimum, ut græcum illud:

ἐν μέσσῃ νηὶ ξυμβλήτην ἀλλήλοιιν.

Et Ennianus ille:

Olli reſpondit rex Albai longai. hos ſpondai zontas Attilius Donatianus appellat. Tales etiam ex dactylis fiunt, ut Vergilianus ille notiſsimus:

Panditur interea domus omnipotentis Olympi.

Fiſtulares ſunt qui paulatim accreſcēte partis orationis numero, ab unica ſyllaba plures adusq; dicuntur: hos euripalicos uocat Seruius, ut ille eſt:

Rem tibi confeci doctiſsime dulciſonoram. Vel:

Te ſemper precibus uenerabor cunctipotentem.

Aequidici ſunt qui ſingulis prępoſitionibus antithetas apparant dictiones, ut:

Alba liguſtra cadunt: uaccinia nigra leguntur.

Albis enim nigra poſuit, liguſtris autē uaccinia tribuit, & cadentibus legenda aſsignauit. Teretes uerſus ſunt qui uolubilem & cohærentem continuant dictionem, ut Neronianum illud ſeu Perſianum:

Torua Mimalloneis inflatur tibia bombis.

Sonori ſunt qui crepitant & pronunciationem faciunt fragoſam, & exultantem informant dictionem, ut:

At tuba terribili ſonitu procul ære canoro.

Et Ennianum illud:

At tuba terribili ſonitu taratantara dixit. Et illud:

Quadrupedante putrē ſonitu quatit ungula campū.

Eſt & illud noſtrum:

Caua tum tinnitus turribus altis æra cient.

Vocales ſunt qui per alta producta locutione ſonantibus literis uniuerſam dictionem illuſtrant, ut eſt illud Pacuuij:

Fulua Paræetonio uaga Cynthia proruit aſtro.

Nunc etiã uobis ſpecies ſex uerſuum, quas in Enchiridio Hephæſtion conſtituit, cõnumerabo. Et primo quidẽ ἰσόχρονος eſt, de quo iam egimus: & apertiſmenos, qui integram ſententiã habet in ſe. Hic idem eſt qui à Diomede ἀπηλεγὴς nuncupatus eſt, hoc eſt, illibatus et inculpatus, ut paulò antè diximus. neſcio an et hic ſit qui καθαρὸς alibi ab Hephęſtione uocat. Tum ῥαχὺς, quẽ Diomedes interpretatus eſt fragoſus, qui illeuigato & aſpero ſono inconditoq; uariatur, ut illud:

ῥιχθάτι καὶ τι ῥαχθὰ διαῤῥιφὴν ἵκπιοι χειρός.

Malacoides uerſus appellatur, qui audientium auribus molliter incidit, ac quodãmodo labi & currere uidetur. Huic nõ diſsimilis qui teres dicit, hoc eſt, κυκλοτιλὴς, de quo iam locuti ſumus, ut illud eſt:

αἵματι λδύοντο κόμαι χαρίτιασιν ὁμοῖαι.

Cacophonus uerſus eſt, cui multæ uocales inſunt, ut græcum hoc:

φῦι ἀθηρῦ λοιγῶν ἔχειν αἰὰ φαιδίμω ὤμω. Poſtremò λογοειδῆ cõmemorat, qui eſt, cũ pedeſtri & ſoluta oratiõe currere uerſus uidet, ut eſt:

ἱππῆς δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

His

His adiũgit Hephæſtion ſeptẽ differẽtias heroici carminis. catenoplœon, cũ duos habet dactylos ſequẽte ſpõdeo, ut noſtrũ ex græco:

Sic ait illachrymans, cui retulit optima mater.

Periodicon eſt cum ſpondeus dactylum ſequitur, ut Homericum illud:

οὐλομένην ἣ μυρί' ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκεν.

Bucolicon, cum poſt tres pedes partem explet orationis: alij uerò in quarto pede id fieri aiũt, unde & tetrapodia bucolica dicitur, ut res eſt notiſsima, alijs græcis & noſtris ſcriptoribus, qua in re in primis cõmendat Theocritus: noſter nõ ſic Vergilius, ut Terentianus alijq́ notant. Sapphicon ait Hephæſtion heroicum eſſe, cum à ſpondeo incipit, & in ſpondeum deſinit, ut græcum hoc:

ἄλλοι μὲν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταί.

Hyporrhythmon eſt quod ſingulis pedibus ſingulas orationis partes habet, ut illud:

ὕβριος εἵνεκα τῆσδε, σύ δ' ἴσχεο πείθεο δ' ἡμῖν.

Τέλειον, ut etiam nomẽ ſonat, eſt quod habet omnes partes orationis, ut eſt hoc:

πρὸς ἐμὲ τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ' ἐλέαιρε.

Politicon ultimo connumerat: eſt autẽ carmen quod ſine affectione ulla eſt, uel figura, quod etiam logoides dicitur, ut illud eſt:

ἵππους τε ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. ut modò dixi, nam pedeſtri fermè ratione currere uidentur, ut & illud eſt Ennianum:

Vnus qui nobis cunctando reſtituit rem.

Hephæſtion uerò λογαοιδικὰ nuncupari ait dactylica quædam, quæ in regionibus quidem aliȷs dactylos habeant, poſtremã autẽ ſyzygiam trochaicam, quorum & ueterum poëtarũ exempla aſcribit. Dionyſius tamen Halicarnaſſeus in rhetoricis, λογοειδέιαν uitium in poëmatibus dicere uidetur, non ſimile modò ſolutæ orationi, uerùm & nugax & nullius propè momenti. Colobi uerſus hi uidentur eſſe, qui fluxi à Diomede dicuntur, quos & ait ſolito modo & uulgari metro quati. Fuit cum putarẽ eoſdem, qui mutili & acephali dicuntur. Sunt etiã quas Græci uerſuum ἀποθέσεις uocant. Latinè Attilius Donatianus diſpoſitiones, quæ, Diomede teſte, quatuor ſunt, acatalecta, catalecta, hypercatalecta, & brachycatalecta. Acatalecta eſt integer uerſus ſingulorum metrorum. Catalecta eſt uerſus minus habens metricæ conſtitutionis. Hypercatalecta eſt ſuper principiũ uerſus ſyllabam plus habens. Brachycatalecta pedem plus habet q̃ poſcit pedum diſpoſitio. Verũ Marius Seruius in centimetro ita has deſcribit: Catalecticũ, inquit, uerſum dicimus, cui una ſyllaba deeſt. Brachycatalecticũ, cui duæ. Hypercatalecticum, cui una ſyllaba ſupereſt. Acatalecticũ ubi nihil plus minúsue eſt in uerſu, qui legitimo fine clauditur. Hephæſtion quoq; in Enchiridio, Acatalecta, inquit, metra dicuntur,

quæcunq;

quæcunq; ultimũ pedem integrum habent, ut eſt in hoc uerſu dactylico:

Muſa agè filia Calliope Iouis.

μῶσ' ἄγε καλλιόπα θυγάτηρ διός. Catalectica uerò, quæ diminutum habent ultimũ pedem, ut eſt hoc iambicum:

χαίροισα νύμφα χαιρέτω δ' ὁ γαμβρός. Quo loco βρος ſyllaba pro toto pede ponitur. Huiuſmodi eſt illud Horatianum:

Mea renidet in domo lacunar. βραχυκατάληκτα uocantur, quæ in fine per dipodian integro pede deficiũt minuũturq́;, quale eſt hoc iambicum:

ἄγ' αὖτ' ἐς οἶκον τὸν κλινοίππω. Quo quidem loco, οιππω pro integra iambica dipodia ponitur, id eſt, pro duobus iambis pedibus. Hypercatalectici uerò nũcupantur hi, qui ſupra modum pedis partem ſuſcipiunt, ut hoc eſt iambicum dimetrum:

ἐμὲ ὥς τ' ἀπὸ πασσάλω λυῶσα. Et noſtrũ tale:

Adducis umbram ad apparatus. Et hæc quidem ſunt quæ à Græcis uocantur ἀποθέσεις. Sanè & hoc, poſtquam ad dicendum me reuocatis, nõ prætermittam: uerſus ideo à noſtris uocari, quod uerſo quodam ordine cõponunt, quo pacto & à Græcis μέτρα, à quadam dimenſione: quippe ut Hephæſtion ait, tempus ſyllabã facit, ſyllaba pedem, pes uerò coniugationẽ (ſic enim interpretor quod ille συζυγίαν dicit) cõiugatio uerò uerſum, uer

ſus uerò,poëma perficit:itaque,ait,decenter metrum uocatur. Sedenim Probus grãmaticus hunc ipſum ordinem ita cõſtituit: Ex litera, inquit, ſyllaba naſcitur, ex ſyllaba pes, ex pede comma, ex cõmate uerſus, ex uerſu colon,ex colo periodus. Hæc ille. Sed de colo & cõmate plura dicere nõ uacat, id enim cum alibi nos, tum planè ex ipſo Probo & Diomede diſcere poteſtis. Sed nec hoc uos fugiat poſtremũ, prototypa carmina & archegona à Græcis dici, quæ originalia & principalia ab Attilio uocantur. Diomedes cataſtica, & diffinita uel principalia interpretatur. Paragoga uerò quæ ab originalibus deducta ſunt, quæ Diomedi deriuatiua appellare placuit. Idem & addit his ſyntheti ca,quæ compoſita: & aſyntheta,quæ incom poſita:tum etiã ſynchymena,quę cõfuſa:uel zeugmena, quæ cõiuncta,interpretatus eſt. Sunt demum & uerſus qui tibicines uocantur, & in primis à Seruio,in quibus dictio aliqua eſt ſuperuacua ad carminis fulcimentum, cuiuſmodi ille Vergilianos nonnullos adducit. dictos hos grãmatici arbitrantur à tibicine,id eſt,columella,quo tecta fulciuntur. Sunt & qui Vergilium tradant ſua ſic uocaſſe hemiſtichia. Porrò & ſpurios uerſus uocamus,qui non ſunt alicuius poëtæ legitimi,ſed adulterini,quales nonnullos cenſoria uirga in Homerica poëſi notauere criti-

ci,hoc

ti, hoc genus appellant *νοθευομένους*, ſicuti legitimos *γνησίους*. Quibus omnibus ſic à me raptim expoſitis, Vos, inquã, me hactenus hęc congerere uoluiſtis: ſi faſtidioſe & anxiè retuli, uobis quàm mihi potius imputetis: ſi placuere, amplum laboris fructum accepi: & hoc ſimul dicto, in oppidũ perreximus.

AD ILLVSTREM

D. ANNAM PARTHENIAM PONTIS DOMINAM APVD SANtones, LILII *Gregorij Gyraldi in ſecundum de Poëtarum hiſtoria dialogum procemium.*

GEntem nullam eſſe uideo, illuſtriſſ. Anna Parthenia Pontia, neq; tam feris moribus, neque ab humanitate tam prorſus alienam, quæ Poëticæ facultatem, & Muſarum ſtudia aliquo ſaltem modo, pro ſuæ naturæ & regionis inſtituto, nõ adamarit. Atque ut ab ultimis autoritatem repetam, Britanni, tametſi penitus, ut ait poëta, noſtro orbe diuiſi, poëtas ſemper amauerũt, atq; inter eos Plemmydius, Oronius, & Gildas celebrati fuerunt. Eandem Poëticam ferociſsimam olim gentem Germanos non penitus fugiſ-

ſe uidemus: quippe ſi Tacito Cornelio credimus, carminibus geſta patria celebrabant, atq; in annaliũ loco & memoriæ ſeruabant, ituriq́; in prælium ĳs carminibus pugnantium animos accendebãt, id q̊d & Thracas factitaſſe idem autor eſt Cornelius. Fuerunt & apud priſcos ueſtros, Gallos dico, in ſummo precio Bardi, de quib. multa priore dialogo diximus. Fuerũt & apud Perſas ſapientes qui Magi uocabantur. Medi quoq; oraculis ab Hyſtaſpe uerſibus uſi ſunt, & unà Zoroaſtrem uatem & magum coluere: ut Iudæos, Indos, Phrygas, Scythas, Hyperboreos, alias barbaras nationes hoc loco mittam, quę carminibus delectatæ ſunt. quo fit, ut illud minus mirum uideri debeat, ſi apud eas gentes uſqueadeo poëtæ floruere, quæ cæteris in omni humanitate & cultu excelluerunt, Græcos dico & Latinos: qua in re utri utris præſtiterint, non facilè dĳudices. Varĳs enim multiplicibusq́; utrinq; rationibus diſceptatũ eſt, atq; ita res in ancipiti uerſata eſt, ut à quibus ſtet uictoria nondum ſit planè diſcuſſum. Quare cum primũ de hac facultate ſermonẽ, in quo quantũ pro tempore nobis cõuenire uiſum fuit, de eius origine diſſeruimus, deq́; eius excellentia, cæterisq́; uirtutibus, Illuſtriſſ. Reginæ & Principi noſtræ D. RENATAE dicauerim, iure meritoq́; ſecundus hic tibi debetur, in quo

primos

primos uates ad Homerũ uſq; collegimus, quibus & Sibyllas ex uaria lectione pro uirili noſtra deſcriptas addidimus, quas honeſtius nulli decentiusq́; quàm tibi dicare potuimus, quæ Sibyllas tua prudentia æquas. Debetur tibi, inquam, Parthenia hic ſecundus dialogus, quod apud inclytam diamq́; RENATAM primũ meritò locum obtines. Nam præter generis nobilitatem, morumq́; & uitæ ſanctitatem, quibus rebus omnium cõmendaris teſtimonio, quis te in ſtudijs diſciplinarum eminentiſsimã, in hac ætate nõ admiretur? quæ non modò in latinis literis, quibus ab ipſis incunabulis nauiter operã dediſti, ſed in græcis quoq; ita profeciſti, ut græcos autores intrepidè euoluas, uſqueadeo, ut de te ea prædicari intelligam, quę ſtuporem hominibus afferant, & miraculũ eſſe uideantur, quod ſcilicet ſupra ſexus conditionẽ ardua & difficilia moliaris. Nam quid nunc memorẽ qualis ſis in dignoſcendis & modulandis carminibus? quali uenuſtate canas & gratia? quantum deniq; in omni Muſica profeceris, id eius diſciplinæ periti prædicãt. Sed hæc tibi leuiora ſunt, & animi tantum gratia, quę tamen uel in principe digna ab antiquis exiſtimabant, qui Muſices ignarum etiam uituperabant, ut Themiſtocli cõtigit. Quid uerò hoc loco cõmemorem q̃ ſis in ſacrarum literarum lectione & uerſata &

erudita, cum in uera illa & germana theologia, theologos ipſos & ſacros concionatores quotidiano propè ſermone prouoces? Quid porrò dicã, qua charitate & amore, ac potius pietate proſequaris illuſtrẽ uirum tuũ, iure tuũ, ut qui eiſdem quibus tu ſtudijs & uirtutib. poſt militares artes ſit ornatiſsimus? Nec dubium quin liberos tuos etiam ſic educatura ſis quamprimũ diſciplinæ capaces erunt, ut tali te matre & illo patre dignisſimi futuri ſint. Macta igitur tantis uirtutibus & animi & fortunæ bonis Pontia, de cuius laudibus cum ſuperioribus menſibus doctiſsimorum quorundam uirorum carminibus, aures mihi paſsim perſonarẽt, ipſe quoq; æger, ut ſum animo & corpore, utcunq; hoc epigrammate luſi:

Quod ueteres æquas uirtutibus heroinas
Pontia, & exiguo corpore tanta nites,
Hoc deſes non uita facit, madidiq; trientes,
Nec quas delicias plurima turba colit,
Sed quod Palladijs teneros das artibus annos,
Theſpiadumq; ſacris fontibus ora lauis,
Et quod Socraticas audes euoluere chartas,
Miraq; diuini pendere ſenſa uiri.
Et maiora facis: ueteris myſteria legis,
Atq; arcana nouæ, pectore & ore tenes.
Hæ tibi ſunt artes, quibus unà heroidas æquas,
Et ſuper alta tibi ſydera ſternis iter.

Accipe nunc igitur noſtrum hunc ſecundũ de

de poëtarum hiſtoria dialogum, in quo de primis omniũ poëtis agimus. Et quanquã uetera illa quidem & à recenti ſemota memoria (quæ Ariſtoteli parum iucunda uidẽtur) nõnihil tamẽ delectationis & uoluptatis, ſaltem ex uarietate afferre poterunt, præſertim cum tot ante Homerũ poëtas floruiſſe uidebis, quem poëtarum primũ & antiquiſsimũ, omnium ſcriptorum penè conſenſus hactenus exiſtimauit. Sed eo etiã longè antiquiores Hebræorum uates, & ex Sibyllis nõnullas facillimè cognoſces. Leges ergo Parthenia noſtra hæc, ſi quando ab alijs grauiorũ autorũ lectionibus, uel à regijs negocijs declinare contigerit. Spero noſtra hæc qualiacunq; non ingrata tibi fore, ea in primis cauſa, quod uaria eſt, ut dixi, hiſtoria, & ab eo eſt compoſita, qui te tuasq; uirtutes plurimi facit & ueneratur.

Sed iam ad dialogũ ipſum me conuerto. Nam cum priore die cũ Piſone & Pico puero multa, quæ ad Poëticam eiusq; cõmendationem pertinebant, dixiſſemus, eiusq; uituperatores, quantũ in me fuiſſet refelliſſem, et poëtarũ poëmatumq; ſpecies & affectiones, id eſt, πάθη addidiſſem, poſtero die cum conueniſſemus in eiſdem Carpeñ. Principis hortis, non multis pòſt confectis ſpacijs conſedimus, & prior inquit Piſo.

Tanta fuit heſterni ſermonis, ſi non uber-

tas,at certè rerum copia, ut q̃maximè cupiamus abs te reliqua audire:atq; eò in primis, quod ad primos iam poëtas noſter erat ſermo deductus. Sic eſt,inquã ego,& ſimul cœpi. Erant igitur duæ in prima eius tabulæ regione ante alias imagines, quarum quidem alterius ob radiantis uultus ſplendorẽ cornutum caput habere uidebatur, barba & capillo promiſſo. Altera uerò uirgo erat,quę admodum læta canere, & puellarũ chorum in numerũ agere uidebatur. Quorum nam iſtæ imagines,ait Piſo? Cui ego: Ex ſacris Hebræorum hiſtorijs horũ effigies ductas arbitror,apud quos legimus,Moſen (quẽ græcorum quidam Muſæum appellauere, ut ex Artabano obſeruauit Euſebius, ut uerò Manethon, prius Orſaſiphas uocatus eſt, mox mutato nomine ab aqua ſe Moſen appellauit)hunc,inquam,Moſen & ipſius Moſis ſororem Mariam primos hexametrũ carmen, quod nos heroicũ dicimus,modulatos eſſe. Tum ad me cõuerſus Piſo: Qui iſtuc,inquit, fieri poteſt? cum ex ijs doctiſsimis,qui nunc inter nos uiuunt, Hebræis audiuerim, nullos ſe habere uerſus,præter incõditos quoſdam numeros,nulla ſyllabarum pedumq; lege compoſitos,quos ab Arabibus ſe mutuatos eſſe fatentur. Non iſtuc,inquam,mirum uobis eſſe Piſo uideatur: nam cum toties Iudæi propter impia ſcelera, diuino deſtituti

præſidio,

præſidio,regnum amiſerint,propriæ quoq; linguæ & ſermonis elegantiã magna ex parte amiſere,nedum carmen cõdere,& carminum leges obſeruare:atq; idcirco opinor factum,ut apud eos uerſuum formulæ deprauatæ,ac penè ſint deperditæ, id quod fermè Latinis & Græcis contigerat, ex quo uarijs barbararũ nationũ bellis penè deſolati fuerant. Nunc demum tamẽ,Dei opt.max.clementia & benignitate,altius nonnihil literę caput exerere cœperunt,adeò,ut non latina modò & græca,ſed & Aramæa,&Chaldæa, & cũ his Hebræa lingua floreat, nõnullosq; in his ita profeciſſe etiam in Hebręis uideo, ut Hebraicorũ carminũ leges ac regulas reformarint,& manifeſtis rationibus cõprobarint.Sed hæc aliàs:nunc ad Moſis & Mariæ ἄσματα reuertamur, quæ nos cantica appellamus,quæ tum hexametro,tum ſunt elego carmine condita. Autores nobis, ait Piſo,afferri cupimus, iſtarũ quas dicis rerum teſtes,idq; cum noſtra cauſa, tum præcipuè, ſi quando nos iſthæc alijs ipſi referemus,ne falſa & commentitia dixiſſe uideamur. Ad quos ego conuerſus:Sit licet,inquam,hic citandi mos autores parum eruditis obſeruatus, niſi cũ uel ardua res, uel nodus aliquis inſolubilis incidit: tamen quòd iuuenũ ſtudium eos ipſos qui citantur autores legendi accẽdit,uobis morem geram. Hoc igitur

in primis, quod de Moſe & Maria ipſi diximus, ab Hebræis proditum eſt, Ioſepho & Philone, à Grǽcis Origene & Euſebio, à Latinis Hieronymo, Iſidoro, Beda, & alijs. Tum Piſo: Ergo, inquit, hexametri uerſus origo ab Hebræis, & non à Græcis defluxit, quod tamen aliàs ipſe legi, & abs te didici. Quod cum Piſo dixiſſet, memetipſum me, ne mendax, uanusq́ uiderer, collegi: & ſimul, Locus, inquã, expoſcere uidetur, ut hac de re, q̃ poſsim uobis paucioribus multorũ ſententias exponam. Sũt enim, ut modò dicebam, qui Moſi ipſi hanc inuentionẽ carminis attribuãt, ea uidelicet ratione, quod is græcos omnes ſcriptores longè uetuſtate ſuperauit: quod ut planius uobis conſtet, audite obſecro quæ ſcribit Tatianus Aſſyrius, & Tatiano poſterior Euſebius, diligentiſsimi ambo ſcriptores, quæ meis uerbis recitabo. Non Homero modò, inquiunt, Moſes eſt antiquior, uerumetiam omnibus qui ante eum apud Græcos aliquid literarum monumentis mandauere, Lino ſcilicet, Philammone, Thamyride, Amphione, Orpheo, Muſæo, Demodoco, Phemio, Sibylla, Epimenide Cretenſi qui Spartam adiuit, Ariſtæo Prœconeſio qui Arimaſpia ſcripſit, Asbolo Centauro, & Iſatide, & Drymone, & Eueclo Cyprio, & Horo Samio, & Proſmantida, uel ut eſt apud Euſebium, Protænida Athenienſi.

atq;

atq; hactenus illi. Moſes ergo primus huius carminis autor. Apud Græcos uerò & noſtros, quidam Phemenoën, de qua mox agemus, alij Thalem Mileſium, alij Pherecyden Syrum dixerunt, alij columbas Dodonæas, ſeu aues illas, ut pleriq;, ſeu magis, q̊d reor ipſe, mulieres & Sibyllas, ante Phemenoën oracula carmine heroico ceciniſſe prodiderunt. Ipſarum hoc Græci carmen tradunt:

Ζεὺς ἦν, Ζεὺς ἔστιν, Ζεὺς ἔσσεται, ὦ μεγάλε Ζεῦ,
σοῦ καρποὺς ἀνίει, διὸ κλῄζετε μητέρα γαῖαν. Hoc eſt:
Iuppiter eſt, erit, atq; fuit, tu Iuppiter ingens,
Qui bene fers fructus, ideo matrem dicite terram.

Sed pleriq; aliam fabulam ſequuntur. Cum enim, ut inquit Terentianus, adhuc infans eſſet Apollo, & Pythona ſerpentem ſagittis premeret, Delphici accolæ perterriti bellantis animũ dei ſuis acuebant uocibus, unde eſt ex ſex ſpondeis factum carmen hexametrum: identidem enim puero acclamabant, *ἵη παιὰν, ἵη παιὰν, ἵη παιὰν*, hoc eſt, Cædepæan. Cum uerò iam Apollo ſerpentem confodiſſet, præ lętitia ijdem canere cœperũt, *ἰὼ παιὰν, ἰὼ παιὰν, ἰὼ παιάν.* At uerò Solenſis Clearchus nulli inter Ariſtotelis diſcipulos ſecũdus, ut Athenęus ſcribit, nõ Delphicos accolas puerum animaſſe, ſed Latonam aït, quæ ita filiũ prouocabat ad ſerpentis cædem, *ἵη παῖ, ἵη παῖ, ἵη παῖ*, hoc eſt, cæde fili, cum ipſa ſupra ſaxum confugiſſet, q̊d ad ſuam uſq; ætatem Latonæ

ſtatuæ ſuppoſitũ, idem ex Clearcho prodit Athenæus. Sedenim Ponticus Heraclides id in libationibus ſeruatum ait, atq; ex hoc trimetrum iambicũ factum eſſe, quod poſtea Hipponaction uocatum eſt. Aurelius uerò Macrobius ſcribit, Veſtales uirgines ita Apollini indigitare ſolitas, ἰὴ παιὰν, ἰὴ παιὰν, ἰὴ παιάν. Sed qui in Pindarum cõmentaria ſcripſere, ante ſerpentis necem iambum decantatum fuiſſe uolunt, denominatũq; eſſe à ſerpentis calumnia: ut hinc quoq; facilè credere poſsimus, quod eſt ab Ariſtotele proditũ, iambum inter uerſus primum fuiſſe. quin & Strabo, & quos modò citaui Pindari expoſitores, in ritu Pythico iambũ ante dactylũ locatum tradunt: tametſi non dactylum Iulius Pollux, ſed ſpondeum connumerat. Dactylus autem à Dionyſio inuentus creditur, qui ante Apollinem apud Delphos reſponſa dediſſe fertur. Sunt & qui Themin, & qui Tellurem tradant. Sed de his iam ſatis. Ad tabulæ noſtræ ordinẽ redeo. Erat autem in ea regis imago qui deuicto gigante nablia pulſare, & lyricos uerſus canere uidebatur. Audiendi cupidus, quiſnam, inquit Picus, rex iſte? Cui ego: Nõ eſt, inquam, cur quid dubitetis: rex erat hic Dauid, qui formoſiſsimus adoleſcens Golian gigantem Palæſtinũ funda confecit, & antè puer urſos atq; leones, ut meritò alter Hercules uideri poſsit. quin, ut

puto,

puto, ab ea leonũ ui, Leouius rex ab Ioſepho eſt cognominatus. Fuit uerò hic cantor & uerè poëta diuinus & entheus, ſacro afflatus numine. Nam Deo immortali laudes & carmina cecinit, qui ψαλμοὶ grçca uoce ab omnibus uocant. Atqui pſalmos, inquit, iſtos Piſo, ego uerſus eſſe nunquã exiſtimaui, etſi quidem poëticam in ijs locutionem agnoſcam. Cui ego: Næ inquam Piſo, tota, quod dicit, uia aberras: ſiquidẽ græca hi & latina reliquisq́ linguis uerſus non ſunt: ſua certè, hoc eſt, Hebræa, unde tralati, diuerſis cõpoſiti ſunt generib. uerſuũ. Etſi neſcio qui ex ijs, qui theologi nũc uocari uolũt (bone Deus, quantũ ſibi quidam hoc nomine arrogant) negant à diuinis uatibus carmina hæc fuiſſe compoſita, ut ſcilicet faciliorem anſam habeant poëtis & Poëticæ detrahendi: contra quos ſtat manifeſta ipſa ueritas, & bonorũ omniũ & eruditorũ conſenſus. nam tametſi interpretum quidam pſalmos omnes nõ ab uno Dauide compoſitos tradunt, quos noſter ſequi uidetur Hieronymus ad Sophronium, & idem pſalmorũ tituli ac inſcriptiones ſignificare uidẽtur: & Euthymus apud græcos interpres, unum Dauidem pluribus oſtendit pſalmorũ omnium autorem, quam ſententiã inter noſtros Auguſtinus, & ab eo Caſsiodorus, aliiq́ pleriq; uel antiquorum uel recentiũ libentius amplectun-

tur, nullus tamen antehac eos negauit eſſe uerſus. Nolim iſta, ait Piſo, ſubtilius nũc tractemus, ſed ſuis ſcriptorib. ea relinquamus. Num tu quoq; uis Piſo, inquam, inter eos numerari, qui ſupina hæc, ut dicitur, & auerſa aure audire ſolent? fabulisq; potius & inanibus gentium nugis ſtudent, omneq; tempus impendunt, cum hæc ipſa Chriſtianum hominẽ neſcire, dedecori potius, quàm laudi, illa ſcire, ſit aſcribendum. Tibi uerò Pice ad hæc pernoſcenda & inueſtiganda domeſtica ſuppetunt exempla parentis tui, & magni patrui. Atq; his dictis ita ſum proſequutus. Patrem ſequebatur in tabula filius Solomon, qui & regũ ſapientiſsimus habitus eſt, non eo tantum modo, quo uulgus, ſed ut eruditi quoque ſolent appellare. Is in hortis Engaddæ amœniſsimis canticũ in morem dramatis cecinit, quo nihil eſſe ſuauius in Hebræorum lingua iam omnibus ferè perſuaſum uideo, in quo & græcè & latinè tralato, etſi numeri & carminis ratio nõ eſt ſeruata, neſcio quid tamẽ eius ſuauitatis & dulcedinis ſublucet. Idem & parœmias cõcludit alphabeto, q̊d tetrametro iambico cõſtat, ab eo loco ubi ait: Mulierem fortem quis inueniet? ut admiranda hoc loco ſileam quæ de Solomone ſcribit Ioſephus & hiſtoria ſacra. Erat uerò poſt hunc in tabula, ſenex lugenti ac lachrymanti ſimilis, hic quidem Hieremias,

mias,qui ante Simonidem Threnos & Nænias conſcripſit, quas Chriſtiani tanti facimus,ut quotannis eas, dum piam & ſalutarem memoriam cædis CHRISTI colimus, publicè in templis flebili ac querulo concentu canamus. Sanè hoc Hieremiæ carmen quatuor integros continet literarũ ordines, è quibus duo,primus & ſecundus,quaſi ſapphico metro ſcripti ſunt, quia tres uerſiculos qui ſibi cõnexi ſunt,& ab una tantũ litera incipiunt,heroici cõma cõcludit.Tertius uerò ordo trimetro ſcriptus eſt,& alternis literis, ſed eiſdem trini uerſus incipiũt. Quartus ordo primo ſimilis eſt & ſecundo. Poſt hunc &alius ſenex uidebať,qui Oden numeroſo carmine cõcinnatã manu tenebat,propter quẽ & alij eodem fermè habitu amicti cernebanť. Iſtorũ,inquit Piſo,uatũ quo pacto nomina cognoſcere poteras? Cui ego, Facillimè,inquã: nam milto & puluere ſinopico titulos ſubſcriptos cuiuſq; imago cõtinebat. Erat itaque inter hos primus Eſaias, qui,ut in Hebræa legitur hiſtoria,ſacros uerſus condidit,quibus nihil iucundius eſſe locupletiſſimus teſtis eſtHieronymus. Eſaiam uerò ipſum ſerra diſſectum ab iniquo rege accepimus, quod audentius illi ueritatem prædicaret,ut in eius uita oſtendit Epiphanius. Pòſt erat Iexecias, & tres pueri, qui apud regem Babylonium captiui, ne pa-

trias leges præuaricarentur in ſuccenſam fornacem coniecti, prò Dei omnipotentis fidem, illæſi canticũ modulatiſsimũ concinentes & perſtiterunt & exiuerunt. Nec ab his tribus pueris longè Iobus in tabula aberat, qui ætate tamen longè antiquior: in cuius quidem frontis æquore ita erat ſcriptum, VITAE EXEMPLAR. Vir autẽ hic fuit, ut Chryſoſtomi uerbis utar, ex Vſitide terra, quam Vs ſacra nuncupat hiſtoria. Librum hic de utraq; ſua fortuna elegantiſsimum perſcripſit, in quo ubi ex perſona ſua ſermonẽ exorſus eſt, aduſq; libri calcem carmine hexametro dactylico cuncta complexus eſt. Mirum eſt quàm ſit in ſententijs grauis, & creber in uarijs mouendis affectibus, qui tametſi à pleriſq; ficta perſona exiſtimatus eſt (nam & quidam eius libri autorẽ Moſem tradidere, alij alios) doctorum tamen et bonorum cõſenſu, uera & certa perſona, & certus autor habet. Quæ cum dixiſſem, paululum moratus ſuſcepit Piſo: Si nihil eſt amplius, inquit, quod de poëtis Hebræis nobis ſis dicturus, iam quæſo ad eam quam dixiſti innumerabilem Grçcorũ poëtarum turbam te conferas. Cui ego: Credibile eſt, inquam, Piſo, & plures, & alios penè innumerabiles fuiſſe apud Hebræos poëtas, ſed ex ſacra & probata hiſtoria hi tantũmodo fuere in tabula: ex alijs uerò hiſtorijs, & Tamuldiſtis &

Caba-

Cabaliſticis, nihil hic ego, ipſi licet per ſucceſsiones & progenies alios multos cõmemorẽt, ut ſunt uel diligentiſsimi uel ſuperſtitioſiſsimi. Sed his miſsis, iam ad quos uos, & tabulæ me uocant deſcendo. Attendite, multa enim quæ penè ex hominum memoria exciderant, ex huius tabulæ pictura cognoſcetis. Iſtud eſt, inquit Piſo, quod uehementer ſcire deſideramus, ut ſępius etiã pro Pico reſpondeam. Et rectè iureq́; facis, ait Picus, nam idem ego eram rogaturus. Quibus ego: Erat, inquam, inter hos prima fatidica quædam fœmina Phemenoë nuncupata, cuius & paulò antè meminimus, Apollinis, ut ait Plinius, filia, quę apud Græcos prima hexametrum carmen cõmenta dicitur. Hanc ſcribit Euſebius, annis quinq; & xx, ante Linum & Orpheum, Acriſio oracula ceciniſſe. de eadẽ meminit Tatianus & Strabo, nec ſemel Pauſanias et Syneſius, apud noſtros Lucanus & Statius. Sed & Vergilij interpres Seruius, qui ita ſcribit: Phemenoë uirgo dicta eſt, nam Sibylla appellatiuũ nomen eſt, adeò ut Varro quot Sibyllæ fuerint ſcripſerit. & reliqua. Iſidorus Samiam Sibyllam hoc nomine fuiſſe exiſtimauit. Phemenoës & in Poëtica Horatij meminit Porphyrion ſuper illud, *Et dictæ per carmina ſortes.* Quare quod Plin. ſcribit nos carmen heroicũ oraculo Delphico debere, ſunt qui de Pheme

noẽ dictum interpretent̃,quę, ut modò dice
bam,Acriſio hoc carmine prima dedit ora-
culum. Eiuſdem præterea meminit Dona-
tianus in Poëtica: Hexametrum, inquit,car
men,quod Ennius longũ uocat,Gręci delia
con, quia hoc genere Phemenoë Apollinis
uates uaticinata eſt. Sunt qui eidem & illam
ſententiã aſcribant,qua noſmetipſos cogno
ſcere iubemur,hoc eſt,γνῶθι σ' αὐτόν. Quam ta
men alij alijs, ut aliàs diximus, attribuunt.
Poſt uerò hanc fatidicam Phemenoën ua-
tum agmen erat iam penè deſitũ, & caſcum,
ut ait Ennius,qui omnes ante Homerũ car-
mina ſcripſere. Primusq́ inter hos Linus
Chalcidenſis erat,uel ut plures uolũt Theba
nus,Apollinis &Terpſichoræ filius:alij Am
phimari & Vranies,quod ſcribit Pauſanias:
nõnulli Mercurij, quod Laërtius exiſtimat:
hic primus ex Phœnicia ad Græcos literas
attuliſſe fertur,q̊d Suidas ait. Primus quoq;
lyricos modos concinuit &Doricos.Licha
non etiam mediam citharæ chordam nun-
cupauit, quam citharæ additam à Muſis fe-
runt. Cenſorinus tamen ab Apolline patre
intentionem Linum accepiſſe ait, quam ille
animaduertiſſet cum reſonãtia ſuauitatis ex
arcu ſororis,Dianæ ſcilicet,&Linum nym-
phæ Parameſæ Chriſthenidi reliquiſſe. & re
liqua quæ ille exequit̃.Huius Lini tres pręci
puè diſcipulos Diodorus enumerat,Thamy
ram,

ram, Orpheum, & Herculem: qui utiq; Hercules cum in ediſcendo tardior eſſet, & propterea uapularet, iratus Linũ magiſtrũ lyra peremiſſe fert̃, id q̃d & in Herculis uita ſcripſimus. Linũ uerò pelaſgis literis uſum fuiſſe accepimus iiſdem quibus Orpheus & Pronopides. A Lino etiã hymni ſpecies quędam nuncupat̃ Linus, tametſi inconſtans hac de re apud autores opinio: perperàm enim quidam credidere ideo ſic uocari, quod è lino chordę fierent. Pauſanias uerò ita ſcriptũ reliquit: Morienti, inquit, Lino ipſius nomen aduſq; exteras & barbaras nationes peruenit: nam canticum quod Aegyptij Maneros uocant ſua uoce, Linus eſt à Græcis dictus: quod & fatetur Herodotus. Vnde Homerus in Achillis ſcuto Vulcanũ multa effinxiſſe, & puerum citharœdum canentẽ Linum inducit his uerſibus:

His autem in medijs puer eſt qui pectine dulci
Perſonat, atq; Linon demulcens cantat honeſtũ. Sed uideo uos expectare uerſus gręcos, hi ſunt:

τοῖσι δὲ ἐν μέσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
ἱμερόεν κιθάριζε λίνον δ᾽ ὑπὸ καλὸν ἄειδεν.

Pampho quoq; qui hymnos antiquiſsimos Athenienſib. cõpoſuit, hũc Oetolinon uocauit: quẽ ſecuta Sappho, ſimul Oetolinon & Adonin cecinit. Inter ea uerò quę ſcripſit Linus, eſt mundi generatio, hoc eſt, Coſmogonia, ut Diogenes ait, Solis itẽ ac lunę curſus.

Fructuũ prętereа atq; animaliũ natura. Ariſtobolus & Euſebius hos Lini uerſus probant, quibus de ſeptenario agentis, eius diuinum ingeniũ poſſitis agnoſcere. ita enim ait:

ἑβδομάτῃ δ' ἦν ἐτετελεσμένα πάντα τετύκται.
ἑβδόμη ἐν ἀγαθοῖς, καὶ ἑβδόμη ἐστὶ γενέθλη.
ἑβδόμη ἐν πρώτοισι, καὶ ἑβδόμη ἐστὶ τελείη.
ἑπτὰ δὲ πάντα τέτυκται ἐν οὐρανῷ ἀστερόεντι,
ἐν κύκλοισι φανέντ' ἐπιτελλομένοις ἐνιαυτοῖς.

Hoc eſt:

Septima tunc fuit omnia cum perfecta creata.
Inq; bonis eſt ſeptima, & ipſa eſt ſeptima origo.
In primis eſt ſeptima, ſeptima & ipſa ſuprema.
Omnia ſunt ſeptem ſtellanti condita cælo,
In cyclis manifeſta ſuis naſcentibus annis.

Leguntur & alia ipſius carmina apud græcos ſcriptores, quæ breuitatis & faſtidij cauſa miſſa facio. Perijt uerò Linus uel ab Hercule percuſſus, ut modò dicebamus, uel ut alij tradunt, in Eubœa, ab Apolline ſagitta confoſſus, quòd ſe, ut inquit Pauſanias, illi exæquare ſtudebat. In eius tumulo hoc inſcriptum fuiſſe eulogium proditum eſt:

ὧδε Λίνον θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα
μούσης οὐρανίης υἱὸν εὐστεφάνου. Vel, ſi & hoc mauultis à me latinum factum:

Thebanum iſta Linum ſuſcepit terra cadentem
Vraniæ natum, quæ bene ſerta gerit.

Thebani tamen Linum apud ſe tumulatum fatentur, ut ſcribit Pauſanias, & Philippum Amyntæ,

Amyntæ, re malè geſta à Græcis in Cheronea, in ſomnis monitum Lini oſſa in Macedoniam exportaſſe: uerùm cum rurſus fuiſſet per alia ſomnia monitus, eadem Lini oſſa Thebas miſiſſe. Iidem Thebani & alterum Linum posteriorẽ fuiſſe perhibent, qui Iſmenij uocatus ſit: atq; huuc ipſum eſſe quẽ adhuc puer Hercules interemit. Carmina quoque quæ Lini leguntur, nec huius, nec alterius eſſe. atq; hæc quidem de Lino illi. Tertiũ etiam Linum fuiſſe legimus Crotopi ex Pſamathe nepotem, cuius alibi idem Pauſanias & grãmaticus Lactantius ſeu Lutatius meminere: ſed iſte nihil ad tabulam noſtrã. Sequebatur uerò Linũ Pierus, quem Charax græcæ hiſtoriæ ſcriptor, Lini filium prodidit. Fuit autem nec ignobilis nec obſcurus poëta, qui primus de Muſis poëmata ſcripſit, à quo & Pierias & Pieridas quidã Muſas cognominatas uolunt, ut in noſtris Muſis retulimus. Hunc Pierũ quidam Macedonem fuiſſe uolunt, qui cum Theſpias profectus eſſet, nouem ibi Muſas cõſtituerit, montemq; Pierium uocauerit, qui Helicon antè diceretur. Id alij interpretãtur, quòd ſapientius ſenſerit: alij quòd oraculo monitus fuerit, aliquóue Thrace. Sunt qui Muſas eius fuiſſe filias ſcribant. Ouidius certè fabulam in 5. metamorph. enarrans, Pieri filias cum ueris Muſis auſas certare cecinit, & uictas in

picas eſſe cõuerſas.notiſsima eſt fabula.Cõ-
mendatur & Pierius inter Chriſtianos ſcri-
ptores ab Hieron.& Sophronio,uerùm hic
minimè inter poëtas.Erat uerò poſt Pierum
Palæphatus Athenienſis, qui Actæi & Biûs
filius fuiſſe dicitur, ab alijs Ioclei & Metani
ræ,ab alijs Hermi.Tantę autem antiquitatis
fuiſſe legimus,ut multò antePhemenoën ab
aliquibus cõmemoretur,alij tamẽ poſt eam.
Scripſit uerò creationem mundi,hoc eſt,κο-
σμοποιίαν,carminib.quinquies mille.Apolli-
nis & Dianæ natiuitatẽ tribus millibus uer-
ſuum.Mineruę &Neptuni contentionẽ mil
le.Scripſiſſe etiã dicit̃ Latonæ crines. atq; de
hoc Palæphato propter uetuſtatẽ pauca ad-
modum alij tradunt.Fuere & alij hoc nomi
ne,&in primis Parius Palęphatus,uel ut qui
dam malũt Prieneus,qui Artaxerxis tẽpori-
bus ἀπίστων, hoc eſt, incredibiliũ hiſtoriã con
texuit,quam dimidiatã laceramq́; habemus
etiam àVergilio quodam de Cyri poëmatio
citatã.Fuit & alius Abydenus & ipſe hiſto-
ricus,Alexandro &Ariſtoteli charus.Sed hi
nihil ad noſtras tabulas. Erat quidã in hac
parteAsbolus ex Centaurorũ genere poëta,
qui &ipſe ante Homerũ uerſus feciſſe prodi
tur,ut Tatianus & Euſebius ſcribũt, de quo
& apud Philoſtratũ in imagine Neoptole-
mi traditur, q̊d eius corpus ab Hercule eſt
crucifixum,appoſito hoc epigrammate:

Asbolus haud uocem metuens hominumq; deûmq;.
Frondoſa piceæ ſuſpenſus in arbore pinguis,
Magna fero pendens longæuis pabula coruis.

Eupolemi uerò ſententia Asbolus is eſt, quẽ Chum Phœnices uocãt, ut eſt in nono apud Euſebium. Fuit & Eueclus Cyprius hac parte, qui & ipſe multò ante Homerum uerſus ceciniſſe fertur, quod idem Tatianus in eo libro oſtendit, quo omnia Græcos à barbaris didiciſſe argumẽtis clariſsimis palàm facit. Euecli & Euſebius in decimo προπαρασκευῆς meminit, tametſi in latinis factis codicibus pro Eueclo ſit Euculus perperàm repoſitum: eſt & perperàm in græco Tatiani, nam pro εὔκλον, εὐμίκλον & legitur & ſcribitur. Euecli uerò eiuſdem meminit & Pauſanias in Phocaicis: Eucleon tamen paſsim ſcriptũ eſt. Et ab hoc Cypria quæ dicta ſunt carmina condita fuiſſe exiſtimo, quæ ab aliquibus Homero attributa ſunt, id quod apertè negat Herodotus. Extat & apud Græcos Euecli oraculum, quo naſciturum magnum poëtam ex Themiſto Cypria uaticinatur. Hoc ipſum eſt, ut nos expoſuimus:

In Cypro tam magnus erit per littora uates,
Quem pariet campos inter generoſa Themiſto,
Inſignem laude abſq; opibus diti Salaminæ.
Deſeret hic Cyprum, medijsq; ex fluctibus actus,
Primus damna canens unus tua Græcia pandet.
Immortalis erit, ſenij nec tempora norit.

Hactenus Eueclus: quod ſi græcè legere ma lueritis, legitote Pauſaniã in ultimo. Iidem quoq; Tatianus & Euſebius in eis quos antè citauimus libris, commemorant qui ante Homerum carmina ſcripſerũt, Iſatida, Drymona, Horum Samiũ, & Athenienſem Protęnidẽ, uel ut legit Tatianus, Proſmantiden, in G. uerò Trapezõtij Euſebio, Pronetiden. Fuit & cum his Philammonis imago, quem patrem fuiſſe comperi Thamyridis Thracij ex Brinchis Edonum ciuitate, ex Philonide Deionis filia & Apolline natus, ut in Homeri Odyſſea ſcribit Euſtathius. Primus Philammon uirginum choros inſtituit, & Apollinis & Dianæ generationẽ uerſu edidit, ut in muſica tradit Plutarchus. Pherecydes uerò Philammonẽ ait cum Argonautis ad aureum uellus accipiendum profectum eſſe. Sunt qui eundem primũ inſtituiſſe uelint leges lyricas, quas Græci νόμους uocant, alij Terpandrum, qua de re alibi. Ex Philammone, ut modò dicebam, natus eſt Thamyras, qui & Thamyris dictus eſt, ex Arſione, quã Pauſanias in Meſſenicis Argiopen uocat. Poëta uerò Thamyris fuit, ex Edonum urbe Brinchis, ut dixi, ante Homerum octauus, uel, ut ab alijs traditur, quintus. Sunt & qui dicunt ab Odryſſe. Sed enim ipſe Odryſsius dictus eſt, quòd cum illius mater Arſione uel Argiope adhuc prægnans eſſet, ad Odryſsios confugit,

fugit, quoniam illam in domum non admittebat Philammon. Quo in loco cum filium peperiſſet, cognomentũ eſt illi inditũ Odryſſij, ut ait Pauſanias. βαλύρας item dictus, ſeu ut noſtri quidã, Baluras, quòd in huius nominis flumine lyram proiecerit, παρὰ τὸ ἐβαλει τὴν λύραν. Huius Thamyræ theologiã extitiſſe ait Suidas, tribus millibus uerſuum conſcriptã. Sed de Thamyra, inquit Piſo, nõ multò antè in 2. Homeri rhapſodia ſatis multa legimus, quo uidelicet pacto à Muſis ſit oculis priuatus. Rectè tu quidem, inquam, atq; ideo ad alia tranſeamus. Scribit Pauſanias Thamyrin ex morbo, nõ à Muſis excæcatũ, id quod & poſtea Homero quoq; contigit. Prodicus uerò Phocęus (ſi quidem eius ſunt uerſus) in Minyada, Thamyrin ait ob ſuperbiam eas pęnas apud inferos tuliſſe. Primus autem Thamyras maſculam Venerem induxiſſe dictus eſt: nam cum Hymenæũ Calliopes & Magnetis filiũ deperiret, id flagitij primus inuexit. Honeſtos tamen puerorũ amores, quibus ad uirtutes capeſſendas prouocantur, ab excellentiſsimis Græcorũ philoſophis non inconceſſos fuiſſe uidemus, ut Socrati in primis et Platoni placuiſſe uidemus. Et in alijs rebus ſeuerus & penè tetricus, in hoc indulgentior mihi uiſus eſt Plutarchus, ut nunc mittã Cretenſes & Lacedæmonios, quibus id per leges licebat. Verùm iſta fortè

Græcis licuerint, nobis qui ſemper ſeuerioribus ſanctioribusq́; legibus paruimus, nefas & flagitioſum fuit à primis uſq; temporibus. Sed & Plato ipſe in legibus hanc Venerem naturali quadam ſeminum ratione deteſtatur. Quin & Laiam legem nõ abrogaſſe, pluribus contra Trapezontium Beſſarion oſtendit. Fuit uerò apud Grǣcos lex Laia, ut apud Romanos Scatinia, cõtra mariũ cõcubitores. Noſtri quoq; Chriſtiani ſcriptores Græci παιδεραστὰς agreſtes uocãt, unde & eorum quidam Pana ideo his amoribus obnoxium tradiderunt, eaq́; ratione illum pudendis arrectis effingunt, & ἄγριον θεὸν, id eſt agreſtem deum cognominant. Legitur in eo, qui ἔρωτες inſcribitur, dialogo, apud Lucianum Chariclis oratio, quam cõtra Callicratidan incõceſsis his amoribus inſanientẽ, habuit: ipſo licet pronunciante Luciano, uiro philoſopho id licere, nimirum ſe prodente. Rectè, inquit Piſo, & uerè quod ais. Sed tamen iſtos quos ais arſenocœtas, Ouidius & Hyginus non iſtius flagitij inuentores tradidere, nam in Orpheum Thracium retulerunt. Cui ego: Id ſcilicet quod dixiſti, uterq; prodidit. Sed poſtquàm in eiuſmodi ſermonem incidimus, & noſter hic puer Picus paululũ ſeceſsit ad legendos flores, quæ hac de re legiſſe recordor, obiter hoc tibi loco, nec ſine rubore recẽſebo, & capite, ut olim Socrates, obtecto.

obtecto. Dicam uerò paucißimis. Hîc Piſo: Imò ego libenter audiam. Tunc ipſe ſic cępi. Euripidis græcus interpres, quem quidam Moſchopulum putãt, ut ab hoc incipiam, in Laium, quem & Lainũ quidam uocant, hoc ſcelus refert, qui Chryſippũ Pelopis filium perditè amauit. Idem ſcribit Athenæus dipnoſophiſtôn lib. xiij. Idem & Suidas. A quo Laio, ut puto, dicta lex Laia. Ibycus uerò Rhegynus poëta lyricus Talum Cretenſem, quẽ, ut reor, perperàm Gręci quidam grãmatici Talona nuncupant, iſtius Veneris autorem facit, quod ab eo ſit ardentiſſimè Rhadamanthus amatus. Diotimus autem Herculem ait Euryſtheum amauiſſe, atq; ideo ei tot certamina ſudaſſe. Alij utique Iouem rei iſtius autorem prodiderunt, quod eſt uero ſimilius, qui Ganymedẽ & amauit & rapuit: unde de Aquila conficta notiſſima fabula. Echemenes tamen non ab Ioue raptum Ganymedem ſcribit, ſed à Minoë, quem etiã tradit Theſeũ amauiſſe, eiusq; gratia ex nece Androgei filij inimicitias cum Athenienſibus depoſuiſſe. Sedenim Praxilla poëtria Sicyonia, Chryſippum, non Ganymedem ab Ioue raptum ait. Non deſunt etiam qui Iouem primùm inter deos, Laium uero inter homines dicãt id ſceleris excogitaſſe, ut ſcribit Magiſter in Euripiden. Herodotus Perſas à Gręcis hos puerorum amores edidiciſſe prodit,

Sunt qui ab Agamemnone Argynnum puerum adamatum ferant, qui cum eum natantem & fato functum apud Cephiſum ſepulchro cõdidiſſet, Veneri Argynnidos templũ cõſtituit. Alcymnius uerò Chius dithyramborum poëta, in ſuis poëmatis Hymenæum amatum ab Argynno ſcriptum reliquit. Fuere & Græci ſcriptores, inter quos Athenæus & Suidas, quibus ego hac in re parum credi derim, qui id flagitij in Italos referrent, quibus, quod belli tempore per leges in caſtris fœminas habere prohiberentur, pueris abuti eo uidelicet tẽpore liceret. Id quod & Gallos factitaſſe, teſtis eſt Ariſtoteles, & Athenæus, qui miratur, cur Galli libentius pueris utantur, cum paſſim apud eos ſint formoſæ mulieres. Clemẽs quoq; Romanus Anagnoſeon viij. Apud Gallos, inquit, lex priſca conſtituit nuptũ tradi publicè pueros, nec probrum ex hoc aliquod duci &c. Verumenim uerò mirum dictu eſt, iſtiuſmodi hominum genus qui diutius in caſtris militiæ uerſantur, quàm in utranq; Venerem præcipites ferantur, ut certè ad hoc reſpexiſſe uideri poſſit, quiſquis ille fuit, qui primus Martẽ cum Venere coniunxit. Sed de his iam plus ſatis. Tum Piſo, Tempeſtiuè, inquit: iam enim & Picus redit à legẽdis floribus. Rectè, inquã, ad Thamyram, poſtquàm Pice ades, unde receſſit noſtra redibit oratio. Thamyras ergo

poëta

poëta cùm eſſet Theologus, inter primos ha
bitus eſt, à quo ſcriptores Theologiã tribus
uerſuum millibus ſcriptam prodidere. Item
Titanum aduerſus deos pugnam. Thamyræ
quoq; hymnos Plato cũ Orphicis celebrat.
Sed & ab eo, q̊d Muſas prouocauerit ad cer-
tamen, ut puto, prouerbium factum eſt, θάμυ Prouerb.
ρις μαίνεται, hoc eſt, inſanit Thamyris, de ijs
qui cum intellectu & prudentia aliquid præ
ter rationẽ facere uidentur. Non tamen uos
eundem cum Thymito Thamyrã, ut alij ple-
rique, exiſtimate: fuit enim Thymitus Lao-
medontis filius, qui unà cum Orpheo cla-
ruit, eſtq; apud diuerſas orbis regiones pere-
grè profectus: demum cum Nyſam, ubi Bac
chus enutritus fuerat perueniſſet, ibi eſt tan-
diu moratus ut ab incolis Dionyſij ſacra pla
nè didicerit, poëmaq; quod Phrygium à pa-
tria regione nũcupauit, lingua & literis an-
tiquis conſcripſit. Hactenus de Thamyra &
Thymito: cum quibus fuit Argiui Melam-
podis imago uatis, qui Amythaonis & Ag-
laiæ, uel ut alij, Idotheæ Abantis filiæ filius
fuit. Eum uerò uaticinãdi artem aſſecutum
Græci ſcribunt, cum fortè miniſtrum ſacrifi
cantem à dracone percuſſum ſepulturæ tra-
didiſſet, & eius percuſsi filij Melampodis au
res circunlinxiſſent, uaticinium illi inſpira-
runt, unde & Iphicli ruituras ædes prędixit.
Longa eſt fabula, quam Diodorus, & in pri

mo Argonauticorũ Apollonij interpretes, & ab ijs Fauorinus explicat, ex ijs carminibus, quæ græcè μεγάλαι ἠοῖαι dicuntur, quas Heſiodo adſcriptas ab Eunapio græcæ hiſtoriæ ſcriptore, & Pauſania inuenimus, qui nonnunq̃ eas citat, ut in Bœoticis, ubi & ex ijs uerſus affert: item in Argolicis, & in Atticis, quo loco Domitius eas magnos codices latinè uertit, quod an rectè fecerit uiderint alij. Scholia quoque in Iſthmijs Pindari eas aduocant, quo loco Herculem ſcribunt à Telamone hoſpitio ſuſceptũ fuiſſe. Vnde patet eos decipi, qui magnorum Eyiorum hiſtoriã uocant. Porrò ἠοῖαι quidem apud Homerum, ut Grãmatici obſeruant, primæ diei horæ dicuntur, & matutinũ tempus ad nonam uel decimam uſq; horam: ut ijs ſignifiſicare poſſimus, ſi modò ſit coniecturæ locus, lucubrationes quæ matutino tempore fiunt, ut illi ueſperæ, & alteri noctes Atticæ, quales propemodũ fuiſſe Ariſtotelicas deambulationes dum diſcipulos doceret, legimus: hanc enim, hoc eſt, matutinã, ἑωτινὸν περίπατον, illam ſcilicet quæ ueſperi fieret δειλινὸν περίπατον uocabat, ut ſcribit Gellius. Sed hæc uobiſcũ, quæ locupletius in annotationibus attigi. De Melampode nũc ſequimur, qui ut Derachides ait, ſic uocatus fuit, quod nigris fuerit pedibus: cum enim eum mater peperiſſet, in loco arboribus denſo expoſuit,

in quo

in quo cum minus pedes obtegerentur, ſole ſunt nigri facti, unde illi nomē. Idem et Theocriti interpretes in tertio Edyllio tradūt. Sed fabuloſa hæc mitto. Fuit reuera Melampus inter uates & poëtas ante Homerū uetuſtiſſimos connumeratus, nam multis uerſuum millibus de Saturno, de raptu Proſerpinæ, de Cereris luctu eiusq́; myſterijs perſcripſiſſe traditur, & cum his etiam de Titanum pugna aduerſus Iouem, & de Aegyptiorum ſacris: quinetiã, ut quidam exiſtimant, ab ipſis Aegyptijs Dionyſij ſacra ad Græcos aduexit: quædam quoq; de obſeruatione dierum ab ipſo Melampode tradita in cōmentarijs Theonis in Heſiodū legimus. Artemidorus Melampodis quoq; libros cōmemorat in 4. Onirocriticôn, περὶ τῶν τεράτων καὶ σημείων, καὶ περὶ μυῶν, hoc eſt, de monſtris & ſignis & de muribus. Cæterum & ipſum in re medica excelluiſſe etiam poëta Vergilius in georgicis innuit, cum de peſtilentia agit. puto uos carmen tenere, *Ceſſere*, inquit, *magiſtri*

Phillyrides Chiron, Amythaoniusq́; Melampus.

Prœtidas enim à furore ſanauit, unde & καθαρτὴς à Græcis ideo dictus eſt. Sorores hæ quatuor fuiſſe dicuntur Prœti filiæ, Mœra, Euryale, Lyſippe, & Iphianaſſa. alij tres tantum dicunt, ut Lutatius & Apollodorus, qui & eas ſic nominat, Iphinoën, Lyſippen, & Iphianaſſam. Pherecydes duas tantum

prodidit, Lyſippen ſcilicet & Iphianaſſan. Alij,ut Aelianus, nomina mutãt,Elegen ſcilicet & Celænen, easq́ caprino lacte ſanatas. Hæ igitur cum fortè Iunonis templum ingreſſæ eſſent,temerè ſeſe Iunoni ſunt auſæ cõferre,ſeu,ut Acuſilaus ait,deæ ſimulachrũ contempſerunt, qua re in eam inſaniam ab Iunone actæ ſunt, ut ſe uaccas eſſe arbitrarentur,ijsq́ rebus pauere cœperunt quibus ea ſolent animalia. Sunt qui non ab Iunone, ſed à Venere in furorẽ actas ſcribant, ut noſter Ouidius.quidam à Baccho,ut Heſiodus & Diodorus.Eam uerò mentis ægritudinem tandiu paſſæ ſunt, quouſq; ab earum patre Prœto præmiũ eſt propoſitũ,qui illas ſanaret, earum ſe unam illi uxorẽ cum regni parte daturũ: quod ubi Melampus intellexit,ut erat herbarum peritiſsimus,& idcirco ab eo herba melampodion nuncupata,elleboro eas purgaſſe dicitur,id q̊d etiam ſcribit Cl.Galenus,& ſic propoſitũ eſt præmium aſſecutus.Non conſtat inter ſcriptores,eas fuiſſe herba liberatas:nam Pherecydes iam decennium furorẽ paſſas,precibus et ſacrificijs ſanatas ait,placata deæ ira à Melampode. Apollodorus entheis choreis & clamoribus quibuſdam Melampoda ait ſecũ accitis ualidiſsimis iuuenibus,eas Sicyonem uſq; compuliſſe, Iphinoẽnq́ interea natu maximam extinctam, Alij Clitorij fontis

aqua, quæ bibentes abſtemios reddat, id factum eſſe contendunt, inter quos Ouidius lib. Metam. xv. & Victruuius Pollio, qui & in rei teſtimoniũ græcum adducit & adſcribit epigramma. Victruuij hęc ſunt uerba: In Arcadia, inquit, ciuitas eſt nõ ignota Clitorij, in cuius agris eſt ſpelunca profluẽs aqua, quam qui biberint, fiunt abſtemij. Ad eum autem fontem epigramma eſt in lapide inſcriptum huius ſententiæ uerſib. gręcis, eam non eſſe idoneam ad lauandum, ſed etiã inimicam uitibus, quod apud eum fontẽ Melampus ſacrificijs purgauiſſet rabiem Prœti filiarum, reſtituiſſetq́ꝫ earum uirginũ mentes in priſtinam ſanitatem. Hucuſqꝫ ille. Pauſanias uerò in Arcadicis: Super, inquit, Nonacrin montes ſunt nuncupati Aroanij, & ſpecus in ipſis eſt ubi Prœtides furentes cõfugerunt, quas ſacris quibuſdam arcanis & purgaminibus Melampus deduxit in regionem quæ Luſsi dicitur, ubi Clitorius eſt. & cętera. Idem ferè ſcribit Stephanus in dictione *λουσοί*, & in Azania etiam: ex quo uidetur legendum apud Pauſaniam Azanij montes potius, quàm, ut paſsim legitur, Aroanij: eſt enim Azania pars Arcadiæ, & Luſsi ciuitas, eodem Stephano autore. Sedenim has non Prœti filias, ſed Anaxagoræ Megapentis Argiuorum regis ſcribit Diodorus Siculus, à quo duabus regni partibus donatus ſit. Eu

ſtathius eum cum fratre Biante donatũ im periꝫ parte ſcribit. Apollodorus duabus partibus ait, & ſuperſtites duas filias Melampodi & Bianti nupſiſſe, Prœtumq́ꝫ poſt hoc filium Megapenthem genuiſſe. At uerò Herodotus hiſtoriam ipſe in hũc propè modum recenſet: Cum, inquit, Melampus ab Argiuis è Pylo mercede conduceret, ut Argiuarũ mulierũ furorem compeſceret, regni dimidium pro mercede popoſcit. negãtibus ſe id facturos Argiuis, pluresq́ꝫ interea eorũ mulieres inſanirent, quotidie ad Melampoden redeuntes, ſe id quod poſcebat daturos ſpoponderunt. tum ille eo etiam plura optauit, neq; ſe quicquã eorũ quę uellent facturũ ait, niſi fratri Bianti tertiam regni partem darent. Tum Argiui neceſsitate adacti, quicquid Melampus petebat conceſſere. atque hæc quidem ferè Herodotus. Cæterum Sextus Pyrrhonius qui & Empericus uocatus eſt, & Polyanthus Cyrenæus, Prœtidas ab Aeſculapio liberatas tradunt, non à Melampode. Sed ne quid uobis omittam quod ſuccurrat, ex Melampode & Iphianaſſa Prœti filia nati ſunt filiꝫ Antiphates & Manto, quę an ea ſit quæ Mantuanæ urbi nomen dederit, illud ſubuereri facit, quod ea Tireſiæ, nõ Melampodis filia, à ſcriptoribus dicitur. Fratrem, ut iam diximus, Melampus Biantem habuit, cuius & Apollonius Rhodius me-

meminit in primo, & quem Theocritus & Diodorus ſcribũt à fratre tanta charitate dilectum, ut cum is Però Nelei filiam deperiret, Melampus ut fratri rem gratam faceret, Iphicli boues abegit, ea uidelicet ratione, quod Neleus ei filiam daturum promiſerat, qui boues ipſas abſtuliſſet: quam rem tamẽ fruſtra tentauit, ut ſuprà meminimus. Hinc Melampus ab Iphiclo captus, & in uincula coniectus eſt. Sed ubi imminentem ruinam tecti Iphiclo prænunciaſſet, ab eo non modò eſt liberatus, ſed & cum bobus ipſe abire permiſſus. Addunt Theocriti interpretes, Iphiclum à Melampode edoctum, quonam modo eſſet filios ſuscepturus, cum à Phylaco patre ea ui priuatus fuiſſet. Igitur Melampus cum ad Neleum boues adduxiſſet, facilè Però uxorem fratri impetrauit. Et hæc quidem ex uarijs Græcorũ cõmentarijs. Illud uerò mirandum maximè q̃d de eo eſt proditũ, Melampodem uidelicet ipſum, auium linguas & uoces calluiſſe, easq́ interpretari ſolitũ: quã rem nõ poëtæ tantũ tradidere, ſed nec defuere philoſophi, qui multo id ſtudio atq; diligentia, quanã id ratione fieri poſſit, perſcrutati ſint. Verũ & hoc ipſum alijs multis cõtigiſſe ſcriptores tradũt, ut Apollonio Tyaneo, Vergiliano Anio, alijs. Eſt et apud Suidã ſymbolũ, ſeu uos prouerbiũ dicere mauultis, Melãpode aut Pollete opus, *Prouerb.*

de ijs rebus quæ obſcuræ dubiæue fuerint. Polles enim & ipſe uates fuit, cuius & Græci grãmatici meminere. Alius quoq; Polles fuit Aegeus philoſophus, cuius & Suidas idem uitam prodidit. Sed iam de Melampode ſatis. Alium Plinius & Dioſcorides paſtorem Melampoda nominant, ubi ellebori naturam explicant. Eadem fermè ętate claruit Amphion Thebanus, tametſi apud Pauſaniam in ſecũdo Eliacorum, Aegyptius quidam Amphionẽ Aegyptiũ & magicũ fuiſſe narret unà cum Orpheo. Sed nos in præſentia Græcorum de Amphione ſententiam ſequimur, qui eum & Zetum Iouis & Antiopes filios prodiderunt: licet alij non Iouis, ſed Mercurij filium ſcripſerint, à quo & lyrã primus acceperit. Myron Byzantius poëta qui ἐλεγεῖα & carmina ſcripſit, Amphionem prodidit aram primũ ſtatuiſſe Mercurio, atque ea cauſa ab eo lyra donatum. Antimenidas uerò nõ à Mercurio, ſed à Muſis lyram accepiſſe ſcriptum reliquit, cui & Pherecydes nõ repugnat. Dioſcorides tamen ab Apolline Amphioni dono datam putat. Hic mitto quæ de lyra in ſecundo multa ſcribit Hyginus, & latinus enarrator Arati: id tantum uobis quæ in imaginibus in hunc propè modum Philoſtratus prodit afferam. Lyra, inquit, primũ à Mercurio ex duobus cornibus capræ, quæ Izali fuerat, & iugo aridaq;

daq; teſtudine compacta fuit, qui eam poſt Apollinẽ & Muſas Amphioni Thebano dedit, qua mox ille Thebas Bœotias condidit. Hæc quidem ab illo ſic ſcripta. Pauſanias uerò lyram à Mercurio, citharã uerò ab Apolline inuentam prodidit. Theon tamen apud Aratum, nõ Amphioni datam lyram ait, ſed Orpheo. Idem ſcribit Eratoſthenes. Eam uerò Orpheus nouichordem primus inſtituit, cũ antea ſeptichordis fuiſſet à Mercurio cõſtituta. Poſt mortem Muſæo Orpheus tradidit: ſed cum indignus is eſſet, ab Ioue inter ſydera eſt tralata. Hîc uerò Piſo: De lyra ſatis eſt, inquit. Nunquid tu Amphionẽ exiſtimas ſic ut poëtæ canunt, ſaxa & lapides lyrę cantu traxiſſe? Audite, inquã ego, quid hac de re ſentiat in primis Victruuius. Neq; eñ, ait, par eſt id ita geſtum uideri, ſed quod affatus ſuauitate homines rupiũ incolas, & incultis moribus rudes, ad obſequij ciuilis pellexerit diſciplinam. Idem ferè ſcribit Palæphatus, & Macrobius, idem & poëta Horatius, ut alios mittam. Plinius uerò Amphionem inuentorem Muſices facit, & modorũ Lydiorum, cum quo tamen ex Clemẽtis autoritate nõ conuenit Euſebius, qui id Olympo Myſio aſcribit. Parabates, ut puto, Iulianus in epiſtola, ut eſt apud Suidam, antiquę muſicæ inuentorem Amphionem prodidit. Primus utiq; Amphion dicitur cum cantu

cithara cecinifſe: nam ſine uoce Thamyras prior cecinit. Sed enim Amphionis nomine nō unū reperio, ſed plures. Is enim qui cum Argonautis nauigauit, ut planè ex Orphei & Apollonij catalogis colligimus, fratrē habuit Aſteriū, quem Deucaliona uocat Flaccus. Hic filius fuit Hyperaſij & Hypſo. Alius quoq; Iaſij filius fuit, qui & Argus ab aliquibus cognominatus eſt. Cætera quæ multa de Amphione ſcribūtur, quia fabuloſa ſunt, relinquimus. Ouidius quidem poſt filiorū necē ſibi manus intuliſſe cecinit: ait enim,

Nam pater Amphion, ferro per pectus adacto,
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.

Verùm ad ipſum Orpheum me conuerto, qui in tabula non eo depictus erat habitu, quo illum Philoſtratus & Calliſtratus effingunt: hi enim illum in opaco Heliconis nemore propter Olmei fluenta cōſtituere: ſed humero tenus extabat, ut reliquorum imagines poëtarū. Eius autem caput, erat tiara aureis intexta notis ornatū. Non putamus, inquit Piſo, hoc te loco multa de Orpheo dicturum, q̊d ſcilicet is eſt ab omnibus cantatus. Ego uerò, inquā, Piſo, quę ad tabulā ipſam cum pertinere, tum uobis placitura arbitrabor, non relinquam. Fuere etenim in ea quinque hoc nomine poëtæ, alij licet ſeptem faciant, & duos tantum Herodorus, alterum poëtam, & alterū ex Argonautis unū: quem

quem Herodorũ ideo Pherecydes incuſat, non enim Orpheum, ſed Philammona in Cholchos ad uellus aureum nauigaſſe prodidit. At uerò Ariſtoteles, & eum ſequutus M.Cicero, nullum fuiſſe Orpheum putauerunt. Aelianus quoq; falſa omnia & fabuloſa eſſe quæ de Orpheo traduntur cenſuit: Biſaltas enim Thraciç gentes literas ignoraſſe, eiusq́; nationis id eſſe proprium aſſerit. Sed his omiſsis, poëtas ipſos hoc nomine celebratos cõmemoremus. Igitur primus Orpheus ex Liberhris Thraciæ poëta fuit, ciuitate ſita ſub Pieria. Plin. tamẽ & Martianus SithonẽOrphei patriam fuiſſe contendunt, & ipſa in Thracia. Fuit uerò Orpheus Apollinis & Calliopes filius, id quod Aſclepiades comprobat: aliĳ uerò Polyhymniæ dixerunt. Orpheus quidẽ Crotoniata, cuius Argonautica extant, primi Orphei in ſuo poẽmate perſonam induiſſe uidetur: is ſe Oeagri fluminis & Calliopes filium cecinit: quem, ut opinor, aliĳ plerique poëtæ ſecuti ſunt. Hunc ipſum Lini diſcipulũ multi prodidere, qua tempeſtate apud Hebræos Iudices rerum ſummã gerebant, &, ut ſcribit Suidas, cum Athenienſiũ regnum diſſolutũ eſt. Sunt qui ante Troianorũ tempora eum claruiſſe uelint undecima generatione, ipſumq́; XI, uel ut aliĳ malunt, IX. generationes uixiſſe. Generationem uerò hoc loco inter-

pretari placuit, quam Græci γενεὰν uocant, Latini tum ætatem, tum ſeculum uerterunt.

Genea quid.

Septem autem annorũ ſpacium geneam ſignificare autores tradũt: unde & medici ante duas geneas incidi non oportere puerorum uenas præcipiunt, atq; fortaſsis de Orpheo ita intelligendũ: nam ſi aliter uelimus intelligere, hoc eſt, ſpaciũ uitæ humanæ, qui fieri poterit ut Orpheus tandiu uixerit? tam etſi frequenter, quum apud alios, tum præcipuè in Hebræorũ hiſtorijs uſurpetur. Plutarchus & Heraclitus, & cum his Suidas & grammatici quidam, ſpacium xxx. annorum geneã exiſtimauere, quo pacto Homerus, & ab eo noſtri Latini, Neſtorẽ tradunt tres geneas, & tria ſecula, & tres ætates uixiſſe. Cẽſorinus quidẽ, qui annos, ait, xxx ſeculum putauerunt, multum uidentur erraſſe, hoc enim tempus geneam uocari quidam ſunt autores, quia orbis ætatis in eo ſit ſpacio. Orbem autem uocãt ætatis, dum natura humana ad ſementem reuertitur. Hoc quidem geneas tempus alij aliter definiere. Heraclitus annos v. & xx. ſcribit dici genean, Zenon xxx. Quibus Cenſorini uerbis uidetur error ineſſe: nam Plutarchus in eo dialogo, quo cur oracula defecerint cauſas inquirit, ſuper Heſiodi uerſibus qui de ætatibus apud eum leguntur, & quorũ Plinius in vij. meminit, geneã ex Heracliti ſententia

tentia x x x eſſe annorum ait, ubi & alia pleraque recitat, inter quæ & illud, aliquos centum & octo annorum geneam conſtituiſſe, uitæq́ humanę dimidium quatuor & quinquaginta annos eſſe. reliqua ſubtilius diſputata à Cleõbroto & Demetrio Tarſenſe mitto: & item mitto quę multa Artemidorus in ſecundo Onirocriticôn ſcribit, quo loco de uitæ temporibus agit & numeris. Aurel. Auguſtinus in cuiuſdã pſalmi cõmentario, geneam exiſtimauit quintumdecimũ annum nõ excedere. Alia præterea multa genea ſignificat, quę Theophilus, & alij Græcorum Grãmatici enumerãt. Ad Orpheum iam redeo, qui nouem geneas, illas dico ſeptẽnes, uixit, qui numerus ſcalarem, hoc eſt, climactericum conficit, hoc eſt L X I I I. omnib. fatalem, ut putant Mathematici, & præcipuè uiris præſtantibus, ut Ariſtoteli contigit & M. Tullio. Poëtæ quidem Orpheum à Ciconum mulieribus diſcerptũ laniatumq́ fuiſſe fabulantur: quo fit, ut (inquit Plutarchus) nunc uſque Thraces ſuas pulſant uxores, ut Orpheum ulciſcantur. Cauſa necis uaria à ſcriptoribus traditur. alij quidem ferunt, q̊d pueriles amores amiſſa Eurydice uxore excogitauerit. Alij, quod cum uiros à mulieribus abduceret, ab ijs uino correptis laniatus fuerit. Alij, ut Pauſanias tradit, q̊d mortua Eurydice, in Theſprotidis locũ Aornon

cum ueniſſet, ubi necyomãtion fuerat, hoc eſt, ad euocandas mortuorũ umbras locus, umbramq́ ibi Eurydices euocaſſet, & euaneſcente illa potiri nõ ualuiſſet, ſibi ipſe manum intulit: ad cuius ſepulchrũ luſciniæ nidos & pullos habere traduntur, & nuſquã ſuauius canere dicũtur: & hoc quidem, ait Pauſanias, Thraces affirmant. Alij ſunt qui ſcribant ideo diſcerptum, quod cum Deos omnes laudauiſſet, Dionyſium ab eo prꝑter miſſum, qui in eum Bacchas immiſit: quod parum mihi conſtat, nam & plerique Orphei in Bacchũ hymni adhuc legũtur. Alij, quod ipſius dei arcana publicaſſet, myſteriaq́ uulgaſſet. Alij à Venere ipſas tradunt fuiſſe immiſſas mulieres, quod ipſius Orphei mater Calliope, inter Venerem & Proſerpinam parum iuſtè de Adoni puero iudicauiſſet. Plures Orpheum fulmine ictum fuiſſe prodiderunt, quod ſcribit Pauſanias, & Diogenes, qui id etiam carmine cõprobat, quod in ipſius funere à Muſis poſitum aſſerit:

Θρήϊκα χρυσολύρην τῇδ' ὀρφέα μοῦσαι ἔθαψαν,
ὃν κτάνεν ὑψιμέδων ζεὺς ψολόεντι βέλει. hoc eſt,

Orpheus hic poſitus cithara ſpectabilis aurea
A Muſis, trifido qui Iouis igne perit.

Extat & alterũ, quo illum & Herculis magiſtrum, literarumq́ & ſapientiæ inuentorem fuiſſe docemur, quod noſtro nunc uobis potius quàm græco ſermone recitabo:

Orphea

Orphea Muſarum famulum hîc Thraces poſuere,
Qui cecidit rapido fulminis igne Iouis.
Filius Oeagri, Alcidæq́; magiſter, & idem
Scribendiq́; notas repperit, & ſophiam.

Antipater uerò Sidonius, & uerſum heroico pedi iunxiſſe ſcribit: ita enim carmen ex ipſius elegia expreſsi:

Quiq́; ſacros ritus, atq; Orgia myſtica Bacchi
Repperit, heroo & carmina iuncta pedi.

Sedenim & ab eo Threſcia myſteria ſacra dicta ſunt, quod uidelicet Thracius ipſe teletas & religiones in Græciã induxerit, quod cum alibi, tum nuper in eo libello legi, qui τῶν φώτων ἱστορίαι inſcribitur: unde & Orpheoteleſtæ nuncupati ſunt, qui in eiuſmodi ſacris initiandi autores erant, & felicitatẽ certiſsimam poſt obitum promittebant, quorũ Græcis, Plutarcho præcipuè, mentio, qui & dicteriũ Leontychidæ affert. Orpheũ præterea in Græciam aſtrologiam & magicas artes adduxiſſe ſcribit Lucianus in eo libello, quo aſtrologiam laudat, ubi & eius lyrã celebrat. Quod autem cantu in ſyluis arbores & feras traxerit, præter ea quę paulò antè in Amphione retulimus, attendite quæ de eo Palæphatus ſcribat: Cũ aliquandiu, inquit, Bacchæ in montibus ſeceſsiſſent cum pecoribus cæteriſq; quæ ad uictum ſunt neceſſaria, tum ciues Orpheum miſiſſe ferunt, qui ſuadendo eas inde abduceret: at illæ ferulas

manibus tenentes Orpheum lyra canentem ſecutę ſunt, atq; inde fabulæ locus datus eſt. Varia uerò Thraces de Orpheo, & Macedones itemq; Lariſſæi tradunt, quæ Pauſanias commemorat in Bœoticis. Tanti uerò Orpheum omnis Græcia fecit, ut diuinitatẽ illi attribueret: ſed & caput eius in Lesbo oracula dediſſe teſtatũ reliquit uterq; Philoſtratus, unde eſt illud de Cyro, τὰ ἐμὰ ὦ κῦρε σὰ, illi enim eandem, quæ ſibi fuit, ſortem uaticinatur. Nam quum is Cyrus ad Iſtrum contra Maſſagetas & Eſſedonas profectus eſſet, à fœmina quę illis populis imperabat occiſus eſt, & caput ei eſt à ceruice reuulſum. Lucianus in oratione quæ eſt ad indoctũ, qui multos emptitabat libros, de lyra Orphei & capite fabulam recitat, quæ quoniã mihi ſemper placuit, eam nunc uobis quantum fidelius potero meis uerbis exponam. Non intempeſtiuũ, inquit, fuerit, ſi antiquam Leſbiam tibi fabulã narrauero. Quãdo Threſſæ mulieres Orphea diſcerpſerunt, ferunt caput auulſum ſimul cum lyra ab Hebro exceptum in mare delatum unà nataſſe, & ceciniſſe, hoc quidem lamentationem, tanq̃ ipſi Orpheo funebrem orationẽ, lyram uerò reſponſaſſe uẽtis chordas impellentibus, atq; ita cum cantu ad Lesbum aduectum, quod ſuſceptum Lesbij ſepeliuere, ita ut nunc eſt Bacchion apud ipſos, hoc eſt, Bacchi oraculum.

lum. Lyram aũt in Apollinis templo ſuſpen derũt, quo modo multo tẽpore eſt cuſtodita. Poſtea uerò cũ Neanthus Pittaci tyranni filius lyrã ipſam cõperiſſet arbores & feras traxiſſe, in eius uenit habendæ deſiderium, dum'q; ſacerdotem multis clàm oblatis pecunijs corrupiſſet, eius lyræ ſimilem alterã in templo affixit. Verùm cum interdiu ſe in ciuitate parum tutò eſſe Neanthus exiſtimaret, ſinu lyram recõdens noctu in ſuburbiũ proficiſcebatur, illam'q; manu ſumens pulſabat, ſed ut erat rudis ac ineruditus adoleſcẽs chordas confundebat, confuſe'q; ac inconditè tractabat, quum bellus ipſe ſibi placens diuina quædam cantica ipſa lyra ſe cantaturum putaret, quibus omnes mulcerent, ſe'q; inde beatum fore Orpheæ ſcilicet hæredem muſicæ. Quæ dum agit, uicini canes eo ſonitu exciti, coëuntes Neanthum infelicem citharœdum diſcerpſerunt. Hæc ferè quidem ille. Sed ego hac fabella illos illudere ſoleo, qui cum è Vergilio, alióue poëta carmen ſuſtulere, tum demũ læti & glorioſi ſe poëtas eſſe arbitrantur, atq; ut Neanthus, omne ſe punctum tuliſſe, omnem'q; poëticã adeptos putãt, ac ueluti Aeſopianus graculus, & Horatij cornicula, alienis induti plumis, bellas ſe aues arbitrantur, ita ſe poëtas illi. Iſtuc tu quidem, ait Piſo, pulchrè dixiſti, ſed q̃d pace tua dixerim, ipſum te quoque eludis. At ego

nunquam,inquam Piſo, ipſum me poëtam credidi,nec tantum nomen ambiui,nedum illud mihi arrogaui, ut qui probè teneã, me primoribus,quod aiunt,labris poëticæ fontes guſtaſſe:nam qualis ea &quanta ſit facultas,ſatis(ut puto)heſterno ſermone mõſtrauimus.Si quos tamen, ut fit, interdum ego quoq; uerſiculos feci, ingenuè uobiſcum fatebor, nõ ut poëta, ſed ut poëtæ alicuius ſimiolus feci,& perinde eos ſupprimo. Verũ de Orpheo reliqua,quàm iſta,rectius dicemus. Vt placet,inquit Piſo: (de me enim loquẽs iandudũ ſtomachabar.) Et ſimul ego: Nunquid,inquam,audiſtis,quæ de maritimis Lyrneſsi ſaxis uocalibus à Græcis ſcriptoribustraduñt? Sunt uerò talia facta cum illuc Orphei lyra delata fuiſſet,quod ſcriptũ reliquit Philoſtratus.Vel nos fugit quæ de Orphei columna produnt Macedones? ea quidem ex Dio uenientibus offerebatur, ſuper qua hydria,id eſt, uas lapideum, in quo Orphei reliquiæ aſſeruabañt.Quo loco fluere dicitur fluuius Helicon,qui per xx. ſtadia occultatur,ea uidelicet cauſa,quod cum mulieres Orpheũ interemiſſent,& ſe abluere uellent,fluuius ſe abdidit, ne impias mulieres elueret:q̃d pluribus eſt executus Pauſanias, qui & à Lariſſæis alium ſe audiuiſſe ſermonem ſcribit,quod Libethra urbs ſit in Olympo Macedoniæ monte ſita,à qua nõ longè

longè Orphei monumentũ ſit poſitum, datumq́ à Dionyſio Libethris oraculum, tum demum funditus à Sue Libethras interituras (nomen id torrentis) cũ Orphei oſſa ſol uideret. Cui cum minus Libethrij fidem haberent, contigit tamen longo pòſt tempore, cum uidelicet paſtor meridiano tempore ſe Orphei ſepulchro acclinaſſet & obdormiſſet, inſomnis Orphei uerſus ſuaui cantu referret. Cæteri non longè paſtores poſiti accurrentes, ſeq́ inuicẽ impellentes, ac rixantes, ut quiſq; canẽti propius eſſet, ipſum monumentũ conditoriumq́ ſubuerterũt, adeò ut euolutis reliquijs Orphei eas ſol uideret. Tum inſequenti nocte imber adeò ingens factus eſt, ut Sus fluuius alueũ excedens totam regionem influeret, & Libethrę mœnia dirueret, ædesq́ euerteret. Verùm & apud eoſdem Libethrios Orphei ſimulacrũ ex cupreſſo cõfectum fuit, teſte Plutarcho, quod Alexandri Macedonis tempore ſudaſſe perhibetur: interpretatũ id ſcribit Arrianus ab Ariſtandro Telmiſſeo, bene ac fauſtè Alexandro portendere, fore ut poëtæ ſudarent in præclaris ipſius Alexandri geſtis deſcribendis. Fuere & alia eiuſmodi Orphei oracula, & falſa (ut uerius dicam) miracula, quæ temporis cauſa mittemus. Quin illud potius, quod uos libenter audituros arbitror, nũc afferam, quodq́ ab Iuſtino philoſopho &

martyre proditũ eſt: ait enim Orpheũ cum in Aegyptum diuertiſſet religionis & ſapientiæ adipiſcendæ cauſa, unius ueri Dei pietatem ac cultum ab Hebræis, ut putatur, didiciſſe, & perinde recantaſſe de iis quæ ad deorum multorũ ſuperſtitionem, hoc eſt, ut ille græcè uno uerbo ait, πολυθεότητα, antea cecinißet, eiusq́ ea de re pleroſq́ uerſus in medium adducit ad Muſæũ ſcriptos, quos quidem & Ariſtobolus Iudæus philoſophus peripateticus in eo quem ad Ptolemæũ regem ſcripſit, & Cyrillus Alexandrinus in primo contra Iulianum Cæſarem noſtram pietatẽ calumniantẽ, cõmemorat. Hos uerò tu Pice uerſus apud Iuſtinum legito, quem ex græco Io. Fr. pater tuus nõ multò ante hos annos in latinum conuertit. Sed & quod apud Suidam legi, hoc loco par eſt ut uobis afferam. Is igitur ſcribit Orpheum uirũ optimũ fuiſſe & ſapientẽ, quo tempore apud Iudęos Iudices erant, ipſumq́ myſteria & ſacra multa edoctum, librosq́ illius extare de Dei cognitione, ex quibus hęc eſſe ait: In principio æthera primũ apparuiſſe à Deo creatum, & hinc illinc eius chaos fuiſſe & noctem, terribilia omnia & horrenda continentẽ, omniaq́ celantem, quę ſub ipſo æthere fuerant: id uidelicet ſignificantẽ, noctem ipſam priorem fuiſſe: dixiſſe quoq́ incõprehenſibilem quendam & omniũ ſupremũ ac natu maiorem

rem omniūq́ opificem hunc ſupremū æthe-
ra,& terram inuiſibilem uocaſſe,lucemq́ æ-
thera rupiſſe, & terrā illuminaſſe omnemq́
creaturam, & etiam dixiſſe ipſam lucem ſu-
premam omniū,inacceſsibilem,omnia con
tinentem,& eam uocaſſe βουλὴν,φῶς,ζωὴν, id eſt
conſilium,lucem,uitam,& inſuper tria hæc
nomina uirtutē unam eſſe & poteſtatē unā
dei ipſius omniū opificis, qui omnia ex eo
quod non eſt,producit in id quod eſt,uiſibi
lia & inuiſibilia,ut nobis ab eo quoquo mo
do quędam ἁγιὰ τριὰς exprimi uideat. Subdit
idem ſcriptor, ipſum eundem Orpheum de
hominū genere ita ſtatuiſſe, illud uidelicet
ab eodem opifice creatū, ſi minus græcè pla
cet plaſmatū,rationalemq́ animā accepiſſe:
Moſen ſecutum, miſerū dicentem genus hu
manū,multisq́ ſubiectum animæ &corpo-
ris affectionibus, bonorumq́ & malorū o-
perum capax,necnō in his quæ ad uitā per-
tinent miſerè diſpoſitum. Et hæc quidem fe
rè ex Suida. Iam uerò ad Orphei carmina,
quæ ferè dubia ſunt omnia &incerta,deue-
niam,atq́ à triaſmis exordiar, ſeu triagmis,
ut quidam malunt, de quibus alibi, hoc eſt,
in Ionis imagine, & quid ſint planè age-
mus. Cōpoſiti hi quidē ut à pleriſq́ eſt pro-
ditū ab Orpheo,ab alijs tamē ab Ione tragi-
co poëta creditū.Sunt &Orphei ſacri ſermo
nes in xxiiij. rhapſodias diſtincti, in Theo-

gnetum Theſſalum poëtã relati, ſiue in Cercopem Pythagoricum, cum quo controuerſiam Heſiodus exercuiſſe traditur. Oracula & teletæ Onomacrito aſcribuntur, qui teſte Pauſania, Herculem unum ex Idæis Dactylis ſuo carmine fuiſſe tradidit. In his quoque de lapidum ſculptura agitur, quæ Octoginta lapides inſcribitur, hoc eſt, ὀγδοηκοντάλιθος. Extat quidẽ & in manus habetur opuſculum Orphei nomine inſcriptum de lapidibus, quod an legitimũ, multa ſubuereri faciunt, quæ mihi nunc prætereunda. Orphei inſuper Soteria & Crateres poëmata eſſe feruntur, ſed illa Timocleo Syracuſio, uel Pergino Mileſio, hi Zopyro aſcribuntur. Throniſmi uerò, metroi & Bacchica, Niciæ Eleatæ: deſcẽſus ad inferos, Herodico Perinthio: Peplon & rete, quæ Zopyro Heracleotæ, ſiue Brõtino: atq; hæc quidem uerſibus cc. & mille, quæ onomaſtica carmina uocant. Aſtronomia, Amacopia, Thyepolicon, & ex ouo auſpicia ſac ificiaq́;, hoc eſt, ὠοθυτικὰ & ὠοσκοπικὰ, cataxoſticon, hymni, corybanticon, & phyſica, quæ Brontino attribuũtur. Scripſit præterea Orpheus, ut Plinius prodit, de herbis: Primus omniũ, inquit, quos memoria nouit, Orpheus de ijs herbis curioſius aliqua prodidit. Sed & Galenus de antidotis lib. 2. eundem de eorum cõpoſitionibus ſcripſiſſe tradit, cuius ideo uerba afferam

ram

ram, q̊d & Poëticæ materiæ noſtræ nõnihil conueniunt. De compoſitis, inquit, dicetur antidotis, uerùm horum apparatus exponere perdifficile mihi uidetur, cum pleriq; horum cõſcriptiones aggreſsi ſint, inter quos eſt Orpheus, is qui cognominatus eſt Theologus, & Horus Mendeſius iunior, & Heliodorus Athenienſis tragœdiarũ poëta, & Aratus, & alij quidã, qui eiuſcemodi ſcripſerũt. Atq; hæc quidem Galenus. Pauſanias etiam eius morborũ remedia cõmemorat, & purgationes impiorũ operum, & diuinæ iræ auerſiones, hoc eſt, *καθαρμοὺς ἔργων ἀνοσίων, καὶ τροπὰς μηνιμάτων θείων*. Sed cum Orphei opera parum antea digeſta eſſent, Pherecyden ferunt Athenienſem, Pherecyde Syro antiquiorẽ, ea collegiſſe. Et hucuſq; de antiquiore Orpheo dixiſſe ſufficiat. Nunc de reliquis eius nominis agendum. Secundus Orpheus Arcadius fuiſſe perhibetur, uel, ut alij tradunt, Ciconeus ex Biſaltia Thraciæ, & ante Homerum altera generatione, & rebus Troianis antiquior creditus eſt: hic fabularum figmenta, quam *μυθοποιΐαν* uocãt, compoſuit, & epigrãmata: hymnos quoq;, qui nunc, ut opinor, uulgò legũtur, licet prioris Orphei nõnulli exiſtimẽt. Inter hos tamen hymnos qui nouiſsimi ſunt, non Orphei, ſed Procli Lycij philoſophi eſſe conſtans eſt opinio, ut alio loco dicemus. Tertius Orpheus Odry-

ſius fuit,in quem poëmata quędam referun
tur : tametſi unq̃ fuiſſe negat Dionyſius, ut
eſt apud Suidam. Quartus Orpheus Croto
niata fuit, qui Piſiſtrati temporibus claruit,
ut Aſclepiades in ſexto grammaticorũ libro
ſcriptum reliquit. Scripſit uerò Decennalia,
hoc eſt, δεκαετηρίαν, & argonautica, quę legũ-
tur, & alia quæ Orphica dicuntur, quæ ta-
men, ut ait M. Cicero in 1 de natura deorũ,
Cercopi Pythagoreo, cuius ſuprà memini-
mus, nonnulli aſcribunt, non Cerconi, neq;
Cerdoni, ut eſt in peruulgatis codicibus. Vl
timus uerò inter iſtos Orpheus fuit Cama-
rinæus uerſificator egregius, cuius eſſe à ple
riſq; proditur, deſcenſus ad inferos. Quę cũ
dixiſſem ad me cõuerſus Piſo, & cui nam Or
pheo ait, poëma quod eſt de terræmotibus
inſcriptum, attribuis? nam Orphei quidem
titulo & legi & circunferri uideo, & eius
phraſis uetuſta admodum uidetur, nec tu ta
men cõmemoraſti. Nimis, inquã, urges me
Piſo: quid me iſta cenſere iubes? nunquid e-
go Crates, aut Ariſtarchus, uel Ariſtarchi
ipſius magiſter Ariſtophanes? gręcos iſta ro
ga. Sunt tamen qui illud ipſum de terræmo-
tibus poëma, nõ Orpheo, ſed Hermeti Triſ-
megiſto potius aſcribant, quos inter Zeno-
bius noſter Acciaiolus, qui & illud, ut ipſe
mihi dixit, latinè uertit, & ego utrunque ali
quando legi. Ergo, inquit Piſo, & poëtam

Triſmegiſtum habemus. Habemus, inquam ego, uel ſaltem à poëtica nihil abhorrētem, ſi quæ Zenobius aſſerit, recipimus, & ſi Græcis quibuſdā ſtamus, quos inter Suidas, qui Triſmegiſti uerſus quoſdā adducit, de uoce & uerbo Dei, ijs ualde ſimiles qui à Iuſtino philoſopho & martyre, & à Clemente de eodem Dei uerbo Orpheo aſcribuntur: quos Triſmegiſti uerſus ea cauſa uobis nō recito, quòd parū caſtigati apud Suidam legūtur. Scripſit uerò in primis dialogos quos habemus. At quę parū nota, inter alia ea ſunt quę Salmechiniaca uocātur, quibus breuiſsimè Hermica cōprehenduntur. Quæ autē in adytis ſunt inuenta, Hieroglyphicis perſcripta literis ad Soin uel Sain deam Aegyptiorum, ea Bitys prophetes regi Ammoni interpretatus eſt, ut in eo libro reperi, qui Abamonis magiſtri Aegyptij nomine apud Gręcos circunfertur, quem librum Proclus Iamblichi eſſe credidit, ut in cōmentarijs in Plotinum ſcribit. Verùm de Hermete ſatis in præſentia, ſcitis enim qualia & quanta de illo à ſcriptoribus traduntur. Illud unum duntaxat uos nō latêre uelim, eum ideo τρισμέγιστον, hoc eſt, ter maximū nuncupatum, quod maximus philoſophus, maximus ſacerdos, & maximus rex extiterit. Nam, ut Plato ſcribit, mos erat Aegyptijs, ex philoſophis ſacerdotes, & ex ſacerdotibus reges eligere. Alij

Hermes cur Triſmegiſtus dictus.

ea ratione ſic uocatũ putant, q̊d de ſanctiſsi ma trinitate protulerit, primusq́ in ea unã eſſe diuinitatẽ, hoc eſt, *ἐν τριάδι μίαν ἐῖναι θεότητα.* Quæ ubi dixiſſem, inquit Piſo, ſi non poëta eſt Triſmegiſtus, non ſaltem poëtarũ hoſtis. Sed iam tabulæ nobis ordinẽ cõtinua. Poſt hos, inquam, erat Muſæi effigies, qui neſcio quæ fuit pictoris elegãtia, ita pictus fuerat, ut Orpheum quaſi uenerari uideret, nam eius diſcipulum fuiſſe Diodorus & Euſebius tradunt. quin & ſuper illud Vergilianum,

Muſæũ ante alios, ita Ser. Honoratus: Theologus, inquit, fuit Muſæus poſt Orpheũ, de quo uariæ ſunt opiniones. Nam eum alij Lini filium, alij Orphei uolunt, cuius conſtat fuiſſe diſcipulum, ad ipſum enim primũ carmen ſcripſit, q̊d Cratera appellauit. Iuſtinus tamen Chriſtianus ſcriptor, philoſophus et martyr, in paranæſi contra gentes, Orphei filiũ prodidit: cui pariter & idem Orpheus iuſiurandũ inſcripſit, ſic eñ poëma inſcribitur, id q̊d modò mihi excidit, cũ cætera Orphei carmina enumerarem. Ex eo poëmate hi ſunt uerſus, quos ego ſic latinè uerti:

Te cœlum ſapientis opus magniq́; tonantis,
Vocem & iuro patris, quam primùm protulit ipſe.

Scribit Maternus Firmicus, q̊d Orpheus cũ ignotis hominib. ſacrorũ ceremonias aperiret, nihil aliud ab ijs quos initiabat in primo ueſtibulo, niſi iuſiurandi neceſsitatẽ, &

cum

cum terribili quadã autoritate religionis ex egit, ne profanis auribus inuentæ ac cõpoſitæ religionis ſecreta proderent. Huius quidem iuſiurandi meminit Theon Smyrnæus philoſophus Platonicus, cum de octonario numero agit, quoſdam etiã uerſus ex eo afferens. Meminit & Cyrillus Alexandrinus, & Euſebius Pãphili. Ad hęc & Orphicorũ hymnorũ principiũ Muſæo dicatũ uidemus, item Argonautica. At uerò Diogenes Laërtius, nõ Lini neq; Orphei filiũ Muſęũ, ſed Eumolpi, his uerbis ait: Muſæo, inquit, illuſtres Athenæ. quin & Athenięſes ipſum Eumolpi filiũ putauere. Hic Theogoniã primus ſcripſiſſe tradit, & ſphærã inueniſſe. Eundem ait Diogenes opinatũ eſſe, omnia ex uno cõſtare, atq; in idem omnia etiã reſolui, quę eſt ex parte Parmenides ſecutus. Perijt uerò apud Phaleros, ibidemq́; cõditus hoc epigrãmate:

Eumolpi charum tenet ora Phalerica natum

Muſæum, functum corpore in hoc tumulo. Hoc eſt, ſi illud gręcè mauultis, *εὐμόλπυ φίλον υἱὸν ἔχει τὸ φαληρινὸν οὖδας Μυσαῖον, φθίμενον σῶμ' ὑπὸ τῷδε τάφῳ.* Ab huius quidẽ Muſæi patre Eumolpi darũ, apud Athenięſes diutius cognomentũ & genus durauit. Scribit apud Aratũ interpres, Orphei lyrã Muſęo cõtigiſſe poſt illius mortẽ. Celebrat Herodot. Muſęi ſortes, hoc eſt, ex Muſæi carminib. ductas, ut puto, quas ab Onomacrito per Laſum Hermioneũ ui-

tiatas ait, ut in eius imagine dicemus. Fuere tamē & hoc nomine alij, quorū unus Eleuſinius fuiſſe perhibetᷓ Antiphemi & Hellenes filius, qui genus in Cercyonē à Theſeo deuictū hoc modo referebat: Antiphemi enim pater Euphemus, Euphemi Ecphāthus, Ecphanthi Cercyon, hic Orphei diſcipulus & ipſe traditᷓ. quidam eundem cum priore faciunt, quidam aliquāto ſeniorem. Scripſit Eumolpo filio hypothecas quatuor millibus uerſuum, alia item plura, inter quæ à Pauſania proditam poëſin, quę apud Græcos Eumolpia nuncupatur, ut mox referemus. Illud uerò de Muſæo traditur, quod Boreæ beneficio aliquando uolauit, ut de Abari etiā dicemus, quæ fabuloſa uidentur. Sequebatur hūc Thebanus Muſæus Thamyrę filius, qui inter Melicos eſt poëta connumeratus. floruit multò ante Troianorū tempora. cantica & mela ſcripſit. Horū ultimus fuit Muſæus Epheſius epici carminis ſcriptor, qui decem uoluminibus Perſeida opus conſcripſit: item ad Eumenē & Attalum reges. Fuit hic inter Pergamenos cyclos, ſic ait Suidas, cōnumeratus. Huius quidem Iſthmia citantur ab ijs grammaticis, qui in Apollonium Rhodium cōmentaria ſcripſere. Quoſdam Muſæi uerſus ex oraculis aduocat iunior Philoſtratus, niſi ea fortè oracula ſint Muſęi Athenieſis. Et cum his fuit Eumolpus Eleuſinius,

ſinius,ſiue Athenienſis,qui Muſęi,ut ait Suidas,filius fuit:alij tamen patrē,ut uobis paulò antè retuli,ſcripſerunt. Pauſanias Neptuni & Chiones filiũ exiſtimauit,quod & poëta Ouidius ſenſiſſe uidetur. Operã quidem ille Orpheo dedit,atq; ab eo inſtitutus: unde eſt illud ab ipſo Ouidio in Ponto, *Eumolpus.*

At non Chionides Eumolpus in Orphea talis.

Claruit uerò Eumolpus in Poëtica inter illos qui ante Homerũ poëmata ſcripſerũt, & uictor in Pythicis certaminib. fuit: ea enim erat antiquis cõſuetudo, ut ad lyram poëtæ certarēt,cuius & alibi meminimus. Scripſit autem Cereris myſteria & ſacra, & filiabus ſuis factam initiationem cõſecrationémue, & hęc tribus uerſuum millib. Scripſit & quę per manus fit ſpeculatio,hoc eſt,quæ græcè dicuntur χειροσκοπικὰ, item quę Bacchica uocantur, q̊d opus & Diodorus, & Euſebius Pamphili aduocãt. Eumolpia præterea poëſis ab Eumolpo dicta eſt, à Muſæo tamen Antiphemi,ut diximus,condita, cuius mentio facta eſt ab antiquis ſcriptoribus. In hac utiq; traditur, oraculum Delphicũ Telluris primũ fuiſſe,cuius promantis,hoc eſt,uates Daphnis indigena nympha fuerit:mox cõmune fuiſſe Telluris & Neptuni, Perconéq; Neptuni miniſtrũ ad uaticinia edenda:poſt hæc à Tellure Themidem diuinationē accepiſſe, tum demum à Themide Phœbum. Ex *Eumolpia poëſis.*

M

hac quidem Eumolpia in primis Pauſanias carmina citat. Nec defuere qui ab hoc Eumolpo, Eumolpidas cognominatos exiſtimarint, quorũ ex Laërtio antè meminimus: tametſi alij à Thrace dictos uelint, qui μύησιν, hoc eſt, initiationem, quam uocant Græci, adinuenit. Sed de ijs iam ſatis, ad aliorũ imagines tranſeamus. In hac parte fuit Zoroaſtris imago, qui peregrino ac uario quodã habitu indutus erat, hoc eſt, perſomede: nã & ipſe Perſomedes cognominatus eſt. Fuit hic quidem ſapiẽtiſsimus habitus inter Perſas & Medos, cuius & adhuc quædam leguntur tum carmine tum ſoluta oratione, ea certè extant, quę à Pſello expoſita & interpretata ſunt. Atqui, inquit Piſo, te de Zoroaſtre loquentem libenter audiemus, quandò inter doctos non conuenire ſentimus. Cui ego: Attẽdite, inquam, en opinor uobis me narraturũ, quæ doctos pleroſq; alioqui, nedum ſemitarios & triuiales literatores præteriere. Tres primũ ego reperio Zoroaſtres fuiſſe, quorum primus Perſa, uel ut putauit Theophilus, Argyrius fuit: ſecũdus Bactrianorum rex, tertius Procõneſius. Ex qua re factum eſt, ut quæ trium geſta fuerãt, ea ſub unius perſona celebrata, atq; eorum ſint inuenta confuſa. Is igitur de quo nunc loquimur Zoroaſtres, ut in libris ἀναγνωσίων, id eſt, recognitionum Clemẽtis Romani legitur,

Zoroaſtres.

Meſrai-

Meſraimi Chami filius fuit, qui magicæ artis tradidit diſciplinam: hunc gentes Zoroaſtrē appellauerunt, admiratę eius artis autorem, cuius etiam nomine libri habētur. Hic ergo aſtris multū ac frequenter intentus, cupiens apud homines deus haberi, uelut ſcintillas quaſdam ex ſtellis producere, & hominibus oſtentare cœpit, quò rudes in miraculi ſtuporem traherentur: deſiderans q́; augere hanc de ſe opinionem, ſæpius iſta moliebatur, uſq; eò, donec ab ipſo dæmone, quem importunius frequentabat, ſuccenſus igni cremaretur. Sed homines ſtulti, qui quā de eo conceperant, abijcere debuiſſent opinionem, quippe quæ mortis pœna cōfutata eſſet, in maius extulerūt: extructo enim ſepulchro ad honorem eius, tanquam amicū Dei ac fulminis ad cœlum uehiculo ſubleuatum adorare cœperūt, & quaſi aſtrum uiuens colere, hoc eſt, ζῶον ἄστρον. atque ob eam rem demum qui fulmine interijſſent, ſepulchris honorāt, quaſi amicos Dei. Et quidem hæc ex Clemente, à cuius interpretatione nominis Dinon in quinto hiſtoriarū diſſentit, quippe qui Zoroaſtrem dictū affirmet quaſi ἀστροθύτην, hoc eſt, aſtrorū ſacerdotē: cum quo cōuenit Hermodorus. In eis uerò quæ Beroſo Chaldæo fragmenta aſcribuntur, ita de Zoroaſtre legit: Noa, inquit, filiū habuit Chem, qui magicę profeſsioni & ueneficijs ſemper

ſtuduit, unde & Zoroaſtres nomẽ aſſecutus eſt. Cum autem à parente parum amaretur, eum fortè aliquãdo uino madentem eluſit, clamq́ illi magico carmine ita impoſturam fecit, ut ad Venerem ſit impotens factus, unde, inquit Beroſus, deinceps Noa puellam non cognouit: quod neſcio quo pacto congruat ſacræ hiſtoriæ. Græci uerò hiſtorici illum quidem deos precatum ferunt, ut cœleſti igne occumberet, Aſſyriisq́ imperaſſe ut ſuos conditos aſſeruarent cineres, futurum enim, ſi ita facerent, ut eorum nunq̃ regnũ deficeret: atq; ita factum eſſe. Idem ſcribit & Theophilus, repetit & Suidas. Sedenim Agathias, quem Agathiũ Græci quidam uocãt, hiſtoricus & poëta, ut alibi dicemus, in ſecundo hiſtoriarum ſuarum de Zoroaſtre in hunc propè modum inquit: Sed huius tempeſtatis Perſæ uetuſtos mores mutauere, alienisq́ legibus utuntur ex Zoroaſtris Oromaſdei diſciplinis. Hic, inquam, Zoroaſtres ſiue Zarades, duplici enim uocitatus eſt cognomine, quo tẽpore princeps fuerit, legésue tulerit, non ſatis eſt compertũ. Nam Perſæ ipſi noſtri temporis, Hyſtaſpis temporib. eum floruiſſe tradunt: quam ob cauſam res planè ambigua eſt, nec facilè dignoſci poteſt, an Darij pater, an alius quiſpiã hic fuerit Hyſtaſpes. utcunq;, hic Perſarũ magiſter & magicæ inuentor. Hæc fermè Agathias.

Quæ

Quæ uerò à Zoroaſtre compoſita ſint uolu mina, iſta ferũtur: Libri de natura quatuor. de lapidibus precioſis unus. apoteleſmata. aſteroſcopia libri quinq;. Extant quidẽ oracula ſeu ſymbola Chaldaica, quæ Platonici interpretes admirantur, & M. Pſellus, ut antè dixi, expoſuit. Euſebius inter eius ſcripta librũ qui Sacer inſcribitur celebrat, in quo res Perſicas collegit. Longè plura enumerauit Hermippus. Plin. eius etiam ſententiam affert de ſementis tempore. Conſtantinus quoq; in libris de re ruſtica, pleraq; ex Zoroaſtre affert, ut quæ ex tonitru ſignificent, de ſignifero & domibus, itemq́; de prænoſcendis ſeminibus fertilibus &c̃. Magorũ uerò nomen à populis illis uſqueadeo celebratũ eſt à Zoroaſtre inductum, ut diutius uiguerit. teſtis eſt Plato, & Laërtius. Hermodorus Platonicus in libro de diſciplinis, & Suidas, à Zoroaſtre uſq; ad excidium Troiæ annos quinq; millia computãt. Plutarchus quoq; in lib. de Iſide & Oſiri, quo etiam loco nõ parum multa de Zoroaſtris & magorũ theologia pertractat. Xanthus Lydius à Zoroaſtre uſq; ad Xerxis deſcenſum ſexcentos tantum annos enumerat. tam uaria eſt de Zoroaſtris tempore ſcriptorũ opinio. Sed cur non uobis Pliniũ hoc loco cõmemoro, qui hac ipſa de re lib. xxx. nat. hiſt. in hunc propèmodũ loquitur: Sine dubio, inquit, de re magica

diſſerens,illic orta in Perſide à Zoroaſtre, ut inter autores cōuenit. Sed utrum unus hic tantū fuerit,an poſtea & alius,nō ſatis conſtat. Eudoxus,qui inter ſapientiæ ſectas clariſsimā utiliſsimamq́ eam intelligi uoluit, Zoroaſtrem hunc ſex millibus annorū ante Platonis mortē fuiſſe prodidit. Sic & Ariſtoteles. Hermippus,qui de tota ea arte diligentiſsimè ſcribit, & uicies centum millia uerſuum à Zoroaſtre condita,indicibus quoq; uoluminū eius poſitis explanauit. Etiā præceptorem à quo inſtitutum diceret,tradidit Agonacem. Ipſum uerò quinq; millibus annorum ante Troianū bellum fuiſſe. Atq; hactenus Plinius. Cæterū & Apuleius nonnihil de Zoroaſtre, & Laërtius in primo, ubi inſtituta magorū exequitur: quibus quanq̃ olera, & panis cibarius,ac caſeus cibus eſſet, nihilominus Zoroaſtrem ſcribit Plinius in deſertis uixiſſe annis XX. cum nihil niſi caſeo ueſceretur, ita ut nec uetuſtatem ſentiret. Eidem quoq; puero cerebrum ita palpitaſſe proditum eſt, ut impoſitam manum repelleret,futuræ præſagio ſcientiæ. Et ipſum eadē hora riſiſſe qua natus eſt, ſunt Plinius & Solinus autores: tametſi præcox huiuſmodi riſus haberi prodigio ſoleat,nec ante XL. diē dari. Alter ab hoc Zoroaſtre fuiſſe putatur is qui Bactrianorū rex fuit,qui & à Babylonio rege Nino Semiramidis marito prælio uictus

uictus eſt,uitaq́; priuatus,de quo ex Trogo Iuſtinus: Primus,inquit,Zoroaſtres dicitur artes magicas inueniſſe,&mundi principia, ſyderumq́; motus diligentiſsimè ſpectaſſe. Eadem ferè Auguſtinus,& Oroſius. Hi uerò mihi decepti eſſe uidentur nominis ſimilitudine. Siquidem Diodorus & Euſebius, qui huius uictoriæ meminere, nullam omnino de magicæ artis inuentione mentionē fecere. Tertius uerò,cuius mentionē habui, Zoroaſtres Procōneſius fuit,quē in arte magica & ipſum claruiſſe monumentis literarum proditū eſt,circa Xerxis tempora, paulò antè quàm Oſthanes, non ignobilis eiuſdem artis autor,floreret,id quod diligentiſſimè Plinius obſeruat. Apuleius quidē Floridorū lib.2. Pythagoram ſcribit inter Cambyſæ captiuos in Aegyptum ductum doctores habuiſſe Perſarū magos,ac præcipuè Zoroaſtrem,omnis,ut ait, diuini arcani antiſtitem. Sed enim & Clemens in ſtromatis, & Cyrillus in libris aduerſus Iulianū,ſcribunt Pythagoram philoſophum Zoroaſtrem imitatum ſectam ſuam inſtituiſſe. At uerò iam de Zoroaſtre ſatis: ad poëtas tranſeamus, quorū imagines hac parte in tabula fuerāt. Inter hos uerò primi Demodocus & Phemius.Hîc Piſo: Iſta,inquit,mihi muſicorum nomina apud Homerum eſſe uidentur, qui apud reges in conuiuijs canere ſoliti eſſent.

Demodocus & Phemius.

Cui ego: Rectè tu quidem, inquam, Piſo loqueris: nam in Ithaca alterum, apud Phæacas alterũ canentes Homerus inducit. tametſi quidam ſe Homerũ putãt ſignificare uoluiſſe, cuius ſententiæ eſt Max. Tyrius, id q̊d & ipſius poëtæ uerſib. aſtruit, ut cũ cecinit:

Carmine nam dulcem dedit eſſe, at lumine caſſum.

Item cum ait ſub ipſius Demodoci perſona:

Ipſe mihi doctor, tribuerunt numina uocem.

Alij uero propius eſſe autumant, ut ambo poëtæ fuerint, qui ante Homerum carmina ſcripſerint, cuius opinionis eſt M. Cicero. ſed & Plutarchus, & Tatianus, & Euſebius, uiri in perſcrutãdis hiſtorijs diligentiſsimi, idem prodiderũt. Fuit uerò ex Corcyra Demodocus, nõ ignobilis apud antiquos muſicus & poëta, qui, ut Heraclides Ponticus ſcribit, de Ilij excidio, deq́ Veneris & Martis concubitu poëmata cecinit, qua parte illum eſt imitatus Homerus. Alterũ etiã fuiſſe Demodocũ, facilè ex Ariſtot. cognoſcimus, qui in Mileſios ita luſit: Non ſunt, inquit, inſipientes Mileſij, ea nihilominus quæ inſipientes, agunt. Extant & eius quædam carmina. At uerò Phemium, quem modò Ithacenſem, modò Smyrnæũ fuiſſe legimus, Homerus in Procorum conuiuio canentem inducit, cum potius, ut eſt à ſcriptorib. & Plutarcho in primis in Muſica proditũ, eos ipſe uerſibus complexus ſit, qui cum Agamemnone

none imperatore poſt direptam Troiam reuerſi ſunt in Græciam. Cicero in epiſtolis ad Atticum nec ſemel meminit, ut cum ait, κέρας Phemio demandatum. Item, Phemio quæritur κέρας. Eſt autem κέρας, hoc eſt, cornu, muſicum, ut puto, inſtrumentum: unde & corniculũ, & cornicines. De Phemio & poëta Naſo:

Quid iuuet ad ſurdas ſi cantet Phemius aures?

Herodotus Phemiũ ſcribit magiſtrũ quempiam fuiſſe, qui pueros Smyrnæ publicè literas doceret, ad quem mater Homerum filium inſtituendum adduxerit. Ephorus tamen Cumæus, Phemio ipſi Homeri matrẽ nupſiſſe prodidit: matri nomẽ Critheis. Huius utriuſque meminit poſt alios & Euſebius in euang. præpar. Poſt hos erat & Pamphus Athenienſis poëta antiquiſsimus, qui et ipſe ante Homerum carmina condidit. celebrat Pauſanias huius poëma, in quo Cererem deam in anilem mutatam formam, cecidiſſe in puteum cecinit, cui puteo poſtea Floridi nomen factũ eſt: idque deæ contigiſſe cũ Proſerpinam filiam ablatam quæreret. Eundem & de Gratijs ante Homerũ ſcripſiſſe ferunt, ut alibi ipſi meminimus. Eius etiam poëtæ hymnum in Iouem Philoſtratus in Proteſilao cõmemorat: quædã adhuc huius carmina ipſe legi. Variè apud Græcos huius nomen enuntiatur. ab aliquibus enim Pam- *Pamphus.*

Epimenides. phus, ab alijs Pampho. Sequebatur hũc Epimenides, cuius erat imago dormienti ſimilis. Fuit quidem Epimenides Gnoſius, uel ut Strabo & Plutarchus aiũt, Phæſtius: Phæſtos enim Cretæ urbs notiſsima. Parẽtes habuit, ut quidam tradunt, Agiaſarchum, uel ut alij, Doſiaden, ut alij, Phæſtum, quod ſcribit Suidas & Laërtius: matrem uerò, ſi Suidæ ipſi ſtamus, Blaſtam: ſi Plutarcho, Baltham nympham, uel Baptam, ut alij legunt. Nouus per ſua tẽpora Curetas appellatus eſt, quo certè argumento eiuſdem nominis duos exiſtimatos tradit uir multę eruditionis Hermolaus. quin & Laërtius tres huius nominis colligit. Ea autem cauſa dormienti ſimilis fuit, quòd cum miſſus eſſet à patre ut ouem rure deduceret, æſtu meridiano diuertit in ſpecum, ubi captus ſomno LXXVII. annos, uel ut Pauſanias XL. uel ut Eudemus XL. & VII, uel ut alij, ſex, dormiuiſſe dictus eſt: experrectus uerò, ratus ſe parũ dormiſſe ouem quærebat, qua non inuenta reuerſus, & omnia immutata conſpicatus, attonitus ac ſtupido ſimilis domũ paternam eſt ingreſſus. Interrogatus quis eſſet, uix tandem agnitus eſt ab iuniore fratre, qui iam ſenior factus erat, & ab illo rem omnem didicit: quæ res cum per omnem Græciam uulgata eſſet, ut deorũ amicus & charus in precio eſſe cœpit. Verumenimuero quod modo

de

de longo hoc Epimenidis ſomno diximus, id in memoriam reuocat, quod noſtri de ſeptem Epheſijs martyribus, quos à re Dormientes uocamus, tradunt: hi enim necem fugientes, quam Decius Cæſar Chriſtianis intentabat, diutius, hoc eſt, prope ducentos annos dormiuiſſe dicti ſunt. Hiſtoria quidē, imò miraculum, ex noſtris annalibus nota eſt. Quin ſimul animum ſubit quod ab Ariſtotele in 4. Phyſicæ auſcult. proditum eſt, & à Themiſtio repetitum, de ijs qui in inſula Sardinia apud heroas diutius dormiuiſſe traditum eſt: quam rem Latini quidem interpretes ineptè attingūt, ſed non explanāt: at Simplicius græcus philoſophi expoſitor, pluribus ille quidem & diligēter, ut cætera: nos paucis ex eo. Nouem, inquit, Herculis filij ex filiabus Theſtij, Theſpij filij dicuntur, qui cum in Sardinia interijſſent, adusque Ariſtotelis tempora, & fortè Alexandri quoque ipſius philoſophi expoſitoris, dormire dicebantur, cum eorum corpora incorrupta & integra permanerent: et hi quidem in Sardo heroës. & cætera quæ ſubiungit idem Simplicius. Addit, ut hoc aſtruat ex Eudemi ſententia, de quibuſdam qui in Apaturiorum celebritate ebrij cum facti eſſent, per omnes eius celebritatis dies, qui quatuor diuerſis nominibus erant, dormiuiſſe dicuntur. Ridiculū in hoc Ariſtotelis loco ſcribit Auer-

roës ex Alcorano, Mahometen fortaſſe de his intellexiſſe, qui ab Ariſtotele annis plus mille abfuit. Eſt & in hiſtoria(ut uocamus) Longobardorum, quæ Pauli Diaconi eſſe exiſtimatur, in eius ſtatim initio, quinq;, ut ait putari Romanorum miraculum, qui in extrema Germaniæ parte, in oceani littore, in antro ſub eminenti rupe excauato, longo ſopiti ſomno dormire dicuntur, illæſi non corporibus ſolũ, ſed etiam ueſtimentis: quibus cum audax quidã exuere tentaſſet, mox ei, ut dicitur, brachia aruerunt. Idem & Methodius. M. quoq; Damaſcenus ſcribit, ſuo tempore in Germania defeſſum ruſticũ ſub fœni tumulo per totum autumnum ſequentemq; hyemem continuè dormiuiſſe, donec fœno depaſto experrectus eſt tanquam ſemi mortuus, totusq; extra ſe poſitus inuentus eſt. Putat idem Damaſcenus, idq; etiam multis rationibus cõprobare nititur, quòd cum pluribus animãtibus datum ſit à natura, ut pluribus menſibus ſine cibo & potu, & aliis naturæ neceſſariis dormiãt, idem etiam contingere poſſe homini. quẽ Germanus Cor. Agrippa ſequitur. Huius rei fides ſit penes autores. Sed iam præſtat noſtrã nos in uiam redire. Ego hæc cum dixiſſem, dixit Piſo: Memini me apud Hieronymum legere, diuum Paulum apoſtolũ in epiſtolis, ab huius Epimenidis poëtæ uerſiculis non abhorruiſſe.
Sic

Sic eſt, inquam: nam & Græci ea de re copioſius, Chryſoſtomus, Theophylactus, alij. At iſta notiora: quin potius nos diſquiramus quæ Epimenides ſcripſerit. Inprimis enim fertur, quæ ad expiationes, religionesq́ue ſacras pertinent, multa perſcripſiſſe. Item Argonautica ſex millibus & quingentis uerſibus. De deorum & Corybantum generatione ad fermè quinq; millia uerſuum. Telchiniacam quoq; hiſtoriam ab aliquibus Epimenidi attributam ſcribit Athenæus, ab aliquibus uerò Telechidi, quem Comicũ poëtam fuiſſe ſuo loco referemus. At uerò multi hunc ipſum Epimenidem inter ſeptẽ ſapientes Græciæ numerant Periandri loco, ut ſcribit Plutarchus. Fuit & inter longæuos connumeratus, nam C. & LVII. annos uixiſſe dictus eſt: alij plus minus. Cretenſes CC. & XCIX. uixiſſe prodiderunt. Xenophantus Colophonius centũ & LIIII. ſcribit. Proditum eſt à Pauſania in Corinthiacis, Lacedæmonios cũ Gnoſijs belligerãtes Epimenidẽ cepiſſe, quibus cum nõ ſecunda uaticinatus eſſet, ab ijs interemptum eſſe. quibus uerbis exiſtimo Plutarchum intelligendũ in principio libri, Cur defecerint oracula. Cũ enim Epimenides de Pythio, orbis umbilico ab aquilis ſeu cygnis emenſo, ut eſt in fabulis, oraculum eluſiſſet, deum Pythium eum ultum eſſe: innuens, ut puto, hũc ipſum à Pau-

ſania traditum Epimenidis interitum. Fuit uero & poëta & uates Epimenides, tametſi eum uatem de præteritis occultis tantū Ariſtoteles faciat. Veruntamen Plato, cuius apud me maior eſt autoritas, primo de legibus lib. futurorum quoq; ei uaticinium his Cliniæ uerbis aſcribit: Epimenidem, inquit, diuinum quidem hominē forte fortuna audiuiſti, qui meus fuit popularis, quiq; à deis monitus decenniū ante bellum Perſicum ad uos uenit, deorumq; immortalium oraculo Athenis ſacra quædā inſtituit, quo tempore uiri Athenienſes mirum in modū Perſarum claſſem formidabatis, prædixitq; non ante decenniū ad uos Perſas claſſe peruenturos. atq; hæc quidem Plato. At uerò quòd expiaret, audite Max. Tyrium philoſophum, qui hac de re ita ſermone 22. ſcribit: Cretenſis, inquit, Athenas cōmeauit Epimenides: hic cum pręceptores nullos poſſet oſtendere, diuinæ rei aptiſsimus inprimis fuit, qui Athenienſium ciuitatem tunc temporis peſte ſeditionibusq; perculſam, haud alia potius re, quàm ſacrificiorum expiationibus liberaret. Idem repetit & alio ſermone, hoc eſt 28. ubi & de eius ſomno rationem exponit. Sed de hac Athenarum liberatione plura audite ex Diogene. Cum peſte, inquit, aliquando Athenienſes laborarent, à Pythia reſponſum acceperunt, urbē expiari oportere,

Niciamq;

Niciamq; Nicerati ea cauſa in Cretam miſere, ut Epimenidem accerſeret, idq; factum Olympiade 27. uel rectius 44. ut ſcribit Suidas: qui ubi ueniſſet, urbem luſtrauit, atque hoc modo peſtilentiam repreſsit: oues ſumi præcepit nigro & candido uellere, quas in Ariopagum egit, & inde quô uellent abire permiſit, ijsq; qui eas ſequerentur mandauit, ut ubicunq; accubuiſſent, Deo propitio mactarēt, quo facto, illicò peſtilentia ſedata eſt: quare per longum tempus in pagis Athenarum aræ ſine nomine, ait Diogenes, inueniebantur. Alij peſtis cauſam Cylonium ſcelus fuiſſe perhibent, quo Cratinus & Lyſinius adoleſcentes perierant. Sed de hoc Cylonis facinore ſeu piaculo Plutarchũ in Solone legite, rem etenim hic ſtrictim attigimus ex Laërtio & Suida. Athenienſes poſt liberationem munera Epimenidi & nauem dedere, in Cretãq; remiſere. Illud quoq; miraculoſum de Epimenidis anima à ſcriptoribus proditur, eã aliquoties ex eius corpore euolare, rurſusq; remigrare conſueuiſſe, ut de Ariſteæ anima ſtatim etiam narrabimus. Sed & Epimenidis pellẽ ex longo tempore quo diem obierat repertam fuiſſe legi, notis ac literis quibuſdam inſcriptã: à qua re prouerbiũ potius factũ eſſe reor, de ſepoſitis & miraculi loco abditis rebus, Epimenidia pellis, hoc eſt, ἐπιμενίδειον δέρμα, quàm Prouerbium.

quod ſcribit de ſomno Prouerbiorum autor: quid enim cum ſomno pelli? Sed de Epimenide iam plus ſatis, nam & eius uitam copioſe Laërtius eſt executus: quare ad Ariſteam ſermonem uertamus, qui ut Suidas ſcribit, Democharidis ſeu Cauſtrobij, uel Chariſtobij filius fuit, ut teſtatur Herodotus: cuius, ut Epimenidis, animam pleriq; errare ſolitam tradidere, et rurſus cum libêret, in corpus redire, ut de Hermotimo quoque relatum eſt. Strabo Ariſteam facũdia & blanditijs uehementem fuiſſe prodidit. Compoſuit uerò Ariſteas opus tribus libris diſtinctum, quod Arimaſpia nuncupauit, ex quibus cum alij, tum Plinius pleraq; excerpſit. Scripſit item de deorũ generatione, ad mille uerſus, & alia ſoluto ſermone. Temporibus autem Crœſi & Cyri floruit L. Olympiade, ut Græci ſcriptores tradunt. quo fit ut mirũ id mihi uideatur, quòd Ariſteam aliqui Homeri magiſtrum prodiderunt. Par eſt ut hoc loco cõmemorem, quod pluribus ab Herodoto & Origene ſcribitur de Ariſtea. Cum enim, aiũt, is eſſet in patria Proconneſo, fulloniamq; tabernam eſſet ingreſſus, deceſsiſſe uiſus eſt: quod fullo uidens, taberna occluſa, id Ariſteæ propinquis nunciauit: qui dum ſimul, ut fit, ea de re loquerẽtur, è Cyzico aduenit hoſpes, qui ſe Cyzici paulò antè Ariſteam uidiſſe affirmabat. Interea nihilominus

Ariſteas.

minus

minus illi quæ funeri eſſent neceſſaria appa-
rant,nec hoſpitis uerbis fidẽ habent,rectaq́;
ad fulloniam tendũt, ut Ariſteam efferrent:
at cum fulloniam eſſent ingreſsi, minimè ca
dauer reperere. tum poſt ſeptimum annum
iterum in eodem loco eſt uiſus Ariſteas, &
tum primùm opus id,quod uobis dixi,Ari-
maſpia cõdidiſſe fertur, ac rurſus euanuiſſe.
tum multò pòſt apud Metapontum Italiæ
iterum comparuiſſe dicitur,et eius urbis ho
minibus imperauit, ut Apollinis, Ariſteæ
Proconneſij ſtatuam aramq́; ſimul erigerẽt:
tum demum cum ſe coruum eſſe dixiſſet, ab
eorum aſpectu ablatus eſt.hanc ob rem Me-
tapontini Delphos ſcitatum oraculum mit
tunt, quidnam hac de re facturi eſſent: Py-
thia melius illis futurum retulit,ſi dicto pa-
rerent:unde inquit Herodotus, ſua ætate in
foro eam ſtatuam ſtetiſſe lauris undiq; cir-
cumuirentibus.Ad hæc ſubridens Piſo,iſta,
inquit, mihi fabuloſa potius & ridicula ui-
dentur, quàm ut hiſtoriæ fide digna uidean
tur.Tũc ego: Herodotum, inquam, huiuſce
rei habemus autorẽ, quem Plutarchus hac
parte ſecutus eſt,& Celſus philoſophus,quẽ
cum Herodoto ac Pindaro hac parte ridet
Origenes.Maximus uerò Tyrius hanc fabu
lam ſic narrat & interpretatur 22. ſermone.
Proconneſus, inquit, philoſophum habuit
Ariſteam nomine:hic cum ab initio nullam

apud Proconneſios ſapientiæ opinionem haberet, idcirco quòd in ea cōparanda nullis magiſtris uſus uideretur, ad incredulitatem illorum ſummouendam huiuſmodi ſermonem inuenit: animū uidelicet ſuum aiebat relicto corpore ſublatum confeſtim in aëra, uniuerſam tam græcam quàm barbaram terram peragraſſe, inſulas præterea cunctas, amnes, montes, neq; alicubi peregrinationem antè cohibitā, quàm Hyperboreos fines adiſſet. Interea ubiq; gentium leges, & politicos mores inſpexiſſe, naturas itidem cunctas regionū, mutationes aëris, alluuiones maris, fluminum emiſsiones, quinetiam & cœlum ſuſpexiſſe, cuius ſpectaculum propter ſublimitatē uolatus clarius lōgè, quàm qui ſpectant è terra, conſequi poſſet. atque hæc quidem Maximus. Sed iam de Epimenide & Ariſtea ſatis, quorum utriuſq; imagines alia parte tabulæ fuerāt depictæ, ſed hoc mihi loco cōmodius ſunt recitatæ. Nam inter eos qui ante Homerum floruerunt, fuit Olympus Myſius, diſcipulus et amatus Marſyæ Hyagnidis filij, ut Apuleius & Suidas referunt: idem & Philippus græcorum Epigrammatum poëta. Sed de Marſya & in collectaneis noſtris, & inter Lyricos poëtas agemus. Ouidius poëta utrunq; illo uerſiculo coniunxit:

Olympus.

In Phryga nec ſatyrum talis Olympus erat.

Compo

Cõpoſuiſſe uerò Olympus dicitur elegias, & cantica, in eaq́ꝫ Muſicæ parte quæ crumatice, ſeu potius chromatice nũcupatur, princeps fuiſſe traditur. Idem & inueniſſe fertur *αὐλητικοὺς νόμους, & θρηνητικοὺς*, hoc eſt, tibicines leges et lugubres. Tibia uero uſum Hyagnin primũ uolunt, aut, ut prodit Apuleius, primus in canendo manus, ut eius utar uocabulo, diſcapedinauit, primusq́ꝫ duas tibias uno ſpiritu animauit, & primus dextris & lęuis foraminibus acuto tinnitu & graui bombo cõcentum muſicum miſcuit. Sunt et qui Olympum Myſię montem ab hoc Olympo dictũ uelint. Ariſtoteles de Olympo meminit, itẽ & Ariſtophanes in equitibus, et Plato in Minoẽ. Sed & eius imaginem Philoſtratus in imaginibus effinxit. Nec illud uobis reticebo quod ſcripſit in primo Ariſtoxenus, Olympum ipſum in Pythonis funere tibias inflaſſe, & funebre carmen, modosq́ꝫ Lydios concinuiſſe. Idem ſcribit Plutarchus in Muſica, quo libro & alia pleraqꝫ de Olympo leguntur. Huius quoqꝫ diſcipulum ac familiarem fuiſſe Hieracẽ ait in Onomaſtico Pollux, atqꝫ ab eo Hieracium modulum & inuentum & nuncupatum. meminit & Plutarchus in Muſica. Pręter hunc Olympum & alij fuere eius nominis, unus quidẽ nomorum ac lyricarum legum ſcriptor ſimul & doctor: alter eo iunior Phrygius ti-

bicen, qui Midæ Gordij filij temporibus floruit. Fuit & alius ex Cilicia, qui Alexandriã profectus eſt, proceritate & forma inſignis, & ſacris illis addictus, qui à Græcis celebratur. ſed hic nihil ad tabulam. Erat uerò cum

Anthes. poëtis his Anthes Anthedonius, qui apud Græcos primus lamentabile carmẽ, hoc eſt, *θρήνους* cõdidiſſe dicitur, id quod Plutarchus in Muſica prodidit. Scriptores tamen Hebræi, ut antè diximus, hoc Hieremiæ inuen-

Thaletas. tum attribuũt. Poſt Anthen Thaletæ imago ſuberat, qui, ut traditur, Cretenſis fuit, alij licet Illyricum faciãt. hic ante Homerum Lyricos uerſus ſcripſit. Fuit & alter Thaletas Gnoſius, ut creditur, rhapſodus, qui poëmata multa perſcripſit. Polymneſtus tamẽ Colophonius & Pauſanias Gortinium fuiſſe uolunt. Illud certè eſt à Plutarcho traditum, quòd cum in Cretam Lycurgus legislator nauigaſſet, admiratus Thaletæ ingenium, eum Spartam miſiſſe, ut ad leges ſuſcipiẽdas Lacedæmoniorum animos accenderet, idq; ab eo factũ. In dubio uerſari ait Plutarchus an pæanibus Thaletas uſus ſit. Boëtius Seuerinus à Spartanis accitum ſcribit, ut puerorum animos Muſicæ diſciplina imbueret. Glaucus ſcriptor Thaletam hunc ipſum poſt Archilochum floruiſſe prodidit, quin & illum imitatum eſſe ait. Ad hæc Thaletas numeros primus inuexit, quos mamarona

&

& creticum Muſici nuncupant, quibus nec Orpheus, nec Terpander, nec Archilochus uſi ſunt. Illud præterea eſt maximè de Thaleta mirandum, quod eſt à Martiano literarum monumentis mandatũ, eam fuiſſe cantus & citharæ ſuauitatem ipſius Thaletæ, ut morbos & peſtilentias ſanaret, fugaretq́ʒ. Idem ferè ſcribit Pauſanias, tametſi perperàm Thales in Attica ſcribatur. Plutarchus quoqʒ ex Pratinæ autoritate idẽ prodidit, & quodam Pythiæ oraculo accitum ait. Propter hos quos memorauimus poëtas, fuit & Syagrius, qui antequã Homerus ſcriberet, Iliada compoſuit, ipſiq́ʒ Homero ualdè fuit infenſus. Erat & cum Syagrio Corinnus, qui & Corinæus dictus eſt, Ilienſis, qui adhuc feruente Troiano bello ſcripſiſſe dicitur & ipſe Iliada. Fuit uerò, ut exiſtimatur, Palamedis diſcipulus, qui Palamedes & ipſe poëta & philoſophus fuit illuſtris, unde & à Græcis *πανόσοφος* eſt cognominatus, id quod in quibuſdam carminibus legimus, qui ipſi Palamedi inſcribuntur. Sed & Suidas Palameden ait Nauplij & Climenes Agamemnonis ſororis filium, Argiuum poëtam, & poëmata multa ſcripſiſſe, quæ ſiue poſterorum Agamemnonis inuidia, ſiue ut uerius quidam arbitrantur, ipſius Homeri, perierunt. adeò ferè ſemper inter præclara ingenia fuit inuidia. Et poëtam Palameden oſtendit Eu

Syagrius

Corinnus

Palamedes.

ripides,ut qui de illo quodam cantico cecinerit: Interfeciſtis, inquit,ô Danai, interfeciſtis ſapientem Muſarum philomelam, nihil triſte afferentẽ. & reliqua deinceps. tametſi de Socrate ea uerba aliꝫ dicta uelint, ut alio loco oſtendemus. Literas quidem Palamedes, ut alibi diximus, quatuor in primis inueniſſe dicitur, Ξ, aliꝫ tamẽ Ζ, Θ Φ Χ. his additur & Υ, quam à gruum uolatu perdidiſciſſe, cum aliꝫ, tum Philoſtratus ſcribit. Sunt & qui ab ipſo Palamede excogitatos tradãt calculos ſiue latrunculos, item talos & teſſeras, cubos inſuper & menſuras, & pondera, hoc eſt, ſtathmos. Idem inueniſſe dicitur, Plinio teſte, in bello Troiano ordinem exercitus, ſigni dationem, teſſeras, & uigilias. Quæ uerò à poëtis fabuloſe, atq; in primis ab Homero finguntur, atq; à grammaticis traduntur de Palamede, uobis referre ſuper uacanei operis eſſe uidetur: nam et de morte ipſius longè alia referuntur à Philoſtrato & à Dicty uetuſtiſsimo Cretenſium hiſtorico, quàm ab Homero ferantur. Rectè, tum inquit Piſo, facis ô Lili, qui in præſentia hæc notiora mittis, quę nos facillimè legere poſſumus, & iam etiã nonnulla legimus: quare nobis cætera, quæ reſtant, potius ediſſere. Quibus ego: Audite inquam, quæ apud Philoſtratum uinitor enarrat. Ante Palamedẽ, inquit, nec horæ, nec menſiũ orbis, nec an-

nus

nus tempori nomen erat, nec ſignata adhuc pecunia, nec pondera, nec menſuræ, nec numeri. Sed neq; ſapientiæ ſtudium, quòd ſcilicet nondũ literæ. & cætera quæ longo progreſſu ille exequitur, necnon eius & Vlyſsis quæ fuerint diſsidij cauſæ. Oeacem quidem fratrem habuit, cum quo ad Troiam nauigauit, nullo uſus ſeruo, nulla ancilla: unde illi aliquãdo Achilles dixiſſe traditur (eorum enim mutua fuit beneuolentia) Rudior pleriſq; ô Palamedes uideris, quòd qui tibi miniſtret neminẽ in bello adduxeris. Tum ille ambas protendens manus, quid ergo hæ ô Achilles? Tanta uerò fuit cõtinentia, ut cum ei Græci ex uectigali pecuniã offerrent, uolentes eum diuitem effici, Non capiam, inquit, nam & ego uos pauperes fieri iubeo, nec tamẽ obſequimini. Tanta quoq; ſapientia, ut ei parem fuiſſe neminem, proditũ ſit. Mortuus etiam eſt pro deo cultus, ſacellũq; illi cum ſimulachro apud Lapetymnũ montem ſupra Lesbum, poſitum fuit, quẽ Græci nonnulli Lepotymnon uocant: ſed uidete an λαμπίτειον legendum ſit ex Stephano, qui ſepulchrum id eſſe in Lesbo ſcribit. Sed iam ad Corinæum, quem modò dicebamus, redeo, qui doricis literis à Palamede magiſtro inuentis, Dardani bellum contra Paphlagonas poſt Iliada ſcripſit, à quo pleriq; uolunt Homerum argumenta cepiſſe, & libris

Pittheus. ſuis inſeruiſſe. Per hęc quoque tempora Pittheus, qui Theſei maternus auus fuit, uerſibus ſententias aliaq́ꝫ huiuſmodi nonnulla compoſuit, atqꝫ ob id ab antiquis inter ſapientes eſt connumeratus. Plutarchus quidem in hũc propè modum ſcribit: Pittheus, inquit, Aethræ pater urbẽ non ſatis amplam Trœzeniorum incoluit. Fuit uerò per ea tempora ſapientia & eloquentia plurimum cognitus, eius quandò ſapientiæ talis quædam uis & forma fuit, qualem conſecutus uidetur Heſiodus, cum ſua ſcripta ſententijs quamplurimis referſiſſet. Habitus quidem eſt ſapiens Pittheus, ex eiusq́ꝫ ſententijs hæc eſſe perhibetur:

Eſto ſatis comiti merces promiſſa laboris.

cuius rei Ariſtoteles philoſophus eſt autor. Euripides quoqꝫ, cum Hippolytum caſtum ait Pitthei diſciplina, hanc de Pittheo opinionem comprobat. atqꝫ hæc quidem de Pittheo. Quæ cum dixiſſem, Piſo ait: Poſtquam tot connumeraſti, qui ante Homerum ſcripſere uerſus, cognoſco planè ad hanc diem uſqꝫ me deceptum, qui exiſtimarim nullum ante Homerum poëtam fuiſſe, id quod & Ioſephus, & Iuſtinus martyr, & Euſebius tradidiſſe uidẽtur. Cui ego: Deceptus, inquam, planè Piſo fuiſti: nam & M. Cicero id ipſum quodammodo, quod autor tabulæ, aſtruit, cum ait: Nec dubitari, inquit, debet, quin

fuerint

fuerint ante Homerum poëtæ, quod ex eis carminibus intelligi poteſt, quæ apud illum & in Phæacum, & in Procorū epulis canuntur. hæc ille. Clarum eſt igitur ante Homerum alios poëtas fuiſſe. Verū & præter eos, quos antè diximus, duos adhuc ante Homerum in tabula me uidiſſe recordor, Pronopidem ſcilicet & Creophilū, qui & Homeri magiſtri dicti ſunt. Pronopides quidem excellenti fuit ingenio, atq; mundi principium uerſibus complexus eſt, quod πρωτονόσμον inſcripſit, celebratum & citatū ab autoribus. Pelaſgorū uerò literis uſus eſt, ut Orpheus quoq; traditur. Creophilus autem Aſtyclei filius fuit, & quidem, ut ait Strabo, Samius, uel ut alij, Chius. Sunt qui generum, nō magiſtrum, Homeri fuiſſe uelint: amicum alij tantummodo. Apuleius certè hoſpitem, canendiq; æmulatorem. Pleriq; carmen illud quod Oechaliæ, ſi licet dicere, captiuitas inſcribitur, ab Homero Creophilo donatum putāt. at Callimachus & Strabo ipſius Creophili legitimū, non Homeri, eſſe autumant: id quidem Callimachus hoc epigrammate teſtatur:

Pronopides.
Creophilus.

Creophili labor, accepit qui dion Homerum
Hoſpitio, ſcæuis ignibus uro duos,
Euryton atq; Iolen, nunc ſcriptum dicor Homeri,
Sed tamen antè fuit Creophili iſtud opus.

Quod epigramma ſi fortè græcè legere ma-

qui poëmata facere uolunt: unde, inquit, ſermo inualuit, quòd & Homerus poëta cęcus fuerit. Val. Harpocration Homeros uocari ſcribit, qui in uia comites dantur, ὁμηρεῖνq; ſignificare ſeruire, unde Homeri uocabulũ ſit deductũ. Sunt qui Homeros obſides nuncupent. Nam cum inter Smyrnæos & Colophonios bellum eſſet, Meleſigenes obſes datus eſt, unde mox illi Homeri nomen inditum eſt. Num tu, inquit Piſo, uis totam hoc nobis loco Homeri uitam recẽſere? Minimè inquam, quæpiam tantum quæ ſparſa apud autores leguntur colligam. Sic agas, inquit Piſo, atq; in primis quibuſnam parentibus natus, qua tu illum patria, qua ætate uixiſſe putes, quótue eius nomine fuiſſe cenſeas.

Tunc ego: Iſtorum nihil, inquam, modò ſim memoriæ compos, præteribo, ſint licet uariæ ſcriptorũ opiniones. Principio quidem uariè de parentibus traditur. Nam Meletis Smyrnæi fluminis & Critheidos pleriq; filium ſcripſere, alij Calliopes Muſę & Apollinis: Charax uerò hiſtoricus Lampſacenus, Maronis ſeu Mitij & Eumetidis: quidã Telemachi Vlyſsis filij, & Polycaſtæ Neſtoris filiæ. Iatæ Clymenen matrẽ eius affirmant, eiusq; & filij apud ſe monumenta oſtendũt, ut eſt apud Pauſaniam. Ariſtoteles in poëtica Dęmonem Homeri patrem prodidit, alij Mæona & Ornitho, quidam Cypriam mu-

lierem Themiſto: alij, ut apud Lucianum Therſagoras poëta, Homeri patrem dicunt Mæonem Lydum, uel fluuium, matrem Menalopen, ſeu nympham quampiã. Adeò incerta & uaria feruntur, ut Antipater egregius poëta eleganti à ſe condito epigrammate, & eo quidem notiſsimo, Cœlum ei patrem aſcribat, matrem uero Calliopen. Sed & quo tempore claruerit, non minus quoq; uariè traditur. Siquidem Herodotus poſt Troianum excidiũ centum & LXVIII. annis ipſum floruiſſe ſcribit. Crates Mallotes ante deſcenſum Heraclidarum, quem tamẽ quo certo tẽpore fuerit, apud autores non inuenio. Eratoſthenes cẽtum à Troiana captiuitate annis. Saſsius in primo annalium C. & XL. Cyrillus Alexandrinus CLX. & quinto, regnante ſcilicet apud Lacedæmonios Laboto, apud Aſsyrios Laoſthene, apud Latinos Albæ Siluio, apud Corinthios Agelao: quo eodem, ſi Iuliano Cæſ. credimus, tempore Solomon apud Iudæos regnabat. Ariſtarchus uerò poſt Ionicam migrationem. Philochorus eo tempore quo facta eſt ipſa migratio, idq; ſub Archippo Athenienſium principe, & poſt excidium centum & LXXX. annis. Apollodorus Athenienſis grammaticus, & Euphorbus hiſtoricus, poſt CC. & LX. annos. Archilochus quingenteſimo poſt Troianam ipſam euerſionem

ſionem, hoc eſt, XXIII. Olympiade. Cornelius Nepos diligens apud noſtros temporũ ſcriptor, ante primam conſtitutã Olympiadem annis cẽtum. Plutarch. & Suidas idem ferè. Verum Philoſtratus iunior in Euphorbo, hæc fermè totidem uerbis: Homerum, inquit, nonnulli tradunt fuiſſe poſt Troica quatuor & XX. annis, quidam ſeptem & XX. ſupra centum ſcripſiſſe, quo tempore in Ioniam Athenienſes coloniam deduxere: alij centum & XL. annis poſt Troiam, quo tempore Homerus & Heſiodus poëmata ſcripſere, hic quidem ad Perſen fratrem de re ruſtica, ille de Atridis (tametſi in exemplaribus Aiacibus legatur) deq; eorum phalangibus. Euſebius quoq; nonnullos ait exiſtimaſſe eo tempore Homerum uixiſſe, quo in templo Apollinis ab Oreſte Pyrrhus eſt interfectus. Eutropius & Solinus, Agrippæ Siluij Tiberini filij ætate, hoc eſt, CCLXXII poſt captum Ilium, id quod & in Chronico Euſebius. Atque hæc quidem de ætate, quæ quàm uariè tradita ſint uidetis. Tum Piſo: Nec minus, inquit, rogamus quæ de eius poëtæ patria obſeruaſti, nobis recẽſeas. Prolixum, inquam, iſtuc fuerit, ſi Græcos & Latinos audire uolueritis: tot etenim ferè ſententiæ, quot ſcriptores: eamq; ipſe operam dediſſe uiſus eſt, ut minus patria & parentes ſuorum carminum lectione noti eſſent. Tu

quidam in Pindarum grammatici hoc nomen ab Homero deductũ opinantur, quod uobis heſterno ſermone retuli. cũ enim prius Homeridę uocarentur, quòd eſſent ex genere Homeri, eiusq́ue uerſus fideli quadã ſucceſsione præceptos conſeruarent, & canere ſoliti eſſent, mox ſunt Rhapſodi uocati, non in Homerum genus referentes, quales legimus tempore Cinæthi fuiſſe, de quo alio loco agemus. Crates tamẽ à Seleuco reprehenditur, quòd Homeridas putauit à poëta denominari, cum ſint ab obſidibus dicti, quos paulò antè ὁμήρους nũcupari diximus. Nam cum aliquando Chiæ mulieres in bacchanalibus inſaniſſent, ita ut cum uiris manum conſererent, tum pacati inuicem, reconciliatis animis homeros, hoc eſt, obſides inuicem dantes ſponſos ſponſasq́ue, pacati ſunt: unde ex his poſtea nati, qui Homeridæ dicti ſunt. Sed & rhapſodiæ cantores Homeridæ dicti ſunt, à Pindaro in hymnis hemionicis, ſi expoſitoribus ſtamus, & Straboni. Ariſtocles uerò Rhapſodos Homeriſtas uocatos ait. Idem ſcribit Athenæus, qui & Demetrium Phalereum ait primum eos in theatra induxiſſe. Sedenim Chamæleon in eo quem de Steſichoro librum compoſuit, Homeriſtas ait non Homeri ſolum, ſed & Archilochi uerſus & Mimnermi & Phocylidis concinere ſolitos. At ſuper his iam ſatis uagati,

uel Romanum prodiderunt. Videtis ergo, quanta ſit inter ſcriptores de Homeri patria controuerſia,non modò de ſeptem illis,quę uulgatiſsimo Græcorum diſticho certare dicuntur. Ridet certè Homerus ipſe eos apud Lucianum,qui de ſua patria certãt, ſeq́; ipſe Babylonium eſſe ait. Ridet & apud eundem in encomio Demoſthenis Therſagoras poëta,difficillimumq́; ait eſſe ideo laudare Homerum, quòd nihil de patria, nihil de educatione, de moribus, eiusq́; cæteris rebus certi habeamus. Quis igitur in tãta ſcriptorum uarietate, certi quicquam conſtitutiue afferre auſit? Fuit tamen cum exiſtimarem ego, ſeptem ea ratione urbes de Homeri patria certaſſe,quòd nõ ſeptem modò,ſed octo quoq; Homeros fuiſſe legeram. Nam Archilochus, qui eadem Homeri ætate claruit, ſi quidem uel libellus ille legitimus eſt, uel Archilocho de ſe loquenti ſtandũ eſt,in eo quidem qui de temporibus inſcribitur, in hunc propè modum ſcribit: Octo,inquit, Homeri nomine fuerunt, quorum primus Smyrnęus,à Nino XXVII. paulò ante deſcenſum Heraclidarum in Peloponneſum, anno ſcilicet XX. Demophoontis Athenarum regis. Secundus Chius,qui in medicina anno undeuigeſimo Melanthi regis Athenarum floruit. Tertius Cumæus fuit,qui in magicis artibus plurimũ celebratus eſt,quarto & XX.

anno Codri. Quartus ex Salamina Cypria ditiſsimus arte inſtitoria, anno octauo Agaſti. Biennio pòſt Colophonius Homerus pictura ſimul & cælatura excelluit. Sextus Athenienſis, qui Archippi temporibus leges abolitas & antiquatas reuocauit. Septimus Argiuus geometra & muſicus, multum per ea tempora in precio habitus quibus Athenis regnabat Diogenetus. Octauum Homerum, inquit Archilochus, ætas hæc noſtra cernit Mæonium, qui Olymp. XXIII. & à Troiano excidio quingenteſimo anno, uictor in poëtarum certamine omnium eximius iudicatus eſt, & idcirco ei ius datũ eſt emendandi characteres, & dicendi regulas: aliaq́ plurima inſtituit, quæ ſunt ab eodem Archilocho perſcripta. atq; hactenus quidem ex illo. Sed nunquid, Piſo ait, præterea de Homero plura es dicturus? Multò inquã citius mihi uerba defuerint quàm res: quæcunq; enim uobis dixero, tanquam (quod dicitur) teruncius erit ad Crœſi diuitias. Credo equidem, ait Piſo: itaq; te libenter audimus: quare iam reliqua non iam planè protrita ſubde. Porphyrius, ego inquam, Homerum ait in Chio Areſiphonem Gnotoris uxorẽ duxiſſe, ex qua filios tres ſuſtulit, Euryphonta, & Theolaum mares: aliam fœminam, quæ Staſino Cyprio nupſit. Herodotus tamen duas tantum Homeri filias commemo-

memorat. Scribit ad Albinam Seneca, quòd Homerus ſolo contentus fuit ſeruo. Varia quoqꝫ de ipſius morte ferũtur. Illud pleriſqꝫ perſuaſum eſt, eum tum demũ diem obijſſe, cum piſcatoribus ſibi propoſitam quæſtionem haud diſſoluiſſet. Antiquis enim id moris fuit, ut ambiguæ quæſtiones proponerentur, qua de re in ijs quæ tibi Pice collegi ęnigmatis abunde diſſerui. Alij ſunt qui eius mortem aliter narrẽt. Cum ex Samo, aiunt, ad Ion fortè nauigaret, morbum ex nauſea & faſtidio contraxit: quem cum ex imbecillitate haud facilè ferre poſſet, nautas rogauit ut ſe è naui in regionem mari proximam deponerent: quod cum nautæ feciſſent, grauiore correptus morbo diem obijt: quo ferè modo & Vergilium extinctum eſſe uos planè noſſe haud ambigo. Sotades quidem ſuo carmine fame conſumptum canit Homerum: inquit enim,

τὸν θεῖον ὅμηρον λιμὸς κατεδαπανήσεν.

Cuius autem tum eſſet ætatis Homerus, tradit Polycrates, qui eum centum & octo annos uixiſſe monumentis literarum mandauit. In Io uerò inſula, ut Herodotus et Plutarchus ſcribunt, hoc epitaphio tumulatus eſt:

ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει,
ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον ὅμηρον.

Quod nos ſic utrunqꝫ uertimus:

Sacrum hîc terra caput diuinum claudit Homerum.
Heroum atq; uirûm cecinit qui fortia facta,

Quòd autem ibi eſſet ſepeliēdus, prædictum illi ab oraculo fuerat, ex quo hic eſt uerſiculus:

Inſula Ios patria eſt matris, quæ te morientem
Suſcipiet. Inconſtans hac in re Plinius: nam alicubi quidem in Io, alicubi in Scyro tumulatum prodit. Solinus in Chio, Martianus Capella in Naxo. Hæc cum dicerem, & me admodum attentè Picus puer audire uideretur, delectatus eius attentione, Libet, inquā, uobis renarrare, quæ à me ſunt aliàs in huius cœleſtis poëtæ commendationem dicta, id'q; in primis quod eſt à Philoſtrato traditum in Achillis imagine, cum illum nō modò in reliquis uirtutibus, ſed & in Muſica excelluiſſe dixiſſet, quòd puerorū Hyacinthi, Narciſsi, Hylæ, & Abderi fletus concinuiſſet & funera. Achillem quoq; ait ſacra Calliopæ Muſæ feciſſe, quę poëtices & Muſices præſes dea eſſet: unde, inquit, Muſa illi in ſomnis apparuit, quę futuris temporibus futurum poëtam pollicita eſt, quem, illa ait, Achille faciam geſta tua et laudes canat. Sed his longè plura idem Philoſtratus in Proteſilao de Homero ſcribit, eum enim cæteris poëtis præfert, nec modò Heſiodo, uerùm et Orpheo, quem ait in multis ad theologiā ſpectantibus uictum fuiſſe: & Muſæo in oraculo-

culorum carminibus, & Pampho quoq; in hymnis. Sed & Iſocrates Homerico pöëmati tãtam uenuſtatis acceſsionem factam ait, quia illi in ſomnis Helena apparuerit. At fabuloſa multa huiuſmodi miſſa facio. Illud certè memoria digniſsimum, quod de Piſiſtrati diligentia proditũ eſt, qui Homeri uerſus non legitimos modò, ſed oblatos quoſcunq; auro rependit, prouinciãq; eos in ordinem redigendi grammaticis tum celeberrimis accitis mãdauit, à quibus in eas quas nũc legimus rhapſodias diſtincti ſunt. Sunt qui Piſiſtratum ad hoc faciendum à Solone animatum prodant: quin & Homerici partem catalogi ab illo adiectam. Quidam Ariſtarchum grammaticum id præſtitiſſe falſò prodideruut, qui Piſiſtrato longè poſterior fuit, ut ſuo loco uobis oſtẽdam. Lycurgum quoq; Lacedęmoniũ legimus, cum ex Creta in Ioniam deſcendiſſet, ad mores & nouas leges perdiſcendas, incidiſſe in Homeri carmina, quę eo adhuc tempore diſsipata & parum compoſita, apud Creophili filios latebãt, ea excripſiſſe, quòd in ijs eruditionem, & ciuilia inſtituta reperiſſet. atque idcirco à Dione dictum puto, non parum multa Lycurgum in ſuas leges ex Homero deriuaſſe. Quanti uerò Homeri carmina fecerit Alexander Macedo, ij quidem declarant, qui Alexandri uitam perſcripſerunt. nam & Darij

ſcrinium illud precioſiſsimum, ad precioſiſſimum Iliados Homericæ carmen cuſtodiendum eſſe uoluit, quam quidem Iliada ille Ariſtotele exponente edidicerat, & quocũq; gentiũ proficiſceretur, ſuum eam uiaticum appellans, deferebat. quinetiam, ut eſt ab Oneſicrito traditum, illam eandem cum pugione ſub puluino dormiens ſemper habebat. Alcibiades quoq; Athenienſis tanti ingenij uir, cum in ludo quodam fortè literario eſſet ingreſſus, Homeri librũ ſibi afferri iuſsit: cum nihil ibi Homeri eſſe, reſponſum fuiſſet, condylo magiſtrũ percuſsit, & abijt, indignum ratus eſſe, magiſtrum Homerico carere uerſu. Num & illud parum uobis uidetur quod de Zoilo legitur, qui ab Homeri calumnia cognomen adoptauit, ut Homeromaſtix uocitaretur? Is, inquã, Zoilus cum Alexãdriam ad Ptolemæum Philadelphum acceſsiſſet, ſuaq́; cõtra Iliadem & Odyſſeam conſcripta regi recitaret, addit & Galenus, cum & Homeri ſtatuam uerberaſſet, Ptolemæus animaduertens poëtarum parentem, omniſq́; philologiæ ducem tot iam ſeculis mortuũ uexari, cuius ſcripta à cunctis gentibus ſuſcepta, ab eo uno uituperari, indignatus Zoilo nullum dedit reſponſum. Verùm cum diutius in regno fuiſſet Zoilus inopia preſſus, ſummiſit ad regem, poſtulans ut aliquid ſibi tribueretur: cui rex reſpondiſſe dicitur,

Zoilus Homeromaſtix.

citur, Homerum, qui ante annos mille deceſsiſſet, æuo perpetuo multa millia hominum paſcere: itidem debere qui meliori ingenio ſe profiteretur, non modò unum, ſed etiam plures alere poſſe. Et ad ſummã, mors eius, ut paricidij damnati, uariè memoratur. Alij eum ſcripſerũt à Philadelpho etiam in crucem fixum eſſe, nonnulli in eum lapides eſſe coniectos, alij Smyrnæ uiuum in pyram eſſe coniectum, alij in Olympia ad Scironias petras impulſum, quorũ quoduis ei acciderit, merenti digna, ut ait Pollio Vitruuius, cõſtitit pœna. Num hic uobis Zoili interitus, maxima Homeri cõmendatio uidetur? Magna, inquit Piſo. Sed quoniam, inquam, in Zoili ſermonẽ incidimus, reliquã eius hiſtoriam perſequamur. Fuit ergo Zoilus Amphipolites. eſt autẽ Amphipolis Macedoniȩ ciuitas, quæ prius Nouem uiæ, hoc eſt, ἐννέα ὁδοὶ dicebatur, multisq; alijs nominibus, quæ Stephanus colligit, appellata. Erat uerò Zoilus rhetor & philoſophus, et aduerſus Homeri poëſin grammatica quędam ſcripſit, lib. IX. Hiſtoriã à theogonia, id eſt, à deorum generatione aduſq; Philippi interitum, lib. III. De Amphipoli patria, aduerſus Iſocratem oratorem: & alia plura, inter quę & Homeri conuicia & uituperationem. Hunc etiam Polycratis auditorẽ quidam ſcribunt, & contra Socratẽ quoq; ora-

tionem perſcripſiſſe, unde ex maledicentia cognomen eſt ſortitus κύων ῥητορικός. Habitu à cæteris diſsimili utebatur. Cum enim eius gentis cōſuetudo foret prolixiore uti ueſte, ipſe ueſtimentis nec quidem genua attingentibus utebatur. Promiſsiore quoque barba uſus, caput ad cutem tondebat. Oratione tamen accurata & compta ipſum uſum eſſe legimus. Odij uerò ac inimicitiarum auidiſsimus fuit, lingua petulantiſsima & maledicentiſsima. Cum aliquando eſſet à quopiam interrogatus, cur adeò in alienum nomen ac famam eſſet procliuis, reſpondiſſe fertur, ὅτι ποιῆσαι κακῶς βουλόμενος, οὐ δύναμαι. Sed iam de Zoilo ſatis, quoniam indignus eſt ut cum poëtis celebretur, nedū cum Homero, quare ad reliqua de Homero me refero: in cuius nunc commendationem mitto, quæ uinitor apud Philoſtratum, imò quæ Philoſtratus ipſe commemorat: mitto & quæ Hermogenes rhetor egregius, quę Halicarnaſſ. Dionyſius, & alij Græcorum: mitto item quæ Latini noſtri M. Cicero, & F. Quintilianus, de Homero, eiusq; magnificentia tum uerborum tum ſententiarū diuinitus ſcripſere. Eum certè et Naſo fontem appellauit, à quo uatum Pierijs ora rigantur aquis. Palaton quoq; pictor eum ita in tabula pinxit, ut uomere uideretur, atq; earū ſordium reliquias tantum cæteros poëtas colligere. Appion

Palaton pictor.

uerò

uerò ille grãmaticus, mundi cymbalum appellatus, qui ſub Caio Cæſare omnem ferè Grçciam luſtrans, in nomen Homeri ab omnibus ciuitatibus adoptatus fuit, Homerũ dicere ſolebat utraquè materia conſumpta, Iliade ſcilicet & Odyſſea, unũ principiũ operi adieciſſe, quo eſt Troianũ bellum complexus: eiuſce rei argumentum eſſe, quòd duas literas in primo uerſu poſuiſſet ex induſtria, quæ librorum ſuorum numerum continerent, hoc eſt M & H, quæ numerũ XLVIII. conficiunt. Illud uerò uos non ſine ſtomacho uel cachinno excepturos puto, quòd Homerum aliquando Athenienſes L. drachmis mulctarunt, quòd illum inſanire, inſanientes ipſi, putarẽt. Id autem ea ratione factum ſcribit Corn. Nepos, quòd deos cum hominibus belligerãtes in ſuis carminibus induxiſſet. Illud quoq; uos latêre nolo, Homerum fortè aliquando cum uerſum quendam pronunciaſſet perperàm, non ob id territum fuiſſe, quin reliqua intrepidè proſequeretur: tanta illi de ſe fuit fiducia. Verſum eum fuiſſe ait Didymus:

Μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληιάδεω ἀχιλῆος.

In quo tres hos errores annotabat: primum heptimemerim breuẽ, contra naturã productam. ſecundum, quòd in quinto pede non ſeruata eſt ratio ſynalœphæ. tertiũ, in Achille, ſyllabam ſecũdam una litera fraudatam,

ut dactylo locus eſſet. quam rem & Iuſtinus philoſophus obſeruauit, cum Homerum ait carmen illud ab Orpheo ſumpſiſſe, maluiſſeq́ à metri ratione decidere, quàm eum non imitari de Cerere ſcribentem. Sed non mirum antiquos aliquos Homerum notaſſe, cum & (ſi dijs placet) aliquos & hodie eſſe uideamus, qui audent (quod dicitur) os in cœlum ponere, ipſumq́ poëtarum deum in ordinem nunc demum redigere, quorum alter quidem carmine ſcripſit, alter priorem ſecutus in opere, & quidem ingenti, quo omnia perſtringit, ſoluta oratione. Sed hæc præteruolemus licet. Cum uerò hic Piſo & Picus aliquantum ſubriſiſſent, ſubdit Piſo: Hic te iandudum expectamus, ut quæ ſint ab Homero carmina deſcripta, nobis enarres. Cui ego: Nec hoc, inquam, præterire uolebam, ſed longius imprudẽs aberraueram. Audite igitur quę ipſe ex multis collegi. Scripſit Homerus in primis hymnos, Amazonia, paruã Iliada. Sunt et inter eius poëmata νόστοι, Epicichlides: cui poëmati id nomen ea contigit ratione, quòd cum aliquãdo Homerus eos uerſus caneret, ferunt eum munus accepiſſe à pueris cichlas. auis id genus, quæ modò turdus à Latinis, modò ſturnus dicitur. Eius etiam poëma fertur ἐφθίπακτος, ſiue iambi. Ranarũ muriũq́ pugna, hoc eſt, βατραχομυομαχία. Gruũ itẽ pugna, id eſt, γεραvομαχία. De ara-

aranearum certamine, hoc eſt, ἀραχνομαχία. Ceramis, Amphiarai deſcenſus, Pægnia, Siciliæ captiuitas (ſi ſic per criticos liceat dicere) Epithalamium, Cypria, quod tamen Homeri opus eſſe negat Herodotus, ut ſuprà in Euèclo diximus. Itē Epigonus. Margites præterea, Homeri carmen creditur, quod in poëtica Ariſtoteles inſtar Comœdiæ fuiſſe ſcribit: citatur uerò cum ab alijs, tū etiā à [redacted] Platone. Magnus Baſilius ait Homerum dicere, Margitem neq; aratorem, neq; foſſorem fuiſſe, alteriúsue rei cuiuſq; effectorē. Scribit uerò Dion Chryſoſtomus, Zenonem magnum philoſophū librum condidiſſe in Margitem, nec primi Homeri illud opus, ſed ſecundi. Sunt etiā qui neutrìus affirment, ſed Pigretis, de quo nōnihil aliàs agemus. Val. tamen Harpocration legitimū ait Homeri illud eſſe opus, idq; propterea ualdè admirari ſolitum Callimachū: & Margitem fatuum ait ſignificare hominē & ſtolidum, qua (inquit) ratione Demoſthenes Alexandrum Margitem appellare cōſueuit. Meminit & Margitis Plutarchus aliȷq;. Cætera Homeri carmina collegit Herodotus et Suidas. Sed inter òmnes præcipuè celebrata Iliàs & Odyſſea, in quibus totius philoſophiæ, & artis oratoriæ, necnon poëtices lumina conſpiciuntur, quæ Plutarchus inter alios patefecit. Fuere uerò præter hunc Ho-

merum,et ſeptem alij eodem nomine,ut iam
ſuprà oſtendimus. Sed & alios duos Suidas
alijq́; nõnulli afferunt, quorum is prior qui
Myrûs Byzantię & Andromachi filius fuit,
in eo poëtarum ordine, quem Græci Pleia-
da uocant, connumeratus: de qua Pleiade
alio loco abundè uobis loquar. Claruiſſe ue
rò hunc Homerum III. & XX. Olympiade,
ſunt qui tradãt, quod parum mihi credibile
uidetur, ut planè liquebit cum de ea Pleiade
agemus. Septem autem & L. fabulas, uel ut
alij putant XLV. ſcripſiſſe hunc Homerum,
proditum eſt in ijs, quæ in Theocritum ſcri-
pta ſunt commentaria. At uerò alius Home
rus Sellius eſt cognominatus, qui & gram-
maticus fuit, ſcripſit tamen pægnia & hym-
nos, atq; item de perſonis comicis, & Me-
nandri fabularum argumenta. Hic hic te uo
lebamus, inquit Piſo. Nam cum uir ſanè do-
ctus Homerum iſtum eorũ qui extant hym
norum autorem putarit, abs te ego ſcire ue-
lim, quid tu hac de re ſentias. Tũc ego: Non
equidẽ uideo, cur Homero antiquiori, hoc
eſt, Iliados & Odyſſeę conditori, hymni qui
leguntur aſcribi non poſsint, tum dicendi
filo, tum carminis maieſtate, etſi nonnullis
in locis mendoſe parumq́; caſtigatè legan-
tur. Sed uide Piſo quam in cenſuram me tra
xeris, qua tamen nulli poſtulo præiudicatũ,
quò minus quid uelit ſentiat: uideo enim
quàm

quàm temerè protulerim: quare de Homero iam ſatis. A quo non longè abfuit ſenex ruſticana agreſtiq́ꝫ facie. Iandudũ, inquit Piſo, Heſiodum nobis affers. Ipſum inquam profectò Heſiodum, quem & aliquo tempore cum Homero floruiſſe accurati quidã prodidere ſcriptores, alicubi licet Cicero noſter Homerum longè faciat antiquiorem. Vetus certè diſceptatio inter grammaticos, Gellio & Seneca & Pauſania teſtibus, uter ætate præceſſerit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides ſcripſit. & Cyrillus lib. primo contra Iulianum Cæſarem, Centeſimo, inquit, L X. & quinto anno poſt captam Troiam Homerum & Heſiodum fuiſſe dicũt. & reliqua. Tum paulò pòſt ſubdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quòd Homerus non fuerit coætaneus Heſiodi, ſed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autẽ Proca Siluio, ante ſcilicet conſtitutionem Olympiadum. Quæ cum dixiſſem, Nos, inquit Piſo, ſummopere auemus de te audire, quę tu aſsidua lectione ſuper hac re annotaueris. Quibus ego: Libenter ſic agam, inquam, remq́ꝫ ideo altius aliquanto repetam. Porphyrius enim & pleriq́ꝫ alij, Heſiodum Homero iuniorem annis centum faciunt, atq́ꝫ ante primam Olympiadem: quam opinionem ſequi uidetur Soli- *Heſiodus.*

nus, qui ita ſcribit: Inter Homerum & Heſiodum poëtam, qui in auſpicijs Olympiadis primæ obijt, centum XXX anni interfuerunt. Alij eadem Homeri ætate floruiſſe ſcriptum reliquere, quam opinionem & Philoſtratus habuiſſe uidetur, & Velleius nõ dam nandus hiſtoricus (tametſi quidam inſulſe nullum fuiſſe Velleium ſuſpicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut eſt apud Gellium: Non eſt, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem uixerint Homerus & Heſiodus, idq́ ex epigrammate comprobat, quod in tripode inſcriptũ fuerat, qui in Helicone Muſis poſitus erat. Epigrãma quod apud Dionem legi, & inter græca epigrammata, tale eſt:

Heſiodus poſuit Muſis Heliconibus iſtum,
Cum cantu uicit diuinum in Chalcide Homerum.

Græcum uerò ſi mauultis, hoc eſt:

ἡσίοδος μούσαις ἑλικώνισι τόνδ' ἀνέθηκε,
ὕμνῳ νικήσας ἐν χαλκίδι θεῖον ὅμηρον.

Verum ubi in hunc ſermonem incidimus, hanc uobis, utcunq́ meis uerbis potero, hiſtoriam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Sympoſiacôn attigit, tum in eo, quod ſeptem Sapientum conuiuium inſcribitur, copioſe explicauit. Homerus, inquit, & Heſiodus in Oelyci Theſſali exequijs & Amphidamantis Chalcidenſis, carminibus certarunt, qua in re dubia atq́ anceps iudi-

cum

cum fuit ſententia: conuerſi, inquit, ſunt ad huiuſmodi interrogationes, & propoſuerunt inanes, ut aiunt, quaſdam nugas (ſi modò rectè interpretamur, ὥς φασὶ λέσχας, non ὥς φησὶ Λέσχης, ut paſsim legitur: non tamen decerno, cõſcius et Leſches nomen eſſe proprium poëtæ Lesbij) Homerus quidem ſic:

Muſa mihi referas, quæ non unquam antè fuere,
Né ue futura retro.

Tum uero ex tempore reſpondit Heſiodus:

Verùm cornipedes quando Iouis ante ſepulchrum
Feſtinantes propter palmam plauſtra terebant?

Ob hoc ferunt Heſiodum maximè omnibus fuiſſe admirationi, atque tripodis præmium aſſecutum. Sed græca, inquit Piſo, ipſa carmina audire cupio, durè enim admodũ & inconditè ea uertiſſe uideris. Audite ergò ea græcè, inquam: nõ enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

μοῦσά μοι ἔννεπ' ἐκεῖνα τὰ μήτ' ἐγένοντο πάροιθεν,
μήτ' ἔσαι μετόπισθεν. Sic uero Heſiodus:
ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
ἅρματα συντρίψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porrò ne & hoc uos lateat, iudicẽ inter Homerum & Heſiodum Paniden Chalcidis regem fuiſſe, res uſq; in prouerbium deducta oſtendit, πανίδου ψῆφος, Panidæ ſuffragium: Prouerb. q̊d in eos ferri ſolet, qui ineruditè minusq; ſapienter iudicant. Pulchrè, inquit Piſo, & ſanè ſimul monſtraſti, eadem Homerum &

Heſiodum ætate fuiſſe: ſed nihil uetat quò minus eadem diligentia reliquã eius poëtæ uitam, ab Atticis uſq; literis (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquã, quandò parum hoc à noſtris hactenus hominibus eſt, quod ſciam, factum. Heſiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à caſtè et pudicè loquẽdo deductum uidetur, παρὰ τὸ ὅσιον ᾄδω. Patria uerò illi Cuma, quæ urbs inter Aeolicas numeratur ante Lesbum ſita. Num tu, inquit Piſo, Heſiodum Aſcræum fuiſſe negas? eo enim nomine à Grçcis & Latinis uocatur. Rectè tu quidem, inquam: ſed ſi me uos audire uolueritis, qua id ratione factũ intelligetis. Heſiodi quidem patria Cumæ fuit Aeolica, ut ab Herodoto, Strabone & Stephano traditum eſt. Val. quoq; Probus, non alium quàm Heſiodum intelligere Vergilium autumat illo carmine:

Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas.

quòd ſcilicet Heſiodus Cumæus primus ætates ex metallis commentus eſt, ut liquidò uidetur in eo quod ἔργα inſcribitur poëmate. Natus ergo Heſiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagençο Critonis filio natus erat, matre uerò Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppreſsi, cum unde diſſoluerent nomina non haberent, in Aſcram Bœotiæ uicum demigrarũt, ubi eſt puer Heſiodus educatus, atq;

inde

inde Aſcręus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi ſentẽtia refert, Attellen, Mæona & Dion Cumæos, fratres fuiſſe, quorũ Dius, quem nauticam exercuiſſe comperi, ob eam quam attulimus cauſam in Aſcram migrauit, ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferũt Heſiodum: qui dum paterna armenta puer cuſtodiret, à Muſis amatus fuiſſe perhibetur, quæ illi guſtandum laurum dedere: eam enim lauri naturam eſſe *Lauri natura.* ſcribit ipſius poëtę interpres Proclus, et Iſacius Zezes, ut qui eam mandũt, uates fiant: unde & Lycophron poëta ea cauſa *δαφνηφάγον* uatem nominat. Idẽ & in Caſſandra Sophocles, et noſter Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, ſic uſq; ſacras innoxia laurus
Veſcar, & æternùm ſit mihi uirginitas.

Aphthonius quoq; rhetor, laurum uaticinij ſymbolum eſſe prodidit: quare & laurum ipſam ueteres *μαντικὸν φυτὸν* appellauere, hoc eſt, uaticinam plantam. Et Claudianus ait,

Venturi præſcia laurus.

Eadem ratione Apollini ſacra dicitur, qui uaticinij deus à gentibus eſt creditus. Quin & ex huius arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc noſtro tempore) prædicebant: quod & philoſophus Porphyrius credidit. Si enim magno ſtrepitu in igne crepuiſſent, felicitatem ſignificabant: ſi ſiluiſſent, unde & tacita

laurus eſt dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona ſigna dedit gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus aduſta foco,

Lauri inſuper folia ſi noctu puluino ſubiecta fuerint, ſomniorum ueritatem cõciliare produntur. Dictam autem Daphnen prodit Euſtathius, à *δα* particula intentiua, & *φωνέω* uerbo, quod uoco & cano ſignificat, quòd laurus in igne poſita crepet & ſonet: unde fortaſſe & ipſi nos Latini Laurum deduximus, à *λα*, ut *δα* particula intentiua, & uro, ut ſi non uoce, at ſignificatu conueniat. Si plura uerò de lauro diſcere cupitis, præter ea quæ à noſtris traduntur, legite Parthenij librum *ἐρωτικῶν*, & Conſtantini librum XI. de re ruſtica, quo loco plura legũtur parum Latinis nota. Sed iam à Lauro ad Heſiodum reuertar, qui lauro guſtata, hauſtaq́ue Hippocrenes unda, repentè poëta prodiuit: id cum alij, tũ ipſe de ſe in Theogonia cecinit. Quã rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Heſiodum putet uoluiſſe, quæ ſui ingenij & artis eſſet fœtura in deas referre, ut ſe Muſis gratum teſtaretur: ut ſi quis ærariam calleat, Vulcano tamen ſua aſsignet opera. Sed hac de re plura apud ipſum Maximum legetis. Delectatum quidem peregrinationibus Heſiodum legimus, ſicuti & Homerum: quam

rem

rem tamẽ in ſomnium quidam retulere. alij, quòd qui peregrè proficiſcũtur facilius prudentiam cæteraſq; uirtutes comparare exiſtimantur, quòd mores ſcilicet hominum multorum uideant. Vxorem quoq; duxiſſe proditum eſt Ctemenen Phyſigei filiam, & ex ea Steſichorum poëtam natum. Alij non uxorem fuiſſe, & ob hanc ipſum Heſiodum occiſum: nam cum de ſe ſcitatum oraculum Delphos iuiſſet, eiq; reſponſum foret, ut Nemeæi Iouis templũ uitaret, quòd ibi eſſet uitæ finẽ habiturus, cumq; ea cauſa Nemeam Peloponneſi fugeret, fortè in Oeneonem Locridis peruenit, ubi Nemeęi Iouis templum fuerat, ut ſcribit Thucydides, quo in loco incautus ab Amphiphane & Ganetore Phyſigei liberis interemptus eſt, quòd ab eo uitiatam ſororem Ctemenen crederent. Cadauer ab ijs in pelagus proiectum eſt, id quod cum occultè feciſſent, ab Heſiodi cane facinus eſt proditum, ut ſcribit Plutarchus. Alicubi tamen non Phyſigei filij, ſed Ganyctoris Naucletij dicti ſunt, ut in illo eſt cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terreſtriáne an aquatilia. Pauſanias quoq; in Bœoticis Heſiodi interitum ita recitat: Filij, inquit, Ganyctoris Ctimenus & Antiphus in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Heſiodi necem, ubi in Neptunum impij exiſtimati ſunt, de illiſq; eſt facta quæſtio. & cæ-

tera quæ ille proſequitur. Mortis Heſiodi cauſam Plutarchus ſic in Dioclis conuiuio explicat. Cũ Mileſio, inquit, comite et Troilo puero Heſiodus apud quendam hoſpitatus eſt: noctu Mileſius hoſpitis filiam uitiauit: rei conſcium Heſiodum rati puellæ fratres, illum inter paſcua cum puero occiderunt, & cadauer in mare proiecerunt, pueri uerò corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum uoluntate à Delphinis cadauer ad littus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id ſcelus ubi incolę intellexerũt, interfectorũ domos diruerunt, uiuos ipſos, qui facinus admiſerant, aquis ſuffocarunt. Alij poſt diem tertium à Delphine in littus cadauer deuectum tradunt. Re cognita, occiſores nauigatione ſibi conſulere uolentes, ui coortæ tempeſtatis ad unum omnes deprehenſi, naufragio perijſſe dicuntur. Poſt hæc Heſiodi corpus in Nemea Locridis ſepultũ perhibetur, qua de re extat Alcæi poëtæ carmen. Dein uerò oraculo monẽte eius oſſa exportata ab Orchomenijs, & in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
ὀστέα πληξίππων γῆ μινυῶν κατέχει
ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν
ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Tum Picus puer: Cur non & hos latinè, ut alios

alios uerſus nobis exprimis? Vt, inquam, noſter Piſo hos ipſe cõuertat, & ego interea ad memoriam cętera reuocem. Et Piſo: Faciam equidem, inquit, utcunq; potero: & non diu cunctatus, ſic cœpit:

Fertilis Aſcra quidem patria eſt, ſed morientis
Pugnaces Minyæ condita membra tenent
Heſiodi, cuius ſupra omnes plurima laus eſt,
Spectatosq; uiros iudicio ſophiæ.

Quos cum Piſo recitaſſet, mirum eſt quãto ſit rubore ſuffuſus. quod animaduertẽs ego, cauſamq; intelligens, ſtatim ſubdidi: Legimus & græcum alterum Pindari, quod ita noſter Cœlius latinè uertit:

Salue cui pubes, tumulusq; bis obtigit unus.
Tu ſapis Heſiode, quantum homini ſapere eſt.

Sed & Aldus ita prius:

Heſiode ante alios ſophia præſtantior omnes,
Salue bis quondam qui puer atq; ſenex.

Græcum Pindari ſi uultis, ſic habet:

χαῖρε δὶς ἡβήσας, καὶ δὶς τάφου ἀντιβολήσας
ἡσίοδ᾽, ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Verùm iam tempus eſt, inquam, ut quæ ab Heſiodo ſcripta ſint commemoremus, ſi tamen prius illud unum, quod in græcis commentarijs repperi, attulero, ſuper ea in ἔργοις uerba, μήτ᾽ ἐμὸς υἱός. Filius, aiũt, Heſiodi Mnaſeas eſt. Philochorus uerò Steſichorum dixit ex Clymene: ego tamen legendum puto Ctemenen, ut iam oſtendi. alij tamen ex Ar-

chiepe: quo fit ut eos mirer qui ſcribunt, Heſiodũ præter Steſichorum & filiam habuiſſe Mnaſean nomine, quam Archiepen uocant alij. Porrò ſexdecim Heſiodi legitima feruntur uolumina: in primisq́ Theogonia à philoſopho Zenone inter alios interpretata. deinde ἔργα καὶ ἡμέραι, id eſt, opera et dies, in quo opere de re ruſtica præcepta tradit ad Perſen fratrem, quem & ipſum poëtam aliqui ſcribunt. Sunt & qui putent ἠοίας μεγάλας, ſic uocata carmina, Heſiodi eſſe, ut Ennapius Græcus hiſtoricus, & in Bœoticis Pauſanias, quo loco & alia Heſiodi opera commemorat, de quibus iam antè planè meminimus. Poſt hęc Aſtronomica ſcripſit, tum Hypothecas, quas tamẽ Fab. Quintilianus ex Ariſtophanis grammatici ſententia Heſiodi eſſe negauit: at uerò Ariſtoteles & grammatici nonnulli, ut Heſiodi legitimum opus in medium afferunt. Scripſit item Heroum & heroidum genealogias: ad hæc & de mulieribus, quo in opere heroidas multas induxit uirorum fortium nuptias, ut ait Seruius, optaſſe. Dion uerò Chryſoſtomus ex Alexãdri Macedonis ſentẽtia Heſiodum ea cauſa de mulieribus ſcripſiſſe dixit, quòd Homero concederet, qui de heroibus antè ſcripſiſſet. & quidem Lucianus ait Heſiodum mulierum uirtutes concinuiſſe. Tradit Pauſanias Heſiodum uaticinandi artem ab Acarnanibus

bius edoctum, de ea carmina ſcripſiſſe. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum grãmatici notãt, Heſiodum primũ ῥαψωδῆσαι, hoc eſt, per rhapſodias carmina ceciniſſe. At uerò Heſiodus ipſe, ſe cum Homero, in Delo, in Apollinem huiuſmodi uerſus primũ concinuiſſe prodidit, dum ſic cecinit, ut pridie diximus:

In Delo dum primùm ego Mæonidesq́; poëtæ
Luſimus, inq́; nouis carmen cantauimus hymnis
Auricomum Phœbum, quem Latona edidit alma.

Sed uidete, rogo, q̃ ille dulcius ſuauiusq́ ſua lingua:

ἐν δήλῳ τότε πρῶτος ἐγὼ καὶ ὅμηρος ἀοιδοὶ
μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδὴν
φοῖβον ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε λητώ.

Scripſit item Heſiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, ſicuti priore ſermone retulimus. Scripſit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inſcriptum Herculis ſcutum: quod tamen Ariſtophanes grammaticus non Heſiodi eſſe ſuſpicatus eſt, ſed cuiuſpiam alterius, qui Homericum ſit imitatus. Megacles autẽ Athenienſis, & Apollonius Rhodius, Steſichorusq́, ipſius Heſiodi legitimum carmen eſſe cenſuere. Scripſit item de medicina, qua de re Plutarchus in ſympoſio Dioclis: Heſiodus, inquit, in medicina plurimum ualuit, quod manifeſtè ap

paret cum de uictus ratione, de uini temperamento, de aquarum ui, de balneis, de fœminis, de temporum connexione, deq́ infantium ſtatu diſſerit. & hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt et qui Heſiodum de herbis ſcripſiſſe tradant, quod ex Plinio colligitur. Nec deſunt qui Heſiodum ſcribant autorem eorum apologorum qui Aeſopij dicuntur. Quæ ego cum dixiſſem, Vide, inquit Piſo, quàm paucis carminibus M. Manlius in ſecundo aſtronomicôn iſta ferè omnia Heſiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudaſſet, mox ita de Heſiodo ſubiunxit:

— Sed proximus illi
Heſiodus memorat diuos, diuûmq; parentes,
Et chaos enixum terras, orbemq; ſub illo
Infantem, & primum titubantia ſidera corpus,
Titanas iuuiſſe ſenis cunabula magni,
Et ſub fratre uiri nomen, ſine fratre parentis,
Atq; iterum patris naſcentem corpore Bacchum,
Omniaq; immenſo uolitantia lumina mundo.
Quin etiam ruris cultus, legesq; rogauit,
Militiamq; ſoli, quòd colles Bacchus amaret,
Quòd fœcunda Cæres campos, quòd Pallas utrunq;
Atq; arbuſta uagis eſſent quòd adultera pomis.
Syluarumq; deos, ſacrataq; numina Nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in uſus.

Cum recitaſſet hos uerſus Piſo, Si uelim, inquam, ego quęcunq; omnia de Heſiodo legi uobis

uobis in præſentia recenſere, in longum nimis noſter ſermo procederet: quædam tamẽ haud indigna relatu nequaquam prçteribo. Scribit in primis Dialogum Lucianus, qui Heſiodus inſcribitur, in quo Heſiodũ ipſum de ſe multa narrantem inducit, eumq́ ipſe, ut ſolet, irridet. Sunt & inter græca epigrammata, in Heſiodum multa. Extat & apud Græços prouerbium, de ijs qui ſuperſeneſcunt, Heſiodia ſenectus, de quo & Pindari diſtichon legitur quod antè ab Aldo & Cœlio noſtro interpretatum attulimus. Pythagoram ſcribit philoſophus Hieronymus, cũ ad inferos deſcendiſſet, Heſiodi animam uidiſſe ad columnam æream ſuſpenſam, aſtrictamq́ adeò, ut ſtridere uideretur, & cum ea Homeri quoq́ animam ſerpentibus undiq́ incinctam, ea uidelicet ſolummodo cauſa, quòd de deis falſa ſuis carminibus confinxiſſent. quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui eſt inſcriptus, Allegoriæ in ijs quæ de deis ab Homero dicuntur, & reſponſiones in eius calumniatores. Videri enim, inquit, poſſet Homerus, Salmoneus uel Tantalus, immoderatam atque intemperatam linguam habens, ſi quæ de deis cecinit, ſub alia ſignificatione non intelligerentur. & hoc quidem de Homero Heraclides, quod & de alijs poëtis bonis, ut heſter-

na die diximus, intelligi poteſt. Sed tametſi excellentis ac propè diuini ingenij fuerit Heſiodus, non tamen ideo obtrectatoribus illum caruiſſe accepimus: ſiquidem iniquas aduerſus eum controuerſias exercuiſſe Cercopem legimus: in tantum excellentiſsimus quiſq; aliquo eſt detractore uexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittã, à Siagro poëta laceſsitus, Pindarus ab Amphimane Coo Simonides à Timocreõte. Nec Vergilio Horatioq́; noſtris, defuere Parones, Mæuij, Bauij atq; Suffeni, alijq́; de quib. in noſtris his ſermonibus ſparſim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromaſtigῶn genus noſtro hoc tempore non minus, quàm pridem, uiget. Plures quidem nunc Critici & Zoili quàm uerſificatores & poëtæ. At de Heſiodo iam ſatis. Poſt quem in extrema huius tabulæ parte mulierum quarundam imagines ſequebãtur, inter quas decem excellentiore auguſtioreq́; quadam ſpecie uidebantur, quæ diuinę mentis & cõſilij quodammodo conſciæ ac plenæ fuerant. hæ diuerſo tamen ueſtimentorum habitu indutę, una quidẽ Phrygio, altera Perſico, alia Græco, alia alio. Tum Piſo ad Picum conuerſus, Lilius nobis, inquit, Sibyllas narrare uelle uidetur, quæ Varroni Lactantioq́; & alijs decem fuiſſe dicuntur. Et cum puer id maximè ſe cupere ſignificaſſet, Rectè, ego inquam,

quam, Piſo opinaris. Sibyllas uobis ex tabula ſum narraturus, eoq; id libentius, quo Picus hic noſter hoc ipſum cupere & uelle uidetur. Nolim uos tamen decem tantum Sibyllas nũcupatas exiſtimare, ut ſcriptorum ferè magna pars ad hãc diem credidit: nam quæcunq; diuino afflarentur numine & futura prædicerent, hæ Sibyllæ græca uoce dictæ fuere. Nam & Phemenoën Sibyllam uocatam inuenimus, duas licet Martianus ipſe Sibyllas tantum exiſtimauerit, Hierophilam ſcilicet & Symmachiam Hippotẽſis filiam: & tres Solinus, Delphicam, Erythræam, & Cumanam. Græci item ſcriptores quidam tres nominant. primam, quam propter poẽticam Philetas Epheſius ſororem Apollinis exiſtimauit, ſecundam Erythræam, tertiam uerò Sardianam. Aelianus uerò in uaria hiſtoria quatuor enumerat, Erythræam, Samiam, Aegyptiam & Sardianam. Sedenim uerò Sibyllæ nomen deductum eſt, uel ab unius nomine Delphidis, ut Lactantius, uel à deorum conſilijs, ut Varro & Seruius putant, quippe σίος Aeolica lingua Deus dicitur, unde & frequens illud Lacedæmoniorum iuramentum, νὴ τὼ σιώ, cũ gemellos Caſtorem & Pollucem iurant. unde etiam & Siſyphi nomen deflexum, ut Græcorum grammatici notant. Suidas tamen Sibyllę nomen latinum eſſe credere uidetur, & uatem ſeu

Sibyllas plures fuiſſe quàm decem.

Sibyllæ nomẽ unde deductũ.

fatidicam mulierẽ ſignificare. Sunt qui Suidam ideo reprehendant, uel eius commentarij particulam mendoſam eſſe putent, ut in eo ſcriptore pleraque alia. Quo autem modo Sibyllę uaticinarentur, uariè quidem traditur: quæ tamen obiter nunc mihi ſuccurrunt, paucis hic uobis afferã. Nihil quidem, inquit Piſo, hac re nobis gratius efficere potes. Tũc ego: Ammianus, inquam, hac de re ex Phyſicorum ſententia ita loquitur: Sol, inquit, mens mundi noſtras mentes ex ſeſe uelut ſcintillas diffundẽs, cum eas uehementius incenderit futuri conſcias reddit: unde, ait, Sibyllæ crebrò prædicunt ardore torrente, & ui magna flammarum multa ſignificant. Quod Soli hoc loco Ammianus Marcellinus attribuit, Chriſtiani & Hebræi uerius Deo immortali aſcribunt, qui per miniſtros & nũcios cœleſtes quibus placet uaticinium inſpirat. Sunt ex Platonicis qui humanum animum tradant, & præcipuè imbecillium puerorum & mulierum, quadam carminum euocatione, ſeu odorum ſuffitu, & delinimento ſopiri, & ad rerum præſentium memoriam externari, & aliquandiu remota corporis memoria ad eam tranſire naturam, quæ immortalis eſt & diuina, atque ita ueluti quodam ſopore detenta, quæ futura ſunt plerunq; diuinãt, quod & Apuleio placuiſſe uidemus. At uerò Iamblichus, duo

bus,

bus, inquit, modis Sibylla apud Delphos numen concipere ſolita eſt, uel per quempiam ſpiritum ex ipſius ſpecus ore prodeuntem, uel ex adyto, cum ea uidelicet ſuper tripode reſidet. Alij in numinis afflatum & alienatæ mentis furorem, quem & externis quibuſdam medicamentis ac ſuffimentis concipi uolunt, referunt. Qui autem Ariſtotelis conſectanei ſunt, cum de furore qui ab atra bile fit diſſerunt, uaticinia inde prouenire contendunt, cum uidelicet atrebilaris calor fit prope intellectus locum: qua de re ſubtiliſsimè in quæſtionibus Ariſtoteles, qui & eius rei exemplum Sibyllas & Bacchides, & huius generis fatidicas mulieres adducit. M. Tullius in libro de diuinatione, cum duo diuinationis genera eſſe definiſſet, unum q̊d particeps eſſet artis, alterum q̊d arte careret: Eſt enim, inquit, ars in ijs, qui nouas res cõiectura perſequuntur, ueteres obſeruatione didicerũt, quales uidelicet ſunt, haruſpices, auſpices, cõiectores, cæteri eiuſmodi: carent autem ij, qui nõ ratione aut coniectura, obſeruatis ac notatis ſignis, ſed concitatione quadam animi, aut ſoluto liberoq; metu futura pręſentiunt: nã cum omnia completa et referta ſint ęterno ſenſu & mente diuina, neceſſe eſſe ait cognatione diuinorum animorum animos humanos commoueri. Hinc et poëta Vergilius in quarto Georg.

—Ire per omnes
Terrasq́; tractusq́; maris cœlumq́; profundum.

Sed & Cratippus exiſtimauit animos hominum quadam ex parte extrinſecus eſſe tractos & hauſtos: quam etiam ſententiam ſecutus uidetur Horatius cum cecinit:

Affigit humi diuinæ particulam auræ.

Sed quiſpiam illud fortè obijciat: Cur igitur non omnes uaticinantur? Cui illud reſpondetur, noſtros animos uitæ neceſsitatibus ſeruire, proptereaq́ diſiungi à ſocietate diuina, & uinculis corporis impediri, rarumq́ eſſe genus eorum qui ſe à corpore auocent, & ad diuinarum rerum cognitionem cura omniq́ ſtudio rapiantur. Nec ideo etiam naturaliter animus hominis diuinat, niſi cum ita ſolutus eſt & uacuus, ut ei planè nihil ſit cum corpore: quod Sibyllis contigiſſe putandum eſt, & uatibus. & hæc fermè ex Cicerone. Porrò nec ea relatu mihi indigna uiſa ſunt, quæ à Cælio Aureliano ſcribuntur cũ de mania agit, eoq́ magis etiam quòd breuiſsimè omnem Platonis ſententiam eſt executus. Plato, inquit, in Phædro duplicem furorem dixit: unum fieri mentis intẽtione ex corporis cauſa uel origine: alterum diuinũ ſiue immiſſum, eiusq́ Apollinem inſpiratorem eſſe, atq́ nunc uocari diuinationem, ab antiquis uerò appellatum furorem: magna Græcorum uetuſtas μανίαν uel μανικὴν appellabat,

labat,quę nunc μαντικὴν dicta eſt. Item alium, inquit,ex Libero fieri patre, aliū ex amore, & appellauit ἐρωτικόν: alium ex Muſis, quem appellauit προτρεπτικὸν ἢ ποιητικόν,quòd carmē inſtruere uideatur. Item Stoici duplicem dixerunt,ſed alium,inſipientię genus,quo omnem imprudentem inſanire probant: alium ex alienatione mentis & corporis ſympathia. Item Empedoclem ſequentes alium dicunt ex animi purgamento fieri,alium alienatione mentis ex corporis cauſa ſiue iniquitate:de quo genere quia ad rem medicā pertinet, ſe ſcripturum affirmat Cælius. Sed cum hac de re ſatis ſuperq́ dixerimus, nunc ideo Sibyllarum nomina uobis explicabo. Fuit uerò inter eas prima , quæ Perſica uocata eſt,& Chaldæa,& Hebræa etiam,à quibuſdam licet perperàm ſit Chalcidica dicta, proprio autem nomine Sambethe,ſiue Sabbe,utrunq; enim legimus. Patrem uerò habuit Beroſum,matrem Erymanthen. huius meminit Pauſanias in Phocaicis,aitq́ à quibuſdam Babylonicam uocari,ab alijs Aegyptiam. eius & Iuſtinus philoſophus & martyr meminit,& Nicanor in his libris quos de Alexandro Magno cōſcripſit, quem quidem Nicanorem nouum Homerum cognominatū ſcribit Stephanus. Vixiſſe uerò hæc Sibylla traditur per ea tēpora quibus Noa, quem & Noac nonnulli, & Noë, Græci

uerò ut Ioſephus ait, Nochum appellant, ut uerò Alexander Polyhiſtor & Abydemus in hiſtorĳs ſcribũt, Xyſuthrum, ut apud Cyrillum in primo contra Iulianum legimus. quinimò Sibyllam iſtam uni filiorum ipſius Noë nupſiſſe legimus, arcamq́ ingreſſam cũ aliĳs, alluuionis & magni cataclyſmi tempore: atq́, ut idem Ioſephus & Euſebius produnt, ea quæ de turri apud Hebræos feruntur, ipſa prædixit, deq́ linguarum & ſermonum uarietate, necnon de Alexandro multa. De CHRISTO uerò ipſiusq́ natiuitate tam certa uaticinata eſt, quàm ſi tũc illa præſens oculis conſpexiſſet, & ea ipſa quæ prædixit literis mandauit. Sed quid eſt, inquit Piſo, quòd quæ Sibyllarum carmina leguntur, ea ſanè imperfecta, et plerunq́ abſq́ certa metrorum & ſyllabarum lege eſſe uidentur? Cui ego: Id poteſt, inquam, pluribus ex cauſis contigiſſe: ſiue quòd actuarĳ earum dicta excipientes, uerborum flumina haudquaquam ſubſequi ſcribendo poterant: ſiue quòd hi indocti, & literariæ diſciplinæ parum eſſent periti: ſiue quòd cũ numinis inſpiratione uerborum dictorumq́ memoria ſedaretur, hinc uerſus nonnunquam uacillant, parumq́ conſtant. Sunt & aliæ quæ leguntur cauſæ, tam apud Iuſtinũ ipſum philoſophum, quàm Suidam, quę ad has tamen referri queunt: quo fit, ut minus uobis mi-

rũ uideri debeat, ſi in his Sibyllę uerſib. quos ego utcunq; ex Græcis latinè uerti, acroſtichos ſiue acroſtichides dictos, quædã offendetis durius à me tralata. Ne quæſo nunc, inquit Piſo, te pigeat nobis aperire, quinã uerſus acroſtichi et acroſtichides dicant. Libenter, inquam ego, obſequar, idq; M. Tullij uerbis, qui in poſteriore de diuinatione lib. ita loquitur: Tum uerò, inquit, quæ acroſtichis dicitur, cum deinceps ex primis uerſuũ literis aliquid connectitur, ut in quibuſdã Ennianis, quos Ennius fecit, id certè magis eſt attenti animi quàm furentis. Atqui in Sibyllinis ex primo uerſu cuiuſq; ſentẽtiæ, primis literis illius ſententiæ carmen omne prętexitur. Hęc quidem totidem uerbis M. Tullius. Meminit & Dionyſius Halicarnaſſ. in hiſt. quas qui latinè uertit, uerſuum apices interpretatus eſt: Redarguunt, inquit, ijs quæ uocantur uerſuũ apices: ea autem dico, quæ Terentius Varro in theologico tractatu narrat. Extãt & huiuſmodi Plauti poëtæ Comici in ſuarum Comœdiarũ argumentis, extãt et Rhabani Alani poëtę quidem mediocris, ſed artificioſi: nec deſunt etiã qui his diebus hoc carminis genere luſerint. Sunt certè huiuſmodi Sibyllæ Erythrææ uerſus, quos Euſebius Pamphili quodã βασιλικῷ, id eſt, regio ſermone cõmemorat, & Aur. Auguſtin. in libro de Ciuitate Dei, qui quoniã ſunt cogni

tione digniſsimi, ideo hic uobis, ut potero, recitabo.

Verſus Sibyllæ Erythrææ de Domino noſtro, habentes ἀκροστιχίδα hãc: ἸΗΣΟΥ͂Σ ΧΡΙΣΤῸΣ ΘΕΟΥ͂ ὙΙῸΣ ΣΩΤῊΡ ΣΤΑΥΡΌΣ. *hoc eſt,* IESVS CHRISTVS DEI FILIVS SERVATOR CRVCIFIXVS.

Ι Ἱδρώσει γὰρ χθὼν, κρίσεως σημεῖον ὅτ' ἔσται,
Η Ἥξει δ' οὐρανόθεν βασιλεὺς, αἰῶσιν ὁ μέλλων,
Σ Σάρκα παρὼν κρίναι πᾶσαν, καὶ κόσμον ἅπαντα.
Ο Ὄψονται δὲ θεὸν μέροπες πιστοὶ καὶ ἄπιστοι,
Υ Ὕψιστον, μετὰ τῶν ἁγίων, ἐπὶ τέρμα χρόνοιο,
Σ Σαρκοφόρων ψυχὰς δ' ἀνθρώπων ἐπὶ βήματι κρινεῖ.
Χ Χέρσος ὅτ' ἂν ποτὲ κόσμος ὅλος καὶ ἄκανθαι γένηται.
Ρ Ῥίψωσι τ' εἴδωλα βροτοὶ, καὶ πλοῦτον ἅπαντα,
Ι Ἰχνεύων ῥήξεται πύλας εἱρκτῆς ἀΐδαο,
Σ Σὰρξ τότε πᾶσα νεκρῶν εἰς ἐλευθέριον φάος ἥξει.
Τ Τοὺς ἁγίους, ἀνόμους τε τὸ πῦρ αἰῶσιν ἐλέγξει.
Ο Ὁππόσα τις πράξας ἔλαθεν, τότε πάντα λαλήσει.
Σ Στήθεα γὰρ ζοφόεντα θεὸς φωστῆρσιν ἀνοίξει.
Θ Θρῆνος δ' ἐκ πάντων ἔσται καὶ βρυγμὸς ὀδόντων.
Ε Ἐκλείψει σέλας ἠελίου, ἄστρων τε χορεῖαι
Ο Οὐρανὸν εἰλάξει, μήνης δέ τε φέγγος ὀλεῖται.
Υ Ὑψώσει δὲ φάραγγας, ὀλεῖ δ' ὑψώματα βουνῶν.
Υ Ὕψος δ' οὐκέτι λυγρὸν ἐν ἀνθρώποισι φανεῖται.
Ι Ἶσα τ' ὄρη πεδίοις ἔσται, καὶ πᾶσα θάλασσα
Ο Οὐκ εἰς πλοῦν ἕξει, γῆ γὰρ φρυχθεῖσα κεραυνῷ,
Σ Σὺν πηγαῖς ποταμοὶ καχλάζοντες λείψουσιν.
Σ Σάλπιγξ δ' οὐρανόθεν φωνὴν πολύθρηνον ἀφήσει,
Ω Ὠρύουσα μύσος μέλλον, καὶ πήματα κόσμου.

Τ Ταρτα-

T Ταρταρόεν δὲ χάος δείξει τότε γαῖα χανοῦσα.
H Ἥξουσι δ' ἐπὶ βῆμα θεοῦ βασιλῆες ἅπαντες,
P Ῥεύσει δ' οὐρανόθεν ποταμὸς πυρὸς ἠδέ γε θείου.
Σ Σῆμα δέ τοι τότε πᾶσι βροτοῖς ἀριδείκετον, οἷον
T Τὸ ξύλον ἐν πιστοῖς, τὸ κέρας τὸ ποθούμενον ἔσται
A Ἀνδρῶν εὐσεβέων ζωή, πρόσκομμά τε κόσμου
Φ Ὕδασι φωτίζον κλητοὺς ἐν δώδεκα πηγαῖς.
P Ῥάβδος ποιμαίνουσα σιδηρείη γε κρατήσει.
O Οὗτος ὁ νῦν προγραφεὶς ἐν ἀκροστίχοις θεὸς ἐστὶ
Σ Σωτὴρ, ἀθάνατος βασιλεὺς, ὁ παθὼν ἕνεχ' ἡμῶν.

Quos uerſus cum recitaſſem, Piſo & Picus ſimul enixè me rogare cœperũt, ut illos latinè referrẽ. Quibus ego etſi ægrè ac propè inuitus morem geſſerim, meæ cõſcius infantiæ ac difficultatis, quæ uerſum uerſui, & uerbũ penè uerbo reddere cogit, ut acroſtichidi reſpondeat: qua in re illud, inquã, ignoſcatis oro, quòd cum noſtræ non ſuppeterẽt literę, quę Gręcis planè reſponderẽt, ego pro ἦτα, e noſtra litera uſus ſum: & pro χῖ, ch. pro θῆτα, th. pro ὐψιλῶ, u noſtra, pro utriuſq; ui & ſimilitudine. Quare poſtquam ſic uultis ut memetipſum prodam, attendite:

I *Iudicij fuerit cum ſignũ, terra madebit,*
H *Et cœlo ueniet princeps per ſecla futurus,*
Σ *Scilicet ut carnem præſens, & iudicet orbem:*
O *Omnis homo hunc fidusq; Deum infidusq; uidebit,*
Y *Vnà cum ſanctis excelſum fine ſub æui,*
Σ *Sede ſedens animas cenſebit corpora & ipſa.*
X *Cherſos erit mundus, ſpinas feret undiq; tellus.*

indicibus & titulis per unam L. literam ſcriptum animaduerto, uerùm id ipſe per duas effert in paraſtichide libelli, qui inſcribit̃ Pinax. Sunt & acroſtichis contrarij, qui appellantur telioſtichides, cum ultimis uerſuũ literis aliquid ſignificat̃, quorũ extant exempla in eodẽ Rhabano. Sunt uerò & apud Homerum eiuſmodi carmina, quorum acroſtichide & telioſtichide, hoc eſt, prima et nouiſſima uerſus ſyllaba, uel eſculenta aliqua, uel uaſa, uel ſimilia ſignificantur, ut pleraq; ſunt quæ ab Athenæo colliguntur, ἄρτος, μῆλα, ὅλμος, μύλος, λύρα. Exempla uobis duorum primorum tantum afferam, ne tot græca inculcemus:

Ἀργυρόπεζα θέτις θυγάτηρ ἡλίοιο γέροντος.

hinc ἄρτος, id eſt, panis colligit̃. Alterius uerò,

Μήτε σὺ ταῦτα ἕκαστα διείρεο, μήτε μετάλλα.

& hinc μῆλα excipis, hoc eſt, mala. Sunt præterea uerſus recurrentes, παλινδρομέοντες dicti à Græcis, de quibus alibi dicemus. Hi & Sotadici uocantur. Verùm de his ſatis, nunc ad Sibyllarum imagines redeo. Secunda inter eas Libyca dicta eſt, cuius in Lamię prologo meminit Euripides, ut ſcribit Lactantius. Tertia uerò Delphica, quę Delphis nata eſt: hanc Artemin quidã uocant, de qua multa in libro de diuinatione Chryſippus. Ante Troianorum tempora oracula dediſſe traditur: quinetiã Troianũ excidium prædixiſſe

Bocchus eſt autor. Nec deſunt qui Homerũ tradant nõ pauca huius Sibyllę carmina ſuo operi inſeruiſſe, id quod & Solinus annotauit. Quarta inter Sibyllas Cimmeria fuit, ex Cimmerijs uidelicet Italiæ populis, ut Suidas & Iſidorus ſcribũt, quæ in Lactantij Firmiani codicibus perperàm Cumæa uocat̃: quibus decepti codicibus uident̃ hi qui his temporib. ante me de Sibyllis ſcripſere, quos inter mihi modò riſum mouit eruditi ſanè cuiuſdã dialogus, in quo, ſi dis placet, inſcitiæ Varronem taxabat, quòd diuerſam Cumæam à Cumana feciſſet, idq́ʒ ex Lactantij male caſtigatis uerbis. Meminit & Cimmeriæ Neuius in lib. belli Punici, & Piſo in annalibus. Quinta Sibylla Erithræa dicta eſt, quam alij Lamiæ filiam putauere, alij Ariſtocratis & Hidoles, uel Crinagoræ. At uerò Hermippus Theodori filiam exiſtimauit, & ex regione Erythris, quę Batti olim dicebatur. Tum uerò inquit Piſo: An iſta Sibylla eſt cuius fabulã Maurus Seruius narrat, quòd ſcilicet piè ab Apolline amata, uitæ longitudinem promeruit ex pugilli arenę menſura, eoq́ʒ uſque finem non habitura, quouſq́ʒ humum patriã non cõſpiceret, idq́ʒ longo poſt tempore ex ſigillo epiſtolæ contigiſſe traditur. Huius fabulę meminit Papinnius in Syluis, & ideo quoq́ʒ à Vergilio longæua ſacerdos in ſexto Aeneid. dicitur. Sic, ego inquã,

fabu-

fabulantur. Quin & ipſe in Manardi natalẽ ad hanc alludens cecini:

Hanc ô Phœbe diem precor Manardo
Lætum atq; incolumem diu reducas,
Modum ut pulueris expleat Sibyllæ, &c.

Varro quidem Erythræam Sibyllinorũ uerſuum autorẽ credidit, quem alicubi eſt ſecutus Seruius, ea uidelicet ratione, quòd Syllanis temporibus cum Capitolio Sibyllinis libris incenſis, Romani ad eos reſcribendos Erythras miſerũt: quod falſum quidam temporũ ſupputatione putãt. Nam hanc ipſam Erythræam Strabo cum aliubi, tum in xiiij. geogr. lib. Alexandri Macedonis temporibus claruiſſe ſcribit. Alij Sibyllam hanc Siculam, & in Sicilia eius ſepulchrum fuiſſe prodidit Solinus: alij Sardam, alij Gargethiã ſeu Rhodiam, alij Libyſſam, plerię Lucanã ſcriptis prodidere: nec defuere qui Samiam appellarint, & per ea tẽpora floruiſſe quo Troianum excidiũ factum eſt. Apollodorus, qui ſuã ciuẽ eſſe uoluit, & cum Apollodoro Suidas tradunt, Græcis urbem Troianã petentibus, eam tum uaticinatam Troiam perituram, Homerũq; mendacia & figmenta ſcripturum. Dionyſius Halicarnaſſeus Aeneæ quoque prædixiſſe ſcribit, ut occaſum uerſus eouſque nauigaret, quoad illuc perueniret ubi menſas ipſas ambeſſe cogeret: quod eſt Harpyię oraculo à Vergilio attributum.

Sed certè à Vergilio de hac Sibylla confuſe multa canuntur: præſtat eius uerſus meminiſſe, qui ſunt in Aeneid. libro tertio ex uatis Heleni perſona:

Huc ubi delatus Cumæam acceſſeris urbem,
Diuinosq́; lacus, & auerna ſonantia ſyluis,
Inſanam uatem aſpicies, quæ rupe ſub ima,
Fata canit, folijsq́; notas & nomina mandat.
Quæcunq; in folijs deſcripſit carmina uirgo,
Digerit in numerum, atq; antro ſecluſa relinquit.
Illa manent immota locis, neque ab ordine cedunt,
Verùm eadem uerſo tenuis quum cardine uentus
Impulit, & teneras turbauit ianua frondes,
Nunquam deinde cauo uolitantia prendere ſaxo,
Nec reuocare ſitus, aut iungere carmina curat.
Inconſulti abeunt, ſedemq́; odere Sibyllæ.

Quibus ſuper uerſibus illud annotatione dignum Honoratus Seruius ſcribit: Sanè ſciendum, ait, omnia reſponſa Sibyllę plus minúsue centum non contineri ſermonibus. Vnde poëta:

Quô lati ducunt aditus centum, oſtia centum,
Vnde ruunt totidem uoces reſponſa Sibyllæ.

Quo loco idem ait inueniri Apollinis elogia & uiginti & quinq;, & trium ſermonũ. Porrò tribus modis futura prædixiſſe Sibyllã inuenimus, aut uoce, aut ſcriptura, aut ſignis, id eſt, quibuſdã notis, ut in obeliſco Romæ: uel, ut alij dicũt, notis literarum, ut per unã literã aliquid ſignificent. In folijs autem pal

marum

palmarum Sibyllam ſcribere ſolitam Varro teſtis eſt. Sunt qui ab hac eam lyræ ſpeciem excogitatã tradãt, quam, quòd trianguli forma eſſet, Trigonon uocabant. Exiſtimat Stephanus Erythræam Sibyllã eam eſſe, quę ex Marmeſſo Troica urbe originẽ traxit: Cum enim, inquit, ipſa eſſet ciuitas colore rubra, Erythra cognominata eſt. Magnum illud etiam & admirandũ de Erythræa prodigiũ eſt à ſcriptoribus traditũ, quòd ſcilicet ubi primũ eſt in lucẽ edita, loqui repentè cœpit de rebus grauioribus, nec protritis, ſed et aliquas proprio uocabulo appellauit. Cyrillus in lib. contra Iulianum Cęſarem primo, Sibyllã hanc nona Olympiad. fuiſſe ſcribit. D. Auguſtinus lib. de Ciuit. dei XVIII. Romuli tempore Erythræam Sibyllam uaticinatam ſcribit, qui & illius librũ ait ſe uidiſſe: Nam, inquit, uir clariſs. Flaccianus qui etiam proconſul fuit, homo facillimæ facundiæ multæq́ doctrinæ, cum de Chriſto colloqueremur, gręcum nobis codicem protulit, carmina eſſe dicens Sibyllę Erythręæ, hęc Auguſtinus. Dicitur & hodie gręcus codex extare, in quo confuſa ſint Sibyllarũ carmina. Verùm hæc audita, nõ uiſa mihi, refero. Hactenus de Erythræa. Sexta inter Sibyllas Samia uocata eſt, quæ proprio nomine Phyto dicta fuit, eam licet Iſidorus Phemenoën uocarit. Eratoſthenes ſe de hac nõnulla cõ-

periſſe in Samiorum annalibus ſcriptũ reliquit. XVII.olymp.Samiam Sibyllam claruiſſe prodit in chronico Euſebius, & Herophilam appellat.Septima SibyllaCumęa,ſeu Cumana dicitur,utroq; ſcilicet nomine,quę à pleriſq; Amalthea,ab alijs Hierophile uel Herophile nuncupata eſt, hoc licet nomine Euſebius Samiam uocet,Ariſtoteles & Suidas Erythræam, Solinus Delphicam,Martianus Troianam & Marmeſsi filiam. Pauſanias in Phocaicis hanc Iouis filiam ait, & Lamiæ Neptuni filiæ, quæ prima inter mulieres oracula cecinerit,et perinde à Libycis Sibyllam nuncupatam, eáq; iuniorem quæ Helenam prædixit Lacedæmone educari in Aſiæ Europæq; perniciẽ. Hanc etiam interpretatam ferunt, quæ de Hecubæ inſomnijs à ſcriptoribus tradunt. Sed cum tandẽ in Samo,Claro,Delo,Delphisq; fuiſſet, in Troade deceſsit,ubi in Apollinis templo tumulata,qui Smynthius cognominatus eſt.Aliam Sibyllam ſcribit Martianus Symmachiã Hipotenſis filiam,quę Erythris progenita, Cumis eſt uaticinata. Probus grammaticus in Vergilium ait,Cumęã ſeu Cumanã poſt quatuor ſecula παλιγγενεσίαν futuram cecinisse. At uerò alij nonnulli Cumæam Demophilen,uel Demò uocauerunt. Demò quoq; & Pauſanias uocat,quę Cumis ſit oriunda. Cumas uerò inter Opicos Italiæ populos reponit,

nit, cuius oracula Cumæi palàm oſtendere ſoliti eſſent. Verùm lapideam hydriã nec ſatis magnam in Apollinis templo oſtentant, in qua eius Sibyllæ oſſa condita affirmant. Demò quidem & Suidas uatis & ſapientis fœminæ nomen ait. Sedenim quæſo uidere, quàm uaria & diuerſa de Sibyllis tradantur. Sibyllam hanc Vergilius, & Vergilium ſecuti grammatici, Deiphoben Glauci filiã ſcripſerunt, quę oracula in palmarũ folijs inſcripta reddere ſolita fuerat. Hanc, inquam, ſcriptorum plerıq; Tarquinio Priſco Sibyllinos libros detuliſſe prodiderunt, de quorum librorum numero uariè relatum eſt: alij quidem tres tantum, & eorũ duos exuſtos aiũt: quidam nouem fuiſſe, & ſex crematos: nonnulli uerò eos nouem, ſed duos tantummodo igne cõſumptos: qui libri à Romanis magna religione ſeruabantur in Apollinis templo, cum libris Martiorũ fratrum, quibus, ut ait Seruius, Sibylla prophetauerat, & cum libris etiam Begoës nymphæ, quę apud Thuſcos artem ſcripſerat fulguritarũ. Sanè hi libri & Sibyllini, & fatales dicunt, ut à Liuio & alijs. Suetonius in Cæſare: Proximo autẽ ſenatu percrebuit fama L. Cottam quindecimuirum ſententiã dicturum, ut quoniam libris fatalibus contineret Parthos niſi à rege non poſſe uinci, Cęſar rex appellaret. qua de re Appianus & Cicero plura lib. de diui-

natione ſecundo, quo loco perſtringit Cæſarem regiũ nomen affectaſſe. Seruabantur autem hi libri à quindecimuiris ſacrorum, nec iniuſſu ſenatus adiri ac legi fas erat, ut ex hiſtoricis, & eodem M. Tullio & Lactantio in primo, docemur. Eligebanť uerò quindecim uiri ex patritijs: et primùm duo quidẽ electi, inde decẽ, poſtea quindecim, ut planè ex lectione T. Liuij ex diuerſis locis colligimus. Perſeuerarunt uerò qnindecimuiri uſq; ad tempora Syllana, pòſt creuit numerus, nam & ſexaginta fuerũt, ſed remanſit quindecim uirorũ, ut ait Seruius, uocabulũ. Hæc uobis ideo paucioribus recenſui, quòd ea ſępe audiuiſtis, & deinceps ſæpius legere poteritis. Porrò Sibyllinos uerſus priuatim haberi nõ licebat, unde Tiberiũ Cæſarem ait Corn. Tacitus Caniniũ Gallũ quindecimuirũ redarguiſſe, quòd Sibyllæ librũ recepiſſet ante ſententiam ſui collegij, non, ut aſſolet, lecto per magiſtros, æſtimatoq; carmine: & ſimul cõmonefecit, quia multa uana ſub nomine celebri uulgabantur, ſanxiſſe diuũ Auguſtum quem intra diem ad prętorẽ urbanum deferrentur, neq; habere priuatim liceret: quod à maioribus quoq; decretũ erat, poſt exuſtum ſociali bello Capitolium quęſitis Samo, Ilio, Erythris, per Africam etiam ac Siciliam, & Italicas colonias carminibus Sibyllæ, una ſeu plures fuere, datoq; ſacerdotibus negocio

cio quantũ humana ope potuiſſent uera diſcernere. hęc fermè in v. hiſt. Tacitus. Huius utiq; Cumanæ Sibyllæ ſacellũ apud Cumas Solinus recenſet, ut Vergilij uerſus mittam, quos ſæpe legiſtis. Sed & eius cryptam ſpeluncam'ue in hiſtorijs deſcribit Agathias, quam multo labore expugnatam à Narſete prodidit, cum Gothi Cumas tenerent. quin eius etiam nunc ſpectantur ueſtigia: ad quæ uiſenda ſubterranea crypta, ego ipſe cum ſtudioſis pleriſq; comitibus aliquando non ſine horrore deſcendi. Sed de hac eadem ſpelunca Ariſtoteles de mirabilib. in hunc propèmodum eſt locutus: In Cuma circa oram Italiæ ferunt thalamum ſubterraneũ Sibyllę fatidicæ eſſe, eius ſcilicet, quæ ætate quamlibet prouecta uirginitatem ſeruaſſe impollutam traditur. Erythræa fuit hæc, ſed ab aliquibus Italię incolis Cumana, ab alijs uerò Melachræna nuncupať. & hęc quidem Ariſtoteles in eo lib. Atq; hactenus de Cumæa. Et quidem Piſo ait, ſatis. Nunc demũ illud uideo, quod paulò antè dixiſti, confuſe de Sibyllis à Vergilio actũ eſſe. Nõ, inquã, à Vergilio tantum Piſo, ſed & à cæteris ſcriptoribus: omnes enim miſcuiſſe, nec ſyncerè narraſſe uidemus. Octaua Sibylla Helleſpontiaca nuncupata eſt, quæ & à pago Marpeſo, non Marineſſo, ut deprauata habet Firmiani ſcriptura, Marpeſia cognominata eſt, &

quòd iuxta oppidũ Gergithion nata eſt, Gergithia eſt uocitata, qua cauſa Gergithij ciues eam cum Sphinge in ſuis monetis effingebant, ut Phlegon in primo lib. Olympiadum, & Stephanus in lib. de urbibus tradũt. quin & eiuſdem ſepulchrũ in Apollinis Gergithij templo cõditum fuiſſe perhibetur. Ea autem ætate floruiſſe autor eſt Ponticus Heraclides, qua Cyrus & Solon. Nona Sibylla Phrygia dicta eſt, quæ ut Lactantius & Iſidorus ſcribunt, Ancyrę, quę urbs fuit notiſſima, uaticinata eſt. Decima in Sibyllarum numero Albunea fuit, quæ & à patria, Tyburs & Tyburtina appellata eſt, non Tygurtina, ut perperàm à Gręcis ſcribitur. Hęc quidem Tyburi ut dea colebat̃, iuxta Anienis ripas, cuius ſimulachrũ, ut ſcribit Varro, librũ manu tenens in Anienis gurgite repertũ fuit. Vnde illud Albij Tibulli lib. 2. caſtigatè legit̃:

Quaſq́; Aniena ſacris Tyburs per flumina ſortes,
Portauerit ſicco pertuleritq́; ſinu.

Albunę quidẽ Vergilius meminit, cum ait:

——Lucoſq́; ſub alta
Conſulit Albunea, nemorumq́; maxima ſacro
Fonte ſonat.

Hanc uerò quidam Leucotheã à nominis ſignificatione crediderũt. meminit & Horat. & Tertull. ut nunc grammaticos mittamus. Sunt qui Albuneã & ſyluę & fontis nomẽ eſſe autumẽt. Tum Piſo: Iſtam, inquit, Sibyllã audiui

diui

diui Auguſto Cæſari è cœlo uirginis filium oſtendiſſe, quo loco in Capitolio cœli ara eſt adhuc erecta. Sunt iſta, inquã, Piſo quę dixiſti cõmentitia, & nulla queũt autoritate fulciri: nam nec tempora congruũt, quibus res tanta aſtruatur. Me tamen, inquit Piſo, in libro de Sibyllis hoc legiſſe recordor, et neſcio quos concionãtes Theologos audire, qui id publicè aſſerebant. Sed nos, inquã, Piſo iſtos obſecro Theologos mittamus, noſti quàm ſit irritabile genus, & ſcis q̃ nos & hæc ſtudia libenter accuſent. Quòd autem de Chriſto multa pędixerint Sibyllæ, idoneos teſtes habemus Lactantium, Auguſtinũ, Proſperũ ut alios mittam, ut noſtrum de Sibyllis ſermonem proſequamur. In primisq́ illud uideamus, quòd præter has decem, & aliæ pleræq; hoc fuere nomine in hac tabulæ parte: eo enim, ut ſuprà dixi, nuncupatę ſunt fœminæ quę diuino afflantur numine, deorumq́ quodammodo conſciæ ſunt cõſilij, & futura pręſentiũt. Hinc eſt Pythia Sibylla ab Iamblicho dicta: hinc & Neſi filia ab Iſaacio, & ab alijs Phemenoë. Fuit uerò in hoc genere Manto, quæ Mantuanæ urbi nomen dedit. Daphnen quoq; Diodorus Siculus uocatã ſcribit Sibyllã, cuius meminit & Pauſanias, quę cum ſcitatum oraculum Delphos miſſa fuiſſet, ibi uaticiniũ didiciſſe proditur, & in dandis oraculis reſponſiſq́ deinceps excel-

luiſſe. quin & eius generis non pauca cōpoſuit, ex cuius etiamnũ uerſibus Homerũ nō parum multa ſuſtuliſſe Græcorũ eſt opinio: à quibus & illud tradit̃, Daphnida promantin, hoc eſt, futurorũ uatem Telluris fuiſſe: Telluris enim oracula edidit: Tellusq́ꝫ ipſa, id eſt, γῆ, ante alios deos oracula dediſſe legit̃, ut antè meminimus. Sibylla quoqꝫ eſt appellata Caſſandra Troiana, quæ & Alexandra dicitur Priami regis filia, de qua, ut cætera mittamus, nobile Lycophronis extat poëma. ſed hæc eſt Græcis & Latinis decantata. Celebrat̃ & Xenoclea, quę Delphis oracula dedit, quô cum poſt Iphiti cædem Hercules iuiſſet, Xenoclea illi nondũ à cęde expiato reſponſum dare noluit, quare iratus Hercules tripodem abſtulit, quod cernens Xenoclea carmen illud cecinit:

Αλλος ἀρ' ἡρακλῆς τιρύνθιος, ὀυχὶ κανωβεύς. *hoc eſt,*
Alcides alius Tirynthius, atq; Canopeus.

qua de re in Herculis uita diximus. Aegyptius enim Hercules ante Tirynthium fuiſſe traditur. Quæ uerba audiens Hercules, tripodem reſtituit, & quæ ſcire uolebat, ab ipſa Xenoclea audiuit. hinc, ut Pauſanias ſcribit, inter Herculem & Apollinē de tripode certamen fuiſſe quidã putauere. Fuit & in hoc genere Sibyllarum Heliſſa, quæ & ipſa in reddendis oraculis inſignis fuit. Fuit & Colophonia, quæ cognominata eſt nomine pro-

prio

prio Lampuſa. Hæc ex Chalcãtis genere nata perhibetur, cuiusq́ diuinationum ſcripta apud Græcos leguntur. Fuit & quæ Sarbis, ſeu Caſſandra uel Taraxandra dicta eſt, cuius reſponſa apud antiquos in precio fuerũt. Et cũ his erat quę Theſprotis eſt nominata, & quæ Phaënnis, quæ, ut ait Pauſanias, filia fuit neſcio cuius apud Chaonas imperantis, quibus populis & reſponſa dedit. Vixiſſe uerò eo tẽpore traditur, quo Antiochus rex Demetriũ uicit. Leguntur adhuc & eius oracula, ſed illud in primis, in quo bellum ſignificatũ eſt, quod à Gallis eſt in Aſia geſtum, pòſt uno plus ſeculo ab Attalo Pergami rege deuictis. Fuerunt & apud antiquos quæ Peliæ nuncupatæ ſunt apud Dodonæos, quibus et oracula dabant. Hę et ante Phemenoën fuiſſe produnt, autore Pauſania: unde & apud ſcriptores propter uocabuli ſimilitudinem figmentum de Chaoniјs columbis oracula reddentibus ſumptũ uidetur. Harum adhuc extant uerſus, quorũ ſuprà meminimus, ζεὺς ἦν, ζεὺς ἐστὶ, & reliqua. Poſt Pelias erat Athenais, quæ uates Darium ab Alexandro ſuperatũ iri prædixit, ipſumq́ Alexandrũ ex Ioue naſciturum, aliaq́ nonnulla, quæ & Strabo redarguit. Fuit uerò Athenais ciuis Sibyllæ Erythrææ, nec ab Alexandri ætate plurimũ diſtans, quin & eò uiuente aliquandiu claruit. Celebratur &

Athenaide antiquior, in hoc genere Nicoſtrata Euandri mater, quæ quia carmine uaticinari ſolita eſſet, à Latinis Carmentis dicta eſt, id quod & poëta Naſo in Faſtis præclarè oſtendit. res notior eſt, quàm ut pluribus uobis recenſeam. Eadem prius Themis uocata, autoribus Dionyſio & Plutarcho, qui de ea plura ſcripſerunt. Sed huiuſmodi mulieres uaticinę longè plures fuere, quę ad noſtras tabulas parum conueniunt. Quare hactenus de Sibyllis. Erãt poſt has in altera tabula hexametrorum & heroicorum elegorumq; poëtarum imagines, qui ab Homero & Heſiodo ad poëtas uſq; Latinos carmina ſcripſerunt. Quæ cum dixiſſem, ad me conuerſus Piſo: Quæ de poëtis, inquit, & Sibyllis nobis hodierno ſermone narraſti, ualde iucunda fuerunt. Quæ adhuc eo loquente, ecce Iulius Gr. ſuperuenit, qui tum primũ Ferraria ueniebat: facto igitur ſermonis fine, illum de patria, deq; communibus amicis percunctari cœpimus, & colloquentes in oppidum reuerſi ſumus.

ILLV-

ILLVSTRISS. ET EGREGIAE INDOLIS PVELLAE D. ANNAE Eſteñ. D. Herculis II. F. Lilius Greg. Gyraldus S. P. D.

Statueram mecum quidem antea priores hos quinq; de poëtarum hiſtoria dialogos uni D. RENATAE *excellētiſsimæ principi noſtræ, parenti tuæ nuncupare: uerùm cū poſtea mecū altius cogitarē, uiſum eſt illos quidem reuera illi uni dicare, ſed in nomine quoq; ueſtro & aulæ ut aliquo modo apparerent, quò mihi ſic affecto et imbecilli, et annis morbisq; confecto, lenior interdum* Fortunæ *aura adſpiraret. Quare primum quidem dialogum inclytæ ipſi parenti tuæ dedi. Secundū* Annæ Partheniæ *mulieri ornatiſs. comiti illius. Tertiū hunc tuo nomini inſcripſi. Quartum ſtrenuo ac magnanimo heroi* Ant. Gallo Pontis Santonum *domino, qui ueſtræ iſtius aulæ non minimum eſt ornamentum. Quintum deniq;* Io. Sinapio *uiro cum eloquenti & erudito, cum medico inſigni, & tibi et mihi multis de cauſis coniunctiſs. Accipe hunc tu igitur dialogū, in quo pro uirili noſtra ab* Homero & Sibyllis, *uates græcos et poëtas heroicos & elegiographos ſum cōplexus, qui ad ea uſq; tempora floruerunt,*

quibus Latini noſtri eſſe cœperunt. In hoc quoq; dialogo de Græcis nonnullis puellis et mulieribus egimus, quæ in hac poëtices parte excelluerunt. In hoc certè plurima uidebis, quæ adhuc ſunt parum nota Latinis hominibus, & quæ tibi oblectamentum & uoluptatem non paruam afferre poterunt, quæ ſupra hanc ætatulā ad hæc ſtudia et ingenuas cæteras arteis es ſponte tua propenſa. Nā cum nondum decimum exceſſeris annum, ita latina cum græcis confers, ut ſpectantibus miraculum eſſe uideatur. Quid enim nunc dicā, qua facilitate ex uernacula Hetruſcorum lingua in Latinam conuertas, & ex Latina in Hetruſcam? Quid ſcribendi elegantes notas & charactêres commemorē? Quid canendi ac modulādi multiplices cantiones? quid Muſices peritiā? quid deniq; cæteras uirtutes Principe dignas in hac tenella ætate eximias, quæ uix in aliarū matura et adulta uix inueniantur? Macta puella illuſtriſsimo genere procreata, tot ornata uirtutibus. Deum opt. maximū enixè precabor, ut te conſeruet ac tueatur, cum ætate futuram ornamentū & decus ingens parentibus, patriæ, terrarum deniq; orbi. Interea mei et Dialogi protectionē tutelamq; ſuſcipe, & quo cœpiſti ſtudio optimarum artium ac uirtutum uiam capeſſe. Vale. Ferrariæ, Cal. Martij,

M. D. XLIIII.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS, DE POETARVM HISTORIA DIALOGVS TERTIVS.

POſtquã ergo tertia die in uiridariũ conueniſſemus, & iam ultro citroq́ multa de communibus amicis, de patrię ſalute, deq́ ijs qui tum Ferrarię ferebant rumorib. ex Iulij Gr. uerbis dixiſſemus, tum ego; Ex ijs nihil mihi, inquam, Piſo triſtius allatũ eſt, quàm quod affirmauit Iulius Iouianũ Pontanum diem obijſſe: eius enim uiri interitu uideo Poëticæ & reliquarum optimarũ artium dignitatem ualde imminutã. Tot enim & tanta ſunt ab eo non modò in poëtica facultate ſcripta, ſed in omni penè philoſophia, ut cũ quouis noſtri tẽporis poëta uel philoſopho conferri poſsit. Atqui, ait Piſo, & ego quoq; doleo tanti uiri interitu, eum licet niſi ex ijs qui nunc paſsim ſtudioſorũ manibus terun tur libris, tuoq́ & aliorum ſermone cognouerím: ſed cũ tot & tanta, ut aïs, monumenta reliquerit, & iam ſenio confectus diem obierit, minus ideo dolendũ. Quare nobis potius incœptos de tabulis ſermones abſolue, quàm eius uiri mortem defleas, cuius in-

dies nomen & fama magis magisq́; florebit: quin potius ſermonẽ exordire, atq; ab ijs potiſsimũ poëtis quos heſterna die propoſuiſti. Poſtquam, inquam, uobis ita uidetur, ſic agã. Sed & eiuſmodi tabulæ ordo fuit, ut inuertere neutiquã mihi fas eſſe uideatur. Nec quicquã tamen uos moueat, nec, ut aiunt, in digitos rogo mittatis, ſi poëtarum ordinem & tempora aliquando immutaſſe uidebor: quo enim ordine memoria ſuppeditabit, eo narrabo. Iandudum te, inquit Piſo, moramur: omnis tua nobis erit iucũda narratio, atq; hoc præſertim tẽpore. Tunc ego ita ſum exorſus. Fuerunt inter hos igitur primi, diuini quidam oraculorũ uates, & ante alios

Olen. quidem, quantum recordor, Olen Dymæus ab aliquibus exiſtimatus, ab alijs Hyperboreus: ſed Callimachus in hymno, quẽ in Delum compoſuit, Lycium ex Xantho fuiſſe his uerſibus ait:

Οἱ μὲν ὑπαείδουσι νόμον λυκίοιο γέροντος,
Ὅντοι ἀπὸ ξαύθοιο θεόπροπος ἤγαγεν ὠλλίω. quos

uerſus utcunq; potero latinè uobis referam:

Nanq; ſenis Lycij recinunt hi carmina ſacra,
A Xantho quondam quæ uates uexerat Olen.

Cui & Polyhiſtor in Lycijs aſſentit, & Suidas, & græca quædam in Callimachũ ſcholia. Meminit et his propè uerbis Herodotus: Olen, inquit, è Lycia profectus, uetuſtos hymnos edidiſſe fertur, qui in Delo cantantur,

tur, dum cinis qui eſt ſupra ſepulchrũ Opis, quæ Hecaërges eſt cognominata, diſpergitur ſuper innumerabilẽ ęgrotantiũ turbam, qui aræ aſsiſtunt. Idẽ ferè ſcribit Pauſanias, qui & in Bœoticis cum de Theſpijs agit, homines, inquit, pleriq; deorum eſſe nouiſsimum Cupidinem aiunt. Lycius uero Olen, qui Græcis antiquiſsimos hymnos fecit, in hymno Ilithyię, matrẽ Cupidinis Ilithyiam ipſam cecinit. Meminit & huius hymni in Attica. Idem tamen in Arcadicis Lyciũ Delium ait uetuſtiſsimos in deam Ilithyiã hymnos compoſuiſſe, quã εὔλινον uocat. quibus uerbis mendum ſubeſſe crediderim, & pro Delion Olena legendum, mihi ſit in præſentia ſatis uos monuiſſe. Legi & græco quodã carmine, Olena primũ fuiſſe qui carmen hexametrum commentus eſt. Hoc illud eſt:

Olen qui fuerat primus Phœbiq; ſacerdos,
Primus & antiqui uerſus modulamina fecit.

Atq; de Olene iam ſatis. Cæterum & Boco mulierem fuiſſe apud eundem Pauſaniam legimus Delphorum indigenã, quæ oracula & ipſa & hymnũ apud eos compoſuit. Fuit & in hoc genere Hyſtaſpes, quem Medi antiquiſsimum ſuum regem fuiſſe affirmant, ſibiq; oracula dediſſe, quibus uterẽtur, ut Romani Publij & Martij uatum. Ea uero ſub pueri uaticinantis interpretatione edidiſſe perhibent: quæ cum apud alios citata ſunt,

Boco.

Hyſtaſpes

tum maximè à Lactantio Firmiano. Hic & fluuio nomen dediſſe dicitur apud eos populos notiſsimo, qui mox mutata litera Hydaſpes uocatus eſt. Fuit & in eodem genere uatũ Bacis, qui & à nonnullis Bacchis, hoc eſt, cum κ & χ græcè perſcribitur. hic à Græcis quidem ab oraculis Chreſmologus cognominatus eſt. Huius oracula Eubœos contempſiſſe autor eſt Herodotus, qui & alibi eiuſdem nonnulla adducit. Sed de Bacide in nono Philippicarũ multa admiranda ſcripſiſſe Theopompus fertur. Lucianus quoq; pleraq; eius carmina in peregrino philoſopho in medium attulit. Plato & M. Cicero Bacidos non ſemel meminere, & cum his Ariſtophanes. Plutarchus etiam in libello de mulierũ uirtutibus Bacidis oracula Sibyllinis confert: Si Sibyllæ, inquit, oracula, cũ ijs quæ ſunt Bacidis cõtulerimus, quis nos iuſtè reprehendat? Sed & idẽ Plutarchus alibi alia, & item alia Pauſanias cum alibi, tum præcipuè in Bœoticis. Proditũ uerò eſt, à Bacide Lacedæmoniorũ mulieres ab inſania & furore purgatas, reddito ijs ſcilicet oraculo ab Apolline, quòd eas Bacis expurgaret. Sunt qui Bacis cognomentum Piſiſtrati fuiſſe uelint. Græci nonnulli grãmatici tres Bacidis nomine cõmemorant, hunc uidelicet ſeniorem, de quo nunc agimus Bœotiũ ex Eleone, alterũ Athenienſem, tertium Arcadium

Bacis.

ęx urbe Caphyę, qui & Cydas & Aletes appellatus ſit, ut ait Philetas Epheſius. Glanin quoque Bacidis fratrem & ipſum oraculorum uatem ait Suidas. In hoc inſuper uatum genere & Lycus Pandionis, & Ophioneus Meſſenius reponuntur: qui Ophioneus, ut eſt apud Pauſaniã, ſtatim à natiuitate cæcus fuit, talemq́; diuinationem habuit, ut rogatus futura cum publicè tum priuatim omnibus prędiceret. Is poſtea uehementi capitis dolore uiſum conſecutus eſt, tandẽ denuò cæcus factus pręſagiũ, teſte Pythia, futurorum fuit. Fuit & uates Lesbius Prylis ſeu Pryllis (utroq; enim modo apud Gręcos legimus: ſed græcè utiq; πρύλις peditem militem ſignificat, unde facilè nomen deduci potuit. Huius Lycophron & eius interpres Iſaacius meminere, qui à Palemede perſuaſus Græcis Troiã proficiſcentibus equo ligneo capiendam urbem prędixit. Hunc filiũ quidam Mercurij ſcribunt, & Iſæ Nymphæ, alij Cadmi ſeu Cadmili. Alia quædam de Pryli græci grãmatici prodidere. meminit & Plutarchus in parœmiarũ libello, ſi modò Plutarchi eſt: nam in eo ancipites ſunt eruditi. Fuit et in hoc numero Theoclus uates Meſſenius, & Lichas, qui in terra Attica oracula dediſſe dictus eſt. Lichan Herodotus cũ eis Spartanis reponit, qui benemeriti, hoc eſt, Euergetæ dicti ſunt, & oraculorum ait in-

Glanis. *Lycus.* *Ophioneus.* *Prylis.* *Theoclus.* *Lichas.*

Abaris. terpretem fuiſſe. Fuit & uates Abaris Seuthi filius Scytha, cuius celebre nomen apud gentes. Scripſit uerò Apollinis ad Hyperboreos iter carmine, itē oracula quæ Scythica dicta ſunt, item Hebri nuptias & expiationes, hoc eſt, καθαρμὸς: ſoluta uerò oratione de deorum origine, id eſt, theogoniam. Extat & ad Abarim Phalaridis epiſtola, ſi modò Phalaridis, ac non potius Luciani epiſtolæ eæ ſunt, quę Phalaridis nomine circumferuntur. D. Gregorius magnus Gręcorū theologus, in monodia quā in diuum Magnū Baſilium ſcripſit, ferunt, inquit, Abarim hominē genere Hyperboreum apud Scythas ab Apolline ſagittam accepiſſe, quā iaculans ſimul & ipſe cum ea ferebatur, itaq́ue uelociſsimè populos tranſmeans per eam reſponſa dabat. hęc ille. Valerius uerò Harpocration Abarim ait legatum iuiſſe ad Athenienſes pro Scythis, eademq́ue de illius ſagitta miranda refert, cuius ſagittę beneficio ad Hyperboreos uſq́ue nil comedens euolaſſe tradit Herodotus: et cū Delijs Apollinis gratia amicitiā iniſſe teſtis eſt Diodorus. Sedenim et huius Abaridis ſagittæ meminit & Suid. & Iamblichus in libris de ſecta Pythagoræ, & miracula commemorat quæ per ipſam geſſerit, ipſumq́ue Abarim ait ad Pythagoram acceſsiſſe, ab ipſoq́ue dogmatis et inſtitutis Pythagoricis imbutum. Ab hoc utiq́ue Abaris uolatu cognomē illi inditum

inditum αἰθροβάτης, quòd ſcilicet perambularet aëra. Rideatis hic licet mecum Græcorum uolatus, nō modò fabuloſum Dædali, ſed et Menippi, quos Lucianus meritò ridet in ſuo Icaromenippo. Quo uero tēpore uixerit Abaris, uariè eſt ab autoribus relatum. Harpocration ex Hippoſtrati ſententia tertia Olympiade claruiſſe memoriæ mandauit. Idem ſcribit & Suidas. Pindarus Crœſi Lydorū regis temporibus Olympiade LVI, ut uerò alij nonnulli, XXI. Euſebius in temporibus LXXXII. Quare cum tanta ſit ſcriptorum uarietas, certi aliquid ſtatuere difficillimū eſt. At ſi Iamblicho ſtamus, ea uixit ętate qua Pythagoras. Sed hactenus de Abari. Fuit & in uatū numero Euenius, ex Apol *Euenius.*
lonia oriundus, ex ea inquā Apollonia, quæ eſt in ſinu Ionico: qui cū à ciuibus ſuis fuiſſet oculis priuatus, à deis fertur pro oculorū acie, mentis, hoc eſt, uaticinij lumine donatus, auctusq́ opibus & diuitijs. Filium hic Deiphobum habuit, qui eo fuit inter uates loco, quo pater, ut eſt ab Herodoto proditū. Poſt hos uates erat Arctinus Mileſius non *Arctinus.*
ignobilis poëta, qui per ea tempora quibus Iudæis Ioathanus imperauit, multa compoſuit, ut eſt ab Euſebio & Cyrillo annotatū. Dionyſius Halicarnaſ. Arctinū quidem, ut poëtam uetuſtiſsimū, in primo Romanæ antiquitatis celebrat. Diſcipulū hunc Homeri

fuiſſe Clazomenius Artemon autor eſt, nona uidelicet Olympiade, & poſt Troianorũ tempora anno trecenteſimo, qua in re uobis fidem meam non niſi in relato, aſtrinxerim: nam Euſebius & Cyrillus circa primã olympiada memorant. *Cynethon.* Poſt Arctinum fuit Cynethon poëta Lacedæmonius, qui theogoniã carmine conſcripſit, poſt Heſiodũ, ut autor eſt Pauſanias in Corinthiacis. Meminit & Euſebius. Claruit circa tempora tertię olympiadis. Scripſit & de Hercule opus, quod citatum inuenietis in ijs cõmentarijs, quæ extant in Apollonij argonautica. Perperã illi quidẽ exiſtimauere, opinor, qui Cynethon, & Cenæthon, eundem unum putauere. Cenæthus enim Chius fuit, Cynethon uerò, ut modò dicebamus, Lacedæmonius, & tertia Olympiade notus, hic uero LXIX. uel ut alij, LX. ut Hippoſtratus memoriæ mandauit, quo etiam tẽpore in Rhapſodias Homeri uerſus Syracuſis cõcinnauit, & uerſus à ſe conditos multos Homericæ poëſi inſeruit. Quinetiã tum Rhapſodi multi floruerũt, ut Pindarici commentatores retulere, id quod parum conſtare uidetur, ſi modò uerum eſt quod paulò pòſt in Solonis imagine referemus. Hunc ipſum Cenæthum ſunt qui tradant eius hymni autorẽ, qui ab Homero in honorẽ Apollinis ſcriptus eſt, ut eius eſt inſcriptio. *Phanocles.* Erat & hac parte poëta Phanocles, qui

qui apud Oroſium & alios quoſdã ſcriptores male Panocles dicitur. Ganymedem hic non ab Ioue, ſed à Tantalo raptũ ſcripſit: & beliũ, quod ea cauſa inter Troëm & Tantalum ortũ eſt. Strobæus in ea oratione in qua Venerem uituperat, Phanoclis quoſdã uerſus adducit, inter quos duo hi, qui ſunt de Orphei amore in pueros Thracum, quosq́ꝫ mutuatus eſſe uidetur Ouidius Naſo in Metamorph. lib.

Primus apud Thracas puerorum inuenit amores,
Fœmineo quoniam tactus amore minus.

Sed quandò parum, ut uideo, Phanoclis elegantiam ſum aſſecutus, ideo uobis græcos etiam recitabo:

οὕνεκα πρῶτον δεῖξεν ἐνὶ θρήκεσσι ἔρωτας
ἄῤῥενας, οὐδὲ πόθους ᾔνεσε θηλυτεράων.

Leguntur & alij uerſus eiuſdẽ de Orphei & Calais Boreæ filij amore. Atqꝫ hæc quidẽ de Phanocle cõperi. Cui adhærebat Eumelus poëta Corinthius, qui fuit Amphyliti filius, ut eſt apud Pauſaniam. unus uerò ex ijs fuit, qui Bacchiadę dicti ſunt. Claruit Eumelus, ut Cyrillus contra Iulian. Cęſ. ſcribit, Olympiade nona, quo eodẽ tempore Sibylla Erythræa, quod idẽ prodit Euſebius. Eumeli in primis hiſtoria celebratur, quam de Corintho patria carmine complexus eſt, in qua Ephyren Oceani filiam ea primũ loca incoluiſſe prodidit, in quibus poſtea condita eſt *Eumelus.*

Corinthus, qua de re tum Pauſanias, tum in quarto Argonauticôn Apollonij commentatores mentionem faciunt. Scripſit item Titanum pugnam, hoc eſt, Titanomachiã. Euſebius uerò & Bugamian & Europian eiuſdem Eumeli opus celebrat, eo licet loci ab indoctis hactenus pro Eumelo, facili quidẽ literæ lapſu, Cumelus lectum ſit. Eiuſdẽ poëtæ mentio fit ab Iſaacio Zeze in commentarijs in Lycophronẽ, quo quidem loco pleroſq; eius uerſus legimus. Ab eodem quoq; Iſaacio hiſtoricus poëta uocatur, id quod et ante Iſaaciũ Pauſanias dixit. Fit et huius Eumeli mẽtio in Pindaricis ſcholijs, licet in his perperã Eumolpus Corinthius legatur, cũ Eumelus potius Corinthius legendũ ſit, qui Græcorũ reditum ſcripſit. quo etiam loco al-
Aeſon. terius poëtę Corinthij Aeſonis mẽtio, cuius meminiſſe aiunt Simonidẽ. Afferunt præterea in ijſdẽ ſcholijs et hi Eumeli uerſus, quos ita inconditè, fideliter tamen tranſtuli:

At quando Aeetes & Aloeus edita proles
Solis & Antiopes, tunc diuidit & regionem
Dupliciter natis Hyperionis inclyta proles.
Quam rigat Aeſonus dio præbebat Aloëi,
At moderandam Ephyren Aeetæ tradidit omnem.
Quam pòſt Aeetes dat Buno cuſtodiendam,
Is donec redeat, ſiue alter miſſus ab ipſo
Natus ſiue nepos, petit & mox Colchida terram.

hactenus Eumelus. Sed hos ſi græcè malueritis

ritis, cum ocium fuerit, in iiſdē ſcholiis legetis. Porrò & à Pauſania illud proditur, hymnum proſodion in Apollinē ab hoc ipſo Eumelo compoſitū, cum ſcilicet primum Meſſenij ſacrificiū ac urorū chorum religionis cauſa in Delū miſere. Dubitat Athenęus lib. dipnoſoph. ſeptimo, an Titanographia Eumeli ſit, an Arctini, cuius iam facta mentio, an alterius cuiuſpiā: quo loco quoſdā in teſtimoniū uerſus affert. Eumeli meminit & Philoſtratus in imaginum procemio. Fuit et propè æqualis Eumelo Archimus, ſeu Arctinus, ut eſt apud Euſebiū, qui Aethiopicā & Iliacam cladem ſcripſit. Connumeratur & Draco inter poëtas, qd' tribus uerſuū millibus Hypothecas ſcripſerit. Fuit uerò ut Gellius ſcribit, Athenienſis, uir probus, et multa prudentia præditus, iuriſq; diuini & humani peritus, primuſq; omniū leges tulit, quibus Athenienſes uterētur. Is in illis legibus furē cuiuſcunq; modi furti ſupplicio capitis puniendum eſſe, & alia pleraq; nimis ſeuerè ſanxit, adeò ut à Plutarcho ſcriptū ſit, quòd una ferè omnibus mors pœna ſtatueretur. Nam & qui ocij dānati eſſent capite plectebantur: quiq; holera & fructus furto abſtuliſſent, non ſecus q̄ exploratoribus homicidiſq; mortis ſuppliciū irrogabatur. quāobrē illud de eo Demadis oratoris dictum celebratur, qui Draconis leges nō atramen-

Archimus.

Draco.

to,ſed ſanguine conſcriptas dicere ſolitus erat. Herodicus etiã, ut ſcribit Ariſtoteles in rhetoricis, Draconis leges non hominis, ſed draconis eſſe dixit. Eadem quoq; ratione dictę ſunt leges funebres, hoc eſt, ut Pauſanias ait, φονικοὶ νόμοι: quapropter ait Gellius, quòd impendio acerbiores uidebantur, nõ decreto iuſſu'ue, ſed tacito illiteratoq; Athenienſium conſenſu obliteratæ fuerunt. id à Solone procuratum ſcribit Plutarchus. Interrogatus aliquando Draco, quã ob cauſam iniuriarũ plurimas capitis pœna plecti ſtatuiſſet: reſpondiſſe fertur, ſe parua quidẽ quæ eſſent delicta, morte digna cenſere, ſed maioribus maiorem inuenire ſe non poſſe. Vixiſſe uerò Dracone ea tempeſtate qua ſeptem ſapientes ſcriptum reperi, nona uidelicet circiter & xxx. Olympiade: alij longè antiquiorem putauere. Euſebius Pamphili in euang. prępar. trigeſimaſexta Olympiade Athenienſibus leges tuliſſe prodidit. Vlpianus in oratione, ſi recordor, Demoſthenis, quę eſt κατὰ τιμοκράτους, ait Draconem ex Diodori ſententia xl. & ſeptem annis Solonem pręceſsiſſe, Solonẽ uerò ante Perſarũ tempora floruiſſe. In Aegina uerò inſula interijſſe traditur: in theatro enim ſedẽs, ueſtibus ac tunicis pluribus iniectis eſt oppreſſus, atq; ibidẽ in theatro ſepultus. Et de Dracone ſatis. Fuit et Leſches poëta Lesbius, qui, ut & eſt in Euſebij

Leſches.

chro-

chronicis annotatum, Olympiade XXX floruit. Paruã hic Iliada cõſcripſit, à quo nonnulla uolunt Pindarici expoſitores Pindarũ deſumpſiſſe, ut illud in Nemionico quopiã hymno, qui in Alcimedem Aeginetã inſcribitur, de Achillis haſta, quæ undique πρόκλω, hoc eſt, annulum aureum in extremis partibus habebat. Meminit & Pauſanias, ſi rectè recordor. Fuit & poëta Leſchides, qui primùm ſub Eumene rege ſtipendia fecit, mox uerſibus operam dedit, multaq́ꝫ compoſuit, quę ſunt à Gręcis celebrata. Sequebatur hos Alcmęon & Dinarchus, quorũ prior per ea tempora quibus Leſches, floruit, & inter cætera de Muſis ſcripſit. Dinarchus uerò qua ætate uixerit, incompertum quidem habeo. Bacchũ hic in prælio dimicantem dilaniatũ diſcerptũq́ꝫ fuiſſe ſuis carminibus deſcripſit, ut Græci ſcriptores oſtendunt. Et cũ his fuit Solonis imago, qui & philoſophus & præſtãtiſsimus poëta XLVI Olympiade claruit, Cyrillo & Euſebio tradẽtibus. Fuit uerò ex Cypria Salamina oriundus. Hic Siſathian quam uocant legẽ, manu in axone præferebat: & à nonnullis habitus Homericæ poëſeos autor potius q̃ Piſiſtratus, in ordinem redigendæ: eius enim uerbis poſt adeptã tyrannidẽ Piſiſtratus dicitur, non Ariſtarcho, ut falſo quidam, ſed præcipuis eorũ temporum grammaticis eam prouinciam deman-

Leſchides.

Alcmæon.

Dinarchus.

Solon.

daſſe, propoſitis præmijs omnibus qui carmina Homerica detuliſſent, ab eis grammaticis examinanda. atq; ita conflatæ Rhapſodiæ, ſic dictæ uel ab eorũ uirga cenſoria, uel à conſuendis & in unũ connectendis carminibus. Quin & plerique catalogi Homerici partem quampiam Soloni potius q̃ Homero aſcribi uolunt, ut illud eſt de Salamine, de qua inter Athenienſes & Megarenſes certamen fuit, cuius rei poſt Plutarchũ meminit Pauſanias, & alij. Excepit Piſo: Sed quid plura, inquit, de Solone? Num Plutarch. et Laërtius eius uitam copioſe literarũ monumentis mandarunt? Rectè tu quidẽ, inquã, mones: attamen quę ad ipſius poëticã attinent, parumq; ab illis obſeruata, uobis afferã. [illegible] in primis Plato Solonis uerſus adeò celebrat, ut eos publicè recitari à pueris in deorum celebritatibus præcipiat, Homeroq; ac Heſiodo ipſum nihil inferiorem uideri potuiſſe, ſi aliquod poëma integrũ, ut illi, perfeciſſet. Illud eius certè nec ſemel celebrat, quo ſeneſcens ait ſemper ſe diſcere:

Γηράσκω δ' ἀεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

Ariſtoteles quoq; cum alibi, tum in Rhetoricis, Solonis elegias plurimũ laudat. Idẽ Ariſtides in ea oratione quã de concordia Rhodienſibus compoſuit. Eaſdẽ & Pauſanias ita uehemẽtes & incitatas fuiſſe prodidit, ut eo carminis genere Athenienſes aliquãdo ſint

ad

ad bella inflammati. Extant & apud Vlpianum rhetorẽ Solonis uerſus, extant & apud Plutarchũ pleraq;, qui & illud aſſerit, Solonem molitũ eſſe leges perſcribere, ſed id non perfeciſſe: alij ſtultitiã ſimulaſſe aiunt, legendis & in publicũ recitandis de Salamine carminibus, atq; ea cauſa ipſum ducem delectũ ad eam prouinciã. Legite Iuſtinũ, Laërtium, & Plutarchũ. Extat uerò & apud Philonem Hebræũ in ſecundo de mundi opificio elegia de decem hominũ ætatibus, quam ſicut dignam exiſtimauit doctiſsimus hebręus ut ſuo libro insereret, ſic ego, ut ſanius intelligatis Cenſorinũ de die natali, eam ipſam citantem elegiam, uobis per me latinã factam hoc loco recitabo. Cum enim Philo in laudes ſeptenarij numeri colligendas deſcendiſſet, ita ſubiungit: Has, ait, ætates ſcripſit Solon Athenienſiũ legislator, hanc faciens elegiam:

Impubes & adhuc infans cum ſepta molaris
Educit primùm, ſeptimus annus erit.
Cumq; alios ſeptem Deus huic perfecerit annos,
Apparent pubis mollia ſigna nouæ.
Tertia mox ueſtit tenera lanugine malas,
Heu nimis ætatis flos citò præteriens.
Iam iuuenem uireſq; facit tibi ſeptima quarta,
Virtutis profert certaq; ſigna uiri.
Coniugijs ætas maturum quinta miniſtrat,
Natorum, & quibus eſt poſteritatis amor.
Sexta homini mentem cunctos adducit ad uſus,

Qui queat ingenio rebus adeſſe ſuis.
Septima mente ualet, ualet & lingua, & ſimul iſti
Octaua, ambæ annis quattuor atq; decem.
Nona ætate etiam mage mollia dicere quibit,
Virtutem ad magnam lingua etiam & ſophia.
Si quiſquam ad decimæ menſuram exegerit annos,
Intempeſtiuam non habet ille necem.

Pręter elegias Solon & iambos ſcripſit, ut eſt apud Pollucem & Athenæũ, qui & nonnullos adducit, atq; inprimis ubi de πύρῳ (placentæ id genus) agit. Celebrat & eius Epodon Diog. Laërtius. Sed et Solonis uerſus de Philocypro Tyranno cõmemorat Herodotus. Sunt & Solonis uerſus apud Pauſaniã. At uero eius epitaphiũ M. Tullius tale fuiſſe ſcriptum reliquit:

Mors mea ne careat lachrymis, linquamus amicis
Mærorem, ut celebrent funera cum gemitu.

Celebrat & idẽ Cicero alibi Solonis uerſus, et in Catone ait eum uerſibus gloriari, quòd quotidie alquid addiſcens ſenex fieret. Atq; hęc quidem nunc de Solonis uerſibus, à quo *Dropides.* in tabulis non longè aberat Dropides, cuius & frater fuiſſe perhibetur, à quo, ut eſt à Græcis autoribus traditum, maternũ genus duxit [redacted] Plato. Fuit uerò egregius poëta Dropidas, ſed illius nomen ac famã fratris illuſtris gloria obſcurauit. Nec ab his pro-*Chilo.* cul Chilo fuit Damageti filius, patria Lacedæmonius, inter ſeptem Græciæ ſapientes

unus

unus habitus, cuius uitã cum alij tum Laërtius & Suidas literarum monumentis commendarũt. Laudatur Chilonis elegia ducentorum uerſuũ. Breue quoq; dicendi genus ab ipſo Chilonium nuncupatũ eſt: ut enim Ariſtagoras Mileſius ait, huiuſmodi figuris & tropis uſus eſt. Sunt et Chilonis hę ſententiæ, quæ in Apollinis oraculum referuntur, Γνῶθι σ᾽αὐτὸν, &, ἐγγύη δὲ παρ᾽ ἄτη, quibus monemur nos ipſos noſſe, et, ſponſioni non deeſſe damnum & iacturam. Thaleta quoq; Mileſium, Lobon Argiuus, qui de poëtis ſcripſit, & Plutarchus, uerſus & poëmata ſcripſiſſe tradunt, celebranturq́; eius uerſus ad ducentos, quibus quę maximè ad philoſophiã pertinent complexus eſt. Eundẽ ſcripſiſſe Meteora uerſu ſcribit Suidas, & de ęquinoctio. In huius & quorundam, quorum imagines nunc ſtatim ſubiungã, recenſendis uitis parcus eo, quoniam ſunt copioſe cum ab alĳs, tum præcipuè à Diogene Laërtio deſcriptę, qui & ipſe non indignus eſt ut inter poëtas connumeretur eos qui epigrammatis luſerunt, cuius cum pleraq; extant, tum de ſe ipſe, cum Solonis uitã abſolueret: Legitur, inquit, de illo & noſtrum epigramma in Epigrammatum libro, ubi de ſapientibus omnibus & doctrina præſtantibus, omni genere metrorũ loquor, qui Pammetros ideo uocatur. cuius libri alibi ab eodẽ ſæpe facta eſt

Thales.

Diogenes.

legũ periti quidã hoc ſimili furore aguntur. Verũ pręſtat in cęptũ de philoſophis iſtis qui et poëtę fuere, ſermonẽ proſequi. Sic agã, inquã. Multi ergo & Pythagorã inter poëtas retulere, cõſtãs licet ſit opinio, eũ nihil in ſcriptis reliquiſſe. Heraclides tamen Serapionis & ipſum Pythagorã uerſus ſcripſiſſe tradit in Socionis epitome. Ion quoq; Chius, poëma ait quoddã cõpoſuiſſe, ſed Orpheo titulo et nomine pręnotaſſe: cui opinioni neq; Diogenes refragat. Sed & alij nõnulli aurea quæ inſcribunt carmina, Pythagorę legitima eſſe crediderũt, nec ea aliter exponere uidet Hierocles philoſophus, licet Iãblichus rẽ in dubio uerſari ſcribat: quidã eñ, ait, in Philolaũ aureũ illud poëma referũt, qua de re et noſtra ætate inter homines eruditos nõ parua fuit diſceptatio. Vxorẽ etiã Pythagoras habuit, quæ in poëtica non parũ ualuit, ut alio loco narrabimus. Atq; ea ratione ſatis dixerim de Pythagora, q̊d nunc nõ eius uitã comentamur, quæ eſt à tot perſcripta, atq; in primis Iamblicho & Laërtio, ut Origenẽ mittam & Suidã. Fuit & Hipparchus inter poëtas connumeratus, Athenienſis Piſiſtrati tyrãni filius, qui, ut eſt à Platone proditũ, multa in repub. facinora pręclara fecit, ita quidem ut apud Gręcos ab ipſo prouerbiũ in eos factũ ſit, qui magnificè ac liberaliter opus aliq̊d perficiunt, τὸ ἱππάρχου τεῖχιον. Is eñ Academiã

Pythagoras.

Hipparchus.

ingenti muro circũdedit, qua in re non modicas abſumpſit opes. Sunt & qui huic aſcribant gloriã in ordinẽ redigendæ Homericæ poëſeos, quã Athenas primus inuexit, poëtasq́ coëgit carminũ cantores, ut uerſus per ordinem referrent. Certè poëtas poëta ipſe plurimi fecit: nam et Simonidẽ ſemper apud ſe habere uoluit. Anacreõti uerò dum Athenas nauigaret, quinquaginta remorum nauem occurrere iuſsit. Columnas etiã in urbis compitis erexit, legibus & elegis uerſibus inſcriptas, ut Plato in eius nominis dialogo ſcriptũ reliquit. Ab Harmodio uerò & Ariſtogitone occiſus eſt, quibus, ut tyrannicidis, Athenienſes ſtatuas erexere, eo quo Romæ reges eiecti ſunt anno, ut Plinius in xxiiij. autor eſt. Hipparchi necis cauſa non ea fuiſſe creditur quæ uulgò traditur, ſororis Harmodij Canephorę contemptus, quã Thucydides in ſexto. hiſt. perſcribit copioſe: ſed cum Harmodius amatus & eruditus ab Ariſtogitone, quempiam nobilem deperiret adoleſcentẽ, qui prius ambos admirari ſolitus erat, dein contemptui eos habere cœpit, quòd uidelicet Hipparcho eſſet familiaris factus. Hi ea igitur cauſa Hipparchum interfecere: quos ne proderet Leęna meretrix torta, cum mordicus linguam ſibi euelliſſet expuiſſetq́, ſtatuam Leænæ elinguis à populo Atheniẽſi meruit, Nota eſt hiſtoria. Poſt Hip-

par-

parchũ fuit & Miſtheus Athenienſis poëta, qui XXXVIII. Olympiade claruit. Poſt quẽ etiam fuit Eugamnus Cyrenæus poëta, qui eo tempore theogoniam ſcripſiſſe traditur, quo Panathenæa ab Athenienſibus celebrari cœpta ſunt. Hunc ipſum Eugamnũ integrum uolumẽ de Theſprotijs à Muſęo furto ſuſtuliſſe teſtis eſt Clemens libro contra gentes ſexto, ut etiã obſeruat Euſebius Pamphili. Sed iam ad Piſandri imaginẽ deuenimus, qui eſt inter uetuſtos poëtas cõnumeratus, quippe quem Eumolpi ętate Græci quidam uixiſſe prodiderunt, atq; ab eo etiam amatũ: alij uerò Heſiodo quidem ſeniorem: plurimi XXXIII. Olymp. claruiſſe tradiderunt. Vtcunq; ſit, Piſonis & Ariſtęcmię filius fuit, Cũ uerò patria Alexandrinus eſſet (quod procedere non poſſe uidetur, nondũ enim Alexandria condita fuerat) Rhodium ſe tamen maluit appellari, ut multò poſt eum Apollonius qui Argonautica ſcripſit, atq; ob id Camirus ſeu Camiręus, ut ait Stephanus, Piſander eſt cognominatus. Nã ut Pindarus ſcribit, à tribus Rhodes & Apollinis filijs, tres inſulæ Rhodi urbes uocatę ſunt, Camira, Ialyſia et Lindus, quem et Strabo hac parte ſecutus eſt. Piſander ſororẽ habuit non ignobilem Diocliam. Scripſit uerò eleganti carmine Herculis labores duobus libris, qui deſiderantur. In ijs primus ipſe clauã Herculi

Miſtheus. *Eugamnus.* *Piſander.*

attribuit, quod planius in Herculis uita ipſe ſum executus. De Piſãdro in hũc propè mo dũ Macrobius: Piſander, inquit, poëta inter Græcos eminet opere, quod à nuptijs Iouis & Iunonis incipiẽs, uniuerſas hiſtorias quę medijs omnibus ſeculis uſq; ad ipſius Piſandri ætatem contigerunt, in unam ſeriẽ coactas redegit, et unum ex diuerſis temporũ hiſtorijs corpus effecit: in quo opere, pręter cęteras hiſtorias, interitus quoq; Troię relatus eſt, quẽ Maro interpretando, fabricatus eſt ſibi Iliacæ urbis ruinã. hæc ferè Macrobius. Reliqua uerò quæ Piſandro aſcribũtur, ſuppoſititia & adulterina iudicantur: nam tum ea Ariſtæus poëta, tum alij cõpoſuiſſe ferun tur. Fuit autem Ariſtæus is qui uariã carmine ſcripſit hiſtoriã, quam Heroicω̃n theogamiω̃n inſcripſit, libris multis digeſtã: & pręter hæc alia edidit ſoluta oratione. Sed de Piſandro ſequamur, quẽ in tantũ atrę bilis uæſania correptũ fuiſſe legimus, ut ſibi cõtinuè timeret ne ſuæ ipſius umbræ occurreret: anima enim ſe uiuens deſtitutũ exiſtimabat. Meminí certè ego, quod & tu fortè Piſo, me hominẽ aliquando Ferrarię in patria huiuſcemodi uęſania ac furore percitum uidere, cui cũ philoſophi & medici plerìq;, in primiſq; Leonicenus noſter, firmis rationibus & argumẽtis id fieri nullo modo poſſe oſtenderent, ut quiſpiã ſine anima uiuere, nedum lo

qui

qui poſſet (is em̃ nonnihil in literarũ ſtudijs antea uerſatus fuerat) rationes ille quidẽ ſibi alias omnes propoſitas probabat: cum uerò argumentationis cõcluſio afferebatur, id totũ ille pertinaciter pernegabat. Et memini, inquit Piſo, et mira res profectò: ſed ut à medicis audio, eiuſmodi ęgritudines plerũq; ex atra bili euenire ſolẽt. Cui ego: Sic eſt, inquã, Piſo: nã & ab ijs ipſis medicis infinitæ & penè innumerabiles eius morbi ſpecies tradũtur. Nolim uos tñ ignorare, ijs miſsis quę noſtri non ſunt inſtituti, Piſandrũ hunc ipſum quẽ modò timidiorẽ & furentẽ dicebamus, nõ ab aliquibus poëtã exiſtimatũ, ſed bellicũ quempiã hominem et militẽ, ſtatura magnũ, qui lucri, nõ uirtutis cauſa, militarẽ artẽ exercebat, cuius & conũ & ſupercilia ridet Ariſtophanes. Hic cũ uirilis nec eſſet nec fortis, ut tamen uideretur, armis inſignib. & exculptis utebatur, tripliciq; cono & inſigni, quã τριλοφίαν Græci uocauere: à quo eſt id, quod Gręcis tritum eſt uetuſtate prouerbiũ, Piſandro timidior. Iã ſatis, inquit Piſo, ne propoſitũ mittamus. Nec uobis id, inquã ego, pręter rẽ audiuiſſe fuerit, ſic enim & græcũ Suidæ exẽplar caſtigabimus, ubi legitur, Πεισάνδρυ λειότηρ⊚, uos Πεισάνδρυ δειλότηρ⊚ legetis, & rem ſimul parũ Latinis obſeruatã uobis attulerim. Fuit uerò & alter Piſander Larandæus poëta, poërę Neſtoris filius, de quibus Prouerb.

alibi agendum. Erat poſt hæc in hac tabulæ parte imago Eueni, qui fuit elegiarũ poëta, eius Philiſti magiſter qui ſecundũ præcepta artis oratorię hiſtorias cõſcripſit. Huius certè Eueni uerſus citat Ariſtoteles, cum de conſuetudine agit, quam aliam quaſi naturã eſſe exiſtimat. Extant in Gnidiam Venerẽ duo eius epigrãmata, item alia in Myronis uaccam. Duos tamen Eueni nomine fuiſſe reperio apud Suidam & Val. Harpocrationẽ, & ambos quidem elegiographos, id q̊d Harpocration comprobat ex Eratoſthenis in chronographijs autoritate, eoſdemq́ ait fuiſſe ex Paro inſula. Meminit & eorũ alterius [redacted] Plato, etſi in uulgatis codicibus inuerſè atq́ præpoſterè aliquando legitur. Meminit & Max. Tyrius in quodã ſermone de Socrate loquens, quem ait ab Eueno poëticam comparaſſe. Eſt & apud Auſonium in quadã epiſtola huius poëtæ nomen perperã, ut puto, ſcriptũ: ita enim legendũ exiſtimatur: Quid Euenũ, quem Menander ſapientẽ uocauit? Citat̃ & Euenus ab Artemidoro lib. primo ὀνειροκριτικῶν, in amatorijs ad Eunomiũ, ubi ait camelũ appellari quaſi κάμμυρον, ab inflexu uidelicet femorũ, quaſi κάμπτει τοὺς μηρούς. At uerò hi mihi deſipere uident̃ qui Euenũ poëtam in amnẽ Lycorbã demerſum fluuio nomẽ dediſſe autumant, cum ex Euſtathio & Porphyrio alijſq́ res aliter habeat. Eſt quoq́

Euenus.

quoq; apud Dionyſium Halicarnaſſ. in primo hiſtoriarum Eueni nomen in Euſenum commutatũ, ut quidã falſò putant, cum eo loci potius, ut uobis alio loco dicã, Simulus legendũ ſit. Verùm iam Eueno miſſo, ad Tyrtæum conuertamur, cuius hac in parte fuit imago. Poëta uerò Athenięſis fuit Tyrtæus, ſed à Spartanis urbe donatus, atq; ea cauſa puto à ſcriptoribus Spartanus et Lacedęmonius interdum dictus eſt, ab alijs neſcio qua ratione Mileſius. Plutarchus uerò in Muſica Mantineũ facit: tanta eſt plerunq; eadem de re ſcriptorũ uarietas. Fuit in primis Tyrtęus elegiarũ poëta, et tibicen, ut ex Lycurgi oratoris autoritate teſtatur Harpocration. Patrem Archembrotũ habuit. Deformis ipſe fuit aſpectu, & claudus: eum & luſcũ deſcribit Porphyrion. Inter uerò antiquiores poëtas connumeratur, & ætate penè par ſeptem ſapientibus, hoc eſt XXXV. Olympiade. Scripſit elego, & heroico carmine permulta de Lacedæmoniorũ repub. item hypothecas, bellicos cantus, libris ſex, & Eunomiam quam uocauit, quo in opere ſe Lacedæmoniorum ducem fuiſſe ait, cum contra Meſſenios pugnarent: cuius quidẽ belli cauſa fuerat, quòd Spartanas uirgines Meſſenij ad ædem Dianæ uiolauerant. Hiſtoriæ meminit Strabo, à quo & eius uerſus de eo uicẽnali bello afferunt. Pluribus eam in Meſſę

Tyrtæus.

niacis Pauſanias exequitur. Iuſtinus ex Trogo Tyrtæum ait Lacedęmonijs belli ducem ex oraculo datum fuiſſe ab Athenienſibus, cum iam Lacedæmonij ipſi ter fuſi fuiſſent. In contemptũ uerò datũ ait Pauſanias, erat enim ludi literarij magiſter Tyrtęus, & claudus, ut modò dixi: nec inſuper Athenienſiũ deſideriũ fuerat, ut Meſſenios Lacedæmonij uincerent. at ſuo Tyrtęus carmine militũ animos ita inflammauit, ut ex ea pugna inſignẽ facilè uictoriã reportarit. Præter ſuprà citatos autores, huius etiã hiſtorię Ariſtoteles et Oroſ. meminere. hinc illud opinor Horatij:

Tyrtæusq; mares animos in martia bella

Verſibus exacuit. quod Porphyriõ & Acrõ animaduerterũt: ut eorũ magis ſit ſupinus et ferula caſtigãdus error, qui Dircæũ pro Tyrtæo in eo Horatij uerſu repoſuerunt. Pauſanias, ut eſt apud Plutarchũ, cũ interrogatus aliquãdo fuiſſet, quã ob cauſam Tyrtæũ Lacedæmonij urbe donaſſent, reſpõdiſſe dicit, ne externus, inquit, nobis imperaret. at uerò Leonidas rogatus qualẽ ipſe poëtã Tyrtæũ crederet: bonũ ſcilicet reſpõdit, quòd iuuenũ animos ad pulchra honeſtáq; inflãmaret. ſcribit hoc idẽ Plutar. in eo qui inſcribit, Quęnã inter animalia prudẽtiora, terreſtriáne an aquatilia. tametſi aliter idẽ in apohthegmat. Vtiq; fuiſſe hoĩem Tyrtęũ egregię probitatis facilè ex Platone colligimus, etſi eũ ut mẽtis

impo-

impotẽ irriſerunt Athenıẽſes, ut Heraclides et Diogenes ſcribũt. Sedem̃ uſqueadeo Spartani Tyrtęi poëmatis afficiebant, ut cum hoſte cõgreſſuri ea identidẽ repeterent. Scribit Philochorus & repetit Athenæus, Lacedæmonios, cum duce Tyrtęo Meſſenios ſuperaſſent, eum morẽ inſtituiſſe militarẽ, ut cum uel cõuiuia, uel ludos celebrarẽt, inuicẽ Tyrtæi pyrrichã canerẽt, et qui uictor fuiſſet prę miũ à Polemarcho, hoc eſt, à ludi principe, carnẽ acciperet. Trichoriã quoq; ſaltationẽ ab hoc poëta inſtitutã autor eſt Iul. Pollux. Eſt aũt Trichoria apud Lacedæmonios tripartita quædã ſaltatio, qua per tres hominũ ætates, puerorũ, uirorũ et ſenũ uti cõſueuere Lacões. Atq; hactenus uobis de Tyrtęo, nũc ad aliorũ imagines me cõuerto. Fuit uerò et Cherſię poëtę imago, qui cũ Pẽriãdro longo tẽpore ſimultatẽ exercuit, tandẽ Chilone ſequeſtre recõciliati ſunt. meminit Plutarch. in ſympoſ. Pauſanias uerò in Bęoticis Cherſian ait Orchomeniũ fuiſſe, eiúsq; uerſus adducit de Aſpledone ciuitate: nullã tñ apud ſe eius poëtę memoriã extare ſcribit, niſi quòd Calliopus, eius ad Orchomenios meminerit, et ꝗ Orchomenij ipſi eius uerſus in Heſiodi ſepulchro cõmemorent. Fuit et Prodicus Phocęus uetuſtus apud Græcos epicus poëta, cuius ſi nominis minus crebra mentio, carminis certè frequẽs habetur. Scripſit em̃

Cherſias.

Prodicus.

Minyada opus uariũ, hiſtoriisq́ue multis ac fabulis refertiſsimũ, ex quo Polygnotus picturarum nonnullarum ſumpſit argumenta, ut docet Pauſanias. Inter cæteros de Charonte hi ſunt uerſus:

ἔνθ' ἤτοι νέα μὲν νεκυάμβατον, ἣν ὁ γεραιὸς
πορθμεὺς ἦγε χάρων, οὐκ ἔλλαβον ἔνδοθεν ὅρμου.

Minyados præterea mẽtio ubi de Meleagri & Altheæ fabula, item de Amphione apud inferos pœnas dante. Alius uerò ab hoc fuit *Prodicus.* Prodicus Ceus inter uetuſtos phyſicos et ſophiſtas connumeratus. Eius nota eſt Herculis pueri uirtutis et uitij hiſtoria, qua de re in Hercule noſtro. Huius quoq́ue Euripides *Polycritus.* diſcipulus fuit. Fuit & Polycritus per hæc tẽpora poëta, qui teſte Ariſtotele, in lib. de admirãdis in natura (quẽ quidem librũ uideo à pleriſq́ue inter Ariſtotelis legitima opera reponi) Siculorum geſta uerſibus perſcripſit: atq́ue in ijs præter alia de lacu quodam Siciliæ ita tradidit, ut ſe in gyrum inſtar clypei uoluat, cuius aquæ hauſtu homines mirum in modũ creſcere dicuntur. Eundem Polycritum alibi idem Ariſtoteles diligentẽ & accuratum autorẽ uocauit. In hac tabulæ regione quoſdã philoſophos & poëtas excellen*Xenophanes.* tes conſpeximus, inter quos Xenophanes, cui Phyſico cognomen fuit. patria fuit Colophonius, ut Cicero & Strabo teſtantur. L. circiter Olymp. claruit, ut eſt apud Euſebiũ, qui

qui & aliubi Eleaticæ eum ſectæ inuentorẽ fuiſſe ſcribit. Multa uerò in philoſophia carmine perſcripſit, inter quæ opus duûm millium uerſuum. Extat quod legi apud Athenæum ipſius elegidion, item carmina quamplura cum apud alios, tum apud Simpliciũ Ariſtotelis interpretẽ. Illud utiq; Xenophanis carmen ualde celebratur à Theodoreto Cyri urbis pontifice:

ἐκ γῆς γὰρ τάδε πάντα, καὶ ἐς γῆν πάντα τελευτᾷ.

quod ſic latinè uertit aliquãdo ex tempore Pice pater tuus:

Ex terra cuncta, atq; in terram cuncta recumbunt.

Leguntur & apud Suidam elegiaci quidã ipſius uerſus, de eo quod aliquando aliud ipſum factum eſt, hoc eſt, *περὶ τοῦ ἄλλοτε αὐτὸν γεγενῆσθαι.* Afferuntur & eiuſdem uerſus à Clemente Alexãdrino in ſtromatis, atq; item ab Euſebio de uno deo, quos ideo uobis recitabo, quòd in xiij. de præp. euangel. latino codice deſiderantur, ut alia pleraq; prætermiſſa ab interprete. Verſus hi ſunt, oppidò ſcitu dígniſsimi:

εἷς θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος,
οὔτι δέμας θνητοῖσιν ὁμοῖος οὔτε νόημα.

Vel ſi latinos uultis, accipe ſic à me factos:

Inq; deos, Deus, inq; homines eſt maximus unus,
Non intellectu ſimilis nec corpore nobis.

Origenes uerò in libro qui Philoſophumenon inſcribitur, omne Xenophanis in phi-

loſophia inſtitutũ paucis ſic explicuit: Xenophanes, inquit, Colophonius Orthomeni filius, omnium rerum incomprehenſibilitatẽ eſſe dixit, & ſolẽ ex paruis igniculis coaluiſſe, et quotidie fieri: & terram eſſe infinitam, & neq; ab aëre neq; à cœlo contineri: infinitosq́; ſoles & lunas ex terra fieri. Salſuginem quoq; maris fieri ex mixtione terræ exiſtimauit, idq́; ea ratiõe colligebat, quòd in medio terræ, & in montibus, concharũ teſtæ inueniãtur: & in lapicidinis, quæ ſunt prope Syracuſas, inuentæ eſſent aliquando piſciũ & phocarũ figuræ. In Paro quoq; inſula lauri imago in profundiſsima marmoris uena. Hæc quidẽ ille: quæ quoniã Latinis noſtris hominibus parũ nota ſunt, ea ideo hoc uobis loco utcunq; expoſui. Dicerẽ, tum inquit Piſo, ut de cæteris philoſophis itidẽ faceres, quos in tabula pictos eſſe dixiſti, niſi uererer ne in longum nimis huius diei ſermonẽ traheremus. Nihil certè, inquam, quod ad tabulam pertineat, quantum in me fuerit, prętermittam quin referam, atq; in primis ea quæ ad poëticã pertinent. Sanè Diogenes, à quo Xenophanis uita deſcribitur, eum contra Homerũ & Heſiodũ iambos & elegias ſcripſiſſe prodidit, ut ideo eum uix dignũ putẽ, ut inter poëtas connumeretur: quo fit ut rectè putem illi Hieronẽ reſpondiſſe, cum ei aliquãdo Xenophanes dixiſſet, ſe uix famulos

duos

duos alere poſſe: Iure quidem, at Homerus, cui tu detrahis, plures q̃ decem millia etiam mortuus alit. quod ſcribit Plutarchus. Multæ tamen conſtantię hominē ac fortitudinis fuiſſe accepimus, adeò ut mortuos filios ſuismet ipſe manibus ſepulturę mãdarit, ut Demetrius Phalereus autor eſt. Prҿter ea quorũ ſuperius meminimus, de Sillis quoq; poëmata ſcripſiſſe tradit Strabo. Quale uerò carminis genus ſint Silli, uobis in primi diei ſermone abundè, ut opinor, declarauimus. In hoc quidē Sillorũ genere, ut Gellius & Diogenes & Stephanus tradũt, ſcripſit & Timō Phliaſius ex Pyrrhonis ſecta, ut Athenęus et Suidas referunt, quod opus libris tribus digeſtũ, σίλλοι ἤτοι ψόγοι τῶν φιλοσόφων inſcripſit, in quos cōmentaria ſe edidiſſe ipſemet teſtatur Diogenes. Ex Timonis Sillis cũ alij perplures, tum Sextus Empericus, Plutarch. & Gellius carmina citant. Sed huius Timonis uitã luculēter ſatis in nono colligit Laërtius. Floruit uero Philadelphi Ptolemęi tēpore, ut ex eius iãbis facile noſſe dat. Patrē quidē Timarchũ habuit, inter Phliaſios hominē nō ſatis locupletē, anteq̃ philoſophię operã nauaret. Tripudijs ac ſaltatiōib. eſt delectatus. Scripſit prҿter quę diximus, Cinędos, Pythonē, Dalmas, tragœdias inſuper et comœdias & ſatyras uſq; ad uerſuũ xx millia. Ea inſuper fuit pictoris induſtria, ut in tabulis ita depictus Timon.

fuerit hic Timō, ut omnibus infenſus eſſe ui deretur, ea certè quando fuit natura, ut omnibus malediceret, nulli parceret, prçterquā Pyrrhoni, & ut aliqui ſcribunt, prçterquam Democrito et Xenophani, de quo modò egimus, quē in ſecūdo et tertio libro in modū dialogi loquentē induxit. Ipſum uero Timonem hoc loco retulimus, quoniam id nō ab re uiſum eſt, cum de Sillis nobis mentio inci diſſet. Cedo, inquit Piſo, reliqua, te enim libēter audimus. Tum ego: fuit et alter, inquā, Timon, qui quòd humanum genus exoſus fuerat, uulgò μισάνθρωπος cognominatus eſt, ut Lucianus & Suidas tradunt. meminit & cum alibi M. Cicero, tum in Lælio: meminit item Plinius et Pauſanias: cuius quoq; nominis titulo Luciani dialogus legitur. Fuit hic quidem Athenienſis, ut Plutarchus ſcribit, belli Peleponneſiaci tēporibus, ut ex Ariſtophanis & Platonis carminibus colligitur: deſcribitur enim in eis oſor & inhumanus, & hominum congreſſus fugiens & colloquia, præter unius Alcibiadis, qui ea tempeſtate adoleſcēs erat, & lingua maximè promptus, hunc Timō libētiſsimè amplectebatur exoſculabatq́; : interrogatusq́; ab Apemanto, quid ita faceret, reſpōdit, ideo quòd adoleſcentem eum intelligeret multorum malorum Athenienſibus cauſam futurū. Conſuetudinē quoq; Apemanti nonnunquā non aſperna-

ſpernabatur, quòd is ſimilis ei eſſet, & eoſdẽ ſectaretur mores. Cum unà enim aliquãdo cœnarent, & ſimul eſſent, ô pulchrũ, inquit, ô Timon noſtrum conuiuiũ. Apemanto reſpondit Timon, ſcilicet ſi tu non adeſſes. Eſt etiam proditũ Timonem ſemel in concionẽ proceſsiſſe, ſilentioq́ facto & expectatione, utpote quòd inſolitũ id eſſet, dixiſſe: Eſt mihi, ô uiri Athenienſes, poſt ædes non multũ horti, & in eo ficus coaluit, è qua iam permulti ciues ſuſpendio uitã finiere, in eo ego loco ſum ædificiũ facturus: qua ex re publicè ad uos referre cõſtitui, ut ſi qui ſunt ex uobis, qui uitam ſuſpendio finire uelint, antè id agant, quàm arbor ſuccidatur. Mortuus uerò eſt Timon, & in maris littore ſepultus: at mare ſuccreſcẽs, & ſepulchrũ ambedens, adi tum eius remouit. Erant in ſepulchro hæc carmina inſcripta, quæ quidem ipſe Timon antequam è uita decederet, ſibi feciſſe proditum eſt:

ἐνθάδ' ἀποῤῥήξας ψυχὴν βαρυδαίμονα κεῖμαι,
οὔνομα δ' οὐ πεύσεσθε, κακοὶ δὲ κακῶς ἀπόλοισθε.

quæ malè, ut uidetur, ſic Aretinus tranſtulit:

Hîc ſum poſt uitam miſeramq; inopemq; ſepultus,
Nomen non quæras, di lector te malè perdant.

Leguntur & græca in Timonem quædã alia epigrammata Egeſippi Ptolemæi, Leonidæ & Callimachi, quæ ſunt in tertio epigrammatũ uolumine. Memorabilis etiam huius

Timonis ea eſt ſentētia. Aliquando enim interrogatus, cur omnium eſſet hominū oſor, reſpondit, τοὺς μὲν πονηροὺς εὐλόγως μισῶ, τοὺς δὲ λοιποὺς ὅτι οὐ μισοῦσι τοὺς πονηρούς. Malos, inquit, iurè odi, cæteros uerò quòd non malos oderint. Sed iam plus ſatis: in uiam redeo, nonnihil enim à propoſito deerrauimus. Poſt Xenophanem erat Parmenides Eleates Pyretis filius, qui, ut Themiſtius & Laërtius tradunt, eius quem modò narrauimus, Xenophanis diſcipulus fuit: ut uerò Theophraſtus, Anaximandri. Vniuerſum hic exiſtimauit unum eſſe ſempiternū & ingenitū & globoſum, ut ſcribit Origenes: ignem et terrā dixit uniuerſi principia, terrā quidem ut materiā, ignē autem ut cauſam, & ut efficiens. Plura hac de re apud Diogenē, in eius uita legetis, nec pauca apud Simpliciū cum aliubi, tum in primo Phyſicę auſcultat. Ariſtotelis. Suidas Parmenidis ſucceſſores Empedoclē ait & Zenonē. [redacted] Plato dialogū huius philoſophi nomine conſcripſit de uno rerū omniū principio, in quo omnem cōplexus eſt theologiā: in eo quidē dialogo Parmenidis citātur poëmata. Scribit Cælius Aurelianus in libris artis medicę, quos Chronion inſcripſit, Parmenidē de natura ſcripſiſſe: Euentu, inquit, cōceptionis molles aliquādo ſeu ſubactos homines generari, cuius, ait, qa græcū eſt epigrāma, & hoc uerſibus intimabo: latinos

Parmenides.

tinos enim, ut potui, ſimili modo compoſui, ne linguarum ratio miſceretur.

Fœmina uirq́; ſimul Veneris cum germina miſcent,
Venis informans diuerſo ex ſanguine uirtus
Temperiem ſeruans, bene condita corpora fingit.
Nam ſi uirtutes permixto ſemine pugnent,
Nec faciant unam permixto ſemine Diræ,
Naſcentem gemino uexabunt ſemine ſexum.

Subiungit Cælius, uult enim ſeminũ præter materies eſſe uirtutes, quę ſi ſe ita miſcuerint, ut eius corporis faciant unã, congruã ſexui generẽt uoluntatẽ: ſi aũt permixto ſemine corporeo uirtutes ſeparatę permanſerint, utriuſq; Veneris natos appetẽtia ſequat̃. hos Gręci, ut idẽ Cæl. tradit, μαλθακοὺς uocãt, id eſt, ut idẽ interpretat̃, molles & ſubactos. Sed hac de re ſatis. Scripſit pręterea Parmenides mundi opificiũ, hoc eſt, Coſmogoniã, ut in Erotico à Plutar. tradit̃, quo in opere Amorẽ deorũ omnium primũ ait. Hoc ipſius eſt carmẽ:

πρώτιστον μὲν ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων.

Scripſit itẽ de elementorũ generatione, hoc eſt, στοιχειοποιΐαν, ut legimus in eo qui eſt, de audiẽdo, Plutarchi. Celebrat et naturales hymnos Parmenidis Menander rhetor. Sunt & apud Simpliciũ & Beſſarionẽ quamplurimi Parmenidis uerſus: ſunt et alij apud Plutarchũ eo loco, quo philoſophiã prius uerſibus deſcriptã aſſerit, q̃ ſoluta oratione. Et cũ his poëtis philoſophis fuit Anacharſis Scytha, *Anacharſis*

patre Gnyro, matre uero gręca, quod genus hominũ Hybridæ uocantur. Fratrẽ habuit Caduia, qui Scytharũ rex fuit. Crœſi hic temporibus & Solonis floruiſſe traditur. Leges uerſibus deſcriptas ſuis Scythiæ populis ferre uoluit. Compoſuit & alia permulta, quæ ad humanæ uitæ cultum pertinebant, uerſibus octingentis. Rotam figuli, & anchorã, ſunt qui Anacharſin inueniſſe tradant: q̊d minimè uerũ uidetur, qua de re in Nauigijs diligentius obſeruaui. Initiatum præterea Anacharſin ſacris Græcorũ accepimus, atq; ad centeſimum uſq; annum uixiſſe, cum demum in patriam redijſſet, ſagitta in uenatione percuſſum interijſſe. Anacharſis utiq; uocabulũ deductum pleriq; autumant παρὰ τὸ ἀνὰ καὶ χάρσις, quæ uox tum lætitiã tum gratiam ſignificat. Sed de huius uita multa Diogenes, quędã Lucianus, Herodotus, Suidas, alijq;. Solebat Anacharſis irridere imprudẽtes, de prudentibus iudicantes, ut Tertullianus & Laërtius ſcribunt. Adſtabat propter hos & Empedoclis imago, Metonis filij, uel ut alij, Archinomi ſeu Xenetę. Fuit uerò Empedocles Parmenidis diſcipulus, uel ut alij exiſtimant, Xenophanis, ut alij, Telaugis Pythagorę filij, ex Agrigento Siculus, tantæ utiq; exiſtimationis, ut ferè ab omnibus coleretur, ſic ut de illo canat Lucretius, cum de Sicilia multa locutus eſſet:

Empedocles.

Nil

Nil tamen hoc habuiſſe uiro præclarius in ſe,
Nec ſanctum magis & mirum, charumq́; uidetur.
Carmina quin etiam diuini pectoris eius
Vociferantur, & exponunt præclara reperta,
Vt uix humana uideatur ſtirpe creatus.

Mira etiam prodit Iamblichus de Empedocle, quòd uentos ſcilicet, cæterasq́; aëris motiones ſiſteret, ac propterea illi cognomẽ inditum ἀλεξανέμαν, quòd uentos depelleret. Addit & Suidas, item Laërtius, eadẽ ratione κωλυσανέμαν eum uocitatum fuiſſe. Auream quoq; coronã capite geſtaſſe accepimus, & in manibus ſtẽmata Delphica, in pedibusq́; amyclas (genus id calceamenti à Græcis dicitur. Tanto uerò diuinitatis deſiderio ambitioſus æſtuauit, ut ſe noctu in crateras Aetnæ deiecerit, ut in deorum numerũ repentè tralatus à populis crederetur: id q̊d ab igne reiecta calciamenta, fruſtra ab eo tentatum oſtenderũt: unde ridendi præſtita eſt Luciano occaſio in Icaromenippo. Scripſit Empedocles de rerum natura carmine libros tres, aliaq́; non parũ multa, quæ cum ab aliis afferunt, tum à Pachemero philoſopho in Ariſtotelis Ethica, & à Sophronio in iis quæ de anima ſcripſit, item in primo Phyſicorũ Ariſtotelis à Simplicio, & ab aliis. Hymnos inſuper naturales cõpoſuit, ut à Menandro rhetore proditũ eſt. Nantes uerò ſcribit Pythagoricos uſq; ad Philolaum & Empedoclem

ad ſermonum arcanorũ communionem admitti ſolitos: ubi uerò ipſe poëmata illa uulgare cœpit, ab his latam eſſe legem, ut inde uerſificator omnis arceretur. Idem & Platonem pertuliſſe ferũt. Sedenim idem quoq; Neanthes & tragœdias Empedoclis ſe uidiſſe teſtatũ reliquit, quas quidẽ tragœdias alterius Empedoclis Heraclides Serapionis fuiſſe exiſtimauit, Ariſtoteles tamen Empedoclis legitimas credidit. Porrò Ariſtoteles idem in libro de poëtis, Empedoclem ait etiam Xerxis Perſarum regis tranſitũ in Græciam ſcripſiſſe, & in Apollinem proœmium, quæ poëmata poſtea igni tradita dicũtur ab illius ſorore, ſeu filia, id quod & Hieronymus græcus ſcriptor aſſerit: & Perſica quidẽ ab eo prudente ſcripta, & imperfecta, proœmiũ uerò ab imprudente ſcilicet. Pythagorę etiã palingeneſiã crediſiſſe Empedocles uidetur, id quod clariſsimè ex ipſius uerſibus perſpicimus, quibus ipſe ſe ſtirpem, piſcem, puerum, atq; uirginem fuiſſe cecinit. Verſus quos cum aliubi, tum apud Origenem in libro philoſophumenon comperi, recitabo:

χαίρετ' ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς,
ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε, κόρη τε,
θάμνος τε, οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπορος ἰχθῦς.

Sed quid uetat, ut hos uobis etiam ex tempore latinè referam?

Non ego mortalis uobis deus ipſe, ualete,

Illa

Ille ego qui quondam fueram uirgoq́;,puerq́;,
Atq; frutex,uolucerq́;,& uenditus ex mare piſcis.

At uerò cætera quæ ad Empedoclis uitam attinent,apud Laërtium cum tempus erit le getis, nunc urgent reliquæ poëtarum imagines, quæ plurimæ reſtant. Fuit tamen & alter Empedocles prioris ex filia nepos,qui quatuor & uiginti tragœdias docuit. Eſt apud Græcos prouerbiũ,cuius & Lyſias orator meminit, in eos qui conſtanter in aliquos inimicitias continuãt,Empedoclis inimicitia, uel ſimultas,id eſt ἔχθρα, quod ab horum utro manarit, mihi utiq; incõpertum. Sed ad alios iam noſter ſermo uertat. Fuit et Agathon Samius poëta nõ ignobilis, cuius cum alij ſentẽtias laudant, tum Ariſtoteles, qui ad Nicomachum in Ethicis eas nõ inuitus adducit, ut cum factũ non factũ eſſe, ait non contingere, & rectè, inquit, Agathon, Prouerb. Agathon.

Hoc etiam ipſe Deus ſoloq́; carere uidetur,
Infectum ut faciat quod factum eſt. Idẽ cum alibi oſtendit circa eadem uerſari artem et fortunam,ut præclarè, inquit, Agathon:

Nanq; ars fortunam, fortunáq; diligit artem.

qui uerſus tamen græcè ſenarius eſt. Huius poëtæ meminit & Athenæus, & Theophilus grammaticus in Lexico. Alterum inter Tragicos, Agathona enumerat Suidas, qui poëta fuit ſplendidus & liberalis, cuius etiam meminit Ariſtophanes. Platonis uerò

præcipuus fuit amicus:quin & in ipſius Agathonis ędibus ſympoſium celebraſſe ſunt ex Platonis ſectatoribus qui affirment. Agathon uerò præter Tragœdias, & Comœdias quoq; ſcripſiſſe dicitur, cuius fabula quę ἄνθος, hoc eſt, flos, inſcripta fuit, ab Ariſtotele celebratur in Poëtica, in qua quidem fabula multa recondita erant, et tanquã fabularum inuolucra. Eiuſdẽ & in libello eodem aliàs meminit, item Lucianus in Rhetore. Scribit uerò Philoſtratus in Gorgiæ uita, Agathonem qui uerſuum elegantia plurimũ æſtimatus fuit, in iambicis carminibus Gorgiã ipſum imitatum fuiſſe, hoc eſt, ut ille græcè ſcribit, γοργιάζειν. Sanè in Sympoſio Xenophon Agathonis meminit poëtæ, & à Pauſania amati. Fuerat & in hac tabulæ parte Scythinus poëta egregius, qui, ut Stephanus in libro de urbibus ſcribit, Teius fuit, hoc eſt, Anacreontis conterraneus. Laudantur inter cætera eius ſcripta Iambi, & quæ in Scotinũ Heracletũ ſcripſit, ut Laërtius Diogenes ex Hieronymo retulit. Erat & Panyaſis poëtæ imago, qui à nonnullis ita laudatus eſt, ut eũ poſt Homerũ ſtatim in poëtarum numerum referant: alij poſt Heſiodũ & Antimachum, quem ipſius Panyaſis familiarem & diſcipulum plerique prodidere. Fuit ergo Panyaſis Halicarnaſſeus nõ ſolùm illuſtris poëta, ſed & bonus prodigiorum interpres, hoc eſt, ut Græci

Scythinus.

Panyaſis.

Græci

Græci dicunt, τερατοσκόπος, id quod Artemidorus in libris ὀνειροκριτικῶν teſtatur, qui eius ſomniorum interpretamenta citat. Fuit &, ut à nonnullis traditur, Herodoti hiſtorici patruelis, ſiquidē Herodotus Lyxo, Panyaſis uerò Polyarcho Lyxi fratre natus. Alij Rhœo matrē Herodoti, Panyaſis ſororem fuiſſe putant, quidam Lyxen. Duris tamen Diocleum Panyaſis parentē prodidit, & patriam Samum. Vixit uerò Panyaſis Lygdamidis temporibus, qui tertius poſt Artemiſiā Halicarnaſsi rex fuit. Piſindelis enim Artemiſiæ filius, Piſindelidis uerò Lygdamis, Olympiade circiter LXXVIII. tametſi quidam eum antiquiorē faciunt. Iſte eſt, inquit Piſo, Panyaſis, qui de Herculis laboribus multa perſcripſit, à quo, ut legi, & Græci & Latini poëtæ multa decerpſerunt, cuius nomen in pleriſq; Quintiliani, & Hygini, aliorumq; codicibus inuerſe legitur. Ille, inquā, Piſo ipſe eſt quem dicis, & quē Euſebius eo tempore floruiſſe ſcribit, quo apud fluuium Cremeram Fabiorū familia penè deleta eſt. Opus uerò quod ipſe ais, ille Heracleia inſcripſit, & xiiij. uoluminibus digeſsit. Scripſiſſe illum præterea accepimus quæ Ionica dicta ſunt uerſu pentametro, item de Codro ac Neleo, deq; Ionicis colonijs ad ſeptē uſq; millia uerſuum. Verùm & illud de Panyaſi libro Dipnoſoph. ſecundo tradit Athenæus,

quod de potandi lege dicere ſolebat, quòd ſcilicet primum poculum Gratijs, Horis, & Dionyſio dicatũ ſit, ſecundũ Veneri ac item Dionyſio, tertium iniuriæ & damno. Sed de hac poculorum & conuiuij lege, et quot crateres in conuiuio, & quia nos aliàs plura ex Pindaro, Sophocle, Eubulo, Aeſchylo, Laërtio, Apuleio, Gellio, Suida, alijs, in noſtris obſeruationibus collegimus, et ſimul ne, quod dici ſolet, aliud agamus, ſatis in præſentia. Sed tamẽ, inquit Piſo, iſtę digreſsiunculę audientibus gratę iucundęq́; eſſe ſolent, quodã enim quaſi diuerticulo colloquentiũ animi recreãtur: nolim propterea tamen ſermonẽ interpellemus, ſi non et interpolemus. Sic ergo, inquã, uobiſcum agã, parcè tamen, cum uidelicet obrepſerint res, quę commodè orationi noſtræ ſuccedãt. Et ſimul inquã: Igitur

Theognis. poſt Panyaſim in tabula Theognidis imago uidebatur, cuius quidẽ poëtę noſtis q̃ ab honeſtis probatisq́; ſcriptoribus, honeſtè probeq́; fiat mentio: ſed eam unã non prętεribo, quæ eſt in Aphthonij progymnaſmatis: Nõ paſſus eſt, inquit, diutius poëſin accuſari Theognis: pro commentitijs enim fabulis admonitiones atq; parænefes excogitauit. Nam cum uideret poëtas ut plurimũ fictas fabulàs narrare, eas ipſe negligẽs, ſententias propoſitaq́; induxit, quo modo rectè & honeſtè uiuere oporteat, atq; ita cum carmine

gratiam

gratiam ſeruauit, ſubiectæ uerò rei emolumentũ attulit. hęc ferme ille. Fuit ergo Theognis Megarẽſis ex Sicilia, quod ſcribit Plato: idem quoq; Theognis ipſe in eo q̊d adhuc legitur poëmate elego ad amicum Cyrnum. Natum uerò tradunt LIX. Olympiade. Val. Harpocration Megarenſem facit ex Attica: nititur eo ipſius carmine, quo ſe profectum ait in terram Siculam:

Ipſe ego cum ueni Siculæ telluris ad oras. Scripſit præter eam quam modo citauimus ad Cyrnum elegiam, quę γνῶμαι, id eſt, ſententiæ inſcribitur: de Syracuſarũ obſidione: item parænefes, ſed eas nonnunquã obſcœnis amoribus inquinauit, unde & Athenæus ipſum inter eos cõnumerat qui uoluptatibus mancipati fuere, atq; eius quoſdam uerſus affert, hoc idem qui comprobant. Huius poëtę carmina inter ea grammaticus Diomedes reponit, quæ Angeltica dicunt. Theognidis cum alĳ, tum certè Baſilius, Dion, & Iſocrates meminere. Fuit & alter tragicus poëta hoc nomine. Adhærebat Theognidi Phocylides Mileſius, ut ſcribit Stephanus, floruitq; eadem ętate qua Theognis, poſt Troiana uidelicet tempora annis plus minus DCXLVII. hoc eſt, Olymp. LIX. Cõpoſuit uerò & ipſe gnomas et elegias, hexametroſq; nõnullos, quorum quædã quę à Sibyllinis deprompta uidentur, appellauit Cephalæa. Extat quod *Phocylides.*

legi Phocylidis poëma, quod Nutheticō inſcripſit, id latinè licet dicatis admonitoriū. Carmina Phocylidæ ad regem inſtituendū plurimum conducere ſcribit orator Iſocrates. *Marachus.* Poſt hos & Marachus, qui & aliquibus Malachus dicitur, poëta Syracuſanus fuit, qui, ut in quæſtionibus prodit Ariſtoteles, eo maximè in conficiendis uerſibus tempore præſtabat, cum mente alienaretur, quòd non ſuo ore, ſed dei cuiuſdam loqui uideretur: quæ res ſi uobis minus credenda uideatur, eam apud ipſum Philoſophū, cum ociū fuerit, relegemus: eam eñ ipſam rem, eiusq́; cauſam, ut eſt naturæ diligentiſsimus interpres, perſcrutatur. Illud tamen mihi mirandum magis uidetur, quod eſt à Syneſio proditum, per ſomnum poſſe etiam aliquē poëtam fieri, idq́; per ſua tempora contigiſſe affirmat. Idem ait & Plutarchus de Socrate, quem per inſomnia quædā poëticæ aptum inuentum ſcribit. Sed & Artemidorus libro ὀνειροκριτικῶν iij. cap. xxv. ait ſe nouiſſe quendam, qui cum ſomniaſſet ſe ſiniſtra ſcribere, euaſerit in poëtam γελοίων ἀσμάτων, hoc eſt, poëmatum ridiculorum: quibus ego quantum hac parte credā, non facilè dixerim: niſi id fortaſsis ipſi ſenſerint, quod de uaticinijs quæ per ſomnia fiunt Abamon Aegyptius ad Porphyriū ediſſerit, uel id potius quòd ſoleant in ſomnis aliquando poëtæ uerſus

facere,

facere:id quod ipſe non abnuerim,cum ſibi id accidiſſe uir & notæ probitatis & fidei, M.magiſter meus olim mihi nec ſemel affirmarit, eosq́ ipſos quos feciſſet uerſus recitarit:quod poſtea & aliꝭs cõtigiſſe & audiui & legi: ut hoc loco fabuloſa Heſiodi, Enniꝭq́ ſomnia, à nobis ſuis locis expoſita, mittamus, quibus illos poëtas euaſiſſe literarum monumentis eſt proditum: & quæ de Meleſagora Eleuſinio,qui Athenis nullas artes edoctus, ut à Max. Tyrio ſcribitur, à Nymphis inſpiratus & uates et ſapiens euaſit. Sed huiuſmodi poëtarum & uatum miracula,ſi non potius prodigia atq; portenta,ut auditu iucunda, ita rarò contingunt, ut de Thynico quoq; Chalcidenſi,cuius inter Lyricos ex Platone nõnihil meminerimus. Nunc igitur tabulæ ordinẽ ſequar. Erat cum his poëta Phlegides, qui ut Themiſtius ſcribit,poëmata quædam compoſuit, ita ſerie quadam annexa,nec ullis interpolata rebus,ut ratione ea facilè quidẽ audirentur. Themiſtiꝭ uerba recitabo, ut ſunt ab Hermolao Barbaro latinè reddita. Vt eñ,inquit,poëmata Phlegidæ,quia nec perſonarũ, nec narrationum diſparilitate interpolantur,ſed conſequentia annexaq́ ſunt, & ſeriem quandam cohibilem continent,facilè audimus,& properantes abſoluimus. Hactenus Themiſtius, uel potius Hermolaus. Idem legimus apud Ari *Phlegides.*

ſtotelē, in eo qui eſt, de ſomno & uigilia. Et
Batalus. nonnulli Batalum etiam Epheſium per hæc
tempora poëtam fuiſſe tradidere laſciuorū
quidem carminum, & molliſsimorū poëma
tum, à cuius certè mollitie in Demoſthenem
factus eſt cauillus, ut uulgò Batalus diceretur, id eſt, mollis. Alij ab Aeſchine obiectū, idq́ dum eſſet iuuenis: ſenex uerò cognominatus Argas, à ſerpente quopiā. Alij nō poëtam Batalū fuiſſe aiunt, ſed tibicinem, ut Ariſtophanes, qui in eum, quòd deformis eſſet diſtortiq́ corporis, uerſus compoſuit. Sunt qui negent huiuſmodi Batalum fuiſſe: nam quo loco de eo Libanius Sophiſta meminit, hæc uerba protulit: quempiam fuiſſe Batalū tibicinem Epheſium, qui primus calceis muliebribus in ſcena uſus eſt, et carminibus fractis, artemq́ omnino emolliuit, ab eoq́ diſſolutos & parum uiriles homines Batalos dixerunt. Illud autem, carminibus fractis, quo modo nos uertimus, græcè habet, *μέλεσι κατεαγόσι*. quidam membris fractis, decepti uocabuli proximitate, interpretati ſunt. Thomas Magiſtri non tibicinem Batalum ſcribit, ſed hypocriten, hoc eſt, hiſtrionem, qui calceis muliebribus uteretur, ex quo cōuicium eſt in Demoſthenē deductum. Harpocration uerò Valerius Batalum odioſum ait ſignificare & turpem, quod & Suidas affirmat. Eupolis autem poëta Batalum podicem

cem ſignificare innuit, & cinædos ac pathicos ideo Batalos uocitatos. Attici quidem pudendorum partem, quæ honeſtè nominari non poteſt, Batalum uocant, ut Plutarchus autor eſt. Meminit & Lucianus Batali, in eo, qui ad indoctũ ementem libros inſcribitur. Rhetor quoque Hermogenes, ubi de manſuetudine, et ubi de grauitate orationis ac ironia agit, Batali mentionem facit, eumq́ Pæanieum fuiſſe oſtendit, à populo uidelicet Atticæ tribus: Oenomaumq́ Batalo opponit, quòd hic graue quiddam & tragicum haberet, ille molle & nihil uirile. quibus uerbis fuiſſe alterum crediderim hunc Batalum, cum priorem ex Libanio Epheſium fecerimus. Sunt qui in Vergilianis poëmatijs pro Bataro Batalum reponant: ego nihil ſtatuo. Porrò & Battum poëtam legimus, qui cum ineptior eſſet, ſtatuas & ſimulachra hymnis ac uerſibus longioribus celebrabat, crebriusq́ eadem inculcabat, unde & βαττολογία uulgò à Græcis uſurpata eſt, pro inepta garrulitate, ut in Lyricis pluribus dicemus. Cætera quæ de Bacelo, & Bataro à ſcriptoribus traduntur, huius non ſunt inſtituti. In hoc uerò ridiculorum poëtarum numero Calliphanem Parabryconis fuiſſe tradit Athenæus & Suidas. Fuit uerò oſtentator, & multa ſe componere iactabat tum carmine tum ſoluta oratione,

Battus.

Calliphanes.

& tribus, aut ad ſummũ quatuor uerſibus compoſitis, eos in doctiorum hominũ corona pronũciabat, ut eruditus & multiſcius eſſe uideretur: à quo prouerbium in eos factum eſt, qui eiuſmodi ambitione aguntur, quorum ſimiliũ hac quoq; tempeſtate nonnullos ego & uos nouiſſe poteſtis, quorum nominibus parco, ut & uos ab eo uitio, qui adhuc eſtis in uiridiore ætate, caueatis. Sed nos inſtitutũ ſequamur. Per ea tempora qui bus floruit Socrates, hoc eſt, circiter Olympiadem octogeſimamquintã, Hippias Elienſis ſophiſta claruit, quem etſi duobus dialogis Plato ridet, hoc eſt, cum de pulchro, et mendacio diſſerit, nihilominus inter tabulę imagines pictus uidebatur. Cum ita dixiſſem, & aliquandiu reſpirarem, meq; ipſe col ligerẽ, ſic Piſo: Qua tu, inquit, ratione id factum reris, ut ſi ſophiſta fuit Hippias, inter poëtas ſit cõnumeratus? Nam & Lucianus in Hippię balneo, & Philoſtratus, ſi rectè me mini, eum quidem rhythmis ac Muſica delectatũ aiũt, non poëtica. Idẽ M. Cicero, idem Quintilianus, Ammianus, Apuleius, Dion, alij. Cui ego cum paululum reſpiraſſem: Verum, inquam, quod ais Piſo: ſed ſi quæ de illo Socrates apud Platonẽ dixerit, audieris, nõ ab re factum putaris, quòd inter poëtas fuerit aſcriptus: quare id ego, utcunq; potero, Socratis uel meis potius uerbis recenſebo, in

Hippias.

bo, in quibus liquidò amicam illam (quod ait Cicero) Socrati ironiā perſpicietis. Cum igitur Hippiā in arithmetica, geometria, & aſtrologia peritiſsimū Socrates dixiſſet, ſubiunxit: Agè inquam Hippia, per'q; omnes diſciplinas & ſcientias cogita, num ita an ſecus, atq; dixi, fuerit: inter alios enim mortales pluribus artibus emines, ſicuti ego temetipſum laudantem audiui, quòd ſcientia ſcilicet, quadam'q; amabili ſapientia abundes. addidiſti præterea, te aliquando Olympicum certamen adijſſe miro quodā ornatu habitu'q; corporis ſpectandū, ea'q; ipſa omnia ornamenta, quibus eras indutus, proprijs tuis te manibus confeciſſe, & quidem in primis annulum quem geſtabas (hinc enim exorſus fuiſti) tuum fuiſſe opus, quaſi ſcalpendi & eius artis peritus eſſes. quinetiā & ſigillum quoddā tuum opus oſtendebas, & ſtrigiles, & unguentarium uaſculum, baxeas præterea, hoc eſt, calceamenta tuis con ſuta manibus: ueſtem quoq; & ſubuculam abs te contextam. quod'q; longè mirabilius uiſum fuit, & ſingularis tuæ artis & ſapientiæ indicium, zonam aiebas eo in ſpectaculo oſtendiſſe, opus perquàm ſimile Babylonycis Perſicis'q; cingulis: item poëmata tua nonnulla & carmina, tragœdias, & Dithyrambos, atq; etiā orationes plurimas et uarias pedeſtri ſtylo compoſitas, ad hęc pericū

lum ante alios te feciſſe dicebas in ijs artibus quas paulò antè commemorabam, et in rhythmis, & in harmonijs, ac in omniũ literarum ſtudijs, cæteriſq; id genus permultis, ſi modò rectè recordor. At uerò prætermiſerã tuæ excellens memoriæ artificium, quo te pollere ante cęteros prędicas: atq; alia etiam fortaſſe ſum oblitus. Hæc quidem Socrates in minore Hippia: ſic enim dialogus Platonis inſcribitur. eadem fermè & Apuleius in Floridis. Atq; hæc ipſa quidem ſatis ad noſtræ tabulæ declarationem. Sunt ea quidem ut ais, inquit Piſo, ſatis: ſublucet tamen in ea, quam dixti, in Platonis dialogo, Socratis ironia, hoc eſt, ridet Hippiã potius quàm laudet: quare ad alios accede. Tunc ego: Duo, inquam, uelut philoſophię lumina inter hos enitere uidebantur, Plato ſcilicet & Ariſtoteles, de quibus magis ſilere conuenit, quàm uobis aliquid dicere: uulgò enim etiam idiotis, quanti ij fuerint cognitum eſt. Pauca tamen, quæ ad eorum poëticam pertinere uideo, uobis pertingam potius quàm
Plato. memorabo. Fuit ergo diuus Plato, qui Ariſtocles prius, mox Plato, uel à latis humeris, uel ab eius orationis amplitudine, uel à ſpacioſæ frontis æquore, nominatus, quidam tanquam philoſophiæ Sol, hoc eſt, ſupernaturalium & cœleſtium rerum doctor ſublimis, ita ut diuini cognomẽ meritò omnium
con-

conſenſu ſit adeptus, [redacted] quæ Apollinis compreſſa fuerit phantaſmate. Verùm uos hæc melius ex Græcis. Ariſtoteles uerò tanquam Luna, hoc eſt, naturalium rerum, & eorum quæ in natura inferiora ſunt, perſcrutator acerrimus. Sed iſtud, inquit Piſo, ideo nobis, quoniam duo philoſophiæ lumina, dixiſti, at ſequere ut es pollicitus: hoc eſt, quæ carmina Plato ſcripſerit & Ariſtoteles, nobis oſtende. Cui ego: Scripſit, inquam, Plato admodum iuuenis dithyrambos, dein mela, mox & lyricos uerſus. Non uobis epigrammata nunc commemoro, quorum etiam nunc multa leguntur, cum in epigrammatum uolumine, tum etiam apud Diogenem & Athenæum, ut illud eſt in Archæanaſſam Colophoniam puellam, quam & amauit: mitto & quæ in Aſtera, & Agathonem, quoniam nota. Scripſit & maturior tragœdias: quæ omnia cum recitaturus in Dionyſij theatrum ingreſſus Socratem audiuiſſet, uel ut alij dicunt, ab eo monitus, igne cremaſſe proditur, hæc identidem uerba repetens, Hic ô Vulcane Plato tua ope indiget. Ad quæ quidem uerba Auſonius alluſit in Epiſtola ad Symmachum: Quem tu, inquit, aut ut Aeſculapius redintegrabis ad uitam, aut ut Plato, iuuante Vulcano,

Ariſtotele

liberalis infamia: meminit & huius rei Apuleius. Compoſuit & Plato elegias. Sed & inſeruit plerunq; ſuis ſcriptis uerſus, id quod & Hermogenes rhetor, ubi de orationis dulcedine præcepta tradit, obſeruat, Platonẽq; ait aliquando uerſus & carmina ſuę orationi uenuſtè inſeruiſſe, ut illud in Phædro:

ὡς λύκοι ἄρνα φιλεῦσ' ὡς παῖδα φιλοῦσιν ἐρασταί.

Hoc eſt,

Vt lupus ipſe agnos, puerum ſic ardet amator. Idẽ alibi frequenter. Sedenim, ut ſciatis, non uitio ſemper datur uerſus in oratione ſoluta, ut noſtrorum pleriq; præcipiunt, quin illam ſæpe uenuſtiorẽ facit, id quod cum alij, tum præcipuè Dionyſius Halicarnaſſ. in arte ſua rhetorica manifeſtè oſtendit. Sed de Platone ſatis: de altero Platone Comico in ea tabularum parte agemus, ubi nobis ſermo fiet de ſcenicis poëtis. Monuit me modò Socratis facta mentio, & ipſius gratiſsimus diſcipulus Plato, ut hoc uobis loco id ſignificẽ, Socratem & ipſum, quamuis non ſatis ęquum poëtis, poëmata & carmina compoſuiſſe, q̊d in Phædone Plato teſtatum reliquit: innuit & Plutarchus in eo qui inſcribitur, Quomodo oportet iuuenes audire poëmata: unde, inquit, per quædam inſomnia Socrates poëticæ aptus inuentus eſt. quod ſimile ferè uidetur eius, quod paulò antè in Malacho ex Syneſio retulimus. Nuper quoq; legi So-

Socrates. (margin)

gi Socratis carmen, quod in ſuis Cœnis Athenæus attulit:

οἵδε χοροῖς κάλλιστα θεοὺς τιμῶσιν ἄριστοι. hoc eſt,

Quiq; boni diuos rectè uenerantur ad aras. Huius tamen ſenſus eſt, quòd qui optimi ſunt, choris pulcherrimè deos uenerãtur. Sic, inquã, rectè. Meminit & hymnorũ Socratis Apuleius & Suidas, qui eos in primis celebrat qui in Apollinem & Dianam ſunt compoſiti: & fabulam etiam Aeſopiam commemorat idem, & Plutarchus. At quis, quæſo, Socratem minus poëtam putet, cum iam ſenex ipſe, ut Fabius ait, lyra inſtitui non erubuerit? Quæ cum dixiſſem, inquit Piſo: Nũquid Ariſtotelis, quem & ipſum in tabula repoſitum dixiſti, oblitus es? Non, inquã, ſum oblitus, ſed, ut dixi, Socratis facta mentio me parum deerrare fecit: iam nũc ad ipſum redeo. Fuit uerò Ariſtoteles Stagirites Nicomachi medici filius, qui ab Aeſculapio originẽ traxiſſe creditus eſt: fuit, inquã, non modò omnis philoſophiæ coryphæus, ut dicitur, magiſter, & Dialecticæ ac Rhetoricæ, uerumetiã in poëtica apprimè eruditus, ſeu artem ſpectetis, ſeu carminũ compoſitionẽ. Nam duo primùm de ea facultate uolumina compoſuit, quæ temporum, ut uidemus, iniuria periere. Mox alterum uolumen edidit, quod dimidiatum imperfectumq; nunc in ſtudioſorum manibus habetur. Scripſit & de Tra- *Ariſtoteles.*

gœdijs librum, & Homericarum ambiguitatum libros ſex, & præter hæc Elegiarum librum ad Eudemum. Legitur & hodie eius elegia in [redacted] Platonis commendationem, quam & Beſſarion in latinum conuertit, ex qua notiſsimus eſt ille uerſiculus,

Nulla ferent talem ſæcla futura uirum.

Scripſit & pæana in Hermiam eunuchum, quem ὕμνον inſcripſit, cuius concubinã adamauit, & diuino honore coluit, ritu Eleuſinæ Cereris. Ammonius Ariſtotelis uerſus celebrat, quos in Platonis ara affixit. Porphyrius item autor eſt, ab Ariſtotele commentarium conſcriptum, cui titulus Peplus, in quo ducum qui in bello Troiano fuere genealogias complexus eſt: ſed & nauium numerum, quin & in eos ipſos duces ſingulos epigrammata diſticha adſcripſit, uno excepto Aiace. Scripſit & ad Philoxenum carmen. Reliqua autem quæ multa de Ariſtotelis uita à Laërtio, Græcis'que eius expoſitoribus, alijs'que præterea, quoniam ad tabulam non pertinent, in præſentia relinquimus, & ſimul etiam quæ Trapezuntius contra Platonem, in Ariſtotelis commendationem, & quæ Beſſarion contra Trapezuntium pro Platone, uterque multis uoluminibus ſcripſere. Legimus & alterum fuiſſe Ariſtotelem Cyrenaicum, qui de poëtica ſcripſit. Speuſippum quoque

Speuſippus.

Pla-

Platonis ſororis filium quidam poëtam fecere, ut Philoſtratus in Apollonij Tyanei uita, libro primo, quo loco & illum auidum pecuniæ, hoc eſt, ἐρασιχρήματον fuiſſe prodit, ut qui ad nuptias Caſandri regis in Macedoniam profectus ſit ſecum, afferens à ſe compoſita poëmata ſanè frigida, quæ pecuniarũ gratia publicè ille recitauit. Eundem & Laërtius in eius uita, inter cætera ait & uerſus plurimos ſcriptitaſſe, ſed non proterea ipſum inter poëtas commemoratum memini. Ariſtotelem uerò ſequebatur Pyrrhon Elienſis, ille à quo Pyrrhonij, qui antea Sceptici philoſophi dicebantur, cognominati ſunt, id quod manifeſtè oſtendit Sextus Empericus, in ijs libris, in quibus Pyrrhoniorum dogmata ſubtiliter & ingenioſè complexus eſt: ait enim illum poëma Alexãdro Macedoni obtuliſſe, à quo donatus ſit decem aureorũ millibus. Idem pater tuus Pice in ijs libris quibus Ariſtotelis placita infirmat, tametſi non poëmatis ipſe, ſed libri mentionẽ facit. Sed cur de Pyrrhone plura? cum eius uitam Sextus & Laërtius diligentiſsimè literarum monumentis mandarint. Pyrrhonis uerò frequens mentio apud autores, Ciceronem, Plutarchum, Gellium, Euſebium, alios. Fuit & alter Pyrrhon Liparæus hiſtoriarũ ſcriptor, cuius Plutarchus in Romanis quæſtionibus meminit,

Pyrrhon.

licet id nomen in latinum conuerſis deſide-
Antimachi tres. retur. Ab his tres Antimachi ſequebantur, nam & alius creditur fuiſſe Latinus, qui ab Horatio ut cyclicus ridetur: non enim par eſſe putant aliqui, ut græcus Antimachus ab Horatio rideatur, quippe cum Græci ipſi, ut Oppiani interpres ſcribit, ſex per excellentiam & amplitudinem quandã poẽtas nuncupent, quartumq́; inter eos locum Antimacho attribuunt. Sunt enim hi, Homerus, Eupolis, Heſiodus, Antimachus, Nicander, et Panyaſis. Antimacho quoq; ſecundas in Heroico dedit Fabius Quintilianus: In Antimacho, inquit, grauitas, & minimè uulgare eloquendi genus habet laudẽ. Sed quamuis ei ſecundas ferè grammaticorum conſenſus deferat, & affectibus & iucunditate & diſpoſitione & omnino arte deficitur, ut planè appareat, quanto ſit aliud proximum eſſe, aliud ſecundum. Hęc, ut Piſo tenes, ſcribit Quintilianus tuus. Non deſunt tamen qui ex his ultimis Quintiliani uerbis Antimachum taxatum putent ab Horatio. Sed his miſsis, primus Antimachus Colophonius fuit, Hipparchi filius, grammaticus & poëta, quem à nonnullis Panyaſis ſeruum exiſtimatũ, uobis paulò antè dixi. Steſimbroti uerò auditor fuit, & Platone aliquanto ſenior, quod cum alij, tum Plutarchus ipſe palàm oſtendit in Lyſandro. Nam cum,

cum, inquit, Niceratus Heracleota, & Antimachus Colophonius Lyſandria poëmata egiſſent, Lyſander Nicerato coronã, Antimacho nihil donauit: quare Antimachus mœſtitia affectus, ſcripta à ſe carmina aboleuit. at iuuenis adhuc Plato, Antimachi admiratus ingeniũ, eum ſolari ſic cœpit, quòd ſcilicet id eſt ignorantium uitium, ut meliora minus intelligant, ob cęcitatem ſcilicet & inſcitiam. Proditum inſuper eſt memoriæ, cum conuocatis auditoribus magnũ ſuum illud opus legeret, & eum omnes præter Platonem reliquiſſent, Antimachum dixiſſe, legam nihilominus, Plato enim mihi unus eſt inſtar omnium. Thebais eius illud ingens celebratur opus, in quo adeò uerboſus fuiſſe traditur, ut antequã ſeptem Duces circum Thebana mœnia induceret, xx et quatuor libros ſcripſerit: atque ideo ſunt qui uelint à Catullo appellatũ eſſe tumidum. Fuit cum exiſtimarẽ, quam apud Pauſaniã commendat Calænus Thebaida, huius fuiſſe poëtæ, laudat enim ac ſi Homericũ eſſet carmẽ, ſed Pauſanias ipſe omnino diſsimile iudicat. Scripſit hic item poëma in funere Lydę, quã mirandum in modum amaſſe ipſe perhibetur, quam & barbaram uocauit Athenæus. Plutarchus eius uxorem autumauit, his fermè uerbis, in conſolatione ad Apollonium: Hac eadem fermè inductione uſus eſt poëta

Antimachus:cum enim eius uxor fato funꝫta eſſet,quam deperibat, Elegiam compoſuit Lyden nuncupatam à puellæ nomine. Simul & Clearchus in amatorijs,poëma ipſum Lyde inſcriptum aſſirmauit. Sunt inter literatores noſtræ tempeſtatis, qui Lyden Callimachi,non Antimachi amicam, manifeſto errore,nec ſolo in loco aſſeruerint, ſuper illud in primis Ouidij:

Nec tantum Clario Lyde dilecta poëtæ.

nam Clarius uocatus eſt Antimachus à Claro,qui mons eſt, atq; item urbs iuxta Colophona, unde eſt, ait Iſaacius, nomen Apollinis Clarij,quod et diffuſius eſt traditum in Apollonij commentarijs,ut quoque nonnihil dicemus in imagine Nicandri. Amauit & Lyden eodem nomine puellam alteram

Laminthius. Laminthius Mileſius,poëta elegiographus, qui & ipſe poëma in ſuam Lyden compoſuit diuerſo carminis genere,id quod ex Clearcho diligenter annotauit Athenæus: tametſi Picus pater tuus in ijs quos de amore diuino libros compoſuit, aliter rem prodere uideatur: unus enim melo, alter elego uerſu poëma condidit. Fuit hoc eodem An

Antilochus. timachi tempore Antilochus, non ſummus ille quidem poëta, ſed mediocrium poëmatum conditor: cui, ut Plutarchus ſcribit, cum de Lyſandro Lacedæmoniorum duce uerſus ſcripſiſſet, Lyſander eius carmine dele-

delectatus, muneris gratia pileum argento impleuit: quod liberalitatis egregium argumentum hac noſtra tempeſtate prorſus antiquatum eſt: principes enim uiri ſe omni laude maiores exiſtimant. Sed hac de re ad ingratum ſcripſi. Nunc præſtat alterũ Antimachũ uobis referre, qui ex Solis urbe fuit, quę græcè Heliopolis dicitur. Hic mundi exordium multis heroicorum millibus cecinit.

Tertius uerò Antimachus fuit melicorum poëmatum ſcriptor, Pſecas cognominatus, quòd ſummis laudibus inſpergeret, quibus cum uerſabatur, uel quòd ueluti ſputis quibuſdam eos perfunderet quibus cum loqueretur: eſt enim Græcis ψεκὰς, leuis illa aſperſio, qua quidpiam guttatim irrigamus: unde & nymphæ nomen apud Ouidium, & ancillæ apud Iuuenalem legimus. Fuiſſe uerò & quidam Olympicus perhibetur, qui eodẽ Pſecas nomine fuerit uocitatus, quòd hoc ipſum, quod modò diximus, facere ſolleret. Sunt qui ab hoc ipſo Antimacho decretum illud uelint conſtitutum, quo cautum fuit, nemini licere quenquã nominatim carpere: atque exinde factum, ut multi in theatrum deſcendere recuſarent: quod decretũ in Alcibiadem referunt, cuius alio loco, hoc eſt, inter ſcenicos poëtas mentio fiet. Alij tradunt, quòd cum poëta eſſet Antimachus, & choragus bonus, breuitate orationis in

in eiuſmodi rebus utebatur. Eſt uerò mihi incompertum, an hic ſit idem Antimachus, qui affectatæ nimis elegantiæ & impudentiæ ac molliciei (ſi ita liceat latinè ϰυγοσύνης transferre) damnatus eſt. Atq; hactenus de Antimacho, & eius nominis alijs poëtis. Fuere et alij hoc nomine non incelebres, ſed hi nihil ad noſtras poëtarum imagines. Poſt

Philoſtratus. hos erat Philoſtratus Athenienſis, qui Epaminundæ & Pelopidæ uitas literarum monumentis commendauit, & cum his præterea Theſeida compoſuit, ut eſt apud Laërtium.

Demetrius. Poſt quem fuit Demetrius epicus poëta, qui etſi multa perſcripſit, eius tamen perpauca leguntur. Hoc eius eſt elegũ carmen:

Concupit exanimum quem uiuum ſpreuerat olim,
Dat tumulus lites & ſimulachra uiris.

Scripſit & in inuidos uerſus. Fuerũt & Demetrij nomine alij, inter quos unus Tarſenſis, qui ſatyricus poëta fuit, alius iambicus, alius comicus, & hi Græci. Fuit item & alius latinus, quem ridet Horatius, quòd aliena carmina cantitaret, uel ſurriperet, & ideo Simius, ut puto, ab eo uocatur, cum ait:

— Simius iſte
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.

Fuiſſe uero à grammaticis perhibetur ἐρωτοποιός, hoc eſt, qui amatorios uerſus faceret. Fuit & breuioris ſtaturæ, quali fuiſſe quoq; Caluus proditur. ad hæc ſolebat Lucilij ſa-

tyras

tyras defenſare, quas inſectabať Horatius. Fuit & in hac poëtarũ turba Ariſtylus, qui inter ridiculos & deformes poëtas habitus eſt, cuius eſt ab Ariſtophane in Pluto facta mentio: meminit & Suidas. Non deſunt qui ipſum Ariſtophanis filium fuiſſe autument: mihi tamen indignum uidetur, & minus ueritati conſonum, ut à parente filius, in fabula præſertim tali, infamiæ nota perſtringatur. Sit utcunq; libet, Ariſtyli poëmata certè inter ridicula & turpia, hoc eſt, αἴσχρα, ſunt repoſita. Hac quoq; tabulæ parte Crantoris philoſophi imago conſpiciebatur. Solenſis hic fuit, & permulta ſcripſiſſe poëmata fertur, quæ annulo obſignata Solis in phano Mineruæ condidit. Tale legimus Theeteti poëtæ epigramma in Crantorem: *Ariſtylus.* *Crantor.*

Tarda ſenecta tulit non te ultra uiuere Crantor,
Hoc gratumq; uiris Pieridisq; fuit.
Exanimum tu terra uirum nunc accipe ſacrum,
Non minus hîc placidus quàm modò uiuus erat.

Cuius ſi græcam uenerem attendatis, neſcio quo modo & uenuſtior ſit, & iucundior. Tale eſt:

εὔαδεν ἀνθρώποις, ὁ δ᾽ ἐπίπλεον εὔαδε μούσαις
κραύτωρ, καὶ γήρως ἤλυθεν οὔτι πρόσω.
γῆ σὺ δὲ τεθνειῶτα τὸν ἱερὸν ἄνδρ᾽ ὑποδέξαι,
ἦ ῥ᾽ ὅγε καὶ ζώου κεῖθι ἐν ἀθυμίῃ.

Extat & alterũ ex Pammetro Diogenis. Ferunt uerò Crantorem præter cæterorũ poë-

tarum carmina admirari maximè ſolitũ Homeri & Euripidis uerſus. Laudatur in primis huius liber conſolationis quem ſe imitatum fatetur M. Cicero, in ea quam ſibi de morte filiæ conſolatione compoſuit, cuius deperditæ ſeculi iniuria eò magis mihi deſiderium augetur, quòd præter ipſius Ciceronis teſtimonium, & nonnullæ quoq; apud Lactantium & alios leguntur ſententiæ, dignæ illæ quidẽ omni memoria. Verùm hæc quæ non ſunt in re noſtra mittamus. Cum

Archeſilas. Crantore erat Archeſilas, qui & eius auditor & diſcipulus fuit. Extant ad hanc diem nonnulla Archeſilæ carmina, quibus illum facilè cognoſcere poſſumus in utraq; facultate multa dignũ commendatione. Fuit uerò uſqueadeo Homeri ſtudioſus, ut cum iret cubitum, itemq́; cum ſurgeret, aliquid ſemper ex Homero prælegeret: cumq́; ad eius lectionem accederet, ad amaſium ſe ſuum ire dicere ſolitum accepimus. Multi præterea Pindarum etiam fecit. Illud utiq; Archeſilas in philoſophia placitum inuexiſſe proditur, quod à grȩcis ἀσύστατον, à noſtris inconſtans uel inſtabile dici conſueuit, quòd uidelicet certi nihil, ut omnis Academia, exiſtimaret, quod aut ſenſibus aut animo percipi poſsit. Eximio uerò ubiq; dicendi lepôre uſus. Diu quoq; cum Zenone Stoico controuerſiã habuit, qui Platonis ſectæ parum æquus erat,

nouamq́;

nouamq́ hic Academiam inſtituiſſe fertur. Verùm de hoc ipſo Archeſila, & de quo ante illũ diximus Crantore, multa Cicero, Lactantius, Euſebius, alij: ſed plura qui philoſophorũ uitas collegit Laërtius Diogenes, quæ quia ad tabulæ noſtræ ſermonem præſentem non pertinent, ſilentio præteribo. Illud utiq; uos ignorare non decere uidetur, hunc ipſum philoſophum & poëtam ferè à Græcis ſemper nuncupari *ἀρκεσίλαον*, à Latinis uerò, niſi mendoſi ſint codices, Archeſilam uel Arceſilam. Sed de his iam ſatis. Præter hunc ipſum Archeſilam, & duo eiuſdem nominis alij poëtæ fuerunt, prior quidẽ elegiarum, alter uerò Comœdiarum ſcriptor. Poſt hos dein erat Chœrili poëtæ imago, de cuius patria uariè à ſcriptoribus traditur: quidam enim Samium, alij Halicarnaſſ. quidam Iaſium dixere: utcunq;, eo tẽpore quo Perſæ Græciam inuaſere, floruiſſe dicitur: à nonnullis quidẽ eodem quo Panyaſis tempore, Olympiade circiter LXXV. & Samio cuidam aliquandiu ſeruijſſe, è Samo mox aufugiſſe, demumq́ Herodoto hiſtorico aſtitiſſe, quidam & ab illo amatũ prodiderunt: cum uerò in Macedonia Archelai tempore uerſaretur, diem ſuum obijt. Tanti autem illum feciſſe regem Archelaum accepimus, ut quotidie illi minas quatuor penderet, quas tamen omnes obſonando abſumebat, ſic ut *Chœrilus.*

inter helluones potius & popinones, quàm inter poëtas ſit connumerandus. Scripſit uerò Græcorum uictoriã contra Xerxem Perſarum regem, cuius poëmatis uerſus & cum Homericis certare à quibuſdam dicti ſunt, ſuntq́ ideo ab Athenienſibus ſinguli ſingulis aureis repenſi, ut etiam ab Ant. Cæſ. qui aurei Oppiani dicuntur adhuc. Huius operis Chœrili Euſebius Pamphili meminit, qui ait illum de Iudæis mentionem in eo feciſſe, qui ſub Xerxe tum ſtipẽdia fecere: quod idẽ ante Euſebiũ Ioſephus contra Appionem, quo loco perperàm Cyrillus legitur in omnibus latinis exẽplaribus. Scripſit & Lamia ca, aliaq́ nonnulla. Tunc in me intuens Piſo, ait: Nunquid iſte eſt Chœrilus, cuius in Poëtica meminit Horatius Flaccus, atq; itẽ in Epiſtolis, cum ita cecinit:

Aurei Oppiani.

Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui uerſibus, & malè natis
Rettulit acceptos regale nomiſma Philippos.

Cui ego: Eſt iſtuc, inquam, Piſo parum mihi compertum, non enim utriq; tempora conueniunt. Nanq; iſte de quo Horatius, circa Olympiadem CXIII. cum Alexandro Macedone uixit: ille de quo ego modò loquebar, LXXV. Olympiade floruit: quare omnino duos ſatius puto erit ut ſtatuamus. Iſtũ etenim quem dicis, in caſtris ſecutum eſſe Alexandrum hiſtorici prodidere, atq; ab eo Ale

xandri geſta perſcripta ineptè, ſic tamen, ut Alexandrũ ipſum dixiſſe ferant, malle ſe Homeri Therſitẽ eſſe, quàm Chœrili Achillem: et cum eo præterea pepigiſſe, ut pro ſingulis bonis carminibus ſingulos aureos acciperet, pro malis colaphos ſeu alapas. Verùm opere iam perfecto cum recitaret, tot mala inuenta eſſe dicuntur, ut alaparum multitudine enectus ſit: cuius hiſtorię fidem à grammaticis tantũ habeatis, nihil hic uobis meã aſtringo: ſicuti nec de Helymone malo et inepto poëta facio, qui ab Alexandro eodem rege in cauea mori coactus eſſe tradit, quòd minus luculenter regis ipſius res geſtas ſcriptis prodidiſſet, ſi non potius inquinaſſet: adeò rex omnium maximus indignabatur ab inepto ſcriptore laudari. Eundem per fluuium nauigantẽ legimus, cum illi alter neſcio qui poëta carmẽ obtuliſſet, in quo ei ita aſſentabatur, ut elephantos interimere, turres proſternere, muros illum perfodere diceret, aliaq; ſimilia. Tum ille: Apagè iſtæc, inquit, mendacia, quę uera etiam ſi eſſent, poſſent in mendacĳ ſuſpicionẽ uenire: & ſimul hæc fatus, librum in amnem profluentẽ abiecit. Sed redeo ad Chœrili uerſus. præter quos cõmemoraui Euſebium & Ioſephum, Strabo quoq; in epitaphio Sardanapali adducit, item cõmentaria in Apollonium. Fuit & alius Chœrilus tragicus, ut in eo poëta-

Helymon.

rum ordine referemus, à quo Chœrilliũ carmen, ut puto. Ponè hos in tabula fuit Ae-
Aeſchrion. ſchrion Mitylenæus, qui eadem Alexandri tempeſtate, et cum eo etiam, floruit. Amatus hic in primis ab Ariſtotele philoſopho, ut à Nicandro in ijs quæ de diſciplina Ariſtotelis inſcripſit, diligẽter eſt obſeruatũ. Floruit & unà cum Alexandro Hages, uel, ut alij re-
Agis. ctius ſcribunt, Agis, qui, ut Q. Curtius ſcribit, peſsimorum carminum poſt Chœrilum conditor fuit. Meminit et Arrianus, qui Alexandri hiſtoriam græcè prodidit. Fuit uerò Hages Argiuus, diuerſasq; cum Alexandro mundi regiones perluſtrauit, damnatus tamen aſſentatoris infamia, quòd Alexandri profeſsionem, ut inquit Curtius, honeſtarũ artium, malis corruperat moribus. Fuit & Agis, ut Pauſanias ſcribit in Corinthiacis, poëta Amphiptolemi filius, qui Antiopen cecinit poſt Epopœi interitum à Lamedone reuocatum Thebas redijſſe, inibiq; in uia peperiſſe. Agidis hi ſunt uerſus quos affert Pauſanias:

Antiope Zethum peperitq; Amphiona dium,
Nata hæc Aſopi labentis fluminis altè,
Et Ioue facta grauis paſtorum et gentium Epopœo.

quam hiſtoriam, quoniam nonnihil diuerſa eſt ab ea quam Latini noſtri narrare conſueuere, totam apud Pauſaniam ipſum aliàs
Hegias. legetis, ne nos à tabula diſcedamus. Hegias etiam

etiam ab eodem Pauſania Trœzenius poëta celebratur. Fuit & Archelaus poëta & philoſophus, non is qui Socratis magiſter fuit, & cuius inter philoſophos uitam Laërtius executus eſt, ſed alter, qui quæ naturæ propria ſunt, multis uerſibus collegiſſe dicitur: non uſqueadeo tamen hic cognitus, ut inter poëtas celebris habeatur: Sicuti & Carneades, nõ ille philoſophus, ſed alius elegiarum ſcriptor. Nonnihil uerò hac parte eminebat Antagoræ Rhodij imago, qui poëta fuit non incelebris, & cum Antigono Macedoniæ rege uerſatus eſt, quod ſcribit latinus interpres Arati: ea enim tẽpeſtate cum regibus poëtæ uerſari conſueuere, ut tradit Pauſanias. Libet uobis hoc loco referre, quòd et ante Antigoni memoriã Anacreon cum polycrate tyranno Samio familiariter uixit, & Syracuſas ad Hieronem Aeſchylus Simonidesq; profecti, cum Dionyſio, qui poſtea in Siciliæ tyrannidẽ ſucceſsit: Philoxenus, Aratus Solenſis, et hic de quo agimus Rhodius Antagoras, cũ Antigono Macedoniæ. Poſſim et pleroſq; alios nominare, quorum partim imagines retro narrauimus, partim procedente ſermone narrabimus: ut noſtra tempora mittamus, quibus Leo x. ſi quis alius, multos cuiuſq; ordinis alit. Et licet Homerus Heſiodusq;, qui conſuetudinẽ regũ nacti non ſunt, hi, ut creditur, uel certo conſi-

Archelaus.

Carneades.

Antagoras.

lio fecerũt. Heſiodus enim uagandi tędio, & quadã ingenij ruſticitate: Homerus uerò, tametſi lõgiſsimè peregrinari uoluit, pluris tamen fecit nominis ſui apud multos exiſtimationẽ, q̃ regũ uel aurum uel aurã. Idem tamẽ ipſe Demodocũ apud Alcinoũ inducit, Agamẽnonemq́ apud uxorẽ poëtam quendã relinquere facit, ut ait Pauſanias. Iam ad Antagorã redeo, de quo hæc iocoſa narratur hiſtoria. Coquebat Antagoras fortè congrũ, idq́ dum faceret, ipſum uas cõcutiebat: tum qui poſt eum ſtabat Antigonus dixiſſe fert, Homerũ ne putas, Antagora, cum Agamẽnonis res geſtas deſcriberet, congros coxiſſe? Cui Antagoras ſtatim: Tú ne, inquit, rex putas, cũ tantas res ageret Agamẽnon, adeò curioſum fuiſſe, ut ſcire uellet, an in exercitu quiſq̃ congrũ coqueret? Hæc quidẽ Plutar. et Athenęus, à quo & alia afferũtur. Extat adhuc in Antagorã epigrãma Crantoris philoſophi. Scripſit uerò Antagoras Thebaida, ſi latinis Arati interpretib. ſtamus. Huius Antagoræ

Archeſtratus.

imaginẽ imago ſequebat Archeſtrati, qui egregius habitus eſt poëta, ſed qui miſera fuit inopia & egeſtate oppreſſus, ſic, ut cum illũ neſcio quis tam male habitũ uidiſſet, ei hæc uerba diceret: Tu uerò Archeſtrate ſi cũ Alexandro fuiſſes, tui cuiuſq; carminis præmiũ Cyprũ aut Phœnicen tuliſſes. quibus uerbis facilè colligimus, bonũ quidem illum poëtam

tam fuiſſe, ignobilē uerò propter egeſtatem. hæc Plutarchus. Cęterum Athenæus Archeſtraton ſcribit Syracuſanū uel Geloū fuiſſe, & terras mariaq́ circuiſſe gulę et uoluptatis ergò, atq idcirco, quæ ad uentrem gulamq́ pertinēt diligētiſsimè ſuo carmine collegiſſe: et propterea poëma illius Gaſtronomiam inſcriptū eſſe prodit Chryſippus, uel ut nōnulli, γαστρολογίαν, ut Lynceus uerò & Callimachus ἡδυπαθέιαν, Clearchus autē δειπνολογίαν, at uerò aliꝗ ὀψοποιίαν. Hoc inquā Archeſtrati poëma Chryſippus dicere ſolitus erat quandā eſſe metropolim Epicureæ philoſophiæ, & hi qui uentri & gulę dediti ſunt philoſophi, ſuam quandā eſſe theogoniā. Terpſiona Archeſtrati præceptorē fuiſſe ait Solenſis Clearchus. Legunt̃ uerò permulta adhuc Archeſtrati carmina, quę ſi ex gręcis collecta cōmentariꝗs, & præſertim Athenæi, in unū conferre uelimus, iuſtū uolumen, nedū poëma, cōficeremus. Lex ea ab Archeſtrato tradit̃, quæ eſt de conuiuarū numero: Tres, inquit, aut quatuor ſunto cōuiuę, aut quinque, aut nō plures: aliàs enim mercenariorū & rapto uiuentiū militū conuētus erit. Poſt Archeſtratū erat Hermodotus, qui Antigoni tēporibus claruit, quod Plutarch. tum in libro de Iſide & Oſiri, tum in Apophthegmatis prodit. Ab Hermodoto cum Antigonus aliquando quodā carmine Solis filius *Hermodotus.*

eſſet appellatus, rex ita illi reſpondit, οὐ ταῦτά μοι σύνοιδεν ὁ λασανοφόρος, hoc eſt, de ijs mecum neutiquam ſentit laſanophorus. eſt uerò laſanophorus, is qui uaſa ſtercoraria ad exonerandum uentrem, & uentris ſordes et excremēta deponenda miniſtrat: Laſana enim, ut Pollux ſcribit, eius generis uaſa ſunt. quare qui olliferū latinè tranſtulit, commodius fortaſſe dixiſſet, ſcaphij ſeu matulæ miniſtrum. Sed hoc dictum ſit puero. Cęterùm poſt hos erant ſeptē poëtarū imagines, qui Pleiadis nomine dicti ſunt. Quod nomē ut audiuit Piſo, quid eſt, inquit, quòd ſtellarum nomine poëtas nuncupatos ais? quámue rogo ob cauſam, nobis ediſſeras. Cui ego: Dicam planè, heſternæ promiſsionis memor, quę à Grāmaticis gręcis accepi Lycophronis et Theocriti expoſitoribus, item pleriſq; alijs qui eos eadē tempeſtate uixiſſe ſcribūt, atq; ideo hoc nomine nuncupatos. Idem & noſter Bembus ſcribit, id quod mihi parum conſtare, ex ijs quæ infra dicam, uidetur. A ſtellis igitur, quæ ſeptem ſimul apparent, ſeptem poëtæ Pleias dicti ſunt, inter quos unus fuit tenebroſus & obſcurus, ut inter ſeptem eas ſtellas una uix apparere uidetur. Sed, inquit Piſo, quę poëtis iſtis nomina fuere? Tum ego: Hæc ſunt, inquam, Iſaacio Lycophronis interprete autore: Theocritus, Nicander, Callimachus, Apollonius, Homerus

Pleiades poetæ.

rus tragicus de quo iam egimus, tum Aratus, & Lycophrõ, qui tenebras, & eas quidẽ Cimmerias habere uidetur: ea eſt enim ſententiarũ & uerborum plerunque obſcuritate offuſus, ut, etiam Zeze Iſaacio inſigni grammatico lumine preferente, uix conſpici poſſit. Theocriti tamẽ enarratores Pleiada quidem & ipſi commemorant, ſed non eoſdem poëtas: quippe qui hos enumerent, Theocritum, Aratum, Apollonium, Aeantidem, de quo poëta non alibi memoriam factam memini, ni hic ſit, quem Hephęſtion Anantiadẽ uocat, ut paulò mox dicam: tum Philicon, & Homerum iuniorem tragicum, & Lycophronem. Fuerunt tamen & qui ſeptẽ inter tragicos eodẽ Pleiadis nomine uocitarunt, quorũ ita meminit Hephæſtion in enchiridio: Tẽpore, inquit, Ptolemæi Philadelphi ſeptem inſignes fuere tragici, quos Pleiadũ nomine uocitarunt, quòd uidelicet in tragœdiæ poëſi eſſent, ueluti ſunt Pleiadũ ſtellę. Fuerunt uerò hi, Homerus, non ille antiquus poëta, ſed Myrûs Byzantię poëtriæ filius: tum Soſitheus, & Lycophrõ, & Alexander, & Anantiades, & Soſiphanes, & Philiſcus. hactenus Hephæſtion, de quibus ſparſim cum de ſcenicis poëtis ſermo fiet agemus. Sic agas, inquit Piſo, nobiſque iſtos priores, quando & locus & tẽpus ſuppetit, enumera. Sic, inquã, faciam. Theocritus igitur, *Theocritus.*

quem inter hos primũ dixi, modò Chous, modò Chius exiſtimatus eſt, ut Ambron in eius uita ſcriptum reliquit. Conſtans tamen reliquarum ferè ſententia eſt ut ſit Syracuſanus, Praxagoræ & Philinæ filius, id quod ipſe quodam epigrammate teſtatur, negatq́ ſe Chium fuiſſe. Epigramma eſt hoc, quod ita aliquando ludens latinum feci:

Non ego Chius qui cecini iſta Theocritus, unus
Sed ſum de multis ipſe Syracoſijs,
Praxagora natus patre, præſtantiq́ Philina,
Muſam produxi nunquam alienigenam.

Idem & Artemidorus ſuo epigrammate oſtendit. Quidã Simichide, quod ipſemet alicubi innuere uidet, alij Simichiden cognomen eſſe uolunt, quòd ſimo eſſet aſpectu, quod & eius interpretes nec ſemel ſignificant. Audiuit uerò Philetan & Aſclepiaden epigrammatũ poëtam. Lagi Ptolemæi temporibus, nec minus Philadelpho regnante claruit. Multa uerò eius ſcripta ferũtur, atq; in primis quæ extant Edyllia bucolica Ionico & nouo Dorico ſermone cõpoſita. Dorica quidem lingua in priſcam & nouam diſcernitur: priſca aſperum quiddam & rude ſonat, noua uerò mitior & lenior. Adſcribuntur & Theocrito Prœtides, Elpides, Heroinæ, Epicedia: adduntur inſuper ab alijs Charites, inter quos eſt Hermogenes. Hymnos quoq; ſcripſiſſe à pleriſq; credit, in quibus

bus hi ſunt,in Venerẽ,in Caſtores,id eſt, dioſcuros, in Pana. Hymnos iſtos, inquit Piſo, uideo à grammaticis citari ut poëtæ legitimos,& prçcipuè ab ijs cõmentarijs qui ſunt in Ariſtophanẽ. Sic ut ais, inquam, Piſo: ſed de iſtis commentarijs nonnihil uobis aliàs, cum Ariſtophanis ipſius imaginem referemus. Fertur præterea Theocritus & elegias cõpoſuiſſe,et iambos,et epigrammata,quorum quædam adhuc leguntur. Sanè quòd Theocritum diximus paulò antè poëmata ſua εἰδύλλια βουκολικὰ appellaſſe, ἀπὸ τοῦ εἴδους ἡ θεωρία uocauit,ut ait interpres, hoc eſt, à ſpeculatione, uel quòd ſit diminutiuum ab eadẽ uoce εἶδος. Sed Pindari expoſitores quidam tradunt εἶδος poëmatis genus eſſe,et ſic Pindari hymnos uocari, unde ſit edyllion deductum. Theocritum uerò tetro & infelici mortis genere interijſſe præſtrictis faucibus, innuit Ouidius noſter: ita enim canit in Ibide:

Vt'ue Syracoſio præſtricta fauce poëtæ,
Sic animæ laqueo ſit uia clauſa tuæ.

Hiſtoriam ſic ex grammaticis quidam recitat. Cum, inquit, Theocritus in Hieronis tyranni filium inuectus eſſet, ab eo ideo eſt capi iuſſus, ut eum ad ſupplicium trahi ſimularet. interrogatus ſi deinceps à maledictis deſiſteret, ille eò acrius etiam regi ipſi maledicere cœpit: quare indignatus, non iam ad

ſimulatū,ſed ad certum ſupplicium rapi iuſſit: quidam laqueo ſtrangulatū, quidam capite cæſum prodidere. Iſta quidem, inquit Piſo,ut mihi uidetur, Ouidij poëtæ carmini hiſtoria congruit,ſed autorem mihi dari uoluiſſem unde accepiſſet. Nullum,ego inquã, grammaticus ille attulit. Sed illud nos potius nunc Piſo diſquiramus,quod de Theocriti patria in dubiū modò uerſari diximus. Fuere certè Theocriti nomine duo, hic quidem poëta Syracuſanus,alter uerò philoſophus Chius ab Antigono rege morte mulctatus. Nam cum altero rex oculo careret, licentius eſt in illum Theocritus locutus, ut ſcribit Macrob. Vel ut prodit Plutarchus, quòd Eutropioni coquorum regis magiſtro dixiſſet, Scio quòd me cyclopi crudum appones,regem perſtringens altero captum oculo, atque ita petulantis linguæ pœnas dedit. Et hucuſque de Theocrito, ſubtus cuius imaginem aliæ duæ fuerant bucolicorum et ipſæ poëtarum, Moſchi altera,Bionis altera. Fuit uerò Moſchus & ipſe Siculus, quem quidam cum Theocrito eundem putauere. Grãmaticus certè fuit & poëta,familiaris ac domeſticus Ariſtarcho tum grãmaticorum facilè principi. Moſchi bucolica temporum iniuria interiere: eius duntaxat poëma ſupereſt, quod Amor fugitiuus inſcribitur,primùm,quod ſciam,à Bapt. Varino Do-

Moſchus.

ctore noſtro uiro tam ſancto quàm docto, mox à Politiano & alijs demum in latinum conuerſum. Legitur & eiuſdem Moſchi epigramma in Amorem arantẽ, qui Iouem ita ridet, ut quem bouem Europæ amore fieri coëgerit. Extat & ipſius Europa heroicis uerſibus conſcripta. Meminit & Moſchi Seruius Maurus grãmaticus. Fuit & alter Moſchus citharœdus, quem Bœotios modulos inueniſſe ſcribit Suidas. Bion uerò (nõ is eſt qui inter ſeptem Græciæ ſapientes, unus habitus eſt, ſed omnino alius, cui Græcorũ omnium conſenſu tertia in bucolicis palma defertur) fuit, ut ſcribit Stobæus, patria Smyrnæus. Permulta eius carmina à ſcriptoribus græcis afferũtur, ut illud eſt quod apud eundem Stobæum in oratione περὶ κάλλους, id eſt, de pulchritudine legimus, à nobis ſic latinè expoſitum: Bion.

Magna mihi inſomnis etiam Venus aurea præſtat.

Vnde Vergilianum illud deductum eſſe uideri curioſis poteſt:

Credimus an qui amant ipſi ſibi ſomnia fingunt?

Extant & in Grçcorum monumentis huius ex Bucolicis elegantes uerſus quamplurimi, qui & afferuntur ab Arſenio in collectaneis. Fuerũt & duo alij Bionis nomine, qui ſunt inter tragicos repoſiti, ut ſuo loco dicemus. Poſt Theocritum Nicander erat, qui Xenophanis filius fuit, uel Dampæi, ut in Nicander.

græcis commentarijs legitur, patria à quibuſdam Alexandrinus nuncupatus. Dionyſius Phaſelites Aetolū credidit: in eo autem quem de poëtis ſcripſit, ſacerdotem ait Clarij Apollinis, qui à progenitoribus ſuis ſacerdotium accepit. Ipſe quoq; Nicander Clariū ſe facit, cum de ſe ita cecinit in fine operis:

Vrbs nebuloſa Claros genuit.

Colophonius tamen à Cicerone in dialogis de Oratore uocatur, his uerbis: Conſtat, inquit, de rebus ruſticis hominem ab agro remotiſsimū Nicandrum Colophoniū, poëtica quadam facultate, non ruſtica, ſcripſiſſe præclarè. Colophonius item à Macrobio alijsq; nonnullis ſcriptoribus nuncupatur, ea uidelicet ratione, quā in Antimacho retulimus, quòd Claros urbs non procul à Colophone ſita eſt. Excoluit uerò cum poëtica grammaticā ſimul & medicinā, & Attali in primis regis tēpeſtate. Antimachū dicendi genere ęmulatus eſt, ut eius notant interpretes. Scripſit autem Theriaca et Alexipharmaca, quæ extant: quæ uerò deſiderantur, Georgica, Prognoſtica, argumento ab Hippocrate ſumpto: item ἑταιριουμένων, hoc eſt, ſodalitiorum, ut Suidas & in Apolloniū grammatici obſeruant, & Athenæus. Scripſit item Oetaica, & Aetolica, & Europea, ad hæc & de poëtis Colophonijs, quem Parthenius in fabula Oenonis librum citat, aliaq; inſuper

quæ

quæ apud autores paſsim citata reperiũtur. Sunt qui Nicandrũ & Aratum eadem ætate uixiſſe putent: quin Theriaca Arato caſtiganda Nicandrum dediſſe, & Aratum Nicandro Phænomena: quos à uero deuios Græci ſcriptores oſtendunt, XII. enim integris Olympiadibus Nicandrum præceſsit Aratus. Qua ex re & illud quoque colligimus, id falſum eſſe quod doctis alioqui pleriſq; perſuaſum uidemus, ſeptem hos Pleiadis nomine poëtas eodẽ floruiſſe tempore. Eis utiq; qui Nicandrum et Aratum eodem tempore uixiſſe putarunt, erroris uiam pręſtitit, quòd eadem Arati ætate inſignis mathematicus Nicãder Colophonius claruit: ſed non is certè poëta fuit. In Nicandrũ uiri pleriq; eruditi commentaria ſcripſere, inter quos in primis Theon, Plutarchus, & ijs uetuſtior Phalereus Demetrius, ut eſt apud Stephanũ: mihi tamen eadem cum Nicandro ætate uixiſſe Phalereus uidetur. Poſt Nicandrum duo ſequebantur, qui, neſcio quæ fuit pictoris induſtria, & admirabile artificium, ita in tabulis depicti fuerant, ut ſe limis inuicem intueri, & inuiſo ac toruo quodam lumine ſpectare uiderẽtur. Tum Piſo & Picus puer attentius in me intuẽtes, Quid, inquiunt, ais iſtos toruè inuicẽ ſe intueri? agè obſecramus ediſſere. Res, inquã ego, nota: horum enim alter eſt Callimachus, alter Apol-

Callimachus. lonius. Hic quidem in Callimachum magiſtrum ingratiſsimus cum fuiſſet, &, quorundam ut eſt diſcipulorũ peſsimũ ingeniũ, neſcio qua ipſum contumelia affeciſſet, in eum Callimachus maledicum & ueneni plenum carmen illud compoſuit, quod ab aue Aegyptia, qua in regione natus erat, Apolloniũ Ibin appellauit: à quo & lõgè poſtea in uxoris ſolicitatorem relegatus, Ouidius inſcriptionem argumentumq; deſumpſit. Fuit uerò Callimachus ex urbe Libyæ notiſsima Cyrene, quã ex Thera, quæ prius Calliſte dicebatur, inſula profecti coloni cõdidere, ut pluribus oſtendit Pindarus & eius interpretes, qua de re & ſic ipſe Callimachus cecinit:

Nomine Calliſte primùm, ſed poſtmodo Thera
Dicta fuit tellus urbis origo meæ.

hoc eſt, ſi græcè mauultis:

καλλίστη τὸ πάροιθε, τόδ' ὕστερον ὄνομα θήρη,
μήτηρ εὐίππου πατρίδος ἡμετέρης.

Legitur & eiuſdem poëtæ græcum carmen, quod ille ante funus ſibi compoſuit, in quo hæc eadem. Sunt qui Batti filium Callimachum exiſtiment, à quo & Battiades ipſe à poëtis uocatur: tametſi pleriq; à rege potius Cyrenes conditore uocitatum uelint. Habitus eſt Callimachus grammaticus & poëta egregius, Hermocratis diſcipulus Iaſij. Vxorem uerò duxit Euphratis Syracuſani filiã. Sororem ipſe habuit Megatimã, quæ Staſenoro

noro nupſit, ex quibus natus eſt Callimachus iunior, qui nõ incelebris ſcriptor fuit, & de inſulis accuratiſsimè opus edidit. Claruit in primis Callimachus Philadelphi Ptolemæi temporibus, uſq; ad Euergetis tempora, Olympiade circiter CXXV. Literas publicè docuit in Eleuſini Alexãdriæ uico, dein eſt in aula regis receptus, in qua aliquandiu uerſatus eſt. Scribam et ſeruũ habuit Iſtrum, *Iſter.* Menandri Iſtri filium, & ipſum Cyrenæum, uel ut quidam malunt, Macedonem: at Hermippus in ſecundo, de ijs qui ſerui docti fuerunt, Paphiũ illum ſcribit, eumq; permulta ſcripſiſſe ait & carmine & ſoluta oratione. Afferuntur quidẽ in teſtimoniũ à grammaticis nonnunquam Iſtri ſcripta. Extat certè Iſtri, huius an alterius neſcio, Ethici cognominati opus à me & uiſum & perlectum, & à Diuo Hieronymo, niſi mẽtitur inſcriptio, in latinum ſermonẽ conuerſum. Sed ad Callimachũ nos potius reuertamur, neq; enim hiſtoricos in præſentia excutimus. Scribit Strabo, Callimachum amicitia ac familiaritate uſum fuiſſe Heracleti Halicarnaſſei. Cõpoſuiſſe uerò uolumina pluſquã octoginta numero traditur, inter quæ reponũtur hæc: Hecale, de nomine anus hoſpitæ Theſei, q̊d poëma cum græcis plerunq;, tum latinis citatur autoribus, Plinio, Petronio Arbitro. Scripſit & Ionis aduentum in Aegyptũ, Se-

melen, Argolicos colonos, Glaucum, Spes, hoc eſt, Elpides, ſatyricas fabulas, Tragœdias, Comœdias, Epodon, Mela, tabulas diuerſas, inter quas legum tabulæ cenſentur, & in ijs illa fuit quæ à Gnathæna Machonis poëtæ amica condita fuerat, quam ipſe Callimachus in tertio tabularũ complexus fuerat, et lex ſodalitia, hoc eſt, νόμος συσσιτικὸς inſcribebatur. Scripſit item de inſularũ ſitu, tametſi quidã referunt in ſororis filium, cuius modò meminimus. Scripſit ad hæc de fluminibus, de uentis, de piſcibus, de auibus, quorum mentio habetur in commentarijs Apollonij. ſcripſit item cauſas, hoc eſt, τὰ αἴτια, q̊d opus cum latinis cognitũ fuit, tum Græcis maximè: quare mirum eſt, quoſdam alioqui doctos impudẽter hoc ignoraſſe apud Martialẽ. Hoc opus imitatus eſt M. Varro, ut Seruius grammaticus annotauit. Hymnos præterea ſcripſit Callimachus, quorũ nonnulli adhuc legũtur. Illum celebrat Terentianus, qui in Iouem & Apollinem carmine phaleco fuit conditus, in quo fatidicum puerum Branchum ab Apolline dilectum deſcripſerat. Hephæſtion tamen integrũ illud poëma fuiſſe exiſtimat, Branchumq́ de pueri nomine uocitari. Scripſit & in Ibin, aliaq́ non parum multa, quę à gręcis grammaticis referuntur. atq; hæc quidẽ de Callimacho. Apollonius uerò Rhodius dictus, Alexandrinus fuit

Apollonius.

fuit, ex tribu Ptolemaide, qui adhuc adoleſcens cum eſſet, Argonautica ſcripſiſſe dicitur: dein cum ab alijs poëtis calumnijs indies afficeretur, maleq́ue audiret, patriam fugiens Rhodum conceſsit, ubi diutius uerſatus, Rhodius quàm Alexandrinus cognominari maluit. Fuit uerò filius Silleos uel Illeos, utrunque enim legimus. mater Rhode dicta eſt. Succeſsit Eratoſtheni in Alexandrinæ bibliothecæ præfectura. At uerò eorum, quæ permulta ſcripſit, tantum, quòd ſciam, extant Argonautica, opus quidem uarium, & multis uigilijs elucubratum, durum tamen, & alicubi ingratum, niſi qua parte Medeæ amores deſcribit, ubi & Pub. Vergilij iudicio ita excellere uidetur, ut Vergilius ipſe non aliunde plura in ſuos Didonis amores tranſtuliſſe facilè uideatur, quod nihilominus & grammatici obſeruant. Leguntur in ipſius Apollonij Argonautica cõmentaria breuia illa quidem, ſed erudita, & alicubi copioſa & uaria, quæq́ue noſtris grammaticis uſui eſſe poſſunt, quæ collecta & concinnata eſſe creduntur ex Lucillo Tarrhæo, Sophocleo, & Theone, clariſsimis græcis ſcriptoribus. Apollonio poëtæ familiaris fuiſſe perhibetur Charon Lampſacenus hiſtoriarũ ſcriptor, qui et ipſius Apollonij poëmatis hiſtorias collegit, quas citatas identidẽ apud ſcriptores græcos legimus. Fuerunt & diuerſis

temporibus aliꝗ hoc Apolloniꝗ nomine, inter quos grãmaticus multi nominis unus: & eo longè inſignior Tyaneus ille, tanto ſtudio & cultu ab antiquis habitus, ut eius hiſtoriã Philoſtratus octo uoluminibus ſcripſerit, & illum Hierocles philoſophus Philalethes cognominatus impudẽtiſsimè CHRISTO deo contulerit, contra quẽ ſcripſit Euſebius Pamphili. Sed hęc nihil ad tabulas, in quibus ultimi poëtarum Pleiadis erant Aratus & Lycophron, quorum utriuſq; uitæ ex Suidæ commentariꝗs partim, partim ex græcis ipſorũ expoſitoribus luculenter ſcriptæ leguntur, ex quibus ego, quantũ in præſentia ſuccurrerit, pro re pleraque decerpam: tametſi ea etiã quæ eſt in Arati latinis commentariꝗs, non indigna eſt cognitu, niſi, quę temporum eſt iniuria, quòd mendodiſsimè legitur: ſed quandò in horũ commentariorum mentionẽ obiter incidimus, nihil nos prohibet, ut quæ aliàs annotaui, hoc uobis loco commemorem. Nihil, inquit Piſo, et ſimul neſcio qua maiore attentione uterque mihi uiſus operam dare. Tum ego: Sunt, inquam, qui commentaria, de quibus agimus, tum in Cæſium Baſſum, tum in C. Cæſarem referãt. Prioris opinionis ſunt eruditi alioqui uiri, qui & ſcriptis ſuis id teſtati ſunt. alterius ipſe ego aliquando fui, Lactantiꝗ Firmiani autoritate niſus, qui diuinarum inſtitutio-

ſutionum libro primo Cęſaris ſententiam & uerba afferens, coniecturam dubio procul manifeſtã facit, ea ipſa Cæſaris eſſe commentaria, cum non modò hiſtoriam de Ganymedea Iouis aquila ex ipſis afferat, ſed totidem uerbis referat. Ad id etiam ſentiendũ magis inducebamur, quòd Plinius Cæſarẽ Dictatorẽ ſcribit de ſtellis ſcripſiſſe, & quòd apud Suidam nec ſemel legebamus, Cæſarẽ ipſum in Aratum ſcripſiſſe metaphraſin, hoc eſt, ut ipſe hoc loco interpretor, tralationem, id quod et Iulius Firmicus nõ indiligens aſtrologiæ ſcriptor atteſtatur: Iulius inquam Firmicus, qui & Villius potius à nonnullis nominatur, idq́; ex eius peruetuſto codice, & antiquo ſaxo eius nomine inſcripto, antiquarij quidã aſtruere utuntur. Sedenim ego de cõmentarijs quod ſupereſt reddo. Quidam in Lactantij codice pro Cæſare, Cæſiũ ſupponunt, ne uidelicet tempora non congruere uideantur, quippe quòd & Vergilius & Ouidius in ijs commentarijs in teſtimonium afferuntur, qui, ut noſtis, poſt Cæſarẽ fuerunt: atq; idcirco quidam Cæſarem Germanicum, qui & ipſum Aratum ex græcis in latinum uertit, potius q̃ C. Cæſarem, Lactantium & Firmicũ intellexiſſe uolunt. Sed & in iiſdem multa ex Plinio ad uerbũ, ſi non ex ijs Plinius accepit, id quod & alicubi fatetur, Sed hęc ego aliàs, nunc alijs examinan

da relinquo. Nobis uero æquè grata ſunt iſta,inquit Piſo,ac ea ſunt quæ de poëtis narras:quare ſi tibi ita uiſum erit,et ſi ſit in prōptu,quid de Suida habes, quem ſcriptorē & aliàs ſæpe,et modò in mediū attuliſti, quis is fuerit nobis dicere ne graueris,né ue pigeat. Quibus ego petētibus reſpondi: Variæ ſunt

Suidas. de Suida ſententiæ. Nam ſunt qui nullū unquam fuiſſe Suidam autument, idq́ etiam ſcripto teſtatus eſt Politianus. alij,ſi dis placet,barbaris commentarijs Papiæ & Catholico, qui mitius, Iſidoro Hiſpalenſi conferunt. Quibus illud uerè reſponderi poteſt, Suidam antiquum fuiſſe ſcriptorem, cuius in primis à Strabone fit mentio,& ab ijs qui in Apolloniū Rhodium commentaria ſcripſere,& à Stephano,& alijs. Is igitur Suidas inter alia,nam & hiſtorias ſcripſit,commentaria(ut par eſt credere)non admodum magna condidit, quæ ab alijs poſtea multis locupletata & aucta, ad hanc quam uidemus libri magnitudinē excreuere,primiq́ Suidæ nomen obtinuerunt: id quod & eueniſſe in Calepino noſtris diebus uidemus, ut iam fermè eius ſit libri minor pars. Idem & accidit in græco lexico. Atq; hæc quidē de Suida mihi coniectura potior eſſe uidetur, quàm eorum qui à Suida collecta & ueluti in rhapſodias conſuta fuiſſe tradiderunt, cum, ut diximus, Suidas inter antiquos ſit repoſi-

tus,

tus, & longè eos ætate anteceſsit, ex quibus commentaria ipſa, ut uidemus, concinnata legimus. Suidam quoq; quàm Sudã potius ſcribendũ arbitramur, cum illud græcis omnibus, iſtud nouis quibuſdam & ſemidoctis ſit tantum perſuaſum. Et ſimul etiàm abijciendam puto, quam grãmatiſtæ quidam faciunt, duorũ huius nominis diſtinctionem, ut ſcilicet ille antiquior tantũ hiſtoricus, hic recentior grammaticus. Sed hęc uobiſcum, quando ſic uoluiſtis: nunc ad Aratum redeamus. Nobiſcũ iſta quidem, ut uis, Piſo & Picus aiunt, gratiſsima uerò nobis fuere: ſed quoniã, ut ipſe dixiſti, in coniectura ſunt poſita, etſi ueriſimili, ſuum cuiq; ſit iudiciũ, nos certè facilè tibi aſsẽtimur. Quę ubi dixiſſent, Sint hæc, inquã, apud uos, nec in uulgus per uos emanẽt: nam tametſi ego aliquando hęc ueriſimilia credidi, nunc tamẽ, ut certa ſint, nihil ſtatuo, nec cuiquã pręiudicatum uolo. Aratus igitur fuit Athenodori & Lenodoræ filius, quam Lithophilam latini nuncupant. *Aratus.* Sunt qui Mnaſeæ filiũ arbitrentur. Patria ei urbs Ciliciæ fuit Soli, à Solone, quæ mox à Pompeio Põpeiopolis dicta eſt poſt deuictos piratas. Fratres Aratus tres habuiſſe dicitur, Myrin, Calondan & ipſum poëtam, & Athenodorũ, qui primus contra Zoilum Homeri detractorem, hoc eſt, Homeromaſtiga reſcripſit, temporibus regis Phila-

delphi Dionyſio Heracleotæ operam dedit, in grãmatica Menecrati Epheſio, in mathematicis Ariſtothero, iñ philoſophia Timoni & Menedemo, ſed in primis Perſio, tunc nõ ignobili in urbe Athenarũ philoſopho, cum quo etiam in Macedoniã eſt profectus: ubi cum nuptijs Antigoni regis & Philę eius uxoris interfuiſſet, apud eos deinceps reliquũ uitæ tempus diuerſatus eſt: nam & cum Gonata Demetrij Poliorcetæ filio uſq; ad mortem uixiſſe dicitur. Fuiſſe uerò perhibetur Homeri, aut Heſiodi potius zelotes, id eſt, æmulator. Philinũ uerò adoleſcentem miro proſecutus eſt amore, cuius & in Bucolicis meminit Theocritus poëta. Multa inſuper Aratum ſcripſiſſe legimus, inter quæ leguntur Phænomena, in latinum ſermonem iam quater & amplius uerſa: primùm quidem à M. Cicerone, dein à Cæſare Germanico, etſi Firmicus à Iulio Cęſare, in pręfatione libri, et in vij. eius operis uolumine prodit: tertiũ à P. Ouidio, breui, ut ait Lactantius, carmine, cuius & Probus grammaticus in Vergilij Georgicis meminit. quartùm tralata ſunt à Sex. Ruffo Auieno illo, ut puto, quẽ in Saturnalibus loquentẽ induxit Macrobius, & de quo alibi, hoc eſt, ſuo loco fiet mẽtio. Cõpoſuit præterea Aratus hymnos in Pana, itẽ quos appellauit Spõdophorus, hoc eſt, libamina ferentes: item Pægnia, ad hæc aſtrologiam

giam & aſtrotheſiam, hoc eſt, aſtrorum poſitionem: tum etiam anthropogoniã, & hominum, ut ſic dicam, generationem: Cleombroti epicedion, epigrãmata inſuper in Philam Antipatri filiam: item epiſtolas, quarum nonnullę ſolutę orationi ſimiles: item ex theriacis medicaminum compoſitiones, aliaq́; non nulla, quæ breuitatis cauſa mitto. At uerò Macrobius elegãon Arati memorat etiã, in quo de Diotimo Andramyteno poëta cõqueritur, qui, ut eſt, apud Stephanum, apud Gargara Troadis urbẽ pueros literas docebat: in quo quidem Macrobij loco græcum hoc carmen deſideratur, quod tum ex grę̨co epigrammatũ uolumine, tum ex Stephano, ita reſtituimus: *Macrobij loc[o] reſtituitur.*

αἰάζω Διότιμον, ὃς ἐν πέτραισι κάθηται
γαργαρέων, παῖσιν βῆτα καὶ ἄλφα λέγων.

Extant præterea Diotimi iſtius epigrammata quædã, ni nominis ſimilitudine fallimur. Scribit Laërtius Diog. à Timone aliquando Aratum petijſſe, quo pacto poſſet emendata carmina Homeri habere: Timonẽ ei reſpondiſſe, ſi antiqua legeret exemplaria, non autem noua & interpolata. Licet doctiſsimi noſtrorum temporum quidam, non Timonem, ſed Zenonem interrogatũ tradiderint, quod *μνημονικὸν ἁμάρτημα* putarim. At uerò Arato ſic in dialogis de Oratore Marcus Tullius: Conſtat, inquit, inter doctos homi-

nem ignarum aſtrologię ornatiſsimis atque optimis uerſibus Aratum de cœlo & ſtellis ſcripſiſſe. hæc ille. Cæterum & latinus interpres ait illum ignarum mathematicarũ, ſed Eudoxum ſecutum & Hipparchũ. Arati uerò ſepulchrum celebrat Pomponius Mela: Iuxta Solos, inquit, in paruo tumulo Arati poëtæ monumentũ, ideo referendum, quia ignotum quam ob cauſam iacta ad id ſaxa diſsiliunt. Hæc quidem de Arato. Iam uerò

Lycophron. de Lycophrone agamus, qui Soclei filius Chalcidenſis ex Eubœa fuit, poëta, ut Laërtius ſcribit, tragicus. Sunt qui à Lyco Rhegyno hiſtorico, qui & Butheras dictus eſt, illum adoptatũ fuiſſe tradant, habitus & inter grammaticos quoq; inſignis. Scripſit uerò in primis iambico carmine Alexandram, id eſt, Caſſandram, poëma ualde obſcurum, quod & hodie legitur cum Iſaacij uiri doctiſsimi commentarijs uaria eruditione re-

Iſaacius. fertis. Fuit uerò Iſaacius (ut & hoc obiter uos non lateat) Ioannis Zezæ grammatici frater: quod quidem Zezes nomen barbara quadam conſuetudine, præpoſito T ante z, durè admodum Tzetzius et Tzetzes profertur, ut in gręcis commentarijs manuſcriptis nonnunquã eſt legere. Vterq;, inquam, Iſaacius & Ioannes ſuis tẽporibus inſignes habiti grammatici: nam & Ioannes in Homerum & Heſiodum commentaria condidit, quem

quem tamen à noſtris quibuſdã grammaticis uideo Cęci nomine pro Zezis citari. Meminit præterea de Iſaacio altero, ut puto, Procopius in hiſtorijs, quẽ incompertũ habeo an is ſit cuius & hodie Rhauennæ græcum extat epitaphiũ non mehercule cognitione indignum, quo illum uirum clariſsimũ facilè uidemus. Fuit igitur, ut ad noſtras tabulas redeam, Lycophrõ poëta tragicus, qui à ſcriptoribus in huius poëtarum Pleiadis numero eſt cõnumeratus, ea ratione, ut puto, quòd obſcuriori ſtellæ Pleiadis conferatur: unde et Statius Papinnius in Syluis, in patris, ut puto, epicedio, Lycophronis tenebras, ad hoc uidelicet alludens, dixiſſe uideri poteſt. Obſcuriſsimus omnino ſcriptor eſt. Fabulas uerò multas docuit, quas recenſet Suidas. Inter eas autem hæ feruntur, Aeolus, Andromeda, Alethes, Aeolides; Elpenor, Hercules, Icetæ, hoc eſt, ſupplices: Hippolytus, Laius, Marathonij, Nauplius, Oedipus primus, & itẽ ſecundus, Orphanus Pentheus, Pelopidę, Symmachi, Telegonus, Chryſippus. In his dubia Nauplius cẽſetur. Lycophronis pręterea ſatyras Laërtius Diogenes celebrat, atq; ex ijs etiam uerſus quoſdam attulit. Ipſum uerò Lycophronem ſagitta occubuiſſe, ſignificare uidet Ouidius, cum ita canit:

Vtq; cothurnatum periſſe Lycophrona narrant,

Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis.

Hactenus de hac poëtarũ Pleiade: de altera cum de totius ſcenæ poëtis, ut tulerit occaſio, agemus. Poſt hanc poëtarũ Pleiada, alij plerique poëtæ fuerunt, inter quos erat Euphorion Chalcidicus, Hephęſtiõ tamẽ Cherroneſiotã appellat à Cherroneſo (ſic enim libentius ſcribunt Gręci quidam, quàm Cherſoneſum.) Fuit uerò Polymneti filius, qui ſub Lacyde & Prytanide philoſophiæ operam dedit, poëticæ uerò ſub Archebulo poëta, à quo & amatus fuiſſe perhibetur, cuius imaginem inter Lyricos cõmemorabimus. Claruit uerò Euphorion XXVI. ſupra centeſimam Olymp. cum Pyrrhus Epirotarum rex bello cum Romanis decerneret. Fuiſſe dicitur Euphorion colore melino, obeſus, et crurum debilium: quo autem tempore Alexander Eubœæ dominaretur filius Niceæ mulieris potentis, ab ea amatus & diues factus in Syriam conceſsit, & apud Antiochũ regem diuerſatus, eiuſq; bibliothecæ præfectus, tandiu pręfuit, quouſq; mortuus eſt, ſepultuſq; eſt Antiochiæ, uel, ut alij tradunt, Apameæ. Scripſit in primis elegias, in quibus haud parũ celebratus eſt: item Heſiodũ, & Mopſopia, ſiue ἄτακτα, quòd ſcilicet in eo opere ſine certa ſerie cõmixtæ eſſent fabulæ & hiſtoriæ. Terra uerò Attica Mopſopia dicta eſt, ab eius nominis Oceani filia: tametſi

Euphorion.

alij

alij à Mopſope rege, & aliter alij tradũt. Scripſiſſe & ex oraculis mille annorum libros quinq;, quorum quintus Chilias inſcriptus fuit, à numero uidelicet mille dictus: quorũ quidem librorũ hypotheſin, id eſt, materiam ſubiectam & argumentũ ſubobſcurè exequitur Suidas. Scripſit inſuper epicediũ in Protagoram aſtrologum, ut Laërtius obſeruat. Scripſit & alia quæ citantur à Grçcis, atq; in primis à Parthenió in Eroticis. Tum Piſo ad me cõuerſus: Meminit iſtius, inquit, Euphorionis Quintilianus, cuius quòd uerba teneo ea recitabo: Quid, inquit, Euphorionẽ fruſtra tranſibimus? quem niſi probaſſet Vergilius, nunquã certè conditorũ Chalcidico uerſu carminũ feciſſet in Bucolicis mentionem. hactenus ille. Meminit & Probus grãmaticus: Euphorion, inquit, elegiarum ſcriptor Chalcidẽſis fuit, cuius in ſcribendo ſecutus colorẽ uidetur Cor. Gallus. Eadem ferè Seruius. Et ego: Optimè iſta tu quidẽ, inquã, dixiſti Piſo: ſed & alterius Euphorionis mentionẽ factã legimus, qui tragicus poëta fuit Aeſchyli filius. Poſt Euphorionẽ uerò erat Pigretis imago, qui Carius ex urbe Halicarnaſſo fuit, Artemiſiç illius celebratç Mauſoli regis uxoris frater, qui Homeri Iliados uerſibus heroicis pentametrũ adiecit, adeò ut in elegiacum carmẽ Iliada commutaret. Ita enim Homerus cecinit, ut noſtis: *Pigres.*

Iram diua refer Pelidæ nunc mihi Achillis.

Pigres uerò:

Muſa quidem fines omnis habes ſophiæ.

Ita enim græc:

μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληιάδεω ἀχιλῆος,
μοῦσα γὰρ σὺ πάσης πείρατ' ἔχεις σοφίης.

atq; ita deinceps. Scripſiſſe preterea traditur quæ in Homerũ à pleriſq; omnibus poëmata referuntur, Margiten & Batrachomyomachiam, & alia queþiam. Ab hoc ſequebatur Timolaus Lariſſæus, ex Macedoniæ ciuitate Lariſſa, Anaximenis Lampſaceni diſcipulus, qui etſi rhetor potius habitus eſt, non ignobilis tamen fuit in facultate poëtica, ut qui præter alia quę ſcripſiſſe proditur, & ipſe in Homerica poëſi, uti Pigres pentametrum, ita hic heroicum heroico addidit. Homerus enim:

Timolaus.

Iram diua refer Pelidæ nunc mihi Achillis.

Timolaus uerò ſubdidit:

Quam tulit iratus propter Chryſeida raptam.

μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληιάδεω ἀχιλῆος,
ὃν θέτο χρύσου κεχολωμένος εἵνεκα κούρης.

Alia nõnulla hoc uobis loco afferre eiuſmodi poſſẽ, ſed ea noſtris uerbis enunciare perdifficile eſt. Sat hæc ſunto, normam cognoſcitis qua Timolaus uſus eſt, cętera apud Suidam per uos ipſi legetis. Hoc quod Timolaũ feciſſe modò narrauimus, Idæus Rhodius etiam fecit, ut alibi dicemus: quare nunc ad

alios

alios poëtas me cõuertam, atq; in primis ad Callinum elegiarum poëtam, quem Nicandri Græcus interpres Chalinoum uocat, & Maurus Terentianus, qui eum elegiaci carminis inuentorem à multis exiſtimatum ait, cuius tamẽ carminis inuentionẽ alij in Theoclem Naxium ſeu Eretrienſem referunt, nõ Erythræũ, ut perperàm quidam putant: neq; Theoclum putetis, ut quidam alioqui eruditi: fuit enim Theoclus uates, de quo nec ſemel Pauſanias. Iis uerò qui Theoclem elegiorum carminũ inuentorem aiunt, Suidas ſuffragatur, qui furentẽ illum hoc carminis genus ceciniſſe prodit. Alij tamẽ Midam Phryga dixerũt, cum parenti fortè iuſta perſolueret, & in deorum numerum referre ſtuderet. Alij Terpandro elegi uerſus inuentionẽ attribuunt: quare, ut puto, cum de elego uerſu ageret Horatius, grãmaticos certare ait, nec adhuc ſecundum quempiam unum pronunciatum eſſe. Sed de elego alibi egimus, nunc reliquum de Callino afferam. Scripſit Callinus Cimmeriorũ aduerſus Eſionenſes impetum, totamq; eius belli hiſtoriã, ex quo poëmate à Grçcis nõnunquam afferri uidemus, ut illud: *Callinus.*

Gens bello aduentat fortiſsima Cimmeriorum.

Strabo totam Sminthij Apollinis fabulã deſcriptam ait, atq; à muribus nomen deductũ. Longè tamen ante Callinum Sminthij Apol

linis nomen celebre fuiſſe animaduertimus, ut in deorum cognominibus ſumus oſtenſuri. Callini mentio, tum Cenſorino tum Athenæo frequens. Poſt Callinũ Philetæ & Mnemermi imagines in tabulis pictæ fuere: nam & ambo eodem carminis genere, quo Callinus, claruere. Philetas quidem Cous fuiſſe tradit, uel ut alij, Rhodius, quod apud Theocritum ſcribunt grammatici. Verſus quidem eius de amatorijs rebus Ouidius & Propertius celebrant. Patrẽ habuit Telephum. Floruit hic primũ ſub Philippo, aduſq; tempora ſecundi Ptolemæi, cuius & magiſter fuiſſe dicitur. quo argumento facilè inducor, ut eum ualde ſenẽ interijſſe putem. Habitus fuit Philetas inter ſui temporis grãmaticos nõ ignobilis criticus. uſqueadeo uerò in ijs quæ ad orationem ſpectant, eiusq; nitorem, ſtudioſus fuit, ut cũ fortè difficile, neſcio quid, anxiè nimis perquireret, cura & macie contabuiſſe ferat. Hanc ipſius mortis cauſam Græcorũ diligentes quidam ſcriptores fuiſſe arbitrati ſunt, quòd id genus orationis, quod tum ψευδόμενον, tum ψευδολόγον Græci dicũt, minimè ſoluere quiuerit. Declarat hoc & ipſius, quod adhuc legitur epitaphiũ ſic à me Latinè expoſitum:

Philetas.

Hoſpes ego hic ſum, pſeudomenos me ſermo Philetã
Perdidit, & curæ noctibus heſperiæ.

Porrò, ne uos hoc lateat, pſeudomenos ſophiſticæ

phiſticæ captionis genus eſt, quod hodie à dialecticis reflexum dicitur & inſolubile. Cicero tortuoſum & inexplicabile, ut in Acad. & de fato. Pſeudomenos, hoc eſt. Epimenides ait, omnes Cretenſes eſſe mendaces, & ipſe eſt Cretenſis, ergo & ipſe mendax: igitur nõ ei credendum: Et ait Cretenſes eſſe mendaces, ergo ei non credendũ: ſunt ergo Cretenſes ueraces, & illis credendum: at hic Cretenſis, igitur ei credendum. Videte, quas nugas agant hi ſophiſtæ. Sunt & huiuſmodi cõplura alia, ut Crocodilinæ, Ceratinæ, οὔτινος, & ſimilia, de quibus in dialectica copioſe Picus Pice pater tuus. Sed iam ad Philetam redeo, qui ſcripſit elegias, & epigrãmata, aliaq́ꝫ nonnulla. Huic in hoc ſcribendi genere elegiarum apud Græcos plurimorum conſenſu ſecundas attribui autor eſt Fabius. Philetæ inſuper opus quod Telephus inſcribitur, quo nomine & pater ipſius uocatus eſt à grãmaticis, in Apollonij Argonauticis in teſtimonium affertur. Fuiſſe uerò exili adeò ac prætenui corpore tradit Aelianus, & Athenæus in dipnoſophiſtis, ut pedibus ſibi ex plumbo ſoleas annecti ſoleret, ne à uento ſcilicet diriperetur. Sunt & autores, qui ab illo Battida puellã amatam fuiſſe tradant, quod & Ouidius poëta ſemel atq; iterum innuit, cum cecinit:

Nec tantum Coo Battis amata uiro.

Item alibi ad coniugem ſcribens:

Quæ non inferius Battide *nomen habes.*

Bittis licet eo Hermeſianactis Colophonij poëtæ carmine perperàm uocari uideatur, quo cum alios poëtas cõmemorat, tum Philetam æneum poſitum à ſuis ciuibus ſub platano canentẽ Bittida puellam. Carmen ſi requiratis, apud Athenæum legitur. Audentes fortuna iuuat, huius eſſe poëtæ ſententiam Claudianus innuit, cum cecinit:

Fors iuuat audentes, Coi *ſententia uatis.*

Tametſi in pleriſq; codicibus Chij pro Coi legatur. Sed de Phileta hactenus. At uerò alterius imago Mnimermi fuit, ut diximus, cuius poëtæ nomen Græcis pariter & Latinis uariè profertur, quidam enim Mimernũ, alij Mimermum, alij Mimnermũ, ut ferè Latini ſemper & Athenæus uocãt, cum ſit à memoria & interpretatione nomen deductum, ut Mnemermus dicatur. Fuit Lyrgitiadæ Colophonij filius, & tibicen, ut teſtatur Strabo: ut uerò alij, Smyrnæus: ut alij, Aſtypalæus, unde ipſe de ſe in elegia, quę Nanno inſcribit:

Mnimermus.

Tum Pylon *excelſam* Neleida *linquimus urbem,*
Optatamq; Aſiam nauibus attigimus.
Et primum ad Colophonem *inſtructis uiribus urbem,*
Et grauis hic cladis ſedimus uſq; duces.
Inde per Aſtyenta egreßi protinus amnem
(Cura deûm) Smyrnam uidimus Aeolida.

Fuit uerò Nanno tibicina quæpiam à Mim-

nermo adamata, cuius & mentio eſt apud quē modò nominauimus Hermeſianactem, in ea elegia quam de quorundam poëtarum amoribus ſcriptam reliquit. Natus quidem Mimnermus dicitur duodequadrageſima Olympiade, ea qua ſapientes ætate floruiſſe traduntur: unde & à Solone increpitum ait Laërtius, quod ſexageſimũ annũ fatalem homini ſtatuiſſet, octogeſimũq́ potius ſtatuendum monuit, qua de re Græca adhuc carmina leguntur. Ligyaſtades propter carminis ſuauitatem cognominatus eſt. Eorum ſectatus eſt ſententiam, qui indolentiam & animi tranquillitatem induxerũt: nihil enim, ut ait Horatius in Epiſtolis, ſuaue eſſe cēſebat ſine amore iocisq́, & ut ſcribit Pomponius Porphyrion, ἀναλγησίαν Hieronymi commendauit. Meminit eius & Propertius lib. primo:

Plus in amore ualet Mimnermi uerſus Homero.

Meminere & Solinus & Cenſorinus, item & Stobæus, apud quem & ipſius multa leguntur carmina, & in primis in ea oratione, quę de uitæ breuitate inſcribitur. Meminit quoque Pauſanias & in Bœoticis in primis, quo loco illum in elegijs de Smyrnęorũ bello, q̊d aduerſus Gygen Lydorũ regem geſtum eſt, dixiſſe ait, antiquiores Muſas Cœli filias fuiſſe, iuniores uerò Iouis, id quod in Muſis etiam retulimus. Hæc cum dixiſſem, & paulum cogitabundus conticerem, exiſtimans

Piſo me de iјs poëtis,qui elegias ſcripſiſſent ſermonis finē feciſſe. Quid, inquit, cogitas? quin reliquū nobis exequeris? Mecū nunc, inquam,cogitabam, an hoc loco quoſdā iјs longè antiquiores uobis referre deberē, qui qua in parte tabularū deſcripti forent,haud ſatis ſuccurrit. Nihil,inquit Piſo,uetat,quin quo tu loco uelis,nobis recites, eorum omnino nobis erit grata narratio. Sic agam,inquam,ut uos uelle uideo. Fuit igitur Clonas Tegeates,ut Arcades exiſtimāt:ut uerò Bœotiј,Thebanus,qui inter elegiographos & epicos celebratus eſt. Primus etiam excogitaſſe fertur modos ſeu leges muſicas,quæ à Græcis Nomi dicunt, qua dictione & Latini quidam uſi ſunt,tametſi alibi alia & diximus,& dicemus de Nomis lyricis. Sed de Clona hoc idem ſcribit Plutarchus in Muſica. Aliј tamen Ardalum quendam Trœzeniū, à quo primùm Muſæ cognominatæ ſunt Ardalides,inueniſſe prodiderunt,quidam Apothetum & Schœnionem à Clona tantum inuentos. Erat & cum Clona Polymneſtus, Miletis filius poëta Colophonius,qui & ipſe eius ordinis,quo Clonas poëta fuit. Carmina ſunt ab eo excogitata, quæ Polymneſtia dicuntur. Scripſit item carmen orthium,quod & à quibuſdam orthriū uocatur. Eiusq; quę in Rhodo Sminthia cecinit,ab Athenęo afferunt. Huius itaq; Polymneſti & Alcman & Pin

Clonas. *Polymneſtus.*

& Pindarus, & Pauſanias & Plutarchus, ut grammaticos mittam, meminere. Euheme- rum quoq; ueterem elegiarũ ſcriptorẽ Cen- ſorinus in Muſica recenſet. Fuit quidem Eu hemerus ex Meſſena ciuitate, ut Lactãtius & Plutarchus in Oſiridis & Iſidis libello o- ſtendunt: quem ſecutus eſt Euſebius, tametſi idem Plutarchus alibi Tegeatem eum facere uidetur. Connumeratur uerò Euhemerus à Sexto emperico & eodẽ Plutarcho inter eos, qui quòd impij eſſent, ἄθεοι à Græcis dicũtur, qua de re extãt ſenarij Callimachi, quos Plu tarchus adducit in eo qui inſcribitur, de phi loſophorum placitis. De Euhemero autem ſic M. Cicero, cum eos qui aut fortes aut cla ri in deorum numerũ relati eſſent, cõmemo- raſſet, Quę ratio, inquit, maximè tractata eſt ab Euhemero, quem noſter & interpretatus & ſecutus eſt præter cæteros Ennius. Ab Eu hemero autem mortes & ſepulturæ demon- ſtrantur deorum. Lactantius quoq; Firmia- nus in primo diuinarũ inſtitutionum, Euhe merus ait, qui fuit ex ciuitate Meſſena, res ge ſtas Iouis & cæterorũ, qui dei putantur, col- legit, hiſtoriamq; contexuit & titulis & in- ſcriptionib. ſacris, quæ in antiquiſsimis tem plis habebantur, maximeq; in phano Iouis Triphyllij, ubi auream columnã poſitam eſ- ſe ab ipſo Ioue titulus indicabat, in qua co- lumna geſta ſua perſcripſit, ut monumentũ

Euhemerus.

eſſent poſteris rerum ſuarum. Hanc hiſtoriã interpretatus eſt Ennius & ſequutus. hactenus quidem totidem uerbis Lactantius. Eadem quæ à Lactantio, & longè plura, dicuntur ab Euſebio in Euangelicę pręparationis libro ſecundo, quæ ualde miror ab interprete G. prætermiſſa, inter quæ & hoc: Fuit, inquit, Euhemerus amicus Caſandri regis, cuius gratia compulſus fuit regias quaſdã ſententias conficere, magnasq́ ideo peregrinationes, per Oceanum loca peruagando meridionalia, marisq́ inſulas circumeundo perluſtrare, quarum una eſt quæ Panchæa nuncupatur. &reliqua. Ab his ergo omnibus, ut uidetis, & ab Ioſepho præterea, non ut poëta, ſed ut hiſtoricus Euhemerus nominari uidetur, qua de re quid ego nunc ſtatuam, non habeo, niſi fortè duos eiuſdem nominis fuiſſe aliquis exiſtimet, alterum quidem Meſſenium hiſtoricum, alterum uerò Tegeatem, & poëtam. Euhemeri quoq; à Varrone & Iunio Columella in re ruſtica fit mentio, ut & Politianus in miſcellaneis doctè obſeruauit, à quo carmẽ ut Timonis Phliaſij adducitur, cum re uera ſit Callimachi, ut eſt apud Plutarchum: eſt enim Politianus coniectura, ut puto, deceptus, quòd illud ipſum carmen apud Sextum Pyrrhonium legerat, qui cuius eſſet non expreſsit. Carmen hoc eſt, ut meis uerbis referam:

Senex

Senex ſuperbus impios ferens libros. hoc eſt,
γέρων ἀλαζὼν ἄδικα βιβλία ψύχων.

Eſt & Euhemeri mentio apud Aur. Auguſtinum lib. de ciuitate Dei xvij. quanquã perperàm eo loci pro Euhemeri hactenus ab indoctis Homerus ſcribitur. Atque hactenus quidem de Euhemero. Fuit & poëta Sacadas Argiuus, qui modulationibus etiam operã dedit, & ſuo tempore egregius habitus, adeò ut ter Pythia uicerit. Sacadæ meminit Pindarus, item Plutarchus, qui eam in carminibus conuerſionem quæ Strophe dicitur, in ſingulis tonis Sacadan feciſſe ſcribit, primumq́; Doricum chorum canere inſtituiſſe, ſecundum Phrygium, tertium Lydium, unde eſt, ut à tribus quibus conſtabat partibus, nomus ipſe Trimere græcè nũcupetur. Alij Clonam, cuius paulò ſuprà meminimus, hoc inſtituiſſe uolunt, ut eſt in ea, quæ eſt apud Sicyonios poëtarum obſeruatio. Sunt etiã, qui exiſtiment apud Argiuos illum conſtituiſſe, quæ Endymatia uocantur. Meminit & huius Sacadæ Pauſanias, & cum eo Pronomi alicubi, at uerò in Corinthiacis ipſius monumentũ paulò ſupra gymnaſium, quod Cylarabæ uocant, ad portam cõuerſis poſitum fuiſſe ait. Primus utiq; hic tibiarum cantum Pythicum apud Delphos ceciniſſe traditur, atq; Apollinis in tibicines odiũ abuſq; Marſyæ & Sileni certamine perſeuerans, ab ipſo *Sacadas.*

Sacada ſedatum atq; compreſſum fuiſſe exiſtimatur. Sed de his hactenus poëtis, qui antiquioribus floruiſſe temporib. produntur, quorum quæ in tabulis certa eſſent loca, nõ ſatis ego memini: quare iam ad ipſum propoſitæ tabulæ ordinẽ redeo, qua in parte Zenodotus erat Epheſius, poëta & grammaticus celebris, qui Philetæ diſcipulus fuit, paulò ante Ptolemæi Philadelphi tẽpora, ipſius tamen bibliothecæ præfuit, & in ea docuit. Eſt uerò inter criticos habitus, unde & illud eſt Bibaculi poëtæ in Catonem:

Zenodotus.

En cor Zenodoti, en iecur Cratetis. Scribit Theophilus græcus grammaticus, Zenodotum Homeri uerſus in ordinem redegiſſe, & ſimul Ptolemæi filios inſtituiſſe. Idem ſcribit & Suidas, qui & ipſum claruiſſe ait tempore primi Ptolemæi. Fuit & poëta Phædimus, qui, ut Stephanus ſcriptum reliquit, elegiarũ poëta fuit haudquaquam obſcurus, natus in ciuitate Macedoniæ, quæ Biſanthe dicitur. Erat & Pancrates poëta Arcadicus, qui opera maritima, hoc eſt, ἔργα θαλάσσια ad Heſiodi imitationem ſcripſiſſe proditur, quo in primis libro pompilum piſcem ſacrum eſſe exiſtimauit, Epopœaq; piſcatorem à ceto abſorptum filio præſente cecinit, ea ratione, quòd cum pompilos piſces cepiſſet, nõ ijs ut ſacris abſtinuiſſet. Inter multos Pancratis uerſus, quos apud Athenæum legi, hic eſt unus à me

Phædimus.

Pancrates.

ex tempore tralatus:

Pompilum hunc ſacrum uocitant cognomine piſcem.

Porrò diligentius conſiderandum eſt, an ab hoc pancratiū carmen deductum ſit, de quo apud grammaticos: nihil enim ego habeo, quod in præſentia ſtatuam. Et cum Pancrate erat Agathyllus & ipſe Arcas, qui in ſcribendis elegijs ſummopere cōmendatus eſt. Eius uerſus citat Dionyſius Halicarnaſſ. cū de aduentu Aeneæ in Italiam uaria ex uarijs autoribus recenſet. Fuit & hac parte Eratoſthenis imago, qui Cyrenæus fuit. Patrē habuit, ut ſcribit Stephanus, Agacleum, ut Lucianus & Suidas, Aglaum, ut alij, Ambroſiū. Audiuit Lyſaniam Cyrenęum grammaticū, & poëtam Callimachū, & philoſophum Ariſtonem Chium, cui & libros aliquot, ut eſt apud Athenæum, inſcripſit. Fuit utiq; Eratoſthenes uariarum doctrinarū & diſciplinarum ſtudioſus & eruditus, atq; in ijs diu multa cum laude uerſatus, tametſi à Strabone alicubi inceſsitur, in ultimo tamen geographię ut egregius poëta cōmendatur. In ſecundis quidem dictus eſt in omni diſciplina fuiſſe, ut uerò alij, eum ſecundum uel nouum Platonem, alij Pentathlon uocauere. Primus certè philologi nomen obtinuit, ut eſt apud Suetonium Tranq. & poſt eum idem cognomen adeptus eſt apud Latinos Atteius. Alexandriam Eratoſthenes ex Athenis à tertio Pto-

Agathyllus.

Eratoſthenes.

lemæo eſt accerſitus,ubi ad quintum uſq; di uerſatus eſt. Proditũ eſt à Luciano,in eo qui longæui,hoc eſt,Macrobij inſcribitur, Eratoſthenem cum grammaticus, poëta,philoſophus,geometra,aſtrologusq; celebris fuiſſet,ad annos uſq; duos & LXXX perueniſſe,à Suida ad LXXX.Extat,quam legi, Eratoſthenis elegia apud Eutocium Aſcalonitam in cõmentario Syracuſani Archimedis, quæ uolumina etſi hoc tempore parum uulgata,eorum mihi tamen copia facta eſt ex bibliotheca noſtri huius Alberti Carpen. principis. Elegia uerò ipſa eſt tum ſuauis,tum uaria eruditione referta. Autor eſt Val. Probus grammaticus, Vergilium poëtam ab Eratoſthene de cœli zonis omnia ſumpſiſſe, & ex eo præcipuè libro qui hexametris uerſibus ſcriptus,titulũ habuit Hermes, cuius diſputationis quoſdam attulit uerſus,qui &ab Heraclide Pontico,in eo quem pro Homero & cõtra Homeri calumniatores libro compoſuit,adducuntur. Floruit Eratoſthenes Euſebio teſte, CXLI Olympiade, quo tempore Romani Marcello duce Syracuſas obtinuere:alij centeſima & XXVI ſcribunt. Cõſumptus uerò inedia exiſtimaẗ,cum oculorũ aciẽ ſibi imminutam iniquius ferret. Diſcipulum inſignem Ariſtophanem Byzantinum grammaticum reliquit, cuius poſtea Ariſtarchus diſcipulus fuiſſe ſcribitur. Eiuſdem & diſci-

puli

puli fuere Mnaſeas, Menãder, & *Ariſtes*. Scri pſit uerò cum multa in philoſophia & aſtrologia, tum non pauca in poëtica & hiſtoria, & præterea de ijs, quæ ſunt in philoſophia ſectis. reliquit & dialogos multos, & de indolentia quæpiã, ſed & in grãmaticis nonnulla. Atq; hactenus quidem de Eratoſthene: quẽ ſequebat̃ Rhianus, qui & ea qua Eratoſthenes ætate claruit. Rhiani uerſus cum aliubi, tum in ijs quæ in Apolloniũ ſcripta ſunt cõmentaria, non ſemel in medium allatos inuenietis. Stephanus uerò Theſſalica illum ſcripſiſſe prodit, unde & ſunt Theſſaliç in ijs, quę modò dixi, commentarijs cognomina collecta. Scripſit item eodem ipſo Stephano autore Phamam, unde & carmina in teſtimoniũ uocat. De Rhiano præterea in Græcorũ monumentis ſic inuenimus: Rhianus, aiũt, Cretenſis fuit, ex Bena ciuitate, à qua ipſe Benæus cognominatus eſt, id quod etiam Stephanus tradit. alij autem, ut Suidas ſcribit, Ceraitem dixere, alij ex Meſſena Ithaca, q̊d ueriſimile nobis uideri facit Pauſanias, qui à Rhiano Meſſeniacum bellum carmine ſcriptum ait, quod XX annis Meſſenij cum Lacedæmonijs geſſere. quod Rhiani quidẽ carmen cõmendat Pauſanias ſupra hiſtoriam, quam eadem de re ſcripſit Prieneus Myron. Fuit uerò Rhianus primũ quidem palæſtræ cuſtos & ſeruus: mox literas edoctus nõ in-

Rhianus.

celebris factus eſt grãmaticus & poëtà. Scri-
pſit pręter ea quę ſuprà memorauimus, Theſ-
ſalica & Meſſenaica, Heracleada libris qua-
tuor. nec de Rhiano plura adhuc didici. Poſt
Seleucus. Rhianũ Seleucus Emiſenus fuit, qui licet in-
ter excellentes grammaticos cõnumeretur,
nihilominus piſcatoriã artem carmine com
poſuit, cui titulũ fecit ἀσπαλιευτικὰ, quatuorq́;
illa uoluminibus digeſsit. Scripſit item com
mentaria in Lyricos, item Parthica libris
Tryphiodorus. duobus. Fuit & Tryphiodorus Aegyptius,
grãmaticus & poëta, qui ſcripſit urbis Troia
næ excidium, quæ Haloſis inſcribitur, quæ
cum diu in tenebris latuiſſet, nuper eſt ab Al
do Manutio publicata. Compoſuit etiã Try-
phiodorus Marathoniaca, & de Hippoda-
mia quædam, item Odyſſeam λειπογράμματον,
ut Græci dicunt, in quo poëmate de Vlyſſe il
liusq́; laborib. egit: omnia inſuper quę de illo
fabulata eſt antiquitas, collegit. ſcripſit item
Damocrates. alia. Damocrates quoq; Seruilius poëta fuit
& medicus, quem Galenus in libris de medi
caminum compoſitione per genus, pleraſq;
ait medicaminũ cõpoſitiones ſenarijs iam-
bicis conſcripſiſſe, idq́; comprobat ipſe Gale
nus. Nam, inquit, quæ uerſu ſcribuntur, ad
memoriã magis conferunt, eoq́; rectius ſyn
ceriusq́; pondera ac menſuras, necnon ipſo-
rum medicaminum cõmenſus cuſtodiunt,
ne eorum uidelicet uocabula temporum &
ſcriben-

ſcribentium, ut fit, incuria corrumpantur & uitient. atq; ea cauſa Galenus ipſe nonnullas medicaminũ compoſitiones, eorumq́; confectiones, ipſius Damocratis uerſibus recitat. Ex quibus facilè colligere potuimus, in utraque facultate plurimũ Damocraten ualuiſſe, cum à tanto medico tanti fiat. Meminit & alibi idem Galenus, eiusq́; uarios citat libellos, ut Clinicum, & quem ab amici nomine Pythicum inſcripſit, item de antidotorum præparatione. Herbam quoq; Hiberida eius carminibus deſcribit, quę ſi fortaſſe deſideratis, ea leguntur in ultimo de medicinis compoſitis. Meminit & Plinius lib. xxv. natur. hiſt. Legimus & ipſi pauló antè eiuſdem Theriacen uerſu Hexametro cõpoſitam, & illo quidem nõ illepido: adeò antiquos ante & poſt Galenum medicos nõ, ut hac tempeſtate pleroſq; omnes, ἀμούσους & inelegantes fuiſſe liquidò perſpicimus. Sed quoniã in medicorũ mẽtionẽ incidimus, præter quos alibi, & ſequentis in primis tabulę ſermone referemus, idem Cl. Galenus Eudemũ celebrat lib. de antid. ij. eiusq́; antidotũ Theriacen & ipſum uocatũ, uerſu conditum adducit, quod Philometor Antiochus probũ eſſe his uerbis iudicauit: *Eudemus.*

ἴκσειν μάθε τλῶθι πρὸς ἑρπετά, ἥν φιλομήτωρ
νικήσας πεῖραν ἔκρινεν ἀντίοχος.

Heliodorũ quoq; poëtam & medicũ eodem, quo ſuprà loco diximus, Galen. cõmemorat, *Heliodorus.*

eiusq́ uerſus affert perquàm oppidò memoria dignos. Scripſit uerò hic ad Nicomachũ ἀπολυτικὰ, hoc eſt, reſolutoria, cuius poëmatis hos uerſus attendite, ex quibus quanta artis medicæ religione teneretur, facilè uidebitis, ne uidelicet inquinatas manus haberet, q̊d & ſuo iuſiurando D. Hippocrates præcipit. Verſus Heliodori hi ſunt, à me ſic Latinè quoquo modo expreſsi:

Non per, qui deus eſt in Tricca, haud perq́; ferentem
Solem cœlicolis lucem mortalibus almam,
Non per ſceptra deûm quæ fert Saturnia proles,
Non quiſquam me induxit donis, mé ue coëgit
Gratia amicitiæ cuiquam nocuiſſe medendo,
Sed ſanctas nunc clara manus ad ſidera tollo,
Impolluta mihi uitio ſuper omnia mens eſt. Hęc ille.

Scitis uos quidam Triccam oppidum fuiſſe Theſſaliæ, ubi Aeſculapius Triccæus coleretur, uel ipſo Strabone autore: dictum à Tricca Penei filia, ut Stephanus ſcribit. Sanè eodem loco Galenus Heliodorũ, hunc neſcio an alterũ ſcribit fuiſſe Athenienſem, Tragœdiarum poëtã, ut heſterna die meminimus.

Ptolemæus. Fuit & Ptolemæus Cytherius poëta, qui inter alia quæ ſcripſit, & uerſus compoſuit de pſalacanthe herba, deq́ admirandis ipſius herbæ uirtutibus, cuius apud autores nõ facilè mentionem factam reperiatis, Plinium licet & Dioſcoridem euoluatis. meminit Suidas. Niſi fortè Pyracanthe legatis, id eſt, ſcolymus

lymus

lymus, ut eſt apud Dioſcoridē. Poſt hos uerò fuit Capito epici carminis poëta, ut libro octauo dipnoſophiſtôn obſeruat Athenęus, qui & illius ſcripta in medium adducit. Alio uerò loco eum patria Alexandrinũ fuiſſe oſtendit, atq; in primis erotica, id eſt, amatoria carmina ſcripſiſſe. Suidas tamen, niſi nominis ſimilitudine fallimur, Capitonem, Lycium & hiſtoricum facit, qui Iſauricam hiſtoriam libris octo conſcripſerit, & Eutropij Latini, qui ex Liuio epitomen ſeu compendium fecit, metaphraſin, ſcripſit item de Lycia atq; Pamphylia. Fuit & Atteius Capito inter ueteres Latinos eruditos connumeratus. At nihil hi ad tabulas: in quibus quidem erat Theolyti imago poëtæ Methymnæi ex Lesbo inſula, qui quę Bacchica appellantur, ſcripſit. Sunt qui addant, eundem Glaucum ceciniſſe Ariadnæ amore percitum, cum ea eſſet in Naxo relicta, ei uim afferre tentaſſe, quare à Dionyſio ex uite uinculo uinctum eodem loco relictum. Extāt hac de re apud Gręcos carmina, in quibus Glaucus de ſe inter reliqua ita loquitur:

Capito.

Atteius Capito.

Theolytus.

Anthedon prope terga maris, contraria longè
Eubææ, Euripi quà latè refluit æſtus,
Hinc genus eſt, genuitq; pater me nomine Copeus.

Poſt Theolytum non procul fuit Euanthes epicus & ipſe poëta, qui de ipſo eodem Glauco Anthedonio inter cætera hymnum com

Euanthes.

poſuit,ſed non Copei,ut Theolytus,ipſum fi lium facit,ſed Poſsidori, uel potius Poſsido nij & Naiadis nymphæ,ut ſcribit Athenęus, remq́; ait Glaucum habuiſſe cum Ariadna, cũ à Theſeo in Dia inſula relicta fuiſſet. His ſic à me cõmemoratis,Sed iam locus,inquã, & tempus expoſcere uidenť, ut quarundam puellarũ & mulierum imagines,quę in tabu la fuerãt,uobis expediam. Erit iſtuc,inquiũt Piſo & Picus, pergratum audire, quo enim rarius eſt mulieres in hac facultate excelluiſſe, eo res miranda magis, & ea de re ſermo quoq; gratior. Ne uos, ego inquam, rarum adeò putetis mulieres in poëtica excelluiſſe: nam & eæ ſuas ſibi ingenij laudes uendicarunt ſic, ut & uiris in hac facultate gloriam quandoq; præripuerint. Corinna enim eſt Pindaro Lyricorũ principi in iudicio antelata,ut planius uobis ſuo loco oſtendam, & Sappho quoq; poëtis multis præpoſita. At illas iam attendite poſt Sibyllas, & cæteras, quas heſterno ſermone retulimus, quæ hac

Eumite. parte depictæ fuerant, quarũ prima erat Eu

Cleobule. mite, quæ à patris nomine & Cleobule, &

Cleobulina. Cleobulina dicitur. Patria Lyndia ex Rhodo fuit,pater unus ex ſeptem Græciæ ſapien

Cleobulus. tibus Cleobulus,qui eodem ſcribendi genere uerſus delectatus eſt, quo & filia. Eius & multæ feruntur ſententiæ, cum ab alijs, tum à Laërtio,qui,ut fatuum,eum à Simonide ha

bitum

bitum ſcribit, cuius hac de re leguntur uerſus. Cæterum Eumite griphos & ænigmata ſcripſit, ut Plutarchus in conuiuio ſapientũ prodidit, & nos inter noſtra ænigmata tibi Pice collegimus, illudq́ eius attulimus:

Eſt unus genitor, cui uni ſunt pignora bis ſex,
His quoq; triginta natæ, ſed diſpare forma.
Hæ niueæ aſpectu, nigris ſunt uultibus illæ,
Sunt immortales omnes, moriuntur & omnes.

De Eumite pauca alia inuenimus. Poſt eam Praxilla fuit Sicyonia, cuius Suidas & Athenæus meminere, ut nunc alios mittam. Floruit, ut Euſebius ſcribit, LXXXII Olympiade, eam Antipater Theſſalus primã inter nouem Lyricas enumerat, quas notiſsimo ipſe epigrãmate deſcribit. Meminit & Tacianus, tametſi hæreticus, doctiſsimus tamen, in libro aduerſus gentes, eiusq́ imaginem à Lyſippo ait fuiſſe confectam. Hephæſtion uerò Praxillæ dithyrambos, metrumq́ Praxilliũ ab ea deductum & factum aſſerit, cuius carminis genere alicubi utitur Pindarus in hymnis Iſthmionicis. Meminerũt & Latini Praxillei uerſus. Ab hac, ut Zenobius ait, ſeu ut alij malunt, Zenodotus, prouerbium illud factum eſt, Stolidior Praxillæ Adonide, in ualde ſtupidos ac ſtolidos. Nam cum, teſte Polemone, Praxilla in ſuo quodam poëmate Adonin apud inferos induxiſſet interrogatum, quid formoſiſsimũ apud ſuperos reliquiſſet, *Praxilla.*

illum reſpondiſſe Solem, Lunam, mala, cucumeres, resq́ adeò diſsimiles contuliſſe, ut inde prouerbium emanarit. Sed & huius Praxillæ nunc etiã carmẽ legitur, ad Calain puerum, de amoris mutatione. Erat dein poſt

Noßis.

Praxillam Noſsis poëtria, cuius adhuc inter Græca epigrammata uerſus leguntur, eius & Antipater in eo, quod modo citaui, lyricarũ mulierum epigrãmate meminit. Erat & My-

Myro.

ro Byzantia, quę in poëtica plurima ſcripſit, atq; inter ea præcipuè elegias, & uerſus melicos. Sunt qui matrem eam fuiſſe putent eius Homeri, quem in Pleiadis poëticæ numero connumerauimus. Laudatur uerò ab Athenæo multum, eamq́ in hac facultate excelluiſſe prodidit. Fuit quoq; illius Andromachi uxor, qui philologus illuſtris eſt ſuo tempore habitus. Myrus huius ſtatuam factam à Cephiſiodoto, egregio eius artis opifice, ſcriptum reliquit Tacianus. Alteram tamen etiam Myro legimus, quæ in ſtudijs philoſophiæ uerſata eſt. Fuit & in hoc fœminarum

Erinna.

agmine Erinna, de cuius patria uaria legimus, Tacianus enim Lesbiam illam facit, alij Teiam, alij Rhodiam, quidam Teliam, ab inſula non admodum magna Telo, quæ parum diſtat à Cnido, ut uerò Stephanus ait, Tenia fuit, à ciuitate Laconiæ Teno. Floruit per ea tempora quibus & Sappho, cuius & concubinam fuiſſe ſcribit Tacianus, & Suidas, ſi modo tem-

do tempora cōueniunt. Extāt & hodie Erinnæ carmina nonnulla Græca, quæ legi. Sunt qui tradant eam tum nonum & decimū annum egiſſe, cum uita exceſsiſſet, & eſſet adhuc uirgo, quam ob cauſam iuniorē uatem, hoc eſt, Neaœdon Leonides Grȩco epigrammate uocauit. Extant, quæ leguntͬ apud Græcos, in eam multorum epigrammata, ex quibus ego hos duos expreſsi:

σαπφὼ δ᾽ ἠρίννης ὅσον μέλεσιν ἀμείνων,
ἠρίννα σαπφοῦς τόσον ἐν ἑξαμέτροις.

Erinna melior lyrico quàm carmine Sappho,
Erinna & Sappho tam fuit hexametris.

Scripſit uerò ipſa Dorica & Aeolica lingua poëma, quod Helecaten uocauit trecētis uerſibus, qui perquàm ſimiles Homericis uidebantur, quamobrē, ut opinor, ita de ea Propertius cecinit:

Carminaq; Erinnes non putat æqua ſuis.

Meminit & Erinnes Euſtathius, & Plinius cum de Myrone agit. Fecit, inquit, Myron et Cicadæ monumentū & locuſtæ, ſicut carminibus ſuis Erinna ſignificat. Hanc illa ſequebatur Anyte, cuius in aues quaſdā uerſus & hodie leguntur, & præterea epigrāma in Themiſtoclem, cuiuſque Anytes Tacianus idem meminit. Quo loco etiam de Myrtide, quam Anthedoniam fuiſſe ſcribit Plutarchus, quæ Ochnæ puellæ necem ſcripſiſſe dicitur, quæ Eunoſti herois mortis cauſa fuerat. Eiuſdē

Anyte.

Myrtis.

Myrtidis meminit & Antipater. Cōmemorat idem, qui ſuprà, Tacianus Learchida à Meneſtrato, Mneſarchida Epheſiam, & Clito, ab Amphiſtrato exſcalptas fuiſſe, & Talarchida Argiuam à Silanione, & Teleſillam, quę & ipſa Argiua fuit, & eodem, quo Praxilla tempore claruit, ut Euſebius ſcribit, eius aliquos uerſus Hephæſtion adducit. Sed mirandum illud eſt, quod de ea Plutarchus prodit in eo, qui eſt de mulierū uirtutibus, quod ea uidelicet ſupra cæteras fœminas in poëticæ facultate excelluit, Cum domi, inquit, illuſtris eſſet. Sed ualitudinaria oraculum accepit, Muſas ut colere deberet, quare, ait, carminib. & harmoniæ muſicæ operā dedit ſic, ut morbo liberata ſit, & patriam cum alijs Argiuis mulieribus aliquando tutata ſit. Quam hiſtoriā latius Plutarchus ipſe exequit̄, breuius Pauſanias & Suidas, qui ita ſcribit. Teleſilla, inquit, poëtria libros quidem ſuper columnā, ſed capiti galeam impoſuit. Etenim cum Lacedæmonij eos, qui in Argi templum, uel ut Pauſanias ait, in Martis luco confugerāt, perderent, & iam ut urbem diriperent, imminerent, tum Teleſilla armatis mulieribus, quæ ætate aptæ eſſent, Lacedęmonijs obuiam iuere. Quam rem conſpicati Lacedæmonij, retro conuerſi ſunt, turpe eſſe rati cum mulieribus pugnare, quas & uiciſſe nulla ſit gloria, & ab ijs uinci magna ſit ignominia. Qua in

Learchis. *Mneſarchis.* *Clito.* *Talarchis.* *Teleſilla.*

in re oraculũ, quod antea Argiuis datũ fuerat, impletum eſt, quod erat huiuſcemodi:

Quando marem uictrix mulier procul uſq; fugarit,
Claraq; tum fuerit Argiuis gloria parta,
Tum laceras plures Argiuas undiq; reddet.

Huius ergo Teleſillæ ſtatua Argis fuit, ſupra columnam poſita, ad cuius pedes libri fuerant ſparſi, galeam uerò manibus tenebat, quam erat capiti impoſitura. De Teleſilla meminit & Lucianus in Amoribus. Non ea, inquit, quæ in Spartanos armata Teleſilla prodiuit, poſtquam Mars muliebris inter deos Argis connumeratus eſt. Scripſit autem Teleſilla cum alia, tum Odas, in quibus de coryphæa Diana, ut Pauſanias docet, mẽtionẽ fecit. At uerò Theophylactus, qui Græcas quaſdam epiſtolas cõmentus eſt, Teleſillam Laidi epiſtolam ſcribere confingit, quæ laſciua adeò, ut uix meminiſſe eius cõueniat. Erat & in hoc poëtriarũ agmine Nyſis, Agacle, & Theoſebia, cuius adhuc in medicos quædã extãt epigrãmata. Fuit & Aſpaſia Mileſia, quæ licet, quàm poëtria, ſophiſtria magis à Græcis nuncupet, quod ſcilicet oratoriæ operam dederit, nihilominus & carmina pleraq; ornatè compoſuit, ut eſt apud Athenæum, inter quæ nõnulla in Socratem, quem & amaſſe & docuiſſe ferunt. Leguntur, quæ Herodicus Cratetius adducit, Græca Venenere delibuta, alia etiam affert Athenæus.

Nyſis. *Agacle.* *Theoſebia.* *Aſpaſia.*

Hanc Pericles amauit, ut non ſemel idem ſcribit Athenæus, & duorum bellorum cauſam fuiſſe tradit Suidas, Samiaci & Peloponneſiaci. Ex ea quoq; nothum filium ſibi cognominem ſuſtuliſſe Pericles proditur. Aſpaſiæ meminere cum alij Socratici, tum præcipuè Plato in Menexeno, ſed plura Harpocration ex Lyſiæ oratione, quæ in Aeſchinem Socraticum eſt edita. *Clitagora.* Erat & cum his Clitagora Lacedæmonia, cuius Ariſtophanes meminit. *Alexandrina.* Erat item Alexandrina Heſtiæa, quæ, ut Strabo ſcribit, à Demetrio citatur. Inter ea uerò, quæ ſuis ſcriptis prodidit, de Homerica Iliade multa feruntur. *Hedyle.* Fuit & ſimul Hedyle Poëtria, quę Hedylogi Samij mater fuit, uel ut alij uolunt, Athenienſis. Inter poëtas autẽ con*Hedylogus.*numeratur & ipſe Hedylogus in quarto ab Athenæo, ubi & ipſius epigrammata nõnulla in medium afferuntur. Fuit uerò Hedyle, ut creditur, Moſchinæ Atticæ filia, quæ iamborum poëtria fuiſſe perhibetur. Hedyle uerò cum alia ſcripſit, tum poëma illud, quod Scylla inſcriptum eſt, in quo Glaucum induxit Scyllæ amore captũ, in illius antrum deſcendiſſe, qua de re Græci grammatici, ut eſt *Damocharis.* apud Athenęum. Erat & cum his Damocha*Megaloſtrate.*ris, cuius adhuc extant epigrammata. Megaloſtraten etiam poëtriam fuiſſe oſtendunt Archytas Harmoniacus & Chamæleon, amatamq; moderatè ab Alcmane, cuius & in eam

uerſus

uerſus legi apud Athenæum. Fuit & Damophila, Pamphili uxor, quæ Sapphus amicitia uſa eſt, de qua Apollonij uerbis Tyanei, quæ apud Philoſtratum leguntur, uobiſcũ agam. Damidem, inquit, cõuocans Apollonius ait, Nunquid tu ex me hodie petijſti, quo ſit nomine uxor Pamphili uocitata, quæ & familia ritatem habuiſſe, & carmina hymnosq́ꝫ condidiſſe cum Sappho dicitur, qui hac quoque tempeſtate in Dianę Pergææ ſacris cõcinuntur, atqꝫ eos quidem Aeolico Pamphylicoq́ꝫ ritu edidiſſe tradit. Quæſiui ſanè, inquit Damis, nec nomen adhuc mihi prodidiſti. Tum Apollonius, Non, inquam, uir probe, prodidi, at ſi hymnorum numeros ac modos conſideremus, & quo modo Aeolica Pamphylijs permutarit, alij ꝑfecto nos euaderemus, parumq́ꝫ in exquirendis nominibus ſoliciti eſſemus. Eius tamen ſapientis mulieris nomen fuit Damophila, quam æquales ſibi uirgines congregaſſe perhibent, poëmataq́ꝫ uaria partim amatoria, partim in Dianæ laudẽ compoſuiſſe, necnon ex ipſius Sapphus poëmatis multa didiciſſe. Atqꝫ hactenus his fermè uerbis Apollonius apud Philoſtratum. Erat poſt hæc laſciuiſsimæ cuiuſdam fœminæ imago, quæ tanquam Spinthria, ut dicitur, uaria concubituũ genera deſcripſit, Elephantis nomine, quæ & à Græcis interdum Elephantine uocatur, utrunqꝫ forma patro-

Damophila.

Elephantis.

Elephantine.

nymica dictum uidetur, hanc tamẽ uideo Latinos quoſdam alioqui literatos falſo marem putaſſe. Ex huius certè Elephantidos libellis, in Priapeis poëmatijs, Priapo deo obſcœno dat donũ Lalage. Et Tiberius Cæſar, ut Tranquillus ſcribit, cubiculũ expoſitis figuris inſtruxerat, ne cui libidinis exẽplar deeſſet. Huius & Tacianus Aſſyrius in libro aduerſus gentes meminit, & Suidas, Martialis quoq; & Plinius, ex quibus omnibus ego plura in Collectaneis. Sunt, qui Elephãtidis carmina adhuc quædam legi prodiderũt, quæ ad manus meas neutiq̃ peruenere. Et cũ Elephanti-

Philænis. de fuit altera, eius par laſciuiæ, Philœnis hæc erat, quæ proſtratæ mulier fuit pudicitiæ, ut ex Græco incerti autoris Scazonte, quod in tertio epigrammatũ uolumine legiť, cognoſcimus. In quo ipſa ſe ea nunquam feciſſe ait, quæ illi obiecta ſunt, ſed ea à Philocrate Atheniënſe, homine & nominis & linguæ præpoſterę, ſcripta fuiſſe, ſe uerò nihil earum rerum penitus ſcire. Athenæus quidem ex Chryſippi ſententia, carmen illud Aeſchrionis Samij eſſe in octauo ſcriptum reliquit, qui quòd iambis uti ſoleret, Iambœtheus dictus eſt. Xenophon quidem in ſecundo Apomnemoneumaton Leucadiam Philœnin dicit, his uerbis: Quæ neque, inquit, Nico Samia, uel Calliſtrate Lesbia, uel Philœnis Leucadia, ſed neque Athenienſis Pythonicus conſpexit

amo-

amorum ſolatia. Lucianus quoque eiuſdem meminit, cum in Pſeudologiſta, tum in Amoribus, ut de poëtria laſciuiſsimorum carminum. At uerò Philœnis ſcripſiſſe dicitur uaria concubituum genera, ut quoque Elephantis, quorum mentio fit in Priapeis, quæ tot figuris, quot Philœnis enarrat, & eo Ouidij uerſiculo ſignificari plerique autumant:

Nec quæ concubitus non tacuere ſuos.

Elephantis, inquam, & Philœnis, ſi Suidæ ſtamus, Aſtyanaſſam imitatæ ſunt, quę utraque longè fuit antiquior, ut quæ Helenæ Menelai ancilla fuerit, primaq́ inueniſſe fertur accubitus in coitu, id eſt, quas Græci *κατακλίσεις* uocant, & de concubituum figuris libros reliquit, ſed de his in Collectaneis noſtris. Alteram Philœnem Tribadem lacerat Martialis. Sed & aliæ plures inter mulieres poëtas fuerunt, ſparſim quidem alijs tabulis effictæ, de quibus ſequentium dierum ſermonibus agemus. Tum Piſo, hæc cum dixiſſem, exurgens, & abeunti ſimilis, in me intuens abitionem parabat. Et ego, Mane, inquam, Piſo, adhuc alia quædam reſtant, quæ ſunt nobis hodie dicenda: nam nec dum ſol inclinat. Quo iterũ cum puero ſedente, Poſt mulierũ, inquã, imagines, in hac tabulę parte Euphronius erat poëta, qui de Priapo pudendo deo multa ſcripſit, eũq́ inter cætera Orneatẽ *Euphronius.*

à flumine uocat, quod ſcilicet in eius fluminis ripa conſtructum phanum eius dei eſſet, quod plenius oſtendit Strabo. Ab Euphronio non aberat Alexander, qui ſuo tempore lucerna, hoc eſt, Lychnus cognominatus eſt. Fuit uerò Epheſius patria, poëta & orator, & in repub. diu honeſtè uerſatus, ſcripſitq; carmina plurima, in quibus tum de rebus cœleſtibus, tum de continentib. terris multa tractauit, quæ & citantur à Stephano, meminit eius & Strabo. Reliquit & alia nõnulla poëmata, quorum meminit Athenæus, & præter alia hiſtoriam quoq; cõpoſuit. Dubitaui aliquoties ego, an hic ille Alexander poëta eſſet, cuius eſt facta mentio à M. Tullio in epiſtolis ad Atticum. Scribit enim de eo ita lib. vi. A Vibio libros accepi, poëta ineptus, nec tamen ſcit nihil, ſed eſt non inutilis, deſcribo, & remitto. Quibus uerbis uidetis, quale de eo fuerit Ciceronis iudicium, nomen uerò aſcribit alia eiuſdẽ libri epiſtola, ait enim, Libros Alexandri negligentis hominis, & nõ boni poëtæ, ſed tamen non inutilis tibi remiſi. Atq; ille hactenus. De Alexandro Aetolo alibi agemus. Fuit & hac parte Critias nobilis poëta, qui cum alia, tum in primis elegias cecinit, quæ ut coniectura non obſcura aſſequimur, & uenuſtate & elegantia refertæ fuerant, legi etenim eius ipſius elegiam, quæ extat, unã, qua id facilè collegimus. In qua Lacedæmo

Alexander.

Critias.

niȷs morem nõ fuiſſe ſcribit in ſympoſiȷs prægustationes & philoteſias, quas uocãt, alternasq́ꝫ potationes facere, qua de re & Athenæus plura in decimo. Critiæ illa etiam celebratur elegia, quam ad Alcibiadem Athenienſem ſcripſit, in qua cum Alcibiadis uocabulum in elego uerſu inſerere non poſſet, iambico pro pentametro uſus eſt, ut & Parthenius fecit de Archelaidis nomine, ut nõ multo pòſt uobis enarrabo. Verſus uero ipſi leguntur apud Hephæſtionem, in Enchiridio:

καὶ νῦν κλεινίου υἱὸν ἀθηναῖον στεφανώσω,
ἀλκιβιάδην νέοισιν ὑμνήσας τρόποις.

Inter poëtas quoque reponitur Heraclides, qui à patria Heracle Pontica, Pontici cognomen accepit. Euphronis ſeu Eutyphronis filius fuit, originem uerò ab eo Damide duxit, qui eorum unus fuit, qui coloniam à Thebis Heracleam duxerunt. Athenas iuuenis Heraclides conceſsit, ubi cum molliore ueſtitu uteretur, eſſetq́ꝫ corpore obeſo, ac ideo inceſſu tardo, pro Põtico Pompicus uocabatur. Patriam à Tyrannide liberaſſe prodit, permultum uerò ſcripſit, nec minus ſub alterius perſona multa edidit, furti tamen accuſatur, q̃d aliena interdum ſibi aſcripſerit. Inter alia cõpoſuit de poëtica deq́ꝫ poëtis dialogum. Extat eiuſdem liber, quod aliàs uobis dixi, quo Homerũ à calumnia defendit. Sed enim auidum adeò gloriæ fuiſſe legimus, ut Pythiam

Heraclides.

corruperit, quo ſibi in theatro aurea corona daretur eo tempore, quo à fame laborãte patria ſcitatũ oraculum miſſus eſt. Sed & de eo ſermo traditur, quod ab ipſo nutritus draco fuit, quem, cum mortem ſibi imminere ſentiret, cuidam fidiſsimo ſibi præcepit, ut pro ſe mortuo in lecto collocaret, ut à ſuis ipſe ciuibus ad deos migraſſe crederetur. quod cum propinquus ille feciſſet, ſerpens, dum iuſta agerentur, è lecto prorepſit, & eorum multos, qui aderant, perterrefecit, quã re patefacta, diuinos, quos appetebat, honores nequaquam eſt adeptus. Hoc ſcribit Hippobotus, & Demetrius Magneſius, ſi plura de ipſo deſideratis, legitote Laërtium, qui eius uitam eſt executus, apud quem, & quæ tum ſoluta oratione, tum carmine compoſita ſunt, inuenietis. Ariſtoxenus quidem muſicus illum tragœdias ſcripſiſſe tradit, ſed Theſpidis nomine publicaſſe. Chamæleon quoque ait illum, quæ carmine ſcripſit hexametro, ex Homero & Heſiodo furatum. Sunt, qui Heraclidis poëmata falſo ea uelint, quæ nugæ, hoc eſt, λέσχαι inſcribuntur, carmine Phalecio & Sapphico compoſita, cum alterius quidem ſint Heraclidis Pontici, cuius & Artemidorus meminit in iiij. de ſomniorũ iudicio, ad filium Artemidorũ. Hic idem Pyrrhichas compoſuit: nam Heraclidis nomine plures fuiſſe inueni, Fuit & alius, qui Claudij & Ne

ronis

ronis principatu floruit,quo etiam tempore Didymus grãmaticus,cui & multum detraxit, ut obſeruat Suidas. Sedenim Diogenes hoc nomine quatuordecim colligit, quos inter eum,qui Lembus eſt cognominatus,unde & oratio Lembeutica ab eo dicta. Fuit uerò,ut Suidas ſcribit,Oxyrynchites,ex Aegypti ciuitate, uel ut Laërtius putat, Alexandrinus ſeu Callicianus. Vixit autem Sexti Ptolemæi tempore,& ad Antiochum regem ſcripſit, non tamen hic inter poëtas celebre nomen eſt aſſecutus. Et elegiarum poëta fuit, ut Callimachus teſtatur,à quo eſt mirificè amatus,quin & in ipſius funere hoc epigramma compoſuit, quod uobis meis, utcunque potero,uerbis recitabo.

Dixerat Heraclete mihi tua funera quidam,
Tum fleui memorans,mœſtus,uterq; ſimul
Sedimus ad ſolem quoties,at tu meus hoſpes
Ex Alicarnaſſo puluis es exiguus.
Sed tua uiuet aëdon,cui,qui ſingula carpit,
Non Pluto potis eſt inijcere ipſe manum.

Quod ſi Græcè legere mauultis,inter Græca habetur epigrammata, uobis enim ingenuè fateor,etſi numeros ſeruaui, me tranſmarinã Venerem non aſſecutum. Sunt etiam,qui Heraclitum Epheſium poëtam faciant, ut Suidas,alijq́, qui Bloſonis,uel Bleutonis filius fuit, ſeu Oracini, ut uerò Laërtius, Bliſonis uel Eratiõtis,& ſexageſimanona Olympiade *Heraclitus.*

clarus, quiq́ à ſermonis obſcuritate Scotinũ nomen obtinuit, quam ſe ea ratione ſecutum fuiſſe dicere ſolitus erat, ut eruditi ſolum ſua legerent. Hic inter reliqua librũ ſcripſit, quẽ in tres partes diuiſum ferunt: nam de uniuerſo, & de republica, & Theologia in eo diſſeruit, ipſumq́ in templo Dianę depoſuit. Hũc librum, ut Ariſton ſcribit, cum Euripides Socrati aliquando legendum detuliſſet, Socrates reſpõdit, Quæ intellexi, præclara ſunt, puto, & quæ nõ intellexi, ueruntamen eis opus eſt Delio natatore, ne in eo ſuffocetur. At uerò Seleucus grãmaticus Crotoniatem quendam ſcribit in eo, quem καταϰολυμβητὴν inſcripſit, libro, Cratem quendam hunc librũ primo Græcis inuexiſſe, ac dixiſſe librum ipſum Delio aliquo indigere natatore, qui in eo nõ ſuffocetur. Eum utiq́ librum pleriq́ Muſas inſcribunt, alij De natura, ſed Diodorus Diligens gubernaculum ad uitæ regulam uel amuſsim, alij Morum ſententiam, quidam κόσμον τρόπων ἑνὸς τῶν ξυμπαύτων, hoc eſt, ornamentum morum unius omniũ. Sed hac de re ſatis uobiſcum, huius enim uita à Suida & Laërtio copioſe deſcribitᷣ, nunc ad alios nos poëtas. Fuit & alius lyricus Heraclitus. Fuit & poëta Theorus, qui ab Ariſtophane in Equitibus irridetur. Fuit & Chryſippus, nõ eum dico, qui inter Philoſophos Stoicos laudatᷣ, ſed eum, qui Georgica carmine ſcripſit, cuius &

Theorus. *Chryſippus.*

ius &

ius & Diogenes alijq́; meminere. Porrò fuit Zonęus, qui in amatorijs epiſtolis ſcribendis nõ mediocrem ſibi laudem comparauit. Scripſit item de pilæ luſu, in eum quoq; agreſtes quædam epiſtolæ referunt, quę alterius fuiſſe ſtyli diuerſitate coarguuntur. Fuit & Euthydemus Athenienſis poëta, qui complura quidem compoſuiſſe dicitur, ſed ea Heſiodi titulo inuulgaſſe, ut hi facere conſueuerunt, etiam noſtro hoc tempore, qui tentandi gratia, quid de ſe lectores dicturi ſint, id faciunt. Euthydemi tamen nõnulla, quæ ad ſalſamenta pertinent, circumferuntur, quæ ea ratione deprehenſa ſunt non eſſe Heſiodi, quòd neſcio, quæ loca cõmemorat, quæ Heſiodi tempeſtate, uel nondum conſtructa, uel non ſic nuncupata fuerant. Erat & in hac poëtarum turba Panolbius, qui pleraq; carmine cõpoſuit, ut quod in Hypatian Erythræi filiã epitaphium dictum eſt, item ad Etherium poſt morbum, ad Erythrium, ad Dorotheum ducem, ad Aphthoniũ comitem. Pòſt erat Epilycus uerſificator, cuius in Cratete meminit Suidas, hunc Chium ex inſula ſcribit Athenæus, ubi uinũ Chium deſcribit, non deſunt tamen, qui Athenienſem faciant. Fuit & hoc nomine alter comicus, in cuius fabulis Coraliſcus ab Athenæo reponitur. Et hac parte duo erant Parthenij, alter quidẽ Chius, Theſtoris uerò filius, qui & Chaos eſt cognomi-

Zonæus. *Euthydemus.* *Panolbius.* *Epilycus.* *Parthenij duo*

natus, atq; ex Homeri progenie, longa tamẽ ſucceſsione, natus fuiſſe perhibetur. Inter ipſius carmina ea præcipuè celebrata ſunt, quę in parentem Theſtora compoſuit, meminit huius Pollianus Græcus epigrãmaton ſcriptor. Hunc & in nõnullis imitatus eſt Vergilius poëta, ut Macrobius & Gellius obſeruãt. Scribit Probus grammaticus à Parthenio de amãtibus uolumen editum fuiſſe, ex quo de lauro fabulã recitat. Ex eodẽ Parthenij libro hiſtoriã de Cyanippo deſumpſit Plutarchus, qui cognita uxoris morte, quæ à canib. lacerata fuerat, ſe ipſe interemit, cum illa clàm uirum in uenatione ſecuta eſſet exploratura, an maritus alicuius eſſet uirginis amore correptus. Citat & huius Parthenij Iphiclũ Stephanus, item eiuſdem Propempticon. Suetonius uerò Tranquillus Tiberium Cæſarẽ ſcribit in carminib. pangendis Partheniũ imitatum fuiſſe. Pleriq; tamẽ nõ de hoc Parthenio, ſed de altero Suetoniũ intellexiſſe uolũt, duo eñ hoc nomine fuerũt, prior, ut dixi, Chius, alter Niceus, ut Stephanus & Suidas prodũt, tametſi ab alijs Myrleanus traditur, patre Heraclide, matre Eudora, uel ut Hermippus ſcribit, Tetha. Fuit uerò elegiarum & diuerſorũ carminum generum poëta, uixit uſq; ad Tiberij Cæſaris tempora, qua certè exili coniectura nixi hi uidentur, qui putauere, quod hũc ſit imitatus Tiberius. Vnde nos iure mirari

poſſumus,nihil hac de re à Cõmentatoribus Suetonij traditum, uixq́ de Parthenio mentionem factam. Sed nos reliqua ſequamur, hũc ipſum equidem ego eum eſſe Partheniũ crediderim,quo ut ait Macrobius, Vergilius in Græcis uſus eſt grãmatico. Nam puer captus fuerat Parthenius à Cinna, quo tempore Romani Mithridatẽ bello uicere,ductusq́ cum reliqua præda Romã,ſed tum demũ ob doctrinã liberatus, & impunè abire permiſſus. Scrupulum quidem hoc mihi loco illud inijcit, quod eſt à Suida ſcriptum, hũc ipſum Parthenium aduſq́ Tiberij tempora perueniſſe,cum à Cinna ad Tiberium,ſi rectè tempora ſupputemus, annos plus minus centũ & uiginti intercedere facilè colligi poſsit. Sed hæc ſubtilius indagare nunc noſtri non eſt inſtituti, tantum quæ apud autores obſeruauimus, uos admonuiſſe ſufficiat. Scripſit uerò multa Parthenius, in primisq́ elegiam in Venerem,& Aretes uxoris epicediũ,eius & laudes tribus uoluminibus,necnõ Metamorphoſeon librũ, qui à Plutarcho Euſtathioq́ citat̃,quẽ librũ poẽtã Ouidiũ,ut alio loco dicemus, facilè æmulatũ crediderim. Meminit & Parthenij,ut elegiarũ poetę, Artemidorus in quarto de ſomniorũ iudicio, ad filiũ patri cognominem. Eiuſdẽ Parthenij Hephæſtion Archelaida in teſtimoniũ aduocat, quo loco ipſum in elegiaco carmine iambicũ in ultimo

induxiſſe ait, ut eam uocem uerſui insereret. Verſus hic eſt,

ἀμυσχρὸν ὄνομ᾽ ἔστιν ἀρχιλαΐδου.

Citat & Parthenij Herculem Stephanus. Extat præterea libellus Græcus, huius, ut puto, Parthenij, *ἐρωτικὰ* inſcriptus, ad Corneliũ Gallum, ſoluta oratione, quo uarias amantũ hiſtorias colligit. Quo libro idem ipſe ſuos adducit uerſus quoſdam, ubi de Biblide & Cauno agit. Citatur hic à Probo grammatico, ex quo de lauro hanc fabulam recitat. Phœbus Daphnen Amydeſi filiã dilexit, quam ne per uim ſtupraret Apollo, Iuppiter in arborem laurum conuertit. Sanè non Amydeſi filiam, ſed Amyclæ legendum ex ipſo Parthenio, eſt apud Probum. Et uobis hucuſq; de duobus

Daphitas. Parthenijs, quos ſequebatur Daphitas, poëta & grammaticus, qui in Thorace Magneſiæ monte cruci ſuffixus fuit, quod auſus eſſet in reges maledicos & mordaces uerſus ſcribere, eos enim uibices, & ramenta, & ſcobes opum regis Lyſimachi uocabat, & ſeruos ad regium faſtigiũ euectos. Vnde ab eo loco illud prouerbij uice uſurpari Græcis cõſueuit, *φυλάττεσθαι τὸν θώρακα*, hoc eſt, cauendum eſſe à Thorace, quo monemur mortis metu linguam coërcendam. Hoc Daphitæ eſt carmen, quod Strabo affert:

πορφύρεοι μώλωπες, ἀπορρινήματα γάζης
λυσιμάχου, λυδῶν ἄρχετε καὶ φρυγίης. Hoc eſt,

Purpurei

Purpurei uibices, & ſcobs ultima gazæ
Lyſimachi, Lydis iura date & Phrygiæ.

Marcus uerò Tullius in libro de Fato alium Daphitam commemorare uidetur, cum ait, Quid enim, ſi Daphitæ fatũ ita fuit, de equo cadere, atque ita perire? Ex hoc ne equo, qui cum equus nõ eſſet, nomen habebat alienũ? Hanc utiq; hiſtoriam his uerbis recitat Valerius Maximus, Daphitas, inquit, cum eius ſtudij eſſet, cuius profeſſores Sophiſtę uocantur, ineptæ ac mordacis opinionis Apollinẽ Delphis irridendi cauſa cõſuluit, an equum inuenire poſſet, cum omnino nullũ habuiſſet, cui ex oraculo reddita uox eſt, Inuenturũ equũ, ſed ut eo deturbatus periret. Indę cum iocabundus, quaſi deluſa ſacrarum ſortium fide, reuertitur, incidit in regem Attalum laceſsitum, eiuſq; iuſſu ſaxo, cui nomen erat Equi, præcipitatus, ad deos uſq; cauillandos dementis animi, iuſta ſupplicia pependit. Hiſtoriam hanc ipſam iiſdem penè uerbis recitat & Suidas, ſed Daphidan, non Daphitan uocat. Vel prior quidem Daphitas, poſterior uerò Daphidas uocandus, quod utiq; non affirmarim. Telmiſſeus grammaticus hic quidem fuit, qui & de Homero eiuſq; poëſi ſcripſit, quod falſum erat, Athenienſes pugnaſſe aduerſus Ilium. Hoc ideo uobis cõmemoraui, ut rem totam perciperetis, ſimulq;, ut locus ille Ciceronis uobis notior fieret. Quidã *Daphidas.*

tamen unum Daphitam, non duos fuiſſe arbitrati ſunt. Sed nos tabulam proſequamur, in qua & Menelaus Aegeus erat, uerſificator egregius, qui duodecim libris Thebaida compoſuit, & item alia, citatur cum ab aliꝭs, tum à Stephano. Erat & Simmias Rhodius, poëta & grammaticus, qui quatuor libris diuerſa poëmata compoſuit. Fuit uerò origine Samius, de quorum etiam antiquitate uolumina reliquit, & poſt Samiorum direptionem, dum migrarēt, ab eis dux electus, ut ex reliquiꝭs coloniam deduceret, ex quibus oppida tria condidit, Minoan ſcilicet, Aegialon & Arceſimen. Sunt, qui ab hoc Simmia ſcriptos primùm iambos uelint, aliꝭ à Simonide Amorgino, ſunt, qui ab Ananio. Tum Piſo excepit, Quid, inquit, ais Lili, num omnes Archilochum Parium, poëtæ Horatiꝭ ſententia, eius uerſus repertorem exiſtimant? Eius enim poëtæ tanta eſt au toritas, ut quæ ab aliꝭs afferuntur, audienda quidem, ſed parum credenda ipſe putem. Sic eſt, inquam ego, ut ais Piſo, ueruntamen audi, quæ ab aliꝭs dicuntur. Quidam etenim huius carminis inuentionem in Hipponactem referunt, qui id primum à uetula quapiam Iambe, ſe in dolio lauante audierit, ut clarius uobis exponam, quum ad Hipponactis imaginem peruenero. Donatianus uerò in eo quem de poëtica ſcripſit, Homerum

Menelaus.

Simmias.

ait

ait hoc carmine uſum longè ante hos, in poë mate, cui titulus Margites, de quo in Homero loquuti ſumus. At his omiſsis, iam ad Simmiam redeo, quem inter antiquiſsimos poëtas fuiſſe reperio, quadringentis enim & ſex annis poſt Troiana tempora claruiſſe dicitur. Extant & adhuc ſub eius nomine nonnulla carmina, ab eo & uerſum Simmieum deductum aſſerit Hephæſtion, qui & eius rationem explicat, nec uno tantum in loco. Hic uobiſcum non agam de Thebano Simmia Philoſopho ac Rhetore, de quo & Plato, & Plutarchus in libro de deo Socratis, & Laërtius, & Suidas, quando hic nihil ad tabulas. Sunt uerò, qui Proclum (qui & Proculus & Proculeius ab aliquibus exiſtimatus) poëtam faciant, at certè illuſtris Philoſophus fuit Platonicus, & eruditionis multiiugæ. Huius quidem hymni extant, Orphicis hymnis pares, & additi, qui & paſſim leguntur. Sed & alia carmina compoſuit, & in Pandoræ Heſiodi fabula theologiam condidit, & in aurea, quæ uocantur, carmina. Aliáque permulta compoſuit, quæ partim extant, partim à Suida commemorantur. Sed certè quatuor hoc in primis nomine in literarum ſtudijs excellentes fuiſſe comperimus, ut eos hoc loco miſſos faciam, qui Procli nomine antiſtites Byzantij, id eſt, Cōſtantinopoleos fuere, quos in græca

Proclus.
Proculus.
Proculeius.

hiſtoria legi. Primus igitur Proclus, Hiero-
phanta fuit, ex Laodicea Syriæ, alter Lycius
fuit, Syriani Alexandrini Philoſophi diſcipu
lus, & Plutarchi Neſtorij filij auditor, qui plu
rima in omni philoſophia, reliquisq́; diſcipli
nis ſcripſit, & contra Chriſtianos epichere-
mata xviij. quibus mirandũ quendam in mo
dum reſpondit Ioannes cognomento Philo-
ponus. Reliqui duo Procli Mallotes, ambo
ex Cilicia fuere, ambo Stoicæ ſectæ philoſo-
phi. Sed quoniam de Procli hymnis memini
Syneſius. mus, par eſt, ut de Syneſij quoq; hymnis nõ-
nihil dicamus, qui & hodie apud Græcos le
guntur, cuius nam uerò Syneſij, haud mihi
ſatis compertum, eius quidem à quibuſdam
exiſtimantur, qui librum de inſomnijs com-
poſuit, qui & Græcè legitur, & Latinè à Mar
ſilio tralatus. Alium enim Syneſiũ, ſunt, qui
putent eum, qui Chriſtianus fuit, & antiſtes
Thebaidis in Libya, ex Pentapoli Ptolemai-
dis Aegyptiæ regionis, & qui Hieraticorum,
id eſt, rerum ſacrarũ philoſophus fuit, quiq́;
plurima & uaria ſcripſit cum in re gramma-
tica, tum philoſophica, in primis uerò mira-
bilem de prouidentia librum, *ἐγκώμιόν τι φαλά
κρας*, hoc eſt, Caluitij laudes. Extant, & quæ le
guntur, admirandę eiuſdem epiſtolæ, uerum
quoniam hæc parum ad præſentem prouin-
ciam, miſſa facio, reliquosq́; huiuſce partis
Aſius. poëtas recenſebo, Inter quos erat Aſius Sa-
mius,

mius, ut credit Pauſanias, Amphiptolemi filius, qui, ut eſt apud Straboně, Metabi fabulam & Menalippes carmine complexus eſt. Meminit & huius Aſij interpres Homericus, libro Odyſſeæ quarto, cum de Iphthime Penelopæ ſorore agit, ubi & ipſius carmen attulit ab eodem. Et de Apolline Ptoo & monte cognomine, carmine ſuo multa prodidit, plura uerò ab Athenæo & Pauſania ex eo citata legimus. Fuit & Nicænetus Abderites, uerſificator egregius, cuius in Abderę deſcriptione meminit Athenæus in ultimo, qui eum indigenam hiſtoriam ait cõpoſuiſſe, eiusq; ideo epigramma in teſtimonium adducit, cum de corona λυγιᾳ, id eſt, uiminea, qua Cares populi uſi dicuntur, multa in medium afferret. Meminit & poëtæ huius Parthenius in Eroticis, quo loco de Biblide & de Cauno agit, eiusq; uerſus aliquot citat, meminit idem & in Lyrici Phoronei filio fabula. Fuit & Leuceas Argiuus, poëta non ignobilis, ut in Attica ſcribit Pauſanias, qui de gẽtibus earumq; inſtitutis ac moribus carmina permulta cõpoſuit, quæ afferũtur à Græcis ſcriptoribus. Fuit & poëta Theodoridas, quem Hegeſander Delphus Syracuſanus cum alijs commemorat apud Athenæum. Poſt hos erat Dionyſius, qui modò Mitylenæus, modò Mileſius ab autoribus dicitur, eſt uerò cognominatus Scytobrachion, & Scyteus, quod ſcili-

Nicænetus.

Leuceas.

Theoridas.

Dionyſius.

cet corij ſutrinã exercuerit. Hic ſcripſiſſe traditur Bacchi & Palladis exercitum, & uictorias, ut ait Suidas, item Argonautica libris ſex, quos & Diodorus, & in Apolloniũ Cõmentatores in teſtimoniũ afferũt, & iſta quidem πεζὰ μυθικὰ, hoc eſt, fabuloſa pedeſtri oratione, ad Parmenonem. Fuit & alter Byzantius Dionyſius, qui de Boſpori refluxu ſcripſit, item nęnias uel lamentationes, quod opus Epicediorũ plenum fuiſſe dicitur, quo modo noſtrorum quidam temporum ſcripſere. Legimus & alium fuiſſe Dionyſium Punicum, tametſi quidam Corinthium, quidam Alexandrinum exiſtimant, nullo, ut ipſe quidem reor, nixi idoneo ſatis autore. Sunt, qui Byzantium cum Punico eundem faciãt, idq; aſtruere conantur, quod alterum ſit in Africa Byzantium, ipſa ubertate celebre. Suidas certè de Byzantio contenditThracię, quod ipſe in orbis deſcriptione Rheban fluuium celebret, quem etſi laudat ſuo carmine, non patrium tamen fluuium uocauit. Quare non ſatis idonea mihi uidetur coniectura Suidæ, ut minus Euſtathio credamus, eius eruditiſsimo interpreti, & ei, qui ipſius Dionyſij paraphraſin ſoluta oratione Græcè ſcripſit, qui ambo poëtam hunc ipſum Dionyſium Punicum fuiſſe prodiderunt, niſi fortè, ut amicus quidam noſter exiſtimat, Byzantij quidem ortus, ex Africa uerò oriundus

undus. Sunt præterea,qui hunc ipſum Dionyſium eum putent, quem recentiſsimum autorem uocat in ſexto naturalis hiſtor. Plinius, & quem in Armeniam idem Auguſtus iturus præmiſerit.Sedenim non unum Dionyſij nomine tantummodo de orbis ſitu ſcripſiſſe uidemus, quum apud alios, tum apud Suidam manifeſtiſsimè. Punicus hic igitur Dionyſius orbis terrarum deſcriptionem, hoc eſt, οἰκουμένης περιήγησιν conſcripſit, quod opus cum Commentarijs Euſtathij uiri doctiſsimi legitur. Eſt & in id opus paraphraſis, ut malè creditur, Dionyſij Halicarnaſſei,ſæpius uerò in Latinam linguam id opus conuerſum fuit, ſed in primis à Priſciano Cæſarienſi Grammatico, uel potius à Rhemnio Fannio, item & à Ruffo Feſto Auieno. Exorſus eſt autem Dionyſius ea ratione à Libyæ deſcriptione, ut Euſtathius & paraphraſtes Dionyſius uolunt,quod Aphrica patrium ei & natale ſolum fuerit.
Scripſit præter orbis ſitum Hypothecas, & αἴτια, hoc eſt, cauſas uno libro, quæ tamen in Corinthium ab alijs referuntur. Euſtathius & alios libros addit, Lithiaca uidelicet, & Ornithiaca, in hoc de auibus, in illo de lapidibus agit. Scripſit item Baſſarica, quæ propter ſtyli characteris ſimilitudinem legitima idem credidit Euſtathius, etſi alterius eſſe Suidas innuit. Alij

illegitima Baſſarica exiſtimant, propter ſermonis & linguæ aſperitatem, quæ ideo in Samium quendam Dionyſium retulerunt. Alij Ornithiaca in alium quempiam Dionyſium Philadelphiũ retulere, qui ob locutionis improprietatem, ὑπόκωος, quaſi quod latraret, uel ut alij ſcribunt, ὑπόκενος, ac ſi ſubuanũ uel uacuum dicatis, cognominatus eſt. Sunt &, qui ab hoc Dionyſio ſcripta uelint Meteorologumena ſoluta oratione, item in Heſiodũ cõmentaria. Fuit & alter Dionyſius, quem Ariſtoteles Chalcun cognominatum ait, rhetor & poëta, qui cum nummo æreo apud Athenienſes in conſulendo uteretur, inde cognomentum inuenit, eſt enim Chalcus nummi ſpecies. Meminit uerò huius Dionyſij, poſt Ariſtotelem, Callimachus & Athenęus. Eius autem in primis cõmendantur Elegiæ, in quibus, ut ait Ariſtoteles, poëſim uocat, Calliopes uocẽ, hoc eſt, κραυγὴν καλλιόπης. Afferuntur & huius uerſus ab Athenęo, cum de Siculo Cottabo agit. Eſt autẽ Cottabus, qui & Coſſabus ab aliquibus uocatur, ludicri genus in conuiuijs, quod uarijs modis fieri ſolitum pluribus oſtendit Athenęus, meminit Pollux, Suidas, & alij, apud nos Plautus. Sed hęc ideo breuiter, quia & pręter inſtitutum ſunt, & in obſeruatis noſtris longè plura leguntur. Alium pręterea Dionyſium fuiſſe legimus, qui ut Plutarchus ſcribit, Pheręus dictus

ctus eſt,cuius poëmata ſuo tẽpore idem prodidit Plutarchus, à quo & illud mandatũ eſt memoriæ,quod fuerit ab Athenienſibus delectus ad coloniam deducendam in Italiam, Thurios. Filium hic habuit Hieronem nomine,qui Niciæ Athenienſium ducis familiaris fuit, cuius ſuaſionibus Nicias ipſe tum domi,tum militiæ præclara facinora perſæpe feciſſe dictus eſt. Fuit item alter Dionyſius Sinopenſis comicus,alij tum inſuper,quos cõmodius inter ſcenicos poëtas referemus. Fuit poſt hos & Mnaſalces Plateenſis poëta, ut uerò tradit Athenæus in quarto,Sicyonius fuit, de quo & Strabo in ix Geographiæ in hunc propè modum ſcribit. In Sicyonia, inquit, regione uicus eſt Plateæ, ex quo fuit Mnaſalces poëta. Mnaſalcis autẽ ipſa Platea da,tametſi in Græco exemplari mendoſus locus eſſe uidetur,nam quis in Latino dubitet? Scripſit Mnaſalces inter cætera,epigrammata,quorum & nõnulla leguntur apud Athenæum. Fuit & Simulus poëta,qui Romanorum res geſtas uerſibus perſcripſit,quem ubi de Tarpeia loquitur, Plutarchus citat. Simulus,inquit,poëta omnino fallitur,qui nõ Sabinis,ſed Gallis Capitolium Tarpeiam prodidiſſe ait,cum illorum regis amore capta eſſet,ſunt autem hi de illa uerſus. *Mnaſalces.* *Simulus.*

Tarpeia at cuſtos Capitolia celſa tenebat
Improba,quæ patriæ tam malè fida fuit.

Gallica dum demens ſequitur connubia Regis,
Romanas arces prodidit, & patriam.
Hanc non Arbœi, & Gallorum milia gentis
Abductam ripis conſtituêre Padi,
Sed ſuper inuiſam manibus detracta puellam
Arma ferunt, miſeram preßit acerba dies.

Meminit & huius poëtæ Dionyſius Halicarnaſſeus in primo hiſtoriarũ, ueteremq́ue uocat poëtam, tametſi perperàm in peruulgatis Latinis exemplarib. hoc nomẽ legat. Memorat *Butas.* & Butan poëtã idem Plutarchus in Romulo, quem ait de Romanorũ rebus fabuloſas cauſas in elegijs tradidiſſe, eius adhuc fabula le- *Capnias.* gitur de lupercalibus. Poſt hũc Capnias poẽta fuit ſplendidus & copioſus, qui apud Græcos aliquandiu fuit in precio, de ipſo uero in præſentia pauca ideo, quod eius, ut aliorum plurimorum, carmina bellorum & temporũ *[He]rmeſianax.* iniuria perdita ſunt. Fuit item & Hermeſianax Colophonius, qui inter elegos non ſine laude connumeratus eſt, & à Pauſania in primis, qui ait illum de patria Colophone egregiè carmine ſcripſiſſe. At hic Leontium, non ignobilem meretricem amauit, cuius nequitias & amores libris tribus elegiarum proſequutus eſt, ex quibus excerpta extat elegia, in qua & philoſophorum & poëtarum inſignium amores celebrat, ut eſt apud Athenæum. At uerò Nicandri interpres in libro Theriacôn, duos hoc nomine fuiſſe ſcribit,

bit, his propémodum uerbis. Hermeſianax, inquit, Philetę amicus fuit & domeſticus, cui Perſica aſcribuntur, & quæ dicũtur εἰς τὴν ἐρωμένην, hoc eſt, in amatam, fieri tamen, inquit, non poteſt, ut huius Nicander meminerit. Nam Nicandro longè antiquior fuit Philetas. Hermeſianactis uerò Nicander meminit in eo, in quo de poëtis Colophonijs ſcripſit, quamobrem ille, de quo Nicander, alter eſt poëta, huius meminit & Parthenius. Et hactenus de Hermeſianacte. Hegemon quoq; inter poëtas eſt connumeratus, qui ex Alexandria, Troianæ regionis urbe oriundus fuit, id quod & Stephanus notat. Bellum uerò Hegemon Leuctricũ ſcripſit, quod inter Thebanos & Lacedęmonios factum fuit. Huius Hegemonis, ut puto, meminit Aelianus in animaliũ hiſtoria, ſic enim loquitur. Hegemon in Dardanicis uerſibus cum alia de Aleua Theſſalo conſcribit, tum in eius amorem, inuſitata enim magnitudine ſerpentem, cum ad Theſſalicum fontem, nomine Hęmonium, boues paſceret, ueniſſe, ſenſimq; adrepere ad amatũ ſolitum fuiſſe, & comam, quam ille auream habebat, oſculatione proſecutum fuiſſe, & faciem linxiſſe. Hanc uobis hiſtoriam recitare uolui, etſi ab imaginibus noſtris aliena eſſe uidetur. Celebratur & alter Hegemõ Thaſius, qui cœnarũ inſcriptiones, hoc eſt, Anagraphas cõpoſuit, & Phace

Hegemon.

ipſe, hoc eſt, Lenticula cognominatus eſt, ut idem ipſemet quodã ſuo carmine ſignificat, meminit Suidas & Athenæus. Scripſit uerò Parodias, poëmatis id genus, de quarũ etiam natura & arte quædam ſuis uerſibus prodidit, ut eſt apud Athenæum, primus quoque in certamen huiuſmodi uerſus induxiſſe fertur Athenis, certaſſe & uiciſſe. Scripſit uerò præter Parodias, & Gigantomachiã, & priſcam comœdiam, quæ Philinne inſcripta eſt. Illud etiam de Hegemone proditũ eſt, quod cum aliquando theatrum ingreſſus eſſet, calculorumq́ue ueſtis laciniam plenam haberet, eos omnes in media turba proieciſſe, atq; ita paulò pòſt loqui cœpiſſe, uerba etiam recitat ex Chamæleonte ſcriptore idem Athenæus.

Charmus. Et ſatis de Hegemone. Fuit & Charmus Syracuſanus poëta, qui in conuiuas centum diſcumbentes uerſus condidit, quorũ quidem uerſuum poëma Solenſis Clearchus Dipnologiam uocauit, alij Opſologiam, alij Hedypathiam, Chryſippus uerò Gaſtronomiam, quæ omnia uocabula, ut uidetis, ad gulæ & uentris uoluptatisq́ue rationẽ referuntur. Scripſit idem & in ſingulas dapes, quæ in menſa apponerentur, uerſiculos & prouerbia, ut eſt illud de piſcibus Iambicum:

ἥκω λιπὼν αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος. Hoc eſt, Venio linquens Aegæum ſalſum profundũ.

Fuerunt & hac parte aliorum imagines nõnullæ,

nullæ,ut Hegeſianactis,qui & à nõnullis, an perperàm,neſcio, Ageſianax uocat. Fabulas hic carmine cõplexus eſt, quæ ab autoribus plerũq; citant,atq; in primis ab Hygino. Plutarchus quidem in eo,qui inſcribitur de Facie & aſpectu,qui in Lunæ globo apparet, multa huius Hegeſianactis carmina affert, quibus ipſa Luna,lunæq; deſcribuntur. Fuit & Hegeſini imago, cuius apud Græcos mentio,ſed in primis apud Pauſaniam, qui & eius quoſdam uerſus affert ex Atthide,eius,ut puto,poëmate, uerum parum illos quidem caſtigatos,quos ideo nõ recito. Legitote Pauſaniæ Bœotica, quo loco agit de Oto & Ephialte, Alœi filijs, qui Muſis primi rem ſacram fecerũt, id quod planius in noſtris Muſis retulimus. Pauſanias tamen ipſe non ſe uidiſſe Hegeſini poëmata fatetur, quod ſcilicet ea, priuſquam ipſe natus, eſſent deperdita, ſed Callippus, inquit, Corinthius ea in hiſtoria de Orchomenijs in teſtimonium adduxit, à quo ipſe ea deſumpſit. Erat & Manethi imago, qui Dioſpolites fuit,hoc eſt, ex Iouis urbe Aegyptia poëta, hic inter reliqua ſcripta carmine phyſiologiam & naturalem omnẽ ſcientiã perſcripſit. Quidam tamen eum non Dioſpolitẽ, ſed Sebennyticũ potius tradidere, eſt enim Sebennytus & ciuitas & ſtagnũ, fluuiusq; Aegypti, à qua & hoſtiũ Nili, & Nomos,hoc eſt,præfectura Sebennytica uocata

Hegeſianax.
Ageſianax.
Hegeſinus.
Manethus.

eſt. Fuiſſe & alterũ Manethum hiſtoricũ, nõ poëtã legimus, qui tempora & annales Aegyptiorum collegit. Video hic à quibuſdã iure dubitari, an is ſit Manethon, cuius Ioſephus Euſebiusq; & alij meminere, & cuius fragmẽta quædam circumferunt, uerũ ubi argumenta diſcrimen nõ afferũt, impunè opinari, quid quiſq; uelit, poteſt. Cæterũ in tabulis fuit Philodemi imago, qui ut Strabo ſcribit, Gadaræus patria fuit, Epicureã uerò ſectam & ſcribẽdi & uiuẽdi inſtituto cõplexus eſt. De quo & M. Cicero agit in ea, quę extat, oratione in L. Piſonẽ, quẽ & ipſum alibi carmina feciſſe oſtendimus, quo orationis loco ita Aſconius Pædanius. Philodemũ, inquit, ſignificat, qui fuit Epicureus illa ætate nobiliſsimus, cuius & poëmata ſunt. Hæc Pædianus. Eundem ſignificari autumo ab Horatio, eo carmine:

Philodemus.

— Gallis hanc Philodemus ait. Quo loco poëtę nomẽ uetuſti interpretes ſuppreſſerũt, eum tamen Epicureũ fuiſſe fatentur. Leguntur adhuc quædam Græca in quaſdam mulieres epigrammata. Erat & in hac parte Simonidis Magneſij poëtæ imago, qui ſuo tempore haud ignobilis fuit. Patrẽ Sipylum nomine habuiſſe legimus, & centeſima ſupra quinquageſimam Olympiade floruiſſe, quo tempore Magnus Rex Antiochus ſic cognominatus regnabat, cuius etiam regis res geſtas carmine ſcripſit, & bellum contra Gala-

Simonides.

tas,

tas, quando eius equus ab elephantis confe-ctus eſt. Fuerunt & alij pleriq; Simonidis nomine, inter quos is, qui à quibuſdam Caryſtius, ab alijs Eretrieus dicitur, poëta ſanè celebratus, qui Græcorũ in Aulide conuentum duobus trimetrorũ uerſuũ uoluminibus cõplexus eſt. Scripſit idem de Iphigenia librum unum. De Simonide uero Melico, atq; item de Amorgino, inter nouem lyricos, cum ad eam tabulam deuentum fuerit, & de cæteris abundè, ut ſpero, agemus. Porrò inter hos poëtas erat Pherenicus Heracleota, uerſificator egregius, qui ut Athenæus ſcribit, ficum, hoc eſt, Sycen dictam eſſe uoluit, à Nympha quapiam Syce nomine, quæ Oxyli quidem filia fuerit, Hamadryadasq; multas genuerit, inter quas & uitis & ficus, hoc eſt, Staphyle & Syce. Vnde & poëta Hipponax hac ratione uitem & ficum ſorores ſuo carmine appellauit. Fuit & Timachidas Rhodius poëta, qui cœnarum inſcriptiones libris undecim confecit, id quod non modò apud Suidam legimus, ſed & apud Athenæum, qui de pompilo piſce nonnullos eius citat hexametros. Sed ubi incidimus iam toties in hos gulæ ſcriptores, par mihi eſſe uidetur, ut uobis cõmemorem, qui, quæ ad cupedia & rem coquinariã pertinẽt, ſcripſere. Parcius hoc quidem Latini dicatis uoluminibus tentauere, unus enim, q̊d meminerim, Ennius carmine

Pherenicus.

Timachidas.

Phagetica ſcripſit, proſa uerò M. Apicius ille, nepotũ altiſsimus gurges, & ſi dis placet, nu per Platina. At Græcè plures ſcripſere, in primis quidem Archeſtratus, & Hegemon Thaſius, & Chamus Syracuſanus, quorũ antè imagines recenſuimus, tum Numenius, & Maſtreas Pitanæus, item Artemidorus, qui pſeudoariſtophanius cognominatus eſt, & culinç uocabula collegit, & Paxamius, cuius Hieronymus, Pollux & Athenæus meminerunt. Fuit & in hoc genere Philoxenus Claudij, à quo Philoxeniæ placentæ, quem uſqueadeo proſtratæ gulæ autores prodidere, ut in feruentiſsimã aquã manũ immergere, & os feruenti aqua proluere nulla ſui lçſione aſſueuerit, id quod & Archytã quendam feciſſe Crobylus ait, & ego noſtris etiã diebus nõ ab uno tantũ & altero fieri, ſed à pluribus ipſe cõſpexi. Addit his & Iulius Pollux Pantoleonta & Mithecum, & Zopyrinũ & Sophrona, & Hegeſippũ & Epænetũ. Et cum his quoq; connumerant Heraclides Syracuſius, Tyndarichus Sicyonius, Simonactides Chius, Glaucus Locrus, qui in ea coquinariæ & Opſopœeticæ facultate ſophiſtæ fuerũt. Sed hac de re hactenus, plura quidem apud Athençũ. Nos iam cœptũ tandem huius diei ſermonẽ finiemus, ſi prius tamen Antipatri Sidonij, quç in huius tabulæ parte extima cõſpiciebãt, imaginem paucis abſoluerimus. Fuit hic quidẽ

Antipater.

poëta

poëta promptiſsimus, quē in libris de Orato re M. Tullius claruiſſe ait Cottæ & Craſsi tēporibus, nō multò antè. Sed de huius poëtæ ingenio & memoria nō alterius, q̃ ipſius M. Tullij uerbis agendum. Quid, inquit, ſi Anti pater ille Sidonius, quē tu probè Catule meminiſti, ſolitus eſt uerſus hexametros aliosq́ uarijs modis atq; numeris fundere ex tempo re. Tantumq́ hominis ingenioſi ac memoris ualuit exercitatio, ut cum ſe mente ac uolun tate conieciſſet in uerſum, uerba ſequerent, & reliqua. Valer. uerò Maximus & Plinius eum tradunt, omnibus annis, uno tantūmodo die, ſuo natali, febre corripi ſolitum, & eo dem deniq; die conſumptū eſſe, in ultima ætate. Meminit Antipatri etiā Corn. Tacitus in oratoribus, & Fabius Quintilianus, extant ipſius in præſens quædam, quę leguntur epi grammata. Sed de hac iam tabula ſatis, nunc quoniam adueſperaſcit, & iam redeundi in oppidum tempus, huic ſermoni finem modumq́ imponamus. Craſtino, ſub hac, quę in proximo eſt, carpino peruetuſta (quæ quod olim ſub ipſa umbras captauerit, ut aiūt, Cōſtantius Cęſar, oppido nomen dedit, cum ibi Euryden filiam cum Pico, Pio, alijsq́ filijs in ueniſſet) reliquos huius ordinis poëtas, atq; Latinos in primis cōmentabimur. Et ſimul abiuimus.

TERTII DIALOGI FINIS.

AD ILLVSTREM ANTONIVM PONTIS DOMINVM,

apud Santones Maræmpnarum Comitem, Conſiliarium ac cubicularium regium, &c. Lilij Gregorij Gyraldi in quartum de hiſtoria poetarum dialogum Præfatio.

SOlebat, uir illuſtris, Cleanthes Stoicus ille, tanti nominis Philoſophus, diſcipulos ad certam ueramq́; nec inanem, uoluptatem capeſſendam, quadã non coloribus picta tabella, ſed uerbis efficta inflammare. Iubebat enim ſecũ ipſos cogitare picta in tabula Voluptatem pulcherrimo ueſtitu & ornatu, regali in ſolio ſedentem, uirtutes ut ancillas præſto illi adeſſe, quæ nihil aliud agere uiderentur, nullũ aliud ſuum officium ducere, niſi ut uoluptati miniſtrarent, & eam tamen ad aurem admonerẽt (ſi modo, ait Cicero, id pictura intelligi poſſet) ut caueret, ne quid imprudens perficeret, quod animos hominum offenderet, aut quicquã efficeret, è quo dolor aliquis oriretur. Nos quidem uirtutes ſic natæ ſumus, ut tibi ſeruiremus, aliud nihil negocij haberemus. Hanc Cleanthes, ANTONI, tabulam effinxit, qua diſcipulos admonebat, uirtutes ipſas ueræ & non fluxæ uoluptati inſeruire, eáq; à nemine planè haberi poſſe, niſi illam uirtutes ſubminiſtrẽt, ea quando ſolida & uera eſt uoluptas, quæ nobis eſt uirtutibus comparata. Quam uoluptatem, ut Cleantheo more loquar, cum militares omne genus uirtutes, & equeſtris diſciplina, ac ſanguinis nobilitas, ſummáq; prudentia tibi liberaliſſimè præſtiterint, ut non modo inter optimates & principes, ſed inter uetuſtos quoq; & priſcos iure meritoq; connumerari poſſis,

adeò

adeo ut non ſolum apud Gallos ueſtrates, inprimiſq; à Rege omniũ maximo ameris, & cõmenderis, ſed apud quoq; Italos noſtrates, atq; à noſtro Principe ſic in precio habearis, ut cũ uxore tua rariſsima, & illuſtri muliere, ANNA Parthenia, apud excellentiſs. Principem noſtram principem locum obtineatis. Quæ cum omnia ita ſint, tibi ANTONI ſplendidiſsime hunc quartum noſtrum dialogum de Latinis poetis donare cõſtitui. Nam tametſi nec me tu, nec ipſe te de facie cognoſcam, tot tamen & tanta mihi de nobilitate tua & uirtute prædicantur, & optimorum hominum teſtimonia ſuppetunt, ut planè mihi notiſsimus eſſe uideare. Accipe igitur hoc noſtrum qualecunque munus, quod certe à beneuolentiſsimo animo, tibiq; ob ſupra dictas cauſas deditiſsimo prouenit. In hoc quidem plurima, uerbo abſit inuidia, uidebis, quæ uiros alioqui eruditiſsimos præterierũt, uel ab eis ſunt parum diligenter obſeruata, quod, ut clarius perſpicias, iam dialogũ ipſum attende, meq; ames, rogo.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS DE LATINIS POETIS DIALOGVS IIII.

CVM hora conſueta, ut ſoliti eramus, tres ipſi in Carpenſi uiridario cõueniſſemus, tum Piſo prior ſic orſus eſt. Poſtq̃ huc cõuenimus, Lili, ubi nobis faciles &opacas umbras carpinus patula exhibet, cæteris in aliud tempus ſepoſitis, eam tabulam expone, in qua in primis Latini poëtæ depicti fuerant, ut nobis heſterno ſermone pollicebaris. Sic agam, inquam, libenter, unum tamen illud à uobis prius impetratũ uelim & condonatum, ut ſi in quibuſdam fortè recenſendis uobis parcus nimis, aut ieiunus uiſus fuero, non indiligentiæ aut incurię aſcribatis, aut quòd parum gratus ſim in noſtris narrandis cõmemorandiſq́ poëtis, ſed illud potius, quod ante me hanc Latinorũ partem nõnulli noſtris literis ſunt executi, atque adeo ferè in grãmaticorũ cõmentarijs id factitatũ conſpicimus. Modò, inquit Piſo, omnes de tabula nobis exponas, aliud abs te nihil nũc expetimus. Tũc ego ſic cœpi. Sicuti in alijs pleriſq; artibus & diſciplinis capeſſendis Latini fuere, quàm Græci poſteriores, nõ ideo incultiores tamẽ, quod oſtendit Cicero, ita & in poëtica. Romanis

manis enim parum curæ fuiſſe poëtas, quin & eos inhoneſto uocabulo aliquando graſſatores uocitaſſe, teſtis eſt Gellius, & M. Cato in libro, cui titulus Carmen de moribus. Nã, inquit, ſi quis in ea re ſtudebat, aut ad conuiuia ſeſe applicabat, graſſator uocabatur. Nõ propterea tamẽ uerſibus abſtinuiſſe legimus, nam ut mittam Themidis Carmentæ oracula, & quæ in conuiuijs, de clarorũ uirorũ laudibus carmina antiquos cãtitare ſolitos prodit in Originibus idem M. Cato, & ab eo M. Cicero, in deorum tamen celebritatibus, & ſacris, nec non in ijs, quæ ſic uocabant, indigitamẽtis, carmina habuiſſe ueteres autores teſtantur. Atqꝫ ut ait poëta, Verſibus incomptis ludebant, & opicis, & præcipuè Saturnijs, unde etiã dicti ſunt Ianales, Saliarij, Mineruij, Iunonij, axamenta, & id genus cætera. Dionyſius item in hiſtorijs, cum Romulum de Ceninenſibus & Antemnatibus triũphantem deſcribit, ait, ſequentes populos patrijs carminibus deos laudauiſſe, ducẽqꝫ Romulum poëmatis extemporalibus ad cœlum extuliſſe. Numam quoqꝫ Pompiliũ legimus de deis, deqꝫ deorũ rebus uerſus cõpoſuiſſe, ijsqꝫ in ſacris, ludisqꝫ publicis ritè cantatis ferociſsimam gentem, dum id ſcilicet aſsiduè ageret, ad humaniores mores, cultũqꝫ deorũ maiorem transtuliſſe, quod primo ſermone attigi. Quàm paruo autem principio, & quo

tempore in Rempublicam Romanorũ carmina irrepſerint, Titus Liuius in vij ab Vrbe cõdita ſcriptum reliquit, & M. Tullius, & Gellius, ut cæteros mittam. Zoſymus etiam in Hiſtorijs, in ſecularibus ludis carmina cani ſolita prodidit. In eo autẽ genere incõditorum uerſuũ, quos diximus, hi ſunt etiã, quos olim Fauni uatesq; canebant, ut ait Ennius, & repetit M. Cicero. Sed in primis eos reponemus, quę Martiorũ fratrũ oracula dicunt, quæ cũ Sibyllinis carminibus, in tẽplo Apollinis ſeruabant, unà cum libris Begoës nymphæ, quæ artẽ apud Thuſcos fulguritarũ ſcripſit, ut Maurus Seruius prodit. De Martijs quoq; ita M. Cicero in diuinatione, Quo in genere, inquit, Martios quoſdam fratres, nobili loco natos, apud maiores noſtros fuiſſe ſcriptũ uidemus. His autẽ fratribus prędixiſſe futura Sibyllam, Seruius eſt autor, idem tamen Cicero alibi Martiũ ſingulari numero appellat, quod & C. Plinius facit vij natural. hiſt. libro, cũ ait, Diuinitas, & quędã cœlitũ ſocietas nobiliſsima ex fœminis in Sibylla fuit, ex uiris in Melampode apud Græcos, apud Romanos in Martio. Titus item Liuius, Religio, inquit, deinde noua obiecta eſt ex carminibus Martianis. Vates hic Martius illuſtris fuit, quo in loco plures eius uerſus afferunt. Macrobius quoq; in Saturnalib. in hunc propè modũ, Fertur autẽ, inquit, in carminibus

Martij

Martij uatis, cuius duo uolumina illata ſunt in ſenatũ, inuentũ eſſe ita ſcriptũ, Hoſtem Romani ſi ex agro pellere uoltis. & reliqua. Ammianus inſuper Marcellinus & Sex. Põpeius eodem ſingulari numero protulerunt, quos ſecutus Iſidorus ferè ſic loquitur, Primus autem præcepta apud Hebræos Moſes ſcripſit, apud Latinos Martius uates. Ex quibus eſt illud, Poſtremus dicas, primus taceas. Meminit & Porphyrion ſuper hæc Flacci uerba ex Epiſtola,

— *Annoſa uolumina uatum.* Et de Martijs hucuſq;. Fuit & in hoc genere uatũ Publius, neſcio qui, à quo, ut ſcribit M. Tullius, oracula condita fuere, quæ à Romanis diu multa religione obſeruata ſunt. Perperàm, ut quidem puto, apud ipſum Marcum Tullium, in libris de diuinatione, Publicium pro Publio & legit, & interpretatus eſt Petrus Marſus. Sed ut alios mittam, & Appium Claudium Cæcum uerſus, ante Liuium & Ennium, ſcripſiſſe legimus, nec hi tamen in poëtarum numero fuere. Appij certè uerſus Philoſophus Panætius ualde probaſſe dicitur, id quod ad Tuberonem ipſe quadam ſua epiſtola teſtatũ reliquit, idem & M. Cicero. Verũ iam ſatis ſuperq; abundè oſtendimus, poëticã apud Romanos, etiã illos priſcos, aliquo ſaltẽ modo cultã fuiſſe, iam ad ipſos primos, qui in tabula fuerant, poëtas noſter ſermo dirigatur.

Primi uerò poëtæ Latini, Suetonio & Euſebio referentibus, fuere Liuius Andronicus, cuius inter ſcenicos poëtas imago referetur, & Q. Ennius, qui, ut Lucretius cecinit:

Liuius Andronicus. *Q. Ennius.*

—Primus amœno
Detulit ex Helicone perenni fronde coronam.

Quam fermè quoq; ſententiam & Syllius Italicus ſuo carmine retulit. Trigeſima uerò ſexta ſupra centeſimam Olympiadem, hoc eſt, Prioris Scipionis tempore floruit, ſub quo etiã ſtipendia meruiſſe traditur, ita Claudiano poëta ſcribente:

Hærebat doctus lateri, caſtriſq; ſolebat
Omnibus in medias Ennius ire tubas.

Fuit uerò Romam deductus ex Sardinia inſula, à M. Catone, quęſtore ex Africa decedente, ut ſcribit Probus Aemilius in Catonis uita, quæ falſo à quibuſdam Cornelio Nepoti aſcribitur. Meruiſſe & cum Q. Fuluio Nobiliore, cum is à ſenatu cõtra Aetolos imperator miſſus eſt, teſtis eſt ante alios M. Cicero, à M. uerò Fuluij filio ciuitate donatus, ea tẽpeſtate, qua III Vir coloniam deduxit. Ennij quidem patria Rudię, quod Calabriæ oppidum eſt, ut Mela Põponius, & Plinius ſcribunt, & poëta Syllius canit. Rhodias uerò & Græcam urbem nuncupat Strabo. Hinc, puto, ab Auſonio Rudinus dicitur, & Rudius à M. Tullio, pro Archia, ſi fidis codicibus ſtamus, Eutropius tamen hiſtoricus, & Hieronymus

nymus in Chronico ex Euſebio, Tarantinũ illum his uerbis faciũt. Q. Ennius, aiunt, poẽta Tarenti naſcit, qui à Catone quæſtore Romam tralatus, habitauit in monte Auentino, parco admodum ſumptu cõtentus, & unius ancillæ miniſterio. Sed enim de hac Ennij ancilla, ut puto, & Cicero in ſecundo de Oratore, cum de ridiculis agit, mentionẽ fecit. Cũ enim, inquit, Scipio Naſica ad poëtã Enniũ ueniſſet, eiq; ab hoſtio quęrenti Ennium, ancilla dixiſſet domi nõ eſſe, Naſica ſenſit illam domini iuſſu dixiſſe, & illum intus eſſe. Paucis pòſt diebus, cum ad Naſicam ueniſſet Ennius, & eum à ianua quæreret, exclamat Naſica, ſe domi nõ eſſe. Tum Ennius, Quid, ego non cognoſco uocem, inquit, tuam? Hic Naſica, Homo es impudens, ego cum te quærerem, ancillæ tuæ credidi te domi non eſſe, tu mihi non credis ipſi? Natus uerò eſt Ennius, ut ipſemet cecinit, ex ſtirpe Neptuni, à Meſſapo, qui ut ait Vergilius, fuit

—Equũm domitor, Neptunia proles.

Quod & adnotauit Seruius. Idẽ Syllius ſuo hoc carmine:

Ennius antiqua Meſſapi ab origine regis.

Quod uerò per palingeneſiam, quam uocãt Pythagorici, Homeri animam ſortitus ſit, fabuloſius uidetur, quàm ut hiſtorica fide cõprobetur, id enim ſomnio contigiſſe & Lucretius poëta, & M. Cicero tradidere, eodem

etiam

etiam ipſo Ennio canente,

—Mihi uiſus Homerus adeſſe Poeta.

Fuit uerò uini appetentior,

—Nec unquam niſi potus ad arma
Proſiluit dicenda, Vt ait Horatius.

Ingenio acri fuit, atq; ad ſcribendũ prõptiſſimo, uehemens in ſentẽtijs, in uerbis rudis, ut qui non diſcederet à cõmuni more uerborũ. Addit & Cicero, eum fide plenũ, haud tamen magna cum re. Hinc eſt, ait Piſo, illud fortaſſe, q̊d P. Vergiliũ ſolitũ dicere accepimus, aurum ſe ex Ennij ſtercore colligere. Rectè tu quidẽ, inquã, trium quoq; linguarũ cognitionem habuit Ennius, unde poëticę ſe tria corda habere dicebat, quòd Gręcè, quòd Latinè, quod Oſcè loqueret̃, ut Gellius & Feſtus tradunt. Multa uerò librorũ uolumina ſcripſit, inter quę Annales, quos, ut refert Suetonius, Q. Vargunteius diuiſit in uolumina, certisq; diebus in magna hominum frequentia pronunciabat. In hos M. Põpilius Andronicus librum compoſuit, quem Elenchorum nomine nuncupauit. Edidit & Ennius bella populi Romani, quorum librum duodecimũ ſcripſit annũ natus ſextum & quadrageſimũ, ut Varro & Gellius ſcribunt. Sed & Enniũ Phagetica cõpoſuiſſe, teſtis eſt L. Apuleius, quo libro, quæq; eſui & gulæ magis celebrata eſſent, quóue loco, carmine complexus erat, id quod & apud Græcos Archeſtratus, alijq; com-

complures, ut heſterno ſermone diximus. Et plures inſuper comœdias & tragœdias compoſuit, quibus ei propter uetuſtatem, decimum inter comicos locum dedit Volcatius. Mortem uerò obijt, Q. Martio & Cn. Seruilio COSS. cũ Sulpitius Gallus prætor Apollini ludos faceret, ipſeq; Ennius Thyeſten fabulam docuiſſet, annos natus, ut ſcribit Hieronymus, LXX. Perijt uerò articulari morbo, quẽ, ut Q. Serenus ait, nimio potu contraxerat, quo quidẽ tempore Crates Mallotes ab Attalo rege Romã miſſus, è regione palatij, in cloacæ foramẽ crus fregerat. Sepultus eſt in Scipionis monumẽto, uia Appia, intra primum ab Vrbe lapidem. Liuius libro xlviij & Plinius lib. vij Africanum Q. Ennij ſtatuam ſuo ſepulchro imponi iuſsiſſe tradunt. Idem M. Tullius in ea, quæ eſt pro Archia, oratione. Hinc carmen illud Ouidij,

Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni Scipio magne tibi.

Quidam eius oſſa Rudias ex Ianiculo tralatas affirmant. Ennij hoc epitaphum celebrat M. Cicero,

Aſpicite ô ciues ſenis Ennij imaginis urnam,
Hic ueſtrûm pinxit maxima facta patrum.
Nemo me lachrumis decoret, nec funera fletu
Faxit. Quor? Volito docta per ora uirûm.

De Ennio uero hoc profert iudicium Fabius Quintilianus. Enniũ, inquit, ſicut ſacros

uetuſtate lucos adoremus, in quibus grãdia & antiqua robora, iam non tantam habent ſpeciem, quantam religionem. Fuit & alter Ennius, qui ut Suetonius autor eſt, de literis duos libros ſcripſit, & de ſyllabis & metris, & cuius de augurandi diſciplina uolumina duo ferebantur. Hunc ipſum Ennium eſſe arbitror, quem Iſidorus ait primũ uulgares notas reperiſſe, de quibus mox plura Tyro, Tullius & Iunius Philargyrus, itẽq; Acilius uel Aquila, libertus Mecœnatis, & M. Probus, demum & Petrus quidam Diaconus perſcripſere. Hactenusq; de Ennio, poſt quem magna fuit poëtarum turba, quæ & ſi parum celebrata, maiorẽ tamen uobis partem memoriter recenſebo. *Sueuius.* Inter primos uerò erat Sueuius, qui, ut Macrobij uerbis utar, uir fuit lõgè doctiſsimus, cõpoſuit uerò edulium, niſi potius edyllium apud Macrobiũ legamus, id eſt, poëma, quod Moretũ inſcripſit, à quo (ut opinor) ſuum moretum Vergilius, ut planè ex ea epiſtola cognoſcere potuiſtis, quã puer meo moreto præpoſui. Edidit & alia poëmata, quæ etſi temporũ iniuria deperdita ſunt, quædam tamen ex ijs carmina reperiuntur, quæ diuinis ſuis carminibus inſeruit Vergilius. Cur nõ, inquit Picus puer, nobis recitas eam tuæ epiſtolæ partẽ, quę de hoc poëta meminiſti. Nõ eſt, inquam, operæpreciũ, quoſdam tantum uerſus ipſius poëtæ recitabo ex

More-

Moreto, ubi de nuce Perſica agit, quę & Molluſca, ut ait Macrobius, dicitur.

Admiſce, inquit, *tu Acca baſilicis, hæc nux partim,*
Partim Perſica, quod nomen ſic deniq; fertur
Propterea, quod qui quondam cum rege potenti,
Nomine Alexandro Magno, fera prælia, bello
In Perſas tetulere ſuo. Poſt inde reuectum
Hoc genus arboris, in prælatis finibus Graijs
Diſæuere, nouos fructus mortalibus dantes.
Molluſca hæc nux eſt, ne quis fortè inſcius erret.

Poſt Sueuiũ erat Hoſtilius, qui Annales populi Romani, ut Ennius, ſcripſit. Ex quibus illud hoc carmen legitur, *Hoſtilius.*

Sæpe greges pecuum ex hybernis paſtibus pulſi.

Erat & Trimatius, qui Latinè Iliada compoſuit, primusq́ deæ Victoriæ epithetum addidit Præpetis, dum ita caneret, *Trimatius.*

Dum dat uincenti præpes Victoria palmam.

A quo Auſonius Gallus,

Tu quoq; ab aërio præpes Victoria lapſu.

Qua ex re & ipſa alata pingitur, ſeruant adhuc marmora uetuſta & nomiſmata eiuſmodi imagines. Cum Trimatio aliquẽ inter poëtas locum obtinuit Nummius Craſſus, mediocris ingenij poëta, qui & ipſe Iliada conſcripſit, quod opus ab antiquis Scriptorib. in medium adduci uidemus. XXIII eius uolumen in teſtimoniũ citat Priſcianus grammaticus, ut eſt in eo, *Nummius Craſſus.*

—Nam conniui oculos ego deinde ſopore.

Cn. Manlius. Et Cn. Manlium, ut Trimatiũ & Nummiũ, Iliada conſcripſiſſe legimus, in quo opere, præter grammaticorũ regulam, illum grammatici ceciniſſe aiunt,

— Celerißimus aduocat Hector.

Læuinus Macer. In numero antiquorũ poëtarum fuit & Læuinus Macer, qui identidem in teſtimonium adducit. De eo uix aliud inuenimus, ut etiã de Gannio, cuius uerſus ex ſecundo, & quarto & ſexto citatos legi, apud grammaticos, ut cum de Adore diſſerũt, cuius uocabuli in obliquis caſibus media indifferẽs reperitur. Ita enim in ſecundo cecinit,

Illam ſponte ſatos adoris ſtrauiſſe maniplos.

In quarto uero,

Emicat in nubes nidoribus ardor adoris.

Valerius Soranus. Fuit & Valerius Soranus inter antiquiſsimos carminũ Scriptores connumeratus, cuius uerſus M. Varro in libro, quem de Cultu deorum inſcripſit, expoſuit, cum de Ioue ageret. Verſus Sorani hi ſunt,

Iuppiter omnipotens, regum rex ipſe deũmq;
Progenitor, genitrixq; deũm, deus unus & omnes.

Meminit & Aur. Auguſtinus in libro de ciuitate Dei. Scribũt Plinius & Solinus Valeriũ Soranũ neci datum, quia urbis Romæ nomen, q̊d in arcanis eſſet, pronunciaſſet, idem & à Sempronio proditũ eſt. Aliĵ in crucẽ ſublatum tradunt, & propterea cultam deam Angeronam, Silentiĵ præſidem, cui Romani ante

ante diem XII Calend. Ianuarij rem ſacram facerent, tametſi hac de dea uaria ſit Feſti & Macrobij ex uarijs autoribus ſententia. Sorani meminit & alibi M. Varro. Apud Valerium, inquit, Soranum uetus adagio eſt. Cicero de Oratore libro iij. Noſtri, inquit, minus ſtudent literis Græcè, quàm Latinè, tamen ex iſtis, quos noſtis, urbanis, in quibus minimũ eſt literarum, nemo eſt, quin literatiſsimum togatorũ omniũ, Q. Valerium Soranum lenitate uocis, atq; ipſo oris preſſu & ſono facilè uincat. Idem in Bruto, Quintus, ait, & Decius, Valerij Sorani uicini, & familiares mei, non tam in dicendo admirabiles, quàm docti & Grẹcis literis & Latinis. Fuit, ut omnia nunc uobiſcum, cum ego hunc diuerſum à primo Sorano crediderim, ſed cum Hermolaus, uir, ut ſcitis, doctiſsimus, eundẽ faciat his uerbis in ſuo Lexico, Valerium, inquit, Soranũ ſubita morte corruiſſe perhibẽt cum alij, tum Plinius, q̊d arcanũ urbis nomẽ alterũ enũciaſſet, cur nõ & ego idem hoc uobis loco prodam, q̊d illi literis mandare placuit? Fuerũt & alij Sorani nomine, inter quos Græcus ille Epheſius medicus, qui Traiani tẽpore, Alexandriæ primũ, deinde Romẹ floruit, cuiusq; meminere cum alij, tum Suidas, & frequentiſsimè Cœlius Aurelianus, nõ aſpernandus autor in medica facultate, quorum utriuſq; & hodie quædam legunt nu-

per in lucem edita. Verùm de his ſatis. Inter uetuſtos hos poëtas fuit Albinus, qui res geſtas Romanorũ carmine complexus eſt. Hi tres ſunt ex eius primo libro uerſus,

Albinus.

Ille, cui ternis Capitolia celſa triumphis
Sponte deûm patuere, cui freta nulla repoſtos
Abſcondêre ſinus, non tutæ mœnibus urbes.

Quos ea ratione uobis recitaui, quoniã Cui prima breui & altera longa protulit, cum cõſuetudo unius tantum, ut probè noſtis, ſyllabæ eſſe oſtendat. Si qui uerò biſſyllabũ enunciarunt, utraque correpta uſi ſunt, Valerius Martialis,

Sed norunt cui ſeruiant leones.

Sidonius Apollinaris,

Decreſcens cui Dyndimo reciſo.

Vt alios nunc mittam, Iouianus tamen Pontanus noſter, Albinum ſecutus, ita cecinit,

Atq; unà recubare, cui tua pectora iungas.

Et ego hoc Iambico ſenario,

Cuiq; pauca contigere iugera.

C. Lucillius.

Dein C. Lucillius erat poëta, qui primus naſi ſtylum acuiſſe à Plinio dictus eſt, ex Arunca nobili ciuitate originem duxiſſe conſtans eſt opinio, fuit autem Arunca urbs nõ procul à Pontina palude, aliqui tamen Canuſinum fecere. Natus per ea tempora dicitur, ut notat Euſebius, per quę Carthago Romanis deditionẽ fecit. Velleius uerò, Celebre, inquit, Lucillij nomẽ, qui ſub P. Africano, Nu-

man-

mãtino bello, eques militauerat. Fuiſſe quo que dicitur maior auunculus Magni Pompeij, quod apud Horatiũ obſeruat Porphyrion. Etenim Põpeij auia, Lucillij ſoror fuit. Hic ille eſt, qui dignos reprehenſione ciues Romanos mira lacerauit acerbitate. Nec enim Scæuolę, nec Vectio Albutio Lupo, tum ſummis in republica uiris pepercit, non alijs pleriſq;. Lupum, Seruius ait in primo Satyrarum, induxit deos conſilium feciſſe, ut perderent. Vnde mox eſt lex rogata à populo Romano (id quod etiã Athenienſes, rogante Alcibiade, prius fecerãt) ne cui poëtæ quẽpiam nominatim carpere liceret, qua ex re aliud poſtea ſatyræ genus inductum eſt, quo uſus eſt M. Varro in Menippeis, & Petronius. Amauit Lucillius Collyrã puellam, quin & ipſius puellæ nomine ſextumdecimũ ſui libri uolumen inſcripſit, hoc apud Horatium Porphyrion prodidit. Horatius incompoſito pede ipſius Lucillij uerſus ait currere, cuius quanti faciat iudicium Fabius Quintilianus, tu Piſo uideris, qui ipſius uerba memoriter recitare conſueſti. Videamus, inquit Piſo, & ſimul Fabij uerba referre cœpit. Satyra tota noſtra eſt, inquit, in qua primus inſignem laudẽ adeptus eſt Lucillius, qui quoſdam ita deditos ſibi habet amatores, ut eum non eiuſdem modo operis autoribus, ſed omnibus poëtis præferre non dubitent. Ego

quantum ab illis, tantum ab Horatio diſſentio, qui Lucillium fluere lutulenter, & eſſe aliquid, quod tollere poſsis, putat. Nam eruditio in eo mira, & libertas, atque inde acerbitas & abundans ſalis. Hæc quidem Quintilianus. Tunc ego, Acris, inquam, eſt Fabij cenſura, ſed & audiendus eſt Marcus Tullius, qui Lucillij ait ſcripta leuiora eſſe, urbanitatem uerò ſummam habere, doctrinã mediocrem, id Lucillio ipſi cognitum fuiſſe dicit. Nam ſuorum librorum non Perſium illum doctiſsimum, non Lælium, non Rutilium, non cæteros lectores eſſe uoluit, ſed ſe ait Tarentinis potius, & Cõſentinis ac Siculis ſcribere, cuius etiam uerſus hac de re citat. Lælium, Archelaum, Vectium & Quintum Philocomum Lucillij Satyras pronunciaſſe ſcribit Suetonius, quas ſe legiſſe apud Archelaum Lenæus Pompeius, apud Philocomum V. Cato prædicant. Hircius uerò Nicias, grãmaticus Ciceronis temporibus notiſsimus, & familiaris, libros in Lucillij Satyras compoſuit. Sunt, & qui Lucillium tragœdias ſcripſiſſe tradant, cuius opinionis Acronem, Horatianæ poëtices interpretem, fuiſſe ex eius hiſce uerbis uidemus. Cum enim ita ceciniſſet Horatius,

Vt nihil interſit, Dauus ne loquatur, an audax
Pythias emuncto lucrata Simone talentum.

Ita ille ſcribit, Non dicit de Pythia Terentiana, ſed

na,ſed apud Lucilliũ inducit Tragœdiographum ancilla per aſtutias accipere argentũ à domino. Nam fefellit dominũ, & accepit ab eo argentũ uel talentũ. Hæc ille, cui grãmatico quantã fidem adhibeatis hac in re, nõ planè diſpicio. Sed de Lucillio reliqua attendite. Solebat Adrianus Imperator omnibus alijs poëtis Lucilliũ præferre, tanta eſt, & ſemper fuit, iudiciorũ uarietas & cenſura, ut cũ eo tempore paſsim Vergilij diuina carmina legerentur, Adrianus alioqui homo doctus, Vergilio tamen Lucillium prçferret. Laudet ergo ille Martialẽ, alius & (ſi dis placet) Anticlaudianũ ſuum, & Archithreniũ, ſed uitas ego uobis, nõ Satyras narro. Sunt, qui in Lucillio id quoq; uitio uertant, quod Grçca Latinis miſcuerit, ut ſuis in epigrãmatis Pytholeon Rhodius, qui propterea ab Horatio irridetur. Idem tamen fecit, ſed parciſsime Catullus, ut alios mittã. Mortuus eſt Lucillius, ut ſcribit Hieronymus, Neapoli, & publico funere elatus, ætatis ſuæ anno XLVI. Atque hçc quidẽ, quç in præſentia ſuccurrũt, de Lucillio dicenda uobis. Per hæc fermè tempora V. Valentinus fuiſſe dicitur, qui Tapullã legẽ, ficto nomine, teſte Feſto Põpeio iocoſo carmine cõſcripſit, cuius & Lucillius meminit,

Tapullam rident legem contemnere opimi.

Fuit & Lçlius apud antiquos, Latinus poëta celebris, qui ut Gellius libro noctiũ Atticarũ *Lælius.*

ſecundo erotopægnia ſcripſit, hoc eſt, amoris luſus, id quod ad Paulinũ etiam teſtatur Auſonius, tametſi eo loci mendum irrepſit. Nam cum legi debeat, Quid antiquiſsimi poetæ Lælij erotopægnion libros loquar, paſsim & ineptè legitur Lemnij Crotopægnion. Quod mendum etiam Priſciani Cæſarienſis codices occupauit, ut cum aliubi, tum libro nono & decimo, ubi pro Lælio in erotopægnion, Liuiũ in erotopegmion perperàm ſcribitur. Quibus ex rebus planè conſpicimus, non legendum crotopægnia, ut in uulgatis Gellij & Auſonij codicibus legitur. Meminit & huius Lælij Apuleius in Apologijs. Vnum, ait, etiam poëtam Latinum attingam, uerſus ipſos agnoſcent, qui Lælium legêre. Subiungit mox uerſiculos, dimetros illos quidem, ſed qui portentis potius, quàm uerbis noſtris ſimiles eſſe uideantur, quosq́; ideo uobis non recito. Poſt Lælium erat M. Furius, quem aliqui Fuſium uocant, cognomento Bibaculus, quemq́; ab imitatione omnium, Pantomimũ quidam dictum fuiſſe putauere apud Plinium, in præfatione natural. hiſt. Noſtri, inquit, craſsiores antiqui tantũ exemplorũ artiumq́; quàm facetiſsimi lucubrationum, ut qui ait, Bibaculus eram, & uocabar Pantomimus, quod Hermolao minimè placet, aliter eum locum caſtiganti. Commẽdatur Bibaculus in ſcribendis Iambicis,

M. Furius.

quod

quod Diomedes grãmaticus affirmat, & Fabius, qui eius & Catulli, & Horatij acerbitatem, libro x. in hoc carminis genere cõmendat. Hic ipſius eſt uerſiculus, in Orbiliũ grãmaticum,

Orbilius ubi nam eſt, literarum obliuio?

Euſebius in Chronico, illi patriam Cremonam fuiſſe ſcribit, Romæ uerò diutius uerſatus eſt circa Ciceronis tempora. Multa ab eo ferũtur edita poëmata, Annales, Iambi, Epigrammata, cuius uobis duo hendecaſyllabo carmine ſcripta recitabo, cum paulò poſt Catonis imaginẽ recenſebimus. Meminit & huius Horatius in Sermonibus, ſi expoſitorib. ſtamus, qui hoc illius carmen ex Pragmatia, nomen id poëmatis, ab eo rideri uolunt,

Iupiter hybernas cana niue conſpuit alpes.

Vergilius tamen, ſi Macrobio credimus, ab eo uerſus quoſdã accepit. Scripſiſſe item epigramma contra Cæſarem, his uerbis docet Cornelius Tacitus, Carmina, inquit, Bibaculi & Catulli referta contumelijs Cæſaris leguntur, idem & Suetonius tradit. Poſt Bibaculum erat A. Furius, quem Antiatem fuiſſe comperio, poëta fuit nõ ignobilis, ad quem Q. Catulus, ut ſcribit M. Tullius, non antiquo illo more, ſed comi & molli, ac Xenophonteo quodam genere ſermonis, de conſulatu ſuo librum compoſuit, cum ille tamen contrario uteretur adeò, ut à Ceſellio Vindi *A. Furius.*

ce,tanquã linguam Latinã dedecoraſſet,damnaretur, quem ob id tamen Gellius tueri nititur. Huius quoq;,ut à Macrobio obſeruatur,& Vergilius carmina quædam æmulatus eſt,citatur & alicubi à grãmaticis,& præcipuè à Marcello. Erat & cum his L. Iulij Calidij imago,cuius Aſconius Pædianus meminit. Amicus & familiaris hic T. Põponij Attici fuiſſe perhibet̃,à quo etiã à proſcriptionis periculo ſeruatus fuit, Lucretio & Catullo, à Cornelio Nepote adiungit̃. Parcius hoc loco uobis de nõnullis poëtis loquor, & quaſi indice,quod dicitur,tantũ demonſtro,quòd pauca de his à Scriptoribus tradita ſunt, ut eſt de Cæcilio, qui Nouocomenſis fuit, quẽ tenerum poëtam uocat Catullus. Carmẽ hic de dea Cybele inchoauit. Item de Cornelio Alpino,qui ut teſtatur Porphyrion, Memnonia,hoc eſt,carmẽ de Memnone,hexametris uerſibus deſcripſit. Horatius,

L. Iulius Calidius.

Cæcilius.

Cornelius Alpinus.

Turgidus Alpinus iugulat dum Memnona, dumq;
Defingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo.

Valerius Cato.

Sed inter hos nõ longè Valerij Catonis imago monſtrabatur,qui ex Gallia originem duxit, Burſeniq; cuiuſdam libertus fuiſſe perhibetur,at ſuo ipſe quodã in libello ingenuũ ſe fuiſſe teſtatũ reliquit. Sed cum Syllanis temporibus,partiũ licẽtia, pupillus patrimonio exutus fuiſſet, multos nobiles docuit, uiſusq; eſt,ut Suetonius ſcribit,peridoneus præceptor,

ceptor, maximè ad poëticam tendentibus, ut quidem apparere his uerſiculis poteſt.

Cato grammaticus, Latina Siren,
Qui ſolus legit, ac facit poëtas.

Scripſit præter grammaticos libellos & poẽmata, inter quæ præcipuæ celebrãtur, Lydia & Diana. Lydiæ C. Ticida meminit,

Lydia, doctorum maxima cura, liber.

Dianæ uerò C. Cinna,

Secula permaneat noſtri Diana Catonis.

Fuit, cum ego poëma illud, quod inter Vergiliana, Diræ inſcribit, Catonis huius eſſe exiſtimarim, & quod de Lydia in eo agitur, & mentio fit Ciuilis belli, quo ipſe eſt patrimonio, ut ait Tranquillus, exutus, id quod etiã ipſemet Cato in libello, cui eſt titulus Indignatio, oſtendit, & propterea non Diræ, ſed indignatio, poëma ipſum inſcribi poſſe uidebatur. Vobis hoc dixiſſe uelim, nũc quid ſentiam, haud facilè afferre poſſum, cum grammaticorum contrà ſtet conſenſus, qui Diras Vergilio aſcribunt. Vixit uerò Cato ad extremam ſenectutẽ pauper inopsq́ue, modico contentus gurguſtio, poſtquam Tuſculana uilla creditoribus ceſſerat, de quo extat Bibaculi, ut modò meminimus epigramma.

Si quis fortè mei domum Catonis
Depictam minio rubere, & illos
Cuſtodis uidet hortulos Priapi,
Miratur, quibus ille diſciplinis

Tantam ſit ſapientiam aſſecutus,
Quem tres coliculi, ſelibra farris,
Racemi duo tegula ſub una
Ad ſummam propè nutriant ſenectam.

Et rurſus idem Bibaculus,

Catonis modo, Galle, Tuſculanum
Tota creditor urbe uenditabat.
Mirati ſumus unicum magiſtrum,
Summum grammaticum, optimum poëtam
Omnes ſoluere poſſe quæſtiones,
Vnum difficile expedire nomen.
En cor Zenodoti, en iecur Cratetis.

Meminit & huius Valerij Catonis Horatius, cum ait in Sermonibus,

Lucilli, quàm ſit mendoſus, teſte Catone,
Defenſore tuo peruincam, qui malè factos
Emendare parat uerſus, hoc læuius ille,
Eſt quo uir melior, longè ſubtilior.

Cato Vticenſis. Atq; hæc quidem de Valerio Catone. Cæterum & Vticenſis Cato Iambicum carmen in Metellum ſcripſit, quod ualde, Plutarcho teſte, celebratum fuit. Connumeratur & hic idem Cato inter eos, qui ſeueri cum ipſi & moroſi eſſent, laſciuiuſculis tamẽ interdum uerſibus luſerunt, quod ad Auguſtum ſcribens, poëta Naſo oſtendit, cum ita canit,

Et leue Cornifici, parq; Catonis opus.

Hoſtius. Fuerat & poëta Hoſtius in tabula, â quo bellum Hiſtricum carmine compoſitum fuit, et complura ex poëta Homero in eo opere tra duxe-

duxerat, ut illud,

—Non mihi ſi linguæ centum.

Quod ab Hoſtio potius, quàm ab Homero P. Maronem deſumpſiſſe Macrobius exiſtimauit, cui ego neſcio, quantum aſſentiar. Vnus poſt hos poëta erat, qui, neſcio quo modo, inſanire uidebatur, & quaſdam quaſi atomos inſpectare. Quis iſte, inquit Picus puer. Cui ego, Ex titulo, inquã, facilè cognoui. Titus Lucretius Charus poëta fuit Romanus, qui Epicuream ſectam ſecutus, ſcripſit de rerum natura opus, quod & ſi imperfectum, ut uidetur, multis tamen luminibus ingenij & artis ſitum eſſe, docet quadam ad Q. Fratrẽ epiſtola M. Cicero. Hieronymus uerò ex Euſebio, etiam ab ipſo Cicerone emendatum, his ex libro de Temporibus uerbis prodidit. Titus, inquit, Lucretius poëta naſcitur circa CLXXI Olympiadem, qui poſtea amatorio poculo in furorẽ uerſus, cum aliquos libros per interualla inſanię conſcripſiſſet, quos poſtea Cicero emendauit, propria ſe manu interfecit, quadrageſimotertio ætatis ſuæ anno, id quod & ante Euſebium obſeruauit Plinius. Sunt, qui ex Hieronymi uerbis ad Ruffinum, putent Lucilliam amicam poculum dediſſe Lucretio. Lucillia, inquit, decepta furorem propinauit, pro amoris poculo. Extant in præſens, & leguntur ſex libri eius de rerum natura, multorũ eruditiſsimorũ lima

Titus Lucretius.

caſtigati, plures tamen libros ipſum ſcripſiſſe innuit his uerbis Varro, in primo de lingua Latina, qui eodem uixit tempore. Lucretius, ait, ſuorum unius & uiginti librorũ initium fecit hoc,

Aetheris & terræ genitabile quærere tempus.

Sed & Priſcianus in vi. ſeptimũ eius librũ citat, Macrobius uerò xvij, quo argumẽto imperfectũ opus dixi, quod & uideo placuiſſe Beroaldo Seniori. Sed hæc curioſitatis gratia. Porrò Lucretius C. Memmio L. filio familiariſsimè uſus eſt, qui & ſi orator, poëta tamen & ipſe haud illepidus habitus eſt, cui & opus ſuum Lucretius de rerũ natura inſcripſit. Hoc loco, quoniã in Memmij mentionẽ incidimus, uobis id afferre conſtitui, uiros quoſdam ſanè doctos exiſtimaſſe, patrem C. huius Memmij L. Memmium eum fuiſſe, qui Corinthum diruit, cum is à Scriptoribus omnibus L. Mummius Achaicus, non Memmius uocetur, uno excepto duntaxat Aſconio in tertio Verrinarũ, qui Memmium, non Mummium appellare uidetur. Sic uerò Cicero, ſic uterque Plinius, ſic Florus, ſic Victruuius, ſic deniq; Græci uocant, ut Strabo. Fuit autẽ L. Memmius pater, L. Craſsi & M. Antonij temporibus, ut eſt apud M. Tullium in Bruto, & in ſecundo de Oratore, ubi agit de ridiculis. In quem illud eſt Craſsi, nam cum Memmius eſſet cum Largio Terracinæ de ami-

C. Memmius.

amicula rixatus, & tota Terracina, omnibus parietibus inſcriptæ literæ fuiſſent, tria L L L, & duo M M, Craſſus, quid id eſſet, quæſiuit, ſenem ſibi quendam dixiſſe finxit, lacerat lacertum Largij mordax Memmius, quo dicto ipſius Memmij mordacitatẽ carpit. Ibidem alterius Cai Memmij dictum affert Cicero in Scaurum, qui locupletis homi nis Pompeij Phrygionis bona ſine teſtamen to poſſederat, & ſedebat aduocatus reo Beſtiæ, cum illac fortè funus duceretur, Scauro, inquit, Memmius, Vide Scaure, mortuus rapitur, ſi potes eſſe poſſeſſor, Scauri auaritiam eo dicto uellicans. Sanè hũc Memmiũ, patruum Memmij Lucretiani fuiſſe crediderim, in Bruto enim M. Tullius C. & L. fratres fuiſſe cõmemorat. Sed de hoc C. Memmio, cui ſuum Lucretius librũ dicauit, & qui uerſus ſcripſit, Plinius in epiſtolis ad Ariſtonem meminit, quo loco & alios pleroſque commemorat, qui ſepoſitis grauioribus plerunque ſtudijs, iocoſa & parum ſeuera ſcriptitarunt. Ouidius quoque in ſecundo de Triſtibus ait,

Quid referã Ticidæ, quid Memmij carmẽ, apud quos
Nomen adeſt rebus, nominibusq; pudor.

Apud Gelliũ uerò, ut dura eius carmina referunt. Memmius hic, is eſſe exiſtimat, qui Cæſari obiecit, quod ad cyathũ regi Nicomedi ſteterit, cum reliquis, ut ait Suetonius,

exoletis, pleno conuiuio, quiq; in Cæſarem ipſum aſperrimas orationes ſcripſit, & quibus non minori acerbitate reſcripſit Cæſar, fuit illi tamen poſtea in petitione conſulatus ſuffragator. Catullus quoq; ſe cum eo prætore in Bithynia fuiſſe, ſuis uerſibus cecinit, quibus & ſe parum pudicè ab eo habitum oſtendit. Et hunc eum Memmiũ eſſe plerique contendunt, ad quem ſunt Ciceronis epiſtolæ, & de quo in claris oratoribus. C. inquit, Memmius, L. filius perfectus literis, ſed Græcis, faſtidioſus ſanè Latinarum, argutus orator, uerbisq; dulcis, ſed fugiens nõ modo dicendi uerumetiam cogitandi laborem, tantum ſibi de facultate detraxit, quantũ imminuit induſtriæ. Sed in hæc de patre & filio Memmio diuertiſſe, non ab re fuerit. Iam ad Lucretium, unde fluxit ſermo, reuertamur, quem eo die mortuũ legimus, quo uirilẽ togam ſumpſit Vergilius. Lucretiũ legendũ putat Fabius, ſed non ad phraſin, quæ utiq; Fabij uerba ad oratorem, non ad poëtam pertinent, eius enim in eo ſcribendi genere phraſis & elegans eſt, imitatione ualde digna. Victruuius quoq; ita eum cõmendat, ut plures poſt noſtram, inquiat, memoriam naſcentes cum Lucretio uidebuntur, uelut coram de rerum natura diſputare. Lucretium uſqueadeo celebrat Ouidius, ut perpetuò eius carmina duratura uaticinetur, ita canens,

Carmina

Carmina diuini tunc ſunt moritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit una dies.

Idem in ſecundo de Triſtibus,

Explicat & cauſas rapidi Lucretius ignis,
Cauſarumq; triplex uaticinatur opus.

Quod cum mendoſe legatur, difficultatis cauſam pleriſq; attulit, non enim cauſarum, ſed caſurum legendum eſt, id quod facilè ex quinto ipſius Lucretij libro colligitur, qui futurum ignis incendium diſputat, quam Ecpyreoſin Græci dicunt, qua de re, præter gentium philoſophos, & Chriſtiani quoq; ſcripſerunt. Idem Ouidius carmen in Liuiæ conſolationē replicauit. Statius quoq; poëta tale de Lucretio teſtimonium protulit,

Et docti furor arduus Lucreti,

quod quidam ad inſaniam, quidam ad poëticam referunt, utrunq; illi certè cõuenit. In hæc diuerti, quæ ferè ſunt pręter inſtitutum, quod huius poëtæ lectione uos affici cupio. Et nos iſta, inquit Piſo, libenter audiuimus, nam & qua attentione ea Picus exciperet, ui diſti. Tunc ego, Fuit, inquam, & alter Lucretius comicus, cuius Placiades ad Chalcidiũ meminit. Poſt uerò Lucretium duo erant, oratorum ueſtibus induti, alter quidem Marcus Terentius Varro, uir, ut ait Terentianus, doctiſsimus undecunq;. De quo & his propémodũ uerbis Lactantius Firmianus, Varro, inquit, quo nemo unquam doctior neq;

M. Terentius Varro.

apud Græcos quidem, nec apud Latinos uixit. Sed & Dionyſius Halicarnaſſeus apud Græcos, ut cæteros mittam, locupletiſsimũ teſtimonium protulit, qui cum Varrone floruit. Refero, inquit, quæ Terentius Varro in antiquitatibus perſcripſit, uir unus inter omnes, qui hac ætate floruerunt, longè peritiſsimus. Tum Piſo, Quid nobis de Varrone tanta & tot teſtimonia colligis? Quis Varronem ignorat? Nullũ certè maius, meo quidem iudicio, de illo teſtimoniũ, quàm uel ſuo ipſius Varronis, hoc eſt, quę pauca ſuperſunt, illius uolumina legere, uel Ciceronis, qui de eo ubiq; ſumma cum laude meminit, loquentẽq; illum de diſciplinis, ſuis in dialogis facit. Rectè tu quidem, inquam, nũc eius tantũ, quod ad rem præſentem pertinet, in poëtica ſtudium uideamus. Iſtuc ipſum, ait Piſo & Picus, deſideramus. Tunc ego, Alterũ, inquã, ſatyrę genus, ut ſcribit Fabius Quintilianus, diuerſum ſcripſit Varro, quod carminũ uarietate miſtum fuit, de quo & ita Gellius in noctibus Atticis. Menippi libros, inquit, in ſatyris imitatus eſt Varro, quas Cynicas ipſe appellauit Menippeas. Probus uerò grammaticus, Varro, ait, Menippeus nuncupatus eſt, non à magiſtro, cuius ætas longè præceſſerat, ſed ab ingenij ſocietate, quod is quoque omnigeno carmine ſatyras ſuas explicauerat. De iiſdem meminit & Marcus Cice-

Cicero, qui & alibi, hoc eſt, in Academicis quæſtionibus ex ſua ipſius perſona tali Varronem laude proſecutus eſt. Sunt, inquam, iſta Varro, nam nos in noſtra urbe peregrinantes, errantesq́;, tanquã hoſpites, tui libri, quaſi domũ deduxerũt, ut poſſemus aliquando, qui, & ubi eſſemus, agnoſcere. Tu ætatem patriæ, tu deſcriptiones temporũ, tu ſacrorũ iura, tu ſacerdotũ, tu domeſticã, tu bellicam diſciplinam, tu ſedem locorũ, regionũ, tu omnium diuinarũ humanarumq́; rerum nomina, genera, officia, cauſas aperuiſti. Plurimũ quidem & poëtis noſtris, omninoq́; Latinis & literis luminis, & uerbis attuliſti, atq; ipſe uarium & elegãs, omni ferè numero poëma feciſti, philoſophiam multisq́; locis inchoaſti, ad impellendũ ſatis, ad edocendũ parum. Atq; hæc quidem totidem uerbis M. Cicero. Sedenim & præter hæc Lactantius Varronẽ ait de rerum natura carmine libros ſcripſiſſe, quod & Quintilianus his uerbis in primo, Vel, inquit, propter Empedoclẽ, in Græcis Varronem, ac Lucretium in Latinis, qui præcepta ſapientiæ uerſibus tradiderũt. Circumfertur & hoc Varronis epigrãma de Licinio liberto, & Aug. tõſore apud Cornutũ,

Marmoreo Licinus tumulo iacet, at Cato nullo,
Pompeius paruo, credimus eſſe deos?

Atque hactenus quidem de Varronis poëtica, quæ cum dixiſſem, Ex ijs, inquit

Piſo, qui hac ætate ſcripſere, illum etiam Argonautica cõpoſuiſſe didici. Male, inquam, Piſo didiciſti, quicunq; enim illi, qui id ſcripſere, nominis ſimilitudine decepti eſſe uidentur. Nam duo Varronis nomine fuere, eodem fermè tempore, id quod ego diligentiſsimè obſeruaui, & ante me Sidonius Apol linaris libro Epiſtolarum quarto, ſed quum paulò pòſt alterius Varronis imaginem recenſebimus, hoc ipſum planius oſtendemus. Reliqua uerò, quæ de Terentij Varronis uita didicimus, hoc eſt, quæ domi militiæq; multa fecit, quo honore, quibus titulis, quo mortis genere perierit, non eſt, hoc loco ut pluribus exequamur, multa enim hodierno ſermone dicenda reſtant. Sed iam alterum, qui cum Varrone erat, exponamus.

M. Tullius Cicero.

Is autẽ erat Marcus Tullius Cicero, de quo ut de Varrone fecimus, quæ ad eius poëticam tantum attinent, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, ut Plutarchus ſcribit, poëticæ adeò operam impendit, ut plurimũ omnium iudicio in ea facultate profecerit, multaq; in ea ætate poëmata ſcripſerit, inter quæ illud ipſe Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inſcribitur, uerſu tetrametro. Multa carmine ex Græco tranſtulit, ut tota Arati Phænomena, cuius etiam nũc pars extat, aliaq;, quæ ſparſim ſuis in dialogis inſeruit. Nunquid ideo, inquit Piſo, poëta Cicero? Nam

Nam tametſi Ciceronis Limonem, poëmatis id nomen, citat Donatus, ubi de Terentij poëtæ uita agit, illudq́ Vergilij exiſtimetur à Cicerone ſumptum,

—Spes altera Romæ, Et illud corripuit,

—Tremulis altaria flammis. id enim Ciceronis uxori, dum ſacrificaſſet, contigiſſe dicitur, id quod & ipſe Cicero quodam ſuo poëmate teſtatum reliquit, & eius licet elegiam, quæ Thalemaſtis inſcribitur, afferat Seruius, ex qua carmen illud,

Iam mare Tyrrhenium longè, penitusq́ palumbes

Relliquit, Non ideo tamē ego illum poëtam crediderim. Tunc ego, Poëta, nec ne fuerit Cicero, non uobis dixerim, pictum tamen in tabula fuiſſe, multaq́, præter ea, quæ tu modò attuliſti, carmina & adhuc legi, & ab autoribus citari aſſero, ut quæ de ipſius conſulatu à Lactantio, in tertio diuinarum Inſtitutionum, & quæ in ſecundo eiuſdem conſulatus Vrania Muſa pronunciat, in primo de Diuinatione, ex uerbis Quintij Ciceronis fratris.

Principio ætherio flammatus Iuppiter igni
Vertitur, & totum colluſtrat lumine mundum.

Et reliqua, uſque enim ad octoginta uerſus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus Ciceronis quoſdam ioculares libellos adducit, atq́ ex ijs uerſus. Quin & de ſuis temporibus tres ſe carmine libros ſcripſiſſe, ipſe-

met ad Lentulum in epiſtolis teſtis eſt, quos eoſdem eſſe exiſtimant aliqui, qui de eius cõſulatu inſcribunt. Sed num parum uobis teſtimonijĩ uidetur de poëmate, quod Marius inſcribitur, Scæuolæ & Q. Ciceronis? Nam cum in primo de Legibus Atticis Pomponius dixiſſet de quercu in Mario lecta, quale eſt iſtuc, quod poëtæ ferunt, mihi enim uideris fratrem laudando ſuffragari tibi, tum Attico reſpondet Q. Frater, Sit ita ſanè, ueruntamẽ dum Latinæ loquantur literæ, quercus huic loco nõ deerit, quæ Mariana dicatur, eaq́ꝫ, ut ait Scæuola, de fratris mei Mario, Caneſcet ſeclis innumerabilib. De eodem Mario poëmata idem Q. Frater in primo de Diuinatione, Quid eſt illo auſpicio diuinius, ait, quod apud te in Mario eſt, ut utar potiſsimum te autore.

Hic Iouis altiſoni ſubito pennata ſatelles
Arboris è trunco, ſerpentis ſaucia morſu. & cætera, quæ ibi leguntur. Sed & illud multis mirum uidetur, quod de ipſo Marco Cicerone legitur, non pauciores unquam, cum in Vrbe eſſet, quingentis uerſibus quotidie ſcribere ſolitum, niſi uos de proſæ uerſibus intelligatis. Iure igit, inquit Piſo, quiſquis ille fuit, inter poëtas Marcum Tullium repoſuit. Iure, inquam, Piſo, ut ais. Illud tamen ego de Ciceronis carminibus dixerim, quod à Caſſio Seuero reſponſum ſibi Seneca in tertio de

clama

clamationũ ſcribit. Vergiliũ, inquit, illa felici tas ingenij, oratione ſoluta reliquit, Ciceronem eloquentia ſua in carminibus deſtituit. Et illud item, quod eſt à Cornelio Tacito in oratoribus obſeruatũ, carmina uidelicet Ciceronis forum potius redolere, quàm Caſtaliam, Oratoris enim potius ſpiritus, q̃ poëticos habent, ut Syllij Italici, & Plinij, Cæcilij, aliorumq́ꝫ. Sed de Varrone & Cicerone iam ſatis. Titum quoqꝫ Pomponiũ Atticũ, M. Tullij amiciſsimũ, ad quẽ extant epiſtolæ, cui gener fuit Agrippa, progener Tiberius, & Pronepos Druſus, in poëtica uerſatũ, eiusq́ꝫ facultatis ſtudioſum fuiſſe ſcriptũ reliquit Cornelius Nepos, qui eius uitam literarũ monumentis mandauit. Sed & M. ipſe Tullius ad Atticũ ipſum in epiſtolis, epigrammatis, inquit, tuis, quæ in Amaltheo poſuiſti, cõtenti erimus, præſertim cum & Chilius nos reliquerit, & Archias nihil de me ſcripſerit, ac uereor, ne Lucullus, quoniã poëma Grçcũ cõdidit, nunc ad Cæcilianã fabulam ſpectet. Sed huius quidem Chilij, cuius modò meminimus, nõ admodũ frequens habetur mentio, niſi fortè & alio loco ipſarum ad Atticũ M. Tullij epiſtolarũ, quo loco Chilio Eumolpidarũ uidet̃ ſacra ab Attico deſiderare, tametſi exemplaria quædã nõ Chiliũ, ſed Thyliũ habent. Sed hæc miſſa faciamus. Tradũt quoqꝫ Pomponium de imaginibus illuſtrium ſcri-

Titus Pomponius Atticus.

pſiſſe, uerſibus breuiſsimo argumento ſub-
ſcriptis, non ob id tamen propterea fuerat
in tabula. Poſt Varronem & Marcum Cice-
ronem, Græci duo erant poëtæ, Archias &
Archias. Theophanes. Archias quidem, Aulus Lici-
Aulus Licinius. nius nuncupatus, natus eſt Antiochiæ, no-
bili loco, ubi ad humanitatē liberalibus ar-
tibus informatus, ſe ad ſcribendi ſtudium
contulit, tum in cæteris Aſiæ partibus cun-
ctæq́; Græciæ ſic uerſatus, ut famam ingenij
expectatio hominis, expectationem ipſius
aduentus admiratioq́; ſuperaret. Florebat
tum Italia bonis artibus & diſciplinis, atque
ideo illuc profectus Archias, quem tum in-
genij elegantia, tum morum ſuauitate, non
ſolum Heraclienſes & Tarentini, & Rhegy-
ni & Neapolitani ciuitate cæteriſq́; præmijs
donarunt, ſed cum Romam ueniſſet, Mario
& Catulo COSS. hoſpes primum eſt Lucul-
li factus & familiaris, nec minus à Metellis,
Catulis, Craſsis, cæteriſq́; urbis principibus
amatus, atque in primis à Marco Tullio. A
quo poſtea ſenex eſt elegantiſsima oratione
& eruditiſsima defenſus, cum accuſatus à
Graccho fuiſſet, quod ſe pro ciue gereret,
quam orationem ſtudioſe ſimul aliquando
legimus, & deinceps accuratius ſæpe lege-
mus, in qua de memoria, & ipſius Archiæ ex
temporali facultate ita agit. Quoties ego, in
quit, hunc Archiam uidi, cum literam ſcri-
pſiſſet

pſiſſet nullã, magnũ numerũ optimorũ uerſuum de ijs ipſis rebus, quæ tum agerentur, dicere ex tempore, quoties reuocatum eandem rem dicere, commutatis uerbis atq; ſen tentijs. Quæ uerò accuratè cogitateq; ſcripſiſſet, ea ſic uidi probari, ut ad ueterum ſcri ptorum laudem peruenirent. Meminit & de hac re Fabius Quintilianus. Tum in me intuens puer Picus, Magna iſta, inquit, profectò memoriæ & extemporalis facultatis felicitas. Magna, inquam, mi Pice, ſed noſtris quoq; temporibus non defuere, qui hac ipſa excelluerunt, & hodie excellant. Quin & domeſtica tibi ſunt exempla, talis fuit tuus maior patruus, Ioannes Picus, quem merito Phœnicem, non Picum, omnis ferè illa ætas nuncupauit. Extemporalis uerò facilitatis Andreas Maro, amicus meus, tanta apud doctos uiros documenta præſtitit, ut ſit Archiæ ferè comparandus, ſed de hoc iam ſatis. Ab Archia M. Cicero multa ſe didiciſſe ab ipſa uſq; pueritia nõ ingratè fatetur, unde uidetur illud ab Hetruſco poëta dictum.

Linquo ſenem, qui diſcipulum per prata ſonorum,
Heſperiamq; tubam docto conflauerat ore.

Compoſuit autem Archias Græco carmine bella Cymbrica, & de cõſulatu M. Tullij carmen exorſus eſt. Extant & eius inter Græca epigrammata uerſus aliquot. Cicero in libris de Diuinatione carmen Archiæ cele-

brat, quo Roſcium puerū, in cunabulis circumplicatū ſerpentis amplexu expreſsit. Archię pręterea meminit & Tacitus Cornelius.

Theophanes. Theophanes uerò patria Mitylenęus fuit, & ipſe poëta Gręcus, qui epico carmine Magni Pompeij geſta deſcripſit, & propterea ab eo amatus, urbe Romana in concione militū donatus. Theophanis & Cicero in epiſtolis ad Atticū meminit, cum ita ſcribit, Velim te ex Theophane reſpicere, quonam in me animo ſit Arabarches, quo loco Arabarchem Pompeiū intelligit, non autē M. Antonium, nec Cæſarem, ut quidam prodiderūt, qua de plura in annotatione ſcripſi. De eodē Theophane & Plutarchus, & Cæſar in Cōmentarijs de bello Ciuili. Legimus ad hāc diem ipſius quoq; Gręcos quoſdā uerſiculos. Theophanē præterea ſcribit Tacitus inter intimos Magni Pompeij cōnumeratū fuiſſe, & eidem Theophani defuncto cœleſtes honores, Græcos tribuiſſe. Atq; hæc quidem de Archia & Theophane. Fuiſſe tamen legimus & alium Theophanē, poëtam Chriſtianū, etiam in Diuorum numerū relatū, cuius feſtū diem Græci celebrant XI Octobris, eundemq; antiſtitem Nicææ urbis fuiſſe Græci ipſi ſcriptores prodiderūt.

Varro Atacinus. Ab his Varro Atacinus ſequebatur, qui ab Atace, uico uel fluuio Narbonenſis Galliæ, Atacinus cognominatus eſt, tametſi quidam ſanè docti Atratinū potius, à fami-

milia Romana Atratina, cognominatum ue lint. Sed meæ huic ſententię Porphyrion ſuffragatur, & Cæſarienſis Euſebius, cuius in libro de Temporibus hæc uerba ſunt, uel Hieronymi potius. P. Terentius Varro in uico Atace, in prouincia Narbonenſi naſcitur, Olympiade centeſima LXXIIII, qui poſtea, trigeſimũquintum annum agens, Græcas literas ſummo ſtudio didicit. Scripſit Atacinus Varro Argonautica, opus ex Apollonio Rhodio ferè traductum. Nam cum Apollonius quatuor libros ſcripſerit, totidem & Varro, ut Valerius Probus oſtendit. Meminit Quintilianus, cuius tu Piſo, quia eius uerba tenes, recita. Hæc ipſa ſunt, inquit Piſo, Atacinus Varro in his, per quæ nomẽ eſt aſſecutus, interpres operis alieni nõ aſpernandus quidẽ, uerùm ad augendam facultatẽ dicendi parũ locuples, quæ uerba nunc mihi plana facta ſunt ex ijs, quæ ſuprà dixiſti. Tunc ego, Argonauticôn, inquam, opus, quod ipſe ſcripſit, ut modò dixi, in quatuor uolumina diſtinxit, ad Apollonij imitationẽ. Sed præter Argonautica, alia ſcripſiſſe creditur, ut de puella Leucadia, quã miro proſecutus eſt amore, id quod ſuo carmine teſtatus eſt Propertius.

Hæc quoq; perfecto ludebat Iaſone Varro,
Varro, Leucadiæ maxima cura ſuæ.

Laudat Varronem Ouidius in Amorum libris, cum cecinit,

Varronem, primamq́; ratem quæ neſciet ætas,
Aureaq́; Aeſonio terga petita duci?

Sunt apud Senecam Atacini carmina, quæ Iulius Montanus Vergilium dicebat æmulatum fuiſſe.

Deſierant latrare canes, urbesq́; ſilebant,
Omnia noctis erant placida compoſta quiete.

Quæ tamen Ouidius fieri potuiſſe meliora dicebat, ſi ſecundi ultima pars abſciſſa fuiſſet, atq; ita deſijſſet,

— Omnia noctis erant.

Horatius quoq; Atacini meminit. Sed et Varronis uerſus ab antiquis Grammaticis, Probo, Priſciano, Seruio, alijsq́; citata inuenietis.

Publius Vergilius Maro. Erat in hoc tabulæ fermè meditullio Publij Vergilij Maronis imago, quę tanta fuerat pictoris ſolertia & artificium, ut neſcio quid, prę ſe ferre diuinum magis, quàm reliquorũ imagines uideretur. Cum uero me de Vergilio quæcunq; collegeram, ut recenſerem, accingerem, intercepit Piſo, Ne quęſo, inquit, Lili, in Vergilij uita recenſenda labores, nam quæ à ueteribus & recentioribus Grammaticis perſcripta ſunt, ego & Picus per hoſce dies legimus, ſi quid uerò præterea habes, id nobis tantũ expone, ne temporis uſura abuti uideamur. Nam tametſi Vergilius, nec nimis ualde unquam, nec nimis eſt ſæpe laudatus, tamẽ temporis anguſtiæ nobis ſuadent, ut nobis potius, quæ alijs parum comperta, ediſſe-

ediſſeras,quàm quę protrita ſcriptoribus. Et ego, Rectè tu quidem, inquam, nam nec ullius indiget præconio Maro, nam & illi pridem exploſi,qui ſi dis placet,quandam quaſi in eo,ut ſic dicam,Mantuanitatem ſe deprehendiſſe iactabant, ut illud, Sceleratũ frigus. Ipſe, inquam, Vergilius ampliſsimum ubiq; ſui præconiũ facit, modo ſano iudicio & nõ corrupto legatur. Vbiq; enim ille ſibi cõſtat, idem ubiq; Vergilius,hoc eſt,ut planius uno uerbo dicam, poëtarũ Deus. Atq;, inquam, ô bone Deus, quid nunc nos quaſi aliud agimus, aut quid aliud optamus, ſi Vergilium habemus? Quo fit,ut uos identidem,&quos amo,cæteros admonitos uelim,ut (quod mihi puero non præſtitere doctores mei) uos etiam atq; etiam hortor huic uni poëtæ tandiu incumbere,inſudare,donec non tantum animus imbutus ipſe, ſed eo tritæ quoq; aures uideant. Nam prò facinus,quæ quorundam eſt tanta peruerſitas, ut uiuenteis pridem frugibus, rudi adhuc glande ueſcãtur, hoc eſt,dum diuina Vergilij lectione imbui poſſunt,neſcio quos, Archithrenios & Anticlaudianos, ne illos quidem poëtarum umbras,ne Simiolos dicam,totos toto ore,totis animis hauriant, &amplectantur? Sed nunc hac de re ſatis,nunc pauca de uita. Natus eſt Maro prope Mantuam, in uico, cui tunc nomen Andes (unde Andinus ipſe, & Muſæ An

diades à quibuſdam cognominatæ) nũc Pictole uulgò, Natus, inquã, Pompeio & Craſſo COSS. LXXVII ſupra cẽteſimã Olympiadem. Brũduſij uerò mortuus, teſte Euſebio, Saturnino & Lucretio COSS. Oſſa Neapolim tralata, ſecundo ab Vrbe lapide. Corpore fuit & ſtatura grandi, colore aquilino, hoc eſt, ſubfuſco, facie propè ruſticana adeò, ut noſtro Vidæ non adeò abſimilis uideri fuiſſe poſsit. Valetudine uaria, ſtomacho nõnunquam laboraſſe tradit, quare & crudus fuit, quod & Horatius poëta innuit. Faucibus, & capitis dolore ſæpe tentatus, & ſanguinem frequentius eiecit, cibi uiniq́ minimi. Sanè uerò animo & ore uerecundus adeò, ut ex moribus uulgò Parthenias cognomen inuenerit, tanto etiam in honore habitus à Senatu populoq́ Romano, ut auditis eius uerſibus, in theatro uniuerſus populus illi aſſurrexerit, ipſumq́, ut ſcribit Corn. Tacitus, fortè præſentẽ ſpectãtemq́ ueneratus eſt ſic, quaſi Auguſtum Cæſarẽ. Illud etiã adnotãt grãmatici, cum M. Tullius quoſdam fortè Vergilij uerſus ex Bucolicis recitari audiuiſſet, carminis maieſtate motum dixiſſe,

—*Spes altera* Romæ, ſe primam eſſe ſignificans, quod hemiſtichium ipſe mox poëta in Aeneide retulit, quod an ipſe aſtruam, haud facilè dixerim. Alexander quoq́ Imperator & Cæſar eum poëtarũ Platonẽ, ut ſcri-

bit

bit Lampridius, appellare ſolitus fuit, tametſi præpoſteri in hoc iudicij Adrianus, Enniũ Vergilio, hoc eſt, ſtercus auro præponeret, et fatui iudicij Caligula, qui eum & damnaret, & inceſſeret. Sed quid hi ad Auguſtũ, & M. Tullium? At uerò Græci cum opibus & imperio florebant, Vergiliũ adeò coluere, ut eius opera in Græcam linguã, nec ſemel, tranſtulerint, uerũ & Christodorus in ſua Ecphraſi hæc carmina de Vergilia ediderit.

Cygnus, & Auſonijs diuinum nectar ab ore
Vergilius ſpargens aderat, quem Martia Roma
Eloquio ipſa ſuum patrio nutriuit Homerum.

Sed demũ ut cognoſcatis, diuini poëtæ quanti ſemper fuerit obſeruata eruditio, & ſapiẽs quæſita doctrina, accipite, quos & quales uiros in Vergilij carminibus cõmentaria cõdidiſſe ipſe cõperi. C. Iulius Hyginus, Valerius Probus, Scaurus, Caper, Aemilius, Aſper, Vrbanus, Aurelius, Cornutus, Pius, Carminius, Iunius, Philargyrius, Carpinus, Donatus Aelius, Seruius Honoratus, Macrobius. Qui uerò primus Romæ Vergiliũ publicè prælegerit, Quintum Cæciliũ, grammaticum Epirotam, Attici Põponij libertũ fuiſſe ſcribit Suetonius Tranq. Et noſtris his diebus fuere nõnulli, qui in Vergilium cõmentaria ſcripſerunt, inter quos Lætus Pomponius, Landinus, Sabinus & Mancinellus, alij. Illud etiam mihi ferè ridiculum uidetur,

quo ſe nonnulli de hoc ipſo Vergilij nomine angunt uſqueadeo, dum modo Vergiliũ, modò Virgilium, & Vergillium etiam duplici ll ſcripſere, ut Chriſtodorus in ſtatuarũ ecphraſi. In Cæcilij quidem Minutiani Apuleij fragmentis, quæ leguntur, modò à uirgis Vergilium dictum, modò à Vergilijs Vergilium notauimus. Cum priore ſententia cõuenit Donatus, ſeu quiſquis ille fuit, qui Vergilij uitã copioſe deſcripſit, & Calui uerſiculus, qui circumfertur,

Et uates, cui uirga dedit memorabile nomen.

Sed nunquid illud uobis reticuerim, quod de Vergilianis ſortibus traditur ab hiſtoricis, quibus & nonnulli hodie, etiam uiri doctiſsimi utũtur, ſuperſtitioſe id quidem, nec noſtræ religionis hominibus ſatis laudabile. Legimus & Ouidium poëtam ex Vergiliano carmine tragœdiam confeciſſe, quod in Ouidij imagine referemus. Nec illud hoc loco reticuerim, quòd à multis proditum eſt, Vergilium in Bucolicis ex Sibyllinis carminibus Chriſti domini natiuitatẽ prẹcinuiſſe. Nam tametſi Hieronymus, & eum alij ſecuti id minus conſonum arbitrantur, ut cum de Centone agemus, dicemus, certè illud eſt memorabile, quod in noſtris Annalibus traditur de Secundiano, uiro togato & graui, deq; Veriano pictore. Qui cum Marcellianum uirũ eloquentiſsimũ conueniſſent, omnes à Chriſti pie-

ſti pietate alieni, eaq́; ex Bucolicis carmina attentius perſcrutarentur,

—Iam redit & uirgo, etcętera, nil aliud ibi rectè intelligi ſtatuerunt, niſi Chriſtũ de uirgine natum, redemptorem ſeruatoremq́; humani generis. Quare uitæ rationẽ commutantes, ad Chriſtum conuerſi ſunt, & à Xyſto ſummo pontifice ſalutari lotione abluti, paulopoſt à Valeriano Cæſare, cum conſtantes in ea confeſsione perſeueraſſent, necati ſunt, & in beatorũ numero ſunt habiti. Sed iam plus, quàm putarã, de Vergilio dixi. Vergilium in tabula ſequebatur C. Mecœnas eques, uir cum omnium bonorũ, tum literatorum & poëtarum maximè fautor, quos et ampliſsimis eſt beneficijs proſecutus, ideoq́; egregij omnes eius ferè ætatis poetę ſummis illum laudibus celebrarunt, ut de eo in prouerbium iam illud ceſſerit, *C. Mecœnas.*

Sint Mecœnates, non deerunt, Flacce, Marones,

Eiusq́; nomen in munificentiam & liberalitatem tranſierit. Originem Mecœnas duxit, ut ait Horatius, ab antiquis Hetruſcorũ regibus, cuius maternus auus & paternus magnis legionibus imperitarunt, Mecœnatis patrem Menodorum, ſunt, qui ſcribant, qui Iulio Cæſari contra Pompeium affuit, quod Appianus ſignificare uidetur. Menodori pater Menippus, Menippi Cæcinna, cuius Cato meminit in Originibus, Eques uerò ipſe,

ſorte ſua contentus uixit, nec uoluit ordinẽ excedere, quod & Dion hiſtoricus teſtatur, & Tacitus, qui de eo ita, in tertio Hiſt. de Criſpo agens, loquitur. Criſpum, inquit, equeſtri ortum loco C. Salluſtius, rerum Romanarũ florentiſsimus autor, ſororis nepotẽ in nomen aſciuit, atq; ille, quãquam prompto ad capeſſendos honores aditu, Mecœnatem æmulatus, ſine dignitate ſenatoria, multos triumphalium conſulariumq́; potentia anteijt. Diuerſus à ueterum inſtituto, per cultum & munditias, copiaq́; & affluentia luxu propior, ſuberat tamen uigor animi ingentibus negotijs par, eo acrior, quo ſomnum & inertiam magis oſtentabat. Igitur incolumi Mecœnate, proximus, mox pręcipuus, cui ſecreta imperatorum inniterentur, & interficiendi Poſthumi Agrippæ conſcius, ætate prouecta, ſpeciẽ magis in amicitia principis, quàm uim tenuit, idq́; & Mecœnati acciderat, fato potẽtiæ raro ſempiternæ. An ſatias capit aut illos, cum omnia tribuerunt, aut hos, cũ iam nihil reliquum eſt, quod cupiant. Hæc Tacitus, quæ uerba uobis recitare uolui, quòd uno fermè ſpiritu, multã nobis frugem oſtentent. Amabatur igitur ab Auguſto Cęſ. ualdè Mecœnas adeo, ut quòd Plutarchus ſcribit, συμβιώτης, hoc eſt, uitæ comes, & conuictor Auguſti diceretur. Quin & poſt uictoriam Actiacam ex M. Antonio & Cleopatra, ex

Aegy-

Aegypto reuerſus, de imperandi ratione, cũ Agrippa & Mecœnate agens, cum Agrippa priuatam uitam ſuaderet, Mecœnas monarchiam, non Agrippæ, ſed Mecœnatis conſilio adhęſit, quod plurib. in hiſtorijs Dion, eorum etiã orationibus adſcriptis prodidit. Qui & Auguſtum ait grauiter in Mecœnatis obitu doluiſſe, ab eo licet hæres eſſet inſtitutus. Et cum ad alia omnia Mecœnate uteretur Auguſtus, tum in primis, cum ira com motus eſſet, ab ea enim & furore eum auertebat, pacatioremq́ animo reddebat. Ferũt, cum aliquando pleroſq; eſſet proſcripturus Auguſtus, nec ad illum præ aſtantium multitudine poſſet Mecœnas accedere, chirographo ſcripſiſſe, Surge carnifex, & tanquã aliud porrigens, in illius ſinum immiſiſſe, ne uidelicet eorum quempiam occidi iuberet, quod & factum eſt, idem & ſæpe aliàs feciſſe idem eſt autor Dion. Suapte quippe natura ad iracundiam & uindictã propenſior fuit Auguſtus, uerum cum tantæ apud Cæſarem Mecœnas autoritatis eſſet, eius tamen taciturnitatem, ut ſcribit Tranquillus, ſæpè deſiderauit, ut cum uxori Terentiæ ſecretum de comperta Murænæ coniuratione prodidit. Quare mirum eſt, Sextum Aurelium & Eutropium à Tranquillo diſſentire, ut qui Mecœnatem tradant amicorum præcipuũ Auguſto fuiſſe ob taciturnitatem, cum contrà

in hiſtoria fideliſsimus ſcribat Suetonius. Celebrati ſunt Mecœnatis horti Romæ, in Exquilijs, quo loco frequenter cum Cæſare uerſari conſueuit, & perinde etiam frequentes illuc poëtę conueniebant. Locus monet, ut uobis recitem, quæ de Poëmatibus Priapeiorũ aliquando intellexi. Erat in his hortis Priapi ſacellum, ut ſcitis morem antiquis fuiſſe, teſte etiam Columella, ad quod conuenientes poëtæ, pro re & loco, carmina affigebant, ut hoc tempore, Romæ, quotannis Paſchillo, quæ iuſſu Mecœnatis à Vergilio collecta, nunc Vergilij nomine circũferuntur. Quod ut illa Vergilij non eſſe exiſtimẽ, cum alia, tum illud maximè eſt in cauſa, ut nihil in præſentia de ſtili diſsimilitudine dicã, q̊d is fuit Vergilius, qui ob uerecundos & uirginales mores, uulgo, ut paulo antè dicebamus, Parthenias eſt appellatus. Ab alijs Ouidio Naſoni aſcribuntur, qui puerorum amores eſt ita auerſatus, ut de ijs in arte canat,

Odi concubitus, qui non utrinq; reſoluunt,
Hoc eſt, ut pueri tangar amore minus.

Quæ argumenta non eſt, quod in præſentia uel refellam, uel comprobem, ſatis ſit uobis, quod quæ ſentiam ipſe, uobis aperui, nam et alij quoque aliter de Priapeijs opinati ſunt. Nullis ego facultatẽ eripio, quo minus, quæ uelint, ipſi ſentiant. Sed enim ea poẽmata ita mihi uideri inuenta, præter eruditorũ quorundam

rundam opinionem, Ithyphallici quoq; ſeu Phallici carminis inuẽtio, neſcio quo pacto, huic opinioni arridere uidetur. Ferũt enim, Athenis in Liberi patris myſterijs, uates rectum ſtipitem in modum faſcini tenere ſolitos, & ibi canẽtes carmina apponere hi, qui Ithyphalli, & Phallodi, & Phallophori dicebantur, quod præter Græcos ſcriptores, etiã in poëtica Latinus ſcribit Donatianus, ut hinc illud facilius Mauri Terentiani de metro Ithyphallico intelligatis,

Qui ludicra, inquit, *carmina Baccho uerſib. petulcis,*
Graio cum cortice, Phallo tres dabant trochæos.

Ex his etiam illud ex Georgicis melius exponetis, ut puto, quàm hactenus ab interpretibus exponi ſoleat.

Oraq; corticibus ſumunt horrenda cauatis,
Et te Bacche uocant per carmina læta, & reliqua.

Vbi profectò nil aliud ſummus poëta intelligit, quàm ut dixi, carmen Ithyphallicũ. Veluti etiam Aſcolia celebritatem in illo poëta ſignificat,

Mollibus in pratis unctos ſaliere per utres.

Verbum enim Græcum exprimit, quod eſt ἀσκωλιάζω, nam & ipſa celebritas, ab utribus eſt aſcolia nuncupata, quos utres inflatos & ſpiritu plenos, & in terra expoſitos altero pede impellebant, aſcolia celebrantes, idq; ſæpius agitantes, donec in terram caderẽt, atq; hoc ideo, quod Caper uitem rodat, ex quo

utres fiebãt,ut in ἔργοις Heſiodi interpres pluribus exequit̃. Eius celebritatis & apud Ariſtophanem mẽtio,eiusq́ꝫ expoſitores, itemq́ꝫ in Suidæ Collectaneis. Ineptiſsimi ſacri iſtius nõ modò gentiles dediti fuere,ſed & Chriſtiani quidam hæretici,qui ab eo curſu ἀσκοδρομῖται uocati fuere, uel ut Philaſtrius ſcribit,Aſcodrogitæ. In Galatia uerò hi fuere, qui utrem inflatum contegentes, bacchantes circuibant. Hinc & ἀσκολιασμὸς, & uerbum ἀσκολιάζω,deduci autumant,quod,ut ait Theophilus, propriè ſignificat, in pede uno ſalio. Et ἀσκολιασμὸς, is ſaltandi modus, quo & iuuenes noſtra ætate nonnunquã ſaliunt. Sed hæc alĳ non ab utribus,id eſt,ἄσκοις,, ſed à ſcolo, quod impedimentũ itineris eſſe traditur, denominata eſſe affirmant, uel à Scolio carmine. Attente uerò, hęc cum dicerem, me Picus puer audiebat,&erat plura cupienti ſimilis,cum Piſo inquit, Non iſta ut referas, nunc tempus expoſcit, ad Mecœnatis, quæ reſtant, potius reuertere. Cui ego inquam, Rectè ais,& ad Picum conuerſus, ne dubita, multa huiuſmodi alias tibi, nunc ad Mecœnatem, à quo noſtra fluxit oratio, redeo. A Mecœnate turris, Mecœnatiaca cognominata eſt, uel maximè haloſi Neronis, & urbis incendio celebrata, cuius & quædam ueſtigia extare,ſunt ex antiquariĳs Romæ, qui aſſerant. Scribit etiam Dion in Hi-

ſtoriĳs

ſtorijs, Mecœnatem primum calidarum aquarum balnea in Vrbe conſtruxiſſe. Porrò Terentiam Mecœnas miro amore deperijt, ut Acron & Porphyrion prodidere. Quin in huius puellæ gratiam Horatius illud in Epodo cecinit, ad ipſum Mecœnatem,

Vreris ipſe miſer, quod ſi non pulchrior ignis
Accendit obſeſſam Ilion,
Gaude ſorte tua.

Quæ tamen Terentia ipſius Mecœnatis uxor datur intelligi, ex uerbis Iaboleni Iuriſconſulti, libro Pandectarũ xxiiij. ubi de donatione inter uirum & uxorem agitur. Idem palàm oſtendunt, Suetonius, & Annæus Seneca in libro de Prouidentia, qui Mecœnatem ipſum ait ipſius Terentiæ amoribus anxium nimium, & moroſæ uxoris repudia deflentem, per ſymphoniarum cantum, ex longinquo leue reſonantium, ſomnum quæſiſſe, nec mero, nec aquarum fragoribus illum aduocare potuiſſe. Hinc illi exiſtimo cõtigiſſe, quod à Plinio ſcribitur, ut per triennium non dormierit, id quod ego uix credideram, antequam apud Olympiodorum Alexandrinum in Phædonis commentario legiſſem, hominem inſomnem uixiſſe, qui ſolo aëre ſolari nutriretur, atque in eo miraculo Ariſtotelem citat. Hanc Terentiam, Terentianam alicubi uocare uidetur Dion, Terentillã uero Marcus Antonius, ut illius

ſunt uerba, quæ à Suetonio afferũtur, ubi de Auguſti libidine agit. Hanc Dion illius Murenæ ſororem ſcribit, qui, ut paulò antè meminimus, contra Auguſtum cõiurauit, hanc autem eandem Terentiam ab Auguſto amatam, ſubiratũq; Auguſtum ideo Mecœnati, quod id ægrè ferret, idem Dion ſcribit. Sed & aliquando de forma cum Liuia Terentia certare uoluit. Quin & Auguſtum ait ex Vrbe in Gallias peregrè profectum, ut ſermones, qui de ſe & Terentia ferebantur, effugeret. Amauit præterea & Mecœnas Bathyllũ hiſtrionem, quod ex his Cornelij Taciti uerbis facilè cognoſcimus, loquitur Tacitus de ludis à Tiberio factis. Indulſerat, inquit, ei ludicro Auguſtus, dum Mecœnati obtemperat, effuſo in amorẽ Bathylli. Meminit & Bathylli Iuuenalis, cũ ait, —*Molli ſaltante Bathyllo*, item Seneca, cum alibi, tum in tertio Declamationum, item Dion in Hiſtorijs. An uerò ad hunc alludat in epodo Horatius, uiderint hi, qui in eius lectione nimio plus uerſantur. Sed nos noſtrum ſequamur inſtitutũ. Hic idem Mecœnas & exquiſitas dapes excogitaſſe traditur, nam primũ illum quidem aſinarum pullos condiuiſſe, ſcriptũ reliquit Plinius, multũq; eo tempore prælatos onagris. Id uerò compertũ parum habeo, an Mecœnatica uina ab illo, an ab altero nuncupata ſint, quæ & Cæſenatia. Moribus autẽ & effœ

minatum

minatum, mollemq́ꝫ fuiſſe Mecœnatem legimus, & eodem ſtili etiam genere diffluiſſe, quin eo nomine à Seneca inceſsitur, & à Satyrographo ſupinus & tener. Ab Horatio uerò, ſi Porphyrioni & Acroni ſtamus, Malthinus, ſeu, ut quidam malunt, Malcinus tunicis demiſsis, cognominatus eſt, laxe em̃ præcingebatur, qua etiam de cauſa & C. Cæſar à ſcriptoribus notatur. Cingebat̃, inquit Suetonius, fluxiore cinctura, unde emanaſſe Syllæ dictum conſtat, optimates ſæpius admonentis, ut malè præcinctum puerũ cauerent. Et M. Cicero ait, Præcinctura me decepit, de Cæſare loquens. Hac de re & alij. Demiſſæ uerò & fluentes tunicæ, Parchemero philoſopho teſte in Ethicis, ſunt mollis & diffluentis hominis indicium, idem & Ariſtoteles. Iuuenalis Criſpinum mollem & effœminatum perſtringens ait,

Criſpinus Tyrias humero reuocante lacernas.

Ad hoc alludit Seneca, cum de quadam graui Mecœnatis ſententia ageret, Alte, inquit, cinctum dixiſſe putes. Solitus eſt Auguſtus Mecœnatem per iocum ſuis literis ſæpe irridere, & myrobrechis, ut ait Suetonius, eius cincinnos eſt uſquequaꝗ perſecutus, & imitando per iocum irriſit. Auguſti Cæſaris hac de re particulam recitat Macrobius in Saturnalibus, Idem, inquit, Auguſtus, quia Mecœnatem ſuum nouerat eſſe ſtilo remiſſo, molli

&diſſoluto, talem ſe in epiſtolis, quas ad eum ſcribebat, ſæpius exhibebat, & contra caſtigationem loquendi, quam aliàs ille ſcribendo ſeruabat, in epiſtola ad Mecœnatem familiari, plura in iocos effuſa ſub:exuit. Vale Mecœnas, mel gentium & medulla, ebur Hetruriæ, laſer Arretinum, uel, ut alij legunt, Eſar, id eſt, Deus Arretinus, Adamas ſupernas, Tiberinũ Margaritum, Cilneorum Smaragde, Iaſpis figulorũ, Berylle & carbunculum Porſennæ. Habeas, *ἵνα σωτίμνω, παύτα μαλάγματα* mœcharum. Scio hanc Auguſti particulam aliter ab alijs legi, ſed adhuc planè mihi de ea ſatis nemo fecit, nedum ego mihi. Ridet & Cornelius Tacitus Mecœnatis calamiſtros, ſed nullus certè melius, quàm Seneca, qui quadam ad Lucillium epiſtola ita illius mores & orationem expreſsit, ut ante oculos illum nobis poſuiſſe uideatur. Quo modo, inquit, Mecœnas uixerit, notius eſt, quàm ut narrari nunc debeat, quo modo ambulauerit, quàm delicatus fuerit, quàm cuperet uideri, quàm uitia ſua latêre noluerit, quid ergo? Non oratio eius æquè ſoluta eſt, quàm ipſe diſcinctus? Non tam inſignita illius uerba ſunt, quàm cultus, quàm comitatus, quàm domus, quàm uxor? Magni uerò ingenij uir fuerat, ſi illud egiſſet uita rectiore, ſi non uitaſſet intelligi, ſi non etiam in oratione difflueret, uidebis itaque eloquentiã ebrij hominis, inuolutam &

ram & errantem, & licentiæ plenam. Mecœnas in cultu ſuo. Quid turpius amne, ſiluiſq́ ripa comantibus? Vide, ut alueum lintribus arent, uerſoq́ uado remittat hortos. Quid, ſi quis fœminæ, cincinno criſpatæ, labris columbatur, incipitq́ ſuſpirans, ut ceruice laxa ſuauiantur? & reliqua. Non ſtatim, cum legeris, hoc tibi occurret, hunc eſſe, qui ſolutis tunicis in Vrbe ſemper inceſſerit? Nam etiam, cum abſentis partibus Cæſaris fungeretur, ſignũ à diſcincto petebatur. Hunc eſſe, qui à tribunali, in roſtris, in omni publico cœtu ſic apparuerit, ut pallio uelaretur caput, excluſis utrinq́ auribus, nõ aliter, quàm in mimo diuites fugitiui ſolent. Hunc eſſe, cui tunc maximè ciuilibus bellis ſtrepentibus, & ſolicita Vrbe & armata, comitatus hic fuerit in publico, ſpadones duo, magis tamen uiri, quàm ipſe. Hunc eſſe, qui uxorem millies duxit, cum unam habuerit. Hæc uerba, tam improbè ſtructa, tunc tam negligenter abiecta, tam contra conſuetudinẽ omniũ poſita oſtendunt mores quoq́ nõ minus nouos, & prauos & ſingulares fuiſſe. Maxima laus illi tribuitur manſuetudinis, pepercit gladio, ſanguine abſtinuit, nec ulla alia re, quod poſſet, quàm licentia oſtendit. Hanc ipſam laudem ſuam corrupit iſtis orationis portentoſiſsimæ delicijs, apparet enim mollem fuiſſe, non mitem. Atque hæc quidem

contra Mecœnatem, poſt alia Annæus Seneca, ſed Stoicum, & ſeuerum hominẽ hæc de molliore ſcripſiſſe, non mirum uobis uideatur, cum tamen idem alio loco, Mecœnatem tradat ingeniũ habuiſſe uirile & grande. Extat certè elegia inter opuſcula, quæ Vergilij nomine circunferuntur, de Mecœnatis obitu, in qua abundè Mecœnas defenditur, à luxus & mollitiei infamia, poſt enim bella, & ſuperatos hoſtes, fortem ac ſtrenuum imperatorem non dedecere, Liberi patris & Herculis exemplo, uoluptatibus animum relaxare. Quædam ſunt in ea elegia non indigna cognitu, ſed tamen ut eam non Vergilij eſſe exiſtimem, tempus & ſtilus argumentũ mihi faciunt. Nam ante Mecœnatẽ Vergilius ex uita exceſsit, ſtilus uerò à Vergiliano diuerſus. Atq; hac de re iã nimis. Oratoriæ quidẽ facultati primũ Mecœnas operã dedit, deinde nõ ea contentus, poëticæ, in qua, ut ipſe ſibi propoſuerat, illũ profeciſſe crediderim. Tragœdias uerò & alia pleraq; poẽmata ſcripſit, quę omnia temporũ & bellorũ iniuria perierũt, ea certè à ſcriptoribus celebrantur. Prometheum fabulam citat Seneca, Priſcianus grãmaticus Octauiam. Hic Mecœnatis uerſus circumfertur,

Nec tumulum curo, ſepelit natura relictos.

Quod iuxta Vergilianum illud prolatum eſſe uidetur,

Faci-

—*Facilis iactura ſepulchri.* quod nõnulli ex Epicuri ſententia ſumptum eſſe exiſtimant. Afferuntur item ab Attilio hi uerſiculi,

Ades ô Cybele, montium dea,
Ades & ſonante tympano quate
Flexibile caput. Latus horreat
Flagello, comitum chorus ululet.

Solebat Mecœnas, ut Seneca ſcribit, illud in ore habere, Omnia ſuſtinenda, dum uiuamus. Atq; hac de re hi leguntur uerſiculi,

Debilem facito manu,
Debilem pede, coxa,
Tuber aſtrue gibberum,
Lubricos quate dentes,
Vita dum ſupereſt, bene eſt.

Scribit in Hiſtorijs Dion Cocceianus Mecœnatem primum quaſdam literarum notas excogitaſſe, quibus, ut celerius ſcriberet, utebatur, quas poſtea ad aliorũ uſum Accilius ſeu Aquila, eius libertus prodidit, cuius rei & Iſidorus, & Petrus Diaconus in libro de Notis antiquis meminerũt. Literas uerò Mecœnas Rana obſignare ſolitus fuit, ut Sphinge Auguſtus. Quin, inquit Plinius, Mecœnatis Rana per collationẽ pecuniarũ in magno erat terrore. Mirum eſt, quod de Mecœnatis morte apud eundem Pliniũ legimus, illi ſcilicet, per ſupremũ uitæ trienniũ, nullo horæ momento ſomnũ contigiſſe, eidem & perpetuam febrem, quod uix fieri potuiſſe philoſophis ple

riſq; uidetur. Atq; hæc quidem de Mecœnate. De Meliſſo uerò Mecœnate, qui ſibi triennio ſilentium imperauit, in Meliſſo agemus. Nunc hanc partem ſequamur, in qua fuit Cneus Cornelius Gallus poëta, ut Euſebius ait, Foroiulienſis, quamuis amore, ut puto, patriæ, Fl. Blondus Foroliuienſem facit. Primus hic Gallus fuit, qui Aegyptũ in prouinciam redactam rexit, quod Dion & Strabo, aliiq; teſtantur. Tranſtulit ex Græco Gallus in Latinũ Euphorionem Græcũ poëtam, ut alio loco diximus. Et, ut eſt apud Seruium grammaticũ, libris quatuor amores ſuos de Cytheride, Volumnii liberta compoſuit, quã mutato nomine, ille & Virgilius Lycorida appellarunt. Duriorem Gallum fuiſſe in elocutionibus, ſcriptũ reliquit Fabius. Miratus ſum quorundam impudentiam, ne dicam amentiam, qui tralaticios quoſdam & ementitos uerſus ſub Galli poëtæ nomine ediderũt, cum in iis neq; phraſis, nec tempus Gallo cõueniant, qui tertio & quadrageſimo ſuæ ætatis anno, ſua ſibimet manu mortẽ accerſiit, in iis autem ſe ſenem deſcribit. Sed nec in pleriſque uerſibus purus & ſincerus eſt ſermo Latinus, quin & ſyllabarum moræ, & tempora metri leges nonnunquam excedunt, Maximiani uerò, nugatoris cuiuſdam, & nebulonis potius, eorum uerſus plurimi ſunt. Et ſi hoc auetis noſſe, ex uetuſtioribus

Cn. Cornelius Gallus.

adhuc

adhuc quibuſdam exemplaribus eſt uidere, in quibus Maximiani ipſius nomen legitur, illius, inquam, Maximiani, cuius & inſignis grammaticæ nugator Alexander nugas irrīdet, quod nomen in editis & excuſis nuper lībellis, per fraudem eſt prætermiſſum, unam uerò uel alteram elegiam ipſius Galli eſſe nō abnuerim. Sic & illud Galli epigramma à pleriſque creditur, quod de Vergilij morte ad Auguſtum legitur,

Temporibus lætis triſtamur maximè Cæſar,

& reliqua, quæ legeris in Vergiliana appendice. Dion & Euſebius ac Marcellinus Cornelium Gallū propria ſe manu cōfeciſſe prodiderunt, quibus & eo carmine ſubſcribit Ouidius,

Sanguinis atq; animæ prodige Galle tuæ.

Sedenim ad necem compulſum ait Tranquillus, cum ob ingratū & maleuolum animum, illi domo interdixiſſet Auguſtus, Donatus et Seruius, quod in ſuſpicionem coniurationis contra Auguſtum ueniſſet. Dion ait eum accuſatū à Valerio Largo collega, & à Senatu cōdemnatū, q̄d inſolentius ſe gereret, & obloquere͂t, ſtatuasq́ſibi poni tota Aegypto iuſſiſſet, ipſisq́ pyramidibus nomen ſuū inſcriberet, ut uerò innuere uidetur Ouidius, cū in Auguſtum liberiore uſus eſſet ſermone inter pocula, ita enim ſecūdo de Triſtibus cecinit,

Nec fuit opprobrio celebraſſe Lycorida Gallo,

Sed linguam nimio nõ tenuiſſe mero. Ammianus Marcellinus Hiſt. lib.xvij. eius hanc mortis cauſam refert, Cum procurator, inquit, Aegypti multorũ opes intercepiſſet, & datus eſſet nobilitati inſpectandus ab imperatore, ut ea cognoſceret populatæ prouinciæ negocium, tum eum ferro incubuiſſe. Iſte ne, inquit Piſo, Cornelius Gallus eſt, quem adeò Vergilius aliquãdo amauit, ut quartus Georgicorũ liber, à medio in finem uſq;, eius laudes contineret, quem poſtea, iubente Auguſto, in Ariſtæi fabulam cõmutauit, & in cuius amores de Cytheride decimam ęglogam cõſcripſit? Hic ipſe, inquam ego, eſt, cuius & Propertius alijq; meminere. Scribit uerò in grammaticis Suetonius, inter grauiſsima crimina ab Auguſto, Gallo obiectum fuiſſe, q̊d familiariſsimè uiueret cum Q. Cæcilio Epirota, grammatico, Attici liberto, qui cum Attici filiam, M. Agrippæ uxorem doceret, eam ſolicitaſſet. Scribit & Dion hiſtoricus lib.liij. Proculeium, cum aliquando Cornelio Gallo occurreret, naſum & os manu cõpreſsiſſe, id ſcilicet ſignificantem, non alicui tutum eſſe, illo præſente, nec loqui nec reſpirare, tantæ nanq; fuit Gallus inſolentię. Alius quoq;, licet ignotus, ad eum cum teſtibus quibuſdã acceſsit, eum percũctatus, ſi ſe agnoſceret, & cum ille negaſſet, iuſsit reſponſum ſcribi, ac ſi minus liceret malũ hominẽ calumniari, quẽ ipſe

ipſe prius nõ cognouiſſet. Quæ cum ego dixiſſem, tum ſtatim ſubiunxit Piſo, Cur poſt Gallum, nõ & Anſerẽ nobis narras? Nõ ideo, inquam, quoniam is Anſer pulſus erat è corte, ut & olim ex Phalerno. Puero uerò Pico iocum haud planè percipiente, Anſer hic, inquam, Pice, poëta fuit, linguæ petulantis parumq; modeſtæ, quare procaciſsimũ eum appellauit Ouidius. Hic & Vergilium odio eſt inſecutus, ut Seruius & Donatus tradunt. Fuit uerò M. Antonij triumuiri amicus, cuius & laudes compoſuiſſe dicitur, qua cauſa & ab eo eſt agro Phalerno donatus. Huius & Vergilius in Bucolicis intellexit, cum ait,

—Interſtrepere Anſer olores, quod mox prouerbij loco uſurpatũ eſt, cũ indoctus inter doctos diſputat. De hoc Anſere & Propertius,

Nec minor his animis, aut ſi minor ore canorus
Anſeris indocto carmine ceſsit olor.

Sed & M. Cicero in Philippicis, cum ait, Ex Phalerno Anſeres depellantur. Sed & ſi uultis, nec uos piget, commemorabo poëtas aliquot, qui non tamen erant in tabulis, malos uidelicet hoc eodẽ tempore habitos. Et maximè, inquit Piſo, uolumus, ut pro Pico etiã reſpondeam, qui dum iſta ſic attente audit, ſe libenter auditurum promittit. Poſtquam ergo placet uobis, Meuium & Bauium primos afferam, qui & ipſi, ut Anſer, parũ æqui Vergilio fuere & Horatio, nec mirũ, quippe qui

illepidi incultiq́ꝫ fuerint, quales Catulliani il li caprimulgi, Suffenus & Aquinus. Aquinus, inquam, qui licet M. Tullio notus fuerit, ut eſt in Tuſculanis, ut Suffenus, tamẽ inſulſiſsimus & infacetiſsimus fuit, ut quorũ uerſibus Catullus Caluum de peſsimis poëtæ carminibus ſe renumeraturum minetur.

Nam ſi luxerit, inquit, *ad librariorum*
Curram ſcrinia, Cæſios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam uenena.

Solebat certè hic Aquinus ſibi placere, ut apud Catullum Suffenus, neque æque beatus erat, ac poëma cum ſcriberet. Id enim uitiĳ ferè poëtis omnibus, & præcipuè malis, ut ſcribit Cicero, ut cuiq́ꝫ ſua pulchra uideantur, nec næuos modò, ſed monſtroſos interdum partus amant. Nec mirum uobis uideri debet, quod modò diximus, Saturnalib. optimo dierum, miſſos ſibi à Caluo uerſus, id etenim moris fuit, quod tamen aliĳ parum obſeruarunt, eo Saturnaliorum tempore, ut ſi Amicus doctus eſſet, libellum aliquem ueterem, uel ſi quem ipſe ſcripſiſſet, amico mittere, quẽ protinus legeret, qui acciperet, quòd ſi recuſaſſet, pœna erat. Quã rem perſpicuè in eo, qui κρονοσόλων inſcribitur, Lucianus eſt executus, quo loco & reliqua Saturnaliorũ inſtituta, quæ autoris mira eſt iucunditas, perſecutus eſt. De Cæſio uerò, cuius meminit, ut audiuiſtis, Catullus, mentio eſt in rhe

toricis

toricis ad Herennium, licet eò loci quidam Cælium, pro Cæſium reponant. Scripſit hic libros duos, ex quorum priore hoc carmen affertur,

Has res ad te ſcriptas Luci *miſimus* Heli.

Sunt tamen apud Catullum, qui non Cęſios eo loci, ſed Sextios legãt. Nam de Sextio idẽ Catullus, ut de inepto ſcriptore meminit, idem & alibi manifeſtius, dum ad fundũ ſcribit Tyburtẽ, in quo curatus mala tuſsi, quã Sextij conuiua contraxerat.

Nec deprecor, inquit, *iam ſi neſaria ſcripta*
Sextij recepſo, quin grauedinem & tuſsim,
Non mi, ſed ipſi Sextio ferat frigus,
Qui tunc uocat me, cum malum legit librum.

De Sextio & Cicero alicubi. Sũt &, qui apud Fabiũ cum de Cornelio Celſo agit, Sextios, inquit, imitatus, de hoc intelligant, quod mihi parum probatur. Nam de Sextio patre & filio intelligit, qui philoſophi cũ eſſent, multa ſcripſerunt, de quibus agit Annæus Seneca, & de Sextio in primis patre, qui Stoicorũ dogmata ſecutus, ea literis mandauit, unde & ſententias Seneca mutuatur. Floruit hic Iulij Cæſaris ætate, honorum & magiſtratuum contemptor, nam illi Diuo Iulio dante latum clauum, non recepit, ut eſt apud Senecam. Sextium præterea animalibus abſtinuiſſe, ut Pythagorã, accepimus, ſed non eadem ratione, qua Pythagoras in Symbolis

Geſta ducis Macedûm totum digeſta per orbem,
Quàm largè diſperſit opes, quo milite Porrum
Vicerit, & reliqua. Talem uerò Meuij mortem apud grammaticos quoſdam ueteres comperi. Aiunt enim, cum Meuius Athenas urbem petulantiſsimo carmine laceraſſet, ab Athenienſibus eſt in uincula cõiectus, & miſera inedia mori coactus, digna utique maledico pœna. Vnde illud Ouidij in Ibide exponitur,

Vt ue parum ſtabili qui carmine læſit Athenas,
Inuiſus pereas, deficiente cibo. De Bauio uero ex Euſebio Hieronymus, M. Bauius poëta, quẽ Vergilius in Bucolicis notat, in Cappadocia moritur, Olympiade LXXXVI ſupra centeſimam. Vergilianus Menalca ita in Palæmone eos irridet,

Qui Bauiũ, inquit, *nõ odit, amet tua carmina Meui.*
Præter hos & Vergilium odio eſt inſecutus Paro, qui in Bucolicis duas æglogas, ſed inſulſiſsimè, deriſiſſe his uerſibus dicitur.

Tityre, ſi toga calda tibi eſt, quo tegmine fagi?
Dic mihi Damœta, cuium pecus, an ne Latinum?
Non, uerum Aegonis, noſtri ſic rure loquuntur.

Fuit & alter Paro, hoc ipſo longè antiquior, qui ut Ariſtoteles & Themiſtius ſcribũt, philoſophus fuit Pythagoricus, tempusq; ſtultum & indocile uocabat, quod tempore ipſius iniuria homini obliuio & delirium contingat. Et Carbilius etiam Pictor odio Ver-

gilium eſt inſecutus, & aduerſus eius Aeneida librum, cui titulus erat Aeneidomaſtix, perſcripſit. Fuit & Bathyllus per ea tempora, poëta mediocris, qui ut alienis cornicula pennis, ita ipſe Vergilij uerſibus illuſtrari uolebat. Nam cum Vergilius uerſus clàm Auguſti ualuis affixiſſet, non nominato autore, diu'que quæſiſſet Auguſtus, cuius nam eſſent, nec inueniretur, cæteris tacentibus, eos ſibi Bathyllus aſcripſit, quãobrem donatus honoratus'que à Cæſare fuit. Quod uidens Vergilius, ijſdem ualuis affixit quater hoc hemiſtichion,

Sic uos, non uobis, quærente Auguſto, ut cõpleretur, id cum plerique fruſtra conati eſſent, Vergilius præpoſito hoc Monoſticho, ſic ſubiunxit,

Hos ego uerſiculos feci, tulit alter honores.

Cæteri uerſus quia uobis notiſsimi, non eſt, cur recitem. Quare iam potius ad eos poëtas, qui picti erant in tabula, redeo, qua parte erat C. Cornificius, qui ob peruerſam, ut ait Donatus, naturam, Vergiliũ ferre nõ poterat. Iuuenis enim tum etiam, ut puto, Vergilius indies proficiebat, aſsiduè igitur illum mordebat Cornificius, qualis ſcilicet Theon ille, poëta Græcus, qui ob mordacitatẽ & maledicentiam in prouerbium ceſsit, in mordacem & maledicum. Quin & plerique dentem Theoninum dictum uolunt ab Horatio, pro

C. Cornificius

mor-

mordace,nec deſunt,qui Auſonium Gallum putent maledicum poëtam quendam,uocaſſe hac cauſa Theonem. Carpente ergo quotidie Vergilium Cornificio, & oblatrante, amicus quidam Vergilio Cornificij maledicta detulit. Tum,quā putas,inquit Vergilius, huiuſce maleuolentiæ cauſam? Nunq̃ enim ego Cornificium offendi,quin potius ipſum amo. An non illius ſententiæ Heſiodi meminiſti, qua architectum ait architecto inuidere,& poëtam poëtæ. De malis, inquit, Græcus ille intellexit,boni etenim eruditiores amant. Sed magna cum mea laude & gloria, reſpondet, uindictā in manu habeo, maiore enim cura & ſtudio uirtutibus intendā, atq; quo ego elegantior fiam, eo ille uehemētius inuidia rumpetur. Et hac equidem,puto,de cauſa leuem ipſum Cornificiū in libro de Triſtibus uocat Ouidius. Et de illo conqueritur Catullus, quod mœrenti ſibi ob ſurreptam puellam nihil ſolatij attulerit, uobis notum eſt epigramma. De Cornificio uerò ſic in libro Temporū Euſebius, Cornificius,inquit, poëta à militibus deſtitutus interijt,quos ille ſæpe fugientes, galeatos lepores appellarat. Huic Cornificia ſoror fuit, cuius inſignia ſuo tempore epigrāmata extitiſſe ſcribit Hieronymus. Pleræque Marci Ciceronis epiſtolæ leguntur ad Cornificium, ex quibus eum doctiſſimum fuiſſe facilè cognoſcimus,

neſcio tamen, an tempora eundē eſſe patian tur, nam is rhetoricos libros ſcripſit, quos perperàm quidam ad Herenniū eſſe putauerunt. Poſt Cornificium erat Plotius Criſpinus in tabula, qui poëta & philoſophus fuit, & ſectam Stoicam profeſſus, eam tamen nimia loquacitate contaminauit adeò, ut inde Aretalogi cognomen inuenerit. Placita Stoicorum Plotius uerſibus complexus eſt. Garrulus fuit & lippus, id q̊d Horatius ſuo carmine oſtendit,

Plotius Criſpinus.

Iam ſatis eſt, ne me Criſpini ſcrinia Lippi
Compilaſſe putes. Id mihi certè parum compertū eſt, an hic idē ſit is, qui L. Plotius dictus eſt, de quo M. Tullius ait, quod poëta fuit Marij temporibus, amatusq́; ab ipſo eximiè, quod illius ingenio putabat ea, quę geſſerat, poſſe celebrari. Fuit & Plotius Tucca, amicus, & inter hæredes Vergilij, & unà cum Varro Aeneidos emendator, hunc ſępe cum bonis Horatius nominat. Hunc quidem, pro Tucca, Cornutus Perſij uetus interpres uocatū Tucetam ait his uerbis, cum de Tucetis ageret Gallię Ciſalpinę. Hinc, inquit, Plotius Vergilij amicus, in eadē regione eſt nominatus Tuceta, deinde, ut ego reor, Tucca. Fuit & L. Plotius rhetor, cuius meminit Cicero, & Suetonius eius uitā ſcriptam reliquit. Poſt Plotium erat Fannius, non is Fannius antiquior, Lælij gener, qui hiſtorias ſcripſit, ſed

Plotius Tucca.

Fannius.

alius

alíus poëta, qui nõ multũ Vergilij & Horatij ętatẽ anteceſſit. De quo uariè quidẽ legimus, quidam enim illum cedrina capſa donatum aiunt, & imagine, quod poëta eſſet, alij quod cum garrulus eſſet, & malus poëta, à Senatu tamen in autoritatem ſuſceptus. Sunt, qui illum quadratam ſatyram ſcripſiſſe uelint, & cum locupletiſsimus eſſet, ſine filijs, captatores & hæredipetæ pleriq; eius carmina miris laudibus extollebant, eaq; in bibliothecas referebant, atq; exinde etiam ſtatuas & imagines ponebant, ut ſcilicet ab eo hæredes ſcriberentur. Alij poëtam quidem fuiſſe prodiderunt, cui cum ſenatus imaginem decreuiſſet, eam ille neglexit, uerum poſtea cum moreretur, rogaſſe fertur, ut imago cum capſulis incenderetur. Variè omnino de hoc Fannio à ſcriptoribus proditum eſt, quicunq; is fuerit, pro garrulo & inepto ab Horatio in Sermonibus his uerbis nominatur,

—Beatus Fannius, ultro delatis capſis et imagine.

Item alibi, *—Aut quod ineptus*
Fannius, Hermogenis lædat conuiua Tigelli?

Ab his erat T. Valgius, qui à Tibullo ita laudatur, ut ad Meſſallam ſcribens, **T. Valgius.**

—Aeterno, dicat, propior non alter Homero.

Eundem & Horatius ualde probat, amiceq; de Myſtis pueri morte conſolatur, meminit item & Seneca. Valgij hæc ſunt carmina, ut eſt apud Seruium,

Sed nos ante caſam tepidi mulgaria lactis,
Et ſinum uini ceſſamus fundere Baccho.

Item apud Iſidorum,

Hic mea me longo ſuccedens prora remulco,
Lætantem gratis ſiſtit in hoſpitijs.

Vagellius. Fuiſſe & Vagellium poëtam legimus, qui Senecæ amicus fuit, & carmina, ut puto, Lyrica condidit. Seneca libro ſexto Naturalium quæſtionū, Egregiè, inquit, Vagellius meus in illo inclyto carmine, ſi credendum eſt, inquit, mihi, cœlo cecidiſſe uelim. Quo tamen ego loco libentius Lyrico, quam inclyto legerim. Fuit & M. Vigellius orator, L. Craſsi amicus, qui cum Panætio philoſopho uixit, atque idcirco Stoicorum placita præcipuè ſecutus, ut docet Marcus Tullius. Sed hi nullo in poëtarum numero fuere. Inter huius *Varius.* ordinis poëtas & Varium Epicum poëtam, Vergilio antiquiorem legi, qui inter cætera librum de Morte ſcripſit, cuius uerſus pleroſque legi, dignos eos quidem, ut uobis recitem, quando illos quoque Vergilius eſt imitatus, ut Macrobius obſeruat. Vt illud,

Vendidit hic Latium populis, agroſq; Quiritum
Eripuit, fixit leges precio, atque refixit.

Et item alibi,

Incubat & Tyrijs, atq; ex ſolido bibit auro.

Illa uerò comparatio,

Ceu canis umbroſam luſtrans Gortynia uallem,

Si ueteris

Si ueteris potuit ceruæ comprehendere luſtra,
Sæuit in abſentem, & circum ueſtigia luſtrans,
Aethera per nitidum, tenues ſectatur odores.
Non amnes illam medij, non ardua tardant
Perdita, nec ſeræ meminit decedere nocti.

Tum in eodem libro de Morte,

Quem non ille ſinit, lentæ moderator habenæ,
Quà uelit, ire, ſed anguſto prius ore coërcens,
Inſultare docet campis, fingitq; morando.

Videte dicendi genus epicum, quàm ſurgit, & quod ait de eo Horatius,

—Forte epos acer, Vt nemo, Varius ducit.

Quidam hunc eundem exiſtimant, qui & tragœdias ſcripſit, & elegias, ut notat Porphyrion, & qui non tam Horatio, quàm Vergilio amicus fuit. Eius Heroicum celebrat ad M. Agrippam idem Horatius,

Scriberis Vario fortis, & hoſtium Victor,
Mæonij carminis alite.

Idem innuit in Bucolicis Maro, cum dicit, ſe nondum Vario digna dicere. Celebratur eius fabula Thyeſtes, quam Fabius Quintilianus, & ſimul Cornelius Tacitus cuilibet Græcorum comparari poſſe exiſtimant, eandem Aelius Donatus, & Seruius, grãmatici à Vergilio ſcriptã exiſtimari à pleriſq; tradunt. Cum enim Varius uxorem haberet apprimè literatam, cum qua ſolebat Vergilius conſuetudinem habere, ei à ſe conditam Vergilius hanc dediſſe fertur tragœdiam, & uxor

marito, pòſt maritus pro ſua recitaſſe. Quã rem & per allegoriam Vergilium intellexiſſe in Bucolicis, ex Cõmentarijs quidam tradidere, cum cecinit,

Quem mea carminibus meruiſſet fiſtula caprum.

Quidam non Vergilij, ſed Caſsij, Thyeſtem ipſam fabulam fuiſſe ſcribunt, ut paulò mox dicam. Meminit & Varij Ouidius in Ponto, quæ cum dixiſſem, & alia dicturus eſſem, Piſo uerba ſuſcepit, Simulatq; de Vario, inquit, ſermo incidit, cur non eam nobis in præſentia controuerſiam ſoluis, quã inter doctos eſſe uideo de Vario & Varro, quidam enim duos, quidam unum eſſe uoluerũt. Cui ego;

An ego par fuerim tantam componere litem?

Quæ iugi tamen lectione didici, nõ uobis referre grauabor. Duo igitur eodem tempore Varri nomine fuiſſe comperio, quorum qui prior fuit, Quintilius Varrus dictus eſt, quẽ Variũ quidã, quorũ, quod nobis amici ſunt, nominibus parco, perperàm uocauerũt, decepti, ut opinor, quod Varriana, nõ Varrana clades apud ſcriptores legat. Qua clade Varrus ipſe ductor in Germania perijt, & qua Auguſtus eſt adeò mẽte cõmotus, ut interdũ foribus caput illideret, uociferans, ut ait Suetonius, Quintili Varre legiones redde. Hũc ipſum celebrat Vergilius vi. ægloga, & Horatius, & apertè M. Manlius hoc carmine,

Cum fera ductorem rapuit Germania Varrum.

Quidam

Quidam hunc Vergilij cognatum fuiſſe putauerunt, ut ait Seruius, illiusq́ꝫ interitum defleri ſub Daphnidis perſona, quod mihi parum conſtat. Vir ſanè eruditus, nunc demũ, poſt Seruium id etiam ſcriptis ſuis comprobare uiſus eſt, non planè perpendens funebre id carmen haud in finem uſque Varro conuenire, ſed utcunque, nos concludamus, quod cœpimus. Quintilium hunc Varrum Cremonenſem Euſebius in Chronico, & Horatij interpretes, Acron & Porphyrion, in poëtica faciunt, & equeſtris ordinis ciuem, quidam & ſimplici R ſcribere uoluerunt, ducti antiquorum quorundam codicum uetuſtate, ſed hi facilè Fabio Victorino Rhetore conuincuntur. Et hucuſque de Quintilio. Nunc de altero, hoc eſt, de Lucio Varro, poëta & grammatico dicamus, qui cum Plotio Tucca, Auguſti mandato, poſt Vergilij mortem, Aeneida emendauit, idemq́ꝫ eſt inter hæredes à Vergilio ſcriptus, ut ab Aelio Donato in Vergilij uita proditum eſt. Sunt tamen, qui perperàm eundem cum Quintilio exiſtimarunt, fuiſſe quoque per hæc tempora Alphenum Varrum, cuius idem Donatus meminit, & Catullus & Horatius. Quo loco Acron & Porphyrion tradunt, Alphenũ Varrum & ipſum Cremonenſem fuiſſe, domiq́ꝫ ſutrinam exercuiſſe, inde cum Romam profectus eſſet, Seruio Sulpitio

Lucius Varrus.

adhæſiſſe, iuriſconſultum factum, & conſularem dignitatem adeptum, tandem cum deceſsiſſet, publico funere elatum fuiſſe. De Vario uerò iam ſuprà diximus, nam qui eũdem & unum Varrum & Varium faciũt, tam eos uidere puto, quàm noctua in ſolis lumine. Scrupulũ iam, inquit Piſo, abſoluiſti, in quẽ multi hactenus offenderunt. Sed perge, reliquam Tabulę partẽ nobis enarra. Tunc ego, Inter huius, inquã, partis poëtas fuerat Aemilius Macer, qui patriã Veronam habuit, ſed diu Romæ uerſatus eſt. Scripſit libros de auibus, de ſerpentibus, de herbis. Teſtatur id Ouidius, qui Macri conſuetudinem & amicitiã coluit, his uerſibus, in libro de Triſtib.

Aemilius Macer.

Sæpe ſuas uolucres legit mihi grandior æuo,
Quæq; nocet ſerpens, quæ iuuet hærba, Macer.

In his uerò Nicandrum poëtã imitatus eſt, ut ſcribit Fabius. Iliacus cognominatus eſt ab eodem Ouidio, quod quæ belli Troiani ab Homero relicta ſunt geſta, deſcripſit. Idẽ Ouidius ad eum in Ponto,

Tu canis, æterno quicquid reſtabat Homero,
Ne careant ſumma Troica *bella manu.*

Idem ad eundem in Amoribus,

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem,
Primaq; iuratis induis arma uiris,
Nos, Macer, ignauæ Veneris ceſſamus in umbra.

Citatur et in Theogonia à Nonio Marcello. In Aſia uerò finem uitę accepit, nonageſima

ſupra

ſupra centeſimã Olympiadem, ut in temporibus ex Euſebio colligit, quo tempore Auguſtus C. et L. Agrippas, nepotes adoptauit. Macrum quidem futuro oratori legendum putat Fabius, ſed parum conferre, quod ſcilicet humilis ſtilus ſit, de natura ſcribenti. Literator quidam apud Suetoniũ hunc Pompeium Macrum exiſtimat, ſuper ea uerba, Quos omnes libellos uetuit Auguſtus publicari in epiſtola, quam breuem admodum ac ſimplicem ad Pompeium Macrum ſcripſit. Porrò nec uos corruptores quidam & plagiarij decipiant, qui de herbis opuſculũ, carmine quidem concinnatum, ſed rude & Barbarum, huius Macri nomine in uulgus dederunt, nam præterquam, quod in illo improprius eſt Latini ſermonis uſus, nec æqua uerſus ſtructura. In eo quoq; C. Plinius citatur, obliti ſcilicet illi fuerant, quod Macer ipſe à Plinio in hac re adducitur, qui uno plus minus ſeculo poſt Macrum floruit, ut facile ex temporum ratione colligitur. Sed hac de re iam ſatis. Quàm te libenter, inquit Piſo, audimus, uel totũ hunc diem in iſto ſermone cõſumere uelim. Nam cum multis alijs ego, de iſto Macri ſubditicio & adulterino libro, in tenebris uerſatus ſum, quod citatum illum uidebam à pleriſq; rei medicæ Scriptoribus, etiam in eum cõmentarijs editis. Sed quando ego uos, inquam, hæc ipſa uideo libenter

benter audire, ſi aliqua fortè deinceps ſimilia occurrerint, dicere non grauabor, quapropter iam ad alios me conuerto. Erat poſt hos Caſsius Seuerus Parmenſis, haud poëta ignobilis, de quo ad Albiũ Tibullũ Horatius,

Caßius Seuerus.

Scribere, quod Craßi Parmenſis opuſcula uincat.

Quo loco Porphyrion & Acron, Caſsij illũ & Bruti partes ſecutum tradunt, & tribunũ militũ factum, cum uerò hi deuicti fuiſſent, ipſe ſeſe Athenas contulit. Quò cum Quintilius Varius ab Auguſto miſſus eſſet, ut eum interficeret, & illum ſtudentem offendiſſet, nihilominus interemit, & librorum eius ſcrinium abſtulit, unde, aiunt, multi crediderũt, Thyeſtem Varij fabulam, Caſsij Parmenſis fuiſſe. Huius quidem epiſtolas Plinius & Suetonius citant. Valerius uerò Maximus Caſsij mortem aliter recitat, ubi de ſomnijs agit. Apud Actium, inquit, M. Antonij fractis opibus, Caſsius Parmenſis, qui partes eius ſecutus fuerat, Athenas confugit, ubi concubia nocte, cum ſolicitudinibus & curis, mente ſopita, in lectulo iaceret, exiſtimauit ad ſe uenire hominem ingentis magnitudinis, coloris nigri, ſquallidum barba, & capillo demiſſo, interrogatus, Quiſnam eſſet, reſpondiſſe, Cacodæmona. Perterritus deinde tam tetro uiſu, & nomine horrendo, ſeruos inclamauit, ſciſcitatusq; eſt, ſi quem talis habitus, aut intrantem cubiculum aut exeuntem uidiſſent,

diſſent, quibus affirmantibus neminem illuc acceſsiſſe, iterũ quieti & ſomno ſe dediſſe, atq; eadem animo eius obuerſata eſt ſpecies. Itaq; fugato ſomno, lumen intro ferri iuſsit, pueroſq; à ſe diſcedere uetuit. Inter hãc noctem & ſupplicium capitis, quo eum Cæſar affecit, paruulum admodum tempus acceſsit. Hæc quidem Valerius. Sedenim præter elegias, epigrammata & tragœdias, epiſtolas quoq; Caſsius Parmenſis ſcripſit, quas & citatas inuenietis à Plinio & Suetonio. Et Caſſij meminit Appianus Alexandrinus. Hunc ipſum Hetruſcum cognominatum ait Porphyrion, & per ſua tẽpora eius fabulã Thyeſten extitiſſe. Fuere nonnulli, qui hunc eundem cum Caſsio Seuero, Oratore & poëta, ut puto, falsò exiſtimarũt. De quo & Fabius ſæpe meminit, & Tacitus, qui illum ait libidine quadam uiros fœminaſq; illuſtres procacibus ſcriptis diffamaſſe, quare inductus Auguſtus cognitionem de famoſis libellis tractauit. Atque ea cauſa fortaſsis illum Flaccus in epodo ignauum canem nuncupat, quod ſcilicet poëta eſſet maledicus, ut notat Acron. Plus uirium, quàm ſanguinis habuiſſe in orationibus hunc ipſum ſcribit Cornelius, idem Tacitus ita, ut nec pugnare uideretur, ſed rixari, de hoc in dialogo plura ſcribit. Fabius uerò in x. in Caſsio Seuero ingenij plurimum, & acerbitatem miram, ac ſum

mam urbanitatem fuiſſe ait, ſed plus ſtomacho, quàm conſilio dabat. Sed his longè plura de Caſsio Seuero in præfatione tertij libri Declamationum prodidit Seneca, qui omnes eius uirtutes collegit, ſummisq́ illũ laudibus extulit, hũc tamẽ ait in declamationibus multo infra ſe fuiſſe, uerbaq́ inſuper affert, quibus ea de re ipſe ſe Caſsius excuſat. Hunc præterea nũquam ſine cõmentario dixiſſe, idem ſcribit Seneca. Extat apud Macrobium in hunc Auguſti iocus, Cum, inquit, multi accuſante Caſsio Seuero, abſoluerentur, & architectus fori Auguſti expectationẽ operis diu traheret, ita iocatus eſt Auguſtus, Vellem, ut Caſsius meũ forũ accuſaſſet, quaſi dicat, iam abſolutũ eſſet. Scribit Plinius lib. xxxvi. Naturalis hiſt. Memoria, inquit, non illa fœdiore, cuius ueneno, Aſpernati reo Caſsius Seuerus accuſator obijciebat, interijſſe c x x x conuiuas, qua de re & Suetonius pluribus agit in Auguſto. Illud hoc loco non planè diſcutio, an hic ſit Seuerus ille, ad quem libro primo de Ponto Ouidij elegia legitur. Cuius hoc initium,

A tibi dilecto miſſam Naſone *ſalutem*
Accipe, pars animæ magna, Seuere, meæ.

De altero porrò Seuero, qui regale carmen ſcripſit, inter ſcenicos poëtas agemus. Per hęc uero tempora, uel paulò ſuprà, ni fallor, fuit *Hemitheon.* Hemitheon, poëta Sybarita ille, qui libellos molliſ-

molliſsimos & laſciuiſsimos compoſuit, de quibus cum aliorũ exemplo ſe Auguſto excuſaret, ita cecinit Ouidius,

Nec qui compoſuit, nuper Sybaritida fugit.

Planius meminit Lucianus, & ante illũ Philon Hebręus. Item Martialis de libris Muſçi,

Qui certant, inquit, *Sybariticis libellis.*

Domitius uerò Calderinus Sybariticorũ librorũ Sybarim quempiã poëtam autorẽ, ſine aliquo autore putauit, quem ideo in ſua cẽturia reprehendit Politianus. Per hæc quoque tẽpora floruiſſe crediderim M. Manliũ, M. *Manlius.* qui & C. Manlius ab aliquibus dictus eſſe ui C. *Manlius.* detur, ab alijs uerò M. Mallius, uel Manilius M. *Mallius.* poëta, aſtrologiæ ſcriptor, de quo nõ, niſi ex M. *Manilius.* ipſius carmine, ſatis firma habeo argumẽta. Sunt, qui extare dicant nomiſmata, quorum unũ ſe habuiſſe ait Laurentius Miniatenſis, qui in ipſum autorẽ cõmentaria reliquit, idẽ & Stephanus Dulcinus ſcribit. Alterũ quoque nomiſma ſimile ſe uidiſſe uir doctus ac probus, atque mihi longa iunctus amicitia, Nicolaus Trapolinus dicere eſt ſolitus, in quibus nomiſmatibus ipſius effigies, habitu peregrino, cũ ſphæra aſtronomica conſpicit, cũ huiuſmodi inſcriptione, C. Manlij, quo argumẽto alienigenã illũ & peregrinũ facilè exiſtimare poſſumus. Sunt, qui Antiochenũ ex Plinij uerbis faciant, ut minus illis credendum ſit, qui Romæ illum ex illuſtri familia natum

arbitrantur. Ego potius in Manliam familiã adoptatum crediderim, quàm natum, ſi coniecturæ ſtandum. Plinius quidem lib. xxxv. Manlium aſtrologiæ, ut ait, conditorem celebrat, & eum quidem Romã uectũ eadem naui cum Plotio, & Taberio Erote grãmatico. Idem quoq; Plinius lib. xxxvi. Manlium Mathematicũ ait, cum de Auguſti obeliſco, qui in campo Martio ad deprehendendas ſolis umbras, dierũ noctiumq́; magnitudines poſitus erat. Ex Ipſius igitur Manlij principio, Auguſto principe florente fuiſſe colligimus. Nolunt quippe aliũ intelligi eruditi, niſi Auguſtum, his uerſibus,

Nunc mihi tu Cæſar, patriæ princepsq́; paterq́;,
Qui regis auguſtis parentem legibus orbem,
Conceſſuq́; patris mundum Deus ipſe mereris.

Item in fine quarti, cum de ui animi loquit.
Ne dubites homini diuinos credere uiſus,
Iam facit ipſe deos, mittitq́; ad ſydera numen
Maius, & Auguſto creſcit ſub principe cœlum.

Mortuus uerò uidetur Manlius Auguſto adhuc uiuente, nam cum de Tiberio meminit, qui Rhodum nauigauit,

—Hoſpitium, ait, rectum principis orbem, illuc enim uitãdæ inuidiæ cauſa profectus erat Tiberius, ut ſcribit Suetonius. Imperfectũ quoque opus ſuũ reliquiſſe Manliũ, ſunt, qui putent, cum de ſeptẽ Planetis nõnihil meminerit, & de his mox planè nõ eſt executus. Latuit

tuit uerò hoc ipſum C. Manlij opus per multa ſecula, primus enim Poggius cum alijs libris, ut ſcitis, in Italiam attulit, Martini V. Pōtificis maximi tēpore. Antonius uerò Panormita, uir, ut ea tempora tulere, in primis doctus, in Caſſinenſi bibliotheca cum alterū reperiſſet uetuſtum, cauſa fuit, ut caſtigatius & perfectius nonnihil illud haberemus, ut idem ſcribit Laurētius, qui & cōmentaria in illud edidit, quiq́ꝫ de hoc poëta multa uel cōmentus eſt ipſe, uel inani certè ductus coniectura ſcripſit, cum eorū temporū ſcriptores eius ne minimā quidem mētionem fecerint, præter unum Plinium, ſi modò Manlius, cuius ipſe meminit, is eſt poëta, quem nos nunc dicimus. Id, quod ea ratione factum facilè crediderim, ut non eius meminerint, quod cum mathematicus & peregrinus eſſet, & inquinatè, ſi non barbarè, plerunque loqueretur, in apertum opus ſuum non dedit, ueritus non ſatis ſe probatum iri, cum nec eiuſmodi materia ſatis ornamenta capiat, & ut ipſe cecinit,

Ornari res ipſa negat, contenta doceri.

Vtcunqꝫ, eius lectio haud nobis multifacienda, nō enim poëta, niſi in paucis, nedum bis uates, ut ipſe de ſe cecinit. Secutus Manlius dicitur Dorotheum Sidonium, ſideralis ſcientiæ poëtam, id quod & noſtri Scriptores aſſerunt, Iulius Firmicus Maternus libro ſe

cundo, tametſi in aliquibus exemplaribus Dorochius perperàm ſcriptum inueniatur, meminit & Pontanus. Scripſit autem apoteleſmata uerſibus diſertiſsimis, ut ait idẽ Firmicus, quem certè Pontanus noſtris diebus uidetur, ſi non in ipſa aſtrorũ peritia, in carminis maieſtate poſt ſe reliquiſſe. Sed nimis iam de Manlio. Alter etiã fuit Chreſtus Manlius, qui de deorum hymnis ſcripſit. Fuit & per hæc tempora, quo floruit Manlius, Ponticus haud ignobilis poëta, qui heroico carmine Thebana bella complexus eſt, quod planè his uerſibus Propertius ſignificat.

Chreſtus Manlius. *Ponticus.*

Cum tibi Cadmeæ dicantur, Pontice, Thebæ,
Armaq́; fraternæ triſtia militiæ.

Ponticum etiam non parum amaſſe Ouidiũ cognoſcimus, uel illo maximè,

Ponticus heroo, Battus quoq; clarus iambis,
Dulcia conuictus membra fuere mei.

Vna & altera ad Ponticũ extat Propertij elegia, quarũ priore quidẽ illũ Homero cõfert.

Atq; ita ſim fœlix, inquit, *primo cõtendis Homero.*

Altera uerò eum amore captum lenia carmina ſcribere inuitat,

Quid tibi nunc miſero prodeſt graue dicere carmen,
Aut Amphioneæ mœnia flere lyræ?
Plus in amore ualet Mimnermi uerſus Homero.
Carmina manſuetus lenia quærit amor.

Lynceus. Lynceum quoq; poëtam, & Socraticũ philoſophum inſectatur idem poëta Propertius, quod

quod ſuam tentaſſet Cynthiam, eamq́ꝫ parũ æquus deperiret.

Tu mihi uel ferro pectus, uel perde ueneno,
A domina tantum te modò tolle mea.
Te ſocium uitæ, te corporis eſſe licebit,
Te dominum admitto rebus amice meis,
Lecte te ſolum, lecto te deprecor uno.
Riualem poſſum non ego ferre Iouem.

Totam uerò ad hũc ipſum Lynceum elegiã, cum uobis ocium fuerit, ex ipſo uolumine legetis, tota enim arguta & pulchra eſt, & tota de hominis ingenio atqꝫ natura conſcripta. Tres dein poëtarũ imagines in tabula ſpectabantur, qui & ſtudio, & mutua ſe quadam beneuolentia inuicem complecti uidebantur. Hi quidẽ, Tibullus, Propertius, & Ouidius. Tum puer Picus, neſcio qua, maiore attẽtione, ubi hos tres nominaſſem, ad me audiendum ſe accingere uiſus eſt, id ego conſpicatus, quod ei rem gratam me facere uidebam, ſic incepi. Fuit, inquam, Albius Tibullus, ut ſcitis, eques Romanus, elegiarum poëta nobiliſsimus, qui, ut ſummatim eius uobis uitã recenſeam, Romæ natus eſt, A. Hircio, & L. Panſa COSS. qui annus & Ouidio natalis fuit, ut eodem uerſiculo uterqꝫ teſtatus eſt, *Albius Tibullus.*

Cum cecidit fato conſul uterq; pari.

Quin & eodẽ etiã die, ut quidã opinati ſunt, ambo nati, hoc eſt, quinquatrijs Mineruæ, intra calẽd. Aprileis. Iuuenis admodũ Tibullus

cũ Meſſala Coruino nauigauit,ad uſq; Phæacas,populos Corcyræos,qua nauigatione, aduerſa ualetudine afflictus, penè periјt,q̊d ſua ipſe elegia teſtatus eſt. Deliam Tibullus in primis puellam amauit, quæ ut Apuleius ait,proprio nomine Plania dicebatur. Non unius tamen amore contentus,& Nemeſin, quam Glyceren, ſunt,qui uelint ab Horatio appellatam,amauit,item Heæram, & Sulpitiam, & puſiones, Marathum & Tityum, & Sulpitiæ Cerinthum.Sedenim Tibullo in elegis unanimi ferè ſcriptorum cõſenſu palma defertur. Elegiarum hic libros quatuor cõpoſuit,in quibus Fabio uidetur terſus atque elegans, cui & plures aſtipulantur. Scripſit & heroicum carmẽ ad Meſſalam,in quo diuerſum ab elego Genium habere putat, omnino non eundem præſtat utrobiq;. Extant duo Horatij poëmata ad Albinũ Tibullum, quorum altero,illum de parum fidelis puellæ amore triſtem ſolatur, altero uerò, iudicẽ eum & cenſorem ſuorum carminum facit, multaq́; laude proſequitur,quodq́; planè diuitijs uti ſciat,cum ipſe tamen ſe ad paupertatem & inopiam redactum conqueratur. Vobis, haud opus eſt, ut in præſentia uerſus recitem, quibus id ipſe comprobat, cum ipſius ambo ſtudioſi ſitis.Exceſsit uerò Tibullus uita adhuc penè iuuenis,cuius mortẽ immaturam,ut ſcitis,defleuit Ouidius. Fuit &

alter

alter Tibullus, qui inter comicos numeratus eſt, cuius fabulam Helenã citat Fulgentius. Ex qua hæc ſunt uerba,

Tú ne amare audes, edentule & capularis Senex?

Et hæc quidem de Tibullo. Sextus uerò Aurelius Propertius Vmber, ex Meuania oppido fuiſſe dicitur, uel potius ex Aſsiſia uel Eſſiſia, utrunq; enim memini me legere in Græcis & Latinis ſcriptoribus, quam ciuitatem Axim uel Aſsim potius ipſe poëta appellat, qua de re nõnihil Fl. Blondus, aliiq; uiri docti. Eius poëtæ uerſus uobis ex quarto libro recitabo, ut planè rem percipiatis. Quo loco uitam, patriam, fortunamq; ſuam ſub Hori mathematici perſona recenſet.

Sextus Aurelius Propertius.

Vmbria te, notis antiqua penatibus, edit.
Mentior, an patriæ tangitur ora tuæ?
Qua nebuloſa cauo rorat Meuania campo,
Et ſacer æſtiuis intepet hymber aquis,
Scandentisq; Aßis conſurgit uertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.

Videtis, ut planè Aſſem patriam ſuam faciat, & Sacrum hymbrem, amnem ſic adhuc ab incolis, paucis immutatis literis, uocitatum nominet. Et idem paulo ſupra Aſsim Scandentes arces appellat, cum canit,

Scandentes ſi quis cernet de uallibus arces,
Ingenio muros æſtimet ille meo.

Niſi ſi quis audaciuſcule eo uerſu, ſcandentem Aſſem legere maluerit. Nunc reliqua at-

tendite, quæ Horus uaticinatur.

Oſſáq; legiſti, non illa ætate legenda,
Patris, & in tenues cogeris ipſe lares.
Nam tua cum multa uerſarent rura iuuenci,
Abſtulit excultas pertica triſtis opes.

Ecce, ut patrem amiſiſſe fatetur, & ex diuiſione, quæ facta eſt, agrorum ueteranis militibus, ſub Auguſto prędijs ſpoliatum, quo modo & Vergilium, aliosq; legimus. Quippe, ut ſciatis, Pertica hoc loco non haſtam, nec ſub haſtationem ſignificat, ut docti quidam hoc loco opinati ſunt, ſed lineam, quæ poſtica etiam dicebatur, in agris diuidundis & metandis. Perticam uerò primus eam Seruius Sulpitius appellauit, ut Feſtus ſcribit, eodem nomine & Vergilius in Diris eſt uſus, ſi modò Vergilij poëma illud eſt, ut diximus.

Pertica, qua noſtros metata eſt impia agellos,
Qua noſtri fines olim, cinis omnia fiant.

Sed & alibi quoq; idem Propertius ſe agros amiſiſſe oſtendit, cum ait,

Aſpice me, cui parua domus fortuna relicta eſt.

Poſt hæc ſubdit Horus,

Mox ubi bulla rudi dimiſſa eſt aurea collo
Matris, & ante deos libera ſumpta toga.

Matris ait, nō patris, nam ea toga ante lares ſumebatur. Ergo ante deos matris, in maternis enim ædibus uiuebat, iam amiſsis paternis, ut dictum eſt,

Tum tibi pauca ſuo de carmine dictat Apollo,

Et

Et uetat inſano uerba tonare foro.
At tu finge elegos, fallax opus; hæc tua caſtra,
Scribat ut exemplo cætera turba tuo.

& reliqua, quæ idem Horus proſecutus eſt. Hoſtiam uerò puellam ardentiſsimè amauit, quam ipſe, diſsimulato nomine, Cynthiam, ut ait Lucius Apuleius, nuncupauit, & ea cõtentus uixit. Callimachũ in primis, poëtã Cyrenæũ, & Coum Philetam dicẽdi forma imitatus eſt. Quin & ſe ipſe alicubi Romanum Callimachũ appellat, ut & Vergiliũ, Mantuanum Homerũ dicimus. Quatuor elegiarum libros, cultos & eruditos reliquit. Sed hęc nota etiam ſemitarijs grãmaticis, nõ eſt, cur in præſentia uobis recitem. Fuit in familia Propertij, ex eodemq; municipio, Paulus Paſsienus, qui ut Plinius ſcribit, abſolutiſsimè elegos cõpoſuit, mox ad lyricos conuerſus, nõ mediocrẽ inde laudem etiam promeruit, meminit & Gellius. Fuit & alter Paſsienus, inter Rhetores & declamatores celebratus, de quo Fabius, Seneca & Euſebius meminere. Huius arborem Morum C. Plinius deſcribit, quidam hunc poëtæ patrem putauere, id mihi eſt parum compertum. Inuenio & alterũ fuiſſe Propertij nomine poëtam, ut puto, comicũ, cuius uerſus hoſce Placiades in libro ad Chalcidium attulit,

Paulus Paßienus.

Catilla geris uadimonia
Publicum proſtibulum.

Pub. Ouidius Naſo. Atque hactenus de Propertio. P. uerò Ouidius Naſo patriam habuit Sulmonem, tertiã Pelignorũ ciuitatẽ. Nam, ut ex Plinio colligimus, Peligni in Corfinienſes, in Superequanos & Sulmonẽſes diſtincti ſunt, ut illud facilius ex ipſius poetæ elegijs percipiatis.

Me pars, Sulmo tenet, Peligni tertia ruris,
Parua, ſed irriguis ora ſalubris aquis.

Ex ordine equeſtri fuit, ut idem pluribus locis oſtendit. Ingenio fuit, ut mihi quidem uidetur, parato faciliq́ꝫ, ſed qui nimium ſibi aliquando indulgeret. De cuius uita quædam tantum libabo, quę nõ iniucunda uobis futura abitror. Fuit itaque Ouidius cum omni uita atqꝫ uictu excultus atqꝫ expolitus, tum tenui & ueſco corpore, neruisq́ꝫ compacto, qualis ſcilicet eſt Petrus Bembus, uir unus omniũ elegantiſsimus. Id q̊d uel ex eius ipſius Ouidij carmine diſcere poteſtis, ait eñ,

Pondere, non neruis corpora noſtra carent.

Item alibi.

Aptáq; ſubducto pondere membra dedit.

Suopte naturæ inſtituto puer ad poëticã ferebatur, uerùm parentis monitionibus oratoriæ facultati operam dare compulſus eſt, in qua, ſi Senecæ credimus, egregiè profecit, forenſesq́ꝫ cauſas, & centũuiralia iudicia exercuit, mox uita defuncto patre, totũ ſe manſuetioribus Muſis reſtituit, foro relicto. Fratrem uno anno natu maiorẽ habuit, forenſi eloquen-

eloquentiæ deditum, qui XX annum agens diem obijt. Filias duas ipſe habuit, ſunt, qui alteram priuignam dicant, altera certè aberat, cum ipſe relegatus eſt. Tres uerò ſubinde duxit uxores, duas quidem, facto diuortio, repudiauit, tertiam uerò, quam ſingulari charitate ac dilectione proſecutus eſt, ad mortem uſq; retinuit. Hanc, ut puto, perperam Perillam uocitatam quidam exiſtimãt, nam ſi Perilla uxor fuiſſet, id profecto in ijs, quæ ad uxorẽ multæ ſcribuntur, elegijs alicubi ſignificaſſet. Fuit autem Perilla, ut ipſemet oſtendit poëta, puella ualdè docta, atque in primis poëtria, ad quam extat poëtæ ipſius nobilis elegia. Romę uerò Ouidius ſecundum Capitoliũ habitauit, ut ipſemet teſtatur. Hortos habuit prope uiam Flaminiã qua Caſsię iuncta fuit. Mortuus eſt in exilio, ut notat Euſebius, centeſima nonageſima nona Olympiade, ſepultusq; eſt iuxta Tomos. Et ut Pontanus è Georgio Trapezontio, nec ſemel ſe audiuiſſe ſcribit in eo, qui eſt de Magnificentia ad Attilium, Collata è publico pecunia, à Tomitanis ciuibus, tymbo, id eſt, monumẽto ante oppidi portam, in loco maximè celebri, magnificè ſtructo, ijs ſcilicet pluris facientibus peregrini poëtę ingenij nobilitatem, quàm Imp. Romani proſcriptionem. Exilij uerò ipſius uariè cauſa traditur, tametſi ipſe non ſe exulem, ſed relegatum

ait,eam ipſe certè triplicem innuit, qua de re multi multa,illam ipſe prætulit,qua & cæteras, ut opinor, prætexuit Auguſtus, quod ſuo ſcilicet carmine de amandi arte Romanam corrupiſſet iuuentutẽ. Ego omnes qua dam ex parte ueras fuiſſe puto, eam tamẽ po tiſsimũ,quã & Sidonius Apollinaris de Corinna ſuis uerſib. attigit, quod uidelicet, eo ficto nomine, Iuliã his uerſibus ſignificaret,

*Nec te,*inquit,*carmina per libidinoſa*
Notum Naſo tener, Tomosq́; miſſum,
Quondam Cæſareæ nimis puellæ,
Ficto carmine,ſubditum Corinnæ.

Quam opinionem cum alij,tum ſuo carmine in Nutritia Politianus ſequutus eſt. Tradunt quidam,quòd cum filia Auguſtum parum honeſte iacentem uidiſſet, quod & illo ipſius poëtæ uerſiculo ſignificari uolunt,

Cur aliquid uidi,cur conſcia lumina feci?

Nam & de C.Caligula Suetonius ita tradit, Caius Agrippæ ſe nepotem neq; credi neque dici,ob ignobilitatem eius uolebat,ſuccenſebatq́;, ſi qui uel oratione uel carmine imaginibus eum Cæſarum inſererent. Prædicabat autem matrem ſuam ex inceſto, quod Auguſtus cum Iulia filia admiſiſſet,procreatã.Hęc Suetonius. Sunt,qui rem hanc in puerum ineptius referant, ſed in re huiuſmodi coniectura potius,quàm certa aliqua ratione ducuntur. Sunt &, qui de Mecœnate nihil non

ſuſpi-

ſuſpicentur, quem quod nunquam nominauit, neſcio quid, de Iulia confingunt. Hæc ego cum dixiſſem, ad me conuerſus Piſo, Attende, inquit, quæſo Lili, quæ ex communi amico his diebus audiui, is enim ſe domi habere affirmabat quępiam Cæcilij Minutiani Apuleij fragmẽta, in quibus de Ouidio poëta hæc ferè inerant perſcripta. Eum ſcilicet calendis Ianuarij, qua die T. quoque Liuius deceſſerit, anno ſui exilij ſeptimo, hominem eſſe deſijſſe, ſtructum'ꝗ illi tymbon à Barbaris, ante ſuarum ędium ianuam. Idem Minutianus ait, item, quem Ibin ſimulato nomine appellarat, Coruinũ fuiſſe, qui exulantis poëtæ uxorem ſolicitaſſet, relegationis cauſam fuiſſe, quod Auguſti inceſtum uidiſſet. Atꝗ hæc quidem ille, ex ijs Minutiani Fragmentis. Tunc ego, Iſtiuſce, Piſo, rei fides eſto penes autorem adhuc mihi incognitũ, & amicum tuum, & ſimul ad puerum conuerſus, ea, Pice, inquam, quæ nobis modò Piſo retulit, parum comperta, non tamen indigna ſcitu. Verum quãdo illa ipſa nobis impertiuit, uolo ego quoꝗ iudicium referre, quod aliquando de tribus his poëtis, cum unà mecũ & alijs nonnullis Iulius Sadoletus eſſet, fecit Luceus Ripa, paucis antè diebus, quàm è uita decederet. Affirmabat Senex ille bonus omnino palmã ſe Tibullo dare inter elegos, quod cultus ſit & nitidus in primis, quòd in

ſententijs mollis & iucundus, in elocutione facilis & candidus, nonnulla tamen ſe in eo offendere dicebat, quæ lectorem morentur, hæc tum ille. Sed enim ego nõ inficias ierim, ita pleraq; in Tibullo uideri, ut ſenex Ripa dicebat, ijs qui in mendoſa exemplaria impegerint, ſed poſtquam peruetuſtum codicem nactus ſum amici opera, & emendatũ ſatis, id ego totum pernego. Nam quę tum difficilia uidebantur & duriora, ea partim fragmenta ſunt & feneſtræ, partim tralaticia & ſuppoſiticia adeò, ut aliqua etiam ſint interiectæ ferè elegiæ. Codicẽ uobis aliàs oſtendam, nũc ad reliqua. Propertiũ bonus ſenex aiebat Tibullo eruditiorem ſibi uideri, & perinde ut obſcuriorem, fabulis hiſtorijsq; refertum, incitatũ magis, & in mouendis affectibus crebriorem, itaq; plerunq; inſurgere, ut toroſior ac robuſtior eſſe uideatur, quàm ut puellaribus & mollioribus cõueniat elegiæ blanditijs, Ouidiũ uerò ferri quadam ingenij uolubilitate & impetu, non illi tamen quicquã, niſi frena defuiſſe, & limæ ſtudium, atq; idcirco de illo rectè dictum, illum plus ſatis laſciuire. Sed audite, quæſo, Annæum Senecam, ſi planè noſſe uultis Ouidio non ingenium defuiſſe, ſed uolũtatem & animũ. Declamabat, inquit, rarò Naſo controuerſias, ſed non niſi ethicas, libentius dicebat ſuaſorias, moleſta illi erat omnis argumentatio, uerbis minimè

nimè licenter uſus, niſi in carminibus, in quibus non ignorauit uitia ſua, ſed amauit. Manifeſtum poteſt eſſe, quod rogatus aliquando ab amicis ſuis, ut tolleret tres uerſus, inuicem petijt, ut ipſe tres exciperet, in quibus nihil illis liceret. Aequa lex uiſa eſt, ſcripſerunt illi, quos tolli uellent, & Ouidius, quos tres exciperet. De utriſq; codicillis ijdem uerſus erant, in quibus primũ fuiſſe narrabat Albinouanus rhetor, qui inter arbitros fuit,

Semibouemq́; uirum, ſemiuirumq́; bouem,
Sed gelidum Borean, *egelidumq́;* Notum.

Ex quo apparet ſummi ingenij uiro iudiciũ non defuiſſe, ad compeſcendam ſuorum carminum licentiam, ſed animũ. Aiebat interim decentiorem faciem eſſe, in qua næuus aliquis fuiſſet. Et hęc quidem Seneca, qui & partem declamationis eius ſoluta oratione attulit, in ea cõtrouerſia, cuius hoc eſt argumentum, uir & uxor iurauerunt, ut ſi quid alteri obtigiſſet, alter moreretur. Vir peregrè profectus, miſit nuncium ad uxorem, qui diceret, deceſsiſſe uirum, uxor ſe præcipitauit, recreata iubetur à Patre relinquere uirum, nõ uult, abdicat. Hanc certè controuerſiam, ait Seneca, ante Arellium Fuſcum, magiſtrum ſuum, declamauit Ouidius, ut mihi uidebatur longè ingenioſius, excepto eo, quod ſine certo ordine per iocos diſcurrebat. Reliqua mitto, quoniã nõ ita ad rem, & uos in ea cõtro-

uerſia, cum ocium erit,ea apud Senecā legetis. Extat & Cęſtij,eius ętatis uiri doctiſsimi, de Ouidio teſtimoniū. Cum enim Alfius Flauus in declamatione quapiam hanc ſententiam dixiſſet,

Ipſe ſui & alimentum erat & damnum,

Alfius obiurgauit,Apparet,inquit,te poëtas ſtudioſe legere. Iſte ſenſus eſt eius, qui hoc ſeculum amatorijs nō artibus tantúm,ſed ſententijs impleuit. Ouidius enim in libris Metamorphoſeon dixit,

Ipſe ſuos artus lacero diuellere morſu
Cœpit,& infelix minuendo corpus alebat.

Hæc ille. Quæ uerò ingenioſiſsimi huius poëtæ opera ſuperſint,ſcitis, ſunt enim hæc, ut breuiter colligam. Elegiæ amorum,uel de ſine titulo,de quibus ſunt grammaticorū cōtrouerſiæ,epiſtolæ, quarū nōnullæ tanta arte & elegantia conſcriptæ ſunt,ut in eo genere abſolutius quidam nihil fieri poſſe exiſtiment. Tres libri de arte,duo de remedio amoris,de Triſtibus quinq;,de Ponto quatuor,in Ibin,de Nuce,ad Liuiam conſolatio,ſex Faſtorum,& præclariſsimū, ut ait Lactantius, Metamorphoſeon opus. Quæ uerò perierint temporum iniuria,hæc ſunt,ſex Faſtorū ultimi, Medeæ tragœdia,quæ Fabio & Tacito,alijsq; cōmendata plurimū,hæc hoc tempore inuenta dicitur,ſed falſo,ut puto. Scripſit & alteram tragœdiā ex Vergilio, de qua

ſic Ter

ſicTertullianus Septimius quodam ſuo libel lo. Denique,inquit,Ouidius etiam Medeam tragœdiam ex Vergilio pleniſsimè expreſsit, quo loco agit de his,qui ex aliſs autorib.cen tones & noua opera concinnarũt. Reliquit item Ouidius inchoatũ opuſculum de piſcibus,ex quo multos Plinius enumerat,quod tamen Actius Sincerus,poëta clariſsimus, & alioqui certus homo,ſe inueniſſe fatetur, & ſe mihi oſtenſurũ aliquando ſpopondit. Periere & Ouidĳ epigrãmata, quæ tum Priſciano grammatico, tum Martiano & Martiali citantur,item Phænomenon libellus,ut uobis aliàs,ex Lactantĳ & Probi ſententia dixi, item liber,quem in malos poëtas ediderat,ut ex Fabio colligimus,& ſi noſter amicus grãmaticus conſtanter hoc perneget, uerbáque Fabĳ transferat ad illud Priapeiorum epigramma,

Quid fruſtra quereris colone mecum.

Quod factum putat contra Macri poëtæ tetraſtichon,parum lepidum.Verũ hac de re ſatis, ne temporis uſura abutamur. Perierunt & uaticinia,quæ uno libro complexus erat, item triumphus Auguſti Cæſaris, & de geſtis imperatoris lingua Getica, bellum Actiacum, quod ad Tiberium Cæſarem libris duobus inchoauerat. Atque ut hæc quidem,quantum in præſentia recordor, deperdita, ita quæ ſubiungam , ſuppoſiticia &

adulterina, falſoq; Ouidio aſcripta. De uetula, in quo de magnis ſiderum coniunctionibus, & de Chriſtiana lege miranda legũtur, item de Pulice, de Philomela, de medicamine faciei. Qua de re licet in arte ſe ſcripſiſſe aſſeueret, id tamen, quod in manibus habetur, poëma illegitimũ & tralaticiũ ab aliquibus doctis uiris putatur. Et hęc quidem uobiſcũ, ſuum aliàs cuiq; iudicium, nam à pleriſq; & hæc ipſa, ut legitima citatã & interpretata cõperi. Attentè uerò hæc puer Picus & Piſo audiebant, cum ego, Sed de his iam ſatis, nunc ad reliquos poëtas deſçendam. Inter quos

Theodorus Græcus. Græcus quidam erat Theodorus, qui ad reginam Cleopatram uaria ac diuerſa poëmata ſcripſit, inter quæ librũ Metamorphoſeon, quem ſi cõiectari licet, aliqua ex parte æmulatus eſt Ouidius, ut ex Cinyræ & Myrrhæ fabula, ac item Phoci, ex Plutarcho collegi. Sed præter Ouidium & Theodorum, Calliſthenes, & Parthenius poëta Nicæus Metamorphoſeon libros, ut alibi diximus, ſcripſerunt, quos ut operis inſcriptione & titulo, ſic & materia ſecutus eſt Ouidius. Poſt Ouidiũ uerò Græcè Metamorphoſeon opus ſcripſit etiam Larandeus Neſtor, de quo ſuo loco agemus. Sed ab his uaria eſt Apuleiana metamorphoſis. Leguntur huius, ut puto, Theodori Græca quædam epigrãmata. Alius fuit

Theodorus Colophonius. poëta Theodorus Colophonius, quẽ ait Iu-

lius

lius Pollux poëma compoſuiſſe, quod in horis, hoc eſt, quatuor anni partibus Græci cantitare ſoliti fuerunt. Eiuſdem poëtæ & Trochilias, poëmatis id nomen, celebrat Plutarchus. Laërtius uerò in ſecũdo, ubi de succeſſoribus Ariſtippi Cyrenęi, & XX Theodori nomine colligit, cũ Theodoro, qui ἄθεος cognominatus eſt, & eorum XV epigrammatũ poëtam, XVI de poëtis ſcripſiſſe, & XX tragœdiarum ſcriptorem ait. Erat & Boëthus Tarſenſis, qui ut ſcribit Strabo, M. Antonij beneficio, cui de habita apud Philippos uictoria carmen ſcripſerat, patriam tandiu rexit, donec Athenodorus Sandonis, qui à uico Cananita cognominatus fuit, Cæſaris præceptor, ſenex in patriam rediјt, & diſcipuli benignitate priorem reipublicæ Tarſenſis ſtatum correxit, actis in exilium malis ciuibus. Fuiſſe autem dicitur Boëthus prompto & facili ingenio, non tamen ipſe ſatis bonus, ſed qui oblata materia, extemporali quadã facultate ac uena multos potius effunderet uerſus, quàm componeret. Is cum ab Antonio gymnaſio, quod magnificum apud Tarſenſes erat, præpoſitus fuiſſet, & eius expenſis, à ſuis ciuibus deprehẽſus fuit, quod cum reliqua, tum etiam oleũ ſurriperet, apud Antonium accuſatus, eius iram, hæc & alia allegans, deuitauit, quod ſicut Homerus Achillem, Agamemnona & Vlyſſem decãtaſſet, ita

Boëthus.

&ego te,inquit,quare iniquũ eſt,me apud te de huiuſmodi agi calumnijs. Boëthi ſermonem excipiens accuſator, ſed Homerus, inquit, Agamemnonis oleũ nec Achillis ſurripuit,quod tu cum feceris,pœnas dabis. Boẽthus tamẽ & obſequijs & alijs Antonij iram effugit. Hunc ipſum eum eſſe plerique exiſtimant, cuius extant apud Græcos epigrammata, ut quæ ſunt in Cilicem hiſtrionem,Pyladem, cum Bacchi perſonam elegantiſsimè egiſſet. Fuit uerò Pylades hiſtrio, qui de ſaltationum generibus Græcè ſcripſit,ut Athenæus & Suidas referunt, eademq́ uixit ætate,qua Boëthus,ut ex Seneca,Suetonio,Macrobio, Dione & Euſebio didicimus. Fuit

Bœotus. & Bœotus, parœdiarum poëta egregius, ut Polemon ſcripſit. Poſt hos ingens ſequebatur turba,neque enim ulla ætate fuit,ut ſic dicam,uberior poëtarum prouentus,quorum tamen omniũ nomina memoria me ſatis cõplecti poſſe diffido. Eorũ qui ſuccurrent,tan

Sabinus. tum recitabo,ut eius Sabini,qui epiſtolis Ouidianis reſcripſit,quarũ etiã aliquæ leguntͬ, quę à nõnullis tamen parũ probantͬ. Scripſit, præter epiſtolas,Sabinus opus,quod Trœzenia nuncupauit, ut apud eundem Ouidiũ & Petrarcham legimus,quidam licet pro Trœzenia Troiana legant. Alij Ouidianum carmen ex antiquis codicibus emendant,quod eſt in elegijs de Ponto,

Quiq́

Quiq; ſuam Triſenen, imperfectumq; Dierum
Deſeruit celeri morte Sabinus opus.

Triſenen enim, puellę nomen fuiſſe cõiectantur, quam Sabinus amarit. Reliquit uerò imperfectum opus dierum, hoc eſt, ut quidam interpretantur, Faſtos & Annales, uel Dies, quales ſcripſit Heſiodus. Quæ hoc loco ab alijs de Sabini morte dicuntur, uerbis poëtæ parum congruunt. Quidam hũc ipſum Clodium Sabinum eſſe exiſtimant, cuius ſales & urbanitates cõmendat Seneca. Erat, inquit, Sabinus homo urbaniſsimus, ac ſi quid illi defuit in eloquẽtia, urbanitate & ſalibus penſauit. Erat & Caius Rabirius, quem magni oris fuiſſe canit Ouidius, quòd ſcilicet Epicus, & grandiloquus eſſet poëta. Seneca uerò de Rabirio, Egregiè, inquit, mihi uidetur Antonius apud Rabirium poëtam exclamare, cum fortunam ſuam ad alios tranſeuntẽ uideret, nihilq; aliud ſibi relictũ, pręter ius mortis, hoc habui, quodcũq; dedi. Fabius Quintilianus cognitione non indignum putauit. Scripſit uerò præter heroicos, & epigrammata & ſatyras, ut ad Chalcidium Fulgentius oſtendit, qui ex ijs hoc carmen adducit, *Caius Rabirius.*

Abſtemium merulenta fugit Methymnia nomen.

Vbi in Abſtemio ſecus poſita eſt ſyllaba, q̃ ab alijs poëtis. Aliqui Rabirium hunc, Satyricum, alterum ab alio faciunt, & Rubrium uocãt. Erat cum his & Pedonis Albinouani *Pedo Albinouanus.*

imago,cuius,ſi uacet,oratori non indignam fuiſſe lectionẽ putauit Fabius, reponit eum quidem inter poëtas heroicos. Eius meminit & Seneca,à quo & eius quædam afferuntur carmina,atque ea in primis, quæ ſunt de Germanici nauigatione, quæq́ magno ſpiritu dicta fatetur, uos cũ libuerit, apud ipſum Senecam ipſa legetis,alibi uerò idem fabulatorem fuiſſe ait elegantiſsimũ, meminit huius & Martialis. Extat Ouidij elegia ad hũc ipſum Albinouanũ, ex qua colligimus eum Theſei geſta ſcripſiſſe, præter epigrammata. Sublimem uerò & altiloquũ Pedonem fuiſſe oſtendit idem Ouidius,qui propterea & alicubi Sidereum eum appellauit.Sunt,qui putent hunc eundem Albinouanum fuiſſe, ad quem extat Horatij Flacci epiſtola, quod ut ego non refello, temporum ratione, ita non comprobo, nominis & poëticæ differentia. Ille enim clarus Albinouanus,hic Albinouanus Pedo.Hic poëta cognoſcitur,ille ex Horatij carmine parũ uidetur. Et cum his poë-

Camerinus. tis fuerat Camerinus,qui poëma compoſuit ab Hectore tracto,hoc eſt,ibi eſt carmen ſuũ exorſus,ubi deſijt Homerus,quod & Macrũ feciſſe oſtendimus, & Quintum Calabrum,

Charus. ut ſuo loco dicemus. Erat & Charus, qui de Hercule,ut Piſander & Panyaſis,&alij,opus compoſuit,id quod non ſemel apud Ouidiũ legimus.Extat ad hunc ipſum Charum epi-

ſtola

ſtola Ouidij,ex Pōto miſſa,ex qua, præter ea, quæ diximus,& illum nepotum Cæſaris magiſtrum & inſtitutorem fuiſſe apertè colligimus. Et in hac turba fuerat Numæ poëtæ imago,qui Ouidij teſtimonio ſubtilis fuit,tametſi Ouidij carmen malè à grāmaticis perpenſum uidemus, Numam enim exiſtimant in eo Ouidij carmine intelligi pro opere cōpoſito de Numa, ſecundo Romanorū rege. Carmen ipſum hoc eſt, *Numa.*

Et cum ſubtili priſcus uterq; Numa.

Ex quo & illud notamus, duos item fuiſſe Priſci nomine, qui poëtæ fuere. Fuit & per hæc tempora Gratius poëta,quem Cynegetica compoſuiſſe innuit poëta Ouidius,in ultimo de Ponto,quo loco meras nugas confingit interpres.Sed quòd Cynegetica Gratius ſcripſerit, Actius Sanazarus mihi alijsq; pluribus aſſeruit,& oſtendit, cum Neapoli, animi gratia ex Vrbe profecti,eſſemus,ſe enim ex Heduorum finibus,atq; è Turonibus detuliſſe opuſculum de piſcibus Ouidij,& Cynegetica Gratij,& Nemeſiani,id quod etiam ſuo ſcripto teſtatus eſt Pontanus quadā ſua epiſtola ad ipſum Actium,idem &P.Summonitius.Carmen Ouidij hoc eſt, *Gratius.*

Aptáq; uenanti Gratius arma daret.

Quod ſumptū uidetur ex ipſius Gratij poëmate,ita enim ille canit,

Carmine & arma dabo,& uenandi perſequar arteis.

Fuit uerò, ut idẽ ipſe innuit, ex regione Phaliſcorum, ubi agit de retibus conficiendis, & quæ lina apta ſint,

At contra, inquit, *noſtris imbellia lina Phaliſcis.*

Tuticanus. Erat & Tuticanus, poëtæ Ouidio æqualis, & amicus à primis uſq; pueritiæ annis, mutuoq́; ſibi operam dabant in emẽdandis carminibus. Cum uerò alia, tum Phæacida ex Homero uertiſſe dicitur, quod & illo uerſiculo innuit Ouidius,

Et qui Mæonidem Phæacida uertit.

Quod alibi, cũ inquit, manifeſtius oſtendit,

Dignum Mæonijs Phæacida condere chartis,
Cum te Pierides perdocuere decem.

Ad hunc ipſum legunt̃ duæ Ouidij epiſtolæ, in quarũ altera ſyllaba ſe abuſum fuiſſe queritur. Quæ res ſatis monere poſſet noſtros poetas, qui in proprijs nominibus tam ſæpe ſyllabis abutunt̃, cũ de ſe ita canat Ouidius,

His ego ſi uitijs auſim corrumpere nomen,
Ridear, & meritò pectus habere neger.

Iulius Montanus. Mox erat Iulius Montanus, qui elegis ſimul & hexametris ualuit, meminit eius Ouidius & Seneca. Tacitus uerò Cornelius, libro xiij alterum Iulium Montanum, ordinis ſenatorij uirũ fuiſſe ſcribit, ſed qui nõdum honorẽ capeſsiſſet, cũ noctu fortè cum Nerone congreſſus eſſet, uimq́; tentantis acriter repuliſſet, deinde agnitũ orauiſſet miſericordiam, quaſi exprobaſſet, mori adactus eſt. Prior uerò Ti-

rò Tiberio Cæſari gratus fuiſſe perhibetur, de quo attendite Senecæ uerba ex epiſtolis. Recitabat, inquit, Montanus Iulius carmẽ, celebris poëta, & amicitia Tiberij notus, & frigore, in quo diei ortus & occaſus, libẽtiſsi mè inſerebat. Itaq; cũ indignaret quidã illũ tota die recitaſſe, & negaret accedendũ ad re citatiões eius, Nacta Pinarius ait, nunq̃ libe ralius poſſum agere, paratus ſum illũ audire ab ortu ad occaſum, cũ hos uerſus recitaſſet,

Incipit ardentes Phœbus producere flammas,
Spargere ſe rubicunda dies. Iam triſtis hirundo
Argutis redit uſa, cibos immittere nidis
Incipit, & molli partitos ore miniſtrat.

Varrus eques Romanus, uicini Comes, cœnarum bonarum aſſectator, quas linguæ im probitate merebatur, exclamauit, incipit Bu ta dormire. Fuerat uerò Acilius Buta, ut pau lò antè dixerat idem Seneca, uir prætorius, qui ad cæreos & faces uiuendo, hoc eſt, λυχνόβιος, ſic enim lucifugam appellabat Pedo, ingens patrimonium cõſumpſerat, cui paupertatem ſuam faſſo, Tiberius reſpondit, Serò experrectus es. Deinde, cum ſubinde recitaſſet,

Iam ſua paſtores ſtabulis armenta locarunt.
Iam dare ſopitis nox pigra ſilentia terris Incipit.

Idem Varrus inquit, Quid dicit? Iam nox eſt, ibo, & Butam ſalutabo. Hactenus ex Seneca. Sed quoniam Senecæ codex parum

emendatus eſt,ſunt ex uulgatis,in quibus ea prima uerba ſic habent, Recitabat Montanus illius carmen, quæ ſi legitima ſit lectio, carmina ipſa non Montani, ſed Acilij Butæ fuiſſe fatendum eſt,id quod etiã ex Varri uerbis ſubſequentibus quadã tenus elicitur.Sed iam ad reliqua.Scribit in Vergilij uita Donatus,ex Senecæ ſententia,Iulium Montanũ dicere ſolitum, inuolaturũ ſe Vergilio quædã, ſi uocem poſſet & os,ac hypocriſin.Comem uerò hunc ipſum,in quarto controuerſiarũ, & egregium poëtam fuiſſe idem ait Annæus Seneca. Curtium præterea Montanum legimus,de quo in hunc propè modum Cornelius Tacitus.Num Montanum,inquit,deteſtanda carmina factitantem,eludere impunè ſinerent? Item paulò pòſt,Indignũ,ait,Montanum probè uiuentem, extorrem agi, quia famoſi carminis protulerit ingenium, ſed & alibi meminit idem Tacitus.Plinius quoque epiſtolam de Pallantis liberti monumẽto,ad eundem Montanũ ſcribit. Videndum tamen eſt,ne confundentur,quoniã multi fuere per ea tempora hoc Mõtani nomine,Iulius,Votienus,Hiſpo, Traulus, Alpinus, Curtius & Attacinus. Fuit item in hac poëtarum turba Largus, qui ita appellatus uideri poteſt, q̊d uberiore ſcribendi genere uteretur,

Curtius Montanus.

Largus.

Gallica qui Phrygium,ut cecinit Ouidius,*duxit in arua ſenem*, hoc eſt,ut interpretatur Petrar-

trarcha, Antenora, qui ex Troia ueniens, apud Euganeos, Patauium condidit. Reponuntur & in hoc genere Thuſcus & Marius, quorum Thuſcus Phyllida amicã, uel ut alij putant, opus de Phyllide Thracia cõpoſuit, Marius uerò ad omne carminis genus prõptiſsimus fuiſſe dicitur. Fuit & per hæc eadẽ tempora Marius Rhetor, qui an hic idẽ fuerit, haud facilè dixerim. Sed certè omnes ferè horum temporũ poëtæ, ut alibi quoq; diximus, uel cauſas egerunt, uel fictas declamarunt. Fuit item Antonius Ruffus in hac poëtarum claſſe, qui aliena potius opera in Latinum uertit, quàm ſuũ aliquid ſcripſerit, Homerum enim & Pindarũ in Latinos cõuertit, & ſi Acroni ſtamus, & fabulas nonnullas docuit. Erat & Proculus, qui Callimachum æmulatus, elegos ſcripſit. Alterũ Proculum Vectium legimus, cuius fit mentio in epiſtolis Plinij, & Martialis epigrammatis. Erat et Fontanus, qui Naiadas à Satyris amatas cecinit, ut Ouidius innuit. Fuit & C. Cotta, poëta & orator egregius, paterno & materno genere nobilis, nam mater ex Meſſalarũ familia nata eſt. Ad Cottam ſcribit epiſtolas Ouidius ex Ponto, eumq; alicubi,

Pieridum lumen, præſidiumq; fori uocat.

Fuerunt ex familia Cottarùm & alij nonnulli, illuſtres ingenio & doctrina, de quibus & Cicero, & alij. C. Lutorius Priſcus, eques Ro

Thuſcus. *Marius.* *Marius Rhetor.* *Antonius Rufus.* *Proculus.* *Fontanus.* *C. Cotta.* *C. Lutorius Priſcus.*

manus,per tempora Tiberij Cæſaris,in poë-
tica non mediocriter eruditus habitus,ut eſt
apud Dionem.Hic ſcripſit epitaphiũ in Ger-
manici funere, qua ex re multa pecunia do-
natus eſt.Idem accuſatus,quod in Druſi cõ-
mendationem, in eius morbo, opus condi-
diſſet, ob eam cauſam à Senatu condemna-
tus,perijt. Quare ſenatus à Tiberio incuſa-
tus,& decretum factum,ut à Senatu conde-
mnati nõ,niſi à decimo die,necarentur.Hæc
equidem Dion,Cornelius tamen Tacitus in
iiij,nõ C.Lutorium,ſed Clutorium,niſi ſcri-
ptura mẽtiatur,uocat. Qui etiã illud ſcribit,
S.C.factum,ne decreta patrum ante diem ad
ærariũ deferrentur,idq́; uitę ſpacium damna
tis prorogatũ.Per hæcTiberij tempora mul-
ti in poëtica inſignes periere, inter quos hi.

Aelius Saturninus. Aelius Saturninus,quod inTiberium uerſus
cõpoſuerat,ab eo in ſenatũ adductus, ubi cõ
demnatus, è Capitolij rupe deiectus eſt, au-
Aemylius Scaurus. tor Dion libro lvij.M.quoq;Aemylius Scau
rus,quem Mamercũ uocat Tacitus, Roma-
nus,nobili familia natus,orandis cauſis inſi
gnis,ſed uita probroſus,in tragœdijsſcriben
dis celebratus.Hũc ſibi necẽ cõſciſcere Tibe-
rius cõpulit,q̊d tragœdiã Atreũ docuiſſet,in
qua, ut Euripides, adhortabat̃ quempiã, ut
regis inſaniã æquo animo ferret, id in ſe di-
ctum ratus Tiberius, Me tu quidem,inquit,
Atreũ, ego te Aiacem efficiã. Legitote plura
apud

apud Dionẽ, à quo nõ ualde diuerſa Cornelius Tacitus, Suetonius uerò poëtæ nomẽ nõ aſcribit. Sex. etiã Paconianus in carcere ſtrãgulatus eſt, ob carmina illic factitata in principem. At C. Cominius eques Romanus ſeruatus eſt, cũ tamẽ probroſum carmẽ in Tiberiũ cõpoſuiſſet, nã conuictũ Tiberius eius fratri Senatori, V. C. conceſsit, ut in iiij Tacitus ſcriptũ reliquit. Sed his miſsis, reliquos de tabulis afferamus. Fuit & in hoc poëtarũ agmine Sylo, qui patrẽ Ambronem Sylonẽ, Portij Latronis diſcipulũ, habuit, cuius Seneca plerunq; meminit, & eius hos uerſus adducit, *Sex. Paconianus.* *C. Cominius.* *Sylo.*

Ite, agite ô Danai, magnum Pæana canentes.
Ite triumphantes, belli mora, concidit Hector.

Pantomimis Sylonem & fabulas dediſſe legimus. Alterũ Sylonem literatorẽ Catullus ad Caluũ perſtringit, tametſi eo loci aliqui Sylla legere malint, ſed certè expreſſe alio epigrãmate Sylonem mordet.

Aut ſodes mihi redde decem ſeſtertia Sylo,
Deinde eſto quamuis ſæuus & indomitus.

Sed & alium Sylonẽ grammaticũ Catonis & Scipionis tẽpore fuiſſe, teſtis eſt Plutarchus. Et Feneſtellã poëtã facit Euſebius, ſeu potius Hieronym9 in Chronico, cũ notiſsimũ illud ſit, eũ hiſtorias & annales ſcripſiſſe. Hieronymi uerba hęc ſunt, Feneſtella hiſtoriarũ ſcriptor & carminũ, ſeptuagenarius morit̃, ſepeliturq; Cumis, Videte tamẽ, an rectius annaliũ *Feneſtella.*

ſit legendum, loco carminum, qui annus, ſi Plinio credimus, nouiſsimus fuit Tiberij, tametſi malè apud Euſebium CC Olympiade legatur, & VI Tiberij anno. Tum libenter, inquit Piſo, te in Feneſtellæ mentionem inci-diſſe audio, nuper enim eius quoſdam libellos de Romanorũ magiſtratibus, ſacerdotumq́ꝫ ordinibus & ipſe legi, & ab alijs citatos reperi. Quid ais, inquam, Piſo. An eos Feneſtellæ legitimos libellos eſſe exiſtimas, qui circumferũtur, & ijs fidem habes, qui id etiã ſcriptis ſuis teſtati ſunt? Sunt enim ſuppoſititij & illegitimi, nec tanto autore digni, tum quod in ijs Plinius & Gellius in teſtimoniũ afferuntur, quorũ alter etiam plus ſeculo poſterior fuit, alter non multo pòſt, tum maximè, quod à ſemidocto uiro compoſiti fuere, neqꝫ in ijs ubiqꝫ ſermonis Latini proprietas inuenitur. Sanè ſunt apud me manu ſcripti, quibus talis eſt inſcriptio, Andreæ Dominici Flocci Florentini, ad Brandem Cardinalẽ Placentinũ, de Romanis magiſtratibus, atqꝫ in ijs ipſis eſt præfatio, quæ in publicatis literarum typis exemplaribus nõ reperitur. De quo libro & Flauius Blondus in Hetruria, Andreas, inquit, Floccus Secretarius apoſtolicus, canonicusq́ꝫ Florẽtinus, uir optimus, eloquentia, & edito de magiſtratibus opere, &c. Sed puto hac de re me tibi ſatis feciſſe, & proinde ad inſtitutum tabulæ ſermonem reuerta-

uertamur, in cuius hac parte fuit Cornelius Seuerus, qui & poëta fuit, & declamator egregius. A M. Tullij etenim ętate ad Traianũ, ferè poëtæ omnes uel cauſas aliquas egerũt, uel fictas, ut modò dicebam, declamarũt, ut de P. Vergilio, Ouidio, Syllio, Lucano, Iuuenale, alijs legimus. Scripſit uerò Cornelius Seuerus bellum Siculum, quod imperfectum reliquit, importuna morte interceptus, ſi enĩ ut ait Fabius, perficere potuiſſet, merito ſibi ſecundum locũ uendicaſſet. Dicit inſuper de Aetna mõte carmẽ cõpoſuiſſe, unde factũ, ut poëma, q̊d de Aetna Vergilio aſcribit, Seuero nõnulli potius attribuãt. Citant & à Seneca in libris Controuerſiarũ Seueri uerſus, inter quos eos probat, quib. M. Ciceronis necẽ deplorauit, eosq́; uobis hoc loco recitabo, ea ratione, q̊d apud Senecã parũ caſtigatè legunt. *Cornelius Seuerus.*

Oraq́; magnanimûm ſpirantia penè uirorum
In roſtris iacuere ſuis, ſed enim abſtulit omnes,
Tanquam ſola foret rapti Ciceronis imago.
Tunc redeunt animis ingentia conſulis acta,
Iuratæq́; manus, deprenſaq́; fœdera noxæ,
Patritiumq́; nefas, etiam tum & pœna Cethegi.
Deiectusq́; redit uotis Catilina nefandis.
Quid fauor, aut cœtus, pleni quid honoribus anni
Profuerunt, ſacris & uita quid artibus acta?
Abſtulit una dies æui decus. Ictaq́; luctu
Conticuit Latiæ triſtis facundia linguæ,
Vnica ſollicitis quondam tutela ſalusq́;,

Egregium ſemper patriæ caput. Ille ſenatus
Vindex, ille fori, legum, ritusq́; togæq́;.
Publica uox ſæuis æternum obmutuit armis.
Informes uultus, ſparſaq́; cruore nefando
Caniciem, ſacrasq́; manus, operumq́; miniſtras
Tantorum, pedibus ciuis proiecta ſuperbis
Proculcauit ouans, nec lubrica fata, deosq́;
Reſpexit. Nullo luet hoc Antonius æuo.
Hæc nec in Aemathio mitis uictoria Perſæ,
Nec tu dire Syphax, non fecit in hoſte Philippo,
Inq́; triumphato ludibria cuncta Iugurtha.
Aſſuerat, noſtraq́; cadens ferus Hannibal ira,
Membra tamen Stygias tulit inuiolata ſub umbras.

Hos quidem affert Seneca, Cornutus uerò grammaticus, ſeu Probus, ut quidam malũt, in Perſium, hoc Seueri carmen adducit,

Pinea frondoſi dum murmurat Apennini.

Sextilius Hena. Poſt Seuerum, erat Sextilius Hena, qui Hiſpanus genere fuit, patria Cordubenſis, atque ideo municipem ſuum Seneca uocat ſecunda in ſuaſoria. Hic & de Ciceronis morte uerſus, ut Seuerus, ſcripſit, quos cum in domo Meſſalæ Coruini recitaturus eſſet, Polionem Aſinium, ut intereſſet, aduocauit, cúmque in principio hunc uerſum ſine aſſenſu recitaret,

Deflendus Cicero eſt, Latiæq́; ſilentia linguæ,

Tum Polio Aſinius grauiter cõmotus, Meſſalæ ait, uideris tu Meſſala, quid tibi liberũ ſit in domo tua, ego iſtum nõ ſum auditurus, cui

uideor

uideor mutus, & ſimul conſurgens abſceſsit, nec recitationi intereſſe uoluit. Fuit uerò Sextilius, ut idem Seneca ſcribit, poëta ingenio ſus magis, quàm eruditus, inæqualis, & penè quibuſdã locis talis, qualis eſſe Cicero Cordubenſes poëtas ait, pingue quiddam ſonantes atq; peregrinum. Inter hos poëtas fuit & Quintus Rhemmius Palæmon Vicentinus, qui, ut Suetonius in eo, qui de grãmaticis, libello ſcribit, mulieris uerna, primò textrinũ, deinde herilem filium dum comitat̃ in ſcholas, literas didicit, poſtea manumiſſus in tantum profecit, ut Romæ publicè doceret, ac principem locum diu inter grammaticos tenuerit. Mira fuit Palęmonis & rerum memoria, & ſermonis facilitas, nam & poëmata ex tempore faciebat, & ex uarijs nec uulgaribus metris ſcripſit. Hinc, puto, illud eſt Martialis, *Quintus Rhemmius Palæmon*

Scribat carmina circulis Palæmon.

Fuit uerò arrogantiſsimus ita, ut M. Varronem, Porcum appellaret, ſecumq; natas literas iactabat, ſecumq; interituras. Nomen quoq; ſuum à Vergilio in Bucolicis prædiuinatum uolebat, cum cecinit,

—Venit ecce Palæmon. Tanquam ipſe futurus eſſet, poëtarũ omniũ, poëmatũq; cẽſor & iudex. Eundẽ dicere ſolitũ accepimus, latrones ſibi peperciſſe Acti, nominis ſui celebritate, Inquinatiſsimis uero moribus illũ fuiſſe,

conſtans eſt opinio adeò, ut Tiberius & Claudius principes dicere ſolerẽt, nihil minus cõuenire Palæmoni, q̃ puerorũ diſciplinã. Vſq; adeò uerò in mulieres libidinib. flagrauit, ut ad oris quoq; infamiã notatus ſit. Vnde cum quendã in turba oſcularet̃, isq́; refugiens deuitare nõ poſſet, Vis tu, inquit, magiſter, quoties feſtinantẽ aliquẽ uides, abligurire? Luxuriæ quoq; ita indulſit, ut ſæpius in die lauaretur, nec ſufficeret ſumptibus, quanq̃ ex ſchola quadragena ſextertia annua caperet̃, ac nõ multò minus ex re familiari, cuius diligentiſſimus erat, & officinas promercaliũ ueſtium exerceret, & agros adeò coleret, ut uitem manu eius inſtitutã ſatis cõſtet CCC LXV uaſa edidiſſe. Et illud ꝓfectò mirũ eſt, q̃d à Plinio ſcribit̃ de uinea, in Nomentano ab ipſo empta, ab Acilio Stheneleo DC nummûm, decimi lapidis ab Vrbe diuerticulo, quæ intra octauum annũ, CCCC nummûm emptori addicta eſt, pendente uindemia, quã uineã poſtea ab eo emit Seneca. Plura ſcribit Plinius, & Hermolaus. De Palæmone etiã Euſebius in Temporib. Palæmon, inquit, Vicentinus, inſignis grãmaticus Romæ habet̃, Olympiade CCVII. Qui quondã interrogatus, quid inter ſtillã, & guttã intereſſet, Gutta, inquit, ſtat, ſtilla cadit. Mox idem ſubiungit M. Antonium Liberalẽ, Latinũ rhetorẽ, grauiſsimas inimicitias cũ Palæmone exercuiſſe. Sunt ex litera-

literatis, qui carmē, de ponderibus q̊d legit, huic aſcribant, q̊d perperàm fieri ipſe cōtenderim, nam Rhemmio Fannio potius attribuendū, q̊d alibi dicemus. Atq; de Palęmone hucuſq;. Poſt quē erat Euodus Gręcus, & uerſificator nō illaudatus, qui per Neronis tempora claruit, fuit uerò Rhodius, & in poëticę facultate egregius admirādusq́;. Nec ab hoc tēpore multū abſuit Admetus poëta, qui ut in Demonactis uita ſcribit Lucianus, obſcuri nominis fuit. Et cum Demonacti aliquando dixiſſet, ſe unius uerſus epigrāma, hoc eſt, monoſtichō ſcripſiſſe, q̊d teſtamēto cauiſſet, ut ſepulchro affigeret, q̊d tale eſt, ſi mihi Græca meis uerbis referenti fidem habetis, Euodus. Admetus.

Terra cape Admeti ſpolium, nam iam deus ipſe eſt,

Ridens reſpondit Demonactes, Bonum eſt hoc, ô Admete, monoſtichon, ſed uoluiſſem ipſum pridem ſepulchro inſcriptum eſſe, innuens tacitè, illius ſe mortē optare. Erat item in hac parte Canius Gaditanus poëta. Martialis in primo, *Canius Gaditanus.*

Gaudent iocoſæ Canio ſuo Gades,

Fuit hic facundię lenis ac iucundæ, quem facilè riſu delectari ſolitum legimus. Puellam uerò Theophilam miro eſt amore proſecutus, quam non ineruditam fuiſſe innuit his uerſibus Valerius Martialis,

Hæc eſt illa, tibi promiſſa Theophila, Cani,
Cuius Cecropia pectora uoce madent.

In Epigrammatis, uerſu poſtremo, illam Sap phoni ita comparat,

Caſtior hæc, & non doctior illa fuit.

Sed de Canio in epiſtola Valerij cuiuſpiã ad Ruffinũ, quæ inter opera Hieronymi referĩ, illud in primis tradiĩ, quod multarũ gauderet amorib. puellarũ, atq; idcirco à Liuio hiſtoriographo, uiro graui, iucundè reprehendebatur. Valerij uerba, quod multa ſunt, conſultò prętereo. Sed Canium Iulium, ut puto, alterũ, ad Serenũ Annæus Seneca memorat, hominẽ maximè conſtantem, & grauem philoſophum, quem, quod diu cum Caio altercatus eſſet, & neſcio quæ, illi uerba dixiſſet, mori eſt ab eo iuſſus. Cum uerò ad necẽ uocaretur, latrunculis ludebat, tum numeratis calculis, Sodali, uide, inquit, ne poſt mortem meam mentiaris te uiciſſe, & ſimul Centurioni annuens, teſtis, inquit, eris, uno me antecedere. Aliaq; multa ab eodem grauiter & intrepide dicta Seneca ſubiungit, quæ & hominis grauitatẽ arguũt, & cõſtantiã. Erat uerò & hac tabulæ parte Aulus Perſius Flaccus, poëta ſatyricus, qui à pleriſq; perperã, ut puto, Lunẽſis dicĩ, neq; eñ illa ipſius carmina, quod aliqui exiſtimant, hoc mihi probant,

Aulus Perſius Flaccus.

—Mihi nunc Ligus ora
Intepet, hybernatq; meum mare, quà latus ingens
Dant ſcopuli, & multa littus ſe ualde receptat,
Lunai portum, eſt operæ, cognoſcite ciues.

Illuc

Illuc enim, ut paulò pòſt uidet, ſeceſſerat, ut Cæſius Baſſus, ad quẽ ſcribit, in Sabinos. Hieronymus uerò ex uerbis Euſebij in Chronicis manifeſtè Volaterranũ facit, Ducẽteſima, inquit, & tertia Olympiade, Perſius Flaccus Volaterris natus eſt, anno poſt Chriſti natiuitatem trigeſimoſeptimo, & Tiberij principis circiter XXII. Patrem Flaccum habuit, & matrem Fuluiam, ut grãmatici ueteres tradunt. In grãmatica & rhetorica Rhemmio Palæmoni, & Verginio Flauio operã dedit, mox Cornuto philoſopho Stoico, & tragico poëtæ adhæſit, id quod Perſius ipſe palàm oſtendit, cum ait,

Me tibi ſuppoſui, teneros tu ſuſcipis annos
Socratico, Cornute, ſinu. Sed enim poſtq̃ in Cornuti mentionẽ incidimus, uos monitos uelim, hũc nõ Cornutũ eum eſſe, qui grãmaticus in Perſij ſatyras cõmentaria perſcripſit, hic enim, de quo Perſius Philoſophus, à Nerone in exiliũ miſſus perijt, ut obſeruat Euſebius. Dion quoq; in Hiſtorijs id de Cornuto notatu dignum prodit, quod in inſulã à Nerone ſit eiectus, quod cũ libros ſcribere multos nollet, ut qui à paucis legerent. Et quodam illi dicente, Atqui, quẽ tu laudas, & imitaris, Chryſippus multò plures cõpoſuit, reſpondit, Vtiq;, ſed illi, ait, utiles uitæ mortalium ſunt, id innuens uidelicet, ſi ſcriberet ipſe, omnia ad Neronis libidinem ſe ſcribere

oportere. Iſto uerò Cornutus grammaticus longè poſterior fuit, qui & in Vergilium cõmentaria condidit, quod & Seruius & Macrobius teſtantur. Sunt, qui hunc ipſum Cornutũ, Probum potius nuncupẽt, inter quos Hermolaus Barbarus, aliíq; nõnulli, cuius et in Iuuenalẽ ſcholia nonnulla legunt, tametſi hac de re, quę in ancipiti uerſat nõ auſim ego quicq̃ temerè affirmare. Illud equidẽ uobis dixerim, lõgè antiquiorẽ fuiſſe Probũ grammaticum Acrone, Horatiano interprete, quẽ in his ipſe cõmentarijs citatũ reperi. Fuiſſe tamen & alios Cornuti nomine lego, ut is, qui de deorum natura Gręcè ſcripſit, quem & ab aliquibus Phornutũ & Pharnutum appellari uidimus. Item M. Cornutus, qui Satyras ſcripſit, & cuius autoritate Fulgentius nixus eſt, cum de uocabulo Titiuillitio agit, quod filum putridum de tela cadens ſignificat. Sed ut ad Perſium iam redeam, iuuenis admodũ Perſius ex humanis exceſsit, quippe ſi Euſebio credimus, undetrigeſimo uitæ ſuæ anno mortuus eſt, ſi Cornuto, trigeſimo, idq; ei cõtigit ſtomachi uitio, quo grauiter laborauit. Peruenit igitur ad undecimum ſeu duodecimum Neronis annum, quem ab ipſo Perſio taxatũ uolunt, ſub Midæ regis nomine, item tumidis & inflatis illis uerſibus.

Torua Mimalloneis inflarunt cornua bombis,

& reliquis. Quod nonnulli, alioqui tamen

uiri

uiri docti, negant, id enim Nerone uiuente, propter ſummam illius impotentiam Perſius, haud quaquam aiunt, feciſſet. Fuit uerò Perſius, ut Cornutus ſcribit, moribus leniſsimus, ac uirginali ferè quadam uerecundia, formaq́ꝫ modeſta ac pulchra. Cum eſſet adhuc prætextatus, librum compoſuit, & paucos uxori Thraſeæ, & in Arriam matrẽ uerſus, quæ ſe ante uirum occiderat, quos ut aboleret, autor fuit Cornutus, eius magiſter. Editum librum cum diriperet, maximam omnibus admirationem attulit. Satyras ſex reliquit, quo ſolo libro, ut ait Fabius, multum ueræ laudis meruit. Vnde & Martialis,

Sæpius in libro memoratur Perſius uno.

Qui liber & ſi obſcuritate & reconditis ſenſibus eſt plerunqꝫ refertus, nihilominus bonis eſt connumerandus autoribus. Sunt inter eruditos, qui hunc Perſij librum imperfectum exiſtiment, id quod ego nec uobis affirmo, nec refello. Credibile quidem, ſi diutius uixiſſet, longè plura illum ſcripturũ, nouam afferente indies Vrbe taxandi materiã. Demptos inſuper ex libro uerſus aliquos, ex commentarijs comperi, librumq́ꝫ ipſum nõ à Perſio, ſed à Cæſio Baſſo editum. Fuit & alter Perſius, poëta Græcus, de quo eſt Eubuli Atarnitis dicteriũ de Phocaitis, pecuniæ id nomen & populi, cuius rei Calliſthenes & Pollux meminere. Fuit & Perſius ille apud Ro-

manos, qui doctiſsimi cognomẽ meruit, de quo Lucillius, & M. Cicero, alijq́. Perſiũ Flaccũ ſicut amauit Annęus Lucanus, ita ei proximus erat in tabula, nam & cõdiſcipuli fuere. Fuit uerò Cordubenſis, ex Annęa familia, ut ſcitis, in qua pleriq; inſignes doctrina uiri nati, ut Gallio, Seneca, Mela, alij. Cõſtat autẽ Lucanũ appellatũ ab auo materno, Acilio Lucano Cordubenſi, oratore. Fuit enĩ Cordubę nobilis Aciliorũ familia, ex qua & Acilius Buta, cuius antè meminimus. Patrẽ Lucanus habuit M. Annęũ Melã, equitẽ Romanũ, matrẽ Aciliã. Cordubæ natus, tertio Non. Nouẽb. C. Cæſare Germanico iterũ & Lucio Cæſanio primò coss. infans Romã delatus, & educatus eſt. Fama eſt, infantis cunas apes circũuolaſſe, osq́ eius inſediſſe, mox adoleſcẽs ſub clariſſimis pręceptorib. Palęmone, Verginio, Cornuto inſtitutus, gręcè & latinè declamauit. Neroni charus, quæſtor adhuc iuuenis factus, cũ collegis gladiatoriũ munus edidit. Inde ſecũdo populi fauore in ſacerdotiũ aſcitus, inauguratusq́ eſt, cũ Pollã Argẽtariã, uxorẽ duxiſſet, & ipſam literarũ ſtudijs eruditam, & mulierẽ egregiã, ut Papinius, Martialis & Sidonius teſtant. Quin & marito ſcribenti aſtitiſſe legimus, tresq́ priores Pharſaliæ libros unà cum marito emendaſſe dicit. Atq; hactenus quidẽ Lucanus tempora habuit ſecunda, quæ uerò illi deinceps, parum

Annæus Lucanus.

proſpe-

proſpera ſucceſſere, nam cupiditate oſtentandi ingenij actus, in Neronis odium incidit. Quippe pentaterico, ſeu quinquēnali certamine acto, cū Nero per Cliniū Ruffum Nioben ſe pronūciaturū indixiſſet, Lucanus Orphea ex tēpore recitauit, coronaq́ue eſt à iudicibus donatus. Qua utiq́ re inimicū ſibi imperatorē fecit, eiq́ interdictum eſt foro, theatro & poëtica, id quod Lucanus iuuenili animi calore æſtimans, ultionem ſperans, Piſonianæ cōiurationi infauſtæ adhæſit, uindictamq́ expetens ipſe, in mortē irruit. Nam, ut inquit Cor. Tacitus, detecta cōiuratione, Lucanus crimen faſſus, Aciliam quoq́ matrē inter conſcios nominauit, promiſſa impunitate. Sed Nero, poſt mortē multorū, Lucani cædem imperauit. Impetrato autē mortis arbitrio libero, codicillos ad patrem corrigendos quibuſdam uerſibus exarauit, ut in antiquis cōmentarijs legi. Epulatusq́ largiter, brachia ad ſecandas uenas præbuit medico, & profluente ſanguine, ubi frigeſcere pedes manusq́, paulatim ab extremis diſcedere ſpiritum, feruidus adhuc, & compos mentis intellexit, recordatus à ſe carmen cōpoſitum, quo uulneratum militem per eiuſmodi mortis imaginē obijſſe tradiderat, uerſus ipſos retulit, quæ illi ſuprema uox fuit. Sunt autem hi uerſus, ut doctis uideo placere,

Scinditur auulſus, nec ſicut uulnere, ſanguis,

Emicuit lentus,ruptis cadit undiq; uenis,
Diſcurſusq́; animæ diuerſa in membra meantis,
Interceptus aquis,nullius uita perempti
Eſt tanta dimiſſa uia. Aliȷ non hos eſſe, ſed illos fuiſſe malunt,

Sanguis erant lachrymæ,quæcunq; foramina nouit
Humor,ab his largus manat cruor,

& reliqua. Periȷt autem pridie calend. Maiȷ, Attico Veſtino & Nerua Syllano COSS.ætatis annum agens XXVII.Melæ uerò patri filiȷ bona Nero conceſsit,ut ex Euſebio Hieronymus tradit. Meminit & Lucani Dion hiſtoricus,in Nerone,tametſi exemplaria eo loci Græca,non Lucanũ,ſed Lucianum ſcriptũ habeant.His à me ſummatim de Lucani uita dictis,Piſo excepit, Quamuis, inquit, ſe ipſe ſuo carmine Lucanus prodat, & de ſe idem quadam præfatione, ætatẽ & initia ſua cum Vergilio comparans,dixerit,

—Et quantum mihi reſtat Ad culicem?

Nihilominus cum adeò & à Statio & Martiale laudetur,ut etiam Vergilio ipſi,ſi dis placet,& Homero cõferatˀ,facere nõ poſsũ,quin eius lectionis ipſe ſim maximè ſtudioſus. Quem excipiens Picus puer, Et ego,inquit, uideor medios inter furentes milites uerſari,cum illius carmen lego. Quibus ego, De Lucano, inquam,ſic ſtatuatis,uelim,ut eum non modò cum Vergilio nõ cõferatis,ut Statius fecit & Martialis, ſed eum neq; ſecundũ

neq;

neq; tertium dicatis. Vel ſi dixeritis,

—*Longo proximus interuallo.* Cum neq; in quadrigis eum ſecundum numeremus, aut tertium, qui uix è carceribus exierit, cum palmam iam primus acceperit, ita nec in poëtis, qui tantum abſit à primo, uix ut in eodē curriculo eſſe uideatur. Sunt tamen quædam in Lucano, quę qui ſine Vergilij comparatione ſpectauit, ſatis magna dicat, quę ſi cũ iudicio atq; delectu legant, nõ indigna ſint imitatiõe, id tamē caute & diligenter, ne uitia ſpecie uirtutis irrepant. Si quid uerò Pice & tu Piſo mihi tribuiſtis, uos nõ modò nõ nimium ſtudioſos eius lectionis uelim, ſed uos etiã ita gloriari cupio, id quod amicũ meum, uirum doctiſsimũ, aliquãdo gloriantē audiui, qui Muſis cœleſtibus gratias agebat, quod nunquã totum Lucani carmē ſemel perlegiſſet. Niſi enim temerariũ ſit, q̊d nihil tamē mihi, uobiſcum præcipue, eſſe poteſt, illud auſim de Lucano affirmare, quod M. Tullius de Cordubenſibus ſuorum temporum poëtis, qui eos, neſcio quid, pingue & peregrinũ ſonare putabat. Quare Lucanum quidã, ſanè ingenioſus, indomito ſimilem equo eſſe dicebat, qui in medio prato, aut campi ſpacio curſitet, & acriter quidē & animoſe ſaliat, ſed incõcinne & incõpoſite. Alij illum expedito quidē militi ſimilem dicunt, qui amentatas quaſdã uelitum haſtas iaciat, potenti ac ualido inter-

dum brachio,ſed parum plerunq; cōſideratè ac prudenter. Nam tametſi ipſum ardentem cōcitatumq́;, ac ſententijs clariſsimū ſcribat Fabius, oratoribus tamen, quàm poëtis magis aſcribit,quod & Martialis & Seruius ſentiunt.Sed nimis hac de re,iam illius,quæ ſcripſit,opera attendite. Iuuenis admodū Saturnalia & Catacoſmon edidit,dein Syluas,incendiū Vrbis,Medeam tragœdiam, hypomnemata proſa oratione,in Octauium Sagittā orationes,epiſtolas ex Campania, item epigrāmata,quorū quędam laſciuiuſcula fuiſſe, ad Pollam,illius uxorē,innuit Valerius Martialis.Scripſit item Lucanus Iliaconita, quæ à Placido Lactantio citantur,ut eo,

Haud aliter raptum tranſuerſo limite cœli
Flammatum Phaëthonta poli.

Item ut antè meminimus,Orphea,ex quo illud eſt,cū ſtrepitus factus eſſet, Eurydice ad inferos iterum redeunte,quia

— Gaudent à luce relictam
Eurydicen,iterum ſperantes Orphea Manes.

Andromachus Pater. Hactenus quidem de Lucano.Fuit & Neronis tempore Andromachus Cretenſis pater, quem Seniorē uocat Galenus,quod cognominem filium habuerit. Inter medicos illuſtres ambo habiti, ſed hoc amplius pater, quod & poëta fuit egregius,id quod uel poëma elegiacum ipſius declarat,de Theriaca inſcriptum Neroni,à me nō ſemel lectum.Tanti ue-

ti uerò ſit eius carmen, ut non modò à cæteris medicis, ſed in primis à Galeno, ut id & in eo, quem ad Piſonem de Theriaca conſcripſit, totum recitauerit, & iterum in primo de Antidotis, totidem uerſibus. Fuit & Petricus, qui de re medica ſcripſit uerſus, quos Plinius libro xxij. Naturalis hiſtor. memorat, cum de caucali agi, Illinitur, inquit, & contra uenena marinorũ, ſicuti Petricus in carmine ſuo ſignificat. Suberat imago Sylliꝫ Italici, ſic, ut quidam arbitrantur, appellati ab Italica, Hiſpaniæ ciuitate, ex qua oriundum illum fuiſſe tradunt, quod parum mihi ſit ueriſimile, cum nullus eius, ut Hiſpani, ſcriptor meminerit. Ab Italica igitur potius, Pelignorum metropoli, cognominatus eſt, natusq; Romæ creditur, & nutritus. Primus ætatis ſuæ temporibus eloquentiæ operam dedit, dein poëticæ, in qua maiore cura carmina compoſuiſſe dicitur, quàm ingenio, oratoriæ enim facultati magis, quàm poëticæ natura ipſa ferebatur. Et meo quidem iudicio, eius idcirco carmina talia ſunt, ut ſint cognoſcenda quidem, ſed non ad imitationem, ea licet perpetuò uictura Martialis uaticinetur, quem in Sylliꝫ laudes omnino procliuiorẽ fuiſſe uidemus. Vt uerò non ſine infamiæ nota fuit, quod ſpõte quoſdam ſub Nerone accuſaſſe creditur, ita commendatione dignus, quod Vergiliũ ante omnes

Petricus.

Syllius Italicus.

coluiſſe dicitur, cuius etiam natalem religioſius, quàm ſuum celebrabat, & Neapoli maxime, ubi monumentum eius adire, ut templum ſolebat. Coluit & Ciceronem, ipſiusq; Ciceronis Manes. Agros etiam utriuſque in ſummo cultu habuiſſe, Ciceronisq; Academiam inſtauraſſe perhibetur. Plinius illũ ait plures ſubinde uillas emiſſe, adamatisq; nouis, priores neglexiſſe, delectatũq; libris, ſtatuis & imaginibus. Declamauit uerò iuuenis adhuc, & cauſas egit. Iudicia centumuiralia exercuit, proconſulatum Aſiæ glorioſe adminiſtrauit. Ter Conſul fuit, in cuius primo conſulatu Nero perijt, ut Tacitus notat & Plinius. Inedia, uitæ tædio perijt, quod clauo inſanabili torqueretur. Ad ſupremũ uſq; diem beatus & felix, niſi quod minorem è liberis duobus amiſit. Qua de re legitur conſolatio Martialis, libro nono,

Feſtinata ſui gemeret cum fata Seueri
Syllius, Auſonio non ſemel ore potens, &c.

Sed maiorem, ut ait Plinius, florentem atque etiam conſularem reliquit. Inter cætera, Punicum bellum ſecundum ſeptem & decem libris ſcripſit, qui nunc paſsim leguntur. Sed nolim, inquit Piſo, in recenſenda Syllij uita plus temporis conteramus, cum eam, ut probè noſti in tertio Epiſtolarum uolumine C. Plinius ad Caninium Ruffum deſcribat, & grãmatici nonnulli, Illud uerò libentius ego

& Picus

& Picus ſcire uelimus, quo nam modo eius ipſum, quod ais, Punicũ bellum repertũ ſit, quod per tot ſecula delituerat. Tunc ego, Dicam, inquam, quę ab alijs ipſe cõperi, tametſi Marullus nõ ſanè grandem linguę Latinæ iacturã factum iri exiſtimabat, ſi perpetuũ delituiſſet, dicam, inquam, ut accepi. Eo tempore, quo Chriſtianorũ procerum conuentus, quod cõcilium noſtri, Gręci σύνοδον uocant, in Germania habebatur, tum ferunt, in quapiam ibi turri fuiſſe repertum, literis admodum obſoletis & peruetuſtis, & cum eo unà carioſos quoſdã aliorũ ſcriptorũ libros. Primus uerò Domitius Calderinus illud & emendauit, & interpretatus eſt, quod ſi Fr. Petrarchę ætate in luce fuiſſet, nõ is certè Aphricam, tantã prouinciã aggreſſus eſſet, ſed hac de re ſatis. Iam me ad Antiſtij Soſiani imaginem conuertam, qui poëta fuit minimè obſcurus. Is in Neronem P. Mario & L. Aſinio COSS. probroſa carmina compoſuit, uulgauitq́ celebri cõuiuio, cum apud Hoſtorium Scapulam epularet̃, quare mox à Pæto Thraſea ægre defenſus fuit, eo acerrimè increpito, poſtea tamen à Suetonio Paulino & L. Teleſino, qui poſt Piſonianam coniurationem conſules creati ſunt, exilio, ut ſcribit Cornelius Tacitus, damnatus fuit. Verſuto & callido ingenio fuiſſe Soſianũ ex hiſtorijs facilè colligimus. Nam cum Neronem faciles indi *Antiſtius Soſianus.*

cibus aures & delatoribus præſtare intellige ret, ut exilio ſe liberaret, Parmenis Chaldæi Genethliaci amicitiam inijt, ratus euenturũ, quod mox ſucceſsit, ut ipſo Parmene Romanorum ciuium literas interciperet, quæ ad illum dabantur, de futurarum rerum euentu. Vnde cum Antæi literas intercepiſſet, Parmenis etiam libellos clàm furatus eſt, quibus dies genitalis eius, & euentura ſecretis Parmenis occultabantur, atq; Hoſtorij etiã Scapulæ. Quæ ubi cõſideraſſet, Neroni ſcripſit, ſe habere, quæ ſaluti eius conducerent, ſi breuem exilij ueniã impetraſſet, quam rem facilè Nero conceſsit, eumq; per liburnicas aduehi præcepit, eiusq; uerbis fidem habens, Antæum & Hoſtorium perdidit. Pauca admodum amplius de Soſiano legimus. Poſt quem erat Saleius Baſſus, qui in pangendis heroicis per hęc tempora claruit, amatus uerò in primis à Veſpaſiano, atque ab eo quinquaginta ſeſtertijs donatus, & præterea poſitus inter illuſtria monumẽta, quia & illum Cornelius Tacitus in hiſtorijs egregiũ poëtam, & præclariſsimũ uatem nuncupat, alia inſuper multa idẽ Cornelius in eo, qui eſt de oratoribus dialogo. Meminit item Fabius Quintilianus, qui eius quidem uehemẽs & poëticũ ingeniũ celebrat, ſed quod tamẽ nec ſenectute eſſet maturũ. Poſt Baſſum ſequebatur P. Papinius Statius, cuius de patria inter gram-

[S]aleius Baſſus.

P. Papinius Statius.

grammaticos controuerſia fuit, uſq; ad Domitij tempora, Domitij, inquam, de re literaria bene meriti, qui ſi non ſibi & memoriæ tantum indulſiſſet, multa certè obtrectatores in eius ſcriptis fruſtra, quæ reprehenderent, perquiſiſſent. Sed de Domitio aliàs, inquit Piſo, nunc de Statio, qui ab aliquibus Toloſanus, ab alijs ex Sellis, Epiri oppidò, ab alijs Neapolitanus dicitur. Tunc ego, Poſtquam me prouocas, & Picus attentè & libenter hæc audire uidetur, cauſam uobis exponã, cur Statio diuerſa ſtatuatur patria. Atq; ut rem clarius percipiatis, patris & filij uitas uobis paucis recitabo, quas cum alij, tum Pomponius Lætus, & literarum & antiquitatis, ut ſcitis, bene peritus, pridem Gaſpari Blondi filio conſcripſit, quibuſdam à me pro tempore additis. Sic agas, inquit Picus, & ſimul obticuit. Publius igitur, inquam ego, Papinius Statius pater, Græca & Latina lingua eruditus, ad nouiſsimum uſque diem profeſſus eſt, ſummo honore apud Domitianum habitus, à quo etiam eſt auro donatus & corona, digno principe erga præceptorem munere. Primus genus ſuum, propter inopiam & egeſtatem obliteratum, celebritate nominis celebre fecit, adeóque claruit, ut, quod Homero, ei contigerit, duæ enim urbes, Sellæ Epirotarum, & Neapolis Campanorum, de eius natali ſolo

certarunt. Singularis profectò contentio, ex qua intelligi facilè poteſt, quanto in precio tum literæ fuerũt. Qui uerò Toloſanum exiſtimarũt, inter quos Danthes fuit, poëta Hetruſcorum uernaculus, decepti ſunt alterius Statij rhetoris patria, cuius meminit Euſebius. Ex Agellina uxore, quam unicam habuit, & ei ſuperſtes fuit, P. Papinium Statiũ genuit, cuius pueritiã ac iuuentutẽ literis fouit, copia, uarietateq́ rerum referſit, & omne eius ſtudium, quoad uixit, uiuit, operaq́ caſtigauit. Annum agens ſexageſimũquintum, inexpergeſcibilis ſomni morbo, quem lethargum uocamus, perijt, cuius mortẽ Epicedio filius proſecutus eſt. Multa & proſa & carmine ſcripſit, ſi filio credimus, ſed eorũ nihil ad nos peruenit. Papinius uerò filius, iuuenis adhuc, Claudiam Claudij Apollinaris filiã, quæ Tibicini nupta fuerat, & ex eo filiam genuerat, amoris impatiens, duxit uxorem, cui tanta, ut ait Pomponius, modeſtia & caſtitas, amorisq́ obſeruantia mariti, x x annis nõ fraudarit. Deceptũ hoc loco crediderim Pomponium, & eum ſecutum Maturantiũ, nec enim à marito Claudia tandiu abfuit. Erroris, opinor, cauſam præſtitit, quod parum conſideratè Statij carmen ad Claudiã ipſam examinarũt. Filiũ cum ex Claudia uxore nullum haberet, infantẽ ſibi Statius adoptauit, quem prœmatura extinctũ morte carmine defle-

defleuit. Vergẽs uerò ad ſenium Neapolim, cõmunem ambobus patriã, Claudiã carmine reuocauit, ambigitur, quis ſuperſtes fuerit. Albano certamine, Domitianus Cęſar eadem, qua patrem, qui præſens erat, filium corona, ac item agro Albano donauit, bisq; auro inſigniuit, ſplendidoq; ac magnifico, cum ſenatoribus equitibusq; Romanis, cõuiuio ſuſcepit, id quod carmine poëta, quod Eucharisticon inſcripſit, teſtatus eſt. Quo fit, ut fabulæ potius, quàm hiſtoriæ ſimile putem, quod ab aliquibus proditũ eſt, Statium præacuto ſtilo à Domitiano confoſſum. Superſunt uerò ad hęc uſq; tempora hæc Statij opera, Thebais, ut ipſemet cecinit,

—*Multa cruciata lima.* atq; idcirco durior & inconcinnior alicubi quibuſdam uidetur, quam Iunij Maximi, uiri eloquentiſsimi iudicio monituq; publicauit. Antimachum argumento tantum imitatus, nam phraſi ille tumidus & laxus, hic durus & arctior. Item Achilleis imperfecta, in qua longè plus doctis quibuſdam, quàm in Thebaide præſtare uidetur. Non defuere etiam, qui Achilleida ipſam perfectam fuiſſe exiſtimarint, ſed reliquum, quod deeſt, deperditum, ut etiam diutius Syluæ fuerunt, alij, quod habemus, integrum eſſe, utriq; magno, ut puto, acti errore, & manifeſtis pridem argumẽtis exploſi. Proditum eſt, cum Achilleida eſſet deſcripturus,

Criſpinum Vectij Bolani filium, clarum militia iuuenem, ſibi propoſuiſſe. Vtranq; uerò Imperatori Domitiano dicauit. Extant & quinq; Syluarũ libri, ex quibus & uehemens in eo poëmatis genere illius, & penè extēporale ingenium, & ſubitum calorem, ut ipſe ait, percipere poſsitis. De quibus quidem Papinij Syluis ſic Apollinaris in hendecaſyllabo, ad Felicem,

At cum fortè pedum minore rhythmo
Pingit gemmea prata Syluularum.

Ex iiſdem, inquam, Syluis & amicos & fortunam, & reliquam ipſius poëtæ uitam facilè cognoſcetis. Scripſiſſe præterea tragœdiã à nõnullis exiſtimatur, idq; Iuuenalis innuere uidetur, ut mox dicam. Non multũ adeò Statium à ſuorum temporum Scriptoribus amatum ea ratione colligo, quod ab iis eius nullam ferè mentionem factam uideo, præterquam ab Iuuenale, qui & illum perſtringere potius Satyricè uidetur, quàm laudare, ita enim canit in ſeptima.

Curritur ad uocem iucundam, & carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,
Promiſitq; diem, tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaq; libidine uulgi
Auditur, ſed cum fregit ſubſellia uerſu,
Eſurit, intactam Paridi niſi uendat Agauem.

Nec illud in præſentia uobis reticuerim, q̊d eſt ab Aligero Danthe, ſuo carmine proditum,

tum, Statium uidelicet Papinium religioni Chriſtianæ addictum fuiſſe, Chriſtianisq́ tum laborantibus, ob metum occultè, pro uirili opem tuliſſe, ne ſcilicet ſupplicijs cruciatibusq́, quibus tum paſsim afficiebãtur, agitaretur ipſe. In hanc autem pietatem & religionẽ inclinaſſe idem poëta innuit, ob eos Vergilij uerſus ex Sibylla,

Iam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna,

& reliqua. Sed an Danthes deceptus ſit, ut in eiuſdem etiã patria, nõ uobis facilè dixerim, nam & recẽtiores alios nõnullos ſcriptores in eodem fuiſſe errore inuenio. Legitur & epitaphium Statij à Pomponio, ut fertur, conditum, quod referre haud preciũ operæ uidetur. Poſt Statiũ D. Iunius Iuuenalis ſequebatur, qui in taxandis moribus, noſtrorũ patrũ memoria, primum locum habere putabatur adeò, ut is tum doctior exiſtimaret, qui plures eius uerſus memoriter recitaret. Ego, ſi quicquam mihi credendũ putatis, nõ eo uſq́ Iuuenalem legendũ cenſeo, niſi quouſq́ caſta & Romana lectione planè ſimus imbuti, atq́ hoc eo uobiſcum libentius, quo à magiſtris uideo minus obſeruari.

—*Bonis adeò*, ut ait poëta, *à teneris aſſueſcere, multum eſt.*

Fuit uerò, de quo agimus, Iuuenalis Aquinas, ex oppido, quod ſecundum Auguſti deſcriptionem, primæ regionis eſt Italiæ,

ut ait Plinius, uel D. Thomæ municipis doctrina & ſanctitate nunc celebre. Iuuenalis quidem, libertini cuiuſdam locupletis, incertum, fuerit alumnus, an filius. Ad mediam ferè ætatem declamauit, ut ait Probus, animi magis gratia, quàm quod ſcholæ ſe aut foro præpararet. Verum cum poſtea ſe Satyris ſcribendis cõtuliſſet, & multos, per malas & ſordidas artes, ad honorum & opum culmina euectos perſtringeret, inter quos Pantomimum Paridẽ, uenit in ſuſpicionẽ, quod tempora figuratè notaret tunc, per honorem militiæ. Quanquã octogenarius Vrbe ſummotus eſt, miſſusq; ad præfecturã cohortis, tendentis in extremam Aegypti partem, id uerò Cæſari ſupplicij genus placuit, ut leui atq; ioculari delicto par eſſet. Credibile eſt, illum eas in Aegypto Satyras ſcripſiſſe, quæ ſunt, altera ad Voluſium Bithynicum, de portentis Aegypti, altera ad Gallum, de militiæ incõmodis. Intra breuiſsimũ uerò tempus, ibi angore & tædio perijt, ut idem Probus tradit. Sedenim & Suidas ad hunc fermè modũ de Iuuenale. Fuit, inquit, poëta Latinus Iuuenalis, qui Domitiani Imperatoris temporibus floruit, à quo Praſinæ factionis ſaltator Paris amabatur, quare à Senatu & ab Iuuenale ſalibus quibuſdã obiurgabatur, ex quo factũ eſt, ut Iuuenalis in Pentapolin, Libyæ urbem, relegatus ſit. Paris uerò ab Imperatore ad

re ad Antiochiam miſſus, ubi & domum ac balnea extra urbem conſtruxit. Hæc Suidas. Sed de Iuuenale, ad Felicem ſcribens, his hen decaſyllabis meminit Sidonius Apollinaris, cum de P. Ouidij exilio prius locutus eſſet.

Nec qui conſimili deinde caſu,
Ad uulgi tenuem ſtrepentis auram,
Irati fuit hiſtrionis exul.

Hoc loco illud obſeruatione dignum uidetur, quod Suidas ait, Parin Antiochiæ uitam finiſſe, cum ipſius Paridis epitaphium à Martiale compoſitum, eum nõ Antiochiæ, ſed in uia Flaminia ſepultum oſtendit. Sic enim in undecimo libro,

Quiſquis Flaminiam teris uiator,
Noli nobile præterire marmor.
Vrbis deliciæ, ſaleſq; Nili,
Ars & gratia, luſus & uoluptas,
Romani decus & dolor theatri,
Atq; omnes Veneres, Cupidineſq;
Hoc ſunt condita, quo Paris, ſepulchro.

Verum enimuero neſcio, an melius ſit, duos fuiſſe hoc nomine exiſtimare, alterũ quidem, qui Neronis tempore uixerit, & ab eodem, ut ſcribit Suetonius, occiſus, quaſi grauis aduerſarius. De altero quoq; idem Suetonius tradit Domitiam uxorem, ipſius hiſtrionis amore captam, atq; ideo ab eo repudiatam. Cornelius uerò Tacitus ſeſtertia decẽ à Domitia Neronis repetita eſſe ait, quæ ipſi Pari

di pro libertate dediſſet. Hæc & alia ab ipſis copioſius in hiſtorijs tradunt. Quare ſi unus ſit Paris hiſtrio, & Pantomimus, quo modo hiſtoriæ cõueniant, haud facilè diſpicio. Sed nos iam reliquũ uitæ Iuuenalis, cuius ſupremum uitæ tempus ad Neruę uſq; principatũ aliqui proferũt ſcriptores, qui & Frontonẽ & Fabiũ Quintilianũ, eius magiſtros fuiſſe tradunt, & Valeriũ Martialẽ amicũ. Quibus de rebus certi nihil habeo, q̊d uobis afferã, niſi cõiecturas, quas interpretes afferũt, quorum aliqui eius Satyras in quinq; libros diuidunt, alij negãt. Cætera uerò mittamus, ſatis ſit hæc uobis indice mõſtraſſe, nam ad Arũtij Stellę effigiẽ, iam tẽpus eſt, ut me cõuertam.

Aruntius Stella.

Fuit autem Stella Patauinus, elegiarũ poëta, quẽ ante Domitiũ pleriq; omnes Neapolitanum putauere, perperã Statij uerſus interpretantes. Tanti uerò ab ipſo Statio Stellã factũ uideo, ut ei primũ Syluarũ librum miſerit, eiusq; & Violantillæ nuptias longo carmine proſecutus ſit. Hæc eſt illa Violantilla, quam Martialis Hyanthida, Gręca dictione, & Stella ipſe, à ſuo nomine, Aſterida nuncupauit. Scripſit uerò Stella carmẽ de ſuæ puellæ colũba, ut Catullus de Lesbiæ paſſere, ut reor, q̊d Martialis hendecaſyllabo ſuo, ſi dis placet, uult Catulliano paſſere tanto elegãtius eſſe, quanto paſſere maior eſt columba. Idẽ alibi,

Vel Stellæ cantata meo, quam fleuit Hyanthes,

Cuius in Elyſio nigra columba uolat.

Scripſit præterea uictoriam Domitiani contra Sarmatas. Stellæ huius meminit & Apollinaris in hendecaſyllabis. Cum Stella erat C. Valerius Flaccus Setinus, qui & ipſe, ut Stella, Patauinus fuit, ut ex his Martialis uerſibus colligimus, *C. Valerius Flaccus.*

Cenſetur Apona Liuio ſuo tellus,
Stellaq́; nec Flacco minus. Item illo,
O mihi curarum precium non uile mearum,
Flacce, Antenorei ſpes & alumne laris.

Alij Setinum faciunt, à Setia, Campaniæ urbe, ea ducti coniectura, quod in antiquis codicibus Setinus cognominet̃, quo fit, ut ab aliquibus diuerſus Setinus Flaccus, à Patauino putetur, alij Romanũ & quidem ex nobili & peruetuſta familia putauerunt. Sed omnes hos uana potius coniectura, q̃ certa aliqua autoritate ductos uideo. Sũt &, qui Decemuirum Sibyllinum putent eum fuiſſe, ducti illis eius uerſibus.

Phœbe mone, ſi Cumææ mihi conſcia uatis,
Stat caſta cortina domo. Vos uideritis, quid credatis. Sed hæc, quæ traduntur ab alijs, uobis, ut audiui, expono, nõ tanquam credulus illis. Hic eſt, inquam, Valerius Flaccus, cuius Argonauticôn opus extat, Veſpaſiano patri inſcriptũ, ut facilè ex eius carminis principio colligit̃. Opus, inquã, quantũ per iuuenẽ præſtari potuit, cultum, eruditũ,

& Varium,ſed in quo plus eſt uirium, quàm uirtutis,ut in eo animos,&audaciam quandam iuuenilem facilè offendatis. Quod cũ, ut creditur,opus ſit imperfectum,atq; in primis ex Apollonio tralatum, amicus noſter à Flacco relicta,exApollonio ipſo ſupplere niſus eſt,dignum ſcilicet patellæ operculũ. Certè non parum amiſſum eſſe ex Valerij Flacci immatura morte, ſcribit Fabius. Sed nõ erit præter precium operæ,ſi uobis hoc loco cõmemorem, quos hactenus compererim Argonautica ſcripſiſſe, nec, ut puto,uobis erit ingratum. Quod cum ambo ſibi gratum fore annuiſſent, Primus, inquã ego, Orpheus, ut aliàs diximus, Argonautica ſcripſiſſe dicitur,nõ Thracius,ſed Italus Crotoniata,deinde Epimenides Gnoſius,poſt eũ Cleon,Curieus poëta,à quo,ut Græci obſeruant,Apollonius omnia ferè trãſtulit, tum Herodorus, poſt HerodorumApollonius Rhodius,poſt Apollonium Dionyſius Mileſius, tum demũ Latini duo, Atacinus Varro & Valerius Flaccus. Hæc adeò Græcis & Latinis poëtis grata fuit Aurei uelleris fabula, de quo & tragœdiæ innumerabiles, ut ſuo loco dicetur, quare iam ad alia. Poſt Flaccum duo expreſſi erant in tabula laſciuiſſimi poëtæ,quorum prior quidem Sabellus, qui, ut Hemitheon, uaria cõcubituum genera carmine complexus eſt,uſq; adeo uerò impudicè,ut ipſi quoque

Sabellus.

que Martiali in ea re nauſeam & ſtomachũ fecerit,id quod uel eo uerſiculo innuit,

Tanti non erat eſſe te diſertum.

Vixit autem Domitiani & Neruæ temporibus. Alter fuit Muſæus,non Græcus,ſed Latinus,qui eodem tempore eadẽ ſcripſit, quæ Sabellus. De quo idem ſic Martialis ad Ruſſum Inſtantium, *Muſæus Latinus.*

Muſæi pathiciſsimos libellos,
Qui certant Sybariticis libellis,
Et tinctas ſale pruriente chartas,
Inſtanti lege Ruffe. Sed puella
Sit tecum tua,ne Thalaſsionem
Indicas manibus libidinoſis,
Et fias ſine fœmina maritus.

Erat poſt hos imago Voconij Victoris, quẽ miro eſt proſecutus amore Hadrianus Cæſar adeò,ut eius tumulum, ut Apuleius ſcribit,ſuis uerſib. ueneratus ſit,ita enim ſcripſit. *Voconius Victor.*

Laſciuus uerſu,mente pudicus eras.

Fuit uerò Voconius, ut Plinius ad Priſcum, libro epiſtolarum ſecũdo ſcribit, Romanus, cuius pater, in equeſtri gradu clarus,clarior uitricus,mater è primis citerioris Hiſpaniæ, ſumma familiaritate C. Plinio coniunctus adeò, ut illum cõtubernalem ſibi & in Vrbe, & in ſeceſſu fuiſſe ſcribat. Mira eius fuit in ſermone, mira etiã in ore & uultu ſuauitas. Ad hęc ingenio fuit excelſo,ſubtili,facili, dulci,erudito in cauſis agendis, in pãgendis ue

ro carminibus talis, ut Muſas ipſas Latinè loqui credi poſsit, ut ait Plinius. Ius ei trium liberorũ conceſsit Imperator. Iuuenis Theſtylum puerum amauit ſic, ut ipſum Martialis exoret, ut tantiſper à Voconij latere abſcedat, donec ſuos Voconius uerſus emendet. Inquit,

Sic etiam poſitis formoſus amere capillis,
Et placeat uati nulla puella tuo.

Apollinaris. Poſt Voconium fuit effigies eius Apollinaris, qui Domitiani & Neruæ temporibus floruit, quem adeò coluit Valerius Martialis, ut de eo ad librum loquens ſcribat,

Si uis auribus Atticis probari,
Exhortor, moneoq́; te Libelle,
Vt docto placeas Apollinari,
Nil exactius eruditiusq́; eſt,
Sed nec candidius benigniusq́;.

Et alibi ad choriambicum Scazonta ait,

Apollinarem conueni meum Scazon.

Fuere & alij, tam Græci quàm Latini, Apollinaris nomine, quos cõmodè ſuis locis referemus. Tum Codri imago uidebatur. Fuit uerò Codrus ſuorum temporũ poëta pauperrimus adeò, ut à ſemidoctis eius nomen in prouerbium exierit, Codro pauperior, & ut Græcis, Iro uel Pauſone egentior. Mulierẽ illum Proculam habuiſſe oſtendit Iuuenalis, qui & eius egeſtatem in tertia Satyra executus eſt. Quo loco uult oſtendere, ſi inopes

Codrus.

calami-

calamitate ulla circumueniantur, à nullo ad iuuantur, ſin diuites, ſtatim adſunt innumerabiles, qui ſubueniant. Codri meminit & Martialis, cum alibi tum hoc diſticho,

Plus credit nemo, quàm tota Codrus in urbe,
Cum ſit tam pauper, quomodo cæcus amat?

Poſt hunc erat Lucius, poëta Hiſpanus, qui Horatium Flaccum imitatus eſt, Domitiano Cæſare. Quæ ætas magnam poëtarũ copiam effudit, & magnum, ut ait Plinius, prouentum attulit, ſed in his ſuccus ille, & ſanguis incorruptus antiquorum ineſſe deſierat, & naturalis ille, & non fucatus nitor euanuerat, peregrinam quandam ferè omnes & aduenticiam dicendi & ſcribendi facultatem amplexati. In hoc poëtarũ genere duo fratres erant, Turnus & Memor, ex Arunca ciuitate, quorum alter Satyricus fuit poëta, Turnus ſcilicet, de quo ita ferè Probus Grammaticus in his, quæ extant, dimidiatis in Iuuenalem cõmentarijs. Turnus, inquit, libertini generis, ad honores ambitione prouectus eſt, potens fuit in Veſpaſianorum, Titi & Domitiani aula, eiuſdem meminit & alibi. Martialis uerò eius nobiles uocat libellos, cum ait,

Lucius. *Turnus.* *Memor.*

—Proximumq́; Turni nobilibus leget libellis.

Alio uerò loco,

Contulit ad Satyras ingentia pectora Turnus,
Cur non ad Memoris carmina? Frater erat.

Eiuſdem meminit & Rutilius in Itinerario,

Huius uulnificis, ſatyra ludente, Camœnis
Nec Turnus potior nec Iuuenalis erit.

Alter autē frater Memor, tragicus poëta fuit, quod planè oſtendit Placiades Fulgentius, cum eius carmen ex fabula, quæ Hercules inſcribebatur, affert,

Ferte ſuppetias optumi comites.

Idem Probus, idem & Valerius Martialis, cū de Memoris ipſius effigie hæc canit,

Clarus fronde Iouis, Romani fama cothurni,
Spirat Apellæa redditus arte Memor.

Tametſi eo loco Domitius noſter, non tragicum, ſed heroicum poëtam Memorem fuiſſe exiſtimat. Meminit & utriuſq; Sidonius Apollinaris. Eodē fermè tempore, & alij ſimul duo fratres fuere, qui eadem, qua Turnus & Memor ratione, heroico alter, elego alter abſtinuere. Quorū M. Vnicus Martiali fuit conſanguinitate coniunctus, elegis tantum uſus eſt, qua de re etiam nunc extat epigramma.

M. Vnicus.

Vnice, cognato iunctum mihi ſanguine nomen,
Quiq; geris ſtudijs corda propinqua meis,
Carmina cum facias, ſoli cedentia fratri,
Pectore non minor es, ſed pietate prior.
Lesbia cum tenero te poſſet amare Catullo,
Te poſt Naſonem blanda Corinna ſequi,
Nec deerunt Zephyri, ſi te dare uela iuuaret,
Sed tu littus amas, hoc quoq; fratris habes.

Coſconius.

Fuit & eadem ętate Coſconius poëta, qui q̄d nihil

nihil, niſi caſtũ & pudicũ cecinit, à Martiale rideretur, atq; ideo eius carmina pueris tantũ & uirginibus legenda cenſebat. Fuit & per hæc tẽpora Ligurinus, qui in ſuis recitandis carminibus ambitioſus, & moleſtus erat, cum aliàs & probus uir eſſet & innocens. Hinc de eo illud legitur, Ligurinus.

Vis, quantum facias mali, uidere?
Vir, iuſtus, probus, innocens timeris.

Extant & hac de re epigrammata Martialis. Alterius uerò Ligurini, longè poſterioris, opus legitur, quod de rebus geſtis eius Federici Imp. inſcribitur, qui Ahenobarbus, id eſt, Barbaruſſa dictus eſt. Opus quidẽ tale, quale illa ferre potuit ætas, canorum & uolubile, ſed inconcinnũ & circumfluens, & quod ſaporem ſcribentis & ſcripti refert uernaculũ. *Ligurinus alter.*

Fuit & eadẽ ætate, qua prior Ligurinus, Luſtricus Brutianus, qui Callimachio dicendi filo delectatus, ipſum Latinè poëtam eſt imitatus, tam Plinio quàm Martiali cognitus. Egit quoq; cauſas, ſeq; à Montano Atticino accuſatũ, apud Cæſarem, ita defendit, ut Atticinus ipſe à Cæſare in inſulam relegaretur. *Luſtricus Brutianus.*

Fuit & Decianus Emeritenſis, ex Hiſpania poëta & philoſophus. Fuit & Decius poëta, Lucilli, uiri Conſularis filius, poëta Satyricus, cuius laudes his uerſibus Claud. Rutilius in Itinerario eſt executus. Cum enim ageret de præfectis Hetruriæ, *Decianus.* *Decius.*

Qualis, ait, *nunc Decius, Lucilli nobile pignus,*
Per Corythi populos, arua beata regit.
Nec mirum, magni ſi redditus indole nati
Felix, tam ſimili poſteritate, pater.
Huius uulnificis, Satyra ludente, Camœnis
Nec Turnus potior nec Iuuenalis erit.
Inſtituit ueterem cenſoria lima pudorem,
Dumq́; malos carpit, præcipit eſſe bonos,

Et quæ ſequuntur. Fuit uerò non per hæc tempora, ſed longè poſtea, hoc eſt, Theodoſij & filiorum ætate, ut conijcio, ſed per Domitiani & Neruæ tempora. Fuit Votienus Narbonenſis, & cum Votieno Licinianus Valerius, de quo idem Martialis. Hunc eſſe crediderim, cuius nō multò antè epitaphiū antiquum repertū eſt, ut accepi, ante portā Latinā. MVSA HOSPITIS LICINIANI VIX. ANN. XXXV. Me uerò latet, an hic idem ſit Valerius Licinianus, qui Prætorius Romæ, inter eloquentiſsimos cauſarū autores habitus eſt, uerū mox eò infelicitatis decidit, propter Corneliæ Veſtaliū maximę inceſtum, ut relegatus in Sicilia profiteret̃, & exul rhetor fieret de ſenatore. Quare ipſum dolenter & grauiter quadam præfatione dixiſſe ſcribit Plinius,

Votienus.

Valerius Licinianus.

Quos tibi fortuna ludos facis? Facis enim ex profeſſoribus ſenatores, ex ſenatoribus profeſſores. Quam ſententiam æmulatus Iuuenalis cecinit,

Si for-

Si fortuna uolet, fies de Rhetore Conſul,
Si uolet hæc eadem, fies de Conſule Rhetor.

Hîc Piſo, Quin potius, inquit, à Iuuenale Licinianus ſententiã eſt mutuatus. Cui ego, Vt uelis, inquã, putes, nihil impedio, eadẽ enim fermè ætate, fuit cum Iuuenale cõiunctus Licinianus, ut ex eodẽ Plinio & Martiale colligimus. Fuit & per hæc tẽpora Sulpitia, ex no *Sulpitia.* biliſsima Sulpitiorũ familia, quæ nitida admodũ & caſta poëmata ſcripſit. Virũ habuit Calenũ, cũ quo annos XV amãtiſſimè & cõiunctiſsimè uixit. Mariti & uxoris meminit Sidonius Apollinaris, ſic inquiens,

Non quod Sulpitiæ iocos Thaliæ
Scripſit blandiloquos ſuo Caleno.

Extat & elegans Martialis epigrãma, maximũ pudicitiæ, & poëticæ huius Sulpitiæ teſtimonium,

Omnes Sulpitiam legant puellæ,
Vni quæ cupiunt uiro placere.
Omnes Sulpitiam legant mariti,
Vni qui cupiunt placere nuptæ.
Non hæc Colchidos aſſerit furorem,
Diri prandia nec refert Thyeſtæ,
Scyllam, Byblida nec fuiſſe credit.
Sed caſtos docet & pios amores,
Luſus, delicias facetiasq;.
Cuius carmina qui bene æſtimarit,
Nullam dixerit eſſe ſanctiorem.
Tales Aegeriæ iocos fuiſſe,
Vdo crediderim Numæ ſub antro.

Hac condiſcipula, uel hac magiſtra
Eſſes doctior & pudica Sappho.
Sed tecum pariter ſimulq́; uiſam,
Durus Sulpitiam Phaon amaret
Fruſtra. Nanq; ea nec Tonantis uxor,
Non Bacchi, nec Apollinis puella,
Erepto ſibi uiueret Caleno.

Extat & poëma hexametris uerſibus conſcriptum, de Domitiani Cæſaris temporibus, quod huic ipſi Sulpitiæ aſcriptũ eſt, tametſi alicubi inemendatum adeò, ut dubitari poſſit. Fuit eadem ferè ætate, Traiani uidelicet *Serapion.* & Neruæ, Serapion poëta Græcus, Athenienſis, ualde Plutarcho amicus, cuius & aliquãdo meminit, illumq́ꝫ loquẽtem inducit in eo, qui inſcribit, περὶ μὴ χρᾶν ἔμμετρα νῦν τὴν πυθίαν. Vbi inter multa, quæ toto libro paſsim de ipſo Serapione traduntur, tum illud maxime obſeruatione dignum, philoſophiam ipſam fuiſſe primũ uerſibus deſcriptã, ab Orpheo uidelicet, Heſiodo, Parmenide, Xenophane, Empedocle, Thalete, poſt deſitum rurſus ab hoc ipſo Serapione genus id ſcribendi reuocatum. Fuerũt & Serapionis nomine alij plures, ſed non poëtæ, inter quos medici duo celebres, unus Pictor, & duo Chriſtiana pietate inſignes. Alter quidem diſcipulorũ numero, alter uerò, in teſtimonium religionis, uitam & ipſum ſanguinem deſpondit. Vixit & *Rufus.* hac ætate Traiani Rufus Epheſius, medicus illuſtris,

illuſtris,qui præter alia, quæ multa in facultate medica conſcripſit,quæ & à Suida colligunt,& à Galeno frequenter,Oribaſio, Paulo & Aëtio,alijsq; citantur,etiã carmine quædam condidit,cuius ego uerſus elegantiſsimos legi.Claud.quidem Galenus eum quinque libris, uerſu hexametro, de herbis egiſſe ait, ſexto de ſimplicium medicamentorũ facultatibus uolumine.Floruit per hęc tempora T.Annianus,qui inter cętera Feſcenninos uerſus ſcripſiſſe dicitur,de quo genere carminis,ſi meminiſtis, primo ſermone nonnulla diximus.Ab Auſonio Gallo mentio eſt facta Anniani.Fuit uerò poëta comis &perurbanus, A.Gellio amicus, de quo & ſic libro xx noctium Atticarũ. Annianus, inquit, poëta in fundo ſuo,quem in agro Phaliſco poſsidebat, agitare erat ſolitus uindemiã hilare atq; amœniter, ad eos dies me & quoſdam familiares uocauit.Hæc ille.Citatur &à grammaticis.Fuit & Ananius, Græcus poëta iambographus,de quo Athenęus,cum alibi tum in tertio dipnoſophiſtôn, ubi de fici generibus agit.Meminit item Iſaacius in Lycophronẽ, ubi de iambographis poëtis diſſerit.Claruit & eadẽ,qua Annianus ætate, Iulius Paulus, qui multa beneuolentia &cõſuetudine Gellium proſecutus eſt. Prædiolum hic in agro Vaticano poſſedit,quò cum Gellium tum alios uiros doctos plerunq; inuitabat,ibi tum

Annianus.

Ananius.

honeſta literarum colloquia habebantur, ut Gellius libro xix ſcriptum reliquit. Dehinc Oppiani effigies ſpectabatur, qui Corycius poëta fuit, ut Suidas ait, ſic ab urbe Ciliciæ nuncupatus, & propterea Cilix ab Euſebio in Temporibus, & ab Hieronymo dicitur, alij Anazarbeum fuiſſe malunt. Eſt uerò Anazarbus, quæ & Anazarba à Stephano dicitur, Ciliciæ ciuitas, quæ & Cæſarauguſta, Dioſcoridis & Aſclepiadis, medicorum illuſtrium patria, quidam & Cyndam & Dio cæſaream appellauerunt, ſed Plinius noſter omnino diuerſa Cyinda, ſic enim neutro genere, in plurium numero & Strabo quoque protulit, ab Anazarbo exiſtimat. Hiſtoriam uerò de Anazarbo, parum ueritati, ut uidetur, conſonam Suidas confinxit. Neruam enim, Romanorum Imperatorem ait, cum terræmotu urbs Diocæſarea eſſet diſiecta, illuc Anazarbum quempiam, Senatorem miſiſſe, qui urbem, cum prius Cyinda & Diocæſarea dicta fuiſſet, inſtauratam, à ſuo nomine Anazarbum uocauit, cum tamen & Plinius ante Neruam Anazarbenos nominet, & Dioſcorides miles, ſub M. Antonio & Cleopatra, Anazarbeus & fuerit, & nuncupatus ſit. Sed de Anazarbo præter propoſitum iam ſatis, nunc ad munus penſumque meum, hoc eſt, ad poëtam ipſum, me reuoco. Oppianus igitur patrẽ habuit Ageſilaũ, inter

Oppianus.

terAnazarbenos optimatẽ,matrẽ uerò Zeno dotam. Poëta & grãmaticus fuit, M. Antonij Imperatoris & Seueri tẽporibus floruit. Libros quinq; Halieuticôn ſcripſit, Cynegeticôn libros quatuor, Ixeuticôn libros duos, in quibus, quę ad piſcatoriã, uenationẽ & aucupiũ pertinẽt, cõplexus eſt. Proditũ eſt, ipſius Oppiani patrẽ Ageſilaũ, cum plurimũ opibus & autoritate ualeret, ſeſe philoſophię tradidiſſe, filiumq́; ijs artibus, quæ liberales & Cyclicæ dicuntur, erudiuiſſe. Cum autem ijs ſtudijs inuoluti eſſent pater & filius, Seuerus Imp. apud Anazarbum diuertit, cui obuiam omnes urbis primores prodiere, id quod Ageſilaus, ut homo philoſophiæ deditus, facere neglexit, quare iratus Cæſar patrem ac filium, in maris Adriatici inſulam, quæ Melita dicitur, relegauit. Eſt uerò Melita, prope Siciliam, ad Auſtrum ſita inſula. Vnde qui in delicijs habent, Melitenſes canes dicunt, & lineæ ueſtes, Melitenſes, à lini ſpecie, de quibus & Cicero in Verrinis, & Diodorus Siculus. Cum ergo ibi exularet Oppianus, de piſcibus opus, q̊d extat, conſcripſiſſe tradit. In quo opere obſeruatũ eſt ab Hieronymo, in eius Ezecielis cõmentarijs, centũ quinquaginta tria eſſe genera piſciũ, id licet ego minus, cum nec ſemel eius poëma legerim, animaduerterim. Mortuo autẽ Seuero, Antonino eius filio Oppianus carmẽ ſuũ dedicauit,

à quo propter carminis ſuauitatẽ & elegantiam, ab exilio unà cũ patre eſt liberatus. Reuerſus uero in patriam, infelix peſtilentia periịt, ubi à ſuis ciuibus ſepulchrum & ſtatuam promeruit, Græco epigrammate, in hanc ſententiã. Quod raptus à fatis iuuidis eſſet poëta, qui ſi diutius uixiſſet, nullus ei inter mortales par gloria futurus erat, annos enim triginta natus, è uita exceſsit. Extant & alia in eum Græca epigrammata. Scribit Sozomenius in epiſtola ad Iuniorem Theodoſium, quod Antonius Seuerus ea erga Oppianum uſus eſt liberalitate, ut pro ſingulo eius operis uerſu, eum aureo uno donauerit, q̊d imperatoriæ largitatis & liberalitatis omnibus miraculũ fuit, ut adhuc ipſius Oppiani carmina à plurimis aurea ſint appellata. Hæc quidem Sozomenius, ſed enim aliị ad uigeſies millies nummûm, hoc eſt, ut Græci dicunt, myriadas duas, omnes ſummam perueniſſe ferunt. Hic puer Picus, Præclarũ, inquit, munus, nihil ergo mirandum, ſi ab Octauia denis ſeſtertịs Vergilius donatus eſt, uel ut aliị dicunt, graui ære, cum illos uerſus recitaſſet,

—*Tu Marcellus eris.* Nihil mirum, inquit Piſo, & ſimul ad me conuerſus, qui paulum interquieram, Perge, ait, Lili, recondita iſta, nec uulgaria nobis expone. Imò, inquã ego, ſunt eruditis protrita, quæ uos interiora & exquiſita putatis, ſed num uultis, poſtq̃

iam

iam ſatis de Oppiano diximus, eos uobis autores cõmemorem, quos reperi de piſcibus ſcripſiſſe. Et ualde, inquit Piſo. Tunc ego, Primus, inquam, quod ſciam, Callimachus fuit poëta Cyrenęus, ſecundus Cicilius, Argiuus poëta, qui & ipſe Halieutica compoſuit. Tertius, Numenius Heracleota, Arcas, quartus, Poſſidonius Corinthius. Quintus, Ouidius poëta Latinus, Sulmonenſis, ſextus, Oppianus Cilix. Septimus, Olympius Nemeſianus, octauus, Seleucus Emiſenus. Et hi quidem uerſu. Soluta uerò oratione, Seleucus Tarſenſis, Leonides Byzantius, Agathocles Athracius, Theophraſtus Lesbius, & Damoſtratus hiſtoricus. Qui libris uiginti Halieutica ſcripſiſſe dicitur, & in iis de diuinatione egit, quæ per aquam fit, quam Græci hydromantiam uocant. Demũ & M. Antonius Cæſar & philoſophus de piſcibus nonnihil ſcripſit, cuius etiam quędam extant adhuc. Sunt &, qui hodie hanc rem meditantur, & antiquis recentia nomina cõferũt, ut Iouius, M. Aſſarius, Gyllius, alij. Ex his, inquit Piſo, facile colligimus, quàm harum rerum fueris aliquando curioſus. Sic eſt, ut ais, inquam, Piſo, ſed eruditam iſtam orationem, nõ elegantem faciunt. Vnam malim ego, uel exiguam epiſtolam uel Bembi uel Sadoleti ſcripſiſſe, quàm uel totam huius diei dictionẽ. Te tuarum, ut uideo, inquit Piſo, opum pudet, pi-

getq́ꝫ. Nobis ſaltem uel hanc theſauri partẽ impertiri non nolis, qui te adeò amamus, & libenter audimus, reliquasq́ꝫ tabulæ imagines explica. Sic, ut uultis, agam. Erat & Marcelli poëtæ imago, qui Sidites fuit. Eſt enim Sida, Pamphyliæ urbs haud ignobilis. Floruit uerò M. Antonij tẽporibus, libros duos & quadraginta carmine hexametro compoſuit, in quibus cum de alijs tum multa de Lycano. Meminit & Marcelli Suidas, & D. Hieronymus, qui contra Iouinianũ ſcribens, ita ait, Legat, qui uelit, Ariſtotelem & Theophraſtum proſa, Marcellum Siditen & noſtrum Flauium, hexametris uerſibus diſſerentes. Sed uiderint, qui Hieronymũ corrigere ſtuduerunt, an Fannium rectius legerint. Ex eodem de uiris illuſtribus, Ego uos tantũ moneo in tãtis tenebris, in quibus & Lyncei caligant, ne quid uos prætereat, quod ſuccurrat. Verum de Rhemmio Fannio paulò pòſt agemus. Poſt Marcellum erat Iulianus, Iuliano, philoſopho Chaldęo, patre natus, qui eodem principe M. Antonio Pio, ſacra reſpõſa per uerſus edidit, & ut Græci dicũt, Theurgica, atq́ꝫ alia eiuſcemodi ſciẽtiæ arcana. Ferũt, cum Romani magna ſiti afficerent, nimioq́ꝫ æſtu terra hiulca ſcinderetur, Iulianũ repentè nubes obſcuras congregaſſe, tonitrusq́ꝫ ac fulgura ſua ſapientia & arte conuocaſſe, unde eſt largus terris hymber immiſſus. Hoc tamen

Marcellus.

Iulianus.

men miraculum,ſunt,qui tradant Arnuphin Aegyptium philoſophum effeciſſe. Poſt Iulianum Neſtor ſequebatur, Neſtorem Piſan der filius,quorum pater Seuero principe cla ruit, filius uerò tum maximè, cum Alexãder Mammeæ Romanorũ imperiũ obtinuit. Larandæi hi fuere.Eſt autem Laranda, Lycaoniæ ciuitas,Lycaoniæ, inquã, quæ Lyciæ & Iſauriæ pars eſt.Qua cauſa factũ eſt, ut à quibuſdam modo Lycaonij, modo Lycij nominati ſint. Neſtor quidem Iliada conſcripſit, opus,ut ſic dicam,mõſtroſum,deerant enim in eo literæ, &, ut Græci dicunt, ἀστοιχείωτον, quo modo & Tryphiodorus ſcripſit Odyſſeam.In primo enim utiq; A nõ reperitur,& ſimiliter per totam rhapſodiam,atq; ita deinceps. In unaquaq; reliquit hic idem Neſtor, ut Menander Rhetor prodit, auium & plantarum naturã literis perſcriptam. Varro quoque,nõ ille antiquus Marcus, ſed longè poſterior,ut puto,apud Conſtantinũ Cæſarem in xij de Re ruſtica ita fermè de hoc Neſtore. Remediorũ, inquit, ſpecies paulò antè, cum ſapientiſsimi Neſtoris Alexicepon,id eſt,auxiliarem hortum, elegiacis uerſibus compoſitum, interpretarer, abſolutius conſcripſi. Cætera idem paulò idem ſubiungit, At uerò Neſtor,ait,in Alexicepo ſuo braſsicam, Lycurgi lachrymã eſſe dicit. Cum enim Bacchus eum reueritus, inquit, mare ſubijſſet,

Neſtor.

Piſander.

Lycurgus uerò uite iunctus lachrymã emiſiſſet, ex lachryma braſsicam enatam eſſe dicit, & ob id contrarietatem inter ſe uitem & braſsicam habere. Et quidem hæc ille. Scripſit item Neſtor Metamorphoſeon librum, citatur & eiuſdem quoq; Alexandrias à Stephano. At Piſander huius filius uariã hiſtoriam carmine complexus eſt, libris ſex digeſtam, quam ἡρωϊκῶν θεογαμίαν, hoc eſt, deorum heroumq; nuptias inſcripſit, cõpoſuit & alia ſoluta oratione. Porrò hac tabulæ parte erat

Soterichus. Soterichi poëtæ effigies, quem Oaſitem patria fuiſſe ſcribit Stephanus. Eſt autem Oaſis urbs Libyæ, quæ & Hyaſis dicta eſt. Vnde Oaſitæ ciues Plinio & Ptolemęo. Auaſis quoque, Aegypti ciuitas, Oaſis appellata eſt, ut idem autor eſt Stephanus. Sedenim qui Suidam exſcripſerunt, Soterichum Aſitem, pro Oaſitem repoſuerunt, ſed hæc ſcriptoris, nõ autoris inſcitia. Floruit uerò Soterichus Diocletiani Cęſaris tempore, cuius etiam laudes perſcripſiſſe dicitur, & præter eas Dionyſiaca cõpoſuit, quę & Baſſarica, libris quatuor. Item ſcripſit Panthiam Babylonicam, & Ariadnem, & Apollonij Tyanei uitam, Pythona, & Alexandriaca, quo libro Thebarum direptionem, ab Alexandro factam, cõplexus eſt, aliaq; nonnulla. Sed quoniam de Alexan-

Clemens. dro meminimus, ſuccurrit & poëta Clemẽs, Apuleij familiaris, qui omnẽ ipſius Alexandri hi-

dri hiſtoriam pulcherrimo carmine illuſtrauit, id quod Apuleius pluribus in Floridis atteſtatus eſt. Fuerunt & alij plures Soterichi, inter quos ille, ſi coniectari licet, faber & artifex, cuius opera rudia & incondita fuerunt, ut fermè illius opera in prouerbium tranſierint, ut Soterichi lecti, quorum è Seneca Gellius libro & ipſe ſecundo meminit, his uerbis. Quidam ſunt, inquit, tam magni ſenſus, Q. Ennij, ut licet ſcripti ſint inter hircoſos, poſſunt tamē inter unguentatos placere. Et cum reprehendiſſet uerſus de Cethego, Qui huiuſmodi, inquit, uerſus amant, liceat & ſibi & eoſdē admirari & Soterichi lectos. Dignus ſanè Seneca uideat̃ lectione ac ſtudio adoleſcentiū, qui honorem coloremq́ꝫ ueteris orationis, Soterichi lectis cōpararit, quaſi minimæ ſcilicet gratiæ, & relictis iam contemptisq́ꝫ. Et hæc tum Senecę tum Gellij uerba. Fuit hinc etiam, ut puto, Lembus Soterichus, fragilis ſcilicet & rimoſus, ut ex Antipatri Theſſali epigrammate collegimus, in noſtro de nauigijs. Celebratur à Sexto Emperico alter Soterichus antiquior, qui ſilurorum nidore, χολῇ, id eſt, bile agitabatur. Celebrat̃ item alius à Plutarcho, quem & loqui nonnunquam in ſuis dialogis introduxit. Fuit et inter poëtarum imagines Quinti Calabri, Græci poëtæ imago, qui libros quatuordecim ſcripſit eorum, quę in libello Troiano ab *Quintus Calaber.*

Homero relicta ſunt, quæ *τοῦ ὁμήρου παραλειπόμενα* inſcribunt, quę & his noſtris diebus legũtur. Cœpit autẽ Quintus ab Hectore tracto, ut Macer apud Latinos. Huius Quinti uel Cointi, ſic enim Græci, ab Iſaacio grammatico mentio fit, in expoſitione Lycophronis.

Idæus. Fuit & Idęi Rhodij imago, qui patrẽ Liſſum habuit, poëta ipſe egregius & ingenioſus, uerſum hic uerſui componens, poëſim duplicauit Homericam. Alia item multa edidit, & de patria præcipuè Rhodo, ad tria fermè carminũ milia.

Rhemmius Fannius. Fuit & per hæc tempora Rhemmius Fannius grãmaticus, & poëta Latinus, qui perperàm, ut uidet, Fanius uel Fauinus à nõnullis dictus, ab alijs Palęmon cognominatus eſt, qui alter ab hoc, & eo etiã longè antiquior, ut ſuprà meminimus. Hic quidẽ Arnobij diſcipulus fuit, ut ſcribit Hieronymus, & Cõſtantini Auguſti primi tẽpore, de medicinalibus librũ, eleganti carmine, ad Lactantiam Firmianũ miſit. Extant quædam huius de ponderib. & menſuris carmina, quæ huic ipſi Fannio à doctis pleriſq; meritò aſcribuntur, tametſi quidã ineptè Priſciano. Nec deſunt, qui huic eidem Dionyſij Punici de orbis ſitu Latinam interpretationẽ, quæ uulgò Priſciani Cæſarienſis nomine circumfertur, attribuant. Sed ignoſcant mihi Priſciani manes, ſi eum nõ poëtam ego fuiſſe credo.

Porphyrius. Hac eadem Conſtantini ætate Porphyrius, poëta qui-

dam Latinus fuiſſe perhibet, qui uarijs de rebus poëmata ſcripſit, inter quæ librum Conſtantino ipſi Cæſari dedit, quo munere, ipſum relegatum ab exilio reuocauit, ut eſt ab Hieronymo & Beda in Chronicis obſeruatũ. Meminit huius & Fulgentius, qui eius epigrãmata citat, ex quibus hic eſt uerſiculus,

Nudus, egens ueneris naufragus in tabula.

Citat item Rhabanus in mirabilium carminum prologo, eum enim ait, punctis quibuſdam uerſus notare ſolitum, & propterea illius ſe exemplo uerſus facturum pollicetur. Sed de Rhabano inter Chriſtianos agemus. Porphyrium quoq; illum Tyrium, inter philoſophos tanti nominis, qui ea tantũ ratione damnandus maximè, quod acerrimè contra Chriſtianorũ pietatem & ſcripſit, & ſe hoſtem præbuit, & poëtam fuiſſe & carmina ſcripſiſſe didicimus. Nam cum de connubio ſacro, diuino quodam numine afflatus, poëma compoſuiſſet, in quo de arcanis quibuſdam myſticisq; rebus tractauerat, & illud Plotinus Diuinus philoſophus audiuiſſet, ad Porphyrium conuerſus, Oſtendiſti, inquit, te Porphyri, ſimul & poëtam ſummum eſſe & Philoſophum, & ſacerdotem. Sed multa, quæ Porphyrius ſcripſit, Græci prodiderunt, quæ noſtri non ſunt inſtituti. Et eius uitam Eunapius Phryx hiſtoricus eſt executus, & ipſe de ſe non parum multa,

dum Plotini uitã deſcribit. Non multò pòſt, hoc eſt, eodem fermè tempore, hoc eſt, Iuliano imperãte, Mileſius ex Ionica Smyrna claruit, ab eodem Eunapio celebratus. Hũc Mileſiũ in primis Anatolius, uir illuſtris & præpotens admirabatur, eumq́ Muſam uocare conſueuit. Fuit enim Mileſius, uir ſuapte natura optimus, & ei uitæ deditus, quæ honores paruipẽdit, nec utiq; ambitioſa eſt, & ſtudijs tantum uacat, & ſacris. Nuptias hic etiã eſt aſpernatus, complexus uerò eſt poëſim & carmina, omne genus, & quæ poëſeos Charites uocantur. Huius meminit nec ſemel Eunapius, à quo & Ionicus Sardenſis medicus deſcribitur, ſed & poëta non incelebris. Fuit & Arrianus poëta Græcus, quẽ legimus metaphráſin, hoc eſt, interpretationem tralationem ue ex Vergilij Georgica feciſſe, item de Alexandro Macedone XXIIII Rhapſodias ſcripſiſſe, quod opus Alexandriada uocauit, item alia nonnulla ad Attalum, regem Pergamenum. De altero uerò Arriano alibi. De Epicteti autẽ ſectatore, & de hiſtorico haud nobis loquendum, tametſi hiſtoricũ iſtum, qui Alexandri hiſtoriam reliquit, nonnulli eundem fuiſſe uolunt, quod carmine ſcilicet & ſoluto ſermone Alexandrũ ſcripſerit. Quo modo & Vergilium quidam tradidere Aeneida ſoluta oratione ſcripſiſſe, & carmine. Fuit & Eudæmon inter poëtas connumeratus, qui

Mileſius. *Arrianus.* *Eudæmon.*

qui & ſi orationes non inelegantes ſcripſit, artemq́ʒ grãmaticam,nec non rectè ſcribendi rationem,poëmata tamen etiã multa compoſuit, quæ longo tempore in precio fuere. Floruit eo,quo ſophiſta Libanius,tempore, patria illi fuit Peluſiũ in Aegypto. Ab his nõ longè aberant Latinorũ duorum imagines, Petronij ſcilicet, & Tiberiani. Quorum Petronius, Arbiter dictus eſt, & Maſsilienſis à pleriſq́ʒ exiſtimatus,hic Satyricũ opus uariũ, &,ut ſic dicam,miſcellum compoſuit. Cuius licet fragmenta ad nos tantum peruenerint, eademq́ʒ parum caſtigata,multæ tamen eruditionis hominem fuiſſe facilè cognoſcimus, nam in taxandis moribus cum acrem, tum feſtiuum maximè, & iocis ſeria miſcentem uidemus. Quo tempore uixerit,quódue inſtitutum uitæ ſectatus fuerit, haud ſanè compertum, in declamationibus tamen uerſatum,ex ijs,quæ extant,elicimus. In Quintiliani quidem enarrationibus,literatores quidam eum ante Quintilianum floruiſſe ſuſpicantur. Sed Placidus Lactantius illum uult Statio poſteriorem, ut à quo uerſus ſumpſerit, & ſuis inſeruerit,ut illum, Petronius. Tiberianus.

Primus in orbe deos fecit timor.

Petronij certè uerſus in teſtimoniũ à grãmaticis ueteribus afferunt, Terentiano, Seruio, Fulgentio, alijs. Non parũ,mea quidẽ ſententia, hi à ueritate abſunt, qui hunc ipſum Pe-

tronium eum eſſe non modò putarunt, ſed literarũ etiã monumẽtis mandarũt, qui Bononienſium ſanctiſsimus fuerit Antiſtes, cuius præclara pietatis monumenta in re Chriſtiana noſtris in annalib. tradunt. Tali ſunt ignorantiæ, ut ſic dicam, ſipario, recentes noſtri ſcriptores obtecti, ut pro ſanctiſsimo & integerrimo, impium & nefarium deorũ cultorẽ aliquando nominent. Tunc in me nõnihil incandeſcentem intuens Piſo, Quid eſt, inquit, quod Chriſtianos recentes ais ſcriptores decipi, & ſæpius allucinari. Sic eſt per Deũ, inquam, Piſo, ſed hic nõ eſt locus, nec tempus iſta dicendi. Nam ſi quæ ego eius, qua ſum, mediocritatis homo, perperàm ab eis relata & prodita obſeruaui, commemorare uelim, longior ſim, [redacted] At ne, quod me nõ facturum dicebã, facere uidear, eò, unde digreſſus eſt,

ſermo

ſermo reuertat. Nobis uerò, inquit Piſo, per iucūda erat iſta à propoſita oratione digreſſio, uiden, ut mecū Picus attentè audit. Aliàs, inquā, hac de re plura, nūc inſtitutū ordinē ſequamur. Nō aliū, q̄ Petroniū Arbitrū ſignificari putarim illis Apollinaris hēdecaſyllabis,

— Et Maßilienſium per hortos
Sacri ſtipitis Arbiter colonum,
Helleſpontiaco parem Priapo.

Scripſit etenim Petronius laſciuè admodum & impudicè, ut ex ipſis fragmentis facile cognoſcimus. Sed & de Maſsilienſib. eum ſcripſiſſe, teſtis eſt Seruius Maurus. Quin & eum Macrobius ait, fictis caſibus, amatorū argumenta, fabulasq́ ſcriptitaſſe. Tiberianū uerò poëtā per tempora Conſtantini floruiſſe, teſtis eſt Hieronymus in Chronicis. Scribit Seruius hunc epiſtolā induxiſſe, uento allatā ab Antipodibus, quæ talē haberet inſcriptionē, Superi inferis ſalutē. Qua, inquit, occaſione tractat reciprocū, quod de Antipodibus fertur. Citatur hoc ipſius inter cætera carmen,

Aurum, quo precio reſerantur limina Ditis.

Fulgētius quoq;, cum in Mythologico tum alibi, eiuſdē uerſus affert. Prometheū hic ſcripſiſſe dicitur, quo libro deos ait ſua ſingula homini tribuiſſe. Hactenus quidē de Petronio & Tiberiano. A quibus nō longè aberat Quinti Sereni imago, qui poëta de medicinę facultate, & morborum remedijs carmen *Quintus Serenus.*

quod in manibus habet, ſcripſit, humili quidem dicendi filo conſcriptũ, ut materia exigebat, non tamen abijciendum. Quædam licet in eo offendetis, quæ ſyncerius caſtiusq́; exprimi potuiſſent, quorum aliqua exemplarium deprauationi, nõ autori ſunt aſcribenda. Quidam hunc eundem eſſe cum Sereno Sammonico exiſtimant, cuius apud Spartianum eſt mentio, qui eum ſcribit in cœna à Carucalla occiſum. Huius & Lampridius in Alexandro Mammeæ meminit, ipſum enim ait nonnunquam orationes & poëtas legiſſe, in queis Serenum Sammonicũ, quem ipſe & nouerat, & dilexerat. Eiuſdem etiam libros familiariſsimos habuiſſe Antoniũ Getam legimus. Quin & Gordiani duo, pater & filius ipſum eundem Sammonicum ſummo amore ac beneuolentia proſecuti, eiusq́; libros. Legitote Iulium Capitolinum. Sed & Macrobius in Saturnalib. lib. iij. Sammoniaci meminit, eiusq́; libros citat. At an idem ſit Q. Serenus & Sãmonicus Serenus, ut id ſentiẽtes falli decipiq́; exiſtimo, ita nihil habeo, quo id ipſe comprobem, pręter antiquorum codicũ inſcriptiones. Fuit uerò hoc ipſo Sereno alter, ut puto, antiquior, A. Serenus, qui uaria ac diuerſa carmina perſcripſit, cuius eſt admodum frequens à Scriptoribus facta mentio, Terentiano, Diomede, Marcello, Hieronymo. Sed & Fortunatianus, & Martianus

Serenus Sammonicus.

A. Serenus.

tianus

tianus Capella Sereni hoc carmen eſſe affirmant, ex continuatis breuibus ſyllabis,

Perit auipedis animula leporis.

Lyricum uerò poëtam huncipſum fuiſſe manifeſtè oſtendit Seruius, in Vergiliana Aeneide, ait enim Serenũ ipſum adinſtar, pro inſtar uſurpaſſe. Tum duæ ſimul erant imagines, Calphurnij ſcilicet & Nemeſiani, quorum prior, Iulius Titus Calphurnius dictus eſt, & in inſula Siciliæ natus, unde illi cognomen Siculus. Bucolica hic ſcripſit, quę extãt, & à multis leguntur, probanturq́;. Ego certè in eo facilitatem, & ſermonis uolubilitatẽ, ſed parum interdum nerui & concinnitatis offendi. Fuit quidem, cum ego eas omneis ſeptem æglogas auidiſsimè legerem, nam & me puero, magni quidam profeſſores, ut tũc erant tempora, eas etiam publicè prælegebant. Floruit, ſi coniecturæ meæ ſtandum putatis, Charo principe, & filijs Charino & Numeriano Cæſaribus. Ad quam coniecturam ea ratione inducor, quod is Nemeſianus, ad quem æglogas miſit Calphurnius, is fuit, quì cũ Imperator Numerianus in poëtica facultate certaſſe hiſtorici obſeruãt. Trebellius quoque Pollio, in Bonoſi uita, Calphurnij epiſtolam recitat, quæ de Chari Cæſaris morte conſcripta eſt, quam ad præfectum Vrbis ille dederat, quo fit, ut hi tota uia aberrent, qui Auguſti Cæſaris ætate eum

Iulius Titus Calphurnius Siculus.

Aurelius Olympius Nemeſianus.

uixiſſe opinati ſunt. Quo minus errant, qui eum Diocletiano Cęſare floruiſſe uolũt, poſt enim Numerianũ Diocletianus regnauit, ut palàm ex annalibus colligimus. Inopem uerò ſe ipſe ſuo carmine fuiſſe oſtendit, ut planè cum eius æglogam quartam legetis, inuenietis. Fratrem ſe natu minorem habuiſſe innuit, ſub Amyntæ perſona. Cætera autem, quæ de Calphurnij uita quidam comminiſcuntur, tam floccifacio, ut nec digna exiſtimem, quæ uobis recitem. Calphurnium tamen & alium comicum poëtam fuiſſe legimus, ex fabula, quæ Phroneſis inſcripta fuit. Hoc Fulgentius citat carmen,

Vbi tu Naſiternatus aquam petas. Quo loco docet ad Chalcidiũ, Naſiternam uaſis genus eſſe. Alter uerò, quem diximus, Aurelius fuit Olympius Nemeſianus, cui, quẽ modò diximus, Calphurnius ſuas miſit æglogas. Tantę autẽ hic Nemeſianus fuit autoritatis, ut cum eo Numerianus Imperator, doctiſsimus in poëtica facultate, certauerit, id quod uobis planius, cum Imperatorũ imagines recenſebo, oſtendam. Fuit uerò ex Africa Carthaginenſis Nemeſianus, qui præter æglogas, quę paſsim legunť cum Calphurnianis, & Cynegetica & Halieutica, & Nautica ſcripſit, ut Vopiſcus literarũ monumentis mandauit. Hic omnibus etiã poëticis coronis illuſtratus emicuit. Attulit annis ſuperiorib.

ex Gallijs, Actius Sanazarus huius Nemeſia ni Cynegeticorum fragmenta quædam, quę ille mihi, cum Neapoli eſſem, oſtendit, in qui bus fragmentis his uerſibus Nemeſianus de Charino & Numeriano fratribus, Chari Imperatoris filijs, nõ inuenuſtè meminit.

Mox ueſtros meliore lyra memorare triumphos
Accingar, diui fortiſsima pignora Chari.
Atq; canam noſtrum, geminis ſub finibus orbis,
Littus, & edomitas fraterno numine gentes,
Quæ Rhenum Tigrimq; bibunt, Ararisq; remotum
Principium, Niliq; bibunt ab origine fontem.
Nec taceam, primum, quæ nuper bella ſub Arcto,
Felici, Charine, manu confeceris, ipſo
Penè prior genitore Deo, utq; intima frater
Perſidos, & ueteres Babylonis ceperit arces,
Vltus Romulei uiolata cacumina regni.
Imbellemq; fugam referam, clauſasq; pharetras
Parthorum, laxosq; arcus, & ſpicula nulla,

Et cætera, non illepida. Poſt hos erat Ruffus Feſtus Auienus, qui & in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentarijs. Hic ab aliquibus Hiſpanus eſt exiſtimatus, ego certè nihil habeo, quo uobis id affirmare poſsim. Hic Dionyſij Punici de ſitu orbis uerſus ex Græcis Latinos fecit, item Aratea Phænomena, quod utrunque opus extat carmine hexametro expreſſum. Et præter hæc de oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico, *Ruffus Feſtus Abienus. Abidnus.*

ad Probum, uirum cõſularem, ad quem etiã Cl. Claudianus ſcripſit. Quo argumento du cor, ut Auienũ Claudiani, hoc eſt, Theodoſij Imp. & filiorũ temporibus floruiſſe credam, id quod & facilè Hieronymi uerbis aſtruere poſſumus, qui quodam ſuarum epiſtolarum loco, nuper illum ſcripſiſſe dicit, alij Dio cletiani Cæſaris, non ſatis firmo, ut mihi qui dem uidetur, argumento, alij utrunq; incon feſſum, parúmue compertum eſſe uolunt. Ser uius grãmaticus Auienũ ait Vergilianas fabulas, & Liuiũ iambicis uerſibus deſcripſiſſe. Sunt, qui hunc ipſum Auienũ eſſe putẽt, quẽ Aurelius Macrobius in Saturnalib. cœnis lo quentem induxit. Vtcũq;, tolerabilis eſt poëta, & dignus, ſaltem ob rerum cognitionẽ, ut aliquandò legatur. Sed ne quid à me deſideretis, extat & libellus ad Theodoſium Imperatorẽ huius, ut putatur, Auieni, niſi nos fallat inſcriptio, in quo pleroſque Aeſopi apologos elego carmine complexus eſt, qui an legitimus ſit, non multum eſſe precium operę, ut diſquiramus, exiſtimo. Cuius, quiſquis ille fuit, hæc uerba ſunt ex præfatione, Huius, inquit, materiæ ducem nobis eſſe Aeſopum noueris, qui reſponſo Delphici Apollinis monitus, ridicula orſus eſt, ut legenda fir maret. Verum has pro exemplo fabulas & Socrates diuinis operibus indidit, & poëma ti ſuo Flaccus optauit, quod in ſe, ſub iocorum

rum cõmunium ſpecie, uitæ argumenta con tineant, quas Græcis iambis Babrius repetens, in duo uolumina coartauit, Phædrus etiam partem aliquã quinq; in libellos reſoluit. De his ergo, uſque ad xlij in unum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus. Hæc ille totidẽ uerbis, & ſimul de Auieno ſatis. Poſt quẽ ſequebat̃ Cl. Claudiani imago, qui & ipſe Theodoſij, & filiorum Arcadij & Honorij temporibus floruit. Patria ei fuit Alexandria Aegyptia, id quod & Suidæ & aliorũ teſtimonio facilè cognoſcimus, idem & ſuis ipſe carminibus comprobat, ut cum cecinit, Cl. Claudianu

—Et noſtro cognite Nilo. Quidam tamen inſulſe eum Hiſpanũ, alij Florentinũ exiſtimauere. Fran. Petrarcha, & Landinus, nulla, ut reor, autoritate nixi, ut in eiuſmodi re opus erat, Florentinũ Claudianũ arbitrant̃, fuiſſe patre natũ mercatore, qui ob Italię bella, quę tum forte erant, in Aegyptum ſeceſſit, quo in loco ducta uxore, Claudianũ filium genuit. Quibus & Politianus amore, ut puto, regionis, hiis uerſibus aſſentitur,

Aut Peluſiaci miſſum de plebe Canobi,
Pulchra ſuum quem nunc Florentia iactat alumnum,
Gaudentem Stygio dominam iunxiſſe marito.

Idem & Florentinorum olim Scriba, P. Collutius,

Aegypto genitum noua me Florentia ciuem

Legibus agnouit, magnis iam digna poëtis,
Infernos raptus Cereris, pugnasq́; deorum,
Cæſareas laudes, nec non Stiliconis honores,

Et reliqua. Et ex Aegypto illum ſcribit his uerſiculis Sidonius Apollinaris,

Non Peluſiaco ſatus Canopo,
Qui ferrugineos toros mariti,
Et Muſa canit inferos ſuperna.

Florentino, uiro clariſsimo & inſigni, in literarum omne genus gratiſsimus fuit. Cuius quidē Florentini apud Græcos quædā in Re ruſtica leguntˀ, quę ab Herone & Conſtātino afferuntˀ, eius & inter legū ſcriptores nō rara mētio. Ad hunc eundē Florentinū & Claudiani extat elegia, cuius eſt hoc principium,

Ocia ſopitis ageret cum cantibus Orpheus,
Neglectumq́; diu depoſuiſſet opus.

Nō multis ab hinc annis, Romæ, in ruinis uetuſtū marmor repertū fuit, q̊d ſtatuæ Claudiani ſuppoſitum fuiſſe, Pōponius Lætus, aliją́ꝫ uiri antiquitatis periti credidere, cum huiuſmodi inſcriptioni, CL. CLAVDIANO V.C. Cl. Claudiano V.C. Tribuno & Notario. Inter cæteras ingentis artes, prægloriosiſsimo poëtarū licet ad memoriā ſempiternā carmina ab eodem ſcripta ſufficiant, attamē teſtimonij gratia, ob iudicij ſui fidem, DD. NN. Archadius & Honorius, feliciſsimi ac doctiſsimi Imperatores, ſenatu petente, ſtatuam in foro Diui Traiani erigi collocariq́ꝫ iuſſerunt.

ἀμ ἑνὶ βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν ὁμήρου,
κλαυδιανὸν ῥώμη καὶ βασιλῆς ἔθεσαν.

Cognoſcite, quanto in precio fuerit Claudianus, cum in eo uno & Vergilij mentē & Homeri Muſam fuiſſe teſtentur doctiſsimi Imperatores. Huius quidem ſtatuæ & epigrammatis meminit ipſe idem Claudianus, in quadam præfatione, cum inquit,

Sed prior effigiem tribuit ſucceſſus ahenam,
Oraq́; patricius noſtra dicauit honos.
Annuit his princeps, titulum poſcente ſenatu,

Et reliqua. Chriſtophorus Landinus Claudianum Chriſtianæ pietati addictū affirmat fuiſſe, illum enim ſcribit, primo quidem tempore dijs gentium initiatū, uerum mox mutata in melius ſententia, Chriſtianū factum. Ob illud uidelicet, ut reor, ipſius epigrāma ad Chriſtum Deum,

Chriſte potens rerum, redeuntis conditor æui,
Vox ſummi ſenſusq́; Dei, quem fudit ab alta
Mente pater, &c. Idem & alij nonnulli aſſerunt, qui & alia Claudiani poëmata ad Chriſtum afferunt, ut illud,

Proles uera Dei, cunctisq́; antiquior annis,
Nunc genitus, qui ſemper eras. Et item alia, quę paulò antè ſunt in Germania publicata. Sedenim qui eadem fermè Claudiani ætate claruerunt, Aurel. Auguſtinus & P. Oroſius id ex toto falſum eſſe docent. Ab illo enim in v. de ciui. Dei, Claudianus à Chriſti nomine

alienus dicitur, ab hoc in hiſtorijs paganus, ut eius uerbis utar, & quidem peruicaciſsimus, cum quibus & hac in re Paulus Diaconus cõuenit. Quibus uſq; adeò maior eſt fides habenda, q̃ Landino, & noſtræ tempeſtatis cęteris, ut illa etiam ego carmina uel alterius Claudiani putem, uel potius in Chriſtianiſsimi Imperatoris gratiam cõpoſita. Nam & Trebonianus, ſi Suidæ ſtamus, à Chriſti religiõe alienus, ex Iuſtiniani Imperatoris ſententia in Pãdectis, de Chriſto & Trinitate admiranda ſcripſit. Cõpoſuit uerò multa Claudianus, quæ in manib. habent, inter quæ & nõnulla Græca, ut Gigantomachiam, ex qua & Græcos uerſus legimus, ut hi ſunt, quos Arſenius in ſuis apophthegmatis adducit, q̊d argumentum & Latinè tractauit, uel potius inchoauit. Extat & Claudiani Græcorũ epigrammatum uolumen, de Cryſtallo uerſus, qua de re eiuſdem & Latini leguntur. Extat item poëma de Aetna monte, quod an ipſius legitimum ſit, nec probare nec refellere auſim, ex antiquiſsimo certè & caſtigato codice, qui Franciſci Petrarchæ fuiſſe creditur, illud ego ipſe exſcripſi. Hæc cum dixiſſem, ratus de Claudiano haud me plura dicturum, ſic Piſo ait, Iſtius ego poëtæ à primis uſque annis ſtudioſus fui, eius enim mihi carmen non ſonorum modò & elegans, ſed & floridum ſemper uiſum eſt. Idem dicere uelle uidebatur

debatur puer Picus, cum ego, Nec equidem puer ego unquam Claudiani uerſus cõtempſi, ſed cum minimè numeros & liniamenta uariet, idemq́ ſit ubiq́, ab aliquibus eo nomine in ordinem redigitur. At ſi cui fortè illius numeri ſatis placent, placeant, eius certè flacceſcit inuentio. Nam cum primo animi impetu, ut uidemus, pulchrè materiã apparet, & animoſius feratur, mox tanq̃ uentus hominem deficit, nec principiis ſatis poſtrema reſpõdent. Omnino tamen, ut Piſo dicebas, eſt poëta canorus, uolubilis & ualde dulcis, ſed certè parum idoneus, dignusq́, ut tantopere illum imitari ſtudeatis. Sunt quidem in eo, ſi cum delectu decerpant, flores, qui mirũ dictu eſt, q̃ uobis prodeſſe poſsint. Sed de his ſatis, ne uiribus maiora tractemus. Fuit & alter Claudianus Mamercus Viennenſis, ex Gallia, quẽ miris laudibus effert Sidonius Apollinaris, eum enim excelluiſſe ait cum in omni poëtica, tũ etiã in philoſophia & theologia. De quo haud mihi in præſentia ſunt uobis plura dicenda, cum, ſi Sidonij epiſtolarum librũ quartũ legeritis, tertiam inuenietis totam in laudes ipſius Claudiani eſſe cõpoſitam, undecimam uerò in eius iam defuncti cõmendationẽ, eiusq́ epitaphium. Eiuſdem præterea Gennadius in libro illuſtrium uirorum meminit. Legi ego huius Claudiani librum de ſtatu animæ, in quo multa bo-

Claudianus Mamercus.

næ frugis documenta, ac doctrinæ recondi tæ reperi. Sunt &, qui ea, quæ de Chriſto carmina legũtur, non prioris Claudiani, ſed huius poſterioris eſſe affirment, ea in primis ratione perſuaſi, quod & uarius ſit ſtilus, & q̊d ille, ut diximus, à Chriſtiana pietate fuerit alienus, doctiorum tamen eſto hæc cenſura. Et hucuſq; de utroq; Claudiano. Poſt quos

Pamprepius. Pamprepius erat, poëta Græcus, ex Aegypto, Panopolitanus, alij ex Thebis Aegyptijs oriundum autumant. Zenone Cæſare imperante floruit, apud quem etiã autoritate ualuiſſe legimus. Suopte uerò naturæ inſtituto aptus fuit ad omne doctrinę genus, unde cũ ex Aegypto Athenas migraſſet, ibi cõmuni omniũ cõſenſu publicus iuuẽtutis magiſter cõſtitutus eſt. Hic quidẽ à Proclo, tum ſummo philoſopho, philoſophiã, reliquasq; bonas arteis edidicit, uerũ cum inimicitias cũ Theagene quodã, tũ tẽporis optimate Athenis, immodicè exerceret, inde, hominẽ exoſus, Byzantiũ profectus eſt, ubi Cæſaris amicitiã facilè adeptus, plurima uerſibus perſcripſit, in quibus ſumma apud Græcos fuit cõmendatione celebratus. Sed pręter uerſus, & Iſaurica ſoluta oratione, aliaq; nõnulla literarũ monumẽtis mãdauit, ut eſt à Gręcis ſcriptoribus proditũ, à quibus Pamprepij ipſius uita copioſe deſcribit. Fuit & hac tabulę par

Chriſtodorus. te Chriſtodori poëtæ imago, qui Paniſci filius,

lius,ex Copto,Aegyptia ciuitate duxit origi nem,tametſi Planudes in Græcorũ epigram matũ ſcholijs Thebanũ putauit,ſed alter,mea quidem ſententia, Thebanus fuit, qui inter Chriſtianos poëtas eſt relatus,perperãq; Co pitũ pro Coptitio idẽ Planudes uocat. Videtur autẽ Coptitius à Copto ciuitate uocari. Anaſtaſij uerò Cæſaris tẽpore & uixit, & plu rima ſcripſit,inter quę Iſaurica libris ſex,qui bus eius haloſin,hoc eſt, ſi Latinè licet dicere,captiuitatẽ,carmine heroico cõplexus eſt, quæ ab ipſo Anaſtaſio facta fuerat. Scripſit item urbis Cõſtantinopolitanæ inſtituta, & cętera,libris xij, & Theſſalonicã,libris xxv. et Naclen,quæ prope Heliopolin, Aegypti eſt ciuitas,in qua ea fuerũt, quæ nunc Aphaca, nunc Alphaca Suidas appellat. Scripſit & patriã Miletũ Ioniæ, & patriã Tralliũ, & Aphrodiſiades,adhæc & ἔκφρασιν,hoc eſt,narrationem ſeu explicationẽ ſtatuarũ,q... in gymnaſio publico,q̊d Zeuſippi dicit̃, & aurigarũ epigrãmata,quæ Byzantij in Hippodromo poſita fuerãt. Quę omnia ferè in quinto Gręcorũ epigrãmatũ uolumine adhuc collecta legunt̃,quidam exiſtimãt ea eſſe,quæ Priſcianus grãmaticus Cæſarienſis à ſe lecta ait, in xerolopho Byzãtij. Eſt uerò Zerolophon,ut quidã putant, colũna,in qua ſint Cochlides Dianæ dicatę,alij tumulũ exponũt,ex cõgeſtis lapidib. factũ,addũt alij aridũ & ſiccũ,ob

uidelicet nominis interpretationem. Sunt, qui locum dicant à Seuero cõditum quidem antea, ubi ſacra multa fecerit, inibiq́ oracula reddita, & uirgo aliquando ſacrificata. Suidas his plura, ſed implicitè. Priſciani, quæ citauimus, uerba hæc ſunt, quæ tum in primo de octo partibus orationis, tum libro ſexto leguntur. Oſtendunt, inquit, epigrammata uetuſtiſsima, quæ & literis uetuſtiſsimis ſcripta, in multis tripodibus legi, & maximè in tripode Apollinis, qui eſt Conſtantinopoli, in loco quem Xerolophon uocant. Socrates in hiſtoria, quæ ab Epiphanio traducta eſt, libro xi Tripartitæ, Faciebat, inquit, collectas contra Siſinnium, ſuum epiſcopum, in loco ciuitatis, qui ξηρόλοφος appellatur, in Arcadij foro. Iuſtinianus quoq; Imperator, libro Inſtitutionum quarto, titulo de publicis iudicijs, Quod nos, inquit, telum appellamus, illi τῦλον appellãt, admonent, ait, nos epigrammata in xerolopho ſcripta, & ſi in uulgaris exemplaribus aliter legitur. Andreas Alciatus, noſtræ ætatis Iuriſconſultorũ eruditiſsimus, hoc loco legendũ exiſtimat, Quod nos telum appellamus, illi βέλος appellant. Quod rectè procedit, ſed loco xerolophi Xenophõ ſubſtituit, quod in titulo De uerborum ſignificationib. Caius ita legat, unde Imperator ſeu uerius Tribonianus ea uerba in Inſtitutionibus deſumpſit. At quid hoc loco facit illa di-

la dictio, epigrammata? an eſt ocioſe poſita? quod ipſe minimè reor. Porrò ne quid uos lateat, quis nihil hoc ad rem, uerbum eſt apud Græcos, cum ſine lauacro unguntur, ξηραλοιφᾶν, quo Aeſchines uſus eſt, Didymus & Nicander exponunt, aliiq́ue. Hæc ego uobiſcum de xerolopho, nunc ad Chriſtodorũ redeo, qui & alia, præter ea quæ ſuprà dicta ſunt, non parum multa ſcripſit, quorum & quædam extant, niſi mentitur inſcriptio. Fuit & alter huius nominis poëta Thebanus, à nobis inter Chriſtianos referẽdus. Erat & hac parte tabulæ Coluthus Lycopolites, ex ea & ipſe Aegypti regione quæ Thebæa dicta eſt. Epicus uerò poëta fuit, & eadem fermè ætate claruit qua Chriſtodorus. Scripſit autẽ Calydoniaca, quæ dicta ſunt, libris ſex, & Perſica, & laudationes: item opuſculum quod ſuperioribus annis apud Hydruntem à Beſſarione Nicæo antiſtite repertum audiuimus in quadam peruetuſta D. Nicolai æde, cum antea ad ea uſq; tẽpora delituiſſet, illiusq́ue nulla haberet notitia. Eo uerò libro Coluthus agit de Helenæ raptu, Peleiq́ue & Thetidis nuptiis, fabulam exorſus à Paridis iudicio. Poſt hunc fuit Calliſtus, qui, ut Socrates in hiſtoriis ſcriptum reliquit, ſub Iuliano Cæſare meruit, interq́ue eius familiares fuit, & ipſius Iuliani hiſtorias heroicis uerſib. eſt executus. Fuit et Theodoſius Tripolites, ut puto, ex Afri

Coluthus.

Calliſtus.

Theodoſius.

ca, qui carmen compoſuit quod Ver inſcripſit, item alia pleraq;. Hos ſequebatur Marianus Syrus, qui Romanus cognomine dictus eſt. Metaphraſes plurimas cõſcripſit ſenario iambico, Theocriti uidelicet, Apollonij, Callimachi, Arati, Nicandri, aliorum. Neque ab his procul aberat Martianus Felix Capella, qui etſi Carthaginenſis fuit, latinè tamẽ multa ſcripſit, ſed nouo quodam & affectato ſcribendi genere, quo pleriq; in terra Africa uſi ſunt, ut Apuleius, Tertullianus, & Fulgẽtius. Carmina hic multa cõpoſuit, ſuis & libris inſeruit. Eius uerò Philologiæ & Mercurij nuptiæ non aliud mihi eſſe uidentur, quàm figmentũ quoddam poëticum, quod cum ſoluta oratione, tum pedibus aſtrictũ conſcriptum ſit. Parũ ab alijs ſcriptoribus antiquis Martianus, quod ſciam, celebratur, niſi in eo qui de diſciplina eccleſiaſticorũ inſcribitur, qui à quibuſdam Seuerino Boëtio attribuit. Putabam, inquit Piſo, te hunc ipſum Martianum laudaturum eſſe, cum te eius tantopere ſtudioſum aliquando nouerim, & idcirco ut eius imaginem recenſeres expectabam. Fateor equidem, inquam ego, quod ais Piſo: ſed nunc demum cognoſco quantis in tenebris uerſarer. Nam tametſi multa uariaq; in eo ſit & exotica eruditio, nihilominus non eſt pueris ediſcendus. Neq; enim tenera ætas eruditioni, ut mea fert opinio, ſed linguæ proprietati,

Marianus.

Martianus Felix Capella.

tati, & elegantiæ ſtudere debet, & naturã imitari, quæ nos quidem prius uerba formare, dein cum annis ſapientiam aſſequi docet. Nimis impudenter, ne fatuè dicam, hi faciũt doctores, qui prius huiuſcemodi autores pueris ediſcendos proponũt, ut mox ſi lumen & elegantiæ ſplendor eis affulgeat, ea dediſcere cogantur quæ tanto ſtudio, tantisq; uigilijs percepere: idq; plerunq; fruſtra tentatur. Difficillimè enim abuſus macula eluit̃, quæ mollioris ſit ætatis tempore contracta: meq; propterea adoleſcentiæ meæ pudet, pigetq;. Mitte quæſo, inquit Piſo, iſta queri, dabimus nos certè operam, ne nos fruſtra monuiſſe uidearis: noſtra enim potius, quàm tua cauſa, nũc nobis iſta dixiſti, quare iam reliquũ exequere. Tũc ego: Martianus Capella, inquam, de quo agebamus, patrem habuit nomine Felicem, è Martis curia, unde fuit Martiano filio cognomen inditum: dignitatem proconſularem geſsit, id quod ultimo uoluminũ ſuorũ epigrammate Martianus ipſe ſignificat. Atq; hæc quidem de illo ſatis, reliqua noſtro illi amico & ciui referenda relinquamus, qui in eius Mercurij & Philologiæ nuptias cõmentaria ſcribere conatus eſt. Fuit & alter Capella eo longè antiquior, elegorum carminum poëta, cuius Ouidius de Ponto hoc uerſiculo meminit: *Capella alter.*

Clauderet imparibus uerba Capella modis.

Hanc tabulæ extremam partem ultimi claudebant Fran. Petrarcha & Ioan. Boccatius, ambo poëtæ, ambo Hetruſci, hic ex oppido Certaldo, propter Arni ripam in colle ſito, ille ciuis Florentinus, Anciſę tamē natus. Qui ambo, præter ea quæ multa ſoluta oratione uterq; cōpoſuit, nonnulla quoq; carmine latino ſcripſere, in quibus nō multò præſtat alter alteri. In his licet, quod temporū tamen uitio adſcribendum putarim, iudicij minus ſit & limæ, multū tamen poëtici ſpiritus habere uidentur. Præter eclogas & epiſtolas, Africam quoq; opus heroicū Petrarcha conſcripſit, quo in opere uanus de ſe uates fuiſſe uideri poteſt, neq; enim id laudis eo poëmate eſt aſſecutus, quod de ſe ipſe uaticinatus fuerat. In eo tamen, quod temporum fuit inuidia, ut iam dixi, ſi quædam nimis oſcitanter & frigidè dicta mutētur, & redundans ſuperfluensq; oratio cohibeat̃, atq; omnino aliqua arte limet̃, in aliquo poterit poëtarū numero haberi. At Deus bone, quæ illi lingua patria & uernacula uterq; ſcripſere, hic ſcilicet rhythmis, lyricas cantiones & epigrāmata, ille ſoluto ſermone, & cum primis facetas & iocoſas decem dierū narrationes (ſic enim illum græcè Δεκαήμερον librum inſcripſit) qualis eſt utriuſq; lepos, quę gratia: nihil fieri poteſt, omniū bonorū iudicio, candidius, ſuauius, elegantius. Ex utriuſq; certè ſcriptis illa

ipſa

ipſa germana Hetruria redolere uidet. Hæc uos uerò maximè cupio, etiam moneo, feriatos pro talis & teſſeris, pro omni alea, identidem ac ſæpius legere: multum enim ingenio conferent, quandò ex iis ferè non minus laudis & gloriæ, quàm ex Latinis, noſter Bembus & Thebaldeus, aliiq́ permulti aſſequuti ſunt. Sed iam ſatis. Hæc cum dixiſſem, Piſo, Et quidem ſatis, ait: nam & iam ſolis ardor inclinat, & nonnihil, ut uideo, tu feſſus es dicendo: quare iam tempus eſt ùt in oppidū reuertamur, propè enim hora eſt qua te cum principe eſſe oportet, Cæſaresq́ & reges, ac Chriſtianos poëtas in ſequentem diem transferemus.

DIALOGI QVARTI DE LATINIS POETIS FINIS.

LILII GREG. GYRALDI FERRARIENSIS DE HISTORIA POEtarum dialogus quintus, ad uirum doctiſſ. Ioan. Sinapium Germanum, philoſophum & medicũ illuſtriſsimæ Reginæ ac Principis Ferrariæ, dominæ Renatæ.

POeticam facultatem, diuinam quidem iure appellatã, unam inter alias præſtantiſſimã nobiliſſimamq́; eſſe, multis iampridem argumentis eſt patefactum, eruditiſſime SINAPI: *alia enim mores, alia uitæ inſtituta, alia humana, alia diuina, una hæc omnia cõplectitur. Suos reliquæ cultores & profeſſores, nõ ex omni hominũ genere habuerunt, ſed priuatos quoſdam: at poëtica ex omnibus eminentes ac præcipuos aliquos ſemper habuit, nobiles, ignobiles, mares, fœminas, Græcos, Latinos, barbaros, & omnis conditionis homines, id quod facilè ex noſtris his ſermonibus quiuis cognoſcere poterit. Nunc pleroſq; ex regibus & Cæſaribus oſtendemus ita in hac facultate excelluiſſe, ut nõ minorem ſibi gloriam ex hac quàm ex re militari, ac orbis terrarũ imperio & dominatu compararint. Ad hæc præterea uide quæſo, quàm poëtica ſit omni laude digniſſima. Noſtri illi proceres, à quibus Chriſtianum nomen propagatũ eſt, hanc ipſam à primordio neglexiſſe & penè deſpectam habuiſſe uideri poſſunt, uno duntaxat Paulo excepto, qui ab ea uerſus nõnullos, ſuppreſſis tamẽ poëtarũ nominibus, aduocauit, quòd nõ parũ multa à poëtis, de falſis gentiũ deis cõficta uidebãt: ideóq; Chriſtianæ pietati, quæ in Dei unius trini numinis religione & cultu cõſiſtit, minus aptam idoneãq; putabant. Verũ ubi aliquo*

temporis

temporis proceſſu in ea diuina myſteria, & manifeſtas de uero Deo ſententias exquiſitius nōnulli ex noſtris explicatas animaduerterũt, non ab Hebræis modò, ſed & gentiũ Theologis, qui primi poëtæ extiterũt, ad hanc poëticã ita animũ induxerũt, ut inter noſtros ipſos Chriſtianos nō parum multi inuenti ſint ſuperiorũ temporum curriculis, & noſtris his etiam diebus longè plures uideamus qui hanc facultatẽ ita excolant, ut antiquis penè gentiũ poëtis conferri poßint. Quare cum eam tabularũ noſtrarũ partem, qua Cæſares & reges nonnulli, ſimul & Chriſtianorũ poëtæ patefiunt, literarũ monumentis pro uirili mea mandauerim, eandem tuo nomini ſuauißime Sinapi dicare conſtitui, ut hoc ſaltem quantulocunq; munere apud omnes utcunq; teſtatũ facerem, me nec beneuolentiæ, qua me à Manardi noſtri interitu penè incognitũ proſecutus es, immemorem, nec beneficiorũ ingratum eſſe. Dialogum hunc igitur noſtrũ attende, ſi tantulum moræ datur à grauioribus tuis ſtudijs, in quibus apprimè flores, philoſophiæ & medicæ facultatis. Quid enim hæc noſtratia humanitatis ſtudia dicam, in quibus in puerili tua ſic ætate profeciſti, ut adhuc adoleſcens, ea & græcè & latinè publicè apud ueſtrates ſis profeſſus? Sed tu, qui tuus eſt pudor ingenuus, & tuis es dotibus ingenij amplißimè notus, noſtro nō indiges, nec appetis præconio celebrari. Dialogũ, inquam, attende, in quo non eruditionem, minusq; elegantiam, ſed hiſtoriam ſimplicem & fidelem cognoſces. Vale, & quo me ſoles amore proſequere. Ferrariæ, Idibus Iunij, natali meo die, LXIII. anni climacterici, milleſimo uerò D. XLI. à Chriſti natiuitate.

DE POETARVM HISTORIA DIALOGVS QVINTVS.

CVM tres ipſi poſtridie eius diei, quàm alijs diebus, ſerius conueniſſemus, quòd ego Pico patri operã nauaram, primus puer Picus ſic cœpit: Si uobis, inquit, utriſq; placet, locum heſternum mutemus, atq; hic prope labentem canalis riuum deambulemus. Ita ſanè, inquã ego, ſi ita comiti uidetur: nam cum decurrentis aquæ lapſu, tum leni quoq; aura recreabimur: ſex enim hic, aut ad ſummũ ſeptem confectis ſpacijs, omnẽ hanc, puto, partem abſoluemus. Sic agas, inquit Piſo, ſcenicosq́; poëtas ac lyricos, reliquosq́; ad ſequentium dierum potius ſermones differamus. Tunc ego, Rectè mones: nam tametſi Platonem uidemus & M. Tullium, diuinos illos quidem uiros, omnem utrunq; ſuam de legibus orationẽ peroraſſe uno æſtiuo die, nõ ea ego ſum facultate ut id pręſtare poſſim, meq́; cum ijs aliqua ex parte cõferre. Quare hanc tantum partem quæ de Cæſaribus & Chriſtianis poëtis eſt, uno huius diei reliquo q̊d reſtat tempore, ſermone conficiã. quod cum utrique placuiſſet, ita deambulando exorſus ſum. Erat quidam, inquã, quaſi deductus in tabula trames, in quo auguſtæ quædã & re-

giæ

giæ imagines erant, inter quas C. Iulij Cæſaris prima uidebat. Nam tametſi multi & reges & principes uiri in hac facultate enituere, quos ſparſim his dialogis retulimus, nõ tamen hi fuerant hac parte depicti. quin Plutarchus quoq; Artuaſdem ait Armeniorũ regem tragœdias, orationes & hiſtorias ſcripſiſſe, quæ ad ipſius Plutarchi tempora extabant: id quod & Appianus Alexandrinus in eo, qui Parthicus inſcribitur, affirmat, ſed Artabaxen identidem nominat, quod an librariorum erratũ ſit, an duo, non unus, fuerint, uel duobus his nominibus rex unus uocaretur, non ſatis mihi liquet. Cornelius quoque Sylla, qui Felix dictus eſt, ut eſt ab hiſtorico Nicolao proditum, comœdias ſatyricas lingua latina cõpoſuit. idem ſcribit Athenæus. Mimis uerò & huiuſmodi ridiculis poëmatibus uſqueadeo delectatus, ut eorum autoribus ex publico arua & opes multis ſit elargitus. Idem & Plutarchus innuit in eius uita, qui & illum uerſus cõpoſuiſſe ait, cum Athenas obſideret. Illud certè de eo proditum eſt, non indignum ut uobis referam hoc loco, eum ſcilicet cum malus quiſpiam poëta epigramma longiuſculis uerſibus ſuarum laudum obtuliſſet, ſtatim iuſsiſſe pręmium dari, ea conditione, ne quid poſtea de ſe ſcriberet: quod argumentũ eſt, illum calluiſſe poëticã. Nam quòd literas ſciuerit, & præter uerſus,

Artuaſdes.

Cornelius Syl[la]

rerum à ſe geſtarũ hiſtorias ſcripſerit, aliaq́ permulta, iampridem eſt à grammaticis, cæteriſq́ ſcriptoribus annotatum, declaratúmque illud quod à Cæſare in Syllam dictum ferunt, eum neſciſſe literas. Sed his miſſis, pergo de Cæſare, & reddo quæ cœperam. Erat uerò Cæſar ita in tabula pictus, ut reuocatos à uertice capillos habere uideretur, laurea ſuperimpoſita. Fuiſſe autem poëtam Cæſarem facilè nobis perſuaſum erit, ſi quæ de eo à ſcriptoribus traduntur, attenderimus. Suetonius poëma ipſius celebrat, quod erat Iter inſcriptum, item & Oedipi tragœdiam. Necnon Herculis laudes ab eodem compoſitas tradit, quas nihilominus publicari uetuit Auguſtus, ut quæ ab adoleſcentulo eſſent compoſitæ. Scribit tamen Tacitus Cæſarẽ & alia carmina cõpoſuiſſe, quæ in bibliothecis repoſita fuerunt. Plutarchus quoq́ ipſum, cũ captus eſſet à piratis, ait orationes & carmina cõponere ſolitum, quæ cum piratis legeret, & parum laudarẽt, eos uocabat homines ſine ſenſu, ac barbaros, dignoſq́ cruce, quos & paulò pòſt liberatus cruci ſuffigi mandauit. Scribit Plinius xix. natur. hiſt. olus ſylueſtre eſſe trium foliorum, diui Iulij carminibus, pręcipuè iocis militaribus celebratum: alternis quippe uerſibus exprobrauere lapſana ſe uixiſſe apud Dyrrhachium, præmiorum parſimoniã cauillan

uillantes. Verùm lapſaná ne hęc fuerit, quam ipſe in cõmentarijs radicis genus ait quod chara appellatur, quodq; lacte admixtum, panis ſimilitudinem & uſum præſtabat, non ſatis ſcio. meminit & Plutarchus & Suetonius. Extant ad hunc diem apud Donatum grammaticum hi de Terentio uerſus, ex quibus facilè cognoſcere poteſtis, quantum in ea facultate ualuerit:

Tu quoq; tam ſummiſſo dimidiate Menander
Poneris, & meritò puri ſermonis amator.
Lenibus atq; utinam ſcriptis adiuncta foret uis
Comica, ut æquato uirtus polleret honore
Cum Græcis, neq; in hac deſpectus parte iaceres.
Maceror, hoc unum & doleo tibi deeſſe Terenti.

Atque hactenus quidem de Caij Cęſaris uerſibus: nam de ipſius eloquentia, & dicendi facultate, cum ex ipſius commentarijs, tum Marci Tullij teſtimonio notius eſt, ut nihil clarius. C. quoq; Iulium Cæſarem, Lucij filium, oratorem illum præſtantiſsimũ, quem Marcus Cicero in ſecundo de Oratore, de ridiculis differentem inducit, poëtam fuiſſe legimus, cuius rei cum alij ſint teſtes, tum locupletiſsimi ſunt Cicero in Bruto, qui tragœdiarũ ipſius lenitatem cõmemorat, & noſtra ætate Hermolaus Barbarus. Fuit uerò hic Cæſar, Q. Catuli ex Põpilia matre frater, qui ciuili bello inter Syllam & Mariũ abſumptus eſt, Sed inſtitutũ ſequamur, C. Cęſarem

C. Iulius Cæ[ſar] Lucij filius.

Octauius Auguſtus. ſequebat̃ Octauius Auguſtus, qui, licet Tranquillus dicat quòd ſummatim poëticam attigerit, & planè poëmatum non imperitũ fuiſſe, librum tamẽ hexametris uerſibus editum reliquit, cuius argumentũ & titulus, Sicilia. Epigrammatũ quoq; libellum, quem balnei ferè tempore meditabatur, ex quo illud eſt, quod parum pudicum, dum ſe excuſat, Valerius Martialis attulit, quod præfata uenia, & ueſtrûm utriuſq; auriũ reuerentia, hic, ut Socrates olim, obtecto capite recitabo:

Quòd futuit Glaphyran Antonius, hanc mihi pœnam
Fuluia conſtituit, ſe quoq; uti futuam.
Fuluiam ego ut futuam, quid ſi me Manius oret?
Pædicem, faciam? non puto, ſi ſapiam.
Aut futue, aut pugnemus, ait. Quid quòd mihi uita
Charior eſt ipſa mentula? ſigna canant.

Videtis in re obſcœna lepôrem, candoremq́ʒ Tragœdiã uerò, quam magno impetu exorſus fuerat, nõ ſuccedente ſtylo, aboleuit: quærentibusq́ʒ amicis, uel, ut ſcribit Macrobius, Lucio tragœdiarum ſcriptore, reſpondiſſe ferunt, Aiacem ſuum in ſpongiam incubuiſſe. Achillis etiam fabulam ab Auguſto compoſitam Græci quidam tradidere. Delectabatur uerò ueteri Comœdia, quam & publicis ſpectaculis ſæpe exhibuit. Circunferuntur eius nomine uerſus, quibus Vergilianam Aeneida cremari uetuit,

Ergo ne ſupremis potuit &c. Quos uerſus

ſus etſi graues alioqui autores in Vergilij uita probare uidentur, nihilo minus acri iudicio uir Ant. Theb. non eius ætatis uerſus eſſe aſſeuerabat, utcunque Auguſto aſcribuntur. Feſcenninos item Auguſti uerſus in Pollionem celebrat Macrobius, de quibus interrogatus Pollio cur nõ reſponderet, Non facilè, inquit, eſt in eum ſcribere, qui poſsit proſcribere. Horatius quoq; ſtudioſum poëtices Auguſtum fuiſſe oſtendit, ad ipſum in epiſtolis ſcribens. Elogium Druſi Neronis tumulo Auguſtus, uerſibus à ſe compoſitis exculpi mandauit, ut eſt apud Tranquillum. Recitantes quoque Auguſtus benigne & patienter audiuit, nec tantum carmina & hiſtorias, ſed & orationes & dialogos: componi tamen aliquid de ſe, niſi & ſeriò & à pręſtantiſsimis, offendebatur. Sed de Auguſto iam plus ſatis. Poſt Auguſtum Tiberius Cæſar eius priuignus, adoptatus in filium, in tabula fuit, qui ut Tranquillus ſcribit, artes liberales utriuſq; generis ſtudioſiſsimè coluit. In oratione latina ſecutus eſt Coruinum Meſſalam, quem ſenem adoleſcens obſeruauerat, ſed affectatione & moroſitate nimia obſcurabat ſtylũ, ut aliquanto ex tempore quàm à cura præſtantior haberetur. Compoſuit & carmen lyricum, cuius eſt titulus, Conquæſtio de Iulij Cæſaris morte. Fecit & græca poëmata, imitatus Euphorionem & Arrianum & Parthe

Tiberius Cæſar.

nium, quibus poëtis admodum delectatus, ſcripta eorũ & imagines publicis bibliothecis inter ueteres & præcipuos autores dedicauit, & ob hoc pleriq; eruditorum certatim ad eum multa de iis ediderũt, maximè tamen curauit notitiam hiſtoriæ fabularis. Atq; hactenus quidem Suetonius. Plinius quoq; in ſecundo natural. hiſt. Tiberij Cæſaris carmẽ celebrat quod in ſtellam, quæ græcè Acontia dicta eſt, uiſam quinto illius conſulatu, perſcripſit. Tiberium ſequebat̃ Germanicus Cæſar, Druſi filius, qui à Tiberio adoptatus, eiuſdem (ut putatur) iuſſu, ueneno è medio ſublatus in Syria à Piſone fuit, ætatis ſuæ anno quarto & trigeſimo. Veneni ſigna, ut ait Trãquillus, præter liuores, qui toto corpore erant, & ſpumas, quæ per os fluebant, eius quoq; inter cineres cor incorruptum repertum eſt, cuius ea natura exiſtimatur, ut ueneno tinctum nõ cremetur. Fuit uerò Germanicus cum domi tum foris excellentis ingenij & uirtutis, cuius quando uita à Suetonio & à Corn. Tacito deſcribitur, miſsis cęteris, ego ea tantũ quæ uel ad eius eloquentiã uel poëticã pertinent, attingam. Omnes, inquit Trãquillus, Germanico corporis animiq́; uirtutes, & quantas nemini cuiquã cõtigiſſe ſatis cõſtat, formã & fortitudinẽ egregiã, ingenium in utroq; eloquentiæ doctrinæq́; genere præcellens, beneuolentiã ſingularẽ, conciliandæq́;

Germanicus Cæſar.

liandæq́ hominũ gratiæ, ac promerendi amoris mirũ & efficax ſtudiũ. Orauit cauſas etiã triumphalis, atq; inter cętera ſtudiorum monumenta reliquit & comœdias græcas. Extant & in græcis epigrammatũ uoluminibus, quos legi, ipſius nõnulli uerſus in Themiſtoclem. Doctis ferè omnib. perſuaſum uideo, elegans illud epigrãma, quod numeris omnibus eſt abſolutũ, de puero Thrace, huius eſſe Germanici, quod digniſsimum eſt ut hic & ubiq; recitetur. Hoc autem ipſum eſt:

Thrax puer aſtricto glacie dum ludit in Hebro,
Frigore concretas pondere rupit aquas:
Dumq́; imæ partes rapido traherentur ab amne,
Abſcidit heu tenerum lubrica teſta caput.
Orba quod inuentum mater dum conderet urna,
Hoc peperi flammis, cætera, dixit, aquis.

Extat & in manibus habetur eiuſdem Cæſaris Germanici Aratea interpretatio, quam et diuus Hieronymus poſt Ciceronianã agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmen, q̊d in Cæſaris Auguſti equũ cõpoſuit. Ouidius uerò poëta ubiq; Germanicũ poëtã facit, ſummisq́; laudib. effert, ut in Faſtorũ libris, quos eidem dicauit: tametſi grãmatici quidam malint Tiberio Cæſari dicatos. At uos uidete q̃ bene Germanico conueniant, cum ſic canit:

Quæ ſit enim culti facundia ſenſimus oris,
Ciuica pro trepidis cum tulit arma reis.
Scimus & ad noſtras cum ſe tulit impetus artes,

Ingenij currant flumina quanta tui.

Sed id manifeſtius ad Suillium, cui nupta fuerat ipſius Ouidij priuigna, quam omnem elegiam ne uos, quæſo, legere pigeat, in ea enim de hoc ipſo Germanico ita inuenietis.

Si quid adhuc igitur uiui, Germanice, noſtro
Reſtat in ingenio, ſeruiet omne tibi.
Non potes officium uatis contemnere uates,
Iudicio precium res habet iſta tuo.
Quod niſi te nomen tantum ad maiora uocaſſet,
Gloria Pieridum ſumma futurus eras.
Sed dare materiam nobis, quàm carmina mauis,
Nec tamen ex toto deſerere illa potes.
Nam modò bella geris, numeris modò uerba coërces,
Quodq; alijs opus eſt, hoc tibi luſus erit.

Hæc cum de Germanico dixiſſem, Video, inquit Piſo, & docti plerique mecum, Fabium Quintilianum iſtius etiam Germanici, quod dicere uideris oblitus, mentionē facere, ubi de ingeniorum æſtimatione agit. Cui ſtatim ego: Non oblitus, inquam, ſed in eo erratum eſſe oſtendam, cū de Domitiano Cæſare paulò pòſt agemus. Succedebat uerò in tabulis Claudius Nero. Nam tametſi Claudius Cæſar, ut Dion & Suetonius ſcribunt, liberalibus diſciplinis à prima ætate non mediocrē operam dederit, ac ſæpe experimenta cuiuſq; etiam & græcè & latinè publicarit, multaq; perſcripſerit, ac in primis, hortante Liuio, hiſtorias, & Sulpitio etiam adiuuante: item de alea

Claudius Nero (margin)

alea librum, & Ciceronis defenſionẽ aduerſus Aſinij Galli libros, & comœdiam græcã Neapolitano certamine docuerit, multumq́ pro tribunali etiam heroicis ſit uerſibus locutus: nouas etiam, ut idem Suetonius & Tacitus, & cum his grammatici tradunt, literarum formas addiderit, uulgaueritq́, compertum habens græcam literaturam non ſimul cœptã abſolutamq́, quæ quidem literæ eo pereunte perierunt: non tamen ideo in poëtarum numero fuit, nec poëtę nomine dignus. At Nero egregiè poëticæ facultati operã dedit, & in ea eſt ambitioſe uerſatus: hanc uerò, ut reliquas uirtutes, ut ſcitis, fœdiſsimis ac teterrimis uitijs inquinauit, omniũ enim hominũ profligatiſsimis moribus fuit. Cornelius quidem Tacitus Neronem parum in poëtica ualuiſſe in ſuis hiſtorijs prodidit: cui, ſi coniectari licet, contradicit Tranquillus, qui illum quadam naturæ propenſione ad poëticam ferri, & ſine labore carmina ſcribere tradidit: idq́ eo argumento aſtruit, quòd pugillares libellosq́ illius manu perſcriptos uiderit, in quibus multa & deleta & ſuperinducta erant, ut planè à cogitante, atq́, ut ille ait, à generante exarata uiderentur. Celebrat idem eius carmen in Mithridatem. Scripſit item Troica, quę & urbis incendio expreſsit. Multa quoq́ à Dione in hiſtorijs, de Neronis uerſibus traduntur, & præcipuè quæ poë

mara Troica dicta ſunt: quædam & à grammaticis Seruio & Cornuto. Sed & Philoſtratus Neronis hymnos & tragœdias cõmemorat: quibus de rebus omnibus id facilè colligimus quod in Lucani morte recitauimus, laudis poëticæ auidiſsimũ Neronẽ fuiſſe, pręſertim in principatus exordio: nam & illum recitaſſe carmina non domi modò, ſed & in theatro quoq; ſcribit Suetonius, tãta omniũ lætitia, ut ob recitationẽ ſupplicatio decreta ſit, atq; pars carminũ aureis literis Ioui Capitolino dicata. Adhuc leguntur quędam, ut creditur, Neronis carmina, quæ apud ſcriptores paſsim reperiuntur, ut illud:

Colla Cithæriacæ fulgent redimita columbæ. Quidam & Neronis illa exiſtimãt quę ſunt apud Perſiũ, *Torua Mimalloneis &c.* Verũ de hoc immaniſsimo, ut cum Paulo dicã, leone, iam plus ſatis, qui nõ poëtica, diuina facultate dignus, ſed immani ut feritate noſcat̃. Poſt Neronem duo Flauij Veſpaſiani filij fuerãt, alter humani generis delitiæ, Titus, alter flagitiũ, Domitianus: utrũq; enim poëtã fuiſſe literarum monumentis cõſtat. De Tito ita Suetonius: Memoria, inquit, Titi ſingularis, docilitas ad omnes ferè tum belli tum pacis artes, armorũ & equitandi peritiſsimus, latinę gręcæq; linguę, uel orando uel in fingendis poëmatib. prõptus & facilis, ſed nec muſicæ quidem rudis, ut qui cantaret, pſalleret, iucũdè

Titus. *Domitianus.*

ſcien-

ſcienter. Eutropius quoq; & Suidas cum de ipſo Tito agunt, Poëmata, inquiũt, & tragœdias græca uoce egit. Sed & audiendus eſt Iſidorus, qui propè ad uerbum de Tito ita ſcribit: Regnauit Titus annos duos: hic in utraque lingua uſqueadeo facundus, ut cauſas latinè ageret, poëmata & tragœdias græcè cõponeret. Fuit & idẽ adeò bellicoſus, ut in expugnatione Hieroſolymorũ, ſub patre militans, duodecim propugnatores, duodecim ſagittarũ ictibus confoderet. Porrò in imperio tantæ bonitatis fuit, ut nullũ omnino puniret, ſed cõuictos aduerſum ſe cõiuratione dimitteret, atq; in eadẽ familiaritate, qua antè habuerat, retineret. Huius etiã inter cętera illud celebre dictũ fuit, Perdidiſſe diẽ qua boni nihil feciſſet. De Domitiano uerò Fabius Quintilianus, qua parte poëtarũ iudiciũ facit, ipſo adhuc Domitiano uiuente, à quo ſororis filiorum inſtitutioni præfectus fuerat, quæ mox dicã, ſcripſit, atq; propterea neſcio quo pacto adulari potius, q̃ uera dicere uideri poteſt, ad quam rem quoq; propenſior Hiſpana ſolet eſſe natio. De Domitiano igitur hæc Quintilianus: Hos, inquit, nominauimus, quia Germanicũ Auguſtum ab inſtitutis ſtudijs deflexit cura terrarum, parumq; deis uiſum eſt, eſſe eum maximũ poëtarum. Quid tamẽ ijs ipſis eius operib. in quę donatus imperio iuuenis ſucceſſerat, ſublimius,

doctius, omnibus deniq; numeris præſtantius? quis enim caneret bella melius, quàm qui ſic gerit? quem præſidentes ſtudijs deæ propius audirent? cui magis ſuas artes aperiret familiare numen Mineruæ? Dicent hæc plenius futura ſecula, nunc enim cæterarum fulgore uirtutũ laus iſta perſtringitur. Nos tamen ſacra literarum colentes feras Cæſar, ſi non tacitum hoc præterimus, & Vergiliano certè uerſu teſtamur,

Inter uictrices hederam tibi ſerpere lauros.

Atq; hæc quidem de Domitiano Fabius. An neſcis, tunc inquit Piſo, à doctis pleriſq; uiris iſta Quintiliani uerba nõ de Domitiano afferri ſolere, ſed de Germanico, ut paulò antè dicebamus? Quin, inquam, Piſo iſtuc ipſum ſcio: at hi quicunq; illi ſunt, tota, ut dicitur, uia aberrant. Nam ut alia omittam, quis nõ uidet ad Domitianũ uiuentem, non ad Germanicum, uno iam ferè ſeculo extinctum, ea ſcribi? Tum, quis Mineruam ignorat à Domitiano præcipuè cultam, ſeq; eius deæ filiũ appellari uoluiſſe, id quod & poëtæ & hiſtorici prodiderunt? Quod autem poëticæ Domitianus operam dederit, teſtis in primis eſt Martialis multis in locis, & Valerius Flaccus, qui illum & patris & fratris geſta canere ait: ita enim Flaccus ad Veſpaſianum patrem, libro primo Argonauticôn:

—Verſam proles tua pandat Idumen,

Namq;

Nanq; poteſt Solymo nigrantem puluere fratrem,
Spargentemq́; faces, & in omni turre furentem.
Illa tibi cultusq́; deûm, delubraq́; genti Inſtituet.

& reliqua. Appellatus uerò Domitianus Germanicus fuit, quoniã cum patre in Germanica fuiſſe expeditione dicitur, uel quòd Batauos Germaniæ populos cum Antonio & Mutiano, ut Tacitus ſcribit, in ditionẽ redegit: qua de re & Syllius,

At tu tranſcendens Germanice facta tuorum
Iam puer auricomo performidate Batauo.

Et Martialis:

Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine Cæſar eras.

Idem alibi ait. Domitianũ tamẽ Tacitus ſcribit poëticã ſimulaſſe, nõ amaſſe. Cum enim, inquit, inuidiam ſibi concitaſſet, quòd abſente patre & fratre imperij munia ſubiret, eludiq; à ſenioribus iuuentã ſuam cerneret, ſtudium literarũ & carminum amorem ſimulabat, quò uelaret animũ, & fratris æmulationi ſubduceret. Quibus uerbis manifeſtè cognoſcimus, non ex animo, ſed ſimulatione quadam, ſe literis & poëticæ dediſſe, quod mox imperio potitus palàm fecit, id quod et Suetonius ſubinnuit. Connumeratus quoq; eſt inter poëtas Nerua Cæſar Imperator, q̃d & Plinius in epiſtolis oſtendit. Sunt qui hũc ipſum Neruam Cocceium eſſe exiſtimẽt, qui puer cum eſſet, à carminis dulcedine Tibulli *Nerua Cæſar*

...ius Adria-
...s.

nomine uocaretur. Fuit uerò & diui Adriani imago inter poëtas poſita, cuius nomen non modò latini quidam, ſed Græci quoque nonnulli cum afflatu notant, cum melius ac frequentius ſine ſcribatur, ſi ab Adriæ ciuitatis nomine deducatur. In antiquitatum elogijs utrunqꝫ comperi. Fuiſſe uerò Adrianus abuſqꝫ adoleſcentia græcarum literarū adeò ſtudioſus traditur, ut uulgò Grçculus appellaretur, ut Aurelius Victor & Spartianus prodidere. mox rerum ſummam & imperiū adeptus, in Græcia eſt diutiſsimè uerſatus, id quod ante Aurelium & Spartianū multis in locis oſtendit Pauſanias. Sed Adriani uitam Dion & Spartianus copioſe, & græcus ſine autore liber, apud quos uos ea legetis: nunc ego tantum poëticam, & quæ ad tabulas attinent, uobiſcum attingam. Fuit uerò Adrianus in pangendis uerſibus uerſatus, ſæpeꝗ non modò cum philoſophis alijſꝗ ſcriptoribus certauit, ſed & carminibus faciēdis cum poëtis: &, ut ait Sextus Aurelius, Athenienſium ſtudia moresꝗ auxit, non poëtico tantum ſermone, ſed & cæteris diſciplinis. Nam ad laceſſendum pariter & reſpondendum, ſerijs, ioco, maledictis, acerrimus fuit, & protinus carmē carmini referre, ut prorſus meditatum dictum aduerſus omnia crederes. ut quum aliquando poëta quidam dicacior Florus nomine, illum inter Scythas & Bri-

& Britannos uerſantem uideret, in eum ita luſit:

Ego nolo Cæſar eſſe,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas.

Ille urbanè Floro ſic ſtatim reſpondit:

Ego nolo Florus eſſe,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Calices pati rotundos.

Vel culices, ut eruditi aliqui apud Spartianum legũt, id obſcœnè interpretantes. Extat uerò Flori huius poëtæ uel alterius mentio apud græcum Polianum, inter græca epigrammata. Illud quidem quod de Adriano legitur, neſcio, inquam, maiore cum riſu an ſtomacho uobis nunc referam, quòd eouſque eſt inſano amore proſecutus Antinoũ, puerum Bithynum ex urbe Cithynide, quæ & Claudiopolis dicta eſt, ut illi mortuo pro tumulo & ſepulchro urbem, pro exequijs ſacra & diuinos honores inſtituerit, eúmque in deorum numerum retulerit, & ſtellam dixerit ſe in cœlo uidiſſe, quæ eſſet ipſius Antinoi, Dionæam (puto) Cæſaris ſtellam æmulatus. Eiuſdem inſuper oraculum celebre ſtatuit, in quo Adrianus ipſe uates, pro Deo, à ſe compoſitis carminibus reſponſa dare ſolitus erat: quam rem ut uaniſsimè & leuiſsimè factam Chriſtiani ſcriptores

Tatianus, Origenes, Euſebius, Prudentius, aliiq́ue cauillis meritò inſectati ſunt. Compoſuit item Adrianus uaria poëmata, ut Dion ſcribit. Eſt à Spartiano traditum, multa eum amatoria carmina cõdidiſſe de ſuis dilectis, quos honeſtiore uocabulo catamitos uocabat. L. quoque Apuleius de illo ita in apologijs: Diuus, inquit, Adrianus cum Voconij amici ſui poëtæ tumulum uerſibus ornaret, ita ſcripſit:

Laſciuus uerſu, mente pudicus eras. quod nunquam ita dixiſſet, ſi forent lepidiora carmina argumentũ impudicitiæ habenda. Multa præterea, inquit Apuleius, ipſius diui Adriani id genus me legere memini. Hactenus ferè Apuleius. Compoſuit præterea Adrianus & alia, quæ amicis dabat publicanda ſuis nominibus: unde & Phlegontis libros Adriani fuiſſe multi credidere. Κατὰ τραϊανοῦ quoque, ſeu, ut in peruulgatis Spartiani codicibus legitur, Catacrianos, id quod & aliquibus placere uideo, uel ut aliquãdo credidit Hermolaus, Catachlyanos, à tenebris ſcilicet, libros obſcuriſsimos, Antimachum imitatus reliquit. Fuit cum ego legendum putarem apud Spartianum, κατ' ἀδριανοῦ, quòd uidelicet ipſe de ſe græcè ſcripſiſſet, ut modò dicebam: hoc uerò tẽpore ſuper hac re nihil planè ſtatuo. Sunt tamen qui non Antimachum, ſed Callimachum apud Spartianum legant, quòd ob

ſcuris

ſcuris carminibus Apollonium Rhodium ſit inſectatus Callimachus, ut ſuperioribus ſermonibus retulimus : & non catacrianos, ſed catacriticos legunt, quaſi dicas condemnatorios libros, παρὰ τὸ κατακρίνω. quæ ſi uobis caſtigatio arrideat, eam Alciato Iuriſconſulto & uiro docto acceptam referatis. At uerò Antimachum poëtam tanti fecit Adrianus, ut eum Homero anteponeret, q̊d Dion & Suidas tradunt. Adeò quoq; antiquitatis ſtudioſus, ſi nō potius ſuperſtitioſus fuit, ut ineptè Ennium Vergilio, Catonem Ciceroni, Cæcilium Salluſtio prſ̨ferendos cenſeret. Sed & illi uitio iure datur quòd de abolendo Homero cogitaret, ac pro eo, ut Dion ſcribit, Antimachum inducere ut in ſcholis prælegeretur. Extāt eius græca carmina in quendam ſemiaridum, ſi modò rectè ἡμίξηρον interpretamur, qui ab ipſo Adriano uictum petebat. carmen eſt in primo epigrāmatôn. Fertur & uerſiculus quē Pompeij ſepulturæ appoſuiſſe dicitur, quam & magnificentius extruxiſſe Spartianus prodidit, cum peragrata Arabia Peluſium perueniſſet. Verſus eſt huius ſententiæ:

Oſſa uiri magni, tenui quàm clauſa ſepulchro.

Legitur & græcè apud Dionem, & in primo epigrammatôn. Alij ſunt eius uerſus, ſi recordor, apud Pauſaniam. Equum habuit Adrianus cui Boryſthenes nomen fuit, ut ſcribit

Tatianus, Origenes, Euſebius, Prudentius, alijq́ꝫ cauillis meritò inſectati ſunt. Compoſuit item Adrianus uaria poëmata, ut Dion ſcribit. Eſt à Spartiano traditum, multa eum amatoria carmina cõdidiſſe de ſuis dilectis, quos honeſtiore uocabulo catamitos uocabat. L. quoque Apuleius de illo ita in apologijs: Diuus, inquit, Adrianus cum Voconij amici ſui poëtæ tumulum uerſibus ornaret, ita ſcripſit:

Laſciuus uerſu, mente pudicus eras. quod nunquam ita dixiſſet, ſi forent lepidiora carmina argumentũ impudicitiæ habenda. Multa præterea, inquit Apuleius, ipſius diui Adriani id genus me legere memini. Hactenus ferè Apuleius. Compoſuit præterea Adrianus & alia, quæ amicis dabat publicanda ſuis nominibus: unde & Phlegontis libros Adriani fuiſſe multi credidere. Κατὰ τραϊανοῦ quoqꝫ, ſeu, ut in peruulgatis Spartiani codicibus legitur, Catacrianos, id quod & aliquibus placere uideo, uel ut aliquãdo credidit Hermolaus, Catachlyanos, à tenebris ſcilicet, libros obſcuriſsimos, Antimachum imitatus reliquit. Fuit cum ego legendum putarem apud Spartianum, κατ᾽ ἀδριανοῦ, quòd uidelicet ipſe de ſe græcè ſcripſiſſet, ut modò dicebam: hoc uerò tẽpore ſuper hac re nihil planè ſtatuo. Sunt tamen qui non Antimachum, ſed Callimachum apud Spartianum legant, quòd ob

ſcuris

ſcuris carminibus Apollonium Rhodium ſit inſectatus Callimachus, ut ſuperioribus ſermonibus retulimus: & non catacrianos, ſed catacriticos legunt, quaſi dicas condemnatorios libros, παρὰ τὸ κατακρίνω. quæ ſi uobis caſtigatio arrideat, eam Alciato Iuriſconſulto & uiro docto acceptam referatis. At uerò Antimachum poëtam tanti fecit Adrianus, ut eum Homero anteponeret, q̊d Dion & Suidas tradunt. Adeò quoq; antiquitatis ſtudioſus, ſi nō potius ſuperſtitioſus fuit, ut ineptè Ennium Vergilio, Catonem Ciceroni, Cæcilium Salluſtio pręferendos cenſeret. Sed & illi uitio iure datur quòd de abolendo Homero cogitaret, ac pro eo, ut Dion ſcribit, Antimachum inducere ut in ſcholis prælegeretur. Extāt eius græca carmina in quendam ſemiaridum, ſi modò rectè ἡμίξηρον interpretamur, qui ab ipſo Adriano uictum petebat. carmen eſt in primo epigrāmatôn. Fertur & uerſiculus quē Pompeij ſepulturæ appoſuiſſe dicitur, quam & magnificentius extruxiſſe Spartianus prodidit, cum peragrata Arabia Peluſium perueniſſet. Verſus eſt huius ſententiæ:

Oſſa uiri magni, tenui quàm clauſa ſepulchro.

Legitur & græcè apud Dionem, & in primo epigrammatôn. Alij ſunt eius uerſus, ſi recordor, apud Pauſaniam. Equum habuit Adrianus cui Boryſthenes nomen fuit, ut ſcribit

Dion, quo in uenatione plurimũ utebatur, cui mortuo ſepulchrũ & columnã erexit, & epigrãma inſcripſit. quocirca, inquit Dion, minus mirum eſt ſi Plotinam, cuius potiſsimum opera imperium adeptus fuerat, mortuam ornauerit, & plurimum coluerit, nouemq́ dies in eius funere, pullis ueſtibus indutus, fuerit, hoc eſt, nouendiale ſacrum fecerit: nam & illi templum quoque erexit, hymnosq́ in eam compoſuit. Ipſe uerò Adrianus cum moreretur hos uerſiculos feciſſe dicitur:

Animula uagula, blandula,
Hoſpes, comesq́; corporis, quæ nunc
Abibis in loca? pallidula
Rigida, nudula, nec, ut ſoles, Dabis iocos.

Tales etiã nec multò meliores græcos fecit. Reliquit autẽ, ut Suidas ait, uaria poëmata. Atque hactenus quidem de Adriani poëtica. Nunc de L. Ceionio Cõmodo, qui Aelius Verus Cæſar dictus eſt, agamus, quẽ Eutropius & Aurelius Victor L. Annium nominare uidentur. Fuit uerò Ceionius ab Adriano adoptatus, ſed per immaturũ obitum ad imperium peruenire nõ potuit, literis omnifariam eruditus, eloquentia & carmine facilis. Hũc Spartianus ait in lecto ſemper habuiſſe Ouidij & Apicij libros amorũ. Idem Martialem, epigrammatũ poëtã, ſuũ Vergiliũ appellabat, quod etſi iniquũ uidetᷓ fuiſſe iudiciũ,

[L.] Ceionius Cõ[m]odus.

eius

eius tamen declarat poëtices & argutiarũ ſtu dium, & propterea dignus ut inter poëtas cõnumeret. Dignus & Marcus Antoninus, Pius cognomento, philoſophus, cuius licet uerſus nõ legerim, tantæ tamen eruditionis & doctrinæ fuit, ut meritò cum his laudandus ſit. Eius certè librum græcè ſcriptum legi, cuius titulus, μάρκȣ ἀντωνίνȣ ἐκ τῶν καθ' αὐτὸν, ex quo uariam & multiplicem illius ſapientiam facilè colligere poſſumus. fuit hic unus inter Cæſares omnes æquiſsimus ac optimus. Expreſſum illud certè in eo eſt quod à philoſophis quæri ſolet, cur ex optimis parentibus peſsimi plerunq; filij naſcant. Nam quò M. Antonius melior & iuſtior, eò filius Cõmodus immanior & ſceleratior. Sed utriuſq; uita cum à latinis ſcriptoribus tum græcis eſt copioſe deſcripta, & præcipuè Herodiano Capitolino & Lampridio. Fuit & L. Verus Antoninus, L. Veri, de quo paulò antè diximus, filius in poëtarũ numero, qui, ut Sextus Aurelius ſcribit, carminũ, & maximè tragicorum, ſtudioſus fuit. Optimos hic magiſtros habuit, Scaurũ grammaticũ latinum, Scauri filiũ, cuius quædam in grãmatica ferunt: & Valeriũ Harpocrationẽ græcũ rhetorẽ, cuius lexicon legit in decem græcorum rhetores, ex quo nonnulla in his exponendis imaginibus decerpſi. Harpocrationem Capitolinus celebrat & Suidas, eius

Marcus Antoninus Pius.

L. Verus Antoninus.

tamen nominis & alios legimus. Verſus uerò L. Verus Cæſar in pueritia primùm fecit, mox ſe orationibus tradidit, meliorq́ orator factus eſt quàm poëta, imò ut uerius fertur, peior poëta quàm rhetor. multos tamen ille ſecum diſertos & eruditos habuit, à quibus & adiutus fuiſſe dicitur in ijs quæ ſcribebat. Regnauit cũ M. Antonino philoſopho annis XI. Apud Altinum apoplexia perijt, quem morbum nimijs uoluptatibus contraxiſſe conſtans fuit opinio. eius uitam copioſe deſcribit Capitolinus & Herodianus. Poteſt & inter hos Cæſares P. Aelius Pertinax annumerari, qui inter bonos potius, quàm malos principes à ſcriptoribus refertur. Humili hic loco natus, patre libertino, natione Ligus. Literis & calculo puer operam dedit, in gręcis in primis eruditus. Sulpitium Apollinarem, hominem illius ætatis doctiſsimũ, cuius Gellius & Capitolinus meminere, audiuit: poſt quem grammaticã Pertinax profeſſus, doctorq́, ut Sext. Aurelius ait, literarũ fuit, atq́ exinde per diuerſa officia, diuerſos magiſtratus, uariamq́ fortunam ad imperiũ tandem aſſumptus eſt. quo modo ad Pontificatum Romanũ Nicolaus Quintus, & ipſe Ligus aſcendit, bonorũ & literatorum fautor. In quo cum eſſet faſtigio Pertinax conſtitutus, poëtis tamen interdum operam dabat, ut cum eius fatum imminebat, quo die,

P. Aelius Pertinax.

ut

ut ſcribit Capitolinus ad Athenæum, quam parauerat proceſsionem ut poëtam audiret, ob præſagiũ diſtulit. De eo etiam fertur, cum ſine amicis cœnaret, uxorem tantum adhibebat & Valerianũ, qui cum eo docuerat, ut fabulas literatas haberet, ut Capitolinus ſcribit, à quo eſt omnis eius uita perſcripta, & item ab Herodiano. Septimius quoq; Seuerus Imperator quamuis Africanus genere, literarum tamẽ ſtudijs iam ab ipſa pueritia & græcè & latinè apprimè imbutus, in quibus, ut Spartianus ait, eruditiſsimus fuiſſe traditur. Athenas quoq; ſtudiorũ & ſacrorũ cauſa iuuenis profectus eſt, cum philoſophię eſſet & dicendi ſtudio ac doctrinæ cupidus: tametſi Aurelius Victor latinis tantum literis ſufficienter inſtructum ſcribit, & Punica eloquentia promptiorẽ. crudelior uerò fuiſſe dicitur. Vitam ipſe ſuam tum publicã tum priuatam perſcripſit, quæ nunc non extat. eandem Spartianus & Herodianus copioſe perſecuti ſunt. Sunt & qui poëtam inter Cæſares reponãt Opilium Macrinũ, quòd cum in Africa exularet, ſub uirtutis ac literarum prætextu, ſtudijs operam nõ mediocrem impenderit, & uerſus ac epigrãmata multa cõpoſuerit, ſecumq; unà ſemper in cõuiuijs uiros doctiſſimos eſſe uoluerit, cum quibus de liberalibus ſtudijs diſſerens, neceſſario abſtineret. Cum uerò in eum græca quædam car

Septimius Seuerus.

Opilius Macrinus.

mina edita fuiſſent, iis ipſe ita iambicis carminibus reſpondiſſe fertur, ut ea iucundiſsima & optima ab omnibus haberentur: quæ quidem iambica dolet amiſſa Capitolinus tunc, cum Macrinus ipſe & filius Diadumenus tumultu facto occiſi ſunt. Leguntur adhuc & eius quædam carmina, quę quoniam parum caſtigata ſunt, minusq́ placent, ideo uobis hoc loco nõ recito. Rectè, inquit Piſo, facis, nam eius uitã omnẽ & græcè & latinè copioſe deſcriptã, cum libuerit legere poterimus. Sic eſt, inquam: ſicuti & Clodij Albini, qui & ipſe doctus fuit & eruditus: nam puer græcis & latinis operam dedit, artis militaris peritiſsimus, ut Marci Antonini & Commodi teſtantur epiſtolæ: agri uerò colendi ita ſtudioſus, ut Georgica ſcripſerit. Oblatũ Albinus à Commodo Cæſaris nomen reſpuit, quod cum ſub Seuero ſponte in Gallia ſumpſiſſet, Lugduni occiſus eſt. Compoſuit præter Georgica Albinus fabulas Mileſias, quarum fama non ignobilis fuit. Id ei obiecit in calumniam Seuerus, ad Senatum ſcribens his uerbis: Maior, inquit, fuit dolor, quòd Albinum pro literato laudandum pleriq; duxiſtis, cum ille næniis quibuſdam anilibus occupatus, inter Mileſias Punicas Apuleij ſui, & ludrica literaria cõſeneſceret. Quæ uerò fabulæ Mileſiæ fuerint, quas & orationes, hoc eſt, λόγους μιλησιακοὺς in Amoribus

Lu-

Lucianus uocat, plerique docuere, quos inter Politianus & Beroaldus. Hoc genere Mileſiacôn apud Græcos ſcripſit Ariſtides, cuius libri inuenti ferunt à Parthis inter Craſſorum ſpolia, ut Plutarchus & Appianus tradunt. Illud mirum uideri poteſt, quòd Beroaldus ſcribit Ariſtidem poëtam fuiſſe, cum nuſquam id lectũ ſit: nam quos uerſus affert Ouidij, ita in antiquis & caſtigatis leguntur:

Iunxit Ariſtides Mileſia crimina ſecum,
Pulſus Ariſtides nec tamen urbe ſua.

Planius id infra oſtendit idem poëta:

Vertit, inquit, *Ariſtiden Siſenna, nec offuit illi,*
Hiſtoriæ turpes inſeruiſſe iocos.

Vtcunq;, ego Ariſtiden in poëtarũ numerũ nõ retuli. Fuit & alter Ariſtides, Adrianeus orator, cuius orationes extant, illo longè Ariſtide poſterior. Sed nos potius ad noſtrum inſtitutũ reuertamur, & Alexandrũ Cæſarẽ, Mammææ filiũ, poëtã fuiſſe accepimus, & eloquentẽ, ſed græca magis quàm latina lingua. Hic, ut Lampridius autor eſt, uerſu non inuenuſtus fuit, bonorũq; principũ uitas uerſibus ſcripſit, modulatè cantauit & egregiè, ſed nunquam alio conſcio, niſi pueris ſuis teſtibus. lyra quoq; & tibia, alijsq; inſtrumẽtis muſicis cecinit. Platonis præcipuè libros legere ſolitus fuit: ſi uerò latina, non alia magis quàm de Officijs Ciceronis legebat, id quod & te Pice facere uelim : hæc enim

Alexander.

uolumina non modò in manibus habenda quotidie, ſed ediſcenda etiam. Legebat item de repub. nõnunquam & orationes & poëtas, in queis Serenum Sammoniacum, quem ipſe nouerat & dilexerat, cuius Sereni alibi uitam retulimus. Et Horatium ac Athenæũ quoq; frequenter accedebat, ut uel poëtas recitantes audiret, uel oratores. Delectabatur & in menſa literatis fabulis. Cum eum aliquando eorum temporũ poëta hoc epigrãmate perſtrinxiſſet:

Pulchrum quòd uides eſſe noſtrum regem,
Quem Syrum ſua detulit propago,
Venatus facit, & lepus comeſus,
Ex quo continuum capit lepôrem. respondiſſe dicitur græcis uerſibus in hanc ſententiã:

Pulchrum quòd putas eſſe ueſtrum regem
Vulgari miſerande de fabella,
Si uerum putas eſſe, non iraſcor,
Tantum tu comedas uelim lepuſculos,
Vt fias, animi malis repulſis,
Pulcher, neu inuideas liuore mentis.

Appellare item Alexander eſt ſolitus Vergilium poëtarum Platonem, cui cum reliquis poëtis latinis operã dabat quotidie. Sed uobis in promptu eſt & græcè & latinè totam Alexandri hiſtoriam perlegere, atq; ideo de *Toxotius.* eo iam ſatis. Sunt & qui Toxotium poëtam faciant, qui ex Antoninorũ familia ſenator fuit, & iuuenis poſt præturã periјt. Toxotio

Iunia

Iunia Fadilla proneptis Antonini nupſit. Celebrabantur huius Toxotij poëmata, quo tempore ſuam Capitolinus ſcripſit hiſtoriã: nunc ſunt deperdita. Fuerunt & duo Gordiani poëtæ, pater & filius, qui ab exercitu in Africa Imperatores creati, ab eodem poſt tertiumdecimũ menſem alter occiſus, alter Carthagini laqueo uitã finiuit, ambo utiq; poëtæ. Nam Gordianus pater cũ adhuc eſſet adoleſcens, poëmata plurima ſcripſit, quę multò poſt eius mortem extitere, & quidem cuncta quæ ex Gręcis Cicero traduxit, adeò ut ea Ciceroni nimis antiqua uiderentur. Condidit præterea, quemadmodum Vergilius Aeneidos, Statius Achilleidos, & multi Iliados, ipſe uerò Antoniniados, hoc eſt, de Antonino Pio uerſibus diſertiſsimis libros triginta, uitã, bella, publicè priuatimq; geſta: atq; hæc quidem omnia cum adhuc iuuenis eſſet. Moribus item fuit ornatiſsimus, ita ut nihil ei poſſit obijci, ſemper cum Platone, cum Ariſtotele, cum Tullio, Vergilio, cæteriſq; ueteribus agens. Aliũ certè quàm merebatur exitum tulit. At Gordianus filius & ipſe utroq; genere multa compoſuit, quæ aliquãdiu ab affinibus cognatiſq; ſuis frequentari ſolita accepimus, mediocri illo ſcribẽdi genere compoſita, ut neq; ſublimia, neq; tenuia uiderentur, & ut ait Capitolinus, quæ hominis eſſe apparerent ingenioſi, ſed luxu

Gordiani.

riantis, & ſuum deſerentis ingenium. Hactenus quidẽ de Gordianis. Poſt quos erat Balbinus, qui à Senatu cũ Puppieno, qui ab aliquibus Maximus appellatur, & Gordiano iuniore Cæſares creati ſunt. Fuit quidẽ Balbinus nobiliſsimus, bisq́ꝫ conſul, multarum etiam prouinciarũ rector: nam Aſiam, Africam, Galatiam, Bithyniã, Pontum, Thracias & Gallias adminiſtrauit. Fuit & exercituũ imperator, ſed omnino minor in militarib. quàm rebus ciuilibus. tãta uerò bonitate & pudore, tanta morũ ſanctimonia fuit, ut ingentem ſibi & populorum & exercituũ charitatem atqꝫ amorem cõpararet. Originem ipſe ſe ducere à Cornelio Balbo Theophane dicere ſolebat, qui à Cn. Pompeio ciuitate donari meruerat, cum in ſua quoqꝫ eſſet patria nobiliſſimus, idemq́ꝫ hiſtoriæ ſcriptor, & quem M. Tullius ſua oratione defendit. Scripſit uerò Balbinus multa poëmata, quæ ſuo tempore multo in precio fuerũt. Multa apud hiſtoricos legũtur, quæ ad ipſius Balbini laudem pertinent, quæ ego nunc breuitatis cauſa miſſa faciam. Poſt Balbinũ Gallienus fuit, ſeu, ut iſti malunt, Galenus, id quod in medici nomine recipimus: in Cæſare autem non ſolum in antiquis exemplaribus, ſed etiam in marmoribus, GALLIENVM identidem inuenimus. Imperator hic fuit, quod negari non poteſt, cum oratione & poë-

Balbinus.

Gallienus.

& poëmate, tum omnibus ingenuis artibus clarus. Gallieni eſt illud epithalamij carmen, quod inter centum poëtas præcipuũ habitum fuit. Nam cum fratrum ſuorum filios iungeret, omnesq́ poëtæ Græci epithalamia dixiſſent, idq́ per dies plurimos, ille cum nubentium manus teneret, ita ceciniſſe fertur:

Ite, ait, ô pueri, pariter ſudate medullis
Omnibus inter uos, non murmura ueſtra columbæ,
Brachia non hederæ, non uincant oſcula conchæ.

Longum eſſet eius uerſus orationesq́ connectere, quibus ſuo tempore tam inter poëtas, quàm inter oratores emicuit. In reliquis uerò luxui & gulæ deditus, quibus inglorius deſpectusq́ omnibus uacans, patrẽ Valerianũ à Perſarum rege captum, ignobili ſeruitute cõſeneſcere permiſit. Nam quãdiu uixit, Sapores rex, eo incuruato pro ſcabello, pedem eius ceruicibus imponẽs, equũ aſcendere ſolitus erat. Gallieni igitur uitijs, atq; hac ignominia factum eſt, ut ipſius uirtutes alioqui claræ, offuſcatæ ſint & obtectæ. Verũ hæc ex multis de Gallieno, quem in tabulis Numerianus Cæſar ſequebatur, qui, ut eſt memoria proditũ, poëta fuit optimus, & Chari Imperatoris filius, egregijs moribus præditus, eloquẽtiaq́ mirabili: declamationũ uerò magis ſtylo quàm Tulliano. Verſu quoq; ita excelluit, ut ſui tempo-

Numerianus Cæſar.

ris poëtas omnes uinceret:nam & cũ Olym pio Nemeſiano contendit, de quo antè locuti ſumus: & Aurelium Apollinarem iamborum ſcriptorem,qui patris eius geſta in literas retulit, uelut ſolis radio obtexit. Numerianus cum aliquando ad Senatum orationem miſiſſet,tantum eloquentiæ in ea poſuiſſe fertur,ut illi ſtatua à Senatu,quaſi rhetori, in Vlpia bibliotheca decerneretur, in qua ita ſcriptum erat: Numeriano Cæſari, oratori temporibus ſuis potentiſsimo. Numeriani tamen nomen & decus obtexit eius in Chriſtianos immanis crudelitas,qua cum alijs Chryſanthus,inſignis tum pietate tum doctrina, ſupplicijs atrociſsimè necatus eſt. Fuit & Flauius Conſtantinus non ineloquẽs,qui literarum ſtudia coluit, & bonas artes fouit,legere ipſe,ſcribere,meditari, ut Sex. Aurelius tradit, ſolitus, non tamen poëtica laurea inſignis. Cuius filius

Conſtantius. Conſtantius non parum celebratur: nam præter eloquentiam, & componendis carminibus quoq; aptus fuit,cuius omnem hiſtoriam Ammianus Marcellinus,& noſtris tẽporibus Pomponius Lætus executi ſunt.

Valẽtinianus. *Gratianus.* Fuerunt etiam & poëtæ & Cæſares,Valentinianus & Gratianus Imperatores. Valentiniani quidem celebrat Auſonius Centonem,in nuptijs elegãtiſsimè conditum:atq; ait ab eodem ſibi imperatũ,ut in eadem materia

teria alterũ faceret. Gratianus uerò, ut Sex. Aurelius & Paulus Diaconus ſcribunt, literis haud mediocriter inſtitutus, carmen facere, ornatè loqui, explicare controuerſias rhetorum more. Fuit uerò Gratianus Auſonij Galli diſcipulus, qui adeò in magiſtrum gratus fuit, ut de eo illud græcũ meritò dici poſsit, ἀντιπελαργεῖν. Auſonium enim conſulem declarauit: unde extat illa, qua ei gratias agit, oratio, quam mihi puero & cõdiſcipulis plurimũ eius ætatis doctores cõmendabant: nunc quid de ea dicam, aliud nihil habeo, niſi quòd in ea crebræ quidem ſententiæ, ſed eloquentia Gallicana, nec ea in qua Iulius Florus, ut ſcribit Fabius, princeps fuit, ſed longè poſterior, hoc eſt, ut nunc noſtri hi Ciceroniani dicunt, corruptior. Sed hæc nos in præſentia nõ quærimus. Hic ipſe Gratianus ſeniorem Theodoſiũ Imperij ſibi collegam fecit, mox à Maximo tyranno eſt per uim occiſus. Fuit & in huius tabulæ parte imago Eudociæ, quam alij Eudochiam, alij Eudoxiam uocant. Sed certè apud Græcos nunc Eudociæ frequẽtius, nunc Eudoxiæ nomine nuncupata eſt, nec unius huius tantum, ſed diuerſorũ aliorum temporum aliæ, ſi quis legere uoluerit Græcorũ Imperatorum uitas, quæ incerto autore, magno uolumine habentur, uel quæ à Nicephoro hiſtoriographo ſcriptæ traduntur. Hæc, in- *Eudocia.*

quã, Eudocia Theodoſij iunioris uxor fuit, ſupra modũ carminũ & poëtices ſtudioſa, Leontij ſophiſtæ Atheniẽſis filia, quæ, ut Socrates ait in hiſtoria, plurima ſcripſit poëmata uerſu heroico: à patre uerò Leontio apprimè fertur liberalibus diſciplinis erudita. Sunt qui hanc ipſam exiſtiment Centonem confeciſſe ex Homero de CHRISTO domino, quæ græcè ὁμηροκέντρα dicuntur. alij Probam prodidere, ut cum de Proba agemus, uobis planius oſtendam. Fuit quidem Eudocia, antequàm Theodoſio nuberet, à Chriſti pietate aliena, nomine proprio Athenais uocitata: ſed cum Theodoſio placuiſſet, eam prius uxorem accipere noluit, quàm & moribus Chriſtianis eſſet imbuta, & luſtralibus aquis abluta: id quod ei utrũq; tum Atticus Magnus, Conſtantinopoleos antiſtes præſtitit, proq; Athenai Eudociã nominari uoluit, quòd ſcilicet optimè regi placuiſſet: ita enim εὐδοκία interpretatur. Porrò Eudocia eſt aliquandiu Hieroſolymæ diuerſata, cum fortè, neſcio qua cauſa, ab Imperatore receſſiſſet, uel potius, ut Socrates in duodecimo, & Nicephorus in primo tradunt, cum ab Imperatore marito illuc miſſa fuiſſet, ut ſacros hymnos & donaria religionis ac pietatis cauſa eò deferret, & ut ſubdit Socrates, hoc enim & ipſa uotũ habuerat, ſi filiam nuptam uidiſſet. Nam fuit illi filia eodem nomine

mine Eudocia, uel ut aliȷ ſcribũt, Eudoxia, quam Valentinianus poſterior, cõſobrinus, Occidentis Imperator uxorẽ duxit. His igitur nuptijs peractis Eudocia Hieroſolymã petijt, & tam ibi ſacras ędes, quàm inter eundum & redeundum aliubi cõſtitutas, & honorauit, & muneribus multis honeſtauit, ut in Tripartitæ libro ultimo legimus. Sed & Theodoſius eius maritus, pręter pietatem & religionem erga Deum ſummam, diſciplinarum literarumq́ apprimè fuit eruditus, ut iȷdem ſcribunt hiſtorici. Monet me hoc loco Eudoxiæ nomen, &, qua piè afficior, erga D. Ioannem Chryſoſtomũ ſingularis pietas, ut uobis hoc dicam: Arcadiȷ Imperatoris Theodoſiȷ iſtius parẽtis fuiſſe uxorem & ipſam Eudoxiam nuncupatã, quam iniquiſsimam perpeſſus eſt ſemel & iterum uir ſanctiſsimus & eloquẽtiſsimus Ioãnes ipſe Chryſoſtomus: eius enim reginæ opera ac fraude exilium bis paſſus eſt, quo ſecundo cum reuocatus rediret, æſtu, ob ſolis ardorem, & languore deceſſit. Hiſtoria eſt copioſe à Palladio deſcripta, itemq́ in Tripartita, & à Suida, aliȷsq́. Sed iam tempus ut narrationem noſtram continuemus. Inter Auguſtos & Cæſares non multò plures memini fuiſſe, etſi à Muſis non abhorrentes complures extitiſſe comperimus. Nam ex quo diuiſum declinare cœpit Imperiũ, ut cæteræ bo

næ artes, ita & bonæ ſimul literæ peſſum iue

Leo Philoſophus. re. Fuit quidem nō incelebris Leo ille, qui Baſilij filius, Philoſophus cognominatus eſt, qui circiter annum DCCCLXXXVII. à uerbo Dei corporato, Byzantij & Orientis annis XXV. imperium tenuit, cuius filius

Conſtantinus Ducas. Conſtantinus Ducas fuit, qui & de Chriſtiana religione probè ſenſit, & optimis artibus & diſciplinis operam nauiter impendit. Huius Conſtantini liber ille celebratus eſt, quē moriens Romano filio reliquit, in quo ſummam totius Imperij, ſociorum fœdera, hoſtium uires quæ & quantæ eſſent, aliaq́ꝫ omnia ad Imperium ſpectantia complexus eſt: quem librum hodie Venetorum reſpublica in ſua peculiari bibliotheca diligētiſſimè cuſtodiri facit. Huius quoq́ꝫ Conſtantini tempore, uir cum in omni liberalium artium ſci

Pſellus. entia, ſed & peregrinarum, floruit M. Pſellus, cuius innumerabiles penè libri curioſorum & ſtudioſorum manibus teruntur. Ad hunc certè Conſtantinū Pſelli de uictus ratione, hoc eſt, de diæta, & de auro conficiendo, hoc eſt, chryſopœia, libri extāt, quos quidam non ſanè indoctus Conſtantino Magno datos, perperàm etiam ſcripto credidit: ut commentaria mittam, quæ in Zoroaſtris Chaldaica ſymbola leguntur, & canones aſtronomicos, & cætera. Videndum quidem, & ſanè conſiderandū, an huius Conſtantini

Impe-

Imperatoris libri uiginti ſint de tota re ruſtica, qui hodie leguntur, ex diuerſis ac uarijs ſcriptoribus cõcinnati: cuius argumẽti & ordinis xx. alij legũtur ſub Heronis philoſophi nomine. Fuit & huius Conſtantini Ducæ filius, & M. Pſelli diſcipulus, Michaël Ducas Imperator Conſtantinopolitanus, qui à fame & penuria, quæ in exordio eius principatus Cõſtãtinopolitanã urbem inuaſerat, Parapinaceus cognominatus fuit. Hic quidem Michaël cætera ignauus ac ſecors, niſi quòd bonis artib. ſub Pſello profecit, atq; in primis in factitãdis uerſibus, qua in re græca illum Imperatorũ cõmendat hiſtoria. Ad hunc, ut reor, Michaëlem extat Simeonis Antiocheni medici de facultate cibariorũ libellus, quem me propediem ſpero in lucem daturum: uideo enim illum eſſe rariſsimũ, nonnulliusq́; utilitatis ſtudioſis fore. Verum hactenus de Cæſaribus & Imperatoribus, cæterisq́; dictum ſit, tametſi longè plures doctrina inſignes extitere: at qui in poëtica facultate nobiliores, hi, uel paulò plures fuerunt. Quę ubi dixiſſem, paulumq́; quieſcerem, ut me ad cætera dicenda compararem, ſic inquit Piſo, idem penè innuente Pico: Reliquam tabulæ iſtius partem ut nobis expedias, non minore attẽtione ex te audire auemus, quàm ſuperiorem, teq́; perinde moramur. Atq; ego nõ diu cunctatus, ſic

Michaël Ducas.

eos attentus intuens, Reſtat, inquam, ſi tabularum ordinem ſequi uolumus, ut poëtarum uobis imagines recenſeam, qui ſpreto deorum inanium cultu, & ſuperſtitione uana, uni ſe Chriſtianæ religioni, & ueræ pietati addixerunt, & de ea carmina compoſuerũt. Nam & hos, quiſquis is, qui tabulas poſuit, ideo in eis notari uoluit, ne ſcilicet uiderẽt ſuæ religionis pios uates minus curaſſe, quàm gentium. Nos uerò, Piſo inquit, Lili libenter abs te iſtam quoq; tabulæ partẽ audiemus, tum quòd Chriſtiani iſti ſunt poëtæ, tum quòd te iſtorum ſtudiorum ſemper fuiſſe intelligo, ut & nos in hanc uiam ducas. Tunc ego: Antequàm hanc partem uobis exponere aggrediar, libet altius paulò repetere, quæ hac de re obſeruaui. Poëtas, qui ſeruatis Chriſtianorũ regulis, ante Conſtantini Magni tempora uerſus ſcripſerunt, nõ facilè multos eſt inuenire: tametſi ait Philon Hebræus, qui Chriſtianis proceribus, id eſt, apoſtolis ætate proximus fuit, ut qui ſub Caio & Claudio floruit, in libro de uita cõtemplatiua, hoc eſt, περὶ θεωρητικοῦ βίου, Therapeutas, (ſic enim ille Dei famulos uocat) Chriſtianos ſolitariam uitam degentes, qui cum alibi, tum præcipuè non longè ab Alexandria, in multa morũ ſanctimonia & auſteritate cœlibem uitam agebant, ſolitos canere hymnos, & ſacra carmina cõponere.

Atq;

Atq; ut clarius quod dixi oſtẽdam, eius Philonis uerba recitabo: Ita, inquit, Chriſtiani ipſi non modò exactius intelligũt hymnos, & antiquorum laudes, uerum & ipſi nouos in Deum componunt, ac eos in omni uerſuũ genere, & modulatione decenti, inſuper & ſuaui harmoniæ concentu canunt. Atq; hæc quidem ad uerbũ ferè Philon. Eadem fermè & ab Euſebio traduntur. Dionyſius uerò Areopagita ille magnus, Hierotheum, *Hierotheus.* quem ſuum ait fuiſſe magiſtrũ, amatorios hymnos cõpoſuiſſe ſcribit, ex quibus & ipſe quædam nonnũquam excerpit. Quin & de ipſo Hierotheo librum edidit, cuius hęc fuit inſcriptio, περὶ τȣ̃ μακαρίȣ ἱεροθέȣ, id quod in commentarijs græcis obſeruaui: licet qui in Dionyſiũ ſcholia ſcripſere, parum hæc atq; alia multa nouiſſe uideãtur. Melitonẽ quoq; *Melito.* Aſianum, quidam Chriſtianũ poëtam credidere, quòd apud D. Hieronymũ & Sophronium legerũt, eum ἐκλογῶν, id eſt, eclogarum libros ſex inter cæteros reliquiſſe: licet in pleriſq; exemplaribus pro eclogarũ, elegiarum perperàm legatur. Fuit uerò Melito Sardianorum pontifex, cuius & Euſebius in hiſtoria meminit, qui & ipſe eum eclogas, nõ elegias, ſcripſiſſe prodidit. Quod & Ruffinus Aquileienſis fatetur, quippe qui in Euſebij tralatione excerpta teſtimonia Latinè uertit, ſacrorum uidelicet uoluminũ: ἐκλογὴ

enim electum excerptū'ue ſermonem ſignificat. Floruit Melito ſub M. Antonino Vero, cui & pro Chriſtianis librū obtulit. Nec defuere qui Methodiū antea Olympi Lyciꝫ ſeu Pataræ, mox Tyri pontificē, poëtam exiſtimarint, quòd apud eundem Hieronymū legiſſent, Methodium contra Porphyriū ad decem millia uerſuū ſcripſiſſe: parum, ut uidetur, id obſeruantes, quòd uerſus non modò apud Latinos, ſed apud Grꝫcos etiam, & de ſoluta oratione rectè dicitur. Et ne diutius uos in re præcipuè manifeſta morer, illud Fabij Quintiliani, de Ciceronis Bruto agentis, uobis ſit in præſentia ſatis attuliſſe: Quippe, inquit, in Bruto Cicero tot millibus uerſuum de Romanis tantū loquitur. Et ſi non ſatis eſt uobis id Quintiliani, legitote & Pædianū Aſconium, qui frequentiſſimè eodem modo utitur. Vſurpatur & eodem ſenſu uerſiculus à M. Tullio in epiſtolis ad Brutum: Tribús ne uerſiculis, inquit, his tēporibus Brutus ad me? Sed quare uerſus ſic dicanť, repetitote, ſi libet, quæ primo dialogo ex Iſidoro, lib. VI. retulimus. Ex quibus & illud elicere poſſumus, duobus uidelicet modis uertere ſtylum dici: altero quidem, quo Iſidorus modo, cū ſcilicet ſcribendo à ſiniſtra, dextram uerſus ſtylum deducebant, deinde conuertebant ſtylum ipſum ad dextrā uerſus, unde & uerſus ſunt appellati: altero

Methodius.

altero, eò modo, quo Cicero in quarta Verrinarum, & Horatius, alijq́ꝫ: qua de re Politianus, & Petrus Crinitus, & Cælius Rhodiginus. Sed iam nos ad inſtitutum redeamus. Poſt multa autem quæ compoſuit Methodius, illuſtri quadam & cõpoſita oratione ſub Decio & Valeriano martyrij coronã adeptus eſt. Sed enimuerò uerſus ſcripſit Cęcilius Cyprianus Afer, pontifex Carthaginenſis, qui eodẽ Valeriano Imperatore pro Chriſto neci traditus eſt, cuius opera ſoluta oratione omnibus nota, nec cõmendatione indigent. At uerſus, quia parum cogniti uobis, tantum indicare uolui. Sunt uerò, quos ego legi, ſexagintanouem heroici, de ſanctæ Crucis ligno, & ut Greci frequẽtius dicunt, ζωοποιοῦ: quos ſi ſemel legatis, iterum & ſæpe legetis: inter quos hi ſunt, quibus crucem ipſam ita deſcribit: *Cyprianus.*

Arboris hæc ſpecies imo de ſtipite ſurgit,
Et mox in geminos extendit brachia ramos.
Sicut plena graues antennæ carbaſa tendunt,
Vel cum diſiunctis iuga ſunt ad aratra iuuencis.

Sed iam his omiſſis, qui non fuerant in tabulis, ad eos qui erant, me conuertam. Inter quos in prima parte Iuuencus erat, ſacerdos Hiſpanus, nobili genere natus, Conſtãtini Magni tẽporibus, quod ipſe in ſui operis calce teſtatum reliquit. Ita enim cecinit: *Iuuencus.*

Hæc mihi pax Chriſti tribuit, pax hæc mihi ſecli,

Quam fouet indulgens terræ regnator apertæ
Conſtantinus, adeſt qui gratia digna merenti,
Qui ſolus regum ſacri ſibi nominis horret
Imponi pondus, quo iuſtis dignior actis,
Aeternam capiat diuina in ſecula uitam.

Scripſit autem Iuuencus, quæ in manus habemus, quatuor Euangelia hexametris uerſibus, penè, ut ait Hieronymus, ad uerbum transferens. Compoſuit & alia nõnulla eodem metro, ad ſacramentorũ ordinem pertinentia, quæ nunc ſunt deperdita. De Iuuenco cum in chronico Euſebij, tum in uiris illuſtribus meminit Hieronymus. Eodẽ quo Iuuẽcus tempore fuit & Lactantius Firmianus, unus eloquentiæ Ciceronianæ inter Chriſtianos præcipuus æmulator, qui præter ea quæ multa ſoluta oratione ſcripſit, & quæ paſsim in manibus habentur, uerſus quoq; compoſuit de Chriſti ſeruatoris cruciatu & nece, item de eiuſdem ab inferis excitatione, item de Phœnice, quæ adhuc etiã leguntur. Scripſit item itinerarium uerſu hexametro, quod græco nomine ὁδοιπορικὸν appellauit, cuius materia fuit digreſſus ex Africa uſq; Nicomediã Bithyniæ. Poſtquàm, inquit Piſo, in Lactantij mentionem incidimus, agè, ſi libet, dic quid ſentias de cõmentarijs in Papinij Statij Thebaidem, nunquid iſtius Lactantij eſſe arbitraris? Huius neutiquam ego, inquam Piſo: nam in ijs cõmentarijs

Lactantius.

tarijs ex Seruio grãmatico penè ad uerbum multa decerpuntur, qui poſt Firmianũ plus ſeculo fuit. Donatũ quoq; grãmaticum Hieronymi magiſtrũ Lactantius præceſſit, qui quidem Donatus & Seruium præceſsit ætate, ad hæc in ijs cõmentarijs Boëtius & Sedulius citãtur longè Lactantio poſteriores. præterea hic L. Cælius Lactantius Firmianus, ille Placidus Lactantius appellatur, id quod ex ipſius libro quinto didici: tametſi literatores quidam eum Placidum Lutatium nominẽt. Eiuſdem in fabulas Metamorphoſeon Ouidij cõmentarium legimus, atq; hactenus hac de re uobis. Satis, inquit Piſo, nobis feciſti. Tunc ego: Cœpta ſequar. Marius Victorinus per ea tẽpora floruit, quo Conſtantius Conſtãtini filius Romani Imperij habenas eſt moderatus, Afer quidem, & ut pleriq; exiſtimant Carthaginenſis. qui uerò Maſsilienſem faciunt, ualde falluntur, & fallunt legentes. Romæ Victorinus, ut Hieronymus prodit, rhetoricam docuit, ubi & ſtatuam meruit in foro Traiani, quo in loco & plerisq; alijs poſitas legimus. Victorino operam dediſſe in rhetorica Hieronymũ accepimus, & iuuenem ipſum fuiſſe gentiliũ deorum cultorem, quos demũ maturiore ætate abiurauit, ut Hieronymus & Auguſtinus prodiderunt, quorũ hic in libro Confeſsionum, de eodẽ illud cõmemorat: quòd cum

Victorinus.

aliquādo Victorinus cum Simpliciano uiro ſanctiſsimo colloqueretur, ſeq́ꝫ Chriſtianū aſſereret, & id ſe minus credere Simplicianus reſpondiſſet, quoniā cum cæteris Chriſtianis illum in ſacris ædibus concionibus intereſſe non conſpiceret: tum uiro ſancto per iocum Victorinus reſpōdit: An, inquit, Simpliciane pater, putas parietes Chriſtianum hominē facere? Tandem uerò cum Victorinus ad tēpla deueniſſet, & ei uelut homini uerecundo, occultè ſymboli liber oblatus fuiſſet, ut legeret: ille pulpitū, quem umbonem & ambonē eccleſiaſtici uocāt, aſcendit, & publicè clara & alta uoce ſymbolum pronūciauit: qua ex re cunctis palàm innotuit illum Chriſtianū eſſe. Sedenim præter rhetoricam & dialecticam, quas diſciplinas in primis excoluit (nam & in utraq́ꝫ doctiſſimè ſcripſit) in poëtica etiam illum floruiſſe uidemus: nam & uerſu heroico ſeptem Maccabæorū fratrū acerbam cum matre necem ſub Antiocho rege deſcripſit: quod nō multò antè poëma legi, parum licet caſtigatum: præter enim feneſtras, quæ in eo patētes pleræq́ꝫ exiſtunt, uacillātes quoq́ꝫ ſyllabas & pedes offendimus. Leguntur & hymni quidā eius nomine editi de ſanctiſsima trinitate. Extant & eius in poëtica cōmentarij exquiſitæ frugis, ſi integri & non mutili à ſtudioſis haberētur. Sunt præterea in manus eiuſdem

dem cõmentarij in duos M. Tullij de inuentione libellos. Sunt & quæ ex Porphyrij Iſagoge in Latinum tranſtulit. Multa de Victorino Seuerinus Boëtius, deq́ eodem ſic Hieronymus, & ex Hieronymo græcè Sophronius: Victorinus natione Afer, Romæ ſub Conſtantio principe rhetoricã docuit, & in extrema ſenectute Chriſti ſe tradẽs fidei, ſcripſit aduerſus Arrium libros more dialectico ualde obſcuros, qui ab eruditis tantũmodo intelliguntur: & cõmentarios in Apoſtolum. Hæc quidem illi. Ad hunc diem ego illius quatuor in Arrium libros legi. Summa uerò illum ſenectute Romæ diem obijſſe legimus: ſepultũ uerò in pago Veſtienſi. Fuit & per hæc tẽpora inter celebres poëtas magis uitę integritate, quàm carmine cognitus Hilarius Pictauienſiũ pontifex, qui tum doctrina tum ſanctitate inſignis fuit, compluresq́ animo inuicto à falſis Chriſtianis perſecutiones pertulit: nam & eorum fraude in Phrygiã eſt relegatus, mox cum apud Conſtantinopolim librum pro ſe, ut ſcribit Hieronymus, Conſtantio Imperatori porrexiſſet, in Gallias eſt redire iuſſus. Sed quoniam hæc & eiuſmodi alia multò plura à Ruffino in hiſtoria traduntur, & in ſanctorum diuorumq́ uitis paſsim habentur, ea ipſe mitto: quæ autẽ ad poëticam pertinere uideo, tantum ego uobis afferam, idq́ in primis inter *Hilarius.*

hymnos pleroſq;, quos quotidie noſtra canit eccleſia, ab hoc primũ Hilario fuiſſe conſcriptos. Reliquit item myſteriorũ librum, aliaq́ꝫ contra Arrianos, qui & ipſum contumelijs penè innumerabilibus affecerunt. Soluta uerò oratione longè plura reliquit, quorum & pleraq; hodie leguntur, quæ ab Hieronymo in primis cõnumerantur, in eo qui eſt de uiris illuſtribus: eadem græcè repetuntur à Sophronio. Duos inſuper alios apud Græcos Hilarios fuiſſe comperi, alterum ex Syria Antiochenũ, alterũ Phrygium, ſed qui nihil ad noſtros poëtas attineant: hic enim uates & futurorũ præſcius, Iouiniani Cæſaris Imp. tempore: ille uerò doctus, ſed uitæ uariæ, qui Procli tempore uixit, & priore uitæ inſtituto miſſo, ad Procli dogmata deflexit. Pòſt erat, inquam, in tabula Apollinaris Syrus, uir græca lingua impenſè doctus, qui, ut Sozomenus autor eſt, heroico carmine Hebræorum antiquitatem ſcripſit ad Homeri imitationẽ, uſq; ad tempora regis Saulis, pro literarũ numero uigintiquatuor uoluminibus. Imitatus etiam Menandrum comœdias, Euripidem tragœdias, & Pindarũ lyricos perſcripſiſſe traditur. Sed & in encyclicis diſciplinis pleraq; illum compoſuiſſe proditũ eſt, adeoq́ꝫ in illis probatus, ut cum omni antiquitate potuerit certaſſe uideri: et ut idem ait Sozomenus, niſi temporũ fuiſſet inuidia,

Apollinaris.

inuidia,ijs omnibus quos ſuprà cõmemorauimus, par uideri quiuerit. Huius tamen, quod ſciam,uerſus haudquaquã ſuperſunt, ea (ut opinor) cauſa,quòd Laodiceæ Syriæ cum eſſet põtifex,in Pauli Samoſatei lapſus eſt hæreſim,uel nouã potius inuexit,eorum qui ab eo Apollinariſtæ dicti ſunt: corpus enim,non animam,à CHRISTO ſuſceptum fuiſſe tradebat: ſed cum rationibus urgeretur,ut ait Ruffinus,ſententiæ nonnihil immutauit: qua de re in libro de hæreſiarchis plura ſcribũtur. Meminit de Apollinari Philoſtorgius Arrianus & Suidas,à quo & duo eiu nominis traduntur,pater huius uidelicet Alexãdrinus,qui cum in Laodiceam ex Alexandria migraſſet, ibi uxorem duxit, ex qua hunc filium genuit. Vixit uerò Apollinaris à temporibus Conſtãtini uſq; ad ſenioris Theodoſij tempora. Sed cum Philoſtorgius in ſua hiſtoria tres hos ſimul nominet, quòd eodem uixerint tempore,Gregorium Nazianzenum,Magnum Baſilium,& hunc ipſum Apollinarem:quibus & ego libenter quartum addo,Gregoriũ Emiſſenũ Magni Baſilij fratrem, cuius & præclara leguntur opuſcula,eoſq; ſimul ille comparet: ideo & mihi uiſum eſt,admonito etiã tabulæ pictura, uobis Gregoriũ ipſum cõmemorare, & quidem breuiter,quòd eius uita à D.Hieronymo,qui illius etiam ſe diſcipulũ fuiſſe fa-

tetur, & à Ruffino etiã copioſius deſcripta eſt, & item à Suida, & græcis in eum cõmentarijs. Fuit uerò Gregorius tantæ excellẽtiæ & autoritatis, ut Theologi nomen ſit aſſecutus: & quod de Pythagora diſcipuli dicere ſoliti erant, αὐτὸς ἔφα, id eſt, ipſe dixit, idem de Gregorio paſſim iactaretur: isq́ alienus à recta religione putaretur, qui contra Gregorium auderet de fide loqui. Patri ſucceſsit Gregorius, in Nazianzo breui Cappadocię oppido pontifex. Baſilio uerò uſus eſt familiariſsimè. Perplura ſcripſit ſoluta oratione, Polemonem dicendi ſtylo ſecutus, non Polemium, ut perperàm in latinis codicibus legitur: id quod & ex græca ipſius uita colligimus, in qua ita legitur: Polemonis Laodicei charactêrẽ ſecutus eſt, qui Smyrnæ docuit, & cuius uitam Philoſtratus exequitur. Sed hæc nos in præſentia mittimus, eaq́ tãtummodo commemoramus, quæ carmine ſcripſiſſe traditur: triginta enim millia uerſuũ, hoc eſt, myriadas tres, Græci prodidere. Pręter uerò eius carmina, quę paulò antè typis publicata ſunt, extat etiã tragœdia, quã ad Euripidis imitationẽ fecit, de Chriſti domini cruciatu & ſupplicijs: quo argumento & Stephanum quendam audio alteram ſcripſiſſe, quæ tamen ad manus meas etiam diligentiſsimè perquiſitæ, non peruenere. Præterea multa Gregorij carmina uidi, quæ nõdum

Gregorius.

dum uulgata ſunt. Deceſsit ſenex Gregorius Theodoſio imperante. Sequebatur in tabula Damaſus, urbis Romæ pontifex maximus, qui (ut Hieronymus & Suidas aiunt) elegans habuit ingeniũ in cõponendis uerſibus: multaq; uolumina heroico carmine cõpoſuit: diuorũ Petri & Pauli menſam ac altare, quod ille Platoniã uocabat, uerſibus ornauit: ſed & multorũ martyrũ ſepulchra, quę ille Conchylia uocitare ſolitus erat. Circũferuntur eius nomine pleraq; in Pſalteriũ carmina, item in diuũ Paulum apoſtolũ alia quæpiam, quæ parum mihi probãtur, cum adeò ipſe in poëtica laudetur. Fuit uerò Hiſpanus natione, nec ignobili genere natus. Illum poſt Theodoſij obitũ uixiſſe, in hiſtoria ſcribit Socrates. Alij octogenarium quidem deceſsiſſe, ſed adhuc uiuẽte Theodoſio, id quod Suidas & Hieronymus ſcribũt. De cuius uita in præſentia nõ adeò plura, quando & ab alijs, & ijs præcipuè, qui Pontificũ Romanorũ uitas collegere, copioſè perſcribitur. Fuit ex eadem Hiſpania Latrononus, quem Sophronius Matronianũ nominat: ſic & in caſtigatis Hieronymi codicibus: tametſi hiſtoriarũ ſacrarũ ſcriptor, Latrocinianũ ipſe nuncupet. Fuit & ipſe Chriſtianus poëta, qui etiã antiquioribus poëtis ſuo tempore in pangẽdis uerſibus conferendus erat. Sed tamen, quod ipſe ſciam, nulla

Damaſus.

Latrononus, ſiue Latrocinianus.

eius hoc tempore extant carmina, quæ diui Hieronymi ætate legebantur. Maximo tyranno, factione Hylatij & Ithacij, Treueris cæſus eſt, cum Priſcilliano, Feliciſsimo, & Iuliano, & Euchrotia eiuſdem factionis, ut ijdem ſancti doctores ſcribunt. Fuit & per

Attilius Seuerus.

hæc tẽpora Attilius Seuerus, uel (ut alijs placet) Cæcilius Seuerus, qui ab illo Seuero originem duxit, ad quem Lactantius epiſtolarum libros duos dedit. Compoſuit uerò Seuerus ὁδοιπορικὸν, in quo totius uitæ ſuæ rationem explicuit. erat autem opus illud confectum cum ſoluta oratione, tum metro heroico, quod καταστροφὴν, ſiue πεῖραν uocauit, ut Sophronius ſcribit. Floruit ſub Valentiniano principe. Duo poſt hos ſequebãtur

Ambroſius Mediolanenſis & Alexandrinus.

Ambroſij, alter Alexandriæ, alter Mediolani pontifex: quorum hic hymnos, qui & ab eo Ambroſiani uocati ſunt, & quorum adhuc pars magna Deo immortali in ſacris officijs quotidie canuntur. Citantur & alij à Beda in poëtica, & in Pontificij Iuris uoluminibus commẽdantur, unà cum hymnis Hilarij, de quo iam egimus in eo capite, quod eſt de hymnis canẽdis. Scribit quoq; D. Auguſtinus in libro Confeſsionum, quòd cum Ambroſius ab Imperatrice Arriana perfidia damnata, perſecutionẽ pateretur, & intra eccleſiã cum plebe catholica inſidijs urgeretur, inſtituit hymnos & pſalmos ſecundum

dum morem Orientaliũ decantari, ne popu lus mœroris tædio contabeſceret: quod ad omnes fuit poſtmodum deriuatũ. Ille uerò, id eſt, Alexãdrinus Ambroſius, Didymi Cæci auditor fuit, atq; aduerſus Apollinarem, de quo ſuprà iam diximus, multorũ uerſuũ uolumen ſcripſit, aliaq; multa ſoluto ſermone. Sed hic mihi nõ uidetur inter poëtas eſſe repoſitus. Fuerat & Pontij Paulini imago Burdegalenſis, ſeu (ut alij putant) ex Hebromago, utraq; Gallica urbe, qui Auſonij Galli diſcipulus fuit: tametſi quidam inſulſè nepotem uolunt, quòd eum Auſonius non ſemel filium uocat, & eum Paulinus ipſe patrem: id enim (ut ſcitis) præceptorũ mos eſt, ut iuniores diſcipulos filios appellent, & diſcipuli doctores parentes: nam præceptores chari uoluere parẽtis eſſe loco. Paulini utiq; uerſus extant, quos aliquando legi: uerũ ille lõgè mihi, quàm carminis lepôre, inſignior uitæ integritate ac ſanctimonia fuiſſe uidetur: ſi modò is hic eſt, qui ſe diui Martini geſtis admirãdis ſanctiori uitæ tradidit, & de quo in eiuſdem diui Martini uita, hæc uerba ſcribit Seuerus Sulpitius, ad quẽ eius extant epiſtolæ. Paulinus uerò, inquit, uir magni poſtmodum futurus exempli, &c̃. magni, inquam, cum ſanctitate tum doctrina: ut illius ſeculares dignitates mittam, cum illum cõſulem fuiſſe dicat Auſonius, antequã

Pontius Paulinus.

conſul ipſe fuiſſet, ut liquidò ex his ad eum Auſonij uerſibus elicimus:

Quãquã, ait, *& faſtorũ titulo prior, & tua Romæ*
Præcedit noſtrum ſella curulis ebur. Idem:
Paulinum Auſoniumq; uiros, quos ſacra Quirini
Purpura, & auratus trabeæ uelauit amictus.

Ambroſio et Auguſtino, factus Chriſtianus, uſus: à quibus Barcinonem miſſus ſacris eſt initiatus. Proditum eſt, illum poſt conuerſionem gentiles poëtas non modò non legiſſe, ſed ne nominare ſolitũ: quod mihi mirum. ipſe certè de ſe ita canit:

Quid abdicatas in meam curam pater
Redire Muſas præcipis?
Negant camœnis, nec patent Apollini
Dicata Chriſto pectora.

Paulinus Nolanus. De Paulino quidem Nolano põtifice, illud præclarè & piè factum ſcribit D. Gregorius in dialogis, & Paulus Aquileienſis diaconus, quòd pro uiduæ captiuo filio ſe captiuum expoſuit, & pro hortulano in Africa ſeruiuit (ſi modò hac in re tempora conueniant.) Dubitatur etiam an hic ſit, ad quem ſcribit Hieronymus cum eam epiſtolã, quæ eſt in fronte Teſtamenti ueteris, tum alterã, qua & ſtylum eius, & Theodoſij panegyricum laudat. Eius etiam Auguſtinus meminit in libris de ciuitate Dei, qui illũ ait, cum à Barbaris diriperetur Nola, in corde ſuo Deum his uerbis precatum: Domine, ne excrucier

crucier propter aurũ & argẽtum, ubi enim ſint omnia mea tu ſcis. Gẽnadius uerò Paulinum ait multa breui uerſu ſcripſiſſe, inter quæ Hymnorũ librum, ex quo quædam in Bedæ poëtica citata uidimus. Scripſit item epitaphiũ conſolatoriũ ad Celſum, inſuper & epiſtolas ad Seuerum. Certè nunc extant eius pleraq; typis excuſa opuſcula: extat & ſoluta oratione ab hoc ad D. Auguſtinũ ſancti Ambroſij uita cõpoſita. Alter ab hoc Nolano põtifice Pontius Paulinus fuiſſe à non nullis exiſtimatur, qui, ut ſcribit Auſonius, libellos treis de regibus ex Tranquillo Suetonio in Epitomen coëgit: ſed qui ſanius ſe ſentire putant, unum & eũdem eſſe uolunt, id quod argumentis probare nituntur, quæ breuitatis cauſa nũc ego prætereo. Illud certè non ſilebo, quòd ſi Nolanus hic eſt antiſtes, ad ſummã eum perueniſſe ſenectutẽ credendũ, cum ab Auſonio & Martino ad Leonis uſq; pontificis tempora, amplius quàm quinq; & ſexaginta interſint anni, cum Paulinum Gennadius dicat Valentiniano Imperatore floruiſſe. Fuere per hæc fermè tempora & alij Paulini, ſed hi nihil ad rem noſtrã: inter quos Paulinus Antiochenus, qui, ut Ruffinus ait in hiſtoria, in catholicorũ ſemper ſocietate permanſerat, atq; perinde multis affectus contumelijs. Erat & in hoc poëtarũ numero Aurelius Prudẽtius Clemens *Aurelius Prudẽtius Clemens.*

uir conſularis,quem & Pudentem uocat Beda,Hiſpanus quidem natione, ut qui modò ſe Tarraconenſem , modò Cæſarauguſtanũ faciat. Palatinus uerò miles dicitur à Gennadio,id quod & ipſe his uerbis innuit: Tandem militię gradu Euectũ pietas principis extulit, Aſſumptũ propius ſtare iubens ordine proximo. Dolet ipſe alicubi ſe iuuẽtutem uitijs infectam fœdaſſe, & in toga cauſas iniquas egiſſe,mox tamen cõmutata uita bonis ius reddidiſſe,urbes rexiſſe, & religioni addictus plurima poëmata uario carminum genere compoſuiſſe, quæ extant, & adhuc legũtur: quale eſt illud apud Græcos ingens uolumen,incerti licet autoris. Perierunt ex eius operibus cõmentaria in hexahemeron,quæ ille Græcorũ more ſcripſerat de mundi fabrica,uſque ad primi parentis præuaricationẽ. Vixit Theodoſij ſenioris ac filiorum temporibus: eius Alcimus Auitus, & Sidonius,Iſidorusq́ meminere. Hæc ſint à me uobis breuiter dicta de Prudentio, cuius uitam Gennadius & Aldus pluribus collegerunt: ſed & ipſemet in præfatione *καθ' ὑμερινὸν*, de ſe multa. Fuiſſe uerò hominẽ multæ quidem eruditionis ac uariæ,uerũ in eloquentia ac linguæ caſtitate uel parum ualuiſſe,uel potius neglexiſſe,deſiderio uidelicet pietatis ac fidei: quod ipſe innuit cum alibi, tum in hymno octodecim martyrũ Cæſaraugu-

ſarauguſtanorũ. Fuiſſe & alterũ L. Prudentium poëtam inueni, qui tredecim annos natus Romæ in certamine ſacro Iouis Capitolini, omnium iudicum conſenſu inter Latinos poëtas coronatus eſt, ſtatuãq; ut ſibi poneret, meruit. Legitur adhuc inter antiqua elogia huius rei inſcriptio: L. Valerio, L. F. Prudentio. Hic cum eſſet ann. XIII. Romæ certamine ſacro, luſtro ſexto, claritate ingenij coronatus eſt inter poëtas latinos omnibus ſententijs iudicum. huic plebs uniuerſa municipum Hiſtonienſium ære collato ſtatuam decreuit, curat R.P. Eſt uerò Hiſtonium, Frentanorum, id eſt, Brutiorum oppidum. Fuit & Probæ Falconiæ matronæ Romanæ imago, quæ Adelphi Romani uiri proconſularis uxor fuit. hanc uerò floruiſſe quidam exiſtimant Honorij ac Theodoſij iunioris temporibus: quin & Eudociæ Theodoſij uxori Centonem ſuũ miſiſſe, qui, ut ſcitis, miro eſt artificio concinnatus: ex Vergilianis enim uerſibus omnẽ Chriſti ſeruatoris uitam explicauit. Sunt qui idem ex Homero eam factitaſſe putẽt, cum id ſuprà Eudociã perfeciſſe docuerimus. Extat certè uterq; Cento, à me ſumma cum admiratione perlectus, quos & D. Hieronymus ad Paulinum ſe legiſſe affirmat. quibus Hieronymi uerbis elicere poſſumus, ante Probam etiam & Eudociam ab alijs huiuſmodi poẽ

Proba Falconia.

mata fuiſſe conſcripta: quod tamen & in primo ſermone diximus. Sedenim extitere nõnulli, qui perperã aſſerere auſi ſunt, Probam Antonini Pij temporibus uixiſſe. Sed quæ de Centone & Latini & Græci tradidere, primo ſermone uobis explicui. Fuit & poëta *Licentius.* Licentius Hipponenſis, qui Aurelio Auguſtino uſus eſt familiariter, id quod planè colligitur cum ex ipſo Licentio, tum ex ipſius Auguſtini dialogis, quos ille de Academicis inſcripſit, in quibus cum eum poëtam celebrem, tum etiam eius de Pyramo & Thisbe amatorios uerſus commemorat. Meminit eiuſdem & in epiſtolis: eiuſdem quoq; Paulinus & Poſsidonius meminere. Hymnos uerò ſcripſit, & epiſtolas, aliaq; poëmata, ex quibus eum quidem in poëtica ualuiſſe, nõ tamen præſtitiſſe, planè conſpeximus. Tum paulùm cum cõticuiſſemus, meq; nônnihil collegiſſem: Eſt, inquam, Panopolis ciuitas Aegypti, in qua Dei ipſius Panis ſimulachrum fuiſſe traditur, uirile membrum erectum habens ad ſeptem uſq; digitos: eius urbis ciues Panopolitæ, & Panopolitani dicuntur. Ex hac igitur ciuitate duo poëtæ *Nonnus.* Chriſtiani fuere, quorum prior Nonnus, alter Cyrus dictus eſt. Scripſit uerò Nonnus uirginis theologi, id eſt, Ioannis Euangeliũ heroico carmine, quod & extat & legimus. Fuit & alter Nonnus ex eadẽ Panopoli, qui Gigan-

Gigantomachiã ſcripſit: item Dionyſiacôn libros duodequinquaginta, ut ſunt Homeri rhapſodiæ, opus fabulis & hiſtorijs refertum, cuius & Agathias meminit in hiſtorijs. de eo quoq; hoc diſtichon Græcũ legit:

Νόννος ἐγὼ πανὸς μὲν ἐμὴ πόλις ἐν φαρίῳ δὲ,
ἔγχει φοινήεντι γονὰς ὕμνησα γιγάντων.

Non deſunt tamen qui non duos hoc nomine, ſed unum eundem eſſe uelint. Cyrus autem iocundiſsimus ſcriptor fuit, qui ob ingenij ſui monumẽta, ad ampliſsimos honores ac dignitates eſt euectus: prǽfectus enim prætorij Theodoſij iunioris fuit, multarũq; urbium præſes, atq; à Conſulibus inter patritios annumeratus: ab Eudocia uerò ipſius Cǽſaris uxore amatus, quæ ut paulò antè uobis retuli, uerſuum ac carminũ ſtudioſa fuit, & à Græcis idcirco *φιλοιπῦς* nuncupata, ipſumq; Cyrum euexit. At cum ipſa à regibus deſciuiſſet, uel potius religionis cauſa ad Orientis partes Hieroſolymamq; diuertiſſet, Cyrus ipſe inſidias paſſus, mox in Cotyaco Phrygiæ urbe põtifex creatus, ad Leonis uſque Cæſaris tempora uixit. Fuit & Cælius Sedulius poëta Chriſtianus, quem nonnulli Scotum fuiſſe exiſtimant, Scotorumq; prǽſulis aliquo tempore diſcipulum: moxq; diuerſas orbis partes ſtudij gratia adijſſe, tum demum, autore Sigeberto, pontifex creatus. Floruit anno à uerbo corpo-

Cyrus.

Cælius Sedulius.

rato CCCCXXX. Scripſit uerò uerſu heroico opus, quod Mirabiliũ aliqui uocant, ipſe Paſchale appellaſſe uiſus eſt, quod Pontificum Romanorũ decretis inſigni laude commendatur. Citatur à Beda in poëtica, & in commentarijs à Placido Lactantio. Scripſit præterea ad Chriſtum hymnum carmine dimetro iambico, cuius acroſtichides totum continẽt alphabetum: item elegiam, omnia quæ legunt. alij addunt & carmen ad Theodoſium Imperatorem, cuius initium eſt,

Romulidum ductor clari, &c.

Citatur & à nonnullis carmen Sedulij, quo ſe ille Scotigenã uocat: quæ certè Aldum latuere, qui nullo alio argumẽto ducitur qua ætate floruerit, niſi quòd ad Macedoniũ ſacerdotem ſcribit, qui Hieronymi ætate floruerit. Scripſiſſe & alia pleraq; dicitur, quæ quoniã mihi uidere non contigit, non commemoro. Nonnihil & in Chriſtiana poëtica Alcimum Auitum præſtitiſſe uidemus, qui Viennenſiũ pontifex fuiſſe creditur: cuius perperàm nonnulli Euſebium in Chronico meminiſſe uoluerũt, cùm Euſebio ipſe & Hieronymo poſterior fuerit. Alcimus enim ipſe in libro de uirginitate ad ſororem, Prudẽtij mentionẽ facit, qui & ipſe, ut oſtendimus, poſterior fuit. Carmen Alcinoi, quo id comprobamus, hoc eſt:

Alcimus Auitus.

Deſcribens mentis uarias cum corpore pugnas

Prudenti

Prudenti quondam cecinit Prudentius ore.

At uerò Alcimus ille, de quo cum Delphidio Euſebius meminit, multũ ante Prudentium fuit. Eſt & Delphidij mẽtio apud Hieronymum in epiſtola ad Edybiam, item in prologo quęſtionum, & apud Sidonium: eſt & apud Ammianũ Marcellinũ lib. XVIII. quo loco pro Delphidio Celphidius perperàm legit. Scripſit uerò Alcimus Auitus pleraque cum uerſu, tum ſoluta oratione. Item poëmata hæc ad manus meas peruenere: de origine mundi, de originis peccato, de Dei ſententia, de diluuio, de maris rubri tranſitu: item de uirginitate ad Fuſcinã ſororem, quam alicubi ipſe Phroſynam uocaſſe uidetur: *Graia*, inquit, *ſi uoce uocetur,*

Significat propriã ſumpto de nomine mentem.

Floruit hic Zenone & Anaſtaſio imperantibus, anno circiter quingenteſimo à Chriſti natiuitate. De Auito quidem in noſtris annalibus, ubi diuorum memoria çenſetur, ita legitur: Viennæ beati Auiti epiſcopi & confeſſoris, cuius fide & induſtria admirabiliq́ doctrina ab infeſtatione Arrianæ hæreſeos Galliæ defenſę ſunt. Meminit pręterea, quantum recordor, huius Alcimi Sidonius ad Lupum ſcribens libro octauo epiſtolarum: meminit & Fortunatus. Eodem Anaſtaſio imperante Genaſius Romanũ pontificatum gerebat, Africanus natione, uir doctri- *Genaſius.*

na & uitę integritate inſignis, qui in re Chriſtiana & ipſe uerſus inter alia ſcripſit, in primis hymnos, quorum adhuc aliquos in cærimonijs & ſacris ritibus habemus. Cætera quæ ad uitam eius multa leguntur, in actis Pontificum Romanorum leguntur. Inter

Iſaacus. poëtas Chriſtianos aliqui Iſaacū reponunt, qui magnæ urbis Antiochiæ ſacerdos fuit, à quo ipſius urbis direptio, elego uerſu eſt deplorata, & meritò quidem: nam & hanc tertiò inſignem ſub Imperio Romano fuiſſe Ioſephus eſt autor, eamq́; primā quoq; Petrus apoſtolatus ſui ſede honeſtarat. Scripſit & alia pleraque Syria lingua, Leone Cæſare & Maiorano regnantibus, ut Gennadius ait: etſi alij quidam ſub iuniore Theodoſio eum claruiſſe uolunt. Quo eodē Leonis tēpore

Proſper. in Italia Proſper claruit, qui ex Hiſpania originem duxit, uel (ut rectius alij tradunt) ex Aquitania: qui cum chlamydatus Romā miles ueniſſet, à Leone Pont. Max. benignè ſuſceptus, & ad aliam militiā longè feliciorem trāslatus eſt, Leonisq́; ipſius ſcriba fuiſſe creditur. quin Gennadius, epiſtolas Leonis, ait, aduerſus Eutychē, quę adhuc legunt, ab ipſo Proſpero dictatas eſſe, ſunt qui credāt. certè ab ipſo Leone non multò pòſt Regij Lepidi Pontifex eſt inſtitutus, ubi cū doctrina, tum ſanctitate floruit. Longior uobis uideri poſſim, ſi omnem eius uitam percurrere uelim,

quam

quam non contēnendo ſtylo Flaminius pater complexus eſt: ut miſſam faciam quæ in eccleſia legitur, & quā breuiter Gennadius in ſuo de uiris illuſtribus attigit. Poëticam eius nunc ego tantum attingam, in qua (ut ea ferebant tempora) excelluit. Scripſit uerò de prouidentia Dei librum unum: περὶ ἀχαρίστων, id eſt, de ingratis, alterum, heroico carmine. Scripſit & Epigrāmata ex D. Auguſtini ſententijs, omnia quæ legūtur. Item libellum alterum elegó uerſu de diuerſis cauſis: odas inſuper & hymnos, quorū aliquos citat Beda. Hoc ipſius, ad uxorem anacreontium, nō utiq; illepidum fertur, quod & colobon uocatur, quia mutilum eſt:

Agè, inquit, iam precor mearum
Comes irremota rerum,
Trepidam breuemq; uitam
Domino Deo dicemus.
Celeri uides rotatu
Rapidos dies meare,
Fragiliſq; membra mundi
Minui, perire, labi,
Fugit omne quod tenemus,
Neque fluxa habent recurſum,
Cupidas uagaſq; mentes,
Specie trahunt inani.
Vbi nunc imago rerum?
Vbi ſunt opes potentum,
Quibus occupare captas

Animas fuit uoluntas? &c.

Scripſit & Proſper alia pleraque ſoluta oratione, quorũ magna pars extat, & ipſe nonnulla legi. In diuorũ quoq; numero ſuis meritis relatus eſt, & Regij Lepidi maximè cultus. Fuit & in hoc numero Petrus Ediſſenus ſacerdos, qui pſalmos carmine in morem Ephrem diaconi compoſuiſſe dicitur. Declamator inſuper diuinæ legis fuit, multaq́; eius generis ſcripta reliquit, ut eſt à Gennadio proditum, & ab his qui diuorũ Chriſtianorum uitas literarũ monumentis mandauerunt. Alterum Petrum per hæc tempora Gallum, ut puto, pleriſq; in locis commendat Apollinaris Sidonius, qui utraq; niteret facũdia, ſed eius (quod ſciam) nihil hodie legitur. Fuit & eodem tempore Victorius Gallus, cuius carmina ſummo ſtudio Apollinarem, poſt illius mortem deſideraſſe uidemus, ut ex eius epiſtola planè cognoſcimus: quam quia breuis, nec illepida, ut uidetur, uobis recitabo.

Petrus Ediſſenus.

Petrus Gallus.

Victorius.

Sidonius ſacerdoti Iuſtino & ſuis S. D.

Victorius patruus ueſter, uir ut egregius, ſic undecunq; doctiſsimus, cum cætera potenter, tum potentiſsimè condidit uerſus. Mihi quoq; ſemper à paruo cura fuit Muſarum. nunc uos patruo uenitis hæredes, quàm iure tam merito. Ilicet ego poëtæ proximus fio profeſsione, uos ſemine: ergo iuſtiſsimũ

eſt, ut defuncto quiſq; noſtrûm ſuccedat ut fungitur: ideóq; uos patrimonia tenete, date carmina. Valete.

Multa quoq; à Sophronio per hæc tempora ſcripta audimus, quæ ſunt noſtra hac ætate parum nota, præterquàm epigrãmata quædam græca, nec ea quidem ſatis pia, nec religioni Chriſtianæ conſentanea. Fuit uerò Sophronius Hieroſolymæ antiſtes, hoc eſt, ut nunc dicimus, patriarcha. Hieronymus quidem alterum, ut reor, Sophronium laudat, qui de Serapidis dei Alexandrinorũ euerſione, librum copioſè & doctè compoſuit: quam rem & Ruffinus in hiſtoria executus eſt. Celebrat quidem Hephæſtion in enchiridio Sophronij uerſus, pręcipuè cum de anacreõtijs agit. ita enim ait: Eſt & quando hic uerſus à choriambo incipit, & ionicum à minori habet, propter ultimã indifferentem, ut D. Sophronio & antiquioribus uidetur: ut hoc, Sophronius.

Χριστιανῶν μακάρων ἔλθετε παῖδες. hoc eſt,
Chriſtianûm pueri currite diuûm.

Atque ita quidem ex tribus quadriſyllabis. At ſi ex biſſyllabis, ſex habet: in prima ſede trochęum, in ſecunda iambum, in tertia pyrrhichiũ, in quarta ſpondeum, in quinta rurſus pyrrhichiũ, in ſexta trochæum uel ſpondeum, quia ultima indifferens eſt. Atque hactenus Hephæſtionis uerba. Extat & huius

an alterius, me fugit, Sophronij liber de uiris illuſtribus, à Hieronymo ex Latina in Græcam linguã cõuerſus: uerùm quoniam hæc parum ad inſtitutum noſtrum, ad alios tranſeo.

Naumachius. Hac quoq; parte Naumachium poëtam fuiſſe meminiſſe uideor, cuius uerſus græcos nonnullos apud Arſenium legimus de mulierum ornamẽtis, quorum hoc eſt principium:

Κεδνὰ κακοὶ φθείρουσι γυναικῶν ἤθεα μύθοι. hoc eſt,

Verba bonos uitiant mulierum turpia mores.

Eraſmus quidẽ uir, ut ſcitis, eruditiſsimus, de Naumachio ita quodam ſuorum prouerbiorũ loco: Extat, inquit, Naumachij Chriſtiani, ut ſuſpicor, poëtæ carmen, quo primũ hortatur ad uirginitatem, matrimoniũ appellans ſecũdarium curſum. Tres idem eius uerſus citat, quos ita ille latinè reddidit:

Quòd ſi te uulgaris amor uitæ tenet, addam,
Hoc quod uti didici, quo pacto curſus, ut aiunt,
Hic alter tibi ſit peragendus, mente ſagaci.

Fulgentius. Sidonius Apollinaris. Erant poſt hos duo, Fulgentius & Sidonius Apollinaris, quibus patria & domeſtica barbaries, nõ eum præſtare nitorem permiſit, quo eorum fuerat eruditio. Eodem ferè tempore, uel non longè dirempto, floruere, & ambos in diuorum numero & catalogo relatos inuenio: quorum prioris, ipſo anni exordio, hoc eſt, caleñ. Ianuarij, memoria recolitur: poſterioris, hoc eſt, Sidonij, nono caleñ.

caleñ. Septembris. Fulgentius igitur Placiades Teleptæ natus eſt, patre Fulgentio, matre Martiana, ex nobili ſenatorum Carthaginenſiũ genere. Eum mater latinis & græcis literis apprimè erudiri curauit: adultus uerò cauſarum procurator eſt factus. Cæterùm chronographi Fulgentiũ claruiſſe notant Anaſtaſij ſecundi Romani Pont. tempore, quo Zenon, & mox Anaſtaſius Cæſares imperarunt, anno Chriſtianæ ſalutis CCCC. circiter LXXX. uſq; ad quingenteſimum. Fulgentius ergo cum Teleptanus eſſet, Rhuſpẽſium Pontifex electus eſt. Atqui, inquit Piſo, hi aberrant igitur, qui non Teleptanum, ſed Rhuſpenſem faciunt. Et maximè, inquam, id quod ex hiſtorijs manifeſtiſſimè colligitur, ex quibus omnem eius uitam, & quæ, & quanta cõpoſuerit, cum uacauerit, facilè legere poteritis: quæ enim in Grammaticorum cõmentarijs, & eccleſiaſticis ſcriptoribus leguntur, minus uera eſſe liquidò perſpicietis. Hic utiq; in exiliũ miſſus eſt in Sardiniã, unà cum centũ alijs & uiginti epiſcopis Africæ, à Traſymundo Vuandalorum rege. Fulgẽtij uerò paucos libros uidi, in quibus de Chriſtiana religione bene ſentit: ſed duriuſculus in primis, & affectatior ſtylo eſt, adeò ut in ſcriptis ſuis ſpinas, & uerborum aſperitates, ſi non aculeos potius, pro uerbis inſeruiſſe uideatur: & in pri

mis in Mythologico: nam alia quidem piè, & Chriſtianè ſcripta, non tam horrida ſunt. Hic & expoſitionem Vergilianã perſcripſit ſecundum philoſophos, phyſicos, & morales. Iam de C. Sollio Sidonio Apollinari agamus, qui eo tempore quo Theodoricus apud Gothos regnauit, floruit: cuius regis & ſtaturam, & corporis filum, ſua quadam epiſtola nõ illepidè deſcripſit; uiderat enim ante Theodoricum, Anthemij, Ricimeris, & Maiorani uirorum illuſtrium tempora, in quos & Sidonij ipſius extant carmina. eorũ & meminit Paulus Diaconus, & Palmerius in Chronicis. Sed qui Gallorum regum hiſtorias ſcribit, Childerici tempore Sidoniũ uixiſſe tradit: Nec ſilentio (inquit in eius regis uita) prætereundus eſt Sidonius, qui ſacerdos Aruernorũ ex ſenatore factus, cum graui fame Burgundi laborarent, quatuor egenorũ millia ſuis opibus pauit. Tum, Memini me, inquit Piſo, legere Sidonium Caſſiodori ætate floruiſſe, in ijs, qui in eum æditi ſunt cõmentarijs. Ita eſt, inquam: Caſsiodorus enim ab epiſtolis & à ſecretis Theodorici regis fuit: id quod cum ex alijs, tum in primis ex eius uariarum libris liquidò datur intelligi. Sed uidete quàm parum uiderit, qui eos confecit cõmentarios, cum in ijs ſcribitur, quòd Caſsiodorus ab Hieronymo laudatur, cum planè contrariũ ſit: nam Caſſiodorus

Sidonius Apollinaris.

ſiodorus Hieronymum in ſuis ſcriptis celebrat, atq; in primis in Pſalterij cõmentarijs, & uno plus etiam ſeculo poſt Hieronymũ uixit. Sed nec illud in ijſdem æquo eſt animo ferendum, Sidonium ſcilicet à Firmico laudatũ: quando Firmicus Conſtantini Cæſaris temporibus uixerit, ut facilè ex ipſius lectione notum eſt: citaturq; ipſe Firmicus à Sidonio in ea, quæ Pontio Leontio epiſtola ſcribitur: In fronte eius uillæ, quæ Burgus uocitata eſt. Nec illud ſine riſu in eiſdem legi, Sidonium à Gennadio Saluianum appellari: quo quid abſurdius? Fuit enim Saluianus is, cuius Gennadius meminit, Maſsilienſis ſacerdos, qui & multa ſcripſit, & eorum adhuc quædam leguntur. Sed quid ego hæc colligo? ſunt in ijs ſexcenta huiuſmodi. Quibus autẽ magiſtris ſit uſus Sidonius, ipſe indicat: Eritium enim poëtam cõmemorat, cuius etiam Muſas uenerabiles appellat. Nam quòd aliqui Flauium Nicetiũ, celebrem per ea tempora grammaticũ, Sidonij magiſtrũ tradunt, à ueritate deuiant: hunc certè ipſe Sidonius ſuum uocat ſodalem, & ita laudat: Flauius, inquit, Nicetius uir ortu clariſsimus, priuilegio ſpectabilis, merito illuſtris, & hominum patriæ noſtræ prudentia peritiaq; iuxtà maximus. & paulò pòſt eiuſdem celebrat habitã orationem. Fuit ergo Sidonius Aruernus patria ex Gallijs: patrem ha-

buit Apollinarem, qui præfectus prætorio Gallicanis, ut idem ipſe Sidonius ait, tribunalibus præſedit: tametſi alij, Gelliani filium putent. Quid uerò hæc cõſectamur? totam eius uitã ex ipſius lectione colligetis. Illud certè hoc loco non prçteribo, ſtatuam illum Romæ meruiſſe in foro Traiani, duplicemq́ꝫ coronã: id utrunqꝫ ipſe oſtendit in ſapphico ad Firminum, & eo epigrãmate quod eſt ad Priſcum Valerianum, in quo ſunt hi uerſus:

Vlpia quòd rutilat porticus ære meo,
Vel quòd adhuc populo ſimul & plaudente ſenatu,
Ad noſtrum reboat concaua Roma ſophos.

Quæ autem Sidonij ſcripta extent, nec ego recenſebo, nec uos ad ea legenda ſatis impellam: in utroqꝫ enim dicẽdi genere Gallicum neſcio quid & barbarum redolere uidetur: tametſi carmine præſtat magis: & niſi Græcæ linguæ inſcitia, à recta plerunqꝫ numerorum lege declinare feciſſet, poterat inter mediocres poëtas annumerari: ut iure fuerit eorum temporũ, quæ iam linguæ ſordibus erant inquinatæ. Fuere per hæc eadẽ tempora & poëtæ alij, quorum quia ab ipſo & ab alijs facta eſt mentio, tantum uobis nomina cõmemorabo: Quintianus, Paulinus, Ampelius, Leo, Petrus, Meſſala, Anthedius, Eritius, Lampridius, Conſentius, Secundinus, alij, ne uos nudis nominibus faſtidiam.

Arator. Poſt fuit Arator diaconus, ut nunc loqui-

mur

mur, Cardinalis, qui hexametris uerſibus Acta quæ Apoſtolorũ, uel hiſtoriam uocamus Apoſtolicã, duobus uoluminibus conſcripſit, & Vigilio põtifici maximo obtulit, & prius Floriano Abbati, ut planè ex ipſius elegijs percipimus. Hoc certè traditur, cum primũ Arator Vigilio Pontifici librum obtulit ad octauum idus Aprilis, in magna ſacerdotum & miniſtrorũ corona pontificem fuiſſe, partemq́ꝫ libri ab Aratore recitatam: ſed labente hora, liber à Pontifice Surgentio primicerio notariorum ſcholæ traditus, ut in ſcrinio collocaretur. Sed mox inſtãtibus ſedulò apud Pontificẽ plerisq́ꝫ uiris doctis, publicè recitari pręcepit in templo, quod in Exquilijs eſt ad ſancti Petri uincula: quaterq́ꝫ ab eodem Aratore recitatus proditur, incredibili audientium ſtudio & attẽtione. Vixit Arator anno à Chriſti natiuitate DLX ſub Iuſtiniano Cæſare, quod & Paulus Diaconus cum in Romanis, tum Longobardicis hiſtorijs teſtatũ reliquit. Idem & Palmerius in chronico, quorum mihi potior autoritas, quàm Aldi, qui XLIIII ſupra quingenteſimum, ex quopiam gloſſemate illum claruiſſe prodidit: niſi fortaſſe hoc ſcripſiſſe tẽpore, illo deceſsiſſe intelligamus. Videtur & magis in hoc decipi Platina, ut qui hiſtoriã ſcriptorum eccleſiaſticorũ complexus eſt.

Sed huius ætatis alios afferamus, quos

Boëtius. inter Boëtius Anitius Manlius Seuerinus, Romanus patritius & exconſul, qui à noſtris pleriſq; in martyrum catalogo aſcribitur. Hic cum Symmacho & ipſo patritio, Boëtij (ut pleriq; omnes tradunt) ſocero, à Theodorico Gothorum rege primum Ticinum relegati, deinde necati ſunt, quòd in libertatẽ populum Romanũ dicerentur uelle uindicare. Fuit Boëtius (ut ſcitis) in omni diſciplina egregiè doctus, quod uobis liquidò ex eius monumentis conſtare poteſt: ſed quod ad præſentem materiã attinet, in pangendis uerſibus mira uſus eſt facilitate. De illo plura colligere ſuperuacaneum, quãdo eius uolumina nota ſunt omnibus. Eius certè ingenium ad eas artes, quæ ſupra literas ſunt, mirũ in modum celebratur ab eius occiſore Theodorico rege, imò à Caſsiodoro quadam ad ipſum Boëtium epiſtola, ſatis illa quidem longa, in qua inter cętera illa eſt non ignobilis ſuſpiratio: Ô artis, inquit, inæſtimabilis uirtus, quæ dum ſe dicit ludere, naturæ præualet ſecreta uulgare. Et paulò poſt: Et ſi fas eſt dicere, in quibuſdã etiam nititur naturam uelle ſuperare: hoc enim feciſſe Dædalum uolare, hoc ferreum Cupidinem in Dianæ templo ſine aliqua illigatione pendere: hoc hodie facit muta cãtare, inſenſata uiuere, immobilia moueri. Et paulò etiam ſuprà idem dixerat: Tuę artis ingenio metalla

metalla mugiunt, Diomedes in ære grauius buccinatur, æneus anguis inſibilat, aues ſimulatæ, & quæ uocem propriã neſciunt habere, dulcedinem cantilenæ probãtur emittere. parua, inquit, de illo referimus, cui cœlum imitari fas eſt. Atq; hæc quidem ille de Boëtio, & longè plura, quæ cum libuerit, poteſtas eſt uobis legẽdi. Filios uerò duos Boëtius & ipſos cõſulares habuit, quos, ut idem ipſe ſcribit, è domo prouehi ſub frequentia patrũ, ſub plebis alacritate uidit, & cum eiſdem in curia ſellas curules inſidentibus, ipſe regiæ laudis orator ingenij ſui gloriam facundiæq; meruit: in circo enim duorum medius conſulum, circũfuſæ multitudinis expectationẽ, triumphali largitione ſatiauit.

Celebratur & Boëtij uxor Helpis, à noſtris, non probitate modò, ſed & literarũ diſciplina, in primisq; poëtices. Extant certè hymni in Apoſtolos, non uulgari dicẽdi ſtylo: Aurea luce. &, Felix per omnes. quos eius eſſe à noſtris conſtanter aſſeritur. Et quidem hodie legitur in eius (ut fertur) ſepulchro carmen, quod eius ſeculi uidetur: ſed quod mihi uidere contigit, non ſine mendis eſt: hoc eius eſt principium, *Helpis uxor Boëtij.*

Helpis dicta fui, Siculæ regionis alumna,
Quam procul à patria coniugis egit amor,
Quo ſine mœſta dies, nox anxia, flebilis hora.

& quæ ſequuntur. Hactenus de Boëtio.

Fauſtus. Fuit & per hæc eadem tempora Fauſtus Gallus homo doctiſsimus, & ut quidã tradunt Epiſcopus, ad quem ſunt Apollinaris epiſtolæ. Patria hic Vaſſates fuiſſe dicitur, uel (ut alij ſcribunt) Lugdunenſis: ſed ibi certè diu uerſatus, id quod ex Apollinaris epiſtola, & Euodij, facilè percipimus. Sunt qui hunc Pelagiano errore infectum dixerunt, ego nihil certi uobis affero. Damnatur quidem à Pelagio in Pontificalibus decretis, mox tamen dicitur recantaſſe à Fulgentio emonitus. Sed in hoc parum mihi tempora cõgruere uidentur, quare altius trutina ſuſpendenda. De Fauſto certè poëta hos uerſus legimus:

In ueterum morem pangit noua carmina Fauſtus,
Et per membra ſuum diſſecat arte melos,
Doctus ad incudem uerba infabricata referre,
Quoſq; facit uerſus, terq; quaterq; probat.

[F]auſtus Benedictinus. Fuerunt & alij Fauſti non ab his temporibus ualde diſtantes, inter quos is qui diui Benedicti conſectaneus, & in Gallijs, & in cœnobio Caſsinenſi multa cum laude uerſatus eſt. Fuit & ſenator Fauſtus, qui ut Paulus Diaconus ſcribit, in Symmacho Pontifice Romano deligendo multas fecit turbas. At hæc ab inſtituto aliena. Porrò poëta

[V]enantius Ho[no]rius Fortu[na]tus. fuit in tabulis Venantius Honorius Fortunatus, qui & ipſe Chriſtianè permulta ſcripſit, eo ſcilicet dicendi filo, quo ea tempora ferebant.

ferebant. Italus hic fuit, & Rhauennæ inſti tutus: uerùm cum oculorum lippitudine ac dolore laboraret, diui Martini uirtute liberatus, libros quatuor carmine compoſuit, quibus Martini miracula cõplexus eſt. Dein in Gallias profectus, tandem Pictauiorũ pontifex declaratus, multa eodẽ metro con ſcripſit: inter quæ Excidium Thuringorum regni, Hymnos, Hodœporicum uitæ ſuæ ad Iuſtinum iuniorem Imperatorem, & ad Sophiam Auguſtam: item de gubernando regno ad Sigibertũ Gallorum regem. Carmina diuerſa ad amicos. Citantur & alia huius præterea carmina nonnunquã à ſcriptoribus eccleſiæ, ut à Beda illud:

Lilia, narciſſus, uiolæ, roſa, nardus, amomum,
Oblectant animos gramina nulla meos.

Floruit uerò ſub Iuſtino iuniore, anno à Chriſti aduentu DLXX. & in diuorum numero cõnumeratus eſt. Fuit & Marcus ex monachis, diui Benedicti diſcipulus, qui heroico carmine diui præceptoris uitam elegantiſsimè condidit, ut ſcilicet illa ferebant tempora. Floruit Heraclio imperãte. Fuit & Ioannes Damaſcenus Magnus, theologus græcus, qui cognominatus eſt Manſur, quem Latinorũ & barbarorũ pleriq; Ioannem Meſue eſſe putauerunt, qui de facultate medica Arabicè perſcripſit, quẽ nunc qui dam tanti faciunt. Nam tametſi Damaſci re

Marcus monachus.

Ioannes Damaſcenus.

//

gis filius à pleriſq; traditur, nõ idem tamen, nec eadem ætate: in quem errorem impegit Platina, qui & eum putauit Odoacris Gothorum regis ætate uixiſſe, cum potius per ea tẽpora in precio fuerit, quibus ſummus Pontifex erat Gregorius III. & Imperator Leo Cæſar. Sunt quidem qui theologũ Damaſcenũ Theodoſij ſenioris tempore uixiſſe tradant: quare ex doctioribus pleriq; Damaſcenos duos conſtituunt: à quorum ſententia nec Picus pater tuus Ioan. Frãciſcus alienus eſſe uidetur, ſi modò rectè recordor quæ mihi olim ille dixit de miraculo Traiani Cæſaris. Sunt & qui eum Theodoſij tertij tempore faciant, qui poſt Anaſtaſium regnauit: inter quos ille eſt qui eius uitam copioſè deſcripſit, cuius piget fabulas hic uobis referre. Hic uerò tertius Theodoſius annum plus minus regnauit, à Leone de Imperio deiectus: pòſt in cœnobio ſacerdos factus, priuata quiete contentus fuit. Extat certè apud Græcos ipſius Damaſceni uita, ab Io. patriarcha Hieroſolymitano conſcripta: ex qua liquidò eum cognoſcimus ipſius Leonis tempore uixiſſe, qui Chriſti & ſanctorũ imagines tollere ſategit: à quo & miraculum illud narratur de manus ipſius abſciſione: ſed nõ eo quo noſtri modo referunt. Sed noſtrum nos potius ſequamur inſtitutum. Ioannes igitur Damaſcenus, de quo agimus, uir

uir fuit (ut Suidas ait) præſtantiſsimus, & eorum qui in diſciplinis per ea tempora illuſtres fuerunt, nulli ſecũdus. Scripſit hic non parũ multa, cum in omni philoſophia, tum etiam in re ſacra Parallelos: & ſegmẽta comparationẽs ue quodam delectu contexuit, quas noſtri Sententias uocant. Euſtathius quoq; in commẽtarijs in Dionyſiũ Afrum, Suſannæ ait drama à Damaſceno compoſitum. Scripſit prçterea regulas Canticorum, cùm iambicis, tum proſa etiam oratione.

Cum eo unà floruit Coſmas Hieroſolymitanus, qui à Græcis ἁγιοπολίτης cognominatus eſt poëta: cuius & feſtum diem celebrant ſuaui quodam cantico decimaquarta Octobris: Epiſcopumq́; ipſum Maiuma fuiſſe tradunt, id eſt, μαϊουμᾶ. Sed & μαϊουμᾶς celebritas & urbs quæ fuerit, uide Suidam. celebritatis quoq; mẽtio in Codice. Vir autem fuit Coſmas ingenioſiſsimus, totus quandam ſpirans concinnam muſicam. Extant igitur muſici canones Ioannis & Coſmæ tales, ut nec cõparationem iam cœperint, nec quoad uita hominum fuerit (ut Græci ſcribunt) ſint habituri: qui & hodie apud Græcos ipſos leguntur, non ſine legentium admiratione. Sunt & eiuſmodi Marci Hydrũtini Epiſcopi, in magno die Domini, & Theophanis in Virginis matris ſalutatione. Cum his nunc urbis Græcos quoſ-

Coſmas.

Chriſtodorus. dam cõmemorabo, inter quos primus Chriſtodorus Thebæus ex Aegypto. prius quidem hic ἰξευτικὰ ſcripſit, quod opus ad aucupium pertinet: mox Chriſtianę religioni addictus, miracula quæ diui Chriſti martyres geſſere Coſmas & Damianus ἀναργύροι: ſic enim paſsim à Græcis ſcriptoribus nuncupantur, quòd ſine mercede ægrotis opem ferebant: id quod noſtrorum temporum medici minus faciunt, quinimò non niſi prius mercede redempti ægris conſulunt, uel eos inuiſunt. Fuit & alter Chriſtodorus ex Copto Aegypti, de quo alibi egimus. Fuit *Egnatius.* & poëta Ignatius, uel (ut alij legunt) Egnatius, magnæ urbis Conſtantini diaconus & ædituus: ſic enim hoc loco latinè dixerim, quod græcè ſcribitur σκευοφύλαξ, id eſt, uaſorum cuſtos. Fuit uerò Ignatius metropolita Niceæ urbis primùm grammaticus, qui diuorum Patriarcharũ Taraſij & Nicephori uitas uerſu edidit, & epiſtolas funebresq́ elegias. Iambos etiam in Thomam Ancarten, hoc eſt, tyrannũ, qui in principem coniurauerat: ea uerò inſcribuntur τὰ κατὰ Θωμᾶν. Scripſit & alia, inter quæ extat carmen anacreontium, quod non multò antè legi in peruetuſto codice, cuius mihi copia facta eſt à Manardo noſtro. Id uerò carmen in Anaſtaſium Appionis patrem ſcriptum fuerat: & cum eodem erant Leontis Diaconi

anacreon-

anacreontia tetraſticha, quæ in Halos Taurominotanæ ciuitatis condita erant, quorũ tale fuit principium:

ἀπὸ τεττίγων λιγυρῶν ἀπ' ἀηδόνων τε μούσης,
ἀγελὴ μέλος συνάψας, λύραν ὀξέως δονήσω.

Et in hoc poëtarum ordine fuit Georgius diaconus, magnæ (ut ait Suidas) eccleſiæ eiusq; archiui præpoſitus, hoc eſt, ut Gręci dicunt, chartophylax, cognomento Piſides dictus. Hexahemeron iambico carmine tribus uerſuum millibus conſcripſit: & ad Heraclium regem, bellum Perſarum. Scripſit item ſoluta oratione Abarica, & encomion in Anaſtaſium, qui pro Chriſtiana pietate occiſus eſt. *Georgius diaconus.* Theanus quoq; poëta fuit Chriſtianus, cuius grande uolumen legitur hexametro uerſu compoſitum, de ijs quæ ad Chriſtianam religionem maximè pertinent. *Theanus.* Fuit etiam Aegidius Græcus, qui cum medicus & philoſophus eſſet, ueram ſinceramq; & medicinã & philoſophiam ſectatus, diui Benedicti ſectam profeſſus eſt, multaq; ſcripta poſteritati reliquit. Vixit Tiberio ſecundo Cæſare imperante, anno ſeptingenteſimo. *Aegidius.* Atq; hactenus quantum ex hac tabulæ parte memoria complecti potui, de gręcis latinisq; poëtis. Quæ ego cum dixiſſem, ſic ingreſſus eſt Piſo: Expectabamus, inquit, ego & Picus, ut nobis ex tabula Archithrenios, Anticlaudianos, Romu-

los,huiuſmodi alios cõplures narrares,hos quando nõnulli & legunt, & in teſtimoniũ uocant potius quàm bonos:ac tum ſibi aliquid eſſe arbitrãtur,cum plures eorum uerſus in mediũ attulerint. Veriſsimè,inquam ego,ais ô Piſo: nihil enim hi ad linguæ nitorem caſtimoniamq́ꝫ, ſed ad eruditionem & hiſtoriam nonnihil aliquãdo faciunt.Quare tu Pice,tanquã ſcopulos hos effuge:candorem enim & linguæ caſtitatem inficiunt, magisq́ꝫ nos inquinatè & barbarè loqui docent:eorumq́ꝫ ideo uobis nonnullos recenſebo, ut caueatis potius quàm ſectemini. Atque in primis à Beda & Paulo Diacono, tum Alcuino & Rhabano incipiam, quòd hi eodem tempore floruere. Beda quidem horũ ſenior, ut qui magiſter & doctor Alcuini fuerit. Sed quæ & quanta Beda ſcripſerit, haud uobis commemoro: ſatis eſt id uobis ſignificare, eum non ἄμουσον fuiſſe, quippe qui & artem metricam ſcripſerit, & librum hymnorum diuerſo metro, & epigrammata uerſu heroico. Scripſit etiam uitam diui Eudberti antiſtitis, quem alij Albertum uocant, hexametris uerſibus. Multa quidem de eo afferuntur, quæ monachis mittenda ſunt, qui & in eo uſq́ꝫ ad ineptias certant, cur Venerabilis uocetur. Fertur & eius uita conſcripta cum alibi, tum in diuorũm Catalogo. Floruit Beda circa annum

Beda.

DCC-

DCCXXXII. Fuit & Paulus Diaconus hi ſtoricus & poëta, qui Varnefridus Lãgobardus ab aliquibus nominatus eſt. Hic primũ Aquileię diaconus, mox ob egregios mores & doctrinã, Deſiderio Langobardorũ regi charisſimus, & apud eũ ab epiſtolis & ſecretis fuit. Quare cũ à Carolo Magno Deſiderius uictus eſſet, captus Paulus in Gallias eſt deductus, ubi & aliquãdiu fuit: ſed cũ clàm fauere Deſiderij rebus deprehẽſus eſſet, in inſulas Diomedeas relegatus, ad Arachin Deſiderij generũ profugit, ubi ab Adelberga Arachis uxore rogatus, duos Eutropij hiſtoriæ libros adiecit: ſed poſtea cũ Arachis fato ceſſiſſet, monachus Caſsinẽſis effectus eſt. Multa perſcripſit, inter quæ carmine diui patris Benedicti uitam contexuit, & Hymnorum librum uario ac diuerſo metro. Soluto uerò ſermone longè plura, quæ connumerare parum noſtræ conuenit deſcriptioni tabulæ. Vixit Charolo Magno regnante, anno ſalutis DCCLXXX. Alcuinus uerò Charoli Magni magiſter & amicus fuit, qui & ipſe nonnihil in poëtica promouit: at in cæteris diſciplinis abundè laudatur. Certè in Gallorum annalibus, inter cętera, quòd autor fuerit ut Pariſienſis ſchola erigeretur: quæ quoniam res non eſt indigna ſcitu, uobis eam ex ijs referam. Delatos eſſe in Galliam ex Scotia aiunt, Claudium, Ioannem, Rhabanum

Paulus Diaconus.

Alcuinus.

&Alcuinum,omnes olim Bedæ diſcipulos, qui ſe nequicquam aliud præter bonas artes & ſapientiam è patria exportaſſe profiterētur,uenalemq́; eam ſe habere. Res ad Charolum defertur, iuſſu eius uocantur. Iidem profitētur liberè, gratis etiam ſe edocturos, ſi modò eis locus & uita præſtetur. Intellexit rex ingenuas eorum mentes animumq́; eſſe,eos apud ſe retinuit: atq; ita(ut fertur) ex ijs Pariſienſe gymnaſium initium ſumpſit. Tum uerò non multò pòſt Ioannes Ticinum miſſus: Claudius, cui nomen Demens,Pariſijs manere iuſſus ad iuuenes bonis artibus inſtituēdos.& hic quidem Claudius Britannus,& Alcuini collega fuit. At

Rhabanus Maurus. uerò Rhabanus Maurus , cognominatus Fuldenſis,ſextus Moguntinorum Pontifex, à quo multa extant compoſita uolumina: inter quæ illud quod ab eo eſt tanto labore curaq́; cōfectum, ut per carmina literas atq; imagines,ac uarias rerum figuras explicuerit:quo ego libro nihil laborioſius,ingenioſius etiam dixerim, ſi non ambitioſius fuiſſet,affirmauerim . Scribit Platina Rhabanū Gregorio quarto Pontifice Romano uixiſſe, cum omnium Sanctorum celebritas eſt inſtituta: conditumq́; ea de reà Rhabano ſermonem,quem nunc etiam legimus . Huius Rhabani diſcipulus fuiſſe traditur Strabus, qui inter theologos eius temporis con

nume

numeratur, & quidē inſignes, ut qui interpretationem Bibliorū condiderit, quæ Ordinaria gloſſa paſsim nuncupatur. Hic ut magiſter, etiam poëta fuit, ſed ſtylo faciliore, minusq́; duro. Extat quod ego legerim opuſculum eius, Hortulus inſcriptus, carmine hexametro: quod ſi antiquis non collatum legatis, non uſqueadeo aſper nemini: numeris enim fluit canoris. In hac claſſe uerſificator eſt Ioannes Nantuillenſis Britannicus, Anglicus dictus, qui Archithrenium carmen ſuum, propter materiam nuncupauit. eius quidem carmina turgida & ſonora, ſed incōdita & barbara: nihil omnino ea non legiſſe uos pigeat. Eſt & Anticlaudianus, contra Claudiani Ruffinum liber, ab Alano compoſitus, qui ob multijugam, quam in eo admirabantur Germani, diſciplinarum cognitionem, Vniuerſalis doctor eſt cognominatus. Scripſit hic & de planctu naturæ: & eruditionem quidem præ ſe fert ubique, ſed ſtylum habet inconditum, & inquinatè loquitur. Fuit hic Germanus ex Inſulis, præfuitq́; aliquandiu Lutetiæ, per tempora Adulphi, & mox Alberti Imperatorū, annum circiter MCCC. Penè infinita conſcripſit. In hoc genere reponendus & Hildephonſus Toletanorum Pontifex, qui & uitæ integritate & doctrina inſignis fuit. monumenta reliquit multa, tum carmine,

Ioan. Nantuillenſis.

Alanus.

Hildephonſus.

tum ſoluta oratione. Hymni quidam extãt, & Epigrammata, parum noſtris nota. Hic primus Virginis matris conceptionis celebritatem inſtituiſſe à pleriſq; creditur. Per tempora quoq; Zenonis & Anaſtaſij in aliquo Chriſtianorum ſcriptorũ numero fuere, Theodolus & Godelbertus, quorum ille de miraculis ueteris Teſtamenti, & poëtarum fabulis, hic uerſu heroico opus ingens, per hiſtorias, & earum allegorias, à mundi creatione uſq; ad partum Virgineum complexus eſt: & utriuſque extant monumenta.

Theodolus & Godelbertus.

Hydalbertus.

Fuit & Hydalbertus in aliquo (ut mihi quidem uidetur) poëtarũ numero: hic etenim ſtylo candidior, & antiquis propior, & mirè facilis. Cenomanenſium hic fuit antiſtes, & à regibus ſuorum temporum uarijs afflictus perſecutionum procellis, tandem ab Honorio ſecundo Pontifice maximo, miſſo priore ſacerdotio, Turonenſe adeptus eſt. Occubuit anno à natiuitate Seruatoris milleſimo centeſimo. Contigit mihi eius heroicos, & elegias uidere, quæ non diſplicuere. Succurrit nunc mihi hoc eius de Roma diſtichon:

Vrbs felix, ſi uel dominis urbs illa careret,
Vel dominis eſſet turpe carere fide.

Scripſit & hymnos, & de exilio ſuo, aliaq; nonnulla. Gildam etiam memini me legere Britannicum poëtam, his (ut puto) longè anti-

Gilda Britannus.

gè antiquiorem, cuius tum mihi elegiacum carmen mira facilitate conſcriptum uiſum fuit, nec ideo aſpernabile penitus: quem poſtea citatũ etiam reperi in peruetere Britannica hiſtoria. Poſſet & inter hos poëtas reponi Romulus ille, qui ad Tybertinum filium librum ſcripſit, quem ab imitatione apologorum Aeſopi illius Phrygis, fabulas Aeſopi nuncupauit: non, ut aliqui rati ſunt, tranſtulit. Mirum uobis dicam, quàm anxiè Parmenſes quidam, nõ Romulum huius libelli autorem aſſerant, ſed ſuũ quendam Salonem municipem, qui poëta dum Athenis ſtuderet, è Græco fabulas has noſtris moribus (ut aiunt) aptando, carmine compoſuerit. Sed certè hoc ipſo uel Romulo uel Salone, me puero nullus liber æquè triuialibus magiſtris terebatur, poſt Alexãdri ineptias. *Romulus.*

Poſſet & cum his numerari is, qui libellum de gemmis & lapidibus compoſuit, qui à Vincentio & Alberto, alijsq; huiuſcemodi autoribus Liliarij, uel Lapidarij, interdum etiam Euacis nomine citatur: cuius quidem uel autor uel confector exiſtimatur Marbodæus Gallus. Sed utcunque, præter facilitatem nihil ille ſatis caſtum habet: nam elocutionem nec puram, nec ſyllabas præcipuè græcas probè ſatis enunciat: uiderint hi an rectè ſentiam, qui libellum manibus terunt. Me uerò præterit, an hic idem ſit Marbo- *Marbodæus Gallus.*

daeus Gallus ille, qui præſul fuit Rhedenenſis, quiq; Thebæorum uitam uno libro carmine complexus eſt, aliaq; in Canticis Solomonis. Vixit hic tempore Henrici tertij, anno à natiuitate Chriſti milleſimo quinquageſimo. Fuit & Gallus Milo, qui Charoli, Calui nuncupati, tempeſtate floruit: atq; ad eum ipſum, quæ de ſobrietate carmina ſcripſit, miſit. Condidit & ſancti Amandij uitam, cuius cœnobij ipſe antiſtes fuit, anno à Chriſti natiuitate DCCCLXXX.

Gallus Milo.

Hugubaldus.

Quo etiam tempore Hugubaldus floruit, cuius inter cætera, poëma illud ab aliquibus legitur, quod de laude Caluorum inſcribitur, ad Charolum ipſum Caluum, quod opus à cappaciſmo exorſus eſt:

Carmina clariſonæ Calui cantate camœnæ.

Gualtherius.

Extat & opus ingens Gualtherij, de Alexandri Magni uita: item eiuſdem poëtica.

Guntherus Germanus.

Extat & Lygurini de Henrico Aenobarbo, hoc eſt, Barbaruſſa. Extat & Guntheri Germani opus duodecim libris digeſtum, carmine heroico, quibus Federici Cæſaris geſta continentur: quos ſi legere uacet, interdum ad leuãdos æſtus, quoſdam quaſi Lucani poëtę ſpiritus ſub cœlo Scythico ſpirare uideatis, tumentes ſcilicet & inflatos. Scripſit præterea hic uitam diui Cyriaci eodem penè carmine, circa annos Chriſti MC.

Theodoricus.

Quo eodem tempore Theodoricus Leodienſis,

dienſis, quorundam & ipſe Diuorum uitas carmine complexus eſt. Nec multò longè ab his apud Saxonas, id quod mihi miraculo proximum uidetur, floruit Rhoſoita monialis, ut nunc dicimus, Othone uidelicet primo & altero Cæſaribus & Imperatoribus, quæ non modò latinè, ſed & græcè ſciuit. Scripſit hæc Panegyricum de Othonum geſtis: item comœdias ſex, laudes Virginis matris elego uerſu, quo etiam diui Dionyſij uitam, & alia. Hanc eo tempore floruiſſe quidam prodiderunt, quo Ioanna Britannica ſimulato ſexu uirili ſummum pontificatum inijſſe dicta eſt. Fuit & Hildegardis Moguntina, non tam poëtica & doctrina uirgo celebranda, quàm pietate & religione: cœleſti enim afflatu ab ipſa uſque pueritia prædita fuiſſe dicitur, adeò ut inde omnia didiciſſe quæ ſcripſit, in nonnullorum monumentis proditum ſit. Eugenius quidem tertius Romanus Pontifex in concilio Treuerenſi, in quo & diuus Bernardus aderat, cum publicè Hildegardis opuſcula recitata fuiſſent, approbauit. Floruit anno à Chriſti natali MCLXXXVIII. Sed nunquid prætercam Petrum de Riga Remenſem? qui omne Teſtamentum uetus & nouum, quod ipſe Auroram inſcripſit, carmine complexus eſt. Nunquid & Guidum, uel Vidum, ſi minus latinæ linguæ regula

Rhoſoita monialis.

Hildegardis.

Petrus de Riga.

Guidus, uel Vidus.

patitur,ut Guidum dicamus, indictum mittam? qui ſacerdos cum eſſet, poſtea & præſul creatus eſt. Poëta hic fuit dictionis facillimæ: ſcripſit enim ad Clementem quintum Pontificem maximum carmine, ſuper uetus & nouum Teſtamentum, quam Bibliæ margaritam nuncupauit. Sunt & alij plerique huiuſmodi ſcriptores, qui uerſus eius generis ſcripſerũt, ut Theodulphus pontifex Aurelianenſis, qui cum in ſuſpicionem Ludouici regis ueniſſet, in uincula coniectus eſt: ubi cum aliquandiu fuiſſet, in die quem Palmarum ex re appellamus, illac tranſeunte Ludouico, carmen quod compoſuerat, concinuit:

Theodulphus.

Gloria, laus & honor tibi ſit rex Chriſte redemptor,

& cætera. quo carmine delectatus rex, eum ſtatim in integrũ reſtituit. Scripſit hic idem hymnorũ librum, aliaque nõnulla. Fuerunt uerò eius generis uerſuum ſcriptores & alij plerique, ut Gamphredus, qui poëticã nouam condidit: itẽ Pãphilus, cuius elegi de amore, me puero à pleriſque legebãtur. ut Sigebertus Gallus, qui multa carmine perſcripſit, quæ enumerare haud uacat. Adhæſit hic Henrico, contra Gregorium ſeptimũ Pontificem maximum. Fuit & Conradus Moguntinus, qui ſuis temporibus, hoc eſt, Charoli ſeptimi, permulta cecinit. Fuit & Petrus monachus Germanus Roſenheimẽſis, qui ad

Gamphredus. *Pamphilus.* *Sigebertus.* *Conradus Moguntinus.* *Petrus monachus.*

ad Brandam ſacræ Romanæ eccleſiæ Cardinalem ſcripſit. Et carmina non parum multa, theologus inſignis Ioannes Gerſon, quæ in eius opuſculis leguntur. Claruerunt duo hi, quo tempore Concilium Conſtantienſe celebratum eſt, hoc eſt, MCCCCXX. à natiuitate Chriſti anno. Fuerunt & poëtæ, ſed quo tempore, parum mihi compertum, Facetus, Floretus, Antigammaratus. Ioan. Gerſon

Sed nunquid uobis mittam Florentinum Danthem Aligerium, quòd uernacula Hetruſcorum lingua carmen ſuum condidit? neutiquam, eoq́ minus, quòd eum ex Ferrarienſi noſtra familia originem traxiſſe, teſtis eorum temporum interpres Benuenutus Imolenſis. Scitis enim non minus eum poëtam à quibuſdam exiſtimatum, eo ſermonis genere, quàm uel Lucretium, uel quem alium eius generis. In eo quidem eruditionem, & multarũ rerum cognitionem offendetis, & in primis eius theologiæ, quæ Pariſienſibus attribuitur. In eo ſalis & mordacitatis ad faſtidium interdum uſque. Certè in eo poëticam diſpoſitionem maioremq́ diligentiam pleroſque deſiderare uideo, eiusq́ linguæ nitorem: quos Ioannes Stephanus eremita, & amicus chariſsimus, & municeps noſter, qua eſt eruditione, & quo à teneris erga Danthem fuit ſtudio, mirabiliter ſolitus eſt refellere. Sed nunc quæ ad Danthes Aligerius.

eius uitam pertinent, præteribo, uel quòd iam omnibus nota, uel quòd iam ſerum diei imminet. Scripſit uerò præter cantica Comediæ & alia Danthes, inter quæ Sympoſium, & Pariſino (quod aiunt) ſtylo quædam. Fuere ex eadem familia & alij, in quibus unus Veronæ natus, Danthis & ipſe nomine, qui (ut audiui) quintus ab illo eſt, & latina & uernacula lingua, non ſine laude uerſus ſcribit. Cæterùm, ne quid uobis hodie prætermittam eorum quæ mihi in mentem ueniunt poëtices, uidi qui latinum Danthem fecerat carmine hexametro, ex Oliuetanis uidelicet ſodalibus Piſtorienſem quendam eorum temporum: quem librum (prò ſumme optime Deus, quanta cuſtodia aſſeruatum in Oliuetano cœnobio) ipſi non ſine ambitione mihi, tanquam rem ſacram aliquam oſtenderant.

Sed iam plus ſatis de hoc poëtarum genere: nam qui per noſtra tempora, uel paulò ſuprà ſcripſere, in his tabulis nõ fuerant: proprius tamen his locus quidam, nudus omni imagine, relictus eſſe uidebatur. Verùm quoniam iam diei ſerum inſtat, & ego nonnihil feſſus, eoq; magis hac poëtarum turba, nedum fæce, ad Scenicos craſtinum conferemus.

Cumq; hæc dixiſſemus, abiuimus.

LILII GREGORII GYRALDI DIA-
LOGI QVINTI DE POE-
TARVM HISTORIA
FINIS.

ILLVSTRISSIMO DVCI
HERCVLI BENTIVOLO
LILIVS S.

Ingens ô decus Aonum ſororum
Firma & Bentiuolæ domus columna,
Hic uerſis tibi frontibus repoſta eſt
Scena, & ſcenicus omnis apparatus,
Ludi, pægmata, uela, ludiones,
Omnes denique ſcenici poëtæ:
Quæ dono tibi cuncta deſtinamus,
Tuo digna fauore, ſi putaris.
Quare te decet æſtimationi
Rectè conſulere utriuſque noſtrûm.

AD ILLVSTRISS. D. HERCVLEM BENTIVOLVM, LILII GREGORII GYRALDI DIALOGI tres de tota ſcena, & eius poëtis.

PROOEMIVM.

INſtituenti nunc demũ mihi illuſtriſsime HERCVLES Bentiuo*le, eos ſermones referre, & his libris mãdare, quos ego &* Piſo *&* Picus *puer aliquando habueramus de tota ſcena ſcenicisq́; poëtis, acerba ſanè recordatio ueteres animi curas, moleſtiasq́; renouauit.* Nam *poſt eos habitos ſermones, &* Pici *pater per nocturnas inſidias à ſuis propinquis atrociſsima nece occiſus, uitam cum ditione amiſit: &* Picus *ipſe puer exulare compulſus eſt.* Piſo *uerò, quem propter eius ſummam probitatem & humanitatem, à primis uſque annis ſummopere amaueram, peſtilentia cum tota familia abſumptus eſt.* Hic *utriuſq; interitus* Hercules *ſemper mihi futurus eſt acerbiſsimus. Sed cum ſatis ad horum caſuum deplorationem mihi nec animus, nec uerba nunc ſuppetant, & mœror dolorq́; abundet, utriuſque memoriam cum grata animi recordatione complectar. Cupiẽti igitur mihi hos ſermones alicuius protectioni commendare, unus tu mihi* Her*cules doctiſsime occurrebas.* Nam *(ut mittam ataz*

uorum

uorum tuorum & proauorum ſtemmata, non modò Italiæ, ſed toti planè terrarum orbi notiſsima: quæ enim tam adeò barbara, tam diſsita regio, ad quam non penetrauerit Bentiuolûm *nomen? quis tam ſemotus, ac in longinquis regionibus uel* Rex *uel dynaſtes, qui eius amicitiam & beneuolentiam uel ultrò non expetiuerit? Sed quæ tibi cum cæteris communia ſunt, miſſa facio) quis te in optimis artibus eſt eruditior? Tu à teneris ſemper nõ tam literis quàm moribus operam dediſti: tu aſpernatus aulæ licẽtiam & aulicorum in ea inſolentiam, tu adulantium blanditias & aſſentationes, eſſe malens uerecundè bonus, quàm impudenter uocari.* Hinc *totũ te candori & integritati tradidiſti: quare inter nobiles & unicus es, & haberis.* Tu *manſuetiores Muſas, & earum ſtudia amplexus: tu muſicam illam antiquam cum noſtrate reuocas: tu uernaculum dicẽdi genus excultius limatiusq; indies reddis.* Non *poſſum cuncta referre, quæ de te mihi dicenda, ſeſe ingerunt, cum & tu (qui tuus eſt pudor) nec illa coràm libenter audire ſoleas.* Vnum *illud non prætermittam: in fabulis docendis, in quibus uelut in ſpeculo humana omnis uita relucet, ita te priſcorum arte eminere, ut puritate* Terentium, *iocis & ſalibus* Plautum *æquare uidearis.* Quid *dicam de epigrammatum argutia & lepôre?* Vnum *hic adſcribam, quod cum caſtum*

AD ILLVSTRISS. D. HERCVLEM BENTIVOLVM, LILII GREGORII GYRALDI DIALOGI tres de tota ſcena, & eius poëtis.

PROOEMIVM.

INſtituenti nunc demũ mihi illuſtriſsime HERCVLES *Bentiuole, eos ſermones referre, & his libris mãdare, quos ego & Piſo & Picus puer aliquando habueramus de tota ſcena ſceniciſq; poëtis, acerba ſanè recordatio ueteres animi curas, moleſtiaſq; renouauit.* Nam *poſt eos habitos ſermones, &* Pici *pater per nocturnas inſidias à ſuis propinquis atrociſsima nece occiſus, uitam cum ditione amiſit: &* Picus *ipſe puer exulare compulſus eſt.* Piſo *uerò, quem propter eius ſummam probitatem & humanitatem, à primis uſque annis ſummopere amaueram, peſtilentia cum tota familia abſumptus eſt.* Hic *utriuſq; interitus* Hercules *ſemper mihi futurus eſt acerbiſsimus. Sed cum ſatis ad horum caſuum deplorationem mihi nec animus, nec uerba nunc ſuppetant, & mœror dolorq; abundet, utriuſque memoriam cum grata animi recordatione complectar. Cupiẽti igitur mihi hos ſermones alicuius protectioni commendare, unus tu mihi* Hercules *doctiſsime occurrebas.* Nam *(ut mittam ata-*

uorum

uorum tuorum & proauorum ſtemmata, non modò Italiæ, ſed toti planè terrarum orbi notiſsima: quæ enim tam adeò barbara, tam diſsita regio, ad quam non penetrauerit Bentiuolûm nomen? quis tam ſemotus, ac in longinquis regionibus uel Rex uel dynaſtes, qui eius amicitiam & beneuolentiam uel ultrò non expetiuerit? Sed quæ tibi cum cæteris communia ſunt, miſſa facio) quis te in optimis artibus eſt eruditior? Tu à teneris ſemper nõ tam literis quàm moribus operam dediſti: tu aſpernatus aulæ licẽtiam & aulicorum in ea inſolentiam, tu adulantium blanditias & aſſentationes, eſſe malens uerecundè bonus, quàm impudenter uocari. Hinc totũ te candori & integritati tradidiſti: quare inter nobiles & unicus es, & haberis. Tu manſuetiores Muſas, & earum ſtudia amplexus: tu muſicam illam antiquam cum noſtrate reuocas: tu uernaculum dicẽdi genus excultius limatiusq; indies reddis. Non poſſum cuncta referre, quæ de te mihi dicenda, ſeſe ingerunt, cum & tu (qui tuus eſt pudor) nec illa coràm libenter audire ſoleas. Vnum illud non prætermittam: in fabulis docendis, in quibus uelut in ſpeculo humana omnis uita relucet, ita te priſcorum arte eminere, ut puritate Terentium, iocis & ſalibus Plautum æquare uideris. Quid dicam de epigrammatum argutia & lepôre? Vnum hic adſcribam, quod cum caſtum

purumq́; ſit, his diebus cum peregrinarum pellium ocreis ad arcenda crurum frigora, mihi muneri dediſti.

Iam pater Autumnus ſyluis decuſsit honorem,
Plenáq; iam gelidi frigoris inſtat hyems.
His igitur libeat ſuras uincire cothurnis,
Quos mitto, inualido congrua dona ſeni,
Frigore ut infirmas poſsis defendere plantas,
Sitq́; moleſta minus ſæua podagra tibi.

Accipe & tu HERCVLES ornatiſsime tris hos, cùm alijs multis de cauſis tibi debitos noſtros Dialogos, tum etiam ea, quòd Vido Rangono amitino tuo uiro illuſtriſsimo uiuenti deſignati fuerant, cuius tu meritò & ſanguine & uirtutibus honeſtiſsimè apud me hæres exiſtis. In quorum primo totius ſcenæ fabularũ genera, quantũ in nobis fuit, complexi ſumus, & quæ illis ſint neceſſaria, quæue accidant, ſtudioſè & accuratè retulimus. Deinceps poëtarum ex ſcena, non latinorum modò, ſed & græcorum uitas collegimus, tabulisq́; his noſtris addidimus. Quæ omnia, candida illa tua, acriq́; cenſura caſtigari emendariq́; deſidero, ut ſcilicet te digna, in publicum exeant, in tuoq́; appareant nomine. Vale.

Ferrariæ, calend. April.

M. D. XLI.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS AD INCLYTVM Comitem GVIDVM Rhangonum.

XEnophon ille Athenienſis, cui ob ſingularē quandam eloquentiā Græci apis Atticæ & Muſæ cognomentum indiderunt, cum Imperatorem ac ducem, ut animo ipſe & mente gerebat, nullum haberet quem deſcriberet, Cyrum Perſarum regem non qualis erat, ſed qualem eſſe uoluiſſet, ſcripſiſſe dicitur. Mihi uerò longè aliter euenit. Nam cum ego Ducem te unum inter alios nactus ſim, in quo, tanquam ſplendidas quaſdam faces, militares omnes artes ac diſciplinas elucere uideo, ingenio ac eloquētia ipſe in te Duce deſcribendo deficio. Xenophon quidem Imperatore ac Duce, nō eloquentia caruit: ego eloquētia, non Duce, careo. Ille uerbis & oratione quadam diuina, quem non habuit, ſuum Ducem illuſtrauit: ego uerbis & qualicunq; oratione meū quem habeo Ducem, ne quidem ex parte referre, nedum quantus eſt æquare, parem me ſentio. Verùm cum tanto huic meo deſiderio ſatis nunquam, minus in præſentia facere queam, pauca colligam potius, quàm ut aliquid te dignum me ſcripturum putem. Ergo tu quidem GVIDE, cum admodum puer eſſes, patre Nicolao uiro cla-

riſsimo amiſſo, quantum per ætatem concedeba-tur, paternas amicitias ac neceſsitudines continuaſti, nouas ac inſignes comparaſti: unde à Bononien*ſibus militiæ præfecturam penè puer es adeptus: in qua tandiu admirabili quadam laude præfuiſti, donec à confœderatis deſtituti* Bentiuoli, *quibus ut ſanguine, ita amore ac beneuolentia coniunctiſsimus eras, ab* Iulio II. *per exercitum* Regium Bo*nonia ſunt eiecti.* Iam *uerò cum ſenatus* Venetus *tuæ iuuentutis diligētiam intueretur, & animi alacritatem ingeniumq́; cognoſceret, te ferentarijs et leuis armaturæ equitibus præfecit: in qua adminiſtratione opinionem ita uiciſti omnium, ut ſuperiorum quoq; gloriam adæquaris, & ob id poſtea cataphractis equitibus, ab eodem ipſo ſenatu es præfectus.* Sed *incredibilis quædam ingenij tui uis ac magnitudo, nec diſciplinā, nec uſum tum multum deſiderabat: iſta enim tibi partim comparaueras à peritis percontando, partim in rebus geſtis & libris legēdis, partim & quotidiana & aſsidua quadam exercitatione.* Nam *cum primùm domo profectus es, literarum & rei militaris rudis non fuiſti: adhuc enim penè infans, cum armis literas, libros & ſtylum cum equis & haſtis contuliſti, tantumq́; profeciſti, ut longè poſt te æquales reliqueris.* Quid *nunc dicam de carminibus abs te in adoleſcentia compoſitis? quid de mira illa tua in perſcribendis*

ſcribendis quotidiani ſermonis epiſtolis elegãtia? qua non modò tui ordinis uiris, ſed & qui eam ſtu dioſißimè profitentur induſtriam, Scribis, à ſecre tis & epiſtolis uocatis, longè antecellis. Memini Leonem X. & deinde Clementem VII. Pontifices maximos, quoties in eorum manus tuæ literæ per= uenirẽt, id conſtantißimè affirmare ſolitos. Quid uerò de aſtrorum peritia? qua ita tu ſtellarum uel traiectiones uel concurſus percalles, ut (ſi quid modò ex ijs præuideri poßit) tu longè antequàm fiant, futura præuideas. Rerum etiã diuinã quan= dam memoriam ſemper habuiſti, quam in Themi= ſtocle ſingularem fuiſſe ſcribit M. Cicero, eumq; propterea inter græcos duces principem ponit. Tantus tu ergo penè adhuc adoleſcens, in omni ge nere bellicæ facultatis & uirtutis fuiſti, ut B. Liuia nus Comes, Dux & imperator inclytißimus, maio rem te Ducem neminẽ, ipſe palàm fateretur: neq; iniuria: nec enim tu in bello tantum & prælijs a= cer, ſed ſingularis quoq; certaminis adorea inſi= gnis. Memini te à Pepulo Comite prouocatum, quali uirtute & clementia in certaminis medio te geſſeris. ſed hoc eſt omnium ſermone diffuſum. Idem futurus aduerſus Ioan. Med. illum deorum hominumq; contemptorem, etiam illuſtrior, quò is etiam te iniquius laceßierat, cum niſi è tuis ma= nibus, mors illi nimis amica, ſuſtuliſſet. Agè uerò

iam qualis extitis in moderandis, temperandiſq; ciuitatibus & municipijs? mira hîc tua eſt prudentia, tanta æquitas, ut tui primùm ſubditi, & alieni, ubicunq; præfuiſti, omnes te ſummis laudibus efferant. Sed maximis iſtis tuis uirtutibus quanquam non defuit aliquando inuidia, è loco tamen moueri non potuere, quin ſunt maiora ſemper adiecta. Nam te Leo X. Pontifex uerè maximus, militiæ ecclesiæ Romanæ tuendæ, primùm cum Iuliano fratre, deinde cum Laurentio fratris filio adſciuit, teq; à ſenatu Veneto, multum eo etiam renuente ac reclamante, abduxit. Mox Iuliano & Laurentio immatura morte ſublatis, Pontificijs omnibus copijs præfecit. Tum ſub Clemente VII. ijſdem Pontificijs & Florentinis copijs præfuiſti, quandiu uel ipſe uoluiſti, uel è re eſſe duxiſti. Dein à rege Chriſtianiſsimo Gallicæ militiæ, & clariſsimo ordini aſcriptus. Nunc demũ Carolo V. Cæſ. Aug. contra magnum Turcarum tyrannum apud Pannonas ſtrenuam operam nauaſti. Sed nunquid ſunt alijs iſta minora, quæ ipſe tantum attingo, munificentia ac liberalitas? quis à te unquam, quocunque ille uirtutis genere ornatus, indonatus abiuit? Illud de te ueriſsimè dicere, ac prædicare poſſumus, nullum te unquam diem perdidiſſe. Quo uerò animo, quàm infracto, minimeq; populari, tuorum immaturos obitus tuliſti? atq; in primis Herculis

culis ſacratiſsimi collegij P. ampliſsimi, tanta ſpe deiectus? Sed nunquid (quod nulla me ratione præſtare poſſe ſentio) tuas uirtutes, rariſsimasq́; tum corporis tum animi dotes, hoc breui & incondito ſcripto, parum prudens comprehendere poſſe confido? minimè, neq; enim tam hebes ſum. Verùm ne ſine aliqua præfatione hos meos quaſcunq; ad te Dialogos mitterem, in hæc me diuertere non ab re uiſum fuit: ſimul & ut præ me ferrem aliquam, quoquo modo, grati animi ſignificationem. Accipe igitur iam Dialogos ipſos, in quibus & ſcenam ipſam, & totius ſcenæ poëtas ferè omnes breuiſsimè collegi, omnemq́; (ut eſt in prouerbio) ſcenicum ſiparium explicui: quod exiguum ſit licet munus, non exiguum tamen perpetui mei erga te amoris pignus erit.

LECTORI AMICO.

SEd prò ſatorum inclemẽtiam. Dum horum Dialogorum editionem paro, nondum hac perfecta præfatione, ecce ſubita morte nobis ſurreptus eſt VIDVS, ſui bonis omnibus deſiderium relinquens. Quare cum illi uiuenti Dialogos dare nequiuerim, eius amitino Herculi Bentiuolo, uiro illuſtri & incomparabilis exempli, dare conſtitui: ſic etenim uno hoc munere, & uiuentem Herculem demerebor, ſimul nec manes talis amici fraudabo. Vale.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS DIALOGI TRES DE SCENA ET POETARVM SCENICORVM HISTORIA.

LILIVS.

AD ID PISO deuenimus, ut qua ſit parte dolendum magis, ignoremus: crudelis (ut ait poëta) ubiq; luctus, ubiq; pauor, & plurima mortis imago. Nam, quod citò ex Iulij ſermone ſperabamus, patriæ liberationem, nunc longè aliter euenire uidemus, cũ non modò illic ſedata non ſit peſtilentia, ſed & hic quoq; nonnihil ſerpat, & (ut audio) iam per aliquot nõ ignobiles familias graſſetur. Tum ergo, inquit Piſo, ego cinerem uitans, ut dicitur, in prunas incidi. Sed quid agam? hincne etiam abeundum? Minimè, inquam: nam ſi modò hinc abeundum fuerit, in proximum huic Nouorum oppidulum ſecedemus, ubi (quod ſæpe ex indigenis accepi, ex quo patrũ eſt memoria, nulla unquam eſt debacchata lues. Interim tamen cum Pico puero reliquas poëtarum tabulas ne mittamus, atque in hortos, ut conſueuimus, pergamus: ſic enim nos minus cura

mordebit. Quò ubi peruenimus, Piſo prior, Sic agamus, inquit, omnemq́ſcenam nobis aperias. Idem cum ſe cupere Picus puer annuiſſet, ita ego ſum exorſus. Erant in prima huius tabulæ parte, duæ mulierum imagines, plauſtris, quæ quinis equis trahebantur, inſidentes. ſed non eodem illæ habitu & forma eſſe uidebantur: altera enim ſeuero quodam erat aſpectu ac ſubtriſti, altera miti, & ut nonnunquã euenire ſolet poſt curas & anxietates, læto hilariq́: illa uerſicolore pallio, & regali quadam cyclade, hæc ueſte alba, quam exomida Græci uocant. aderant utriq́ tamen & aliæ ueſtes, ut togæ, prætextæ. Illa in pedibus cothurnos, hęc ſoccos habebat: illa ſceptrum, hęc myrti uirgulam manu tenebat. utriq́ tibicines & cantores aderant, qui tibias inflarent. Ponè harum plauſtra, Satyrorum uariæ erant & multiformes ſpecies, hilari quidam, ebrij, ſaltantes, mutoniati, hirti, procaces, petulãtes, cicuticines, & id genus turbæ: ſub ijs uerò ingens tractus, & longus poëtarum ordo. Cum hæc puer Picus quæ dicebam attentè admodum audiret, ſic ait Piſo: Videris nobis quodammodo tragœdiam, & comœdiã, ac ſatyram deſcripſiſſe, quarũ ualde cupimus ut altius nobis in præſentia repetas imagines, & eas exponas: nam cum mihi rem gratam feceris, tum & Pico huic noſtro utilem & iucundam:

dam:uides enim quàm te attentè & libenter
audiat,atq; ex ore pendeat. Tametſi,inquã,
longior erit iſta repetitiò, & fortaſſe curio-
ſior, paucioribus tamen agam quàm pote-
ro,ne à me fruſtra aliquid petiſſe uideami-
ni:primumq́; earum inuẽtionem,definitio-
nemq́;, tum ſpecies & partes afferam, cæte-
raq́; quæ eis attinere uidebuntur:atq; ita cœ
pi. Δραμάτων,quæ ſic græcè dicuntur,lati-
nè fabulæ, ſiue(ut ait Diomedes)factibulæ,
hæ ſunt ſpecies:Tragœdia,Comœdia,Saty-
ra,Mimus:& ab his palliata,ſeu togata:tum
Comœdia ipſa,aut priſca,aut media,aut no
ua. Sic & apud Latinos,Togata,Prætexta-
ta,Tabernaria,Attellana,Rhinthonica,Pla-
nipedia. A Tragœdia igitur incipiemus,
quoniam ut Ariſtoteles ait & Donatus,aliĳs
fabulis uetuſtior eſſe dicit̃. Tragœdia eſt he-
roica: fortunæ in aduerſis comprehenſio,ut *Tragœdiæ definitio.*
noſtri definiunt:ut uerò Theophraſtus,τρα-
γῳδία ἡρωικῆς τύχης ἐστὶ περίστασις. quaſi dicatis,
Tragœdia eſt fortunę heroicæ calamitas,ſeu
infortunium. tragœdiæ enim propria eſt tri
ſtitia, & luctus. Ideoq́; Euripidem poëtam
accepimus, petente Archelao rege ut de ſe
Tragœdiam ſcriberet,abnuiſſe,deosq́; preca
tum eſſe, ne Archelao ipſi aliquid accideret
quod eſſet Tragœdiæ proprium. quibus uer
bis ſapiẽtiſsimus poëta ſignificauit aliud ni
hil eſſe Tragœdiam, quàm quod dixi, miſe-

riarum cõprehenſionem: unde & in prouerbium Tragœdia exiuit, de re turbulenta, & moleſtiæ plena. Polybius uerò cum contra Philarchum de hiſtoria diſſerit, ait, Tragœdiam ueriſimili oratione audientiũ animos in omnes affectus deducere: id quod etiam cõuenire uidetur definitioni, quam Tragœdiæ attribuit Ariſtoteles, cum ait in Poëtica: Eſt ergo Tragœdia imitatio ſtudioſæ & perfectæ actionis, magnitudinẽ ſuaui oratione habentis, ſeparatim ab unaquaq; ſpecierum agentium in particulis: & non per annunciationẽ, ſed miſericordia quadam & timore perficiens talium affectionũ purgationẽ. Mox ſubiungit: Dico, inquam, ſuauem orationem, habẽtem numeros, harmoniam & melos. Separatim uerò ab unaquaq; ſpecierum dico, quibus quædam perficiuntur, & rurſum alia per melos. Atq; hęc quidem ille.

Sed his difficilioribus miſsis, nunc fabularũ primordia diſquiramus, ut planius uobis res tota pateat. Diodorus igitur, ut ab hoc incipiamus, ſcenicam omnem artem, & in primis Tragœdiam, in Liberum patrem, hoc eſt, in Dionyſium autorẽ refert, ex quo & hiſtriones græcè *τεχνῖται διονύσου* à Græcis dicũtur, id quod Ariſtotele & Plutarcho teſtibus, cæteriſq; facilè cognoſcimus. quinimò & Demoſthenes *ἐν διονύσῳ* dixit, pro eo quod eſt, in theatro, ſi Vlpiano ſtamus. Alij

unum

unū ſimiliter, idem'q; principiū fuiſſe trium, hoc eſt, Tragœdiæ, Comediæ, & Satyræ, id'q; apud Athenienſes. quin & tria ipſa poëtarum genera uno uocabulo Comicos uocitatos legimus: quoniam ex uicis & pagis, hoc eſt, κώμαις, qui ijs initia dederunt, prodiere; mox eſt diſtributa ſcribentium ratio. Scribit tamen Ariſtoteles in Peloponneſo inuētam Tragœdiam. Verùm hæc ſeorſum agamus. Donatus in ſuis in Terentium cōmentarijs: Initiū, inquit, Tragœdiæ & Comœdiæ à rebus diuinis eſt inchoatum, quibus pro fructibus uota ſoluentes operabātur antiqui: nam incenſis iam altaribus, & admoto hirco, id genus carminis quod ſacer chorus reddebat Libero patri, Tragœdia dicebatur, ἀπὸ τῦ τράγυ, id eſt, hirco, hoſte uinearum, & ab ᾠδὴ, id eſt, cantilena: uel quòd hirco donabatur eius carminis poëta, ut canit Horatius, *Carmine qui tragico uilem certauit ob hircum.*

Quinetiam hircus Liberalibus, die feſto Libero patri, ob hoc ipſum immolabat̄: quia (ut ait Varro) depaſcit uitem. Vergilius:

Non aliam ob cauſam Baccho caper omnibus aris
Cæditur, & ueteres ineunt proſcenia ludi,
Præmiaq; ingenijs pagos, & compita circum
Theſidæ poſuere, atq; inter pocula læti,
Mollibus in pratis unctos ſaliere per utres.

Quæ ſacra ἀσκώλια græcè ab utribus dicta ſunt, & ab ipſis factum eſt uerbum ἀσκωλιάζειν

qua de re Græci multa, & nos nonnihil ſuperiorum dierum ſermone retulimus. Sunt alij qui Tragœdiã dictam uelint, quòd hirci uter muſto plenus, ſolenne præmium eſſet cãtoribus. Vel, ut ait Diomedes, à uino ipſo dicta eſt Tragœdia, proptetea quòd olim τρὺξ uinum dicebatur, à quo & hodie τρύγητος uindemia græcè uocatur: quia apud Atticos Liberalibus, die feſto Liberi patris, uinum cantoribus pro corollario dabatur, cũius rei teſtis eſt Lucillius. Vel Tragœdia ſic uocata eſt, quaſi τρυγῳδία, ut ait Porphyrio, quòd ora fæcibus ſcenici perlinebant, ante perſonarum uſum ab Aeſchylo repertum: fæces enim græcè τρύγες dicuntur. Vnde Horatius ait:

Ignotum tragicæ genus inueniſſe camœnæ
Dicitur, & plauſtris uexiſſe poëmata Theſpis,
Quæ canerent agerentq; peruncti fæcibus ora.

Vel Tragœdia dicta eſt quaſi tetragodia, quòd τετραγώνας, ut ait Iſaacius, conſtituta eſt, hoc eſt, quatuor certaminũ. Sed & Tritagoſte dicta eſt, qua de re alibi. Vel ab eo etiã dicta eſt, quòd τραχείας ᾠδὰς, id eſt, aſperos habeat cantus, eodem autore Iſaacio. Porrò uobis etiam audiẽdus eſt Ariſtoteles, qui de Tragœdię partibus diſſerit, atq; has quidem dupliciter diuidit, in eas quæ ad quantitatẽ, & quæ ad ſpecies pertinent. Sed quæ ad ſpecies, quoniã philoſopho potius quàm poëtæ &

tæ,& ſpeculationi magis quàm actioni conueniunt,miſſas faciam:tantum uobis recenſebo quæ ad quantitatem attinent,idq́ meis uerbis exprimam,quoniã quæ interpretata latinè hactenus uidi, partim cõfuſa, partim inemendata ſunt. Sunt ergo hæc Ariſtotelis uerba: Partes Tragœdiæ, quibus ut ſpeciebus uti conuenit, antea diximus:iuxta uerò quantitatem, & in quas ſeparatæ diuiduntur, hæ ſunt: Prologus, epiſodion,hoc eſt, ingreſſus uel introductio:exodus,id eſt,exitus: & choricon, hoc eſt,pars quæ ad chorum pertinet. & huius ſunt parodos,& ſtaſimon, hoc eſt,acceſſus,& ſtatus:atque hæc omnibus cõmunia. Propria uerò ſunt,quæ à ſcena & commo, id eſt,luctu. Prologus igitur eſt pars Tragœdiæ tota, ante chori acceſſum. At Epiſodion pars & ipſa tota Tragœdiæ,inter choricos cantus integros. Exodus pars eſt Tragœdiæ tota,ubi non eſt chori cantus. Chorici uerò acceſſus,id eſt, Parodos, prima totius chori dictio. Status autẽ, hoc eſt,ſtaſimon, chori cantus ſine anapæſto & trochæo. Commus uerò,cõmunis lamentatio chori & ſcenæ. Atq; hactenus Ariſtoteles in Poëtica:qui & in Rhetoricis hoc annotatione dignum ſcribit,antiquiſsimos uidelicet poëtas non hiſtrione, ſed per ſeipſos Tragœdias pronunciaſſe. Porrò quoniã & hoc à nonnullis quæri audiui, quid ſit

ἐπεισόδιον apud Ariſtotelem. Epiſodion propriè, ſcribunt Theophilus, & item Suidas, id in fabulis appellari, quod riſus gratia infertur, extra ſubiectum uel argumentū fabulæ, id eſt, hypotheſin: abuſiuè uerò quodcunq; omne allicit negocium, hoc eſt, τὸ ἐβαγώνιον ἅπαν πρᾶγμα. Sunt & alij qui ita tradant, epiſodia carmina eſſe quæ canerentur, cum primùm Imperatores urbē ingrederētur: ſed in Poëtica Ariſtotelis epiſodia ab epopœis eò differre, quòd his quæ propria fabulæ ſunt, contineant: illis, id eſt, epiſodijs, reliqua uniuerſa. Verùm iam de Tragœdia ſatis, ſi tamen prius quantæ ſit utilitatis, uobis oſtendero, idq; ex Timocle Comico, qui ait, apud Tragœdiam totius uitæ & conditionis eſſe exempla, atq; documenta: nam ſi pauper es, inquit, inopiam ferre diſces à Telepho: ſi filij ante diem pereūt, à Niobe: ſi furor arripuit, furorem ſedare diſces ab Alcmeone: ſi oculis captus, à Phineo cæcitatem, ut à Philoctete clauditatē: & ſic ab alijs alia æquo animo ferre diſces: omnia enim maiora quàm quiuis patitur infortunia, qui alijs accidiſſe contēplatus, ſuas ipſius calamitates æquius faciliusq; ferre conſueuit. Eſt & apud Athenæum legere, quæ documenta ex Tragœdia habere poſsimus, libro ſeptimo, & nonnihil apud Ariſtotelem in Poëtica. Verùm quæ de Comœdia traduntur, iam attendite.

Tragœdiæ utilitas.

Comœ

Comœdia eſt priuatæ ciuilisq; fortunæ, ſine uitæ periculo comprehenſio. Græci itidem ſic definiunt: κωμῳδία ἐστὶν ἰδιωτικῶν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἀκίνδυνος περιοχή. Donatus uerò ita: Comœdia eſt fabula, diuerſa conſtituta continens affectuum ciuilium ac priuatorũ, qua diſcitur quid ſit in uita utile, quid contrà euitandum. M. Tullius Comœdiam eſſe ait imitationẽ uitæ, ſpeculum conſuetudinis, imaginem ueritatis: id quod eſt uiſus accepiſſe à Liuio Andronico, qui Comœdiam ante Ciceronẽ eſſe dixerat quotidianæ uitæ ſpeculum: nec iniuria: nam ut intenti ſpeculo ueritatis lineamenta facilè per imagines colligimus, ita lectione Comœdię imitationem uitæ, conſuetudinisq; non ægerrimè animaduertimus. Vnde etiam ſcriptum eſt, Comœdiã eſſe poëma ſub imitatione uitæ, atq; ſimilitudine compoſitũ. Aliam tamẽ definitionẽ affert Ariſtoteles, quæ & alium habet finem: ita enim ait: Comœdia eſt imitatio improbioris quidem, non ad omnem tamen malitiã, ſed turpitudinis quædam eſt ridicula particula. Ridiculum enim peccatum quoddam eſt, & turpitudo doloris expers, corruptionẽ minimè afferens: ueluti ridicula facies, quæ ſtatim eſt turpe quiddam & peruerſum, ſine dolore. Videtur ex his uerbis Philoſophus innuere, Comœdiã inuentam eſſe ad oblectandos populos: & pro-

Comœdiæ definitio.

pterea uaria quæ traduntur de eius inuentione recitabo. Scribit Aelius Donatus, præter ea quæ ſuprà diximus, nondum coactis in urbem Athenienſibus, cum Apollini Nomio, id eſt, paſtorũ uicinorũq; præſidi Deo, conſtructis aris in honorem diuinæ rei, circum Atticæ uicos, uillas, pagos, compita, feſtum carmẽ ſolenniter cantarent, ortam eſſe Comœdiã, ἀπὸ τοῦ κωμάζειν, quod eſt, comeſſatum ire cantantes. Alij κωμάζειν interpretantur, cum quadam laſciuia & petulantia ſaltationibus & carminibus indulgere: alij nocturnis etiã amoribus petulantijsq; operam dare, ut ſolent amatores: quæq; plura græci grãmatici colligunt, quæ & ipſi Comœdiæ conuenire poſſunt. Varro ſic inuentam Comœdiã uoluit: Iuuentus, inquit, Attica cum circũ uicos eſſet ire ſolita, & queſtus ſui cauſa hoc genus carminis pronunciaret, ἀπὸ τοῦ κόμμου, id eſt, luctu, uel ἀπὸ τῶν κώμων, hoc eſt, à pagis & conuẽticulis ruſticorum, nomen inuenit. Vel certè poſteaquàm ex agris Athenas commigratum eſt, id quod à Theſeo factum Valerius Maximus & Plutarchus tradunt, hi ludi cõſtituti ſunt: ſicut Romę compitalitij, in quibus ad canẽdum prodibant: atque à κώμη & ᾠδῆ Comœdia dicta eſt, uel quòd τῶν κωμυδρίων, id eſt, uiculorum & humilium domuũ fortunæ comprehẽduntur, non ut in Tragœdia, publicarũ regiarumq;.

Vel

Vel ἀπὸ τȣ̃ κώμου, hoc eſt, comeſſatione, quæ olim in eiuſmodi fabulis amantiũ iuuenum canebantur, dicta eſt Comœdia. Quã etiam ſunt qui dictam putent à Co inſula, in qua Comœdiæ inuentor exulauit Epicharmus, ut in eius imagine dicemus. At Græci quidam expoſitores ita tradunt: Cum apud Athenienſes iam bella ſedata eſſent, & ad ociũ ciues ſe contuliſſent, cœperũt agreſtibus iniurias inferre: qua cauſa agreſtes ipſi in urbem ſe recipere ſoliti erant, interdiuq́ de iniurijs cum apud ciues quererentur, nullus eis tamẽ opem auxiliumq́ ferebat. Tum igitur illi noctu, cum mortales omnes ſomno & quieti indulgerent, urbis uicos obeuntes nominatim ciues compellabãt, à quibus eſſent iniurijs affecti; eorumq́ in ſe malefacta atq; delicta in publicum proferebãt. & hæc quidem noctu cum ſępe uicini audirent, poſtridie audita inter ſe referre ſolebant, eiq́ cui uitio dabatur, cuius noctu fuiſſent audita cõuicia. Cum uerò ea res pleriſq; prodeſſe uideretur, nec in ruſticos adeò ſæuirent diuites, cognitũ fuit id ciuitati utile eſſe, quódq́ ea exprobratio quoddam ueluti eſſet malorum remedium. Hac igitur cauſa urbis principes, ut ea in theatrum deferrentur quæ in malos ciues noctu iactabantur, iuſſerunt, quòd uidelicet ea res ciuitati ſimul & placeret, & prodeſſet: ſancitumq́, ut qui ingenio

præſtarent, de huiuſmodi rebus carmina facerent, eaq́; publicè in theatro recitarẽt, idq́; liberè & impunè: quin & præmia addita. Quare cum id noctu agi cœptum eſſet, ἀπὸ τοῦ κώματος, hoc eſt, à ſomno Comœdiam dictam uoluere. Primi uerò qui huiuſmodi carmina fecerunt, fuiſſe dicti ſunt Suſarion Tripodiſcius, & Rhullus, qui à Diomede grammatico Nullus uocari uidetur, uel (ut ab aliјs) Mullus, & Magnes, de quibus in hoc ipſo ſermone, ſuo loco nonnihil meminerimus. Aliј non in Attica, ſed in Sicilia repertam eſſe Comœdiam uoluere. Solinus de Sicilia loquens: Hic, inquit, primùm inuẽta Comœdia, hic & cauillatio comica in ſcena ſtetit. Sed ſi Ariſtotelẽ in Poëtica audiamus, in uarias ſentẽtias mens diſtrahetur: alicubi enim hoc quod Solinus ait, his uerbis aſtruit: Fabulas, inquit, fingere Epicharmus & Phormus incœpere, atq; hoc quidẽ, ait, primùm ex Sicilia uenit. Athenis uerò primus Crates cœpit, omittens prorſus formæ iambicæ fabulas & orationes facere. Idem autem Ariſtoteles cum ſuperius eandem rem tractaſſet, ſic ait: Dorienſes, inquit, ſibi Tragœdiam & Comœdiam uendicarũt, Megarenſes uerò Comœdiam tantum, quoniam apud ipſos democratia, hoc eſt, popularis ſtatus prius ſit conſtitutus. & qui ex Sicilia ſunt, quòd ſcilicet ibi natus eſt Epicharmus

poëta,

poëta, qui eſt longè prior quàm Chonnides & Magnes fuerint: quo loco legendum potius Chionides, ut ſuo loco oſtendemus, quàm Chonnides. Tum addit: Nõnulli Tragœdiæ initiũ apud Peloponnenſes fuiſſe uoluerunt, uocabulaq́; in eius rei ſignum eſſe illi aiunt, *κώμας* uocitari uillas, ſeu loca circum urbem ædificata: Athenienſes uerò populos ut Comœdos, non *ἀπὸ τοῦ κωμάζειν* dictos, ſed ea ratione, quòd per uicos et pagos inhonorati neglectiq́; ex urbe errore quodã uagabantur. Item ipſi quidem agere dicunt *δρᾶν*, Athenienſes uerò *πράττειν*. Atq; hactenus quidem ille totidem ferè uerbis. Ex quibus, inquam, omnibus quæ attuli, uidetis quanta ſit uarietas, quanta penè inexplicita opinionũ diuerſitas, quas nec temporũ nec locorũ ratione habita defendere poſſumus. Nunc quid inter Tragœdiam & Comœdiã diſtet, diſquiramus. In Comœdia quidẽ mediocres fortunæ hominum, parui impetus, periculaq́;, lætiq́; ſunt exitus actionum: at in Tragœdia omnia contraria, ingentes perſonæ, magni timores, exitus funeſti habentur. & illic turbulenta prima, tranquilla ultima, in Tragœdia contrario ordine res aguntur. tum in Tragœdia fugienda uita, in Comœdia capeſſenda exprimitur. poſtremò omnis Comœdia de fictis argumẽtis, Tragœdia ſæpe de hiſtorica fide petitur. Illud etiã à mul-

Inter Tragœdiam & Comœdiam quid interſit.

tis quæri ſolet, utrúm ne Tragœdia an Comœdia prior inuenta ſit. quibus his uerbis reſpondet apertè Donatus: Itaq;, inquit, ut rerum, ita etiam temporũ ipſorũ cœpto ordine, Tragœdia primò prolata eſſe cognoſcitur: nam ut ab incultu & feris moribus paulatim peruentum eſt ad manſuetudinem, urbesq; ſunt conditæ, & uita mitior atq; ocioſa proceſsit: ita res Tragicæ longè ante Comicas inuētæ. quamuis retro priſca uoluentibus reperiatur Theſpis Tragœdiæ primus inuentor, & Comœdiæ ueteris pater Eupolis, cum Cratino Ariſtophaneq;, eſſe credatur. Plato tamen in Minoë dialogo, Tragœdiam ait longè antiquiorem ciuitatis Athenarum fuiſſe inuētum, quàm Theſpis ipſe & Phrynichus: niſi fortè malimus Euſebio credere, qui in chronico ita ſcribit: Quadrageſimaſecunda Olympiade in agone certantibus τράγος, hoc eſt, hircus præmio datus, unde aiunt Tragœdos nũcupatos. hæc ille. Sed enim Homerus, qui omnis poëticæ largiſsimus fons eſt, his carminibus exempla præbuit, & uelut quadam ſuorum operum lege præſcripſit, qui Iliaden inſtar tragœdiæ, Odyſſeam ad imaginẽ Comœdiæ feciſſe monſtratur, id quod & Macrobius aliiq;. Ariſtoteles tamẽ hoc ipſe aliter in Poëtica tractat: proportionẽ enim Tragœdiam habuiſſe ait ad Iliaden & Odyſſeam, Comœdiã uerò ad

Margiten

Margiten eiuſdem Homeri opus, de quo uobis locutus ſum. Atq; ita ait Ariſtoteles Tragicos ab Iliade & Odyſſea, Comicos à Margite ſua duxiſſe poëmata. Poſt Tragœdiā ſucceſsit Comœdia uetus: ut ipſa quoq; olim Tragœdia, ſimplex carmē fuit: ſuo uerò tempore moribus multū profuit ciuitatū, cum unuſquiſque caueret, culpa ne & ſpectaculo cæteris extitiſſet, & domeſtico probro. Sed cum poëtæ abuti licētius ſtylo, & paſsim lædere ex libidine cœpiſſent plures bonos, ne quiſquam in alterum carmen infame proponeret lata lege ſanxerunt, id quod etiā in Eupolide planius referemus. Idem & apud Romanos factitatū eſt, qui ut in quarto de Republica libro teſtat Cicero, & Aurelius Auguſtinus in ſecundo de Ciuitate Dei, duodecim tabularū lege cauerunt, ut is capite puniretur, ſi quis actitauiſſet, ſiue carmen condidiſſet, quod infamiā faceret flagitiúm ue alteri: ſed & mox fuſtuarium ſuppliciū conſtituiſſe dicunt in autorem carminum infamium, quod innuit Horatius poëta, apertè uerò ſcribit Porphyrion.

Poſt legem latam ab Athenienſibus, uoluit Donatus Satyras exordiū ſumpſiſſe, de quibus nunc agendum. Has uoluit Acron Athenis cum Dionyſia celebrarētur, à Cratino primùm inductas. Satyræ uerò appellatæ à Satyris ſylueſtribus, quos illotos ſem- *Satyræ exordium.*

per ac petulantes deos eſſe ſcimus, & ſimiliter in his ridiculæ res pudendæq́ dicuntur. Alij à ſatyra lance, quæ referta uarijs multisq́ primitijs, in ſacris priſcorum deis inferebat, & à copia & ſaturitate rei Satyra uocabatur: cuius lancis & Vergilius meminit, cum ait, *Lances & liba feremus.*
Siue à quodã genere farciminis, quod multis rebus refertũ ſatyram Varro uocitat. Eſt autem hoc poſitum in ſecũdo libro Plautinarum quæſtionũ: Satyra eſt ubi paſſa & polenta, & nuclei pinei ex mulſo conſperſi: ad hæc alij addunt, & de malo punico grana. Quidam Satyrã dictam putant à lege Satyra, quæ uno rogatu multa ſimul cõprehendat, quòd ſcilicet & Satyra carmine multa ſimul poëmata comprehẽduntur: cuius legis meminit Lucilius in primo:

Per ſatyram ædilem factum qui legibus ſoluat.

& Salluſtius in Iugurtha: Deinde quaſi per ſatyram ſententijs exquiſitis in deditionem accipitur. Meminerũt & huius legis Iuriſperiti, & Canonici, & Iſidorus. Quidam ineptè Saturam per u legendum putãt, atq́ à ſaturo uerbo deducũt, uel quòd ita conuicia & crimina hominũ liberè inuadat, ut ſaturi homines, id eſt, ebrij: quod ſcribit Acron. In ſatyricis uerò fabulis non reges & heroës, ſed ſatyri, cani, barbati, imberbes, ſileni, pappi, & ſimiles, ut Autolycus & Burrhus inducebantur,

cebantur, ut eſt apud Pollucem & Diomedem, qui ait ideo ſatyros induci, ut ludendi iocandiq́ cauſa eſſent, ſimulq́ ut ſpectator inter res tragicas ſeriasq́, ſatyrarum quoq iocis & luſibus delectaretur: quod & Horatius ſentit his uerſibus,

Carmine qui tragico uilem certauit ob hircum,
Mox etiam agreſtes ſatyros nudauit, & aſper
Incolumi grauitate iocum tentauit, eò quòd
Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator, functusq́; ſacris & potus & exlex.

Hoc & Ariſtoteles ferè in Poëtica. Sed deinde Satyræ ipſæ uerſæ ad conuicia & maledicentiam, ut eſt Satyrorū, qui in his prius inducebātur, natura. Græci uerò expoſitores Satyras ita incœpiſſe tradunt, quod & archæis Comœdijs conuenire uideo. Morem hi aiunt Athenienſibus fuiſſe, cum per pagos adhuc diſperſi uiuerent, & agricolationi inſeruirent, ut cum ab opere & labore ceſſarent, uoluptati genioq́ indulgerent, atq inter ſe dicta ridiculis iocisq́ referta iactarēt: qui & in deorū ſolennitatibus mos fuit: ſic enim deos laudabant. At hæc in curribus & plauſtris inſilientes factitabant, & exinde in ſcommata & dicteria flectere cœperūt, & in quædam extēporanea poëmata: unde Satyræ, & priſcæ exortæ ſunt Comœdiæ. Atque quòd ex plauſtris id primùm factitatū eſt, Græcis uerbū inoleuit ἁμαξάζω, quod in eos

qui conuiciātur & maledicunt, uſurpari ſolet: quod ſi non uidit Eraſmus, illud certè quod idem eſt, multis eſt executus, ἐξ ἁμάξης λαλεῖν, hoc eſt, de plauſtro loqui. Sed quod de plauſtris poëmata recitarentur, meminit & Horatius, cum ait,

Dicitur & plauſtris uexiſſe poëmata Theſpis.

At uerò Chamæleon in eo quem de Theſpide libro compoſuit, & Suidas tradunt, apud antiquos ante poëtas de Dionyſo ſcripſiſſe, & in ijs certaſſe, quæ poëmata ſatyrica dicebantur: poſterius uerò cum Tragœdias ſcribere cœpiſſent, paulatimq́ue ad fabulas & hiſtorias conuerſi eſſent, nullam de Dionyſo mentionē faciebant, ex quo illud factum eſt prouerbium, Nihil ad Dionyſum. Quòd ſi uera ſcribunt, antiquior Satyra quàm Tragœdia eſſe uideretur, quod nos non ita eſſe oſtendimus. Sed ne à propoſito recedamus, eiuſmodi ſatyrica fabula fuiſſe proditur, ut in ea, quamuis duro & ueluti agreſti modo, de uitijs ciuium, tamen ſine ullo proprij nominis titulo carmen eſſet: quod genus fabulæ multis obfuit poëtis, cum in ſuſpicionem potentibus ciuibus ueniſſent, illorum facta reſcripſiſſe in peius, ac deformaſſe genus ſtylo carminis: quod primò Lucilius nouo cōſcripſit modo, ut poëſin inde faceret, id eſt, unius carminis plures libros: unde noſtra tota latina manauit Satyra, qua poſt Luciliū, Horatius,

Horatius, Perſius, Iuuenalis, alij claruerunt, de quibus egimus. Hoc ergo, quod ſuprà diximus, malo poëtæ coacti ſunt omittere Satyrã, & aliud genus carminis τὴν νέαν κωμῳδίαν, hoc eſt, nouã Comœdiã reperere poëtæ, quæ argumento cõmuni magis, & generaliter ad omnes homines qui mediocribus fortunis agunt, pertineret, & minus amaritudinis ſpectatoribus, & eadem opera multum delectationis afferret, concinna argumento, cõſuetudine congrua, utilis ſententijs, grata ſalibus, apta metro. Sũt igitur tres comœdiarũ differentię, quas ita recenſet Platonius: unam inquit archæam eſſe, hoc eſt, priſcam: alteram νέαν, id eſt, nouam: tertiam μέσαν, id eſt, mediam: quarũ unaquæq; proprias quaſdam uirtutes habet. Sed de hac fabularum diuiſione, cui & poëtæ ipſi ſubduntur, ut infrà uidebitis, frequens eſt apud Athenæũ & Suidam mentio, nec eam ignorauit latinus Diomedes. Sed iam dictum ſit de Comœdia ſatis. Nunc ad Mimos transſeamus. Mimus eſt ſermonis cuiuslibet motus ſine reuerentia, uel factorũ cum laſciuia imitatio. Mimus dictus eſt à diuturna imitatione uilium rerum & leuium perſonarũ, ut ait Donatus: uel, ut Diomedes, quòd quaſi ſolus imitetur, παρὰ τὸ μιμεῖσθαι, cum & alia poëmata idem faciant, ſed ſolus, quaſi priuilegio quodam, quod fuit cõmune poſſedit.

Mimus quid.

Sanè ab ea imitatione prouerbij uice Theophilus μῖμος ὁ βίος dixit, quòd ſcilicet uita noſtra ſit Mimo ſimilis. Vnde & illa apud Fulgentium Beatinij ſeu Vatinij Vrbici mimologi ſimilitudo ad ridiculos honores, ut ipſe ait, citius fugitiuos. Apollonius quoque Tyaneus tyrannos ſimiles eſſe dicere ſolitus erat mimorum regibus, qui modò ſummi ſunt, modò imi. Ab ea igitur imitatione Græcè Mimus poëma & actor dicitur. Latinè uerò, Diomede teſte, Planipes & planipedia fabula, ſic ob humilitatē argumenti eius ac uilitatem actorum uocata: mimi enim non cothurno aut ſocco utuntur in ſcena, aut pulpito, ſed plano pede, hoc eſt, nudo, ut ait Feſtus. uel quòd in plano orcheſtræ poſitis inſtrumentis mimicis fabulam agitarent. uel ideo, quòd non ea negocia continet Planipedia, quæ perſonarũ in turribus, aut in cœnaculis habitantiũ ſunt, ſed in plano & humili loco: unde & humilis locus dictus eſt, planus pes, quomodo Victruuius in primo uſus eſt: Sed, inquit, nõ in omnibus locis eſt aggeris ratio facienda, niſi quibus extra murum ex alto loco plano pede acceſſus fuerit ad mœnia oppugnãda. quem imitatus eſt is qui ex Antyllo Oribaſium eſt interpretatus in nono Collectaneorũ libro: Plano pede, inquit, & terreno habitationes & cubicula, grauiter & acutè languẽtibus commodiora ſunt,

ſunt, quàm in ſolarijs & tabulatis. qua ratione Planipes & Planipedia dicitur. Alij inepté à Plano prima correpta, id eſt, fatuo & impoſtore, planipedem dictum putant. Planipedis Actius togatarum ſcriptor meminit in Aedilitia fabula: Datum eſt, inquit, aurũ, exultat planipes. Meminit itẽ Fabius Quintilianus: Vt Caſsius, qui iſtam faciem planipedis ſenis torques. Item ad Paulum Auſonius. Sedenim Mimorum autores & poëtæ uarijs nominibus dicuntur: nam & Mimographi, & Mimologi, & Mimiambi uocati ſunt. Mimorũ uerò ſpecies longè plures, ut eſt apud Pollucem, Suidam, Strabonem, & Athenæum copioſius: nam & maſculi & fœminę Mimi dicti ſunt, & Hilarodi, qui & ab autore Simodi: ſunt & qui Magodi, & ab his parum differẽter Lyſiodi, item Sotadici ab autore, qui & Ionici. Sunt quoq; Cinædologi, qui & Cinædi, de quibus præcipuè Ariſtocles in eo quem de Muſica libro ſcripſit. Diceliſtæ quidem, ut Soſibius Lacon grammaticus ait, ex Comœdiarum genere ſunt. Sed uerius Mimi à Lacedæmonijs, teſte Plutarcho, uocantur: quorũ diuerſę ſunt ſpecies: nam & à locis interdum uocãtur, ut Sicyonij, Thebani, Itali. Sunt uerò inter hos præcipui qui Phallophori & Autocabdali, uel ut alij, Adocabdali uocati ſunt, quorum hi coronati, illi etiã ſine perſona in ſcenam

prodibant:de his Athenæus & Suidas multa. Decelictan(niſi ſit error in codice) Plutarchus in Laconicis apoph. mimum à Lacedæmonijs uocari ait:nam & Eudemus ſcribit δείκηλον ſimulachrum & exemplar ſignificare. Inter mimorum præterea genera & Phryax, & Ethelontes, qui & ſophiſta, & Ethologus interdum dicitur, reponuntur. Sunt itē Iambi, & Mimijambi, & Ithyphalli. Eſt uerò inter mimos caſtior Hilarodos: nam & propterea alba ueſte, & corona aurea, & calceis utebatur, ut ſcribit Ariſtocles. Magodus autem cymbala & tympana habebat, & ueſtes muliebres, eumq́ꝫ ad Comœdiam pertinere Ariſtoxenus prodidit. Sunt qui Magodian inde dictam exiſtimēt, quòd in ea magica, & pharmacorum poteſtates proferrētur. Sed Pantomimus à multifaria, ut Caſsiodorus ait, imitatione nomen habet: cum primùm in ſcenam plauſibus inuitatus aduenerit, aſsiſtunt conſoni chori diuerſis organis eruditi, tunc ille ſenſum manibus, oculis canorū carmen exponit, & per ſigna cōpoſita, quaſi quibuſdam literis edocet intuentis aſpectum in illa quæ dicūntur apices rerum, & non ſcribendo facit, quod ſcriptura declarauit. Idem corpus Herculē deſignat & Venerem, fœminā repræſentat in mare, minari Regem facit & militem, ſenem reddit & iuuenem, & in uno credas eſſe multos,

tos, tum uaria imitatione diſcretos. & hæc quidem de Pantomimo in libris uariarum Caſsiodorus. Lucianus uerò cõſona his in eo qui περὶ ὀρχήσεως inſcribitur: Non indecenter, inquit, & Itali ſaltatorem Pantomimum uocant, ab eo quod factũ eſt. & cætera, quæ paulò pòſt uobis afferam, cum de ſcenæ ſaltationibus agemus. Meminit & Pantomimi Seneca, Plinius, Diomedes, Capitolinus, alij. Suetonius, primis, inquit, tẽporibus quæcunque in ſcena fierẽt, in Comœdia quoque agitari conſueuiſſe: nam & pãtomimus & choraules in Comœdia canebant, poſtea ſeparata ſunt comœdorũ à pantomimis artificia. Cauſam uerò Diomedes exequit. Quidam Pantomimorũ duo genera faciunt, mythicum, & ſcenicum. Illud eſt etiã uobis obſeruãdum, quòd ſicut Mimus pro poëmate & hiſtrione capitur, ſic etiam Pantomimus. Sanè hiſtrio, quoniam & hoc ad propoſitũ facit, uocabulum eſt latinum (τεχνίτης διονύσου græcè dictus eſt) uel ab Hiſtrio Hetruſco ludione, qui, ut Ruffus & Plutarchus tradũt, Romam accitus fuit, cæteris peſtilentia abſumptis: uel quòd eo nomine ab Hetruſcis uocarentur ludiones, ut Liuius & Valerius Maximus ſcribũt: uel ab Hiſtria regione, ut Pomp. Feſtus ait. Sed & ludios & ludiones hiſtriones uocamus, uel à Lydis, id eſt, Hetruſcis: uel à ludo, ut grammatici obſeruãt.

Ouidius: *Ludius æquatam ter pede pulſat humum.* Hinc & Ludia fœmina Iuuenali & Martiali. Sunt & in hoc genere hiſtrionum apud Græcos Tragœdi & Comœdi. Nec id uos latêre uelim, non apud Romanos modò infames ac famoſos fuiſſe hiſtriones, ſed etiam apud Græcos. Ariſtoteles ſiquidem in Problematis cauſam perquirit, cur hiſtriones improbis ſint moribus magna ex parte: refert ille, quòd ſolidæ ſapientiæ minus dent operam, & ſint incõtinentes. Apud noſtros uerò cũ per leges pontificias & ciuiles damnantur, tum præcipuè in tertio Digeſtorũ, ubi hi qui in ſcenam ob præmium prodierint, & omnes qui operas ſuas locauerint arti ludicræ, famoſi eſſe iubent. Marcus quoq; Cicero in libris de Republica, eos probro duci ex uerbis Scipionis tradit, & non modò honore ciuium reliquorũ carere, ſed etiã tribu amoueri notatione cenſoria. Idem ſcribit Aur. Auguſtinus. Nonnullos tamẽ in hiſtorijs legimus & diuites factos, & in honore habitos, ut apud Græcos Polus Chariclei filius Sunienſis, & Satyrus Theogitonis, Marathonius & Ariſtodemus, cuius aliàs meminerim: & apud Latinos Bathyllus, Pylades, & huius diſcipulus Hylas, & his priores Roſcius & Aeſopus. [redacted]. Porrò hiſtriones,

nes,ludij, artifices,perſonę & actores,ijdem fere ſunt:qui & primarum & ſecundarũ partium ac tertiarũ etiam dicuntur.quando uidelicet ſæpius in fabularum actibus ingrediuntur, primarũ partium actores uocantur:ſecundarũ,cum minus: tertiarum uerò, cum eo minus etiã in ſcena agunt. Hinc Terentius: *Primas partes qui aget,is erit Phormio.*
Horatius in Epiſtolis:

Vt puerum ſæuo credas dictata magiſtro
Reddere,uel partes mimum tractare ſecundas.

M.Tullius in Verrem: Vt, inquit, in actoribus græcis fieri uidemus, ſæpe illum qui eſt ſecũdarum aut tertiarũ partium,cum poſsit aliquantò clarius dicere, quàm ipſe primarum,multò ſummittere. Quo loco Aſconius Pædianus:Actoribus,inquit,Græcis palliatarum ſcilicet fabularũ: in ijs enim etiam ſi latinæ ſunt,græca omnia ſeruãtur:nam latinæ fabulæ per pauciores agebantur perſonas,ut Attellanæ,togatę,& huiuſmodi aliæ. Tum mox idem ſubdit:Comœdia quinqꝫ actus habet,hoc eſt,quinquies dicitur in ſcena. Eſt ergo perſona primarũ partium,quæ ſæpius actu regreditur.Secundarũ & tertiarum,quæ minus minusqꝫ procedunt.Nunc illud etiam annotandũ,quod locupletius tamen primo ſermone narraui, ſcenam quoqꝫ in primis proprias & peculiares ſaltationes habuiſſe,Emmelæam tragicam,Cordaca co

micam, Sicinnin Satyricam: quanquam alij aliter, ut in primo oſtendimus. Hoc uerò loco illud addendum quod de ſaltatione Lucianus ſcribit, priſco uidelicet tempore eoſdem & cantores, & ſaltatores fuiſſe: ſed demum cum animaduerterēt aſsiduo ſaltandi modu anhelitū immutari, & propterea cantum turbari, magis è re fieri cenſuerūt, ſi canentes alij, alij ſaltantes eſſent: id quod & hodie cōmodius fieri uidemus. Ea autem laus maxima in fabulis agendis ſaltatoribus dabatur, ut perſonis in ſcenam introductis ſaltatores ipſi per omnia geſtu ac motu reſponderent, ne ab introductis diſcreparent, ut in unoquoq; demōſtraretur proprietas & excellentia. Sed præſtat ut audiatis quæ de ſaltatoribus ex Luciano excerpſi. Oportet, inquit, ſpectantem ſaltationē, quod ait Pythicum oraculum, & mutū intelligere, & non loquentē ſaltatorem audire: quod & Demetrio Cynico contigiſſe aiunt, qui & ipſe orcheſticen, id eſt, ſaltationis artem accuſabat: dicebat enim, tibiarum & fiſtularum & ſonitus parergon quoddam ſaltatorem eſſe, hoc eſt, præter rem additamētum, & nihil ad fabulæ perfectionem afferre. Subiungit hiſtoriam, quam & uobis, ſi libet, recitabo. Imò, inquit Piſo, utriq; placet. Erat, inquam ego, cum Nerone ſaltator quidam eximius, nec, ut dicebāt, imprudens, ſed ſi quis alius in hiſtoriæ

ſtorię uel fabulæ memoria, & motus elegantia præcellens: hic Demetrium Cynicum ſapientiſsima, ut uiſum eſt, oratione precatus eſt, ut ſe ſaltantẽ uideret, & ipſum deinde accuſaret: recepitq́ ſine tibijs, ſine cãticis, ſeſe illi oſtenſurũ: ut & fecit, & ſilentio indicto ſonis & tibijs chori, ipſe per ſeſe ſaltare cœpit Veneris & Martis adulterium, Solem id manifeſtantem, & Vulcanũ dolum cogitãtem, & ambos, Venerem ſcilicet & Martem, uinculis irretitos, deosq́ ſpectaculo aſsiſtentes, Venerem pudore ſuffuſam, Martem ſubuerentem & ſupplicantem, omnia deniq́ quæ hac ipſa fabula cõtenta ſunt, adeò ut Demetrius his factis exhilaratus, maximam hanc retribuerit ſaltatori laudẽ: exclamauit enim, & magna uoce pronũciauit, ἀκούω ἄνθρωπε ἃ ποιεῖς, οὐχ ὁρῶ μόνον, ἀλλά μοι δοκεῖς ταῖς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν. hoc eſt, ô homo, audio quæ facis, non ſolùm uideo, ſed ipſis uideris mihi loqui manibus. Alias hac de re hiſtorias addit idẽ Lucianus, quæ breuitatis cauſa prætereo. Vnum hoc nõ ſilebo: Cum barbarus fortè quiſpiam perſonas quinq́ paratas uideret (quinq́ enim actibus conſtat fabula) & non niſi orcheſten unum, id eſt, ſaltatorẽ, quí nam quæſo, dixit, quatuor reliquas perſonas aget, & cum unum illi reſpõſum fuiſſet, tũc barbarus, O optime, fefelliſti, inquit, corpus iſtud quidem unũ, multas uerò ha-

bens animas. hoc eſt græcè, ἐλελύθει ὦ βέλτιϛε, σῶμα μὲν τοῦτο ἓν, πολλὰς δὲ τὰς ψυχὰς ἔχων. Atque de ſcenicis ſaltationibus hactenus: quare reliqua quæ reſtant ſubiungamus. Scribit Acron Horatianus interpres, ſex eſſe Comœdiarum genera, Statariam, Motoriam, Prætextatam, Tabernariã, Togatam, & Palliatã: cum nos tamẽ multò plures ex probatis autoribus collegerimus, quas hoc uobis loco cõmemorabo. Togatæ igitur, ut ab his inci-piam, fabulæ dicuntur, quæ ſcriptæ ſunt ſecundum ritum & habitus hominũ togatorum, id eſt, Romanorũ: unde & togatarius hiſtrio appellatus eſt. Suetonius in Auguſto, Stephanionem togatariũ uocat, cuius & Plinius meminit: Minus, inquit, miror Stephanionẽ, qui primus togatas ſaltare inſtituit. Toga nanq;, ut planè ſcitis, Romana eſt ueſtis: unde togatæ: ueluti fabulas græcas ab habitu æquè palliatas Varro ait nominari. Me fugit an & hæ ab Aelio Donato in Adelphorum comment. crepidatæ uocitentur, quòd crepidæ Graiorum ſunt, ut pallia: an magis, quòd in quodam fabularum genere crepidis uterẽtur. Togatas quidem, cum ſit generale nomen, ſpecialiter tamẽ pro tabernarijs non modò communis error uſurpat, quòd Fannius & Togatas appellat, ſed & poëtæ, ut Horatius, qui ait:

Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas.

Toga-

Togatarum fabularum tot ferè ſunt ſpecies, quot & Palliatarum. Nam prima ſpecies eſt, quæ Prætextatæ dicuntur, in quibus Imperatorũ negocia agebantur, & publica, & reges Romani, uel duces inducebantur, perſonarum dignitate & ſublimitate Tragœdijs ſimiles. Prætextatæ autem dicuntur, quia ferè regum uel magiſtratuũ, qui prætexta utuntur in ipſis fabulis, acta comprehenduntur. Prætextata uerò in hoc à Tragœdia differt, quòd in Tragœdia heroës introducũtur, in Prætextata Romanæ perſonæ, ut Brutus, Decius. Altera Togatarum ſpecies Tabernariæ dicuntur, humilitate perſonarũ & argumẽtorum ſimilitudine Comœdijs pares: in quibus non magiſtratus regesq́; ſed humiles & priuatæ perſonæ inducuntur, quòd olim tabulis tegerẽtur domus priuatorum, nuncupatæ. Tabernaria differt à Comœdia, quòd in Comœdia græci ritus inducuntur, perſonæq́; græcæ, in hac uerò latinæ. In Tabernarijs Aphranius & Ennius floruere. Tabernarias eo uerſu innuit Horatius:

Migret in obſcuras humili ſermone tabernas.

Attellanæ & ipſæ latinæ ſunt fabulæ, ut iam dictum eſt, iocis & ſalibus compoſitæ, quæ in ſe non habent niſi uetuſtam elegantiã, ab Oſcorum ciuitate uel Campaniæ (ut ait Donatus) Attella, quæ nunc Auerſa uulgò exiſtimatur, dictæ, in qua primùm cœptæ ſunt,

argumentis dictisq́ iocularibus ſimiles ſatyricis fabulis græcis. Attellanæ à Satyra differunt, quòd in Satyris ferè Satyrorum perſonæ inducũtur, aut ſi quæ ridiculæ ſunt Satyris ſimiles, ut Silenus, Autolycus, & Burrhus: in Attellana obſcœnę perſonæ. Sanè & perſonata fabula fuit, quam quidam putant primùm à perſonatis hiſtrionibus dictam: ſed cum poſt multos annos Comœdi perſonis uti cœpere, uerißimilius eſſe ait Sex. Pompeius, eam propter inopiam Comœdorum actam nouã per Attellanos, qui propriè uocantur perſonati, quia ijs ius fuit nõ cogi in ſcenam ponere perſonam, quod cæteris hiſtrionibus pati neceſſe fuit. Rhinthonicæ fabulæ dictæ ſunt ab autoris nomine, ut ait Donatus. Sed qui fuerit Rhinthon, nos ſuo loco dicemus. Sunt uerò Rhinthonicæ Hilarotragœdiæ dictæ, & Italicæ. Eſt illa præterea fabularum differentia, quòd ſtatariæ aliquæ, aliæ motoriæ, & mixtæ quædam dicuntur. Statariæ, quietiores: motoriæ, turbulentæ: mixtæ, ex utroq; actu conſiſtunt. Alij ſic: Statariæ, aiunt, res continent quietiores, ut Ciſtellaria. Motoriæ, res turbulentas inducũt, ut Amphitryo. Mixtæ, quæ ex utroq; cõſiſtunt, ut Eunuchus. Atq; hucuſq; quantum de fabulis à principio ſum pollicitus. quædam tamen his ſuperaddam, quæ ad fabularum cognitionẽ uobis conducere exiſtimo.

ſtimo. Nos uerò, inquit Picus puer, te libenter audimus: ſed peruelim dicas, cur non ita Comœdiã in partes, ut Tragœdiam diuiſiſti: iamdudũ enim iſtuc ipſum expectamus. Et id, inquã, eram dicturus, ſed paulò pòſt: uerùm quãdo ita uos uelle uideo, id in præſentia agam. Membra, inquam, Comœdiæ, teſte Diomede, tria ſunt: Diuerbium, Canticum, Chorus. In latinis duo tantum, quòd in Comœdijs nos choro caremus. Sunt uerò Diuerbia Comœdiarũ partes, in quibus diuerſorũ perſonæ uerſantur. Perſonæ autem diuerbiorum aut duæ, aut tres, aut rarò quatuor eſſe debent: quod & noſter Horatius aſtruit, cum ait: Nec quarta loqui perſona laboret. ultra enim augere loquentiũ numerum non licet. In canticis una tantũ eſſe debet perſona, aut ſi duæ fuerint, ita debent eſſe, ut ex occulto una audiat, nec loquatur, ſed ſecum ſi opus fuerit uerba faciat. Chori apud ſcenæ poëtas frequentes, ducti ex antiqua inſtitutione, quæ fuit, ut Maximus Tyrius ſcribit, talis: Antiqua, inquit, Athenienſium Muſa in choris conſiſtebat, chori uerò ex pueris & uiris conſtabant, ruris colonis tributim congregatis, qui necdum depoſito puluere, quẽ ex agro nuper uel ſato, uel arato cõtraxiſſent, carmina tunc primùm compoſita canebant: à qua re animus paulatim ad aliam artem declinans cum propter dul-

Comœdiæ diuiſio.

cedinem eius ſitim explere non poterat, in theatris ac ſcenis corrũpendæ ciuitatis principium fecit. hæc Maximus. Chori igitur in fabulis ita inducti, qui licet in latinis nõ ſint Comœdijs, ſunt tamen in Tragœdijs: atque ideo nõnulla uobis afferam, quæ cognitione nõ indigna cenſeo. Priſcis igitur temporibus chori in plauſtris conſtituti circa uicos Tragœdias dicebant, ut ſcribit Acron: quin, ut eſt apud Laërtium, chorus ipſe totam fabulam agebat, cum nondum hiſtriones eſſent. poſtmodum Theſpis hiſtrionem unum inuenit, ut chorus aliquãdo quieſceret. mox Aeſchylus ſecũdum adhibuit, &, ut ait Ariſtoteles, πρωταγωνιστήν. Tertium uerò & ſcenæ deſcriptionem, quam Græci σκηνογραφίαν uocant, addidit Sophocles: unde & à Grȩcis quibuſdam τριταγωνιστὴ eſt uocitata, id quod & in Sophoclis imagine dicemus. atq; in hunc fermè modum conſummata eſt Tragœdia. Canticum quoq;, ait Vitruuius, Græci poëtæ Comici interponẽtes è choro, diuiſerunt fabularũ ſpatia, atq; ita cubica ratione partes facientes, intercapedinibus leuarunt actorum pronũciationes. Quæ autem in choro agenda & tractanda ſunt, ita exequitur Horatius, ut nullius melius uerbis, quàm illius uerſibus ſint tradita, ſi modò probè uerſus ipſi intelligãtur: perperã enim in cõmentarijs exponuntur:

Autoris

Autoris, inquit, partes chorus, officiumq; uirile
Defendat, neu quid medios intercinat actus,
Quod non propoſito conducat, & hæreat aptè.
Ille bonis faueat, & concilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet menſæ breuis, ille ſalubrem
Iuſtitiam, legesq;, & apertis ocia portis.
Ille tegat commiſſa, deosq; precetur & oret,
Vt redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.

Et ita quidem Horatius de ijs quæ in Choris tractanda. Modeſtus uerò Columella de Chori numeris & certa canẽdi lege hoc modo, ut mihi quidem uidetur, rectè prodidit: Nam ubi chorus, inquit, canentium non ad certos modos, neq; numeris præeuntis magiſtri conſenſit, diſſonũ quiddam & tumultuoſum audientibus canere uidetur: at ubi certis numeris ac pedibus, uelut facta conſpiratione conſenſit, atq; concinuit, ex eiuſdem uocum concordia non ſolùm ipſis canentibus amicũ quiddam, & dulce reſonat, uerũetiam ſpectantes audientesq; lætiſsima uoluptate permulcentur. Quæ Columellæ uerba ſumpta uident̃ ex Xenophõtis Oeconomico. A quo præterea & illud ſcriptũ legimus, & Chorum aliũ eſſe, qui Cyclius uocetur, pulchrum exhibẽs ſpectaculum: nam ſpatio intermedio uacuo puroq;, pulchram admodum ſpeciẽ offert ſpectanti. Hinc tanta igitur apud antiquos Gręcos Chori cura

& uoluptas fuit. Et licet latini grãmatici in choris numerum perſonarũ non eſſe definitum aiunt, quippe quòd iunctim omnes loqui debeant, quaſi uoce confuſa, & concentum in unam perſonã reformãtes, Græci tamen in Tragœdiæ choro perſonas XV. à Sophocle demum inſtitutas habuere, cum antea ex XII. tantũmodo chorus conſtaret. In Comœdia uerò perſonas XXIIII. eſſe debere tradunt. Sed nec illud uos latêre uolo, quod ex Græcis didici: Chorus, inquiunt, Comicus in orcheſtram, quæ nunc demum λογεῖον dicitur, inducebatur: qui cum hiſtriones alloqueretur, ſcenã ſpectabat: cum uerò hi abirent, ad populum conuertebatur, & στροφὴ dicebatur, & quidem iambicis tetrametris fiebat: tum & iiſdem iambicis ἀντίστροφος adiiciebatur: erant ut plurimum ex ſedecim carminum: uocabantur autem hæc ἐπιῤῥήματα, id eſt, aduerbia. Totius autem Chori tranſitus, hoc eſt, παράβασις, ideo dicebatur, quòd ab legitima ſtatione in aduerſum theatri ac ſpectaculi proſpectum trãſitus fieret, id quod agebatur cum aliquid per chorum poëta pronũciare uellet præter rei ſubiectæ argumentum ſine hiſtrionibus. Παρηγορήματα dicta fuere, cũ chorus aliquid ageret intus, quod tamen in theatro exaudiretur, uelut Ranarũ chorus apud Ariſtophanẽ, & eiuſmodi alia. Sed deniq; Chori totius ordines,

eiusq;

eiusq́ partes & nomina, cãtica etiam & ſaltationes curioſè admodum Græci, & in primis Pollux exequitur. Sanè fabularum cantica, ut ſcribit Donatus, modis temperabantur, non à poëta, ſed à perito artis muſicæ factis: neq; enim omnia iiſdem modis in uno cantico agebãtur, ſed ſæpe mutatis, ut ſignificant qui tres numeros ponunt in Comœdiis, quæ tres cõtinent mutatos modos cantici illius. Qui huiuſmodi modos faciebãt, nomen in principio fabulæ & ſcriptoris & actoris ſuperponebãt. Huiuſmodi adeò carmina ad tibias fiebãt, ut his auditis multi ex populo antè diſcerent, quam fabulam acturi ſcenici eſſent, quàm omnino ſpectatoribus ipſis antecedens titulus pronũciaretur. Agebantur autem tibiis paribus aut imparibus, & dextris aut ſiniſtris: & dextræ quidẽ ſua grauitate ſeriem dictionemq́ Comœdię pronũciabant: ſiniſtræ & Serranę, acuminis leuitate iocum in Comœdia oſtendebãt: ubi autem dextra & ſiniſtra acta fabula inſcribebatur, mixtim ioci & grauitates denunciabantur. Varro quidem dextram non aliam quàm ſiniſtram tradit, ita tamen, inquit, ut quodãmodo altera alteri coniuncta: altera enim eiuſdem carminis modorum incentiua, altera ſuccẽtiua. Sedenim Seruius in nono: Tibiæ, inquit, Serranæ dicũtur, quæ ſunt pares, & ęquales habent cauernas: aut Phrygiæ,

giæ,quæ impares ſunt,& inæquales habent cauernas. Ergo cum dicit Vergilius,

Biforem dat tibia cantum,

biforem dixit diſſonum, & diſsimilem: non enim ſunt pari modulatione cõpoſitæ: nam ut ait Varro, tibia Phrygia dextra unum habet foramen, ſiniſtra duo, quorũ unum acutum ſonum habet, alterũ grauem. Scribit tamen Diomedes, quòd cũ paribus tibijs uel imparibus inuenimus ſcriptum, hoc ſignificare, quòd ſi quãdo monodio agebant, unã tibiam inflabant: ſi quando ſynodio, utrãq;. quãdo uerò chorus canebat, choricis tibijs, id eſt, choraulicis artifex concinebat, in canticis autem Choraulicis reſponſabat. Erant autem præter has quas diximus, tibiarum genera alia, Præcentoria, Vaſca, Puellatoria, Miluina, Gingrina, quam quidam perperã Giguicam uocant: tum erat & Lydia, quę & Corania, uel Choraulia: erat & Corinthia, & Aegyptia, itemq; Gingria: erant & Aſſæ, aliæq;. Sed de tibijs hactenus: nam ſi quæ traduntur à Gręcis & à noſtris, nunc uobis colligere uelim, quó ue repertæ modo, nimius ſim: quare ipſius iam partes Comœdię, quas Pice deſideras, attende. Sunt uerò, ut Donatus ſcribit, Prologus, Protheſis, Epitaſis, & Cataſtrophe. Prologus eſt uelut præfatio quædam fabulæ, in quo ſolo præter argumentum aliquid ad populum, uel ex poëtæ, uel

uel ex ipſius fabulæ, uel ex actoris cõmodo loqui licet. Vel ſic: Prologus eſt antecedens ueram fabulæ compoſitionẽ elocutio. Inter uerò prologum & prologium hoc intereſſe uoluerunt, quòd prologus eſt ubi aut poëta excuſatur, aut fabula commendatur. prologium autem eſt, cum argumẽtum tantũ deſcribitur: uel, ut ait Donatus, cum tantum de argumento deducitur. Sanè prologium, ut ait Feſtus, & proloquium ab antiquis dicebatur. Illud tamen etiã uos ſcire oportet, Græcos noſtro more prologos in Comœdijs nõ habuiſſe. Protheſis eſt primus actus fabulæ, quo pars argumẽti explicatur, pars reticetur, ad populi expectationem tenendam. Epitaſis inuolutio eſt argumẽti, cuius elegantia cõnectitur. Vel ſic: Epitaſis eſt incremẽtum proceſſusq; turbarum, ac totius, ut ita dixerim, modus erroris. Illa, id eſt, protheſis, latinè propoſitio, hæc intẽtio dici poteſt. Cataſtrophe uerò eſt explicatio fabulæ, per quam euentus eius approbatur. Vel ſic: Cataſtrophe conuerſio rerum eſt, ad iucundos exitus patefacta cunctis, cognitione geſtorum. Sanè Cataſtrophe apud Græcos aliquando prouerbij uice uſurpatur, & à Luciano in primis. Crates quoq; Mallotes & Dionyſius in quatuor partes fabulam dirimunt, ſed non ſicut Latini, nec ijſdem nominibus: quippe qui prologum, chori melos,

Epiſodion & Exodum appellarunt. Et prologum quidem uſq; ad Chori ingreſſum eſſe dixerunt, in ingreſſu uerò Chori locutionẽ, Chori melos. At Epiſodion melos eſſe uolunt, inter cantus & Chorum binorum locutiones. Exodum autẽ aiunt, uſq; ad Chori finem, locutionem. Sed hæc in grȩcis, in latinis uerò fabulis parum congruunt. Porrò ex latinis ſcriptoribus quidam in quinque partes diuiſere, & ijs quatuor partibus ſupradictis Argumentum addidere. Quinq; etiam ſunt actus fabularũ, hoc eſt, ut ait Pædianus, quinquies dicit in ſcena: neq; enim uel productiores, uel contractiores eſſe debent ſcenicæ fabulæ, ſic Horatio canente:

Néue minor quinto, neu ſit productior actu
Fabula, quæ poſci uult, & ſpectata reponi.

adeò ut res uſq; ſit in uitæ quoq; prouerbiũ deducta, Actus extremus, uel ſupremus: tãetſi hodie hoc nõnulli parum interdum obſeruant, multò contractiores fabulas actitantes, & præcipuè in Hetruria. Actus uerò fabularũ apud antiquos facilè diſcernebantur, quoniam ab unoquoq; Chorus intercinebat: paulatim dein is in Comœdia ſublatus eſt: ex qua re factum, ut in latinis fabulis haud facilè plerunque diſtinguantur, quòd noſtri Comici choro penitus abſtinuerunt. Quo tamen modo, & unde diſtingui poſſint, operæpreciũ duxi hoc uobis loco Donati

nati uerbis ſignificare. Principio, inquit, dicendum eſt, nullam perſonã egreſſam quinquies, ultra exire poſſe. Sed illa re plerunque decipimur, quòd perſonam, cum tacuerit, egreſſam falſo putamus, quæ nihilominus in proſcenio tacens loquendi tempus expectat. Eſt igitur attentè animaduertendũ, ubi & quando ſcena uacua ſit ab omnibus perſonis, ut in ea chorus uel tibicen audiri poſſit: quod cum uiderimus, ibi actum eſſe finitum debemus agnoſcere. Confundit ſæpe lectorem id, quòd perſona in ſuperiori ſcena deſinens, & in proxima incipiẽs loqui, non intelligitur ingreſſa: quod ipſum experientes ſtatim dijudicãt de rerum ac temporum quantitate: poteſt enim fieri ut & ingreſſa ſit ac egreſſa, quam prauè credimus de proſcenio non receſsiſſe. Poſſe autem quinto egredi perſonam, non & neceſſe eſſe, dicimus, ut appareat ultra exire non poſſe. In Tragœdia & parcius exire, & ſolere pariter & licere. atq; hæc quidem Donatus. Nunc & de ſcena uobis, quoniam & res & locus expoſcit, aliquid dicere non pigebit. Erat uerò ſcena antiquis umbraculum, ex arborum frondibus umbræ cauſa à ruſticis conſtitutum, id quod σκηνὴ ſignificat: ubi feſtis diebus conuenientes, diuerſa ludorum & iocorum genera exercebant: id quod & hodie in pagis multis in locis ſeruari uidemus. Hac de re

Caſsiodorus libro uariarum quarto ſic ait: Theatri frons ſcena dicitur, ab umbra luci denſiſsima, ubi à paſtoribus, inchoante uerno tempore, diuerſis ſonis carmina canebãtur: ibi actus muſicus & prudentiſsimi ſeculi dicta floruerunt. Tria tamen poſtea facta ſunt ſcenarũ genera, ut autor eſt Vitruuius: unum Tragicum, alterũ Comicum, tertium Satyricum: quorũ ornatus inter ſe diſsimili erãt diſpariq; ratione. nanq; Tragicæ deformatæ columnis fuerãt, & faſtigijs & ſignis, reliquisq; regalibus rebus: Comicæ autem, ædificiorũ priuatorũ & mœnianorum habent ſpeciem, proſpectusq; feneſtris diſpoſitos, imitatione & cõmunium ædificiorũ ratione. Agatharchus Athenis dicitur, Aeſchylo Tragœdiam docente, ſcenam huiuſmodi feciſſe, & de ea cõmentarium reliquiſſe. Ex eo moniti Democritus & Anaxagoras de eadem re ſcripſerũt, quemadmodum oporteat ad aciem oculorum radiorumq; extenſionem, certo loco centro conſtituto, ad lineas ratione naturali reſpondere, uti de incerta re certæ imagines ædificiorum in ſcenarum picturis redderent ſpeciem: & quę in directis planisq; frontibus ſint figurata, alia aſcendentia, alia prominẽtia eſſe uideantur. Et ego conſtructas huiuſmodi ligneas, cum Romæ aliquando, tum Ferrariæ conſpexi. At uerò Satyricæ ſcenæ ornãtur arboribus, ſpelun

ſpeluncis, mõtibus, reliquisq; agreſtibus rebus, in topiarij ſpeciem deformatæ, ut ait Vitruuius. quare Horatius cũ Satyrographos ſignare uellet, ſic in Poëtica cecinit:

Syluis deducti caueant me iudice Fauni.

& reliqua. Fuerant præterea aliæ ſcenæ temporariæ, aliæ ſtabiles, tum etiam quæ uerſiles ſeu uerſatiles & ductiles dicebantur. Verſiles quidem, quæ ſubitò totæ machinis quibuſdam cõuertebantur, & aliam picturæ faciem oſtendebant: ductiles uerò, tractis tabulatis hac atq; illac, ſpecies picturæ nudabat interior, ut Varro & Suetonius apud Seruium teſtantur. Idem innuit illo uerſu Vergilius: *Vel ſcena ut uerſis diſcedat frontibus.*

Mittò uobis hoc loco, quæ portentoſiſsima ſcribit Plinius XXXVI. naturalis hiſtoriæ, de theatris & ſcenis Scauri & Curionis: hic enim ex ligno, uerſatili libramẽto quodam, ille ex marmore confecit, ne ab inſtituto diſcedam. Quod autem ante ſcenam pulpitum erat, proſcenium uocabatur: epiſcenium uerò, ſcenæ pars ſuperior. Vitruuius quidem de ſcena apud Alabandenos ab Apaturio conſtructa: Præterea, inquit, ſupra eam epiſcenium, &c̃. Scena quidem hiſtrionũ propria eſt, ut inquit Pollux: Orcheſtra uerò chori, in qua erat thymele, ſiue pulpitum id eſſet, ſiue etiam ara. Hinc Vitruuius: Ampliorem, ait, habẽt orcheſtram Græci, & ſcenam

receſsiorem, minoreq́ꝫ latitudine pulpitum, quod λογεῖον appellant: ideoq́ꝫ apud eos Tragici & Comici actores in ſcena peragũt, reliqui autẽ artifices ſuas per orcheſtram præſtant actiones: itaq; ex eo ſcenici & thymelici græcè ſeparatim nominãtur. Erant præterea Periacti, ut ait idem Vitruuius, loca in ſcena ad ornatũ comparata, quorum & Plutarchus meminit & Pollux. Athenæus etiã ſellas περιάκτους uocat, quaſi nos uerſiles dicamus & circũductiles: qualibus hoc tempore utuntur podagrici, ut noſtra illa, de qua ſic in noſtro epigrammate:

Qua facili impulſu quouis referorq́; ferorq́;,
Dum plantæ partes lubrica ſphæra facit.

Sed & Brontæum erat ſub ſcena, machina ad tonitru imitandum, unde & illi nomen: qualia & Latinis, ut Pompeius ſcribit, Claudiana tonitrua. Fuit & Ceraunoſcopion in altiore eminẽtioriq́ꝫ ſcenæ loco ad fulmina imitanda, à quibus & illi nomen græcè factum. Legimus & uaria pægmata, automata, quæ ſponte & minimo impulſu agerentur: itemq́ꝫ quæ Neuroſpaſta dicta ſunt, quorum meminit Gellius libro XIIII. capite I. itẽ Athenæus & Ariſtoteles in libro de mundo ad Alexandrũ, quem locum ita uertit, uel potius circũſcribit Apuleius: Aſtutia unius conuerſionis multa & uaria adminiſtrant, etiam illi qui in ligneolis hominum figuris

geſtus

geſtus mouent: quãdo filum membri, quod agitari ſolet, traxerint, torquebitur ceruix, nutabit caput, oculi uibrabunt, nec inuenuſtè totum uidebitur uiuere. hæc ille. Videoq; & me huius dictionis meminiſſe apud Lucianum. Sed poſtquàm in hæc ludicra ſcenarum incidimus, alia nonnulla referam, quæ cum apud alios Græcos, tum maximè apud Pollucem in quarto legi. Fuit ergo Cradepægmatis ſpecies in Comica tantum ſcena; in Tragica uerò μηχανὴ, hoc eſt, machina, qua in aëre dei & heroës agebantur, ut Perſeus & Bellerophontes. Tametſi quidã Craden hamum ferreũ ſeu uinculum ſignificare ſcribant, quo in aëre pendere uidentur, qui ita ſuſtolluntur, ut hodie quoq; in celebritatibus fieri conſpicimus. Sed Pollux à ficus imitatione κράδης dictã autumat: nam κράδην, inquit, ficum Attici uocant. Sed & de Crade eſt apud eos prouerbiũ. Theologium quoq; ſupra ſcenam facere conſueuere, ubi Iupiter cæteriq; dei in Tragœdijs ita agerentur, ut repentè apparere uiderentur, & fabulæ finem afferre. Ariſtoteles meminit in Metaphyſic. & Cicero in primo de natura deorum. Sed hac de re longè plura collegit in prouerbio Eraſmus, Deus ex improuiſo apparens: quo loco & nonnihil de μηχανῆ. Erat & Geranon machina, qua ueluti Memnon ab Aurora, uel Endymion à Luna rapi

uideretur, talis ſcilicet qualis Martialis de tauro libro primo:

Raptus abit media quòd ad æthera taurus harena.

Aeoræ præterea funes uehementius intenti dicuntur, quibus ij ſuſtinentur qui per aëra ferri uidentur heroës, deiq́ꝫ. Eccyclema etiam pægmatis genus, quo rotis circumacto, quæ intus agerentur, oſtendebãtur. Erat & Acrobatica machina ad ſcandendum in ſpectaculis idonea. Et hæc quidem & alia plura Græci habuere: ego ad latina redeo. Claudius Pulcher, ut Valerius ſcribit, ſcenam primus uarietate colorum adumbrauit, uacuis antè pictura tabulis extentam: quam totam argento C. Antonius, auro Petreius, uel ut alij legunt, P. Etelius, uel P. Beteius (adeò uariant uetuſta exemplaria) ebore Q. Catulus prætexuit. Verſatilem fecerũt Lucius & Cinna: locum quem argẽtatis choragijs P. Lentulus Spinther adornauit. Sed & in hoc loco uarij ſunt codices: quidam enim lucum, non locum habent. Scenæ autem ornamẽta ſunt aulæa, peripetaſmata, ſiparia, uela, & uelaria, choragia, & id genus cętera. Ornabantur ad hæc & inſpergebantur ſcenæ & theatra plerunq́ꝫ floribus & croco, aquaq́ꝫ crocea, id quod Lucretius, Horatius, Propertius, Statius, Martialis, Seneca, alij palàm oſtẽdunt. Plinius: Crocum, inquit, mirè congruit, præcipuè dulci tritum, ad theatra re-

plenda.

plenda. In ſcena præterea ante fores, ut Pollux ſcribit, ara ponebatur, quæ Halieus dicta eſt. Sed & qui Comœdiam celebrabant, in Apollinis honorem, quem Caſsium Menander uocaſſe dicitur, aram conſtituere ſolitos legimus: hæc uerò an ſit, neſcio, quæ comœdiæ ara uocabatur. Sedenim Donatus duas in ſcena fieri aras ait: dextram, quæ Libero patri dicata erat: & ſiniſtram, quæ illi deo in cuius laudem ludi fiebant. Sed quoniam in ludorum mētionem incidimus, par eſt ut ludorum etiam genera, in quibus fabulæ agebātur, uobis referam. Illudq́ in primis uos ſcire oportet, ludos apud Latinos, religionis, non uoluptatis cauſa fuiſſe inſtitutos: quod Liuius & Valerius oſtēdunt, & poſt hos Aurelius Auguſtinus. Ex qua re palàm fit, id quod à principio diximus, fabulas à rebus diuinis incœpiſſe, non modò apud Latinos, ſed etiam Græcos: quod & Horatius innuit, cum de Tragœdia ageret & Satyris, Eò, inquit, *quòd*

Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator, functusq́; ſacris & potus & exlex.

Ludorum igitur in quibus fabulę recitabantur, quatuor apud Latinos genera Donatus enumerat, quos Aediles curules munere publico curare ſolebāt: Megalenſes, qui & Romani, & Magni, & à circo Circenſes dicuntur, magnis deis cōſecrati: quos ludos Græ-

ci μεγαλύσια appellant. Funebres, ad retinen
dum populum inſtitutos, dum pompa fune
ri decreta in honorem patricij uiri plenè in-
ſtrueretur. Plebeios, qui pro ſalute plebis lu-
duntur. Apollinares, Apollini conſecratos.
quorum ludorũ omnium apud ſcriptores,
& in primis Liuium, eſt crebra mentio. Ho-
norarios etiam ludos Suetonius nominat:
Triginta, inquit, amplius dies, qui honora-
rijs ludis occupabãtur, actui rerum accom
modauit. Honorarios uerò ludos alio nun-
cupari nomine Liberalia, docet Feſtus: dicti
quidem uidentur, ut Ius dicitur honorariũ,
prætoriũ. Fuerunt & ludi Attellani, ab Oſcis
acciti, ut Valerius docet. Thraſylus quoq; a-
pud Græcos ait Tragicos & Scenicos poë-
tas certaſſe Dionyſijs, Lenæis, Panathenæis
& Chytris: quorum hoc ultimũ Satyricum
fuit, & propterea à numero, τετραλογία uoca
ta eſt apud Laërtium. Hinc & quidam Tra-
gœdiam, quaſi τετραγωνίαν dictam putant, ut
ex Iſaacio recitauimus, quaſi quatuor certa-
minum. hinc & τιαταρολογία & τετραλογία ποιη-
μάτων. Porrò in Alexandria à Ptolemæo rege
Muſis & Apollini ludi cõſtituti, in quibus,
ut ait Vitruuius, ſcribentiũ poëtarum certa
mina fiebant: ut Græcorum celebratiſsimos
mittam, Olympicos, Nemæos, Iſthmicos, &
Pythicos. Sed & in quinto Sympoſiacõ Plu
tarcho teſte, uetuſtiſsima fuerunt poëtarum
certa-

Digitized by Google

certamina, id quod & in primo dialogo latius docuimus. Fuerũt & apud Latinos alij ludi, ut uotiui, compitalitij, & ſeculares: ſed non omnia complecti poſſumus. Reſtat iam ut de ueſtitu habituq́ ſcenico nonnihil agamus: eo enim pro qualitate uel perſonæ inductæ, uel diſcretione, uel moribus, uti cõuenit. Hinc Vlyſſem palliatum ſemper inducunt, ſiue quòd inſaniam aliquàndo ſimulauit, quo tempore tectus eſſe uoluit, ne agnitus cogeretur in bella prodire: ſeu ob ſingularem ſapiẽtiam, qua tectus munitusq́, plurimùm ſocijs profuit: huius enim uirtutis erat, animi ſemper decipientis ingenium. Nonnulli Ithacæ incolas, ſicut Locros, palliatos fuiſſe cõmemorant. Achillis ſiue Neoptolemi perſonæ diademata habebant, quãuis regalia ſceptra nunquã tenuerint: cuius argumenti probatio inducitur, quòd nunquam cum reliqua Græciæ iuuentute ad gerenda cum Troianis bella, ſacramenta coniurationis inierunt, nec unquam ſub Agamemnonis imperio fuerunt. Comicis ſenibus cãdidus ueſtitus inducitur, quòd is antiquiſsimus fuiſſe memoratur. Adoleſcentibus diſcolor attribuitur: ut uerò Pollux ait, purpureus. Serui comici amictu exiguo cõteguntur, paupertatis antiquæ gratia, uel quò expeditiores agant. Sex. Pompeius tales fermè ueſtes, exomidas uocat Comicas,

quòd exertis ſint humeris. Polluci uerò ueſtiuntur alba tunicula, quæ græcè ἐγκύβωμα dicitur. Paraſiti cum intortis pallijs ueniũt, Iulio Polluci cum nigris uel phæis, hoc eſt, fuſcis: præterquàm in Sicyonio, cui datur album, quòd ipſe ſit ducturus uxorem. Læto ueſtitus candidus, ærumnoſo obſoletus, diuiti purpureus, pauperi phœniceus datur. militi chlamys purpurea, puellæ habitus peregrinus inducitur. leno pallio uarij coloris utitur, cui uirgam rectam in manu dat Pollux. meretrici ob auaritiã luteum ueſtimentum eſt attributum. Lenæ & meretricũ matres tæniam ſeu uittam purpuream habent circum caput: anus uerò ueſtes melinas, ſeu aëreas: præter ſacerdotes, quibus albæ attributæ ſunt. Sanè non modò Comicæ & Tragicæ ueſtes diſtinctæ eſſe debent, ſed etiam Thymelicæ & Citharœdicæ, quarum crebra mentio apud ſcriptores. Sed & Iuriſconſultus Calliſtratus has contineri ueſtis appellatione cẽſet, libro quarto de cognitionibus. Cætera huiuſmodi haud exequi par eſt: magis neceſſaria uobis retuli: ſi plura uultis, Pollucem adite. Syrmata dicta ſunt ab eo quòd trahũtur: quæ res, trahendi ſcilicet ueſtes ob ſcenicam luxuriam inſtituta eſt. eadem in luctuoſis perſonis incuriam ſui per negligẽtiam ſignificant. Sunt & calceamenta, ſocci & cothurni, ἐμβάδες & ἐμβάται à Græ

cie

cis nuncupata, ut idem Pollux ſcribit. Hammonius: Embades, inquit, Comica ſunt calceamēta, embata Tragica. Idem & Thomas Magiſtri: qui & illud ait, Ἐμβάδια ſimpliciter calceamēta ſunt. Ariſtophanes in Pluto:

τοῖς δ' ἐμβαδίοις τίς χρήσεται;

hoc eſt, quis calceamentis utetur? ἔμβατα & ἐμβάται, idem ait Thomas, tragica ſunt calceamenta. In aliquibus etiam fabulis crepidis utebantur, quæ crepidatæ dictæ ſunt, ut antè relatum eſt: tametſi etiam Græcorū philoſophorū crepidæ uocantur. Aulæa quoque humi in ſcena ſternebantur. Erat autem aulæum, ornatus pictus ex Attalica regia Romam uſque perlatus, pro quibus ſuppara, ætas poſterior accepit. Eſt autem minutū uelum, quod populo obſiſtit. Plerique hoc loco apud Donatum non ſupparum legunt, ſed ſiparium, quod teſte Feſto genus ueli eſt mimicum. Vtitur hac uoce M. Cicero, Quintilianus, Seneca, Iuuenalis & Apuleius, quod recordor. Sunt & qui non ſiparium, ſed ſupparium uocent. Porrò de uelis alia plura in noſtris nauigijs retulimus. De perſonis ratus ſum nihil mihi dicendum, etſi in his deſcribendis multis uerſibus uſum eſſe Pollucem uidemus, qui Tragicas, Satyricas & Comicas ſeorſum narrat. Hoc tantum non mittam, me apud Dioſcoridem legiſſe, Arcion herbam ab aliquibus appellatam proſopida

& proſopion, à Romanis perſonaciã: quo loco ab interprete notatur, moris fuiſſe antiquis, ante perſonarũ uſum hac herba, quoniam lata, ut cucurbita, habet folia, pro perſona uſos fuiſſe, unde & illi nomẽ. Vidimus & nos hoc tempore paganos aliquãdo hac ipſa perſonatia faciem obtegere, itaq; riſus ſpectantibus ciere. Porrò perſonarũ inuentionem Diomedem & Græcorum plerosq; Theſpidi, alios nõnullos Aeſchylo attribuiſſe legimus, id quod in imaginibus explicãdis planius percipietis. Ariſtoteles tamen in Poëtica, perſonas & prologos & hiſtrionum multitudinẽ quis protulerit, & hoc genus cætera, ignorari ſcribit. Sanè mœſon perſona comica appellatur, ut coci, aut nautæ, aut eius generis, dicta ab inuentore eius Mœſone comœdo, ut Ariſtophanes grammaticus & Feſtus tradunt. Alij Mœſona ſcribunt hiſtrionem comicum quempiam fuiſſe Megarenſem, eundemq; primũ perſonam excogitaſſe, quæ & mœſon ab eo eſt uocata. Scommata quoq; quibus mordaces id genus homines utũtur, mœſonica ſunt appellata. idem hoc & Athenæus. Lucianus uerò in quadam Saturnaliũm epiſtola, in comœdijs ait perſonas quaſdã induci ſolitas, quæ barbam promiſſam in acutum haberent in cunei ſpeciem, à qua re nomen eſt factum illis σφηνοπώγωνες, quaſi dicatis cuneibarbi. Illud

lud præterea in fabulis obſeruãdum, ut quæ latinè ſcribuntur, hoc eſt, latino argumẽto, per pauciores agantur perſonas, quàm quæ græcè: quod Aſconius Pædianus diligenter annotauit. Sed & illud attendendum, ut hiſtrionibus aliјsq́ perſonis introductis nomina imponantur, quæ conueniẽtia aliqua ratione ſint, etymologiamq́ habeãt fabulæ uel perſonæ congruam: id quod parum obſeruarunt noſtris diebus quidam, qui fabulas docuerũt. eſt enim abſurdum, ut ait Donatus, poëtam apertè argumenta confingere, uel nomen perſonis incõgruum dare, uel officium quod ſit à nomine diuerſum. Hinc ſeruus fidelis Parmeno, ſalutifer Soſia, infidus Syrus & Geta, iuuenis Pamphilus, & id genus plura: in quibus ſummum poëtæ uitium, ſi quid è contrario repugnans diuerſumq́ protulerit, niſi per cõtrariũ ridendo, ut Miſargyros apud Plautum, trapezeta. Ariſtoteles & ipſe in Poëtica ſubobſcurè de hac nominum impoſitione in Comœdia & Tragœdia præcipit, ſed ita ut uix intelligatur. Fabulis etiam imponẽda ſunt nomina, quæ uel à loco, uel facto, uel euentu, uel uocabulo ducantur. Porrò & apud antiquos quinq; iudicibus dabatur negocium, ut de Comicorum fabulis pronũciarent, ut Epicharmus apud Zenodotum parœmiarũ ſcriptorem teſtis eſt: unde illud exiјt, ἐν πέντε κρι-

τῶν γόνασι κεῖται. hoc eſt, in quinq; iudicum genibus iacet. Sed iam ſatis, ut puto, de ipſis ſcenæ fabulis pro tempore dixerimus, & niſi aliud à me expectetis, ad tabularum imagines deinceps ſermonem noſtrum conuertam. Nihil,inquit Piſo,aliud in præſentia expectamus: tantum ſi quid in referẽdis poëtarum imaginibus de rebus iſtiuſmodi occurrerit,ne prætermittas. Sic faciam, inquam. Igitur attendite. In hac tabularum parte inter primos,quantum ex titulis conijcere potui, fuerunt Epigenes & Theſpis:

Epigenes. quorũ prior Epigenes Tragicus Sicyonius fuit,à quo nonnulli uolunt prouerbiũ illud emanaſſe, οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Nam cum is Tragœdiam Bacchi ſcripſiſſet,quæ deo ipſi parum uiſa fuerat conuenire, indignamq́; deo eſſe,tum è ſpectatoribus quidam acclamare cœperunt, οὐδὲν πρὸς Διόνυσον, hoc eſt,nihil ad Bacchum.Non me prĕterit,& alia à ſcriptoribus multa de huius adagij interpretatione tradi ſolere, ut etiam antè meminimus: quæ quoniam ad Dionyſium noſtrũ nihil, hoc eſt,ad poëtas attinent,ea nos miſſa facimus. Citat Athenæus Bacchas Epigenis in nono Dipnoſoph. item Heroinas & μνημάτιον. Idem & Suidas,qui Comicum,non Tragicum, perperàm(ut puto)Epigenem facit.

Theſpis. Alter uerò Theſpis fuit decimuſſextus ab hoc ipſo Epigene, uel(ut alij tradunt)ſecundus.

dus. alij quoq; ipſum primum tragicum fuiſſe prodiderũt. Fuit uerò Theſpis ex Icario Attica, non urbe, ut eſt apud Suidam, ſed populo Aegeidos tribus, ut Stephanus ſcribit. uterq; Athenienſis poëta uocatur à ſcriptoribus. Theſpis igitur hic, ut non multò antè uobis dicebam ex Horatij ſententia, ignotum Tragicæ genus inueniſſe camœnæ dicitur, quod circa uicos in plauſtris perliti fæcibus ora actores agebant. At uerò Porphyrion: Tragœdias, inquit, ſcripſit Theſpis genere Athenienſis, ad quas agendas plauſtro circa ciuitates egregias Græciæ uehebatur, quas canerent agerentq; peruncti fæcibus ora. Ex hoc etiam putant quidam Tragœdiam appellatam, quaſi τρυγῳδίαν, quia fęcem Græci τρυγὰ appellant, id quod & paulò ſuprà retulimus. Scribit Suidas, Theſpin primùm faciem cæruſſa oblitum Tragœdias actitaſſe: dein portulaca obtexiſſe: tum demũ & perſonarum uſum induxiſſe, quæ ex ſolo linteo confectæ eſſent. quare quod ait Diomedes perſonas à Theſpide inuentas, indignè à grãmaticis quibuſdam hoc tempore impugnatur. Vixit Theſpis, ut eſt in græcis commentarijs, LXI. Olympiade: quo etiam tempore Solon, ut Plutarchus ſcribit: nam cùm Athenis fabulas Theſpis ageret, rei nouitate Solon pellectus, ſe ſpectatorem ei præbuit, qui ſimulatq; acta fuit fabula, Theſpin

acceſſiri iuſsit, illiq́ȝ ait, Num ipſum puderet coram tot teſtibus mentiri? Theſpide reſpondente, per iocum licere: tum Solon terrã baculo pulſans, inquit, Id ſcilicet propédiem uidebitur in noſtrarũ legum tabulis, an iocus iſte tuus laudem honoremq́ȝ mereatur. Addit Laërtius Diogenes, ipſum Theſpin Athenis prohibuiſſe Tragœdias docere. Hæ uerò Theſpidis fabulæ feruntur: Certamen Peliæ, uel Phorbas: Sacri iuuenes, & Pentheus. Atqȝ hęc quidem de Epigene & Theſpide.

Phrynichus. Poſt quos erat Phrynichus Athenienſis Tragicus, Polyphradmonis filius, ſiue ut alij, Minyri: ut alij, Choroclis: qui & Theſpidis diſcipulus fuiſſe traditur Olymp. circiter LXVII. Primus muliebrem perſonam in ſcenã introduxit, fuitq́ȝ tetrametri inuentor carminis. Filium hic habuit & ipſum tragicũ, Polyphradmonis nomine. Scribit Herodotus, & repetit Strabo, quòd mille drachmis Phrynichus ab Athenienſibus mulctatus fuerit, quòd fabulam feciſſet Miletũ à Dario captam, interdictumq́ȝ ne deinceps ea fabula ageretur. meminit & huius rei Plutarchus in præceptis Politicis. Sunt qui dicant ideo mulctatum, quòd in ea Mileti deploratione in theatro omnibus ſpectatoribus lachrymas exciuerit. Videtur Suidas dicere à Perſis mulctatum, niſi ſit, ut reor, maculatus codex. Plutarchus primo Sympo-

ſiacωn

ſiacωn libro aſſerit à Phrynicho, & mox ab Aeſchylo fabularum argumēta ad hiſtorias & calamitates eſſe traducta. Hunc ipſum Phrynichũ cum Theſpide Plato memorat. Huius uerò fabulæ nouem fuiſſe traduntur, Pleuronia, Aegyptij, Actæon, Alceſtis, Antæus ſiue Libyes, Dicæi ſiue Perſæ, & Synthoci, & Danaides. Fuiſſe dicitur & alter Phrynichus & ipſe Tragicus poëta & Athe nienſis, Melanthæ filius, inter cuius fabulas Andromeda & Erigone numerãtur: edidit & Pyrrhichas. Sunt & qui tertium Phrynichum addant, Phradmonis filium, qui ſub Apollodoro principe uixit XCVI. Olymp. & in Sicilia perijt. hic ueteris Comœdię poë ta, inter eos qui ἐπιδεύτεροι à Græcis cognominati ſunt, fuiſſe traditur. Quo eodem tẽpore & Lycis, qui & Lycus, & Amepſias Comici fuere, qui inter ineptos, & (ut Græci dicunt) ſubfrigidos & parum probatos unà cum Phrynicho reponuntur, in quos Ariſtophanes eſt inuectus. eorum meminit nec ſemel Suidas, & Ariſtophanis interpretes. Sed præter hos de Amepſia meminit & Laërtius Diogenes, illumq́ ait in Socratem ſcripſiſſe, palliatumq́ ipſum in fabula induxiſſe. Ita enim ait: Socrates paucorum optime uirorum, multorumq́ uaniſsime, & ipſe ad nos pergis, patensq́ es: unde tibi pallium hybernum? hoc incommodum per coriarij Lycus.

contigit malignitatem. Hæc quidem Ameſias,quo de & nõnihil in Ariſtophane agemus:quare ad Phrynichum redeo,qui taxatur quoq; ut Peregrinus, propter eius poëmatum nugacitatem, & quòd à propoſito aliena dicere ſolitus:malus etiam uerſificator. ridetur & quòd ut apis dulces odas ſemper ferat. Quidam tamen duos hos Phrynichos faciunt, quod alicubi Suidas ait, & Hephæſtion:quanquam nos quatuor eius nomin s fuiſſe cõperimus. Prioris eius has fabulas ferunt, Ephialtes, Connus, Cronus, Comaſtæ, Satyri, Tragœdi, uel Apeleutheri, Monotropus, Muſę, Myſtes, Proaſtriæ. Sed enim comicum hunc Phrynichum, qui ſolitus erat agere choros, Ducem Atheniẽſium fuiſſe in Samo ſcribit Suidas ex Thucydidis ſententia, exercitumq; prodidiſſe nauarcho Lacedæmoniorũ, tametſi eius literas interceptas Alcibiades Athenas miſiſſet. huius rei longior eſt hiſtoria. Hinc factum eſt prouerbium de ijs, qui aſtu dolisq; res gerunt, Phrynichi palæſma, id eſt, ſtrategema ſeu lucta, quo utitur Ariſtophanes, meminit Diogenianus, quem ſecutus eſt Eraſmus, ſed hiſtoriæ non meminere. Fuerunt in hac prima parte tabulæ cum Theſpide & Phrynicho,

Alcæus. Alcæus poëta tragicus Atheniẽſis, quem plerique inter Tragicos primum putauere. de hoc quidem pauca admodũ legi, niſi quòd

eius

eius fabulas citatas reperi, Cœlum à Macrobio, Endymiona à Polluce, quas aliqui etiã Alcæo Comico, ut reor, perperàm aſcribunt, qui poëta fuit Mitylenæus, uel ut alij putant, Athenienſis, & quintus inter priſcæ Comœdiæ poëtas, Micci filius. Scripſit & fabulas decem. De Lyrico uerò Alcæo ſuo loco inter Lyricos agemus. Poſt hos Tragicorum maxima turba ſequebatur, quos, ut memoriæ ſuccurrerint, unà cum Comicis recenſebo. Nunc attendite alterã tabulæ partem, quæ Comœdiæ imagini ſubiacebat. Erant uerò ſub ea tres imagines ante alias, Suſarionis prima, quem Comœdiæ nomen dediſſe quidam uoluere, eiusq; primum poëtam fuiſſe. Altera erat Rhulli, licet in Diomedis grammatici libro Nullus legatur, & ab alijs Mullus uocitetur. Tertia Magnetis erat imago, qui perperã ab aliquibus Machnes dicitur. hi certè primi Comici à Diomede produntur. Fuit ergo Suſarion Megarenſis Tripodiſcius, Philini filius, qui cũ moroſæ admodum atq; infeſtæ iunctus eſſet mulieri, in Dionyſiorũ celebritate theatrũ ingreſſus hæc quatuor carmina cecinisse traditur;

Rhullus. *Suſarion.*

Audite populus, Suſarion hæc dicit
Filius Philini Megarenſis Tripodiſcius:
Malum ſunt mulieres, ſed tamen ô populares,
Non eſt domum inuenire ſine malo.

atq; hæc quidem tantum, quod ſciam, de Su

Epicharmus. ſarione inueniuntur. Erat deinde Epicharmus, de quo uaria à Græcis traduntur, quæ quo breuius potero, uobis recitabo. Quidam, ut ait Suidas, Epicharmũ Syracuſium faciunt, alij Craſtinum, à Craſto uidelicet Sicanorum urbe, ut Neanthes in libro de uiris illuſtribus, & Stephanus prodiderunt: quamuis hoc loco apud Suidam mendum ſubſit: ita enim legendum eſt, ἢ ἐκ πόλεως κράστου τῶν σικανῶν. Alij Megarenſem ex eadem inſula faciunt, unde Ariſtoteles in Poëtica Epicharmum, & Horatius in Epiſtolis Siculum tantũmodo appellarunt. Alij tamen eum Samium, alij Coum faciunt, unumq́ꝫ ex ijs qui cum Cadmo in Siciliam emigrarunt. Grammaticus tamen Diomedes ideo Coum putauit, quòd in ea inſula exularit: quin & à Co inſula Comœdiam ait à pleriſqꝫ denominatam uideri. Non tamen deſunt qui duos Epicharmi nomine fuiſſe uelint: alterũ hũc ipſum Siculum, quo de agimus, poëtam: alterum Coum Pythagoricum philoſophũ, cuius uitam Laërtius Diogenes explicat. Parentes Epicharmus habuiſſe traditur Chimarum, ſeu Tityrum, & matrem Sicida. Ariſtoteles & Plinius duas ab Epicharmo literas inuentas prodidere, Θ ſcilicet & Φ. Sunt qui eum Phormo Epicharmũ inueniſſe comœdiam aſſerant, id quod etiã affirmat Ariſtoteles & Suidas. Autor eſt Demetrius Phalereus,

lereus, in epithetis excelluiſſe mirum in modum Epicharmũ, quo loco eius etiam quoſdam uerſus affert. Ab Epicharmo quoq; dicendi modus effluxit, quem Epicharmion ideo à Græcis uocitatum uidemus. Proditum eſt, cum liberius obſcœnũ neſcio quid Epicharmus ante Hieronis tyrãni uxorem locutus eſſet, à tyranno male multatum fuiſſe, ſolumq; uertere coactum. Quo autem tempore uixerit uariè traditur: quidã enim ante Perſarum tempora fuiſſe credunt, quo tempore Athenis Euetes, & Euxenides, & Mylos celebrabantur. alij eodem Perſarum tempore, atq; etiã pòſt. quæ omnia uera eſſe poſſunt, nam inter longæuos connumeratur. Vixit enim, ut in Macrobijs obſeruat Lucianus, annos XCVII. Fabulas multas docuit, Suidas quinquagintaduas, Lycon triginta quinq;, alij longè plures, adeò ut Apollodorus eas in decem uolumina digeſſerit, ut in Plotini uita ſcribit Porphyrius. Eius fabularum & Athenæus perſæpe meminit, Hebesq; in primis nuptias celebrat. Vult Horatius Plautum latinũ poëtam in fabulis componendis imitatum fuiſſe Epicharmũ. Alcimus uerò Platonem multas ex Epicharmo ſententias mutuatum fuiſſe ſcribit. Clemens Alexandrinus in Stromatis, & Euſebius uerſus Epicharmi oppidoquàm eruditos de uerbo diuino, id eſt, περὶ θείου λόγου, in

medium afferunt ex fabula quæ Politia inſcribitur: ita enim cecinit:

Hominum uita uerbo & numero ualde indiget:
Viuimus enim in numero & uerbo,
Etenim hæc ipſa mortales ſeruant.

Tum poſthac hoc idem palã magis enũciat:

Verbũ, inquit, homines gubernat, et cũ modo ſeruat:
Nam ſi eſt hominum uerbum, eſt & diuinum.

Eſt uerò (ut ſciatis) græcè hoc loco uerbum λόγος & λογισμὸς, id eſt, ratio & cogitatio, quaſi uerbum conceptũ & prolatum poſsimus intelligere. Sed hæc nunc noſtri non ſunt inſtituti, at reliquos potius afferamus, quos illi Epicharmi uerſus ſubiungũt: hi uerò ſunt, ὁ δέ γε τὰς τέχνας τιν᾽ ἄρχων,

ὁ δὲ θεὸς ταῦτα φέρει, ὁ δέ γε τοῦ ἀνθρώπου
λόγος πέφυκεν ἀπό γε τοῦ θείου λόγου.

hoc eſt, diuinum hoc uerbum omnibus artes uppetit, docens quid conducibile facere opus ſit: neque enim homo ipſe artem aliquam inuenit, ſed Deus affert: hominis autem uerbum à diuino uerbo prouenit. hæc quidem illi. Gellius quoque illud affert, quod ſic Gaza Theodorus interpretatur: Non ad dicendum idoneus, ſed ad tacẽdum impos. Xenocrates uerò Platonicus ſenariolũ hũc Epicharmo attribuit:

Manus manum lauat, digitus atque digitum. hoc eſt,
χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος καὶ δάκτυλον.

Et hoc à ſe conuerſum Epicharmion, Q. Ci

cero

cero de conſulatus petitione celebrat:

Neruos atq; artus eſſe ſapientiæ, non temerè credere.

quod & ad Atticum Marcus Cicero Epiſtolarum primo græcum adducit. Eſt & apud Suidam ex Polybio, ſic quidem græcè,

νῆφε καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα φρενῶν.

Sed nimis longus ſim, ſi uobis omnes eius ſententias colligam. Filium quoq; Epicharmus habuit & ipſum Comicum, Dinolochum nomine, qui ut pater Dorica lingua fabulas quatuordecim condidit, & poſt patrem LXXII Olympiade claruit. atque hæc quidem de Epicharmo. Erat uerò cum his & Magnes, quem hucuſq; diſtuli commemorare, ut ordinem ſeruarem. Magnes enim, ut legimus, iam Epicharmo ſeni iuuenis cõferebatur. Fuit autem Magnes ex Icaro ciuitate, ex qua & Theſpis, ut modò diximus. Sunt qui Athenienſem, quàm Icarienſem potius fuiſſe uelint. Lydijs hic modulis ualde eſt delectatus, quos & ſcripſit. Voces quoq; omnium ferè animantium illum imitatum fuiſſe legimus: nam & gallinas, & pſenas, & ranas, earum etiam ante perſonarũ uſum colore infectus, ęmulatus eſt, à quibus & fabulis etiam nomina indidit. Comœdias uerò nouem docuiſſe fertur, in quibus bis uicit. Inter Magnetis fabulas hæ cenſentur, Ornithes, Lydi, Pſenæ, quæ ficorum culices eſſe dicuntur: & Batrachi, unde & à ranis

Magnes.

color quidam & ueſtis etiam genus βατράχιον & βάτραχις uocitantur. Cum uerò iam ſenex cauillari ac maledicere ciuibus deſiiſſet, Barbytiſtas (id nomen eſt fabulæ ab inſtrumento muſico) compoſuiſſe dictus eſt, & ad ultimam uſq; ſenectutem uixiſſe. Legimus eum priſcæ Comœdiæ poëtam fuiſſe, multaq; diuerſis in regionibus de cõcertantibus aduerſariis uictoriæ trophæa ſtatuiſſe. Huius Magnetis meminit in Poëtica Ariſtoteles, & Athenæus, item Suidas, & grammaticus Diomedes. Cum Magnete in Poëtica Chioniden memorat Ariſtoteles: tametſi in græcis peruulgatis codicibus, pro Chionide, Chonnidas, ut puto, perperã legatur. Fuit uerò Chionides Athenienſis, Comicus antiquæ Comœdiæ poëta, qui annis octo ante Perſica tempora floruiſſe proditur, & protagoniſtes, id eſt, primus in archæa comœdia certator. Inter huius fabulas Heros, Prochi, id eſt, mendici, & Perſæ uel Aſſyrii memorantur. Huius poſt Ariſtotelem meminit Vitruuius, Athenæus & Suidas. Fuit & eodem tẽpore quo Epicharmus, ut etiam ſuperius meminimus, Phormus Syracuſius Siculus, qui Phormis, niſi mendum ſubſit in codice, ab Ariſtotele uocatur in Poëtica. Fuit uerò familiaris Gelonis Siciliæ tyranni, illiusq; filiorum educator. Phormi fabulæ ſeptem feruntur, Admetus, Alcimus, Alcyo-

Phormus.

Alcyones, Ilij depopulatio, Hippos, Cepheus ſiue Cephalæa, Perſeus: addit & Athenæus Atalantan. Primus Phormus podere, hoc eſt, talari ueſte in ſcena u us eſt, ſcenamq́ ipſam puniceis pellibus obduxiſſe dictus eſt. Huius præter Athenæum & Ariſtotelem meminit & Suidas. Sunt qui huius nomen deductum fuiſſe uelint à Phormo uaſe, uel uitilis quodam genere uaſis & plicatilis, qualis eſt ſporta, cuius frequens Græcis mētio, Herodoto, alijs: unde & Protagoras philoſophus cognomine dictus eſt Phormophoros. Sed nos, quàm iſta, potius poëtas referemus. Sic agas, Piſo inquit. Et ego:

Poſt hos erat Chœrilus Athenienſis, licet apud Stephanum Iaſſæus uocetur, ſed mendoſus eſt, ut puto, codex: nam non Chœrillum duplici ll, ſed Chœrilum ſimplici l, eſt legendum. Fuit uerò hic Chœrilus Tragicus, & Olympiade LXIIII. in certaminibus clarus, centumq́ & quinquaginta fabulas cōpoſuiſſe traditur, & ter decies uiciſſe: perſonis quoq́ & ſcenæ ornamētis ordinem atq́ initium dediſſe creditus eſt. Nunc non ſatis exploratum mihi eſt, an hic Chœrilus ſit is poëta, quem Plutarchus ſemper lateri Lyſandro, dum floreret, iunctum fuiſſe ſcribit, ut ſcilicet eius res geſtas uerſibus ornaret. De Chœrilo uerò Alexandri, ſi recordamini, poëta, ſuo loco planè egimus. Fuit & *Chœrilus.*

Antiphanes. inter antiquiſsimos poëtas Antiphanes Cariſtius, ab eo uſq; tempore quo Theſpis floruit, à quo & Comœdia, & uerſus Antiphanius dictus eſt, ut eſt apud celebres tum Græcos tum Latinos grammaticos. Verùm poſt hunc & alij plures fuere poëtæ hoc nomine, non eadem licet ætate, quorum unus Smyrnæus, uel ut alij putãt, Cianus, ut uerò Dionyſius, Rhodius fuit, mediæ Comœdiæ poëta. ex ſeruorum genere natus creditur, nonageſimatertia circiter Olympiade. patrem habuit Demophanem, uel ut alij tradunt Stephanum, matrem Oenoën. Innumerabiles autem ferè ſcripſit Comœdias: quidam CCC & LXV. alij CCXC fuiſſe prodiderũt: ex his terdecies uicit. Citantur quidem huius fabulæ cum ab alijs, tum ab Athenæo & Stobæo. Filium Stephanũ habuit Antiphanes, & ipſum Comicum poëtam, cuius fabulæ commendatur. In Chio mortuum eſſe Antiphanem annos natũ LXXIIII lego, eiusq; oſſa Athenas tralata. Illud tamen nonnihil me mouit, quòd quidam eum Theſſalum ex Laryſſa oriundum apud Græcos ſcripſere, uerſatumq; eſſe Athenis Olymp. XCVIII. ſub Demoſthene uidelicet, habitumq; fuiſſe ingenioſiſsimum cum ſcribendo, tum meditando. Sed hæc in medium relinquo, neque enim anxiè tẽpora ſub examen contuli. Fuit & alter Antiphanes Athenienſis, qui Panætio

Digitized by Google

tio philoſopho iunior fuiſſe perhibet. Fuit item alius Bergæus, ut in eo qui eſt de urbibus ſcribit Stephanus. Eſt autẽ Berge Thraciæ urbs. Scripſit & hic Comœdias, in quibus ἄπιστα, hoc eſt, incredibilia finxit, adeò ut ab eo prouerbiũ factum ſit, βεργαΐζειν, pro eo quod eſt incredibilia & uana dicere. Gryphis quoq; & ſcirpis Antiphanem delectatum lego, eiusq; duo in primis afferũtur, alter quidẽ de mugile & melanuro piſcibus, alter uerò de epiſtola: quos adoleſcens memini me interpretatum tibi Pice fuiſſe, in eo quem nomini tuo inſcripſi libello ænigmatωn. Alium præterea Colophoniũ Antiphanem comperimus, qui Thebaida ſcripſit, ex quo poëmate & adhuc carmina quædam leguntur apud Athenæum: apud quem & Antiphanis quoq; poëtæ nomen Comici alterius eſt legere, uti etiam apud Irenæum libro ſecundo aduerſus hæreſes, quo loco ipſius fabula Theogonia citat, in qua de mundi origine agit: ait enim de Nocte & Silentio Chaos emiſſum, dehinc de Chao & Nocte Cupidinem. Fuiſſe & Comœdiarum poëta creditur Eriphus, & Antiphane poſterior: eo enim loco in Dipnoſophiſtis, ubi de Citrio Athenæus uarias ſcriptorum ſententias repetit, inter cætera Eriphum ait in fabula Meliboea Antiphanis uerſus integros ſurripuiſſe. Et cum his erat Cephiſodo- *Eriphus.* *Cephiſodorus*

rus Athenienſis, antiquæ Tragœdiæ poëta: ad Aeſchylum enim fermè Tragici poëtæ archææ Tragœdiæ fuerunt, ut ex Græcis ſcriptoribus colligimus. Huius uerò Cephiſodori fabulę traduntur, Antilais, Amazones, Trophonius deus, Sus. Fuit item Athenienſis Apollophanes, qui eodem genere, quo Cephiſodorus fabulas ſcripſit. Suidas tamen Comicum Apollophanẽ antiquũ facit, & eius fabulas cõmemorat, Daulis, Iphigeron, Cretes, Danaẽ, & Centauri. Verùm Fulgẽtius cum de Saturno agit, Apollophanis epicum carmen affert. Celebratus etiã fuit in priſca comœdia Hipparchus, qui de mulieribus fabulas ſcripſit. In hac tabulæ parte erat Aeſchylus Athenienſis Tragicus, Euphorionis, ut ait Antipater poëta, filius, & Cynegiri frater, eius qui (ut ſcitis) fortiter contra Perſas in Marathone pugnauit. Herodotus tamen Euphranorem, non Euphorionem, appellaſſe uidetur. Aeſchylus cum quintum & uigeſimũ annum ageret in poëtarũ certamine depugnauit, & ut docet Horatius, perſonam & pallam inuenit, quod & Græci non negant: quorum incõſtantiam mirari oportet, cum hæc ipſa & alijs attribuant, ut alibi oſtendimus. Sunt & qui arbylas, quod calciamenti uel ſoleæ genus eſt, inueniſſe putẽt: ut uerò Porphyrion ſcribit, ſyrma, cothurnos, & perſonam. Sed-

Apollophanes. *Hipparchus.* *Aeſchylus.*

enim

Digitized by Google

enim Philoſtratus in Apollonij uita ita ſcriptum reliquit: Cum Aeſchylus, inquit, artem Tragicam cōfuſam nimis, & crudelem immitemq́ꝫ uideret, eam aliquantum moderatus eſt: nam in unū Choros contraxit, qui antea diſiuncti fuerant: abſtulit & frequentes crebrasq́ꝫ hiſtrionum reſpōſiones: neces inſuper in ſcena fieri uetuit, ne ſcilicet præſente populo homines trucidarentur. addidit præterea habitus heroicos, & ornatiores apparatus, item pulpita, quo è ſublimi recitantes facilius & uiderentur & audirentur: quare, inquit Philoſtratus, Aeſchylum Athenienſes Tragœdiæ parētem appellauere, mortuumq́ꝫ etiamnum in Dionyſijs uocabant. hæc ille ferè totidem uerbis. A Baccho uerò per ſomnium (ut à Pauſania proditur) iuſſus eſt Aeſchylus Tragœdias ſcribere: nam cum adhuc adoleſcens eſſet, atqꝫ in agro uuas; cuſtodiret, ſomno correptus, à deo monitus eſt ut fabulas Tragicas doceret: qui conſurgens, dei monitis obtemperauit, & perinde id opus ei facillimè ſucceſsit. Vini quoqꝫ ſemper appetentior fuiſſe traditus eſt: unde & illum Calliſthenes, ut Lucianus refert, in uino Tragœdias ſcribere, dicere ſolebat: & ideo eum quoqꝫ Sopater rhetor Dionyſij amicum nuncupat. Tum ſubridens Piſo: Omnes, inquit, ferè uinoſi admodum atqꝫ bibaces Græci fuere poëtæ, an ea

cauſa, quòd à Baccho amari dicuntur? Cui ego: Amantur ſanè Piſo: nam uina, ut poëta noſter ait, parant animos. Flaccus uerò:

Nulla placere diu, nec uiuere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus.

Scribit itē Plutarchus in Sympoſiacis, ideo Aeſchylum Tragœdias potando ſcripſiſſe dictum eſſe, quoniam uini calor inueniendi uim excitat, quæ in ſobrijs torpet aliquādo: imaginationes mouet, impetumq́; & fiduciam miniſtrat. Addit, non rectè Gorgiam ſuam Tragœdiam Marti tribuiſſe, cum magis Baccho aſcribenda fuiſſet. Nec uos id lateat, quod à doctiſsimis probatur, uel Platone & Ariſtotele etiã tradentibus, quòd Bacchus quidam ſit furoris deus, ſine quo uates & poëtæ parum proficere gentes arbitrabantur. Sed & in Dionyſij theatro poëmata, & præcipuè ſcenica recitabantur. quin & omnem ſcenam in Dionyſium autorem refert Diodorus, unde & technitæ, id eſt, artifices Dionyſij hiſtriones nuncupantur, id quod in primis oſtendit Ariſtoteles, qui cur improbis ſint moribus ut plurimũ in quæſtionibus inquirit: & Plutarchus, qui cur hiſtriones à Romanis ſic uocentur, perſcribit. Sed his miſsis, quæ huius non ſunt loci, reliquam Aeſchyli uitam proſequamur. Fuit ergo Aeſchylus, ut Gellius obſeruat, ea tempeſtate, qua poſt uictoriam Marathoniã Miltiades

Digitized by Google

tiades in uinculis mori coactus eſt, quo primùm tempore Romæ Aediles propter ſeditiones creati ſunt Olympiade, ut notat Euſebius, LXX. quo etiam tempore mortuus eſt Pythagoras, cuius & Aeſchylum ſectatorem fuiſſe, ſe ait accepiſſe M. Cicero. at uerò ut ipſius Aeſchyli ſcribit interpres doctus ſanè grãmaticus, LX Olympiade claruit, qua etiam tempeſtate Pindarus floruit. Ex quibus certè colligimus mendum eſſe apud Suidam, qui nona eum certaſſe Olympiade ſcribit, nec Aeſchylum amplius XII Olympiadibus uixiſſe legimus. Sed hæc utcunq;, ſunt certè ſcribentium uitia in numerorũ notandis figuris. Scripſere cum alij de Aeſchylo, tum uerò Chamæleon in libro de eius uita, quòd Sophocles illum ſit accuſare ſolitus, quòd etſi opportuna faceret, non ea tamen quę faceret uideret: hoc eſt, ut ille græcè protulit, ὦ αἰσχύλε, εἰ καὶ τὰ δέοντα ποιεῖς, ἀλλ᾽ οὖν οὐκ εἰδώς γε ποιεῖς. Narratur etiã cum aliquando in Iſthmiaco ſpectaculo fortè ſpectator adeſſet, alterq; è duobus gladiatoribus grauiter eſſet ſaucius, & omnis ſpectantiũ turba acclamaret, tum Aeſchylus tãdem Chium manu prehendens ait, Vidén' quanta eſt exercitatio? uulneratus tacet, ſpectantes clamant. Sed huiuſmodi ſententiæ eius multæ feruntur. Diem ille ſuum obijſſe miro quodam prorſus & fortuito modo traditur. Cum

enim caluus eſſet, & annos natus octo & quinquaginta, in agro ſedens, accidit fortè ut aquila inde uolans, teſtudinem in caput eius demitteret, rata ſcilicet caluum Aeſchyli caput ſaxum eſſe, quo ales ipſa eiuſmodi animalia ſolet conquaſſare: qua quidem teſtudinis ruina, eius ita cerebrum & caput comminutũ eſt & contritum, ut ſtatim interierit. hiſtoriam præter alios Aelianus, & Valerius Maximus perſcribunt. Idem hoc uerſiculo Sotades teſtatus eſt:

αἰσχύλῳ γράφοντι ἐπιπέπτωκε χελώνη.

Sunt qui tradant, in aprico loco ideo illum fuiſſe, quòd tabulati ruinã metueret, quam ei oraculum prædixerat. filios duos Aeſchylus poſt ſe reliquit, Euphorionem & Bionem, qui & ipſi Tragici poëtæ fuere, quorũ prior Euphorion cum patris fabulis quater uicit. Scripſit idem & proprias fabulas. Bion uerò inter eos reponitur qui Tharſici cognominati ſunt, quaſi uos dicatis, confidentiores & arrogantes: acerbi enim & dicaces poëtæ fuere. atque ideo ſunt, qui Horatium uelint, cum in Epiſtolis cecinit,

Ille Bioneis ſermonibus & ſale nigro,

hoc eſt, gaudet: potius de hoc ipſo Bione Tharſico poëta intelligant, quàm de Bione Boriſthenite philoſopho. Non me præterit, quòd Porphyrion de Bione intelligit, quem Ariſtophanis patrem fuiſſe, ait ille unus:

Acron

Digitized by Google

Acron uerò de Bione eius nominis ſophiſta, qui tanta fuit dicacitate, ut nec Homero pepercerit. Sed cum de poëtis agat eo loci Horatius, de iis minus intelligendũ reor. At hæc ego uobiſcũ. Fuit & alius Lyricus poëta Bion, atq; itẽ alius Bucolicus, de quo alibi meminimus. Sed nos reliqua de Aeſchylo, quem grandem natu cum Sophocle admodum puero certaſſe ſcribit Plutarchus, uictumq́; ab eo fuiſſe: quod cum iniquo ferret animo, in Siciliã demigrauit, ubi & diem ultimum clauſit, ſepultusq́; apud Gelam fluuium, quod & ipſum hoc epitaphiũ oſtẽdit:

αἰσχύλον εὐφορίωνος ἀθηναῖον τόδε κεύθει,
μνῆμα καταφθίμενον πυροφόροιο γέλας.

quod ſic eſt latinè factum:

Atticus Euphorione ſatus ſub mole ſepulchri eſt
Aeſchylus, hæc iuxta pinguia culta Gelæ.

Non igitur id mirum uideri debet, quod eſt ab Athenæo libro nono proditum, quòd Aeſchylus Siculorum uocibus utatur, quòd ſcilicet in Sicilia diu eſt uerſatus: tametſi ea parte Athenæi exemplar mẽdoſum uidetur: neq; enim mihi ſatis compertũ eſt, an de altero Aeſchylo agat, de quo & Macrobius meminit, & Siculum fuiſſe ait: hoc doctiores uiderint. Scripſit uerò Aeſchylus fabulas nonaginta, & de iis octies & uigeſies uicit. Elegias quoq; compoſuiſſe legimus, ex quibus uerſiculum illum citat Theophraſtus:

Gens Tyrrhena ſuis clara ueneficijs.

Tanti uerò Aeſchylum Lycurgus celeberrimus ille Athenienſium orator feciſſe dicitur, ut ſtatuam illi aheneam poni curarit, & alteram Sophocli, amborumq́; Tragœdias publicè cuſtodiri mandauit: publicum quoq; ſcribam conſtituit, qui eas hiſtrionibus lectitaret. Hactenus quidem ego de Aeſchylo, tu contrà Piſo recita quæ de illo ſcribit Fabius. Id libenter faciam, inquit Piſo. Sic uerò ille ait: Tragœdias primus in lucem Aeſchylus protulit, ſublimis, & grauis, & grandiloquus ſæpe uſq; ad uitiũ, ſed rudis in pleriſq; & incompoſitus, propter quod correctas eius fabulas in certamen deferre, poſterioribus poëtis Athenienſes permiſere, ſuntq́; eo modo multi coronati. atq; hæc quidem Fabius: quæ uerba mihi notiora ſunt ex ijs, quæ tu paulò antè de Euphorione eius filio recitaſti. Tum ego: Fuit & alter Aeſchylus patria Alexandrinus, qui & benè eruditus fuit, & fabulam Amphitryonem docuit: ſed & prǽter hanc Meſſeniaca carmina compoſuit, ut eſt ab Athenæo proditum. Aeſchylum ex eadẽ familia, hoc eſt, eius ſorore ſeu fratre, poëtæ quinq; continuato ordine ſequebantur, id quod rariſsimè aliàs cõtigiſſe puto: illud enim notiſsimum, raro ad nepotes tranſire diſciplinas, tametſi & apud Romanos & in Craſſorum familia contigit, &

in

Digitized by Google

in Græcis quoq;,ut in Neſtore poëta retulimus. Sed & hodie nos Ferrariæ exempla habemus in Varina familia, auum, filios, & nepotes. An id ea fortè cauſa euenit, inquit Piſo, quòd ex prudentibus patribus leues & fatui plerunq; filij naſcuntur: atq; ea cauſa minus ſapientia ſucceſſores gignit, quòd philoſophi prodidere. Cui ego: Mitte iſta, inquã, in præſentia Piſo, & tabulæ potius ordinem ſequamur. Primus igitur inter hos quinq; Philocles erat, ex Aeſchyli fratre uel ſorore natus (ita enim id quod græcè eſt ἀδελφιδοῦς, interpretamur) pater uerò Polypithes uocabatur: Tragicus fuit circa Euripidis tempora, moribus uerò aſper uſqueadeo & amarus, ut Bilis, id eſt, χολὴ uulgò diceretur. Fabulas cẽtum cõpoſuiſſe creditur, inter quas hæ reponuntur: Erigone, Nauplius, Oedipus, Oeneus, Priamus, Penelope, Philoctetes. Fuit & alter Philocles aſpectu deformis, qui eò quòd ut upupa acutum caput haberet, προνίφαλος cognominatus eſt: unde & uulgò prouerbium in eos qui eiuſmodi ſunt capite, iactari ſolet. Homerus utiq; eos leues & fatuos, uel Therſitis exẽplo, eſſe manifeſtat. Fuit uerò Philocles Comœdiarum poëta, ſororis Aeſchyli filius, quem propter morum amaritudinẽ Halmiona Græci cognominatũ tradunt: ἅλμην enim, ut Suidas ait, πικρίαν, id eſt, amaritiem uocant, alij ſal- Philocles.

ſuginem: ſunt qui ſolum ſterile & maritimū nuncupent, alij herbarū quarūdam morbū, alij ius piſciū: utcunq;, Halmiona Græci Philocli cognomē indiderūt, quòd & forma & moribus amarior eſſet: unde etiā adagium factum eſt in hominē iniucundū & inſuauē, ἅλμη οὐκ ἔνεστ' αὐτῷ. hoc eſt, in hoc non eſt falſedo. meminit Suidas, Diogenianus, Zenobius ſeu Zenodotus. Eadem ratione Latini inſulſum hominem, uel contrà, ſalſum uocant. Sunt inter eruditos, qui non duos Philoclis nomine, ſed unum tantum putarūt: quibus & aſſentirer, niſi quòd unus Comicus, alter Tragicus fuiſſe proditur. Philocli aſtabant eius duo filij, Morſimus ſcilicet & Philippides, quorum patri Morſimus ſtylo fuit æqualis, atque ut ipſe, aſper & inſulſus, eoq; amplus, quòd medicinæ operam dedit: unde ut ocularius medicus, oculis medicinas adhibebat, ut Suidas notat. Irridetur quidem ab Ariſtophane multis cauillis, & cum eo Melanthius quoq;, de quo ſuo loco agemus: eos enim cùm alijs uocabulis, tum his appellat, βατιδοσκόπους, id eſt, piſcium helluones: γραοσόβας, hoc eſt, hirquiolentes: μιαρὸς, hoc eſt, ſceleſtes & fœtidos: τραγομασχάλους, hoc eſt, quorum ſub alis (ut ait Catullus) habitet hircus: & ichthyolymas, hoc eſt, piſciperdæ: ut notiora alia mittam, Gorgonas, harpyias, gulones. Sed de Morſimo idem

Morſimus.

Ariſto-

Digitized by Google

Ariſtophanes,cum uellet dicere,Eijciar atq; exibiler ſeu explodar,inquit:

καὶ διδασκοίμην προσᾴδειν μορσίμου τραγῳδίαν,

hoc eſt, *Et docear accinere Morſimi tragœdiæ.* cum enim eius poëmata mala & incondita eſſent, id poëta in deuotionis parte poſuit. Atq; ideo etiam putarim illud ab Apollonio Tyaneo proditum,cum in cuſtodia à Domitiano ſeruaretur, Non me Rex occides,non enim Morſimus ego ſum: id quod cum dixiſſet, Apollonius euanuit,& inuiſibilis abijt. At uerò Philippides nouæ Comœdiæ poëta fuit,& (ut dixi) Philoclis filius Athenienſis. Fabulas XLV. docuiſſe traditur. De Philippide ſic Gellius: Philippides, inquit, Comœdiarum poëta haud ignobilis, ætate iam edita cum in poëtarum certamine præter ſpem uiciſſet,& lætiſsimè gauderet,inter illud gaudium repentè mortuus eſt. Scribit non ſemel Plutarchus, quòd cum à rege Lyſimacho Philippides amaretur,interrogatũ ab illo quod potiſsimum munus cuperet,illum reſpondiſſe, Quæcunq; præter arcana: πλὴν,inquit,τῶν ἀποῤῥήτων. Atq; ut huius Philippidis uitam melius teneatis, attẽdite quæ ex Donati Acciaioli uerbis in uita Demetrij regis uobis afferam. Fuit,inquit,Philippides poëta ſumma cum Lyſimacho familiaritate coniunctus,multaq; per eum populus Atheniẽſis beneficia ſuſcepit à rege:com

Philippides.

pellebatur enim rex ad hunc hominem diligẽdum, ob eius integros mores, uitæq́ probitatem: in eoq́ præcipuè uiro admirabatur, quòd cum ſecum uerſaretur aſsiduè, ab omni tamen aſtutia & adulatione, quibus regiæ domus abundare ſolent, quaſi à perniciosa peſte abhorreret: itaq; in animũ ſuum induxerat, ut quandocunq; ſibi ad bellum resq́ gerendas proficiſcenti occurrebat Philippides, hoc pro bono omine & auſpicato haberetur, quaſi aliquod fauſtũ felixq́ portenderet. & ex eo hactenus. Talis tamẽ cum eſſet Philippides, æmulo non caruit Stratocle apud Lyſimachũ, in quem & eius adhuc ex Comœdia uerſus leguntur. At uerò Morſimi, cuius antè meminimus, filius fuit *Aſtydamas.* Aſtydamas, qui ut auus & pater, & ipſe Tragœdiarum poëta fuit, & ut illi, Athenienſis. Innumerabiles penè fabulas docuit, ducentas enim & quadraginta fuiſſe legimus, in quibus quindecies uictoriam retulit. primũ tamen eloquentiæ operam dedit ſub Iſocrate, & mox ad tragœdiam conuerſus eſt. Filium hic habuit, & ipſum Aſtydamantis nomine, & tragicum, cuius hæ fabulæ traduntur: Hercules Satyricus, Epigoni, Aiax furens, Bellerophontes, Tyro, Alcmena, Phœnix, Palamedes. At uerò Aſtydamantis cuiuſpiam hiſtrionis à Zenobio fit mentio, qui Morſimi & ipſe filius dictus eſt, atque ideo etiam

Digitized by Google

etiam cum priore idem : cui cum in theatro ſtatua ponenda eſſet, quòd in Panathenæorum celebritate præclarè egiſſet, titulum ipſemet ſcripſit, in quo proprias laudes collegerat. quatuor uerſuũ epigrãma fuit, quod Suidas affert, & ita latinè redditum ait Eraſmus ab iuuene quodam eruditiſsimo:

Vixiſſent ut mecum illi, aut inter ego illos,
Quos penes eſt linguæ ſuaueloquentis honos,
Præmia prima equidem citra certamen haberem:
Nunc adimunt, in quos nil habet inuidia.

Quod ubi in concionem detulit, ut ſenatus populiq́; approbatione ſtatua adderetur, ipſum ſenatus populusq́; reiecit, Aſtydamantemq́; contempſit: quæ res primùm quidem à Comicis taxata hoc uerſiculo:

σ' αὐτὴν ἐπαινεῖς ὥσπερ ἀστυδάμας γύνη. hoc eſt,
Laudas teipſam, ut Aſtydamas, mulier.

mox eſt in prouerbiũ deducta, in glorioſos & laudatores ſui. quo eodem nomine quidam ſanè doctus Ferrariæ paſsim ridetur. Sed attẽdite, iam enim ad miſſum poëtarum ordinem redeo, quem ut rectius potero in ijs recenſendis ſeruabo, hos quãdo generis & ſanguinis cognatio ſimul narrare compulit. Erat igitur poſt hanc Aeſchyli proſapiam, Pratinas Phliaſius, Pyrrhonidæ, uel (ut alij ſcribunt) Encomij filius, poëta Tragicus, qui primus Satyras docuit. Certauit uerò Pratinas cum Aeſchylo & Chœrilo ſe- *Pratinas.*

ptuageſima circiter Olympiade. Fabulas hic penè innumerabiles ſcripſit, inter quas Satyricas triginta & duas fuiſſe cōperio, in quibus ſingulis eſt uictoriam adeptus. meminit huius Athenæus, & Iſaacius, & Plutarchus cum aliubi, tum in Muſica, & Suidas, à quo illud proditur: Cum fortè, inquit, Pratinas fabulas Athenienſi populo exhiberet, contigit ut tabulata caderent, in quibus ſpectatores, dum fabulæ agerentur, ſedere conſueuerant: unde poſtea factum eſt, ut Athenienſes ſtabile theatrum conſtruerēt. Pratinā ſequebatur Ion, qui, ut Strabo & Athenæus ſcribunt, Chius fuit. hunc inter Tragicos, Lyricos & philoſophos cōnumerat Suidas & Harpocration. Patrem habuit Orthomenem, cognomine dictū Xuthum. cœpit uerò Tragœdias ſcribere Olympiade octuageſima ſecūda. Eius incertus eſt fabularū numerus, alij enim duodecim, alij triginta, nōnulli quadraginta exiſtimauere. Scripſit itē de ijs quæ in ſuperiori fiunt, hoc eſt, Meteora, & orationes compoſitas. Citantur illius quoque dithyrambi in commentarijs Apollonij. At uerò Harpocration Valerius Triagmon Ionem ſcripſiſſe prodit, id quod negaſſe dicitur Callimachus, ut opus Epigenis, in quo de philoſophia multa perſcripſit. Sunt qui Triagmos plurium numero afferant, ut eſt apud Demetrium Scepſium, & Apolloni

Ion.

dem

dem Nicæum, cuius hoc initium fuiſſe legi: Huius, inquit, orationis mihi principium, omnia tria, & hoc plus, plus minus iſtorum trium unius: cuiuslibet uirtus trias, prudentia, potētia, fortuna. Sed nihil prohibet hæc græcè dicere: ἀρχὴ δέ μοι τοῦ λόγου πάντα τρία, καὶ πλέον, τοῦδε πλέον ἐλάσσων τούτων τριῶν ἑνὸς, ἕκαστον ἀρετὴ τριὰς, σύνεσις καὶ κράτος καὶ τύχη. ut minus mirū uobis ſit, ſi Auſonius Gallus apud nos de ternario numero luſerit, cum Ion tam anxiè eius fruſta ſeriò conſciderit: ita enim Triagmon interpretamur. Sunt qui non Triagmos, ſed Triaſmos potius legant, ut in Orphei imagine diximus. Eſt autem Triaſmus, ut ego quidem interpretor, de ternario numero ratio, ueluti de quaternario Tetraciſmus: tametſi M. Muſurius uir doctiſsimus, carmen quod in triatericis caneretur exiſtimaret triaſmum dici: alij nōnulli id quod in lucta caneretur. Hunc certè ſcrupulum mihi iniecere Harpocrationis & Suidæ exemplaria. Sed de Ione iam finiamus, cuius nec ſemel meminit Plutarchus, item Iſocrates in ea quæ eſt de retributione, hoc eſt, περὶ ἀντιδόσεως. meminit & Athenæus, qui ait, ab eo amatam Chryſillam Corinthiā fuiſſe. Illud quoq; de Ione traditur, quòd cum adhuc adoleſcens cum Cymone apud Laomedontem quempiā cœnaſſet, & libatis poculis de more iuſſus eſſet canere, id ipſum lepidè atq;

ex arte feciſſe, & idcirco à cõuiuis omnibus mirificè laudatum. Ionem tamen illudens Ariſtophanes Comicus ἀοῖον appellat, uel ut alij legunt, ἀἰὼν, quòd ſcilicet incertus eſſet autor, uel minimè uiola, eius uocabulo alludens. Scribit Plutarchus, quòd Ion poëta dicebat, Periclem in congreſſu & cõſuetudine ſuperbum eſſe, aliosq; deſpicere ac negligere ſolitũ: contrà æmulum Periclis Cymonem cõmendabat, quòd facilis ac humanus erga omnes eſſet. Ridetur & Pericles ab Ione cũ Samios deuiciſſet: ait enim Agamemnonem decennio Troiam barbaram urbem cœpiſſe, Periclem decimo duntaxat menſe Ionũ principes ac potẽtiſsimos. Ionis præterea huius nomine Plato de Poëtica dialogum inſcripſit. atq; de Ione dictum hactenus. Iam

Crates. de Cratete agendũ, qui patria quidem Athenienſis fuit, & priſcarum Comœdiarũ poëta, tresq; illius tantum comœdias celebratas inuenimus, Theſaurum, Ornithes, Philargyrum. hunc uidetur Ariſtoteles in Poëtica inter primos reponere, qui apud Athenienſes fabulas docuerint. meminit & Ariſtophanes in ea, quæ Equites fabula inſcribit, ubi eius Ariſtophanis interpres ſeptem ait illum fabulas ſcripſiſſe. Sunt qui Tragicum Craten faciant, quem tamen ego alterum fuiſſe exiſtimo, eius quãdo & imago erat in tabula. Patria hic Thebanus fuit, Scondi filius,

Cynicæ

Cynicæ ſectæ ſtudioſus, cuius inſtitutionis cauſa diuitias abieciſſe dictus eſt. Sed quoniam eius & Hipparchiæ uxoris uita à Laertio copioſè traduntur, ideo quæ ab alijs, atq; in primis à Suida ſcribũtur miſſa facio, ne uobis per partes colligere uidear, quę ab illo pluribus prodita ſunt. Vnam tamẽ eius ſententiam non mittam, quæ ad ſedandum amorem ab illo tradita eſt: Amorem, inquit, ſedat fames: at ſi non hęc, tempus. Si uerò ijs minimè tolli poteſt, laqueus. Hanc ſententiam uobis ideo libentius narrauerim, quoniam in græcis epigrãmatis his tribus ſenariolis ab incerto autore lepidè perſcriptam eam legimus:

ἔρωτα παύει λιμὸς, εἰ δὲ μὴ, χρόνος.
ἐὰν δὲ μηδὲ ταῦτα τὴν φλόγα σβέσῃ,
θεραπεία σοι τὸ λοιπὸν ἠρτήσθω βρόχος.

Scripſit uerò Crates Tragœdias, ut Diogenes ait, altiſsimo philoſophiæ ſenſu ac ſtylo: ſoluta autem oratione Platoni ſimilis. Centeſimam circiter & decimãtertiam Olympiadem uixiſſe proditur, ad extremam uſq; ſenectutem. huius & amicus fuit Phalereus, & de eius fabulis meminit in Rhetoricis. Cætera, quæ multa ſunt, apud Laërtium & Suidam, cum libebit, legetis: nunc ad cæteros (quoniã ex his plurimi ſuperſunt poëtæ referendi) deſcendamus. Fuit & alius Crates Comicus, Epilyci heroici poëtæ frater, cu-

ius alibi imaginem retulimus. Fabulas hic Crates ſeptem docuit, inter quas ſunt Vicini, id eſt, γείτονες, Heroës, Pedetæ, Lamiæ, aliæq́ꝫ. Scripſit & ſoluta oratione quædam, ut ait Suidas. Alium ab his Craten epigrammatum ſcriptorē Diogenes prodidit. Legimus præterea & alium uetuſtiſsimū in Lyrica facultate poëtam Olympij illius Phrygis diſcipulum: hunc Polycephali, hoc eſt, muſici cuiuſpiam nomi inuentorem Græci nonnulli prodidere, ut eſt in Muſicis à Plutarcho obſeruatum. Sed omnino huius nominis decem & amplius fuiſſe comperio, quos Græci ſcriptores collegere. Nunquid, ait Piſo, Mallotes cum ijs, an grāmaticus potius?

Crates Mallotes. Tunc ego: Tametſi haud poëta Crates Mallotes, poëtarum tamen cenſor acerrimus dictus eſt. Cur ergo, inquit Picus puer, eius uitam nobis non recitas? Quoniam, inquā, in tabula non fuit: ſed tamen ut rem uobis gratam faciam, eam paucis expediam. Crates igitur à Mallo Ciliciæ ciuitate Mallotes dictus, ut docet Strabo, Timocratis filius fuit, inter philoſophos Stoicos connumeratus, adeò ut eius diſcipulum Panætium quidam exiſtimarint. grāmaticæ uerò ita ſtudioſus, ut Homericus & Criticus cognominatus ſit. Omnis quoꝗ ferè eius intentio ac ſtudiū circa grāmaticas & poëticas orationes uerſabatur. Eo tempore uixit, quo Ptolemæus

Philo

Philometor rex, & Attalus, quo Ariſtarchus etiam. In ordinẽ redegiſſe, ac correxiſſe Homeri Iliada & Odyſſeam, ſcribit Suidas, atque ea de re libros octo reliquiſſe, aliaque multa. Sed pręſtat uos quoque audire Suetonium de Crate ſic loquentem in libro de grãmaticis: Primus, inquit, quãtum opinamur ſtudium Grammaticæ in urbem intulit Crates Mallotes, Ariſtarchi æqualis, qui miſſus ad ſenatum ab Attalo rege inter ſecundum & tertiũ bellum Punicum, ſub ipſam Ennij mortem, cum è regione palatij prolapſus in cloacæ foramen crus fregiſſet, per omne legationis ſimul & ualetudinis tempus plurimas acroaſes ſubinde fecit, aſsidueque diſſeruit, ac noſtris exemplo fuit ad imitandum. hactenus Tranquillus, & de Cratete ſatis, & quot eius nominis. Nunc Menippi imaginem referamus, quem Strabo patria Aſcaloniten facit, Stephanus Gadareum: Gadaram enim Cœleſyriæ urbem eſſe docet. Laërtius uerò, Menippus, inquit, & ipſe Cynicus, patria quidem Phœnix, conditione ſeruus fuit, ut in Ethicis ſcribit Achęus. Diocles Batonem Poaticum ipſius dominum fuiſſe prodidit. Hermippus ab uſura diurna nautica, quam exercebat, cognominatum ait ἡμεροδανειστήν. Sed enim cum pecuniã ita coẽgiſſet, per inſidias ea priuatus eſt, cuius rei mœrore laqueo ſibi uitam extorſit: qua de re græcum *Menippus.*

extat Diogenis epigrãma. Menippus libros ſcripſit multo riſu refertos, non ſecus atque Meleagri, qui eodem tẽpore uixit. quidam tamen hos non Menippi, ſed Dionyſij & Zopyri eſſe tradunt, qui ioci gratia eos conſcripſerunt, eiq; ut diſponeret tradidere. Scripſit & nænias, aliaq; uſq; ad tredecim libros. Sed & Satyras ridiculas, quas Marcus Varro apud Latinos imitatus eſt & re & nomine, ut diximus. Stephanus cognominatũ eum σπουδογελοῖον ait, ut qui ridicula conſectaretur. Idem & Strabo: tametſi in peruulgatis codicibus ψευδογελοῖον perperàm ſcribatur. Cognominatus fuit (quod nunc ſuccurrit) & Philogelœus, Blęſus poëta, qui patria Capriates fuit, ut Stephanus & Athenæus produnt, cuius & uerſus cum alibi, tum in XIII Dipnoſoph. ex Meſotribe citat idem Athenæus. Sed de Menippo ridicula profectò narratur hiſtoria à Suida, quę tamen ex Hippoboti ſententia Menedemo Lampſaceno à Laërtio aſcribitur: eam uobis, quia riſu digna eſt, ipſius Suidæ uerbis recenſebo. Menippus, inquit, Cynicus uſqueadeo in monſtroſam ſuperſtitionẽ proceſsit, ut Furiæ figuram indueret, ſe aſſerẽs ab inferis miſſum delinquẽtium inſpectorem, ut illuc rediens ea dęmonibus nunciaret. Erat huic ueſtis talaris phæa, id eſt, fuſca: zona Perſica, uel Punica, pileus Arcadicus in capite, in quo XII

inerant

inerant elementa:in pedibus embata, id eſt, cothurni Tragici,barba promiſſa,& in manu uirga fraxinea. Fuit & alter Comicus Menippus, cuius in primis fabula ea fuiſſe dicitur,quæ Cercopes inſcripta eſt. Poſt hos erat Anaxãdrides Anaxandri filius, Camiręus ex Rhodo inſula,uel ut alij ſcribunt, Colophonius, natus (ut creditur) Philippi Macedonis tēporibus, Olympiade ferè CI. Fabulas ſexaginta & quinque ſcripſiſſe,deciesq́ uiciſſe proditur.Ab hoc nonnulli uolunt amores in ſcena primùm inductos fuiſſe,& uirginum raptus.Hic formoſo admodum corpore & procero fuit,& delicijs deditus,unde & comam prętер morem nutriebat.tanta uerò iracundia & animi indignatione afficiebatur quoties fabulam aliquam docuiſſet,nec ex ea uictoriam reportaſſet,ut uerſus quos edidiſſet,ſcindere ac lacerare ſolitus eſſet, eosq́ ad uiliſsima quæque rerum inuolucra deſtinare,dignum utiq; malis carminibus ſupplicium. Scribit Euſtathius in Ethicis Ariſtotelis, ubi hoc Anaxandridæ citat carmen, *Anaxandrides.*

Vrbs conſulit leges pias quæ negligit.

Anaxandrides, inquit, contra Athenienſes ſcripſit,quos ſanctiſsimas quidem leges habere affirmabat,prauiſsimis tamen uti:quare ab eis fame atq; inedia mori coactus eſt. quibus uerbis illud Ouidij in Ibin exponit:

Vt ue parum ſtabili qui carmine læſit Athenas,
Inuiſus percas deficiente cibo.

Non Athenas modò lacerauit Anaxandrides, ſed & [redacted] Platonem maledictis inceſsit, ut ait Laërtius. huius fabulas pleraſque Athenæus citat. Ariſtoteles in tertio Rhetoricorum, Gerontomaniam huius fabulam fuiſſe innuit: qui & alibi hoc eius celebrat, Satius eſſe mori, quàm quid morte dignum facere. Citatur & à Macrobio. Sed iam

Plato. Plato & Cratinus recenſendi, ambo priſcæ Comœdiæ poëtæ, ambo Athenienſes, ambo eadem ferè ętate: ſimul enim eos circa octuageſimāprimā Olympiadem enumerat Euſebius: meminit & Laërtius. Platonem tamen Suidas ait fuiſſe per tempora Ariſtophanis, Eupolis, Pherecratis & Phrynichi, quod mihi parum uerifimile uidetur. Idem uiginti & octo eius fabulas connumerat, quarum ferè hęc nomina: Adonis, Aphieron, hoc eſt, Deo dicatus, Grypes, Dædalus, Celebritates, Hellas uel Inſulæ, id eſt, νῆσοι, Europa, Iupiter male habitus, Io, Cleophon, Laius, Lacones uel Poëtæ, Inquilini, Myrmeces, Menelaus, Victorię, Nox longa, Xantæ ſeu Cercopes, Anxius & dolens poëta Piſander, Senes, Pædion, Sophiſtæ, Symmachia, Apparatus, id eſt, σκευή, Syrphax, hoc eſt, ſordidus & turbatus: quod cognomentū Pyrrho Achillis cōuenire dicitur, Hyperbolus, quod proprium

prium nomen eſt uiri principis Athenienſis, cuius Cicero meminit in Republica, & de Dei ciuitate Auguſtinus: de quo hæc apud Græcos extat hiſtoria, illum uidelicet ex humili ſtirpe poſt Cleonis potentiam ad principatum urbis Athenarum ſua uerſutia perueniſſe: cum enim prius lucernas æreas factitaret, plumbum æri immiſcebat, ut pondere ementes falleret. Sed è Republica tandem & ipſe eiectus, ut Thucydides oſtendit, non timore aliquo potentiæ, ſed ob eius improbitatem & urbis dedecus, Samumq; profectus inimicorum inſidijs perijt: nam culeo inſutus, in mare deiectus eſt. Hyperboli & Theopompus & Antiphon meminere. Scribit Andocides: De Hyperbolo dicere erubeſco, cuius pater inſcripto uultu in argyrocopeo publicè ſeruiuit (id eſt officina ubi cuditur pecunia) eius uerò mater panem uẽditabat. Sed & hoc nomen Hyperboli lapidem ſignificat, qui collo noxij aquis ſummergendi ſuſpendi ſolet, ut eſt apud Ariſtophanẽ. Phaon quoq; Platonis fabula, & Androphonos, & Mammacuthus: de qua uoce, quoniam uaria traduntur à Græcis, ne id uos lateat, nonnihil hic uobis afferã. Ariſtarchus quidem id nomen ait fictum eſſe per onomatopœiã. Demetrius putauit conſuetum & familiare nomen eſſe, quo fabula ſit integra conſcripta, quam Ariſtophanis quidam, plures hu-

ius Platonis exiſtimant. quidam Mammacythum, quàm Mammacuthũ potius uocant. Didymus Mammacuthũ, ſicut & Militiden, per fatuitatem dici ſolere ait, prouerbij loco, quo modo Butaliona, & Corœbum. Dictus autem Mammacuthus, ut Mammotreptus, quaſi à mammis nutritus. Hæc ego de Platonis fabulis, quas identidẽ cum alij ſcriptores citant, tum maximè Athenęus, qui & poëtæ huius ſtylum fuiſſe ait ſplendidũ atque illuſtrem. Galenus certè non modò arte medica, uerumetiam eruditione uaria inſignis, in Hippocratis Aphoriſmis huius Platonis in Cineſiam uerſus in mediũ protulit. Hæc quidem de Platone. *Cratinus.* Cratinus uerò Callimedis filius Athenienſis, ut modò dicebam, fabulas unam & uiginti ſcripſit, ex quibus nouies uictoriã conſecutus eſt. Cratini meminit Horatius & Perſius Flaccus, à quo audax dictus eſt, quòd mira dicendi acerbitate Athenienſes proſciderit. Primùm ſcribit Acron in Horatij poëtica, Cratinum Athenis, Dionyſia dum eſſent, Satyricã fabulam induxiſſe: ex Tragœdijs enim ſatyrica dramata inſtituta, in quibus ſalua maieſtate, maieſtatis, ut idem Acron ait, iocos exercere conſueuerant. Poſt hæc archæa comœdia ſucceſsit, ut planè oſtendit Horatius, ut alios mittam: nam alia eſt Satyra illa mordax Lucilij, Perſij, Iuuenalis, tota noſtra, Græcis incognita,

cognita. Cratinus quidem inter longæuos cõnumeratur à Luciano: ſeptem enim & nonaginta annos uixit: tametſi Luciani exemplaria parum caſtigatè legantur. Ariſtophane ſenior fuit, ut eſt apud græcos interpretes. Perijt uerò cum Pytinen fabulam docuiſſet, & ex ea uictoriam retuliſſet: quo tempore primùm in Atticam Lacedæmonij irruerunt. Sunt qui perijſſe ſcribant, cum pleno uaſe uinum effundi uideret. Vſqueadeo autem uini appetens fuiſſe traditur, ut ſupra pelles recumbere ſit ſolitus, in quibus & meiere conſueuerit: & propterea crebra apud Græcos Cratini codij, hoc eſt, pellis uillosæ mentio, quod & græcum carmẽ oſtendit Ariſtophanis, ut puto:

εἰ μή σε μισῶ, γενοίμην ἓν κρατίνου κῴδιον.

Ni te odero, unum fiam Cratini codion.

quaſi dicat, niſi te odio inſequar, fiam quàm una Cratini pellis uilior: qua re aiunt Cratinum ipſum irritatum, cum iam Comœdias ſcribere deſtitiſſet, ſcripſiſſe eam quam paulò antè dixi, Pytinen fabulam, à uaſe ſcilicet uinario ſic nuncupatam: & Methen, id eſt, ebriam: cuius fabulæ tale fuit argumẽtum. Comœdiã, ſuam finxit eſſe uxorem, quæ ab eius cõtubernio receſſerit, dicens ſe cum eo deinceps nõ futuram, uindictamq́ſumpturam: amicos uerò Cratini eam precatos eſſe, ne quid contra Cratinũ immodeſtius fa-

ceret, inimicitiarũ cauſam rogantes: tum illam Cratinum accuſaſſe, quòd non conuicijs obiurgaret, ac ut antè Comœdias conſcriberet, potiusq́ ebrietati uacaret: & proinde à Græcis etiam cognominatus eſt *φιλοπότης*, quod & græcum epigrãma in eius monumento poſitum teſtatur. Adeò, inquam, uini appetens fuit Cratinus, ut ſuis in fabulis poëtam quempiã fieri poſſe negaret, qui non uini eſſet appetentior: id quod & Horatius credidit: qua de re in Equitibus fabula Ariſtophanes eum incuſat. Extat Nicerati epigramma, quo uinum canit magni equi poëtis uice eſſe, nec aqua bonum condi carmen poſſe. Iſta, inquit, ô Dionyſe dicebat ſpirabatq́ non unius utris Cratinus, ſed totum odoratus dolium: hoc eſt, *ταῦτα ἔλεγεν διόνυσε καὶ ἔπνεεν οὐχ ἑνὸς ἀσκοῦ κρατῖνος, ἀλλὰ παντὸς ὠδωδὼς πίθου*. Huius pręterea temulentiam tanta conſequebatur libido, & puerorũ maximè, ut ſpeculis cubiculum ornaret undiq́, quò ſe facilius coëuntem ſpectaret: quã rem ſimiliter Horatium feciſſe, ſunt inter grammaticos qui (ut reor) falſo confingant. Hoc & Tiberium Imperatorem feciſſe Suetonius prodit. Illud certè de Cratino à Suida traditum, ſub pellibus illum in ſtadium ingredi ſolitum, cum futuros imbres prædiuinaret. Scribit Aelianus, mures ſalaciſsimos Cratinum in fabula, quæ Fugitiui inſcripta eſt, tradi-

tradidiſſe. Sed & de his iam ſatis. Hos plerique ſequebãtur eiuſdem archææ Comœdiæ poëtæ, inter quos Diocles, Phillylius, Sannyrion, Aenicus, & alij. Diocles Atheniẽſis fuit, uel ut alij putant, Phliaſius, qui eiuſmodi harmoniam excogitaſſe fertur, quæ acetabulis & teſtaceis uaſculis puſillo quopiam ligno pulſatis fiebat, quali nunc quoque pueros paſsim uti Ferrariæ, Bononiæque, & alibi certo quodam anni tempore conſpeximus. Scripſit uerò Diocles fabulas multas, inter quas has Athenæus & Suidas reponunt: Apes, Bacchas, Somnia, Thyeſtem geminatum, & Thalaſſam, quod meretricis nomen eſt. Phillylius uerò & Sannyrion ambo Athenienſes & Comici fuere. Phillylij quidem hæ fabulę traduntur: Aegeus, Antea, quod meretricis nomẽ eſt: Hercules, Dodecate, id eſt, duodenaria, Plyntria ſeu Nauſicaa, Ciuitas Helena, Atalanta, Phreorychus, quæ dictio apud Græcos ſignificat genus quodpiam quod fuit Athenis, uel eum qui puteos effodit. Sannyrionis uerò fabulæ ſunt, Riſus, Danaë, Io, Pſychaſtæ. frequẽs horum mentio apud Athenæum in Dipnoſophiſtis, & Suidam. At Aenicus & ipſe priſcæ Comœdiæ poëta, & Athenienſis, quẽ perperàm Ennicum alicubi in Iulij Pollucis codicibus ſcriptũ reperiatis. Inter huius fabulas Antea à ſcriptoribus reponitur, ex

Diocles. *Phillylius.* *Sannyrion.* *Aenicus.*

qua hoc carmen Iulius Pollux citat:

Prehendens per aures da mihi Chytræ oſculum.

quo carmine, ut ſciatis, ad antiquorum conſuetudinem in dandis oſculis alludit, quam Chytran Pollux, Chytron Suidas nũcupat, qua & nonnulli nunc utuntur: apprehenſis enim utrinq; auribus pueros puellás ue exoſculabantur. cuius moris rationem Plutarchus in eo, qui De audiendo inſcribitur, eſſe ait, in ea maximè ætate referre, ſi puerorum aures bonis imbuãtur colloquijs. meminit & Theocritus in Edyllio, quod ὀδοιπόροι inſcribit, ſuppreſſo Chytræ nomine. Ego hac de re plura in annotationibus, cum ex uetuſto exemplari Tibulli carmen illud emendarem, ex ſecundo Elegiarum libro,

Oſcula comprehenſis auribus eripiet.

Alludit & Plautus huic conſuetudini in Pœnulo, cum Milphionẽ ita loquẽtem inducit:

Sine te exorem, ſine te prehendam auriculis,
Sine dem ſauium.

Hactenus tui gratia Pice retuli, ad reliquos iam poëtas redeo. Erat & Philonides Athenienſis, ut Suidas ait, uel Melitenſis, ut ſcribit Eraſmus: ego tamen Meletei filium interpretor ea uerba, ἀπαιδεύτερος φιλωνίδου τοῦ μιλιτίως. Fuit hic antequàm fabulas componeret fullo, & perinde ineptus ac rudis, ſi modò Ariſtophani ſtamus, qui eũ ideo carpit. Proceræ etiam ſtaturę fuiſſe perhibetur, quæ

Philonides.

quæ iracundis plerunq; & leuioribus attribui ſolet: & idcirco in inſanos & indoctos prouerbiũ factum eſt, Indoctior Philonide Meletei. Eidem obijcitur, quòd paraſitos & ſycophantas aleret, quodq; Laidis meretricis amore Corinthi uerſaretur. Inceſsitur quoq; ut ſordidus, & quòd ſuillis eſſet moribus ſimul cum amicis, quos Capros uocabat, & Laida Circen, quòd ſcilicet amatores quaſi ueneficio quodam afficeret. Huius tamen archeæ Comœdiæ celebrãtur Cothurni, ἀπλώη, id eſt, uehiculum ſeu rheda, & Philæteros. Philonidæ filius fuit Nicochares, ex tribu Cydathenęa, & ipſe ut pater Comicus, in aliquo precio Ariſtophanis tempore. Inter huius fabulas numerantur, Amymone, Pelops, Galatea: quam fabulam citatam reperi in commentarijs Ariſtophanis. eiuſdem Deliada in Poëtica adducit Ariſtoteles, Lemniadas Pollux & Suidas. Huius præterea ſunt Hercules nubens, Hercules Choragus, Centauri, Cretes, Lacones, & Chirogaſtores: quo loco apud Suidã legendum puto ἐγχειρογάστορες, quæ dictio ſignificat eos qui manu uictum quærũt. Ab his non longè fuit Timocreon Rhodius, priſcæ & ipſe Comœdiæ poëta, qui, ut Athenæus ſcribit, certator fuit, & Pentathlo, hoc eſt, quinquertione uictor. Inimicitias uerò cũ Themiſtocle & Simonide poëta exercuit, cõ

Prouerb. *Nicochares.* *Timocreon.*

tra quos & fabulas ſcripſit: nam ut eſt apud Plutarchum, in exilium miſſus eſt, quòd in Themiſtoclem inuectiuũ carmen edidiſſet, ex quo adhuc multa leguntur. Cum autem Themiſtocles & ipſe exulaſſet, ab eius aduerſarijs incitatus Timocreon, in eum impunè ſcripſit: cuius poëmatis initium tale fuiſſe idem tradit Plutarchus:

Pande agè Graiugenum carmen mea muſa per ora.

Scripſit & in Simonidẽ, ut eſt apud Suidam. Citatur ex Scolio cantico Timocreõtis hæc particula in diuitias, quam hic uobis meis uerbis referam: Vtinam ô cæce Plute neq; in terra, neq; in mari, neq; in continenti apparuiſſes, ſed Tartarum & Acheronta incoluiſſes: per te nanq; omnia hominibus mala. Sic habetur græcè, ſi libet audire: ὄφελε ὦ τυφλὲ πλοῦτε μήτε ἐν γῇ, μήτ' ἐν θαλάττῃ, μήτε ἐν ἀπείρῳ φανήμεναι, ἀλλὰ τάρταρόν τε ναίειν καὶ ἀχέροντα, διὰ σὲ γὰρ πάντ' ἀνθρώποις κακά. Sed enimuero hũc ipſum Timocreonta helluonem bibacemq́; ac loquacem ex hoc eius epitaphio collegimus, quod quoniam apud Athenæum legi, uobis hic recitabo:

πολλὰ πιὼν, καὶ πολλὰ φαγὼν, καὶ πολλὰ κακὰ εἰπὼν
ἀνθρώπους, κεῖμαι τιμοκρέων ῥόδιος. hoc eſt,

Multa bibens, & multa uorans, mala multaq; dicens
Ipſe uiris, iaceo Timocreon Rhodius.

Fuit & alter longè poſterior, ut puto, Timocreon epigrãmatωn poëta, cuius & Hephæſtion

ſtion uerſus in mediũ affert. Prior quidem LXXVII circiter Olympiade claruit. Porrò erat Eupolis Athenienſis priſcæ Comœdiæ & ipſe ſcriptor, qui LXXXVIII Olympiade Athenis floruit Apollodoro principe, ut Euſebius in temporibus obſeruauit. Eupolis. Eupolin ſeptẽdecim annos natum, totidem Comœdias agendas populo exhibuiſſe legimus, ſeptiesq́ uiciſſe. Sunt qui apud Ouidiũ Eupolin prima nuptiarum nocte oppetijſſe malè interpretentur in Ibide, quum reuera de alio non poëta intelligat, qui Niciæ filius, cum coniuge Glycerio cubiculi ruina prima nocte oppreſſus eſt: quam hiſtoriã in tertio Epigrãmatum Græcorũ uolumine legimus. At de poëta Eupolide Horatius, Perſius, Diomedes, alij meminere: item Fabius Quintilianus de priſca Comœdia agens, cuius tu Piſo uerba recitabis, qui totã eius cenſuram edidiciſti. Atqui nec piget, inquit Piſo, & ſimul. Fabius igitur: Antiqua, inquit, illa Comœdia tum ſynceram illam ſermonis Attici gratiã propè ſola retinet, tum fœcundiſsimæ libertatis: etſi eſt in inſectandis uitijs præcipua, plurimũ tamen uirium etiam in cęteris partibus habet: nam & grandis, & elegãs, & uenuſta, & neſcio an ulla, poſt Homerum tamẽ, quem ut Achillem ſemper excipi par eſt, aut ſimilior ſit oratoribus, aut ad oratores faciẽdos aptior. plures eius au-

tores, Ariſtophanes tamen & Eupolis Cratinusq́ pręcipui. hactenus ille. Quæ cum dixiſſet Piſo: Sed non ea, inquam ego, in præſentia à te Fabij uerba Piſo petebã: iſta enim potius ad omnem archæam Comœdiã pertinent, quàm ad unum Eupolin: ſed ea quæ in primo leguntur, cum de Muſica agitur. Cum enim Grammaticen Muſicæ ſubeſſe oſtendere niteretur, id cum aliorum multorum autoritate, tum Eupolidis facit, apud quem, inquit, Prodamus & Muſicen & literas docet: & Maricas, qui eſt Hyperboreus, nihil ſe ex Muſicis ſcire niſi literas cõfitetur. quo loco Pomponius Lætus, ſeu quicunq́ alius, obſeruat Prodamum & Marican Scythen introductos ab Eupoli. Sanè id uos ſcire uolo, Maricam ſignificare apud Græcos cinædum, & ut grammatici obſeruant, diminutiuum eſſe pueri maſculi barbarici: ut mittam nunc uobis Maricã apud Latinos nympham Minturnienſiũ, de qua in primis Maro & Horatius meminere, quoniã ad finem properandum, & iam in ueſperam inclinat dies: quare monemur, ut ex uiridario ad ædes redeamus. Fuit ergo Eupolis ſtylo ipſo Cratini præcipuus imitator, uerùm illo rudior, magisq́ ridiculus. Hæ ipſius fabulæ feruntur, Aeges, Androgyni, Colax. Scripſit & in Homerum poëma, quo illum mẽdacia & immania monſtra finxiſſe faſſus eſt. Celebrant

brant Lucianus & Hephæſtion, & Apollonij interpretes, & Eupolidos Baptas, de qua fabula inter grammaticos apud Iuuenalem non mediocris altercatio. meminit & Platonius, qui & mortẽ ipſius his uerbis perſtringit: Scimus, inquit, Eupolin cum Baptas fabulam docuiſſet, eiectum fuiſſe in mare ab illis in quos fabulam cõpoſuerat. Sedenim & M. Tullius in ſexto ad Atticum epiſtolarum, de Eupolidis morte ſic refert: Quis enim nõ dixit εὔπολιν διὰ τὰς ἀρχαίας ab Alcibiade nauigante in Siciliam, deiectum in mare? Redarguit Eratoſthenes: affert enim quas ille poſt id tempus fabulas docuerit. Quæ uerba eò libentius uobis recenſui, quoniã cum Platonio ex noſtris nonnulli, quos aliàs ſuſpicio, decepti ſunt. Quidam eo bello ſubmerſum prodiderũt, quod apud Helleſpontum contra Lacedæmonios geſtum eſt: in quo mox ſtatutum perhibetur, ut nullus deinceps poëta ſtipendia militaria faceret. Cæterùm non deſunt qui hiſtoriã hanc ita prodant. Archæam aiunt Comœdiam ad Eupolin uſq; perueniſſe, qui quòd Alcibiaden Athenienſium principem perſtrinxiſſet, ab eo eſt in mare deiectus, & (ut quidam aiũt) diu inter undas iactatus, tãdem euaſit. Sedenim ex Aeliani libro de animalibus, Eupolidis interitũ ita didicimus: Eupolidi, inquit, poëtæ Augeas Eleuſinius canem Moloſſum ge-

nere & ſpecie cõſpicuum dono dedit, quem cum gratiſsimum haberet, de nomine amici Augeam uocauit: is erat domino fideliſsimus, adeò ut cum Ephialtes Eupolidis ſeruus quaſdam eius fabulas ſurripuiſſet, illum mordicus arreptũ uſqueadeo traxit, ut demum interemerit. Porrò in Aegina cum Eupolis uita exceſsiſſet, ibiq́ꝫ ſepultus fuiſſet, canis ad tumulum primùm quidem diu luxit, tum demũ mœrore & tabe extinctus eſt: unde & loco nomen inditũ, Canis luctus. Atqꝫ hæc ferè Aelianus: ex quibus uariam colligimus de huius poëtæ interitu hiſtoriam referri. Huius ergo tempore Alcibiades reipublicæ edicto cauit, ne quis nominatim quẽpiam ſuis carminibus perſtringeret: ex quo factum eſt, ut priſcæ Comœdiæ acerbitas in leniorem formam immutaretur, ut alibi diximus. Idem mutuati Romani ab Athenienſibus, ut puto, duodecim tabularum lege cauerunt, ne in quempiam famoſum carmen ſcriberẽt: id quod præclarè Cicero in libris de Republica, ubi Scipio diſputans ait: Noſtræ contrà duodecim tabulæ cum perpaucas res capite ſanxiſſent, in his hanc quoqꝫ ſanciendam putauerunt, ſi quis actitauiſſet, ſiue carmen condidiſſet, quod infamiam faceret flagitiúm ue alteri. hæc ille. Legis huius meminit quoqꝫ Horatius, aliiq́ꝫ. Verùm etiam [illegible]nc Cæſarum leges capitis pœnam irro-

irrogant famoſos ſcribentibus libellos, uel inuulgātibus. Sed hactenus iam ſatis de Eupolide dictum. Et ſic his dictis, ſermoni finem fecimus, & in oppidum perreximus.

SEXTI DIALOGI FINIS.

LILII GREGORII GYRALDI DE HISTORIA SCENICORVM POETARVM DIAlogus ſecundus, ad illuſtriſsimū D. HERCVLEM Bentiuolū.

POſtridie, ut cōſueueramus, ornatiſsime HERCVLES Bentiuole, cum pomeridiana hora in uiridarium tres ipſi conueniſſemus, & confectis aliquot de more ſpacijs, de rebus cōmunibus nōnihil ego & Piſo collocuti fuiſſemus, tum puer Picus nos intuens, Iam, inquit, tempus Lili ut nobis reliquos Græcos ſcenæ poëtas narres ex tabulis. Rectè, inquam ego, mones Pice, & ſimul conſedimus, atq; ita cœpi. Duo, inquā, primi in hoc poëtarum agmine fuerant, Sophocles & Euripides, qui (ut olim Socrates) ſic & ipſi ab Apollinis oraculo ſapiētes appellati fuere, id quod contra Celſum obſeruat Origenes. Fuit uerò Sophocles, ut *Sophocles.*

à ſeniore incipiam, prior natus quàm Euripides, quod ſcribit Gellius: atq; idcirco in tabula eius imago præibat: eadem tamen tempeſtate uixerunt, qua Aulus Torquatus filium, quòd cõtra edictum cum hoſtibus uictor dimicauerat, ſecuri percuſsit. Sophoclis nomen dictum Græci arbitrantur ab eius ſapientiæ gloria: tametſi uidetur Plinius iunior παρὰ τὸ σοφοὺς καλεῖσθαι, per iocum (ut puto) deriuare in eos uidelicet, qui ad oſtentationem auditores ad ſua ſcripta laudanda conuocant. Sed leuiora hæc mittamus. Fuit Sophocles Sophili filius ex Colonia, uel potius Coloneo (quem locũ cum alij, tum Cicero, in ipſius poëtæ memoriã in quinto de Finibus celebrat) Socrate decem & ſeptem annis ſenior, cum eo tamen unà claruit. Philoſtratus iunior in imaginibus Sophoclem effinxit, eumq; multis laudibus euehit: nam & Muſarum ſocium, ac tripudijs choreisq; earum intereſſe ait, Muſasq; ipſas conſectari, & apes quaſi roris guttas eius labris infundere, eius ſcilicet poëtæ ſuauitatem ſignificantes. Nam & Apis ipſe, hoc eſt, μέλιττα, propter ſermonis dulcedinem cognominatus eſt. Tres autem hiſtriones primus Sophocles inſtituiſſe perhibetur, & eam quæ τριταγωνιστὴ dicitur. Fabularum quoq; chorum ex quindecim perſonis confecit, cum antea ex duodecim conſtaret. primus item dicitur fabularum

bularum aduerſus fabulas certamina inſtituiſſe. Verſatus eſt etiam in Reipublicæ adminiſtratione & magiſtratibus: nam & domi & militiæ præfuit. Cum Pericle quidem imperator cõtra Lacedæmonios miſſus, uictor rediſt. Videt Strabo contra Samios ſcripſiſſe, non contra Lacedæmonios: Iuſtinus tamen ex Trogo alterius eſt ſententiæ. Marcus certè Cicero prætorem eum cum Sophocle fuiſſe tradit: cumq́ʒ, ait, ambo de cõmuni officio conueniſſent, & caſu formoſus puer præteriret, Sophoclem dixiſſe, O puerũ pulchrum Pericle. Tum Periclem reſpondiſſe, Prætorem Sophocle decet non ſolùm manus, ſed etiam oculos abſtinẽtes habere. Plutarchus hoc quidem in Periclis uita: ſed Iſocratem hunc, non Periclem fuiſſe ſcribit, in ipſius Iſocratis uita. Filios Sophocles habuit Leoſthenem, Stephanũ & Menacliden, & Iophontẽ ex Nicoſtrata, à quo ſenex delirij ac uecordiæ accuſatus eſt, ut Lucianus alijq́ʒ tradunt. Fuit autẽ & ipſe Iophon Tragœdiarũ poëta, ut pater, cuius fabulæ fuiſſe dicuntur, Achilles, Telephus, Actæon, Ilios, aliæq́ʒ permultæ. meminit & huius Valerius Maximus. Aliũ præter hos legimus Sophoclis filium Ariſtonem, qui nothus fuit ex Theoride Sicyonia, quam ſenior amaſſe perhibetur. Somniũ Sophoclis uobis hoc loco referre libet, quod Cicero ſecundo de Diui-

Iophon.

natione affert, ut illius hoc de poëta iudiciũ etiam agnoſcatis. Adiũgam, inquit Cicero, philoſophis doctiſsimũ hominem poëtam quidem diuinũ Sophoclem, qui cum ex æde Herculis patera aurea ſubrepta eſſet, in ſomnis uidit ipſum deum dicẽtem quis feciſſet: quod ſemel ille iterumq́ neglexit: ubi idem ſæpius accepit, in Areopagum rem detulit: Areopagitæ comprehẽdi iubent eum, qui à Sophocle fuerat nominatus: is quæſtione adhibita, confeſſus, pateramq́ retulit: quo facto fanum illud Indicis Herculis eſt nominatum. hactenus Cicero. Præter hæc quæ modò diximus, quòd deis gratus fuerit Sophocles etiam illud oſtendet, quod dudum de eius obitu recitabo. Sed & Plutarchus in Numa tradit, apud Sophoclem deum Aeſculapium hoſpitatum fuiſſe, cuius etiam rei teſtimonia affert. Apollonius uerò Tyaneus in ea oratione quam pro ſe ſcripſit, dicturus Domitiano Cæſari, Sophoclem inquit Athenienſem uentos demulſiſſe, non opportuno tempore Atticam perflantes regionem. Sed ut mirandum hoc, ita dignum quod uobis etiam referã quod M. Cicero ſcribit: Sophoclem cum à quodam interrogatus eſſet, an cum ſenex eſſet adhuc rebus uenereis uteretur, reſpondiſſe accepimus, Dic meliora, libenter enim iſtinc tanquã ab aliquo profugi furioſo domino. Idem ſcribit Plato, idem

Valerius

Valerius & Marcellinus. Id græcè uobis referam, ut eſt à Plutarcho quoq; relatũ, in eo qui inſcribitũ εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον, & in eo qui περὶ φιλοπλουτίας. ὁ γὰρ σοφοκλῆς, inquit, ἄσμενός ἔφη τὰ ἀφροδίσια γεγηρακὼς ἀποπεφευγέναι καθάπερ ἄγριον καὶ λυττῶντα δεσπότην. Idem & Philoſtratus in Apollonij uita. aliàs tamẽ ego ad amores proniorem illum etiam iam propè ſenio confectum apud pleroſq; comperi. Scribit Athenæus, eum iam ſenẽ Theoridem amaſſe, ex qua (ut dixi) filium ſuſtulit. Hegeſander uerò, eundem iam prope occaſum uitæ Archippen deperiſſe cecinit: unde & puellæ dictum aliquando à Smicrine eius puellæ amatore, idem prodit Hegeſander, ἀρχίππη ὥσπερ αἱ γλαῦκες ἐπὶ τάφου κάθηται. Archippe, inquit, ut noctuæ, apud ſepulchrũ ſedet. Fuiſſe & præter hæc in adoleſcentiũ amores & laſciuiam propenſiorem, apud eundem Athenæum legimus: unde illi à Græcis cognomentum inditum φιλομεῖραξ. Scribit Hieronymus Rhodius, Sophoclem aliquãdo formoſiſsimum puerũ extra muros urbis duxiſſe, ut eo abuteretũ: quò cum perueniſſent, puer ſuper herbam ſtatim ueſtem ſuam explicuit, Sophocles uerò chlanidion circũduxit: ſed poſtquàm ὁμιλίαν, id eſt, Veneris opus peregere, puer rapto Sophoclis chlanidio confeſtim aufugit, ſua ibi ueſte relicta: itaq; eluſus Sophocles ab Euripide. hiſtoriam copioſius

recitat Athenæus. Ion quoq; hiſtoriam reci tat de huiuſmodi puerorum amoribus Sophoclis, quam quoniam longum eſſet recenſere, in præſentia prætermitto: colligit in decimotertio Dipnoſophiſtôn Athenæus. mitto quæ ſuprà etiã paulò antè retuli: nam hac de re iam ſuperq; ſatis. Varia uerò de Sophoclis morte traduntur. Plinius enim & Valerius Maximus ſcribunt eum accepto de uictoria nuncio interiſſe: Lucianus autẽ grano uuæ illum ſtrangulatũ prodidit, cum annum quintum & nonageſimũ ageret: quod & Sotadis uerſiculus etiam probat,

σοφοκλῆς ῥᾶγα φαγὼν σαφυλῆς πνιγεὶς τέθνηκε.

Sophocles grana uorans uuæ ſtrangulatus interijt.

adeò una eademq; de re uarij diuerſiq; ſunt plerũq; ſcriptores. Quin Plinius idem, Obſidentibus, ait, Lacedæmonijs Athenarum urbem, Liber pater iuſsit Sophoclem Tragici cothurni principem ſepeliri, Lyſandro rege in quiete ſæpius admonito, ut pateretur humari delicias ſuas. requiſiuit rex, quinam ſupremum diem Athenis obijſſet, nec difficulter ex ijs, quæ deus ſignificarat, intellexit, pacemq; funeri dedit. Pauſanias à Plinio parũ diſſentit: Sophocle, inquit, mortuo Lacedæmonij Atticam inuaſere, eorumq; ducem in ſomnis Bacchus admonuit, ut nouam Sirenen omnibus honoribus qui defunctis haberi ſolent, ornaret: umbramq; illam Sophoclem

clem poëtam ſibi uiſam, Sophoclis poëma re nentem. Hinc illud emanaſſe dicitur, ut cum alicui blandiri uolumus, Sophoclis Sireni æquiparemus. Tum ad me Piſo: Quid eſt, inquit, quod nobis paulò antè dixiſti, Sophoclem à filio uecordiæ accuſatũ, nec rem planè expreſsiſti? Ita eſt, inquam: ſed nunc attendite, eam uobis M. Tullij uerbis ex eius Catone recitabo. Sophocles, inquit, ad ſummã ſenectutem Tragœdias fecit, qui propter ſtudium cum rem familiarem negligere uideretur, à filijs in iudicium uocatus eſt, ut quemadmodum noſtro more male rem gerẽtibus patribus, bonis interdici ſolet, ſic illũ quaſi deſipientem à re familiari remouerent iudices. Tum ſenex dicitur eam fabulam quam in manibus habebat, & proximè ſcripſerat, Oedipum Coloneũ, recitaſſe iudicibus, quęſiſſeq́ꝫ num illud carmen deſipientis uideretur: quo recitato ſententijs iudicum eſt liberatus. hactenus totidem uerbis Cicero. Hiſtoriam Apuleius in priori ſuæ Apologiæ oratione recitat, ubi illud addit: Ibi, inquit, ego comperio omnes iudices tanto poëtæ aſſurrexiſſe, & miris laudibus eũ tuliſſe, ob argumenti ſolertiam, & cothurni facundiã, nec ita multum abfuiſſe, quin accuſatorẽ potius dementiæ condemnarent. Sed & apud hunc & Lucianum fabulæ nomẽ perperàm enunciatur: Lucianus enim Epicoloneum,

Apuleius Colonameũ,cum Oedipum Colóneum ubiq; legẽdum ſit. Fuere autem in terra Attica loca duo Coloni nomine, ut Pollux in ſeptimo prodit, quorum alter dictus eſt κολωνὸς,alter ἵππιος κολωνὸς,uel ἵππιος, ut eſt apud Pauſaniam: quare aliquis,quod eſt apud Lucianũ Epicoloneũ, Hippiocolonon legere ſine culpa poſsit. Sanè ab hoc Hippo, illud Philoſtrati in Damiano ſophiſta rectius exponemus: Et uirum,inquit,uidi proximum equo Sophocleo:hoc eſt,καὶ εἶδον ἄνδρα παραπλήσιον τῷ σοφοκλέῳ ἵππῳ. quòd ſcilicet cũ ætate imbecillis foret,impetum tamẽ quendam iuuenilem in ſtudijs obtineret. Scio uiros alioqui eruditos hac in re hallucinari. Sed hac de re ſatis. Egit quoq; cauſas Sophocles, id quod cum ex alijs, tum ex Rhetoricis Ariſtotelis collegimus, qui & eũ ait pro Euctemene oraſſe. Fabulas uerò centum & uiginti docuit,& de ijs quater uicies uictor extitit. Scripſit item elegiam,ut Hephæſtion obſeruat: item mutos uel ſurdos ſatyros, ut eſt in cõmentarijs Apollonij notatum. præter hos & Pæanas,atq; alia etiam ſoluta oratione. Contra uerò Sophoclem librum compoſuit Philoſtratus,quo eius furta oſtendit, quem Euſebius in teſtimonium adducit. Leguntur & hodie Sophoclis Tragœdiæ quædam,ex quibus miram illius cum in ſententijs, tum in uerbis amplitudinem & grauitatem

tem colligere poſsitis, quibus Vergilianum illud teſtimonium uerißimũ comprobatur:

Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno.

& M. Cicero ad Tyronẽ: An pangis aliquid Sophocleum? fac opus appareat. Scribit Lucianus, quòd quidam in libra Sophoclis & Euripidis uerſus ſuſpendebat, ac Sophoclei quidẽ deorſum, Euripidis uerò ſurſum uergebãt, huius ut leuiores, illius ut grauiores. uerùm quàm equũ examen hoc, uiderit ipſe Lucianus. Extant in Sophoclis laudem carmina multa, ut Simonidis, Erycij Dioſcoridis, & aliorum, quæ ut recitem nec tempus nec memoria ſuppetit. multa & Græci rhetores, Hermogenes & alij; multa & in commentarijs græcis, ex quibus nos pauca hæc uobis retulimus: quare iam ſatis de Sophocle. Nunc ad Euripidis uitam ueniamus, *Euripides.* cuius nomen ſcribit Priſcianus grammaticus, quòd ſit ab Euripo deductum. Sunt & qui eo die natum aſſerãt, quo in Euripo pugnatum eſt: atq; idcirco ſecunda eius nominis ſyllaba ab Ione poëta & alijs doctis producitur. Terentianus:

Fabula ſic Euripidis inclyta monſtrat Oreſtes.

Latinorum tamen quidam corripiunt. Sed enim Sidonius Apollinaris eius tertiã præter normam extendiſſe uidetur, cum ita cecinit: *Orcheſtram quatit alter Euripidis.*

Verùm hæc quæ in ſcholis quotidie à triuia

libus proponũtur mittamus, niſi quatenus Pico huic noſtro profutura duxerimus. Hiſtoriam nos igitur proſequamur. Euripidi, quem poëtarum τραγικώτατον uocat in Poëtica Ariſtoteles, pater fuit Mneſarchus ſeu Mneſarchides Capelus, id eſt, caupo: mater uerò Clito, quam Theopompus & Ariſtophanes & Valerius, agreſtia olera uenditaſſe ſcribũt, atq; inde uictum ſibi quæſiſſe: quod genus hominũ λαχανοπώλεις Græci uocant. quidam & σκανδοπώλην nũcupant, quòd Clito ipſa inter cætera olera & ſcandicem uenderet. meminit Plinius. unde & uerbũ compoſitum Græcis διασκανδικίζειν, quod ſignificat ad Euripidis imitationem aliquid uel dicere, uel facere. Videntur uerò hi qui Euripidis genus tam humile exiſtimãt, refelli cum Philochori ſententia, tum ipſius Euripidis græci expoſitoris ac Suidæ: apud hos enim Euripidis parentes ingenuos fuiſſe proditũ eſt, eosq; primùm in Bœotiã aufugiſſe, mox Athenis habitaſſe. Stobæus tamen ex Nicolao ſcribit, Euripidis patrem cum æs alienũ ſoluendo non eſſet, corbis ignominiam paſſum eſſe, cum Bœotius eſſet. Corbis uerò ignominia apud Bœotios ita inſtituta erat, ut cum aliquis æs alienum non diſſolueret, in forum duceretur, ſedereq; iuberetur, dein ſuper ipſum ſedentem corbem inijciebant, tum hac notati ignominia infames cenſebantur.

Corbis ignominia.

bantur. Verũtamen illum ſatis locupletem fuiſſe, ex ijs quæ Theophraſtus & Rhodius Hieronymus Ariſtotelis diſcipuli tradũt, facilè colligere poſſumus: eũ enim ijs qui Orcheſtæ Athenis nominati ſunt, uinum miniſtraſſe, apud Athenæum prodiderunt. Saltabant uerò Orcheſtæ ferinis ueſtibus induti circa Apollinis tẽplum. tametſi & his iiſdem uerbis humilitas eius colligi poſsit. Natus autem Euripides in Salamine Atticæ inſula, Callia principe, primo LXXV Olympiadis anno, ut Laërtius: ut alij uerò, LXX. quando Perſæ duce Xerxe uicti ſunt. Valerius tamen Harpocration non in Salamine, ſed in populo tribus Cecropidos, qui Phlyes appellatur, natum Euripidem ait: quo nato ab Apollinis oraculo, uel, ut ait Gellius, à Chaldæis reſpõſum accépit pater, eum puerum cum adoleuiſſet uictorem in certaminibus fore. Id ei puero fatum eſſe pater interpretatus, athletam debere eſſe, in Olympiam certaturũ deduxit, ac primo quidem in certamine per ambiguam ętatem receptus non eſt: pòſt tamen Eleuſinio & Theſeo certamine pugnauit, & coronatus eſt: & Pancratio etiam uictor, mox à corporis cura, ad excolendi animi ſtudiũ tranſgreſſus, auditor fuit Anaxagoræ Clazomenij Phyſici: atque unà etiã cum illo uixiſſe Dionyſius Halicarnaſſeus in Rhetoricis ſcribit, idq́ præcipuè co-

gnoſci aſſerit ex ipſius poëtæ fabula Menalippe ſapiēte, ubi eius philoſophi placita inſerit. Meminere huiuſce rei Græci ſcriptores, inter quos Diodorus & Euſebius, alij. Vitruuius uerò de rerū principijs agens ita propémodum: Euripides, inquit, auditor Anaxagoræ, quem philoſophum Athenienſes ſcenicum appellauerunt, &c̃. Idem Athenæus in quarto, ubi de Phace agit: *κἂν ἄλλοις δέ φησιν ὁ σκηνικὸς οὗτος φιλόσοφος*. In Rhetoricis Euripides magiſtrum habuit Prodicum Ceum, in morali philoſophia Socratem. Tragœdiam ſcribere annos natus duodeuiginti adortus, ut uerò Græci, uigintiquinq;. Scribit Philochorus, in inſula Salamine ſpeluncā eſſe tetrā & horridam, quam Gellius ſe uidiſſe ait, in qua Euripides Tragœdiā ſcriptitauit. Sed pictorem quoq; nōnulli Euripidem primò fuiſſe prodiderunt, monſtrariq; apud Megarenſes ipſius poëtæ pictas tabellas. Apud Diogenem uerò Laërtium legimus, in Aegyptum nauigaſſe Euripidem cum Platone ad prophetas & ſapientes & ſacerdotes, ubi fortè cum neſcio quo caſu ægrotaret, marina eſt aqua à ſacerdotibus priſtinæ reſtitutus ualetudini: unde poſtea ipſe in fabulis, Hominum, inquit, procelloſum mala abluit mare. hoc eſt, *θάλασσα κλύζει πάντα τ᾽ ἀνθρώπων κακά*. In componendis quidem fabulis à Socrate inuitatum

in

in Nebulis autor eſt Ariſtophanes. Mneſilochus uerò fabulę Phryges ligna, hoc eſt, materiam miniſtraſſe Socratē cecinit, quod & ſuo carmine ipſe Euripides nō negauit. Scribit Cicero, quòd cum Oreſtem fabulam cōponeret, eamq́ ita exorſus eſſet:

Neq; tam terribilis ulla fandi ratio eſt,
Neq; ſors, neq; ira cœlitum inuectum malum,
Quod non natura humana patiendo hæc efferat.

Socratem ſtatim aiunt hos tres primos uerſus reuocaſſe, admiratūq́ eſſe. Philoſophus igitur (ut dixi) uulgò Athenis appellatus, quādo & noua de rerum principijs ſuo carmine placita uel ex ſe, uel ex magiſtro induxiſſe dicitur: aëra enim & terram ex cœleſtiū imbrium cōceptionibus inſeminatam, omnium gentium & animaliū fœtus procreauiſſe cecinit. Vxores uerò duas Euripides habuit, primā quidem Chœrinan Mneſilochi filiam, alterā uerò Melito. ex qua prima filios tres ſuſtulit, Mneſarchiden mercatorem, Mneſilochū hiſtrionem, tertium ſibi cognominem Euripidem, qui in dicendis orationibus uerſatus eſt. Putat Gellius ambas Euripiden eodem tempore uxores habuiſſe, quòd id Athenienſium decreto liceret, uti etiam de Socrate legimus. Moſchopelus uerò, ſeu qui alius eſt, qui Euripidis uitam in ſcholijs conſcripſit, unam poſt alteram commemorat, & ſeorſum. Fuit Euripides mori-

bus aſper atq; ferus,& ut græcè dicitur, μισογύνως:ſed & arrogātem & ſuperbum Valerius Maximus prodit. Cum enim aliquādo fabulam recitaret,à populo rogatus ut ſententiam quandam mutaret, in ſcenam progreſſus dixit,ſe ut populum doceret, non ut ab eo diſceret, Tragœdias cōponere ſolere. Alceſtidi quoque poëtæ Tragico obijcienti, quòd triduo tria tantum carmina compoſuiſſet, ſe uerò centum:reſpōdit,Sed hoc intereſt,tua triduo tantummodo,mea uerò in omne tempus ſufficient.Scribit in Rhetoricis Ariſtoteles,Euripidē olim impietatis accuſatum ab Hygenone,cum ſcripſiſſet peierandum eſſe:reſpondiſſe,iniuriā ſibi ab Hygenone fieri,cum Dionyſiaci certaminis iudicia in forum deferat, ſeq; ea de re ibi dictu rum,ſi accuſare uoluerit. Nec illud præteribo:cum iam Athenienſes necis Socratis pœnituiſſet,quòd iniquè eum condemnaſſent, edicto cauerunt,ne publicè Socratis nomen enūciaretur,ne ſcilicet in populo motus fieret. At Euripides edictum ueritus,Palameden induxit, ut ſub eius perſona occaſionē haberet ea uerba exclamandi, ἐκάνετε,ἐκάνετε, id eſt,occidiſtis Græcorum optimū. quæ uerba ubi ſpectatores quorſum dicta eſſent intellexiſſent,totum theatrū in lachrymas conuerterūt. Sed nos reliqua de Euripide ſequamur. Celebrat quadam ad Lucilliū epiſtola

Seneca

Seneca duodecim hos Euripidis iambicos, quos hoc uobis loco recitabo, quòd in peruulgatis epiſtolis Senecæ parum emendatè leguntur. Senarij hi ſunt:

Sine me uocari peßimum, ut diues uocer.
An diues, omnes quærimus, nemo an bonus.
Non quare, & unde, quid habeas tantum rogant.
Vbique tanti quiſque, quantum habuit, fuit.
Quid habere nobis turpe ſit, quæris? nihil.
Aut diues opto uiuere, aut pauper mori.
Bene moritur quicunque, dum lucrum facit.
Pecunia ingens generis humani bonum,
Cui non uoluptas matris, aut blandæ poteſt
Par eſſe prolis, non ſacer meritis parens,
Tam dulce ſi quid Veneris in uultu micat,
Meritò illa amores cœlitum atq; hominum mouet.

Cum hi nouiſsimi uerſus in Tragœdia Euripidis pronũciati eſſent, totus populus ad eijciendum & actorem & carmen conſurrexit uno impetu, donec Euripides in mediũ ipſe proſiluit, petens ut ſpectarent uiderentq́;, quem admirator auri exitum faceret. Dabat in illa fabula pœnas Bellerophõtes, quas in ſua quiſq; dat: nulla enim auaritia ſine pœna eſt, quamuis ſit ſatis ipſa pœnarum. atq; hæc quidẽ Seneca. Alludit uerò Euripides duobus ultimis uerſibus, ut puto, ad auream Venerem quam uocãt poëtæ, qua de re in deorum cognominibus agẽdum. Mulieroſum quidem Euripidem fuiſſe ſcribit Athenæus,

hoc eſt, φιλογύνω, mulierumq́ꝫ amatorem im modicũ: at uerò oſorem Gellius & Suidas, id eſt, μισογύνω, niſi uel hæc uel illa exemplaria mendoſa ſint. uel potius ut interpretatus eſt Sophocles. Nam cum Sophocli neſcio quis Euripidem mulierũ oſorem eſſe dixiſſet, ei reſpõdiſſe Sophoclem tradit Hieronymus in hiſtoricis commentarijs: In Tragœdijs, inquit, odit, quoniã in lecto uxores noſtræ non tales ſunt mulieres: quaſi id innuat, quòd in fabulis odiſſe uideatur mulieres Euripides, ſed in lecto minimè. Quid eſt, inquit Piſo, quòd uno dixiſti ſpiritu, & uno propè uerbo, Euripidem fuiſſe mulierũ oſorem, & amatorem? Non inficior, inquã, Piſo: ſed ita uos intelligite, uti Sophoclem modò reſpõdiſſe dicebam. uel potius, ut alij putant, quòd hoc iuueni, illud ſeni ei contigerit. Nam cum Gellius mulieres Euripidem odiſſe ait, cauſam non affert, quã hic ego uobis ex Græcis ſcriptoribus afferam. Aiunt enim illi, cum hiſtrionem ſuum aliquando unum cum uxore miſceri reperiſſet, ea cauſa mulierũ genus exoſum habuiſſe, atq; in Macedoniam fugiſſe, Comicorum ueritum calumnias: fuiſſe uerò ab Archelao rege benignè ſuſceptum, & inter amicos intimos annumeratũ, ita ut Euripidis cauſa regẽ ipſum interfectum, in quinto Politicorum ſcribat Ariſtoteles à Decamicho, qui regis iuſſu ab

Euri-

Euripide uapularat. quidam Decanicũ, alij, inter quos Ariſtoteles, Decamnichum uocant, & ex ijs unum aiunt fuiſſe, qui in aula regis uerſaretur: qui cum aliquando Euripidi στόματος δυσωδίαν, hoc eſt, oris graueolentiam obieciſſet, à rege Euripidi propterea cōceſſum, ut eum impunè uerberaret: quod poſtea & regiæ necis & poëtæ cauſa fuit. Gratus, inquam, Euripides adeò Archelao fuiſſe perhibetur, ut ei petenti nihil denegaret. quinimò cum quidam à rege aureũ ſcyphum dono petijſſet, Euripidi illum rex dari iuſsit, dicens, Tu enim petere, ipſe uerò capere dignus eſt uel non petens. hoc eſt græcè, σὺ μὲν γὰρ αἰτεῖν, οὗτος δὲ λαμβάνειν ἄξιός ἐστι καὶ μὴ αἰτῶν. Item cum Agathonē iam pubeſcentem deoſcularetur Euripides, rex ait, Ne admiremini, pulchrorũ enim autumnus etiam bonus eſt. hoc eſt græcè, μὴ θαυμάσηται, τῶν γὰρ καλῶν καὶ τὸ μετόπωρον καλόν ἐστι. quod eſt in Plutarchi Apophthegmatis aſcriptum: tametſi idem in Erotico, à poëta dictum, non à rege uideamus. Sed is Plutarchi liber parum caſtigatus legitur. Celebrat Dicæarchus Euripidis uerſus, quibus Archelao regi ita ſcripſit: Non eſſe prudētis hominis, cum ſit pauper, munera diuiti dare. Scribit Diomedes grāmaticus, Euripiden Archelao petenti ut de ſe Tragœdiam ſcriberet, reſpondiſſe, non ſe facturum, deoſq; precaturũ ne quid regi

Tragœdiæ propriũ unquam acciderет. Euripidem tradit Eparchides, cum in Icarium Atticæ locum fortè iuiſſet, & in agris mulierem inueniſſet, quæ cum uirgine puella & duobus filijs, quòd fungos ediſſent, extincti eſſent, in hæc fermè uerba epigrãma compoſuiſſe: O non ſeneſcẽtem axem ætheris ſol ſecans, taléne uidiſti antea tuo malum oculo, matrem & uirginem filiam & conſanguineos duos eodem fatali functos die? Sed his miſsis, iam uaria quæ de eius morte traduntur, attendite: ea quàm potero breuius referam. Mortuũ Euripidem ferunt tetro quodam & horribili mortis genere. Cum enim aliquãdo ab Archelao cœnatus noctu rediret, quod ſcribit Valerius, laceratus eſt à canibus, qui in eum ab Ariboeo Macedone & Crateua Theſſalo, uel Cratena, poëtis eius æmulis (ut ait Suidas) immiſsi fuerant. Alij à Decamnicho, de quo paulò antè. Diogenianus tamen Promeri regij miniſtri eos canes fuiſſe ſcribit, qui Promerus mirãdum in modum Euripidẽ eſt odio inſectatus: ab eo enim regi aliquãdo inſimulatus fuerat: atq; *Prouerb.* inde factum prouerbiũ, Promeri canes, de ijs qui læſi clàm ſummittunt, qui lædentes ulciſcãtur. Sunt qui canes in Euripidem immiſſos tradant, cum poëta ad Craterum regis catamitum proficiſceretur: alij cum ad uxorem Nicodemi, ſeu, ut alij, Nicodici Arethuſij:

thuſij:quod mihi parum ueriſimile uidetur, cum quintum & ſeptuageſimũ annum ageret Euripides:ea etenim ætas minus habiles ac ualidos homines facit ad Veneris illecebras: & propterea alij aliter rem prodidere. Cum in uico,aiunt,Thracen Macedonię canis quidam Archelai aberraſſet, Thraces illum canem mactarunt (ita enim mos apud illos erat) & ſimul uorarunt:quod cum Archelaus perſenſiſſet, eos homines talento mulctauit:illi uerò cum ſoluẽdo non eſſent, Euripidem rogarunt, ut apud regem pro ſe intercederet, qui & eis ueniam & remiſsionem impetrauit. Pòſt uerò cum Euripides per ſyluas meditando,ut conſueuerat interdum,ſolus incederet,rege uenante,canes ipſum circũuenientes dilaniarunt,& penè uorarũt.Canes autem illi crediti ſunt ex eo eſſe progeniti,qui fuerat à Thracibus occiſus: & inde ex eo factum in eos adagium,qui præter ſpem eis pœnas pendunt,quos aliquãdo læſere, Canis uindictam eos morari. hinc, puto,eſt illud Ouidij poëtæ:

Vtq; cothurnatum uatem tutela Dianæ
Dilanient uigilum te quoq; turba canum.

Vnde eriam Ion poëta:

Teq; ſibi ponant prandia grata canes.

ſi illud rectè reponimus, καὶ σὲ λυκοῤῥαίσθαι δεῖπνον ἔθηκε κύων. Locum uerò illum in quo à canibus,quos Macedonum lingua Eſteri-

cas uel Eſtreaticas à monte Macedoniæ uo cant, diſcerptus fuit Euripides: Bormiſcùm appellatum tradit Stephanus, quæ regiuncula eſt Macedoniæ. At ne quid prætermittam, ſcribit græcus interpres ipſius Euripidis, cum poëta apud regem uerſaretur, & co gitabundus eſſet, in quodam nemore contigiſſe ut à canibus ipſius Archelai deuoraretur, qui fortè in uenationem prodibat: fuiſſeq́ꝫ tum Euripidẽ ſeptuagenario maiorem. hæc quidem ille. Porrò alij non à canibus laceratum Euripidem ſcribunt, ſed à mulieribus. At uerò ſepulchrum & Euripidis memoriam eo Macedones dignati ſunt honore, ut in gloriæ quoqꝫ loco prædicarent,

οὔποτε σου μνῆμα Εὐριπίδης ὄλοιτό πῃ.

hoc eſt, ut Gaza tranſtulit,

Nulla ætate tua Euripides monumenta peribunt.

Poſitum eſt autem eius ſepulchrum, autoribus Plinio & Vitruuio, inter duos confluentes riuos, alterum ſaluberrimi quidem potus, alterum uerò mortiferi. Sed cur nõ Plutarchi uerba uobis recitem? qui de ſepulchro Euripidis ita propémodum ſcribit: Dicitur autem, inquit, Lycurgi ſepulchrũ fulmine ictum fuiſſe: id uerò non facilè alteri cuiquam ex illuſtribus præterquàm Euripidi accidiſſe & mortuo & condito in Macedonia ſecus Arethuſam. Itaqꝫ argumentum ac teſtimoniũ magnum eſt ijs, qui ſunt Euri

pidis

pidis ſtudioſi, illi ſoli poſt mortem contigiſſe, quę prius dijs immortalibus dilectiſsimo pijſsimoq; Lycurgo contigiſſe legimus. atq; hęc quidem Plutarchus in Lycurgo. Sophoclem quoq; proditum Euripidis morte ita conſternatū, ut atrata & pulla tunica ſe induerit, ac ſine corona ſuas Tragœdias ab hiſtrionibus actitari uoluerit. Philemon inſuper comicus eius mortem carmine defleuit. Extat & Alexandri Aetoli de Euripide carmen apud Gellium. Perijſſe uerò traditur nonageſimatertia Olympiade, annos natus ſeptuagintaquinq;. Athenięſes quidē eo mortuo in Macedoniam legatos petitum miſerunt eius oſſa: quibus cum negata fuiſſent, inanem nihilominus tumulum, id eſt, cenotaphium ei ſtruxerunt, in quo inſcriptio talis à Thucydide, uel, ut alij, à Theophilo poëta poſita traditur:

Μνῆμα μὲν ἑλλὰς ἅπασ᾽ εὐριπίδου, ὀστέα δ᾽ ἴσχει,
γῆ μακεδῶν, ἧ γὰρ δέξατο τέρμα βίου.
πατρὶς δ᾽ ἑλλάδος ἑλλὰς ἀθῆναι, πλεῖστα δὲ μούσαις
τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει.

quod ferè ſic latinè ſonat:

Eſt monumentum Græcia tota Euripidis, oſſa
Terra tegit Macedon, hîc ubi fata tulit.
Patria Græcia græciæ Athenæ, plurima muſas
Delectans, ex multis hoc quoq; laudis habet.

Euripidis tamen oſſa in ciuitatē Pellam delata accepimus, & ibi honeſtè condita. Stra-

bo in Argiuorum foro ſepulchrum Euripidis ait fuiſſe, appellatumq; Plinthum. Fabulæ uerò Euripidis duæ & nonaginta fuiſſe feruntur, inter quas octo Satyricæ: in his quindecies tantum uicit. At uerò M. Varro eius fabulas quinq; & ſeptuaginta commemorat, & quinquies tantum iudicum iniuria uiciſſe ait. Sunt qui quater dicant, item ſemel poſt mortem, eius docente nepote, qui & ei fuit cognominis. Fuit etiam Euripides primus qui fabularum principijs argumenta inſeruit. Eundem præter Tragœdias luſiſſe gryphis, atq; ijs in primis qui per literarum circũſcriptionem fiunt, annotauimus in eo, quem ad te Pice dedimus, Aenigmatũ libello: quo genere & Sophoclem uſum Athenæus ſcriptũ reliquit. Quantæ autem autoritatis fuerit Euripides, etſi ex ijs quæ ſuperius commemoraui abundè uobis oſtenſum puto, multò tamen, ſi quæ à Plutarcho referuntur attulero, locupletius id uobis teſtimonium fuerit. Nam cum cladem deſcripſiſſet Athenienſibus illatam à Syracuſanis Gylippo duce, & Niciæ & Demoſthenis Imperatorũ necem, captiuorumq; ſeruitia, ſubiungit: Multi ob Euripidem poëtam ſaluati ſunt: eius enim poëtæ uerſus præ cæteris Siculi admirabantur, & ſi quos à captiuis habere poterant, perdiſcebant: unde captiuorum multi liberati Athenas reuertentes, Euripidem

ripidem adhuc uiuentem ſalutatũ ibant, aſſerentes ſe eius uerſibus eſſe ſeruatos. Alij quidam cum illius uerſus dominos ſuos diſcentes docuiſſent, ab eis præmij loco manumiſſionem acceperunt. Plurimi poſt præliũ per ciuitates diſperſi ac uagi, uictum ſibi horum uerſuum recitatione comparabant. Mirum eſt, inquit Piſo, quod narras: neq; enim unquam aliquid tale ullo de poëta, eo pręcipuè uiuente, uel legi, uel audiui. Ita eſt, inquam, profectò Piſo. Verùm & noſter quoq; Marcus Cicero tanti Euripidem feciſſe uidetur, ut ad Tyronem ſcribens dicat, ſingula Euripidis uerba, ſingulas ſententias exiſtimare, citans ejus hoc carmen ſenarium:

Frigus tenui quàm corpori contrarium. hoc eſt,

ψύχος δ' λεπτῷ χρωτὶ πολεμιώτατον.

Sed & tu iam dudum Quintiliani de duobus his poëtis uerba recita, quando ego ſententiam, non uerba teneo. Libenter, inquit Piſo, faciam: & ad Picum conuerſus, de Tragicis, ait, loquens Fabius, Sed longè clarius, inquit, illuſtrauerunt hoc opus Sophocles atq; Euripides, quorum in diſpari dicendi uia uter ſit poëta melior, inter plurimos quęritur: idq; ego ſanè, quoniam ad præſentem materiam nihil pertinet, iniudicatum relinquo. Illud quidẽ nemo non fateatur neceſſe eſt, ijs qui ſe ad agendum comparant, utiliorem longè Euripidem fore: nanq; is ſermo-

ne,quo ipſum reprehendunt,quibus grauitas & cothurnus & ſonus Sophoclis uidetur eſſe ſublimior, magis accedit oratorio generi,& ſententijs denſus,& in ijs quæ à ſapientibus tradita ſunt penè ipſis par,& in dicendo atq; reſpondendo cuilibet eorum qui fuerunt in foro diſerti,comparãdus:in affectibus uerò cum omnibus mirus,tum in ijs quæ miſeratione conſtant facilè præcipuus. Hunc & admiratus maximè, ut ſæpe teſtatur,& eum ſecutus, quanquam in opere diuerſo, Menander. atq; hęc quidem Fabij uerba. Cui ego: Iſta tu quidem memoriter Piſo: at non ſic ego, quæ nunc uobis ex Galeno Pergameno, cum de caſtigatis Hippocratis exemplaribus agit,recitabo. Cum enim,inquit, Ptolemæus ab Athenienſibus petijſſet Sophoclis & Euripidis autographa exemplaria,ad eorum emendationem quæ in Alexandrina bibliotheca ille poſiturus eſſet,ijq; negaſſent,cumq; mox hi frumento indigerent,propter Atticæ eius temporis penuriã, Ptolemæus ex Aegypto frumentum eos exportare prohibuit,quouſq; illi penuria compulſi,illa ipſa exemplaria regi dono miſere: quibus acceptis,nõ modò gratus rex ut frumenta ex Aegypto exportarẽt conceſsit,ſed ſine etiam uectigali:tanti ſcilicet rex literarum ſtudioſiſsimus,caſta & emendata exemplaria faciebat. quam rem eò uobis libẽtius retuli,

retuli, ut uos etiam ad codices emẽdatos & caſtigatos omni ſtudio ac diligentia comparandos inflammarem, ſi Galenus tantus medicus, hoc exemplo faciendum monet. Sed cur & ego, ubi in hæc incidimus, quæ ex alijs collegi ad hanc rem pertinentia, uobis hoc loco non ſubijciam? Aratum poëtam ferunt, quo pacto emendata Homeri carmina eſſet habiturus ex Timone philoſopho quæſiuiſſe: Arato Timonem reſpondiſſe, id illum conſecuturũ, ſi in antiqua exemplaria incidiſſet, non quæ fuiſſent à recentioribus inuerſa interpolatáue: quo pacto hac tempeſtate à pleriſq; fieri conſpicimus. Noſtri quidem hac in re diligentiſsimũ fuiſſe Valerium Probum tradunt, ut qui ex uetuſtis codicibus ueram germanamq́; lectionem ſcriptorum eliceret. Idem cum in cæteros ſcriptores, tum in Plautum in primis Varro præſtitit. Laudantur & in Græcis præter Ariſtarchum & Ariſtophanem, Appion, & is Nicanor, qui à frequenti, qua in autores uitiatos utebatur ſigni nota, Stygmatias cognominatus eſt. Sunt & qui hodie in Vergilio & Marco Tullio hoc ſtudij & diligentiæ magna cum ſua laude exhibent, qui cum moribus, tum hoc nomine mihi chariſsimi. Sed in uiam redeo. Fuerunt duo alij Sophoclis nomine, ex priori quidem ambo genere procreati, quorum alter Ariſtonis filius &

ſenioris nepos, qui fabulas quadraginta, uel ut alij tradunt, undecim tãtum exhibuit, in quibus quidem decies uictor. Præter fabulas, elegias quoq; ſcripſit. Fuit uerò inter eos numeratus, qui moribus & caſtitate ac uitæ ſanctimonia apud gentes celebrati fuere, adeò ut eum nonnulli ſcriptores Apollonio cõpararint. Tertius uerò Sophocles & ipſe ex ſenioris Sophoclis ſtirpe genitus, Athenienſis fuit, Lyricus & Tragicus, inter eos connumeratus, qui Pl jas Tragica dicti ſunt, de quibus aliàs egimus. Fabulæ huius quindecim dicuntur. Sed & alterum quoq; Euripidem poëtam fuiſſe legimus, qui ſenioris ex fratre, ut ſic dicam, nepos fuit, ut eſt à Dionyſio in chronicis ſcriptum. Hic Homericam ſcripſiſſe fertur editionẽ, quam priori tamen quidam aſcribunt. Huius fabulæ exiſtimant, Oreſtes, Medea, Polyxena. Et cum

Theophilus. his etiã fuit Theophilus, cuius modò in Euripide meminimus. Comœdias uerò ſcripſit, inter quas medicus Epidaurius, Pancratia, Bœotia, Prœtides, & Neoptolemus: quę fabulæ ab Athenęo & Suida citantur. Extat Theophili opus, cõfictum, ut arbitror, quo Apollinis oracula Theophilus ipſe colligit: Apollinẽ enim interrogat inter multa alia, an unus ſit Deus, an alius: aliaq; eiuſmodi plura, quæ hexametro cũ ſint carmine conſcripta, non ideo Comici poëtæ crediderim:

utcunq;

utcunque tamen, hoc uobis loco recenſui. Quæ cum dixiſſem, & me nonnihil colligerem ad cæteros poëtas referēdos, ad me cōuerſus Piſo: Nequeo, inquit, Lili ſatis mirari Græcorum ſtudium, ne uerius dicam curioſam nimis in omni uel re minima diligētiam: nihil enim ab iis quantumuis leue intactum audio: cuius rei nomine noſtrorum plerique eos imitati, leuitatis & affectationis inſimulantur. Cui ego: Rectè, inquã, ais Piſo: ſed quorundam fuere, non omnium, inania iſta quæ dicis ſtudia, nec antiquorũ modò, uerum huius ætatis etiam, atque in primis adoleſcētium, qui ingenii potius ardore ac impetu, quàm iudicio feruntur, ſicuti Macremboliti, & Oloboli, & aliorum qui ænigmata carmine ſcripſere, id quod in præfatione noſtræ ad te Pice, ænigmatum interpretationis ſcripſimus: ut cætera huiuſmodi cæterorum in præſentia mittam, quæ inter narrandum poëtas ex me audietis: quare nunc attendite, ad reliquos enim ſcenæ poëtas redeo. Erat in hoc poëtarum ordine Ariſtarchus Tegeates poëta Tragicus, qui iiſdem fermè tēporibus, quibus Euripides, floruit, Olympiade uidelicet LXXXII. ut eſt in Euſebii Chronico. Hic cum ab Aeſculapio morbo liberatus fuiſſet, χαριστήρια, hoc eſt, gratias agentia dona uel laudes perſoluit, Sanitatis, inquit, mercedem dei quidem

ipſi nec poſtularent, nec acciperent, quomodo enim? ſi quæ maxima bona ſunt, & ultro nobis elargiũtur, permittũtq́ Solem uidelicet ipſum aſpicere, ac tanti dei tam felices radios ſine ullo precio, ac tam uarios aquæ & ignis uſus habere, deniq; uitalem hanc aëris auram capere, & pro arbitrio frui. Verumenimuero in his quoq; minimis nos neq; ingratos, neq; prorſus beneficiorũ immemores uideri uolunt, noſtramq́; eo etiam modo ſpectari uirtutem. Docuit uerò fabulas hic Ariſtarchus LXX. atq; in iis bis tantum uicit. Primus hic etiam fabulas in eam ſenſus prolixitatem conſtituit, ut Suidas ait. Inter huius poëtæ fabulas memoratur Achilles, quam Ennius pòſt traduxit, unde illi nomen, Ennij Ariſtarchi Achilles, quod uel ex his Feſti uerbis intelligi datur: Prolato, inquit, ære aſtitit. Ennius in Achille Ariſtarchi, cum ait, ſignificat clypeo ante ſe protento. Voluiq́; rem hanc uobis dicere, ne illud Plauti ex Pœnuli prologo perperàm exponatis: Achillem, inquit Plautus, Ariſtarchi mihi commentari libet, ubi interpretes confingunt, quæ parum ſunt poëtæ congrua. Vixit uerò hic Ariſtarchus annos ſupra centum. Me latet an hic ſit, quem Plutarchus Theodecti filium ſcripſit, in eo qui *περὶ φιλαδελφίας* inſcribitur. hic fratrũ amorem adeò rarum eſſe dicebat, quàm ſint Molionidæ.

Tum

Tum Picus puer ad me conuerſus: Iſtos, inquit, Molionidas nũquam amplius audiui, eos uelim libenter noſſe, cum exemplo ſint tam fraternæ gratiæ raræ. Cui ego: Putabã, inquam, te meminiſſe obſeruationũ mearũ, in quibus id copioſè explicatum. Fratres hi duo fuere συμφυεῖς, ut Græci dicũt, id eſt, con geniti aurigæ, & concordes, quorũ alter habenas & lora, alter ſcuticã & flagellum moderabatur: hos Homerus à patre Actore Actoridas, Plutarchus & magnus Gregorius à matre Molione Molionidas uocarũt. Duplicis hos naturæ fuiſſe fabulãtur: nam duo uterꝗ; capita, quatuor manus, & totidem pedes, unũ uerò corpus habuiſſe feruntur: hos cum Hercules uincere nequiret, inſidijs intercepit, Elinꝗ; obtinuit. autores Pherecydes & Mnaſeas, item Pindarus alijꝗ;. Sed horum quoꝗ; propria nomina, ſimul & alia pleraꝗ; leges uel in obſeruatione mea, uel in Herculis uita, quam non modò concepi, ſed iam parturio: atque ideo hoc tibi loco parcius. Satis tu quidem de Molionidis, Picus ait: ſed nunquid grammaticũ Ariſtarchum nobis piget referre, de quo tam ſæpe ſcriptores, ut nomen eius iam ferè tranſierit in cenſuræ nomen? Libenter, inquam, Pice uobis, ſi non omnia, aliqua ſaltem de ipſo retulero: nam & ipſum uatẽ, hoc eſt, μάντιν Panætius philoſophus Rhodius appellauit, ea ratio-

ne, ut ſcribit Athenæus, quòd facilè poëmatum ſenſus quaſi diuinaret. Fuit igitur Ariſtarchus patria quidem Samothrax, licet Alexandrinus habitatione: eſt enim Alexandriæ diutius uerſatus. patrem ſibi cognominem habuit Ariſtarchũ. claruit centeſima & quinquageſima Olympiade, quo tempore Ptolemæus Philometor rex erat, cuius & filium erudiuit. Commentariorum libros ſolummodo ſcripſit ſupra octingentos. diſcipulus fuit illuſtris grãmatici Ariſtophanis, & cum Cratete Mallote, qui & Pergamenus uocatur, diu Pergami certaſſe dicitur. diſcipulos plus quàm quadraginta reliquit. anno LXXII diem obijſſe tradunt inedia: cum enim hydrope laboraret, ipſe ſibi cibũ ſubtraxit. Ariſtarchum & Ariſtagorã filios reliquit, inſipientes ambos & fatuos. diuenditum uerò Ariſtarchum fuiſſe, atq; ab Athenienſibus redemptum, ſunt qui prodiderũt. Hic utiq; Ariſtarchus Homericos uerſus & in ordinem redegit, & illuſtrauit, ut etiam Aelianus in omnimoda hiſtoria ſcribit. Marcus quoq; Cicero ad Appium, Ariſtarchum, ait, Homeri uerſum negare, quem ipſe non probet. Huius certè illa ſententia fertur, digna ut memoriæ ijs præcipuè mandetur, qui tanto ſcribendi uerſus deſiderio tenẽtur, & plerunq; genio auerſante, ut dicitur, & inuita Minerua, uerſus tamen inconditos & nu

Ariſtarchus grammaticus.

gas effutire non ceſſant. Cum enim Homeri poëmata concinnaret, & in ordinem redigeret, interrogatus cur ipſe nõ ſcriberet, reſpõdit, Neq; ſe poſſe quemadmodũ uellet ſcribere, neq; uelle quemadmodũ poſſet. Ad quam ſententiam Horatius in Epiſtolis ad Auguſtum alluſiſſe uidemus, ſi antiquis ſtamus grammaticis:

Nec, inquit, ſermones ego mallem
Repens per humum, quàm res componere geſtas.

Deinde ſubiungit:

Si quantum cuperem poſſem quoq;.

Quidam Ariſtarchum falſò Piſiſtrati uixiſſe tẽpore putauere, ut alibi meminimus. Sequebatur uerò in tabula Achæus Pythodori, uel Pythoridos filius, Eretrienſis, ut Suidas & Athenæus tradunt, poëta Tragicus, qui LXXIIII Olympiade floruit. Plures autem fabulas ſcripſiſſe fertur, ſed quot numero, incertũ: quidam enim XLIIII, alij XXX, nonnulli quatuor tantum & uiginti prodiderũt: una uerò tantum uicit. Sophocle paulò iunior fuit, & cum Euripide aliquo tempore uixit, hoc eſt, uſq; ad LXXXIII Olympiadem. Meminit Achæi & Laërtius in uita Menedemi, ubi & philoſophũ ipſum ait ex Satyra Omphale hos ſenariolos uſurpare: *Achæus.*

ἁλίσκετ' ἀράγε καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς,
καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς ἐν βραχεῖ χρόνῳ. hoc eſt,
Capta eſt profectò celer ab imbecillibus,

Et aquila tempore in breui à teſtudine.

Eiuſdem fabulam, Alcmæon Satyricam, citat Athenæus: alij & Philoctetem, & præcipuè cum de hac uoce in bello prodeuntium ἰλιλεῦ diſſerunt. Fuit & alter Achæus Syracuſius iunior, qui & ipſe Tragœdias decem ſcriptitauit. Erat & Xenophon, non Socraticus ille philoſophus Attica muſa, ſed alter ueteris Comœdiæ poëta. Et cum his pariter

Chærephon. fuit Chęrephon Tragœdiarũ ſcriptor, quem Socrati pleriq; familiarem & amicũ putant: cui Pythia, cum oraculum cõſuleret de ipſo Socrate, id reſponſum tulit:

ἀνδρῶν ἁπάντων σωκράτης σοφώτατος.

id eſt, omnium hominũ Socrates ſapientiſsimus, ut eſt apud Laërtium. Sed tamẽ mirum eſt Pythiam iambico trimetro reſpondiſſe, cum heroica ſolita eſſet oracula reddere: niſi fortè Chærephon ipſe oraculum in Tragœdia retulerit. Vtcunq;, inter fabulas quas ſcripſit Chærephon, Heraclides reponũtur, hoc eſt, Heraclidarũ deſcenſus. uerùm quoniam nocturnis lucubrationibus extenuatus erat, ac pallore & macie confectus, Nycteris, id eſt, noctua cognominatus eſt: unde etiam prouerbium, οὐδὲν διοίσεις χαιρεφῶντος φύσει, Nihil differs natura à Chærephonte. Cui alludit Ariſtophanes in Nephelis: Nihil, inquit, natura differs à Chærephonte. Idem in Pluto, ſuppreſſo Chærephontis nomine:

mine: Nihil penitus diſcrepas ab Heraclidis: id eſt, ab ea Chærephontis fabula, ut Suidas obſeruat. Meminit & huius Philoſtratus in Sophiſtarum uitis. Fuit, inquit, Athenis Chærephon quidam, ſed nõ is, quem comœdia πύξινον, hoc eſt, buxeum uocat, à pallore ſcilicet, quẽ nimio ſtudio corrupto ſanguine contraxerat. Fuerunt & duo Carcini nomine nũcupati, quorum prior Agrigentinus Tragicus, licet Comicus à Laërtio dici uideatur. Polycritus quoq; Mendeſius in primo comicũ illum facit, & cum Aeſchine Socratico Dionyſio tyranno Syracuſis aſtitiſſe. Carcini præterea meminit Ariſtoteles tum in Rhetoricis, tum etiam in Ethicis, ubi Euſtrathius id tradit, quòd cum fabulam meditaretur à ſerpẽte morſus occubuit. eius fabula de Cerere Proſerpinam quæritante, à Diodoro ualde commendatur in libris Bibliotheces, item ab Athenæo, qui eius uerſus citat, in ſenes qui puellas uxores ducunt. Alter uerò Carcinus Theodecti, uel ut Lyſias apud Harpocrationem putat, Xenoclis filius, Athenieñſis, Tragicus, qui centum & ſexaginta fabulas docuit, & in ſola uictoriã eſt aſſecutus. Floruit per tempora Philippi Macedonis centeſima Olympiade. Inter fabulas ipſius Achilles, Semele uel Arche, ut ſcribit Athenæus, reponuntur. Carcinus ab Ariſtophane cum aliubi, tum in fabula quæ

Carcini duo.

Pax,hoc eſt, εἰρήνη inſcribitur,maledictis inceſsitur,atq; eius pariter filij, quos Strobilos nuncupabat, id eſt,cochleas:id enim, & buccinas marinas στρόβιλοι ſignificant,ut Suidas ait,præter alia ſignificata. Id certè innuens Ariſtophanes,patrem quidem Cancrum; filios uerò Cochleas uel Buccinas (à quibus & prouerbiũ factum,Felicior Carcini ſtrobilis, id eſt, εὐδαιμονέστερος καρκίνου στροβίλων, in improbos & parum fortunatos) eoſdemq́; quòd domi inter ſe contentioſi eſſent, ortygas οἰκογενεῖς uocabat, quaſi dicatis,domigenitas & altiles cothurnices: ſcimus enim quòd huiuſmodi genus auium inter ſe certantium paſsim ludo hoc tempore habetur, & ab antiquis etiam habebatur, id quod ex Polluce,Luciano,Herodiano,Plutarcho & Ouidio, alijsq́;, in obſeruatis meis oſtendi. Nunc ijdem filij,quòd colla & ceruices longas & anguſtas haberent, Gyliauchenas & Gyliatrachelos idem appellabat Ariſtophanes:eſt enim gylios texti ſeu uaſis cuiuſpiam militaris genus oblongum, & in acutũ deſinens,in quo,ut Suidas Græciq́; alij ſcribunt, caſeus ſeruaretur,cum cæpis, addunt alij & oliuas: unde & opſothecæ, hoc eſt,obſonij theca & repoſitorium militare dicitur. Addit Suidas & Chœrogryllum,id eſt,porcum ſpinum ſic uocari,& Herculem:alij porcum ſeu leonem,Sed hac de re & in Herculis uita diſſe-

diſſerui. Erant uerò hi Carcini filij reliquo corpore mutili, collo autẽ oblongo, ad eius gylij ſimilitudinem. Vnde ridendi ſunt hi, qui Glycytrachelos legunt, inter quos Eraſmus. quo fit ut eadem ratione eoſdem etiã, quòd pomiliones eſſent, interdum uocaret Nannophyes: Nanni etenim (ut ſcitis) parui ſunt homines, ut hinni equi, quod Græci obſeruant grãmatici. Item à caprarum ſtercore Sphyradon ἀποκνίσματα, & quòd à patre ſaltantes in fabulis inducerentur, Orcheſtas, itẽ Mechanodiphras uocabat, hoc eſt, currus uel ſellas machina & arte confictas. Carcinus enim in fabulis machinas ac monſtroſitates quaſdam inducere ſolitus erat, & propterea dodecamechanon eum uocat Plato, uel quoniam in fabulis euntes & redeuntes deos è cœlo imitaretur. Damnatur item ipſe Carcinus, quòd fabulam compoſuerit Myes, id eſt, Mures, præter expectationem, hoc eſt, cum labore: & galen, id eſt, muſtelam uel felem dixit ſtrangulaſſe nocturnos mures: ea quãdò muſtelarum ſeu felium (ita enim quidam Galen interpretantur) eſt natura, ut noctu mures captent & ſtrãgulent. Sed de cõuicijs Ariſtophanis ſatis diximus, nunc reliqua uobis quæ de Carcino memini, afferam. Ab hoc ipſo Carcino poëta adagium illud exiuit, Carcini poëmata, de ijs quæ obſcura nimis, & ænigmatis ſimilima

rò Grammatici in ſecundo Argonauticôn, nõ Carcino carmina Naupactica,ſeu Naupactia, ut alij legunt, ſed Neoptolemo cuipiam poëtæ aſcribunt. Atq; de Carcinis hactenus: nũc pauca de Xenoclide,quem per hæc fermè tempora fuiſſe colligimus. eum certè Demoſthenes nõ obſcuri nominis poëtam fuiſſe ait, & ſi Vlpiano rhetori credimus,Atheniẽſis fuit,qui in Macedonia Philippi temporibus plurimum uerſabatur:uerùm cum Egeſippũ ciuem quidem eſſe oſtendiſſet,ſed inhonoratum,ex eo à rege ipſo eſt prohibitus in Macedonia diutius obuerſari. Tum erant in tabula duo Sophrones, quorũ prior Syracuſius,Agathoclis & Damaſyllidis filius,qui Xerxis primùm temporibus,deinde Euripidis floruit,Mimorũ uerò ſcriptor. Sunt autem,ut etiam antè diximus Mimi, qui & Planipedes à Latinis, teſte Diomede,dicuntur,poëmata feſtiua & ridicula,maximeq; iocoſa,qualia apud Latinos ſcripſit Laberius & Mattius, apud Græcos Sophron,de quo nunc agimus,& Philiſtion:quorũ quidem poëmatum poëtæ Mimographi, Mimologi, ac etiam interdum Mimijambi,ut antè latius executi ſumus. & propterea nunc Sophronem ipſum potius referamus,quem uſqueadeo Fabius & Valerius Maximus, alijq;, probatum à Platone prodiderũt, ut dormiẽs ſemper eius libros,

Xenoclides.

Sophrones duo.

atq; etiam cum moreretur, capiti ſuppoſitos habuiſſe feratur. Scripſit uerò Sophron mimos maſculos & fœminas ſoluta oratione, ut ait Suidas, lingua Dorica. Difficilis uerò admodum in ſcribēdo & obſcurus fuiſſe dicitur, & propterea à Statio implicitus uocatur. Demetrius quidem Phalereus, ubi agit de ſermonis gratijs, mirum in modum Sophronis gratiam orationis celebrat: ex rebus enim, inquit, gratiæ ſumuntur, non ex prouerbijs: ut cum ait Sophron, ἐπίγε ὁ τὸν πατέρα πνίγων inquit, patrem ſuffocās. quod in eos dici putarim, qui cum ipſi oblectentur, ſuis perniciē comparant. Idem aliubi quoq; ait, ἐκ τοῦ ὄνυχος γὰρ τὸν λέοντα ἔγραψεν, ex ungue leonem pinxit: quo prouerbio alio quidem modo Lucianus & Philoſtratus utuntur. Quidam à Phidia emanaſſe tradunt, qui ex ſolo ungui totius leonis ſtatum metiebatur, ut ex Herculis pede Pythagoras Herculem, ut ex Plutarcho Gellius. Sūt qui prouerbiū hoc ita proferant, Ex unguibus leonem cognoſcere. Sophronis item, eodem Demetrio autore, & illud, τορύναν ἔξεσεν. eſt enim Toryna inſtrumētum ad ollam commouendam. Alij ex Eupolide ἔζεσεν legunt, ut à feruēdo, non à radendo intelligatur. Eiuſdem quoq; & illud, κύμινον ἔσπειρε, id eſt, Cuminum ſeuit: cuius & Plutarchus meminit in ſecūdo Sympoſiacôn. Item alibi ait, quòd olim ſere

batur

batur à male precantibus, atque ita felicius prouenire putabatur. Poſſumus & ex Ariſtotele & Theocrito legere ἔπριε, hoc eſt, Cuminũ ſecuit: unde & Cyminopriſtes: quod prouerbium eſt in hominem parcum admodum & ſordidum. Omnes ferè, inquit Phalereus, adagiones in Sophrone inueniuntur. At uerò Vlpianus in Demoſthenis orationibus, Sophronis mimos ait ad uirtutem homines inducere: ut minus mirum uideatur, ſi tãtopere à Platone legeretur. Alter quoq; fuit Sophron Comicus, ut Suidas refert cuius & nonnullas fabulas Athenæus memorat. Amaſſe uerò Sophron perhibetur Danaën Leontij Epicuri amicæ filiam: qua de re hiſtoriam Phylarchus recitat. Numeratur & inter mimijambos Cercidas Megalopolita, qui & optimus legislator & poëta fuit, ut Stephanus ſcribit: tametſi in uulgatis exemplaribus miliambon legatur. Alij tamen iambicum poëtam faciunt, cuius hoc eſt ſcazon: ἦν καλλιπύγων ζεῦγος ἐν συρακούσαις. hoc eſt, pulchrinatium fuit iugum in Syracuſis. Quippe duæ in agris forma cõſpicuæ ſorores educatæ fuerunt, quæ inter ſe de natium ſpecie perſæpe certabant: hæ pari conſenſu ſe urbani adoleſcentis iudicio permiſere: qui utraq; conſpecta, pro maiore pronunciauit, ſibiq; eam uxorem delegit: eius uerò frater non inuitus alteram accepit: Cercidas.

unde Veneri tēplum Syracuſis eſt cōditum, quam ex re Callipygon uocauere. meminit, *Promathidas.* ſed ſubobſcurè, alterius Suidas. Promathidas etiam Heracleota Mimiiamborū poëta fuiſſe perhibetur, etſi apud Græcos alicubi Hemiiambus non rectè uocetur. *Silanion.* Silanionem quoq; poëtam ſcribit Plutarchus in eo qui inſcribitur, Quomodo oporteat adoleſcentes poëtas audire. *Samyrion.* Fuit etiam poëta Samyrion, qui cum macilentus ac tenui corpore eſſet, ea cauſa à Strattide Comico Canabus uocabatur, ut Pollux ſcribit: eſt enim canabus lignum gracile, in quod pileum uitilibus aut centonibus intexitur. alij lignum illud ſignificare tradunt, circum quod dum fit cæra primū adhibetur: & ab eo exiles homines & macilenti, Canabi à Græcis uocitantur. *Sannion.* Sannion uerò, ut nonnullis in locis oſtendit Hermogenes, quiſpiam fuit, qui Tragicos choros docebat. meminit & Vlpianus rhetor in ea Demoſthenis oratione, quę eſt pro Media. A Latinis uerò Sannio accipitur pro homine ridiculo, qui fatua loquatur, à ſanna, ut Nonius & Probus obſeruāt: etſi quidam Samnio legunt. hos græcè moros & moriones dicimus, ut illud Ciceronis in epiſtolis melius intelligatis, Salis ſatis, ſannionum parum. quo prouerbij loco uti poſſumus, ubi plura ſunt quæ rideri & taxari queant, ſed qui rideant deſunt. Porrò &

in

in Græcis cõmentarijs legimus, ſannion pudendum ſignificare, quaſi dicas peniculus, dictus quaſi ἱερικίον σαίνειν, à caudæ uidelicet motu. Eſt & quando cauda appelletur, hoc eſt, ὀρὰ, ut apud Eupolin. Tunc, Sic agas rogamus, inquit Piſo, & nobis interdũ ex tuis annotatis aliqua imperti. id uerò & ſibi Picus gratiſsimũ eſſe fatebatur. Iſta ſcilicet, inquam ego, cauſa libenter faciam: nam & doctiores apud Grçcos & Latinos iſtuc ipſum aliquando faciunt, noſtri licet parcius, niſi cum neceſſe, uel expedire uidetur. Igitur ut ad rem redeam, Nicomachus Athenienſis Tragicus ſequebatur in tabulis, qui, neſcio qua fortuna, Euripidem & Theognin poëtas præter omnem opinionem uicit: niſi fortè illud diuinationis genus, quã & Magi Arithmantiã uocant, uerum eſſe credamus, quod Pythagoricos, & à Pythagoricis alios deinde obſeruaſſe legimus, illis ſcilicet in certaminibus uictoriæ palmam cõtingere, quorum nominũ literç maiorem numerum continent: ſic, ut Terentianus ait, Patroclum Hectorea manu periſſe: ſic Hectora tradunt mox cecidiſſe Achilli: plures etenim in Nicomacho numeri ſunt quàm uel in Euripide, uel in Theognide. quam numerorum rationem, ut Magos & Grçcos nunc ſileam, & in Nuptijs Philologię & Mercurij Martianus Felix ſecutus fuiſſe uidetur. Sed hac in parte

Nicomachus.

tantũ ponderis apud me habere ſcitote hæc Pythagoricorũ,ſeu,ut alij uolunt,Aegyptiorum,imò Magorum inuenta, quantum poëtarum ſomnia, quæ mitti eburnea porta dicuntur. Hoc etiamnum cõmento uidentur Marcus quidam & Colarbaſus ſuam conſtituiſſe hæreſim,ut Tertullianus ſcribit in eo, qui de hæreſibus dicitur. Idem & Irenæus & Philaſtrius : hi quippe hæretici,ex literis numeros educebant,ſi uobis ſtat memoriæ, quę de literis primo ſermone retulimus. Sed iam nos ad inſtitutũ redeamus. Fabularum Nicomachi aliæ parum celebratæ, præter Oedipum. Et alterum fuiſſe legimus Nicomachum Alexandrinũ ex Troica regione,à quo Tragœdiæ ſunt undecim cõpoſitæ,hæ: Alexãder ſeu Eriphyle,Geryones,Aletides, Neoptolemus,Myſi,Oedipus,Perſis uel Polyxena,Trilogia,Metecbænuſæ,hoc eſt,trãſegredientes,Tyndaris uel Alcmæon uel Teucer,& Ilithyia:in qua fabula coquum inducit in hiſtriones inuehi,cuius rei iocoſa carmina apud Athenæum leguntur. Et cum

Theognis. his pariter Theognis fuit poëta, quem modò cum Euripide à Nicomacho in docẽdis fabulis uictum diximus. Fabulæ ipſius parum cognitæ, utpote poëtæ qui illepidus & ſubfrigidus eſſet : unde & Chion, à niue uidelicet cognominatus eſt. Eum prętereà Comici cauillis ſunt inſectati, ut illud eſt, propter

pter eius poëmatum frigiditatẽ ineptiasq́ue: εἰ μὴ κατένιψε τὴν θράκην χιόνι πολλῇ, καὶ τοὺς ποταμοὺς ἔπηξ' ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον, ἡνίκα Θέογνις ἠγωνίζετο. At uerò ſi meminiſtis, Theognim Megaricũ elegorum poëtam in alia tabulæ parte uidimus. Poſt hos erat Theognetus, quem pleriq; Theſſalũ faciunt. poëta fuit Comicus, inter cuius fabulas has repoſitas reperi, Phaſma uel Philargyrus, Philodeſpotus, & Centaurus, de quibus & Athenæus in Sophiſtarum cœnis. Huius quoq; ſacri ſermones fuiſſe feruntur, qui in uigintiquatuor rhapſodias diſtincti fuere. alij tamen hos in Orpheum referunt, ut in ſecundo ſermone retulimus. In hac uerò parte tabulæ multi fuere poëtæ, inter quos Morychus Tragicus, qui cupediæ ac gulæ artibus deditus fuit: qua re etiam ab Ariſtophane notatur. Quidam Morychon Dionyſij cognomentum eſſe aiunt, ἀπὸ τοῦ μορύξαι factum, quod ſignificat inficere & contaminare: cuius dei perſona in fabulis ridicula & imprudẽs inducitur: unde factum eſt prouerbiũ in eos, qui ridiculum quippiam & fatuum faciũt, Magis es Morychò fatuus, hoc eſt, μορύχου εὐηθέστερος, ſeu μωρότερος μορύχου, de quo plura Zenobius ex Polemone, & Suidas, alijq́ue. At nos quæ ad poëtam tantum attulimus, cætera Eraſmo relinquimus, qui hac in re neſcio quem acriter caſtigat. Poſt hunc erat

Theognetus.

Morychus.

Euages. Euages paſtor, qui & poëta Comicus fuit. eũdem & Stephanus idiotam & illiteratum tradit, reliquarumq; diſciplinarũ expertem, celebrem tamen poëtam habitum. adeò uerum eſt, quod uobis alibi prodidi, poëtas afflari numine. Scribit de hoc eodem Euage poëta Dionyſius in libris hiſtoriæ muſicæ. Fuit uerò Hydreates patria, ex inſula Hydrea, quæ ante Trœzena ſita eſt, ut Hecatęus in Europa, & Pauſanias in ſecundo prodidere.

Egeſippus. Dein erat Egeſippus, qui à Suida & Athenæo celebratur, cognominatus Crobylus: non is quidem eſt quem Demoſthenes celebrat ſeptima Philippica. In eius fabulis eſt Philetærus, ut ſcribit Athenæus. De Egeſippo autem Alexandrino Iudæo hiſtorico nunc non eſt dicendi locus, cum eius uita à D. Hieronymo in libro de uiris illuſtribus deſcribitur. Illud tantum uos monuerim, quòd quæ nunc circunferuntur eius Egeſippi hiſtoriæ, parum mihi legitimæ uidentur, cum loca cõmemoret, præter alia, quæ poſt Egeſippum ijs nominibus nuncupata fuere: tametſi fortè id D. Ambroſio aſcribi poſſet, qui eius hiſtoriæ interpres fuiſſe traditur.

Timotheus. Fuit in hac poëtarum turba Timotheus Athenienſis mediæ comœdiæ poëta, cuius fabulæ pleræq; apud antiquos, hæ uerò apud Suidam & Athenęum cõmemorantur, Pyctis, Cynarion, id eſt, Catellus: Paracatathece,

carathece, id eſt, aſsidens uel aſsiſtens: & μεταβαλλόμενος ἢ μεταφερόμενος. Fuit & multò iunior alter Timotheus, qui in Anaſtaſium Imperatorem Conſtantinopolitanũ Tragœdiã cõpoſuit de Demoſio, qui dicebatur Chryſargyrus. grammaticus hic fuit Gazæus patria. Scripſit uerò præter Tragœdiam, hexametris uerſibus de animalibus quę apud Indos, Arabas, Aegyptios & Libyes inueniuntur, item de cicurum & ſylueſtriũ auium natura, deq́ ſerpentibus etiam libros quatuor. De Lyrico uerò Timotheo tunc agemus, cum ad Lyricorũ tabulam uenerimus. Celebratur quoq; hac fermè tempeſtate Sthenelus, qui Tragicus poëta fuit, cuius Lyſias meminit in oratione quã pro Diogene habuit. meminit & Ariſtoteles in Poëtica, & Harpocration, qui ait Sthenelum calũniari, quòd Platonis Laconas ſcribens, ut propriũ poëma ſibi uendicarit. Ariſtophanes quoq; ita nominat, ut illius uerba aceto & ſali comparet. Ea uerò Stheneli ſententia circunfertur: οἶνος καὶ φρονοῦντας εἰς ἀφροσύνας ἀναβάλλει. uinum, inquit, etiam prudentes in imprudentiã trudit. *Sthenelus.* Erat porrò in tabula Ariſtophanes. *Ariſtophanes.* & ſimul hoc dicens obticui, ut quæ de Ariſtophanis uita multa aliàs obſeruarã, in memoriam reuocarem. cum Piſo ſuſcipit: Iam mecum, inquit, mirabar, quid iſtum tandiu differebas: putabã ipſum tibi excidiſſe. Non,

inquam ego,exciderat,ſed tempus expecta-
bam ut & ordinem ſequerer,& nõnihil me
colligerem.Cumq́ eos attentos intuerer,ſic
ego cœpi:Hic,inquam,erat Ariſtophanes il
le, qui inter conuicia Eupolidis & Cratini,
& nouæ comœdiæ illecebras,mediũ quod-
dam dicẽdi genus atticiſsimum adinuenit.
Fuit uerò Cydathenæus, ex Pandionis tri-
bu. patrem Philippum habuit,quem Aegi-
neten fuiſſe quidam prodiderunt,alij Aegy-
ptium,quidam ex Rhodo Lindium uel Ca-
miræum: quidam eum ex ſeruili genere or-
tum prodidere, ut ſcribit Suidas. Porphy-
rion tamen Bionem Ariſtophanis patrẽ pu
tauit,hominem miræ dicacitatis,atq; ea cau
ſa illud ait ab Horatio dictum:

Ille Bioneis ſermonibus,& ſale nigro.

Aliæ tamen ab alijs ſententiæ,ut ſuprà oſten
dimus,ſuper hoc afferũtur.Fuit Ariſtopha-
nes forma & corporis habitu quadrato,in-
genio ad omnia facili ac prompto, indole
præſtanti,qua puer omnes quòd ſuperatu-
rus poëtas eſſet,indicia certiſsima exhibuit:
uir uerò factus malos adeò eſt inſectatus,ut
nec proceribus ac reipublicæ principibus
pepercerit,nec Cleoni ipſi,qui ea tempeſtate
tribunus plebis patriam ſuppilare diceba-
tur:atq; illum in primis in ea fabula eſt inſe-
ctatus,quæ *ἱππῆς* inſcribitur:cuius cum nul
lus hiſtrio,propter eius impotentiam,perſo
nam

nam auderet agere, Ariſtophanes ipſe faciẽ minio oblitus egit: cuius cauſa ab equitibus quinq; talentis mulctatus eſt, ut idem in Acharnane fabula ſcribit. Nec Niciæ ſummo duci, quamuis mitis & liberalis eſſet, pepercit, utpote qui in fabula, quam Georgiã inſcripſit, acriter, ut deſidem & agricolam illum taxauerit, ut eſt à Plutarcho proditum. Hinc adeò Ariſtophanes ab ijs qui rempub. adminiſtrabãt timebatur, ut mediam quandam uiuendi uiam ſectarentur, ne in eos uidelicet ille ſtyli aciem uerteret (nam hoc ipſo tempore legem promulgauit Alcibiades, ne Comici proprio quẽquam nomine in fabulis inſectarent) in Comœdijs. τρόπην quandam & conuerſionem adinuenit nouæ comœdiæ in Cocalo, unde & fabula ab eo Cocalon inſcripta: qua in re mox illum ſunt imitati Philemon & Menander. Primas ille quidem, parum ſibi fidens, prſtanti licet ingenio, ob Calliſtratum fabulas & Philoniden cõpoſuit, quibus ipſe hiſtrionibus uſus eſt: Calliſtrato quidem ad priuata, Philonide uerò ad popularia. Ab Ariſtonymo autem in ijs ipſis fabulis & Amepſia poëtis, de quibus alibi egimus, carptus eſt, obijcientibus illum res alias agentem, quater in prooemio aberraſſe. Sedenim, ut Græci obſeruarunt grammatici, ſcurras & Sycophantas haudquaquam libenter in fabulis admiſit,

quos in Veſpis ἠπιάλους, hoc eſt, febre quadam querquera agitatos uocat. Sacræ hic oliuæ ramo coronatus fuit, inſuper & Athenienſium eloquẽtiſsimus habitus eſt, ingenioq́ maximè excellenti: in ſentẽtijs creber, inuentione uaria & iucunda, arte ſumma & pręcipua, uſqueadeo ut omnium iudicio poſt ſe reliquos eius generis poëtas longo quidem interuallo reliquerit. Sunt qui illũ ſtylo Euripidem imitatũ fuiſſe uelint, ſed eo tenuior & exilior, quo ille Tragœdiam, hic Comœdiam ſcripſit. Diminutiuis etiã uocabulis, teſte Ariſtotele in Rhetoricis, uſus eſt, atque id quidem cum mordacitate plerunq; & uenuſtate, & pręcipuè in Babylonijs fabula, ut ἀντὶ χρύσου χρυσίδιον. Quales uerò illius ſint ſales & argutię, nullibi melius eſt legere quàm in libello Plutarchi, qui inſcribitur Epitome ſeu compẽdium cõparationis Ariſtophanis & Menandri, in quo de utriuſq; differentia multa. Ego uerò, inquit Piſo, aliquas iſtius poëtę fabulas prælegentẽ Demetriũ audiui: mirũ eſt quãtum ſim ea lectione delectatus. Et ego ad puerũ Picum uerſus: Et tu, inquã, Pice accinge te ad huius lectionẽ: audiſtin' quæ dixit Piſo de huius poëtæ lectione? totus eſt tibi ediſcendus, quãdo in eo ſunt omnia linguæ Atticæ ornamenta, & niſi Socratem hic mihi impudentiſsimè ſuis Nebulis proſcidiſſet, parẽtem ſcilicet morum & philoſophiæ

loſophiæ,in primis fuerat colendus. Sed ferendum hoc nobis, ut diuus Plato gratiſsimus eius diſcipulus tulit,qui cum à Dionyſio Siciliæ tyrãno rogaretur,ut aliquã quaſi ſibi ſpeciem & imaginem reipub.Atheniẽſis oſtenderet,ille Ariſtophanis νεφέλας,id eſt,nebulas,ei miſiſſe dicitur:quã fabulam contra Socratem nõ multò antè ſcripſerat. Platonẽ ego certè crediderim poëmatis perfectionẽ, non autoris crimina commendaſſe. At uos iam reliquum uitæ attendite. Filios Ariſtophanes tres habuit, Philippum,Nicoſtratũ, & Ararota.alij duos tantum dicũt,id quod ipſe alicubi innuere uidetur, inter quos Araros, qui & Araro,& ipſe comicus,cuius fabulæ Ceneus,Adonis, Hymenæus, Parthenicon,Campylion. Legi & apud Suidã Philetæron fuiſſe Ariſtophanis filium:niſi fortè alterius cuiuſpiã Ariſtophanis:qui quidem Philæterus Athenienſis comicus fuit, & fabulas uiginti & unam cõpoſuit, ex quibus hæ ſunt: Achilles,Corinthiates, Cynegias, Philaulus,Cephalus,Tereus,Oenopion,Antyllus,& Autophiletæros. at uerò alij nonnulli,Nicoſtrata,Atalanta,Lampadophori: Iulius Pollux Philetærum,Comœdiadaſcalon uocat,in ſeptimo.Non defuere qui Ariſtylon quoq; Ariſtophanis filium putauere, ut alibi diximus. & hæc quidem de Ariſtophanis filijs, Tantæ uerò autoritatis etiam

Araros.

Philetærus.

uiuens fuiſſe legitur, ut cum Perſarum rex in Græciam deſcendiſſet, quæſiſſe traditur, ubi nam eſſet Comœdiæ poëta: eo nomine per excellentiam Ariſtophanem intelligens. Eſt autem Athenis mortuus, in quem cum alij multi, tum Plato ipſe, ut pleriq; prodiderunt, epitaphium condidit, quod tale eſt,

αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται
ζητοῦσαι, ψυχὴν εὗρον ἀριστοφάνους.

quod ferè ita latinè:

Quærẽtes templum Charites quod nõ cadat unquã,
Inuenere animam uatis Ariſtophanis.

Scripſit præterea Ariſtophanis laudes inſignis ſophiſta Libanius. Ab Ariſtophane Ariſtophaniũ carmen nomen accepit, eius licet non fuerit inuentor, ſed quòd eo frequentiſsimè uſus ſit: ante ipſum enim Cratinus, & ante Cratinũ Epicharmus eo genere carminis uſi ſunt, ut Hephæſtion tradit, ipſiusq; Ariſtophanis expoſitores. Suidas tamen tetrametri & octometri autorem facit. Quot uerò fabulas docuerit, incertum habetur, ut de pleriſq; alijs: quidã enim quatuor & quinquaginta, alij quatuor & quadraginta dixere. earum tamen quatuor incertæ & illegitimæ iudicatæ fuerunt: nam Archippi cuiuſdam poëtæ eas aliqui aſſeruere, illius inquã Archippi, qui, ut Zenobius, uel ut alijs placet, Zenodotus in collectaneis prouerbiorũ ait, Comœdiã ſcripſit, cui titulum fecit, ὑπὲρ

ὄνου

νου σκιᾶς. Atq; hactenus, inquam, de Ariſtophanis uita. Tum Piſo: Quoniã, inquit, priorum dierum ſermone de cõmentarijs, qui in his quæ leguntur Ariſtophanis Comœdijs ſine autoris nomine circũferuntur, nõnihil te dicturum recepiſti, nũc id promendi tempus, antequàm ad aliorum poëtarum narrationem deſcendas. Rectè, inquam, mones Piſo: paucis uerò expediam. Sunt uerò conflati illi, ſeu magis collecti, ex multorum, non unius interpretamẽtis, ut ex antiquis diuerſorum grãmaticorum ſcholijs, atq; ex Suida maximè & Theophilo, & Heſychio alijsq;. Et ne me falſa dicere arbitreris, huiuſce rei teſtem & autorem exhibeo Marcum Muſurum Græcum hominem, latinè & græcè apprimè eruditum, qui Aldo Manutio rogante, eorum cõmentariorum fuit (ut ſic dixerim) compilator & cõfector. Quare aliquis fortaſsis iure exiſtimet, quæ nũc incerto nomine Græcorum cõmentaria ferũtur, ſimili fuiſſe ordine collecta. Quæ cum dixiſſem, fuit (inquam) & alter Ariſtophanes Byzantius, inter grãmaticos celebratiſsimus, qui Alexandriæ in primis docuit, & Ariſtarchi magiſter fuit, de quo in pręſentia nobis non eſt agendum. Poſt Ariſtophanem ſequebatur magnus poëtarũ numerus, inter quos Nicophron Theronis filius Comicus Athenienſis, qui eodem quo Ariſtophanes tem-

Ariſtophanes grammaticus.

Nicophron.

pore aliquo in precio fuit. huius fabulæ traduntur, Veneris fœtus, hoc eſt, ἀφροδίτης γοναί: ἐξ ᾅδου ἀνιών, id eſt, ex inferis rediens: Sirenes, Pandora, & ἐγχειρογάστορες, quo uocabulo Græci eos ſignificãt, qui ex labore manuum
Teleclides. uictum quærunt. Per hæc tempora Telecliden quoq; floruiſſe ſunt qui tradant, cum tamen apud Plutarchum, quo Pericles tempore uixiſſe legamus. Fuit & ipſe Athenienſis comicus, inter cuius fabulas hæ cenſentur, Amphictyones, Prytanes, & στῤῥοί, id eſt, ſolidi, ut Athenæus ſcriptum reliquit in Dipnoſophiſtis: meminit & Plutarchus in uita Niciæ. Sunt & qui huic eidem attribuant Telchiniacen hiſtoriã carmine heroico conſcriptam, quam alij Epimenidi, ut ſuo loco
Dionyſius. meminimus. Dionyſius etiam notiſsimus ille Siciliæ tyrannus in fabulis & ipſe inter poëtas locũ habuit: nam Tragœdias & Comœdias, ut alia mittam, condidit: qui tyrannide eiectus, Corinthi ludum aperuit, ut ante alios M. Cicero in epiſtolis tradidit: unde
Prouerb. prouerbium factum eſt, Διονύσιος ἐν κορίνθῳ, quoties neminem tam ſublimi eſſe fortuna oſtendere uolumus, qui non etiam ad humilem & abiectam ruere poſsit. Notiſsima eſt hiſtoria Philoxeni, quem in lapidicinas tyrannus detruſit, quòd eius poëmatibus illudebat, quam copioſè in Philoxeni imagine recitabimus. Lucianus quoq; de Dionyſio illud

illud prodidit, in eo qui ad indoctum multos emptitãtem libros inſcribitur: Cum, inquit, Dionyſius ſe contemni, & uulgi fabulam eſſe cognoſceret, nulli rei parcebat, ut Aeſchyli pugillares, quibus ille ſua poëmata deſcribere fuerat ſolitus, aſſequeretur: quibus adeptis, iam ſe Aeſchyli doctrinam omnem & ſcribendi rationem habere exiſtimabat. & cætera quæ Lucianus tales homines irridens affert. At uerò hunc Dionyſium ob lætitiam de Tragœdiæ uictoria periſſe, teſtis eſt Plinius. Sed quoniã plurima tam à Græcis, quàm Latinis de Dionyſio ſcribũtur, & ea notiſsima ſunt, ea recenſere ſuperſedeo, ad alios poëtas tranſiens. Non longè à Dionyſio erat in hac tabulæ parte Antiphon Sophili filius Athenienſis, qui à Rhamnunte Atticæ pago, Rhamnuſius dictus eſt. poëta fuit & orator, ut Suidas ſcribit: quocirca Ariſtoteles in principio quæſtionũ mechanicarũ, Vt poëta, inquit, Antiphon ait, eodem modo res ſe habet: arte enim ſuperamus ea, à quib. natura uincimur. Marcus uerò Tullius Antiphonem de inſomnijs ſcripſiſſe in primo de diuinatione, & in ſecundo ὀνειροκριτικῶν, cum de piſcibus agit Artemidorus, tradunt: unde & illum Græci ὀνειροκρίτην, hoc eſt, ſomniorum coniectorem uocant, ut eſt apud Suidam. At Philoſtratus in Sophiſtis, & Plutarchus copioſè Antiphonis uitã de-

Antiphon.

ſcribunt. hic quidem cum de eius poëtica agit, Traditur, inquit, & Tragœdias unà cum Dionyſio Tyranno compoſuiſſe, atque etiam ex ſe ſolus. unde & comicã eius orationem uocat Philoſtratus, ut quæ comica eſſent cõtineret. Cum autem in ſtudijs poëtices uerſaretur, ut idem Plutarchus ſcribit, artem ad mœrorẽ animi leuandum cõmentus eſt, quę ueluti medicorũ artes male habentium corporibus medentur, ita hęc egris animis ſubueniret. atque ideo cum Corinthi uerſaretur, prope forum domiciliũ habuit, ſcripto propoſito profeſſus ſe ægris animis curationẽ adhibere: id ſcilicet in primis faciẽs, cum aliquis curandus acceſsiſſet, diligenter languoris & mœroris cauſam percontabatur, dein congrua oratione conſolationem afferebat: eiuſmodi eius erat medicina. Sunt præterea qui Rhegyni Glauci librum de Poëtis Antiphoni aſcribant. Thucydides ſcriptum reliquit, neminem unquam capitis cauſam melius orauiſſe Antiphone, cũ ipſum ſe defenderet: eique cauſæ ſe aſtitiſſe dum diceret. idem ait Thucydides. Ariſtoteles uerò ſecundo Rhetoricæ libro, Cum ad ſuppliciũ, ait, à Dionyſio raperetur Antiphon, morituroſque ſocios capita uelaſſe uideret per portam exeuntes, quid ita? inquit, an'ne horum quiſpiam cras uos uideat timetis? Duos tamen Antiphonis nomine fuiſſe, pluribus oſtendit

oſtendit Hermogenes rhetor, ea parte ubi de ciuili oratione agit. Tres uerò Suidas cõmemorat, primum Thucydidis magiſtrum, cuius nullus cognoſcit fuiſſe magiſter, hoc eſt, αὐτομαθὼς, ut ait Philoſtratus: tametſi quidam eum à patre Sophilo edoctum ſcribũt, Neſtorem nũcupatum. alterum prodigiorũ interpretem, λογομάγειρος cognominatũ. tertium autem ſomniorum fuiſſe interpretem. Qua ex re mihi dubitandi anſa facilè datur, eorum quiſnam poëta fuerit. Secũdum quidem idem Suidas Epici carminis conditorẽ facit, & patria Athenienſem dicit: Plutarchus uerò primum oratorem & Tragicum, Philoſtratus & Comicũ addit. Sed his à nobis in præſentia miſsis, iam ad alios tranſeamus.

Subſequebatur Theopõpus, non ille Iſocratis diſcipulus, orator & hiſtoricus, ſed alius, Theodectis, ſiue ut alij tradũt, Theodori filius, Athenienſis, archææ Comœdiæ ſcriptor, cuius & Pollux meminit & Athenęus. Hephæſtion uerò ab hoc carmen Theopompeion denominatũ ait. Hic quidem poſt Ariſtophanis tẽpora floruit. Fabulas quatuor & uiginti docuiſſe traditur, inter quas Aeſculapius. Celebratur & illa ipſius quæ βατύλη inſcribitur, qua dictione fœminam pomilionem ſignificari Græci grammatici ſcribunt. alij ſpeciem quandam plantæ tradiderunt. Fuit uerò Theopompus in ijs quæ ad *Theopompus.*

diſciplinas pertinēt prudens ac peritus, ſed quapiam narium tabe & deſtillatione male affectus, à qua cum liberatus eſſet, rurſus ad fabulas ſcriptitandas rediјt: cuius rei & marmor in eius patria cum inſcriptione oſtendebatur, quæ & apud Suidam legitur. Hunc ipſum delirare ſcribit Plutarchus, cum Lacedæmonios perſtringit, quòd cauponarũ & uina uendentium mulierum eos perſimiles dixit: quia Græciæ libertatis guſtum propinarint, cæterũ in uinum acetum inſtillarũt: non multò enim poſt Lyſandri uictoriam, quæ quaſi prægustatio uiſa libertatis erat, nulli adminiſtrãdarum rerũ autoritas permiſſa fuit. Huius Theopompi fabula citatur Autocharis, in qua Platonē perſtrinxit acerbè: citatur item in Cypriaco carmine à Fulgentio in mythologico. Fuit & alter Theopompus Colophonius, poëta Epicus, ſeu ut Græci dicũt, Epopœus, qui Harmation cõſcripſit: muſicũ id nomen eſt. huius meminit

Nicoſtratus. Athenæus. Poſt Theopompũ erat Nicoſtratus, qui, Laërtio teſte, Clytemneſtra eſt cognominatus. Comicus uerò fuit multi nominis, ut docet Athenæus, qui & has ipſius fabulas percenſet: Pandarum ſiue Anthyllum, qui tamen ab aliquibus Philetæro aſcribitur: & Hierophantes, & alias non parum multas, quæ in loculo repoſitę repertæ ſunt, cum diutius latuiſſent. Hic quoq; Nicoſtra-

tus

tus optimè hiſtrionicam exercuit: & ab eo propterea, in eos qui aliquid rectè & peritè faciunt, prouerbiũ factũ eſt, ἐγὼ ποιήσω πάντα κατὰ νικόστρατον, id eſt, ut Nicoſtratus omnia faciam. Nicoſtratũ alterum Macedonẽ egregium oratorem deſcribit Hermogenes rhetor, quem delectatum ſcribit fabulis non ſolum Aeſopæis, ſed & dramaticis. Hos ſequebatur Melitus Larij filius Athenienſis, Tragicus poëta, parum incitatus & uehemens: quare apud Græcos eſt ὑπόψυχρος, hoc eſt, ſubfrigidus dictus. Hic cum Lycone & Anyto, Socrati philoſopho ſapiẽtiſsimo diẽ dixit, quo iudicio Socrates cicuta hauſta perijt, ut res eſt notiſsima apud Platonem & M. Tullium & alios. Deſcribitur certè ita à Platone Melitus in Euthyphrone: Iuuenis, ait, quidam ignobilis eſſe uidetur, uocant illum (ut puto) Melitum, ex Pitheo populo, ſi quem tu Pitheum Melitum noſcis, prolixis deciduisq; capillis, aquilino & incuruo naſo, barbaq; rara. hæc Plato. Quibus uerbis præter ironiam, ſigna quoq; quaſi phyſiognomi cuiuſpiam cognoſcimus, deſcribẽtis hominis ſuperbiſsimi infidiſsimiq; improbitatem atq; audaciam. Irridet & Melitum Ariſtophanes, eiuſq; Scolia, quæ ſunt carminũ genera à cithara ſic uocata, ut nobis autor eſt Diomedes, de quibus in primo ſermone actum eſt abundè, & à Plutarcho in Muſi-

Melitus.

ca: tametſi aliter Eraſmus, τῶν ἰαεμικῶν αὐλημάτων nuncupauit, quæ lugubria ſunt & flebilia carmina, de quibus & Suidas, Pollux & Athenæus. Sed cum non multò pòſt Athenienſes quantum reipublicæ detrimenti ex nece Socratis prouenifſet, cognouiſſent, Melitum ipſum lapidibus obruerunt, ut ſcribit Suidas: ut uerò Laërtius & alij, neci tradiderunt. Fuiſſe autē Melitum abuſq; Eleatæ Zenonis temporibus & Empedoclis legimus: quo factum eſt, ut eum natu grandiorē fuiſſe exiſtimem, cum Socratē accuſauit. Reponitur uerò etiam à Grçcis Melitus inter rhetoras. Scripſit præter fabulas περὶ τοῦ ὄντος, hoc eſt, de eo quod eſt, & ſi placet, de ente. Egit & pro Samijs imperatorem, & contra Sophoclem poëtam nauali pugna conflixit, Olympiade circiter quarta & octogeſima. geſsit & rempub. aduerſus Periclem. Fuit & alter Melitus & ipſe Athenienſis, puer formoſus, qui à Pauſania Meles dictus eſt, cuius hiſtoria copioſius à Suida deſcribit, qui à Pauſania nōnihil uariat: nam hic amatorem, ille amatum facit. Amatus cum eſſet Meles à Timagora ardentius, poſt multa, nihil puer eū miſeratus, mortem illi demū imperauit: ille dicto parens, ſe ex arce, id eſt, Acropoli præcipitem dedit. Non multò pòſt & Melitus ipſe deorum, ſi non dæmonū potius inſtinctu & uoluntate, ex eodem loco præcipitem

ſe de-

ſe dedit.quare,inquit Pauſanias,in urbe ere ćta eſt Anterotis ara,quam ἀνάθημα μετοίκων, hoc eſt, inquilinorum oblationem uel donarium, ſeu peregrinorum uotum, ut Domitius interpretatur,eſſe dicunt,quòd ſcilicet erat inquilinus Timagoras. Statuã uerò illam fuiſſe ait Suidas,nudi & formoſi pueri,qui duos in ulnis generoſos gallos contineret, ſeq́ꝫ ipſum in caput impelleret. Porrò Anteroten deũ, quem Cælius noſter Anticupidinem latinè uertit,amorem reciprocũ facere gentes exiſtimabãt,cuius Cicero de natura deorum meminit,& Seruius in quarto Aeneidos,ſuper ea poëtæ uerba:

Tum ſi quod non æquo fœdere amantes
Curæ numen habet.

Meminit & Suidas in ea dićtione ἀντέρως,ubi & hiſtoria eſt amoris mutui Charitonis Melanippum amantis, & quod hoc cognomine Apollonius Alexandrinus Anteros uocatus fuit. Cælius uerò ex Alexandro,ut inquit,ex Aphrodiſiade,ita ſcribit: Venerem à Themide fatidica monitam,Cupidinem iuſtos aućtus non habiturum,donec alterum non pepererit: quare dea cum Marte rem habens,eum filiũ peperit,cui nomen impoſuit Anterotis, ceu uos Anticupidinem dicatis. Porrò apologum iſtum non Alexandro,ſed Porphyrio aſcriptum,in græcis legi. Hæc uerò uobis parergως & præter propoſitũ nar-

raſſe placuit, ut nonnihil re parum nota ab audiendi moleſtia leuarem: quare iam attendite. *Myrtilus & Hermippus.* Poſt Melitum Myrtilus & Hermippus fratres ueteris Comœdiæ poëtæ ſequebantur, qui Lyſidis filij fuere, Athenienſes. Myrtili quidem fabulæ ſunt Tentanopanes, hoc eſt, arrecti Panes, & amores. At uerò Hermippi Comœdiæ quadraginta produntur, quarum aliquæ etiamnum citantur, atque in primis ab Athenæo, apud quem etiã iambicum carmen ipſius eſt legere, in quo Muſas inuocat, rogatq́ue, ut Bacchus quæ fecerit negocia referat, & undenam gentium merces ſuas deuexerit, quæ'ue uſquam & certis locis laudata proueniũt, colligit. Citatur & idem poëta in iambicis Stratiotis, itẽ in Cœlo, aliisq́ue fabulis. Fuit uerò hic Hermippus altero captus oculo, hoc eſt, ut Græci dicũt, ἑτερόφθαλμος. Hermippi inſuper cum alia multa leguntur apud Plutarchum, tum in Periclen uerſus etiam anapæſtici. Hic idem poëta Aſpaſiam accuſauit, quòd cum Pericle lenociniũ faceret, cum ingenuas rem cum Pericle habituras apud ſe haberet. Fuerũt Hermippi nomine inſignes aliquot, ſed in primis celebratũ Hermippus Pythagoricus, cuius Ioſephus contra Appionem, & Laërtius aliiq́ue meminere. *Xenarchus.* Hos ſequebatur Xenarchus & ipſe Comicus, cuius hæ fabulæ ab Athenæo & Suida referũtur, Bucolion, Porphyra,

phyra, Scythæ, Gemini, Pentathli, Priapus, Somnus, & Stratiotes. At uerò in Poëtica Ariſtoteles inter Mimijambos poëtas Xenarchum reponit. Et erat Ophelion poëta Comicus cum his, cuius & Suidas & Athenæus meminere. Fabulæ uerò ipſius hæ feruntur, Deucalion, Callæſchros, Centaurus, Satyri, Muſæ, Monotropi. Et cũ his unà Strattis Athenieñſis Tragicus, cuius fabulas quindecim ijdem Athenæus & Suidas cõmemorant, Anthroporeſten, Atalantam, Agathos, uel ἀργυρίου ἀφανισμὸν, id eſt, pecuniæ interitum, Iphigeronta, Limnomedonta, Macedonas, Medeam, Troilon, Phœniſſas, Philoctetem, Chryſippũ, Pauſaniam, Pſychaſtes, Callipidem, Cineſiam: quã fabulam aduerſus impiũ & irreligioſum Cineſiam poëtam ſcripſit, ut Harpocration teſtatur. Sunt qui hũc ipſum Strattin antiquæ Comœdiæ poëtam faciant, & has eius ſedecim fabulas eſſe aſſeuerent: quod & Plutarchus in Iſocrate probare uidetur, cum ait, ab Ariſtophane & Strattide Theodorũ Iſocratis patrem ob filiam in Comœdijs notatum fuiſſe. Fuit & Timeſitheus Tragicus, cuius Tragœdiæ fuiſſe feruntur, Danaides duæ, Hectoris redemptio, Ixyon, Capaneus, Memnon, Proci, Iouis proles, Helenæ repetitio, Oreſtes, Pylades, Caſtor & Pollux. Fuit item Clearchus poëta Comicus non quidem Solen-

Ophelion. *Strattis.* *Timeſitheus.* *Clearchus.*

ſis ille Peripateticus,nec Ponticus alter, qui Platonis aliquando auditor,ſed alius,cuius non frequens apud autores mentio. huius certè ex Corinthijs fabula,in ebrios ſententia celebratur:Si bibacibus,inquit,contingeret ut quotidie caput doleret, cum merum hauriunt,& ſiccant pocula,futurum ut noſtrum nullus potet.quam ſententiam in Sophiſtarũ cœnis recitat Athenæus libro deci-

Straton. moquarto. Fuit & Straton mediæ comœdiæ poëta,inter cuius fabulas Phœnix à Suida reponitur.Legimus tamen & alterũ Stratonem epigrãmatωn ſcriptorem. Et cum

Heniochus. his fuerat Heniochus Atheniẽſis, mediæ & ipſe comœdiæ poëta.Trochilus uerò;& Epiclerus,&Gorgones,& Polypragmon,Theoſtyges,Polyeuctus,Apophras,hoc eſt,inauſpicatus dies,Baryorgetus,Cocytus,Thorycion,quod nomẽ cuiuſpiam proditoris fuit præfecti militum, à quo fabula nuncupata, &aliæ ſunt Heniochi fabulæ apud Suidam: meminit Athenæus & Theophilus græcus

Diogenes. in lexico. Erat item Diogenes,qui & Oenomaus dictus eſt, Tragicus Athenienſis, quem poſt triginta Tyrãnorum eiectionem fuiſſe comperio.hæ ipſius fabulæ feruntur, Achilles, Helena, Hercules, Thyeſtes, Medea,Oedipus,& Semele. Nõ deſunt qui hũc ipſum Diogenem Synopæum eſſe exiſtimẽt, qui Canis eſt cognominatus, cuius uita eſt

à La-

à Laërtio perſcripta, & cuius fabulas commemoraui, quas tamen Satyrus Philiſci Aeginetę, non Diogenis fuiſſe prodidit. extant ipſius quædam epiſtolæ, quæ & à nonnullis ſuppoſititiæ & adulterinę creduntur, eius licet paſsim nomine circunferantur, & citentur. Fuit & alter Diogenes Alexādrinus, cuius inter ea quæ non pauca adoleſcens poëmata condidit, tragica pleraq; reponuntur, ut eſt à Strabone traditū. Scribit Plutarchus in eo qui eſt de Audiendo, Melanthiū cum de quadam Diogenis Tragœdia interrogaretur, reſpondiſſe, ſe fabulam uocabulorū & dictionū tegmentis, & quibuſdam inuolucris adopertam, conſpicere non poſſe. delectatus enim uſqueadeo Diogenes fuit obſoletis quibuſdā uocabulis & affectatis, & ut dicere ſolebat Auguſtus, fœtoribus, quibus (prò hominū plerūq; uecordiam, ne dicam amētiam) & hoc ipſo tempore quidam non alioqui ineruditi, nomē ſibi & immortalem gloriam ambitioſè cōparare laborant: quos ſatis à Gellio quidem, ſed à Luciano magis in Lexiphane & Rhetore deriſos eſſe uidemus. Verùm hæc, quæ aliàs, in pręſentia mittamus. Fuit autem hic Melanthius, cuius modò meminimus, & ipſe poëta Tragicus, ut eſt non ſemel apud Athenæum, qui de eo etiam ita tradit: ἐλεγεῖα, inquit, compoſuit. Sunt & eius uerſus apud Plutarchū in uita

Cimonis,qui & illum ſcribit cum Archelao ſimul poëmata ad ipſum Cimonem ſcripſiſſe,citatq́; elegias. Fuit uerò Melanthius uoracitatis & adulationis crimine ſeu palpi ſuo tempore incuſatus. addit etiã Suidas,& ipſum muliebria pati conſueuiſſe. Porrò & huius meminit Ariſtophanes, Pherecrates, & Leucon,& poſt hos uetus Heſiodi interpres.

Sopater. Hos ſequebatur Comicus Sopater, qui, ut eſt ab Athenæo proditum, φλοιακογράφος eſt cognominatus,hoc eſt,ſi augurari licet, qui in libro, id eſt,cortice ſcriberet: niſi fortè φλυαρογράφος, id eſt,nugarum ſcriptor legere maluerimus. hæ ipſius Comœdiæ feruntur,Eubulus,Theombrotus,Hippolytus, Phyſiologus, Silphia uel Cnidia, Necyia, Pylæ, Oreſtes, Phace. Fuit & alter Sopater qui Parodias ſcripſit, cuius fabula eſt Bacchis,ut ait Suidas:ut uerò Athenæus in quarto Dipnoſophiſtôn,Bacchidos proci,qui & ipſum cognominatũ ait Phacium. Fuit autem Bacchis meretricis nomen. Fuit & alius Sopater Apameus,ſeu magis Alexãdrinus Sophiſta, quem quidam eum exiſtimant, cuius adhuc quædam extant in arte rhetorica.

Ariſtodemus. Me fugit an fuerit in tabula Ariſtodemi Athenienſis imago,qui à nõnullis poëta creditur,quòd in quarto de Republica M.Tullius de eo ita ſcripſerit,ut Aurelius Auguſtinus in ſecundo de Ciuitate Dei refert.

fert. Ariſtodemũ, inquit, Tragicum autorem maximũ, de rebus pacis ac belli legatum ad Philippũ Athenienſes ſæpe miſerunt. & hæc quidem de Ariſtodemo M. Cicero & Auguſtinus, cuius & Lucianus meminit. Gellius uerò ex Critolai ſententia ſcribit, quòd Demoſthenes cum ſuam illam argyrãchen con finxiſſet, Ariſtodemũ interrogauit actorem fabularum, quantũ mercedis uti ageret accepiſſet: & Ariſtodemus cum talentum reſpondiſſet: At ego plus, inquit, accepi ut tacerem. quibus uerbis inducor, ut apud Aurelium legendum eſſe actorem, non autorem, exiſtimem. Plutarchus quoq; in Aeſchine, Ariſtodemo illum ait operam dediſſe in tritagoniſtis & Dionyſiȷs, idq; ex Demoſthenis ſentẽtia aſtruit. At ſicuti de hoc alia pauca comperi, ita plura de Ariſtodemo, qui Μαλακὸς cognominatus eſt, ut Dionyſius Halicarnaſs. & Suidas ſcribunt, qui molli quadam & effœminata arte Cumarum adeptus eſt tyrannidem. Sed hic nihil ad fabulas, ſicuti nec is qui compẽdium omniũ Herodiani operum compoſuit, quare nunc ideo ſuperq; ſatis.

Fuit in hac tabulæ parte Sophilus Sicyonius, ſiue Thebanus, ut aliȷ malunt, mediȩ comœdiæ poëta. Dramata ſeu ipſius fabulas Athenæus & Suidas multas connumerant, inter quas hæ ſunt, Citharœdus, Phylarchus, Tyndaris, quæ & Leda. Diogenes & *Sophilus.*

Gamon celebrăt, in qua fabula Stilponẽ philoſophum Megarenſem irriſit. Scripſit & alias.
Spintharus. Aderat & hac parte Spintharus Heracleotes, qui Tragœdiarũ ſcriptor fuit. Fabulæ ipſius dicuntur, Semele fulminata, Hercules ardens. Eſt uerò Spintharus ludibrio habitus, ut Phryx & barbarus: cõmendatur tamen à Diogene Laërtio in Heraclidis uita.
Damoxenus. Cum his & Damoxenus Athenienſis Comicus fuit, qui ut in tertio Dipnoſophiſtôn tradit Athenæus & Suidas, ab eo Syntrophos fabulã edidit, & alias inſuper, quod cum aliubi, tum in decimo idem Athenæus teſtatũ reliquit.
Dexicrates. Fuit item Dexicrates poëta, qui & ipſe Athenienſis, Comicus. Scripſit ὑφ' ἑαυτῶν πλανωμένους, hoc eſt, à ſemetipſis aberrantes, id eſt, mente abalienatos: quod idem ſcriptũ reliquit Athenæus, & ab eo Suidas.
Phœnicides. Erat ſimul Phœnicides Comicus, qui iiſdem teſtibus fabulam Phylarchũ μισούμενον, id eſt, inuiſum ſeu odioſum ſcripſit. Perperã huius poëtæ nomẽ & quampluriũ aliorum nuper legi in magno codice Romæ publicato, uiri cuiuſpiam, ut mihi quidem uidetur, docti atq; eruditi: neq; enim ego ipſum coràm cognoui: quo in opere, illo quidem multiplici, omnem ferè diſciplinarũ orbem autor ille euoluiſſe uiſus eſt: certè maiora promiſit, quàm exhibuit. in eo prẹter alia multa inuerſa, pleraq; interpolata offendi, ne errata di-

ta dixerim. Sed de libro hactenus, quem & uos, ſi uacat, aliquando euoluatis. Cum his uerò unà Dicæogenes, qui Tragœdias & dithyrambos cõpoſuit, ut Val. Harpocration & Suidas teſtantur. Erat item Theodectes Phaſelites ex Lycia, patre Ariſtandro. Fuit uerò Tragicus, ut obſeruat Stephanus, quum prius arti oratoriæ operam dediſſet. Hunc etiam Græci diſcipulum tum Platonis & Iſocratis, tum Ariſtotelis prodidere, & unà cum Naucrate Erythræo, & Iſocrate Apolloniate, ac Theopompo Chio, in dedicatione Mauſolei certaſſe, quod Mauſolo uiro ſuo & fratri, Artemiſia Cariæ regina Olympiade CIII conſtruxit, & uictoriã conſecutum: tametſi alij Theopompũ dicant primas tuliſſe, inter quos Gellius libro decimo. Hyginus utiq; in exemplis refert, ſuo tempore Theodectis Tragœdiã extitiſſe, quæ Mauſolus inſcriberetur, in qua eum magis placuiſſe quàm in proſa prodidit. Plutarchus in Iſocratis uita, ubi de eius diſcipulis agit: Et Theodectes, inquit, Phaſelites, qui poſtea Tragœdias ſcripſit, cuius eſt monumentũ in Cyamiten euntibus iuxta ſacram uiam in Eleuſinen, hoc tempore deſertum, ubi & generoſos poëtas ſecum reſtituit, quorum tamen ſolus hodie ſeruat Homerus. Hæc Plutarchus. Scribit Ariſteas Ptolemæi Philadelphi ſatelles, uel ut græco utar uerbo, ὑπασπι-

Dicæogenes.

Theodectes.

σπιτὴς, in eo opuſculo quod ad Philocratem fratrem de Septuaginta duobus diuinæ legis interpretibus edidit, hunc ipſum Theodecten luminibus captum, cum in quapiam Tragœdia ſacra quædam prodere uoluiſſet: cuius cauſam ubi ipſe intellexit, Deum opt. max. multorũ dierum ſupplicatione & precibus placauit, unde & uiſum recepit. Idem ſcribit Ioſephus libro antiquitatũ XII. idem Euſebius: tametſi in utriuſq; exemplari latino parũ emendatè legatur. De Theopompo uerò hiſtorico, cui eandem ob cauſam mentis alienatio contigit, in Pythagoræ Symbolis, ſi meminiſti Pice, ad te ſcripſi: ueluti etiã de Numenio philoſopho, qui ab Eleuſinijs deabus in ſomnis correptus fuit, quòd ſe proſtitueret, cum earum ſacra prodere tentaret. quibus exemplis monemur, de deo nõ ſine lumine, id eſt, afflatu loquẽdum: tametſi alij hoc loco lumen pro igne interpretẽtur, ex Magorum ſententia, quod in Symbolis non meminerim. Verùm iam reliquum de Theodecte quod ſupereſt referamus, qui, ut Stephanus teſtatur, Tragœdias quinquaginta ſcripſit, inter quas illa fuit, quã modò retulimus, Mauſolus. Philoctetẽ celebrat Ariſtoteles in Ethicis, & ab eo Pachemerus & Euſtrathius, in qua Philocteten induxerat à ſerpente morſum. Carmine quoq; ſcripſit artem rhetoricam. Theodecten inſuper ſcribit

Hermippus

Hermippus & alij gryphos callidiſsimè propoſuiſſe, & ipſum propoſitos abſoluiſſe. Celebratur etiam illius ænigma de umbra: rem ait natura eſſe circa generationem & corruptionem maximã, minimã uerò ui ac uirtute: quod latius tibi Pice in ænigmatibus prodidi. Ea autem Theodecten memoria excelluiſſe legimus, ut ſemel auditos quamlibet multos uerſus, protinus reddere ſolitus eſſet, ut Fabius ſcribit. Dicti ſunt etiã noſtris diebus idem facere magnus tuus patruus Pice, Ioannes Picus, & Ioãnes Sadoletus Iuriſcõſultiſsimus, noſtri Sadoleti pater, & alij: ſed mihi nunquam, ut ipſe, cum id facerent, intereſſem, contigit. Diem uerò clauſit extremum Theodectes Athenis, ut Stephanus autor eſt, annos natus, ut quidam prodidere, unum & quadraginta, eius adhuc ſuperſtite patre: atq; eius ſepulchro hoc inſcriptũ fuit epitaphium:

ἡ δὲ χθὼν κόλποισι φασηλίτην θεοδέκτην
κρύπτει, ὃν ηὔξησαν μοῦσαι ὀλυμπιάδες.

hoc eſt, ut ex tempore uobiſcum ludam,

Iſta Phaſelitem tellus gremio Theodecten
Claudit, Olympiades quem coluere deæ.

Alexander Macedo cum in Lyciam contra Perſas iturus perueniſſet, & in urbis Phaſelidis foro Theodectis ſtatuam poſitam conſpexiſſet, recordatus quòd condiſcipulum eum ſub Ariſtotele habuiſſet, illius memoria

commotus, & illi parentauit, coronasq́; & honores epulatus poſt cœnā exhibuit. hoc quidem Plutarchus in Alexandro, qui & in eo quo oratorum uitæ deſcribuntur, ait illi poſitum monumentum cum Iſocrate Athenis iuxta uiam ſacram, quæ ducit ad Eleuſina, quo loco & aliorum illuſtrium uatum imagines erectæ fuerant. Theodectis uerò uerſiculi ex fabula citantur, quibus figmento quopiam poëtico cauſam affert, cur Aethiopes aduſto ſint & colorato aſpectu, & criſpis capillis:

Quibus, inquit, *propinquâ Phœbus admouet rotâ*
Populis, fauilla corpora inficit uirûm,
Caloribusq́; adurit præpotentibus,
Retorridasq́; criſpat illorum comas.

Huic Theodecti filius fuit eodem nomine, qui rhetor fuit, & multa perſcripſit. Fuit cū crederem Theodecten unum & eundem eſſe cum Theodoto poëta, quem bis citatum repereram apud Euſebiū Pamphili nono προπαρασκευῆς: ſed cum eius græci exēplaris copia mihi facta eſſet à parēte tuo Pice, cognoui omnino diuerſum: hic enim heroicus de Iudæis hiſtoriam carmine cōplexus, in qua, ut Euſebij ipſius uerbis utar, Sicema, quæ uulgò Sichima, ait à Sicemo Mercurij filio nomen accepiſſe, qui eam urbem cōdiderit, & eius poëtæ plurima carmina affert, quæ omnia collegiſſe & magnus mihi, & parum uobis

uobis gratus foret labor. Sunt inter grammaticos qui Theodoton ſcribant cõtra Mneſarchum regem carmen ſeu Tragœdiã quampiam ſcripſiſſe, qua ex cauſa in eũ iratus rex, illum inſequebatur: at cum ſe Theodotus in Apollinis tẽplo abdidiſſet, ibidem regis iuſſu occiſus eſt: quam hiſtoriam duobus uerſibus in Ibin ſic Ouidius complexus eſt:

Victima uel Phœbo ſacras macteris ad aras,
Quam tulit à ſæuo Theodotus hoſte necem.

quo loco Theodotus proceleuſmaticus eſſe uidetur pro dactylo, ut in illo Claudiani in Ruffinum,

Theodoſius terris, en aurea naſcitur ætas.

ut per ſyncreſin figuram dictum ſit. quin potius ego per diphthongum utrunque nomen pronunciare ſoleo, quod frequentiſsimum apud Græcos inuenietis: θεὸς enim θοὺς per figuram κρᾶσιν Doricam enũciant, qua frequentiſsimè poëtæ utuntur, ut Theudotus pro Theodoto legatis: quam tamen hiſtoriã ex grãmaticis non habeo unde erutam uobis oſtendam. Porrò & in græcis epigrammatis legimus θουδόσιον pro Theodoſio. Verùm pro re de his ſatis, ad reliqua procedo. Theodoctis quoque magiſter Iſocrates, præter numeroſam orationem, cuius ipſe uel autor, uel certè excultor fuit, cuius & orationes extant & leguntur elegãtiſsimæ, triginta quoque & ſeptem fabulas Tragicas docuiſ- *Iſocrates.*

ſe traditur, inter quas duas non legitimas fuiſſe ſcriptores prodidere. Sed de hoc Iſocrate plura non ſunt in præſentia à me referenda, eius quando uita copioſè eſt à Plutarcho deſcripta, & à Philoſtrato, qui inter cætera, Theopompũ Chium, inquit, & Ephorum Cumæum ipſius fabulas calumniari ſolitos, ingratos ſcilicet hac parte diſcipulos, ut tibiarũ artificis, ſeu tibicinis cuiuſpiã, & ut ille græcè ait, αὐλοποιῦ. Fuerat nãq; (ut Suidas ait) Iſocrates Theodori tibicinis filius. Hoc tamen uos ſcire uelim, duos eadem fuiſſe tempeſtate Iſocratis nomine, hunc uidelicet rhetorem & poëtam, cuius laudes græca & latina lingua celebrat: alterũ huius diſcipulum, qui ex Ponto Apolloniates fuit, uel, ut alij, Heracleota, qui in Mauſolei certamine, ut modò retulimus, certauit. Erat &

Aſclepiades. cum his Aſclepiades, eiuſdem Iſocratis diſcipulus, quẽ Tragœdias ſcripſiſſe teſtis eſt Plu

Eubulides. tarchus. Erat porrò Eubulides Mileſius, unus ex Euclidis ſectatoribus, qui ab ipſius Euclidis patria Megarici dicti ſunt. Scripſit uerò Eubulides Tragœdias multas, quibus in certaminibus excelluit. In arte etiam diſſerendi, quæ Dialectice græcè dicitur, longẽ plura, quàm in poëtica cõſcripſiſſe traditur, atq; in primis quæ Sorites & Ceratinæ uocitatæ ſunt: illam Cumulum Latini, ſeu quod dubitat Cicero, àcerualem argumentationẽ inter-

interpretantur, hanc corneam, quarũ Cicero, Fabius, Seneca, Gellius, Capella, Ammonius, Laërtius, alij meminere, & omnib. his lõgè locupletius Io. Fr. pater tuus Pice, in libris quos ad te miſſurus, de omni inſtitutione dialectica, in manus habet. Fuit & in hac poëtarum parte Eubulus Cettius Athenienſis poëta Comicus, quem Atarnitẽ (niſi fortè ſit alter hic Eubulus) facere uidetur Pollux in nono, cum de Phocaite ſtatere nomiſmate agit: quo loco ex Calliſthenis apophthegmate tradit Perſium poëtam de Eubulo Atarnite ſcripſiſſe: *διότι τὰς φωκαίτας, ἃς ἦχον, ἔσχον ἴδιον ἐν μυτιλήνῃ μᾶλλον ἢ ἐν ἀταρνεῖ.* Eſt autem Atarna, è Lesbi regione oppidum. Patrem uerò habuit Eubulus, ut Suidas ſcribit, Euphranorẽ. docuit quidem fabulas quatuor & uiginti, inter quas illa fuit, quam à meretriculę nomine Clepſidram uocauit: quæ utiq; ſic uocata eſt, quòd ad clepſydram, quouſq; ea exinanita & uacua eſſet, Veneri dare operam ſolita erat, ut Aſclepiades Arij ſcriptũ reliquit in opere de Demetrio Phalereo, qui & ipſius nomen propriũ Metichen prodidit. idem & Athenæus libro XIII. Floruit uerò Eubulus CI Olympiade, propinquus poëtis mediæ & antiquę comœdiæ. Ammonius tamen mediæ ipſum Comœdiæ poëtam ſcribit, cuius & fabulam Calathophori citat. huius poëtæ leguntur

Eubulus.

adhuc uerſus nõ parum multi, & inter hos hi, quibus non aſpernãdas eſſe lactucas ait: in id enim olus Venus morientem Adonin depoſuiſſe canit, unde & mortuorum cibus dicitur. huius crebra apud Athenæum mentio, ubi Gnidia & Megarica & Sicula etiam uaſa celebrat. Delectatus eſt in fabulis ſuis Eubulus gryphis, ut in fabula Sphingocarione de podice, cum ait, Loquentem & elinguem, uentorũq; cuſtodem, uulnus ſine uulnere, hirſutum læuemq;: ut ad te paulò antè Pice in Aenigmatũ libello ſcripſi. Nannion quoq; eiuſdem, non Philippidæ fabulam fuiſſe inuenio. Eſt autem Nannion meretricis nomen, cuius & Alexis & Timocles poëtæ meminere. Næ dignũ annotatione illud eſt, quòd ſuo carmine idem finxit Eubulus Dionyſium dicentem, Treis, inquit, crateres tantum ſapiẽtibus tempero, ſanitatis primum, amoris ſecũdum, ſomni tertium. Mitto hoc loco cætera, quæ de hac re pluribus Athenęus recenſet: nam ad decimum uſq; cratera numerat. mitto item quæ alij de huiuſmodi bibendi lege tum Latini, tum Græci ſcripſere: nam & nonnulla in Panyaſis imagine retulimus: aliàs uerò plura, cum gryphum ternarij numeri Auſonij poëtæ puer interpretarer.

Mneſimachus. Eubulum ſequebatur Mneſimachus mediæ Comœdiæ poëta, cuius has Comœdias celebrant Athenæus & Suidas, Hippotrophus,

trophus, Buſiris, Philippus, aliæ. Sequebatur & Pherecrates Athenienſis, quē ex ijs unū, qui Atticiſsimi dicti ſunt, fuiſſe ait Athenæus. Comœdias pleraſq; ſcripſit, & ab eius nomine Pherecratium carmen appellatū legimus. Cratetis æmulus fuit, uicit hiſtrio in theatro. Pherecratis fabulæ ſeptem cenſentur, inter quas Myrmicāthropi, hoc eſt, formicomines, ut ſcribit Athenæus. Sunt qui eum ſecutum Alexādrum regem in exercitu tradant. meminit eius & Plato in Protagora, qui ait illum efferatos & rudes in Lenæo erudiſſe. Pherecrates, ut eſt à Plutarcho in Muſica proditum, in ſcena aliquando Muſicam introduxit perſona & nomine poëſeos, quæ muliebri quidem ornatu, at lacero corpore, & uerberibus cæſo, contumeliæ & cladis cauſam quærenti Iuſtitiæ, ita loquentem facit: *Pherecrates.*

Dicam haud inuita, quandoquidem tibi
Audiendi, ac mihi fandi uoluptatem facit
Iræ impetus. Mi prima malorum labes
Melanippides fuit, qui duodenis
Fidibus me eneruauit: nec tamen meis
Finis ærumnis. Atticus Cineſias
Execrabilis hexarmonios ſtrophis
Anfractus inſertans, me male perdidit.
Nam dithyrambos condens bifores, niſu
Ancipiti clypeorum ritu dextris
Similibus læuis mentem irritam fallit.

Sed neq; miſerijs hic modus fuit
Meis. Phrynis iniecto ſtrobilo quodam
Non antè cognito, irrequietus me
Flexibus atq; reflexibus uerſando
Totam collabefecit, quinquenervijs
Duodenas obſtipando harmonias.
Neq; adeò eum pœnitebat ſceleris,
Quin repetebat ultrò, ſi quid liquiſſet.
Iam uerò Timotheus, ô mihi chariſſima,
Perfodit me, & fœdiſſimè lacerauit.
Quis iſte Timotheus? Mileſius quidam
Pyrrhias: hic mihi innumera inuexit mala,
Vicit & omnes inferendis cladibus,
Quos memoraui: uicit inquam, molleſq;
Ac formicarios uehens modos, meq;
Sicubi ſit nactus gradientem ſolam
Soluit, diſpeſcit in duodenos neruos, meq;
Contorquens, tanquam braſſicas, totam
Referſit hexarmonijs hyperbolæis,
Prophaniſq; ac ſuperuacuis fidium
Vocumq; inanibus pertentaminibus. Hactenus Pherecrates, & de eius ſimul imagine. Poſt quem fuit Anaxilas ſiue Anaxilaus (utrunq; enim nomen apud Græcos reperi) poëta Comicus, qui eius mordacitatis fuiſſe traditur, ut nec à calumnijs in Platonem abſtinuerit, & præcipuè in fabula cuius inſcriptio erat Botrylion. eius meminit Athenæus, qui eius citans fabulam Monotropon, ait eum perſtringere Matona Sophiſtam, ut cætera mittam.

Anaxilaus.

tam. Alius fuit Anaxilaus medicus, ut exiſtimatur, de quo Plinius cum de lino primū, & deinde de ſulphure agit, meminit: Linteo Anaxilaus autor eſt, inquit, ex aſbeſtino lino circūdatam arborē, ſurdis ictibus, & qui non exaudiātur, cædi. De ſulphure uerò: Luſit, ait, eo Anaxilaus, in calice nouo pruna ſubdita circūferens, exardeſcentis repercuſſu pallorem dirum uelut defunctorū effundente conuiuis. Sed & huius nominis alios legimus cum apud alios, tum apud Plutarchum. Erat dein mediæ Comœdiæ ſcriptor Augeas Athenienſis, cuius fabulæ duæ tantum iudicatæ ſunt, Ruſticus, id eſt, ἄγροικος, & Purpura. huius uerò meminere grāmatici Theophilus & Suidas, qui & hūc bis accuſatum fuiſſe aiunt. Lego & apud Stephanum, Augen Melorum poëtriam fuiſſe, quæ Tegeatis fuit, hoc eſt, ex Tegea Cretica, à qua urbe Tegeates & Tegeatis deriuatiua formantur. Fuit & cum his Cantharus Athenienſis & ipſe Comicus, cuius fabulæ dicuntur, Medea, Tereus, Symmachiæ, Myrmices, Aëdones, hoc eſt, Luſciniæ. Fuit & Chæremon poëta Comicus, quem Socratis diſcipulum quidam fecere. Multæ ipſius Comœdiæ ab autoribus in mediū afferuntur. Ariſtoteles quidem in Rhetoricis Pentheū præcipuè, Athenæus uerò Vreum, Alpheſibœam, Hippocentaurū: in qua fabu

Augeas.

Auge.

Cantharus.

Chæremon.

la, ſi Ariſtoteli credimus, mixtam omni metrorum genere rhapſodiam fecit. Chæremonis uerſus Theophraſtus libro de plantis v. profert, ubi de fumoſis agit arboribus: palmam enim fumoſiſsimam uocat. Athenæus uerò Chæremonē dicere ſolitum ait, Amorem, ſi temperatus ſit, in primis hominē lætum & gratioſum facere: ſi uerò propenſior ſit & intēperatus, contrà, perturbationibus & difficultatibus hominē afficere. Idem ſcripſit Theophraſtus in amatorio. Aliæ multæ ferūtur huius poëtæ fabulæ, ex quibus non parum multæ ſententiæ colligūtur, quæ breuitatis cauſa ipſe prætereo. Alterum Chæremonē fuiſſe legimus qui Hieroglyphica ſcripſit, quod alibi diximus. Poſt hos erat

Neophron. Neophon uel Neophron, utroq; enim modo legimus. Poëta hic Tragicus fuit, Sicyonius, cuius fabulæ cētum & uiginti traduntur. A pleriſq; exiſtimatum eſt Medeam, quæ Euripidi adſcribitur, huius Neophontis fuiſſe. Primus hic quoq; pædagogos introduxiſſe dicitur, & domeſticorū ac familiarium *βάσανον*, hoc eſt, experimentum. Floruit Alexandri Macedonis ętate. Fuit uerò Calliſthenis philoſophi amicus adeò, ut & cum eo ſit ſupplicio affectus, ut nota eſt hiſtoria: meminit & huius Laërtius & Suidas. Cum

Nearchus. Neophonte fuit & Nearchus, & ipſe tragicus, & Calliſthenis ſimul amicus, cum quo etiam

etiam in Alexandrũ conſpiraſſe accepimus, ſi modò à Grçcis accepta rectè meminimus. Fuit certè Nearchus Alexandri miles, & de rebus eius geſtis ſcripſit, in quibus,quòd de ſe ſit mentitus,arguitur,cum ſe nauis ductorem,id eſt,Nauarchum dicat,cum gubernator fuiſſet. & hoc quidem Suidas. Fuit & Neanthes iuuenis poëta,qui Tragœdias ſcripſit,earumq́ nonnullas Empedocli philoſopho dono dedit.de hoc,quod recorder,pauca comperi. Fuit & alter Cyzicenus Neanthes rhetor Philiſci Mileſij diſcipulus. Poſt hos erat Lycon Scarpheus: eſt uerò Scarphea Locridis ciuitas non procul à Thermopylis. Poëta hic Comicus, cuius, quod memini,à Plutarcho duobus in locis fit mẽtio,in Alexandri uidelicet uita, & in libro ſecundo de eiuſdẽ fortuna. Nam cum,inquit, Comœdi eſſent circa Lyconẽ Scarphea,atq; ipſe in quadã Comœdia uerſum interſeruiſſet, quo quiddam petebat, ridens Alexãder, decem talenta dari iuſsit. Quidam ex Latinis, ne doctos alioqui inceſſere uidear, mimum potius Lyconem quàm comicum putauit: ego ideo nihil certo. Fuere & alij Lyconis nomine nõnulli poëtæ,unus quidem epici carminis ſcriptor, alius epigrãmatôn: ut Lyconem ex Troade philoſophũ Stratonis diſcipulum & ſucceſſorem peripateticũ mittam,qui à uocis & morum ſuauitate pro

Neanthes.

Lycon.

Lycone Glycon cognominatus eſt, cuius uitam Diogenes exequitur. Fuit & alter Pythagoricus. *Cleophon.* Dein poſt Lyconē erat Cleophon Athenienſis Tragicus, cuius hæ fabulæ tradunt, Amphiaraus, Actæon, Achilles, Bacchæ, Leucippus, Perſis, Telephus, Thyeſtes, Δεξάμενος, hoc eſt, accipiens, & Erigene. meminit Suidas. *Alexander.* Erat Alexander Aetolus, qui teſte Suida ex Pleurone ciuitate fuit, parentibus ortus Satyro & Stratoclia. connumeratur uerò inter grammaticos & poẽtas. Scripſit Tragœdias, & inter eos Tragicos connumeratus eſt, qui Pleiadis nomine celebrati ſunt, de quibus alibi. Hunc Alexandrum & elegias ſcripſiſſe Strabo teſtatur, ex quibus & teſtimonia affert, cum de Dolione Sileni & Melies Nymphæ filio loquitur. Parthenius quoq; eius elegiam in Eroticis affert, cum de Anteo Halicarnaſſeus agit & Phobij uxore Cleobœa, eius amore capta: quo amore & illum in puteum coniectum, & molari lapide ſuperiniecto, ipſa ſe laqueo peremit. Scripſit præterea in eo genere mimorum, quæ Ionica poëmata dicta ſunt, ut eſt ab Athenæo libro XIIII proditum: & cum eo Pyretis Mileſij & Alexij ſimiliũ poëmatũ ſcriptorũ meminit. Macrobius quoq; egregiũ poëtam illum uocauit, eiusq; librũ Muſam inſcriptũ celebrat, ex quo poëta Maro noſter quædam deſumpſerit, ut illud de

Opi.

Opi, Gellius etiam eiuſdem quoſdam uerſus de Euripide poëta ſuis Noctibus inſerit. Sed & rex Iubas in ſimilitudinibus τραπεζοκόμον, (qui Græcis idem, quem Latini ſtructorem uocant) idq; ex fabula Alexandri, cui inſcriptio eſt πότος, affirmat. Poſt Alexandrum duo ſequebantur Alcimenis nomine, quorum alter Megarenſis Tragicus fuit, alter uerò Athenienſis Comicus, cuius fabulæ, ut Athenæus prodit, Theſaurus, & Peccantes. utriuſq; meminit & Suidas quoq;. *Alcimenes.*

In hac tanta poëtarum claſſe fuit Aeſchines Athenienſis filius Atrometi literarũ magiſtri & Glaucotheæ, quæ & à Græcis quibuſdam Leucothea uocatur. hanc utiq; Demoſthenes irridens, ait uolentes pueros inſtitui ad uirum adduxiſſe. Ex tribu uerò Cothocide, ut eſt apud Plutarchũ, uel ut alij legunt, Telocide fuit, nec genere nec diuitijs clarus. quin & eius progenitores ſeruos fuiſſe legimus. Aeſchinem, inquit Piſo, ego ſemper exiſtimaui oratorem, non poëtam, ut qui cum Demoſthene de eloquentiæ principatu diu certauerit. Orator is quidem, inquã, ô Piſo, nec falleris, ſed & poëta: nam Plutarchus & Philoſtratus, qui eius uitas luculenter ſcripſere, hoc manifeſtè tradidere. Marcus quoque Tullius in quarto de Republica, ut ſcribit Aurelius Auguſtinus: Aeſchines, inquit, ciuis Athenienſis, uir eloquentiſsimus, cum *Aeſchines.*

adoleſcens Tragœdias actitauiſſet Rempublicam capeſsiuit. Sopater item rhetor in libro de diuiſione quæſtionum, eius fabulas pluribus celebrat. Sed & Vlpianus, qui in Demoſthenem cõmentaria ſcripſit, Aeſchinem ait fuiſſe uocaliſsimũ (ut ita dicam) & ut eius uerbo utar, εὐφωνότατον, id quod etiã Demoſthenes nõ uno loco ſcribit: idem & Plutarchus. Plinius etiam in Epiſtolis μεγαλοφωνότατον Aeſchinẽ appellauit, ſi modò ſanè legatur. Valuiſſe inſuper & hypocriſi, quam uocant Græci, & uoculatione in agendo accepimus: unde plebeios & populares idiotas in ſuam facilè ſentẽtiam pelliciebat. Fuit & breuiori ſtatura, qualis Caluus orator, is qui Salicippium à re, à Catullo dicitur. Iuuenis robuſto fuit corpore, & ideo in Gymnaſtica uerſatus: dein cũ eſſet λαμπρόφωνος, hoc eſt, cum uocis claritate polleret, ſe ad agẽdas Tragœdias conuertit, & ut ait Demoſthenes, ſubſcripſit & certauit ſimul cum Ariſtodemo, cuius antè meminimus, in Dionyſijs, antiquasq́ Tragœdias exercitationis gratia reſarciuit, cum antè cum Atrometo patre, literas docuiſſet puer, & adoleſcens ſæpe militaſſet. Demum ſe oratoriꝫ arti & reipublicæ tradidit, & ſub Iſocrate & Platone profecit, ut Philoſtratus & Plutarchus prodidere: ut uerò Cæcilius, ſub Leodamante, quem Suidas Alcidamantem uocat, & Eleatem facit.

Sunt

Sunt etiam qui ſcribant, ab aliquo nũquam magiſtro Aeſchinem didiciſſe, ſed cum in iudicijs fortè ſcribæ officio fungeretur, nullo docente in tantã eloquentiæ æſtimationem euaſiſſe. Fuiſſe omnino Aeſchines dicit omnium horarum uir: nam præter eius uerſatile ingenium, admodum etiam comis fuit, & ad uoluptates propenſior, uiniq́ appetentior, & ut græcè dicitur, φιλοπότης: cum contrà Demoſthenes ſeuerus eſſet, & grauioris ſupercilij uir, ac abſtemius: quæ morum diuerſitas inter eos inimicitiarum cauſa fuiſſe exiſtimatur à Philoſtrato: cum tamẽ pleriq; eos tandiu inter ſe amicos fuiſſe prodiderint, donec ambo legati ab Athenieñſium republica de pace miſsi ſunt ad Philippum regem: tum enim primùm parua re diſſentire cœperunt, cum Regi imperandi normam uterq; præſcribere uellet: tum indies magis abalienati in reipublicæ & fori contẽtione, quouſq; Alexãder rerum potitus, ut ait Plutarchus, in Aſiam traieciſſet contra Perſas: tum Aeſchines Cteſiphontẽ accuſauit, quòd contra leges cõmiſiſſet in decernendo coronæ honores Demoſtheni, quòd reficiendis Athenarũ muris curator Demoſthenes ſua impẽſa ſuaq́; pecunia refici curaſſet: qua cauſa cum ſuffragiorũ quintam partem à iudicibus tuliſſet, ſpontè exulauit. Alij mille drachmarum precio ſe redimere tentaſſe aiunt:

quod cum ei fruſtra ceſsiſſet, Athenis fugiẽs Epheſum primũ ad Alexãdrum perfugit, ut quidam ſcribũt, tum eo mortuo Rhodum, ubi ſcholam & dicendi genus Rhodiũ inſtituit, quam nouã ſophiſticã uocat Philoſtratus. Extant quidem Aeſchinis ipſius & Demoſthenis orationes, quas cum ipſe Rhodi recitaret, Rhodijs admirantibus, Quid uerò, inquit, ſi ipſam beſtiam audiuiſſetis? hiſtoria eſt Græcis & Latinis trita ſcriptoribus. Sunt qui illum in inſula Samo diẽ clauſiſſe ſcribant. Sed de Aeſchine ſatis: alia, quæ multa dici poſſent, ex Plutarcho & Philoſtrato diſcetis. Fuit & alter Aeſchines Lyſaniæ, qui cũ Dionyſio in Sicilia uerſatus eſt. Fuit & tertius iambographus Sardianus, cuius mentionem apud Harpocrationẽ factam inueni. Laërtius uerò huius nominis octo in ſecundo collegit. Pòſt erat Amphis Amphicratis filius Athenienſis comicus, cuius meminit Suidas. Vixit uerò Platonis ætate, ut Laërtius ſcribit, quem & carminibus perſtrinxit. Huius præterea Hyginus, & Arati interpres, necnon Athenæus, carmina frequenter in mediũ adducunt. Porrò erat Euphantus Olympius, qui ex Eubulidis ludo defluxit, Tragicus, & orator. fabulas nonnullas docuit, in quarum certaminibus probatus fuit. Scripſit & ſoluta orationẽ ſuorum temporũ hiſtoriam: item librum de regno,

Amphis.

Euphantus.

de regno, ad Antigonum, cuius & magiſter fuiſſe dictus eſt, & cum eo uixiſſe uſq; ad ſenectutem. Fuit & Arceſilaus priſcæ Comœdiæ poëta: alij Arceſilan uocant. huius meminit Athenæus. De alijs uerò eiuſdem nominis, ſuperiorũ dierum ſermonibus meminimus. Fuit & Eudoxus Siculus poëta Comicus, Agathoclis filius, non ignobilis. In certamine urbano ter uicit, in Lenæis uerò quinquies, ut Apollodorus in Chronicis ſcriptum reliquit: idem & Laërtius. Sed enim & Suidas Eudoxum Aeſchinis Gnidij filium aſtrologũ illum celebrem, cuius Ariſtoteles, Plinius, Lucanus, Seruius, Laërtius alij meminerunt, δι' ἐπῶν, hoc eſt, carmine hexametro aſtrologiam ſcripſiſſe teſtatum reliquit: de quo ideo plura uobis in præſentia non refero, quòd apud alium autorẽ id non comperi. Porrò ſequebatur Philemon nouæ Comœdiæ poëta, uel, ut Apuleius ait, mediæ. patrem habuit Damonem, qui Alexandri regis tẽporibus floruit undecima ſupra centeſimam Olympiade. Menandro paulò antiquior fuit: patria Syracuſanus, ſi Suidæ ſtamus: at ſi Straboni, Pompeiopoli Ciliciæ urbe natus, quæ & Soloë, à Solone philoſopho cõdita, prius dicebatur. Hiſtoriam non indignam ut eam uobis recitem, narrat Plutarchus, de cohibenda ira, hoc eſt, περὶ ἀοργησίας. Philemonem enim, ait, cum Magan re-

Arceſilaus.

Eudoxus.

Philemon.

gem in theatro taxaſſet quibuſdã uerſibus, quos etiam affert, ipſum ſatelliti mandauiſſe, ut nudo enſe poëtæ ceruicem tantum attingeret, & dein abſcederet: miſsisq́ talis ac ſphæra, id eſt, pila, ueluti puero, qui non adhuc ſaperet, dimiſit. Eandem hiſtoriam & in libro de uirtute morali recitat. Miro uerò quodam mortis genere Philemonem interijſſe proditũ eſt: nanq́, ut ſcribit Lucianus, cum ſeptimum, uel ut alij legunt, nonum & nonageſimum annum iam exceſsiſſet, recubansq́ aſinum ficos mandentem uideret, uehemẽti eſt adeò riſu percitus, ut cum domeſticos cõuocaſſet, ijsq́ iuſsiſſet ut aſello poſt ficos potum afferrent, eo tanto eſt riſu percitus, ut morte ſolutus ſit. quam rem & Valerius Maximus recitat, tametſi hoc Chryſippo accidiſſe Laërtius Diogenes ſcriptũ reliquit. Aelianus uerò in libro de Prouidentia, aliam de Philemonis morte hiſtoriã affert. Cum Athenienſes, inquit, & Antigonus rex bellum inter ſe gererẽt, Philemonq́ in lecto cubans quieſceret, in ſomnijs uidiſſe dicitur nouem puellas è ſua ipſius domo exeuntes: quas cum interrogaſſet, cur ſic abirent: & illæ reſpondiſſent, ſe extra ianuam uelle exire, nec homini licere deos audire: tum ille ſomno experrectus puero narrauit, quæ in ſomnis uidiſſet, & quæ audiſſet, fabuláq́, quam tum in manibus habebat, abſoluit, rurſusq́

cum

cũm lectum conſcẽdiſſet, reſupinusq́ in dormientis modum recubaret, expirauit: quem aſsiſtentes tandiu dormire exiſtimarunt, donec illum cum detexiſſent, mortuum repererunt. qua re, inquit, cognitum eſt, eum dum uiueret, à Muſis amatũ. Idem & Suidas ſcribit. Verũenimuero L. Apuleius in Floridis, à reliquis de morte Philemonis diſſentit: quibus rebus ferè inducor, ut diuerſos huius nominis poëtas fuiſſe autumẽ. ait enim Apuleius (ut paucis longam eius hiſtoriam colligam) cum pridie fabulam quandã ageret, repentino nimbo extremũ actum agere illum non potuiſſe: poſtridie uerò populus cum fabulam expectaret, ipſe domi repertus eſt mortuus. quam etiam hiſtoriam uernaculus Hetruſcorum poëta Franciſcus Petrarcha in Bucolicis his uerſibus colligit:

Vidi expectatum ut caneret dulcedine multa
Obriguiſſe ſenem, uocemq́; in faucibus imis
Arctatam, Muſas animam rapuiſſe putares,
Sic cubito incumbens, ſimilisq́; erat ore canenti.

Corporis præterea habitu & ſenſibus optimè uſus eſt Philemon, unde nonaginta & ſeptem, uel nouem, ut alij dicũt, annos uixiſſe dicitur: ab aliquibus uerò etiam uſq́ ad centeſimum primũ, fabulasq́ nonaginta ſcriptitaſſe. Tum Piſo: Num, inquit, iſte eſt Philemon de quo Gellius ſcribit, quòd cum Menander ab eo iudicum inuidia in certamine

ſæpius uinceretur, Menandrum illi dixiſſe: Quæſo, inquam, Philemon, bona uenia dic mihi, cum me uincis num erubeſcis? Et de quo ſic etiam Fabius Quintilianus: Habēt, inquit, & alij quoq; Comici, ſi cum uenia legantur, quædam quæ poſsis decerpere, & præcipuè Philemon, qui ut prauè ſui temporis iudicijs Menandro ſæpe prælatus eſt, ita conſenſu tamen omniū meruit credi eſſe ſecūdus. Ipſe idem eſt, inquā, Piſo: nam & Apuleius de eodem longè plura, quo ſuperius dixi loco. Sed de Philemone iam ſatis collocuti. Fuit uerò eius nominis & alter, huius, ut creditur, filius, qui & ipſe inter huius ordinis poëtas cōnumeratus erat, necnon quatuor & quinquaginta fabulas cōpoſuiſſe dictus. Fuit & Philemon alius hiſtrio, de quo in Rhetoricis Ariſtoteles meminit. Hos hilaris quædā & feſtiui hominis imago ſubſequebatur, Rhinthonis ea fuit, qui, ut Stephanus & Suidas teſtantur, Tarētinus fuit, à quo ioculare & ridiculum fabularum genus Rhinthonicæ appellatæ ſunt, quas & Græci Hilarotragœdias, alij Latinas, & Italicas uocauerūt. Mixtæ autem ſunt Rhinthonis fabulæ ex Comœdia & Tragœdia, unde Tragicomœdia dicta eſt. Floruit uerò ſtatim Rhinthon poſt Alexādrum, hoc eſt, per tēpora primi Ptolemæi. Fuit & figuli filius. fabulę ipſius octo & triginta à ſcriptoribus refe-

Rhinthon.

referunt. Huius uerò poëtæ meminere Marcus Cicero in primo Epiſtolarum ad Atticum, Varro, Columella, Athenæus, Suidas & Hephæſtion: quæ ſi obſeruata fuiſſent ab ijs qui in Plautum nuper commẽtaria ſcripſerunt, non tam impudenter (ut puto) atq; indoctè Donatum accuſaſſent. Poſt Rhinthonem ſequebatur Ariſtomenes Athenienſis, qui inter eos, qui in antiqua Comœdia ſecundarij, hoc eſt, Epideuteri dicti ſunt, connumeratus fuit. Floruerunt hi quidem poſt bella Peloponneſiaca, hoc eſt, XCVII Olympiade. Cognominatum uerò Ariſtomenem Thyropœum ſcribit Suidas, à feneſtris uel ianuis efficiendis: niſi quis legat Tyropœum, à caſeo uidelicet. *Ariſtomenes.* Hunc ſequebatur Menander, inter omnes nouæ Comœdiæ poëtas facilè princeps, Athenienſis & ipſe, Diopethis & Hegiſtrates filius, qui ut ſupra ætatem puer dictus eſt literis & ingenio profeciſſe, id quod Octauius Horatianus, ſeu potius (ut ego reor) Theodorus Priſcianus libro quarto ad Euſebium filium de phyſica ſcientia docet: Cum enim, inquit, Menãder apud ciues ſuos puerilibus annis magnæ ſciẽtiæ laboraret inuidia, produxiſſe in theatrum fertur ſuem partu plenam (hoc enim loco celeberrimũ Athenienſis eloquẽtiæ auditorium erat) ibiq; expectantibus auditoribus, eius exectum uterum in Euripo fuiſſe *Menander.*

proiectum, cumq́ interfecti penè porcelli, ductu tamen naturæ agerentur, Athenienſes, inquit, uiri, ſi in paruis annis ſcientiam meam miramini, iſtos natare quis docuit? Hæc ille. Fuit uerò Menander aſpectu ſtrabo, uerùm ingenio promptus: ſed in mulierum amores furore quodam, ſi non inſania potius, ferebatur, de quibus & fabulas nonnullas condidit, inter quas Orgen primam fuiſſe ait Euſebius Cæſarienſis. eius quoq; Thaida celebrat Plutarchus. Comœdias Menander omnino centum & octo cõpoſuiſſe traditur, ab alijs centum & nouem: ſed Apollodorus centum & quinq; ſuo carmine prodidit. hæc Apollodori ſunt carmina, ut à me ſunt in latinum quoquo modo conuerſa:

Cephiſieus genere, Diopethe patre,
Qui quinque ſupra centum ſcribens fabulas,
Eſt morte functus quinquies annos decem
Et quinque natus.

Viciſſe uerò idem Apollodorus in Chronicis (ſic enim liber inſcribitur) aſſerit ex omnibus octo, ſolis iudicum ambitu ac gratia, ut Gelius ait: uictus enim eſt à Philemone, ut paulò antè dicebamus, & à Lynceo, de quo paulò pòſt in eius imagine meminerimus. Scripſit item Menãder præter fabulas, epiſtolas ad Ptolemæum regem, & alia pleraque, ſoluta oratione. Claruit uerò CXV. Olympiade, ut à Græcis in Chronicis eſt proditum.

proditũ. Amatus Menander uſqueadeo fuit à Macedoniæ & Aegypti regibus, quod ſcribit Plinius, ut eum claſſe per legatos peterẽt. Inſtitutus uerò, ut refert Laërtius, à Theophraſto philoſopho fuit. A Demetrio inſuper Phalereo amatus fuiſſe dicit̃, cum quo ita cõiunctè uixit, ut cum in exilium Demetrius à ſenatu Athenienſium ire coactus eſſet, eius cauſa Menander in iudiciũ uocatus eſt: capitisq́; ſentẽtiam tuliſſet, niſi à Teleſphoro ipſius Phalerei genero defenſus fuiſſet. Sunt qui Menandrum dicunt cum Alexide poëta uerſatũ, à quo fuerit in fabulis faciendis edoctus. Antiquorum uerò poëtarum eum furem fuiſſe Euſebius & Porphyrius prodidere: quin & eius rei gratia ab Ariſtophane inſigni grammatico eius amico ſæpe admonitus fuit, qua de re Cratinus ſex libros edidit, quos de Menãdri furtis inſcripſit. Clemens quoq; in quinto Stromatωn libro, Menandrum oſtendit multa deſumpſiſſe ab Hebræorum prophetis, ut illud, Deum nõ uictimis & tauris placari, ſed iuſtitia animiq́; puritate: qua de re etiam carmina ipſius affert. meminit & huiuſce rei Euſebius Pamphili. At uerò illum Plinius omnis luxuriæ interpretem dictum ait: quod idem ferè ſcribit Plutarchus. Fabularum autem inuentionem & diſpoſitionem tanti adeò feciſſe dictus eſt, ut cum aliquãdo fabulam diſpoſuiſſet, & nec-

dum eam uerſibus adornaſſet, ſe tamen eam iam perfeciſſe dicebat: quod Acron & Plutarchus ſcribunt. Quo autem modo extremum diem clauſerit, incompertũ mihi quidem: licet uetus quidam interpres in uerſu illo Naſonis in Ibin,

Comicus ut liquidis perijt dum nabat in undis.

ita ſcribit: Menander Comicus Athenienſis dum in Piræo portu nataret, ſubmerſus eſt: de quo nobiliſsimæ à Græcis editæ traduntur elegiæ, & à Callimacho epigrãma. hæc ille. Eius quidem ſepulchrũ in Attica oſtendi uenientibus ex Piræo, teſtis eſt Pauſanias. Laudatur cum ab alijs Menander, tum maximè à Plutarcho cum aliubi, tum in eo qui inſcribitur Compendiũ comparationis Ariſtophanis & Menandri. Laudatur & à Fabio, cuius tu Piſo uerba recitato. Sic faciam, inquit Piſo. Menander, ait Fabius, uel unus, meo quidẽ iudicio, diligenter lectus, ad cunćta quæ præcipimus efficienda ſufficiat: ita omnem uitę imaginem expreſsit, tanta in eo inueniendi copia, & eloquendi facultas, ita eſt omnibus rebus, perſonis, affećtibus accommodatus. Nec nihil profećtò uiderunt, qui orationes, quæ Chariſij nomine eduntur, à Menandro ſcriptas putant. Sed mihi longè magis orator probari in opere ſuo uidetur, niſi fortè aut illa mala iudicia, quę epitrepontes, epicleros lećtos habent, aut meditationes

tationes in Sophocle & Nomothete Hypobolimæo, non omnibus oratorijs numeris ſunt abſolutæ. Ego tamen plus adhuc quiddam eſſe collaturum declamatoribus puto, quoniã ijs neceſſe eſt ſecundum conditionẽ controuerſiarũ plures ſubire perſonas, patrum, filiorum, matrum, militum, ruſticorũ, diuitum, pauperum, iraſcentiũ, precantium, mitium, aſperorũ: in quibus omnibus mirè cuſtoditur ab hoc poëta decor, atq; ille quidem omnibus eiuſdẽ operis autoribus abſtulit nomen, & fulgore quodam ſuæ claritatis tenebras obduxit. Atque hæc quidem quantum ad Menandrũ Fabius Quintilianus. Quæ uerba cũ recenſuiſſet Piſo, tunc ego inquam: Iſta tu quidem Piſo, ut ſe habẽt in codicibus Quintiliani: ſed mendum aliquod ſubeſſe in ijs grammatici exiſtimãt, id quod nec ego abnuerim. Verùm in præſentia præſtat alios poëtas huius nominis recenſere. Fuit igitur alter Menander hoc longè antiquior, & idẽ Comicus, de quo quid afferam plura non habeo, niſi quod à Suida & alijs grammaticis affertur. Fuit & tertius Menander Protector cognominatus, hiſtoricus, qui Euphratæ Byzantij filius fuit, ut idem ipſe teſtatur, & Suidas. præter hiſtorias hic & Muſarum cultor & poëmatũ ſtudioſus extitit. Sed & alius fuit Menãder Laodiceus ſophiſta, cuius in rhetoricis multa le-

guntur. Scripſit hic cõmentaria in Hermogenis artem, & in Minutiani præexercitamenta. Poſt Menandrum uerò in tabulis

Diphilus. erat poëta Diphilus, qui à Clemente Alexandrino & Euſebio Pamphili κωμικώτατος καὶ γνωμικώτατος, hoc eſt, maximè comicus & ſententijs refertiſsimus uocat. Fuit hic, ut Strabo ſcribit, Sinopenſis, & eadẽ ferè ætate cum Menandro floruit, fabulasq; centũ ſcripſiſſe dicit, inter quas Terentius & Donatus Synapothniſcontes commemorant. eius meminit & Plautus. Diphili uerſus Clemẽs quinto libro Stromatωn celebrat de futuro iudicio, quos breuitatis cauſa mitto. Plautus certè ſibi Diphili fabulas imitandas propoſuit, id quod & Terentius annotauit. Diphili Priſcianus grammaticus, & Ariſtophanis commẽtatores meminerũt: qui & illud tradunt, eum integrum poëma cõpoſuiſſe in Bœdan philoſophũ. deceſsit uerò Smyrnæ. Fuit

Lynceus. & Lynceus poëta Samius, qui & Grammaticus cognominatus eſt. Theophraſti hic familiaris, & Thuridis hiſtoriographi frater, qui Sami tyrannidem exercuit. Huius Lyncei fabulas nonnũquam in ſuis Cœnis citat Athenæus, qui illum ait Atticas cœnas ridere. Scripſit & coquinariam artem, hoc eſt, ὀψαρτυτικὴν τέχνην, quam cuidam amicorũ inſcripſit, qui Dyſon, uel, ut alij dicunt, Zenon uocabatur, ut in ſeptimo ſcribit Athenæus.

Floruit

Floruit uerò quo Menander tempore, cum quo & certauit, ipſumq́; uicit, quod modò diximus. Fuerunt & duo Timoclis no- *Timocles duo.* mine, ambo Comici: prior quidem Athenienſis, cuius fabulæ ſex feruntur. Alterius patria ignoratur, cuius fabulas undecim fuiſſe comperi, quarum una incerta traditur Porphyra, quæ ab aliquibus Xenarcho aſcribitur. citantur ambo cum ab alijs grȩcis grammaticis, tum Suida & Athenæo. Extant adhuc quamplures Timoclis uerſus ex fabula, quæ inſcribitur διονυσιάζουσαι, quibus oſtenditur quantæ in uita utilitatis ſit Tragœdia: quorum uerſuum ſententiã, ſi non uerba, in Tragœdiæ deſcriptione uobis recenſui. Et cum his Apollodorus Gelous poëta fuit Me *Apollodorus.* nandri contẽporaneus, ut obiter quorundã exemplo σύγχρονον ita latinè interpreter. Fabulas multas cõpoſuit, inter quas hæ feruntur, Philadelphi uel ἀποκαρτερῶν, δευσοποιοί, hoc eſt, tinctores: Hieria, hoc eſt, ſacra: Grammatodipnus, Pſeudeas, Siſyphus, Aeſchrio, & aliæ. Fuit uerò inter primos atq; præcipuos nouæ Comœdiæ poëtas, à quo teſte Donato Terentius Phormionem & Hecyram fabulas tranſtulit. Fuerunt & tres alij Apollodori, primus quidem Tarſenſis Tragicus, cuius fabulas has memorat Suidas, ἀκανθοπλήξ, hoc eſt, ſpina percuſſus: τεκνοκτόνος, hoc eſt, ut ſic dicam, naticida: Hellenes, Thyeſtes, Vlyſ-

ſes, Hicetides. Alius fuit Apollodorus Athenienſis Comicus, qui ſeptem & quadraginta fabulas cõpoſuit, & de ijs quinquies tantum uicit. Vltimus Apollodorus fuit grammaticus, cui, ut ſcribit Plinius in ſeptimo, Amphictyones Græciæ honorem habuere. Aſclepiadis hic filius fuit, diſcipulus Panætij Rhodij philoſophi, & Ariſtarchi grammatici. hic primus genus illud poëmatis inueniſſe traditur, quod tragiambon appellatur.

Philippus. Poſt hos erat Philippus Comicus, qui ab Athenæo in Dipnoſophiſtis celebratur, cuius meminit & Suidas. Quæri uerò ſolet à doctis, an hic idem ſit Philippus quẽ mimos ſcriptitaſſe tradit Euphrades Themiſtius in primo de Anima, ubi Dædalum ligneolam fabrefeciſſe Venerem ait, quæ fuſili argento infuſo agitaret ſeſe, & geſtus moueret, id quod prius eodem loco Ariſtoteles ſcripſerat. Idem & Sophronius in eiuſdem Ariſtotelis libri expoſitione, uocaturq; Philippus ipſe κωμῳδοδιδάσκαλος. Poſt hũc erat

Philiſcus. Philiſcus Corcyræus: Philicus tamẽ in peruulgatis Hephæſtionis opuſculis uocatur, quo in libro & eius uerſus adducuntur, niſi codex ſit mendoſus, ut alijs pleriſq; in locis. Sunt tamen qui malint Aeginetã fuiſſe. Diogenis Cynici diſcipulus fuit: quin & illius fabulas huic quidam aſcribunt, ut non multò antè retulimus. Philotan uerò patrem habuit.

buit. Tragicus fuit poëta, & Liberi patris ſa
cerdos. Ptolemæi Philadelphi tẽporibus ui-
xit. Ab hoc ipſo Philiſcion carmen dictum
eſt, eo enim frequẽtiſsimè eſt uſus: non quòd
eius fuerit inuẽtor, ſed quòd hoc metro inte
gra ante alios poëmata ſcripſerit: nam ante
eum Simias Rhodius uſus fuerat, quod ali-
bi diximus. Philiſcum inter ſecundi ordinis
Tragicos connumeratũ legimus, qui à nu-
mero Pleias dicti ſunt, ut aliàs diximus. Ip-
ſius fabulæ XLII. proditæ ſunt. Fuit & alter
Philiſcus Comicus, inter cuius fabulas hæ
reponuntur, Adonis, Olympus, Iouis pro-
genies, Panis, Mercurij, Veneris, Apollinis,
& Dianæ, item Themiſtocles. Fuere præte-
rea & alij hoc nomine, ſed non poëtæ, inter
quos is, qui Alexandrũ Macedonem literas
docuit, per ea tẽpora quibus Philadelphus
regnauit. Fuit & Ariſtonymus Comicus
poëta, cuius fabulas citat Athenæus, & in-
ter illas ſolem rigentem celebrat. Vixit uerò
uſq; ad Philopatoris Ptolemæi tempora, ut
Suidas obſeruat. Præfuit & bibliothecæ Ale
xandrinæ poſt Apollonium, annos natus ſe
xagintaquatuor. In carcere actus fuiſſe per-
hibetur, quòd ad Eumenem regem transfu
gere uoluiſſet, & in eo aliquandiu detentus.
anno uerò LXXIIII. ætatis ſuæ ſtranguria
deceſsit, multa poſt ſe compoſita uolumina
relinquens, quæ paſsim à ſcriptoribus citan

Alexis. tur. Fuit & Alexis Thurius poëta Menandri Comici patruus,ſi πάτρως id,non auunculum ſignificat,ut uolunt quidam. Hic inter Comœdias, quas multas ſcripſit; unam de Pythagoræ uita,ut Gellius ait,edidit. Viſus eſt Alexis in ſuis fabulis Meropide & Ancylione,Platonem diuinum philoſophū carpere, quod Diogenes annotauit. Illud Alexin dicere ſolitum accepimus, Athenienſes ideo laudari oportere,quòd cæterorū Græcorum leges cauent ut à liberis parētes educētur,Athenienſiū uerò non omnes,niſi eos qui liberos bonis artibus erudijſſent. Plutarchus in eo qui inſcribitur, Quomodo oporteat iuuenem audire poëmata, Alexin ait de uoluptate præcepta reliquiſſe,unde & Athenæus eius aduocat uerſus de uino Lesbio: ait enim,poculo Lesbio nihil ſuauius. Alibi Pharmacopolam eius fabulam citat,in qua de oſtreis & echinis agit. Guloſum quoq; ipſum,id eſt, ὀψοφάγον uocat Samius Lynceus, atq; ideo etiam à maledicis male audiebat. Extat Alexidis de homine dormiente gryphus: Non mortalis,inquit, neq; immortalis, ſed quandam utriuſq; habens habitudinem, ut partim neq; homo uiuat, nec deus. hoc uerò planius in noſtro Aenigmatôn libello ad te Pice ſcripſimus. De Alexide & Vitruuius libro ſexto meminit,& eum ſecutus Petrarcha in ecloga de Poëtis. Vixit uerò

Alexis

Alexis uſq; ad extremam ſenectutem, ut eſt apud Stobæum. Vnde cum eum uix præ ſenectute incedentem quidam interrogaſſet, quid agis Alexi? paulatim, inquit, morior.

Hic præterea filium habuit Stephanũ nomine, qui & ipſe mediæ comœdiæ poëta fuiſſe perhibetur. *Stephanus.* Fuit & Philoſtephanus poëta, cuius fabula Delius celebrat, in qua multa nobiliũ coquorum nomina reperiuntur. *Philoſtephanus* Verũenimuero quoniam de poëtis Stephani nomine agimus, & Stephanũ alium addemus, uirum uitæ ſanctitate celebrem, *Stephanus Sabbaita.* inter Chriſtianos eos qui Sabbaitæ, hoc eſt, D. Sabbæ ſectatores dicti ſunt, qui & poëta fuit, ut Græci ſcribunt, cuius diem feſtum agunt quinto calend. Nouembris, & ipſius Tragœdiã de Chriſti domini nece quidam eſſe uolunt. Porrò Anaxippus quoq; in hac poëtarũ turba uidebatur, nouæ comœdiæ ſcriptor, qui floruit temporibus Antigoni & Demetrij, cui ab euertẽdis urbibus Poliorcetes cognomentũ fuit. *Anaxippus.* Multæ uerò Anaxippi fabulæ ab Athenæo recenſentur, inter quas illa quæ Citharœdus inſcribit, in qua coquinaria uaſa colligit. Anaxippum dicere ſolitum accepimus, philoſophos in ſermone tantum ſapiẽtes, in uitæ uerò actionibus inſipientes. Anaxipolim etiam Thaſium Plinius in naturali hiſtoria Comicum poëtam facit: de illo enim ſic ait: Sic quoq; diu *Anaxipolis.*

tranſmarina uina fuerunt in autoritate ad atauos uſq; noſtros, etiam Phalerno iam reperto, ſicut apparet ex illo comico uerſu Anaxipolis Thaſij:

Quinque Thaſij uini inde depromam, falerni bina.
Huius meminit M. Varro & Columella inter rei ruſticæ ſcriptores. *Soſitheus.* Fuit & Soſitheus Siculus, ex nobili Syracuſarum urbe. Sunt tamen qui Alexãdrinum malint, ex ea quæ in Troica eſt regione. Alij Athenienſem, atq; ex eis unum faciunt, qui, ut diximus, Pleias dicti ſunt, inter quos etiã Homerus iunior Byzantiæ Myrûs filius, de quo alibi meminimus, cum quo ipſe certauit. Præter fabulas Tragicas ſcripſit Soſitheus & pedeſtri oratione poẽmata, quod Suidas obſeruat, & nos plura primo ſermone diximus, ſi memoriæ cõmendaſtis. Hic cum fortè aliquãdo in theatro Cleanthem nobilem ſtoæ, id eſt, porticus philoſophum carmine perſtrinxiſſet, à ſpectatoribus è ſcena exploſus eſt: tãtus erat totius populi in Cleanthem honos & reuerentia. floruit CLXIIII Olympiade. *Soſicles.* Fuit & Soſicles Syracuſius, unus & ipſe ex Pleiade Tragicus, quem à Græcis miror inter poẽtas numerari, qui Philippi uel Alexãdri Macedonis tempore floruerunt, cum poëtæ ij qui Pleias dicti, ſimul eodem fermè tempore claruerint. meminit & Soſiclis Plutarchus, & Athenæus & Suidas. *Euphron.* Euphron quoq; comicus

comicus poſt hos erat, de quo & Stobęus & Athenæus meminere. Fabulæ ipſius, Muſæ, Synephebi, & Theori dicuntur. Ariſtophonta etiam poëtam celebrat Plutarchus, eiusq; fabulam Philocteten. Fuit & Poſidippus poëta Caſſandræus, patre Cyniſco natus, qui tertio à Menandri obitu anno poëta habitus eſt. Triginta eius fabulæ à ſcriptoribus colliguntur: inter alias celebrat Athenæus Pornoboſcon, id eſt, leno alens meretricem. huius poëtæ Stephanus & Harpocration meminere: in noua Comœdia clarus, atq; inter primos annumeratus, cuius nomẽ corruptè legitur apud Gellium libro ſecundo Noctium Atticarum, cum ait: Comœdias lectitamus noſtrorum poëtarum, ſumptas ac uerſas de Græcis Menandro & Poſodio, aut Apollodoro, aut Alexide. Ego quo loco Poſodio legitur, Poſidippo repoſui. Alterum quoq; Poſidippum epigrãmatarium legimus in commẽtarijs in Apollonium, & in Cœnis Athenæi: meminit & Stobæus. Extant & pleraq; illius epigrãmata, ut pulcherrimũ illud de occaſione, quod à multis æmulatum, à paucis eſt expreſſum. Fuit & in hac ſcenæ parte Polyeuctus, qui ut impius & nefandus, ac ſemimulier, & ut Græci dicunt, Cocyti & Stygis grauis ac pernicioſus fœtus deſcribitur. Comœdias uerò ſcripſit, inter quas Heniochus, id eſt, auriga nu-

Ariſtophon. *Poſidippus.* *Polyeuctus.*

meraſ, cuius meminit Suidas & Athenæus.

Sciras. Apud quem & Sciram (niſi forſan corruptus ſit codex) poëtam Comicum legimus, Tarentinũ quidem patria. eius uerò generis Comœdias Sciras edidit, quæ à Græcis Italicæ nũcupatæ ſunt. ea ipſius fabula citatur, quæ Meleager inſcribitur, in qua ἀσχέδωρον, aprum à Siculis uocari aſſeuerat. Idem ait & Aeſchylus, qui apud Siculos diutius uerſatus eſt. *Lyſippus.* Fuit & Lyſippus Tragicus, cuius tragœdias nonnullas Athenæus & Suidas colligunt. Alterum præterea Lyſippum Epirotam inuenimus in Apollonij commentarijs, qui de impijs ac nefarijs hominibus catalogum cõpoſuit. *Lyſimachus.* Et cum his poëta Lyſimachus fuit, qui Comœdias ſcripſit. hic ex Bœotia à prima ſua origine fuit, de quo Lucianus in eo, qui uocalium iudicium inſcribitur, nonnulla. Alterum Lyſimachũ, cuius Lycurgus orator meminit, Lyricũ poëtam legimus. *Callias.* Fuit & Callias Athenienſis, Lyſimachi filius, qui à patre Schœnoploco, id eſt, reſtione, Schœnion, id eſt, funiculus cognominatus eſt. huius fabulæ feruntur Atalanta, Cyclopes, Scholazontes, Ranæ, Pedetæ, & quam uocauit grammaticen Tragœdiã, cuius in gryphis Athenæus meminit, & quædã aſcribit. *Menecrates.* Fuit & Menecrates Syracuſius poëta, ut notat Athenæus Comicus, cuius fabulæ ſunt, Maneſtor & Hermioneus.

Alter

Alter etiam fuit Menecrates Epheſius, qui, ut eſt apud Varronem, carmine de re ruſtica ſcripſit. Alterum etiam Xanthium Menecratem citat Dionyſius Halicarnaſſeus in primo hiſtoriarũ, qui proditorẽ facit Aeneam, affertq; illius uerſus. Mylos etiam ab Heſychio poëta Comicus dicitur, à quo quidam prouerbiũ illud aiunt emanaſſe, Mylus omnia audiens: quod in eos uſurpatur, qui cum omnia ſimulent, omnia tamen auſcultant: tametſi à prouerbiorũ autore alia afferuntur. Erat & in hac poëtarum Comicorum claſſe Athenienſis Metagenes, ſerui qui fuit filius, inter cuius fabulas Suidas reponit Auras, Mammacythos uel Mammacuthos, ut alibi oſtendimus: & Philothytes, hoc eſt, ſacrificulus: niſi ſit corrupta uox, pro Philoctete: Homerus, & Aſcetæ, id eſt, exercitatores. Poſt hos erat & Theodorus, qui Tragœdias pleraſq; cõpoſuit, ut autor eſt Laërtius. Fuere & alij eiuſdem nominis, quos & alibi recẽſuimus. Et cum his etiã Ariſton Tragicus, cuius poſt alios idem meminit Laërtius. hic patria Chius fuiſſe dicitur, & in Meneſtenum uirum fortiſsimũ Tragœdiã ſcripſiſſe, ut Plutarchus autor eſt: quare, inquit, cõmuni Atheniẽſium conſenſu urbe pulſus eſt. Ariſtonis huius Chij, ſcribunt grãmatici quidam, quòd cum cogitabundus fortè per ſyluam incederet, ſerpen-

Mylos.

Metagenes.

Theodorus.

Ariſton.

tem ex arbore decidiſſe, cuius ille folia percuſſerat, manum momordiſſe, quo uulnere eum mortuũ tradũt, illudq́ȝ Ouidij ad hanc hiſtoriam referunt,

Vtq́; lyræ uates fertur periſſe ſeueræ,
Cauſa ſit excidij dextera læta tui.

Nam quòd Ariſtonem alterũ quidam perhibent, qui quum uerſus contra Athenas ſcripſiſſet, inedia uitam finire publico decreto coactus ſit: ad quod, carmen illud Ouidij referunt,

Vtúe parum ſtabili qui carmine læſit Athenas,
Inuiſus pereas deficiente cibo. falſum putatur: ibi enim Meuiũ poëtam maledicũ intelligũt, de quo ſuo loco meminimus. Sed Ariſtonis nomine pleroſq́ȝ legimus, atque inter cæteros Chius ille Ariſton philoſophus, de quo & Cicero in Senectute, & in Finibus, et Seneca in epiſtolis, ut Laërtium & Græcos mittam. Fuit & Ariſton Syracuſanus tragicus actor, cui genus & fortuna honeſta fuit. hunc cum amicum haberet Themiſtius Gelonis regis gener, arcana ei committere conſueuerat: ab eo tamẽ tandem Themiſtius proditus eſt, ut copioſè eſt à T. Liuio traditum. Porrò & Cyliſcum Tragœdiarum ſcriptorem celebrat Plinius libro Naturalis hiſtoriæ XXXV. quem meditantem à Protogene depictum teſtatur. Fuit & Autocrates Athenienſis Comicus inter antiquos

Cyliſcus.

Autocrates.

quidem

quidem repoſitus, ex cuius fabulis Tympaniſte celebratur, cuius generis cõplures ſcripſit, ut eſt apud Suidam. Erat & Batton Comicus, cuius fabulæ ferũtur, Androphonos, & Euergetæ. eius Suidas & Athenæus meminere. Erat itẽ Machon Sicyonius poëta, uel Corinthius, uel, ut Apollodorus ait, Caryſtius comicus, cuius fabulæ pleræq; ab Athenæo celebrantur, & ex ijs uerſus affert interdum, ut cum de paraſitis agit & de meretricibus, inter quas has nominat, Gnathænam, Manian, Nico, Hippen & Phrynen. Illud quoq; de Machone legitur, quòd Athenis Comœdias non docuit, ſed Alexandriæ, ubi ab Ariſtophane grammatico, qui etiam tum iuuenis erat, ualde amabatur, & cum eo diutius diuerſatus eſt uſq; ad extremũ uitæ. quin in eius ſepultura carmen cõpoſuit, quo manifeſtè cognoſcimus eũ genere etiã Alexandrinum fuiſſe. Hunc ipſum Machonem idèm ſcribit Athenæus ſic bonum fuiſſe poëtam, ut eorum quiuis alius qui poſt ſeptem fuerunt, qui Pleias cognominati ſunt. *Batton.* *Machon.*

Fuit & Matron poëta parodiarum, cuius etiam ille idem ipſe Athenæus meminit, & eius nonnũquam uerſus in mediũ profert, ſed in primis in quarto, ubi eius integrum poëma uerſu heroico Plutarchus interlocutor recitat, cui tale eſt initium: *Matron.*

δάπνά μοι ἔννεπε μοῦσα πολύτροπα, καὶ μάλα πολλὰ

ἃ ξενοκλῆς ῥήτωρ ἐν ἀθήναις δείπνισεν ἡμᾶς.

hoc eſt, Cœnam Muſa refer lautam, & quæ plurima rhetor Xenocles nobis in Athenis præbuit urbe. & reliqua: ſunt enim ad centũ circiter & uigintiduo carmina. Et cum his quoq; erat Ephippus Atheniẽſis mediæ Comœdiæ poëta, quod Suidas obſeruat. Fabulæ ipſius ab Athenæo & aliȷs citantur, in primiſq; Phylyra, quod meretricis nomen eſt. Alter fuit Ephippus Olynthius, qui de Alexandro ſcripſit. Fuit & Comicus poëta Anthippus. Vidimus etiam Epicratem Ambraciotam mediæ comœdiæ poëtam, cuius generis pleraſque fabulas ſcripſit, inter quas Amazones, Emporus, à Suida reponũtur. Ab Epicrate Platonem & Speuſippum philoſophos ſuggillatos comperi, quòd animalium uitas, & plantarum herbarumq; naturas impenſius exquirerent, atq; in iȷs colocyntha cuius generis ſit. huius Epicratis poema citat Aelianus in animalium hiſtoria: cum enim de muribus agit, ita ſcribit: Fœminam murem maiore Veneris rabie flagrare dicunt: & ideo Epicrates in poëmate, quod Chorus inſcribitur, ita cecinit:

Ephippus. *Anthippus.* *Epicrates.*

Poſtremò ſubiȷt deteſtabilis lena,
Deierans per Dianam eſſe uitulam,
Eſſe uirginem, eſſe pullam nondum domitam:
At illa murina erat. per hyperbolen quandam eam ſalaciſsimã dicere uolens. Fuit &

Nau-

Nauſicrates poëta comicus, in cuius fabulis Naucleri, & Perſis, aliæq́ numerãtur. huius meminit Athenæus, qui & Cærobulum comicum cõmemorat, & Axionicum, cuius fabulæ non multæ quidem, ſed inter eas tamen Phileuripides, & Chalcidicus, & Tyrrhenus, in qua de Pythodelo homine luxurioſo & aſoto, id eſt, incontinente, agit: & ex ea etiam uerſus citantur ab ipſo Athenæo. *Nauſicrátes.* *Cærobulus.* *Axionicus.*

Fuit & Archedicus Comœdiæ ſcriptor, cuius etiam fabulæ à Græcis grãmaticis in teſtimonium afferuntur, atq; in primis quæ Theſaurus inſcribitur. multa hic de Demochare fratris Demoſthenis filio ſcripſiſſe traditur. Fuit item Nothippus poëta Tragicus, qui ab Hermippo & Athenæo inter helluones & ganeones connumeratur, atq; ideo Opſophagus cognominatus. Fuit & Euangelus Athenieſis Comicus, qui mulierum menſas quatuor, uirorũ uerò ſex eſſe debere cecinit, in ea fabula quæ Acalyptomene inſcripta eſt, cuius quoq; uerſus quidam ſenarij extant. Fuit & Dioxippus Athenienſis Comicus, cuius fabulæ feruntur fuiſſe Philargyrus, Diadicazomeni, Hiſtoriographus, & Antipornoboſcos. Item Epinicus Comicus celebratur, cuius fabula Hypoballomene, ut notat Athenæus. *Archedicus.* *Nothippus.* *Euangelus.* *Dioxippus.* *Epinicus.*

Fuit etiam Calliſtratus Athenienſis Comicus, qui maximè æmulatus eſt Ariſtopha *Calliſtratus.*

Polyzelus. nem. Polyzelum quoq; poëtam reperi, cuius fabulæ Niptra, Muſarum generatio, *Pythangelus.* Dionyſij, Veneris, & alia. Fuit & Pythangelus Græcus, Tragœdiæ poëta flagitioſus & ignobilis, ſed cuius Græci memi- nere grammatici.

Atque hactenus quidem de Græcis huius ordinis poëtis, tametſi multò fuit numeroſior eorum turba: ſed quid nos prohibet, præſertim quum ſerum diei iam inſtet, reliquam horum turbam, ne fæcem dixerim, miſſam facere? Rectè tu quidem, ait Piſo: nam præter nomina & uocabula, iam dudum nihil aliud ferè dicere uidebare.

Atque hæc cum dixiſſemus, nos ex hortis exiuimus, & in oppidum ſumus ingreſsi.

SEPTIMI DIALOGI FINIS.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS DIALOGVS TERTIVS DE HISTORIA ſcenicorum poëtarum Latinorum, ad illuſtriſsimũ HERCVLEM Bentiuolum Præfatio.

CVM iam apud Græcos, mi Hercules ſuauiſsime, ſcena declinare cœpiſſet, tum apud Latinos cõſtrui cœpta eſt: quo enim tempore apud nos Liuius Andronicus primùm fabulas docere cœpit, Sophoclis & Euripidis mors annis plus minus centũ & ſexaginta præceſſerat: Menãdri uerò plus quàm quinquaginta duobus, ut ex annalibus docet Gellius. Ita profectò rebus in omnibus natura comparatũ uidemus, ut nunquam eodem loco res ulla ſub cœlo æterna perennet. Videmus non modò regna atq; imperia immutari, ſed & hominum inuenta & artes mutationi eſſe obnoxias: peregrinantur hæc quoq;, & ad exteras nationes tranſeunt. Et ne longè repetam quæ à rerum ſcriptoribus ſummisq; philoſophis prodũtur, qui eadem ratione flumina, maria, terras, montes ipſos temporum ſpatijs paulatim immutari affirmant, adeò ut plerunq; ubi ſubſtitere maria, terras emerſiſſe, ubi flumina, cãpos & mon-

tes in ualles ſubſidiſſe legerimus, & contrà: ſic utique etiam in literis & diſciplinis, boniſq; cęteris artibus. Siquidem primùm has in Orientis partibus apud barbaros floruiſſe, locupletiſsimi ſunt teſtes : dein in Græciam translatæ ſunt, demum & apud Romanos & Italos ſunt excultæ. Simili modo & Poëtica ipſa ſerius ad nos quidem deducta. Non auſim hoc loco id dicere, quod Marcus Tullius ad Brutum in Tuſculanis, omnia noſtros aut inueniſſe per ſe ſapientius quàm Græcos, aut accepta ab illis feciſſe meliora: non inquã auſim: ſed id dicam tamen, noſtra non indigna eſſe, quæ ſua grauitate, cum eorum arguta leuitate & illecebra conferantur. Verùm hoc in præſens noſtrũ non eſt inſtitutum, qui poëtarum uitas tantum colligimus: quod tu quidem ſi fortè cupis, à Cicerone petes, à quo pridẽ, nec ſemel, hoc ipſum diſputatũ eſt. Interea te ornatiſsime Hercules rogamus, dum nos Latinæ ſcenæ poëtas recenſemus, ut æquo animo nobis adeſſe uelis, erit (ut ſpero) nõ ingrata lectio: nec interea te à noſtris auocent abditæ & à uulgo ſemotæ, quibus nunc operam impendis, artes: nam & hæc noſtratia ſuos in tempore mites fructus afferre ſolent.

INSEQVENTI igitur die cùm præſtituta, ut moris erat, hora conueniſſemus, & me Piſo & Picus puer attentè expectarent, ego

ego ſic cœpi: Iandudum poëtarum imagines, qui apud Latinos in ſcena claruerunt, ordo & tẽpus ut referamus poſtulant: quorum haudquaquam tanta erat multitudo, quanta Græcorum fuit: ſed tamen & hoc loco Græcos nonnullos cõmemorabo Latinis immixtos, pro temporũ ſcilicet ratione, quibus floruerunt: nam & hunc ordinem Cicero & Hieronymus, aliiq́; ſeruauere, qui uitas uirorum illuſtrium conſcripſerũt. Sed rem ipſam iam aggrediar, attendite. Primus igitur inter Latinos ſcenæ poëtas fuit Liuius Andronicus, qui, ut Cicero & Gellius ſcribunt, apud Romanos primus fabulam docuit, Q. Claudio Cethego Appij Cæci filio, & M. Sempronio Tuditano Coss. anno ipſo antequàm natus eſt Ennius. M. Cato apud Tullium: Vidi, inquit, etiam ſenem Liuium, qui cum ſeptem annos antequàm ego natus ſum fabulam docuiſſet Cethego Tuditanoq́; Coss. uſque ad adoleſcentiam meam proceſsit: poſt Romam autem conditam annis D. plus minus, non CCCC. ut perperàm quidam legunt apud M. Tullium, & poſt Sophoclis & Euripidis mortem annis plus ferè centũ & ſexaginta, poſt Menandri uerò annis circiter quinquagintaduobus. Eſt tamen inter ſcriptores de Liuij tempore ac annorum numero controuerſia, teſte Cicerone, qui rem hanc diligentiſsimè perpen

Liuius Andronicus.

dit in eo, qui Brutus, uel de claris oratoribus inſcribitur: docuiſſe enim fabulam Liuium Actio placuit, C. Cornelio, Q. Minutio Coss. ludis Luctatijs, quos Salinator Senenſi prælio uouerat: in quo tantus error Actij fuit, ut his Coss. triginta annos natus Ennius fuerit. In quem etiã errorem, ut mihi quidem uidetur, lapſus eſt Euſebius, uel qui eum uertit Hieronymus, qui in libro de temporibus, Næuium & Plautum ante Liuium cõmemorat: quem quidem Liuiũ ita à Liuio Salinatore amatũ tradit ob ingenij meritũ, cuius & liberos erudiebat, ut ab eo cum prius ſeruus eſſet, libertate & familia donatus ſit. Suet. Tranquillus ait, latinas fabulas primùm à Liuio Andronico ſcriptas eſſe ad cunctas res, etiam cum ipſe poëta & actor ſuarum fabularum fuerit. Idem Donatus & Diomedes ferè. Valerius uerò Maximus: Paulatim, inquit, deinde ludicra ars ad Satyrarum modos perrexit, à quibus primus omnium poëta Liuius ad fabularũ argumẽta ſpectantiũ oculos & animos tranſtulit: isq́ ſui operis actor, cum ſæpius à populo reuocatus uocem obtudiſſet, adhibito pueri & tibicinis concẽtu, geſticulationem tacitus peregit. Donatus item incertum eſſe ſcribit, quis primus inuenerit apud Latinos poëmata: certũ tamen, inquit, eſt & Tragœdiam & Comœdiam Liuium Andronicum repe-

reperiſſe, qui ait Comœdiam eſſe quotidianæ uitæ ſpeculum. Fabius uerò Quintilianus: Nihil, inquit, in poëtis ſupra Liuiũ Andronicũ habemus. Scripſiſſe & epos quoque Liuium, teſtis eſt Diomedes grammaticus, his uerbis: Epos, inquit, primus dignè ſcripſit Liuius is, qui Romanorum geſta octo complexus eſt libris, qui & Annales inſcribuntur, quòd ferè ſingulorũ annorũ actus contineant. Sed uidendum plerique aiunt, ne in ijs Diomedis uerbis, pro Liuio Ennium legendum ſit, uel alius fuerit Liuius. Compoſuit & hymnos in deos, ex quibus de Diana Maurus Terentianus uerſus miuros affert. Scripſit & Odyſſeam, ex qua præter alia illud circunfertur:

At celer haſta uolans perrupit pectora ferro.

Frequenter omnino Liuij uerſus citantur à ſcriptoribus, Gellio, Macrobio, Terentiano, Nonio, Priſciano, alijs. Titus Liuius & Valerius Maximus Andronicum prodidere uerſus feciſſe in honorem Iunonis reginæ, qui à ter nouenis puellis per urbẽ celebrati fuere, data (ut aiunt) per manus reſte. Huiuſmodi quoque uerſus ad expianda prodigia, P. Licinius Tegula pòſt etiam condidiſſe dicitur: idque factum ex decemuirali reſponſo, T. Liuius libro XL ſcriptum reliquit. Sed quæ ab Andronico facta diximus, Sextus Põpeius, & quos paulò antè citauimus, hiſtorici, ſe-

cundo bello Punico facta ſcribũt, quo tempore, ut Licinij uerbis utar, Muſa pennato gradu intulit ſeſe bellicoſam in Romuli gentem. cum uerò proſperius res populi Romani geri cœpta eſſet, publicè in Auẽtino ædes Mineruæ conſtructa fuit, in qua liceret ſcribis (ſic enim antiquitus poëtæ eodem Pompeio autore uocabãtur) & hiſtrionibus conſiſtere, ac dona ponere in honore Liuij, quia is etiam & ſcribebat fabulas & agebat. Sanè Liuius, cum prius ſeruus eſſet, Andronicus uocabatur: donatus libertate, Andronicus ex nomine cognomẽ factum eſt: id quod & Cęcilio Statio cõtigiſſe paulò pòſt dicemus. Hinc de Liuio ita Terentianus:

Liuius ille uetus graio cognomine ſuæ.

ἀνδρονικὸς enim, ut uideris, græca eſt dictio: nam à Liuio Salinatore, & Liuij nomine & libertate donatus eſt, id quod in Tẽporibus, quod modò dicebamus, innuit Euſebius: niſi & uos eorum fortè admittatis de pręnomine, nomine & cognomine opinionẽ, contra antiquorũ grãmaticorum definitionem, quos ego ea ratione non refello, quòd ſcriptorum quorũdam ueterum pro ipſis ſtare uidetur autoritas. Atq; hactenus uobis, quę in præſentia de Liuio memini, recenſui.

Fuit & alter Andronicus poëta tempore Iuliani Cæſaris Imperatoris, qui, ut Marcellinus ſcribit, ſtudijs liberalibus & carminũ

ſplen-

ſplendore notus, nihilominus accuſatus, & in iudicium adductus, cum ſecura & intrepida mente nulliſq; ſuſpicionibus urgeretur, purgãdo ſe ſemper & obiecta diluendo fidentius, abſolutus eſt. Fuit & grammaticus Andronicus celebris, qui Syrus cum eſſet, Romæ docuit, dein Cumis agens in ocio uixit. eius uitam Suetonius eſt executus. Sequebatur Liuium Cn. Næuius poëta Campanus, cui in Comœdia tertias ſuo carmine Sedigitus Volcatius attribuit. Fabulas Næuius tum primùm docuiſſe dicitur, cum Spurius Carbilius Ruga cum uxore fecit diuortium. M. Varro in libro de poëtis primo, eum ſtipendia feciſſe ait bello Punico, idq; ipſum Næuium dicere in eo carmine, quod de eodem bello ſcripſit. At uerò M. Tullius eadem tempeſtate fuiſſe ait, qua M. Cethegus ille, *Cn. Næuius.*

Qui dictus ollis popularibus olim,
Qui tum uiuebant homines, atque æuum agitabant,
Flos delibatus populi, Suadæq; medulla.

ut Ennius cecinit. Hoc ipſo Cethego & Tuditano Coſs. bello Punico ſecundo, anno planè CLX. ante M. Tullium Cos. ut in ueteribus cõmentarijs ſcriptum eſt, Næuius eſt mortuus: quanquã Varro, ut ait Cicero, diligẽtiſsimus inueſtigator antiquitatis, putat in hoc erratum, uitamq; Næuij producit longius. Scribit Euſebius, CXLIIII Olympiade

in Vtica Aphricæ Næuiũ diem obijſſe, cum eò pulſus eſſet factione nobilium, & præcipuè Metelli & Scipionis Aphricani, quos ipſe odio eſt inſectatus, & ſuis uerſibus ſatyricè perſtrinxit: Fato, inquit, Metelli Romæ fiunt conſules. Contrà Metelli quoq;, ut eſt apud Attilium, à Næuio aliquoties laceſsiti, in eum hoc Saturnio carmine luſerunt:

Malum dabunt Metelli Næuio poëtæ.

cuius rei & Aſconius & Terentianus meminere. De Scipione uerò etiã inquit: Qui res magnas manu ſæpe geſsit glorioſè, cuius facta uiua nunc uigent, qui apud genteis ſolus præſtat, eum ſuus pater cum pallio unà ab amica abduxit. Præter Comœdias & Tragœdias compoſuit & bellum Punicum Næuius, quod Suetonio teſte, C. Octauius Lampadio, cum eſſet uno uolumine contentum, in ſeptem libros diuiſit. Scripſit inſuper & epigrãmata, ut docet Gellius. At uerò cum ob aſsiduam maledicentiã & probra in principes ciuitatis de poëtarum Græcorũ more dicta, in uincula Romæ à triumuiris coniectus eſſet, fabulas Laureolum & Leontem compoſuit, quibus delicta ſua & dictorum petulantias, quibus pleroſq; antè læſerat, diluit: unde poſtea à tribuno plebis è uinculis exemptus eſt. Numerus fabularum Næuij haud quidem à ſcriptoribus traditur: ut ex diuerſis tamẽ colligitur, uiginti fermè fuiſſe

reperiun-

reperiuntur. Eſt quoq; traditum, ipſum ſibi ſuum epigramma funeris, ſuperbiæ quidem Campanæ plenum compoſuiſſe: quod teſtimonium (inquit Gellius) iuſtum eſſe potuiſſet, niſi ab ipſo dictum eſſet:

Immortales, ait, mortales ſi foret fas flere,
Flerent diuæ Camœnæ Næuium poëtam.
Itaque poſtquàm eſt Orcino traditus theſauro,
Obliti ſunt Romæ lingua latina loquier.

Eo autem facetiarũ genere Næuium uſum eſſe, quæ prçter expectationẽ & ambiguum, riſum mouent, teſtis eſt M. Tullius, cuius & illud affert: Vt apud Næuium, inquit, uidetur eſſe miſericors ille, qui iudicatum duci uidet, percontatur ita, Quanti addictus? mille nummûm. Si addidiſſet tantũmodo, ducas licet, eſſet illud ridiculi præter expectationem: ſed quia addidit, nihil addo, ducas licet, addito ambiguo altero genere ridiculi, fuit, ut mihi quidem uidet̃, ſalſiſsimus, ait Cicero: qui & alibi hoc etiã ponit. Cum enim cuipiam uideretur uelle remedium algoris oſtendere, Sapiens, inquit, ſi algebis, tremes. dum enim ille expectaret remediũ, ſi algebis, ait, tremes. At huiuſmodi plenum Næuium fuiſſe, idem ſcribit Cicero: quo loco tamen uetuſti nõnulli codices Nouium, non Næuium, ſcriptum habent. Fuit autem Quintus Nouius & ipſe poëta Comicus, & probatus Attelanarum fabularũ ſcri- *Qu. Nouius.*

pror. citantur pleræq; huius Nouij fabulæ à Marcello, & alijs grammaticis. Macrobius hoc illius affert carmen:

Olim expectata ueniunt ſeptem ſaturnalia.

Plautus. Secus Næuium M. Actius Plautus erat, qui aliquo cum Næuio tempore uixit. eſt uerò Plautus appellatus, ut Sex. Pomp. ait, quòd hi qui plani ſunt pedibus, Ploti primũ, mox Plauti uocati ſunt. unde ait, Actius poëta, qui Vmber Sarſinas erat, à pedum planicie initio Plotus, poſtea Plautus eſt dictus. Sanè (hoc uobis nunc ſemel dixerim, ne repetendum ſit ſæpius) uario modo ſcribi uideo hoc nomen Actius: quidam enim per ct notant, quaſi ab agendo Actius dicatur: alij duplici cc, Accius, ab Acca uidelicet: demũ alij duplici tt, Attius, ab Aty Troiano, quod innuit Vergilius, & memini me ſæpius in marmoribus & uetuſtis nomiſmatũ inſcriptionibus obſeruaſſe: ut Victorinum mittam id in Orthographiæ libello præcipientem, & Græca Dionis exemplaria. Sed & nomen Attys Phrygis pueri, apud Græcos ἄττις ſcriptum ſæpius eſt uidere. Ego nihilominus, quoniam ita pridem à magiſtris puer inſtitutus fui, Actium ſcribere perſeuerabo. Fuit igitur Actius Plautus patria Sarſinas, quod Vmbriæ eſt oppidum, ut Hieronymus & Feſtus obſeruãt, id quod & ipſemet ſubinnuit alicubi in Moſtellaria fabula. Floruit uerò

in

in ſcena, teſte Gellio, anno fermè x v poſtquàm bellum Punicũ ſecundum incœptum eſt, cum iam Romani Pœnos ipſos uincere cœpiſſent, id quod innuit ipſe in Pœnulo his uerbis:

Vincite, ut feciſtis antehac, et Pœni uicti pœnas ſufferāt.

In fabulis componēdis etſi alios Græcos eſt imitatus, Diphilum & Philemonē, alios, ut uel ex ipſo facilè eſt uidere, tamen Horatij Flacci ſentētia, Plautus ad exemplum Siculi properare Epicharmi dicitur. Quæſtum quoque in fabulis feciſſe dictus eſt, adeò ut etiam mercaturā exercere uoluerit: quę cum ei male ceſsiſſet, pecuniamq́ omnem perdidiſſet, Romā inops reuerſus, ob quęrendum uictum ad circũagendas molas, quæ truſatiles appellantur, operam piſtori locàuit; tametſi apud Euſebium Hieronymus id annonę caritate feciſſe prodiderit, ipſumq́ ait Gellius tres fabulas in piſtrino ſcripſiſſe, Satyrionē, Addictum, aliamq́, cuius nomen nec ipſe retulit. Anno uerò uigeſimo Plautus, ut M. Cicero obſeruat, poſt Cethegi & Tuditani conſulatũ, P. Claudio & L. Portio Coſs. Catone Cenſore, mortuus eſt, nō multò poſt Ennium, Olympiade uidelicet CXLV. epitaphiumq́ ſibi ipſe compoſuit, quod à Marco Varrone in libro de Poëtis poſitum affert Gellius:

Poſtquàm eſt morte captus Plautus,

Comœdia luget, ſcena eſt deſerta,
Deinde riſus, ludus, iocusq́; & numeri
Innumeri ſimul omnes collachrumarunt.

De numero uerò fabularum Plauti dubitatum eſt. Seruius ait ab aliquibus uiginti & unã exiſtimatas, ab alijs quadraginta, à nonnullis centum. Varro quidem & ipſe uiginti & unã legitimas prodidit, quæ & ab eo Varronianæ cognominatæ fuerunt. Sed Lælius homo erudítiſsimus, eas quinque & uiginti exiſtimauit. Gellius uerò ſua ætate cẽtum & triginta ipſius Plauti nomine circũferri tradidit. Sedenim Varro in libro de Plautinis Comœdijs quaſdã enumerat quæ non Plauti ſunt, ſed M. Aquilij, ut ego lego, quod alij M. Accij, id quod M. Acutici perperã apud Gellium legitur. Subiungit idem, Plautium quempiam Comœdiarum poëtam fuiſſe, cuius fabulæ, quòd Plautij inſcribebantur, acceptæ fuerunt quaſi Plautinæ, cũ eſſent non à Plauto Plautinæ, ſed à Plautio Plautianæ. Alij quidem illas non Plauti fuiſſe, at ueterum quorundam poëtarum, ab eoq́; retractatas ac reſarcitas nomen Plauti recepiſſe: quod mihi uix ueriſimile uidetur, nullis celebratis poëtis ante Liuiũ & Ennium. Tantæ uerò autoritatis apud antiquos fuit Plautus, ut Quintilianus Varronem ſcripſiſſe affirmet, Muſas Epij Stolonis ſententia Plautino ſermone locuturas fuiſſe, ſi latinè loqui uoluiſſent.

uoluiſſent. Cicero mirum in modum, ut ſcitis, Plautum cõmendat. Volcatius uir in poëtica illuſtris, ſecundas in Comœdia Plauto attribuit. Macrobius Plautũ ait in iocorum uenuſtate præcelluiſſe: ut alios penè innumerabiles hoc loco mittam, qui Plautum ſummis laudibus proſequũtur: quorum me mouet autoritas, ut non tam facilè cum Horatio ſentiam, qui eum, eosq́ qui illum laudauere, his uerſibus perſtringit:

At ueſtri, inquit, *proaui Plautinos & numeros, &*
Laudauere ſales, nimium patienter utrunque.
Ne dicam ſtultè mirati. Ego utiq (ut uobiſcum quod ſentio loquar, non inficias ierim pleraq in Plauti fabulis legi, quæ ſi è ſcena non exciperent, fortaſsis frigida, & in numerum redigenda forent. Sed nũquid ego cum Horatio poëta tanti iudicij in Poëtica, quanti hactenus quiſquã alius, nunc certem? minimè: utram uos in partem uelitis inclinate, idq́ ſine piaculo. Summæ certè doctrinæ & æſtimationis uiri in re literaria, commentaria in Plauti fabulas cõpoſuere, M. Varro, L. Siſenna, & Aſper, alijq́: & noſtra hac ætate quidam ſanè bene docti: quin & hodie uideo elegãtiſsimos & doctiſsimos homines amicos meos libentiſsimè in eius poëtæ lectione, poſt grauiora ſtudia, conquieſcere.

Sed de Plauto hactenus: quem ſequebatur Statius Cæcilius poëta, ut ſcribit Gel- *Statius.*

lius, Comœdiarum inclytus. hic quidem genere ſeruus: Statij quippe nomen apud antiquos ſeruile fuit, & perinde apud ueteres plerique eo nomine ſerui fuere: poſtea id nomen uerſum eſt in cognomentum, ut paulò antè de Liuio quoq; Andronico diximus, & appellatus eſt Cæcilius Statius. Floruit uerò in ſcena Cæcilius, ut notat Euſebius, CL Olympiade: quo etiã tempore Cato Portius, ut ipſe fatetur apud Ciceronem in dialogo de Senectute, quo loco eius fabulam Synephebos, id eſt, coadoleſcentes commemorat. Fuit uerò Cæcilius natione Gallus, & ut cum Crinito nõnulli interpretati ſunt, ex urbe Mediolani. Contubernalis primùm fuit Cæcilius Ennij poëtæ, eodemq; quo ille anno, & ipſe mortuus eſt, & iuxta Ianiculum ſepultus. Volcatius quidem Sedigitus palmam Cæcilio inter Comicos latinos ſuo carmine ſtatuit: ita enim cecinit,

Multos incertò certare hanc rem uidimus,
Palmam poëtæ comico cui deferant,
Eum me iudice errorem diſſoluam tibi,
Contrà ut ſi quis ſentiat, nihil ſentiat.
Cæcilio palmam ſtatuo de Comico.

Cui planè aſſentiri non uidet Fabius Quintilianus, ut qui dicat Latinos in Comœdia claudicare. Gellius quoq; monſtrat cum ex aliis fabulis, tum maximè ex Plotio, longè Menandro inferiorem fuiſſe Cæciliũ in eius

transferēdis fabulis, minimeq́; illum aſſecutum tranſmarinā illam Menādri Venerem. Scribit D. Hieronymus, Terentium cum Andriam cōpoſuiſſet, antequàm Aedilibus uēderet, Cæcilio eam legiſſe, qui Terentij ingenium elegantiamq́; miratus eſt. Idem ſcribit & Donatus, licet id perperā legatur in peruulgatis codicibus. Fabulas uerò plures Cęcilium docuiſſe uidemus, adeò frequentes â ſcriptoribus citantur. Horatius Cæcilium grauitate præſtare ait. Quem ſequebatur P. Terētius Apher ex Carthagine, ut ait Donatus, qui quò ipſius uitam copioſius perſcribit, eò ego uobis illam præſsius referam. Fuit ergo Terentius libertinus, ut Metius ſcribit, uel, ut ſcribit Donatus, Terentij Lucani ſenatoris ſeruus, à quo ob ingenium & formam nō inſtitutus modò liberaliter, ſed & maturè manumiſſus. Paulus Oroſius captū exiſtimat his uerbis: Scipio, inquit, iam cognomento Aphricanus, triumphans urbem ingreſſus eſt, quem Terentius, qui poſtea Comicus fuit, ex nobiliſsimis Carthaginienſibus captiuis pileatus, quod indultæ libertatis inſigne fuit, triumphātem poſt currum ſecutus eſt. quam opinionem præter alios etiā ille ſecutus eſt, quiſquis fuit, qui Terentio epitaphium condidit: *Terentius.*

Natus in excelſis tectis Carthaginis altæ,
Romanis ducibus bellica præda fui.

quam rem Donatus improbat, nec fieri ullo modo potuiſſe, Feneſtellã docere ait, cum in fine ſecundi belli Punici, & ante initium tertij, natus ſit & mortuus Terentius. Declarat & T. Liuius & Val. Maximus, eum non fuiſſe Terẽtium poëtam qui ductus fuerit in triumphum: eum enim Terentium Culleonem quempiam fuiſſe aiunt, Romanũ ſenatorem, qui per aliquod tempus captiuus in ſeruitute apud Pœnos fuerat. Neq; etiam ſi à Numidis aut Getulis Terentius captus eſſet, ad ducem Romanũ peruenire potuiſſet, nullo commercio inter Italicos & Aphros adhuc cœpto, niſi poſt deletam Carthaginẽ. Hic uerò poëta Terentius Romæ cum multis ex nobilioribus familiariter uixit, ſed maximè cum Scipione Aphricano & cum Lælio, quibus etiã corporis gratia, & ætatis flore, ut Portius ait, conciliatus exiſtimatur: quod & ipſum Feneſtella arguit, contẽdens utroq; natu maiorem fuiſſe, quod & Santra credidit, ut mox dicam. Corn. Nepos æquales fuiſſe tradidit. Hanc tamen ſuſpicionem Portius poëta ſuis uerſibus auxit, qui apud Donatum leguntur. Scripſit in primis Comœdias ſex, quę habentur: quarum quidem duæ Phormio & Hecyra ab Apollodoro, quatuor reliquas à Menandro trãſtulit: quarum primã Andriam cùm Aedilibus daret, iuſſus eſt eam antè Cæcilio recitare, ut ex Hiero-

Hieronymo didicimus, non Cærio, ut paſſim apud Donatum legitur. Adiutum Terentium in fabulis ſcribendis à Scipione & Lælio cõſtans fama eſt, quã & ipſe auxit, quòd niſi leuiter ſe tutari in Adelphorum prologo uiſus eſt: idq; ea cauſa feciſſe fertur, quia ſciebat Lælio & Scipioni hoc nõ ingratum eſſe. Quintus etiam Memmius in oratione pro ſe, P. Aphricanum ait à Terentio perſonam mutuatũ eſſe, ut quæ domi luſerat, ipſe nomine Terentij in ſcenam deferret. Valgius idem ſuo carmine innuit. Nepos item Cornelius Lælium ait, cum in Puteolano eſſet, quædam recitaſſe à ſe facta carmina, quæ in ἑαυτοντιμωρουμένῳ legũtur. Cicero quoq; ad Atticum quadam epiſtola, Terẽtij fabulas propter elegantiam ſermonis à multis ait exiſtimatum à Lælio ſcriptas. nihilominus grammaticus Santra, alios ait Terentio potius operam præſtitiſſe in Comœdijs ſcribendis, quàm Lælium & Scipionem, quòd hi tunc temporis admodum iuuenes eſſent: nominatq; inter hos qui uiuerent, Sulpitium Gallum, Q. Fabium Labeonem, & M. Pompilium, qui ea tempeſtate grandiores natu, & poëtæ, & clariſsimi ciues haberentur. Poſt uerò ſex editas iam fabulas, quę in manibus habentur, quintum & trigeſimũ egreſſus annum, cauſa euitandæ opinionis, quia uidebatur aliena pro ſuis ædere, in Græciam na-

uigauit:alij tradunt,ut Græcorum inſtituta ac mores perciperet, quos perinde in fabulis exprimeret. De morte etiã uaria traduntur. Q.Conſentius eum redeuntem è Græcia in mari perijſſe dicit, cum cẽtum & octo fabulis cõuerſis à Menandro. Alij Romam redijſſe eum prodidere, & ob amiſſas fabulas tædio & morbo confectum. Alij mortuum eſſe in Arcadia Stymphali ſinu Leucadiæ,morbo implicitũ dolore ac tædio amiſſarum fabularum, Cn.Cornelio Dolabella, & M.Fuluio nobiliore Coss.Id quod & Auſonius ſubinnuit,cum ait:

Sex dramata fabellarum
Arcadiæ medio qui iacet in gremio.

Volcatius mortuum cecinit cum in Aſiam iter faceret: ubi nauem conſcendiſſet, nunquam uiſum amplius. Fuiſſe autem ſtatura Terentius dicitur mediocri, gracili corpore,colore fuſco. Filiam reliquit, quæ equiti Romano nupſit.Hortos uiginti iugerũ uia Appia habuit ad Martis uillam.quã ob cauſam Portium reprehendit Donatus, qui ad eam redactum inopiã ſuo carmine dixerat, ut ne domum quidem conductitiam haberet. Afranius poëta,cuius infra imaginẽ uidebimus,Terẽtium omnibus Comicis præfert,ſcribens in Compitalibus,

Terentio non ſimilem dices quempiam.

Volcàtius autem,ut eſt apud Gellium & Donatum,

natũ, non ſolum Næuio & Plauto & Cæcilio, ſed Licinio quoq; & Attilio indignè (ut mihi quidem uidetur) poſtponit. Terẽtium etiam permagnì fecit M. Tullius: eius enim fabulas pro pugillari habuiſſe, ex ipſo Cicerone didicimus: ſciam licet aliter ab alijs locum eum exponi ſolere. Citat & Donatus eiuſdem Ciceronis poëma, cuius titulus Limon, in quo de Terentio hos legi uerſus ait:

Tu quoq; qui ſolus lecto ſermone Terenti
Conuerſum expreſſumq; latina uoce Menandrum
In medio populi ſedatis uocibus effers,
Quid, quòd comè loquens, ac omnia dulcia dicis?

Afferuntur & ab eodem Donato C. Cæſaris uerſus, quos in Cæſaris imagine recenſuimus. Alia etiam colligũtur de Terentio, quæ in præſentia miſſa facio. Tunc ad me Piſo: Nos uerò, inquit, nunc illud à te Lili expectamus, ut nobis planè ediſſeras, cum duo tantum ex tot antiquis Comicis Latinis ſuperſint, Plautus ſcilicet & Terentius, utri magis dandam eſſe operam? Quibus ego: Vrgetis me nimis, inquam: ipſe uobis tabularũ imagines referre, non poëtas ipſos, niſi quadantenus, cenſere ac æſtimare, ſpopondi. dicam tamen hoc tantũ uobis, Si nitorem puritatemq; ſermonis, & linguæ caſtitatem cupimus, Terentiũ longè præponendum: ſi iocos, facetosq; ſales, & populi plauſum, præſtare Plautum: tametſi in Plauto omnia hæc

impatiēter tulit Horatius, ut antè diximus. Sed enimuero amicus meus uir ſanè doctus ac eloquens, duos hos poëtas ita contulit, ut nulla parte cum Terentio Plautum comparandum pronunciarit, atque eo nomine acrius in Volcatiū Sedigitum inuectus eſt: quod omne ab eo rectè factum nec ne, non ſanè definio. Sed de Terentio iam ſatis.

Terentius Fregellanus. Fuit & in hoc poëtarum genere Terentius Fregellanus libertus, de quo Metius & Donatus meminere. *Q. Fa. Labeo.* Fuit & Q. Fabius Labeo, cuius ſuprà meminimus. Alter ab hoc fuit Actius Labeo, *Actius Labeo.* qui, ſi Cornuto, uel (ut quidam malunt) Probo in Perſij cōmentarijs fidem prę ſtemus, poëta fuit indoctus, illis temporibus, quibus Flaccus Perſius Satyricus: quiq; Iliada Homeri uerſibus fœdiſsimè in Latinū uertit, ita quidem obſcurè, ut nec ſua ipſe agnoſceret. Pleraq; alia de hoc Perſij expoſitores. Fuere & alij Labeonis nomine nūcupati, inter quos ille magis inſignis Labeo Antiſtius & cōſultus iuris, & aliarum doctrinarum apprimè eruditus, qui Auguſti temporibus claruit, cuius crebra apud ſcriptores mentio. Cum Labeone fuit M. Pompilius, *M. Pompilius.* ambo uiri conſulares, & poëtæ etiam habiti ijſdem temporibus, quibus in ſcena florebat Terētius: quin & in ſcriptitādis fabulis Terentio opem ferre conſueuerūnt, ſi Santræ acquieſcimus: cu

ius

ius rei nomine à Luſcio Lauinio, ut Hieronymus & Hieronymi magiſter Aelius Donatus tradunt, malè Terentius audiebat.

Hic eſt Luſcius (opinor) ille, quem nono loco inter Comicos reponit Sedigitus Volcatius, cuius & Gellius meminit. Inter Luſcij quas fabulas docuit, Theſaurus à Terentio memoratur, cuius etiã fabulæ argumentum Donatus in Eunucho recitat. Romæ domum Luſcius poſſedit eam, quę regis Antiochi filij fuerat, ut Pædianus Aſconius ſcriptum reliquit. Sunt tamẽ inter eruditos, qui ex D. Hieronymi ſcriptis huius poëtæ nomen Lucium, non Luſcium proferãt. ego ſuper hoc nihil uobis certi affero. Duo poſt hos Tragici inſignes fuerunt, M. Pacuuius, & L. Actius, quorum grandior natu Pacuuius Brunduſinus fuit, Ennij ſorore genitus, ut ſcribit Plinius, ut uerò Euſebius, ex filia nepos: qui Romæ quandiu uixit, picturam exercuit. Aedem quidem Herculis in foro Boario pictam à Pacuuio poëta, celebrat Plinius libro naturalis hiſtoriæ XXXV. qui & illud, propter Pacuuium, ait, picturæ artem clariorem Romæ factam, gloria ſcenæ. Senex uerò & morbo grauis Tarentum migrauit, ubi propè nonagenarius diem obijt, Olympiade (ut Euſebius ſcribit) CLVII. cõpoſito ſibi prius epigrammate uerecundiæ pleno, & ut ait Gellius, digno eius elegan-

Luſcius.

Pacuuius.

tiſsima grauitate:

Adoleſcens tametſi properas, hoc te ſaxum rogat,
Vt ſe aſpicias, deinde quod eſt ſcriptum legas.
Heic ſunt poëtæ Pacuuij Marci ſita oſſua.
Hoc te uolebam, neſcius ne eſſes, uale.

Eſt in epiſtola Valerij cuiuſdam ad Ruffinũ de Pacuuio hiſtoria, quam hoc loco uobis referre placet. Pacuuius, inquit, flens, ait Actio uel Ario uicino ſuo: Amice, arborem habeo in horto meo infelicem, de qua prima uxor mea ſe ſuſpẽdit, poſtmodum ſecunda, iam nunc tertia. Cui Arius: Miror te in tot ſucceſsibus lachrymas inueniſſe. Et iterum: Dei boni, quot tibi diſpendia arbor illa ſuſpẽdit? & tertio: Amice dede mihi de arbore illa ſurculos quos ſeram. Hæc ille: quibus uerbis hiſtoriã planè percipietis, quæ in ridiculis eſt à M. Tullio poſita, libro de oratore ſecũdo: Salſa ſunt etiam, inquit, quæ habent ſuſpicionem ridiculi abſcõditam, quo in genere eſt illud Siculi, cui cum familiaris quidam quereretur, quòd diceret uxorem ſuam ſuſpẽdiſſe ſe de ficu, Amabò te, inquit, da mihi ex illa arbore quos ſeram ſurculos. Sed de Pacuuio iam ſatis, quem apud Ciceronem ſuum amicũ & hoſpitem fatetur Lælius. Citantur à grammaticis huius fabulæ pleræq;. Nunc de Actio agamus. L. igitur

Actius. Actius Serrano & Mancino Coss. parentibus libertinis natus, & ſene iam Pacuuio floruit.

tuit. Fundus fuit Actianus ab eo, ut ait Euſebius, iuxta Piſaurum uocatus, quia illuc ipſe cum alijs colonis deductus fuit. Actius ait, ut refert Cicero, ijſdem Aedilibus (non ædibus, ut pleriq; ſcribunt) ſe & Pacuuium docuiſſe fabulã, cum ille LXXX. ipſe XXX annos natus eſſet. Sũt codices qui de numero euariant: quos ego emendatiores exiſtimo, ſum ſecutus, quandò & Gellius ſcribit, Cum Pacuuius grandi iam ætate & diutino corporis morbo affectus, Tarẽtum ex urbe Roma cõceſsiſſet, Actius tunc haud paruo iunior proficiſcens in Aſiam, cum in oppidum ueniſſet, diuertit ad Pacuuium, comiterq; inuitatus, pluſculisq; ab eo diebus retentus, Tragœdiam ſuam, cui Atreus nomen fuit, deſideranti legit: tum Pacuuium dixiſſe aiunt, ſonora quidem eſſe quæ ſcripſiſſet & grandia, ſed uideri ea tamẽ ſibi duriora paulùm & acerbiora. Ita eſt, reſpondit Actius, uti dicis: neq; eius ſanè me pœnitet: meliora enim fore ſpero quæ deinceps ſcribam. nam quod in pomis eſt, itidem, inquit, eſſe aiunt in ingenijs: quæ dura & acerba naſcuntur, pòſt fiunt mitia & iucunda: ſed quæ gignuntur ſtatim uieta & mollia, atque à principio ſunt uiuida, non matura mox fiunt, ſed putria. Relinquendum igitur uiſum eſt in ingenio, quod dies atque ætas mitificet. Hæc utiq; totidem uerbis ex Gellio, quibus præ-

ter hiſtoriam multa notatione dignam, uidetis Actium etiã Pacuuio longè iuniorem. Fuit is quoq; populo Romano gratus, adeò ut eum qui L. Actium contumelioſè nominauerat, P. Mutius condemnarit. Puſillæ inſuper & breuis ſtaturæ Plinius Actium fuiſſe ait, nihilominus ſibi in æde Camœnarũ maxima forma ſtatuã poni curauit. Actium aiunt interrogatum, cur cauſas non ageret, cum apud eum in Tragœdijs tanta uis eſſet: optimè hanc ſcribit Fabius reddidiſſe rationem, quòd illic ea dicerentur quæ ipſe uellet, ſed in foro eſſent dicturi aduerſarij quæ ipſe minimè uellet. Amatus etiãnum in tantum Actius à Decio Bruto fuiſſe dicitur, ut Actianis uerſibus templorum & monumentorum frontes & aditus exornare conſueuerit, ut autor eſt Cicero: qui & alio loco ipſius Decij familiarẽ fuiſſe ſcribit, ſeq; de Bruti eloquentia ab ipſo Actio didiciſſe: quæ quidem Ciceronis uerba me de temporis ratione ambigere uſqueadeo faciunt, ut aliquando alterum hunc Actium à priore fuiſſe autumarim ut hîc uobis ſtatim ſubijciam, id quod parum alij animaduertêre. Sed, ni piget, & tu Piſo recita, quam de Pacuuio & Actio cenſuram fecit Fabius Quintilianus. Id quidem Lili, libenter agam, reſpondit Piſo, ſi tu nobis prius de iſto Actio, quem alterum à priore aliquando putaſti, quæ te mouebant

uebant, attuleris. Id agam ſcilicet, ut & uos eodem mecum errore ducamini, ſi uobis minus tempora utriq; conuenire uidebuntur. Alter igitur hic L. Actius à priore is mihi uiſus, qui eodem quo Cicero & Cæſar floruit tempore, adeò ut de eo Val. Maximus libro tertio ſcribat: Actius, inquit, Iulio Cęſari ampliſsimo ac florentiſsimo uiro in collegium poëtarum uenienti, nũquam aſſurrexit, non maieſtatis eius immemor, ſed quòd in comparatione cõmunium ſtudiorum aliquanto ſuperiorem ſe eſſe cõſideret: quapropter inſolentiæ crimine caruit, quia ibi uoluminũ. non imaginum certamina exercebantur. & hæc quidem Valerius. Huius pręterea in nono meminit Vitruuius: meminit & Ouidius in tertio de Ponto, cum ait: Autor opus laudat (ad Brutum ſcribens) ſic forſitan Actius olim, Therſiten facie dixerit eſſe bona. Fuerũt & qui hunc eum exiſtimarẽt, quem Iliada ſcripſiſſe Perſius Flaccus ait:

Non hic eſt Ilias Actij Ebria ueratro.

Scripſit uerò L. Actius præter fabulas, annales, ut in primo Saturnaliũ Aurelius Macrobius obſeruat, ex quibus & uerſus hos citat:

Maxima pars Graiũm Saturno & maximæ Athenæ
Conficiunt ſacra, quæ Cronia eſſe iterantur ab illis.
Cumq; diem celebrant, per agros urbesq; ferè omnes
Exercent epulis læti, famulosq; procurant
Quiſque ſuos, noſtriq; itidem, & mos traditus illinc

Iſte, ut cum dominis famuli epulentur ibidem.

Atq; hæc quidem de Actio. Quæ cum retuliſſem, penſum, quod pollicitus Piſo fuerat, exoluere iam paratus erat. Sic itaque cœpit: Fabius igitur Quintilianus libro x. de Pacuuio & Actio ſic ait: Tragœdiæ, inquit, ſcriptores Actius & Pacuuius clariſsimi, grauitate ſententiarũ, uerborumq́; pondere & autoritate perſonarum. Cæterùm nitor & ſumma in excolendis operibus manus, magis uideri poteſt temporibus, quàm ipſis defuiſſe. uirium tamen Actio plus tribuitur. Pacuuium uideri doctiorem, qui eſſe docti affectant, uolunt. & hactenus Fabius. Et Piſo: Cæterùm in Pacuuio Cicero ait ornatos eſſe uerſus & elaboratos. Sed & horum utriuſq; plurimæ fuiſſe ferũtur fabulæ, quæ paſſim à ſcriptoribus citantur, ex quibus pleræq; excerptæ ſententiæ circunferuntur. Ex Pacuuij quidẽ Tragœdia, quæ inſcripta fuit Armorum iudicium, decantatũ carmen eſt, cum ludi in Iulij Cæſaris funere celebrarentur, ut eo carmine cõmiſeratio maior & inuidia contra conſpiratos cæſores commoueretur. Actij uerò nobilis illa ſententia ex eius Aſtyanacte in augures & diuinatores dicitur: Nihil, inquit, credo iſtis auguribus, qui aures uerbis diuitant alienas, ſuas ut auro locupletent domos. Sed iam de his ſatis, ad alios tranſeamus. Atq; in primis ſe no-

bis

bis offert Aphranius, qui in Togatis & Attellanis ſcribendis excelluit, quas fœdis ille puerorum amoribus inquinauit, ſuos mores, ut Fabius ait, faſſus: unde eſt illud (ut puto) ab Auſonio Gallo, Aphranius.

Quam toga facundi ſcenis agitauit Aphrani.

Horatius uerò Flaccus ad Auguſtũ, Aphranium ſuis togatis Menandro poëtæ conuenire ait, *Dicitur Aphrani toga conueniſſe Menandro.* Idem ipſe quodã prologo ſuo teſtatur: idem Macrobius, & Horatij expoſitores Acron & Porphyrion. Gellius uerò cum alios tum hos Aphranij de ſapientia uerſus, ex fabula quæ Sellæ inſcribitur, attulit:

Me genuit uſus, mater peperit memoria,
Sophiam me uocant Graij, uos ſapientiam.

Ad quos uerſiculos in ea ecloga quæ de Poëtis Petrarchæ legitur, reſpicitur:

Qui prole decora, ait,
Coniugio memori ſtudioſum ornauerat uſum.

Plures Aphranij fabulæ ab antiquis grammaticis afferuntur, quas collegiſſe non eſt operæpreciũ. huius meminit & Diomedes grãmaticus. De L. Aphranio M. Tullius ita ait in Bruto: Argutias, inquit, Titij oratoris in Tragœdias ſatis ille quidem, ſed parũ Tragicè tranſtulit: quem ſtudebat imitari L. Aphranius poëta, homo peracutus in fabulis quidem, etiam (ut ſcitis) diſertus. At hunc nõnulli, meo quidem iudicio, rectè à priore

bis retuli. Petrus quidem Crinitus ait, in æreo nummo ita legi, DORSENN.P. cum effigie barbata: cuiuſmodi tamen nomiſma uidere mihi non contigit. Sedenim poſt Dorſennũ ſequebatur Sextus Turpilius, qui inter Comicos ſeptimo loco à Volcatio numeratur. hic centeſima & XCVIII Olympiade admodum ſenex Sinueſſæ mortuus eſt: quibus temporibus Arpini natum M. Ciceronem ſcribit Euſebius. Terẽtium uerò amaſſe fertur Turpilius, eiſdemq́ ludis aliquando utriuſq fabulas actitatas. Inter cęteras, quæ multæ Turpilij fabulæ à grãmaticis afferuntur, ea quæ Thraſyleon inſcribitur commendatur. D. Hieronymus quadam epiſtola ad Niciam Aquileiẽſem ſcribens, ſic exorditur: Turpilius, inquit, Comicus tractans de uiciſsitudine literarũ, Sola, inquit, res eſt, quæ homines abſentes præſentes facit. & reliq. Quare à Turpilio accepiſſe uideri poteſt, quæ de epiſtola Cicero in ſecundo familiarium ſcripſit, & ab eo alij. Alterum Turpilium equitem Romanũ fuiſſe legimus apud Plinium, qui arte picturæ inſignis fuit. *Sex. Turpilius.*

Fuit & Licinius Imbrex uetus Comœdiarũ ſcriptor, qui à Volcatio poëta in quarto ordine inter Comicos poëtas collocatus eſt: Si quid (inquit) quarto detur, dabitur Licinio. Fuit & alter Licinius Portius, cuius in Terentij imagine meminimus. Iambo *Licinius Imbrex.*

rum hic poëta, quidam & epigrammata ſcri pſiſſe tradunt, ut eo loco dicemus, ubi epigrammatariorũ poëtarum imagines referemus. Sed de Imbrice ſic Gellius ait: Licinius, inquit, Imbrex uetus Comœdiarũ ſcriptor in fabula quæ Neæra inſcripta eſt, ita ſcripſit: *Nolo ego Neæram te uocent, ſed Nerienem,*

Cum quidem Marti es in connubium data.

huius Licinij meminit & Cicero, & Feſtus, & alij, eiusq; fabulas in teſtimoniũ perſæpe uocant. Et in hac poëtarum parte fuit M. Attilius, qui & ab aliquibus uocari (ut puto) perperàm Accilius uidetur. à Volcatio quinto loco inter Comicos refertur. Marcus tamen Tullius in epiſtolis ad Atticum, Tragicum, & quidem duriſsimũ eum nominat, cui & hos uerſiculos aſcribit:

M. Attilius.

Suam cuique ſponſam, mihi meam.

Suum cuique amorem, mihi meum.

Idem quoq; Cicero libro de Finibus primo, cum de Attilij fabula Electra ageret, poëtam eſſe ait, ferreum à Licinio appellatum. meminit & in libro de Diuinatione. Erat & in hac parte Q. Trabea, qui & ipſe à Volcatio octauo loco in Comicorũ numero repoſitus eſt. eius fit mentio à M. Tullio cum alibi, tum in ſecundo de Finibus: Nam & ille, inquit, apud Trabeam uoluptatem animi lætitiam nimiam dicit. Idem Cicero in Tuſculanis multos Trabeę uerſus attulit. Vnde mihi

Qu. Trabea.

minus

minus ferendi uidentur hi grãmatici, qui in familiaribus epiſtolis Ciceronis, Trabeæ poetæ nomen, ad P. Pætum, ſe haud unquam legiſſe fatentur: nam licet de eius ipſius uita pauca cõperiuntur, citatur tamen & ab aliĳs ſcriptoribus præter Ciceronem, ut à Feſto, qui eius togatas aduocat, item Gellio.

Mox erat, qui per hæc eadem tempora claruit, & ſimul togatas docuit, C. Titinius, de cuius quidem uita pauca admodum comperiuntur, frequentiſsimè tamen à grãmaticis in teſtimonium citatur, ut Feſto, Nonio, Priſciano, aliĳs, qui nec ſemel eius fabulas, Pſaltriam, Geminã, & Barbarũ, eſſe oſtendunt. Ex huius poëtę Titiniĳ ſententia, Q. Serenus poëta, puero qui ſit à ſtrige faſcinatus, alliũ præcepit annecti, quòd eo præſidio & amuleto ſeruet. hæc ipſius Quinti ſunt carmina: *C. Titinius.*

Præterea ſi fortè premit ſtrix atra puellos,
Viroſa immulgens exertis ubera labris,
Allia præcepit Titini ſententia necti,
Qui ueteri claras expreßit more togatas.

quibus utique uerſibus liquidò cognoſcimus, Titinium in Togatis fabulis ſcribendis præſtitiſſe. quo quidem in loco, qui in Quintum Serenum ſcholia ſcripſit, meras nugas effutit, quas ideo uobis non retuli: neq; legendum (ut ille putat) Vecti, nomen ut ſit propriũ, ſed Necti uerbũ: quam lectionem etiamnum ſeruant uetuſta pleraq; exempla-

rum Tragicum:ſed pridem ea eſt exploſa lectio,quò fit ut magis mirer quoſdã eam cõplecti ſuis etiã ſcriptis:ſed falluntur illi,mea quidem ſententia: hic enim de quo egimus, Comicus,ille Tragicus:hic Bononienſis,ille(ſi Plinio ſtamus)Veronẽſis:cuius uitam, quamuis hic ſuus nõ eſt locus,ob tamen nominis ſimilitudinem referemus. Publius hic Pomponius Secũdus uocatus eſt,Tragicus poëta ſuis temporibus,hoc eſt,Caio & Claudio imperãtibus. Itaq; ſunt Quintiliani uerba exponenda, eorum quos uiderim,id eſt, uiuentes:nam ſenex Quintilianus admodũ Inſtitutiones ſcripſit. Huius igitur Pomponij uitam Plinius Secũdus duobus uoluminibus eſt executus, ut quadam epiſtola Plinius Nepos affirmat. Caio Cęſari Germanici filio principi in primis gratum fuiſſe colligimus,ex ijs quæ Plinius in XIIII naturalis hiſtoriæ ſcribit: In Caij,inquit,Cæſaris Germanici filij principatu,annis CLX. ſingulis uncias uini cõſtitiſſe nobili exemplo docuimus,referẽtes uitam Pomponij Secundi uatis, cœnamq; quam principi ille dedit, cum de uino ageret Opimiano. Caio igitur Cæſari,ut uidetis,gratus, non Germanico,quod in huius uita ſcripſit amicus noſter. De Claudio uerò Corn. Tacitus his uerbis ſcribit: At Claudius,inquit,matrimonij ſui ignarus,& munia cenſoria uſurpans theatralem

P. Pomponiu Secundus.

populi laſciuiam ſeueris dictis increpuit, quòd in Pomponium conſularem (is carmina ſcenæ dabat) inq́ fœminas illuſtres probra iecerat. Idem Cornelius alibi: Decretus, inquit, Pomponio triumphalis honos, modica pars famæ eius apud poſteros, in queis carminũ gloria præcellet. Pomponiũ etiam conſularẽ uocat Plinius in ſeptimo: Sed hæc parua, ait, naturę inſignia in multis uariè cognoſcuntur, ut in Antonia Druſi nunquam expuiſſe, in Pomponio conſulari poëta nunquam ructaſſe. In XIII. uerò ubi de chartarum glutino agit: Ita ſunt, inquit, lõginqua monumenta Tiberij Caijq́ Gracchorũ manus, quę apud Pomponiũ Secundum uatem ciuemq́ clariſsimũ uidi annos ferè poſt CC. Significat enim chartam à Gracchis perſcriptam, quod quidam alioqui eruditi parum animaduerterũt. Pomponiũ ſcribit Fabius, ſi quid fortè in Tragœdijs familiarior amicus dixiſſet ut tolleret, quod ipſe retinẽdum arbitraretur, dicere ſolitum, ad populũ prouoco: ita ex populi uel ſilentio, uel applauſu, aut amici, aut ſuam ſententiam ſequebatur. In re quoq́ militari Põponius ualuit: nam in Germania ſuperiore deuictis Cattis, triũphalia ornamenta ex decreto ſenatus eſt adeptus, id quod apud Tacitũ legimus. A Pomponio ſingulariter amatus eſt Plinius, ut Plinius alter aſſerit, quidam ea cauſa putant, quòd

quòd eius cõterraneus fuerit, hoc eſt, Vero nẽſis. alij, quod uero ſimilius uidetur, quòd Plinio gentilis fuerit: ambo enim ex Secundorum familia, quæ in illis regionibus per aliquot tẽpora illuſtris fuerat, ut adhuc uetuſtæ marmorũ inſcriptiones teſtãtur. Sunt qui Secundũ non Pomponij cognomen eſſe uelint, ſed quòd alter eo longè antiquior fuerit, de quo egimus, Pomponius Bononienſis. Sanè nec illud mittã, ipſius prænomen uariè ſcribi: Tacitus enim modò Publium, modò Lucium, iunior Plinius Quintum nominauit, niſi mendoſi ſint codices, uel uarijs ſit nominibus uocatus: nam & Põponij nomen, in Pompeij inuerſum quidam tradidere apud Quintilianum, hîc ubi ait, Controuerſiam inter Pompeiũ & Senecam, an gradus eliminat: dici oportuiſſet, in Tragœdia. Meminit & Pomponij Secundi Maurus Terentianus his uerſibus:

In Tragicis iunxere choris hunc ſæpe diſerti
Annæus Seneca & Pomponius antè Secundus.

Tale dedit nobis Pomponius:

Pendeat ex humeris dulcis chelys,
Et numeros edat uarios, quibus
Adſonet omne uirens latè nemus,
Et tortis errans qui flexibus.

Præterea & nos ipſi uidimus huius Pomponij nomine tria nomiſmata, inter quę unum poſteriore parte Muſam inſculptam habe-

tralationibus his uerbis ſcribit Fabius: Sed etiam illa, inquit, ex Latinis conuerſio multa & ipſa contulerit: ac de carminibus quidem neminem credo dubitare, quo ſolo genere exercitationis dicitur uſus Sulpitius. mitto reliqua, quæ multa de Sulpitio dici poſſent, quę cum in hiſtoricis leguntur, tum apud Ciceronem in Bruto, & apud Pomponiũ de origine iuris, à quibus maximè commendatur. Sed næ teſtimoniũ eius illud eſt locupletiſsimũ, epiſtolæ ipſius quę leguntur ad M. Tullium, ſanequàm elegantes & eruditæ. Poſt hos erat T. Quintius Atta, togatarum fabularum ſcriptor, qui Romæ diuerſatus eſt, ubi etiã C & LXX Olympiade mortuus eſt, ut Hieronymus in Chronico Euſebij obſeruat: ſepultus uerò uia Pręneſtina ad ſecundum lapidem. Attam autem ideo cognominatũ ait Feſtus, quoniam hi Attæ dicũtur, qui ob crurum uitia aut pedum plantis inſiſtunt, & magis terrã attingunt, quàm ambulant: quod, inquit, cognomen Quintio poëtæ adhæſit. Horatius Flaccus in epiſtola ad Auguſtum huius meminit, quamuis illum parũ probare uideatur. quo loco Porphyrion, Quintiũ Attam in fabula, inquit, quæ Matertera inſcribitur, florum nomina ita cõplexum eſſe, ut nihil niſi flores ſcribere uideretur. Idem ſcribit Acron. qui tamen, docti licet interpretes & antiqui, hac in re à

T. Quintius Atta.

nonnullis damnati ſunt: non enim flores in fabula Attæ, ſed Horatium reſpexiſſe aiunt ad conſuetudinem, qua ſcenæ & theatra floribus & croco ab antiquis inſpergi ſolebãt. Horatij uerſus hi ſunt:

Rectè nec ne crocum floresq́; perambulet Attæ
Fabula, ſi dubitem, clament perijſſe pudorem
Cuncti penè patres, ea cum reprehendere coner,
Quæ Graijs Aeſopus, quæ doctus Roſcius egit.

Grammatici pleraſque Attæ fabulas connumerant. Huius certè uerſus ab Iſidoro afferuntur, quibus de antiqua ſtylo ſcribẽdi ratione edocemur: Vertamus, inquit, uomerẽ in cæram, mucroneq́ꝫ aremus oſſeo. Poſtquàm enim Romani inſtituere ne graphio ſcriberetur ferreo, oſſeo ſtylo uti cœpere.

Mummius. Erat & Mummius in ordine poëtarum, qui, ut Aurelij Macrobij uerbis utar, poſt Nouium & Pomponiũ diu iacentem artem Attellaniam ſuſcitauit. hoc Mummij eſt ex fabula carmen:

Noſtri maiores uelut bene multa inſtituère, hoc optimè,
A frigore fecere ſummo dies ſeptem Saturnalia.

Diodorus Siculus. Poſt hos erat Græcus Diodorus Siculus, quem pleriq́ꝫ eum exiſtimant, qui græcè hiſtorias ſcripſit tẽporibus Auguſti Cæſaris, quas Bibliothecen inſcripſit, & ut Plinius ait, apud Græcos nugari deſijt: in quo hiſtoriarum opere abſoluẽdo, annos triginta terrarum orbem peragrans conſumpſit. Euſebius

bius tamen eum Iulij Cæſaris temporibus floruiſſe ſcribit, centeſima uidelicet & octogeſima Olympiade. Sed nullus de Diodoro melius, quàm ipſemet in hiſtorijs, & ab eo deinde Iuſtinus & Euſebius. Scripſit uerò teſte Suida & Athenæo Comœdias multas, inter quas Auletris, Panegyriſtæ, & Epiclerus reponuntur. Strabo ut ſuo tempore clarum eum celebrat, & item Diodorum Zonam, & eum qui Alexādrinus fuit, egregius Tragicus, & inter Dionyſiacos, id eſt, ſcenicos eadem tēpeſtate, Auguſti uidelicet. Fuit & alius Diodorus Sinopæus ex Ponto non ignobilis inter Comicos, ut eſt apud Athenæum cum aliubi, tum in ſexto, ubi de paraſitis agit. Inuenio & Diodorum alium Epaiten, uel ut alij legunt, Elaiten poëtam elegiarum, ex quo Parthenius in Eroticis illam in primis hiſtoriā deſumpſit, quæ eſt de Daphne puella in laurum conuerſa, alia ſcilicet ratione, quàm ab Ouidio traditur, & quem ſecutus eſt Probus in Georg. Vergilij. Per hæc etiam fermè tempora fuit Leontius Argiuus poëta, qui Tragœdias pleraſq; docuit, ut Athenæus libro octauo prodit. Athenionis hic diſcipulus fuit, & Iubæ Maurorum regi magna familiaritate iunctus. atque hi quidem poëtæ Græci. Poſt quos duo mimorum poëtæ, qui latinè ſcripſerūt, Decius Laberius, & Publius Syrus, quorum quidem *Leontius.*

Neceßitas, cuius curſus tranſuerſi impetum
Voluerunt multi effugere, pauci potuerunt,
Quò me detruſit penè extremis ſenſibus?
Quem nulla ambitio, nulla unquam largitio,
Nullus timor, uis nulla, nulla autoritas
Mouere potuit in iuuenta de ſtatu,
Ecce in ſenecta ut facilè labeſecit loco
Viri excellentis mente clemente edita
Summiſſa placidè blandiloquens oratio.
Etenim ipſi dij negare cui nil potuerunt,
Hominem me denegare quis poſſet pati?
Ego bis tricenis annis actis ſine nota,
Eques Romanus lare egreſſus meo
Domum reuertar mimus. nimirum hoc die
Vno plus uixi mihi, quàm uiuendum fuit.
Fortuna immoderata in bono æquè atque in mala,
Si tibi erat libitum literarum laudibus
Floris cacumen noſtræ famæ frangere,
Cur cum uigebam membris præuiridantibus
Satisfacere populo, & tali cùm poteram uiro,
Non flexibilem me concuruaſti, ut carperes?
Nunc me quò deijcis? quid ad ſcenam affero?
Decorem formæ, an dignitatem corporis?
Animi uirtutem, an uocis iucundæ ſonum?
Vt hedera ſerpens uires arboreas necat,
Ita me uetuſtas amplexu annorum necat.
Sepulchris ſimilis, nil niſi nomen retineo.

Quæ cum recitaſſet Piſo, ego ſubintuli: Feruntur & alia Laberij carmina, quibus Publio reſpondit, qui uicto ei ac ideo recede-

re uolenti dixerat:

Qui cum contendiſti ſcriptor, hunc ſpectator ſubleua.
Non poſſunt, inquit, *primi eſſe omnes omni in tẽpore.*
Summum ad gradum cum claritatis ueneris, conſiſtẽs
Aegrè, & citius quàm deſcendas, decides.
Cecidi ego, cadet qui ſequitur, laus eſt publica.

Peruenit uerò Laberius ad ſummã ſenectutem integra uſus ualetudine, & apud Puteolos deceſsit, menſe decimo, poſtquàm eſt occiſus C. Cæſar, id quod Hieronymus obſeruat in Chronico Euſebij. De Laberio ſic Horatius: *Et Laberi mimos, & pulchra poëmata miror.* Meminit & M. Cicero quadam ad Cornificium epiſtola: Equidem ſic, inquit, iam obdurui, ut ludis Cęſaris noſtri æquiſsimo animo uiderem T. Plancum, audirem Laberij & Publij poëmata. Scribit Gellius Laberiũ prælicenter uerba finxiſſe, & pleraq; colligit libro XVI. ubi & mimos ipſius & fabulas enumerat, quas hic enumerare haud uacat.

P. *Syrus.* Sed iam tranſeamus ad Publium, qui & ipſe mimographus fuit, ut oſtendimus. Fuit hic natione Syrus, qua ratione Publius Syrus appellatus. eadem tẽpeſtate floruit qua Laberius, hoc eſt, C. Cæſaris: ſed Laberio haud paruo iunior. Adhuc uerò puer cum ſeruiret, non minus ſalibus & ingenio amari, quàm corporis forma, à domino meruit. Nam cum fortè dominus ſeruum hydropicum in area uidiſſet, percontatus & ſimul illum

lum increpans, quidnam in ſole faceret, reſpondit Publius, aquam calefacit. Nec minus in conuiuio exorta quæſtione, ut moris erat, quodnã moleſtum eſſet ocium: alijs alia dicentibus, ipſe podragici pedes dixit (& quidem quàm uerè, utinam nec ego maximo meo incommodo experirer.) Ob hæc igitur & alia eiuſcemodi à domino manumiſſus, & maiore cura eruditus, ut ſcribit Macrobius. Cum uerò profeciſſet plurimũ in ſcribendis mimis, ingenti aſſenſu per Italiæ oppida primùm, mox Romã adductus ad Cæſaris ludos, ut mimos ageret, omnes tum qui ſcripta & operas ſuas in ſcena locauerant, prouocauit, ut ſinguli ſecum poſita inuicem materia pro tempore contẽderent: & recuſante nemine, omnes ſuperauit, in queis & Laberiũ: unde Cæſar arridens, hoc modo pronũciauit, Fauente tibi me, uictus es Laberi à Syro: ſtatimq́ue Publio palmam, Laberio uerò annulum aureum, cum quingentis ſeſtertijs dedit. poſtea Laberius, qua ſe potuit ratione ultus eſt: habitu enim Syri inducto, qui ueluti flagris cęſus, proripiẽtiq́ue ſe ſimilis exclamabat, Porrò Quirites libertatem perdidimus. & paulò pòſt etiam adiecit, Neceſſe eſt multos timeat, quem multi timent. quibus ſic actis, omnes in Cæſarem oculos & ora cõuerterunt, intelligẽtes eius potentiam hac dicacitate lapidatam. Sed &

Gellius ait, C. Cæſarem Laberij maledicẽtia & arrogantia offenſum eſſe, adeò ut poſtea acceptiores ac probatiores ſibi eſſe Publij, quàm Laberij mimos prædicaret. Leguntur & huius Publij ſententiæ pleræq; oppidoquàm lepidæ, & ad communem ſermonum uſum cõmodæ: ex quibus ſunt hæ, ſingulis uerſibus circũſcriptæ, quas ideo libet recenſere: *Malum conſilium eſt, quod mutari non poteſt.*

Beneficium dando accepit, qui digno dedit.
Feras, non culpes, quod uitari non poteſt.
Cui plus licet quàm par eſt, plus uult quàm licet.
Comes facundus in uia pro uehiculo eſt.
Frugalitas miſeria eſt rumoris boni.
Hæredis fletus ſub perſona, riſus eſt.
Furor fit læſa ſæpius patientia.
Improbè Neptunũ accuſat, qui iterũ naufragiũ facit.
Ita amicum habeas, poſſe ut fieri hunc inimicũ putes.
Veterem ferendo iniuriam, inuitas nouam.
Nunquam periculum ſine periculo uincitur.
Nimium altercando, ueritas amittitur.
Pars beneficij eſt, quod petitur, ſi citò neges.
Alienum eſt omne quicquid optando uenit.
Deſunt luxuriæ multa, auaritiæ omnia.
Eſt uita miſeris longa, felicibus breuis.
Tam deeſt auaro quod habet, quàm quod nõ habet.

quo nullum carmen melius inueniri dicebat Caſsius Seuerus. Has uerò ſentẽtias tam ex Gellio & Macrobio, quàm ex Seneca & alijs collegimus. Meminit uerò & Publij Plinius,

nius, quo loco de cibis agit, qui ex ſuibus condiuntur: Publij, inquit, mimorum poëtę cœna, poſtquàm ſeruitutẽ exuerat, nulla memoratur ſine abdomine, uocabulo etiam ſuminis ab eo impoſito. atque hæc quidem de Laberio & Publio. Poſt quos & alij duo, in eodem poëmatum genere qui floruere, ſequebantur, Cn. Mattius, & Cn. Martius, quos quidam unum fecere, à quibus ego quãtum diſſentiam neſcio: nam certè Mattius facilè in Martium tranſire potuit lapſu literę. Qui duos tamen faciunt, hi Gellio autore niti uidentur, qui duo capita fecerit, alterum quidem in XV. alterum in ultimo, in quibus ſeorſum de his agit. In Aurelij quoque Macrobij primo Saturnal. item Gellij decimo, Cn. Martius legi uidetur: ſed hi, ut reor, in codices parum emendatos impegerũt. Fuit igitur Cn. Mattius uir impenſè doctus, qui mimos ſcripſit, cuius uerbis nouè fictis, Antonius Iulianus rhetor celebris aures ſuas mulceri dicere ſolitus erat: qualia ſunt hæc, quæ in ipſius mimijambis leguntur: *Cn. Mattius, et Cn. Martius.*

Sinúq; amicam recipere frigidam caldo,
Columbatim labra conſerens labris. Item illud:
Iam tonſiles tapetes ebrij fuco,
Quos concha purpuræ imbuens uenenauit.

De eodem Terentianus Maurus ſic ait:

Hoc mimijambos Mattius dedit metro.
Nam uatem eundem eſt Attico thymo tinctum

Pari lepôre conſecutus & metro.

quibus uerbis docet Terentianus, Cn. Mattium uſum fuiſſe ſcazonte Hipponactio in ſuis Mimijambis, atq; ideo aſſecutũ Hipponactem græcum poëtam & lepôre & metro, id quod facillimè cognoſcimus ex ijs uerſibus quos ex Iuliano attulimus & Gellio, & ex ijs quos protinus afferemus. Cn. Mattius (ait Gellius) uir eruditiſsimus in Mimiiambis ſuis non abſurdè, neq; abſonè finxit, recentatur, pro eo quod Græci dicunt *ἀνανεοῦται*, id eſt, denuò naſcitur, atq; iterũ fit recens. Verſus in quibus hoc uerbũ eſt, hi ſunt:

Iamiam albicaſsit Phœbus & recentatur,
Commune lumen hominibus uoluptasq;.

Idem in ijſdem mimijãbis, edulcare, pro eo quod eſt dulcius reddere, poſuit, in his uerſibus: *Quapropter edulcare conuenit uitam;*
Curasq; acerbas ſenſibus gubernare.

Idem quoq; Mattius dixit, die quarto, pro eo quod dicimus, nudiuſquartus. Meminit & Mattij M. Varro. Fuit & alter Cn. Mattius non tantum amicitia Auguſti Cæſ. notus, quàm rebus ruſticis inſignis: eius nec ſemel meminit Plinius, & cum de Mattianis pomis agit, & cum de tõſilibus nemoribus. Legitur inter M. Ciceronis epiſtolas libro XI. C. Mattij elegantiſsima epiſtola, quæ tamen potius C. Mario adſcribenda eſt, ut ex XII ad Trebatium colligimus, & ex Sueto-

nio

nio cum de Cæſarione agit:ſed quoniã paſſim Mattio ab omnibus aſcribitur,nominis tamen ego ſimilitudine ductus, eius meminiſſe placuit ea de cauſa in primis,ut ad eam non modò epiſtolam legendã,ſed ediſcendã etiam uos prouocem:nam præter ſtyli candorem, & ſermonis puritatem, ipſius etiam gratum animum,& eius erga amicum conſtantiam cognoſcetis:id quod in amicorum aduerſa fortuna hac tẽpeſtate perpauci pręſtare ſolent. Sed hac de re ſatis,noſtra ſequamur. Fuerunt & duo in hoc mimijambo rum numero, Hoſtilius & Lentulus, quorũ non multa admodum apud autores mẽtio. Florẽs quidẽ Septimius Tertullianus in apo logetico pro Chriſtianis,quo loco de fabulis, & deorum gentilium fœditatibus agit, utriuſq; meminit. Idem & in libro de pallio Lentuli,his uerbis: Meritoq́;,inquit,mimographo Lentulo in Catinenſibus memoratus, & reliq. Non equidem auſim affirmare Lentulum hunc ipſum mimographũ eum eſſe,quem in Satyris taxat Iuuenalis,ne con tra inſignes tot grãmaticos unus ipſe ſapere uidear:ſed certè commodè poſſet de hoc intelligi,qui Laureolum fabulam notiſsimam egerit,quo modo & alij,ut etiam grãmatici colligũt. Iuuenalis hoc eſt in VIII carmen:

Hoſtilius & Lentulus.

Laureolum uelox etiam bene Lentulus egit,
Iudice me,dignus uera cruce.

Mimi uerò,ut ſcitis, & docebāt & agebant, quod uel ex Publio & Laberio paulò antè cognouimus. Sed his miſsis iam cæteros proſequamur. Per ea uerò tempora (ut reor) quibus Mattius floruit, uel non multò longius, Puppium Tragœdiarū ſcriptorem claruiſſe crediderim, qui ſpectatorum affectus ita mouiſſe dictus eſt, ut eos, quoties libuiſſet, ad lachrymas prouocaret. Extat illud eius de ſeipſo:

Flebunt amici, & bene noti morte mea,
Nam populus omnis me uiuo lachrymatus eſt.

qua ex re, ut coniectamur, huius poëmata lachrymoſa uocauit Horatius, à quo & Fr. Petrarcha in ecloga de poëtica ſuſtulit:

Vidi qui quoties libuiſſet ferrea blando
Pectora molliret cantu, lachrymasq; moueret.

Non defuere tamen inter grammaticos qui hiſtrionem Puppium, non poëtam facerēt.

Futurius. Inter poëtas & Futurius Comicus connumeratur, qui meretricē in Comœdia ita loquentem inducit:

Myrtinum mihi affers, quò Veneris armis
Occurſem fortiuncula.

Sed hoc loco legendum Sutrium pro Futurio exiſtimarim: qui enim Futuriū ſcripſit, parum caſtigatos ſecutus eſt codices. Nam Fulgentius ubi de myrrha agit, Sutrius, inquit, comœdiarum ſcriptor introducit Glyceram meretricem dicentem:

Murrhinum

Murrhinum mihi affers, quòd uirilibus armis
Occurſem fortiuſcula.

Fuit & Succius antiquus comicus, cuius in primis fabula illa cõmendatur, quæ Piſcatoria inſcripta eſt. Hoc ex ea eſt carmen: *Succius.*

Summates uiri ſymplones fratri ſunt ganei.

Sunt uerò ſymplones (ut uobis hoc obiter interpreter) conuiuæ: & ſymplator eſt ſponſi amicus, qui cum eo ad conuiuia uadit.

Fuit & Rutilius Geminus Tragicus: eius illa celebratur Tragœdia, quæ Aſtyanax nuncupata eſt, ex qua grammatici hæc uerba proferunt: *Rutilius Geminus.*

Melius ſuggrundarium miſer quæreres, quàm ſepulchrũ.

Hic Rutilius præter Tragœdias libros Pontificales ſcripſit, in quibus, ut eſt ab autoribus traditum, multa de fratribus arualibus prodidit, ut prodit Fulgentius. Vidi & ego opuſculum elego carmine cõpoſitum, Rutilij Claudij Numatiani Galli, ad Venereum Ruffinum hodœporicon, nõ indignum ut legatur. Sunt enim in eo quædam cognitione non indigna, ſeu hiſtoriam ſeu elegãtiam petatis: ut eſt illud de Stilicone, quod parum ex alijs notum eſt, qui cum contra generum Honorium res nouas moliretur, Romæ Sybillinos uerſus cremauit. Hi ſunt Rutilij uerſus:

Quo magis eſt facinus diri Stiliconis acerbum,
Proditor arcani qui fuit imperij,
Romano generi dum nititur eſſe ſuperſtes,

Crudelis ſummis miſcuit ima furor.

Tum paulò pòſt:

Ipſa ſatellitibus pellitis Roma patebat,
Et captiua prius quàm caperetur, erat.
Nec tantum Geticis graſſatus proditor armis,
Ante Sibyllinæ fata cremauit opis.
Odimus Althæam conſumpti funere torris,
Niſæum crinem flere putantur aues.
At Stilico æterni fatalia pignora regni,
Et plenas uoluit præcipitare colos.

quibus & alijs carminibus conijcere poſſumus, eum nõ multum abfuiſſe ab Honorij & Arcadij Impp. tẽporibus. Fuit autem ipſe Rutilius, ut cum ex eius poëmate, tum ex inſcriptione ipſius apparet, Gallus natione, uir conſularis, urbis præfectus, tribunus militum, & præfectus prætorio. Imperfectus ipſius itineris alter libellus eſt, ultra Lunam enim urbem, quæ à me uiſa ſunt exemplaria, non procedunt. Sed ad ſcenicos redeo.

Gracchus. Legimus & Gracchum quempiam, quo tempore Ouidius florebat, Tragœdias ſcriptitaſſe: ita enim de eo in ultimo de Ponto, ipſe canit Ouidius:

Cum Varius Gracchusq; darent fera dicta tyranno.

Præter Ouidiũ meminit & Priſcianus libro ſexto, qui eius Thyeſtem citat hoc ſenariolo:

Merſit ſequentis humidam plantis humum.

quod uobis ideo libentius recenſui, ut Ouidij uerſus, quem modò retuli, uobis notior

fieret,

fieret, quàm ut ab alijs exponi ſoleat, ut ſcilicet cognoſcatis utrunq;, Varium ſcilicet & Gracchũ, fabulam ſcripſiſſe Thyeſtem, quem Tyrannum uocat poëta Naſo. In hoc Latinorum poëtarum agmine duo Græci inerant, Philiſtion & Nicolaus, quorum prior Magneſianus fuit, ut ſcribit Euſebius: ut uerò Philon, Sardianus: ut alij, Pruſienſis: at communi hominũ ſermone Nicæus fuiſſe perhibetur, id quod & græcum, quod legitur, epigramma teſtatur: *Philiſtion.*

ὁ τὸν πολυστένακτον ἀνθρώπων βίον
γέλωτι κεράσας νικαεὺς φιλιστίων.

hoc eſt, qui lachrymoſam miſcuit mortaliũ uitam cachinnis Nicæus Philiſtion. Eſt uerò conſtans fama, eum riſu mortuum eſſe. Fallitur (ut puto) Suidas, qui eum Socratis tempore interijſſe exiſtimauit, cùm (ſi Euſebio ſtamus) Olympiade CXCVI Auguſto Cæſare imperante claruerit. Huius fabulæ concinno illæ quidem ſermone compoſitæ, magno in precio fuere, in quibus Miſopſephiſtæ, hoc eſt, ſuffragatorum oſores. Philiſtion ſanè librũ ſcripſit Philogelon, id eſt, ridiculorum in tonſorem relatum. Hinc facilius certè intelligere illud Val. Martialis poëtis, Mimos ridiculi Philiſtionis. Meminit eius & D. Hieronymus in apologijs contra Ruffinum. Caſsiodorus quoq; uariarum libro quarto ſic de Philiſtione: Mimus etiam,

inquit, qui nunc tantummodo deriſui habetur, tãta Philiſtionis arte repertus eſt, ut eius actus ponerentur in literis, ut mundum curis edacibus æſtuantem lætiſsimis ſententijs temperaret. Hactenus ille, atq; item de Philiſtione ſatis. Nicolaus uerò Damaſcenus Comœdias & Tragœdias ſcripſiſſe fertur, quæ, ut Græci grãmatici colligunt, pulcherrimæ habitæ ſunt. Valde familiaris fuit Herodi Iudæorum regi, ut Ioſephus & Egeſippus ſcribũt, & ut addit Suidas, etiam Auguſto Cæſari: quippe cum Nicolaus ſuauiſsimis eſſet moribus, ac iucunditate quadam prędítus, & procero corpore eminentiq́; ſtatura, facie præterea nõ indecora, nitido quodam rubore perfuſus, plurímum erat Auguſto gratus, eoq́; ideo oblectabatur: quas ob res Auguſtus palmarũ balanos ex ipſius nominis ſimilitudine Nicolaos appellauit, eosq́ præcipuè qui pulchritudine magnitudineq́; inſignes eſſent, ut eſt pluribus ab Athenæo relatum. Meminit & Plutarchus VIII Sympoſiacôn, aliam licet ipſe ſententiam ſit ſecutus: quo loco docet, alios alia corona uſos in certaminibus, omnes uerò palma. Addũt & quidam amplius, Auguſtum oblectari ſolitum balanorũ dactylorúm ue genere illo, & è Syria Romam frequentius ad eum propterea miſſos fuiſſe. Fuit itaq; Nicolaus inter philoſophos Peripateticos connumeratus, à

Nicolaus Damaſcenus.

rus, à quibuſdam etiam inter Platonicos: at uerò Græci, Athenæus uidelicet & Suidas, eum in omni doctrinarum genere commendant, eiusq; in primis hiſtorias, quas multis uoluminibus digeſsit. citantur illæ quidem frequēter ab Athenęo, Ioſepho, & alijs. Multa de Nicolao à Græcis certè feruntur. Solebat hic quidem Nicolaus integrā ipſam diſciplinam ſimilem dicere longæ cuidam peregrinationi, in qua nunc huc diuertimus, illic uerò nihil immoramur, ibi prādemus, alicubi loca conſideramus & inſpicimus, & ibi per aliquot dies quieſcimus, aliubi non diu, quædam omnino, alia per partes quaſdam intuemur, ut ſcilicet tandem quod deſideraueramus, quaſi ad propriam ſedem redeuntes perueniamus. Simili modo de diſciplina dicebat, ut poſt diuerſas diuerſarū doctrinarum uias ad ueram tandem ſapiētiam noſtrum domiciliū, in qua demum quieſcamus, peruenire poſsimus. Alia pleraq; de Nicolao traduntur, quæ hic miſſa facio. Poſt hos duos Græcos C. Meliſſus erat in tabula, Vmber, qui fuit ex Spoleto, urbe etiam nūc notiſsima. natus ille quidem ingenuus, ſed ob parētum diſcordiam expoſitus: cura uerò & induſtria educatoris altiora ſtudia percepit, adeò ut Mecœnati pro grammatico muneri datus ſit, qui ei, non ut ſeruus, ſed ut amicus gratus fuit: maluitq; Meliſſus Me- *C. Meliſſus.*

cœnati ſeruus adeſſe, quàm libertate donari, matre etiam ipſius ingenuitatem aſſerẽte, ut Suetonius Tranq. ſcribit: uerùm à Mecœnate non multò pòſt manumiſſus, & Mecœnas Meliſſus uocatus, ut ex Plinij XXVIII naturalis hiſtoriæ didicimus, qui de eo propémodum, Triennio, inquit, Mecœnatẽ Meliſſum accepimus ſilentium ſibi imperauiſſe à conuulſione reddito ſanguine. A Mecœnate uerò Meliſſus Auguſto Cęſari inſinuatus, qui ei curam ordinandarũ bibliothecarũ in Octauiæ porticu mandauit: atq; ut ipſe prodidit, ſexageſimũ ætatis annum agens libellos ineptiarũ, qui & iocorum inſcripti ſunt, componere inſtituit, abſoluitq; centum & quinquaginta, quibus & alios etiam poſtea addidit. Excogitauit & togatarum fabularum nouum genus, quas Trachatas inſcripſit. Meminit uerò & huius Meliſsi Ouidius poëta in libris de Ponto:

Et tua cum ſocco muſa Meliſſe leuis.

Meminit & Acron Horatianus interpres in Poëtica, & cũ eo Helij Lamiæ, Antonij Ruffi, & Aphricani Pompeij, qui & ipſi poëtæ quidem fuere, ſed parum cogniti. Fuit &

Hel. Meliſſus. Helius Meliſſus grammaticus Gellij temporibus non incelebris, de quo idem ipſe Gellius in XVIII Noctium Atticarũ: Helius, inquit, Meliſſus in noſtra memoria fuit Romæ, ſummi quidem loci inter grãmaticos & tempo-

temporis,ſed maiore erat in literis iactantia & σοφιστεία, quàm opera. Is præter alia quæ ſcripſit compluria, librum cōpoſuit, ut tum uidebatur cum eſt editus, doctrinæ inclytæ. ei libro titulus ingentis cuiuſdam illecebræ ad legendum: ſcriptus quippe eſt, de loquendi proprietate: quem cum ederet, Cornu eſſe copiæ dicebat. quis adeò, inquit Gellius, exiſtimaret loqui ſe rectè atq; propriè poſſe, niſi illas Meliſsi proprietates perdidicerit? Hactenus Gellius Socratica quadam ironia de Meliſſo. Sed nos poëtas potius referamus.

Fuerunt & cum Meliſſo alij nonnulli, ut Turanius, qui eodem Auguſto Cæſare imperante claruit. Tragœdias in primis ſcripſit, id teſtatur P. Ouidius: *Turanius.*

Muſaq; Turani tragicis innixa cothurnis.

Fuit & Lupus Trinacrius, hoc eſt, Siculus, qui (ut idem cecinit Ouidius) ſuarum fabularum fuit autor & actor. Scripſit hic de Helena & Menelao. *Lupus.* Erat & cum his Seuerus, qui Latio dedit carmen regale, ut idem poëta ſcribit, & ad quē extat elegia in quarto de Ponto, cuius eſt initium: *Seuerus.*

Quod legis ô uates, magnorum maxime regum,
Venit ab intonſis uſque Seuere Getis.

Quidam eundem cum Caſsio Seuero fecere, ego duos potius ſtatuo, neque enim mihi idem uidetur is ad quem Ouidius hanc ſcribit elegiam, & is qui Parmēſis fuit & dictus

eſt, ut in quarto ſermone oſtendimus. Fuere & Aſinius Pollio, cõnumeratus ipſe & filius Aſinius Gallus inter poëtas, tametſi inter oratores & hiſtoricos potius: uterque tamẽ & carmina condidit. Pollio quidẽ Tragœdias ſcripſit, quarũ ad ipſum Pollionem ſcribens Horatius meminit:

Aſinius Pollio.

Paulùm, inquit, *ſeueræ Muſa tragœdiæ deſit theatris.*

quod & Seruius grãmaticus obſeruat: quocirca (ut puto) non aliam ob cauſam Vergilius ait illum noua, id eſt, magna carmina facere. Catullus, ſi tempora conueniunt, Aſinium lepôrum ac facetiarum patrem appellat. hunc certè Seneca & Plinius poëtam faciũt. dictus eſt omniũ horarum uir, id quod mox in prouerbiũ ceſsit. Euſebius in Chronicis: Aſinius, inquit, Pollio Olympìade CXCV. orator & conſularis, qui de Dalmatis triumphauit, LXXX ætatis ſuæ anno in uilla Tuſculana moritur. Plura poſt hiſtoricos de Pollione Quintilianus & Seneca cũ alibi, tum in Controuerſijs, qui ait illum ſemper infeſtiſsimũ famę Ciceronis fuiſſe, quem tamen non odiſſe aliquãdo, utriuſq; quæ leguntur epiſtolę, facilè declarant: uel hac una re maximè damnãdus, quòd eum etiam poſt necem ſit inſectatus. Maro certè, ut ſcitis, maximè celebrat eum & Saloninum filium. Primus Pollio, teſte Plinio, bibliothecã Romæ ex manubijs inſtituit: primus item, teſte Suida,

da, Græcam hiſtoriam latinè ſcripſit. Summæ autem autoritatis fuit apud Auguſtum, uir non minus toga, quàm bello clarus.

Filium hic habuit C. Aſinium Gallum, qui patrem ſecutus, M. Tullij manes inſectatus eſt, patremq; Pollionem ei contulit, imò ſi Deis placet, longè antetulit. extant Plinij Iunioris uerſus de ijs ipſis libris, quos Gallus in Ciceronem edidit, ad Pontium libro VII epiſtolarũ. Sedenim Claudius Cæſar in Gallum defenſionem pro M. Tullio compoſuit. Celebrãtur uerò Aſinij Galli carmina, & in primis à Plinio in Epiſtolis. Seneca quoq; inter declamatores connumerat & poëtas. Sunt qui Gallum ſcribant amaſſe egregium quempiam adoleſcentem Hippolytũ nomine, in quem & ipſius carmina leguntur. Aſinij quoq; Galli carmen hoc eſſe ait Tranquillus in M. Pomponiũ Marcellum pugilem & grammaticum: *Aſinius Gallus.*

Qui caput ad læuam didicit, gloſſemata uobis
Præcipit, os nullum, uel potius pugilis.

Declarãt Dion & Tacitus hiſtorici quomodo factus ſit Tiberio inuiſus, adeò ut etiam occîdi eum præceperit. ſupplicijs uerò diris affectum ſcribit Euſebius CXCIX Olympiade, anno ante Titi Liuij mortem. Per Auguſti tempora fuit Ariſtius Fuſcus Comœdiarum ſcriptor, ut Porphyrion ſcribit: ut uerò Acron, Tragœdiarũ. Hic utiq; Horatij *Ariſtius Fuſcus*

Flacci,inter pręcipuos fuit amicus,id quod facilè colligimus ex epiſtola ipſius Horatij.

Annæus Seneca. Hos ſequebatur Annæus Seneca Tragicus,prioris Senecæ,qui uulgò cognominatus eſt Moralis,frater, uel(ut alij malunt)filius. Duos enim eadem ætate Senecas fuiſſe ex Valerio Martiale, & Sidonio Apollinari notius eſt,quàm ut in re tam manifeſta tẽporis hodierni anguſtia abutar. Taxatus quidem prior Seneca à Fabio Quintiliano,modeſta quadam Hiſpani hominis cenſura, ne ſcilicet id fortaſſe odio potius,quàm ueritatis cãdore feciſſe uideretur: quam rem mecũ ſæpe reputans,ea ratione feciſſe crediderim, ut Senecæ parem gratiã referret,qui Quintilianũ declamatorem, cuius adhuc nõnullæ extãt declamationes,acrius antea fuerat inſectatus. Secutus eſt Fabium Gellius, ut uidetur in Noctibus Atticis, ſed petulantius. uerùm hac de re non eſt in præſentia dicendi locus. Seneca igitur uterq; patriã habuit Cordubã Hiſpaniæ, hodie quoq; nobilem, ex Annæa inſigni familia,ex qua aliquot eadem fermè ætate uiri & doctrina & moribus clari prodierunt, tres ſcilicet in primis fratres,Annæus Seneca,Annæus Gallio,Annæus Mela.hinc uerſus ille Martialis:

Et docti Senecæ ter numeranda domus.

& ex his Seneca hic Tragicus, Mela Pomponius,Lucanus, alij. Senecas quoq; locupletes

tes fuiſſe manifeſtum eſt. hortos Senecæ Columella, Plinius, Tacitus commemorant, ſicut Iuuenalis ita cecinerit,

Senecæ prædiuitis hortos.

Quo autē mortis genere Tragicus hic poëta interierit, parum compertum: nam de ſeniore notiſsima eſt hiſtoria apud Tacitum Cornelium, quam nūquam me ſine lachrymis legiſſe memini. quot etiam Tragœdias docuerit haudquaquā proditum: quidam enim has tantum, quæ in manibus habētur exiſtimant, alij plures: nōnulli nec has quæ leguntur, unius eſſe hominis arbitrātur, ſed diuerſorū, ob quandam, quam ipſi ſentiunt, ſtyli differentiam. Certè in prima Tragœdia uerſus aliquot reperiuntur, qui & apud ſeniorem leguntur,

Duc me parens, ſummiq; dominator poli, &c.

Sunt uerò hæ octo, quæ in manibus à pleriſque nunc habentur, mira ſentētiarum & rerum ubertate refertæ: quæ res tantam eis fortaſſe autoritatē ſuperioribus annis apud patres noſtros compararunt: à pleriſq; enim hoc tempore, qui naris emunctioris eſſe exiſtimantur, in ordinem quodammodo rediguntur. Fabius quidem nec illas ſua cēſura dignas putaſſe uiſus eſt, tametſi alicubi tantum Medeam nominat. quidam ea cauſa id factum rentur, quòd hic Seneca uiueret adhuc: alij, quòd necdum eius in Senecas odiū

reſederat: utcunq; me puero multo in precio habebãtur, & quo quis plures ex ijs uerſus memoriæ mandaſſet, eo magis à doctoribus cõmmẽdabatur. Sed & Senecam philoſophum (quod tamen illi cognomẽ cum Fabio nõnulli rati ſunt parum conuenire) poëmata ſcripſiſſe apud autores didicimus. Plinius quidẽ iunior inter grauiſsimos ac ſanctiſsimos uiros, qui carmina ſcripſerũt, eum enumerat. Sunt etiam qui illum hoc ſibi epitaphium compoſuiſſe tradant:

Cura, labor, meritum, ſumpti pro munere honores,
Ite, alias poſthac ſollicitate animas:
Me procul à uobis Deus euocat, ilicet actis
Rebus terrenis hoſpita terra uale.
Corpus auara tamen ſolennibus accipe ſaxis,
Nanq; animam cœlo reddimus, oſſa tibi.

Leguntur inſuper in eius epiſtolis uerſus, quos is ex Cleanthe in latinũ ſe uertiſſe ait: ex quibus, ſi conferatis, facilè cognoſcere poſsitis, tragicum Senecã à philoſopho pleraq; bona fide ſumpſiſſe. Cornelius prĉterea Tacitus obiectum ait Senecæ, quòd carmina factitaret in Imperatoris inuidiam. Circunfertur etiamnum de ludo libellus Senecæ nomine, in quo pleraq; ſunt carmina, nõ illa quidem à Muſis aliena: quem libellum fuit cum ego falſò aſcriptum Senecæ putarim, quòd in eo duriora quædam, minusq; modeſta uidebam: ſed cum ab eruditis quibuſdam

buſdam pro legitimo non haberi modò, ſed & interpretatũ circunferri uideam, ſententiam meam amplio, tãtiſper dum maturius deliberem. Hunc Senecam in ſcriptorũ Chriſtianorum catalogo recenſuit D. Hieronymus, quòd ſuo tempore Pauli Apoſtoli ad ipſum extarẽt epiſtolæ, & ipſius ad Paulum. abſit, mea quidem ſententia, ut legitimas putetis, quæ à nõnullis etiã nunc legũtur. Illud certè uos latêre nolim, Senecam aliquando pluribus de Romanorũ & gentium ſuperſtitione peroraſſe, & ab ijs reprehenſum, id quod Florens Tertullianus eis obijcit. Aurelij Auguſtini circunfertur Senecæ uita, ex uarijs, ut uidetur, autoribus excerpta, quæ ab aliquibus Xychoni Poletono aſcribitur: & proinde à me plura non expectetis, ſatis enim de utriuſq; poëtica dictum. Nunc ad reliquas huius partis imagines deuenio. Fuit & hoc loco Iulius Maternus, cuius tragœdias & carmina Cor. Tacitus in dialogo de oratoribus cõmemorat: quo in libro & loquentem illum inducit, & poëtices partes tutantem, eamq; laudantem, contra calumniantem M. Aprum. Huius Medeam, Thyeſtem & Catonem Tragœdias nominat idem Tacitus, nec minus togatis fabulis operam dedit. Neſcio uerò an hic ſit Maternus, cuius Martialis & Dion meminere: tempora quidem conueniũt, meminit etiam Plinius

Iulius Maternus.

Vergilius Romanus. & Vlpianus. Poſt Maternum & Senecam Vergilius Romanus ſequebať, cuius uitam uerbis Plinij Secundi ex ſexto epiſtolarũ uolumine recitabo. Sum ex ijs, inquit ſcribens Caninio Ruffo, qui mirer antiquos, non tamen, ut quidam, temporum noſtrorũ ingenia deſpicio: neq; enim quaſi laſſa & effœta natura nihil iam laudabile parit. Atq; adeò nuper audiui Vergilium Romanũ paucis legentem Comœdiã, ad exẽplum ueteris Comœdiæ ſcriptã, tam bene, ut eſſe poſsit quandoq; exemplar. Neſcio an noris hominem, quanquam noſſe debes: eſt enim probitate morum, ingenij elegantía, operum uarietate mõſtrabilis. Scripſit mimijambos, tenuiter, argutè, uenuſtè, atq; in hoc genere eloquentiſsimè: nullum eſt enim genus quod abſolutum non poſsit eloquentiſsimũ dici. Scripſit Comœdias, Menãdrum alios'q; ætatis eiuſdem æmulatus, licet has inter Plautinas Terẽtianas'q; numeres. Nunc primùm ſe in ueteri comœdia, ſed nõ tanquã incipiat, oſtendit. non illi uis, non granditas, non ſubtilitas, non amaritudo, nõ dulcedo, non lepos defuit. ornauit uirtutes, inſectatus eſt uitia, fictis nominibus decenter, ueris uſus eſt aptè. circa me tantum benignitate nimia modum exceſsit, niſi quòd poëtis mentiri licet. In ſumma, extorquebo ei librum, legendum'q;, imò ediſcendum mittam tibi: neque enim

enim dubito futurum,ut non deponas,ſi ſemel ſumpſeris.Hactenus Plinij uerba,ex quibus qualis Vergilius Romanus poëta fuerit,melius puto noſtis, quàm ſi id meis uerbis recenſuiſſem. Fuit & Græcus Iſagoras poëta tragicus, qui ut Philoſtratus ſcribit, diſcipulus fuit Chreſti Byzantij ſummi ſua ætate ſophiſtæ.Scripſit Iſagoras & fabulas,& ſoluta oratione multa.Floruit Antonini Imperatoris tempore,quo etiam Marcus Marullus,poëta non incelebris,qui Mimos docuit:tantæ uerò audaciæ,ut primores urbis taxare,& inceſſere ſolitus ſit,ut Capitolinus ſcribit:Tertullum enim,& M.Antonium philoſophum & Imperatorem inceſsit. Maurus Seruius Marullum ait dum mimos ſcriberet, parum grãmaticæ regulas curaſſe,ut ſcilicet riſum,lætitiamq; cieret ſpectantibus,ut in illo ad paraſitum: Tu,ut Hector,inquit, ab ilio nunquam recedis:uiſus enim eſt ad ilia alludere uoluiſſe, nam ile,inquit,& ilia dicimus:ſed tamen & ilijs & ilibus apud idoneos ego autores me inuenire memini. Meminit uerò huius Marulli diuus Hieronymus contra Ruffinũ, meminit & Cl.Galenus in libris Anatomicarum aggreſsionũ,ubi narrat,ſe eius filium grauiſsimo morbo laborantem curaſſe,ex neglecto pectoris abſceſſu:quam hiſtoriam ille pluribus,ut ſolet,executus eſt.Sanè à pleriſq; ex li-

Iſagoras.

M.*Marullus.*

terarum affinitate Maryllus ſcribitur, ut à Seruio in Bucolicis, & Seneca, qui in ſuaſorijs hoc nomine magiſtrũ ſuum nominat. Fuit & M. Marullus egregius epigrammatum & hymnorũ gentilium ſcriptor noſtro tempore. Hactenus de Marullo mimiambo, quãtumq; recordor: poſt quem in hoc ſcenico poëtarum genere pauci admodum ſibi nomen acquiſiuere: antiquas enim potius, quàm nouas, actitare ſoliti ſunt poëtæ. Si qui tamẽ fuere, qui pauci certè fuere, parum celebres, & minus in honore habiti, & propterea ſunt eorũ etiam nomina in obſcuro. Verùm poſtea etiam, Chriſtiana pietate gliſcente, prohibitæ ſunt ſcenicæ omne genus fabulæ, adeò ut etiam Pontificijs Imperatorijsq; legibus uulgò famoſi hiſtriones & mimi, nedum poëtæ, haberentur, quinimò nec eorum ulla habita ſit ratio: ſed & aliquo tempore à Chriſtianorum conſortio procul, ut profani, arcebãtur. [redacted]

[redacted] Sed iam plus nimio noſter eſt ſermo præteruectus. Sunt & hodie qui fabulas docent, & qui transferunt tam latino & græco, quàm uernaculo Hetruſcorum ſermone non inconcinnè: nam & recitãtur, ut noſtis, & aguntur penè ubiq; atq; in primis Ferrariæ, Mantuæ, Romæ, alibi. Hæc ferè ſunt, quæ mihi de tota ſcena hoc triduo uobis dicenda ſuccurrêre: cras non ad clepſydram, ut ait Cicero, ſed pomeridiano cõſueto tempore pro commodo, Deo & cœleſtibus Muſis bene iuuantibus, reliquas poëtarum imagines perſequemur. Quæ cum dixiſſem, ſic faciemus, inquit Piſo: nihil enim hoc præſertim tempore à nobis iucundius, & fortaſſis etiam utilius, fieri poteſt.

OCTAVI DIALOGI FINIS.

LILIVS GREGORIVS GYRAL-
DVS D. PROSPERO PASETHO
clariſsimo Iuris utriuſque
conſulto S.P.D.

VIde quantum me tibi debere, & ſempiterno aſtringi beneficiorũ uinculo, V.C. *fatear.* Nam *cum ſemper illa Thucydidis, quæ &* à Luciano *uſurpatur, ſententia apud me plurimũ ualuerit, & ueriſsimam eſſe duxerim,* Homines *audaces fieri atque præcipites ignoratione ac inſcitia, cunctatiores uerò & moroſiores ratione atq; doctrina: nihilominus tua ſingulari erga me beneuolentia, totq; ac tantis à te indies prouocatus beneficijs (ne ſcilicet omnino erga te ingratus haberi poſsim) nulla tam ſapientis ſententiæ ratione habita, audacior fortaſſe, quàm par eſſet, hos duos ſermones, ne uerius nugas dixerim, ſub tuo nomine in publicũ dare cõſtitui : nam tu (quod paulò antè his uerſiculis tibi ſignificaui)*

Me promereri haud deſinis
Donis *Paſethe regijs,*
Et *uſque & uſque, & indies*
Maiora iungis maximis,
Et *digna magno principe.*
Sed unde te remunerer?
V*el par tibi reſpondeam?*

Sors

Sors nil reliquit aſpera,
Ipſos nec artus corporis,
Nec mens ſatis conſtat ſibi.
Quid ergo fiet? turpiter
Silebo tanta munera
Ingratus? aſt infantiæ
Malo pudens damnarier,
Referre quàm tibi nihil.
Hæc ergo ſume incondita,
Sed prompta ab imo pectoris,
Tibi quæ me obæratum arguant.

Mitto igitur ad te duos hos (cuiuſmodi illi ſint) Dialogos, qui mihi olim cum Piſone & Pico puero ſunt habiti de poëtis lyricis & melicis, quibus & epigrammatū & iamborum ſcriptores addidimus: ad te inquam mitto, & in uulgus exhibeo, ut perpetuæ meæ erga te beneuolentiæ gratiq́; animi omnibus non obſcuro ſint teſtimonio, ſimulq́; ut, ſi quando à Pontificijs Cæſareisq́; legibus prælegendis interpretandisq́;, & iuri dicundo, ac tribunitijs conſilijs feriatus eris, in hæc noſtra leuiuſcula animum relaxes tuum, noſtriq́; tibi ut nōnihil aliquando memoria excitetur.

Vale, calendis Aprilis,
M. D. XLV.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS

DIALOGI DVO DE HISTORIA LYRIcorum & Epigrãmatum poëtarum, ad clariſsimum Iuris utriuſq; conſultum D. Proſperum Paſethum.

CVM igitur Proſper Paſethe uir clariſsime, cũ Piſone & Pico pomeridiana (ut ſolebamus) hora in uiridarium deſcẽdiſſemus, aliquibus de more cõfectis ſpacijs, ſic ad me prior conuerſus Piſo: Iam, inquit, ad ultimas poëtarum tabulas noſter eſt ſermo deductus? Sic eſt, inquam: in quibus lyrici, & epigrãmatographi, alijq; nõnulli poëtæ deſcripti fuerant. Et quinã tandem, inquit Piſo, inter iſtos primi? Penè, inquam, innumerabiles, poſt eos uidelicet, quos ſuperiorum dierum ſermonibus cõmemorauimus, adeò ut uix primorum meminiſſe cõfidam, præſertim cum tot extiterint, ut & Marcus ipſe Cicero negauerit, Annæo Seneca etiam referente, ſibi ſi uita duplicetur, eam ſuffecturã percurrendis Lyricorũ uatum carminibus: quare nec ego plenè uobis eos referre poſſum: repetam tamen quæ multo ſtudio, longaq; lectione collegi, & quæ ex tabulis ipſis remi-

reminiſci potero. ſubuereor tamen, an temporum & imaginũ ordinem in his ipſis recenſendis, ut hiſtoriæ ratio requirit, ſeruare potero. Agè, inquit Piſo, ut in prioribus ſermonibus feciſti, in iſtis quoq; facere ne pigeat: neq; enim rem ad obryzum exigimus. Sic ergo, inquam, ut ais, faciam. Principiò, Lyricorum carminũ inuentores fuiſſe Muſicos illos Græcorũ ueteres, quos & poëtas, ſcribit Cicero, de quorum nõnullis in ſuperioribus ſparſim cõfuſeq; iam meminimus, & deinceps agemus. Hymnorum tamen inuẽtricem Sidonem Ponti filiam Sanchuniathon Byblius apud Euſebiũ aſſerit: ſic enim ſcribit, de Sidone agens: *ἣ καθ' ὑπερβολὴν εὐφωνίας πρώτη ὕμνον ᾠδῆς εὗρε.* hoc eſt, quæ Sidon quadã uocis excellẽtia prima carmine hymnum comperit. Aliȷ apud Hebræos huiuſce rei inuẽtionem fuiſſe uolunt, apud quos in primis lyriſta Dauid & rex, ut ait Hieronymus, in morem noſtri Flacci & Græci Pindari, nunc iambo currit, nunc Alcaico perſonat, nunc Sapphico tumet, nunc ſemipede ingreditur. Hic uerò rex multò græcis lyricis uetuſtior fuit, ut chronographi oſtendunt. Sunt ex Græcis nõnulli qui in Olena & Orpheum hymnorum inuẽtionem referunt. Sed de heroicis hymnis hic nõ eſt agendum: nam in primo ſermone, ſi meminiſtis, copioſè ſumus locuti, quo loco etiam hym-

Sidon hymnorum inuentrix.

Dauid rex.

norum genera cõmemorauimus: quare quę ad lyrica tantũ pertinere uidentur, me conuertam. Sanè apud uetuſtiores lyricos huiuſmodi primũ carmina monoſtropha tantum fuiſſe traduntur, quod & Pindarum in quibuſdam ſuis carminibus obſeruaſſe, eius notant cõmentatores: uerũ poſteriore tempore tria illa inſerta fuiſſe manifeſtũ eſt, quæ dicuntur, ſtrophe, antiſtrophe, & epodos: quod & Dionyſius Halicarn. Suidas, & Atilius atteſtantur. quod nec latuit Cl. Galenum ſummũ medicum & uaria eruditione inſignem, in ſuo ultimo de uſu partiũ libro: quoties enim cantãdo aram à dextra circuibant, ſtrophen uocabãt: cum uerò redibant à ſiniſtra, antiſtrophen: demum cum in conſpectu dei conſiſterent, & cantici reliquum peragerent, id Epodon dicebãt: licet hoc nomen poſtea tranſlatum ſit in ea cantica, quæ binos uerſus habent, unde & elegiam epodicon carmẽ uocatum legimus, item Epodos Horatij Flacci: tametſi grammatici quidam aliter ſcribunt, qui & epodon, & prodon in hoc genere afferũt, hoc eſt, poſt & ante cantionẽ, ſicuti & Theocriti expoſitores in quarti Edyllij expoſitione, qui has partes appellant προάσμα, & ἐπιμελῶδημα, & ἐπῳδόν. Ode igitur lyrica, quæ treis has, quas diximus, partes habet, periodos appellatur: unde & à Græcis Pindari hymni hoc periodi nomine uocitantur.

Lyricorũ uetuſtiorũ carmina cuiuſmodi fuerint.

citantur. Eadem etiã periodos trias eſt nun
cupata, ut ab Attilio & Pindari expoſitori-
bus traditum eſt. Interdum uerò inter ſtro-
phen & antiſtrophen mediũ quiddam con-
cinebatur, quòd μέσῳδος uocabatur. Extant
& hodie odæ, quæ diſtrophæ, & quæ tetra-
ſtrophæ, ut planè noſtis, uocantur. Sunt &
qui rem ſic prodant, ut Strophe primus eſſet
ordo diuerſis metrorũ generibus incedens:
Antiſtrophe, per eadem genera reflexus: at
uerò Epodus, uarij & diuerſi eſt carminis ac
centus quidã & modulatio. Alij quoq; non-
nulli tres omnino hymnorũ partes has pro-
didere, Proſodion, Hyporchema, & Staſi-
mon: nos latinè dicere poſſumus, accẽtum,
ſaltationẽ, & ſtatum. Et Proſodion quidem *Proſodion.*
ſupplicatio fuit, cum primùm deos adibant,
& ſacrificium ad altare proferebant. Hypor *Hyporchema.*
chema uerò, cum ſaltantes altare & canẽtes
circuibant, ſacris inde igni admotis. At cum
iam quieſcerent, & nihilominus reliquum *Staſimon.*
hymni concinerent, ſtaſimon uocabant. Ve
rùm de his iam ſatis: plura in prima diei ſer-
mone diximus, cum poëmatum omnes ferè
ſpecies breuiſsimè colligeremus: quare nos
potius iam poëtas ipſos recenſeamus. Inter
uetuſtiſsimos uerò huius ordinis poëtas, ut
etiam fabuloſa uobis aliqua diſcutiam, Mar *Marſyas.*
ſyas Lydius fuit, qui à nonnullis Maſſes uo
catus eſt, & iudicum Hebræorum tempori-

bus uixiſſe dictus eſt. hic & in Satyrorũ genere repoſitus, adeò ut eius tota ferè hiſtoria fabuloſa credatur. Fuit autem eius Hyagnidis filius, uel (ut alij ſcribunt) diſcipulus, qui putatur Phrygios modos excogitaſſe, ante Troianorũ tempora. Cybelen Mæonis regis Phrygum antiquiſsimi filiam adamauit, quæ fiſtulam, quam Græci ſiryngam uocant, inueniſſe dicitur: hãc cum Marſyas nimio amore uerecundius deperiret, ſeq́ue mori potius pateretur, quàm uerbis ſuis illius pudicitiam tẽtare uellet, tibias reperiſſe fertur, ut commodius ac facilius ei amoris flammam indicaret: uerùm ubi Cybelen grauidam factam ab Attide puero intellexit, Attinq́ue ipſum à patre eius dilaniatum, atque ea cauſa Cybelen inſanã factam, nihilo minus eam reliquit Marſyas, ſed illam uſque eò comitatus, donec Apollo Cybelis amore & ipſe correptus, cuſtodem Marſyã ac riualem nõ ferens præ inuidia, illum inſequi, prioremq́ue apud Cybelen locum deſiderare cœpit: qua ex cauſa cum ambo in certamẽ muſicũ amoris gratia deſcendiſſent, Marſyas ab Apolline uictus, arbori eſt ſuſpenſus, & pelle nudatus, cruor in fluuiũ ſparſus, qui Marſyas eſt nuncupatus de eius nomine, & alicubi Lycus cognominatus. Hæc quidem partim ex Phrygum theologia, partim à Græcis autoribus accepi. Fabuloſè Ouidius apud nos hiſtoriam,

hiſtoriam,ut ſcitis,eſt executus in Metamor phoſi,& alibi. Sunt ex Græcis qui ſcribant, Marſyam inſanum factum ſe in fluuiũ præcipitaſſe, nomenq́ꝫ flumini dediſſe. Plinius uerò Aulocrenẽ uallem fuiſſe ſcribit (ſic appellatam exiſtimate à rei euentu,à tibijs uidelicet in fontem iactis, quod etiam innuit Solinus) qua ualle in Phrygiã iretur,ubi & platanus per ea tempora oſtenderet, ex qua Marſyas ab Apolline uictus pependiſſet. talem quoq́ꝫ à Zeuſi Marſyam depictum idem tradit Plinius. Scribit Herodotus,in Celenarum urbe in foro conſpici Marſyę pellem in utri formam ſuſpenſam, quam ei detractam Apollo ſuſpendiſſet. Fluuius uerò Marſya qualis eſſet, cum alij plerique, tum maximè Q. Curtius ſcribit in hiſtoria Alexãdri. cum enim Alexãdrum Celenis exercitum admouiſſe prodidiſſet, ſubiũxit: Media illa tempeſtate mœnia interfluebat Marſya amnis, fabuloſis Græcorum carminibus inclytus. & reliqua quæ ille & Liuius, cæteriq́ꝫ ſcriptores produnt, quæq́ꝫ noſtri nũc non ſunt inſtituti ut referamus. Sunt qui ſcribãt à Marſya tibias ære & calamis confectas fuiſſe: ſed re uera in muſicis Marſyas multa reperit, ut tibias inflare, quas, ne à fabulis recedamus, ob oris deformitatem à Pallade proiectas, Marſyas ipſe collegit: qua ſuper re in annotationibus noſtris multa, dum hęc duo Clau

diani poëtæ carmina interpretaremur:

Hic cecidit Libycis iactata paludibus olim
Tibia, fœdatam cum reddidit umbra Mineruam.

Suſcepit tum puer Picus: Nihil, inquit, in pręſentia uetat, quin ea nobis ſummatim ſaltem repetas. Cui ego: Nihil, inquam, ſed longior ſim, ſi rem totam cõplecti uelim, ex Plutarcho, Ariſtotele, Philoſtrato, Pauſania, Suida, Euſtathio, Epigrãmatis græcis, ut poëtas & ſcriptores alios mittam: ſed domi potius ex cõmentario omnia legetis, atq; idcirco ad inſtitutum redeo. Achillem etiam Pelei & Thetidis filium à poëtis omnibus celebratũ, Lyricum facit poëtam Homerus, & Plutarchus, aliiq́; ſcriptores. Illum quippe Homerus, conceptam de Agamemnone iram dum concoqueret, priſcorum acta uirorum canentem illuſtriũ inducit: qua de re plura in Muſica Plutarchus, & Philoſtratus in eius imagine copioſius. Vetuſtiſsimũ quoq; hymnũ Parin Priami filium ſcripſiſſe legimus, quem Ceſton ueteres uocauere, in quo Veneris laudes complexus erat, eamq́; Palladi ac Iunoni prætulit: ex quo quidem hymno poëtis eſt cauſa pręſtita fingẽdi quæ de Paridis iudicio, & Veneris ceſto traduntur. Sed hæc de Alexandro, quem parentum iuſſu græcis diſciplinis inſtitutum legimus, tantum dixiſſe ſufficiat: de eo enim, quæ ad fabulas pertinent, uos iam ſæpe ex poëtis & eorum

Achilles. *Paris.*

eorum interpretibus audiuiſtis. Fuit & Pythermus inter antiquos Lyricos, cuius ab Ananio & Hipponacte fit mentio. Græci quidam hunc aiunt eos modos inueniſſe inter Ionicos, qui ſiniſtri dicti ſunt, hoc eſt, τὰ μέλη σκαῖα. Fuit uerò patria Teius, & inter cætera Aurum celebrauit. *Pythermus.* Fuit & inter hos Laſus Charbini filius, patria, ut Athenæus innuit, Hermioneus: eſt enim Hermione Achaiæ ciuitas. *Laſus.* Floruit LXXX Olympiade, tempore Darij Hyſtaſpæ filij. quidã eodem illo tempore, quo ſeptem floruere Græciæ ſapientes: quin & à nõnullis inter eos Periandri loco connumeratus eſt. Scripſit uerò Laſus primus, quod equidem ſciam, de Muſica librum, dithyrambum'q; in certamẽ primus inuexit. Sunt & apud Græcos qui hunc ipſum tradant primùm cyclios choros conſtituiſſe, inter quos Antipater, & Euphronius in cõmentarijs. qui uerò his uetuſtiores Hellanicus & Dicæarchus fuere, nõ Laſum, ſed Ariona Methymnęum tradunt, hîc quidem in Bacchicis certaminibus, ille in Cranaicis. Ad hæc Laſum oden quoq; ἄσιγμον, hoc eſt, ſine σ litera ſcripſiſſe teſtis eſt Athenæus, quam & inter gryphos enumerat. & hymnum etiam in Cererem deam ſimili modo concinuit, cuius hoc principium eſſe Ponticus Heraclides ait in Muſica:

Δήμητρα μέλπω κόραν τε κλυμένοιο ἄλοχον.

Plutarchus uerò Laſum ait priorē illam ac uetuſtam nimis Muſicam immutaſſe, aliaq́ nonnulla. Non auſim hoc uobis loco aſſerere, an hic ſit idem Laſus de quo Herodotus his penè uerbis in ſeptimo meminit: Onomacritus, inquit, ab Hipparcho Piſiſtrati Athenis fuerat eiectus, quòd per Laſum Hermionis manifeſtò deprehenſus fuiſſet inter Muſæi ſortes hanc etiā inſeruiſſe, fore ut inſulæ Lemno adiacentes mari ſubmergerentur. Hic illud uos obſeruate, Muſæi ſortes, ut Vergilianæ apud noſtros, ut & in Muſæo meminimus. Sed obſoleta iſta mittamus, ad nota magis ueniamus. Fuit in hac tabularum parte Terpander, qui ex Antiſſa Leſbi urbe fuiſſe dicitur, ut autor eſt Stephanus. Lesbiū illum quidem & Strabo in XII facit, & Athenæus, ſed urbis patriæ nomen non indicāt. quidam Arnæum prodiderūt, inter quos Suidas: nonnulli Cumęum, & ex Heſiodi, alij ex Homęri nepotibus fuiſſe crediderunt: Homeri enim Eriphon, uel ut alij, Euryphon filius fuit, Euryphōtis Phoceus, Phocei autem Boēus, ex quo Terpander natus perhibetur, qui primus ſeptichorden lyram conſtituit, hoc eſt, ex tetrachordo heptachordum, quod & ipſe his duobus uerſibus teſtatur,

Terpander.

ἡμεῖς τοι τετράγηρυν ἀποστρέψαντες ἀοιδὰν
ἑπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

hoc

hoc eſt, *Nos tibi mutato chordarum quatuor uſu,*
Iam noua per ſeptem modulamur carmina neruos.

Hoc idem & Boëtius Seuerinus meminit & Cleonides, qui lyrã ipſam heptatonon ideo uocat. meminit & Cenſorinus, qui Diezeumenon à Terpandro additum ait, & primus à grauibus in acumen auertit. Primus idem Terpander modos, id eſt, leges muſicas, quæ ad lyram pertinent, quas ideo Græci nomos uocant, ſcripſiſſe fertur: tametſi alij Philammoni attribuunt hanc nomorum inuentionem, ut Suidas, & Plutarchus in muſica, qui etiã hoc ait, Cepionem nomon ab ipſo Terpandrium nũcupari. Inuenit præterea Terpander & Bœotium, & Aeolium, & Trochęum, & Oxyn, hoc eſt, acutum. Scripſit & prôœmia citharœdica quæ dicũtur. Sunt & qui uelint Terpandrum elegum carmen inueniſſe, ut alibi retulimus, ipſumq́ quater in Pythijs uiciſſe, id quod ex ipſius Terpandri ſcripto Plutarchus affirmat. Zenobius uerò, quem Zenodotum quidam, ut aliàs diximus, appellant, qui prouerbiorum compendium ex Lucillo Tarræo & Didymo collegit, ſcribit, Lacedęmonijs aliquando inter ſe diſsidentibus, ex oraculo accerſitum ex Leſbo Terpandrũ: qui cum ueniſſet, illorum furentes animos muſica & cantus ſuauitate deliniuit, eorumq́ diſcordias ſedauit: unde & ab eo tempore Lacedæmonij quoties can

torem aliquem audirēt,protinus exclamare erant ſoliti, μετὰ λέσβιον ᾠδὸν, hoc eſt, poſt Leſbium cantorem: quod mox in prouerbium ceſsit, de iis qui ſecũdas partes, non priores aſſequuntur. prouerbij meminit Cratinus, ſubobſcurè quoq; Ariſtides in oratione pro concordia ad Rhodios. hiſtoriã perſtringit & Plutarchus in Muſica, qui & in Laconicis apophthegmatis Terpandrum mulctatum ait ab Ephoris, eiusq; citharã affixam, quòd antiquã immutaſſet muſicã, unumq; neruum ſuperfluò intendiſſet: non enim, ex Lycurgi inſtituto, quicquam de priſca muſica immutari fas apud eos fuerat. Boëtius in Muſica, Lesbios ait ac Iones à pleriſq; morbis fuiſſe liberatos cantus dulcedine ac Terpandri præſidio. Floruit uerò is, ut in Chronicis Euſebij annotatur, XXXV Olympiade: de cuius poëtæ uetuſtate Glaucus Italus in eo quem ſcripſit de antiquis poëtis & muſicis, ita obſeruat, ut eum uidelicet longè antiquiorem Archilocho prodat, illumq; propterea ſtatim poſt eos cõmemorat qui aulodicam, hoc eſt, tibicinã artem inuenere. Obſeruatum quoq; eſt apud Athenæum, quòd & longè fuerit Anacreõte antiquior: idq; ea ratione manifeſtum ait, quòd is primus omnium Carnia uicerit, quod & Hellanici teſtimonio comprobat. Carnia uerò inſtituta Zoſimus perhibet in libris de Temporibus,

Olym

Olympiade XXVII. Sedenim Hieronymus in VII. de poëtis, illum floruiſſe ſcribit Lycurgi legiſlatoris ætate. atq; hactenus quidem de Terpandro, quẽ eius diſcipulus Clepion ſequebatur, cuius tempore citharæ figuram conſtitutam fuiſſe aſſerit in Muſica Plutarchus: quæ ideo Aſias & Aſiatis eſt uocata, quoniam citharœdi ea uſi ſunt Lesbij, qui Aſiæ proximi ſunt: unde eſt apud Ariſtophanem ἀσιάτιδος κρούματα. licet apud Apollonium cõmentatores obſeruẽt, ideo eo nomine citharam uocari, quoniã in Lydia primum reperta ſit, quæ prius Aſia nuncupata fuerit. Alij ab Aſia ciuitate, quæ in monte Tmolo ſita ſit, ut eſt apud Stephanũ & Suidam, qui illam trichordem tantũmodo fuiſſe ſcribunt. Sunt qui à quopiam Aſio nomine Lydo inuentore dictam exiſtimãt. Fuit & Xenodamus Cytherius, quem pæanum poëtam fuiſſe legimus: nonnulli hyporchematôn, ut eſt apud Plutarchum. Xenodami meminit & Pratinas. Fuit & Xenocritus Locrenſis ex Italia, qui in ea muſicæ parte floruit, quæ ſecunda dictã eſt. Ambigitur à pleriſq;, an & pæanibus uſus ſit: nam liquidò heroica argumenta illum ſcripſiſſe legimus: eius tamen poëmata dithyrãbica Plutarchus fuiſſe ait. Nec ab his longè aberat Ariſtoxenus Selinuntius, ut Hephæſtion tradit, & Epicharmo longè antiquior: quin

Clepion.

Xenodamus.

Xenocritus.

Ariſtoxenus.

ipſius,ut idem aſſerit,Epicharmus mentionem facit.hunc ait Cenſorinus tum peritia, tum eloquentia modulati protinus cantus, clariſsimū fuiſſe. Vſus uerò eſt Ariſtoxenus ante alios omnes,eodem Hephæſtione autore,primùm anapæſtico metro. Fuerunt & hoc nomine duo alij,quod recordor : unus quidem Tarētinus philoſophus & muſicus ex Ariſtotelis ſectatoribus,ut Gellius & Suidas tradunt. hic poſt Ariſtotelis mortem ea illum cauſa damnauit,quòd ſucceſſorē ſcholæ Theophraſtum reliquerat. crebra huius mētio apud autores, Euſebium,Plutarchū, Gellium. Vitruuius libro quinto omnē Ariſtoxeni muſicam paucis cōplexus eſt. hunc Cicero, animam ait dixiſſe aliud nihil eſſe, quàm harmoniam. Meminit & Ariſtoxeni Cyrillus Alexandrinus, qui & eius ætatem commemorat: item & Suidas, qui de eo & alia plura. Alter Ariſtoxenus Cyrenęus fuit, earum deliciarū homo,ut ex horto lactucas ueſperi cum mulſo ebiberet:manè uerò cum eaſdem ſumeret, uocabat placentas uirides ſibi à terra miſſas.meminit Athenæus & Suidas,cuius tamē codex eſt parum caſtigatus, quē ſi cum Athenæo conferatis,facilè emendare poteſtis. Fuit & Pericletus Lesbius cum his,qui cantu citharæ Lacedæmone uicit in ea celebritate, quæ Carnia dicta ſunt, de quibus modò à me mētio facta eſt:ſed de

Pericletus.

ijs quoq; copioſius, ſi uita ſuppetat, in deorum cognominibus agemus. Sunt qui ab hoc dithyrambicã dictionem excogitatam malint, ut alibi diximus. Scribit Plutarchus, mortuo Pericleto artẽ illam modulandi excellentem per ſucceſsionem defeciſſe. Fuit uerò hic Hipponacte antiquior, ut à Græcis eſt obſeruatum. Et cum Pericleto Phrynis erat ex eadem inſula, patria Mitylenæus, citharœdicus poëta. Athenis hic primus citharœdicam docuiſſe ſcribitur, apud quos ſummo in precio uixit. hic in Panathenæis maxima Athenienſiũ celebritate, Callia principe, uictor fuit. Patrẽ habuit Canopen, ſeruus uerò natus eſt, & Hieronis Tyranni coquus: quã rem nec tacuere Comici. Fuit uerò Phrynis Ariſtoclidis, quem Ariſtoclitum uocant alij, diſcipulus, qui à Terpandro genus duxit, & in Græcia floruit Medorũ tempore, quando Xerxes in Græcos bellum intulit. Meminit Phrynis non ſemel Plutarchus, qui illum ait antiquã illam & uirilem ac maſculam muſicã in nouã traduxiſſe. meminit & Pherecrates Comicus his uerſibus: *Phrynis.*

Sed neque miſerijs his modus fuit
Meis, Phrynis iniecto ſtrobilo quodam
Non ante cognito, irrequietis me
Flexibus atque reflexibus uerſando
Totam labefecit, quinquenervijs
Duodenas obſtipando harmonias.

Xanthus. Fuit & inter melicos cõnumeratus Xanthus Lydus, cuius in XII Dipnoſophiſtôn meminit Athenæus, eumq́ Steſichoro uetuſtiorem facit. Melicos uerſus ſcripſit & cantica. Xanthum legimus prodidiſſe Electrã Agamẽnonis non eo nomine antea uocitatam, ſed Leodicen: nam Agamẽnone interfecto, Clytẽneſtra cùm Egiſtho nupſiſſet, Electra ipſa nuptias eſt exoſa, & mariti èxpers id nominis eſt aſſecuta, quaſi ἄνευ λέκτρου. Xanthum item hiſtorias ſcripſiſſe Græci tradũt. Sed uidendum an hic idem ſit cum eo Xantho Candaulis, ex Sardis, quẽ Suidas ait Lydiaca libris quatuor complexum fuiſſe, de quo plura & Athenæus. Sed iam his miſ-

Archilochus. ſis, de Archilocho nobis dicendũ, qui in hac tabularum parte fuit. Fuit uerò ex Paro inſula, ut Strabo, Lucianus, Horatius, alij teſtantur, qui, ut eſt apud Euſebium, XXVIII circiter Olympiada floruit, quo tẽpore Tullius Hoſtilius apud Romanos regnabat, ut ex Cornelij Nepotis ſententia obſeruat Gellius. Cyrillus uerò Alexãdrinus in eis quos contra Iulianũ Cæſarẽ ſcribit, XXIII Olympiade claruiſſe prodidit. Herodotus Candaulis & Gygis tẽporibus fuiſſe ſcribit, quorum etiam hiſtoriã ille iambicis complexus eſt, ut eſt apud Priſcianum. Sed hi ipſi reges non multò antè præceſſerant. Patrem Archilochus habuit Teleſiclen, qui cum de puero

nato

nato percontatus eſſet oraculum, ab eò hoc reſponſum retulit, ἀθάνατός σοι παῖς καὶ ἀοίδιμος ὦ Τελεσίκλεις. hoc eſt, clarus & immortalis erit puer, ô Teleſicles: amatus enim, etiã mortuus, in primis ab Apolline Pythio fuit, ut Plutarchus in eo prodidit, qui inſcribitur, de ijs qui à Deo ſerò puniti ſunt. Idem pluribus ſcribit Suidas: qua de re hiſtoriam uobis non grauabor utcũq; meis uerbis exponere: eam enim ſuboſcurè Suidas recitat. Studioſos, inquit, etiamnum uita functos, dei minimè dant obliuioni. Archilochus enim in cæteris omnibus generoſus atq; eximius, ſi quis ei turpitudinem & maledicentiã adimat, ab eoq; hanc ueluti inuſtam maculam abſtergat, quandò & illum deus Pythius in prælio cæſum eſt miſeratus, in quo iuxta tritum ſermone prouerbium, communis eſt Enyalius, id eſt, Mars belli deus. Pythiũ igitur fortè adiuerat, de ijs quæ tum ſibi neceſſaria fuerant ſcitaturus Calondas (qui Callonides à Plutarcho uocari uidetur) miles Naxius Coruus, hoc eſt, Corax cognominatus, Archilochi occiſor: at illum ut ſceleſtum Pythia proſecuta eſt, Templum exi, famulũ Muſarum nanq; necaſti: hoc eſt, μουσάων θεράποντα κατέκτανες, ἔξιθι νηοῦ. & præterea illi uulgaria quædam ac protrita ſubiunxit. Tum Calondas Pythiæ belli fortunam ac uices obiectabat, quòd ſcilicet in belli diſcrimine, uel

id facere,uel pati,hoc eſt,interficere uel interfici neceſſe ſit: & propterea indignũ eſſe, ſe à deo odio haberi,ſi ſui ipſe genij gratia uiuat:ſeq́; quodãmodo calumniabatur,quòd non potius mortem oppetijſſet. quibus uerbis illum Pythius eſt miſeratus,eiq́; reſponſum dedit,ut ad Tænarũ proficiſceretur,ubi Tettix tumulatus erat, manibusq́; Teleſiclei filij & cineribus parentaret, eosq́; placaret. quæ cum Calondas feciſſet,à dei ira liberatus eſt. Sanè Plutarchus in eo,quo agit de ſera numinis uindicta,Tettigem hunc Cretenſem fuiſſe prodit, qui cum claſſe ad Tænarũ peruenit,& ibi ciuitatẽ cõdidit,iuxta quam erat animarũ expiatio. Porrò ne & hoc uos lateat,Archilochus ipſe Tettix,hoc eſt,cicada dictus eſt:nam ipſe ſe hoc nomine uocauit, ut Lucianus in Pſeudologiſte pluribus ſcribit. Cum enim eum quidam conuicijs laceſsiuiſſet,Cicadam,inquit,ala apprehendiſti:hoc eſt, τέττιγα τοῦ πτεροῦ συνείληφας, ſe ſcilicet cicadam appellans, cuius ea natura fertur, ut & loquax ſit & uocalis,nulliq́; neceſsitati obnoxia. Interfectoris tamen Archilochi, apud philoſophũ Oenomaum & Euſebium nomen Archias eſt,non Calondas,uel Callonides:ita enim Oenomaus apud Euſebiũ: Iniuſtæ neutiquã aduerſus Archiam minæ, neq́; importuna Pythia, quæ ulciſcebatur iam multò antea uita functum Archilochum, ipſumq́;

Archiam.ut ſceleſtum iubens è templo exire, Muſarum enim miniſtrum interfecerat. Quibus planè omnibus intelligere Plinium poteſtis, qui in ſeptimo ita conciſè hanc hiſtoriam perſtringit: Archilochi, inquit, interfectores Delphis arguit Apollo. Idem & Solinus ſcribit. Fuiſſe uerò Archilochum, ut diximus, in cęteris quidem generoſum ac nobilem, niſi quòd maledicus, & in ſermone obſcœnus adeò, ut poëtarum petulantiſſimum eum apud Euſebiũ idem Oenomaus dixerit. Sed & Pindarus in Pythijs eum hac cauſa acerbè taxat in Epinicio, id eſt, uictoriæ hymno Hieronis: nam & ea de mulieribus ſcripſit, quæ nemo frugi ac ſobrius audiat. Idem ferè ſcribit Plutarchus in eo qui eſt de curioſitate, id eſt, πολυπραγμοσύνης. Huius uerò maledicentiæ uitium in patriam quoq; referri poteſt: quandò ea natura ingenioq́; quædam ſunt ciuitates ac nationes, ut aliud nihil ſcire uideantur, niſi calumniari: unde & illud Græcis prouerbium, ἀρχιλόχου πατρὶς, Archilochi patria, quod in mordaces & maledicos dicitur. Proximum huic & illud, Archilochum calcas, ἀρχίλοχον πατεῖς, quum quis ueſtigijs Archilochi inſiſtere uidetur, moresq́; imitari: hoc eſt, cum calumnijs & maledictis aſſueuit. quare & Marcus Cicero Archilochia edicta, cõtumelioſa appellat. Eſt à Valerio Maximo proditũ, La- *Prouerb.*

cedæmonios ſanxiſſe, ut Archilochi libri extra ſuam urbem exportarētur, quòd eorum lectionem parum uerecundam arbitrabantur: nolebant enim ea liberorũ ſuorum animos imbui, ne plus moribus noceret, quàm ingenijs prodeſſet: itaq; ait, maximum poëtam, aut certè ſummo proximum, quia domum ſibi inuiſam obſcœnis maledictis lacerauerat, carminũ exilio mulctarunt. Plutarchus quidem nõ libros ſolum eiectos, ſed & ipſum quoq; prodidit, cum ita ceciniſſet, ſatius eſſe clypeũ abijcere ac arma, quàm animam amittere. carmen quo id dixit, ut apud Plutarchum ipſum & Sextum Empericum libro Pyrrhoniorum tertio legi, tale fuit:

ἀσπίδι μὲν σαιῶν τις ἀγάλλεται, ἣν παρὰ θάμνῳ
ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων. hoc eſt:

Atque aliquis Saion clypeo nunc lætus abibit,
Quem liqui nolens in loca plena rubis.

meminit & Ariſtophanes. Sunt autem Saij (ne uos hoc lateat) populi Thraciæ, ut cum grammaticis ſcribit Strabo. quidam eos & Cicones uocãt. Sunt qui ea uoce cadauera bellatorũ interpretentur. Sanè qui apud ueteres ſcutum abijcerent, græco uocabulo *ῥιψάσπιδες* dicebãtur, quod & in prouerbium tranſiuit: unde & Demoſthenes eo nomine male ſolitus eſt audire. Sed quòd exilio mulctatus ſit Archilochus, etiam illo carmine innuit Ouidius:

Vtq;

Vtq́; repertori nocuit pugnacis iambi.
Sic ſit in exilium lingua proterua tuum.

Nam, ut Aelianus in uaria hiſtoria ſcribit, ideo Critias Archilochũ uituperabat, quòd ſua ipſius probra ipſemet ſcribendo prodiderit, quæ ad noſtram notitiã aliàs non perueniſſent. nam quòd matre ſerua natus eſt, quòd patriam ob inopiam fugerit in Thaſum, quòd æquè amicos ac inimicos habuerit, quòd ſcutum abiecerit, & reliqua quæ uitio illi dantur, neſciremus, niſi hæc ipſe omnia ſuis ſcriptis declaraſſet. Traditum eſt memoriæ, cùm Archilochus aliquando ualde triſtaretur, quòd ſororis ſuæ maritus in mari perijſſet, eum uino iocisq́; ac cæteris uoluptatibus mœſtitiam diluiſſe, hæc identidem dicens, Equidem neq; quicquã flens medebor, neq; dum epulor lætór ue malum quod faciam. Ab Archilocho quoq; Archilochiũ carmen iambicũ appellatur, ut Hephęſtion, Diomedes, Terentianus, alij ſcripſere: à quibus & illud proditur, quòd cum à Lycambe ſocero deluſus eſſet, qui ei Neobulen filiam deſpõderat, ſed mox dare abnuerat, epodon primus ex trimetris & dimetris commẽtus fit: quo carmine, ut ait Iulianus poëta, ſocerum & tres filias adeò acerbè eſt inſectatus, ut omnes ſimul ad laqueum cõpulerit. quare ſic Terentianus: Archilochus, inquit, iſto ſæuit iratus metro contra Lycambem & fi-

lias. nota eſt hiſtoria. Quidam, ut puto, perperàm ipſum iambici inuentorem carminis faciunt eo Horatij uerſu notiſsimo,

Archilochum proprio rabies armauit iambo.

idq́ eò efficacius aſtruunt, quò & Ouidij autoritate, quam modò retuli, fulciri uidētur: parum id obſeruātes, quòd multò antea inuentus fuerit, & eo ſit uſus in Margite Homerus, ut Ariſtoteles & Attilius ſcribunt, id quod & antea diximus, & nonnihil in Hipponactis imagine paulò infrà dicemus. Ab Archilocho igitur rabioſus iambus, & pugnax factus, cū antea alijs rebus aptus. Ab eodem & acephalus uerſus, ut inquit Maurus Honoratus, inuentus. Archilochū uerò Fabius Quintilianus ita laudat, ut ualidas uibrantesq́ ſententias habere dicat, plurimumq́ ſanguinis atq́ neruorū, nec minus Hermogenes, ubi de terribili agit oratione. De Archilocho Heraclides certè Ponticus dialogum reliquit, in quo nō modò uitam, ſed & ſermonis & linguæ eius uim explicuit. Legimus & hoc Archilochi epitaphiū:

ἀρχιλόχου τόδε σῆμα, τὸν ἐς λυσσῶντας ἰάμβους
ἤγαγε μαιονίδῃ μοῦσα χαριζομένη.

Sepulchrum hoc, inquit, Archilochi, quem in rabientes iambos egit Muſa Homero gratificata, ne ſcilicet ſi heroicum Archilochus arripuiſſet, palmam de eo Homero ſurriperet. Videris, ut puto, græci poëtæ argutias,

quas

quas ego ueritus minus me aſſequi poſſe latinè, ab interpretatione abſtinui: niſi quis fortè audax ita interpretari uelit:

Archilochi hic tumulus, rabie quem armauit iambi
Mæonidæ cupiens Muſa placere ſuo.

Leguntur & alia ab Iuliano ſcripta epigrammata, quæ paſsim leguntur. Demũ compoſuit aliquando Archilochus hymnũ in Herculem, cuius initium hoc fuiſſe & Pindarus innuit in Olympijs, & in eo loco grãmatici:

χαῖρε καλλίνικε τηνέλλα ἄναξ ἡράκλεις. hoc eſt,
Salue Callinice Tenella rex Hercules.

quo poſtea carmine in ſacris certaminibus uictores omnes ornabantur, ter à ſpectatoribus repetito. Eſt uerò Tenella uox à tinnitu fidis efficta, ut Taratantara à tubæ ſonitu. qui quidem uerſus Archilochi melos à Pindaro dicitur. At de Archilocho iam ſatis, nunc ad alios, qui hac in parte fuerant, uenio: inter quos & Arion Methymnæus Lesbius, qui (ut Suidas tradit) Cyclei filius fuit, lyricus & citharœdus nobiliſsimus habitus XXXVIII Olympiade, Periandroq́ Corinthiorum tyrãno gratiſsimus. Scripſit uerò cãtilenarum proludia & procœmia, ad duo ferè millia uerſuum: tropon quoq; & figuram tragicam. Sunt qui & ipſum chorum & dithyrambũ primùm conſtituiſſe uelint, & ſatyros etiam induxiſſe, qui per metra canerẽt, & pleraq; alia. Nec deſunt qui Alcma- *Arion.*

uu

nis diſcipulum fuiſſe affirment. Huius notiſsimam hiſtoriam per maria à delphine uecti, cum nautæ eum occidere uellent, Herodotus ſcribit, & ab eo Gellius, Plutarchus, & alij, ut Ouidium & poëtas mittam. Strabo tamen à nautis illum ſummerſum putat, alij nonnulli haud penitus fabuloſam exiſtimant, quòd & pleroſque pueros à delphinis per maria uectos, uterque Plinius, Solinus, Gellius, Appion, & Theophraſtus cõnumerant: ſed his multò plures Athenæus. Extant & in huiuſmodi re græca nõnulla epigrammata. Sed enim quoq; magnum rei argumẽtum, ſignũ in Tænaro poſitũ cum inſidente, quo loco à delphine delatus fuerat Arion, ut Herodotus & Gellius ſcribunt. Idem Hyginus, qui & in cœlum delphinũ ipſum inter ſydera delatũ prodidit. atq; hæc quidem de Arione breuiter. Poſt quem erat An-

Antheas. theas Lindius, quem alij Gnidiũ fecere. Fuit uerò ſenex & fortunatus, & Cleobuli philoſophi cognatus, ut Philodemus ſcribit, nec minus in poëtica facultate ingenioſus: primus enim poëſim excogitauit, ut refert Athenæus, quæ per compoſita nomina conficitur, qua mox & Phliaſius Aſopodorus in iambis uſus eſt. In ſacris præterea Dionyſij Antheas uerſatus eſt, eius dei ueſte indutus. Ad hæc & Comœdias & alia cõpoſuit. Fuit & Anthes poëta, cuius antea meminimus.

Fuit

Fuit & in melicorum poëtarum numero Pyrrhus poëta repoſtus, qui (ut Lynceus ſcribit) Erythræus fuit. hic Pyrrhicho nomen dediſſe ab aliquibus creditur. Grammatici uerò interpretes Theocriti, non Erythræum, ſed Lesbium poëtam fuiſſe ſcribũt. Sed de pyrrhicho uel pyrrhichio pede aliàs. Huius quidem Pyrrhi in quarto Edyllio meminit Theocritus, & cum eo Glaucæ Chiæ, quæ in ea muſicæ parte, quæ Cromatica dicitur, excelluit tempore Ptolemæi Philadelphi, ut ijdem ſcribunt interpretes. Erat & cum his Battus, qui ineptior eſt habitus poëta, cuius hymnos & longos nimis fuiſſe legimus, in ijsq; eãdem unam rem ſæpius inculcatam & repetitam, ſic ut omnibus faſtidio eſſet. ad hæc ſcripſiſſe quoq; dictus eſt in ſimulachra & ſtatuas nihilo melius, adeò ut ab eius nomine in ineptos ac blatterantes identidem, prouerbium inoleuerit βαττιρίζω, hoc eſt, Batti more loquor, ut autor eſt Suidas, & Theophilus. hinc & βαττολογία, pro fatua & inepta garrulitate: & uerbum βαττολογεῖν, quo Ioannes Euãgeliſta, uel quiſquis is fuit qui Matthæi euangelium ex Hebræa in Græcam linguam conuertit, uſus eſt: προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε. Precantes, inquit, ne battologiſate, id eſt, inaniter loquamini. quo in loco græci interpretes, & Theophylactus in primis, Battologia eſt, ait, nugaci-

Pyrrhus.

Battus.

Prouerb.

tas, & battariſmus inarticulata uox, qualis eſt puerorum. Sunt tamen qui à Thebano quopiam prouerbiũ deductum uelint. Sed de Batto Cyrenarum cõditore nunc nobis non eſt ſermo, ne & nos βαττιρίζειν uideamur. Poſt hos uerò hac tabularũ parte Lyrici nouem, ſic à Muſarum numero nuncupati, ſequebantur, qui, ut eſt in Græcorũ epigrammate, ita ordinantur: Pindarus, Simonides, Steſichorus, Ibycus, Alcman, Bacchylides, Anacreon, Alcæus, & Sappho, quam potius decimam muſam, quàm lyricam ait nominandam. Frequens eſt quidem nouem lyricorum mẽtio apud ſcriptores cum latinos, tum græcos, atque ideo à nobis ea cauſa uel accuratius, uel copioſius recenſendi. Vnus certè Iſaacius apud Græcos non nouem; ſed decem in cõmentarijs in Lycophronẽ enumerat: his enim quos enumeraui, decimam Ecyrrhinam addidit, quam ego utiq; Ecyrrhinam pro Corinna mendoſè ſcriptã fuiſſe facilè crediderim. Nam & Hephæſtion Corrinam duplici r enunciare uidetur. Sed de Corinna ſuo loco, nunc nos tabulæ & temporum, non græci epigrãmatis ordinem ſequemur in his recenſendis. Nam & in Pindari cõmentarijs græcam elegiam legimus, in qua ab eo diuerſum ordinẽ offendimus.

Alcman. Primus igitũ inter Lyricos poëtas erat Alcman, qui eodem quo Pittacus tempore, ut ſcribit

ſcribit Euſebius, XLIII ſcilicet Olympiade claruit: alij XXVIII, quo tempore Ardius, qui & ab aliquibus Ardis dictus eſt, apud Lydos regnabat. Pleriq; uerò Alcmana Laconem fecerũt, id quod & Statius poëta innuit, cum cecinit,

Obſitus & tetricis Alcman cantatus Amyclis.

quod tamen manifeſtè negat in hiſtoria Velleius Paterculus. Suidas ex urbe Meſſana, in eo licet perperàm legatur Meſſoa, fuiſſe ait. ſunt tamen qui alterum exiſtimant. Crates uerò ex Sardis Lydiæ urbe, quod & Antipater quodam carmine teſtatũ reliquit, & Leonidas in ipſius Alcmanis epitaphio. legitur & in libello de exilio, Plutarchi carmẽ, quo idem innuitur. Patrem Alcman habuit Damanta, uel ut alij, Titarũ. Ventri ac gulæ operam dediſſe legimus, unde & inter gulones & uoraces, ac multi cibi homines cõnumeratur à Græcis, uel ipſo eodem teſte, qui ſe πολυβρώματον nũcupat. Idem & Athenæus in decimo, & Aelianus, quo loco addephagos, hoc eſt, uoraces cõmemorat, inter quos Pityrea Phryga, Cleonymũ, Piſandrum, Charippum, Mithridatẽ regem, Timocreontem Rhodium, de quo ſuo loco, Eryſichthona, Myrmidonum, qui αἴθων eſt cognominatus. atq; ideo haud quoq; mirũ, ſi ſupra modum amatorijs & rebus Venereis uacaſſe perhibetur: nam & ipſum eroticorum car-

minum ἡγεμόνα quidam putauere. Extant apud Athenæum eius ipſius carmina, quibus illum facilè colligimus impatienter Megaloſtratam poëtriam adamaſſe. De familiaribus ac domeſticis libros ſex ſcripſit. Melicos uerſus, & quas Colymboſas ipſe nuncupauit, primus inſuper modulamina induxit, quæ ſine hexametris uerſibus concinuntur. Lingua uſus eſt Dorica, qua & Lacedæmonij utebantur. Aelianus ſcribit Alcmana ſeruũ fuiſſe Ageſydis, ſed ab eo libertate donatum, ob illius uirtutes & ingenij elegantiam, & perinde à Græcis Dulcis, hoc eſt, γλυκύς cognominatur. Perijt uerò pediculari morbo, hoc eſt, phthiriaſi. Ab hoc carmẽ alcmaicon, quod & alcmanicon, interdum à noſtris perperàm Alemanicon appellatũ, cuius & Hephæſtion meminit, ut alios mittam. Sunt & qui alterum Alcmana fuiſſe aſſerant ex urbe Meſſanæ, & ipſum Lyricum. Alcman, teſte Plutarcho, Fortunam Prouidentiæ filiã, ſororẽq; Eunomiæ & Pithûs dicere ſolebat. & adhuc de Alcmane ſat dictũ. Quem ſequebantur Alcæus & Sappho, ambo eadem patria nati, eademq; ætate, ex Leſbo ſcilicet Mitylenæi, ut Strabo docet. quidam eos floruiſſe prodiderunt LX Olympiade: in Euſebij tamen chronicis XLV annotati ſunt, ut mirari poſsimus uarietatem ſcriptorum: ſed in Euſebio huiuſmodi pleraq;

ſunt

ſunt præpoſtere notata, quæ non diligentiſſimi ſcriptoris, nec eius qui latinũ fecit Hieronymi errata, ſed ſcriptorum potius & librariorum eſſe crediderim. utcunq; noſtrum nos ſermonem ſequamur. Alcæus igitur, *Alcæus.* ut de hoc prius agamus, fratres duos habuit, alterũ quidem Cicin, alterum uerò Antimeniden, quem Babyloniorum ſocium, ut ſcribit Strabo, appellare erat ſolitus, & certamina magna confeciſſe dictus, ipſosq; ex maximis periculis liberaſſe. Eſt in hiſtorijs proditum, Pittacum ab Alcæo multis contumelijs & conuicijs laceratũ: nam ut eſt ab Ariſtotele literarum monumentis relatum, cum Alcæus & frater Antimenides patriæ exercitui duces prȩeſſent, ipſis à ciuibus abrogatis, imperium & eius ſumma eſt Pittaco tradita: quam rem iniquiore animo tulit Alcæus, remq; ipſam in ſuorum carminum locis pleriſq; apertè oſtendit. Dionyſius hiſtoriam ita ipſe recenſet: Pittacum, inquit, dictatorem (ſic enim quem illi eſymnetam, interpretatus eſt) Mitylenæi creauerũt, ut contra exules eos, qui Patriæ cum Alcæo nobili poëta erant, confligeret: quare non mirum uideri debet, ſi cum illo perpetuas inimicitias exercuit: nam & illũ, ut refert Laërtius, interdum σαράποδα, & σάραπον, quòd latipes eſſet, & pedes traheret, & χειροπόδην nuncupabat, quòd ſciſſuras in pedibus haberet,

quæ græcè χειράδες & ῥαγάδες appellantur, Laërtio & Phauorino teſtibus. Γαύρηκα uerò, quòd fruſtra intumeſceret & ſuperbiret. Itẽ φύσκωνα & γάστρωνα, quòd pinguis eſſet. Ζοφοδορπίδαν autem, quòd ἄλυχνος, id eſt, non ſine lucerna uideret. Porrò & ἀγάσυρτον, quòd de ſe male audiret, & ſordidus eſſet. atq; huiuſcemodi Alcæus conuicijs & maledictis Pittacum eſt inſecutus: quare cum captiuus in ipſius Pittaci manus ueniſſet, ut eſt apud Val. Maximum, illum quidem impunè abire permiſit, tantum admonuit quid in opprimẽdo poſſet. Heraclitus uerò illi dixiſſe ait, ueniam longè ſupplicio meliorem: uerbum utiq; ſopho, id eſt, ſapiente dignũ, & uel hoc ipſe dignus ut inter ſeptem ſapientes connumeretur. Sed enim non Pittacum ſolum Alcæus eſt inſectatus, ſed & Myrſilum, & Megalagyrum, & Cleanthiden, aliosq; nonnullos, qui in patria tyrannidem per impotentiam exercebant, ut tradit Strabo. Commodius ergo, inquit Piſo, ô Pice, Quintiliani uerba exponemus, cum Alcæum ait tyrannos inſectatũ eſſe. Cui ego: Equidem rectè Piſo doces, ſed paulò pòſt tu ipſius Quintiliani uerba recenſueris. Græci Staſiotica Alcæi quædam opera uocant, quæ uos latinè ſeditioſa dicere poteſtis. Meminit & de his Strabo, in quibus ſcilicet de patriæ ſeditionibus, inteſtinisq; diſcordijs à tyrãnis oppreſ-

ſæ

ſæ agebat: quo etiam carmine nauigationẽ ſuam & bella deſcripſit, quod & Acron teſtatur, & Horatius, cum ita cecinit:

Et te ſonantem plenius aureo Alcæe plectro,
Dura nauis, dura fugæ, mala dura belli.

Herodotus memoriæ monumentis mandauit, quòd eo tempore quo Mitylenæi cum Athenienſibus pugnarent, uictoriaq́ penes hoſtes eſſet, Alcæum abiectis armis aufugiſſe, quæ ab hoſtibus collecta in templo Palladis ſuſpenſa fuere, idq́ ex ipſius uerſibus ad Menalippũ facilè cognoſci: quam tamen hiſtoriam ut parum fideliter ab Herodoto expoſitam, Plutarchus retulit in eo qui inſcribitur de Herodoti abuſione ſeu malignitate, ſi rectè ſic cacoëthia interpretatur. hiſtoriæ ueritatem ſecuti ſunt Strabo, Laërtius & Suidas. At uerò in Muſicis & in arte modulandorum carminũ peritiſsimum fuiſſe Alcæum, præter Græcos & Attilius Donatianus apud Latinos ſcribit: ideoq́ Horatium in quibuſdam ait duriorem uideri, quòd Alcæũ haud rectè ſemper ſit imitatus: ut in illo,

Te deos oro, Sybarin cur properas amando perdere?

Fuere & alij præter hunc Alcæi nomine, inter quos duos ſcenicos poëtas, ſi meminiſtis, recenſuimus. alter etiam Veſpaſiani Imperatoris ætate claruit. Sed & aliũ inter epigrãmatographos referemus. Interim uerò tu Piſo iam quæ de Alcæo poëta meminiſti,

Quintiliani uerba recita. Sic, inquit, faciam. Alcæus in parte operis aureo plectro meritò donatur, quoniam tyrannos inſectatus eſt: multum etiam moribus confert: in eloquendo quoque breuis & magnificus & diligens, Homero ſimilis. Sed & in luſus & in amores deſcendit, maioribus tamen aptior. Hæc ille quidem, & ſimul Piſo ipſe cōticuit. Tunc ego, Rectè Fabius: nam & Cicero in Tuſculanis de Alcæo ſic: Fortis, inquit, uir in ſumma republica cognitus. De iuuenum amore ſcripſit Alcæus: Lycum enim puerum ardenter amauit, ut Flaccus canit, nigris oculis, crineque decorum: cuius pueri næuus in articulo, ut ſcribit Cicero, illum delectauit. Eius in ſcribendo inſtituti fuit Alcæus, quod notat Synæſius, ut manifeſtis, non fictis uteretur argumentis: unde quibus rebus oblectaretur, quibus ue triſtaretur, facilè deprehēdi colligique poterat: id quod etiam de Archilocho traditur. atque hucuſque de Alcæo. Nunc iam de Sappho loquamur, quam ſic laudat Strabo, ut ei ſimilem nullam fuiſſe, ne in minima quidem poëtices parte, afferat: quod idem Euſtathius in Dionyſij commentarijs affirmat. Fuit hæc Scamandronymi ex Cleide uxore filia: alij, ut Suidas ait, Simonis dixere, alij Eunomini, ſeu Euemenis, alij Erygij ſeu Eucryti, alij Semi, alij Camonis, alij (ut omnium opiniones uobis afferam) Erarchi:

Sappho.

chi: obtinuit tamen, ut à pluribus Scamandronymi credatur, quos Herodotus in hiſtorijs ſecutus eſt. Fratres uerò tres habuit, Larychum, Eurygion, & Charaxum: è quibus Larychum ſuis uerſibus celebrauit, atq; in primis cum uina in Prytaneo Mitylenęis adminiſtrauit, quod & ſcribit Athenæus. At uerò Charaxum ualde uituperare erat ſolita, quòd Rhodopen meretricem olim Aeſopi Phrygij fabulatoris conſeruã inuerecũdè adamarit, & ita perditè, ut eius cauſa omne ferè patrimonium conſumpſerit. Huius quidem meretricis pyramida celebrat Herodotus, Plinius, Strabo, & alij plerique. Fratrem ergo Charaxum Sappho eius meretriculæ cauſa odio & carminibus eſt inſecuta. Apud Athenæum reprehenditur Herodotus, ſed cum Herodoto uos etiam Strabonem intelligatis, quoniam idem & manifeſtius exiſtimauit, quòd ſcilicet Rhodopis & Dorice eadem fuerit meretrix à Charaxo dilecta, cum duæ fuerint: Rhodopis enim Threſſa genere fuit, Dorice Naucratitis. Neq; enim Rhodopis uerua Delphos miſit, ſed Dorice. idẽ ab Athenæo epigrãmate Poſidippi comprobatur. Sed nos hæc mittamus, ipſamq; Saphon referamus, quæ uiro nupſit Cercolæ. Sunt qui Cercyllam perperàm uocent. ſi grę cis ſcriptoribus ſtandum, ex Andro inſula is fuit ditiſsimus, ut Suidas refert: ex quo filiã

genuit, cui nomen Cleis:ſed eo mortuo,diuerſis amoribus eſt diffamata, adeò ut uulgò Tribas uocaretur:promiſcuè enim impudens pueros & puellas arſit,unde & maſcula ideo à quibuſdã appellari creditur,ab Horatio Flacco & Auſonio Gallo,quòd mariũ ſcilicet uices in opere cũ puellis gereret:ſint licet,inter quos Porphyrion,qui eam ob ſtudia poëtica id nominis ſortitã uelint,in quibus ſtudijs ut uir uerſata eſt:quaſi nõ & aliæ penè innumerabiles fœminæ id ſtudium magnificè exercuerint. Alij maſculam ea cauſa dictam arbitrantur,quòd Leucadiũ,qui uirorum erat, ſaltum animoſè aggreſſa fuerit: ad quod Papinnianum illud ex patris epicedio referunt:

Saltus, inquit, *ingreſſa uiriles,*
Non formidata temeraria Leucade *Sappho.*

Suidas tres Sapphûs diſcipulas nominat, Anagoram Mileſiam, Gongylam Colophoniam,& Eunecam Salaminiam. Et tres item ab eadem puellas amatas prodidit,Atthida, Teleſillam , & Megaram. uerùm ego plures cõperi,quarũ hæc nomina, Pyrino,Mnais, Anactorie,Cydno,Cyrene,& poſt has Phaon Lesbius adoleſcens, quem Plinius amatum tradit propter herbę radicem,quam noſtri Centumcapita uocant , quæ alterutrius ſexus ſimilitudinem refert:unde ſi uiris contigerit mas,amabiles fiũt,quo pacto,inquit, amatus

amatus fertur Phaon Lesbius à Sappho: quem Phaonẽ cum in Siciliam nauigaſſet, lepidiſsimo carmine Sappho eſt proſecuta: quod Ouidius poëta in epiſtola eius nominis imitatus creditur: cuius inquam Phaonis amore impatiens Sappho, ſe è Leucade in mare præcipitem dedit: quem è Leucade ſaltum & alios ſubijſſe legimus. Miram, inquit Piſo, mulieris uecordiam, ſi non potius furias nobis narras: ſed quanam id cauſa, quæſo ediſſere. Quibus ego: Ea ſcilicet, ut amoris impotentis uim ſolueret. Quo fit, ut poſtquàm in huius rei mentionem incidimus, non fortaſſe uobis ingratum fecerim, nec à noſtro ualde propoſito alienũ, ſi quæ à nobis aliàs ſunt obſeruata, in præſentia paucis retulero. Quinimò, ait Piſo, gratiſsimũ feceris: & ſimul puer annuebat ut dicerem. Tunc ego: Scribit, inquã, Strabo decimo ſuę Geographiæ libro, prope Leucada Apollinis templum eſſe, ubi ſaltus fiat ad ſedandos amoris æſtus: ex quo Ouidius Deucalionẽ primum ſe præcipitem dediſſe cecinit, Pyrrhæ amore percitum: hanc legem, inquit, locus ille tenet. Menander uerò primam Saphon amoris, ut ait, œſtris furentem, ex alta petra dei uoluntate ſe præcipitẽ dediſſe ſcripſit. Sed Charon Lampſacenus & Plutarchus, Phobum Phocenſem primum ex Codri genere eum ſaltum feciſſe prodiderunt.

Antiquitatũ ſcriptores quidam, & cum ijs Strabo, Cephalum tradunt primũ eam rem tentaſſe, Pterelæ Deionei filiæ amore percitum. Sed nunquid, Picus ait, omnes iſti, qui ſe inde præcipites dederunt, interiere? Cui ego ſubridens (rem enim uiſus eſt pueriliter interrogare) minimè, inquã: nam nec Deucalionẽ nec Cephalum perijſſe legimus: Sappho uerò & Calyce, de qua in Steſichori imagine dicemus, mulieres interierunt. atque id nonnulli ideo arbitrãtur, quòd uiriles, non muliebres ſaltus ingredi ſunt auſæ: & perinde illud de Sappho Statij, cuius paulò antè meminimus, ſic interpretant, de quo tamen non ſatis inter doctos conuenit. Et hæc uobis de Leucadio ſaltu dicta ſint breuiter, ut inſtitutum ſermonem continuemus, atq; in primis repetamus quæ de Phaone à Palæphato in apiſtôn, hoc eſt, incredibilium hiſtoria traduntur. Cum Phaoni, inquit, cura eſſet eorum quæ ad nauigationem pertinẽt, accidit ut Venus in formam uetulæ mutata Phaonem interrogaret, num ſe trãs fretum uehere uellet: cui ille annuit, ſtatimq; nequid mercedis petens trãſmiſit. cui dea in rei gratiam tradidit ut ex ſene adoleſcẽs, & omniũ quidem formoſiſsimus fieret: qua ex cauſa illum poſtea Sappho ardentiſsimè amaſſe traditur. Idem ferè Aelianus in omnimoda hiſtoria: à quo hoc amplius additũ, Phaonem

à dea

à dea uaſculo donatum medicamentis pleno, quibus cũ delibutus eſſet, factus eſt omnium pulcherrimus, atq; ideo mirandum in modum à Lesbijs mulieribus amatus, & in ijs à Sappho maximè. Cum uerò in adulterio demum deprehẽſus fuiſſet, pœnas dedit. Sed uidete quæſo, quibus præſtigijs humanum genus ante corporatum uerbum dæmon ludificaretur, ut tandem illud in propriam perniciem compelleret. Huius Phaonis fabulæ meminit & Lucianus in Dialogis qui Necrici inſcribuntur. Et quod de uaſculo diximus medicamentis pleno, in allegoriam quidam referunt, de qua etiã in pyxide Pſyches eſt obſeruatio. Hac, ut puto, fabula Phaonis illud ex Plauti Milite clarius uobis conſtabit, quàm adhuc expoſitorum aliquis ſit interpretatus. Nam nulli, inquit, mortali ſcio obtigiſſe hoc, niſi duobus, tibi & Phaoni Lesbio, tam nimiè te ut amarent. Alij Phaonem occultatum in lactucis à Venere ferunt eius amore capta, ut apud Athenæũ Callimachus & Cratinus prodiderũt: id quod & in allegoriam ab aliquibus refertur, quòd qui lactucis utantur, ad Venerem exercendã debiliores fiant: atq; idcirco à Pythagoricis lactuca eunuchus appellata eſt, ut in noſtris ad te Pice Pythagoræ ſymbolis retulimus. Quidam alteram Sapphon exiſtimarunt quæ Phaonem amarit. Sunt & qui

plectrum ab ea excogitatũ ſcribant. Menæchmus quidem Sicyonius Pectida inueniſſe ait (inſtrumẽti muſici id nomen) quam rem pluribus Athenæus exequit. Sed iam & quæ à Sappho ſcripta ſunt referamus. Condidit in primis Lyricorũ libros nouem, epigrammata, elegiam, iambos, monodias, epithalamium, & alia quædam. Aeolico uerò dicẽdi charactêre uſa eſt. Ab ipſa quoq; carmẽ Sapphicũ deductum eſt, ut Hephæſtion, Terentianus, Attilius, & Diomedes obſeruãt. quin & ab eadem Aeolicum carmen & antipæſtichon inuectum eſt, ut Attilius & Terentianus ſcribunt. Harmoniam præterea mixolydij à Sappho repertam prodit Ariſtoxenus, quẽ ſecutus eſt Plutarchus in Muſica: tametſi quidam in Pythocliden tibicinem referunt, & Lyſis in Lamproclen Athenienſem. At uerò gratiam tãtam in carmine habuiſſe Sapphô ſcribit Demetrius Phalereus, ex ingeminationis & replicationis figura, quam anadiploſin Græci uocant, cuius & exempla quædam ille protulit. Sed & Hermogenes cum de orationis dulcedine diſſerit, eam ideo plurimũ laudat, ſed tum màximè cum lyram interrogat, eamq; reſpõdentem inducit. Scribit Ariſtoteles in Rhetoricis, quòd Alcæo dicenti, Vellem rem quampiam Sappho tibi dicere, ſed me pudor impedit: tum ſtatim Sapphô reſpondiſſe, Si proba honeſtaq;

ſtaq; Alcæe dicere meditareris, nec turpe potius ac obſcœnum quidpiam, non pudore afficerere. Eiuſdem Sapphûs & illam ſententiam eſſe ait idem Ariſtoteles, Mortem omnino malam eſſe: nam & dei, inquit, niſi hoc ipſum iudicarent, & ipſi morerētur. quo eodem nos argumento per ἀντιστρέφοντα, id eſt, argumēti reflexum, mortem bonam dicimus, quòd eam Deus homo ſubire uoluerit, quo modo Paulus ille doctor gētium eam ſe cupere dicebat. At noſtris his ſermonibus minus iſta conueniunt, rectius ergo in poëtis noſtris moremur. Eſt quoq; literarum monumentis traditum, Sapphon ad diuitem ac locupletem mulierem, ſed planè indoctam atq; ignaram ſcripſiſſe, eam omnino citò interiturā, propterea quòd nullam ex ſeſe poſteritati memoriā relinqueret, nec natos (ut ait) ex roſetis Pieriæ. digna profectò ſententia, quæ omnibus, nō uni identidem mulieri concinatur. Didymus Chalcenterus in Græcis magni nominis ſcriptor, dubitat Sapphon ſibyllám ne potius, an poëtriam appellet. Quæ ego cum dicerem, ô præclaram, inquit Piſo, mulierem, quātum ſe ea ſexus ille meritò ac iure efferre poteſt: hanc enim uel cum uiris conferre quis dubitet? At quid habent niſi mollitiem & garrulitatem noſtræ ætatis puellæ? non omnes quidem dico, audio enim & hodie nonnullas in hac diuina

facultate, cæteriſq; bonis artibus commendari. Sed Lili tu, ſi quid amplius de Sappho reſtat, redde nobis. Sic agam, inquam, ut citius cæteros lyricos referam. In primiſq; Mitylenæi imaginem Sapphûs ſuis nummis effinxere, ut Pollux autor eſt. Duas tamē hoc nomine fuiſſe, quod paulò antè dixi, apud Græcos comperi, ambas quidem Lesbias: priorem Ereſsiam, ſecundam Mitylenæam, ambas quoq; poëtrias. Reprehēditur apud Athenæū Hermeſianax, quòd æqualem putauerit Anacreōti Sapphô, cum hæc, inquit, tempore Alyatis patris Crœſi floruerit, ille uerò Cyri & Polycratis. Tunc Piſo ait: Aliquanto igitur Anacreonte ſenior Sappho? Sic eſt, inquã, ſi uera tradit Athenæus: tametſi Chamæleon in eo quem de Sappho ſcripſit, aliter ſenſiſſe uidetur. Comicus uerò Diphilus amatam eam ab Archilocho & Hipponacte dixit in ea, quam de Sappho fabulam ſcripſit: cum Athenæo tamen conuenit Euſebius. atq; hactenus nobis dictum ſit de Alcæi & Sapphûs imaginibus. Poſt hos

Tiſias. erat Tiſias, qui quòd cantu citharæ chorum primus cōſtituit, Steſichorus dictus eſt. Fuit hic in Lyricorum numero haud incelebris, & Heſiodi, ut Philochorus ſcribit, ex Clymene filius. alij ex Archiepe, quod in commentarijs in Heſiodum legimus. alij non Heſiodi, ſed Euphorbi filium putãt. alij Euclidis,

quidam

quidam Hyetis, Plato & Stephanus Euphemi prodiderunt. Ex Himera uerò Siciliæ fuiſſe dicitur, id quod ex pluribus Phalaridis epiſtolis colligimus (ſi modò ſunt eæ Phalaridis epiſtolæ, quas Luciano plerique attribuunt) unde & à Græcis ſæpius Himeræus uocat. Idem & M. Cicero in quarta in Verrem actione, cum Himeram à Carthaginenſibus captam direptamq́ ſcripſiſſet: Himerę, inquit, ciues quos belli calamitas reliquos fecerat, hi Thermis ſeſe collocarūt. mox ſubiungit: Erat etiam Steſichori poëtæ ſtatua ſenilis incurua cum libro, ſummo, ut putant, artificio facta ab eo qui fuit Himeræ. Sed eſt & fuit tota in Græcia ſummo propter ingenium honore & nomine. hæc quidem Cicero. Quidam tamē, inter quos Stephanus & Suidas, ex Metauro Italię fuiſſe opinati ſunt. alij ex Pallantio Arcadiæ fugiſſe, Catanamq́ Siciliæ perueniſſe, ibiq́ ſepultum. Pugna quidem fuiſſe dicitur inter Himerenſes & Catanenſes de cineribus Steſichori, cui dirimendæ Phalaris Aſtypalæus iudex electus, pro Catanenſibus pronunciauit, ea ſcilicet ratione, quòd apud Catanam ſtudijs literarū operam nauaſſet. Alcmane iunior Steſichorus ab autoribus ſcribitur, ſint licet qui uetuſtiorē tradant. Mirum eſt quod Steſichoro infanti accidiſſe proditū eſt, luſciniam ſcilicet in ipſius infantis ore cōcinuiſſe: quod, *Steſichorus.*

ſi quidem uerum eſt, eximium proculdubio ſuauitatis & dulcedinis futuri poëtæ prodigium fuit. Clarere uerò cœpit à XXXVII Olympiade ad LVI uſque, qua deceſsit: qua argumentatione colligimus, illum ad ſummam ſenectutem perueniſſe. Lucianus quidem in Macrobijs octoginta & quinq; annos uixiſſe teſtatur: uidetur tamen legẽdum XCV. Fratres uerò duos habuit, Mamertinum geometram, & Helionacta legumlatorem. Filias item neſcio quot habuit, quas de morte patris epiſtola conſolatus eſt tyrannus Phalaris. Fuere uerò hæ Steſichori filiæ in modulandis numeris & carminibus pangendis nihilo patre indignæ reputatæ, eo quandò tempore nulli in ea facultate, præterquàm patri, cedere dicebantur. Dorica quidem Steſichorus lingua uſus eſſe perhibetur, quòd ſcilicet ea in Sicilia frequens eſſet, ut alibi diximus. Poëmata Steſichori ſex & uiginti libris compoſita Suidas prodidit. meminit & Canticorum, id eſt, ἀσμάτων eius Athenæus, qui & ipſum inter eos qui nimio plus amauerunt, connumerat: à quo & celebratur poëma illud in Calycẽ puellam, quæ ut Ariſtoxenus muſicus ſcribit, cum Euathlum adoleſcentẽ ardentiſsimè deperiret, deæ Veneri preces effudit, ut ſibi Euathlus maritus cõtingeret: quod cum puer ſe facturum abnuiſſet, puella amoris impatientia, ut Sappho,

pho,ex alta ſe Leucadis rupè prçcipitem dedit, eundem finem ſortita. quam hiſtoriam princeps noſter Picus, pater Pice tuus, ad me quodam poëmate uno perſtrinxit uerſiculo: *Teſtis Steſichoro uati cantata Calyce.* diaſtole ſcilicet hac dictione uſus. Summæ autem probitatis uirum Steſichorum fuiſſe legimus,unde apud Grçcos factum prouerbium eſt in indoctos & inelegantes, Neque Steſichori tria noſti: quamuis alij ad ipſius carmina referant, quæ epodica fuerunt, in quibus illa tria eſſent,de quibus in huius ſermonis exordio egimus, ſtrophe, antiſtrophe,epodos. Steſichorũ prçterea Synæſius heroicum fermè poëtam facit,cum ait: Steſichorus,ueluti & Homerus,qui heroicũ genus nobilius & illuſtrius ſuis uerſibus reddidere.quare,ut puto,apud Dionẽ Alexander Macedo illum inter eos poëtas reponit, quos, ut à regibus legantur, dignos cenſet. Hermogenes Tarſenſis,iuuenis licet,diligentiſsimus tamen rhetoricorum ſcriptor, ubi de oratoris dulcedine agit,Steſichorum pluribus uerbis extollit, in eaq; plurimum orationis parte excelluiſſe ſcribit,ob adiecta epitheta,quibus ipſe commodè uſus eſt. Eſt uerò imitatus Steſichorus in uerſibus modulandis,nomos & regulas Olympi,quas & illuſtrauit, ut Plutarchus in Muſica ſcriptum reliquit,qui & illum ait harmatio nomo & *Prouerb.*

dactyli ſpecie uſum: quibus, in unum ſi cōferatis, quæ à Fabio Quintiliano de Steſichoro ſcribuntur, facilius intelligetis, quàm exponi ab aliꝭs cōſueuere: quæ uerba, quādò ea tu memorię tenes Piſo, refer. Nec cunctatus Piſo, ſic (opinor) inquit Quintilianus: Steſichorus quàm ſit ingenio ualidus, materiæ quoqꝫ oſtendunt, maxima bella & clariſſimos canentē duces, & Epici carminis onera lyra ſuſtinētem: ac ſi tenuiſſet modum, uidetur æmulari proximus Homerū potuiſſe: ſed redundat, atqꝫ effunditur, quod ut eſt reprehēdendum, ita eſt copiæ uitium. hæc ille. Quæ cum Piſo retuliſſet, ita ego ſubſecutus ſum: Reliqua, inquam ego, de Steſichoro uobis ſubiungam: atqꝫ id in primis, quod inter gentium miracula cōnumerari ſolet, cuius & Irenæus & Hieronymus inter Chriſtianos meminere. Ferunt enim, cum aliquādo Steſichorus in Helenam maledicū carmen & contumelioſum condidiſſet, eum tandiu oculis captum fuiſſe, quoad per ſomniū monitus palinodiam recantarit, cuius etiam palinodiæ initiū apud Platonem legimus. Scripſiſſe uerò in inſula Rhadina autor eſt Strabo. Rem aliꝭ fabuloſius tradunt: Cum, inquiunt, Leonymus Crotoniata uulneratus, ex oraculo monitus nauigaſſet in Leucen inſulam maris Euxini, unde ſanatus cū rediꝭſſet, inter cætera narrabat ab Helena ſibi manda-

mandatum ut Himeram proficiſceretur, Steſichoroq́ nunciaret, ipſum ob Helenæ iram oculorum morbo laborare: cuius rei cauſa ipſum mox palinodiam concinuiſſe, & ſanitati reſtitutũ. Sedenim & memoria dignus ipſius eſt apologus, quo ille ad Himerenſes uſus eſt, & ab eo Horatius quadam ad Ariſtium Fuſcum epiſtola: quem eò certè uobis libentius recito, quòd & præcellentiſsimus philoſophus Ariſtoteles in Rhetoricis eum ita retulit: Himerẽſes, inquit, cum Phalarim imperatorem ſibi delegiſſent, eiusq́ cuſtodię armatos ſatellites daturi eſſent, poſt multa quibus id diſſuadebat, Steſichorus apologũ huiuſmodi cõmentus eſt: Equus, inquit, ſolus prata obtinebat, ceruus uerò ſuperueniens uelocitate ſua illa ſibi uſurpare uidebatur: tum equus ut ſe de cerui iniuria ulciſceretur, hominem conſilij cauſa adijt, eum percontatus, an ſecum uellet de tanta cerui petulantia atq; audacia ſupplicium ſumere. at homo equo ait, Facillimum hoc, inquit, ſi tu fræna & me haſtam tenẽtem, tergo admiſeris. Equo placuit hominis conſilium, ipſumq́ hominẽ ſeſſorem equitemq́ ſuſtinuit: ex quo, ait Steſichorus, tempore homini deinceps famulatur equus. Cauete igitur & uos, ne dum hoſtem ulciſci cupitis, ſeruitutem uobis perpetuam cõſciſcatis: iam enim ori fræna admiſiſtis, cum uobis Phalarim

imperatorem delegiſtis: ſi uerò & apparitores ac ſatellites, & corporis cuſtodes dederitis, tum demum planè tyranni imperio parebitis, ſempiternæq́ ſeruitutis iugum & ueſtris & nepotum ceruicibus imponetis. atq; hic quidem Steſichori apologus. Tum non multò pòſt, ipſe cum alijs pleriſque cum in Phalaridis manus ueniſſet, ſibi de nece ualde metuebat: ſed tyrannus hominis ingenio ac ſapientia motus, eum ſuis ciuibus incolumem reſtituit, uel hoc uno non tyrānus: Cononem tamen ipſius Steſichori comitem interfecit. Illud quoq; de Steſichoro fert. Cum Locrenſes loquaces ac maledicos à conuicijs & loquacitate reuocare cuperet, ſubobſcuro quodam ſermone eis dicere ſolitus erat, Ne cicadę humo canatis. ſunt enim apud Locros, Plinio & Pauſania referentibus, cicadæ plurimæ, & multū garrulæ. Sed de Steſichoro licet iam ſatis uobis dixiſſe uideri poſsim, nihilominus & eius monumentum haud præteribo, ut ei poëtæ etiam uita functo honorem habitū cernatis. Illud quidem Catanæ poſitum fuiſſe ante urbis portam, quæ ex re Steſichoria dicta eſt, octangulum, hoc eſt, octogonum perhibent: à cuius forma, in talorum & teſſerarum luſu caſus quidam Steſichorius, uel Steſichorites appellatus eſt, ut Pollux & Euſtathius prodiderūt. Alij omnia ei ſepulchro ex octonis rebus

fuiſſe

fuiſſe uolunt, octo ſcilicet colũnis, octo gradibus, & octo quoq; angulis: atque inde factum prouerbium, Omnia octo, πάντα ὀκτώ, cum rei nihil deeſſe ſignificamus: etſi illud aliunde alij deductum arbitrantur. atq; hactenus de Steſichoro: deinceps de Simonide agẽdum, cuius imago in tabula ſequebatur. Prouerb.

Fuit uerò Simonides poſt Steſichorum, id quod & Athenæus oſtendere nititur, cum quis primus πίμματα dixerit, inquirit: ibi enim Simonidis uerſus quoſdã affert, in quibus de Steſichoro fit mentio. At Euſebius eadem ſimul ætate uixiſſe ſcribit: alij pôſt Ibycum, quod obſeruauimus apud eos, qui in Apollonium commẽtaria collegere. Suidas Simoniden ait LVI Olympiade floruiſſe: alij LXII ſcripſere, & perueniſſe uſq; ad LXXVIII. Fuerit utcunq;, illud certè à multis eſt traditum, nouem Lyricos poëtas ſi non eadem ætate fuiſſe, nõ multò certè tempore inter ſe diſtantes. Fuit ergo Simonides Leoprepis filius, ut Herodotus ſcribit; ut alij, Theoprepis: utrunq; eſt apud Suidam nec ſemel legere. Fuiſſe uerò dicitur aſpectu fœdo & deformi, id quod illi obiecit Themiſtocles. patria Iulites, ab urbe Ceæ inſulæ. cognominatus item Melicertes, à cantus ſuauitate. Literas uerò longas & duplices reperiſſe à Græcis quibuſdam dicitur: at noſter Plinius has tantum quatuor ait inueniſſe, Simonides.

η, ω, ζ, ψ. Dorica in ſcribendis uerſibus uſus eſt lingua. Cambyſæ & Darei regnũ, & Xerſis nauale prælium deſcripſit, cuius rei apud Suidam, & in commẽtarijs in Apollonium mentionem nonnũquam factam uidemus. Item prælium illud quod ad Artemiſiũ promontorium cõmiſſum eſt, uerſu elego compoſuit: quod uerò ad Salaminem factum eſt, Lyrico carmine executus eſt. Scripſit & threnos, hoc eſt, nænias uel lachrymas. Horatius: Ceæ retractas munera næniæ. & Catullus: Mœſtius lachrymis Simonideis. quanquam propter affectum & reticẽtiam locus hic Catulli parum lucidè à grammaticis explanat. Compoſuit item laudes, hoc eſt, encomia, & epigrammata, quorum adhuc pleraq; leguntur, ut illud in Megiſteum uatem Acarnanem ex Melampodis genere, cuius & Herodotus meminit: interitum enim Megiſteus Leonidæ & ſociorũ, ſuiq; ipſius prædixit: quare conſtructo ei ab Amphictyonibus tumulo, Simonides ob mutuam hominis familiaritatem hoc carmen compoſuit:

Nobilis hoc buſtum eſt, Medi occidere, Megiſtei
Sperchium ad fluuium, ſed tamen ultus obit.
Qui uates obitum quamuis præſciuit adeſſe,
Noluit hîc Spartæ deſeruiſſe duces.

Scripſit & pçanas & tragœdias: his addit & Strabo, Deliacorum dithyrambum, quem Memnon inſcripſit, addit & Herodotus laudes

des in Eualciden Eretriorum ducem. Gryphis quoq; & hoc genus poëmatum delectatus. Duo utiq; eiuſmodi extant epigrammata, quæ in medium affert Chamæleon, alterum quidem de hirco & delphine, alterũ de aſello qui per luſum Epeus dictus eſt, quę niſi ab eo ipſo explicarētur, minus profectò intelligerētur. Inter longæuos uerò connumeratur: nonageſimũ enim annum exceſsiſſe ſcribit in Macrobijs Lucianus, Suidas nonageſimũ nonũ. Euſebius in Simonidis ætate inconſtans eſſe uidetur. Proditum eſt à Valerio Maximo, octogeſimo illũ anno, uel potius nonageſimo legendum, carmina docuiſſe, & in eorum certamen deſcendiſſe magna etiam cum uoluptate: idq; ſe nouiſſe ſcribit Valerius ex ipſius Simonidis poëmatis. Senex etiam Simonides interrogatus quandiu uixiſſet, parum, inquit, at annos multos. autor Stobæus. Deis certè Simonidem gratum fuiſſe, ex ijs quæ Cicero & Valerius tradunt colligimus. cum enim naufragũ quendam in littore proiectum uidiſſet, & miſeratione motus eum humaſſet, moneri ſe per ſomnum uiſus eſt, ne craſtino nauem conſcenderet: poſtridie igitur haud nauem conſcendit: cæteri ſpreto hominis conſilio cum ſoluiſſent, eo ſpectante, naufragio periere. quare lætus Simonides, quòd ſomno uitam ſeruaſſet, tanti beneficij memoriam elegan-

tiſsimo carmine æternitati cõſecrauit. Non minus mirum uidetur id quod ab ijſdem ſimul & Fabio traditur. cum enim Cranone, quod Theſſaliæ oppidum eſt, apud Scopam amicum & diuitem cœnaret, carmenq́ cantaſſet, quo Scopam quidem ipſum laudarat, ſed ita, ut fit, in Caſtorum laudes diuerterat, tum Scopas iratus dixit Simonidi, eius dimidium quod dare pactus fueram, à Tyndaridis petas. Fabius inter autores magnã eſſe diſſenſionẽ oſtendit: nam non Scopam quidem, ſed Glaucum Caryſtiũ, alij Leocraten dicunt, alij Agatharchum: ipſumq́ cœnaculum nõ Scopæ, ſed Pharſali cuiuſdam: quam rem & Simonides ipſe quodam ſuorum carminum loco monſtrauit. Igitur poſtquàm ille negauerat præmium, nũciatum eſt duos ad ianuã iuuenes adſtitiſſe qui Simonidem uocarent: ad quos cum exiuiſſet, repentè triclinium corruiſſe, conuiuasq́ omnes & miniſtros ruina eliſiſſe: iuuenes qui ad oſtium adſtiterant, nuſquam amplius uiſos, quare Tyndaridas illos fuiſſe creditum eſt. quod licet fabuloſum Fabius putet, tunc primũ tamen idem ipſe & alij quamplures ſcriptores memoriæ artem exiſtimant Simonidem excogitaſſe, in colliſorum uidelicet diſcernendis cadaueribus: excelluit enim memoria Simonides: quam quidam cõparaſſe arbitrantur quibuſdam epotis medicamentis, quod

Mar-

Marcellinus Ammianus ſcribit. Philoſtra-
tus in Apollonij uita: Memoriã, inquit, adeò
exercuit, ut Simonidem quoq; ſuperaſſe cre-
ditus ſit, hymnum etiam à Simonide in me-
moriæ laudem compoſitũ frequenter decan
tabat, in quo omnia conſumi tempore, mar
ceſcereq́; ſcribit, ipſum uerò tempus nec ſe-
neſcens nec corruptibile circa memoriam
permanere. hæc quidem Philoſtratus. Simo
nidem etiam quidam uolunt primum indu
xiſſe breuem loquendi modum, quam ex re
Græci micrologiã nuncupant. Verſatus ue-
rò eſt Simonides diu in Sicilia, quod ex Xe-
nophontis dialogo de tyrãnide planè com-
pertũ eſt. Sed & Theocritus poëta idem in-
nuit in Charitum poëmate, & eius ibi inter-
pretes. Chamæleon quoq; in eo quem de Si-
monide ſcripſit: Cum Syracuſis, inquit, eſſet
cum Hierone Simonides, & ab illo quotidie
munera ſplendida acciperet, nõ paruam ille
ſibi eorum partem reponebat, quòd ſcilicet
ipſe pecuniæ auidus eſſet, & turpe lucrũ fa-
ceret. cauſam ab eo quodam interrogante,
cur ab eo id fieret, Splendida, inquit, eſt Hie
ronis magnificentia, mea uerò uenuſtas.
Idem cum apud Hieronem cœnaret, nec ei
leporem ut alijs appoſuiſſet, uerùm poſtea
miſiſſet, ille ſic ex tempore cecinit:

οὐδὲ γὰρ, οὐδ᾽ εὐρύς περ ἐὼν ἐξίκετο δεῦρο. hoc eſt,

Huc quanquam latus, nondum peruenerat ad me.

Scribit Ariſtoteles, ab Hieronis uxore interrogatũ Simonidem, meliús ne eſſet diuitẽ, an ſapientẽ eſſe: reſpõdiſſe Simonidem, longè ſe frequẽtius intueri ſapientes in diuitũ ianuis quàm cõtrà: id certè inſinuans, ſapiẽtes locupletũ ope indigere. At meo quidẽ iudicio callidè & ſapienter magis Ariſtippus Cyrenaicus Dionyſio hoc ipſum percontãti reſpondit: Sapiẽtes ideo, inquit, pro diuitũ foribus frequentius uidenẗ, quòd probè intelligunt quæ deſint diuitibus, quibús ue egeant, at diuites minimè. Sed quòd pauló antè auarum Simonidem diximus, & lucro turpi magis operã dediſſe, quàm par ſapienti eſſe uideaẗ: ſimili etiã de cauſa à Pindaro & Callimacho taxatur, id quod & Pindari commẽtatores obſeruant. Hinc & in auaros & ſordidos ſimul & callidos adagionẽ factũ legimus, cuius Ariſtophanes & Suidas meminere, σιμωνίδου μέλη, hoc eſt, Simonidis carmina ſeu cantica, uaria ſcilicet, & malæ artis: is enim primus in poëticã, aſtutiã & quæſtum induxit. quin & ipſe κίμβιξ à Chamæleone ea de cauſa uocaẗ, qua dictione Græci pecuniæ auidum ſignificãt. Idem & apud Athenæum legitur. Scribit Stobæus in Apophthegmatis, Simonidem interrogatum cur ſenex eſſet auarus: reſpõdiſſe, cum moriar inimicis malo pecuniã relinquere, quàm uiuens amicos egens experiri: ſimul accuſans inſtabilitatẽ & paucitatem

citatem amicorum. Sunt quoq; in frequenti ſermonis uſu Simonidis capſulæ, id eſt, κιβώτια: quarũ altera, quæ mercedis erat, ſemper plena: altera, quæ gratiarum dicitur, ſemper uacua. meminit in Gratijs Theocritus & Plutarchus cum aliubi, tum in eo qui περὶ πολυπραγμοσύνης inſcribit, & Suidas, ut alios mittam. Interrogatum uerò ab Hierone Simonidem ſcribit Cicero, quid, aut qualis eſſet Deus, diem unam poſtulaſſe ad deliberandum, poſtridie autem biduum, atq; ſic pariter deinceps duplicaſſe numerum: quam ob rem miratus Hieron, quæſiuit, quid ita faceret: tum Simonidem reſpondiſſe, quò id diutius cõſideraret, eò ſibi rem uideri obſcuriorem. Simonidem ipſum præterea cum Pauſania Lacedæmonio aliquando in conuiuio cum eſſet, ab eo rogatum legimus, ut graue aliquid & ſapientia refertum diceret: tum Simonidem riſiſſe, Memento, inquit, quòd homo es: hoc eſt, μέμνησο ἄνθρωπος ὤν. quam uocem cum Pauſanias ſpreuiſſet, tum demum eius recordatus eſt, cum omniũ rerum inops in Chalciœco occluſus fame atq; inedia periret, ter enim in hæc fermè uerba prorupit: O Cæe, inquit, hoſpes magni momenti fuit ſermo tuus, ſed illum ego ob amentiam minus æſtimabã. Succurrit & illud in præſentia Simonidis, quod eſt in tertio Sympoſiacôn Plutarchi. Cum hoſpes quidã in con

uiuio ſederet, nihilq́; loqueretur: O homo, inquit, ſi tu fatuus es, ſapiens opus facis: ſi ſapiens, fatuũ. Celebratur & illud ab eodem Plutarcho, ſæpe quòd locutus eſſet, Simonidem dicere ſolitum, ſe pœnituiſſe: quòd tacuiſſet, nunquã. hoc eſt, ut poëta ſapiens canit: *Nulli tacuiſſe nocet, nocet eſſe locutum.* quam ſententiam Pythagoræ alij, alij Socrati, alij alijs attribuunt. Item reſpondiſſe cuidam dicenti, cur Theſſalos ſolos non deciperet: Indoctiores, inquit, ſunt ac rudiores, quàm ut à me decipiantur. Illud quoq; eius dictum fertur, poëſim picturam quandam eſſe loquentem, picturam uerò poëſim ſilentem. Tantæ inſuper autoritatis habitus eſt, ut à ſummis uiris celebretur. Nam & Xenophon, Attica illa Muſa, libellum de Tyrannide, Simonide & Hierone interlocutoribus fecit. Plato in Protagoræ dialogo, Socratem multa Simonidis carmina exponentem inducit, atque id maximè cum cecinit, Difficile eſſe uirum uerè bonum fieri manibus pedibusq́; & mente tetragonon, hoc eſt, quadratũ. quo loco obiter uobis obſeruandum, à Platone dictum quadratũ perfectũ, & ad ęquilibrium factum: quo pacto quoq; & Damaſcius exiſtimauit. Sed & de tetragono, hoc eſt, quadrato homine Ariſtoteles Moraliũ primo, & Rhetoricorũ tertio meminit: unde & quadrati numeri, & quadra-

ta Roma, & hominis ſtatura quadrata, perfecta ſcilicet, & ad æquilibrium facta: & quadratum corpus apud Celſum & Columellam: hinc & quadrati uerſus. Quòd uerò Græci de Hercule prouerbium fecere, τετράδα γέγονας, aliter etiã exponitur quàm à noſtris quibuſdã, qui prouerbia interpretati ſunt: nam & hoc idem de Mercurio dictum eſt. Sed his de rebus hactenus, ne plura inculcemus, aliàs copioſius hæc diſputata legetis: nunc reliquum uobis de Simonide penſum aſſero. Scribit Plutarchus, Themiſtoclem in Athenienſiũ republica principem, Simonidi rem parũ iuſtam petenti reſpõdiſſe: Sicut neq; tu, inquit, Simonide bonus ſis poëta, ſi præter modulos poëma concinas: ita nec ego bonus ſim princeps, ſi præter leges iudicem. Simonidis & hoc exiſtimatur, ἀνάγκῃ δ᾽ οὐδὲ θεοὶ μάχονται, hoc eſt, cum neceſsitate neq; deos pugnare. Fuit quoq; Simonides, ut Ariſtoteles obſeruat, adeò humiliũ uerborum cõtemptor, ut cùm mulabus uiciſſet, earum nomen ſuo carmini inſerere non eſt dignatus, uerùm ita circunſcripſit, χαίρετ᾽ ἀελλοπόδων θυγατέρες ἵππων. ſaluete, inquit, uentipedum equorum filiæ: qua in re tamen illum Ariſtoteles irridet, Cur non, ait, & aſinorũ mulæ filiæ? At uerò diuerſum, inquit Piſo, de Simonide Quintiliani iudicium eſſe uidetur, quàm quod tu modò ex Ariſtotele retu-

liſti. Dic planè Piſo, inquam, quid de Simonide tuus Fabius, cuius adeò uerba tenes. Tunc ille: Simonides, inquit, tenuis, alioqui ſermone proprio, & iucũditate quadã commendari poteſt: præcipua tamẽ eius in commouenda miſeratione uirtus, ut quidam in hac eum parte omnibus eiuſdem operis autoribus præferant. atq; hæc quidem de illo Fabius. Sed Ariſtoteles, inquam, uerba tantum cenſuit, Fabius & uerba & ſenſa. Fuerunt & alij Simonidis nomine poëtæ, inter quos ille, qui huius fuit filius exiſtimatus, ab alijs uerò ex filia nepos, qui ante bellum Peloponneſiacũ floruit, tresq; genealogiarum libros reliquit, & totidem inuentionũ. Fuit & tertius Simonides Crinei, iambographus, ex Amorgo, ut Strabo, Athenæus & Stephanus docent, quem nonnulli iambicorum carminum inuentorem credidere. hæc eius opera tradũtur, Iambi, Elegia, duobus libris diſtincta. Floruiſſe aiunt poſt Troiana tempora annis CCCC. Fuerunt & alij huius nominis poëtæ, ſed non huius ordinis, de quibus aliorum dierum ſermonibus egimus: quare iam ad Pindarum accedamus, qui, ut Fabius ait, longè inter nouem Lyricos princeps, id quod & ex pictura facilè cognoſci dabat: auguſtiori enim ſpecie quàm reliqui, quæ pictoris fuit induſtria, erat in tabula depictus. Floruit uerò, ut ſcribit Euſebius,

Pindarus.

bius, Pindarus LXXVI Olymp. quo tempore in ſcena florebat Aeſchylus, & Gelon tyrannus obtinuit Syracuſas, uixitq; uſque ad tempora Hieronis, Gelonis fratris, ad quem et hymnos ſcripſit. Dinomeni enim filij quatuor fuere, Gelon, Hieron, Polyzelus et Thraſybulus. Alij quidem LXV Olympiade eum uixiſſe ſcribunt, quos inter Suidas: ſed hoc tempore natum putarim, illo uerò claruiſſe. Quo eodem tempore Xerxes in Græciã ingẽtes illas copias terra mariq; ductabat, Pindarus tum XL annũ agebat. Thebis utiq; natus, unde & Dircæus cygnus uel olor à poëtis nuncupatus eſt. Natum quidem eum ait Stephanus in uico uel regiuncula Cynocephalorum, id quod & ipſius poëtæ cõmentatores affirmant: neq; enim craſſus aër ſemper incultos ac rudes homines profert, nam in eo natus Pindarus, Lyricorũ omniũ fuit, ut græcè dicam, ἐνδοξότατος. Patrẽ, ut quidam ſcribunt, Scopelinũ tibicinem habuit, à quo ea arte primũ inſtitutus fuiſſe traditur. Qui rem melius ſcrutati ſunt, Pindarũ aiunt Daiphanti filium: alij licet Pagonidæ & Myrtidos poëtriæ dicant, quam & Myrtô uocatam ab aliquibus inuenio. Sunt qui eius diſcipulum ſcribant, nec Pagonidæ uxorẽ, ſed cuius modò meminimus, Scopelini, à quo Pindarus Laſo Hermioneo lyrico poëtæ erudiendus traditus fuit, qui non longè pòſt,

magiſtrũ magno interuallo ſuperauit. Non deſunt inter ſcriptores, qui Pindari matrem Clidicen nuncupent, eundemq́ Daiphantũ & Scopelinũ fuiſſe: quod in Pindarũ grammatici obſeruant. Fratrem habuit Pindarus Erotionem nomine. Duxit & uxorem Timoxenam, ex qua filios tres ſuſtulit, marem unum Daiphantum: fœminas duas, Eumetin, quam Polymiten ab aliȷs uocatam lego, & Protomachen: quibus etiam in Pythionico quopiã hymno præcipit, ut matri Deûm & Pani nocturna ſacra facerent: hos enim deos ſumma ueneratione ac pietate coluit, domumq́ poſſedit, deorũ matri templo coniũctam: quod cum ipſe & Philoſtratus, tum ipſius quoq; Pindari expoſitores planè oſtendunt. Nec minus quoq; Apollini gratus fuiſſe dicitur, adeò ut eorum munerum, quę in ipſius dei templo offerebantur, μερίδα, hoc eſt, partem à deo ſibi aſsignatam acciperet, indiesq́ à ſacerdote uocaretur ad cœnam: id enim apud Delphos Pythia antè prædixerat: qua re factum eſt, ut nomen Pindari latè per omnem Græciã celebre haberetur: ſed & apud reges & reſpublicas nõ modò cum in uiuis ageret, ſed & poſt mortem gratum illum fuiſſe hiſtorię probant. Nam cum Thebas Alexander, ut Arrianus & Plinius referunt, diriperet, Pindari uatis familiæ penatibusq́ parci iuſsit: id quod & antea Lacedæ-

monios feciſſe legimus, propter hanc in ipſius poëtæ domo metro trochaico hypermetro factam inſcriptionem: πινδάρου τοῦ μουσοποιοῦ τὴν στέγαν μὴ καίεται. hoc eſt, Pindari poëtæ tectum ne cremate: quæ uerba ab Alexandro pro ædibus inſcripta fuiſſe Dion teſtatū reliquit. Prçclara ſunt iſta profectò, Piſo ait, Pindaricæ fidis præconia. Cui ego: Præclara inquam, ſed quæ ab eo edita fuere longè magis mihi illuſtria uidentur: compoſuit enim ultra XVII libros, inter quos hi numerantur, qui nunc in omniū manibus & ore uerſantur, Hymni in quatuor Græciæ certaminum uictores, uario carminum genere conſcripti, ac Periodi nomine celebrati. reliqua eius ſcripta perierunt, Pçanes, Dithyrambi, Scolia, Epitaphia, Encomia, Threni, Proſodiæ, Parthenia, Enthroniſmus, Bacchica, Daphnephorica, Hyporchemata, Dramata tragica, quæ & ab Hermogene, ubi de ſermonis caſtitate agit, ualde celebrantur. Scripſit item epigrammata epica, & ad Græcos oratione ſoluta admonitiones. Diuinam tamen hāc poëtices facultatē in geneſin tranſtulit Villius, uel ut uulgò appellatur, Iulius Firmicus Maternus: natum enim eſſe Saturno in nono ab horoſcopo loco cōſtituto in Geminis: quæ genitura, ut ipſius Firmici uerbis utar, diuinum poëtam Lyrici carminis reddit, qui choreas Libero & rhythmos,

ſed & rara religioſi carminis modulatione cōponat. Atqui ego in eius potius ſtudium & naturæ corporis habitum refero, quàm in aſtrorum coitiones motusq́;: quæ omnia mira diligentia & facundia uterq; Picus, pater ſcilicet & magnus patruus huiuſce noſtri Pici pueri, refellerunt: & idcirco nos reliquum potius uitæ referamus. Pindarus igitur cum adhuc in cunis eſſet infans, apis tāquam in alueare, in ore ipſius mella & fauos depoſuit, id quod & Platoni diuoq́; Ambroſio contigiſſe, græcæ & noſtræ hiſtoriæ tradunt, diuinæ certè cuiq; ſuauitatis ſingulare præſagium. Alij uerò, inter quos Pauſanias, prodiderunt, cum adoleſcentulus eſſet Pindarus, æſtiuoq́; tempore Thebis Theſpias iret, æſtu meridiano fatigatus, præ ſomno ac laſsitudine paululū è uia declinauit, proſtratusq́; cum dormiret, aduolantes ad eius os apes in labris mellificarunt. huius quoq; rei mentio eſt in grẹco quodam carmine, quod de uita Pindari inſcribitur. Sed multò locupletius hanc rem in ſecundo imaginum ſcribit Philoſtratus, ubi elegantiſsimè Pindari imaginem effingit, uitamq́; perſtringit. Sed enim iunior fuit Pindarus quàm Simonides, quem & aliquando audiuiſſe fertur: Corinnæ uerò æqualis, à qua & aliquando in certamine uictus fuit, ut in eius imagine planius referemus. at Bacchylide ſenior fuit.
Sed

Sed iam quæſo attendite, quod à Pauſania proditũ ei cõtigiſſe iam ſeneſcenti: Pindaro, inquit, per ſomnũ Proſerpinã deam obuerſatam eſſe, & apud eum queſtam, quòd cæteri quidem dei ab eo hymnis celebrati forẽt, ſolam ſe ab eo præteritam: id uerò ſe facturum cũ ad eam ueniſſet, pollicitus eſt Pindarus. at cum ante decimum diem is diem obijſſet, anui cuidam affini, quæ carmina perſæpe canere cõſuerat, per ſomnũ aſtitit, hymnumq́ in Proſerpinã deam ille concinuit, quem illa experrecta ſtatim excripſit, & alijs concinendum tradidit. miraculũ quidem hoc: at obitum illius iam Valerij Maximi uerbis referamus. Pindarus, inquit, cum in gymnaſio ſuper gremiũ pueri, quo unicè delectabatur, capite poſito quieti ſe dediſſet, non prius deceſsiſſe cognitus eſt, quàm gymnaſiarcho claudere eum iam locum uolente, nequaquã excitaret: cui quidem, inquit, crediderim eadem benignitate deorũ, & tãtum poëticæ facundię, & tam placidũ uitæ finem attributũ. hęc Valerius. Sed par eſt audire et Plutarchũ, quid de hac Pindari morte ſcribat in paramythica, id eſt, cõſolatoria oratione ad Apolloniũ. De Agamede, inquit, et Trophonio ait Pindarus, cũ in Delphis templũ cõdidiſſent, eos mercedẽ ab Apolline petijſſe: ſeptima ſe die eis redditurũ deũ promiſiſſe, iuſsiſſeq́ interea eos epulari. ijs ita, ut ſibi iuſſum fuerat,

facientibus,ſeptima demũ nocte dum quie-
ſcerent,interiſſe proditum eſt,inquit:& ipſi
Pindaro per eos qui à Bœotijs ad oraculum
miſsi fuerant ſciſcitanti,quid optimum ho-
mini cõtingeret, promantin, hoc eſt,uatem
reſpondiſſe , id quod neque ipſum latêret, ſi
quid ipſe de Agamede & Trophonio ſcripſe
rit:idq; ſi experiri uellet, non multò pòſt illi
manifeſtum futurum : itaq; perſuaſum,quæ
ad mortem pertinerẽt, cogitaſſe Pindarum,
atq; ita non multò pòſt diem ſuum obijſſe.
Scribit & hoc Suidas , cum petijſſet Pinda-
rus, inquit, ut quod optimũ in uita eſſet ſibi
daretur, in theatro ei cõtigiſſe,ut in genibus
ſibi dilecti pueri moreretur, annum agens
quintum & quinquageſimũ.puero uerò illi
nomen fuiſſe Theoxeno legimus, qui,ut A-
thenæus ſcribit,Tenedius erat. Leguntur &
hodie Pindari uerſus in hunc ipſum puerũ,
quibus ſe radijs ex illius facie prodeũtibus
atq; emicantibus mirabiliter affici ait.Prodi
tum quoq; eſt hiſtoria,Thebanis cum Athe-
nienſibus diſsidentibus,cum Pindarus quo
dam ſuo carmine ſcripſiſſet, *ὦ ταλαιπώρρι καὶ με-
γαλοπόλεις ἀθάναι*,hoc eſt,ô infelices,& magni
fica urbs Athenæ,à ſuis ciuibus Thebanis
magna pecunia mulctatum fuiſſe:quod ubi
Athenienſes reſciuere,auri tantundem ei re-
ſtituerunt. Cum item aliàs fulcimentum ac
ſuſtentaculum Græciæ Athenas appellaſſet,
hoc

hoc eſt, ἐρεισμα ἀθάναι, Laconem tum quendam ſtatim ſubintuliſſe, citò Græciam ſundi tus ruituram, ſi huiuſmodi, inquit, fulciatur ſuſtentaculo. atq; hæc quidem in præſentia de Pindaro. Tu uerò Piſo quę de illo Fabius, iam recita. Et Piſo: Nouem, inquit, lyricorũ longè Pindarus princeps, ſpiritu, magnificẽtia, ſententijs, figuris, beatiſsima rerum uerborumq; copia, & uelut quodam eloquentię flumine: propter quod Horatius eum merito credidit nemini imitabilem. hactenus Fabius. Sed & plurimum Horatij carmine celebratur. Rectè dixiſti, inquam, Piſo: nam & Arceſilaum maximum philoſophũ dicere ſolitum accepimus, Pindarum poëtam idoneum eſſe præcipuè uerborũ uocem implere, ac eorũ copiam præbere. Sed pręter hunc Pindarum alter etiam fuit huius ſororis ſeu fratris filius, & ipſe Lyricus poëta, Scopelini filius, cuius (ut ſcribit Suidas) cum Alexander Thebanos omnes, præter ſacra & ſacerdotes, captiuos faceret, ædes & poſteros ac domeſticos ſeruauit, ob prioris Pindari memoriã. Arrianum citat Suidas, cuius hæc fermè ſunt uerba in primo: Parſum eſt, inquit, in direptione Thebarum unius Pindari poëtæ tectis ac poſteris in honorem Muſarum. Sed iam de his ſatis. Poſt Pindarum erat Anacreontis imago, cuius pater Scythinus dictus, à quibuſdam Eumelus, ab *Anacreon.*

aliis Parthenius, ſeu Ariſtocritus uocatus. Fuit uerò Anacreõ, autore Strabone, Teius, ex urbe Teo, quæ in media Ionia fuiſſe dicitur: & idcirco ipſe lingua Ionica, in iis quæ ſcripſit carminibus, uſus eſt. Porphyrio in Horatium, Teion, inquit, urbem in Paphlagonia eſſe Salluſtius indicat, quum de ſitu Pontico loquitur: unde eſt apud Ouidium, Teia Muſa. & apud Horatium, Fides Teia: & idem alibi,

Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathylo
Anacreonta Teium.

puſionem enim Bathylum Anacreon amaſſe traditur. Leonides epigrãmatôn ſcriptor Bathylum & Megiſtea eius pueros nominat. Simonides & ipſe epigrãmatographus, Megiſtea & Smerdiei Thraciũ amorem, hoc eſt, ut quidam interpretantur, obſcœnũ minusq; pudicum, utpote apud Thraces excogitatum, ſeu, quod uerius uidetur, ut etiam Antipater Sidonius innuit ſuo carmine, & apertè Max. Tyrius oſtendit, quòd puer ipſe Smerdieus tantopere ab Anacreonte amatus, fuerit Thracius, quem Smerdin alio loco uocauit. Eurypylen quoq; puellam amauit, quod idem ſcribit Antipater. Hinc (ut puto) Cicero, Anacreontis quidem, inquit, tota poëſis eſt amatoria. idem Ouidius: à quo & illud canitur, quòd ſcilicet uini appetentior fuerit: quod & ipſe Anacreon indicat

cat hoc, qui legitur, uerſiculo, οἰνοπότης δὲ πεποίημαι. & hoc qui à Demetrio Phalereo adducitur, τὸ φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον ὦ παῖ. atque eo etiamnum carmine iambico dimetro catalectico, quo Vulcanum alloquitur ut ſibi uaſculum fabricet, quod inter græca epigrammata legitur, & in Noctibus Atticis Gellij: tametſi quidam id pernegent, ut in Autumedonte pluribus dicemus. Sed & à Simonide iuniore, οἰνοβαρὴς Anacreon, id eſt, uino grauis uocatur. Antipater etiam Sidonius in tertio Epigrammatôn idem pluribus uerſibus oſtendit. quid igitur mirum, ſi pronior is in utranque Venerem fuerit? uulgato enim apud Græcos carmine, utriuſque amoris inſatiabilis ſenex fuit. Hinc & Grammatici qui in Pindarum commẽtaria ſcripſere, Anacreõtem produnt amore percitum, non in deos, ſed in pueros hymnos ſcripſiſſe, quos & deos ſuos appellare ſolitus erat. Dion hos Anacreontis uerſus ad Cupidinem citat:

O domitor rerum & dux Amor,
Qui cum nymphæ cæruleæ
Et purpurea ludit Venus,
En genua ſupplex amplector tua,
Tu propitius teneras exaudi preces,
Faue Cleobulo, ſuſcipe amorem meum. De hoc uerò puero Cleobulo hiſtoriam, ſi non fabulam potius, apud Max. Tyrium comperi.

Cum ebrius,inquit,ac parum pedibus inſiſtens eſſet Anacreon , in Panio Ionum foro nutricem quampiam Cleobulum infantem deferẽtem obuiam habuit:illosq́ præ temulentia impulit,ſimulq́ conuicio & cõtumelia. Tum uerò Anacreonti eſt nutrix facta irata,deumq́ rogauit,ut quò maiore puerũ conuicio affecerat,eò in poſterũ maiore laude celebraret : idq́ poſtea eueniſſe traditur: adoleuit enim infans,omniumq́ eius ætatis formoſiſsimus euaſit,quem Anacreon mox multis uerſibus celebrauit. Et hæc quidem Maximus de Cleobulo. Pauſanias etiã Anacreontis ebrij ſtatuam deſcribit, in quam,ut opinor,adhuc extat Leonidi poëtę carmen. Qua uerò ætate uixerit Anacreon , uariè à ſcriptoribus traditur. Euſebius quidem LXI Olympiade eum cõmemorat:alij, ut Suidas refert, LXII. quo tempore Sami felicem tyrãnidem Polycrates exercuit,à quo & Anacreon ipſe ſummopere amatus, ita ut ei frequentiſsimè aſsiſteret,quod Herodotus ſcribit. Tradunt Græci ſcriptores, quod & Arſenius in Græcis collectaneis retulit , quòd Anacreon cum donatus quinq́ talentis ab ipſo Polycrate fuiſſet, eum duabus noctibus ex cogitatione penè ſomno caruiſſe: qua ex re ea reſtituit,dicens, *ὁ τιμᾶσθαι αὐτὰ τῆς φροντίδος*. Strabo quoq́ Anacreontis poëſim Polycratis laudes continere ait. Sunt etiam qui

non

non quidem XXV Olympiade, ut perperàm apud Suidam ſcribitur, ſed LXV uixiſſe uelint, quo ſcilicet tempore Cyrus & Cambyſes regnarunt: quod Suidas refert. Nec deſunt qui huius poëtæ ætate ſcribant, Teios relicta urbe in Abderam Thraciæ demigraſſe, cum haudquaquã Perſarum cõtumelias, uel, ut Suidas ait, Heſtiæi inſolentiam ferre poſſent: unde illud prouerbij loco uſurpatum, Abdera pulchra Teiorum colonia, cuius mentio eſt apud Strabonem. Scripſit uerò præter hymnos Anacreon elegias & iambos lingua Ionica: idem & mela, quæ Anacreontia dicta ſunt, quæ ſuauia & iucunda fuiſſe innuit Gellius, meminit Hephæſtion, & Dion Pruſieus. Scripſit & rhizotomica, quæ in cõmentarijs Nicandri citantur: niſi fortè hæc ſint alterius Anacreontis. Acron Horatianus interpres ſuper ea Horatij uerba, *Nec ſi quid olim luſit Anacreon Deleuit ætas*: ideo luſit, inquit, quia iocis & conuicijs digna cantauit. Anacreon autem ſatyram ſcripſit amicus Lyſandri. Alij dicunt, quòd ſcripſit Circen & Penelopen in uno Vlyſſe laborantes: unde in primo libro, Dices laborantes in uno Penelope uitreãq; Circen. Neanthes Cyzicenus barbiton ait Anacreontis poëtæ inuẽtum fuiſſe, ut trigonon Ibyci, id quod & in cœnis Athenæi à Vlpiano refertur. Inter longæuos uerò connumeratur à

Luciano, quòd quinque & octoginta annos natus obierit. Plinius & Valerius Maximus acino uuæ paſſæ Anacreontem ſuffocatum tradunt: qua de re hoc eſt noſtri Cælij carmen:

At te ſancte ſenex acinus ſub tartara miſit,
Cygneæ clauſit qui tibi uocis iter.
Vos hederæ tumulum, tumulum uos cingite lauri,
Hoc roſa perpetuo uernet odora loco.
At uitis procul hinc, procul hinc odioſa faceſſat,
Quæ cauſam diræ protulit una necis.
Creditur ipſe minus uitem nunc Bacchus *amare,*
In uatem tantum quæ fuit auſa nefas.

Plato non ſemel ipſius meminit, ut in Theage, & in Hipparcho, à quo & ei nauem quinquaginta remorum obuiam miſſam ſcribit.

Ibycus. Sed iam de Anacreonte ſatis, quem poëta Ibycus ſequebatur Phytij filius, ſiue (ut alij tradunt) Polyzeli, Meſſenij hiſtorici: alij Cerdantis. Rhegyum notiſsimā Italiæ urbem patriam habuit, ex qua digrediens in Samum inſulam migrauit, quo tempore Samiorum rempublicam Polycratis pater adminiſtrabat, quinquageſimā circiter Olympiadem, ut apud Græcos ſcriptores legimus: quo tempore apud Lydos Crœſus regnabat. Leguntur pleraq; in Ibycum græca epigrammata, ex quibus eum facilè colligimus procliuiorem in puerorum amores, id quod & Marcus Cicero his uerbis innuit:

innuit: Maximè uerò, inquit, omnium flagraſſe amore Rhegynum Ibycum apparet ex ſcriptis. Idem & poſt Ciceronem Athenæus, & Suidas. Plato quidem Parmenidem hæc fermè dicentem in eius nominis dialogo induxit: Tunc demum, inquit, Parmenides neceſſe eſt obtemperare, etſi mihi uideor in id quod paſſus Ibycius equus, incidere, cui profectò equo athletæ ſeniori curruum ſubituro certamen, & propter experientiam euentum extimeſcenti, Ibycus ipſe ſe conferens, Inultus, inquit, & ipſe iam ſenex ad amores regredi cogor. hactenus Plato, ut Marſilius uertit. Hunc ipſum præterea Ibycum ſambycam excogitaſſe Græci tradunt, quæ trigonæ, id eſt, triangularis citharæ ſpecies eſt, quã & ab alijs iambycam uocitatam inueni, quod cum ea iambea canerentur, uti eſt apud Suidam. At uerò Ibyci mortem Plutarchus & Antipater, nec ab his multum diuerſè Suidas, retulere. Cum in quadam, aiunt, ſolitudine Ibycus à latronibus deprehenſus eſſet, ut ab ijs interficeretur, fortefortuna accidit ut inde præteruolarent grues, quas intuens inquit: Quas uolantes uidetis aues, aliquãdo fortaſsis continget meæ necis ultrices fieri: & ſimul dicto cæſus occubuit. Poſt hæc autem latronum unus, cum in ciuitate grues conſpicatus eſſet, inquit, Ecce Ibyci ultrices. quod

cum quiſpiam audiuiſſet, rem detulit. ita quidem Suidas. ut uerò Plutarchus, Latrones, inquit, nihil tale timentes, in theatro, uel ut alij, in foro cum ſederent, ecce ſuperuolantes inde grues cum uiderent, ridentes per iocum ita inter ſe ſuſurrabant, *ἰδὲ αἱ ἰβύκου ἔκδικοι*, hoc eſt, ecce Ibyci ultrices: quæ uerba cũ ex circũſtantibus quidam excepiſſet, ad ciuitatis principes detulit: qui latrones de Ibyco percontati, & ab ijs minus conſtanter cum reſponderetur, inquiri Ibycum præcipiunt: cum nuſquam gentium inueniretur, tormẽtis ſcelus fateri latrones adegere, atq; ita Ibyco pœnas perſoluerunt. hiſtoriã perſtringit hoc uerſiculo Auſonius:

Ibycus ut perijt, uindex fuit altiuolans grus.

Gregorius quidem Nyſſenus epiſcopus & magni Baſilij frater, hiſtoriam hanc de Ibyci interitu penè totidem uerbis exponit libro octauo, quo libro de prouidentia diſſerit. ciuitatem uerò Corinthiorũ eam fuiſſe aſſerit, quæ de latronibus ſupplicium ſumpſit. quibus ex uerbis facilius intelligimus carmen in Antipatri Sidonij epigrammate, quo hanc hiſtoriam perſcribit, & *σισυφίω κατὰ γᾶιαν* ait id facinus uindicatum. Epigramma recitabo, latinum à quopiam factum:

Quondam ad deſertum uenientes Ibyce littus,
Vitam prædones eripuere tibi.
Sæpe gruum nubem imploranti, quæ tibi teſtes

Aduenere

Aduenere necis cum morerere tuæ.
Attamen haud fruſtra, ſiquidem clangore uolucrum
Siſyphio cædem eſt Eumenis ulta ſolo.
Latronum genus heu cupidum lucri atque rapinæ,
Cur uos nequaquam terruit ira deûm?
Quandò nec Aegiſthus, uatem qui occiderat olim,
Atrarum occurſus fugerat Eumenidum.

quod ubi Piſo recitaſſet, ego inquã: Neſcio quo pacto græcum meas magis implet aures. Sed nos potius cætera. Fecere hac eadem de re prouerbium, Ibyci grues, uel ut ab aliĳs profertur, Ibyci ultrices, in eos, qui quibus nocuerunt, dant pœnas. Ab Ibyco ibycinon inſtrumẽtum muſicum, quo & in militia Gallos uſos eſſe, & Romanos legimus. Appellantur & ibycaneta, ab Ibyco inuentore. item ibyceon ῥησείδιον, id eſt, dictiuncula quæ ſacris conueniret: qua de re plura Suidas. Laudantur uerò à Græcis ſcriptoribus Ibyci opera ſeptem, lingua Dorica conſcripta, illudq; cumprimis quod Gorgiæ inſcriptũ fuit, in quo Ganymedis & Tithoni raptum elegãtiſsimè executus fuerat. atq; hæc quidem mihi de Ibyco in pręſentia comperta. Nunc iam igitur uobis de ultimo inter Lyricos Bacchylide agam. Fuit autẽ, ut Strabo ait, fratris Simonidis filius, ex Iulide Cææ inſulæ ciuitate, ex qua etiam Simonides, ut paulò antè diximus. Facit me dubium Lutatius grammaticus, ita in ſepti-

Prouerb.

Bacchylides.

mo Thebaidos Statianæ ſcribens: Alcmena, inquit, ciuitas eſt Bœotiæ, in qua regnauit Herculis filius: hinc Bacchylides græcus poëta fuit, quē imitatus eſt Horatius. Quid nunc ſuper hoc ſtatuam, non habeo, quandò hic ipſe grammaticus mendoſiſsimus legitur. Octogeſima uerò prima, ut apud Euſebium notatum eſt, Olympiade floruit. Milonem patrem habuit, ut Pindari expoſitores tradunt, id quod & græco carmine comprobatū inueni: quo fit ut illos falli putem, qui corrupta Suidæ exemplaria ſecuti, Medonem Bacchylidis patrem dixere. Milon quippe patrem habuit Bacchylidis nomine, qui inter athletas haud ignobilis fuit, de cuius, id eſt, aui nomine poëta nuncupatus. Scribit Plutarchus in libello de exilio, in Peloponneſo carmina compoſuiſſe. Celebrat uerò Bacchylidis hymnos, qui apopemptici dicuntur, Menander græcus rhetor. Sunt autē apopemptici hymni, ab aliquibus apodemptici uocati, qui dei cuiuſpiam peregrinationem continent, de quibus primo dialogo plura uobis retuli. Extat, quod ſciam, Bacchylidis carmen inter græca epigrammata, antiqua Venere inſignitū. Scribit Porphyrion, quòd Bacchylidē imitatus eſt Horatius cum aliubi, tum præcipuè ea ode, cuius hoc eſt initium, *Paſtor cum traheret per freta nauibus.* qua poëta Nereum Paridi futura uaticinantem

ticinātem inducit, at uerò Bacchylides Caſſandram. Iulianum Cæſarem, ſcriptum reliquit Ammianus Marcellinus, adeò Bacchylidis carminibus delectatum, ut & uiuendi præcepta ab eo deſumpſerit: ut illud de caſtitate. cum enim apud hunc poëtam legiſſet, ut egregius pictor uultum ſpecioſum effingit, ita pudicitia celſius conſurgētem uitam exornat. Scribunt Pindari interpretes in Pythijs, Bacchylidis poëmata apud Hieronem Pindaricis eſſe prælata. Porrò tres Aelianus Bacchylidis nomine fuiſſe memoriæ prodidit: primum hunc ipſum lyricum, alterum Atheniēſem, tertium Arcadium. Atq; hactenus quidem de nouem lyricis à nobis dictum: deinceps, cum parum quieuerimus, ad reliquos, qui in his tabulis erant, lyricos poëtas deſcendemus. Sic agemus, inquit Piſo: & ſimul cum puero nōnihil ſpatiatus, ad me reuerſi, ſic ego: Poſt nouem, inquam, lyricos penè innumerabilis fuit turba poëtarū, inter primos uerò Diagoras, qui, quòd ex inſula una Cycladum Melo fuit, Melius eſt uocitatus, etſi perperā alicubi Suidas alijq; Mileſium uocāt. Huic pater fuit Teleclides, ſeu Teleclytus (utrunq; enim legi.) Poëta uerò cāticorum fuit Diagoras: & cum ſeruus eſſet, & Democrito placuiſſet, decem millibus drachmarum ab eo redemptus eſt, & ab eodem ipſo reliquis diſciplinis apprimè eru *Diagoras.*

ditus, ita ut philoſophus quoq; haberetur. Poſt quidem Pindari & Bacchylidis tempora uixit: etſi cum Bacchylide Euſebius in Chronico deſcripſit. Sextus Empericus in eo qui eſt contra phyſicos, Diagoram quidem dithyramborũ poëtam, non canticorũ facit, idq́; eius carmine atteſtatur, quod hoc anapæſtico concluſit,

κατὰ δαίμονα καὶ τύχην πάντα τελεῖται.

Fuit autem Diagoras ἄθεος cognominatus, ut alij pleriq;, quòd erga deos parum pius extiterit, & in eos ea ſcripſerit quæ nefas ſit audire: eorum etenim poteſtatẽ negauit, traxitq́; ſecum alios in qua ipſe fuit impietatẽ: quamobrem, ut Ioſephus cõtra Appionem ſcribit, urbe pulſus, eiq́; qui illum interfeciſſet, præmium propoſitum. In hoc autem impietatis crimen incidiſſe ita legimus. cũ adoleſcentem quempiam accuſaſſet, à quo liber, quem ipſe compoſuerat, ſubreptus eſſet, idq́; adoleſcens à ſe factum peieraſſet, deinde librum cum perinde ac ſuum edidiſſet, & magnum ex eo ſibi nomen gloriamq́; compaſſet, Diagoras quia impunè adoleſcentem in tanto fortunæ ſucceſſu peieraſſe uideret, deos eſſe, homo ſtultiſsimus negauit. Scribit Suidas, quòd cum pleroſq; à religione Diagoras auocaſſet, & ne ſacris initiarẽtur prohibuiſſet, myſteriaq́; & irriſiſſet & manifeſtaſſet, Diagoram ab Athenienſibus proſcriptum

ptum fuiſſe, & talentum interfectori aſcriptum, & uiuum afferenti duo: idq́ notatum in ærea columna ab Atheniēſibus: cuius rei meminit & Ariſtophanes ἐν ὄρνισι fabula. ab hoc ideo factum eſt prouerbium, Diagoras Melius, in eos qui ſine religione & deorum pietate uiuunt. Illud ſanè obſeruatur à Græcis, Socratem ideo Melium nuncupatum ab Ariſtophane, quòd fuerit ut Diagoras impius. Alij ideo exiſtimant, quòd Ariſtagoræ dithyramborū poëtæ Melij diſcipulus fuerit. Melij uerò omnes male audiebant, quòd parum erga deos pij eſſent, unde & ab Atheniensibus ea cauſa Melos inſula direpta eſt. Alia pleraq; hac de re à grammaticis afferuntur, quæ ideo omitto, quoniā ad Diagoram nihil. Proditum eſt hiſtoriarū monumentis, cum fortè Diagoræ amicus quidā deos eſſe ita argumentaretur, quòd deis ipſis uotiuæ eſſent tabulæ affixę: ita fit, Diagoras inquit, illi enim nuſquam picti ſunt qui naufragiū fecere, & in ipſo mari periere. Cum autem aliquando eſſet in naui, ac nautæ ui tempeſtatis laborarent, atq; ei dicerent, non iniuria id ſibi periculū imminere, quòd eadem naui illum accepiſſent: tum ille in eodem nauigationis curſu alias multas laborantes oſtendit, quęſiuitq́ num in ijs omnibus Diagoram uehi crederent? atq; ita eos eluſit. Habitauit quidem Diagoras primùm in Melo *Prouerb.*

inſula, quouſq; ea capta eſt: deinde Athenis, demum Corinthi, ubi & deceſsit. Meminere uerò Diagoræ cum latini & græci ſcriptores plerique. Tunc ad me conuerſus Piſo: Putauit, inquit, qui in Lucretiū ſcripſit cōmentarios, Lactantium Firmianū in libro de ira Dei caſtigandum, & Diagoram, quo loco prius Pythagoras legebatur, reſtituendum. Cui ego ſubridens: An tu ſemper in ijs nugis uerſaberis, in quibus pleriq; deſipuere? non uides totū illum Lactantij locum ſumptum eſſe ex M. Cicerone de natura Deorū, ubi Cotta loquitur? Protagoramq; legendum, non Pythagoram, ut prius, nec ut ille ſomniauit, Diagoram. Nam & Protagoras inter illos connumeratus eſt, qui ἄθεοι, hoc eſt, impij cognominati ſunt: quod idem ipſe Cicero & Lactantius alibi, hoc eſt, libro primo Inſtitutionum, & Sextus Empericus, & Plutarchus, & Suidas (ut alios mittam) manifeſtiſsimè oſtendunt. Sed de hoc profano & impio iam ſatis. quem ſequebatur Hippicus, & ipſe poëta Lyricus, à quo Hippium & Hippicum pedem excogitatum; ſunt qui opinētur quadrifariam diuiſum, ut à grammaticis in poëtices deſcriptione planè oſtenditur. Poëtæ uerò ipſius poſt grammaticos meminit & Euſebius in Temporibus. Hunc ſequebat̄ Melanippides Critonis filius, qui & ipſe, ut Diagoras, Melius, non ut quidam

Hippicus. *Melanippides.*

ſcribunt,

ſcribunt, Mileſius fuit, ſed nō ut ille impius: nam ut Clemens in Stromatis tradit, ita de Deo patre cecinit: *κλῦθι μοι ὦ πάτερ θαῦμα βροτῶν, τὰς ἀειζώας μεδέων ψύχας.* hoc eſt, Audi me, ô pater, miraculum mortalium, qui regis immortales animas. Poëta uerò fuit lyricus, hoc eſt, ut idem ſcribit Clemens, melopœus: in primisq́; dithyrambos ſcripſit, & poëmata epica, & epigrãmata, & elegias, aliaq́; nōnulla. Hunc ipſum legimus in conficiendis dithyrambis multa innouaſſe. Sunt qui Perdiccæ regis tēpore floruiſſe ſcribant, & cum eo quoq; uerſatum, Olymp. circiter LXVI. Sunt qui duos potius Melanippides fuiſſe aſſerant, ut eſt apud Suidam, ſecundumq́; aiunt prioris nepotē ex filia, & eiuſdem generis carmina ſcripſiſſe. Sunt & qui tertium addant Priamenum falſo, ut ſtatim in Philoxeno uobis recitabo. Sed de Melanippide præterea Athenæus cum alibi, tum in XIIII multa, ubi de tibijs agit à Pallade propter oris deformitatē proiectis. meminit eius & Plutarchus, qui & in Muſica quoſdam Pherecratis Comici uerſus affert, quibus ait, Melanippides mihi prima malorum labes, Duodecim qui fidibus me remiſsiorē iners laxamq́; effecit: & cætera quæ in ipſius Pherecratis imagine adduximus: nam antiquis illis temporibus ad huius uſq; Melanippidis tempora, tibicines erant poëtarum mer-

cenarij. Qua ex re patet, & poëtas antiquiores eſſe, & poëtis ipſis tibicines ſubminiſtrare ſolitos. Sed de his ſatis. Non longè à
Philoxenus. Melanippide imago erat Philoxeni, qui Euletidis filius fuit ex Cytheris, nobilis Lyricus, & quatuor & uiginti dithyrambos ſcripſit. hic & Melanippidis, cuius modò mentionem fecimus, ſeruus & diſcipulus fuiſſe dictus: nam in ſeruitutē redactis Cytherijs, Ageſylę cuidam à Lacedæmonijs uenditus, & ſub eodem nutritus, & Myrmex, hoc eſt, formica cognominatus eſt: mox cum Ageſylas naturæ conceſsiſſet à Melanippide redemptus fuit. Sunt tamen qui rem aliter referant, πεϱαμένου apud Suidam interpretantes cognominis loco, non participij, ut in Melanippide paulò antè attigimus. Quidā nō Cytherium, ut Calliſtratus, Philoxenum opinati ſunt, ſed ex Pontica Heraclea Heracliēſem. Fuit uerò Philoxenus ingenio cum arguto, tum libero, & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, id quod omnis eius uita, ut oſtendam, palàm facit. Græcorū monumentis proditum eſt, cum Philoxenus quoſdam coctilium laterum cōfectores audiuiſſet ſua carmina male concinētes, ille tum in eorum lateres inſiliens eos pedibus cōculcauit, hoc ſimul dicens, Vos ô operarij ut mea, ſic ego ueſtra opera corrūpo. De eodē illud quoq; traditum eſt, quòd cum aliquando ſenioris Dio-

Dionyſij tragœdias ſpectaret, nec applaudens, ut alij, aſſurgeret, ſeu, ut ſcribit Lucianus, à riſu ſe minus contineret, à Dionyſio ipſo in lapidicinas, quas latomias & lithotomias Græci uocant, miſſus fuiſſe dicitur: unde nō multò pòſt eſt amicorum precibus reuocatus. Plutarchus de fortuna Alexandri ait, quòd Philoxeno Dionyſius tragœdiam cum oſtendiſſet, omnem illam Philoxenum expunxiſſe, ideoq́ in latomias coniectum à tyranno fuiſſe. Sed Ammianus illi mortem intentatā ait a tyrāno. Sunt qui tradant, quòd cum iterum Dionyſius poëmata pronūciaret, Philoxenū ſurrexiſſe, & dixiſſe, longè ſatius eſſe in lapidicinis uitam agere, quàm eius poëmata audire. Hiſtoriam hanc Stobæus ex Demoſthene ita recitat: Philoxenus, inquit, olim miſſus in latomias à Dionyſio, quòd eius poëmata cōtempſiſſet, paulò mox reuocatus, ut alios tyrāni uerſus audiret: quos cum aliquandiu audiſſet, repentè abiturus ſurrexit: petente Dionyſio quonam abiret, ad latomias, inquit. quam hiſtoriam M. Cicero quadam epiſtola attingens, amico commendat. Gemiſtus uerò Plethon in priori ſuæ hiſtoriæ libro, illum quidem nihil reſpōdiſſe, ſed Dionyſij miniſtris conuocatis dixiſſe ait, Me, inquit, in lapidicinas abducite: quod facetiæ loco tyrannus attribuit, eoq́ æquiore animo rem pertulit. Grā-

matici uerò apud Ariſtophanem ſcribunt, Philoxenum Galateam tyranni amicam uitiaſſe, alij uerberaſſe, ideoq́; à tyranno in lapidicinas detruſum: dein cum in Cythera aufugiſſet, Galateam fabulam compoſuiſſe, ex qua uerſus citat Athenæus. extant quidem ex Galateæ fabula Philoxeni uerſus aliquot, qui & à Suida recitantur, ubi & illa uox cytharæ fictitia inuenitur, quæ eſt θρεττανελώ. eius ſunt hæc uerba: Cithara quidem pulſata tale facit melos, threttanelò threttanelò. Eius argumentum eſt fabulæ, Cyclopem Galateæ amore flagrantem, ac Dionyſium ſub Cyclopis perſona uellicantem. Quidam illum aiunt, cum aufugiſſet, Tarẽtum diuertiſſe, reuocatumq́; à Dionyſio etiam per literas, Philoxenum nihil aliud regi reſpondiſſe, ſed accepto libello, primam tantum Græcorũ literam, hoc eſt α, identidem in eo perſcripſiſſe, qua, ut noſtis, Græci utuntur pro particula quæ abneget. Alij non literam, ſed ὀ ſcripſiſſe aiunt, ex qua re prouerbiũ illud
Prouerb. factum eſt, Philoxeni libellus, uel, ſi mauultis, literula (ita enim nos interpretamur φιλοξένου γραμμάτιον) quod in eos dici ſolet, qui minimè de ijs quæ rogantur, obtẽperant. quod prouerbiũ ab alijs, Philoxeni non, hoc eſt, φιλοξένου ὀ, enunciatur. Sedenim & illud eſt à græcis grammaticis proditum, ab ipſo Dionyſio Philoxenum donatum Laidę puella, quam

quam Corinthum cum duxiſſet, in nobiliſſimum poſtea ſcortum euaſiſſe, de qua tot fabulæ. Pauſanias quoque ſcribit, aliquandiu cum Antigono rege Philoxenum uixiſſe, alij uerò Epheſi deceſsiſſe tradunt. Scribit Plutarchus in eo qui inſcribitur, quòd nō oportet fœnerari, quòd cū melopœus, id eſt, melicus poëta Philoxenus eſſet in colonia Siciliæ, & ei ex hæreditate quapiam obtigiſſent quæ ad uitā neceſſaria ſunt, & domus, cum cōſideraſſet ea eſſe ad luxum & uoluptates, ipſum ea reliquiſſe, & aliò nauigaſſe, dicens, μὰ τοὺς θεοὺς ἐμὲ ταῦτα τὰ ἀγαθὰ οὐκ ἀπολεῖ, ἀλλ᾽ ἐγὼ ταῦτα. hoc eſt, per deos nō me iſta bona perdent, at ego illa. Scriptum reliquit Ariſtoteles, dithyrambos Phrygijs modis propriè cōcini debere, nec ad aliam quampiam harmoniā eos poſſe rectè traduci: unde, inquit, cum Philoxenus doricè dithyrābos in ſuis fabulis tentaſſet, id nō perfecit: naturæ enim illius ui ad Phrygiam harmoniam tractus, ut quæ maximè dithyrambis reſpōdeat. Laconicam uerò harmoniam à Philoxeno repertam prodit Pollux. Præter dithyrambos, quos diximus, Aeacidarum quoq; genealogiam Philoxenū ſcripſiſſe legimus. Illud inſuper apud hiſtoricos notamus, Alexandrū Macedonem Philoxeni dithyrambos apud ſe libenter habuiſſe, miſſo uidelicet Harpalo ad eius libros & Teleſtis, cuius ſtatim ima-

ginem referemus, accipiendos. Scripſit item Philoxenus tragœdias, ut eſt apud Zenobiũ: Celebratur uerò Philoxenus ab Antiphane poëta, ut eximius poëtarum, id quod refert Athenæus. Quę cum omnia ipſe retuliſſem, ſubdit Piſo: Iſtć ne, inquit, eſt Philoxenus Erexidis, qui Ereſsius eſt uocitatus? Non eſt (inquam) Piſo, ut puto: tametſi nonnulli nomine decepti, eundem fecerunt, qui mea quidem ſentẽtia longè à recta aberrant: Philoxeni enim nomine plures fuere, ut cum ex alijs, tum ex Athenæo didicimus: is enim poeta de quo egimus, Cytherius, uel Heracleotes fuit: alter fuit Cyrenæus, alius Alexandrinus grammaticus. Ereſsius uerò iſte paraſitus Leucadij filius, ut ait Suidas, uel Eryxidis, ut Plutarchus, uel ut alij, Erexidis: qui et ob gulæ & ganeæ diſciplinam inſignis habitus eſt, unde & Philodipni & Philichthyn ei ſunt cognomina indita, quòd cœnis & piſcibus delectaretur. huius in moralibus meminit Ariſtoteles, & ab eo Pachemerus: licet apud hunc librariorũ græcorum uitio, pro Philoxeno Menexenus legatur, qui à deis precabatur collum collo gruis longius ſibi dari, quòd guſtu maximè delectaret. Idem & in quæſtionibus refert, & ab eo Gellius, alijq́: quam rem tamen Clearchus Peripateticus Melanthio, nõ Philoxeno attribuit, ut noſti. Plutarchus in eo libello qui inſcribitur

bitur

bitur λάθε βιώσας, hunc Philoxenũ tantæ gulæ fuiſſe prodidit, ut mucum emũgere ſit ſolitus in paropſidibus cibariorum, quò reliqui conuiuæ ea auerſarentur, & ipſe ſolus abſumeret: quod idem factitaſſe Gnathonẽ Siculum, idem ſcriptũ reliquit Plutarchus. Machon tamẽ non ignobilis Comœdiæ poeta, cuius inter eius ordinis poëtas meminimus, eundem unumq́ꝫ iſtum cum poëta exiſtimaſſe uidetur: ita enim fermè ſcribit: Philoxenus quandoqꝫ, ut inquiunt, Cytherius precatus eſt, trium ut ſibi guttur cubituum foret, ut dum, inquit, abſorbeo, longum tempus, & omnem ſimul mihi uoluptatem cum cibo bibam. quibus uerbis liquidò uidemus eũdem feciſſe Philoxenum. Sed & ab eodem poëta Machone pluribus uerſibus traditur, illum ipſum cum duorum cubituum polypum Syracuſis emiſſet, totum eum pręter caput abſumpſiſſe: ſed cum ea re ei male eſſet, medicum ei mortem nunciaſſe. atqꝫ hæc quidem ex Machone. Narratur & faceta hęc hiſtoria de Philoxeno à Phania, cuius & Athenæus & Suidas meminere. Cum aliquando, aiunt, apud Dionyſiũ cœnaret Philoxenus, et breuis illi trigla fuiſſet appoſita, illam ipſe ſibi auribus admouit, tanquã aliquid de Nereo maris antiquiore deo ſciturus, uel ut aliqui ſcribunt, de Galatea: tum hoc intuens Dionyſius & ridens, ait, quid id ſibi factum

uellet. Cui Philoxenus, De rebus, inquit, marinis quum neſcio quid fortè reſcire cuperem, minor & iunior mea trigla, ad tuam longè natu maiorem me relegabat. Delectatus ſalſo ioco Dionyſius, maiorem illi triglam appoſuit. Similem huic hiſtoriam & iocum audiui ego de noſtrorum temporum paraſito, & uos quoque fortaſsis audiuiſtis: mirum eſt enim quàm interdum huiuſcemodi ſcurrarum genus argutum & facetum gula faciat. Solebat hic idem Philoxenus dicere, ut eſt à Plutarcho proditum, *τὰ τῶν κρεῶν μὴ κρέα ἥδιστά ἐστι, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ μὴ ἰχθύες*. Carnium, inquit, quæ non ſunt carnes, ſuauiſsimæ: & piſcium, qui non ſunt piſces. Præter hos Philoxeni uerſus, & pleroſque alios in Cœnis Athenæi legi, in quibus & eius Hymenæus celebratur: meminit & Suidas: unde meritò inter primores gulæ poëtas eum repoſueritis.

Theleſtus. Poſt Philoxenum Theleſtus dithyramborum poëta ſequebatur, cuius meminit Plutarchus. Plinius uerò trigeſimoquinto Naturalis hiſtoriæ, Theleſti poëtæ monumentum à pictore Nicomacho confectum ſcribit his uerbis: Nec fuit, inquit, alius in ea arte uelocior Nicomacho: tradunt nanque conductum ab Ariſtrato Sicyoniorum tyranno, ad pingendum quod is faciebat Theleſti poëtæ monumentum, præfi-

præfinito die intra quem perageretur: nec multò antè ueniſſe, accenſo in pœnam tyranno, paucisq́ diebus abſoluiſſe, celeritate & arte mira. Thelesti uerò huius libros Alexander, ut antè meminimus, ita charos habuit, ut eos ſibi per Harpalum afferri iuſſerit. Athenæus libro decimoquarto, ubi de Melanippidis Marſya fabula ſermo incidiſſet, in qua de tibijs à Pallade abiectis agitur, de Teleſte poëta meminit eadem de re agente, quem Selinuntium patria fuiſſe ait. hunc tamen ipſum Teleſten Suidas Comicum facit, eiusq́ duas fabulas nominat, Argi & Aſclepius, quas & Athenæus aduocat. Conſiderandum uerò an duo ſint hoc nomine, Theleſtus ut alter cum afflatu in prima, ut eſt apud Plutarchum, uocetur, alter τελεστής. Sed certè Athenæus eum ſic appellat, qui & eius dithyrambos citat, & eum præcipuè qui inſcribitur Hymenæus, ut quum agit de Magade Lyræ ſpecie. meminit & Thelesti Dionyſius Halicarnaſſeus in Arte, & unà Philoxeni & Timothei, cuius quidem imago inter hoſce poëtas uidebatur.

Fuit autem Mileſius citharœdus, ut ait Stephanus, celebratiſsimus. Variè patris nomen traditur: quidam enim Therſandri filium, alij Neomyſi, quidam Philopolidis tradidere. Eadem qua Euripides, hoc eſt, Philippi Regis ætate floruit. Hic *Timotheus.*

antiquã illam & duriorem muſicam in man ſuetiorem molliorem'q́ conuertit: decimam quoq; chordam & undecimam addidit, ut ait Suidas: ſed Boëtius Seuerinus undecimam tantum eius inuentum putauit, in libro de Muſica: nam decimã Heſtiacum Colophonium ait addidiſſe. Cenſorinus uerò Timothei ait inuentum eſſe parameſen & hyperboleon. Verùm Pherecrates Comicus, ut alibi diximus, ſuo carmine molliorem hanc Timothei muſicam improbat: Poeticam enim ſic Iuſtitiæ roganti reſpondentem inducit:

Iam uerò, inquit, *Timotheus, ô mihi chariſsima,*
Perfodit me, & fœdiſsimè lacerauit, &c̃. ut

Suprà, pagina 842, uerſu 9.

Pherecrates apud Plutarchum in Muſica. Artemon uerò & Boëtius Spartiatas ſcribunt ideo Timotheo ſuccenſuiſſe, quòd animis adoleſcentiũ quos erudiendos acceperat, multiplicem adhiberet harmoniã, eam'q́ in chromaticũ genus, quod mollius eſt, conuertiſſet. hac de re Boëtij tempore Lacedæmoniorũ conſultum extabat, quod inſigne cum eſſet Spartiarum lingua σ literam in ρ uertẽtium, ipſum iiſdem uerbis appoſuerat Boëtius: quod cum hoc tempore in peruulgatis libris minimè legatur, ſimile ego cum nuper reperiſſem, uobis ipſe totidem uerbis, ut reperi, referendum duxi, ut ſi uobis uiſum fuerit, ibi aliquando reponatis. eſt uerò tale:

ἐπειδὴ

ἐπειδὴ ὁ τιμόθεος ὁ μιλήσιος παραγινόμενος εἰς τὴν ἁμετέραν πόλιν τὴν παλαιὰν μολπὴν ἀτιμάζει, καὶ τὴν ἑπτάχορδον κιθάραν ἀποστρεφόμενος πολυφωνίαν εἰσάγων λυμαίνεται, τὰς ἀκοὰς τῶν νέων διὰ τῆς πολυχορδίας. καὶ γὰρ καινότατον τὸ μέλος εἰσήνεγκε, καὶ ποικίλην ἀντὶ ἀπλῆς καὶ τεταγμένης ἀμφιέννυται τὴν μολπὴν, εἰς τὸ χρωματικὸν συνιστάμενος τὴν τοῦ μέλους δίεσιν, ἀντὶ τῆς ἐναρμονίου ποιῶν τὴν ἀντίστροφον ἀμοιβήν. παρακληθεὶς δὲ καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευσινίας δημητρὸς ἀπρεπῆ διεσκευάσατο τὴν τῶν μύθων διδαχὴν, τὰς γὰρ τῆς σεμέλης ὠδίνας οὐκ ἔνδικα τοὺς νέους ἐδίδασκε, δεδόχθαι φαμὲν περὶ τούτων τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς ἐφόρους μέμψεσθαι τιμόθεον, ἐπαναγκᾶσθαι δὲ καὶ τὴν ἐνδεκάχορδον λύραν, ἐκτέμνοντας τὰς περιττὰς ὑπολειπομένης τῆς ἑπταχόρδου κιθάρας, ὅπως ἕκαστος τὸ τῆς πόλεως βάρος ὁρῶν, εὐλαβῆται εἰς τὴν σπάρτην ἐπιφέρειν τι τῶν μὴ καλῶν ἐθῶν. Et hoc quidem eſt Lacedæmoniorum conſultum, quod fermè ita noſtra lingua ſonat: Quoniam Timotheus Mileſius in noſtram ueniens ciuitatem antiquum cantum negligit, & ſeptichordem citharam auerſatus, multarum uocum conſonãtiam, hoc eſt, polyphonian inducens, infecit auditus iuuenum per chordarum multiplicitatem, id eſt, polychordian, & recentiſsimum melos induxit, & uariam pro ſimplici & ordinata circũinduit modulationẽ, in chromaticum conſtituẽs meli dieſin, pro enarmonio faciens antiſtrophon alternam: Accitus uerò in Eleuſiniæ Cereris certamẽ,

indecẽtem diſperſit fabularum ſucceſsionẽ: Semeles enim dolores non ſat iuſtè iuuenes docuit. Edoceri dicimus de his reges & Ephoros, accuſandum eſſe Timotheum, reaſſumendam uerò undecim chordarũ lyram, excidentes ſuperfluas, relicta ſeptichorde cithara, ut quiuis intuens urbis grauitatẽ, caueat in Spartam inferre quippiam inhoneſtarum indecentiumq́; conſuetudinũ. hactenus decretũ. Scribit uerò Plutarchus, cum hac de re ſuccenſuiſſent Spartiatæ, ex Ephoris unum arrepto gladio Timotheũ interrogaſſe, utra ex parte neruos abſcinderet, qui ad ſeptem chordas ſupereſſent: addit Athenæus, Timotheũ tunc paruam Apollinis ſtatuã (ſic enim interpretor ἀπολλωνίσκον) oſtendiſſe, qui totidem chordas in lyra haberet, atq; ita à uiolentia deſtitiſſe Ephorum. Scribit Pauſanias in Laconicis, Lacedæmonios Timothei citharam in Sciade, quam ſic uocant, porticu ſuſpendiſſe, quòd ſeptem antiquis chordis in ea quatuor addidiſſet. Vſus eſt & Timotheus Carniјs modulis, Carnio Apollini, ut reor, dicatis: unde et apud ipſos Carnia celebritas: qua de re ex Græcis ſcriptoribus aliàs abundè locuti ſumus. Vſus etiam Magade, uel Magadide, utrunq; enim legimus, ut Artemon ait. Eſt autem Magadis muſici inſtrumẽti genus, ſic à Magadio Thrace, ut Duris ſcribit, nuncupati. aliј Ly-
dorum

dorum inuentum eſſe uolunt. Sed hac de re plura Athenæus. Tantæ inſuper excellentiæ in muſicæ facultate Timotheum fuiſſe legimus, ut cum ſe Alexandro oſtentare uellet, peritè adeò Palladis carmẽ Orthium, quod alij Phrygium dixere, modulatus eſt, ut ardore cantus ad arma ſtatim Alexander proſiluerit: rurſus eodem quaſi receptui canente, depoſuerit. Mirum quo pacto irrepſerit mendum in libro de ira Senecæ, ut pro Timotheo Cenophantũ legatur. Sed quoniam hæc Timothei hiſtoria nunc apud pleroſq; ſolet minus fidei habere, audite quæſo aliam non abſimilem, quam his diebus in hiſtoria Danica, & item in magia Agrippæ legi. Muſicum aiunt quendam tanta modulandi uĩ gloriari ſolitum, ut ſe audientes diceret mente abalienare poſſe: cumq; id regis iuſſu facere cogeretur, adſtantium animos ſoni uarietate flectere eſt aggreſſus: itaq; inuſitatæ ſeueritatis cõcentu edito, quadam ueluti mœſtitia & ſtupore omnes compleuit, ut extra ſe poſiti uiderentur. Dein mutata modulorum ratione, in plauſum lætitiamq; deflexit, ut & corporis motu geſtirent: poſtremò acrioribus modis ad tantum amentiæ aſtantium animos concitauit, ut in furorem ac rabiem quandam præcipites traherentur. atq; hæc quidem illi. Porrò memini & me propè paria ſpectaſſe nec ſemel apud Leonem deci

mum, qui unus inter cætera muſica delecta-batur. Sed de muſicæ ui ac poteſtate uobis in primo ſermone plura retuli, & proinde de Timotheo cætera: quem cupidiorem aliquãto argenti & pecuniæ fuiſſe, apud autores traditum eſt. nam cum fortè Archelaum regem aliquando laudaſſet, ab illoq́ paucio ra, quàm putarat, munera accepiſſet, identidem in regem hanc particulam iterauit, Tu genitum ex terra argentum laudas: commodè in illum retorſit Archelaus, At tu illud ex terra genitum petis. Lucianus Timotheum inducit Harmonidæ præcepta dantem tibicinum: Suum, inquit, cuiuſq́ eſt modulationis conſeruandum, Phrygij entheum quiddam & afflatum, Lydij bacchicum, Dorij caſtum, Ionici uerò iucundum & ſuaue. Sed enim priſci Dorium in rebus ſerijs adhibere ſolitos accepimus, non Phrygium, neque Lydium: quare cum quid lætius aut iucundius uel dicendum uel optãdum eſſet, à Dorio in Phrygiũ deſinebant. Sed poſtquàm in hæc diuertimus, non uobis reticuerim quæ Caſsiodorus de his modulis Epiſtolarum libro ſecundo prodit: Dorius, inquit, prudentiæ largitor eſt, & caſtitatis effector. Phrygius pugnas excitat, uotum furoris inflammat. Aeolius animi tempeſtates tranquillat, ſomnumq́ iam placatis attribuit. Iaſius intellectum obtuſum acuit, & terreno deſide-

rio

rio grauatis, cœleſtium appetentiam bonorum operator indulget. Lydius contra nimias curas animæ tædiaq́ꝫ repertus, remiſſione reparat, & oblectatione corroborat. hæc quidem ille. Sunt uerò & ex his alij, ut mixolydius, hypodorius, hypophrygius, de quibus Ariſtoteli alijsq́ꝫ mentio. Sed iam ſatis, nam & alibi alia & diximus & dicemus. Ad Timotheum redeo, qui uixit ad extremam uſqꝫ ſenectutem, quippe qui (ſi Suidæ ſtamus) annum agens ſeptimũ & nonageſimũ, mortem obijt, & ut Stephanus ſcribit, in Macedonia ſepultus, poſitũq́ꝫ in eius tumulo hoc, ut Græci dicunt, elegeion,

πάτρη μίλητος τίκτει μούσαισι ποθεινον
τιμόθεον, κιθάρας δέξιον ἡνίοχον. hoc eſt,

Patria me genuit Muſis Miletus amicum
Timotheum, citharæ qui moderator eram.

Huius uerò multa fuiſſe opera dicũtur. Scripſit in primis nomos citharœdicos libris octo, multis uerſuũ millibus. Suidas tamen muſicos huius decem & nouem celebrat: idem & procœmia, quæ ab alijs pronomia dicta ſunt, XXXVI. Scripſit item Artemin, hoc eſt, Dianam, ex qua à Græcis ſæpe uerſus afferuntur: hanc, ut ſcribit Plutarchus, Athenis cum recitaret, & Thyada, Phœbada illam, & nonnũquam Mænada & Lyſſada appellaſſet, Cineſias poëta qui inter ſpectatores aſtabat, conſurgens ait, talis ſit tibi

Timotheę filia. Scripſit pręterea & quas Gręci Διασκευὰς appellauere, octo: item Encomia, Perſas uel Nauplion, Phinidas, Laërten: ſcripſit & dithyrambos XVIII. hymnos uiginti & unum, atq; alia nonnulla. Timotheum refert Plutarchus in Muſica, primum nomos uerſibus miſcuiſſe, lexinq́; hoc eſt, dictionem dithyrambicam concinuiſſe. Scribit in Harmonide Lucianus, Harmoniden ipſum à Timotheo aliquando petiſſe, quónam modo citò poſſet ex arte muſica innoteſcere: ei Timotheũ reſpondiſſe, Si peritioribus & optimatibus placeret. Cum uerò id conſilium ſpreuiſſet, & intẽtiſsimè Harmonides tibias inflaſſet, ut ita omnibus innoteſceret, ſic non modò innotuit, ſed cum ſpiritu & uitam amiſit. quod ea cauſa libentius uobis expoſui, ut & uos à doctioribus & ſenioribus moneri ac doceri uelitis. Atq; de Timotheo Mileſio hactenus: de aliis huius nominis duobus in ſcena egimus. Nunc ad alios huius ordinis poëtas ueniamus, *Cleomenes.* inter quos fuit Cleomenes Rhegynus non ignobilis dithyramborũ poëta, qui inter cætera Meleagrum ſcripſit poëma, in quo Calydoniũ aprum album colore cecinit, ut eſt *Ariphron.* apud Athenæum. Fuit & Ariphron Sicyonius poëta, qui in primis Pæanas ſcripſit, cuius unus integer ad hanc diem, quod ſciam, extat, in Hygieam Aeſculapij filiam: ex quo planè

plane percipimus qualia pæanum ſint carmina, quod alibi parum cognoſcimus.

Cum his quoq; Cineſias fuit Athenienſis, Cineſias. ab aliquibus Thebanus creditus, qui pyrrhicham cõpoſuit (genus id ſaltationis.) Hinc & illud Græcis deductum, ἢ κάμηλος πυῤῥιχίαν ἔμαθε κινησίου. hoc eſt, uel camelus Cineſiæ pyrrhichiam edidicit. ad quod uidetur alluſiſſe D. Hieronymus in Ruffinum, cum ait, Camelum ſaltare. Fuit uerò Cineſias, ut ait Plato, Meletis citharœdi filius: ut uerò Plato Comicus & Galenus medicus, Euagoræ: niſi fortaſsis hoc nomine duo fuerint, quod mihi parum exploratum. Poëta fuit dithyramborum, & in primis celebratus: tametſi Plutarchus in eo qui eſt de ſuperſtitione, melopœon uocet. In eo uerò in quo quærit, utrúm ne bello an ſapientia Athenięſes præſtantiores fuerint, dithyrambicũ facit: ut uel hoc argumẽto diſcatis, melopœum lyricum ſignificare & melicũ. Sed hæc notiora. Pherecrates poëta Comicus Cineſiam his uerſibus taxat:

—*Atticus*, inquit, *Cineſias,*
Execrabilis hexarmonios ſtrophis
Anfractus inſertans, me male perdidit:
Nam dithyrambos condens bifores niſu
Ancipiti clypeorum ritu dextris
Similibus læuis mentem irritam fallit.

Corpore quidem Cineſias tardo fuit, & im-

becilli attenuatoq́ꝫ: quã ob rem tiliaceis quibuſdam utebatur tabellis ad ſe ſuſtinẽdum, atqꝫ idcirco ab Ariſtophane philyræus poëta dictus eſt. Sunt qui durum eum & infacundum fuiſſe dicant, cum tamen [redacted] Plato laudet potius, quàm rideat. Fuit hic utiqꝫ Cineſias impietatis crimine notatus, quod Pherecrates citato modò carmine innuit, & duabus ſuis orationibus orator Lyſias apertè teſtatum reliquit: & ideo Comici in eum multa ſcripſere, inter quos Strattis, qui integram fabulam eius nomine nũcupatam docuit. meminit Val. Harpocration. quare & Plutarchus in eo quem paulò antè citaui libro, illaudatum atqꝫ inglorium fuiſſe dicit. Plato quidem Comicus Cineſiam eleganter in fabula deſcripſit his uerbis, quæ & à Galeno medico in Hippocratis Aphoriſmis afferuntur: eum enim ridens, Poſt hæc, inquit, concionatus filius Euagoræ ex morbo laterali Cineſias, aridus, puris expers, harundinea gerens crura, tabis propheta, plurimas inuſtus eſcharas in corpore ab Euriphonte. hæc ille. Quæri ſolet, inquit Piſo, à pleriſqꝫ, quid illo loco uelit grammaticus Diomedes intelligere, cum de pyrrhichio uarias appellationes recenſet: ſed & ipſe, inquit, à pedum mobilitate, quaſi tripudiãs, eſt Cineſias etiã cognominatus. Cui ego: Videtur quidẽ grãmaticus illud dicere, pyrrhichiũ ipſum nun

cupatum

cupatū Cineſiam παρὰ τῶν πολλῶν κινήσεως. quidam tamen uerba ipſa grammatici ad Pyrrhum, ut puto, perperàm referunt: quidam ad Pyrrhichiū. Sunt qui ad ipſum Cineſiam pyrrhichæ conditorem, à quo & pedem ipſum ſic cognominatū uolunt. Suidas quoq; alicubi illud innuere uidetur, quòd à multa in choro motione dicatur Cineſias. At uerò hac de re plus fortaſſe ſatis, quare iam ad alios. Pòſt erat Herodes iambographus, cuius inter græca prouerbia mentio: Herodis enim illud eſſe fertur, ἵνα τὰ ναννάκου κλαύσω, quod prouerbiū & aliter effertur, à Nannaco, &, quæ Nannaci, de rebus ſcilicet maximè uetuſtis, uel in eos qui ualde conqueruntur. Fuit enim Nannacus, ut uobis obiter hanc fabulam recitem, Phrygum rex antiquiſsimus, qui ante Deucalionis tempora futurum præuidens cataclyſma, hoc eſt, diluuium, omnes in ſacellum deduxit, lachrymisq; ac precibus Deum exorauit: cuius rei Hermogenes in Phrygijs meminit, Zenobius & Suidas. Stephanus in libro de urbibus Annacum legere uidetur. Fuere & alij Herodis nomine pleriq;, ſed in primis Herodes Atticus, cuius Gellius, Spartianus, Pauſanias, Lucianus, alij meminere. Sed in primis Philoſtratus, qui eius uitam copioſè in Sophiſtis conſcripſit. Fuit & cum his Polyidus, quem in poëtica tamē ſophiſtam uo-

Herodes.

Herodes Atticus.

Polyidus.

cat Ariſtoteles. Scripſit uerò dithyrambos: à quo, ut mihi quidem uidetur, Ouidius de Atlante fabulam deſumpſit in ſaxum cõuerſo Gorgonis obiectu, cuius poëtæ Pindari interpretes meminere. meminit & Chriſtodorus Thebanus in ecphraſi poëtarum, & Plutarchus in muſica, ſed & Athenæus.

Tellen. Huic aderat in tabula Tellen canticorum poëta, & unà tibicen. huius quoq; Pægnia, quæ dicuntur, ab antiquis celebrata ſunt, in quibus gratiam non mediocrem aſſecutus fuit, ſcommatis & ſalibus uſus, argutijsq́;, ita ut in eos qui cauillantur & huiuſmodi utuntur ſalſis mordacibusq́; iocis, prouerbiũ factum ſit, *Prouerb.* Cane quæ ſunt Tellenis: uel, Semper quæ ſunt Tellenis, hoc eſt, ἀεὶ ᾖ τὰ τέλληνος, uel ἄδε τὰ τέλληνος. meminit Dicæarchus Meſſenius & Zenobius. Epaminõdas Thebanus, ut eſt apud Plutarchũ, Tellenem peſsimum tibicinem appellare ſolitus erat, licet eo loci male Telles pro Tellen legatur.

Telenicus. Fuit & Telenicus Byzantius poëta, cuius Phanias Ereſsius meminit, & cũ eo unà *Argas.* Argas. Telenicus, inquit, Byzantius & Argas poëtę fuerunt modorum uel nomorum fatuorũ, qui peculiarem quampiã formam habent & charactêrem, in quibus excelluit uterq;: Terpandri uerò numeros & Phrynidis ne quidem minimum aſſecuti ſunt. Argę meminit Alexis & Anaxandrides Comici,

quorum

quorum uerſus ſunt apud Athenæum. Fuit & Gneſippus antiquus poëta, qui Pægnia cecinit, cuius Græci plerique poëtæ meminere, ut Cratinus in Malthacis, & qui Prochos, hoc eſt, Mendicos fabulã ſcripſit, quæ tamen in Chioniden ab alijs refertur. plura uerò Athenæus in XIIII. Poſt hos ſequebatur imago Hipponactis, cuius aſpectus præter deformitatem oris mordax & aſper neſcio quo pacto à pictore effictus fuerat. Filius hic fuit, ut Suidas ſcribit, Pythei & Protidis, iambographus uerò celebratiſsimus, adeò ut nomen eius in maledicentiam penè tranſierit, ut apud M. Tullium, Hipponactium prçconium, in epiſtolis. Patria Hipponax Epheſius fuit, ut Suidas & Strabo ſcribunt. Clazomenas uerò migrauit, ubi & delituit, Athenagora & Coma tyrannis, LX Olympiade. Fuit uerò, ut Metrodorus Sceptius & Athenæus tradunt, minimæ ſtaturæ, ualdeq; exilis & deformis: quin ut Plinius ſcribit XXXVI Naturalis hiſtoriç, Certum eſt, inquit, LX Olympiade fuiſſe Hipponactem, eiusq; notabilem fœditatẽ uultus, adeò ut imaginem eius laſciuia iocorũ Anthermus & Bupalus fratres celeberrimi ſculptores, ridentiũ circulis propoſuerint: quod Hipponax indignatus, amaritudine carminum diſtrinxit eos in tãtum, ut credatur aliquos ex ijs ad laqueum compuliſſe. meminit

Gneſippus.

Hipponax.

& Halicarnaſſeus, qui ait Archilochiũ iambicum hac ratione ab eo infractum fuiſſe, ut acrius inſectaretur hoſtes. meminit Horatius, & Terentianus Maurus. Subdit eodem loco Plinius, id falſum eſſe, quòd ſcilicet ad laqueum compulerit: Complura enim, inquit, in finitimis inſulis ſimulachra poſtea fecere, ſicut in Delo, quibus ſubiecerunt carmen, nõ uitibus tantum cenſeri Chium, ſed & operibus Anthermi filiorum. Oſtendunt & Iaſij Dianam manibus eorum factam. & reliqua quæ Plinius ſubiungit, quæ minus noſtro inſtituto conueniunt. Sunt qui ſcribant Hipponactem & ipſum pictura ualuiſſe, & cum eius imagines Bupalus & Athenes (non enim Anthermum Græci quidam, inter quos Suidas, appellant) calumniarentur deluderẽtq́ʒ, furore quodam Hipponax percitus, in eos maledicos iambos diſtrinxit: & ab hoc Hipponactium carmen uocitatum eſt, quod ſcazon & cholon etiam dicitur, à noſtris claudum & claudicãs: quo de genere ita Ruffinus: Huius carminis, inquit, repertor fuit Hipponax: nam pro iambo inductis trochęis, contra legem trimetri iambici, metrum innouauit: quod adæquè ex ſpondeo contingit. Idem quoqʒ Ruffinus in carmine:

Vltimus amphibrachus uelocem claudit iambum.
Aut bacchius erit finis diſcrimine nullo,

Vtitur

Vtitur Hipponax hoc metro ſæpius autor.

Terentianus quoq; ita cecinit:

Claudum trimetrum fecit alter Hipponax,
Ad hunc modum quo claudicant & hi uerſus,
Idcirco græcè nuncupatus eſt σκάζων.

& reliqua quæ ſubdit, nam & eius normam ſubſcribit. meminit & Attilius Donatianus, ſed à Terẽtiano parum diuerſus. Hoc tamen genus carminis quidam Ananio, uel ut alij, Ario iamborum poëtæ attribuunt, ut obſeruat Hephæſtion. Sed enim de inuẽtione iambi aliàs: nunc id tãtum uobis referam, quod ad Hipponactis uitã pertinet. Sunt qui iambum ab Iambe uetula dictum uelint, quæ cum fortè lauaretur in ſolio, & inde Hipponax prçteriens uas contigiſſet, illa Hipponacti ait, homo hinc abi, conuertis hocce uaſculum: atq; ex hoc iambum primùm confectum. Hipponax, ut Plutarchus ait, primus Cradijs nomis uſus eſt: ſed uidendũ an Cratrijs potius legendum, de quibus nonnihil antea in Timotheo. Quidam & Hipponactem parodiarum inuẽtorem dixerunt. atq; de illo hactenus. Fuit & Cecides peruetuſtus dithyramborum poëta, quem in Nephelis fabula, ut obſoletum & iam deſitum notat Ariſtophanes: meminit & Cratinus, ut ait Suidas. Mox erat Thynicus Chalcidenſis, de quo Socrates apud Platonem in hunc fermè modum: Deus, inquit, nobis ſæ-

Cecides.

Thynicus.

peper uates loquitur atque inclamat, cuius rei manifeſtiſsimũ argumentũ nobis afferre poteſt Thynicus Chalcidenſis, qui cum antea poëma nullum aliqua memoria dignum edidiſſet, hymnum in Apollinem, quem omnes in ore habent, omnium ferè cãticorum abſolutiſsimũ, Muſarum afflatu ac inſpiratione quadam ſe inueniſſe gloriatur: ut per hunc maximè nobis Deus declaraſſe uideatur, ut egregia uatum poëmata, deorum potius immortaliũ dona ſint, quàm hominũ. Deorum enim interpretes poëtæ ſunt. Atque hactenus quidem Socrates apud Platonem.

Corinna. Nunc iam uobis Corinnam deſcribam, cuius penè oblitus fueram, & aliarum quarundam fœminarũ, quæ inter lyricos claruere. Corinna igitur Achelodori & Procratiæ filia fuit, Thebana: à Pauſania uerò in Bœoticis, & ab aliis Tanagræa dicta eſt. Eadem qua Pindarus tẽpeſtate floruit, quem etiam, ut fama eſt, in certamine quinquies uicit, quãobrem Tanagræi eius imaginem in gymnaſio in loco illuſtri poſuerũt, ut ſcribit Pauſanias, caputque illi tænia reuinctum uictoriæ cauſa. Quare autem Pindarum uicerit, duplicẽ idem autor cauſam affert, & quòd Corinna Aeolica lingua uſa eſſet, nõ autem Dorica, qua Pindarus: & quòd cum formoſa eſſet fœmina, facilè iudicũ animos in ſe conuertit. Aliam Plutarchus de Pindaro & Co-

rinna

rinna hiſtoriã recitat, in eo qui inſcribitur, Vtrum bello an ſapientia illuſtriores Athenienſes: quæ quoniam noſtrorũ temporum pleroſq; non modò adoleſcẽtes, ſed adultos etiam poëtas admonere poteſt, uobis eam ideo meis uerbis utcũq; recitabo. Corinna, inquit, Pindarum adhuc iuuenem, cum arroganter admodum abuteretur eloquẽtia, admonuit, quòd parum eſſet ipſe elegãs, nec fabulas confingeret, id quod poëticæ maximè cõuenit: lingua etenim, abuſiones, & tralationes, & uerſus, & numeri dulcedines rebus ſufficiunt. Igitur his Corinnæ uerbis perſuaſus Pindarus, carmen hoc cõpoſuit: Iſmaron, aut auream colum habentem Melian, aut Cadmon, aut ſpartarum, hoc eſt, ſatorum ſacrum genus hominum, uel ingens robur Herculis dicam. quod carmẽ ubi Corinnæ oſtendiſſet, illa ridens, Manu, inquit, ſerere oportet, non toto caniſtro: hoc eſt, ſi græcè mauultis, τῇ χειρὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ θυλάκῳ. cõmiſcuerat enim Pindarus et confuderat quãdam quaſi fabularum ſtruem & cõgeriem. Fuit autem Corinna, ut traditur, Myrtidis diſcipula, de qua alibi dictum, & eſt Myia, id eſt, Muſca ab aliquibus, ut ait Suidas, cognominata. Eius pleraq; carmina traduntur, inter quæ libri quinq;, Nomi lyrici, Epigrammata, & quod Aegis inſcribitur: & eiuſdem poëmation Athenęus memo

rat, in quo de pompilo, qui ſacer piſcis dicitur, mentionem fecit. Ab hac peritiores exiſtimant Naſonem Ouidium amicam Corinnam falſo nomine nuncupaſſe, ut ait Sidonius. Fuerunt præter hanc & aliæ duæ huius nominis Corinnæ, ambæ illæ quidem lyricæ, quarum prior Theſpia fuit ſeu Corinthia, quæ & ipſa nomos lyricos ſcripſit: altera iunior Thebana, quæ ipſa quoque Myia, hoc eſt, Muſca eſt cognominata. Corinnæ meminit Propertius in ſecundo,

Et ſua cum antiquæ committit ſcripta Corinnæ.

meminit & Papinius in patris Epicedio, & Hephæſtion in Enchiridio, & Athenæus, & Pauſanias, & Plutarchus, & Euſtathius, & Suidas, Græca item epigrãmata. Fuit & Corinnus poëta, de quo in cõmentarijs Nicãdri & Suida, & ſi meminiſtis, nos alibi plura retulimus. Poſt Corinnam erat Theano Locrenſis poëtria nobiliſsima, quæ hymnos, & cantica lyrica, & mela ſcripſiſſe fertur. Legimus & pręter hãc & alias duas hoc eodem nomine, quarum altera Pythagoræ uxor fuiſſe dicitur, cuius poëmata & carmina græcis autoribus celebrantur, & ſoluta oratione lõgè plura. altera uerò Thuria fuit, uel ut alij tradunt, Metapontina, Lycophronis filia, Pythagorica: & hæc fuiſſe dicitur quæ Chariſtum, uel Crotonem, ut alij aiũt, Brontinũ poëtam, cuius alibi meminimus, maritum

Theano.

maritum habuit. Multa & hæc ipſa Theano ſcripſit, inter quæ quædam epiſtolæ leguntur, quas tamen fictas nonnulli potius arbitrantur. Sunt qui non duas has, ſed unã eandemq́ exiſtimãt. Diogenes quidem certi nihil affert. Suidas omnino diuerſas facit. Plutarchus in præceptis connubialibus tradit, quòd cum Theano fortè manum nudaſſet, quędam dixiſſe, ô pulchrũ cubitum : at non uulgaris, inquit illa, eſt et popularis. Poſſem hòc loco uobis & alia multa de Theanò afferre ex alijs ſcriptoribus, et pręcipuè ex Iamblicho, ſed iam pro re ſatis. Fuiſſe & duæ aliæ Muſcæ, hoc eſt græcè, Myiæ, traduntur, quarum prior Theſpiaca cum eſſet, lyricos uerſus ſuauiſsimè cecinit, atq; ad lyram coaptabat. Huius Muſcæ in Muſca meminit Lucianus, tametſi hanc cum Corinna eandem pleriq; fuiſſe putauerũt. Altera fuit Muſca Spartiatis, quæ hymnos in Apollinem et Dianam cõſcripſit. Fuerunt & aliæ hoc nomine, ſed non poëtriæ, quarum una famoſa meretrix, altera Pythagorea. Fuit & Charixena carminũ quæ crumata dicuntur poëtria, cuius ab Ariſtophane fit mentio, ut grãmatici quoq; obſeruãt. Suidas uerò fatuam ac ſtultam meretricem eam fuiſſe ſcribit. *Charixena.*

Fuit item & Mœro puella, quæ hymnum elegantiſsimum in Neptunum compoſuit. *Mœro.*

Poſt has autem mulierum imagines ſe-

Xenocrates. quebatur Xenocrates lyricus, qui in eo genere non parum multa perſcripſit, ut Ariſtoxenus teſtatur. At uerò Glaucus & Plutarchus in Muſica de Xenocrate tradũt, ipſum uidelicet ex Locris urbe Italiæ fuiſſe. Dubitatum eſt etiam, utrum pæanum poëta fuerit: nam quæ condidit poëmata, argumenta habent heroica: ſed ex ijs quædam ille dithyrambos uocabat. Fuit & Thalete Cretenſi longè ætate inferior. Sedenim duo alij Xenocratis nomine fuerunt, quorũ prior philoſophus inſignis, & poëta quoq;, cuius uita eſt à Diogene Laërtio tradita, & Suidá, alijs. Tertius & ipſe philoſophus fuit, cuius inter reliqua elegiã græci ſcriptores memorãt, ut quæ uaria eſſet referta doctrina, haudquaquam tamẽ poëtico nitore exculta, atq; ideo quibuſdam parum probata. Ita profectò res habet plerũq;, ut ſi poëtæ ſuapte natura ſoluta oratione ſcribere nitantur, id quidem quod conãtur efficiunt, ſed ſæpe inconditè: qui uerò ſoluta ſcribere conſueuere, ſi poëtarum partes arripiant, & uerſus pangant, id non facilè aſſequuntur: idq; ex eo facilè liquet, quòd alterũ naturæ, alterũ opus eſt artis & induſtriæ. quo fit ut M. Ciceronis & Plinij uerſus neſcio quid forenſis potius eloquentiæ, quàm Caſtalij fontis redolere uideantur: id quoq; indies experientia comprobari uidemus. atq; ita hoc à me dictum

ctum uelim exiſtimetis, ut non ignorem & pleroſq; apud antiquos fuiſſe, & nũc quoq; aliquos eſſe, qui feliciter magis minús ue utrunq; præſtare poſsint. Sed hac de re aliàs: illud in præſentia ſatius fuerit, nos tabulas recenſere: in quibus erat Phœnix Colophonius, qui longiore carmine iambico patriæ ſuę rúinam conqueſtus fuerat, ut Pauſanias autor eſt. Eiuſdem poëtæ meminit & Athenæus, qui aliquot in locis eius uerſuum autoritate nititur, atq; in primis ubi de Nino in primo libro iamborum egit. Erat & Heraclitus poëta lyricus, nõ is quidem, qui philoſophus Scotinus, hoc eſt, tenebricoſus uocatus eſt: nec is qui ex Halicarnaſſo fuit, quorum alio loco meminimus. Hic quidem de quo nunc agimus, hymnos ſcripſit complures, ſed in XII in primis deos, quorum apud autores crebra mentio. Fuit & cum his Hipys Rhegynus, qui Perſarũ tempore claruit. hic primus (ſi modò uera Suidas ait) Parodian ſcripſit & Choliambon. Scripſit & Siculorum geſta, quæ poſtea Myes in compendium redegit. Scripſit item Italica & Sicelica libris quinque, & Argolica libris tribus, item chronica libris quinq;, & alia inſuper. Hic idem, ut Stephanus ait, primus Arcadas προσελήνους, hoc eſt, ante lunam progenitos dixit. Citatur uerò Hipys cum ab alijs frequenter, tum ab Athenæo paſsim. Fuit

Phœnix.

Hipys.

Eubœus. etiam Eubœus parodiarum poëta excellentiſsimus, qui per Philippi regis tempora claruit, cuius & Timon in Sillis, & Polemon meminere. natus uerò Eubœus in inſula Paro, qui, ut eſt proditum, cum urbi Athenarũ maledixiſſet, & in eum ideo Athenienſes eſſent animaduerſuri, nulla alia re liberatus eſt, niſi quatuor ſuarum parodiarum libris, qui adeò probati fuerant ab omnibus, ut Athenıẽſes ipſi indignum duxerint, talium poëmatum autorem perdere. Fuit & in *Bœotus.* hoc parodiarum genere clarus Bœotus, ut Polemon & Athenæus prodiderunt. In *Sotades.* hac etiam tabularum parte fuit Sotades Crétenſis Maronites, phlyacôn, hoc eſt, nugacium carminum poëta. hic filium Apollonium habuit, qui de patris poëmatis nonnulla conſcripſit. Periјt uerò Sotades miſerando mortis genere: cum enim de rege Lyſimacho multa, & de rege Ptolemæo plura impudentius ſcripſiſſet, à Patroclo Ptolemæi milite captus, & plumbeo uaſe concluſus, in mare eſt demerſus: qua de re uerſus affert Athenæus. Plutarchus uerò hiſtoriã aliter recitat: in eo enim qui inſcribitur περὶ παίδων ἀγωγῆς, Cum, inquit, Arſinoën ſororem Philadelphus duxiſſet uxorem, Sotades dixiſſe fertur, εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλιὰν τὸ κέντρον ὠθεῖς. hoc eſt, ne in ſanctam rimam trudas aculeũ: quo dicto eſt in uincula coniectus, ubi per

longum

longum tempus contabuit. Fuit etenim Sotades, ut & Suidas ait, *δαιμονιώδης*, hoc eſt (ut puto) inſania uel furore agitatus. Primus uerò phlyacas ſiue cinædos condidit (ſunt autem poëmata hæc ridicula, & leuibus referta iocis) cuius quidem orationis initium à Cleomacho pugile ſumpſiſſe putat Strabo, qui cum pueri cuiuſdam & ancillæ, quæ ab eo cinędo alebatur, amore captus eſſet, cinædicam hanc orationem commentus eſt, & ethopœam quam uocant Græci. Primus uerò Sotades hanc, ut ait Strabo & Suidas, expoliuit, ſermone uſus Ionico: unde & cinædica ipſa oratio, Ionici logi nuncupata eſt. In hoc uerò genere deſcribēdo Sotades iambico uerſu uſus eſt, atq; etiam ideo ipſe iambographus à Græcis aliquando dictus eſt poëta. Terētianus quidem & Diomedes Ionicis apomizone & apelaſſone, hoc eſt, à maiore & minore uſum prodidere: quod & Hephæſtion docet. Scripſit Adonin Ionico apomizone. Sedenim à Sotade Sotadeum & Sotadicum carmen uocitatum eſt, cuius pleræq; ſunt ſpecies, ut à grāmaticis eſt obſeruatum. Eſt quod per commata procedit, cuius in primo meminit Fabius. eſt et reciprocus, qui & recurrens uocatur à Sidonio, quaſi uos græcè dicatis *παλινδρομοῦντα*. huius uerò multa extant exempla cum græca tum latina. Tale quidem Fabius ait non ignobilem

quendam poëtam luſiſſe:

Aſtra tenent cœlum, mare claſſes, area meſſes.

quod ſi retrorſus legas, ſotadeum fiet. Affert & huiuſmodi Diomedes multa, ut illud:

Eſſe bonus ſi uis, cole diuos optime Panſa. recurrens,

Panſa optime, diuos cole, ſi uis bonus eſſe.

in procurſu hoc quidem hexametrũ, in recurſu ſotadicũ. Inuenitur etiam hexametrũ per hexametrum recurrere, ut in illo Vergiliano, *Muſa mihi cauſas memora quo numine læſo.* Protulerunt & nouum reciprocũ neoterici, ait Diomedes, per duos uerſus, ut hoc:

Nereides freta ſic uerrentes cærula tranant

Flamine. recurrens, *Flamine tranant*

Cærula uerrentes ſic freta Nereides.

Eſt & recipocum illud:

Pio precare thure cœleſtum numina. recurrens,

Numina cœleſtum thure precare pio.

hoc procurrit iambicũ, recurrit elegiacum. Agitè, poſtquàm incidimus in hanc reciprocorum uerſuum mentionem, quod Diomedes ocia curioſa inueniſſe tradit, eiuſmodi et alia afferamus, Sidoniiq; Apollinaris particulam recitemus, ex eius quapiam epiſtola: Recurrẽtes, inquit, hi ſunt, qui metro ſtãte, neq; literis loco motis, ut ab exordio ad terminũ, ſic à fine releguntur ad ſummũ. Sic eſt illud antiquũ, *Roma tibi ſubitò motibus ibit amor.* Et, *Si bene te tua laus taxat, ſua lautè tenebis.* Et illud: *Sole medere pede, ede, perede melos.*

Habentur

Habentur etiam pro recurrentibus, qui pedum lege ſeruata, etſi non per ſingulos apices, per ſingula tamen uerba replicantur: ut eſt unum diſtichon ipſius Sidonij, quod de riuulo luſit, qui ſupergreſſus aggerem uiam inundauerat, in ſe citò rediturus:

Præcipiti modò quod decurrit tramite flumen,
Tempore conſumptum iam citò deficiet.

Seruius quoq; Maurus in centimetro de reciproco Sotadico meminit, citatq; illud:

Ire cupis ſi rus mala uites ſomnia quæſo. hexametrum hoc ſi recurrat, ſotadicum fiet: hoc eſt,

Quæſo ſomnia uites mala, rus ſi cupis ire.

Affert & reciprocũ iambicum in elegiacum, quale & ſuprà meminimus:

Micant nitore tecta ſublimi aurea.

Vertite, ſic erit pentametrum elegiacum,

Aurea ſublimi tecta nitore micant.

Meminit & pluribus Dionyſius Halicarnaſſeus cum de compoſitione agit, quo loco & Homericos uerſus reciprocos nõnullos adducit. Extant & eiuſmodi græca non pauca. Hoc certè tempore diſtichon illud Philelphi celebratur, quod in Pium ſecũdum Pontificem maximum fecit:

Laus tua, non tua fraus, uirtus, non copia rerum,
Scandere te fecit hoc decus eximium.

Ex quorum quidem omnium carminum ratione Martialis illud exiſſe à pleriſq; exiſtimatur: *Nec retro lego Sotaden cinædum.*

quod quidem carmen duplici uidetur ſale conſperſum. Erant uerò Sotadea & Sotadica in primis laſciuiſsima impudentiſsimaq́ꝫ, qualia & hoc tempore nonnulli etiam ſcripſere, quorum nominibus ego, ſi minus ipſi ſibi, pepercerim. hanc uti laſciuiſsimorũ ſpeciem intelligit Fab. Quintilianus, cum ait in primo de pueris: Nam de Sotadeis ne pręcipiendum quidem eſt: amoueantur, ſi fieri poteſt: ſin minus, certè ad firmius ætatis robur reſeruentur. meminit idem & in nono. Sed & præter Sotaden apud antiquos eiuſce modi cinædologica carmina ſcripſerũt Alexander Aetolus, Pyrrhus Mileſius, quem Pyreten alij uocant, Theodoras, Timocharides & Xenarchus. Lyſis quoqꝫ ijs cantum adhibuiſſe fertur, & ante hũc Simon Magneſius melopœus, qui priorum muſicorum, id eſt, melopœorum inuertens diſciplinam, Simodiam, quam uocauit, induxit: à quibus Lyſiodi, & Simodi, & Magodi, mimorum ſpecies uocati, de quibus alibi plura. Verùm Sotadicũ hoc genus apud Latinos primus Ennius aggreſſus eſt, in eo quod Cyprio boui merẽda inſcribitur. Sed iam de his ſatis. Fuit & alter Sotadis nomine, mediæ Comœdiæ poëta: item alter, ſed non poëta, ſcriptor tamen non incelebris, qui de myſterijs librum unum conſcripſit, & ambo quidem Athenienſes.

Lyſimachus. Fuit & in hac parte Lyſimachus Ariſtius,

Ariſtius, appellati Iuſti filius, poëta inter eos, quos ſępe uocatos diximus melopœos. tenuis quidem & ſimplex fuit, ut Demoſthenes docet: cui tamẽ, ut Plutarchus tradit, ob parentis Ariſtidis memoriã, populus Atheniẽſis minas argenti cẽtum dedit, totidemq́ agri iugera, et ſimul quotidie drachmas quatuor, id quod, Alcibiade perſuadẽte, lege ſanxerunt. Filiam hic Polycritã habuit, ut Calliſthenes ſcribit, cui poſt patris interitũ tantundem alimenti, quantũ Olympionicis dare conſueuerant, idem Athenienſis populus ſuo decreto conſtituit. Fuit & Cteſiphon Athenienſis poëta, inter eos lyricos annumeratus, qui Colabi cognominati ſunt. Sũt uerò ſic uocati à colabis citharæ clauiculis ligneis uel eburneis, ſeu cuiuſuis alterius materiæ, quibus fidiculæ & chordæ intenduntur. Suidas quidẽ interpretatur citharæ epitonia. Sed huius Cteſiphõtis poëtæ, & ſimul ipſorum Colaborũ poëtarũ meminit Athenæus in de ſophiſtarum cœnis ultimo. amplius tamen conſiderandũ exíſtimo, nam in peruulgatis Aldinis exẽplaribus, colabron, hoc eſt, ποιητῆς τῶν καλουμένων κολάβρων, paſſim legitur, ut quidem puto ego, parum caſtigatè. Sunt tamen colabri, teſte Suida, porcelli, hoc eſt, parui ſues, & perinde nulla ratione digni. Fuit & Archebulus Lyricus poëta Thebanus, ut Hephæſtion ſcribit: alij

Cteſiphon.

Archebulus.

Thyreum dixere. Floruiſſe creditur centeſima & uigeſima Olympiade: alij cxxvi, & magiſtrum fuiſſe Euphorionis poëtæ, ut in eius imagine diximus. Archebuli meminit Terentianus, cum ait: Generi datur autor huic uetus Archebulus. Item Attilius his uerbis: Archebuleus, inquit, uerſus nomen accepit, non quòd Archebulus eum inuenerit: nam Steſichorus illo antiquior poëta, & Ibycus, & Pindarus, & Simonides eo uſi ſunt, ſed paſsim & promiſcuè. Archebulus autem quia carmen ex hoc uno genere compoſuit, Archebuleum nominatum eſt. meminit & Hephæſtion. Terentianus quoq; illud Archebuleum carmen eſſe ait,

Dactylici finem qui claudit iambo.

alio nomine miuros, ut primo ſermone diximus, appellatũ. Nunc reliquos, qui reſtant, huius tabulæ poëtas attendite. Erat uerò

Gitiadas. in hac parte Gitiadas, qui poëta apud Lacedæmonios fuit, & Dorica ſcripſit cantica, ut in Laconicis eſt à Pauſania proditũ. Reliquit Gitiadas in Pallada hymnũ apud Græcos celebratũ. Nam cũ Lacedæmonij Palladis cognominatę Chalciœcæ ædem ſtatuãq; ponere decreuiſſent, Gitiadas ipſe dignus inuentus eſt qui & ſtatuam faceret, & hymnum componeret, quem in eius deæ celebritate canerent Lacedæmonij. Idem & cantica Dorica compoſuit. Poſt Gitiadan ſequebatur

quebatur Philon & poëta & tibicen, qui,ut à Stephano traditur, ex Italiæ ciuitate Metaponto originem duxit,quę & Metabus dicta eſt. Fuit & Philon Tharſenſis medicus haudquaquam ignobilis, cuius nec parua apud inſignes medicos autoritas,à quo & medicamenti nomen Philonium nuncupatum. Huius certè Philonis cum aliubi,tum maximè in eo qui inſcribitur περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ τόπους, Claudius Galenus meminit, ubi illius medicamenti cõpoſitionem elego carmine totidem uerſibus excribit, &,quod miremini, etiam exponit. Sed quoniam ſi uelim elegiam ipſam & Galeni ipſius interpretationem meis uerbis afferre longior ſim,duos nunc tantũ uobis primos eius uerſus recitabo, & quoquo modo potero latinos faciam: Philon.

ταρσέος ἰητροῖο μέγα θνητοῖσι φίλωνος,
εὕρημα, πρὸς πολλὰς εἰμὶ παθῶν ὀδύνας. hoc eſt:
Tarſenſis medici magna hæc inuenta Philonis,
In morbis hominum quæ mala multa leuant.

Philonis huius medici & Paulus & Aëtius meminerunt. Fuere & alij Philonis nomine tres,qui à me non ſunt hoc loco memorandi:tametſi Euſebius Pamphili ſeniorem Philonẽ ait uerſus ſcripſiſſe, citatq; Ioſephi uerba, quæ ut ab ipſo afferuntur ſunt omnino diuerſa, ex primo Antiquitatum libro. Verùm id uobis in præſentia repetam, quod &

aliàs dixi: ſi Euſebij & Ioſephi latinos factos codices ſequamini, minus in eorum referendis ſententijs fideles eritis: nam Georgius Trapezuntius, qui cum Cretenſis eſſet, Trapezuntius tamẽ maluit uocari, non Euſebium latinè uertit, ſed particulas hincinde decerpſit: quapropter libet hoc uobis loco illius uerba referre, prout ab ipſo Euſebio græcè in nono Præparationis euãgelicæ allata ſunt: Et Philon, inquit, in decimoquarto eorũ quæ de Hieroſolyma ſcripſit, ſic ait:

τοῖσιν ἕδος μακαριστὸν ὅλης μέγας ἔκτισεν ἄκτωρ
ὕψιστος, καὶ πρόσθεν ἀφ' ἀβράμοιο καὶ ἰσὰκ,
ἰακὼβ ἐκ τέκνοιο τόθεν ἰωσὴφ, ὃς ὀνείρων.
θεσπιστὴς σκηπτοῦχος ἐν αἰγύπτοιο θρόνοισι
δινεύσας, λατρείᾳ χρόνον πλημμυρίδι μοίρης. &c.

Hos uerò ego quinq; uerſus non ſum auſus totidem uerſibus uobis interpretari, ſed uerbum penè è uerbo ita inſulſè reddidi:

His ſedem beatiſſimã hordei magnus condidit ἄκτωρ
Celſiſſimus, & prius ab Abramo & Iſac,
Iacob ex filio inde Ioſeph, qui ſomniorum
Vates ſceptra tenens in Aegypti thronis
Diuerſans, ſeruitute temporis inundatione Parcæ.

In calce uerò eiuſdem libri noni, ſeniorem eum uocat, id quod & Ioſephus contra Apionem. Sed de ijs iam ſatis, cæteros huius ordinis poëtas audire. Inter hos erat Phalecus Cerougus, qui & Philecus ab Hephæſtione, & Philicus in commentarijs in Theocritum

Phalecus.

critum, ni modò ſit ſcriptura interpolata, nũcupatur. Vnus fuiſſe hic traditur in Pleiadis poëticæ numero, cuius uobis alio ſermone memini. Poëta certè Phalecus fuit celebratiſsimus, de quo ita canit Terentianus:

Hoc Cereri metro cantaſſe Phalecius hymnos
Dicitur, hinc metrum dixere Phalecion iſtud.

Idem ferè Attilius in Arte. Auſonius uerò Gallus Phalecum, non Phalecium, hoc carmine uocat:

Iſtos compoſuit Phalecus olim.

Negat Donatianus hoc genus carminis à Phaleco inuẽtum: idem & Hephæſtion, qui ait ideo ſic appellatum, quòd Phalecus ipſe primus hoc carmine integra poëmata confecerit. Mutaſſe uidetur alibi ſyllabam Terentianus, cum cecinit: Coniungit ſibi Phallecos trochęo. Sed uidete uos an ijdem ſint. Phaleuticus quidem à Seruio & Diomede nominari uidetur. Sedenim plures Phalecorum carminum ſpecies ſunt, inter quas illa quæ à ſyllabarum numero hendecaſyllaba, præcipua eſt, & epigrammatis aptiſsima.

Fuit & hac parte Glycon, à quo Glyconium carmen, uocabulum (ut ait Hephæſtion) deſumpſit. *Glycon.* Fuit & Aſclepiades poeta, à quo Aſclepiadeus uerſus dictus eſt, nõ quòd eius fuerit inuentum, ſed quòd ei familiare & frequens fuerit: ante Aſclepiaden enim, ut ait Attilius, Sappho libros quinq; *Aſclepiades*

& Alcæus quædam eo uerſu compoſuerat. Legimus,ut puto,& alterum fuiſſe Aſclepiaden poëtam Samium,cui & Theocritus operam dedit, eiusq́ auditor fuit. Scripſit uerò in primis epigrãmata, ut apud Theocritum produnt interpretes. Patrẽ habuit hic Aſclepiades nomine Sicelidan:qua ex re non aliũ apud Theocriti Thalyſiam ſignificatum uolunt,quàm Aſclepiaden ipſum,cum cecinit, ut eſt à me ex tempore uerſum:

—Nam neque uatem
Sicelidan uici Samium,non ipſe Philetan.

quo loco qui eam eclogen latinè uertit, impudenter errauit,cum Samium Philetan fecerit, qui Cous fuit, ut planè in eius uita oſtendimus. Sanè Sicelidan hoc loco dixit Theocritus nomen patris pro filio, forma quadam patronymica, ut obſeruant grammatici, id quod & alibi de ſe fecit:Simichidan enim à patre ſe nuncupauit. Fuit & Teleſias Thebanus poëta et muſicus,de quo ex Ariſtoxeno Plutarchus in Muſica. Nam cum oſtendere uelit, quantam uim habeat à teneris atq; à primordio rei cuipiam aſſueſcere,ita ſubinfert:Thebanũ quendam Teleſian Ariſtoxenus ſcribit ſua ætate uixiſſe,qui cũ iuuenis adhuc in optima illa muſica uerſatus eſſet,& probatorũ muſicorum modos edidiciſſet, uidelicet Pindari,Dionyſij Thebani,Lampri,Pratinæ,& cæterorũ, qui Ly-

Teleſias.

rici

rici poëtæ crumatôn fuerunt, & optimè tibijs uſi fuiſſent,cumq́ in omni reliqua diſciplina non mediocriter elaboraſſet, exacto ætatis uigore uſqueadeo captus eſt ſcenica & uaria illa muſica,ut neglectis illis bonis, in quibus diu uerſatus fuerat,ad Philoxeni & Timothei modos maximè uarios, plurimamq́ habentes nouitatem,animum intenderit: cumq́ diu ſatis elaboraſſet inter Pindaricum & Philoxenium canẽdo modum, Philoxenium nunquam aſſequi potuit. cuius rei ea fuit cauſa, quòd à puero in optima illa inſtitutione uerſatus fuerat. Atque hæc quidem ferè Plutarchus: quibus quidem uerbis colligere facilè poteſtis,id maximè uſu comprobatum eſſe,quod eſt à poëta noſtro diuinitus dictum,Adeò à teneris aſſueſcere multũ eſt:idcircoq́ ab optimis quibuſq́ incipiendum,quod & Aurelius & Fabius præceperunt. Sed iam, ut concludamus huiuſce diei ſermonem,tempus eſt,ſi prius uobis Babrium cõmemorauero, qui & Babrias,ut legimus,uocatur,tametſi Gabrias paucis ab hinc annis uocitatus eſt ab Aldo,uiro alioqui erudito. Fuit uerò poëta Babrias, qui apologos libris decem collegit, idq́ in primis ex apologis Aeſopianis, carmine choriambico, quod Suidas ſcribit. *Babrias.* Inſcripſit uerò mythiambos, cuius (quod ſciam)libellus extat iambico trimetro. Atq́

hactenus hodierno ſermone, craſtino latinos huius ordinis cõmemorabimus. Et ſimul abiuimus.

NONI DIALOGI

FINIS.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS

DIALOGVS SECVNDVS DE HISTORIA

Lyricorum Latinorum Epigrãmatum, & cæterorum poëtarum, ad Proſperum Paſethum Iuris utriuſque conſultum.

AD decimum uſq; diem Proſper Paſethe, uir clariſsime, noſtros de poëtis ſermones produximus, quibus quotidie, pomeridiana ſcilicet hora, cõuenire animi gratia in uiridariũ ſolebamus. hoc igitur decimo extremam poëtarũ partem cõmemorauimus: hoc enim numero congruum uiſum eſt ſermones noſtros perficere, cum & eo ipſo numeri terminẽtur, & eius ſumma ſit uirtus & perfectio, id quod planè à Platonicis alijſq; philoſophis, ſed & Chriſtianis quoque noſtris traditur: ultra enim decimum ad unita

tes

tes ſemper redimus. Sed nunc non philoſophandi nobis tempus, qui tabulas & poëtas à ſitu pro uirili noſtra excutimus: quare ad inſtitutos iam ſermones redeo, quibus latinos in primis lyricos, & tum græcos tum latinos epigrãmatographos me collegiſſe minus fortaſſe curioſè uidebis, ut minus iam laboris eſſe queat cupientibus poëtarum fermè omnium utriuſq; linguæ uitas perlegere. Igitur decima iam die cum in uiridariũ conueniſſemus, ſic ad me Piſo: Quin iam, inquit, quod heſterna die facturum te receperas, Lili promiſſa exoluis? pridem enim te ad iſtam Latinorum partem expectabamus: neq; enim minus libenter noſtros audimus, quàm peregrinos: tametſi in hoc genere non tam multos apud nos, quàm apud Græcos floruiſſe audiui. Sic eſt, inquam, & ſimul ita ſum exorſus: Quoniam ut uobis aliàs dixi, hæc Latinorum poëtarum pars, cum cæteris alijs, ut & uos ſcitis, antè ab homine docto perſcripta eſt, ego minus laborabo in eorũ uitis recenſendis: ut nomenculator enim, eorum imagines potius nominabo, quàm eas multis expediam. Vt libet, inquit Piſo, modò quæ tenes, nobis non inuideas. Imò, inquam ego, uereor ne ad faſtidium uſq; uos expleam. Fuit in hoc genere primus L. Lucullus iambographus, qui, ut ſcribit Apuleius, improbatus fuit, quòd *L. Lucullus.*

Gentium & Macedonem pueros ueris nominibus ſuis carminibus, ut ille ait, proſtituerit. Hunc eũdem Lucullum eſſe puto, cuius Fulgentius uerſum affert,

Viliſsimum ramentum, & proluuioſa peſtis.

Idem Fulgentius ad Chalcidiũ Fabium, Lucullum carmẽ epicum ſcripſiſſe teſtis eſt. Sed & de Luculli poëmatis M. Tullius ad Atticũ meminit. Poſt Lucullum C. Læenas uidebatur, qui apud Latinos lyricos uerſus conciniuit, cuius carmina nõnulla ab autoribus circunferuntur, ut illa,

Viuas nitidis floribus Euadne hederis illigat.

Huius poëtæ quoq; apud Donatianũ mentio in Poëtica. Poſt uerò Lænatem fuit

Q. Horatius Flaccus. Q. Horatij Flacci poëtæ imago, qui etſi ante latinos omnes ſe iambos & lyricos uerſus ſcripſiſſe cum aliubi, tum his locis fatetur, hoc eſt, in Epiſtolis:

—Parios ego primus iambos
Oſtendi Latio, numeros animosq; ſecutus
Archilochi, non res & agentia uerba Lycamben.

Item paulò pòſt:

Hunc ego non alio dictum prius ore Latinis,
Vulgaui fidicen. In tertio uerò odarum:
Carmina non prius audita Muſarum ſacerdos,
Virginibus pueriſq; canto.

ante ipſum tamen Horatium hoc carminũ genere Liuium ſcripſiſſe, autor eſt Porphyrion, & nos alibi (ſi meminiſtis) Liuij hymnos

nos celebrauimus. Sed & Val. Catullus, & Tegula, & quos modò nominauimus, C. Lęnas & Lucullus iambica & lyrica ſcripſere: ſed hi aliqua quidem, non ut Horatius ferè plena uolumina: quãobrem is rectè primus dici poteſt, uel ſeipſo iudice, iambos oſtendiſſe. Num & uos ita cenſetis? quibus annuentibus, & de me Horatij uitam libenter audire ſignificãtibus, Eam ipſam, inquam, uobis breuiter referam, potius ut inſtitutum tabulæ ſequar, quàm aliam ob cauſam: nempe qui credam eam ex alijs uos ſæpe legiſſe, & poſthac ſæpe lecturos. Quintus igitur Horatius Flaccus Venuſij humili loco natus eſt, patre Præcone libertinæ cõditionis, Torquato & Cotta Coss. biennio ante M. Tullium conſulem. puer à patre Romã ductus, ut bonis artibus imbueretur: ubi cùm Orbilio tum celebri grammatico operam daret, breui adeò profecit, ut ad philoſophiæ ſtudia idoneus uideretur: quare Athenas profectus, Epicuream ſectam in primis ſectatus eſt, tametſi mox ſenior factus Academiæ ſe tradidit. quo uerò tempore epiſtolas ad Mecœnatem ſcribere adorſus eſt, ſe nulli addictum, nec ullius iuraſſe in uerba magiſtri, ipſe faſſus eſt. Sed hæc ex ipſo notiora, quàm ut ea nunc uobis recenſeam. Iuuenis autem cum bella ciuilia inter Auguſtum & Cęſaris interfectores feruerent, Bruti & Caſsij parti

bus adhæſit, tribunusq́ militum creatus, in iis uſq; ad Philippenſem cladem perſeverauit. poſt Brutianis rebus fractis, iterum ad poëticæ ſtudia ſe retulit, Vergilioq́ ac Vario, reliquisq́ illuſtribus tum poëtis ita gratus, ut ab iis Mecœnati equiti clariſsimo, & poëtarum bonorumq́ fautori, quamprimũ conciliaretur. Poſt hæc Mecœnas hominis ingenio delectatus, ab Auguſto non modò ut illi parceret impetrauit, ſed in ipſius etiã amicitiam inſinuauit. Erat Horatius ſtatura puſillus, oculis lippis, canus ante diem, cibi parciſsimus, uini tamen appetentior. quidam & præpingui eum & obeſo corpore fuiſſe tradunt, & ad bilem paulò incitatiorem, placabilem tamen. Vixit, ſi Hieronymo ſtamus, annos LVII. alii licet LXX & amplius prodiderint. Quo uerò mortis genere deceſſerit, haud ſatis mihi compertum. carminũ libros quatuor cõpoſuit, in quibus, quo uerſuum genere uſus, quos primus inuexerit, apud Diomedem grãmaticum, & Maurum Honoratum, & pleroſq; alios poëticæ ſcriptores reperietis. De quatuor his libris carminum illud eſt Quintiliani iudiciũ, quod Piſo memoria tenes: Lyricorum Horatius ferè ſolus legi dignus, nam & inſurgit aliquando, & plenus eſt iucũditatis & gratiæ, & uariis uerbis & figuris feliciſsimè audax. hæc ille utiq;. Scripſit præterea Epodon in eodem

eodem genere lyricorum, & carmen ſeculare, & præter hæc ſermonum libros duos, & epiſtolarũ totidem, quos omnes grata quadam beneficiorum ſignificatione Mecœnati inſcripſit. Præter hos ſcripſit & Poëticam, quã Sermonibus aliqui, uel Epiſtolis potius ipſe coniungit: nam ſi integrè de tota ea facultate perſcribere uoluiſſet, aliam omnino lucubrationem fuiſſet aggreſſus, hoc eſt, locupletiorem: nec propterea nunc demũ noſter Hieronymus Vida eam molitus eſſet. Poeticam, inquam, ſuam Horatius L. Piſoni & filijs inſcriptam miſit. Fuit autem L. Piſo, ſi Porphyrioni ſtatis, poëta, & ſtudiorum liberaliũ antiſtes, ac urbis cuſtos, ſectamq́ Epicuream, ut Horatius, ſectatus. Amauit hic Piſo in primis Philotimũ poëtam græcum & ipſum Epicureum, de quo ſuo loco agemus. In hunc L. Piſonem extat M. Tullij oratio, quæ etſi parum emendata, & ſine capite eſſe uidetur, mirũ tamẽ dictu eſt quàm acriter eum, & quibus uerborum & ſententiarũ aculeis inſectetur: impurũ enim & flagitioſum hominem, omniq́ coopertum, nedum inquinatum ſcelere fuiſſe oſtendit. Idem ſcribit Aſconius, qui eam ipſam orationem eſt interpretatus. Tum Piſo: De Piſone ſatis: in Horatio uerò, inquit, poëta habeo quod ſequar & fugiam. Imò, inquam ego, habetis quod in eo rectè ſequamini, puritatem, ſim-

plicitatem linguæ latinæ, præter alias uirtutes, quibus ille inſignitus. Multum hic certè uobis contulerit, ſi eum legendo contriueritis. Cum ambo ſic ſe facturos annuiſſent, tunc ego: Poſt Horatium, inquam, erat Cæſij Baſsi imago, qui & ipſe, ut Horatius, lyricus, Claudio principe floruit, uſque ad Veſpaſianorum tempora. huius Baſsi meminit Fabius Quintilianus, cum prius eſſet de Horatio locutus: Si quem, ait, adijcere uelis, is eſt Cæſius Baſſus, quem nuper uidimus: ſed eum longè præcedunt ingenia uiuentium. Eiuſdem Baſsi meminit & grãmaticus Diomedes. Perſius quoq; Flaccus ad Baſſum ſatyram ſcripſit, cuius hoc eſt principium:

Cæſius Baſſus.

Admouit iam bruma foco te Baſſe Sabino,
Iám ne lyra, & tetrico uiuunt tibi pectine chordæ?

quo loco Cornutus, qui in Perſium cõmentarios ſcripſit, uel, ut alij putant, quod etiam alibi uobis dixi, Probus refert, Veſuuio mõte conflagrante, unà cum uilla Baſſum incendio conſumptũ fuiſſe: durum mortis genus. Citatur nonnunquã Baſſus à grammaticis. Priſcianus cum alios, tum hos ex ſecũdo Lyricorum uerſus aduocat:

Calliope princeps ſapienti pſallerat ore.

Legitur dimidiatus libellus de metris, Baſsi nomine inſcriptus, quem libellum uideo à Terentiano & lectum & citatum. Sunt qui cõmentaria latina in Aratum, in latinũ conuerſum

uerſum à Germanico Cæſare, multa erudi-
tione referta, ſed mendoſa, huic Baſſo aſcri-
bant: ego de hoc nihil ſtatuo. Fuit & Gal- *Galbius Baſſus*
bius Baſſus poëta antiquus, quem Satyricū
fuiſſe grammatici tradunt. De Saleio Baſſo
inter Epicos, ſi meminiſtis, locuti ſumus.

Ad hæc Titium lyricos uerſus ſcripſiſſe le *Titius.*
gimus, atq; in primis ex Pindaro latinos fe-
cit. huius meminit Horatius, ad Iulium Flo
rum ſcribens, in Epiſtolis. Quinetiam ipſe
Florus condere ſolebat amabile carmen, ut *Florus.*
idem canit Horatius: Porphyrion tamen Sa
tyrarum ſcriptorem eum ſcribit, & eius eſſe
ait electas ex Ennio, Lucillio & Varrone.
Fuit quoq; hic Florus ex Tiberij Claudij Cę
ſaris cohorte. Ab hoc Floro ſunt qui fuiſſe
tradant Flori oratores, hi de quibus Fabius
Quintilianus, et cuius extant hiſtoriarū Ro
manarum ex T. Liuio compēdia. Sed quan-
dò in Flori mentionem incidimus, fuit & al
ter Florus poëta Adriani tempore, item ter-
tius Paulus Florus, qui Iuſtiniani Cæſaris
tēporibus floruit, & inter eius chariſsimos
habitus: quin ut Agathias ſcribit in quinto
hiſtoriarū, primas apud ipſum tenebat in-
ter eius præſides, quiq; ſicut generis gloria
inſignis erat, ita etiam à ſuis maioribus opes
ampliſsimas fuerat aſſecutus: quibus rebus
accedebat admirabilis quædam eruditio &
eloquentia. Scripſit uerò hic poëmata com-

plura memoratu digniſsima, inter quę illud quod hexametro carmine de tẽplo illo magnificentiſsimo ab Imp. conſtructo, fuit: quod eò maiore labore & arte confectum existimatũ ait Agathias, quò mirabilior materia resq́ ſubiecta fuit. Sed de Titio ſequamur, cuius & Porphyrion & Acron meminere. hi ſunt Horatij uerſus:

Quid Titius Romana breui uenturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus
Faſtidire lacus, & riuos auſus apertos,
Vt ualet, ut meminit noſtri, fidibus ne latinis
Thebanos aptare modos ſtudet auſpice Muſa,
An tragica deſæuit & ampullatur in arte?

Sanè Titij Romæ fuerunt, ut ex ſcriptoribus colligimus. M. Cicero in Bruto: Eiuſdem, inquit, ferè temporis fuit eques Romanus C. Titius, qui meo iudicio eò perueniſſe uidetur, quò potuit ferè Latinus orator ſine græcis literis: & cætera quæ ſubiungit. meminit & alibi, nec ſemel, Fabius quoq; Quintilianus in undecimo, ubi de pronũciatione agit: Longiſsimè, ſcribit, fugienda mollis actio, qualem in Titio Cicero dicit fuiſſe: unde & ſaltationis quoddam genus Titius ſit appellatum. Titij etiam ſodales Romæ dicti à titijs auibus, ſi Varroni ſtamus, quas, ait, in augurijs certis obſeruare ſolerẽt. Scribit Aelius Dionyſius, quòd titis auiculæ ſpecies eſt, itemq́ auis quælibet minutior: unde

Titij ſodales.

putatur

putatur τιτίζειν uerbũ Græcis factum, quaſi dicatis pipire, uel titiſſare. Sedenim titi columbæ dicũtur, ut in Perſium Cornutus ſeu Probus notat. Seruius in Bucolicis palumbes uulgò titas uocari prodit. Sed nimis à propoſito digreſsi, ad poëtas redeamus.

Fuit & Celſus poëta ex eadem cohorte Tiberij Cæſaris, qui aliena pro ſuis edere ſolebat, cuiuſmodi plerique hodie ſunt impudentes, qui etiam integra poëmata aliena, ut Pontani quædam, ediderunt. at de Celſo ita Horatius: *Celſus.*

Quid mihi Celſus agit, monitus multumq; monendus,
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta palatinus quæcunque recepit Apollo,
Ne ſi fortè ſuas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula riſum
Furtiuis nudata coloribus.

quo Horatij loco Porphyrion & Acron ad hanc hiſtoriam ſimilia referunt: meminit & alibi idem poëta. Ne tamen hunc Corneliũ Celſum putetis, tametſi is non multò pòſt tempore floruit. Fuit uerò in tabula picta imago Veſtitij Spurinnæ poëtæ lyrici & uiri clariſsimi. floruit hic Martialis & Plinij ſecundi ætate, hoc eſt, Domitiani & Traiani. Miræ ſuauitatis poëta fuit, ſcribebat enim, ut ait Plinius, & quidem utraq; lingua, lyrica carmina doctiſsimè, quo modo hac ętate noſter Lampridius: mira illius dulcedo, mi- *Veſtitius.*

ra ſuauitas, mira hilaritas, cuius gratiam cu mulabat ſcribentis ſanctitas: quocirca quidam ea Quintiliani uerba, quę modò in Baſſo recitauimus, hunc ipſum Spurinnã ſignificaſſe autumant: Baſſum, inquit, longè præcedunt ingenia uiuentium. Fuit quoq; Spurinna & bello & pace uir memoria dignus: nam & prouincias rexit modeſtiſsimè, & exercitus imperator ſtrenuiſsimè Bructerum Barbarorũ regem debellauit. Vixit uerò uſq; ad maturã ſenectutem: ſeptimũ enim & LXX ſupergreſſus eſt annũ, ſenſibus omnibus integris, nihil ex ſenectute habens præter prudentiam. Filium habuit ex Coccia uxore ſingularis exẽpli muliere, Cocciũ, eximiæ propémodum indolis iuuenem, qui ante diem periȷt, cui & Cęſar in ſolatiũ parentis triumphalem ſtatuam poſuit. Extat Pliniȷ epiſtola hac de re ad ipſos Spurinnam & Cocciam. Spurinnæ meminit & Tacitus in hiſtoriȷs.

Septimius. Septimiũ quoq; Aphrum poëtam lyricum fuiſſe obſeruauimus, cuius meminit Diomedes grãmaticus. Maurus uerò Terentianus ait, ipſum ſcripſiſſe ruris opuſcula:

Qui multos legere, negant hoc corpore metri
Romanos aliquid ueteres ſcripſiſſe poëtas,
Dulcia Septimius qui ſcripſit opuſcula ruris,
Ancipitem tali cantauit carmine Ianum.

Sanè quidam codices non opuſcula ruris, quæ tamen lectio probatur, quia idem Terentianus

rentianus paulò pòſt ſubdit:

Septimius docuit quo ruris opuſcula libro.

ſed, nuper, habent: quæ ſi legitima ſit lectio, oſtendit Terentianum ipſum, de quo paulò mox agemus, proximum ætate huic Septimio fuiſſe. Septimij uerò hi ſunt uerſus ex hymno ad Ianum:

Iane pater Iane tuens diue biceps biformis,
O cate rerum ſator, ô principium deorum,
Stridula cui limina, cui cardinei tumultus,
Cui reſerata mugiunt aurea clauſtra mundi,
Tibi uetus ara caluit Aborigineo ſacello.

Eiuſdem Septimij ſunt & hi dactylici cum heptimemeri:

Inquit amicus ager domino,
Si bene mi facias memini,
Pinea brachia cum trepidant,
Audio canticulum Zephyri. Idem alibi quoq;:
Gerit intus in oppidum Hanelos Panope greges.

Scribit ad hunc Septimium, ut uidetur, Statius in Syluis lyricum carmen, Septimiumq; Seuerũ Afrum uocat, docens ex Lepti Aphricana urbe fuiſſe, ſed puerum Romę educatũ:

Hæc, inquit, *mira uirtus, protinus Auſonum*
Portus uadoſæ neſcius Aphricæ
Intras, adoptatusq; Tuſcis
Gurgitibus puer innataſti.

Porrò de Aulo Sereno lyrico poëta locuti fuimus, cum Q. Sereni imaginem in quarto ſermone retulimus. Poſt hos ſequebatur

Meſomedes. Meſomedes poëta, qui Adriani Imperatoris libertus à nõnullis eſt exiſtimatus: at certè inter intimos illius amicos eſt habitus. Cretenſis is quidem fuit, atq; illis ipſis temporibus inter lyricos poëtas egregius exiſtimatus. plurima dicitur à Græcis ſcripſiſſe, atq; inter ea Antinoum Adriani delicias deorum numero aſcriptum miris extulit laudibus. Illud obſeruatur ab Euſebio in Chronicis, Meſomeden uſq; ad Antonini tempora ſuperuixiſſe, à quo etiam cenotaphio fuit decoratus, ut Suidas teſtatur: nam & Imperator ipſe ab eo nomos citharœdicos edidicit. Capitolinus tamen ait Antoninum illi ſalarium diminuiſſe, ea ſcilicet ratione, quòd nihil fœdius, imò crudelius eſſet, quàm eos reipublicæ bona (ut eius ſcriptoris utar uerbo) arrodere, qui in eã nihil ſuo labore conferrent. *Hippodromus.* Per hæc tempora floruit Hippodromus, inter Sophiſtas, ut ait Philoſtratus, ſuo tempore nulli ſecundus, qui ex Lariſſa Theſſaliæ Lariſſæus fuit. patrem Olympiodorum habuit. cum multa in arte oratoria ſcripſit, tum etiam nomos lyricos cõpoſuit, quos per ſua tempora uulgò cani ſolitos idem prodit Philoſtratus, qui huius uitam inter alios luculenter cõplexus eſt. Cum Nicagoras aliquando tragœdiam dixiſſet Sophiſtarum matrem, tum inquit Hippodromus patrem eſſe Homerum, eundemq; Homerum

merum uocem eſſe, Archilochum uerò ſpiritum. Diem obijt Hippodromus ſeptuaginta annos natus. Sed hunc quidem uobis non quòd eſſet in tabula retulerim, tantum ſum monitus ætate & nomis lyricis: ſicuti nec Phaliſcum poëtam, ſed quòd eum celebrat Maurus Terentianus, à quo & Phaliſcum carmen eſt deriuatũ. Hunc autem poetam ludicra ſcripſiſſe coniectamur, his Terentiani uerbis: Atq;, inquit ille, poëta Phaliſcus cum ludicra carmina pangit. nam & hi ipſius uerſiculi dicuntur, *Phaliſcus.*

Vua uua ſum & uua phalerna,
Et ter feror & quater anno.

Item libro eodem:

Vnde unde colonis Eoi A flumine uenit Oronti.

Eiuſdem poëtæ & hi leguntur:

Quando flagella iuga ſita iuga,
Vitis & ulmus uti ſimul eant:
Nam niſi ſint paribus fruticibus,
Vmbra necat teneras Aminæas.

quo loco ſyllabam Aminęas notate, hoc eſt, primam & alteram breuem, non ad Virgilij normam, *Sunt & Aminææ uites*: nec Auſonij Galli, *Solus qui Chium miſcet & Aminæum.* quod & aliàs uobis in annotatis retuli, & ſi placet, idem breuiter hoc loco repetam. Id cum ſe maximè cupere puer Picus oſtenderet, Aminæum, inquam, uinum Seruius grammaticus ait, quaſi ſine nimio, id eſt, rubore,

nam album eſt, & ſcribi apud Vergilium duplici nn, propter uerſum exiſtimat. alij Amymnæum legunt, quòd apud Rhianum poëtam mentionem Amymnæorũ Epiroticorum factam legant apud Stephanum, apud quem nulla nec uitium, nec uini Amymnæi facta mentio. Alij ſanius quidem Amminæas uites legunt, quòd Amminæi Theſſaliæ ſint populi, à quibus Amminææ uites in Italiam tranſmiſſæ, quod ab Ariſtotele in Politicis ſcribi uidetur. Sanè & memini me Romæ in exemplaribus peruetuſtis Vergilianis nonnullis poëtæ uerſum ita legere: *Sunt etiam Aminneæ uites.* ut minus comprobetis Seruianam interpretationẽ, in qua & illud reprehenſione dignißimũ, quòd album putauit Amminæũ uinum, cum & album & nigrum ex Plinio colligamus. Iunius Columella ex multis quidem Amminæis unum genus album ait. Aurelius Macrobius Amminæos populos fuiſſe ſcribit, ubi nũc Phalernus ager. Quare non adeò mirum, ſi Galenus Amminæũ modò Falernum & Salernum, ut in quibuſdam exẽplaribus legi, modò Cæcubum eſſe crediderit. De Amminæo & Cato & Plinius, ut alios nũc mittam, meminere. atq; hucuſq; de Amminæo Pice, uti hæc ipſa tibi recenſeam. Nunc redeo ad tabulam, in qua fuit Alphij Auiti imago. hic quidem, ut colligimus ex ſcriptoribus, lyri-

Alphius Auitus.

cus

cus poëta fuit. celebratur eius illud poëma, quod Excellentium inſcriptum fuit, de quo inter alios ſic Maurus Terentianus:

Vt pridem Auitus Alphius
Libros poëta pluſculos,
Vſus dimetro perpeti,
Conſcripſit Excellentium.

Hi ſunt ex ſecundo eius libro dimetri iãbici:

Tum literator creditus
Ludo Phaliſcûm liberos
Conatus (uel cauſatus, ut legit Priſcianus In octauo) *in campi patens,*
Extráq; muri ducere
Spaciando paulatim trahit
Hoſtilis ad ualli latus. Eſt & ille:
Seu tute malis hoſpites.

Meminit & Alphi Priſcianus, eiusq́; alios uerſiculos adducit. Quidam Carthaginenſem, nullo autore eum faciunt, & Conſtantinorum Cæſarum tempore: ego hac de re certi nihil affero. Fuit & Alphius fœnerator, de quo in primis Columella eam ſentẽtiam affert: Bona nomina nonnũquam mala fieri, ſi nunquam interpelles. meminit eiuſdem & Horatius. De Auito uerò Chriſtiano poëta ſuo loco à nobis dictum eſt. Maurum quoq; ego Terentianũ in hoc poëtarum numero repoſuerim, & lyricum non immeritò uocauerim, cum lyricorũ cæterorumq́; uerſuum dimenſiones regulasq́; iiſdem ipſis car

Maurus Terentianus.

minum generibus conſcripſerit. Extat quidem dimidiatum ipſum uolumen, ut puto, non ſine admiratione aliquando à me perlectum, quod ſenex ille & iam grauis annis Baſsino filio, & Nouato genero (non Nouatemo, ut perperàm exiſtimauit in eius uita uir doctus) emendandum miſit, id quod ipſemet his uerſibus teſtatur:

Hæc prius Baſsine *fili, & tu gener* Nouate *mi,*
Perpolite quàm poteſtis crebriore limula,
Non pater tanquam, ſocerq́ue, ſed uelut ſim extrarius.

Quo uerò tempore floruerit, non liquidò planè comperi. patria quidem Carthaginenſis fuit. eius probati ſcriptores meminere, diuus Auguſtinus, Ruffinus, qui de uerſibus ſcripſit, Priſcianus & Seruius, ut alios mittam. Quæ cum dixiſſem, ſuſcepit Piſo, & inquit: Audiui ego aliquos qui publicè profiterentur inſigni eruditione uiros, qui Terentianum ea tempeſtate floruiſſe traderēt, qua latinæ literæ in Aphricā migrauere, hoc eſt, Apuleij, Tertulliani, Cypriani, Septimij, aliorum temporibus, non multò ante tempora Conſtantinorū. Cui ego inquam: Nihil hac de re aſſeruerim, quiſque ut libet coniectetur. Sed nos iam ijs miſsis (neq; enim latinos lyricos alios nūc habeo, quos referam) ad ultimum poëtarū ordinem recenſendum conuertamur, in quo quidem Epigrammatum ſcriptores repoſiti fuerant: nam tametſi

ex an-

ex antiquioribus, de quibus egimus ſuperiorũ dierum ſermonibus, pleriq; epigrammata ſcripſerũt, nihilominus in extrema regione ſeorſum nonnullorũ in tabulis pictæ fuere imagines, qui eo tantum canẽdi genere laudem conſecuti ſunt, uel ſi modò aliud ſcripſere, non ex eo tamẽ nomẽ adepti ſunt. Tum Piſo: Quin, inquit, poſtquàm huc ſermonem traximus, quale tu putas epigrãma eſſe debere, uel quibus legibus concludi, nobis ediſſeris? neq; enim hoc à propoſito alienum, & ſimul mihi & puero rem gratam facies. Quibus ego: Dicam ſanè, inquã: & ita cœpi. Variè eſt de epigrammatis ratione & lege à doctis hucuſq; tractatũ: quidam enim tria eſſe epigrammatũ genera definiere: unũ quidem, quo ad rerum inſcriptiones uti ſoleamus, & unde primum illud inuentum, & nomẽ eſt ſortitum: alterum, quo laudem uel alicuius uituperium demonſtrare conſueuimus: tertium, quo quippiam uel fortuitum, uel admirandũ quod contigerit, argutè ſcribimus, uel cõminiſcimur ipſi. & omnia quidem hæc una & certa quadam lege, non affectata & detorta (quanquam & huiuſcemodi multa extant) confici debere, ſed ſimplicitatis cãdoriſq; arte maxima: quam quò maiorem adhibueritis, eò ipſam magis uos diſſimulare oportet. Fuere alij nõnulli, qui animali cuipiam ſimile epigramma eſſe putaue

re, cuius quidem corpus ſine capite & pedibus, cæteriſq; particulis conſiſtere nefas eſſet, hoc eſt, ut partes mediæ primoribus & poſtremis reſponderent. Sed hoc potius de tota oratione, ut etiam Plato exiſtimat, ſtatuẽdum. Alij epigrãma Scorpioni perquàm ſimile eſſe uoluerunt, qui licet omni ex parte minetur, in cauda tamen, in qua ineſt aculeus, uenenum habet: ita, aiunt, epigramma cum argutas omnes partes habere debeat, tum extremã maximè, qua uel acriter & falſè mordeat, uel iucundè & dulciter delectet. Huiuſmodi eſt illud quod in Germanici Cæſaris uita retulimus, *Thrax puer aſtricto,* &c.

Pullex. & illud Pullicis poëtæ in primis antiqui, uerùm parum noti, qui uel hoc ſolo epigrammate dignus eſt, ut inter poëtas recenſeatur: neque enim eius adhuc aliud comperi. Epigramma uerò hoc ipſum eſt:

Cum mea me genitrix grauida geſtaret in aluo,
Quid pareret, fertur conſuluiſſe deos.
Mas eſt Phœbus ait, Mars fœmina, Iunoq; neutrum,
Cumq; forem natus, hermaphroditus eram.
Quærenti lethum, dea ſic ait, occidet armis,
Mars cruce, Phœbus aquis, ſors rata quæque fuit.
Arbor obumbrat aquas, aſcendo, decidit enſis
Quem tuleram, caſu labor & ipſe ſuper.
Pes hæſit ramis, caput incidit amne, tuliq;
Fœmina, uir, neutrum, flumina, tela, cruces.

Videtis hoc ut totum ſibi cõſtet, ut caudam argutè

argutè uibret? propterea illud dignum adeò putauit Politianus, ut græcum Græcis face ret, idq; feliciter, ut mihi quidem uidetur, eſt aſſecutus. & hactenus quidem alij de epigrammatis lege. Nos Græcorum & Latinorum exempla ſecuti, epigrãma in primis nitidum, floridum, apertum, ſalſum, argutum, clara & facili ſentẽtia, & elocutione eſſe deſideramus, cuiuſmodi plurima apud Catullum, & in Priapeis, & in Valerio Martiale nonnulla. Tum Piſo: Equidem reor tuam iſtam ſentẽtiam permultis non placituram: neq; enim uideo eam complecti præter paucos, ſed plerique omnes longè diuerſis legibus epigrammata conſcribunt. Non eo, inquam, inficias: ſed quid me prohibet uobiſcum ſententiã dicere? Et Piſo: Nihil, inquit, & planè rectè. Viden' ut hic te puer attentè audit? auguror illum aliquãdo eiuſmodi epigrammatum genere luſurum. Et puer ſimul ſe colligens, uiſus eſt omen accipere. Verùm his omiſsis, ego inquã: Iam nos dudum ad poëtarum in hoc genere turbam ueniamus, inter quos hos maximè celebrari uideo: Archimelum in primis, cui non minimã gloriam inter reliqua eius epigrãmata comparauit illud, quod & hodie legitur in nauem illam Hieronis Syracuſani ſcriptum, de qua & opus Archimedes compoſuit, ut eſt apud Athenæum, & noſtrũ de nauigijs libellum: *Archimelus.*

eius enim epigrammatis gratia Hieron ipſe Archimelo in Piræum uſq; mille miſit tritici medimnos. *Palladas.* Poſt hunc erat Palladas, cuius ex Iſaacio alibi meminimus, & cuius penè innumerabilia leguntur epigrãmata, ut in Græcis eſt uidere. *Theætetus.* Fuit & Theætetus epigrãmatôn ſcriptor, cuius leguntur quædam apud Laërtium, & alia quæpiã in Græcis epigrãmatibus: alius à Theæteto illo Socratis diſcipulo & Platonis, qui in Heraclea Ponti docuit, cuius de nomine Platonis legitur dialogus. *Straton.* Fuit & Straton in hoc genere poëtarum, cuius & uerſus extant.

Theodorus. Sunt & Theodori epigrãmata apud Diogenem Laërtium. quidam tamen hunc eum eſſe exiſtimauerunt, cuius in aliijs meminimus dierum ſuperiorũ ſermonibus. *Lucillus Tarræus.* Erat & Lucillus Tarræus, ſic uocitatus, quoniam Tarra, ut in Philologis docet Longinus & Stephanus, qui Lucium, non Lucillũ uocat, niſi græcus codex ſit maculatus. Collegit hic idem Lucillus, præter alia quæ ſcripſit, prouerbia tribus libris, & epigrãmata quædam reliquit. eius quædam in græcis Apollonij Rhodij ſcholijs citantur. *Athenæus.* Fuit & in hoc genere poëtarum Athenæus, non ille Naucratites, qui Sophiſtarum cœnas conſcripſit: nec item uetuſtus ille medicus, cuius meminit Galenus, Oribaſius, alij: ſed alius, ut puto, cuius epigrãmata in Antiſthenem

nem, Zenonem, & Epicurũ philoſophos ex-
tant. Fuit & Democritus floridus ac il- *Democritus.*
luſtris, ut ſcribit Diogenes, huius ordinis
poëta, nõ philoſophus ille Abderita, tametſi
is quoq; de poëtica, de numeris, hoc eſt, rhy-
thmis & carminis uenuſtate, item de Home
ro, & uerſuũ norma, et de carminibus etiam
uolumina à ſe perſcripta reliquerit. Fuit
& Archytas, non Tarentinus, ſed alter. Fuit *Archytas.*
& Doricus, qui & Dorias ab aliquibus, cu- *Doricus.*
ius de Milone Crotoniata illo athleta notiſ-
ſimo & polyphago, uerſus etiamnum legun
tur apud Athenæum. Fuit & Dorus qui- *Dorus.*
dam Comicus apud Stobæũ: Dorion enim
qui Georgica ſcripſit, & de piſcibus, alius
eſt, ut ex Athenæo liquet. Dorillum quoq; *Dorillus.*
inuenio apud autores Tragœdiarum fuiſſe
poëtam, à quo per calumniam, mulierũ pu-
denda Dorillus dicta ſunt. meminit & Sui-
das. Fuit & Erycius in hoc genere poëta *Erycius.*
haud ignobilis, cuius adhuc nõnulla legun-
tur carmina: eius & in cõmentarijs in Apol-
lonium Rhodium mentionem factam uidi
mus. Poſt hos turba ingens ac penè innume
rabilis, quorũ nomina in huius dialogi cal-
ce, ſi non omnia, multa quidem recenſebo:
quare iam me ad Latinos huius ordinis po-
etas conuerto: inter quos duo primi fuerũt,
Valerius Aedituus & Porcius Licinius, quo *Val. Aedituus.*
rum utriuſq; mentio tam ab Apuleio, quàm

à Gellio facta eſt,quorum epigrãmata non modò cum Latinis,uerumetiam cum Græcis conferre ſolebat Iulianus rhetor, & anteferre. Aeditui ad Pamphilam hoc eſt epigramma:

Dicere cum conor curam tibi Pamphila cordis,
Quid mi abs te quæram,uerba labris abeunt,
Per pectus miſerum manat ſubitò mihi ſudor.
Si tacitus,ſubidus,duplo ideo pereo.

Eiuſdem eſt & hoc ad puerum Philerota:

Quid faculam præfers Phileros,qua nil opus nobis?
Ibimus,hoc lucet pectore flamma ſatis.
Iſtam non potis eſt uis ſæua extinguere uenti,
Aut imber cœlo candidus præcipitans.
At contra hunc ignem Veneris,ni ſit Venus ipſa,
Nulla eſt quæ poßit uis alia opprimere.

Afferuntur & ab alijs carmina Aeditui, atq; in primis à Varrone, & Gellio, Priſcianoq;. Alia de eius uita ad hanc diem non comperi. Portius uerò Licinius nobili apud Romanos familia ortus,cum alia permulta ſcripſit,tum maximè epigrammata,multa uenuſtate & lepôre.hoc illius certè commendare erat ſolitus Ant. Iulianus Hiſpanus florentis homo facundiæ,ut ſcribit Gellius:

Portius Licinius.

Cuſtodes ouium uidere propaginis agnum.
Quæritis ignem?ite huc:quæritis?ignis homo eſt.
Si digito attigero,incendam ſyluam ſimul omnem.
Omne pecus flamma eſt, omnia quæ uideo.

Eiuſdem Portij Licinij hi uerſus à Gellio tra

dun-

duntur: *Punico bello ſecundo Muſa pennato gradu*
Intulit ſeſe bellicoſam in Romuli gentem feram.

Habitus eſt & Q. Catulus orator, epigrammatum iucũdiſsimus ſcriptor. Sunt qui Catullum hunc eum falſò exiſtimãt, qui inſtauratum Capitoliũ dedicauit, & impeditæ linguæ fuit. Huñc autem M. Cicero in dialogis de oratore, cum L. Craſſo & M. Antonio & aliꝭs loquẽtem facit. Q. Catulo, eodem Marco Cicerone autore, non Latini ſolùm, uerũ etiam Græci ipſi ſolebant linguæ ſubtilitatem elegãtiamq́ꝫ concedere. at uerò epigrammata non minus uenuſta & dulcia condidit, quale illud ad Theotimũ puerum, quod Iulianus & Gellius tantum admirati ſunt: Q. Catulus.

Aufugit mi animus, credo (ut ſolet) ad Theotimum
Deuenit, ſic eſt, perfugium illud habet.
Quid ſi non interdixem me illum fugitiuum
Mitteret ad ſe introꝰ ſed magis eijceret.
Ibimus quæſitum, uerùm ne ipſi teneamur
Formido, quid agamꝰ da Venus conſilium.

Celebratur & illud eiuſdem in Roſciũ puerum, quem miro eſt proſecutus amore: epigramma autem tam elegans & memoria dignum, ut illud M. Cicero ſuis de deorum natura dialogis dignum ut inſereret cenſuerit. hoc uero eſt:

Conſtiteram ex Oriente auroram fortè ſalutans,
Cum ſubitò à læua Roſcius exoritur.
Pace mihi liceat cœleſtes dicere ueſtra,

Mortalis uiſus pulchrior eſſe Deo.

Sunt præterea qui Catulum familiarem Mario tradant, & cum eo de Cimbris triumphaſſe. Eius interitum Appianus Alexãdrinus & Plutarchus ſcribunt in bellis ciuilibus ita contigiſſe, quòd cum ei nunciatum fuiſſet, mori oportere, illum ſe domi in cubiculo cõcluſum, accenſis carbonibus eorum uapore ſuffocatum occubuiſſe. at Plinius in Naturali hiſtoria, ab Amphione occiſum ait. eius uerò miram eloquẽtiam atq; facundiam M. Cicero multis uerſibus in Bruto commendat. Sed de Catulo permulta eſt legere apud autores, quæ ego breuitatis cauſa prætereo. Scribit quidem Plinius Secundus, Catulum cum iјs cõnumerari, qui cum graues ipſi forent & ſeueri, iocoſa tamen & uenuſta carmina ſcripſere. Idem cecinit Ouidius ad Auguſtũ. Et poſt Catulum Seruius Sulpitius, & Q. Hortenſius fuerãt, quorum Seruius Sulpitius à me, ſi meminiſtis, connumeratus eſt cum Sulpitio Tragico. Quintus Hortenſius uerò molliuſculè & comptè admodum in tabula depictus fuerat, carminibus & ipſe ſæpe uſus parum pudicis, ut Ouidius & Plinius annotant. Aſiatico hic puer dicendi genere delectatus, ut ſcribit M. Cicero: à Lucio uerò Torquato, ut ait Gellius, geſticularia appellatus nomine Dionyſiæ notiſsimæ ſaltatriculæ, eius propterea illece-

Q. Hortenſius

illecebras ridet Martianus Capellà: Nec iactanda, inquit, eſt deformiter ceruix, ne in illas Hortenſij deducat illecebras. Fuit quoque tanta inter hunc & Vticẽſem Catonẽ amicitia, ut propria illi Cato uxore ceſſerit, quod Plutarchus & Lucanus oſtendunt, & ridet Tertullianus. T. Pomponiũ Atticum, ſcribit Nepos Cornelius, uinculum quoddam & nodum extitiſſe ad amicitiam inter Ciceronem & Hortenſiũ conſeruãdam. huius quidem Hortenſij memoriam, ac partitionem cõmendat Cicero, eiusque interitum deflet in Bruto: quem interitum ita deſcribit in ſuo de medicina poëmate Q. Serenus:

—Sic eſt Hortenſius olim
Abſumptus, cauſis etenim confectus agendis
Obticuit, cum uox domino uiuente periret,
Et nondum extincti moreretur lingua diſerti.

cum de cauſis uuæ, faucium, & morbis medendis ageret. Popinæ etiam & gulæ deditum Hortenſium legimus, adeò ut Varro, & poſt Varronem alij tradant, Hortenſium primum cibi gratia pauonem Romæ occidiſſe dapali cœna ſacerdotij. Fuit & Hortenſius in augurum numero, in quem & ipſe Ciceronem cooptauit. Filiam habuit Hortenſiã, quæ apud triumuiros fœminarum cauſam egit, ut Quintilianus ſcribit. Fuit Hortẽſius aliquandiu Romæ oratorũ princeps, quod quum cæteri, tum Dion in hiſtorijs, ubi de

eius agit conſulatu, libro XXXVI tradit. dein uerò aliquo tempore Ciceroni æmulus, & par iudicatus: tum demum quoad uixit, Cicerone eloquentiæ arcem ſibi uendicante, ſecundum locum obtinuit: eundemq́ plurimũ actione ualuiſſe Fabius ſcribit, Eo, inquit, dicente aliquid placuiſſe, quod à legentibus in eius ſcriptis non inuenitur, quę intra famam fuiſſe idem aſſerit Fabius. Sunt & huiuſmodi noſtro tẽpore oratores in primis Romæ, qui (ut puto) conſcij ſuas ſupprimunt lucubrationes: at ſi pronũciantes audiatis, alios iuretis eſſe Hortenſios, ne Cicerones dicam: cuiuſmodi eſt T. Phædria. Sed iunioribus parcẽdum, quippe quorum uita & indoles ſpe fulciatur. Sphingis ſignũ Hortenſius habuit, ut ſcribit Plinius: Signis, inquit, quæ uocant Corinthia, pleriq; in tantum capiuntur, ut ſecum circunferant, ſicut Hortenſius orator ſphingem Verri reo ablatam: propter quam Cicero illo iudicio in altercatione neganti ei ſe ænigmata intelligere, reſpondit, debere, quoniam ſphingem domi haberet: quod & Plutarchus ſcribit. Hæc cum dixiſſem: Nunc nobis, inquit Piſo, oratores, non poëtas narras. Et ego, Et poëtas & oratores: an uos fugit quid de Hortenſio canat Ouidius?

Nec minus Hortenſi, nec ſunt minus improba Seruij
Carmina, quis dubitet nomina tanta ſequi?

Plinius

Plinius etiam in Epiſtolis, hos quos modò memorauimus, & alios plures enumerat, qui huiuſmodi carmina ſcripſerunt. Sed & cum his M. Brutum cõnumeratum meminimus, qui, teſte Seneca in Controuerſijs, & Ouidio poëta, M. Brutus.

Doctus & in promptu carmina Brutus habet.

qui & alibi eius poëticam celebrat: idem & Plinius. Sed de Bruto ſatis, legite Plutarchi uitas. Fuit & cum his Metellus, qui de ſuo nomine amicam ſummis laudibus celebratam coluit. ab Ouidio uerò ad Auguſtũ ſcribente ita cõmemoratur: Metellus.

—Quorum libris diſsimulata per illos,
Nomine nunc legitur dicta Metelle tuo.

Erat & ab ijs non longè M. Otacilius Pytholaus, qui Ciceronis & Cæſaris tempore floruit: quin & eum ipſum Cæſarem carminibus perſtrinxit, qua de re Tranquillus Suetonius: Cæſar, inquit, Pytholai maledicentiſsimis carminibus laceratam exiſtimationem ſuam ciuili animo tulit. meminit huius Pytholai, ſi rectè colligo, Macrobius libro ſecundo Saturnaliũm: ubi enim de ridiculis & dicterijs eorumq́ generibus agit: Pytholaus, inquit, cum C. Seruilius uno tãtum die conſul fuiſſet, dixit, Antè flamines, nũc conſules diales fiunt. quibus uerbis & Suetonij & Macrobij, dicacem ipſum Pytholaũ fuiſſe coniectari poſſumus. Scribit Suetonius in li M. Otacilius Pytholaus.

bello de Claris rhetoribus, L. Octacilij Piluti uitam: ego non Piluti, ſed Pytholai legendum facile exiſtimarem, ſi non uariatum eſſet in prænomine: Macrobius enim Marcũ, Suetonius Lucium uocat Otaciliũ: niſi fortè id à notis antiquis, conuerſa M in L proueniſſe putemus: utcunq;, coniectura, non ſcientia ducimur. Fuit uerò ſeruus, & oſtiarius in catena ſeruiuit, donec ob ingenium & literarum ſtudium manumiſſus eſt. patronum autem ex Otaciliorum familia habuiſſe exiſtimo, unde illi nomen Otacilij. neque (puto) uos latet, nobilem & antiquam fuiſſe eam familiam, ex qua tot conſules extitere, ut facilè ex Polybio, Liuio, alijs uel hiſtoricis, uel reliquis ſcriptoribus colligere potuiſtis. Quod uerò ſeruis patronorũ nomina imponerentur, & nos uobis aliàs, & pridem Politianus pluribus oſtendit in Miſcellaneis. Profeſſus uerò eſt rhetoricã Otacilius, & Cn. Pompeium docuit. ipſum Suetonium legite. Sed iam de his ſatis. Fuit

Catullus. quoq; hac parte C. Valerius Catullus, patria (ut ſcitis) Veronenſis, poëtarum omniũ, ut multorum eſt opinio, in hoc genere lepidiſsimus: doctiſsimus quoq;, uel eorum temporum poëtarum teſtimonio ac conſenſu. Natus quidem in peninſula Sirmione lacus Benaci in agro Veronenſi, ut ipſemet ad ipſam Sirmionem cecinit, Olympiade circiter

citer CLXX. ut Hieronymus ex Chronicis Euſebij obſeruat. Patrem habuit Valerium, Cæſaris hoſpitem: tametſi Catullus ipſe in Cæſarem aliquãdo inuectus eſt, id quod uel ex ijs qui leguntur uerſibus facilè reſciri datur. Nam & Suetonius, Valeriũ, inquit, Catullũ à quo ſibi uerſiculis de Mamurra perpetua ſtigmata impoſita non diſsimulauerat, ſatisfaciẽtem eadem die cœnæ adhibuit, hoſpitioq́ patris eius ſicut conſueuerat uti perſeuerauit. hactenus Suetonius. Sui temporis Catullus uirorũ illuſtriũ cum in arte oratoria, tum in poëtica, amicitia uſus eſt, Ciceronis, Planci, Calui, Cinnæ, aliorũ. Clodiæ puellæ miro flagrauit amore, quam diſſimulato nomine Lesbiam, ut docet Apuleius, ipſe nuncupauit. Inter iambicos poëtas à Diomede & Fabio reponitur, ab alijs inter lyricos: ego eum inter uarios, ac epigrãmatum potius poëtas annumerauerim. Fratrem habuit, quem mirabili quodam & fraterno amore proſecutus eſt, cuius mortem ſuis uerſibus deplorauit, ad Ortalum ſcribens & ad Manlium. ad hunc enim ita:

Sed totum hoc ſtudium luctu fraterna mihi mors
Abſtulit, ô miſero frater adempte mihi,
Tu mea tu moriens fregiſti commoda frater,
Tecum unà tota eſt noſtra ſepulta domus,
Omnia tecum unà perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in uita dulcis alebat amor.

Cuius ego interitu tota de mente fugaui
Hæc ſtudia, atque omnes delicias animi.

Ad Ortalum uerò, docet eum in Phrygia perijſſe: ita enim, ſi meminiſtis, canit:

Nanque mei nuper Lethæo in gurgite fratris
Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troia Rhæteo quem ſubter littore tellus,
Ereptum noſtris obtegit ex oculis.
Alloquar? audierò ne unquam tua uerba loquentem?
Nunquam ego te uita frater amabilior
Aſpiciam poſthac? at certè ſemper amabo,
Semper mœſta tua carmina morte canam,
Qualia ſub denſis ramorum concinit umbris
Daulias abſumpti fata gemens Ityos.

Eidem & inferias perſoluit, illuc uſque nauigans ubi perierat, his uerſibus:

Multas per gentes, & multa per æquora uectus,
Adueni has miſeras frater ad inferias,
Vt te poſtremo donarem munere mortis,
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidem fortuna mihi tete abſtulit ipſum,
Hei miſero indigne frater adempte mihi.
Hæc tamen interea priſco quæ more parentum
Tradita ſunt triſtes munera ad inferias
Accipe fraterno multum manantia fletu,
Atque in perpetuum frater aue, atque uale.

Sed hæc uobiſcum: ſcitis enim quantum à principio ſemper mihi quædam, quæ legi poſſunt, huius poëtæ placuerunt: quare nos reliquũ eius uitæ ſequamur. Catullus uerò & ipſe

& ipſe immaturo deceſsit fato, triginta & eò minus annos natus, ut ex annalibus colligitur. Quot autem aut qualia ſcripſerit, haud facilè dixerim: nam præter ea quæ in manibus habentur, Terentianus & Attilius alijq; autores nonnulla ipſius alia carmina in medium afferunt, ut ithyphallicũ illud:

Hunc lucum tibi dedico conſecroq; Priape,
Nam te præcipuè in ſuis urbibus colit ora
Helleſpontiaca, cæteris oſtreoſior oris.

Plinius quoq; in Naturali hiſtoria, Catulli his uerbis meminit: Hinc, inquit, Theocriti apud Græcos, Catulli apud nos, proximeq; Vergilij incantamentorum amatoria imitatio. quibus uerbis quidam ſignificari autumant epigramma illud quod legitur in Acmen & Septimium, quod mihi parum probatur. Sed & Aldum Manutium memini dicere, ſe Catulli poëma habere quod Ver inſcribitur: idem & Eraſmus fatetur, necdum tamen mihi illud uidere contigit. Quæ uerò à doctis quibuſdam de Catulli paſſere afferuntur, obſcœna ſcilicet & impudica, minus à me probantur. minus quoq; id, quod uir alioquî elegantis ingenij ſcriptum reliquit, compertũ haberi ad Vergilium carmen de paſſere Lesbiæ miſſum fuiſſe, propter illud Martialis:

Sic forſan tener auſus eſt Catullus
Magno mittere paſſerem Maroni.

nam poëtæ iocus eſt, & propterea ea dictione Forſan, uſus eſt: nec id temporis ratione fieri potuit, cum Iulio Cæſare Catullus, Auguſto Vergilius floruerit. Illud quoq; parũ conſtat, quod ab aliquibus eſt proditũ, Catullum hendecaſyllaborum licentia abuſum fuiſſe: id enim ipſe non primus effecit, ſed & Sappho & Anacreon, ut Donatianus obſeruauit. atque hucuſq; de Catullo, ne aliorum ſomnia referamus. Nunc de C. Licinio Caluo agemus, qui ipſius Catulli, ut Cinna etiam, amicus fuit, & C. Licinij Macri filius, ut ſcribit Valerius: qui cum reus repetundarum damnandus eſſet, ſudario ſe coarctato ſpiritu ſtrangulauit. At uerò Caluus hic de quo nunc agimus, ut eſt apud M. Tullium, Fabium, & Corn. Tacitum, orator fuit, & diſertus quidem, alij licet diuerſum faciant. ego hac de re nihil uobis amplius, niſi quòd Caluum & poëtam egregium & oratorem, Liciniũ Caluum eſſe contendo, qui cum Cicerone de eloquẽtiæ principatu certauit, de quo in hunc propè modum in Controuerſijs Seneca, quos libros noſtræ ætatis eruditi quidam partitionũ, alij oratorum & rhetorũ appellant: Caluus, inquit, qui diu cum Cicerone iniquiſsimam litem de principatu eloquentiæ habuit, uſq; eò uiolentus accuſator et incitatus fuit, ut in media eius actione ſurgeret Vatinius reus, & exclamaret, Rogo uos

C. Licinius Caluus.

go uos

go uos iudices, num ſi iſte diſertus eſt, ideo me damnari oportet? Hac re uerò inter Vatinium & Caluum odium conflatũ eſt, ut ad eũdem Caluum ſcribens Catullus dicat: Ni te plus oculis meis amarem iucundiſsime Calue, munere iſto odiſſem te odio Vatiniano, odio ſcilicet quo inuicẽ eſtis affecti, ſeu quo ille te proſequitur, uel tu illum. quo in loco literatores planè aberrant. Idem Caluus, ut idem Seneca ſcribit, poſtea cum uideret à clientibus Catonis rei ſui Aſinium Pollionem circumuentũ in foro Cæſaris, imponi ſe ſupra cippum iuſsit (erat enim paruulus ſtatura, propter quod etiam Catullus in hendecaſyllabis uocat illum Salicippium diſertum) & iurauit, ſi quam iniuriã Cato Pollioni Aſinio accuſatori ſuo feciſſet, ſe in eum iuraturum calumniam: nec unquam poſtea Pollio à Catone aduocatisq; eius aut re, aut uerbo, uiolatus eſt. quibus omnibus uerbis apertè patet Catulli ſenſus epigrammatis: quare admiratus ſæpe ſum quorundam doctorum uirorũ ſtudium, ne deſiderauerim dicam iudicium, qui pro Salicippio, modò Solopachium uel Holopachiũ, modò Solopygium, modò Salaputium, modò Salapantium, nunc Salipontium, uel Salipuſiũ, & huiuſmodi alia confinxerũt, cum clarè Seneca illud oſtendat, hoc eſt, Salicippium, à cippo ſcilicet inſiliendo. Verùm hæc aliàs commo

EE

dius. Subiungit de eodem Caluo idem Annæus Seneca: Solebat prçterea excedere ſubſellia ſua, & impetu latus uſque in aduerſariorũ partes tranſcurrere. Et carmina quoq; eius quamuis iocoſa ſint, plena ſunt ingẽtis animi. Dixit de Pompeio,

—Digito caput uno
Scalpit, quid credas hunc ſibi uelle uirum?

Quod ſcomma dici cõſueuiſſe in molles & pathicos, innuit Iuuenalis, & Plutarchus, et Lucianus in Rhetore, & idem Seneca, cuius cçtera quæ ſubdit, & quç Portius Latro, hoc loco mitto, ne longior ſim. Amaſſe uerò Caluus dicitur Quintiliam, cuius prçmaturam mortem carmine proſecutus eſt: unde eſt illud Propertij,

Hoc etiam docti confeſſa eſt pagina Calui,
Cum caneret miſeræ funera Quintiliæ.

in cuius gratiam & eandem Catullus defleuit. Extant & ad Caluum eiuſdem Catulli, ut uos legiſſe puto, pleraq; carmina. Scribit Suetonius, C. Caluo poſt famoſa epigrammata de reconciliatione per amicos agenti, ultrò ac priorẽ ſcripſiſſe Cæſarem: clemens uſqueadeo ubiq; Cæſar. Caluus poſtea ſoluta oratione multa, & carmine etiam pleraq; ſcripſit. Aſconius Pædianus Calui hendecaſyllabum elegantiſsimũ in Curium aleatorem celebrat. Probus uerò grammaticus Io poëma, ex quo & illud:

Mens

Mens mea dira ſibi prædicens omnia uecors.

Item illud: *Frigida iam celeris uergatur Veſtinis ora:* M.Cicero ad F.Gallum Hipponacteũ præconium Caluum ſcripſiſſe ait. quidam non pro poëmate, ſed pro infami & maledicentiæ præconio interpretantur. Calui etiam illud eſt, *Pollentemq; deum Venerem.*

Perijt uerò Caluus iuuenis adhuc, ut Cicero uidet oſtendere. meminit & Calui uterq; Plinius, & Ouidius cum cecinit:

Par fuit exigui, ſimilisq; licentia Calui,
Detexit uarijs qui ſua furta modis.

Sed iam ſatis puto de Caluo: quem ſequebatur C.Helius, uel ut aliqui, Heluius Cinna, poëta & ipſe in epigrammatis ſcribendis alijsq; poëmatis adeò celebratus, ut poëta Vergilius ſe nõdum Cinnæ digna dicere in Bucolicis fateretur: magnum profectò teſtimoniũ. Magnũ & Catulli de eodem. Opus Cinna Smyrnam compoſuit, in quo abſoluendo nouennium conſumpſit, id quod Catullus oſtendit ſuo carmine. Idem Fabius, Suetonius & Seruius prodidere. ex eo duo hi uerſus citantur: *C.Helius Cinna.*

Te matutinus flentem conſpexit Eous,
Et flentem paulò uidit pòſt Heſperus idem.

Scribit Suetonius Trãquillus, L.Craſsitium grammaticũ cõmentarium in Smyrnam huius Cinnæ edidiſſe, quo adeò Craſsitius inclaruit, ut epigrãma hoc de eo ſcriberetur:

Vni Craßitio ſe credere Smyrna probauit,
Deſinite indocti coniugio hanc petere,
Soli Craßitio ſe dixit nubere uelle,
Intima cui ſoli uota ſua extiterunt.

Sedenim ipſe Cinnæ epigramma paulò antè reperi, in quo de textilibus maluarũ folijs, quibus ad uſum ſcribendi uſi ſunt antiqui, mẽtionem facit: & propterea liber, quòd res parum eſt nota, uobis illud recitare. Epigramma hoc eſt:

Hæc tibi Aratæis multum inuigilata lucernis
Carmina, quîs ignes nouimus ætherios,
Læuus in aridulo maluæ deſcripta libello,
Pruſiaca uexi munera nauicula.

Gellius uerò hos hendecaſyllabos in Noctibus ſuis attulit:

At nunc me geninanna per ſalictà
Bigis rheda rapit citata mannis.

atq; ita & legendum & ſcribendum potius putarim, quàm ut paſsim nũc legitur in Gellij codicibus. Obſcuriorem fuiſſe Cinnam in ſententijs ſunt qui exiſtiment ex illo Martialis uerſiculo:

Iudice te maior Cinna Marone fuit.

Cinnæ interitus parum mihi cõpertus: inter grãmaticos tamen quidam non ignobiles eum interfectum credidere à plebe Romana, cum Iulij Cæſaris funus incenderetur, oblatum pro Cornelio Cinna prætore, ut eſt apud Suetonium, cuius hæc ſunt uerba in

ba in Cæſare: Plebs ſtatim à funere ad domũ Bruti & Caſsij cum facibus tetendit, atque ægrè repulſa obuium ſibi Helium Cinnam per errorem nominis, quaſi Cornelius eſſet, is quem grauiter pridie concionatũ de Cæſare requirebat, occîdit, caputq́ꝫ præfixum eius haſtæ circũtulit. hiſtoriam & Dion repetit libro XLIIII. Porrò hunc Helium Cinnam Plutarchus ſcribit, nocte quæ diem cædis Cæſaris pręceſsit, per quietem ſibi uiſum à Cæſare ad cœnam inuitari, atque inuitum ab eo abductum, atqꝫ ob id ſtatuiſſe eius funeri intereſſe. Fuit hic Helius tribunus, Cornelius uerò prætor. Ego nihil ſtatuo, etſi nomen cõuenit: nam cum Vergilio aliquo tempore Cinnam uixiſſe poëtam liquidò cõſpicimus. Ponè Cinnam erat Laurea Tullius, M. Tullij Ciceronis libertus, qui & oratoribus quoqꝫ annumeratur, ita uaria & recondita literarum eruditione imbutus, ut quemadmodũ Tyro Tullius, & ipſe ſtudiorum patroni comes ſit appellatus. Inter cætera ingenij ſui monumenta epigrammata græca & Latina ſcripſit non ſine magna laude. Plinius in Naturali hiſtoria de aquis Academiæ Ciceronis legi hoc dignum putauit ubique epigramma: *Laurea Tullius*

Quòd tua Romanæ uindex clariſsimæ linguæ
Sylua loco melius ſurgere iuſſa uiret,
Atque Academiæ celebratam nomine uillam,

Nunc reparas cultu ſub potiore Vetus.
Hîc etiam apparent lymphæ non antè repertæ,
Languida quæ infuſo lumina rore leuant.
Nimirum locus ipſe ſui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope,
Vt, quoniam totum legitur ſine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

Eiuſdem quoq; nonnulla græca legi epigrãmata. *Domitius Marſus.* Et cum Laurea erat Domitius Marſus, cuius epigrammata apud antiquos ſummis laudibus ſunt celebrata. Amazonida opus conſcripſit, de quo Valerius Martialis hoc carmine meminit,

Quàm leuis in tota Marſus Amazonide.

quo loco Domitius exiſtimauit Amazonida poëma Marſi fuiſſe, de Herculis bello cõtra Amazonas, quod idem deſcripſit Homerus, ut ait Plutarchus. Amaſſe uerò perditè Marſus tradit̃ puellam Melænen, & de ipſa uerſus ſcripſiſſe. Martialis:

Nota tamen Marſi fuſca Melænis erit.

Parum æquus fuit in Orbilium grammaticum, Horatij, ut ab aliquibus eſt proditum, præceptòrem. Marſi de Orbilio hoc carmen legimus: *Si quos Orbilius ferula ſcuticaq; cecîdit.* & propterea plagoſum uocat Horatius. Idẽ ſcriptum reliquit Suetonius. Marſi meminit & Ouidius poëta, & Arbiter Petronius, tametſi pro Marſo, peruulgati codices Morſum habent. *C. Ticida.* Erat poſt Marſum C. Ticida, qui

qui & ipſe,ut Marſus,in fingendis epigram matis habitus eſt clarus. Amicã habuit puel lam Metellam, ut affirmat Apuleius, quam ficto nomine Perillam uocitabat. Ticidę me minit ad Auguſtum Ouidius: *Quid referam Ticidæ.* quamuis paſsim Tindæ legatur:ſed & hanc lectionem agnoſcit Politianus, & eruditi alij. Apud Suetonium de claris gram maticis hæc Meſſalæ uerba leguntur: Non eſt,ait,res mihi cũ Furio Bibaculo, nec cum Sigida quidem, aut literatore Catone. Ego pro Sigida in his uerbis Ticida reponendũ, & ſemper arbitratus ſum, & nũc præcipuè, quòd & alios eruditos uidi mecum ſentire. Compoſuit item Ticida poëma Hymenęus, quod in primis à grammatico Priſciano ci-tatur: *Felix lectule talibus ſoles amoribus.*

Eius etiam carmen in Lydiam Catonis Sue tonius affert:

Lydia doctorum maxima cura liber.

Aderat & cum his Getulicus,cuius eſt à Pli- nio & Martiale facta mentio. proditum eſt à Seneca quarto Quæſtionũ naturalium li-bro, apertas cum Getulico Caium inimici-tias geſsiſſe. Probus grammaticus in primo Georg. Vergilij commentario hæc Getulici carmina allegat: *Getulicus.*

Non aries illum uerno ferat aëre cornu,
Gnoſia nec geminos præcedunt cornua tantum,
Sicca Lycaonius reſupinat plauſtra Bootes.

Amaſſe uerò Getulicus perhibetur puellam Ceſenniam, quam & ſuis uerſibus celebrauit, ut Sidonius Apollinaris autor eſt. Legi & græcum Getulici epigramma. Suetonius in Cęſaribus & Getulici hiſtorias citat: quare minus ferēdi hi, qui de Getulico apud Plinium ſe nihil inueniſſe ſcripſere. Poſt Getulicum græcus quidam Alcæus Meſſenius fuit, cuius adhuc extant græca plurima epigrammata, quem iuniorem Alcæum uocat Iſaacius Zezes in Lycophronis commentarijs, ipſumq́ ait Veſpaſiani & Titi Cæſarum claruiſſe temporibus. Erat & hac parte Val. Martialis, Hiſpanus natione, patria Bilbili, quæ fodinis ferrarijs & flumine fœcunda eſt: parentibus modicis natus, quos idem ipſe Martialis Frontonem & Flaccillam nominat. Vir fuit, ut Plinij uerbis utar, ingenioſus, acutus, acer, & qui plurimum in ſcribendo & ſalis haberet & fellis, nec candoris minus: cui quātum accedēdum cenſeam, haud facilè dixerim. non certè eius omnia epigrāmata, nec plurima quidem uideo doctis placere. Ego utiq;, ſi per doctiorū ueniam mihi liceret (ſed tamen quid uetat me nunc uobiſcum quod ſentio dicere?) ego, inquam, ex toto eius libro quædam, nec plurima ſeligerem, bonorum digna lectione, quibus libellum non hercule maximum conficerem: reliqua, quod & ipſe ait, ſcombris & ſiluris inuo-

Alcæus Meſſenius.

Val. Martialis.

inuolucra relinquerem. Romę diu uerſatus eſt, Domitiani, Neruæ & Traiani temporibus, id quod ex ipſius uerſibus facilè colligitur. In Hiſpaniam, patriam regionem, ætate iam matura reuerſus eſt, ubi & mortuus eſt, ut aſſerunt quidam: quod moleſtè tuliſſe Plinium Secundum, ipſius quæ legitur epiſtola declarat. Sui temporis poëtas Martialis coluit, Syllium, Stellam, Flaccũ, alios: Statium uerò Papinnium ne quidem nominat. Sed iam de Martiale plus ſatis, uos ex grammaticorum cõmentarijs plura, cum libuerit, legetis. Nam quòd Verus Cæſar Maronẽ illum ſuum appellarit, res eſt mihi ridicula: quid enim illi cum Marone? Fuit & Gargilius Martialis, qui de Hortis opus perſcripſit, ut Maurus Seruius docet in quarto Georgic. commentario, ubi de hortis Vergilius cecinit, ſe ſpatijs iniquis excluſum, ea alijs poſt ſe memoranda relinquere. hoc idem & Columella eſt executus. Gargilium uerò hunc ipſum & de Cæſaribus ſcripſiſſe legimus, cuius rei Aelius Lampridius in Alexandro eſt teſtis: cum enim ageret de conuiuiorum & partiũ diſtributione ſubtilius, Et ne ſit longum, inquit, omnia inſerere, quæ Gargilius Martialis eius temporis ſcriptor ſingulatim perſecutus eſt. meminit & Fl. Vopiſcus Syracuſius in uita Probi. Poſt Martialem uerò Sentius Augurinus poëta claruit, de quo ita

Gargilius Ma[r]tialis.

Sentius Augurinus.

uerbis Plinij ex quarto Epiſtolarum uolumine ad Falconē agam: Tertius, inquit, dies eſt, quòd audiui Sentium Augurinum cum ſumma mea uoluptate, imò etiam admiratione (poëmatia appellat) multa tenuiter, multa ſublimiter, multa uenuſtè, multa tenerè, multa dulciter, multa cũ bile: aliquot annis puto nihil generis eiuſdẽ grauius & abſolutius ſcriptũ. Et paulò pòſt hos eius hendecaſyllabos affert:

Canto carmina uerſibus minutis,
His olim quibus & meus Catullus,
Et Caluus ueteresq́; : ſed quid ad me?
Vnus Plinius eſt mihi priores,
Mauult uerſiculos, foro relicto,
Et quærit quod amet, iuuetq́; amare,
Ille Plinius ille, quid Catones?
I nunc quiſquis amas, amare noli.

Subiũgit Plinius: Vides quàm acuta omnia, quàm apta, quàm expreſſa? ad hunc guſtum totum librũ repromitto. Patrem habuit Sentius, Cn. Sentium Gallum uirum illuſtrem, qui multa in Britãnos & Iudæos geſsit. Laudatur hic Sentius, quòd adoleſcens grauiſsimis ac ſanctiſsimis ſenibus Spurinnæ & Antonino gratiſsimus fuerit. Fuit uerò hic

Antoninus. Antoninus & ipſe poëta, epigrammatũ præcipuè, cuius idem Plinius in quarto & quinto Epiſtolarũ meminit: Cum uerſus, inquit, tuos æmulor, tum maximè quàm ſint boni experior:

experior: ut enim pictores pulchram abſolutamq́ faciem raro niſi in peius fingunt, ita ego ab hoc archetypo labor & decido: quò magis hortor, ut quamplurima proferas, quæ imitari omnes concupiſcant, nemo aut pauciſsimi poſsint. hæc Plinius totidem uerbis. Fuerat & Iulius Antonius, Marci Antonij filius, Auguſti Cæſaris tempore poëta, ad quem Horatius Flaccus oden illam inſcripſit, ſi Porphyrioni & Acroni grammatici ſtandum, qua Pindarum canit non imitabilem. Scripſit hic Antonius uerſu heroico Diomedeas libris duodecim, egregiè ille quidem: ſed aduerſa parentis fortuna nomen ac poëmata illius obſcurauit. De huius Diomedeis, ſunt qui à Iuuenale mētionem factam autument. Fuit & epigrammatum poëta Fabilius, uir græcus, qui filij Maximini Imperatoris magiſter fuit, quem ait Capitolinus epigrāmata permulta græca compoſuiſſe, atq; in primis in imaginibus pueri Imperatoris, quos ad Vergilij æmulationem factitaſſe oſtendit, atq; ex illis præcipuè: *Iul. Antonius.* *Fabilius.*

Qualis ubi Oceani perfuſus Lucifer unda
Extulit os ſacrum cœlo, tenebrasq́; reſoluit,
Talis erat iuuenis. & reliqua.

Poſt hos uerò fuit inter epigrammatarios Decij Auſonij Galli imago, qui & Pæonius cognominatus eſt ab aliquibus, patrem hic *Auſonius.*

ſibi cognominē habuerat, qui in medica facultate non ignobilis fuit. nec uos aliter intelligatis patris ipſius epicedion, in quo pater ipſe, non filius, de ſe loqui inducitur, uitamq; ſuam explicat, ut in eiuſmodi poëmatis plerunq; fieri ſolet: ex qua re facilis fuit lapſus quibuſdam alioqui doctis, ut patris uitam filio inepte aſcripſerint. Fuit autem patria Burdegalenſis, quæ Galliarū adhuc eſt ciuitas, ut idem de ea canit in Catalogo urbium. nam quòd aliqui Vaſſatē eum faciūt, eo ſcilicet ipſius uerſiculo,

Vaſſates patria, ſed lare Burdegala.

eadem quam modò dixi ratione falluntur: id enim ex patris perſona dictum eſt. Chriſtianus quidem Auſonius fuit, ut ex eius uerſibus, & itē Paulini eius diſcipuli facilè colligimus: ſed petulantior tamen & laſciuior, quàm ut inter Chriſtianos numerari dignus ſit. Floruit in primis Gratiano & Valentiniano Auguſtis imperantibus: quin & Gratiani ipſius magiſter fuit, à quo & conſulatu, & cōſulari dignitate ornatus eſt: conſul enim cum Olibrio fuit, unde & eius annus à ſcriptoribus eſt notatus: tametſi in Proſperi Chronico pro Auſonio Muſonius legatur. Filios uerò tres habuit, Heſperium & Gregorium, & tertiam fœminam, ex qua & nepotē ſuſcepit ſibi cognominē, ad quem extat poëma protrepticon. Fratrem etiā habuit

buit Maximi nomine,non filiũ,ut falſò quidam putauere. Symmacho & Drepano, aliisq; uiris doctiſsimis familiariſsimè eſt uſus. Auſonij diſcipulus Paulinus fuit, quem, ut meminiſtis, inter Chriſtianos poëtas recenſuimus. Sunt qui Sulpicillam ab hoc Auſonio amatam putent, ex his Fulgentij Placiadis uerbis: Sulpicillæ Auſonianæ loquacitas deperijt. ego hac de re nihil uobis aio. Biſſulam certè puellam pluribus, ut uidere poteſtis, carminibus celebrat. Quæ uerò & qualia ſcripſerit, ex eius quæ ſuperſunt poëmatibus facilè reſcire poteſtis: nam præter ea & Annales, quos ille Faſtos uocauit, ſcripſit, ab Vrbe condita ad ſua uſque tempora, hoc eſt, ut ipſe cecinit,

Vrbis ab æternæ deductam rege Quirino,
Annorum ſeriem cum Procule accipies.
Mille annos centumq;, & bis fluxiſſe nouenos,
Conſulis Auſonij nomen aduſque leges.

atq; hæc uobiſcum de Auſonij uita. Plura uerò de ipſo cæteriſq; alijs omnibus ſcio me uobis dicere potuiſſe, ſed minutias & nitellas (ut dicitur) omnes colligere, curioſi potius quàm diligentis fuerit. Rectè tu quidem, inquit Piſo: quin illud in præſentia ex te Lili ſcire auemus, quo in poëtarum numero Auſonium reponis? Quibus equidem inquam: Non facilè uobis dixerim, hoc quandò tempore Auſonium ego haud multi fa-

cio, mutata uidelicet ſententia, cũ puer adeò eum complexus fuerim, ut eius ferè uerſus omnes memoriæ mandaſſem, ea ab alijs ductus uia, quibus cum uerſabar: quin & ea ætate gryphum ipſius ternariũ ſum interpretatus. at in eo quidem eruditio multa, uarietas, & curioſitas: iudicij uerò & nitoris, ut quidem mihi nũc uidetur, parum. Sunt eius quædam quæ à græco in latinum tranſtulit, in quibus argutiæ, ſalis ac lepôris ſatis, quæ legiſſe aliquod eſt operæprecium. Sunt & qui alterum Burdegalenſem pontificem Auſonium faciãt, qui cum Martino & Ambroſio de re Chriſtiana Treueris in ſynodo tractauerit, Maximi uidelicet tẽpeſtate, huic'q; Moſellam poëma attribuunt. ego nihil ſtatuo: neq; enim mihi eorum autoritas ſolida uidetur. Sed iam uobis illam miſcellam & cõfuſaneam epigrãmatariorum turbam recẽſeamus, ſimul'q; & labori noſtro & imaginibus finem coronim'q; imponemus. Nullus nobis labor, inquit Picus, ſed ſumma fuit & iucunda uoluptas, his decem diebus te de poëtis audire differentem. Habeo, inquã, Deo optimo maximo immortales gratias, ſi quid ego uobis, quod utile & iucundum fuerit, attulerim: ab eo enim (ut ſcitis) eſt omne bonum. Iam uerò reliquos paucos attendite, quos breuiſsimè commemorabo. Primus erat Agathias Scholaſticus

Auſonius Burdegalenſis.

Agathias Scholaſticus.

Smyr-

Smyrnæus, qui præter ea quæ hiſtorica ſcri pſit, & quæ paſsim nunc leguntur, de geſtis Beliſarij & Narſetis, plurima quoq; carmine complexus eſt, ut quæ Daphniaca uocata ſunt, amatorijs fabulis referta, atque huiuſcemodi amantium plena fallacijs. Scripſit item Cyclum nouorum epigrãmatum: aliaq; meminit poſt Suidam Iſaacius, pleraque etiam ipſe de ſe in hiſtorijs commemorat. Floruit uerò cum Paulo Silentiario, & Macedonio, & Treboniano, Iuſtiniani Auguſti tempore. Sunt qui Agathiã exiſtiment primum fuiſſe, qui Græcorum epigrammatum uolumen collegerit, in unumq; coniunxerit: alij Planudem Maximum monachum uirum doctum. Fuit & poëta huius ordinis Abbianus, & Achilius Eretrieus, cu- *Abbianus.*
ius etiam epigrãmata leguntur apud Athe- *Achilius.*
næum. item Addius Mitylenæus, & alter Macedonius, Aemylianus, Aeolus, tametſi eum quidam comicum faciant. huius eſt illa ſententia, Mala ex origine gignitur finis malus: hoc eſt, ſi græcè mauultis, κακῆς μὲν ἀρχῆς γίνεται τέλος κακόν, cuius apud Stobæum fit mentio: Aegias Trœzenius, Agis, Ammonides, Antiphanes, Apollechonides, Argentarius, Arabius Scholaſticus. Fuit
& Autumedon Cyzicenus epigrammatum *Autumedon.*
poëta, cuius & uerſus quidam leguntur. Exiſtimat Alciatus uir doctiſsimus con-

tra Gellium & Petrum Crinitũ, iambicum dimetrũ illud catalecticum, quod apud Gellium, & in ſecundo græcorum epigrammatum legitur, huius eſſe Autumedontis: ita enim ſcribit: Autumedon poëta epigrammatôn, qui capillos unguento delibutos ut myrobrechos gerebat, cuius libro ſecundo epigrammatum affertur ab Aulo Gellio libro XIX. capite nono, tãquam Anacreontis. Et mox ſubdit, Theodorum Gazam, qui Gellij græca tranſtulit, carmen id dimetrum, cum ſit catalecticũ, ſenarium uertiſſe. plura ille. Sed quòd Anacreontis carmen id ſit, cum Gellio ſentit Petrus Crinitus, qui & illud quoquo modo conuertit ex græco. Et certè Alciato parum græca epigrãmata fauent, diſtichon enim alterius generis uerſus Autumedonti tãtum aſcribitur. Quo fit, ut uobis id hoc loco quod ſuccurrit non reticem, dum puto me in tertio rhetoricorũ Ariſtotelis primum eius iambici carmen legiſſe, & uel Archilocho attribuiſſe, cuius prius mentionem fecerat, uel Charoni τέκτονι, id eſt, fabro: ita enim Ariſtoteles prope libri finem ſcriptum reliquit, cum exempla multorum afferret, de oratione quæ ad mores pertinet, hoc eſt, εἰς τὸ ἦθος. καὶ τὸν inquit χάρωνα τὸν τέκτονα ἐν τῷ ἰάμβῳ, οὗ ἡ ἀρχὴ, Οὔ μοι τὰ γύγεω. hoc eſt, & Charonem fabrũ in iambo, cuius eſt initium, *Non mihi quæ Gygis.* quæ uerba tamen deſideran-

deſiderantur in latinis factis exemplaribus à Trapezuntio. quæ certè uerba principium eius ſunt epigrammatis: niſi fortaſsis ſi quis audax Ariſtotelis codicem ita interpolet, καὶ τὸν ἀνακρίωντα τὸν τήιον, &c. ſed ego non ſum tam temerarius nec audax: hoc uobis retuli, ne lateret Autumedontis nomen poëtæ, & uos interea ſentite cuius ſit poëma. Nunc ego ad ſermonis finem propero. Fuerunt & poëtæ huius ordinis penè innumerabiles, inter quos Barbucullus, Bianor, Calliſtratus, Callius, Argiuus, Carphylides chartularius, Chæremon, Cerellius, Critias, qui & elegias ſcripſit, Cyrus, Damagetas, Damocharis grammaticus, Damaſcius, Eutychides, Eutolmius, Facellius, Gauradas, cuius extant cum alij uerſus, tum epigramma illud in quo uerſus ultima pars Echo reſpõſat, notiſsimum Græcis: Gaitus, Gallus, Geminus, Glaucus Athenieñſis, Hegeſippus, Hetruſcus Meſſenius, Heracleon Epheſius, cuius extant uerſus, & meminit Athenæus: Ioannes poëta, Iſidorus Aegeates, Iulianus Aegyptius, Leonidas Italus ex Tarento, ut ex ipſius uerſu facilè colligimus: Lollius, Meleager, Metius, Quintus, Mneſalchus, Nicearchus, Nicius, Nicænetus, Oneſtus, Pancratius, Panariſtus, Parmenon Byzantius, cuius Athenæus meminit, cum de Caunijs ficubus agit: itẽ Stephanus, qui & eius

FF

iambos citat. Plutarchus in libro, Quomodo oporteat iuuenes audire poëmata, ait Parmenonem poëtam imitatum ſues: puto ego ſuis grunnitum intelligere, ut alij ranas, alij ueſpas imitati ſunt, ut docuimus alio loco. Hunc Parmenonē tamen alium eſſe à Byzantio crediderim, qui fabulas docuerit, nō epigrāmata ſcripſerit. Paulus Silentiarius, qui cum Agathia floruit, ut paulò antè dicebamus: Perſes, Pinytus, Pollianus, Proclus Athenienſis, Ruffus, Domeſticus, Theodoretus, Timon, Thyillus, Zanus, Zenobius, Zozymus, alij plures, quorū nomina tam apud Athenæum, Suidam, & Stobæum, & alios citata reperietis, quàm eorum ipſorum uerſus pleroſq; legere poteſtis in græcorū epigrammatôn uoluminibus, quæ propter eorū uarietatem aſsiduè uobis terenda ſunt. At ſimul his dictis tabularum decimū ſermonem & ultimum perfecimus, & ſimul quoq; nobis de patria meliora nunciata.

DECIMI ET VLTIMI DIALOGI DE POETARVM HISTORIA FINIS.

NOMINVM ET RERVM
quæ hac Poëtica hiſtoria continentur,
Index locupletiſsimus.

ABnegatiua particula apud Græcos, α. 1020
Ab Atticis uſq; literis. 17
Abaris uates. 266
Abaris aëra perambulat. Ibid.
Abidnus, qui & Auienus. 567
Accentus unde dicti. 33
Accius quomodo ſcribendum. 884
Arceſilaum, alij Arceſilan uocant. 851
Achæus Eretrieñſis. 797
Achæus Syracuſius iunior. 798
Achilles Pelei filius. 948
ἀκώλια ſacra. 673
Acroſtichi & acroſtichides uerſus. 241
Acrobatica machina. 712
Actij uel Arij ſales. 896
Actius quo tẽpore floruerit. 899
Actius Labeo. 894
Actoridæ fratres. 794
Actus fabularũ quinq; 706
ἀδδηφάγος. 967
Admetus. 517. & 97
Adriani Cæſaris promptum ingenium. 598.
Eiuſdem equus. 602.
Carmen cum moreretur. Ibid.
Adoris, ab Ador, media ſyllaba indifferẽs 418
Aegidius medicus & philoſophus. 657
Aegyptiorum duplex ſcribendi modus. 19
Aelius Pertinax Ligus natione. 604
Aelius Saturninus. 510
Aelius Verus Cęſar. 602
Aemylius Scaurus Orator & tragœdus. 510
Aemilius Macer Iliacus cognominatus. (478
Aenigma depodice. 840
Aeneas tripartitã imaginem continet. 10
Aenicus Athenienſis. 759
Acolius modus. 1030
Aër craſſus nõ ſemper rudes homines profert. 997
Aeſchines Athenienſis orator clariſſ. 847

Aeſchinis et Demoſthenis comparatio. 849
Aeſchrion poëta. 326
Aeſchylus tragœdiæ parens dictus. 735
Aeſchylus perſonam et pallam inuenit. 734
Aeſchyli mira mors. 738
Aeſchylus Alexandrinus. 740
Aeſopus poëta cenſet. 85
Aetates hominis decẽ. 275
Agathon Samius poëta. 299
Agacle. 375
Agathocles Athracius 553
Agathyllus elegiarum ſcriptor. 363
Agatharchus. 708
Agas uel Hages. 326
Ageſianax. 401
Alanus, uniuerſalis doctor dictus. 661
Albinus. 420. Fabulas Mileſias compoſuit. 606
Alcæi plures. 971
Alcæus Pittaci hoſtis. 969
Alcæus peritiſsimus in modulandis carminibus. 971
Alcæus poëta tragicus Athenienſis. 724
Alcimenes Comicus. 847
Alcimus Auitus Vienneñſiũ pontifex. 638
Alcman Lacon primus inter lyricos πολυέρώματος dictus. 966. 967
Alcmaicon carmẽ. 968
Alcman phthiriaſi perījt. Ibid.
Alcuinus Charoli Magni magiſter. 659
Alexis Thurius. 864
Alexãder Aetolus. 846
Alexãder Lychnus cognominatus. 380
Alexãder Cæſar Mammeæ filius. 607
Alexan. Macedo quãtum honorarit Iliada Homeri. 214
Alexãdri pietas in Pindari poſteros. 998
Alexandrina Heſtiæa. 376
Alexidis Gryphus de dormiente. 864
Athenienſium liberi à parentibus non educantur. 864
Ambroſius Mediolanẽſis pontifex. 639
Ambroſius Alexandrinus

nus pontifex. 631
Amepſias Socratē palliatum in fabula induxit. 723
Amphion cur fingatur ſaxa & ſyluas lyræ cantu traxiſſe. 157
Amphis Athenienſis. 850
Amorē quæ ſedēt. 749
Anacreon Teius. 1003
Anacreon acino uuæ ſuffocatus. 1008
Anacreontis poēſis tota amatoria. 1004
Anacreontia carmina. 1007
A Nannaco, puerb. 1035
Anacharſis poēta philoſophus unde ſic uocatus. 296
Anathematicorū munus. 90
Ananius. 390
Ananius Iambographus. 549
Anapęſtici metri repertor. 954
Anaxagoras. 708
Anaxandrides Camireus inedia mori coactus. 753
Anaxilaus medic9. 843
Anaxilaus uel Anaxilas comicus. 842
Anaxipolis Thaſi9. 865
Anaxippi dictū de philoſophis. 865
Andronicus. 880
Andronicus grāmaticus Syrus. 881
Andromachus pater. 526
Angerona dea Silentij præſes. 418
Anima quid ſit. 954
Annæus Seneca tragicus. 932
Annæus Lucanus. 522
Annianus Feſcenninos uerſus ſcripſit. 549
Annus ſexageſimuſtertius omnibus fatalis, præcipuē uiris præſtantibus. 161
Anſer poēta. 465
Anſeres ex Phalerno depellere. 465
Antagoræ iocus cū Antigono. 328
Antenor Patauij cōditor. 509
Anteus ob amorē ſe in puteum cōiecit. 846
Antheus Lindius nouū poēmatis genus excogitauit. 964
Anthes poēta. 964
Antilochus poēta. 318
Antimachi Græci Thebais. 31
Antiphanes Cariſtius.

732
Antiphanes Athenienſis. 732
Antiphanes plures. 733
Antiphonis ars ad animi mœrorem leuandum. 820
Anthes θρήνους condidit. 196
Anthippus. 872
Antipater Sidoni9. 404
Antiphō Rhamnuſius ὀνειροκρίτης dictus. 819
Antiſtius Soſianus Callido fuit ingenio. 529
Antiſtrophe. 944
Antonius Ruffus. 509
Antonia Druſi nūquā expuit. 908
Antonius Pius cognomento Philoſophus, opt. inter Cæſares. 603
Anyte. 373
Aphranij plures. 901
Aphranij uerſus de ſapientia. 901
Apicius. 404
ἀποθέσεις carminū quatuor. 120
Apollinares ludi. 714
Apollinariſtarum hæreſis. 627
Apollinaris. 542. & 626
Apollinis cōgreſſus cū Pythona. 131
Apollodor9 Gelo9. 861
De eiuſdem nominis alijs uide ibid.
Apollonij plures. 342
Apolloni9 Rhodius argonautica ſcripſit. 341. & 540
Apollonij ingratitudo 338
Apollophanes. 734
Apopemptici hymni. 1012
Appion grammaticus mundi cymbalū appellatus. 217
Appius Claudius Cæcus poëta. 411
Aquinus. 465
Ara in ſcena ponebat. 713
Araros. 815
Arati ſepulchrū. 348
Arator diaconus Acta apoſtolorū carmine conſcripſit. 649
Arbor infelix. 896
Arbylas calceamēti genus. 734
Archebulus Thebanus 1051
Archebule9 uerſus. 1052
Archelai duo. 327
Archeſilas græcè ἀρκεσίλαος. 313
Archeſilas Crātoris auditor ἀσύστατον inuexit

xit in philoſophiam. 322
Archeſtratus poëta egregius, ſed inops. (328
Archedicus. 873
Archias, Aulus Licinius uocatus. 440
Archilochus Parius, eiusq́ ſententia de fuga in bello. 960. 956
Archilochi patria. 959
Archilochũ calcas, prouerbium. Ibid.
Archilochus etiã mortuus amatus fuit. 557
Archilochi epitaphiũ. 962
Archimelus. 1077
Arcion herba. 717
Argas poëta nomorũ fatuorum. 1036
Argonauticorum ſcriptores. 540
Ariphron Sicyonius. 1032
Arion Methymnæus Lesbius. 963
Arion à delphine uectus. 954
Ariſtarchus Tegeates. 793
Ariſtarchus Stygmatias dictus. 791. 796
Ariſtius Fuſcus. 931
Ariſteæ extaſis in fullonis taberna. 192
Ariſtodemus Cumanũ tyrannus. 830
Ariſtomenes Thyropœus. 855
Ariſton nothus Sophoclis. 769
Ariſton Chius à ſerpente morſus. 869
Ariſtonymus. 863
Ariſtophanes Atticiſsimè ſcripſit, eiusq́ cõſtantia. 813
Ariſtophanis autoritas 816
Ariſtophaniũ carmen. 816
Ariſtophanes grammaticus. 817
Ariſtophon. 867
Ariſtoteles philoſophię luna. 311
Ariſtoteles in poëtica eruditus. 313
Ariſtoxenus Tarẽtinus philoſophus. 954
Ariſtoxenus Selinũtius 953
Ariſtylus ridiculus poẽta. 321
Arnuphis Aegyptius philoſophus pluere fecit. 555
Arrianus. 560
Artuaſdes Armeniorũ rex. 585
Artemidorus. 404

Aruntius Stella Pataui nus. 538
Aſclepiades. 838
Aſcolia celebritas. 453
Aſinarum pullos in cibum condiuit Mecœnas. 456
Aſinius Gallus diris affectus ſuppliciis. 931
Aſinius Pollio leporũ ac facetiarũ pater. 930
Aſinus ficos mandens. 852
Aſius Samius. 392
Aſmatographi qui. 90
Aſpaſia ſophiſtria potius q̃ poëtria dicta. 375
Aſtrabicon carmen. 9
Aſtydamas. 744
Atacinus Varro. 540
Attæ qui. 911
Attellanę à Satyra quo differant. 698
Attellanæ fabulæ & ludi. 697. 714
Atticæ literæ. 16
Attilius Seuerus, qui et Cæcilius Seuerus. 630
Attis. 884
Auge Melorũ poëtria. 843
Augeas Atheniẽſis. 843
Auium linguas qui intellexerint. 155
Aul. Furius Antiates. 425
Aulus Licinius. 440
Aurei Oppiani. 314
Aurelius Olympius. 565
Aurelius Prudentius Clemens. 633
Auſonius. 101
Autocabdali. 689
Autocrates. 870
Axionicus. 873

B

Babrius. 569
Bacchus Dithyrambus. 88
Bacchylides. 1013
Bacis oracula reddidit. 264
Balbinus Imperator. 610
Balani palmarum. 926
Bardi qui. 76. 77
Baſiliĳ cõmendatio. 48
Batalus Epheſius. 306
Batalus quid. Ibid.
Bathyllus. 470
Batties & Druidæ qui 77
Batton. 871
Battus poëta ineptus. 307. 965
Bauius poëta. 469
Beda. 658
Bibendi ratio. 840
Bion Aeſchyli filius Tharſicus cognominatus

natus. 738
Bion ſophiſta. 739
Bion dicax poëta. 812
Bion Smyrnæus poëta 335
Bœotus. 502.1046
Boëthus Tarſenſis. 501
Boëtius Seuerinus inter diuos relatus. 650
Brontæum. 710
Bucolica & Bucoliſmi à quo inuenta. 96
Butas. 398
Biblinæ epiſtolæ. 19

C

CAecilius Nouocomenſis. 426
Cælius Sedulius. 637
Cæcilius Seuerus. 630
Cærobulus. 873
Cæſius Baſſus lyricus. 1064
Cæſius, qui & Cęlius dictus. 467
C. Comicus eques. 511
C. Cornificius. 470
C. Manlius. 483
C. Meliſſus Vmber. 927
C. Memmius. 430
C. Titinius. 905
C. Rabirius. 503
C. Ticida. 1096
Callias Athenięſis. 868
Callimachus poëta. 339 & 553
Callinus poëta Chalinous Nicādro dictus 353
Calliphanes poëta ridiculus. 307
Calliſtus. 577
Calliope Achilli in ſomnis apparuit. 212
Calliſtratus. 873
Calonda primus cōtra Homeromaſtiga reſcripſit. 345
Calphurnius Siculus. 565
Camelus ſaltat, prouerbium. 1033
Camerinus. 504
Cane quæ ſunt Tellenis, prouerb. 1036
Canes Melitenſes. 551
Canius Gaditanus. 517
Canius Iulius. 518
Cantharus Athenięſis. 843
Cantica comediæ. 699
Cantica fabularum. 703
Canticorum apud antiquos ſpecies tres. 97
Capella. 579
Capnias. 398
Capite obtecto dicere. 146
Capito poëta & hiſtoricus. 369
Carcini poëma, prouerbium. 802

Carcinus Agrigētinus tragicus. 799
Carcini ſtrobilis felicior, prouerb. 800
Carcinus Naupactius. 802
Carmina ad expianda prodigia. 879
Carmina Sotadica ſiue recurrentia. 1048. & ſeq.
Carmina ad deorū laudes compoſita. 67
Carminis heroici differentiæ. 119
Carminum uariꝗ denominationes. 98
Carneades duo, philoſophus alter, alter elegiarum ſcriptor. 327
Carnij moduli. 1028
Carnia celebritas. 952. 1028
Caſſandra Troiana Sibylla dicta. 256
Caſsius Seuerus Parmēſis, eiusq́ſomnium. 480
Caſtorion carmen. 102
Cataſtrophe. 705
Cato Vticenſis. 428
Catullus Veronēſ. 1086
Catulus orator & poëta, 1081
Cecides. 1039
Celſus poëta. 1067
Cento quid. 106
Centrones. 107
Cephiſodorus. 733
Centumcapita herba. 974
Ceraunoſcopiom. 710
Cercidas Megalopolita 805
Chæremon Socratis diſcipulus. 843
Chærephon Nycteris cognomine. 798
Chamus Syracuſanus. 404
Charus. 504
Charixena poëtria cruматū carminū. 1043
Charmus Syracuſanus 400
Chœrilus poëta. 323. 731
Chorus quibus conſtet. 699. 700
Chorus quid agat. 700
Chorus quot habeat pſonas. 702
Chreſtus Manlius. 486
Chriſtodorus Coptitis 574
Chriſtodorus Thebęus ex Aegypto. 656
Chryſippi duo. 384
Chytræ oſculum, prouerbium. 760
Cicadam ala apprehendiſti, prouerb. 958

Ciceronis Limon. 437
Cicilius Argiuus. 553
Cinædologicorum carminũ ſcriptores. 1050
Cinerem uitans, in prunas incidi, prouerb. 669
Cineſias unde dictus. 1034
Citharæ figura quãdo conſtituta. 952
Citharæ inuẽtor Apollo. 157
Claudiano decreta Romæ ſtatua. 570
Claudianus Mamercus Viennenſis. 573
Claudianus Alexandrinus. 569
Claudius Nero. 592
Claudius Cæſar literas inuenit. 37
Clearchi ſententia in ebrios. 828
Clemens. 556
Cleobulina. 370
Cleobulus unus ex ſeptem ſapientib. 370
Cleomenes Rhegynus (1032
Cleon. 540
Cleophon Athenienſis tragicus poëta. 846
Clepion. 953
Clitagora Lacedæmonia. 376
Clito. 374
Clitorij fontis aqua hauſta abſtemios facit. 152
Clodius Albinus. 606
Clonas Tegeates elegiographus. 358
Cn. Aquilius. 906
Cn. Cornelius Gallus. 462
Cn. Manlius. 418
Cn. Mattius mimorum ſcriptor. 919
Cn. Martius. Ibid.
Codrus poëta pauperrimus. 542
Colabi lyrici. 1051
Colabri porcelli. 1051
Coluthus Lycopolites. 577
Comicus ornatus. 708
Comica carmina q̃ primi fecerunt. 680
Commodus Cæſar. 602
Commus. 675
Comœdia noua Satyrę ſuccesſit. 687
Comœdiæ partes. 704
Comędię diffinitio 677
Comœdiæ inuentio, & unde dicta. 678. 679
Comœdia uetus unde exorta. 685
Comœdia noua qualis 687
Comœdia ubi, & à quibus inuẽta, quidq́ differat à tragœdia. 680

Comœdiarum genera ſex. 696
Compitalitij ludi. 715
Conradus Mogũtinus 666
Conſtantius. 612
Cõſtantinus Ducas. 616
Coſconius. 544
Cotta ex Meſſalarũ familia. 509
Corbis ignominia. 776
Cordaca ſaltatio. 693
Corinnus poëta. 1042
Corinna poëtria lyricorum carminum. 1040
Cornelius Sylla felix dictus. 585
Cornelius Seuerus. 513
Cornelius Alpinus. 426
Cornutus philoſophus Stoicus. 519
Cornutus grãmaticus. 520
Coronandi poëtas mos unde cœperit. 47
Crade. 711
Crantor poëta. 321
Crates Epilyci poëtæ frater. 749
Crates Atheniẽſis. 748
Crates Mallotes Criticus dictus. 750
Cratini codiũ, prouerbium. 757
Cratinus Athenienſis. 755
Crepidatæ fabulæ. 717
Critias. 308
Crocodilinæ & Ceratinæ, captiones ſophiſticæ. 355
Cteſiphon Athenienſis 1051
Cuminũ ſeuit, prouerbium. 804
Curtius Montanus. 508
Cyclica carmina. 104. 105
Cydathenæus. 812
Cyprianus Afer, Carthaginenſis pontifex 621
Cyrus iucundiſsimus ſcriptor. 637

D

Daedali opus. 862
Damocrates poëta & medicus. 366
Damaſus Romanus pontifex. 629
Damocharis. 376
Damophila Pamphili uxor. 377
Damoſtratus hiſtoricꝰ 553
Damoxenus Athenienſis. 832
Daphitę ſuppliciũ. 388. 389
Danthes Aligerius 667
Dauid rex inuentor lyrici carminis. 943

Dece-

Decelictas. 690
Deliacum carmen. 92
Demetrius Epicus poë ta. 320
Democritus comicus. 708
De plauſtro loqui, prouerb. 686
Deus quib. placet. 857
Deus unus quare multiplex eſſe appareat. 12
Dexicrates. 832
Diagoras Melius, poëta. 1013
Diagoras Melius, prouerb. 1015
Dicæogenes dithyrambos compoſuit. 833
Diceliſtæ. 689
Dinolochus Epicharmi filius. 729
Diodorus Siculus annis triginta orbẽ peragrauit. 912
Dioclis Athenienſis inuentũ de harmonia. 759
Diogenes Laërtius. 277
Dionyſius Mitylenęus 393
Dionyſius Pheręus. 396
Dionyſius Sinopẽſis comicus. 397
Dionyſius Siciliæ tyrãnus. 818
Dionyſius in Corintho prouerb. 818
Dionyſius Mileſius. 540
Dioxippus. 873
Diphilus Sinopenſis. 860
Dircæus cygnus. 997
Diſciplina integra cui ſimilis. 927
Dithyrambi. 89
Dithyrambica dictio à quo excogitata. 955
Dithyramborũ inuentores. 949
Diuerbia. 699
Domitiani Cæſaris cõmendatio per Fabiũ. 595
Domitius Marſus. 1096
Doricus, qui & Dorias 1079
Dorillus. Ibid.
Dorotheus Sidoniꝰ mathematicus. 485
Dorus comicus. Ibid.
Draco poëta Athenienſis. 271
Draco ociũ capite plectit. Ibid.

E

Eccyclema pægmatis genus. 712
Ecpyreoſis. 433
Edulcare. 920
Egeſippus Crobylus.

810
Egeſippus Alexandrinus. 810
Egnatius, qui & Ignacius diaconus. 656
Elegiaci carminis inuẽtores. 93. 353
Elephantis, quæ & elephantine. 377
Empedoclis metamorphoſis. 298
Empedoclis inimicitia. prouerb. 299
Empedocles uentos aëriſq; motiones ſiſtebat. 297
Ennius trilinguis. 414
Ephippus Athenienſis 872
Ephippus Olynthius. (872
Epicharmus Siculus. 726
Epicharmus Cous Pythagoricus literas θ & φ inuenit. 726
Epicharmion dicendi modus. 727
Epicrates Ambraciotas. 872
Epideuteri comici. 855
Epigenes tragicus. 721
Epilyci duo. 385
Epigrãma animali cõparatur & ſcorpioni. 1076
Epimenides Gnoſius. 540
Epimenides uates Athenas à peſte liberat 191
Epimenidis anima. 191
Epimenides ex ſeptem ſapientib. unus. 189
Epinicus. 873
Epiſodion quid. 675. 676. 706
Epiſcenium. 709
Epitaſis 705
Epithalamiorũ lex. 91
Epodos. 944
Epopœas piſcator à ceto abſorptus. 362
Epopœi qui. 59
Epos. 92
Eratoſthenes primus philologus dictus. 363
Erinna poëtria. 373
eriphus. 733
erotion Pindari frater. 998
erycius. 1079
erotopægnia. 104
eſdras literarum inuentor. 25
eſymneta quid. 969
ethelontes. 690
ethologus. 690
euangelus Atheniẽſis. 873
euages paſtor & poëta 810
eubœus parodiarũ poẽtà. 1046

eubulides Mileſius. 838
eubulus Cettius. Ibid.
encyclopædia. 105
eudemus Antidotum Theriacen reperit. 367
eudocia. 614
eudæmon. 560
eudoxus Siculus Agathoclis filius. 851
eudoxus Aeſchinis Gnidij filius. 851
eueclus Cypria carmina primus ſcripſit. 143
euhemerus elegiarum ſcriptor. 359
eumyte, quæ & Cleobule & Cleobulina dicitur. 370
euodus Rhodius. 517
euphorion poëta. 350
euphorion Aeſchyli filius. 738
euphron. 866
euphronius poëta laſciuus. 379
eupolis Athenienſis. 763
euripides ab euripo dictus. 775
euripidis mores. 780
euripides à canibus laceratus. 784
euripidis ſepulchrum, ipſiusq́ carminũ autoritas. 786. 789
eumolpus poëta uictor in Pythicis certaminibus. 177
eumolpia poëſis. Ibid.
exarare literas unde dicamus. 25
exodus. 675. 706

F

Fabilius Maximini Imperatoris magiſter. 1101
Fabius Dorſennus. 902
Fabularum diuiſio & differentia. 698. 705
Fabulis qualia imponẽda nomina. 719
Fabularum cantica. 703
Fabularum ſpecies. 671
Facies decentior in quá næuus eſt. 497
Fæce faciem perlinebãt tragici. 721
Fannius. 472
Fauſtus Gallus. 652
Fauſtus Benedictinus. 652
Feneſtella poëta. 515
Feſcennini uerſus. 109
Flauius Conſtantinus. 612
Florus. 1065
Fortuna & ars circa eadem uerſantur. 299
Fulgentius Placiades. 644

Funebres ludi. 714
Fungorum eſus. 784
Furor duplex. 238
Furoris poëtici ſigna tria. 15
Fuſius. 424
Futurius ſiue Suturius 922

G

Albius Baſſus.
Galenus ſeu Gallienus Imperator. 610
Gallieni ingratitudo in patrem. 611
Gallus Milo. 664
Gamphredus poëticã nouam condidit. 666
Gannius. 418
Gargilius Martialis. 1099
Genaſius Afer Romanus pontifex. 639
Genea quid. 160
Genitura lyricorũ poëtarum. 999
Georgius diaconus cognomẽto Piſides. 657
Geranon machina. 711
Germanicꝰ Cæſar Druſi filius. 590
Getulicus. 1097
Gilda Britannus. 662
Gingriæ tibiæ & Gingrinæ. 704
Gitiadas poëta. 1052
Gneſippus. 1037
Godelbertus. 662
Gordiani duo, pater & filius, ambo Imperatores & poetæ. 609
Gracchus. 924
Græcarum literarũ qui inuentores. 20
Græcorum ludi. 714
Graſſatores uocati ſunt poëtæ. 409
Gratius cynegetica cõpoſuit. 505
Gratianus Cæſar. 612
Gregorius Nazianzenus. 628
Grues ultrices necis Ibyci. 1009
Gualtherus. 664
Guidus, uel Vidus. 665
Guntherus Germanus 664
Guttæ & ſtillæ differẽtia. 516
Gyliatracheli. 800
Gyliauchenæ. Ibid.
Harmonides tibicen. 1032
Hebraicarũ literarũ repertores. 26
Hebræi in ſtellis ſuũ alphabetũ figurant. 27
Hebræorũ Aegyptiorumq́ in ſcribẽdo uarietas. 24
Hedyle poëtria. 376
Hedylogus. Ibid.

Hegias

Hegias Trœzenius poëta. 326
Hegeſianax. 401
Hegeſinus. Ibid.
Hegemon Alexandrinus. 399
Hegemon Thaſius. 404
Helius Cinna. 1093
Heniochus. 828
Heliodorus poëta & medicus. 367
Helius Meliſſus grãmaticus. 928
Helpis uxor Boëtij. 651
Hemitheon poëta Sybarita. 480
Helymon. 325
Heraclides Põticus, qui & Pompicus dictus. 381
Heraclitus philoſophus Scotinus cognominatus. 383. 1045
Hermes cur Triſmegiſtus dictus. 173
Hermeſianax Colophonius. 398
Hermippus Lyſidis filius. 826
Hermodotus. 329
Herodes Atticus. 1035
Herodorus. 540
Heroicarũ odarum ſpecies quinque. 95
Heſiodi nomẽ unde, & patria parẽtesque. 224
Heſiodi corpus à Delphinis latum. 228
Heſiodia ſenectus, prouerb. 233
Heſiodi Homerique animæ apud inferos. 233
Hialeno frigidior, prouerbium. 99
Hieroglyphicæ & hieraticæ literæ. 40
Hierotheus Dionyſij Areopagitæ magiſter. 619
Hilarius Pictauienſium pontifex. 625
Hilarodi. 689. 690
Hildegardis Moguntina. 665
Hildephonſus Toletanus pontifex. 661
Hilarotragœdia. 698. 854
Hipparchus Athenienſis. 279. 734
Hippias ſophiſta et poeta. 308
Hippicus poeta lyricus 1016
Hippius & Hippicus pes. 1016
Hippodromus. 1070
Hipponax poëta mordax & aſper. 1037
Hipponactium carmẽ. 1038
Hipys Rhegynus. 1045

Hiſtriones unde dicti, et cur improbis ſint moribus. 691. 692
Hiſtriones, actores, perſonæ, idem. 692
Homeri quis pater, & unde Meliſigenes dictus. 202. 203
Homerus grammaticus præcepta dedit primus. 30
Homeri octo leguntur 209
Homeri filij. 210
Homero quę cauſa mortis extiterit. 211
Homerus Sellius. 220
Hominē te eſſe memento. 993
Hominis generatio. 295
Honeſti puerorū amores & inhoneſti. 145
Horatius Flaccus. 1060
Hoſtilius. 417. 921
Hoſtius. 428
Hydalbertus Cenomanenſium antiſtes. 662
Hymnographi qui. 90
Hymnorum ſpecies uariæ. 100. 101
Hyporchema. 945
Hyſtaſpes uates. 263

I

IAmbœtheus unde. 378
Iambelega quæ. 94
Iamborum primi ſcriptores. 95
Iamborum & iambeorum ſiue iambicorū differentia. 93
Iambus unde dictus. 94
Iambus rabioſus & pugnax ab Archilocho factus. 962
Iambus ab Iambe uetula dictus. 1039
Iaſius modulus. 1030
Ibis Ouidij in Coruinū ſcripta, & unde ſumpta. 338. 495
Ibyci grues, prouerbiū. 1011
Ibycinon, inſtrumentū muſicum. Ibid.
Ibyceon. Ibid.
Ibycus Rhegynus. 1009
Idæus Rhodius. 558
Ignatius, qui & Egnatius. 656
Iliadum ſcriptores. 197
Ilias Homeri inſtar tragœdiæ compoſita. 682
Indicus ſcribendi ritus. 20
Ingenium pomis comparatur. 897
Inſania unde procedat. 283
Ioānes Chryſoſtomus.

615
Ioannes Damaſcenus Magnus. 653
Ioan. Nantuillenſis Britannicus. 661
Iobi liber hexametro dactilico carmine cõſtat. 136
Iobus uitæ exemplar. 136
Ion Chius. 746
Ionica harmonia. 1030
Iophon Sophoclis filius 769
Iro uel Pauſone egentior, prouerb. 542
Iſaacius commentator Homeri. 348
Iſaacus Athenienſis ſacerdos. 640
Iſagoras. 937
Iſocrates. 838
Iſthmici ludi. 714
Iſter poëta, Callimachi ſeruus & ſcriba. 339
Ithyphallica quæ. 111
Iuliani miraculum. 554
Iul. Antonius. 1100
Iulius Cęſar Lucij filius 587
Iulius Cæſar. 586
Iulius Calidius. 426
Iulius Titus Calphurnius Siculus. 565
Iulius Montanus poëta. 506
Iulius Maternus. 934
Iuuenalis in Aegyptũ relegatus. 536
Iuuencus ſacerdos Hiſpanus. 621

L

LAbeo. 894
Laberius Cæſari chariſsimus. 914
Læuinus Macer. 418
Lacedæmoniorum decretum contra Timotheum. 1027
Lælius. 423
Lactantius Firmianus. 622
Lactuca mortuorum cibus. 840
Lactucæ natura. 977
Laia lex apud Græcos eadem quæ Scatinia apud Romanos. 146
Lais puella. 1020
Laminthius Mileſius elegiographus. 318
Largus unde ſic dictus 508
Laſus cyclios choros primus conſtituit. 949
Latinarum literarum inuentores. 21
Latinos omnia inueniſſe ſapientius quàm Græci. 876

Latrononus, ſiue Latrocinianus. 629
Laſus Charbini filius. 949
Laurea Tullius, Ciceronis libertus. 1095
Lauri natura, & cur Apollini ſacra. 225
Leo, philoſophus cognominatus, Orientis Imperator 616
Leodice uocitata Electra. 956
Leonem ex ungue pingere, prouerb. 804
Leonides Byzantius. 553
Leontiū meretrix. 398
Leontius Argiuus poëta. 913
Lethargus morbus. 532
Leucadis ſaltus. 975
Leuceas Argiuus. 393
Licentius Hipponenſis 636
Licinius Caluus poëta & orator 1090
Licinius imbrex. 903
Licinius Portius. Ibid.
Linus primus lyricos modos concinuit & Doricos. 138
Lippus poëta garrulus 472
Literarum ſeu elementorum diuerſitas. 15
Lityerſæ flagitium. 11
Liuius Andronicus Romę primus fabulam docuit. 412. 877
Lucanus à Nerone occiſus. 523
Luciani in Harmonide dictum. 99
Lucillius ſatyricus auūculus Magni Pōpeij. 42
Lucillus Tarræus. 1078
L. Piſo ſtudiorum antiſtes. 1063
Lucius Varrus Aeneida emendauit. 477
Lucius. 543
L. Ceionius Cōmodus. 602
Ludij & ludiones. 691
Lucullus iābographus 1059
Ludorum quatuor genera. 713
Lupus Trinacrius. 929
Luſcius Lauinius. 895
Lutorius Priſcus. 509
Lycis. 723
Lycon Scarpheus. 845
Lycophron poëta ſagitta occubuit. 348. 349
Lycus. 723
Lydius cantus. 1030
Lynceus poëta & Socraticus philoſophus 486

Lynceus Samiorum tyrannus. 860
Lyra primò à Mercurio facta. 156
Lyrica carmina q̊modo cantari ſolita. 944
Lyrici carminis partes 944. 945
Lyricorum carminum inuentores. 943
Lyricorum uetuſtiorū qualia carmina. 944
Lyſimachus Ariſtius. 1050
Lyſimachus Bœotius comicus. 868
Lyſimachus lyricus poëta. Ibid.
Lyſippus tragicus. 868
Lyſippus Epirota. 868
Lyſimachus ab Athenienſib. pecunia & agris donatus. 1051
Lyſiodi, mimorum ſpecies. 1050

M

MAchon Sicyonius. 871
Magadis. 1028
Magnes Icarienſis uoces animantium imitabatur. 729
Magodi habitus. 689. 690
Magodi mimorum ſpecies. 1050
Maiuma celebritas. 655
Malcinus. 457
Malthinus. Ibid.
Mammacuthus quid. 755
Manethus Dioſpolites 401
Manu ſerendū, nō toto caniſtro, prouerb. 1041
Marachus. 304
Marbodæus Gallus. 664
Marcellus Sidites. 554
M. Antonius Cęſar. 553
M. Attilius Ferreus appellatus. 904
M. Furius, qui et Fuſius dictus, cognomento Bibaculus. 424
M. Mallius. 483
M. Manilius. Ibid.
M. Manlius. Ibid.
Marcus monachus Benedictinus. 653
M. Pompilius. 894
M. Tullius Cicero poëmata puer cōſcripſit 436
M. Vigellius orator. 474
M. Vnicus. 544
Marianus Syrus, Romanus cognomine. 578
Marius poëta. 509

Marſya amnis. 947
Marſyas ſiue Maſſes Lydius. 945
Marſyas arbori ſuſpenſus ab Apolline. 946
Martiana poma. 920
Martianus Felix Capella, Carrhaginenſis. 578
Martius uates. 410
Marullus. 937
Maſtreas Pitanæus. 404
Matron poëta parodiarum. 871
Matronianus Hiſpano genere. 629
Mattius uocabula confinxit. 920
Maximianus grammaticus. 463
Mecœnas eques, poëtarum ſummus fautor 449
Mecœnas Rana literas obſignabat. 461
Mecœnatis horti. 452
Megalenſes ludi. 713
Megaloſtrate. 376
Melampus auium linguas & uoces calluit, easq́ interpretari ſolitus. 155
Melampodion herba unde dicta. 152
Melanippides Melius de Deo patre cecinit. 1017
Melanthius. 829
Meles à Timagora amatus. 824
Meliȷ impiȷ erga deos. 1015
Melitenſes canes. 551
Melito Aſianus Sardianorum pontifex. 619
Melites ſe præcipitat. 824
Melitus lapidibus obrutus. 824
Memmiȷ dictũ in Scaurum. 431
Menander ſuem grauidam in theatrũ produxit. 855
Menãder Comicorum princeps. Ibid.
Menander ab Hebræorum prophetis pleraque deſumpſit. 857
Menecrates Syracuſius 868
Menelaus Aegeus poëta. 390
Menecrates Epheſius, 869
Menippus Philogeleus cognominatus. 751
Melopœus quid. 1021
Meſoreth quid. 33
Metagenes. 869
Methodius contra Porphy-

phyrium ſcripſit. 620
Meuius inedia mori coactus. 469
Michaël Ducas Parapinaceus cognominatus. 617
Mileſius, Muſa uocatꝰ. 560
Mimi quid. 803
Mimījambi. 689
Mimo ſimilis eſt uita noſtra. 688
Mimographi, Mimologi. 689. 803
Mimorū genera. 690
Mimus quid. 687
Miurus uerſus. 1052
Mnaſalces Plateenſis. 397
Mneſarchis Epheſia. 374
Mneſimachus. 840
Mnimermus dictus, & uaria eius nomina. 356
Mœro puella. 1043
Mœſon perſona. 718
Molionidę fratres. 794
Monodia quæ. 91
Morſimus. 742
Mortem omnino malam eſſe. 979
Morychus. 809
Morycho es magis fatuus, prouerb. 809
Moſchus Siculus poëta 334
Moſes & ſoror primi hexametrum carmē cantarunt. 128
Moſchus citharœdus Bœotiorum modulorum inuentor. 335
Motoriæ fabulæ. 698
Mummius artē Attellaniam ſuſcitauit. 912
Muſæ cur choreas ducant. 43
Muſæus Latinus. 176. 54
Muſcæ poëtriæ duæ. 1043
Muſica morbos animi & corporis pellit. 52
Muſica utunt̄ & angeli 53
Muſica quid in infantes agat. 54
Muſica labor & laſsitudo minuuntur. 55
Muſica morbos leuat. 952
Muſicæ diuerſitas quo ad regionū diuerſitatem. 1030
Muſicæ querimonia. 841
Muſicæ uis. 1029
Muſicæ mira uis & uarīj effectus. 52
Muſicæ uſus in bello. 53
Milo oīa audiēs, prouerb. 869

Myrtilus Lyſidis filius 826
Myrtis. 374

N

NAeuius Campanus 881
Nanno tibicina à Mnimermo adamata. 356
Naturæ inſignia. 908
Naumachius 644
Nauſicrates. 873
Naxius coruus Archilochi occiſor. 957
Neanthes tragicus. 845
Neanthes Cycicenus Rhetor. 845
Neanthes infeliciter à canibus diſcerpit. 165
Nearchus tragicus. 844
Ne cicadæ humi canatis, prouerb. 986
Nemæi ludi. 714
Nemeſianus. 565
Neophron 844
Neq; Steſichori tria noſti, prouerb. 983
Nerua Cæſar. 597
Neſtor poëta. 555
Nicænetus uerſificator 393
Nicander Clarius, ab aliis Colophonius dictus. 335
Nicochares. 761
Nicolaus Damaſcenus Auguſto gratus. 926
Nicomachus Athenienſis. 807
Nicomachus Alexandrinus. 808
Nicophron Athenienſis. 817
Nicoſtrata Euãdri mater. 258
Nicoſtratus Clytemneſtra hiſtrio. 822
Nihil ad Bacchũ, prouerbium. 720
Nonnus Panopolitanus 636
Noſsis poëtria. 372
Nouius. 883
Numa poëta. 505
Numeri literis exprimuntur. 38
Numænius Heracleota 553
Numenius. 404
Numerianus Cæſar, Chriſtianorũ hoſtis. 612
Numerorum uarietas. pag. 7
Nummius Craſſus. 417
Nyſis. 375
Nomi. 99

O

OCium moleſtiſsimũ podagrici. 917
Octauius Auguſtus. 588
Odyſſea Homeri ad ima

imaginem comœdię facta. 682
Olen Dymæus. 262
Olophyrmus. 103
Olympici ludi. 714
Omnia octo, prouerb. 987
Olympius Nemeſian9 553
Olympius Myſius poẽta. 194
Opilius Macrinus. 605
Oppianus Corycius. 550
Oppianus Cilix. 553
Oraculorũ uates. 264. 265
Orcheſtice. 694
Orcheſtarum habitus 777
Oratores cur poëticè dicere uoluerint. 58
Ophelion. 827
Orpheus & Amphion quomodo ſaxa traxerint. 65
Orpheum nullũ fuiſſe Ariſtot. & Cicero putauerunt. 159
Orpheo Græcia diuinitatem attribuit. 164
Orpheus à mulieribus diſcerptus. 161
Orphei ſimulachrũ ſudauit Alexandri tempore. 167
Orpheus in Aegypto ab Hebræis ueri Dei cultum didicit. 168
Orpheus Italus Crotoniata. 540
Othacilius Pytholaus in catena ſeruiuit. 1085
Otus & Ephialtes primi Muſis rem ſacrã fecerunt. 401
Ouidius Sulmonenſis. 553
Ouidius cur in exilium miſſus. 494

P

PAcuuius tragicus & pictor. 895
Pæanum duæ ſpecies. 95
Pægnia. 104
Palęmonis luxuria. 516
Palæmon M. Varronẽ Porcum appellauit. 515
Palamedes poëta & philoſophus. 197
Palamedes literarũ inuentor. 198
Palaton pictor. 216
Palladas. 1078
Palmarum balani Nicolai appellati. 926
Pamphilus. 666
Pamphus quæ ſcripſerit. 185

Pamprepius Panopolitanus. 574
Pancrates poëta Arcadius. 362
Panidæ ſuffragiũ, prouerbium. 223
Panolbius. 385
Panopolis ciuitas Aegypti. 636
Pantomimorum genera duo. 691
Pantomimus quomodo agat. 690
Panyaſis poëta. 300
Papinij Syluæ. 534
Paris Priami filius Ceſton hymnũ ſcripſit. 948
Pariſienſe gymnaſium unde initiũ ſumpſit. 660
Parmenidis opinio de rerũ principio. 294
Paro Vergilij inſectator 469
Parthenius Nicæus. 386
Paſsieni duo. 491
Paulinus Nolanus põtifex. 632
Paulus Paſsienus. 491
Paxamius. 404
Pedo Albinouanus. 503
Peplus Ariſtotelis. 314
Peregrinationes quid proſint. 225
Periacti. 710
Pericletus Lesbius. 954
Perilla poëtria. 493
Perſius Flaccus. 518
Perſona quoties in proſceniũ exire poſſit. 707
Petricus. 527
Petronius arbiter Maſſilienſis. 561
Petrus Bembus. 492
Petrus Ediſſenus ſacerdos. 642
Petrus Gallus. 642
Petrus monachus germanus. 666
Petrus de Riga Remenſis. 665
Phædrus. 569
Phaliſcus. 1071
Phallophori. 689
Phaon occultatus in lactucis à Venere. 977
Pherenicus. 403
Phemenoë uirgo. 137
Pherecrates Atticiſsimus dictus. 841
Philãmon primus uirginum choros inſtituit. 144
Philemon Damonis filius, eiusq́ ſomnium 581
Philemon riſu interijt. 852
Philetas poëta amatoria conſcripſit. 354

Phi-

Philetærus Athen. 815
Philippides. 743
Philippus comicus. 862
Philiſcꝰ Corcyręus. 862
Philiſcion carmen. 863
Philiſcus comicus poëta. Ibid.
Philiſtiō Magneſianus riſu emortuus. 925
Philocles. 741
Philocles tragicus. 741
Philœnis. 378
Philodemus Epicureus 402
Philonides Melitenſis. 760
Philoſophia prius uerſibus conſcripta q̃ ſoluta oratione. 295
Philoſtephanus. 865
Philoſtratus Athenienſis poëta & hiſtoriographus. 320
Philoxenus. 404
Philoxenus hæreditatē reſpuit. 1021
Philoxini libellus, prouerbium. 1020
Philoxeni facetia de trigla. 1023
Philoxenus quid à dĳs petierit. 1022
Philoxenus Cytherius. 1018
Phrynichus Athenienſis tetrametri inuentor. 722
Phrygia harmonia. (1030
Phrygiorū modorum inuentor. 946
Phrynis Mitylenęus citharœdus. 955
Pythangelus poëta flagitioſus. 874
Phocylides tragicꝰ. 304
Phœnicides. 832
Phœnix Colophonius. 1045
Phormus Syracuſius. 730
Pierus Lini filius Muſas nouem conſtituit 141
Pigres Artemiſiæ Mauſoli regis uxoris frater. 351
Pillylius. 759
Pilon poëta & tibicen. 1053
Pindaro apis in os mella & fauos depoſuit. 1000
Pindari ſomniū. 1001
Pindarus princeps inter Lyricos. 996
Piſcium quot genera. 551
Piſciū naturas qui ſcripſerint. 553
Piſandro timidior, prouerbium. 283
Piſander poëta. 281. 555

Philippides Philoclis filius præ gaudio mortuus. 743
Piſiſtratus Homeri uerſus auro rependit. 213
Pitho dea perſuadendi 41. 49
Pittacus poëta, & unus ex ſeptē ſapientibus. 278. 478
Planipes & planipedia fabula. 688
Platina. 404
Plato culeo inſutus in mare proiectus. 755
Plato poeta. 80
Plato poëſin ſuam igne cremauit. 311
Plato Socratis diſcipulus. 312
Platonicorū & Pythagoricorum ſententia de animabus. 51
Plato unde ſic dictus, q prius Ariſtocles uocabatur. 310
Plato de uirgine matre natus fertur. 311
Plato philoſophię Sol, Ariſtoteles uerò luna. 310
Plautus unde dictus. 884
Plautus ex fabulis quæſtum fecit. 885
Plautius comicus. 886
Pleiades poëtæ, cur ſic uocati. 330
Plebeÿ ludi. 714
Plotius Criſpinus, Aretalogus cognomento. 472
Plotius Tucca. 472
Podagrici ocium moleſtiſsimum. 917
Poder ueſtis genus. 731
Poëmata in plauſtris recitata. 8
Poëmata egregia deorum dona ſunt. 1039
Poëſis quomodo intelligenda. 10
Poeſis ac picturæ differentia. 994
Poëtæ unde dicti. 59
Poëtæ Amphianactes dicti. 88
Poëtæ officium. 86
Poëtarum uictimæ. 62
Poëtices antiquitas & primordium. 63
Poëticæ ornatus. 13
Poëticæ interiores ſuccinctæ ueſtes, ſuperiores laxæ. 42
Poëta an quis per ſomnum fieri poſsit. 304
Poëtæ graſſatores uocati. 409
Poëtæ Pleiades. 330
Poëtica non reÿcienda ob impbos poëtas. 75

Poëtica

Poëtæ interdum ſophiſtæ dicti. 59
Poeticæ inuentores. 65
Poëtica à Deo tradita. 67
Poëtæ Græci ferè omẽs uinoſi atque bibaces fuerunt. 735
Poëtarum & poëmatũ quot ſpecies. 87
Phęniceę literę unde dictæ. 21
Polemonis dictum. 8
Polyidus ſophiſta. 1035
Polymneſtus poëta Colophonius, Polymneſtiorũ inuentor. 358
Polyzelus. 874
Polyeuctus poëta impius ac nefandus. 867
Polycritas poëta. 288
Pompylus ſacer piſcis. 1042
Pomponius Bononienſis. 906
Pomponius Cõſularis nunquam ructauit. 908
Pomponius Secundus. 906
Ponticus. 486
Pontius Paulinus Burdegalenſis. 631
Porcius Licinius. 1079
Porphyrius poëta. 558
Porphyrius Tyrius philoſophus Chriſtianorum hoſtis. 559
Poſidippus Caſſandręus 867
Poſsidonius Corinthius 553
Prætextatæ comœdiæ. 697
Pratinas Phliaſius. 745
Praxilla Sicyonia. 371
Proba Falconia matrona Romana. 635
Procælius. 113
Proclus, Proculus, Proculeius. 391
Proculus, Callimachi æmulator. 509
Proclus Hierophanta. 392
Prologus. 704. 706
Prologus & prologium quomodo differant. 705
Promeri canes. 784
Promathidas Heracleota. 806.
Pronopides. 201
Pronunciatio à quibus doceatur. 37
Propertius Vmber. 489
Proſopida herba. 717
Proſper Hiſpanus. 640
Proſcenium. 709
Protheſis. 705
Prudentius. 635
Pſellus innumera ſcri-

pſit. 616
Pſeudomenos genus captionis ſophiſticę. 354
Ptolemæus Cytherius. 368
Publij dicterium de hydropico. 916
Publij Laberij ſententię 918
Publius oraculorũ conditor. 411
Pub. Ouidius Naſo Sulmonenſis. 492
P. Papinius Statius. 530
Publius, Syrus natione 916
P. Vergilius Maro. 444
Pueri à ſtrige faſcinati quomodo curentur. 905
Pullex poëta antiquus. 1076
Puppij lachrymoſa poëmata. 922
Pylades hiſtrio. 502
Pyrrhon Elienſis poëta. 315
Pyrrhus Erythręus poëta melicus. 965
Pyrrhon Liparæus hiſtoricus. 315
Pythagorei & Aegyptij arcana è numeris uenantur. 38
Pythagoricorũ palingeneſia. 413
Pythermus modos finiſtros inuenit. 949
Pythici ludi. 714

Q

QVadrigæ poëticæ. 9
Quintius Atta. 912
Quintus Calaber. 557
Q. Ennius. 412
Q. Hortenſius primus pauonem cibi gratia occidit. 1083
Quintus Serenus. 563
Quindecimuiri cuſtodes Sibyllinorum librorum. 255

R

RAbanus Maurus cognomine Fuldenſis. 660
Rana Mecœnas literas obſignabat. 461
Rhapſodiæ. 109. 274
Rhapſodorum nomẽ, qui & Rhabdodi & Arnodes. 61
Recentari. 920
Rhemmius Fãnius perperàm Fanius uel Fauinus dictus. 558
Rhemmius Palæmon. 515
Rhianus Cretenſis Meſſenaici belli ſcriptor. 365
Rhinthonicæ fabulæ. 698

Rhodope meretricis pyramis. 973
Rhoſoita monialis grę cè & latinè ſciuit. 665
Rhullus, Mullus dictus ab aliȷs. 680. 725
Rhythmus. 97
Romæ quando poëtæ recepti. 409
Romulus apologorum ſcriptor. 663
Ruffus Feſtus Auienus Abidnus dictus. 567
Rutilius Geminus. 923

S

SAbellus. 540
Sabinus. 502
Sacadas Argiuus Doricum chorum primus inſtituit. 361
Saȷ populi. 960
Saleius Baſſus. 530
Salis ſatis, ſannionum parum, prouerbium 806
Saltationes ſcenicæ. 693
Saluianus Maſsilienſis ſacerdos. 647
Saltationum ſcenicarũ ſpecies. 3. 43
Sambycæ inuẽtor. 1009
Samyrion, Canabusuocatus. 806
Sannyrion. 759
Sannio quid ſignificet. 806
Sapientes Tiberiadis. 32
Sapphicum carmen à Sappho deductum. 978
Sappho poëtria maſcula dicta. 972. 974
Sappho ex amore ſe præcipitem dedit in mare ex Leucade. 975
Sapphonis fratres. 973
Sapphûs imago numis inſculpta. 980
Saturni aſtrum. 999
Satyræ exordiũ & abuſus. 683. 685. 686
Satyræ ſucceſsit comœdia noua. 687
Satyræ unde appellatę 683. 684
Satyricus ornatus. 708
Scenicæ fabulæ in chriſtianiſmo prohibitæ. 938
Scenicus habitus & ueſtitus. 715
Scenę ornamenta. 712
Scenicę artis quis inuẽtor. 671
Scenicæ ſaltationes. 693
Scenæ ſtabiles, temporariæ, uerſiles ſeu uerſatiles, & ductiles. 709

Scenarum tria genera. 708
Schœnoplocos. 868
Sciras Tarentinus. 868
Scolia unde dicta, & qualia carmina. 97. 823
Scribendi tres formę. 19
Seculares ludi. 715
Secundianus, Verianus Marcellianus. 448
Seleucus Emiſenus. 366. 553
Seleucus Tarſenſis. 553
Senecæ ſenioris mors. 933
Senarius numerus primas obtinet. 14
Senecæ duo, qui & fratres. 932
Septimius Afer. 1068
Setius Augurinus. 1099
Septimius Seuerus Imperator Afer. 605
Septẽ dormientes martyres. 187
Serenus Sammonicus. 567
Seruius Sulpitius. 910. 1082
Seuctici, qui & Euctici uerſus. 102
Seuerus 929
Sextilius Hena Cordubenſis. 514
Sextius idem qui & Cæſius. 467
Sex. Turpilius comicus 903
Sex. Paconianus. 511
Sibyllæ Erythrææ carmina. 142
Sibyllini libri incenſi cũ Capitolio. 247
Sibylla Erythræa trib. modis uaticinata eſt, moxq́ nata loqui cœpit. 248. 249
Sibyllæ Cumanæ thalamus. 253
Sibyllæ nomẽ unde deductum. 235
Sibyllæ plures q̃ decem Ibid.
Sibylla prima cũ Noẽ arcam ingreſſa. 240
Sibyllæ apud Græcos primò hexametra ſcripſere. 131
Siciliæ lacus. 288
Sicinnis ſatyrica ſaltatio. 694
Sicinnis quid, & Sicinniſtæ Satyri unde. 44
Sidon hymnorum inuentrix. 943
Sidonius Apollinaris quatuor egenorum millia ſuis opibus pauit. 646
Sigebertus. 666
Silanion. 806

Silli

Silli. 103
Simodi, mimorum ſpecies. 689. 1050
Simmias Thebanꝰ philoſophus & rhetor. 391
Simmias Rhodius poëta, & grammaticus. 390
Simonides Iulites aſpectu deformi & fœdo 987
Simonides literas repe͂rit longas & duplices Ibid.
Simonides Amorginꝰ. 390. 996
Simonidis memoria. 990
Simonidis capſulę, prouerbium. 993
Simonidis de Megiſteo uate. epitaphium. 688
Simonidis reſpõſum de Deo. 993
Simonides Magneſius 402
Simulus 397
Socrates parens morũ ac philoſophiæ. 814
Socrates per inſomnia poëticę aptus factus, eiusq́ꝫ poëmata. 312
Sol mens mundi. 236
Solomonis mulier fortis tetrametro iambico deſcripta eſt. 134
Solon philoſophus & poëta. 273
Sopater Apameus. 830
Sophilus Sicyonius. 831
Sophiſtę dicti primum poëtæ. 60
Sophocles primus tres hiſtriones inſtituit. 768
Sophoclis cum Euripide collatio. 775
Sophoclis ſomnium de patera ſurrepta. 770
Sophocles grano uuæ ſtrangulatus. 772
Sophrõ Syracuſius mimorum ſcriptor. 803
Sophronius Hieroſolymæ antiſtes. 643
Sorani plures. 419
Sotades Cretẽſis phlyacon carminũ poëta. 1046
Sotades plumbeo uaſe incluſus in mare demerſus. Ibid.
Sotadici carminis ſpecies. 689. 1047
Soterichus Oaſites. 556
Soſitheus Siculus. 866
Soſicles Syracuſius unus ex ĳs qui Pleias dicti. Ibid.
Spintharus Heracleo-

tes. 832
Spurij uerſus. 122
Staſimon. 945
Statariæ fabulæ. 698
Statius Cæcilius. 887
Statij nomen ſeruile. 888
Stephanus Alexidis filius. 865
Stephanus Antiphanis filius. 732
Stephanꝰ Sabbaita. 865
Steſichori ſtatua, eiusq́ monumentū. 981. 986
Steſichorius caſus in teſſerarum luſu. 986
Steſichori filiæ poëtriæ 982
Stheneli uerba aceto & ſali comparata. 811
Stilla & gutta quid differant. 516
Strabo, alijq́ aſſertores Poëticę. 71. 73. 78. 74. 75
Straton. 828. 1078
Strattis. 827
Stylum uertere, prouerbium. 620
Succius. 923
Sueuius edyllium compoſuit. 416
Suffenus. 466
Suidæ commentaria. 344
Sulpitius poëta & orator. 910
Suppara quid. 717
Suſarion Megarenſis, Tripodiſcius. 680. 725
Sus in theatrum producta à puero Menandro. 855
Sylo. 512
Syllius Italicus inedia, uitæ tedio, perijt. 527. 528
Symphonia qd, illiusq́ partes. 56
Symphonia in neruis & arteriarum pulſibus. 58
Symplones & Symplator. 923
Syneſius. 392
Syrmata unde dicta. 716

T

Tabernariæ fabulæ. 697
Talarchis. 374
Taratantara. 963
Teleclides Athenienſis 818
Teleſilla per muſicam harmoniam à morbo liberata. 374
Tellen canticorū poëta 1036
Telenicus Byzantius. 1036
Tempore montes, ma-

ria

ria, cāpi, flumina mutantur. 876
Tenella uox. 963
Terentia. 456
Terentius Afer. 889
Terentij mors. 892
Terentius Fregellanus libertus. 894
Terpander primus ſeptichorden lyrā conſtituit. 950
Terpander Lacedæmoniorū diſcordias cantu ſedauit. 951
Terpander mulctatus ab Ephoris quòd antiquam muſicam immutaſſet. 952
Tettix Cretenſis. 958
Thaletas citharæ ſuauitate morbos & peſtilentias fugabat. 197
Thamyris inſanit, prouerbium. 149
Theætetus. 1078
Theano Pythagoræ uxor. 1042
Theano Locrenſis poëtria. 1042
Theanus poëta. 657
Theleſtus dithyramborum poëta. 1024
Theocriti opera. 332
Theocritus perſtrictis faucibus interijt. 333
Theodectes Phaſelites cęcus cum eſſet precibus uiſum recepit. 834
Theodolus. 662
Theodoricus Leodienſis. 664
Theodoridas. 393
Theodorus. 869. 1078
Theodorus Gręcus Metamorphoſeôn ſcriptor. 500
Theodorus Colophonius Trochilias ſcriſit. 500
Theodoſius Tripolites 577
Theodulphus pontifex Aurelianenſis. 666
Theognetus Theſſalus 809
Theognis Chiō cognominatus. 808
Theognis poëta fabularum hoſtis. 302
Theolytus poëta Methymnæus Bacchica ſcripſit. 369
Theologiū in ſcena. 711
Theoninus dens, prouerbium. 470
Theophanes Mitylenæus. 442
Theophilus. 792
Theophraſtus Lesbius 553
Theopompus Theodectis filius. 828

Theoſebia. 375
Timotheus Athenienſis. 810
Timotheus Gazæus. 811
Theſpis Icarius. 721
Thracius amor. 1004
Threni quid. 99.988
Threni Hieremiæ quo carmine conſtent. 135
Thuſcus. 509
Thynicus Chalcidenſis 1039
Thymelicæ ueſtes. 716
Tiberianus. 561
Tiberius Cæſar. 590
Tibia primus uſus eſt Hyagnis. 195
Tibiæ Serranæ & Phrygiæ. 703
Tibiæ pares & impares. Ibid.
Tibiarum genera. 704
Tibicines poëtarū mercenarīj. 1017
Tibullus epigrāmatographus & Ouidius eodem die nati. 481
Tibullus comicus. 489
Timachidas Rhodius poëta. 403
Timagoras ſe præcipitem dedit. 824
Timeſitheus. 827
Timocles duo. 861
Timolaus Lariſſæus. 352
Timon Sillorum ſcriptor. 291
Timonis ſepulchrū & epitaphium. 293
Timotheus Orthio carmine Alexandrum ad arma concitauit. 1029
Timotheus Mileſius citharœdus. 1025
Tiſias dictus Steſichorus. 980
Titiæ aues. 1066
Titius. 1065
Titus Cæſar deliciæ generis humani. 594
Titus Lucretius Charo amatorio poculo in furorem uerſus. 429
Titus Pomponius Atticus. 439
T. Valgius. 473
Timocreon Rhodius Themiſtoclis hoſtis. 761
Togatę comœdiæ. 696
Toryna. 804
Toxotius poëta. 608
Trabea comicus. 904
Trachatæ fabulæ. 928
Tragicomœdia. 854
Tragicorū comicorūq; forma & habit9. 670. 708
Tragœdia an comędia prior

prior. 681
Tragœdię diuiſio & utilitas. 675
Tragœdiæ initiũ apud Peloponnenſes. 681
Tragœdia & comœdia quid differant. Ibid.
Tragœdię diffinitio & proprium, & quis inuentor. 671
Triaſmus quid. 747
Trichoria ſaltatio. 287
Triclinĳ ruina. 990
Trimatius. 417
Turanius. 929
Turnus & Memor fratres poëtæ. 543
Turpilius eques Romanus pictor. 903
Tuticanus. 506
Tyrtæus poëta & tibicen, claudus & luſcꝰ. 285
Tyrtæi pyrricha in cõuiuĳs cantata. 287

V

Vagellius poëta. 474
Valeriani ſeruitus ſub Sapore Perſarum rege. 611
Valentinianus Cæſar. 612
Val. Aedituus. 1079
Valerius Cato grãmaticus & poëta. 426
Valerius Flaccus. 540
Valer. Martialis Hiſpanus. 1098
Valerius Soranus quur occiſus. 418
Vates unde dictus. 59
Varius Epicus poëta. 474
Varro. 434
Varro Atacinus. 442
Varro Porcus à Palæmone uocatus. 515
Varrus & Varius duone ſint, an unus. 476
Venantius Honorius Fortunatus. 652
Veneris ceſton unde dicatur. 948
Venus ligneola à Dædalo fabrefacta. 862
Vergilius poëtarũ Plato dictus, & poëtarũ deus. 445. 446
Vergilianæ ſortes. 448
Vergilius ab Eratoſthene pleraque mutuatus. 354
Vergilĳ Romani commendatio. 936
Verſus de literarum inuentoribus. 28
Verſus unde dicantur. 121
Verus Antoninus. 603
Veſtitiꝰ Spurinna. 1067
Victorinus Afer ſtatuã meruit in foro Traia

ni. 623
Victorius Gallus. 642
Victoria quibus cõtingat. 807
Vidus, uel Guidus. 665
Vir omnium horarum prouerb. 930
Vini uis. 88. 736
Vinum poëtis magni equi uice eſt. 758
Vis poëſis. 5
Vlyſſes cur palliatus inducatur. 715
Voconius uictor. 541
Voraciũ nomina. 967
Votiui ludi. 715
Vſpingi, qui & Hypingi. 100
Vxorem millies Mecœnas duxit. 959

X

XAnthus Lydius melicus. 956
Xanthus Candaulis. 956
Xenarchus Mimĳambus poëta. 827
Xenocritus Locrenſis. 953
Xenodamus Cytherius 952
Xenoclides Athenienſis. 803
Xenocrates Locrenſis lyricus. 1044
Xenocrates philoſophus. Ibid.
Xenophanes phyſicus 288
Xenophanis ſententiæ de elementis. 290
Xenophon ueteris comœdiæ poëta. 798
ὑπερκατηγὺς quid. 834

Z

ZEnodotus Homeri uerſus in ordinẽ redegit. 362
Zerolophon quid. 575
Zoilus Homeromaſtix 214
Zoilus cur ſupplicio affectus. 70
Zoili præcipuorũ poëtarum. 234
Zonæus. 385
Zoroaſtres Perſicus magiæ artis tradidit diſciplinam. 179
Zoroaſtres à dæmone ſuccenſus igni crematur. Ibid.
Zoroaſtres eadem hora qua natus eſt riſiſſe fertur. 182
Zoroaſtres idem qui Chem Noë filius, autore Beroſo. 179

INDICIS FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ERRATA.

Pag.555.uerſ.4.à fine,lege,idem,pro poſt. 458.8.à fine,noluerit,pro uolue-rit. 1039.20.Carnĳs,pro Cratrĳs. 350.15. à fine,decertaret. Numerus folĳ qq reſtituendus erit.

Digitized by Google